

NEDERLANDSE GEDACHTEN

OFFICIEEL WEEKBLAD VAN DE ANTI-REVOLUTIONAIRE PARTIJ

Evangelische Synode op gevaarlijk pad

DE Synode van de Evangelische Kerk, die deze week in Berlijn bijeenkwam en zowel voor Oost- als West-Duitsland optreedt, heeft een delegatie naar dr. Gerstenmaier, de president van de West-Duitse Bondsdag, gezonden onder leiding van de bisschop van Greifswald, dr. Krummacher. Deze delegatie waarschuwde ernstig tegen aanvaarding van het wetsontwerp tot invoering van de dienstplicht in West-Duitsland, niet omdat deze al-Duitse synode principieel tegen de dienstplicht is, doch omdat de herbewapening van de Duitse bondsrepubliek binnen de N.A.V.O. de hereniging van Oost- en West-Duitsland in de weg staat.

De synode van de Evangelische Kerk schaart zich thans achter de West-Duitse socialisten en studenten-organisaties, die van mening zijn dat de pro-Westerse buitenlandse politiek van Bondskanselier Adenauer heeft gefaald, omdat zij de hereniging van Oost- en West-Duitsland geen stap dichterbij zou hebben gebracht.

Men verwacht niet dat de synodale oproep en de socialistische oppositie in de bondsdag de aanvaarding van de dienstplichtwet in gevaar zal brengen. Dat is op zichzelf gelukkig, maar voor de politieke wilsvorming in Duitsland is de oproep van de synode van grote betekenis.

Vele West-Duitse industriëlen en arbeiders hebben zich om economische redenen tegen de invoering van de dienstplicht en tegen de vorming van een bondsleger verklaard. Een leger kost geld en er valt op het ogenblik in de wereld veel te verdienen. Het materialisme viert op het ogenblik hoogtij in West-Duitsland. Men wenst geen offers te brengen voor de verdediging van de vrijheid. De veranderingen die in Sowjet-Rusland na Stalin's dood zijn opgetreden worden maar al te gretig uitgelegd als evenzovele bewijzen, dat het Kremlin niet meer zo gevaarlijk is als in Stalin's tijd.

De oproep van de Evangelische synode baseert zich niet op deze materialistische motieven of op een uitvoerige analyse van de internationale situatie, die tot een herziening van de buitenlandse politiek van de bondsrepubliek zou moeten leiden. Evenmin beroept zij zich, hetgeen men van een synode zou mogen verwachten, op de Heilige Schrift. Neen, de synode benadert het vraagstuk van de invoering van de dienstplicht in West-Duitsland uitsluitend vanuit de ernstige gevolgen, die zij van de invoering van de dienstplicht vreest voor de Oost-Duitsers, die hunkeren naar de hereniging van de beide Duitslanden.

Deze synodale oproep is een zeer ernstige en een bijzonder gevaarlijke zaak voor het gehele Westen. De Evangelische synode

richt zich in deze uitsluitend tot de bondsregering en isoleert de dramatisch toestand, waarin het verdeelde Duitsland verkeert, van de gehele Oost-West-problematiek. De buitenlandse politiek van Adenauer heeft terecht het Duitse probleem in het grote verband van de verhouding tussen het communistische wereldblok en het vrije Westen geplaatst. De doeleinden van het Kremlin zijn wat West-Europa betreft niet veranderd. Zij blijven gericht op de inlijving van West-Europa en op vernietiging van de vrijheid. De opstand in Poznan in Polen bewijst dat miljoenen Polen hetzelfde droeve lot ondergaan als de Oost-Duitsers. De politiek van Adenauer is erop gericht het vrije deel van Duitsland dit lot te besparen. Daarvoor vraagt hij van de vrije Duitsers het „offer” van de zelfverdediging. Dat juist de rode legermacht in Oost-Duitsland een directe bedreiging vormt voor West-Duitsland en West-Europa, heeft het Engelse blad „The Times” onlangs nog eens

duidelijk aangetoond: „Ook na het vertrek van 33.500 man beschikt de Sowjet-Unie in Oost-Duitsland nog over een formidabele strijdmacht (450.000 man), die in staat geacht moet worden tot een offensief in Westelijke richting. Dit leger van meer dan 30 divisies bestaat voor één-derde uit tank-divisies, één-derde is volledig gemotoriseerd en de rest wordt gevormd door reserve- en intendant-troepen. De voertuigen en troepen zijn van uitstekende kwaliteit. De laatste maanden zijn de Sowjet-Russische troepen in Oost-Duitsland gereorganiseerd en met nieuwe wapens uitgerust.”

Met deze keiharde feiten houdt Adenauer rekening. Nog keiharder is het feit, dat Chroesjtsew, ondanks alle mooie praatjes, er niet aan denkt om Oost-Duitsland op te geven. De synode van de Evangelische kerk gaat aan deze feiten voorbij en sluit er de ogen voor dat de sleutel tot de Duitse hereniging nu eenmaal in het Kremlin ligt en niet in Bonn.

MEDEDELINGEN

1e. Abonnementsgelden voor dagbladen en periodieken worden altijd vooruit betaald.

Nu was het door de verkiezingen van dit jaar (de voorbereiding daarvan viel samen met de organisatie van Nederlandse Gedachten) niet mogelijk daaraan de hand te houden.

Daarom gaan nu de kwitanties uit van het tweede en derde kwartaal tegelijk. In september gaan dan de kwitanties uit van het vierde kwartaal. Wij verzoeken onze abonnees dringend de aangeboden kwitantie (2 x f 1,55 + f 0,35 incassokosten, is f 3,45 samen) bij eerste aanbieding te voldoen.

Klaarblijkelijk hebben sommigen bezwaar tegen het betalen van de incassokosten. Maar dat bezwaar is toch niet redelijk. Wij hebben vee' liever dat per giro wordt betaald, want dat is voor onze administratie eenvoudiger en goedkoper, alleen, s.v.p. nu niet gireren voor het tweede en derde kwartaal want de kwitanties daarvoor zijn onderweg.

2e. Wegens vakantie zal Nederlandse Gedachten volgende week niet verschijnen.

Is er iets veranderd?

SOMS moeten wij in deze dagen denken aan de voorgeschiedenis van de Frans-Duitse oorlog van 1870. Bismarck wenste die oorlog, om langs de weg van bloed en ijzer de Duitse eenheid te voltooien. Maar Frankrijk zocht die oorlog ook. Omdat het Keizerschap zich zwak voelde. Omdat de spanningen in Frankrijk ondragelijk groot dreigden te worden. Een oorlog, een militaire mars naar Berlijn, die herinneringen wekte aan de glorie van de grote Napoleon, zou met één slag de eenheid van Frankrijk herstellen en aan de troon van de keizer een ongekende vastheid geven. Het doet er nu niet toe, dat het voor Frankrijk op een debacle is uitgelopen. Maar een groeiende spanning kan een ontlading vinden in een felle actie naar buiten. Een oorlog kan een afleidingsmanoeuvre zijn. De grote moeilijkheden in het door de Sowjets gecontroleerde gebied kunnen er toe leiden, dat een uitweg wordt gezocht in het al heviger propageren van een acuut wordende buitenlandse bedreiging. De militaire waakzaamheid mag niet verslappen.

Er is ook een andere mogelijkheid. Deze n.l. dat Europa zo door de Russische glimlach wordt bekoord, dat het droont van vrede en veiligheid. Dat het gaat zeggen: het gevaar is voorbij, de bui drijft

af. Zodra die droom leidt tot een daad, tot de afbraak van het verdedigingssysteem van de Navo, trekt Amerika zijn conclusie. Het neemt zijn laatste divisie uit Europa terug en beschouwt daarna een eventuele Russische aanval op West-Europa als een lokaal conflict.

Daarom komt het er op aan, dat juist in de komende maanden en in het komende jaar duidelijk blijkt, wat de landen van West-Europa willen. Zelfs het gebaar in de richting van de ontwapening is juist nu gevaarlijk. Het brengt licht en sneeuwbal aan het rollen. Een sneeuwbal, die tot een lawine kan worden. Want ieder volk kiest het liefst de weg van de minste weerstand en gelooft graag wat het meent te kunnen hopen. Ook daarom is het van belang, hoe ook de gesprekken over het defensieplan mogen aflopen, dat één ding volkomen duidelijk wordt, n.l. dat de Nederlandse regering niet zo naïef is als menig man in the street.

Is het communisme niet meer gevaarlijk?

Deze vraag krijgt een andere zin, wanneer wij bedoelen: is het communisme van structuur veranderd, is het principieel gaan verglijden of verslappen? En dan is het antwoord op die vraag niet moeilijk.

Het communisme is niet veranderd.

In Rusland niet.

Daar wordt juist op de voorgrond gesteld, dat de verloochening van Stalin niet betekent, dat de structuur van de communistische Russische staat is aangetast. Die blijft dezelfde en is dezelfde gebleven. En tegelijk is de verloochening van Stalin een „beking” tot Lenin. De man van de wereldrevolutie, die in het hart van Rusland als een heilige wordt vereerd, heeft meer gezag dan ooit.

En dan, breder en dieper gezien, het communisme blijft even doctrinair als ooit. Het blijft de orthodoxe toepassing van de leer van Marx. Het blijft gefundeerd in het historisch materialisme. Dat betekent, dat het anti-christelijk blijft, anti-democratisch. Dat het de vrijheid van het volk verwerpt voor een dwang, die lichaam en ziel verderft. En dat het deze tyrannieke leer blijft sieren met namen als vrijheid en democratie.

Zo blijft het communisme hetzelfde gevaar, dat het gister was en dat het morgen zal zijn. Omdat het beginsel beslist. Het is nuttig, ook nu weer te lezen, wat staat in Ongeloof en Revolutie. De Revolutie is de consequente verwerping van het Evangelie en de religieuze dienst van de antichrist, wiens koninkrijk alleen van deze wereld is,

Op 14 juli vergadert het

PARTIJCONVENT

- * *Het Centraal Comité is in nieuwe samenstelling bijeen geweest*
- * *Op het partijconvent zullen spreken dr. W. P. Berghuis en prof. dr. J. Zijlstra*

HET Centraal Comité in nieuwe samenstelling, is onder leiding van de nieuwe voorzitter Dr. W. P. Berghuis op zaterdag 30 juni jl. in vergadering bijeengekomen. Het is al met al een vrij groot college geworden. Enkele nieuwe leden, die voor het eerst aanwezig waren, werden extra welkom geheten en een tweetal leden werden uitgeluid. Dit waren de heren prof. dr. S. U. Zuidema en mr. T. Bout. Beiden trokken zich terug wegens drukke werkzaamheden. Prof. Zuidema maakt thans deel uit van de Centrale Commissie van het College van Advies, zodat hij toch aandeel blijft hebben in de partijwerkzaamheden.

Het was mr. A. B. Roosjen, die de vergadering opende om daarna de hamer over te dragen aan de nieuwe voorzitter. Voor het eerst werden daarbij de leden aangeproken met: „Mevrouw, mijne Heren” want er was een dame in ons midden, en wel mevrouw dr. F. T. Diemer Lindeboom. Daar moet het Centraal Comité wel even aan wennen. Trouwens er was nog een bijzonderheid. Er was nl. een Excellentie aanwezig. Nu kan een minister niet lid zijn van het Centraal Comité. De statuten laten dit niet toe. Maa de voorzitters van A.R. Kamerfracties zijn als zodanig adviserend lid. Welnu, minister Zijlstra is gekozen tot voorzitter van de A. R. Tweede Kamerfractie en in die kwaliteit was hij dus aanwezig.

Het nieuwe moderamen

HET moderamen bestaat nu uit het praesidium t.w. de heren Dr. W. P. Berghuis, mr. A. B. Roosjen en J. Smalmbroek. Voorts de voorzitter van het College van Advies, prof. mr. A. M. Donner en de voorzitter van de Organisatiecommissie, prof. mr. P. J. Verdum, als penningmeester werd opnieuw benoemd de heer J. Tjalma. En voorts heeft het Centraal Comité de bevoegdheid nog ten hoogste drie leden te benoemen. Een van deze drie leden werd reeds aanstonds benoemd, en wel de heer M. Ruppert. Deze was evenwel niet aanwezig, door verblijf in het buitenland, zodat het niet zeker is, dat hij deze benoeming ook aanvaardt. De beide andere leden van het moderamen zullen in het najaar worden aangewezen, wanneer de definitieve samenstelling van het Centraal Comité bekend is. Het moderamen kan nu echter werken.

Subsidie aan het College van Advies

HET Centraal Comité besloot een bedrag van f 16000.— per jaar beschikbaar te stellen aan de Dr. A. Kuyper-stichting in verband met de

omstandigheid dat de werkzaamheden van het College van Advies dit noodzakelijk maken. Het College van Advies is nu nieuw samengesteld en het is reeds met zijn werkzaamheden begonnen. Wij hopen dat het in de komende jaren een aantal goede rapporten zal uitbrengen. Daaraan is dringend behoefte. Principiele bezinning op de kernproblemen van vandaag is dringend nodig. De Christelijke politiek moet weer duidelijk gemaakt worden en dan vooral het verband tussen de zakelijke problemen en de Christelijke beginselen. Wij hopen dat het College van Advies daaraan een werkzaam aandeel zal hebben.

De verkiezingsuitslag werd besproken

HET voornaamste agendapunt was natuurlijk de bespreking van de verkiezingsuitslagen. De opvallende teruggang van onze partij maakte natuurlijk de tongen los en gaf stof te over voor een aantal interessante beschouwingen. De discussie werd ingeleid door de voorzitter, dr. W. P. Berghuis die zijn betoog in een zestal punten had samengevat. 1e De Protestants Christelijke verdeeldheid, zowel wat betreft het verdeeld optrekken van A.R. en C.H. als het niet voldoende op elkaar afgestemd zijn van het christelijk organisatieleven in het algemeen. 2e. In onze naoorlogse samenleving zijn een aantal geestelijke zekerheden op drift geraakt. 3e. Een tekort aan besef, dat in de politiek de geestelijke dingen de richting bepalen. 4e De totaal veranderde positie van het hedendaagse socialisme, dat de verflauwing der grenzen in de hand werkt. 5e. Daartegenover het niet duidelijk zijn van onze politieke doelstellingen en 6e. Het gebrek aan eensgezindheid ook in eigen kring. Natuurlijk behoeft ieder punt, dat hier genoemd werd een nadere toelichting.

Maar dat komt straks vanzelf in orde, want op 14 juli komt het Partij Convent inderdaad in een extra vergadering bijeen om eveneens over deze dingen te spreken. Ook op dit Partij Convent zal de discussie door Dr. Berghuis worden ingeleid. Dit Partij Convent wordt gehouden te Utrecht in de blauwe zaal van Esplanada. Aanvang 10.30 uur (half elf). In de middagvergadering zal Zijne Excellentie Prof. Dr. J. Zijlstra ook spreken over de „Economische politieke situatie in Nederland.”

DE PERS

DE Franse historicus Elie Halévy heeft een typische opmerking gemaakt over het verschil tussen klassieke en moderne democratie. De klassieke democratie was mogelijk in de stadsstaat, in de Griekse polis. Daar kwamen de burgers bijeen op de markt. Daar spraken de volksleiders. Daar vielen de beslissingen. Zulk een directe beslissing van het volk is alleen mogelijk, wanneer de staat geen groter oppervlakte heeft dan een burgerlijke gemeente in Nederland.

Nu is de redenering meestal aldus: in de moderne democratie spreekt en beslist het volk óók, maar nu door middel van zijn vertegenwoordigers. „De Staten-Generaal vertegenwoordigen het gehele Nederlandse volk.”

Halévy werpt het over een andere boeg. Hij zegt: de Atheners stonden op het plein en hoorden de volksleider spreken. In de grote, moderne democratieën stroomt het volk niet meer naar het plein, het hart van de stad, om te horen, wat er aan de orde is. Het volk woont nu verspreid in een groot en wijd land, maar het heeft evenzeer dagelijks contact met het hart van het land en weet wat er aan de orde is. Door de pers!

ZONDER de pers zou het volk terugzinken in onmondigheid en machteloosheid. Een dictatuur heeft een hekel aan de pers en gaat haar muilbanden. Maar de democratie kan niet leven zonder de pers, geen jaar en zelfs geen maand.

Volgens het Nipo-onderzoek omtrent het gedrag van de Nederlandse kiezer bezoekt in de grote steden 87% van de kiezers nooit een politieke vergadering, dus ook niet in het heetst van de verkiezingsstrijd, als er massameetings worden georganiseerd. Maar bij dat onderzoek was het overbodig, te vragen, of de kiezer een dagblad in huis krijgt. Dat spreekt vanzelf. Wel werd de vraag gesteld: Volgt u in de krant regelmatig de verslagen van de gemeenteraadszittingen? de verslagen van de Eerste en Tweede Kamer? En dan blijkt, dat 60% van de kiezers de verslagen van de gemeenteraad regelmatig leest en 41% die van de Kamers. De pers is een onmisbaar middel in een democratisch land, om de politieke belangstelling gaande te houden, en zo mogelijk te versterken en te verdiepen.

MAAR daarbij komt de zeer interessante vraag aan de orde naar de zelfstandigheid van de pers.

Er is namelijk tweërlei lijn in de ontwikkeling te zien.

De uitgave van een dagblad is een commerciële onderneming, waarbij heel wat kapitaal moet worden geïnvesteerd.

En wanneer er jaarlijks geen honderdduizenden guldens uit de opbrengst van advertenties worden verkregen, dan kan een dagblad niet bestaan. En de adverteerders hebben te rekenen met twee factoren. Zij vragen naar de totale oplaag. Maar zij informeren ook naarstig naar de dichtheid van de verspreiding in een bepaald gebied, wanneer zij dat bepaalde gebied willen bereiken. Daarom is er een krant veel aan gelegen, om in een bepaalde streek een sterke positie te hebben. En hier ligt de grote kans voor het „neutrale dagblad”, dat een allemansvriend wil zijn. Dat een meditatie heeft van een dominee op zaterdagavond, en op maandagavond tien kolommen over de zondagssport. Dat enthousiast schrijft over de Tour de France en over een nieuwe kerk. En dat altijd de kool en de geit spaart en van alle wallen wil eten. Dat voor niets zo bang is als voor een eigen geluid. Dat weigert principieel leiding te geven. En zo een element wordt van nihilisme, van nihilisme met een air van standing, en daarom des te gevaarlijker.

MAAR er is ook een andere ontwikkeling. Waarbij het dagblad niets meer en niets anders is dan de impressario van de eigen politieke partij. Een partijblad in enge zin. Zo b.v., dat in de kamerverslagen nauwelijks melding wordt gemaakt van wat de niet-partijgenoten zeggen. En als er wel melding van wordt gemaakt, dan is het alleen, om te vertellen, dat die politieke tegenstanders er weer helemaal naast waren. Dr. Kuyper heeft eens gezegd, dat een kamerlid niet de leiding moest hebben van een dagblad. Want hij zou zo'n dagblad denatureren tot een partijinstrument. Dr. Kuyper heeft zich zelf niet aan die regel gehouden en hij is ook te streng.

MAAR wel mogen we deze conclusie trekken: een dagblad behoort een eigen boodschap te brengen, een principiele boodschap. Neutraliteit betekent ontadeling, die via slapheid tot lafheid kan leiden. En in elk geval laat het neutrale blad de lezer in de steek, juist als het er op aankomt.

Die eigen boodschap, dat houdt evenwel ook in: zelfstandigheid jegens partij en fractie, een eigen geluid, onder eigen verantwoordelijkheid, maar een duidelijk geluid, een beginselvaste houding, een moedig getuigenis, zonder ogendienst, noch van de lezers, noch van de „vrienden”. Zulk een vrije, principieel gerichte pers is een sterke steun voor een gezonde democratie.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

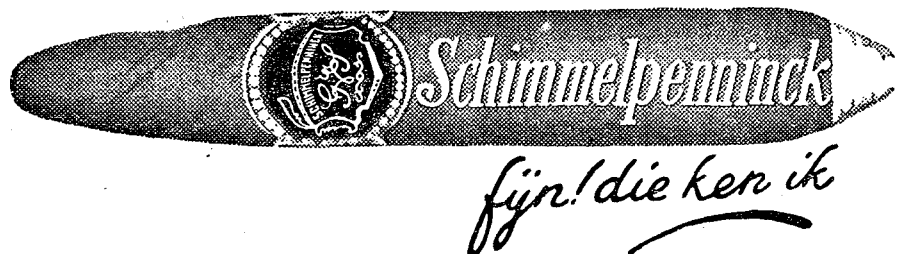
onder redactie van H. Algra (voorzitter), R. Gosker, Jac. S. Hoek, Prof. Dr. J. J. de Jong, S. J. Jonker, A. R. de Kwaadsteniet, J. D. Troostheide.

Secretaris: G. J. H. Griffioen.

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage. Telef. K 1700-115935. Giro 89673. VOOR ADVERTENTIES: Kon. Wilhelminalaan 34, Leidschendam. Tel. K 1761-1646.

ABONNEMENTSPRIJS f 6.20 per jaar, f 1.55 per kwartaal, giro 89673.

STUDENTENABONNEMENT f 4.— per jaar LOSSE VERKOOP f 0.20.

* * **Driemanschap**

H.M. de Koningin en Z.K.H. de Prins hebben drie mannen gevraagd, mannen van gezag en met een uitstekende staat van dienst, om van advies te dienen bij de moeilijkheden rondom Soestdijk.

Onze lezers kennen de bijzonderheden uit de dagbladen, waarin de officiële mededelingen zijn verschenen.

Het zou ongepast zijn, er nu nog verder commentaar aan te verbinden. Iemand „hinderlijk volgen” is een laakbaar bedrijf.

Wij hebben alleen maar tot taak elkaar wat te zeggen.

Twee dingen: laten we allerlei achterklap, die nu welig tiert, onverbiddelijk afwijzen. En laten we God bidden om een zegen op het besluit en op de werkzaamheden, die daaruit volgen. Meer kunnen en mogen wij niet doen, maar het is belangrijker en van ingrijpender betekenis dan ons kleingeloof ons voor houden wil.

* * **Dr. Drees**
* **zeventig jaar**

Wanneer wij Dr. Drees van harte onze gelukwensen aanbieden bij zijn zeventigste verjaardag, dan is dat meer dan een hoffelijk gebaar. Ook zo'n gebaar is niet zonder waarde. Het is bekend, dat Disraëli en Gladstone, die in de politiek elkaar op het felst bestreden, op een toon, die soms bitter en vaak persoonlijk was, hartelijk met elkaar meeleeften, zodra er vreugde of rouw was in een van de beide families. En Talma en Troelstra gaven elkaar aan het felste debat altijd weer de hand. Dat is een van de mooie dingen in een gezonde democratie. En dat gaat het best, wanneer de strijd principieel is.

Dr. Drees is onze politieke tegenstander; hij is een overtuigd socialist, uit de oude school. Maar dat verhindert ons geen ogenblik, hem op deze verjaardag, hartelijk geluk te wensen.

Maar er is meer. En daarom is onze gelukwens meer dan een hoffelijk gebaar. Wanneer wij zouden releveren, wat Dr. Drees in een lange reeks van jaren heeft gedaan, dan zou in dat overzicht zijn houding tijdens de bezetting met bijzondere ere worden vermeld. Hij was een man, die wist wat toen zijn nationale plicht was, en die niet aarzelde, die plicht te doen.

En dan willen wij ook met dankbaarheid zeggen, dat hij in het kabinet, dat onder zijn leiding stond, heeft getoond een man te zijn van grote loyaliteit. Hij stond als een eerlijk man steeds voor de kabinetsbeslissingen en wist ze met ere te verdedigen. Hij is een eerlijk en rechtshapen man in de politiek. Reeds als wethouder van Den Haag — wijlen de heer J. A. de Wilde kon er met warmte van getuigen — toonde hij zich een man van karakter, op wie men kon rekenen, als het beleid van het college moest worden verdedigd. Hij wist, wat samenwerking waard was en — wat het vroeg.

Zo is hij gebleven. Maar rijper en breder, als een wijs en voorzichtig man. En daarom wensen wij hem als redactie van Nederlandse Gedachten van harte geluk.

* * **Natuur en leer**

Het is bekend, dat het Communistische Vakverbond in Frankrijk een belangrijke positie heeft. En ook de arbeiders, die daar niet communistisch zijn georganiseerd vertonen een sterk linkse inslag.

Nu is er onlangs een onderzoek in arbeiderskringen geweest, waarvan de resultaten in een Frans tijdschrift werden gepubliceerd.

Bij dit onderzoek is gebleken, dat de meeste Franse arbeiders van oordeel zijn, dat hun Amerikaanse collega's tot de arbeiders behoren, die het in deze wereld het beste hebben.

Ook bleek, dat men algemeen van mening was, dat het beter is te werken voor Amerikaanse dan voor Franse bazen.

Men zou verwachten, dat een belangrijk aantal van hen in Rusland toch wel een ideaal zou moeten zien. Het bleek echter dan 54 procent van de ondervraagde arbeiders voor de Amerikanen koos en slechts 14 procent voor de Russen.

En dat ondanks het feit, dat twee derde van de bij het onderzoek betrokken arbeiders tot het Communistische Vakverbond behoorde.

EUROPESE INTEGRATIE
EN ONS KONINGSHUIS

EEN der belangrijkste problemen, die een eventuele Europese integratie aan de orde stelt, is de positie die ons Koningshuis daarin zal innemen. In het Geref. Gezinsblad van 12 juni j.l. wordt door de heer Jongeling gesteld, dat men in de a.r. partij daar maar licht over heen loopt. Hij schuift ons in de schoenen, dat in onze kring de opvatting wordt gehuldigd: „Wij weten wel, dat de aanvaarding van een supra-nationaal gezag betekent het verdwijnen van het Oranjehuis, maar troosten ons met de gedachte, dat dit nog niet dadelijk behoeft te geschieden. Voorlopig kan de Koningin wel blijven”. Hiermee zou in a.r. kring de kwestie als afgedaan worden beschouwd.

Tot staving van zijn bewering beroept de heer Jongeling zich op iets wat ik jaren geleden op een vergadering, althans volgens de dagbladpers, zou hebben gezegd.

Het is jammer, dat de heer Jongeling de bron niet precies vermeldt, doch kennelijk uit het hoofd citeert. Nu is niet na te gaan of het krantenverslag onjuist is geweest of dat het geheugen van de heer Jongeling hem parten heeft gespeeld. Hoe dit zij, de aangehaalde passage is beslist onjuist. Zij geeft een totaal vals beeld van het door mij gehouden betoog. Volgens het Geref. Gezinsblad zou ik op een vergadering (waar? wanneer?) verwezen hebben naar de stichting van het Duitse Keizerrijk om te betogen, dat de stichting van de federale staat Europa nog niet direct behoefde te betekenen, dat de Koningin zou verdwijnen. De Duitse vorsten waren immers ook eerst nog gebleven!

Op de vet gedrukte woorden komt het aan. Daardoor wordt mijn hele betoog verdraaid en komt er iets negatiefs in plaats van het positieve in mijn gedachtengang. De heer Jongeling trekt de zaak dan nog verder scheef door er aan toe te voegen: „De Koningin zal heus eerst nog wel blijven. Net als die Duitse vorsten het meest tot 1918 uithielden en toen verdwenen, terwijl hier het Oranjehuis bleef regeren.”

Nu is er niet veel historische kennis voor nodig om te weten, dat de Duitse vorsten in 1918 niet aan de kant werden gezet vanwege het feit, dat het Duitse Keizerrijk een bondsstaat was, maar tengevolge van de golf van revolutie, die over Europa spoelde. Dit vond weer zijn oorzaak in de gevolgen van een verloren oorlog.

Indien immers het federalisme de schuld droeg van het verdwijnen der Duitse vorsten, dan had de Keizer, die aan het hoofd dezer federatie stond wel kunnen blijven. En waarom moest de Czaar van Rusland eenzelde lot, of nog erger, ondergaan? Hier waren toch geen federalistische invloeden in het spel? En hoe staat het met de Keizer van Oostenrijk? Was het uiteenvallen der Donaumonarchie te wijten aan het voortschrijdend federalisme? Immers juist het omgekeerde!

Overal waren het de volken zelf die, hun ellende en teleurstelling afreagerend in revolutie, hun vorsten van de troon stootten.

En wat gebeurde er in ons eigen land? Ook hier dreigde dezelfde revolutiegeest ons Vorstenhuis te onttronen. Dat dit pogen faalde, was naast God te danken aan de trouw van ons volk, dat zich als één man schaarde rondom de Koningin. Dat had met federatie of niet-federatie niets uitstaande! De geest der revolutie openbaarde zich niet in het federalisme, maar in het Marxistisch-socialisme, dat in de vorsten de vijanden van het volk zag.

Ondanks de scheve voorstelling van zaken, die het Geref. Gezinsblad geeft is er toch alle reden om het gehele probleem der Europese integratie eens te bezien in verband met ons Koningshuis.

Integratie en federalisme

ALLEERST moet een zeker onderscheid gemaakt worden tussen integratie en federalisme. Het eerste be-

grip is ruimer. Het duidt een streven aan, dat gericht is op nauwere aaneensluiting van bepaalde staten ten aanzien van een bepaalde materie of over de gehele linie. Het hele gebied van de politieke, economische, sociale en culturele samenwerking kan hieronder vallen, maar het kan zich ook richten op een onderdeel daarvan. De Europese Kolonien Staalgemeenschap, waarbij zes landen zijn aangesloten, is een voorbeeld van Europese integratie op beperkte schaal en met betrekking tot een bepaalde sector van het economisch leven. Dit is dus een stukje integratie, dat een eerste stap kan zijn op weg naar een meer algemene Europese economische integratie, maar dat ook jarenlang min of meer geïsoleerd kan blijven voortbestaan of zelfs weer te niet kan gaan.

Hoe dit zij, met de term integratie wordt slechts een algemeen begrip aangeduid, waarmee niets gezegd wordt over de wijze, waarop de nauwere aaneensluiting tot stand moet komen of de gebieden, waarvoor zij zou moeten gelden.

Wanneer men spreekt van federalisme dan heeft men bepaaldelijk een vorm van politieke integratie op het oog. Het federalisme is het streven naar een homogene statenverbinding, waarbij aan de staten een zodanige zelfstandigheid wordt gelaten, dat zij niet geheel in de nieuwe staatkundige formatie opgaan. Het federalisme loopt dus niet uit op de vernietiging van de nationale staat. Integendeel, het is zelfs van het voortbe-

en vorsten zouden moeten aftreden. De afzonderlijke staten hadden het actief en passief gezantschapsrecht, waarvan Beieren en Saksen ook gebruik maakten. De vorsten werden beschouwd als staats-hoofden en als zodanig behandeld. Het zou te ver voeren thans uitvoerig in te gaan op de mate van zelfstandigheid, die de deelstaten in het Duitse Keizerrijk bezaten. De regeling van tal van interne aangelegenheden behoorde in elk geval tot de bevoegdheid der afzonderlijke staten.

Toen de Duitse vorsten ten gevolge van de revolutie het veld moesten ruimen, was dit allerminst een gevolg van de federatieve staatsvorm, die ook na de revolutie bij de Grondwet van Weimar in 1919 bewaard bleef. De „Eigenstaatelijkheid” der „Länder” moest blijven gehandhaafd. Berst Hitler maakte hieraan in 1934 een einde.

**Het koningschap blijft
onaangetast**

UIT dit alles blijkt zonneklaar, dat er zelfs in een bondstaat plaats is voor een monarchale regeringsvorm. Dat in het Duitse rijk de historische ontwikkeling heeft geleid tot het verdwijnen van de Duitse vorsten is te wijten aan het feit, dat het Duitse volk na de eerste wereldoorlog geen weerstand heeft geboden aan de geest der revolutie. Zolang er een wezenlijke, hechte band blijft bestaan tussen het Nederlandse volk en het Huis van Oranje loopt ons Koningshuis geen gevaar, ook niet in een Europese federatie.

Men bedenke voorts wel, dat zulk een federatie slechts tot stand kan komen door vrijwillige samenwerking der staten en dat aard en vorm der politieke integratie afhangen van wat de staten zelf daaromtrent overeenkomen. Afgescheiden van oorlog (verovering) en revolutie staat het aan Nederland vrij al of niet toe te treden tot een te vormen staatkundig verband. Hierbij zijn verschillende variaties mogelijk. En het is zeer goed denkbaar en ook gewenst, dat een organisatie in het leven worde geroepen waarbij het hele gebied der interne aangelegenheden tot de nationale bevoegdheid der deelstaten blijft behoren. De vrees, dat ons koningschap in geval ener Europese federatie een *schijnkoningschap* zal worden is ongegrond. Bij de invoering van ons constitutionele koningschap in de grondwet van 1848 is een dergelijke vrees ook tot uitdrukking gekomen in de meest krasse bewoordingen. Thans is ieder ervan overtuigd, dat de Koningin een onmisbare en hoogst belangrijke functie in ons staatsbestel is blijven vervullen.

De positie van onze Koningin is uniek. Haar gezag en invloed op de gang van zaken in ons grondgebied kan en moet gehandhaafd blijven, ook al zou Nederland tot een ruimer statenverband toetreden.

Het is misleidend het voor te stellen, alsof dit onmogelijk is en alsof een beroep op de positie der Duitse vorsten tussen 1871 en 1918 er slechts toe zou dienen om het „voorlopig” karakter van dit aanblijven te accentueren. Niets is minder waar. Bovenstaande uiteenzetting moge dit voldoende duidelijk hebben gemaakt en tevens in het licht hebben gesteld wat ik „enkele jaren geleden, op een vergadering” heb betoogd. Nogmaals, het is misleidend het voor te stellen alsof federatie noodwendig het aftreden onzer Koningin, nu of later, ten gevolge zou moeten hebben.

De vergelijking, die de heer Jongeling in het Ger. Gezinsblad treft met graven en baronnen, die nog wel een erfelijke titel hebben, maar geen gezag meer uitoefenen, is er volkomen naast.

Zolang het Nederlandse volk trouw blijft aan ons Koningshuis, zal Oranje, zo God wil, over Nederland regeren. Daarover heerst in de a.r. partij geen verschil van mening. Op grond van de geschiedenis en de reële mogelijkheden, die een federatieve staatsvorm biedt, is dit geen „symptoom van verblinding”, zoals de heer Jongeling meent, maar een welgefundeerde, nuchtere overtuiging.

Door Prof. Dr.
G. H. J. v. d. Molen

staan van de deelstaten afhankelijk. Gaan n.l. de staten, die de federatie vormen geheel daarin op, dan is er geen sprake meer van een federatie, maar van een eenheidsstaat.

Er is onder de meest vurige aanhangers van het Europees federalisme, voorzover mij bekend, in Nederland niemand, die in ernst de vorming van een Europese eenheidsstaat voorstaat of mogelijk acht. Deze vorm van integratie kunnen wij dus buiten beschouwing laten.

Nu zijn er verschillende vormen van federatie of confederatie. Zelfstandige soevereine staten kunnen zich aaneensluiten tot een statenbond of tot een bondsstaat. In het eerste geval wordt aan de staten een veel grotere zelfstandigheid voorbehouden, dan in het tweede geval.

Er zijn ook tal van tussenvormen mogelijk. De staten, die tot een permanent, federatief samengaan besluiten, kunnen dit doen voor bepaalde welomschreven doeleinden. Zij moeten echter voor de verwezenlijking daarvan federatie (supra-nationale) organen in het leven roepen.

Het gaat er nu niet om een pleidooi te houden voor de wenselijkheid of zelfs noodzakelijkheid ener Europese integratie of om een bepaalde federatievorm als voor Europa de meest geschikte uit te werken. De vraag, die ons thans bezig houdt is deze. Is er in een federale statenverbinding plaats voor de monarchale regeringsvorm der deelstaten, of is deze zonder meer gedoemd na korter of langer tijd te verdwijnen?

Beroep op geschiedenis

EEN BEROEP op de geschiedenis is hier alleszins gewettigd. Allereerst de Duitse Bond, die bij de Wener Slot-acte onder leiding van Metternich in 1815 tot stand kwam. Hij omvatte 38 staten van alle rangen en standen. Het keizerrijk Oostenrijk, de koninkrijken Pruisen, Beieren en Saksen, grote en kleine vorstendommen, vrije steden zoals Bremen, Hamburg en Lübeck. Zelfs trad de Deense koning toe als vorst van Holstein en de koning van Nederland als soeverein van Luxemburg.

In deze statenbond behielden de staten volledige handelingsvrijheid, zowel naar binnen als naar buiten. Zij hadden het actief en passief gezantschapsrecht.

Deze confederatie ging door allerlei oorzaken te niet. Zij werd in 1866 opgeheven. In het volgend jaar werd de Noord-Duitse Bond onder hegemonie van Pruisen opgericht, die in 1871 onder Bismarck's leiding werd vervangen door het Duitse Keizerrijk. Doch ook nu er een Bondsstaat was gekomen in plaats van een Statensbond, bleef elk der staten de eigen regeringsvorm behouden. Er was geen sprake van, dat de koningen

N.V.
HOUTHANDEL EN
ZAGERIJ
P. C. van Drimmelen
& Zonen
Zwijndrecht
Tel. 4765 en 6446

AMSTERDAM

N.V. Aannemersbedrijf voorheen
H. DE BAAT
 Directie: E. C. de Baat - T. H. de Baat
 Kantoor: Ceintuurbaan 179,
 Amsterdam, Telefoon 98604 - 53257

Alle VERZEKERINGEN,
 financieringen en hypothe-
 ken (eventueel zonder
 aflossing)

HERNGREEN'S
 Assurantiekantoor
 Okeghemstraat 20
 Amsterdam - Tel. 728825

Stucadoorsbedrijf
**Gebr. C. W. en
 H. Blom**
 Lucellestraat 62, tel. 89696
 Jan Haringstraat 32,
 tel. 123839

Knol & v. Lodensteijn N.V.

ELEKTRO-TECHN. BUREAU
 RADIO- EN TELEVISIEHANDEL

Admiraal de Ruyterweg 268, Amsterdam, Tel. 84756

J. de Kort

METSEL- EN TEGELBEDRIJF

Ook voor onderhoudswerken

Berenstraat 30 - AMSTERDAM - Telefoon 33422

VW DEALER

GARAGE KOST N.V.

AMSTERDAM - TELEFOON 62595

Vraagt vrijblijvend inlichtingen

Wij leveren de: VW de luxe, VW Bestel, VW Busjes,
 VW Ziekenwagens, Porsche en de nieuwe Karmann-Ghia-
 Coupé op VW-chassis

PROT. CHR. COÖP.
 BEGRAFENISVERENIGING U. A.
 Vondelstraat 101. Tel. 82477. Amsterdam

Betere verzorging van begrafenissen

Is u nog geen lid? Vraag dan inlichtingen aan de P.C.B.
 en laat u als lid 'inschrijven'

C. LIND & ZOON

Ao. 1826

KASSIERS en COMMISSIONAIRES IN EFFECTEN
 Ketzersgracht 546 - Amsterdam

Telefoon 41154, 34369, 34213, 30214

Effectenbeurs Nis. 8, Telefoon 49328 en 46640

ADMINISTRATIE VAN VERMOGENS
 EFFECTENZAKEN - VERZEKERINGEN

J. DE VRIES

Commissionairs in effecten

O.Z. Achterburgwal 173, Tel. 47126
 Privé Olympiakade 60, Tel. 94152
 AMSTERDAM

H. Robbers

Schildersbedrijf

Gijsbrecht van Aemstel-
 straat 1 Amsterdam
 Telefoon 50595 en 717160

Smederijen

Fa. J. Anema & Zn.

Leidsekruisstraat 13
 Tel. 30810, AMSTERDAM

Wees zuinig
 met **UW** GELD
 koop bij
WESTERVELD

deogisterijen
DE CONCURRENT
WESTERVELD
 FILIALEN DOOR GEHEEL AMSTERDAM

OP ALLE ARTIKELLEN
 ONTVANGT U EEN
 KORTING VAN **3%** WANT VOOR U AAN
 CASSABONS WORDT
 30ct TERUGBETAALD

Uitgez. Bomee art.

Eerste Kamer ploegde rustig door

* *Minister Zijlstra: „Met dit ontwerp zou ik willen
 staan of vallen”*

* *De heer Regout: „In deze onvoldragen staat niet
 aanvaardbaar”*

„EN DE BOER, HIJ PLOEGDE VOORT”. Met deze (enigszins tot gemeenplaats versterde) versregel van Werumeus Buning kan men misschien het best de activiteit karakteriseren, waarvan de Eerste Kamer de laatste weken blijk heeft gegeven. De boer in Bunings gedicht stoort zich niet aan oorlogen, rampen en andere narigheden, maar verricht onbewogen zijn zware arbeid tot heil van de mensheid. De Eerste Kamer (zij moge dan niet tot heil van de mensheid, werken in ieder geval, zij werkt tot heil van ons volk) pleegt zich, in tegenstelling tot haar zuster aan de overzijde van het Binnenhof, nooit te storen aan on-aangename, maar noodzakelijke dingen als verkiezingen en kabinetformaties. Dat is dit jaar weer eens duidelijk gebleken. Tervijl de kabinetformatie in volle gang was en meer of minder vooraanstaande politici zich dagelijks naar Plein 1813 lieten rijden om met de heer Drees over defensiegelden en huurbelasting te praten, kwam de Senaat in alle rust bijeen om beslissingen te nemen over enkele belangrijke wetsontwerpen zoals de wet op de economische mededinging en de wet tot (o.m.) afschaffing van de prijsbeheersing van niet-landbouwgronden. Zo kwam het, dat de voorzitter van de anti-revolutionaire Tweede-Kamerfractie, prof. Zijlstra, woensdag j.l. als demissionair minister van economische zaken zijn kartelwet stond te verdedigen.

Dat de kabinetscrisis de Senaat helemaal onbewogen heeft gelaten, is overigens maar een halve waarheid. Er is namelijk nogal gekibbeld over de vraag of het wel raadzaam was het wetsontwerp tot afschaffing van de prijsbeheersing van bouwgronden op de agenda te plaatsen. De voorzitter van de socialistische Senaatsfractie, de heer In 't Veld, vond de zaak politiek van te grote betekenis om met een demissionair kabinet te behandelen. De handig bedoelde verklaring van deze oud-minister van wederopbouw en volkshuisvesting was in feite echter een stuntelige oratio pro domo. De socialisten hebben destijds in de Tweede Kamer tegen het wetsontwerp gestemd, omdat ze meenden, dat de opheffing van de prijsbeheersing voor niet-landbouwgronden een sterke stijging van de prijs voor ruwe bouwgrond tot gevolg zou hebben, met alle nare consequenties van dien voor de huren. Desondanks werd het ontwerp aangenomen en wel met 37 tegen 28 stemmen. Deze nederlaag moet de socialisten zwaar op de maag gelegen hebben; anders hadden zij in de Senaat geen poging gedaan het ontwerp van de agenda af te voeren. De heer In 't Veld motiveerde deze poging (waarvan overigens bij voorbaat gezegd kon worden, dat ze tevergeefs zou zijn) met een verwijzing naar de demissionaire status van het kabinet en naar de verkiezingsuitslag. „De uitslag van de laatste verkiezingen wijst in de richting, dat het toch verstandig zal zijn met de opvattingen, die in de kring van de P.v.d.A. leven, iets meer rekening te houden”, zo klonk het door de Kamer. De socialistische afgevaardigde betoogde, dat het hier een kwestie betreft, die zeer zeker bij de kabinetformatie aan de orde zal komen. Het wetsontwerp als zodanig zou dan wel eens niet kunnen passen in het beleid van de nieuwe minister van wederopbouw en volkshuisvesting.

Nu is het zeer de vraag of een socialistische minister de aanneming van dit wetsontwerp zou kunnen verhinderen. Hij zou het hoogstens kunnen intrekken, maar dan blijft daar nog altijd de zeer duidelijke uitspraak van de Tweede Kamer. Op grond daarvan zal de Staten-Generaal zo'n minister van wederopbouw en volkshuisvesting bij de minste of geringste poging tot intrekking ter verantwoording roepen.

En wat de demissionaire staat van het kabinet betreft, een demissionair ministerie krijgt bij zijn ontslagaanvraag een Koninklijke opdracht om de lopende zaken af te doen. Daaraan heeft het zich zonder restrictie te houden. De meeste afgevaardigden sloten zich dan ook aan bij de anti-revolutionaire senator Tjalma, die er op wees, dat uitstel van de behandeling van dit wetsontwerp zou leiden tot stagnatie van de woningbouw. In afwachting van een beslissing over het ontwerp is het vrijwel onmogelijk voor de gemeentebesturen om grond voor woningbouw in handen te krijgen. Ook minister Witte ondersteunde dit standpunt met kracht. Het voorstel-In 't Veld om het ontwerp van de agenda af te voeren werd tenslotte met 26 tegen 13 stemmen verworpen. Tegen stemden de socialisten, de communisten en de liberale fractievoorzitter prof. Molenaar, die het met het wetsontwerp in principe eens was, maar overwegende bezwaren had tegen een behandeling ervan met een demissionaire minister.

Het wetsontwerp zelf is tenslotte met 25 tegen 12 stemmen aangenomen (P.v.d.A. en C.P.N. tegen). In een sterke rede heeft minister Witte de socialistische bezwaren weerlegd. De vrees, dat door opheffing van de prijsbeheersing de bouwgrondprijs te sterk zal stijgen, achtte hij ongegrond. Voor de huren bestaat geen gevaar. De huurprijsbeheersing zal trouwens een te grote opwaartse druk van de grondprijzen tegen gaan. Voor het optreden van grondspeculanten behoeft niet gevreesd te worden. Er is geen particulier, die een stuk ruwe grond bouwrijp wil maken. Dat gebeurt bijna uitsluitend door de gemeenten. Deze moeten natuurlijk wel de nodige zelfbeheersing betonen bij het aanschaffen van de gronden.

Economische mededinging

ONDER de belangrijke wetsontwerpen, die de Eerste Kamer vorige week verder nog heeft afgehandeld, moet wel in de eerste plaats de wet op de

economische mededinging genoemd worden. Dit is een wetsontwerp, dat minister Zijlstra zeer na aan het hart ligt; zo na zelfs, dat hij woensdag met nadruk verklaarde: „Met dit ontwerp zou ik willen staan of vallen”. Dit was taal, die aan duidelijkheid weinig te wensen overliet. Ware het kabinet niet demissionair, dan zou de bewindsman uit een eventuele verwerping de consequentie hebben getrokken voor zijn ministeriële leven. Het moet voor prof. Zijlstra dan ook een voldoening geweest zijn, dat geen enkele fractie tegen het ontwerp stemde. Slechts bij vier senatoren bleken overwegende (juridische) bezwaren te bestaan. Het waren de anti-revolutionaire prof. Hellema en de K.V.P.-ers Regout, Sassen en Beaufort, wier grootste grief was, dat de wet niet voldoende rekening heeft gehouden met de rechtszekerheid van de betrokken ondernemers.

De minister wil met de wet op de economische mededinging bepaalde excessen op het gebied van de ondernemersafspraken bestrijden. Hij wenst dus niet zo ver te gaan als het Engelse systeem, dat de neiging heeft alle kartels te verbieden. In ons land is zo'n systeem niet bruikbaar, omdat nog niet voldoende inzicht bestaat in wat moet verdwijnen en wat gehandhaafd kan blijven. De Nederlandse minister van economische zaken wil alleen de bevoegdheid hebben zekere soorten kartels bij voorbaat te verbieden („generieke onverbindendverklaring”) en andere prijsafspraken geheel of gedeeltelijk ongedaan te maken. Een minister, die op een zeker ogenblik van deze bevoegdheden gebruik wil maken, zal dat natuurlijk min of meer doen volgens zijn eigen, subjectieve inzicht. Om nu de ondernemers tegen willekeur te beschermen wordt een commissie van minstens twaalf onafhankelijke deskundigen ingesteld, de Commissie Economische Mededinging, die de minister van advies zal dienen. De Tweede Kamer heeft voorts bedongen, dat een onafhankelijk rechterlijk college zal worden ingesteld, waarbij men als ondernemer in beroep kan gaan tegen een genomen beslissing. De uitvoering van deze bepaling zal bij een aparte wet worden geregeld. Zolang die wet niet is aanvaard, treedt ook de wet op de economische mededinging niet in werking.

Enkele senatoren vonden deze procedure vrij bedenkelijk. „Waarom trekt de minister het wetsontwerp niet in om het dan later weer in te dienen, aangevuld met het wetsontwerp inzake het beroepsrecht?” zo vroegen zij. De heer Regout wilde de wet in deze „onvoldragen staat” niet aanvaarden en de heer Hellema sloot zich in dit opzicht bij hem aan. Zij verzochten schorsing van de beraadslagingen.

Het is begrijpelijk, dat de minister hiervoor niets voelde. Een zeer belangrijk deel van zijn wetenschappelijke en ministeriële arbeid heeft hij aan de economische mededinging, aan het vraagstuk van prijzen en prijsafspraken gewijd. Deze wet mag tot op zekere hoogte als de kroon op deze arbeid worden beschouwd. Het laat zich verstaan, dat een principiële eindspraak van de Staten-Generaal over deze wet en daarmee over zijn „levenswerk” door de jonge minister als een prestige-kwestie, een „to be or not to be” werd beschouwd. Uitstel van deze eindspraak tot een volgende parlementaire periode (waarin wellicht een andere bewindsman van economische zaken zal opereren) zou prof. Zijlstra in feite een morele nederlaag hebben bezorgd.

Prof. Hellema's grote bezwaar was, dat deze wet, die z.i. een stap is in de richting van overheidsdirigisme, door eventuele opvolgers van de huidige minister, die niet de bezadigdheid en wijsheid van prof. Zijlstra bezitten, kan worden misbruikt ten koste van de ondernemers. Met de vrijheid van het bedrijfsleven is het dan gedaan. „Het bedrijfsleven wordt een verlengstuk van de overheid”, zei de heer Regout. Om dit zo niet te voorkomen, dan toch tegen te gaan, is een bevestigender regeling van rechtszekerheid noodzakelijk.

Deze argumenten lijken sterker dan ze in feite zijn, want ze houden te weinig rekening met het parlement, dat een minister, die zich in zijn kartelbeleid al te rare bokkesprongen veroorlooft, desnoods naar huis kan sturen. Terecht heeft minister Zijlstra er dan ook op gewezen, dat de controlerende taak van de Staten-Generaal (o.a. uit te oefenen aan de hand van nota's over het kartelbeleid en bij de begroting van economische zaken) een destructief optreden van de overheid uitsluit. Het belangrijkste is echter, dat deze wet volkomen haar doel zou missen, wanneer de uitvoering ervan gehinderd en vertraagd zou worden door tal van wettelijke bepalingen, die weliswaar het bedrijfsleven zo groot mogelijk rechtswaarborg verschaffen, maar een snel, doeltreffend optreden van de overheid in een tijd van conjuncturele spanningen onmogelijk maken. De minister had gelijk, toen hij zijn wetsontwerp meende te kunnen kwalificeren als de best mogelijke poging de gulden middenweg te bewandelen. En bepaald sterk stond hij waar hij kon wijzen op de instemming van het bedrijfsleven zelf met deze wet, getuige het gunstige advies van de Sociaal-Economische Raad.

Vleugje optimisme in formatiekamp

MEN KAN moeilijk beweren, dat Dr. Drees een snelle Kabinetsformateur is. Bij al zijn na-oorlogse pogingen is hij uitgegaan van de bekende zegswijze: „kalm aan dan breekt het lijntje niet”. Maar het bedroevende is dat het lijntje nog altijd is gebroken en dat tot nu toe geen enkele formatiepoging Drees is geslaagd.

Misschien dat hij daarom dit keer zegt: nog kalmer aan dan breekt het lijntje zeker niet. Want één ding is duidelijk: de socialisten zien hun overwinnaar in de verkiezingsuitslag niet graag mislukken. Een mislukking van de formatie Drees doet ongetwijfeld afbreuk aan het prestige, dat de socialisten door hun verkiezingsoverwinning menen te hebben opgebouwd.

Zo beleven we dan weer een langdurige formatiepoging-Drees. Er moet behendig gemanoeuvrerd worden. Het is echter de vraag of dr. Drees daarin nu eindelijk eens zal slagen. Uit de berichten, die deze week in verschillende dagbladen zijn verschenen, blijkt wel dat de defensie nog steeds het grote struikelblok is. De gesprekken tussen de demissionaire-minister-president Dr. W. Drees en de demissionaire minister van Oorlog en Marine, ir. C. Staf, hebben op geen enkele wijze tot overeenstemming geleid. Langzamerhand heeft de Kabinetsformateur echter een meer toegevoerde houding aangenomen. Oorspronkelijk ging hij uit van een defensieplafond van f 1350 mln voor 1957. In overleg met de socialistische fractie is dat f 1450 mln geworden. En nu schijnt hij toch wel bereid te zijn om f 1500 mln uit te trekken. Maar minister Staf staat op het standpunt dat in 1957 minstens f 1650 mln nodig is. Zo is er een verschil van f 150 mln.

Dr. Drees wil dit bedrag vinden in bezuinigingen. Er zullen schepen opgelegd moeten worden, de verhoging van de kostwinnersvergoeding dient niet door te gaan, de divisies moeten worden ingekrompen, het burgerlijk postpersoneel moet vervangen worden door miliciens, de materieelcontracten dienen getemporeerd te worden en zonnig moeten de herhalings-oefeningen worden overgeslagen.

Het is duidelijk dat de Kabinetsformateur met dit bezuinigingsplan op alle tenen van de minister van Oorlog is gestaan. Ir. Staf heeft nl. in zijn verkiezingscampagne meer dan eens gepleit voor een verhoging van de defensieuitgaven — anders kunnen wij aan de Navo-verplichtingen niet meer voldoen — en voor een verhoging van de kostwinnersvergoeding.

Het is ook duidelijk, dat de samenwerking tussen de demissionaire minister-president en de demissionaire minister van Oorlog wel iets te wensen overlaat. Het feit dat een andere c.h.u.-man, Lt. Generaal Calmeyer, is gevraagd, of hij op basis van dit bezuinigingsplan de portefeuille van Oorlog en Marine wil beheren, spreekt in dit verband boekdelen. Natuurlijk is deze bekwame generaal daartoe niet bereid gebleken. Hij zou daardoor in een moeilijke positie geraken t.o.v. de Prot. Chr. fracties, die tot nu toe nog altijd achter minister Staf staan.

Een der moeilijkheden van het bezuinigingsplan Drees is n.l. dat de waarde daarvan moeilijk te peilen is.

Er is geen militair deskundige die de moed heeft de handen in het vuur te steken voor dit plan van de Kabinetsformateur. De man die met gezag over deze zaken kan spreken, is nu eenmaal de demissionaire minister van Oorlog en Marine, de heer Staf. Bovendien is het de vraag of wij Nieuw Guinea nog behoorlijk kunnen verdedigen als wij schepen gaan opleggen.

En ook kan men er aan twijfelen of het nuttig is onze legerorganisatie te herzien, zolang wij nog niet beschikken over atomische wapenen.

De socialisten zullen moeten oppassen niet de schijn te willen wekken dat de Prot. Chr. fracties een man mogen „leveren” in het Kabinet die moet gaan bezuinigen, terwijl zijzelf een departement in handen houden waarmee zij Sinterklaas kunnen spelen.

Dat de defensiemoeilijkheden niet te overbruggen zijn lijkt ons nauwelijks voorstelbaar. Het is eigenaardig dat de liberalen in dit opzicht heel dicht bij dr. Drees staan. Het staat nog steeds vast, dat prof. Oud en zijn mannen al het mogelijke doen om ook een man aan dit Kabinet te kunnen leveren. Dat blijkt wel uit het feit dat zij gul zijn met hun verklaringen bereid te zijn het gesprek met de formateur voort te zetten.

Wil dr. Drees het risico lopen de formatiepoging reeds in het eerste stadium van de programonderhandelingen te laten mislukken op een bedrag van ongeveer f 150 mln? De kwestie van het defensieplafond zit de Kabinetsformateur hoog, maar het lijkt ons niet uitgesloten dat hij waar voor zijn geld zal zoeken als de tijd gaat dringen. Een oplossing voor dit geschil moet toch werkelijk te vinden zijn.

Huurbelasting van de baan

HET IS in hoge mate opmerkelijk dat de socialisten hun oorspronkelijke eis tot invoering van een huurbelasting hebben laten vallen. Over deze kwestie hebben zij verleden jaar nog een Kabinetscrisis uitgelokt. Nu schijnen zij akkoord te gaan met de gedachte om een deel van de huurverhoging te blokkeren. Dat geblokkeerde geld kan dan gebruikt worden voor de verbetering van het oude woningbezit. Als dat niet gebeurt dan wordt dit geld bewaard, maar het zal zijn rente opbrengen. Dat betekent zonder meer dat het eigendomsrecht niet zal worden aangetast. Het is een plan dat met de oorspronkelijke geachte van een huurbelasting niets meer gemeen heeft.

Dit huurcompromis valt zeer toe te juichen. Natuur-

lijk zal de komende huurverhoging weer gebonden worden aan de onderhoudsplicht. Deze is verleden jaar bij de kreupele huurverhoging ingevoerd. Maar de onderhoudsplicht had toen weinig effect. Dat zal anders worden als de huren met 25% omhoog gaan. Als alle partijen elkaar inderdaad gaan vinden op dit nieuwe huurvoorstel dan is dat vooral belangrijk omdat de socialisten hun onderhandelingspositie dan aanmerkelijk hebben verzwakt. Zij zullen dan in de loop van deze formatie nog moeilijk vol kunnen houden dat de huurbelasting voor hen een werkelijk principiële zaak is.

Er heerste dus enig optimisme in het Haagse formatiekamp. Maar dat wil zeker niet zeggen dat dr. Drees er al is. De moeilijkheden zijn ditmaal reeds vroeg begonnen. Behalve de kwesties van de defensie en de huren zijn er nog tal van andere problemen op te lossen. Problemen waarover een Kabinetsformateur nog heel gemakkelijk kan struikelen. Het zal blijken dat er ook met de V.V.D. nog wel een robbertje te vechten valt. Deze fractie heeft het nl. gepresteerd om in één brief op alle tenen tegelijk te gaan staan. Zij schijnt op het standpunt te staan dat de nieuwe crematiewet en de zondagswet op de helling moeten. En de langzamerhand beruchte zetelverdeling 4 : 4 : 1 : 1 : 1 zal de gemoederen ook nog wel even in beweging brengen.

Mr A. B. ROOSJEN ondervoorzitter

DEZE WEEK is dan de buitengewone zitting van de Staten-Generaal geopend. Alle Kamerleden hebben driemaal de eed of de belofte afgelegd en daarmee was onze driedaagse parlementaire periode weer voorbij.

De A.R. fractie moest plotseling prof. Gerbrandy missen die tot een hoge missie is geroepen. In zijn plaats kon de heer J. v. Eibergen nog de eed in handen van voorzitter Kortenhorst afleggen.

In prof. Gerbrandy verliest de Tweede Kamer ook haar tweede ondervoorzitter. In grote eenstemmigheid heeft zij nu de heer Roosjen als zodanig op de voordracht geplaatst. Een voordracht waaraan H. M. de Koningin zich heeft gehouden. Nummer één werd ook ditmaal de heer Kortenhorst. Dat was een bewijs dat de socialisten niet deze voorzitterszetel voor zich opeisten, ook al hebben zij momenteel de grootste fractie in de Tweede Kamer. De socialist Van Sleen zal als tweede voorzitter optreden.

Dat de Tweede Kamer nog besloot de zaak Schokking te behandelen ligt voor de hand. De heer Beel die een grote verantwoordelijkheid voelt voor de gang van zaken met de heer Schokking, heeft er prijs op gesteld zijn beleid ook te verdedigen. Dat was dan zijn laatste daad als minister. Het valt echter niet te ontkennen dat dit een moedige daad was, waarover men slechts prijzend kan oordelen.

Christelijke school in Egypte in gevaar

DE INVLOED van zending en missie is tot dusver in de landen van het Verre Oosten en het Midden-Oosten steeds zeer groot geweest. Thans dreigen er grote gevaren. De afkeer tegen alles wat Westers is slaat over ook op de zending en de missie. Het jongste voorbeeld daarvan levert Egypte. Het Egyptische volk vierde de laatste weken grote feesten over het vertrek van de laatste Engelse soldaat. Men verlangt thans dat alle buitenlandse invloed gaat verdwijnen, niet alleen de militaire.

Zo zijn vele Egyptenaren ongerust vanwege het feit, dat de 284 buitenlandse scholen in Egypte, hoofdzakelijk Franse, Italiaanse en Amerikaanse scholen, die in totaal 96.000 leerlingen hebben, hun poorten zullen moeten sluiten. Er is namelijk een nieuwe wet afgekondigd, die eist dat de school onderwijs geeft in de godsdienst van elke leerling. De openbare staatscholen komen daardoor niet in moeilijkheden, omdat zij aan de christelijke leerlingen christelijk godsdienstonderwijs en aan de mohammedaanse leerlingen mohammedaans onderwijs geven. Maar kerkelijke en zending- en missiescholen komen in een moeilijke positie te verkeren. Deze scholen zijn voor hun onderhoud afhankelijk van de steun der gelovigen in het land van herkomst, die deze steun geven ter verbreiding van het christendom. Zij hebben echter vele Mohammedaanse leerlingen en vele anderen verdringen zich om toegelaten te worden tot deze buitenlandse zendingsscholen, niet zozeer omdat men christen wenst te worden, maar omdat het onderwijs op deze scholen op zulk een hoog peil staat.

Wanneer deze scholen echter gedwongen worden volgens deze nieuwe Egyptische wet haar Mohammedaanse leerlingen weg te zenden, omdat zij hun geen Mohammedaans godsdienstonderwijs wensen te geven, zullen vele van deze scholen gesloten moeten worden. Want slechts weinige scholen zullen rond kunnen komen van de inkomsten, die zij uit het moederland ontvangen.

Het Egyptische dagblad „Al Goemhoeyia” noemde de zending- en missie „de vooruitgeschoven stellingen van het afschuwelijk imperialisme”. Deze maand werd de verblijfsvergunning van twee buitenlandse missieonderwijzers ingetrokken omdat zij aan de kinderen van Moslim-ouders op school het Evangelie verkondigden. Vooral de kleine Egyptische christelijke minderheden zoals de Kopten, de Grieks-Orthodoxen en de Rooms-Katholieke geloofsgemeenschappen van Syrische en Griekse origine zullen het slachtoffer worden van deze nieuwe wet.

GRONINGEN

Chr. Coöp. Spaarbank
„EIGEN HAARD” G.A.
LOPENDE DIEP 7 - GRONINGEN
Rentevergoeding 2¾ %
idem leden 3 %

Mooi Tafellinnen

vroeger alleen voor de rijksten,
kan ook nu dagelijks Uw tafelsieren. Vraagt monsters.

Terwerda

GRONINGEN

Zwitserse Horloges

Verlovingsringen

Goud en Zilver

Tafelzilver

Avondmaal-Serviezen

GRONINGEN

Dames- en meisjesbovenkleding

Het aangewezen adres in het Noorden:

Buisman - Stienstra

GULDENSTRAAT - GRONINGEN

EXCLUSIEVE INTERIEURS
VOOR WONING, KANTOOR EN WINKEL
MEUBILERINGSBEDRIJF

DEN OUDEN

OUDE BOTERINGESTRAAT 2 — GRONINGEN

Briefhoofden
Briefkaarten
Enveloppen
Rekeningen
Kwitanties
Vloeibladen
Folders enz.

Laat JAN NOORMAN
uw drukwerk verzorgen

en... u is tevreden

Drukkerij en Papierhandel
v/h T. J. de Jong (Jan Noorman)
Folkingsstraat 15. GRONINGEN
Telef. 22717 b.g.g. 's avonds 30931

EEN OUD EN VERTROUWD ADRES VOOR
GRAFWERKEN

BOUWERKEN

MARMERWERKEN

SWITTERS EN TERPSTRA
Groningen — Emmasingel 11 — Telefoon 23410

Bij **TECHNISCH BUREAU**

YPEY

komt u in contact met goede installateurs en reparateurs.

Er lio - Elektr. Scheerapparaten - Schemer. en gloeilampen - Stofzuigers - Verlichting.
BLOEMSTRAAT 31 — TELEFOON 23095

Begrafenisvereniging „Groningen”

ZWANESTRAAT 12 - TEL. 20910

Dir. G. L. SMIDT

Dag en nacht te ontbieden voor leden en niet-leden.
Begravenissen - Crematies - Binnen- en Buitenlandse transporten. Eigen Rouw- en Ontvangkamers.
Gelegenheid tot inschrijving tegen premiebetaling.

MEUBELEN aangepast aan elk gewenst INTERIEUR en voor elk doel.
TAPIJTEN, GORDIJNEN, BEDDEN, LINOLEUM, VILTZEIL in uitgebreide keuze voorradig.
Franco levering door geheel Nederland.
D. BOONSTRA, Woninginrichting, GRONINGEN
WESTERHAVEN 12 - Tel. 26324

Op verzoek komen wij U gaarne aan huis onze collectie tonen. Indien nodig wordt betaling op prettige wijze geregeld zonder kosten.

n.v. Slavenburg's Bank

gevestigd te Rotterdam

Handels- en Effectenbank n.v.

gevestigd te Groningen

GRONINGEN: Brugstraat 32
WINSCHOTEN: Blijhamsterstraat 21

Kredieten voor handel en industrie

Bestrijding van een sluiper

Ieder getij de zogenaamde zoutgrens 54 centimeter dieper in het land komt. Men kan denken: Ruim een halve meter betekent niet zoveel; het is niet iets om ons over te verontrusten... Maar dan moet men niet vergeten, dat bij elk tij er vierenvijftig centimeter bij komt. En als wij dan ook nog bedenken, dat de rijzing en daling van het water met een periode van ongeveer twaalfeneenhalf uur terugkeert, dan is de zogenaamde verzilting of verbrakking een bijna adembenemende aangelegenheid geworden.

De vijand van onze cultuurgrond sluipt dus met regelmaat steeds verder het land in. Het zout is een bedreiging op de lange baan, — doch een zeer wezenlijke bedreiging. De verzilting is voor sommigen dan ook zoïets als een spookbeeld geworden, een obsessie. Mensen die een mystieke inslag hebben en wonen in het poldergebied van Zuid-Holland, knopen er soms zeer vreemde godsdienstige beschouwingen aan vast, waardoor er in feite een ongodsdienstige legering ontstaat.

De verzilting is een gevaar, dat niet te zien of te horen is. Niet alleen in het zuidwesten van ons land is de vijand van de cultuurgrond actief. Noord-Holland wordt er eveneens door belaagd. Elke keer als er geschut moet worden door de grote sluis te IJmuiden, vloeit er volgens deskundigen ongeveer achttienhonderd ton zout in het Noordzeekanaal. Het gevolg daarvan is reeds merkbaar: vrijwel alle binnenwateren van deze provincie zijn al brak.

In het zuidwesten van ons land heeft men gedurende vele jaren het opringen van het zout nagegaan. In 1908 lag de zoutgrens bij Schiedam, dus nog enige kilometers vóór Rotterdam. Maar precies dertig jaar later had het zout Rotterdam reeds bereikt. Thans is het al door de Nieuwe Maas opgedrongen naar de Lek: de grens ligt nu bij Krimpen aan de Lek. Het zout is eveneens binnengedrongen in de Hollandse IJssel, waar de grens ongeveer bij Ouderkerk te vinden is. De Noord, de rivier tussen Krimpen aan de Lek en Dordrecht, heeft de zoutgrens nabij Elshout-Kinderdijk. De Oude Maas en de Dordtse Kil zijn

de Nieuwe Waterweg, is ook een belangrijke factor. Dit blijkt wel, als men kennis genomen heeft van hetgeen deskundigen hebben vastgesteld over de opringende zoutgrens bij Rotterdam. En zo heeft het schutwater van de sluisen te IJmuiden eveneens aandeel in de verdergaande verzilting van gebieden in Noord-Holland. Als in de zomermaanden hoezems en weteringen door verdamping een laag peil gekregen hebben en verhoging daarvan gewenst is in verband met het gevaar van uitdroging van cultuurgrond, laat men water binnenstromen. Dat water komt uit de grote rivieren en daardoor wordt ook het zoutgehalte in het hart van een polder hoger.

Er zijn nog meer oorzaken van verzilting genoemd. De drinkwatervoorziening is vooral voor grote steden dikwijls een groot probleem. De gemeente Den Haag, die gedurende vele jaren zoet water wist te onttrekken aan de duinen — het zo geroemde duinwater! — kwam te staan voor het feit, dat deze waterbron onvoldoende werd voor de zich uitbreidende bevolking. Men heeft er dit op gevonden, dat de gemeente Den Haag thans het drinkwater betrekken kan uit de Lek. Bij Bergambacht wordt water uit de Lek gepompt, dat door een lang buisnet naar Den Haag gestuurd wordt. Dit alles is gedaan omdat de duinen een onvoldoende bron geworden zijn. Deskundigen zijn van mening, dat het uit de duinen onttrekken van te grote hoeveelheden zoet water, de verzilting heeft doen toenemen. Het zoete water, dat een afweer vormde tegen het zoute water uit de zee, is onvoldoende geworden om het zout op natuurlijke wijze te keren.

Ook van binnenuit, dat wil zeggen: vanuit het oosten heeft het zoet water als wapen tegen de verzilting aan kracht ingeboet. In de loop der jaren is het chloorgehalte van het rivierwater omhoog gegaan. De kalimijnen in de Elzas en het zoute mijnwater uit het Roergebied zijn onder andere oorzaak, dat het water van de Rijn een hoger chloorpercentage gekregen heeft.

Zo staan de zaken betreffende de verzilting. Het is geen rooskleurig beeld.

De waterhuishouding, — in ons land toch reeds zo'n belangrijke aangelegenheid, — vereist dus op het gebied van de verzilting verstrekkende maatregelen.

Er moet alles op gezet worden om de vijand van onze goede cultuurgrond een verder opringen te beletten. Het doel

ER IS TEGENWOORDIG een woord, dat bij een deel van onze Nederlandse bevolking de meest uiteenlopende gedachten oproept. Het is het woord *verzilting*.

In onze handwoordenboeken treft men dit woord niet aan. Zelfs in de nieuwe woordenlijst der Nederlandse taal, in 1954 door de staatsdrukkerij uitgegeven, zult ge tevergeefs naar dit woord zoeken. Dit is wel begrijpelijk, want het is een nieuw woord; het heeft echter in een zeer korte tijd burgerrecht gekregen. Ook in officiële stukken komt het tegenwoordig voor. Terloops moge opgemerkt worden, dat het een teken is hoe een levende taal zonder ophouden vernieuwing ondergaat. Elke nieuwe nood, elke niet eerder gekende vreugde, elke zeldzame situatie doet nieuwe woorden ontstaan, ofschoon in de meeste gevallen niet te achterhalen valt, aan wie het auteursrecht mag worden toegeschreven.

Verzilting..... een woord, dat sommigen doet glimlachen en doet spreken over: het nieuwste sprookje. Er zijn anderen, die spreken over een probleem zonder weerga. Het zijn dus uitersten. Er is ook een groep die zich afvraagt, of het wel werkelijk een probleem is. De mensen van deze groep vragen onophoudelijk: Als er over de verzilting gesproken wordt, gaat men dan niet mank aan zware overdrijving? Is het wel zo ingrijpend als sommigen willen doen voorkomen? Ze erkennen, dat de zee een hoog zoutpercentage heeft — maar waarom zou juist in laten we zeg-

Voor de tuinbouw is erg gevoelig voor een verzilting van de bodem. En het Westland ligt mede in de gevaarlijke zone! Met kracht dient deze vijand daarom te worden bestreden.

gen de laatste vijftig jaar het zout uit de zee in stilte het land zo hevig teisteren?

Eén ding is zeker: Het zout dringt op. Ir. Kuiperi, cultuurconsulent voor Zuid-Holland, zei ruim een jaar geleden in een rede voor de Zuid-Hollandse unie van waterschappen, dat de verzilting een beslist benauwend probleem was. Hij voegde er aan toe: „Onze vaders mogen gejuicht hebben toen de Nieuwe Waterweg tot stand kwam, maar er is wel treffend bewezen, dat men op waterstaatkundig gebied wel wijzigingen kan aanbrengen, maar dat het altijd elders consequenties heeft.” In dit verband noemde hij de Nieuwe Waterweg een zoutinjectienaald!

Het zout dringt op. Dit feit zal de regering en allerlei besturende organen, — niet te vergeten ook de waterschappen en de polderbesturen — in de komende jaren ernstig bezighouden. Het zal aankomen op de bestrijding van deze sluipende vijand! Het staat inderdaad wel vast, dat de verzilting of verbrakking een netelig probleem is van waterstaatkundige aard. Het gaat om goede cultuurgrond en om de volksgezondheid!

De verzilting

EB EN VLOED, eb en vloed..... ze wisselen zich af volgens een vaste natuurwet. Het is een monotonie van geweldige omvang, die de grootheid van Gods schepping toont.

Eb en vloed... En bij elke vloedstoot aldus hebben de geleerden nauwkeurig weten te berekenen, komt in de nieuwe Waterweg een geweldige hoeveelheid zout binnen. Ongeveer honderdtachtig schepen van elk tienduizend ton zouden met dat zout gevuld kunnen worden..... Gelukkig volgt na elke vloed het getij van de eb. Dan vloeit het water af en neemt weer veel zout mee terug naar de zee. Maar er blijft toch nog een belangrijke hoeveelheid zout achter en dat vindt zijn weg in de zoete binnenwateren. Er blijft zoveel achter, dat bij

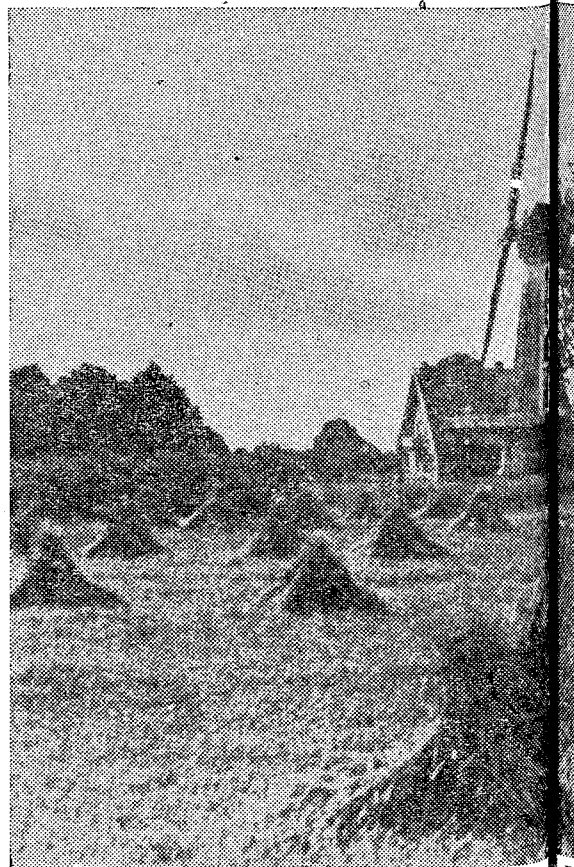
HET ZOUT

brak; verschillende waterwegen in de grillige Biesbos ook reeds enigszins.

Ondergaan de grote rivieren een verzouting, dan geschiedt meestal hetzelfde met kleine binnenwateren, die in deze rivieren monding hebben. Eveneens is dit het geval met de gronden, die in de buurt van het rivierengebied gelegen zijn. De verzilting is dus geen sprookje. Het is benauwende werkelijkheid. Zo ligt het zoutgehalte van het vruchtbare Delfland — waarvan het Westland weleens de groentetuin van Europa genoemd is — reeds veel te hoog. Als gevolg daarvan moet het Westland zijn besproeiingswater ver uit de buurt halen: bij Gouda wordt water ingelaten. En dat water moet uiteindelijk uit de Lek komen — terwijl ook in de Lek verzilting dreigt, daar met elk getij de zoutgrens naar het oosten opdringt.

Oorzaken van de verzilting

WAT IS de oorzaak van dit betrekkelijk snelle proces van verzilting? Als vaststaand wordt aangenomen, dat het regelmatig diep uitmalen van laaggelegen polders de verzilting bevordert heeft, want door deze uitmaling werd ondergronds zout water aangetrokken. Maar dit is niet de enige oorzaak. Het binnendringend getijwater door de open riviermondingen, zoals bijvoorbeeld bij

Het land is goed en het geeft jaar op jaar zijn rijkdom en het doet de opbrengst dalen. Als deze van

In de v...
zullen...
ten...
het...
om...
van...
te...
erg...
ziet...
zeker...
Bij...
wordt...
beetje...
Jantje...
bouw...
kort...
komt...
de...
Soe...
men...
aan...
de...
wonder...
ritme...
ment...
heeft...
niet...
is...
bijna...
aansl...
tuurg...
bren...
nen...
In...
progr...
een...
land...
Terecht...
is...
wel...
de...
als...
pend...
werk...
tieng...
het...
ken...
ook...
het...
len...
gen...
ke...
om...
en...
klank...
politi...

De vijand

moet zelfs zijn de zoutgrens terug te dringen naar de zee.

Dit is van groot belang voor onze land- en tuinbouw, die grondverbetering nodig heeft om de bodemproductie op te voeren. Maar ook de toeneming van onze bevolking, met de daaraan gepaard gaande vermeerdering van het drinkwatergebruik, maakt het nodig dat alles gedaan wordt om de verzilting tegen te gaan.

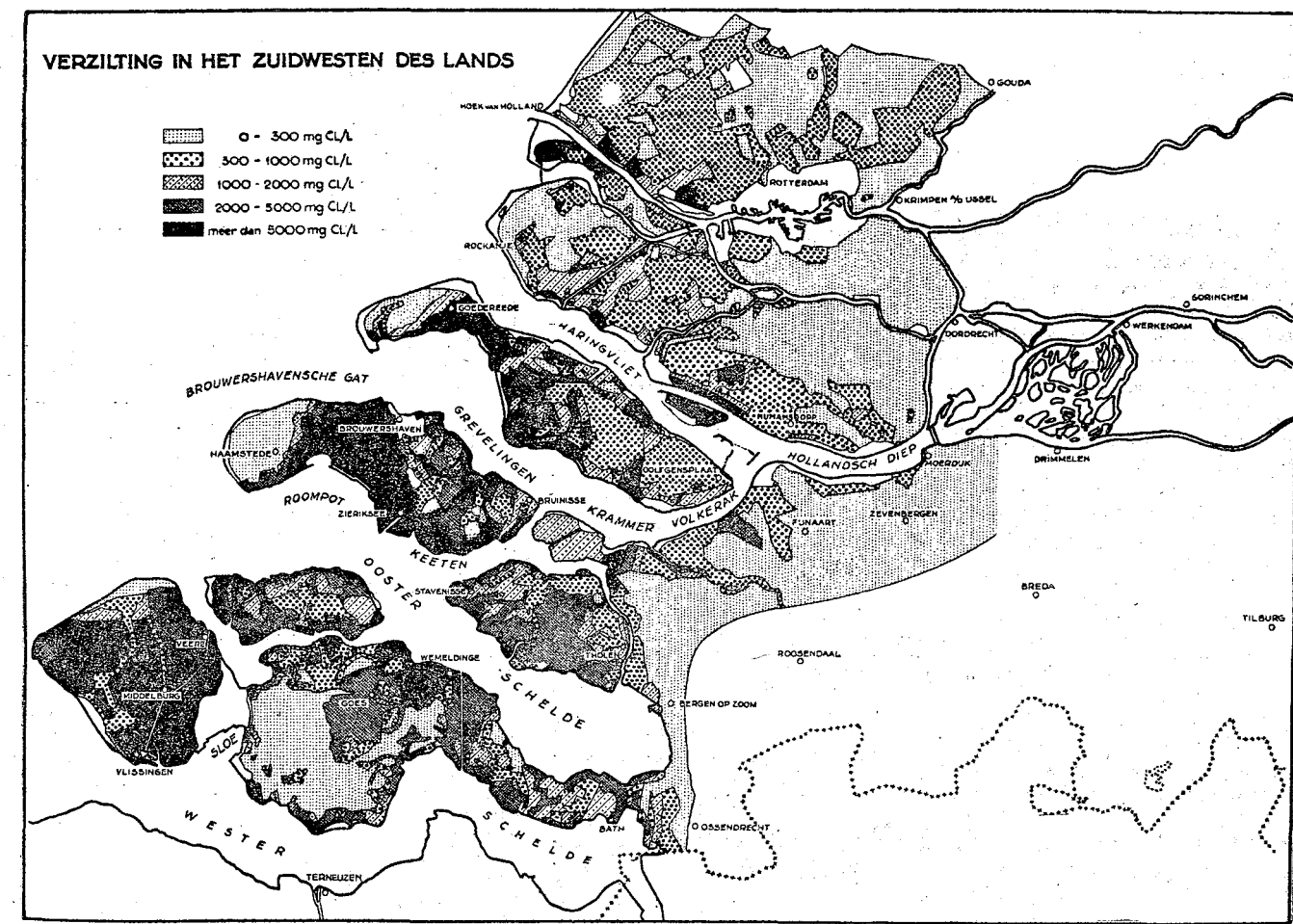
Uit de memorie van toelichting bij de wet op de afsluiting van de zeearmen tussen de Westerschelde en de Rotterdamse waterweg, — een memorie welke een boeiend staatsstuk genoemd kan worden, omdat er in heldere en sobere bewoordingen Nederlands aloude strijd tegen het water in naar voren komt, blijkt dat in Zuid-Holland beneden de lijn Den Haag—Gouda, op de Zeeuwse eilanden en in Noord-Brabant bewesten Tilburg ongeveer dertigduizend h.a. verzilte gronden worden aangetroffen. Met dit feit voor ogen, zal niemand nog kunnen zeggen, dat de beweringen over verzilting sterk overdreven zijn.

Wat wordt er tegen gedaan?

ZOALS men weet is het zogenaamde Deltaplan geboren uit de overweging, dat afsluiting van een aantal zeearmen en de versterking van de hoogwaterkering noodzakelijk zijn ter beveiliging van het land tegen hoge stormvloed. Want evenals vroeger is de zee de vijand van onze lage landen. Het is een stille belager van de grond, die aan de zee ontruikt is.

De noodlottige stormvloed van 1953 heeft dit helaas weer al te duidelijk bewezen. Vandaar het Deltaplan, waarvan het hoofddoel is: Beveiliging van ons land tegen het water.

De uitvoering van het Deltaplan zal echter ook belangrijk zijn voor het tegengaan van de verzilting. De eerder genoemde memorie van toelichting gaat daar breedvoerig op in. Daarin wordt gewezen op de noodzaak om tot voorradvorming van zoet water te komen. Want het water dat wij door neerslag en door aanvoer van Rijn en Maas verkrijgen, is in droge perioden onvoldoende om de behoefte aan zoet water te

Verzilting wil zeggen: verzouting. Er zijn echter graden in deze verzouting. Men drukt dit uit door het aangeven van de hoeveelheid chloorion per liter water.

- Voor drinkwater is het toelaatbaar maximum 300 mg Cl/L.
- Voor de veeteelt 1200 mg Cl/L.
- Voor akkerbouwgewassen 1800 mg Cl/L.

Voor tuinbouwgewassen volgt reeds een belangrijk mindere opbrengst bij een zoutgehalte van minder dan 300 mg Cl/L.

Het hierboven afgedrukte kaartje geeft een beeld van de mate van verzilting in het zuidwesten van het land. Men kan aan de hand hiervan duidelijk nagaan hoever de verzilting reeds gevorderd is. Voor Zeeland en een gedeelte van Zuid-Holland en Noord-Brabant zijn de zoutgehalten van het slootwater aangegeven. Binnenwater dus, dat het zout uit de tweede en soms zelfs uit de derde hand ontvangen heeft.

Het kaartje toont de situatie in 1952. Nu, vier jaar later, is het er niet beter op geworden.

dekken. De kanalisatie van Neder-Rijn en Lek en de bouw van enige stuwen in deze rivier zijn van groot belang, want daardoor zal men meer dan voorheen via de IJssel zoet water naar het IJsselmeer kunnen doen afvloeien. Op deze wijze wordt het IJsselmeer een belangrijk waterreservoir, hetgeen van belang zal zijn voor een goede watervoorziening voor het noorden van ons land.

langs de Rotterdamse waterweg geleid kunnen worden. Het gevolg zal zijn, dat de zoutgrens zeewaarts gedrongen wordt. Het Deltaplan zal dus compenseren de nadelen, die voor de omgeving van Rotterdam gelegen zijn in de kanalisatie van Neder-Rijn en Lek, opdat er meer zoet water naar het IJsselmeer gevoerd zal kunnen worden. Want zou er daardoor minder zoet water voorbij Rotterdam vloeien, — bij verwezenlijking van het Deltaplan, zal een grote hoeveelheid zoet water, afkomstig van Waal en Maas, door de Noord langs Rotterdam gevoerd kunnen worden en zal er verbetering zijn ten opzichte van de huidige toestand.

Als op deze wijze de zoutgrens teruggedrongen zou kunnen worden, zou ook nog een ander voordeel bereikt zijn. Vermindering van het zoutgehalte in het water zal tot gevolg hebben, dat de aanslibbing van open havens nabij Rotterdam aanzienlijk verminderen zal. Hoe hoger het zoutgehalte is, hoe meer slib. En dat betekent weer, dat er regelmatig veel baggerwerken moeten plaatsvinden, hetgeen een kostbare geschiedenis is. Wanneer het chloorgehalte van het rivierwater terugloopt, zullen de afzetting van slib en de daarmee verband houdende kosten en bezwaren waarschijnlijk vrij aanzienlijk verminderen, zo is de mening van de minister in zijn memorie van toelichting op de Deltawet.

Misschien vraagt men zich af, waarom men, ter bestrijding van de verzilting, ook de nieuwe Waterweg niet zal afsluiten door b.v. een sluis. Men bedenke echter, dat een open verbinding naar zee voor de scheepvaart van groot belang is. En de zeevaart is voor ons gehele land een levensbelang.

De nieuwe waterweg geeft open toegang tot één der belangrijkste West-Europese havensteden. Rotterdam heeft een sterke positie in het internationale handelsverkeer. Deze positie is vooral verkregen door het feit dat deze stad zo'n gunstige ligging heeft aan een open rivier naar de zee. Daarom heeft men de afsluiting van de Waterweg door b.v. een dam met sluisen, ontraden. Minister Algera heeft de Tweede Kamer evenwel medegedeeld, dat, zo men te eniger tijd op grond van welke overwegingen ook, zou willen overgaan tot het afsluiten van de Rotterdamse Waterweg, het Deltaplan daartoe in geen enkel opzicht in de weg zal staan. Uitvoering van het Deltaplan betekent dus voor wat deze

waterweg betreft, geen beslissing voor de toekomst.

Men moet echter niet denken, dat terstond na het gereedkomen van het Deltaplan de verzilting ongedaan gemaakt zal zijn. Vooral in de eerste tijd — en hier citeren wij weer de memorie van toelichting — dient het bekken (dat dan verkregen is) krachtig te worden doorgespoeld ter verkrijging van de gewenste verzoeting van het water. Verwacht wordt, dat de verzoeting van de diepste stroomgeulen nog zeer geruime tijd in beslag zal nemen. Het zout, dat zich gedurende die periode in de diepste gedeelten bevindt, zal evenwel van weinig invloed zijn op het zoutgehalte van het water dicht bij de oppervlakte, dat voor de zoetwatervoorziening van belang is.

Wat er reeds gedaan is

IN 1950 kwam de afsluiting van de Brielse Maas en de Botlek tot stand. Dit betekende, dat de kustlijn met ruim vijftig kilometer werd verkort. Maar het was ook van belang in de strijd tegen de verzilting, want er werd een zoutwaterbekken afgesloten.

Van veel belang om de zoutgrens terug te dringen zal ook zijn de afsluiting van de Oude Maas, zoals deze is opgenomen in het Deltaplan. De gehele omgeving van Rotterdam — en dus ook Delfland met zijn intensieve bodemcultuur — zal daarmee gebaat zijn.

Verzilting... het is inderdaad een probleem zonder weerga. Dit temeer omdat de zogenaamde zoutgrens niet verticaal in de rivier te vinden is. Aan de oppervlakte ligt deze grens meer zee-waarts dan langs de bodem. Het zout belaaft onze grond dus eigenlijk in de vorm van een wig, die schuin naar beneden gericht is.

De watergetijden gaan door. Eb en vloed... en met elke vloed dringt voorshands het zout verder op. De verzilting moet bestreden worden. Daarvoor is behalve technische deskundigheid ook staatsmanskunst nodig, want de bestrijding is een landsbelang.

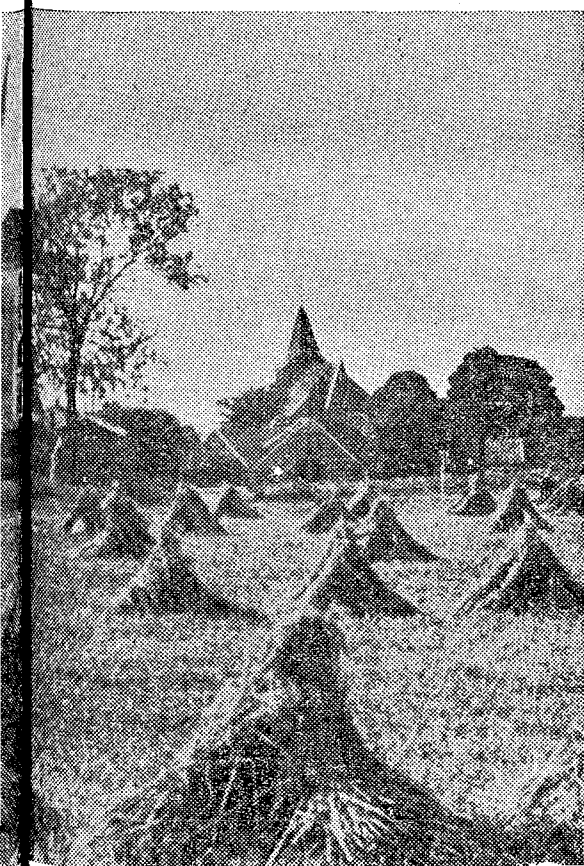
De uitvoering van het Deltaplan is in tweërlei opzicht van groot gewicht: Niet alleen voor de regelrechte beveiliging tegen het water, de erfvijand, doch ook in de strijd tegen de sluipende knabbelaar aan onze cultuurgrond.

J. W. OOMS

DRINGT OP

Om de grens van het zout water terug te drukken, heeft men zoet water nodig. Deskundigen hebben uitgerekend dat er 1200 kubieke meter per seconde zoet water nodig zal zijn om de zoutgrens te leggen aan de westzijde van Rotterdam. Maar hoe komt men aan zoveel zoet water? De gemiddelde afvoer van de Rijn bij Lobith is 2000 kubieke meter per seconde... maar lang niet al dit water stroomt langs Rotterdam naar zee.

Het Deltaplan zal te hulp kunnen schieten, want de afdamming van de zeegaten in het zuidwesten van ons land zal de dreiging van de verzilting aanzienlijk verminderen door verkorting van de zoute kustlijn, doch bovendien de mogelijkheid scheppen om een zoetwaterbekken te vormen. Dat zal voor de land- en tuinbouwgronden, die thans lijden onder de verzilting, van grote betekenis zijn. Verwacht wordt, dat een verbetering van de waterhuishouding in het genoemde deel van ons land een produktiestijging van tenminste 15% mogelijk zal maken. Dit zou betekenen een verbetering van de bestaansbasis van de landbouwbedrijven. De afdamming zal ook nog op andere wijze een gunstige invloed kunnen uitoefenen. Naar berekening van deskundigen vloeit ongeveer 55% van het zoete water van Rijn en Maas via het Haringvliet ongebruikt naar zee. Na uitvoering van het Deltaplan zal een groter deel van die afvoer

Doch onzichtbaar voor het oog wroet het zout in de zande wordt verslagen, zal er een produktiestijging zijn.

HOTEL-PENSION „DREYEROORD”
Telefoon 3169 - OOSTERBEEK

★ *Periodieken*
★ *Handeldrukwerk*
★ *Boekwerk*
drukkerij derksen nv
Bloemstraat 61 - Arnhem

BRINKERS'
FABRIEKEN
ZOETERMEER
Tel. nr 12 (4 lijnen)
ROOMBOTER - MARGARINE
SPIJSVETTEN
SPIJSOLIE

Pedalion Organ Cy.
De studerende organist, die door eigen nauwgezette studie technische moeilijkheden wil overwinnen, stelt zich met een eenvoudig huissorgel niet meer tevreden. Voor de beoefening van het pedaalspel is het moderne twee klaviers PEDALION een onmisbaar instrument. Vraagt catalogus en condities aan bij
Fa R. van den Burg
AMERSFOORT
Arnh. straat 8 - Telefoon 3877

Vraagt Uw bakker naar
TARVO-BROOD
Uw bakker
Uw dokter

Vraagt steeds
Zoetermeer's Roem
de fijnste margarine
Firma Gebr. van der Spek
Zoetermeer Telefoon 49

UW ZENUWEN
wordt U volledig de baas met
NEUROTONIC
niet verdovend, maar genezend
Het zenuwpreparaat van deze tijd

Koopt een goed kostuum
enorme keuze tegen uiterst scherp gestelde prijzen.
De eerste reis is lonend
DUTHLER
VARSEVELD

SLOOPSCHEPEN
Voor uw sloopschepen is het adres
Firma Wed. C. D. Heuvelman
Telefoon 369
KRIMPEN AAN DE IJSSEL

DRUKKERIJ EN UITGEVERIJ
JOH. LUYK
AMALIA VAN ANHALTSTRAAT 40-44
EINDHOVEN - TELEFOON 4512
Periodieken
Handeldrukwerk

Van der Spek
Machines
Gereedschappen
Aannemersartikelen
Rotterdam
Wolphaertsbocht 214

EEN PERS EN PERIODIEK

Eén christelijke partij

HET IDEEAAL

Zuiverder?

Dr. A. Zeegers schrijft onder de titel „De enige uitweg: hergroeperen” in *Eisviers Weekblad* o.m. het volgende:
„Wat zou nu dienen te gebeuren? De volkomen verouderde scheidslijn tussen A.R. en C.H., die van vóór de eeuwwisseling dateert en verband hield met toenmalige controversen tussen Lohman en Kuyper, zou vervangen dienen te worden door die tussen al dan niet dirigistisch. Dan had men tenminste een reële scheidslijn. Het voordeel zou zijn dat protestanten die economisch gelijk denken — men kan als voorbeeld nemen de heren dr. Schmal en prof. Gerbrandy — ook in één partij zitting zouden hebben en rondweg voor hun ideeën propaganda zouden kunnen maken en daarvoor pleiten in de volksvertegenwoordiging. Omgekeerd zouden b.v. de heren Ruppert en Van Mastrigt, beiden bestuursleden van het C.N.V., die nu over twee partijen verdeeld zijn, terwijl zij toch één sociaal-economische politiek voorstaan, ook in één partijverband verenigd zijn. Het lijkt geen twijfel of op deze wijze zouden wij tot zuiverder verhoudingen komen, te meer daar aangenomen mag worden dat de linkse protestanten ook theologisch niet zover van elkaar afstaan, een factor die in de Nederlandse politiek nu eenmaal zwaar weegt.

Men hoeft er niet aan te twijfelen of een rechtse protestantse partij zou stellig aantrekkingskracht uitoefenen op personen die de laatste keer hun stem hebben uitgebracht op de Staatkundig Gereformeerden, het Gereformeerd Politiek Verbond, de Nationale Unie en de V.V.D. Eveneens zou de linkse protestantse partij een behoorlijke kans maken doorbraakchristenen terug te winnen, omdat deze niet meer voor „conservatieve invloeden” behoeven te vrezen.

Wij ontveinen ons niet, dat men tegen deze propositie allerlei bezwaren kan ontwikkelen. Het argument dat op deze manier zou blijken dat het aanvaarden van één godsdienstig uitgangspunt niet leidt tot eenzelfde opvatting op sociaal-economisch gebied, faalt, want dat is al bezwezen. Het gaat er maar om of wij bereid zijn met de antithese tussen dirigisme en sociale markteconomie, die zich telkens weer in haar realiteit doet gevoelen, bij het huur-, het loon-, het kartel- en het monetair beleid, rekening te houden en haar ernstig te nemen.

Dit gescheiden optrekken op sociaal-economisch gebied sluit samenwerking in andere kwesties, die een godsdienstig-zedelijk karakter dragen, allerminst uit. Wij zouden integendeel willen pleiten voor een federatief samengaan. Een ander voordeel is dat er op deze wijze in ons parlement weer een principiële oppositie zou komen, die voor een goed functionerend parlementair stelsel onmisbaar is.”

Toenadering

Aan een verslag van een rede van dr. J. J. R. Schmal, voorkomend in *Trouw* lezen we o.m. het volgende:
„Als tweede oorzaak voor de slechte uitslag der verkiezingen noemde dr. Schmal het feit, dat de jeugd zo weinig verschil zag tussen A.R. en C.H. en dat zij daardoor niet begripen, dat er niet één grote protestants-christelijke partij opgericht kan worden. Dr. Schmal was van mening, dat een betere samenwerking tussen A.R. en C.H. zeer wel

mogelijk was. „In provinciale staten en gemeenteraden gaan beide partijen vaak samen en in de Eerste Kamer bestaat deze mogelijkheid ook zeer zeker”, zo zeide dr. Schmal. Het essentiële punt is echter: men moet willen en zolang dit nog niet het geval is, zullen de pogingen tot toenadering nauwelijks resulteren.”

Perspectief?

In de *Christelijk-Historische Nederlander* schrijft de heer H. Kikkert onder de titel „Perspectief” o.m.:
„Voor de dag van de verkiezingen en ook nadat de uitslag bekend was, is er vooral van A.R.-zijde veel gesproken over de eenheid van de protestants-christelijke partijen.....
Laten wij het nu eens duidelijk stellen, dat wij het principeel en praktisch niet eens zijn met elkaar. Een nadere uitwerking van deze stelling lijkt mij nu niet nodig. Voor een open gesprek zou dit stellig zijn betekenis kunnen hebben. De theologisch-wijsgerige achtergronden zijn anders dan bij de A.R.-partij.
Bovendien spelen ook kerkelijke invloeden hier een rol van betekenis. Maar afgezien van deze principiële vraagstukken: wat verwacht men in A.R. kring van dit samengaan?

Een grotere krachtsontplooiing op het terrein van pers, radio en televisie? Het moet toch duidelijk zijn, dat dit één grote vergissing zou zijn, gelet op de wijze waarop de Chr. Nationale of te wel A.R.-pers optreedt. Op het terrein van radio en televisie kon stellig meer gebeuren dan tot nu toe het geval is geweest, maar ik geloof, dat men dan de hand in eigen boezem moet steken. Wij hebben nu ieder afzonderlijk ongeveer 900 kies-

verenigingen in ons vaderland, die gemiddeld elk b.v. 5 actieve bestuursleden hebben. Denkt men nu werkelijk bij een samengaan deze activiteit te behouden? Persoonlijk geloven wij daar niets van.
Beide partijen hebben zevende kiezers 1 à 1½ %. Dacht men heus dat deze behouden zouden worden bij een samengaan?

Afgezien van het principiële zijn daar mentale- en milieuverschillen, kortom de gehele sociologische structuur, die een samengaan alleen maar tot verlies zouden voeren.
Daar komt nog bij, dat ik niet geloof, dat het resultaat zou zijn één partij, maar minstens 3 partijen. Dus geen fusie of federatie!
De beste houding zou m.i. zijn, dat wij als goede vrienden naast elkaar blijven gaan. Wanneer wij elkaar niet bekritiseren en men ook onze benadering van de vraagstukken recht doet wedervaren, wanneer men bereid is om onze wijze van aanpak en principiële visie voor gelijkwaardig te houden, dan bergt dit vriendschappelijk naast elkaar gaan meer perspectief in zich dan de drang naar eenheid van de A.R. vrienden van thans”.

Gevaar in uitstel

In het *Gereformeerd Weekblad* schrijft dr. N. J. Hommes in een artikel, getiteld „Theologische nabetrachting over de verkiezingen” o.m. het volgende:
„Wie van huis uit en daarna uit persoonlijke overtuiging, de liefde voor één der grote protestants-christelijke partijen heeft megekregen, die zal de uitslag met pijn in het hart gelezen hebben. Men bewijst niemand en allerminst

zichzelf een dienst om deze pijnlijke nederlaag en achteruitgang van de twee grote protestants-christelijke partijen (de A.R.P. en de C.H.U.) te markeren en met allerlei „begrijpelijke” factoren duidelijk te maken of te verklaren.
De dagbladen hebben daarover reeds tal van beschouwingen gegeven, die voor een deel interessant en instructief waren. Ik denk hier aan wat het *Algemeen Dagblad* van 14 juni schreef, dat het Nederlandse kiezersvolk blijkbaar een voorliefde en vertouwen heeft in grote partijen en dat beide protestants-christelijke partijen, die samen drie zetels moesten afstaan, dit ongetwijfeld mede te danken hebben aan haar gescheiden opmarcheren. Er zou alleen reeds over dit laatste zeer veel te zeggen zijn, maar het is daarvoor hier niet de plaats. Dit hoort thuis in specifiek christelijke politieke bezinningsorganen. Wel hoop ik, dat de nu gezamenlijk ontvangen klap allen, die politiek en sociaal van de onmisbaarheid van Christelijke organisaties overtuigd zijn, naar elkaar toe mag drijven en de vragen hen moge achtervolgen of het geen tijd wordt de geleerden te sluiten.

Soms moeten mensen wel eens naar elkaar toegeslagen worden. Wanneer ik de balans van 13 juni opmaak en ik zie enerzijds het voortschrijdend proces van de doorbraak (met deze voor de eigen leiders zelf verrassende overwinning van de P.v.d.A.), anderzijds het gesloten eenheidsfront der Rooms-katholieken, dan vraag ik mij wel af, hoelang de beide grote christelijke partijen — beide geesteskinderen van Groen van Prinsterer — zich nog de weelde veroorloven om gescheiden op te rukken voor het oog van het Nederlandse volk.

EN ONS COMMENTAAR

Maar geen geforceerde eenheid

De roep om één Protestants-Christelijke politieke partij wordt na de ongunstige uitslag van de verkiezingen weer sterker gehoord. Althans in de Anti-Revolutionaire kring.
Wij zijn er dankbaar voor, dat die roep wordt gehoord. Want als geestelijke zonen en dochters van Groen van Prinsterer behoren Anti-Revolutionairen en Christelijk-Historischen bijeen. En het moet, ondanks allerlei nuances, toch ook mogelijk zijn, dat zij in één partijverband samenleven, dat zij gezamenlijk optrekken tegen de gemeenschappelijke tegenstanders. Dat moet ons ideaal zijn en blijven en daarvoor moet ook worden gewerkt.
Maar dat wil nog niet zeggen, dat daarom een eenheid geforceerd moet worden. Want een geforceerde eenheid is geen echte en dus ook geen hechte eenheid. Wie zijn oor te luisteren legt bij de Christelijk-Historische broeders zal bemerken, dat zij, die in het verleden niet tot fusie en zelfs niet tot federatief samenwerken bereid waren, thans helemaal van de ene, ongedeelde Protestants-Christelijke partij niets moeten hebben.
Het streven naar eenheid dient gepaard te gaan aan de nodige nuchterheid. Juist omdat het gevaar zo groot is, dat een geforceerde eenheid ons niet zal brengen een versterking van de Protestants-Christelijke invloed in ons staatsleven, doch veeleer een verzwakking daarvan, zal de nodige voorzichtigheid betracht moeten worden bij de pogingen tot nauwer samengaan.
Wij willen niet beweren, dat in A.R. kring een ieder de eenheid van harte voorstaat en bevordert, maar zeker is wel, dat in het bijzonder in C.H. kring er weinig verlangen naar zulk een eenheid gevonden wordt. Daarmede zullen we rekening hebben te houden, ook al moet ons streven er op gericht blijven weer bijeen te brengen, wat vroeger ook bij elkaar behoorde.
De gedachte van de ene Protestants-Christelijke partij wordt zeker niet bevorderd door een streven, zoals dr. A. Zeegers voorstaat. De door hem voorgestane hergroepering lijkt ons ten eerste verwerpelijk. Het is eigenlijk onbegrijpelijk hoe mensen, die van de Partij van de Arbeid zeggen helemaal niets te moeten hebben, onder de invloed zijn gekomen van echt socialistische opvattingen. Want het zijn in het bijzonder juist de socialisten geweest, die tegenover elkaar weer stellen twee groepen: de progressieven en de conservatieven. De door de A.R. Partij — en ook door de C.H. Unie — steeds bepleite volkspartij wordt door hem prijsgegeven. Denkt hij nu werkelijk, dat hij land en volk en de verdediging van een echt Christelijke politiek op de door hem gepropageerde wijze kan bevorderen? En hij moet toch wel heel weinig afweten van de mentaliteit van degenen, die zich in S.G.P. en G.P.V. verenigd hebben, indien hij nog denkt dat dezen voor zijn gedachte te winnen zijn.

Ik adviseer U:

MEDICINALE **Salvitine**

Een rijk vitaminen- en mineralenmengsel, dat het dagelijkse diët juist op de zwakste punten aanvult

Indien niet verkrijgbaar bij Uw apotheker of drogist vraag men bij:

BOGENA N.V.
VEERLAAN 17 - 23,
ROTTERDAM (Z.)

GARANTIE: Constateert U na een dagelijks gebruik van gedurende 3 achtereenvolgende maanden geen enkele verbetering, dan vergoeden wij U, alleen op grond van Uw persoonlijke verklaring, en bij inlevering van 2 ledige flacons, de totale aankoopsprijs.

Constructiewerkplaats

„BAILY”

NIEUW-LEKKERLAND
Telefoon 36

Gespecialiseerd in
Staalconstructies
voor gebouwen

EEN UITKOMST VOOR MAAGLIJDERS

Maaglijders, U kunt weer alles gaan eten. De echte C-R MAAGTABLETTEN zijn weer in Nederland verkrijgbaar.

C-R MAAGTABLETTEN

geven direct verlichting en zijn pijnstillend.

De echte Amerikaanse C-R Maagtabletten zijn die lichtgele tabletten. Alleen verkrijgbaar bij:

LOUIS RIETBERGEN

NIEUWE BINNENWEG 400 - ROTTERDAM
Vraagt inlichtingen zonder enige verplichting.

DE DEUR UIT... DIE WAS

Als U alles rekent is Reijmerink
beter en voordeliger!
REIJMERINK wast goed goed goed!
en is op de duur heus voordeliger!

Reijmerink - 's-Graveland

Tel. K 2950 - 8862

De ideale
voeding
voor
kat en hond

DE NED. HERV. DIAKONESSEN INRICHTING
OVERTOOM 283, AMSTERDAM

vraagt voor de cursus die in september begint

jonge meisjes

van 17 jaar en ouder voor opleiding tot
verpleegster

Salaris als leerling-verpleegster 1e jaar f 77.—, 2e jaar f 90.— en 3e jaar f 108.— per maand, boven kost en inwoning bewassing en geneeskundige verzorging.

Eerste aanschaffing van dienstkleding is kosteloos.
Vergoeding van reiskosten, vakantie-toeslag enz.

Nadere inlichtingen worden gaarne verstrekt door de Directrice.

DE KONINKLIJKE LUCHTMACHT

VRAAGT UW AANDACHT

Nu de examentijd weer nadert, is het goed na te gaan, welke mogelijkheden de Koninklijke Luchtmacht te bieden heeft.

Onze luchtmacht beschikt over tal van onderwijsinrichtingen, die uitsluitend tot taak hebben, uitstekend geschoolde vaklieden en specialisten te vormen.

De vakkennis hier verkregen is macht en biedt de kans om vooruit te komen.

WENST U NADERE INLICHTINGEN?

Wendt U zich tot de dichtstbijzijnde Garnizoenscommandant, waarbij U zich tevens kunt aanmelden.

Zij, die in het bezit zijn van het diploma L.T.S., niet jonger zijn dan 16 en niet ouder dan 30 jaar, kunnen in opleiding worden genomen voor:

- vliegtuigmonteur
- vliegtuiginstrumentenmonteur
- vliegtuigelektricien
- bewapeningsmonteur
- elektronisch viziermonteur
- brandweerman
- auto-monteur

Zij, die in het bezit zijn van het diploma U.L.O. A of B, niet jonger zijn dan 16 en niet ouder dan 30 jaar kunnen in opleiding worden genomen voor:

- verkeersleidingsassistent
- magazijnmeester, radiotelegrafist
- radio-(radar-)monteur
- inlichtingenassistent
- meteo-assistent
- veiligheidsonderofficier
- linktrainer-instructeur, radarbediener
- administratief personeel
- instructeur militaire vorming
- fotograaf

Zij, die de lagere school met goed gevolg hebben doorlopen kunnen worden opgeleid tot chauffeur of tot een functie bij het Luchtmachtbewakings Korps. Ook voor hen geldt: niet jonger dan 16 en niet ouder dan 30 jaar. Zij die vóór AUGUSTUS 1956 examen zullen doen, kunnen zich nu reeds opgeven.

COUPON

AAN: het Hoofd van de Afdeling Personeelspubliciteit, Gr. Marktstraat 40, den Haag, telefoon 18.22.90. S 1003

- Ik verzoek U mij schriftelijk nadere inlichtingen te verstrekken over de opleidingen bij de GRONDDIENST DER KONINKLIJKE LUCHTMACHT. 1)
- Ik zou gaarne thuis mondeling nadere inlichtingen willen ontvangen 1)

NAAM:

ADRES:

PLAATS: LEEFTIJD:

- 1) Het hokje voor hetgeen wordt gewenst zwart maken.
In blokletters invullen s.v.p.! Als brief te frankeren!

Rijwielen direct van de fabriek

Besparing f 60 per fiets. Gratis prijscourant A-E. Zie nrs 5-6 / 168.50 met knijpremmen, drie-versnellingsnaaf (org. S-A) aluminiumvelgen, enz. Franco huis. Ook gemakkelijke betalingscondities.

SIMBA-RIJWIELENFABRIEK

's-Gravenzande, telefoon 673. Voor Noord-Holland: L. Coupe-
russtraat 2, Amsterdam-W., telefoon 131448.

Niet alleen voor U mevrouw

maar ook voor mijnheer en Uw kinderen creëerde Mr. Poodle exclusieve modellen in gebreide wollen bovenkleding.

Het zijn stuk voor stuk meesterwerken van 100 % zuiver wol die bovendien een maximum aan kleurechtheid - wasechtheid - en krimprijtheid hebben.

Vraag eens of Uw winkelier U de collectie wil tonen en let op het Mr. Poodle-etiket.

C.V. TRICOTFABRIEK

PEHAVEE

VEENENDAAL

N.V. TEXTIELUNIE

SPENCER-HEY

CULEMBORG

HOTEL „DE KROON”

SOPHIALAAN — LEEUWARDEN

Tel. 4467—4468

Uw adres voor recepties en partijen

Bloemistknechten gevraagd

Voor vakopleiding is te Aalsmeer goede gelegenheid.

M. C. van Staaveren — Aalsmeer

Hornweg 24

FIRMA

P. ZEEUW Jzn

Rotterdam-O. - Voorschoterlaan 51

Tel. serie no. 11.34.34

Na zes uur Tel. 11.34.34—26977

GRANEN-VEEKOEKEN GEDROOGDE PULP

Lid van de Rotterdamse vereniging voor de termijnhandel in granen

VOOR ADVERTENTIES
gelieve men zich uitsluitend te wenden tot de
advertentie-administratie
Kon. Wilhelminalaan 34, LEIDSCHENDAM

„De menselijke waardigheid, het zelfrespect? Ook dat ben je schuldig aan de partij!”

Ruige roede van rode revolutie

MET de Russische rode revolutie kreeg het socialisme zijn grote kans. In vele landen doorhuiverde de hoop weer de socialistische harten en doffe ogen kregen nieuwe g'ans. Hier stonden de geknevelde en geknechte massa's op verbraken het slavenjuk en joegen de kapitalisten in de dood of over de grens. Nu kwam het eerste ei in het nest, nu kregen de proletariërs hun rode vaderland. Marx kreeg toch gelijk! Eindelijk, na tientallen jaren van verwachting en teleurstelling, was het begin van de wereldrevolutie een feit. En velen kwamen tot het geloof...

Toch was er ook een schaduwzijde. Al in 1905 had zich een ernstig meningsverschil geopenbaard. De bezinning op het uitbliven der revolutie had tot verschillend inzicht geleid. Er was een groep gekomen die een (voorlopige) samenwerking met de burgerlijke partijen voorstond. De andere richting brandmerkte dit als verraad aan Marx en de revolutie. Beiden bleven zich sociaal-democraten noemen, maar langzamerhand noemden de laatsten zich veelal communisten.

Zij hadden vooral de Franse revolutie bestudeerd. Waarom was die mislukt? Omdat men teveel gelijk wou bereiken, zeiden de liberalen en de socialistenvelen hen bij. Het socialisme kwam immers toch, dat was het enige dat toekomst had. En die geloven haasten niet....

Neen, zeiden de communisten, de Franse revolutie mislukte omdat de revolutionairen niet durfden doorzetten. Zij waren te zacht, niet radicaal genoeg. Om der wille van de grote dag der verlossing moet men alles, letterlijk alles aan de kant schuiven of schieten. Geen offer is op dat moment te groot, omdat zonder slagen de toekomst zinloos is. Elke socialist moet bereid zijn alles te geven voor de partij, allen moeten zij als klassebewuste revolutionairen, blindelings doen wat hen wordt opgedragen. En is de revolutie geslaagd, dan moet de dictatuur van het proletariaat worden ingesteld — het regiem dat de volstrekte zuivering tot het blijde einde doorzet.

Deze laatste groep, de radicalen, kreeg in kleine kring de meerderheid en noemde zich de bolsjewiki. In de grote massa van het Russische volk verdronk hun aantal. Het was alsof een fret zich opmaakte om een beer te doden. Maar toen die beer door honger en bloedverlies onmachtig werd, behaalde de fret toch de overwinning.

Rusland was in 1917 uitgeput. Iedereen wenste verandering, maar niemand wist hoe, behalve die kleine groep van vastberaden mannen. En ondanks hun verdwijnend kleine minderheid wisten zij door hun niets ontziend doorzetten en volhouden de macht te veroveren en de dictatuur van het proletariaat te vestigen.

Het vervolg is bekend: Zij hebben hun hier boven — zeer onvolledig — uiteengezette methode toegepast met een religieuze bezetenheid. De miljoenen doden telden zij niet; jaar op jaar werden er nieuwe miljoenen aan toegevoegd. Want talloze mensenoffers vroeg de god communisme.

Daarin ligt de wortel, de verklaring, van de beestachtigheid die in Rusland werd en wordt bedreven. O zeker, ook in de menselijke machtswellust, die nu openlijk en officieel in het geval Stalin aan de kaak wordt gesteld. Maar die is slechts bijkomstig. De onmenselijke wreedheid kon en kan alleen worden volgehouden door het roepingsbesef dat de bedrivers in zich voelen. Het is hun geloof, hun godsdienst, die hen drijft en hen de kracht geeft dit te verdragen, onder opoffering van hun eigen persoonlijkheid. Voor hen is er geen zinvol leven, zonder volstrekte gehoorzaamheid en absolute dienstbaarheid aan het communisme, want dat is voor hen meer dan het leven, het is de zin van hun bestaan, het is de god uit wien, door wien en voor wien zij er allen zijn.

Niemand mene, dat wij hier overdrijven. Wie dit zegt, kent het communisme en de communisten niet. Het zou gemakkelijk zijn dit aan te tonen uit talloze communistische boeken die de grondslagen op „wetenschappelijke” wijze weergeven. Laten wij ons echter bepalen tot het getuigenis van een aantal ex-communisten.

Nergens lazen wij treffender uitbeelding daarvan dan bij Charles Plisnier in dat aangrijpende boek „Valse Paspoorten”, kortgeleden ook verschenen als Prisma boek. De schrijver was een

Over de geestelijke achtergrond van het communisme is al veel geschreven. Wij wijzen vooral op het mooie proefschrift van dr. K. J. Kraan: Een christelijke confrontatie met Marx, Lenin en Stalin. In dit verschrikkelijke goddeloze stelsel worden de consequenties van het uitgangspunt zonder enig gewetensbezwaar getrokken, waardoor iedereen volledig wordt overgeleverd aan de van God afgefallen mens.

Klaarblijkelijk zijn de bezwaren tegen dit systeem te duidelijk geworden. Daarom zeggen de Russen, dat er thans sprake is van een koerswijziging. Het is volkomen onbegrijpelijk dat er mensen zijn die dit serieus nemen. Want er is geen sprake van en er kan geen sprake van zijn in dit totalitaire systeem, dat er een ander einddoel gesteld wordt. Evenmin als er sprake van kan zijn dat de persoonsverheerlijking afgeschaft wordt. Het communisme kan geen afstand doen van beeldendienst. Het heeft eenvoudig de ene god (Stalin) onttroond om die met de oudste rechten en met legendarischer gezag er voor in de plaats te stellen. De communistische kerk aanbidt thans weer haar verlosser Lenin, die het mensenoffer uitdrukkelijk instelde.

groot idealist en hij koos, als dichter, radicaal. Hij brak op jonge leeftijd met de (r.k.) kerk en werd communistisch beroepsrevolutionair. Meermalen stelde hij zijn leven in de waagschaal in vele landen van Europa, liefst op de barricaden. Maar het communisme vroeg meer. Het vroeg te blijven leven en zijn eer, zijn geweten, de waarheid, zijn hele persoonlijkheid te offeren, tegen eigen gevoelens in. Dan komt de breuk. Alles, ziel en geest en lichaam, op dat altaar neerleggen, kan Plisnier uiteindelijk toch niet. Hij wordt door een Russische agent uit de partij gestoten, maar deze probeert hem toch nog te behouden. En in dat gesprek zegt deze:

„Jij, kameraad, houdt de Partij voor een huis. Op een goeie dag kwam je er in en je stapt er weer uit, als je lust hebt. Maar de Partij is zomin een huis, als de Kerk dat is. De Partij heeft haar huizen, zoals de Kerk haar kerken heeft. Maar zogoed als de Kerk vormt de partij een gemeenschap naar lichaam en geest. Men behoort tot de Partij, zoals de cellen behoren tot het levend organisme. Tot haar behoren is niet genoeg gezegd. Men vormt, men is de Partij. Dat zij zodoende ook voor een klein deeltje door ons bestaat, verbiedt ons ook maar een breuk van een seconde te vergeten, dat men letterlijk alles aan haar verschuldigd is.

Het leven, kameraad? Het leven, natuurlijk. Maar méér dan het leven, het bewustzijn zelve, dat men heeft van het leven, het idee, dat men vormt van zichzelf. Gij noemt dat de menselijke waardigheid, het zelfrespect? Best. Ook dat ben je schuldig aan de Partij”.

Hier wordt het heel duidelijk gezegd en de spreker offert tenslotte alles wat hij hier noemt vrijwillig in een van de beruchte processen van Stalin.

Het boek van Plisnier werd geschreven in 1937. Later verschenen er nog vele van dergelijke getuigenissen. Wij herinneren aan het boek van Arthur Koestler, dat hetzelfde thema zo knap verwerkte in zijn huiveringwekkende roman „Nacht in de Middag”. Ook daarin geeft de hoofdpersoon zich vrijwillig en volkomen prijs aan de zelfvernietiging ten behoeve van de demon die hij zelf uitgeroepen heeft tot god, op bevel van Stalin, de hogepriester van de Partij die tegelijk kerk is, waarbuiten het leven onbestaanbaar is.....

Wil men het nog duidelijker? Een aantal vooraanstaande excommunisten

Oplossing kryptogram van vorige week

Horizontaal. 1. departement; 5. mug; 6. renseignement; 11. Brenner; 12. dorpers; 13. pantomime; 16. oud zeer; 17. aandeel; 19. alleenverkoop; 22. dik; 23. pinkstieren.

Verticaal. 2. premier; 3. responsabel; 4. temperament; 5. mijnheer; 7. sabelbont; 8. pretorianen; 9. adamsappels; 10. bestellen; 14. adellijk; 15. legbaar; 20. esp; 21. kei.

schreef een boek, waarin zij vertelden hoe zij bij de Partij kwamen en teleurgesteld werden. De titel is minstens zo welsprekend als de inhoud: De god die faalde.

En als zij dan tenslotte toch de geestkracht opbrengen om daarmee te breken? Dan bekennen zij eerlijk, dat zij meteen alle houvast verloren hebben.

„Ik ben bang, ik vlucht, ik verdwijn. Is niet alles, waaraan ik geloofd heb, voorgoed ineengestort?”

Dit schreef Charles Plisnier, die uiteindelijk, na veel strijd, terugkeerde „naar het geloof van zijn moeder, die geloofde wat de armen geloven” en in dat geloof de kracht vond om opnieuw Europa te doorkruisen, teneinde zijn idealen op andere wijze te trachten verwezenlijken.

Maar velen, de meesten helaas, zien nog niet op naar de geopende hemel, vinden niet de weg naar de onmetelijke genade van Golgotha.

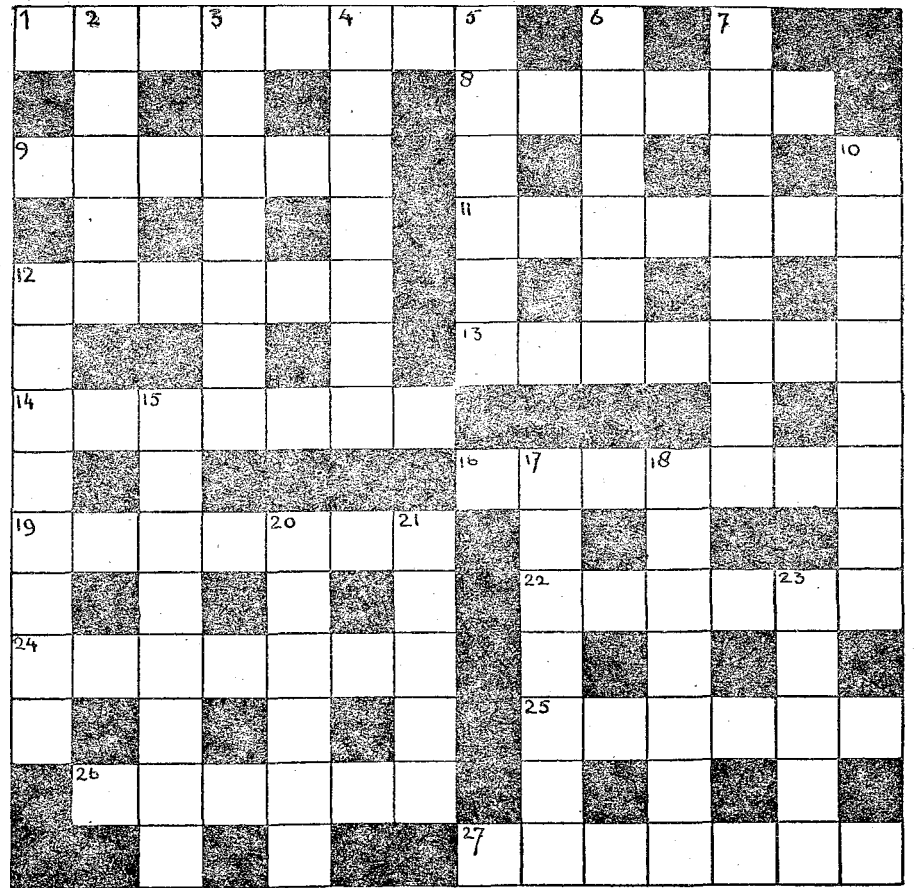
Een van de schrijvers in „De god die faalde” is Arthur Koestler. In nog een ander boek van hem, „De Yogi en de Volkscommissaris”, geeft hij rekenschap van de vraag, wat hij nu, na zijn grote teleurstelling, nog van het leven in religieuze zin verwacht. Vanwaar zal zijn heil komen?

„De eeuw der verlichting heeft het geloof in het leven na de dood vernietigd; de littekens van deze operatie zijn nooit geheeld. Er is een leegte in iedere mens, een diepe dorst in ons allen. Als de socialistische gedachte deze leegte niet kan vullen en onze dorst lessen, dan heeft het voor ons besef gefaald. In dit geval is de gehele ontwikkeling van de socialistische gedachte tot einde geweest van een hoofdstuk in de geschiedenis en niet de aanvang van een nieuw.”

Gefaald! O, waarom zijn wij zulke slechte wegwijzers naar Hem, die nimmer faalt?

P. WYBENGA

KRYPTOGRAM

Horizontaal:

(a) betekent anagram

1. aanmoedigend met stevig slot.
8. het kunnen vinden met mensen van een bepaalde kleur?
9. rijk dat met ervaring begint.
11. kijken is niet langer gratis.
12. een graansoort maakt iets grof.
13. van je burens moet je het maar hebben, ze nemen je je spullen af.
14. snuggerheid van ruim 3 stuks jongvee.
16. mag een boer op een schip beslag leggen? (a)
19. is deze jas van achteren tot de lap versleten? (a)

22. soms is een beer niet met de tong gepolijst. dier dat in 't kippenhok, maar ook in poolstreken te vinden is.
25. plaats in Utrecht die in 't water begint en op een eiland eindigt.
26. kun je met hoge omes beter niet van smullen.
27. uren, die stil bleven staan.
5. uitgestorven diersoort, je ziet ze nu alleen nog maar op 't toneel.
6. in Rusland loopt water uit de waskom (a).
7. plaats waar de verkoper thuis hoort?
10. van een plaats in Brabant kunt u een bepaald soort hout halen.
12. het pittige van een nota.

Verticaal:

2. deze vaart brengt me snel aan de top (a);
3. uitgestrekte gebieden, waar zich in het midden 1000 ruiten bevinden.
4. Rie heeft geen fut meer (a).
15. verkrijgen is minder dan begeren.
17. aantrekkelijk voorwerp.
18. iedereen behalve Jan.
20. droevige stad.
21. opmaken door te verven?
23. zo'n ontvangst werkt als een koude douche.

TOESLAGSTOFFEN
voor Lichtbeton
GRONDSTOFFEN
voor de Steen- en
Keramische Industrie
WEGENBOUWMATERIALEN
G. Vogler & Co. C.V.
Mauritsweg 49 - ROTTERDAM
tel. K 1300—27878

Scheepsinstallatiebedrijf
„Nederland” N.V.
Oostdijk 29, IJsselmonde
Tel. 445 Ridderkerk
(4 lijnen)
**Voortstuwings-
installaties**
van elk vermogen.

SCHEEPSBOUWERVEN
**A. VUYK
& ZONEN**
CAPELLE AAN DE IJSEL
Nieuwbouw en reparatie
Telefoon Rotterdam 113333 (K 1800)

SERRES EN WARENHUIZEN.
BOUW
N V AANNEMERSBEDRIJF
Boers en Vrijland
Kantoor Molenstraat s-Gravenzande
Tel. K 1748—538 en 738

Accountantskantoor
S. M. STOLP
★
Leiden Oudewater
Tel. K 1710-26318 Tel. K 3486-486

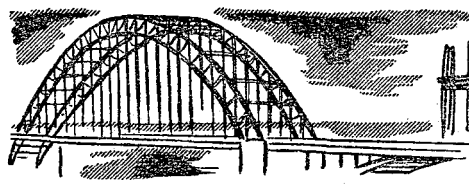
Verplaatbare houten
gehouwen
Directie- en schaftkretten
Noodwoningen, scho-
len en -kerken
Directie- en schaft-
wagens
etc.
**HABBO
HARDINXVELD**
Tel. 41 Neder-Hardinxveld

**FIRMA
BLAAK**
BOOT- EN SLOEPENBOUWERIJ
HOOGZAND

**PLAATWERK
STAALENALUMINIUM
NIMA** ZWINDRECHT
K 1850-5382

**N.V. Houthandel
ARENDSSEN**
Luttekepoortstraat 52
Telefoon K 3410-2109 — Hardervijk

LINOLEUM
TÓTH
DORDRECHT

HET ANDERE GEZICHT

vervolgverhaal
door J.W. Boms

„Ik zou werkelijk niet weten, waarom ik jullie verdriet zou aandoen,” antwoordde de jonge Melchior. „Ik weet wel, dat je liever zou zien, dat ik mij verloofde met een boeredochter uit de streek. Maar niemand kan een woord kwaad over Paula zeggen — en echt verdriet doe ik jullie dus niet aan.”

„Je wil ons niet begrijpen,” steunde de boer. Hij dacht er aan, hoe weerloos hij geworden was, want hij had over medelijden gesproken. Een Lijnegang, die medelijden vroeg..... dat was óók ongehoord. Ja, zover was het met hem gekomen, dat hij medelijden vroeg, inplaats van trots te zijn en hard en zelfverzekerd. De nieuwe tijd had hem kneedbaar als was gemaakt, hij had zijn standvastigheid en glorie verloren.

Ineens schoot hem te binnen, dat hij misschien nog een laatste middel had om zijn jongen tot andere gedachten te brengen en hem te bewegen om af te zien van die dochter van de ingenieur.

„Roelie is ons huis uit, dat kost moeder en mij veel tranen, jongen..... Ik wil..... ik ben bereid om over haar verkeerde handelingen heen te stappen; niet om die goed te keuren, neen, dat nooit. Maar om mij er bij neer te leggen.....”

„Mag zij in 't vervolg de weekenden thuis komen doorbrengen, vader? Mag het?”

„Ja,” antwoordde Lijnegang moeielijk. „Ja, ik zal toestemmen — maar dan moet jij de meid van de ingenieur laten schieten.”

„Da's onredelijk, vader!..... Dat..... dat lijkt op koehandel.” De boer van de Lindenburg kreunde zacht. — De jongen heeft gelijk, dacht hij. — Ach, Here, wat ben ik toch ver afgegleden. Ik wil mijn kinderen tegen elkaar uitspelen.....

Lijnegang liep de wagenshuur uit en hij had het gevoel, alsof hij de vlucht nam voor zijn oudste zoon. Er kwam walging tegen zichzelf in hem op. Het was, of hij voor een zwarte en gapende afgrond stond. Met uitzondering van Aaltje lag hij met zijn kinderen in conflict, hoe dan ook. Toch hielden zij van hem, dat wist hij heel zeker. Willem en Roelie en ook de jonge Melchior waren op hem gesteld. Met schrik bedacht hij, dat zij misschien nog wel meer van hem hielden dan Aaltje, waarin hij in veel dingen toch nog het meest zichzelf terugvond. Ze hielden van hem en hij hield van zijn kinderen..... Toch waren er conflicten, telkens weer. Geen kleine geschillen, maar ingrijpende conflicten die hij niet verwerken kon. Of lag hij misschien met de nieuwe tijd en de daarbij behorende denkbeelden overhoop? Ja, dát was het, zegde hij zichzelf voor. Willem, Roelie en de jonge Melchior waren kinderen van hun tijd..... maar hij en zijn vrouw waren kinderen van hún tijd — een tijd die voorbij was.

Lijnegang overwoog somber, dat om deze oorzaak er bijna altijd misverstanden tussen de verschillende generaties zijn. En elke generatie is er vast van overtuigd, het bij het rechte eind te hebben.. Daardoor ontstonden duizenderlei variaties van kleine tragiek.

Maar moest zijn gezin lijden en uiteengeslagen worden enkel en alleen omdat hij zijn kinderen niet verstond? Lijnegang wist diep in zijn binnenste heel goed, dat hij de stille, doch voortwoekerende tweespalt in zijn gezin niet zou blijven verdragen. Hij zou er de kracht toe missen. Hoe hunkerde hij soms naar de terugkeer van Roelie, zijn kind! En hoe leed zijn vrouw ook onder de verwijdering, die tussen hen groeide.

— Roelie mag thuiskomen, besloot hij ineens. Zijn verweer scheen plotseling gebroken te zijn. Het gedrag van Roelie was hem een oorzaak van smart. Maar was zij verder van de uitgestippelde levensgang afgeweken dan zijn jongste zoon, die zich vergoede aan een stadsmisje, een dochter van een ingenieur, die de streek kwam onttekelen en die door het bouwen van de brug de geest in deze streek ging veranderen en verslechteren?

's Avonds, toen ze in bed lagen en 't licht reeds uitgedraaid was zei Lijnegang tot zijn vrouw:

„Het is niet doenlijk om Roelie met strafheid te blijven behandelen, vrouw..... Nooit zal ik haar gedrag goedkeuren, nooit. Maar als zij in de grote stad teloor zou lopen, zou het nóg erger zijn. En daarom is het beter, dat zij in 't vervolg van Zaterdag tot Maandag thuiskomt. Misschien keert dan alles nog ten goede met het kind.....”

Vrouw Lijnegang zat bijna op hetzelfde ogenblik dat haar man deze woorden uitsprak, rechtop in bed.

„Ja,” fluisterde zij bewogen, „zo heb ik het ook altijd gedacht, Melchior. Ouwelui die een kind het huis weigeren, gaan niet vrij-uit. Roelie moet weer kunnen thuiskomen zo vaak als zij wil!”

„Zij moet dan Zaterdag maar komen, vrouw.....”

Deze woorden klonken vrouw Lijnegang als muziek in de oren.

„Melchior, toe, schrijf haar dan morgenochtend direct! 't Is morgen donderdag, zij kan dan de brief vrijdag in haar bezit krijgen.”

„Nee,” zei Lijnegang. „Nee, ik schrijf niet. Wil jij het doen, ga je gang dan. Maar ik niet.” Hij sprak nu hardop en zijn stem klonk eensklaps weer onverzettelijk, alsof hij er spijt van had, dat hij over de terugkeer van Roelie gesproken had.

De volgende morgen schreef de boerin een brief aan haar dochter. De jonge Melchior ging de brief posten — nog vóór acht uur in de ochtend lag de enveloppe al in de brievenbus. En toen Lijnegang om tien uur thuiskwam uit het land om koffie te drinken, vroeg hij schijnbaar onverschillig aan zijn vrouw, of ze al geschreven had. Het deed hem goed te horen, dat de brief reeds gepost was. Maar dat zei hij niet. En toen zijn vrouw nadien fluisterend tot hem zei, dat zij zo dankbaar was dat hij er overheen had kunnen stappen, gaf hij geen woord van bescheid terug. Hij zei enkel: „Schenk nog maar eens in, vrouw. Jouw koffie is weer lekker!”

Twee dagen later, op zaterdagavond, kwam Roelie met de bus naar het dorp. Langzaam, sjuwend met een koffertje, kwam zij het erf van de Lindenburg op. Zij had een hoogrode kleur op haar gezicht en uit bleek, dat zij heel zenuwachtig was.

Moeder, die reeds op de uitkijk gestaan had, liep haar tege-

moet en omhelsde haar. Er ging door Roelie een golf van ontroering en het was haar, of zij thuiskwam na een reis om de wereld te hebben gemaakt.

„Moeder, wat ben je grijs geworden.....” fluisterde ze. „En jij..... jij bent er niet dikker op geworden, kind. Je moet meer eten, hoor!”

Plotseling moest Roelie lachen. Dit was echt moeder, die haar hele leven lang er al op aangedrongen had om meer te eten, meer melk te drinken en vroeger naar bed te gaan ten-einde steviger te worden.....

Nadien begroette zij haar vader. Zij gaf hem een kus op zijn nog ongeschoren gezicht. Lijnegang was er een moment beduusd van en het flitste door hem heen: — Daar heb je 't al, stadse fratsen, dat gezoen.....

Roelie zei stotterend, dat ze heel, heel blij was met de brief die ze ontvangen had en dat het haar veel verdriet gedaan had dat zij een tijdlang niet welkom geweest was.

„Ach kind alles begrijpen is alles vergeven,” haastte vrouw Lijnegang zich te zeggen. „Maar nu ben je er! Als je eens wist, hoe wij naar jou verlangd hebben!”

Het was op dit ogenblik, dat er tranen in de ogen van de boer van de Lindenburg kwamen.

„'t Is krek zoals jouw moeder zegt,” verklaarde hij. „'t Heeft ons pijn gedaan dat het zo gelopen is.”

Roelie ging haar mantel op de kapstok hangen. Lijnegang keek haar na en hij dacht: — Ik moet niet al te week worden..... Hij beschouwde het als zijn plicht, er nog meer over te zeggen. — Als vader heb ik mijn verantwoordelijkheid over 't kind, overlegde hij bij zichzelf.

„Wij hebben die brief geschreven omdat het een aanfluiting is als ouders en kind gescheiden van elkaar leven,” begon hij een poosje later. „Wat moet de wereld er wel van zeggen? Denk vooral niet, Roelie, dat wij het eens zijn met hetgeen jij gedaan hebt. Volstrekt niet! Ik blijf jou daad veroordelen, ik zal er nooit mee kunnen instemmen. Een meisje zoals jij behoort niet in een stad thuis. Je hebt jezelf oneer aangedaan door je handelwijze. 'k Wil er mee zeggen, Roelie, dat onze inzichten niet veranderd zijn. Maar je bent hier welkom, dat wel.” Er was een korte stilte, toen voegde Lijnegang met zachte stem aan zijn woorden toe: „En je moet ook goed weten, dat wij jou in 't gebed opgedragen hebben, kind.....”

Roelie had onderweg overwogen, hoe zij haar zienswijze uiteen zou zetten; niet om goed te praten dat zij tegen de zin van vader en moeder er tussen uit getrokken was naar de stad..... maar om duidelijk te maken, hoezeer zij er naar verlangde, sociaal werk te doen in een stad, waarin zoveel menselijke noden en moeilijkheden zijn. Ja, zij had zelfs in de bus nog zitten bedenken, wat zij allemaal zeggen zou, welke argumenten zij zou aanvoeren.....

Maar nu het erop aankwam, was zij niet in staat om veel te zeggen. De zenuwen speelden haar parten; de ontroering om het feit dat zij eindelijk weer eens thuis was, scheen al haar overwegingen en argumenten verdrongen te hebben.

„'k Ben zo blij, weer eens thuis te zijn.....” zei ze enkel maar. En toen zij dit gezeg had, begon zij te snikken.

Lijnegang liep maar gauw naar het raam en deed, of er buiten iets bijzonders aan de hand was, want hij wilde niet, dat Roelie of zijn vrouw zijn ontroering zouden opmerken.

Toen kwam Aaltje binnen. Zij was even op de fiets naar het handwerkwinkelje in het dorp geweest om strengetjes splitzijde te halen; in die tijd was Roelie thuisgekomen.

De zusters stonden tegenover elkaar. Roelie stak Aaltje de hand toe: „Dag, Aaltje!..... Fijn, je te zien, zus!”

Aaltje negeerde echter de uitgestoken hand. Met een scherpe, afgemeten stem vroeg zij:

„Ben je eindelijk veranderd? Heb je ingezien, dat je op 't verkeerde pad was? Betekent dit, dat je voorgoed thuisgekomen bent?”

„Ik blijf tot maandagochtend.....”

„Zo, Dus nog altijd 't zelfde!” Er klonk minachting en afkeuring in de stem van Aaltje.

„Stil nou maar, nou is ze er in ieder geval weer,” probeerde vrouw Lijnegang haar oudste dochter gerust te stellen.

„Zij had gerust weg kunnen blijven. Een mooie zuster, die ik heb.....”

„Zwijg!” klonk het van de kant van Lijnegang. „Ik heb het er juist met Roelie over gehad en zij weet ons standpunt.”

„O, ik mag dus niks zeggen.....”

Roelie begon weer te huilen en bij vrouw Lijnegang liepen eveneens de tranen over de wangen.

„Je moet niet zo bokkig zijn,” bestrafte Lijnegang zijn oudste dochter.

Aaltje liep zonder een woord te zeggen het woonvertrek uit. Zij smeet de deur met een harde klap achter zich dicht.

Enkele seconden later trad de jonge Melchior binnen. Hij kwam bij de kalveren vanaan en wist niet, dat Roelie al gearriveerd was. Hij was verrast, haar huilend aan te treffen. Zijn eerste gedachte was: — Vader heeft natuurlijk tegen haar opgepijpt!.....

„Roelie! Ben je er?” Hij greep ontroerd haar hand. „O zus, ik heb er zo naar verlangd dat je thuis zou komen!”

„Melchior, ik..... ik ben ook blij, ik.....”

„Blij? Maar je huilt!” Terwijl hij dit zei, keek hij naar zijn vader.

Lijnegang ving die blik op en de boer scheen de gedachte van de jonge Melchior te raden; daarom zei hij langzaam en met nadruk tot Roelie: „Je moet je niet overstuur laten maken door Aaltje. Zij meent het niet zo kwaad..... Straks trekt ze wel bij.”

„Heeft Aal wat gezegd?” vroeg de jonge Melchior. Op hetzelfde ogenblik ging opnieuw de gedachte door hem heen, dat Roelie hem veel nader stond dan Aaltje, ofschoon zij beiden zusters van hem waren.

„Bemoei jij je daar maar niet mee,” zei zijn vader. „Aaltje was een beetje tegendraads, dat was alles.”

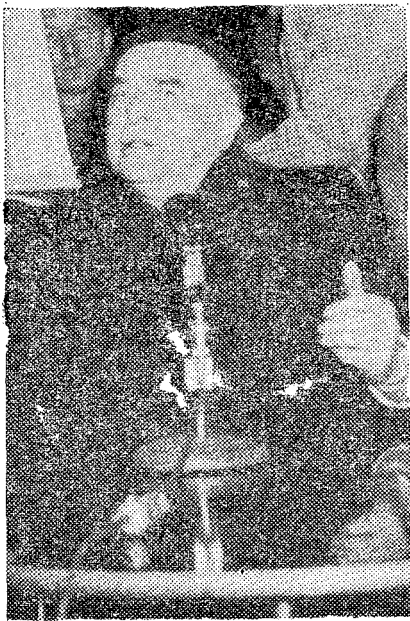
(wordt vervolgd)

AMSTLEVEN levensverzekering

Duitsers geven Otto Strasser weinig kans

In Bonn maakt men zich niet veel zorgen over de partij, die de vroegere nazi Otto Strasser in West-Duitsland heeft opgericht. De kansen van Strasser om de politieke macht te veroveren, worden zeer laag aangeslagen. Men geeft toe, dat Strasser er wellicht in zal slagen, een stel verdwaasde extremisten van de zelfkant der maatschappij om zich heen te verzamelen. Maar van een ernstige bedreiging der bestaande partijen kan geen sprake zijn. Ook zijn medewerkers vrezen, dat Strasser's partij bij de verkiezingen van volgend jaar geen kans zal maken. De kieswet schakelt dergelijke splintergroepen uit, omdat elke partij, die minder dan 5% van het totaal aantal stemmen krijgt, automatisch uit de Bondsdag wordt geweerd.

Strasser eist, dat Duitsland een neutraal, bewapend land zal zijn en deel zal uitmaken van een vuurvaste muur van neutrale landen, die zich uitstrekt van Zweden via Oostenrijk tot India. Zolang er nog vreemde troepen op Duits bodem staan zal er volgens Strasser geen toekomst voor Duitsland zijn.

Hij werd in 1897 in Geisenfeld in Beieren geboren als zoon van een ambtenaar bij de rechtbank, Peter Strasser. Na een studie in de rechten en de politieke wetenschappen was hij als ambtenaar op het toenmalige rijksministerie voor voedselvoorziening werkzaam. Later ging hij als juridisch adviseur over naar een industrieel concern en tenslotte werd hij uitgever.

In 1920, tijdens de poging van de toenmalige regeringspresident van Oost-Pruisen, Kapp, door een putsch de regering in Berlijn omver te werpen, marcheerde Strasser aan het hoofd van een socialistische strijdgroep op ter bescherming van die regering.

Nadat hij echter Hitler en generaal Ludendorff had leren kennen, keerde hij de socialistische van de rug toe om artikelen te gaan schrijven voor Hitler. Zijn broer Gregor werd de eerste gowleider van Hitler en diens secretaris was een toen nog onbekend mannetje: Heinrich Himmler, de later zo beruchte Gestapohef.

Strasser heeft het eigenlijk nooit goed met Hitler kunnen vinden, omdat deze niet socialistisch genoeg was. In 1930 richtte hij zijn Zwarte front op en poogde hij de macht van Hitler's NSDAP te breken. Hij had echter geen succes. In 1933 vluchtte hij naar Wenen. Zijn broer Gregor, die tot het laatste toe vertrouwen in Hitler had, bleef, maar werd in 1934 laaghartig door Hitler's aanhangers vermoord.

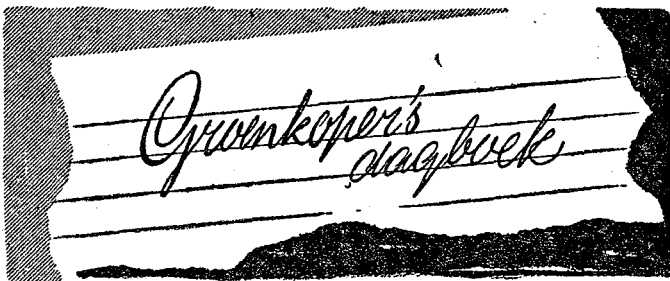
Na vele omzwervingen kwam Strasser in Canada terecht en pas in het begin van het vorige jaar mocht hij in Duitsland terugkeren. Hij verklaarde toen, dat het Christendom een overheersende invloed moet hebben op het vernieuwde Duitsland en dat het actieve en passieve kiesrecht alleen moet gelden voor diegenen, die zich tot het Christelijke geloof bekeren. Deze mededeling klinkt niet erg vertrouwenwekkend uit de mond van een man, die al op jeugdige leeftijd uit de kerk trad en de godsdienst bestreed. Er is overigens weinig reden om in Otto Strasser een bekeerde democraat te zien, want zijn programma wemelt van uitspraken tegen democratie en vrijheid. Dit is ook weer niet zo verwonderlijk voor een man, die er nooit tegen op heeft gezien, tegenstanders door middel van knokploegmond-doo te maken en te doen mishandelen.....

23 JUNI

„Regen, regen ruis! In het perkje voor mijn huis”. Dat is deze dagen mijn strijdlied. De kolenboer, als ik hem voor eenmaal zo noemen mag — ik noem mijn dokter pillenboer en de boer vlak tegenover mijn straat „mijnheer Doris” — de kolenboer heeft een goede aan mij. Ik bleef toch al een beetje rillerig na de verkiezingen — de reactie, zei de dokter — maar nu het echt koud is geworden heb ik de kachel weer aangemaakt. Des avonds drinken we hete chocolade en mijn vrouw, wier „politieke aspirines” weer een tikkelte bekoeld zijn, wilde eergisteravond olieballen gaan bakken. Ik heb gezegd, dat zij eerst maar het jaeger moest gaan verstellen. En dat terwijl we vakantieplannen hebben! Per slot van rekening zullen we toch ergens heen moeten, want thuisblijven is ook zo bij-jezelf-op-visite. We zouden aanvankelijk aanstaande zaterdag naar de sluiting van de Kamers gaan kijken, in Den Haag. De opening hadden we al eens gezien en een mens wil altijd wat anders. Maar toen ik vanavond de kachel oppoekte, zei ik, dat ik niet ging. Misschien is het opdooi of zoiets en al die treinvertragingen, als het gaat vriezen. Ik moet er niet aan denken.

24 JUNI

Vandaag was ik voor familiebezoek in Amsterdam, toen ik die Russen tegenkwam, die met dollars liepen te smijten. Ik heb eens één dollar gehad en die ben ik nog verloren ook, geloof ik. Ik vond dat wel naar toen, maar ik dacht, ach die arme mensen in Rusland hebben helemaal geen dollars en ik heb er ten minste nog een gehad. Maar dat blijkt anders te zitten. Ik zag hen kopen, die toeristen uit Leningrad en Stalingrad had ik bijna geschreven, doch dat zal nu ook wel anders heten. Een tijdje geleden stond er in een Russisch blad

dat het zo'n armoed was in Holland. Hopen bedelaars en uitgehongerde mensen en in de winkels was niets te koop, enz. Nu, nu was er inderdaad niet zo veel meer te koop, na het bezoek van de Russen? Dat dacht u maar. Er was nog genoeg. Maar thuis zullen ze toch iets anders vertellen, dan die krant. Althans dat hoop ik maar. Dollars! Goeie mensen! Er waren er bij, die voor f 300.— aan cadeautjes kochten. Zo RUS-tig kan ik dat niet. Nu hebben zij ook geen zorg over een nieuw kabinet, dat is waar.

25 JUNI

Toen de Russische toeristen nog maar net waren vertrokken heeft de heer De Groot, de secretaris van de communistische partij in Nederland, verklaard: „Wij moeten onze partij en de volksmassa zo opvoeden, dat machtsmisbruik zoals in Rusland is voorgekomen in ons land nooit zal kunnen plaats vinden”. Als De Groot de passie preekt, dacht ik, boer pas op je kippen. Want dan hebben dollars afgedaan en komen de rode vrienden op Amsterdamse schoenen en met Kal-verstraathoeden over onze grens.

Op het aanstaande partijcongres zullen de nieuwe onthullingen in Rusland besproken worden. Tegen die tijd horen we het wel.

Soms ben ik wel eens jaloers. Wij hebben nooit onthullingen. Stel je nu eens voor, dat er op de Deputatenvergadering onthullingen zouden worden behandeld!

26 JUNI

Vanavond heb ik jonge mensen in de Tweede Kamer onder leiding van dr. Kortenhorst, „parlementariërtje” zien spelen. Het was net echt. Daar spraken vertegenwoordigers van PvdA, KVP, CHU, VVD en ARP over het wetsontwerp tot reglementering van de voetbaluitslagloterij. Om u gerust te stellen, het wetsontwerp is verworpen. Mede dank zij de oppositie van de heren Scholten van de CHU en Scholten van de ARP. Ja, dat waren twee Scholtens, met verschillende voorletters. Ik heb er nog op gelet of een van hen een titel voor zijn naam had, maar dat was niet zo.

En de voorzitter van de Tweede Kamer en de griffier vonden, dat de jongelui het er knap hadden afgebracht. Nog wel als amateurs, maar ze beloofden wel wat. En wat mij betreft, ik hoop, dat vele kijkers er iets van geleerd hebben.

De ministers van Onderwijs K. en W. en Justitie verdedigden het ontwerp. Ze moesten precies om half tien uitscheiden, gezien het einde van de TV-uitzending, maar dat kon de voorzitter natuurlijk niet zeggen. Daarom heette het, dat zij besprekingen moesten voeren over het nieuwe kabinet!

Hoe zit het daar nu werkelijk mee? Ik kan u daarover ook niets zeggen. Dr. Drees is nog altijd bezig met spit- en graafwerk. Tegen wit loon, dat moet ik erbij zeggen.

27 JUNI

Nog geen nieuws van Dr. Drees, die blijkbaar steeds nog aan het graven en spitten is. Bij geruchte ver-nam ik, dat de PvdA op een kleinere vloot aandringt. Nu, kleiner kan de vloot niet, dacht ik. Als er een stuk afgaat is er een „vloot” over, meer niet. Terwijl dit idee opkwam, waren de ministers Staf en Luns juist aan het varen met een deel van de vloot. Coincidentie heet dat. Komt zelden voor bij kabinetsformaties. Ik heb enkele brieven ontvangen van lieve lezers, die informeerden of ik, Groenkoper, nog opgebeld ben door de formateur. He-las neen. Sinds de heer Drees mij zijn visitekaartje zond, heeft hij niets meer van zich laten horen.

28 JUNI

Met prof. Beel en jonkheer Tjarda van Starckenborgh Stachouwer is prof. Gerbrandy tot een hoge en vertrouwelijke post geroepen, waarom hij voor het Kamerlidmaatschap heeft bedankt. Hij zal met de genoemde heren, die ook voor hun publieke functies hebben bedankt, een onderzoek instellen naar de omstandigheden, welke kwalijke verhalen over ons vorstenhuis, over de Koninklijke familie in enkele buitenlandse bladen hebben doen ontstaan.

Ik neem dus voorlopig afscheid van prof. Gerbrandy. Of hij terugkeert in de Kamer weet ik niet. Hij had juist zo enorm veel voorkeurstemmen behaald bij de laatste verkiezingen. Eén ding weet ik, er zal wel een ander in zijn plaats benoemd worden. Daarvoor behoeft men geen uitgeslapen politicus te zijn, om dat te weten. Maar het is toch goed om het even mee te delen.

William Groenkoper

Europa-huis

In MARIENBERG in Duitsland staat het Europa-huis.

Dat is geen gewoon huis, doch een gebouw waarin sedert 1952, bijeenkomsten, weekenden, zomerkampen e.d. worden gehouden, waaraan wordt deelgenomen door jonge mensen uit alle landen van Europa.

In allerlei toonaarden wordt daar gesproken over de gedachte van de eenwording van Europa en hieraan ontleent dit huis dan ook zijn naam.

Vanzelfsprekend wordt daar niet alleen gediscussieerd en geluisterd naar inleidingen, maar op het programma is veel plaats ingeruimd voor sport en spel. Op ongedwongen wijze leren jongelui van verschillende landaard elkaar kennen en door het gezamenlijk sportbeoefenen e.d. elkaar begrijpen en waarderen.

Ook deze zomer wordt een serie zomerkampen gehouden onder de naam „Kleine Loreley”. Elk kamp duurt ongeveer 9 dagen van 16 juli tot 9 september.

Onze Arjosvriend Balkenende vertoeft momenteel in het Europa-huis. Hij heeft 't daar goed meldt hij ons in een brief. Hij schrijft echter ook over een bepaald zomerkamp dat van 16—25 juli a.s. wordt gehouden met jonge Afrikanen. Vooral de Fransen hebben zich veel moeite gegeven hiervoor een grote groep Tunisiërs, Algerijnen en Marokkanen bij elkaar te brengen. Het blijkt echter dat de belangstelling van Europeanen nog niet erg groot is en daarom willen we hier, op zijn verzoek, de aandacht nog eens op vestigen.

Wellicht zijn er in onze Arjos-kring enkelen die zich hiervoor interesseren. Afrika gaat een belangrijke plaats innemen; niet alleen economisch maar ook politiek. Het belang van de betrekkingen van Europa met Afrika behoort dan ook niet onderstreept te worden. Bij een dergelijke ontmoeting dienen toch ook Nederlanders van de partij te zijn.

Schrijf het secretariaat, dr. Kuypersstraat 3, Den Haag, met vermelding van beroep en taalkennis en nadere inlichtingen worden per omgaande gezonden.

Groot of klein

't moet PANTIER zijn.

BOERHAAVE
VAN 1907
Heemskerkstraat II
's-Gravenhage
Telefoon 33 09 05

DE
aangewezer Verzekering-
Maatschappij
ONGEVALLEN
ZIEKENHUISVERPLEGING
OPERATIE
WEKELIJKSE UITKERING BIJ
ZIEKTE
Vraagt prospectus!

Firma
C. Vermeer en Zoon's
Fabrieken voor gebogen hout
Tel. K 1894-1230 Ouderkerk a/d IJssel
Ronde en ovale tafelanden
Gebogen regels voor stoelen en fauteuils.
armleggers, kappen, regela stijlen enz.

HOUTHANDEL
K. J. Bos & Zoon
ROTTERDAM - HOUTLAAN 19
TELEFOON 113360

GARANTIE STANDVERF
OERSTERKE VERF VOOR ONDERHOUDSWERK
5 JAAR SCHRIFTELIJKE GARANTIE

LAK EN VERNISFABRIK WED. BOONSTOPPEL & ZN. NV., WADDINXVEEN

NEDERLANDSE GEDACHTEN

OFFICIEEL WEEKBLAD VAN DE ANTI-REVOLUTIONAIRE PARTIJ

Dank

Aan de bij het Centraal Comité aangesloten kiesverenigingen, en aan de A.R.J.O.S.-clubs

De teleurstellende verkiezingsuitslag heeft op allen, die het wel menen met onze Anti-Revolutionaire Partij, een diepe indruk gemaakt.

Direct nadat de uitslag bekend was is het Moderamen van het Centraal Comité in vergadering bijeen geweest en heeft het voorts een vergadering van het Centraal Comité bijeen geroepen, waarin van gedachten is gewisseld over de ontwikkeling der dingen, terwijl tevens besloten is het Partij Convent in vergadering bijeen te roepen. Het is bekend, dat ook vele besturen van Kamercentrales reeds bijeen zijn geweest. Wij dringen er op aan, dat ook de besturen van de kiesverenigingen, nog voor de zomervakanties een aanvang nemen, zich intern over de plaatselijke ontwikkeling beraden.

Juist omdat de verkiezingsuitslag voor ons een teleurstellend karakter draagt heeft het Centraal Comité er behoefte aan allen, die aan de verkiezingsactie hebben medegewerkt, hartelijk te danken voor de betoonde activiteit.

Deze dank geldt niet in de laatste plaats ook de Arjosclubs, die ditmaal zelfstandig aan de verkiezingsactie hebben medegewerkt.

De oorzaken, welke tot de achteruitgang hebben geleid zijn gecompliceerd. Een nadere analyse daarvan is dringend noodzakelijk en het Centraal Comité zal zich dan ook in de komende maanden over deze dingen bezinnen.

Maar wat daarover ook kan en zal worden gezegd, het staat in ieder geval vast, dat de wijze waarop wij als Anti-Revolutionairen de verkiezingscampagne hebben voorbereid en gevoerd — behalve detail-critiek, die altijd mogelijk is — bevredigend is geweest, althans in deze zin, dat zeer velen met hart en ziel hebben medegewerkt.

Wij moeten ons nu echter gaan beraden op de eisen, welke de nieuwe situatie stelt en op de taak, die wij in de volgende periode hebben te verrichten.

Wij hebben ditmaal evenals in 1952 een ernstig verlies geleden. Wij zullen echter als Anti-Revolutionaire Partij doelbewust onze taak in het Nederlandse volksleven moeten voortzetten. Hoezeer de uitslag voor ons ook teleurstellend is geweest, wij zullen met geestdrift weer aan het werk gaan om het Nederlandse volk ervan te overtuigen, dat de christelijke politiek niet alleen recht van bestaan heeft, maar ook van grote betekenis is voor het vinden van goede oplossingen voor de grote vraagstukken, welke thans aan de orde komen.

Wij treden de nieuwe situatie niet in eigen kracht tegemoet, maar in gelovig aanvaarden van het lot, dat God de Here ons beschikt heeft. Wij zullen ons met vernieuwde moed geven aan de arbeid, die Hij ons op de handen zet.

Voor het Centraal Comité:
Dr. W. P. BERGHUIS,
Voorzitter.

R. GOSKER,
Adj. Secr.

BALANS

van vier weken onderhandelen

RUM vier weken lang is de Kabinetsformateur, dr. W. Drees, bezig geweest met program-onderhandelingen. En voordat deze onderhandelingen werkelijk zijn geëindigd is hij begonnen aan de tweede fase van zijn formatiepoging: de zetelverdeling en het zoeken van ministers. Er is een ontwerp-program op tafel gekomen waarover de niet-socialistische fractievoorzitters moeilijk enthousiast konden zijn. Het was duidelijk en concreet toen de socialistische verlangens aan de orde kwamen, het was vaag op andere punten. Maar tijdens de vele besprekingen met de Kabinetsformateur bleek dat het ontwerp-program slechts dien te als basis voor een verder gesprek. De ervaring heeft geleerd dat dr. Drees op verschillende punten een tegemoetkomende houding heeft aangenomen.

Dat bewijst op zijn minst dat de P.v.d.A. ondanks haar grote stembusoverwinning de oppositie schuwt. Zij begrijpt dat deze overwinning niet in het regeringsprogramma tot uiting is te brengen. Zou zij dat doen dan stonden de socialistische trouwens moederziel alleen.

Het was dus de taak van de niet-socialistische fractievoorzitters alle socialistische angsten uit het programma te verwijderen. Voor een groot deel zijn zij daarin geslaagd. Eigenaardig is echter, dat er nog een aantal punten zijn blijven hangen, die maandag j.l. niet volledig zijn uitgepraat. Van niet-socialistische zijde heeft men dr. Drees te verstaan gegeven dat de nog resterende „knelpunten” op een aanvaardbare wijze geformuleerd moeten worden.

Dat waren natuurlijk belangrijke punten in het overigens vage programma. Het is de afgelopen dagen wel duidelijk geworden dat deze knelpunten betrekking hadden op de invloed van de overheid in het bedrijfsleven, het deelnemen van de overheid in particuliere bouwbedrijven, de wenselijkheid van het tornen aan de investeringsfaciliteiten, de eventuele invoering van een winstbelasting en de kwestie Nieuw-Guinea.

Dit zijn zaken waarover men met socialistische gemakkelijk van mening kan verschillen en dat is de Kabinets-

DR. W. DREES
... liefst allemaal ...

formateur dan ook in de bespreking van maandagochtend j.l. duidelijk gemaakt. Doch het antwoord was vrij laconiek: ik stuur een gereviseerd regeringsprogramma, waarin eventueel rekening is gehouden met de wensen van de niet-socialistische fractievoorzitters.

Maar nu gaan wij verder, zo reedeneerde dr. Drees. Wij gaan beginnen aan de zetelverdeling: vijf socialistische, vijf rooms-katholieke, twee anti-revolutionairen, één liberaal en één christelijk-historische. Op basis van deze zetelverdeling en op basis van het gereviseerde programma probeert de Kabinetsformateur ministers aan te trekken. De aangezochte personen zullen het advies van hun fractievoorzitters kunnen vragen. Zo krijgt de formateur dan een indruk hoe de fracties hebben gereageerd op het herschreven programma, dat door de nieuwe ministers uitgewerkt zal worden.

Een gok

Deze opzet van dr. Drees is ongetwijfeld een gokje. Toen de vijf fractievoorzitters maandagochtend om half één vertrokken wisten zij niet wat dr. Drees met de „knelpunten” zou doen. Kan hij nu in gemoede veronderstellen dat de kous daarmee af is? En dat hij rustig verder kan gaan met zijn formatiepoging? Dat kan de Kabinetsformateur eigenlijk alleen maar als hij bij voorbaat bereid zou zijn op alle punten toe te geven. Zou dat echter niet het geval zijn dan kan het haast niet anders

of de fractievoorzitters gaan nog eens overleg plegen, hetzij met hun gehele fractie, hetzij met enkele deskundigen uit hun fractie. Want zolang de knelpunten niet uit de weg geruimd zijn kunnen zij onmogelijk aan kandidaat-ministers adviseren of zij al of niet in het nieuwe Kabinet zitting moeten nemen.

De hangende knelpunten zullen ongetwijfeld door verschillende fractievoorzitters nog aan de orde zijn gesteld bij de afzonderlijke besprekingen, die tussen de Kabinetsformateur en de vijf fractievoorzitters zijn gehouden.

Als dr. Drees er in slaagt de programbesprekingen tot een goed einde te brengen dan zal het gehele regeringsprogramma ongetwijfeld vrij vaag zijn. Het zal op de uitwerking aankomen. Verschrikkelijk is dat, naar onze mening, niet, omdat in een Kabinet op de breedste of op bredere basis in vele gevallen een redelijke uitwerking wordt gevonden. Dat heeft de afgelopen vierjarige parlementaire periode wel bewezen. In ons land moeten nu eenmaal compromissen worden gesloten.

Zou dr. Drees er niet in slagen een aanvaardbaar programma te maken dan staat het wel vast dat hij te vroeg aan het tweede formatiestadium is begonnen.

Defensie

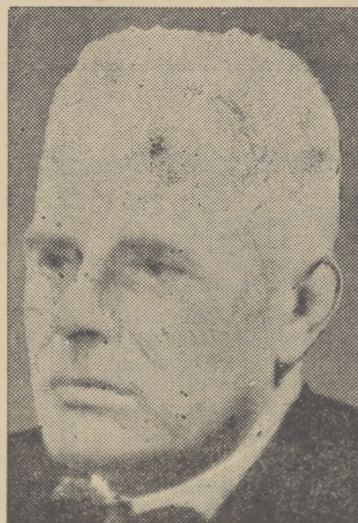
Opvallend is dat de Kabinetsformateur na veel overleg met de demissionaire minister van Oorlog en Marine, de heer Staf, tot een defensiecompromis is gekomen. Daarom opvallend omdat de heer Staf tot het laatste moment toe heeft vastgehouden aan zijn wens dat in 1957 f 1650 miljoen voor de defensie zou worden uitgetrokken. Het was echter vreemd, dat dr. Drees maandag j.l. niet in staat schijnt te zijn geweest om te vertellen waaruit dit compromis nu precies bestaat. Hij heeft zich vastgegrepen aan een getal (waarschijnlijk f 1525 voor 1957). Door sommigen wordt betwijfeld of dit bedrag niet te laag is. Voor de jaren 1958—1960 zou dan jaarlijks f 1575 miljoen worden uitgetrokken, terwijl de aanbouw van zes fregatschepen vertraagd zou worden.

Oorspronkelijk lag het in de bedoeling om in 1961 oude fregatschepen te vervangen. Noodzakelijk is dat echter niet omdat onze oudere marineschepen altijd nog wel gebruikt kunnen worden voor de bescherming van Nieuw-Guinea en de West. Zouden er rondom Nieuw-Guinea grote moeilijkheden ontstaan dan heeft men toch de moderne kruisers en de

(Vervolg op pag. 9)

PROF. MR. C. P. M. ROMME
... vice-premier? ...

PROF. MR. P. J. OUD
... meedoen of niet ...

PROF. DR. J. ZIJLSTRA
... geen industrieminister ...

Beroep op onze

EENSGEZINDHEID

- * De nieuwe voorzitter presenteert zich
- * Ook plaatselijk bezinnen op de toekomst
- * Over een dankwoord, geld en abonnees

HET CENTRAAL COMITÉ heeft zich op de verkiezingsuitslag beraden. Het Partij Convent heeft dit thans eveneens gedaan. Elders in dit nummer is een uitvoerig verslag van deze vergadering opgenomen, waarbij met name aandacht is gegeven aan de rede van de voorzitter van het Partij Convent — Dr. W. P. Berghuis. Dit was de eerste maal, dat de heer Dr. W. P. Berghuis als voorzitter officieel naar buiten optrad. Wij menen, dat zijn rede grote belangstelling verdient en ongetwijfeld zal daar later nog wel eens op worden teruggegrepen.

De nieuwe voorzitter heeft dus zijn debuut gemaakt. Onder moeilijke omstandigheden is hij tot het presidium van de partij geroepen. Een zware verantwoordelijkheid heeft hij op zich genomen. De teleurstellende verkiezingsuitslag heeft zijn taak ongemeen verzwaaard. Het is nu zaak, dat de Anti-Revolutionaire Partij zich in eensgezindheid rondom haar voorzitter schaart en dat zij hem steunt zoveel zij kan. Vooral op die eensgezindheid heeft Dr. Berghuis een beroep gedaan. Hij doelde daarbij niet op de eensgezindheid rondom zijn persoon. Maar ook deze is van betekenis. En laat het zo zijn bij ons, dat wij hem in ons gebed niet vergeten. Want juist nu de moeilijkheden toenemen is dit te meer nodig.

Over de verkiezingsuitslag wordt nog veel gepraat. Dat bevreemdt niet. Integendeel — het is goed, dat dit gebeurt. Maar van meer betekenis is nog dat we ons bezinnen op de toekomst. Wie de hand aan de ploeg slaat en achterom ziet is niet bekwaam tot het Koninkrijk Gods. De toekomst ligt voor ons. Wij moeten aan de gang. En daarover vooral moeten we ons beraden. Het is op dit moment nog niet mogelijk concreet te worden. Dat komt later aan de orde. Het Centraal Comité moet zich nu gaan beraden op de beleidslijn. Straks komt het met voorstel. Maar dit is niet alleen werk voor het Centraal Comité, ook regionaal en plaatselijk moet men zich bezinnen op de dag van morgen. En laten we nu reeds afspreken, dat de besturen der kiesverenigingen niet wachten tot oktober of november om bijeen te komen, maar dat ze dat reeds in september zullen doen. Want van één ding moeten we nu allen wel doordrongen zijn: dat we niet kunnen en niet mogen wachten tot over vier jaar, maar dat we gedurende deze vier jaren bezig moeten zijn — continu en onafgebroken. Misschien niet met dezelfde intensiviteit als in de weken vóór de verkiezingen, maar wel regelmatig.

Een brief van het Centraal Comité

EEN VAN DE BESLUITEN, welke het Centraal Comité heeft genomen op zijn vergadering van 30 juni j.l. was dat het zich in een brief zou richten tot alle kiesverenigingen. Dit is intussen geschied. Deze brief is verzonden aan alle voorzitters, secretarissen en penningmeesters der kiesverenigingen en de overige organen, maar ook aan alle ARJOS-clubs. Deze brief is in dit nummer opgenomen. Het ging er daarbij vooral om allen, die meegewerkt hebben aan de verkiezingsactie hartelijk daarvoor te danken. En dat hebben zij dan ook verdiend. Want het mag worden gezegd dat ook de buitenwereld respect heeft gehad voor de wijze, waarop wij ditmaal de verkiezingen hebben gevoerd. Het verkregen resultaat — laten wij daarvan toch doordrongen zijn — is slechts schijnbaar daarmede in overeenstemming.

Zendt toch een voorschot

EEN ander punt vraagt daarbij de aandacht, n.l. de financiën. Opnieuw wordt er op aangedrongen, dat de kiesverenigingen thans reeds een gedeelte van de aan het Centraal Comité verschuldigde bijdragen storten. Die bijdrage is f 2.50 per lid. Alleen voor gehuwde vrouwen — echtgenoten van leden is f 1.— per jaar verschuldigd. Voor inwonende kinderen, lid van de kiesvereniging, moet dus eveneens f 2.50 worden afgedragen. De nota's van de kiesverenigingen worden in deze zomer gereed gemaakt. Maar laat men daarop toch niet wachten. Men kan toch vast een voorschot sturen. En dat is voor het Centraal Comité van betekenis, aangezien het thans grote bedragen moet betalen voor de verkiezingsactie. Doet U dat nog vóór U met vakantie gaat. Bij voorbaat vriendelijk dank voor elk bedrag dat U zendt.

Op peil gebleven

HET is goed ook thans weer eens iets mee te delen over het abonentenaantal van ons blad. Dit aantal is nu 18900. In de eerste helft van dit jaar is het dus niet achteruit gelopen. Dit zou overigens niet vreemd zijn geweest. Het is immers vrij vaak voorgekomen, dat de secretarissen namen hebben doorgegeven van mensen, van wie achteraf bleek, dat zij niet geabonneerd wilden zijn. Dit is niet bedoeld als verwijt. Daar kan niemand iets aan doen. Maar daarnaast staat dat regelmatig nog nieuwe opgaven inkwamen met het op zichzelf bevredigende resultaat, dat het peil gehandhaafd bleef. Dit neemt natuurlijk niet weg, dat we op 25.000 blijven aansturen. Maar daar zullen wij dan in het najaar wel op terug komen. Nu moeten we eerst even uitblazen.

REGERINGSPROGRAM

TOEN het eerste Ministerie Thorbecke optrad, weigerde het een program mee te delen. In de geschiedboeken is dat wel als een bewijs van fierheid vermeld. Thorbecke had immers gezegd: „Wacht op onze daden.”

Maar de schrijvers vergeten dan, dat deze zwijgzame fierheid in strijd is met het wezen van ons parlementaire stelsel. Wanneer een kabinet optreedt, dan dient het te zeggen, wat het van plan is. Anders is geen vertrouwen van het parlement mogelijk. De volksvertegenwoordiging moet in staat zijn, over het toekomstige regeringsbeleid te oordelen. Zij heeft het recht en de plicht, bij de eerste ontmoeting reeds, te vragen: waar voert gij ons heen? Het is dan ook ondenkbaar, dat een kabinet in onze tijd nog de tactiek van Thorbecke zou proberen toe te passen. En het is de ere van Groen van Prinsterer geweest, dat hij reeds in 1849, bij de eerste ontmoeting met het ministerie-Thorbecke, met klem naar een program heeft gevraagd.

NU gaat het er bij het vormen van een parlementair kabinet om, een zodanig program te ontwerpen, dat gerekend mag worden op de steun van een meerderheid in het parlement. Daarom is overleg met de fracties noodzakelijk.

Hier evenwel komen de moeilijkheden.

Het is denkbaar met een program te komen, zó vaag, zó in algemene termen gehouden, dat niemand er bezwaar tegen kan hebben. In zo'n program kan gesproken worden over ernstige pogingen om het woningvraagstuk op te lossen, over een financieel verantwoorde defensiepolitiek, waarbij aan de Nato-verplichtingen op een loyale wijze wordt voldaan, over een welvaartspolitiek, gebaseerd op vrijheid en verantwoordelijkheid. En iedereen zal zeggen: fiat! Maar feitelijk is men dan niet opgeschoten. Een Regeringsprogram moet voldoende geconcretiseerd zijn.

DAT betekent niet: gedetailleerd. Zo in bijzonderheden uitgeschreven, dat het schijnt, alsof er geen ongelukken meer kunnen gebeuren. Want dat is juist dan maar schijn.

Immers: iedere minister behoudt zijn eigen verantwoordelijkheid. Hij moet beoordelen, hoe allerlei praktische moeilijkheden kunnen worden opgelost. Hij moet ook een zekere armslag behouden. En die ruimte, om eigen verantwoordelijkheid te beleven, moet hij hebben binnen het kader van de kabinetspolitiek. We kunnen gerust zeggen, dat het bij het nu afgetreden kabinet wel eens een enkele keer leek, alsof verschillende ministers ieder een politiek voerden met een eigen accent. In elk geval was het accent bij minister Zijlstra niet hetzelfde als bij minister Mansholt.

Tot op zekere hoogte is dat noodzakelijk. Zolang we tenminste ministers begeren, die persoonlijkheden zijn. En wat men zegt: ministers die een principiële lijn in hun beleid weten te volgen.

De vrijheid der ministers binnen het kader van het kabinetsbeleid dient bewaard te blijven. En ook daarna is een te gedetailleerd regeringsprogram eerder een gevaar dan een waarborg voor stabiel beleid.

ER is een waarschijnlijk nog belangrijker reden, waarom er een zekere speelruimte moet blijven. De volksvertegenwoordiging dient haar eigen verantwoordelijkheid te behouden. Zij kan en mag niet aan een kabinet een soort volmacht geven: als gij dit program, dat nu zo fijn op papier staat, maar tot in de puntjes uitvoert, dan hebt gij met ons geen moeite. Dan zijt gij zeker van onze steun.

Wanneer dit zou worden toegezegd, dan is de dood in de pot. Dan hebben de parlementaire debatten maar weinig waarde meer. Dan kan een redenaar wel een mooi betoog opzetten, ook wel de reeks van bezwaren opperen, maar er komt in zijn rede een punt, waarin hij „zijn draai neemt”, om te vertellen dat zijn politieke vrienden en hij zelf ondanks deze bezwaren, hun steun aan het voorstel niet willen onthouden. En dit gevaar wordt groter, naarmate de basis van het kabinet breder wordt. Zo breed, dat er nauwelijks oppositie overblijft, constructieve oppositie, die niet alleen neen zegt, maar ook duidelijk zegt, hoe het dan wel kan en moet.

Daarom is het te hopen, dat de besprekingen, om te komen tot een nieuw kabinet, naar beide zijden ruimte overlaten. Ruimte voor het kabinet en de ministers. Maar vooral ook ruimte voor het parlement, om eigen verantwoordelijkheid te dragen, eigen zelfstandigheid te bewaren, en dáárdoor in staat te blijven tot overleg en tot strijd.

* * Vraag aan „Doorbraak”

„Doorbraak” het orgaan van de Protestants Christelijke Werkgemeenschap in de Partij van de Arbeid is natuurlijk erg ingenomen met de overwinning van de Partij van de Arbeid. Daar kunnen we moeilijk bezwaar tegen hebben. We erkennen die overwinning en begrijpen best, dat men daar blij om is. Moeilijker verteerbaar is het voor ons, dat de Prot. Chr. Werkgemeenschap zich er zo over verheugt, dat deze overwinning te danken is aan het verlies der Prot. Chr. Partijen. Wij hebben een strijd met de P. v. d. A.: aan de propaganda van de P. v. d. A. wijten wij het, dat de Anti-Revolutionaire Partij in het besef van ons volk steeds vereenzelvigd wordt met de crisisperiode van voor de oorlog alsof zij pas van 1930 dateert. Anti-Revolu-

tionair stemmen betekent dan zo ongeveer er aan meewerken, dat er opnieuw werkloosheid komt. Christelijke politiek is ongeveer synoniem met sociale onbewogenheid. Van de Partij van de Arbeid kunnen wij dat begrijpen. Van de Prot. Chr. Werkgemeenschap begrijpen we dat niet en zullen we dat ook nooit kunnen begrijpen. Men zal daar toch ook moeten verstaan, dat me. daarmede niet alleen een onbillijk oordeel velt, maar, en dat is veel erger, dat men daarmede ook de drijfveren, de intenties aantast, waarmee wij christelijke politiek verdedigen. Men kan over de noodzakelijkheid van christelijke politiek van mening verschillen. Men kan het over de mogelijkheid van christelijke politiek oneens zijn. Maar de beweegredenen zouden tenslotte toch ook door „Doorbraak” kunnen worden gerespecteerd. Of zou men zich als christen tot die hoogte niet kunnen opwerken?

Zelfstandige Positie

voor TWEE ZUSTERS OF TWEE VRIENDINNEN

Voor twee dames die een zelfstandige positie zoeken en samen wensen te wonen is bij onze onderneming in Den Haag gelegenheid te worden aangesteld tot filiaalhoudsters van een bestaande brood- en banketwinkel met bijbehorende woning. Een eenvoudige opleiding voor een eventueel later te behalen diploma wordt kosteloos gegeven. Gevraagd: Goede gezondheid, kleine waarborgsom, ongehuwd, leeftijd 23-40 jaar.

Schriftelijke sollicitaties te richten aan de Personeelafdeling der N.V. MEEL- EN BROODFABRIEKEN „DE ZEEUW” B. HUS. Jacob Catsstraat 172, Den Haag.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), R. Gosker, Jac. S. Hoek, Prof. Dr. J. J. de Jong, S. Jonker, A. R. de Kwaadsteniet, J. D. Troostheide. Secretaris: G. J. H. Griffioen.

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuyperstraat 3, s-Gravenhage. Telef. K 1700-115935. Giro 89673. VOOR ADVERTENTIES: Kon. Wilhelminalaan 34, Leidschendam. Tel. K 1761-1646.

ABONNEMENTSPRIJS f 6.20 per jaar, f 1.55 per kwartaal, giro 89673.

STUDENTENABONNEMENT f 4.— per jaar

LOSSE VERKOOP f 0.20,

Uitbreiding (voor de derde maal) aanvaard

**FLITSEN
UIT HET
PARLEMENT**

Binnen enkele uren heeft de Tweede Kamer veertien wet-ontwerpen tot wijziging van de grondwet aangenomen.

Na de uitvoerige behandeling in eerste termijn was het moeilijk om nog met nieuwe argumenten voor

de dag te komen. Alleen het initiatief-ontwerp van de heer Oud, nu zonder enthousiasme door de regering overgenomen, leverde nog enig stof tot debat op.

De bedoeling van dit ontwerp is te ontkomen aan de situatie, dat er in buitengewone omstandigheden geen parlement is. Dat was bijv. het geval in 1945 toen de Kamer, gekozen in 1937, voor het grootste deel weer terugkwam. Nu is bepaald dat de Kamerleden pas aftreden als hun opvolgers zijn benoemd. Het heeft geen betoog dat het nooit mogelijk zal zijn om alle onverwachte situaties bij voorbaat wettelijk te regelen. Maar, zo redeneerde de Kamer tenslotte: dit is alleen een regeling in geval van nood. Het hanteren van staatsnoodrecht blijft altijd mogelijk.

De ministers Algera, Van Thiel, Mansholt en Zijlstra zaten tijdens dit debat gemoedelijk in de Kamerbanken. Zij stemden voor dit ontwerp. Minister Drees zat achter de regeringstafel. Hoewel hij het wetsontwerp verdedigde mocht hij als Kamerlid er ook over stemmen. Maar dr. Drees onttrok zich aan de stemming. Het bleek reeds bij de verdediging dat de demissionaire minister-president niet enthousiast voor dit wetsontwerp was, juist omdat hij vreesde dat de hantering van het staatsnoodrecht daardoor bemoeilijkt zou worden.

Over de andere wetsontwerpen werd amper gesproken. Twaalf maal is er hoofdelijk gestemd. De heer Oud liet weten dat hij nog steeds tegen de uitbreiding van de Staten-Generaal is. Hij stond echter alleen. Alle andere fracties stemden voor de uitbreiding, zodat deze nu een zeer goede kans maakt. De heer Romme deed de suggestie aan de hand om de uitbreiding van beide Kamers niet tegelijk te laten geschieden. Minister Van Oven beloofde dit te overwegen. Het is n.l. zo, dat de uitbreiding van de Eerste Kamer nog al wat tijd vergt daar de Provinciale Staten weer ingeschakeld moeten worden. Als de uitbreiding niet gelijktijdig plaatsvindt kan de Tweede Kamer ongeveer half september met vijftig man vermeerderd worden. Daar is veel voor te zeggen, omdat de nieuwe Kamerleden dan meteen volop in het vele begrotingswerk kunnen duiken.

* * * Nog een vraag

De heer Van Walsum heeft onlangs betoogd, dat de S.D.A.P. in 1929 een hoogtepunt bereikte met een percentage van 23.81%. In 1956 behaalde de P. v. d. A. niet minder dan 32.69%. Mogen wij hem vragen of hij ook weet, dat er in 1946 een fusie plaats vond tussen S.D.A.P., Vrijzinnig Democratische bond en C.D.U.? Acht hij het dan niet nodig voor een goede vergelijking daarmee rekening te houden? Wanneer we dat wel doen, dan komt het percentage van 1929 voor de socialisten veel hoger en wel op 30.40% en dan is zelfs na deze schitterende overwinning het verschil niet zo verbijsterend groot.

* * * Rechts-links

Wij gunnen de P.v.d.A. gaarne haar overwinning. Maar nu moet zij ook niet het onderste uit de kan willen hebben. Hier volgen de stemcijfers rechts — links van 1918 af. Het is leerzaam. Vooral omdat bij links ook de communisten zijn inbegrepen.

	rechts	links
1918	50.41%	49.59%
1922	57.04%	43.96%
1925	54.99%	45.01%
1929	55.87%	44.13%
1933	55.93%	44.07%
1937	56.95%	43.05%
1946	54.36%	45.62%
1948	57.07%	42.93%
1952	54.69%	45.31%
1956	52.94%	47.06%

Partijconvent besprak de verkiezingsuitslag

Hernieuwde, krachtige aanpak is nodig

In een bijeenkomst van het partijconvent van de Anti-Revolutionaire Partij te Utrecht heeft de partijvoorzitter, dr. W. P. Berghuis, enkele factoren genoemd, waaraan naar zijn oordeel de teleurstellende achteruitgang in stemmenaantal voor de A.R.-Partij moet worden toegeschreven:

De organisatorische gescheidenheid van protestants-christelijk Nederland.

Een verwarring der geesten, waardoor velen na de oorlog zijn losgeslagen van vroegere bindingen met de christelijke partij.

De P.v.d.A. wordt door velen ten onrechte vereenzelvigd met de huidige welvaart; de A.R.-Partij met de vooroorlogse periode van werkloosheid.

Voor velen is een duidelijke politieke lijn bij de A.R.-Partij niet zichtbaar.

De principiële tegenstellingen zijn verdoezeld, doordat de P.v.d.A. vele revolutionaire en Marxistische opvattingen heeft losgelaten.

Gebrek aan eensgezindheid en een tekort aan geestelijk elan in eigen kring.

Dr. Berghuis gaf hierbij tevens de lijnen aan voor het beleid van het Centraal Comité in de toekomst:

1. Er moet gestreefd worden naar meer samenwerking tussen de prot. christelijke organisaties.
2. Met grote kracht moet opnieuw de eis en de noodzakelijkheid van echte christelijke politiek worden gesteld.
3. Onze organisatie en apparatuur moeten worden afgesteld op de moderne verhoudingen.
4. Nodig is een geest van onderling vertrouwen en enthousiasme.

Na de rede van de heer Berghuis, waarin deze tot de bovenstaande conclusies kwam, heeft het Partijconvent de nieuwe situatie die door de verkiezingsuitslag is ontstaan, diepgaand besproken.

Daarbij bleek, dat de partij lessen wil trekken uit de ontwikkeling. Het was een vertrouwelijk beraad. Alle leden van het Partijconvent hadden derhalve gelegenheid zich vrij en openhartig uit te spreken. Op ruime schaal werd deze gelegenheid benut, zodat Prof. dr. J. Zijlstra er van moest afzien zijn toegezegde rede over de economische politieke situatie in Nederland uit te spreken.

Dr. Berghuis begon zijn openingsrede met dank te brengen aan allen, die ladden medegewerkt in de verkiezingsactie. Deze verkiezingsactie was naar zijn mening goed voorbereid en is over het algemeen met enthousiasme gevoerd. In deze dank werd vooral de A.R. Jeugdorganisatie betrokken. De medewerking van de jeugd achtte spreker een van de meest bemoedigende dingen der laatste maanden.

Vervolgens wees dr. Berghuis er op, dat de uitslag niet bepaald wordt door een meer of minder geslaagde verkiezingsactie. Hij mag niet worden gezien als een incident, afhankelijk van een aantal toevallige omstandigheden. Het is nodig, dieper op de ontwikkeling in te gaan en vooral de achtergronden daarvan te onderzoeken.

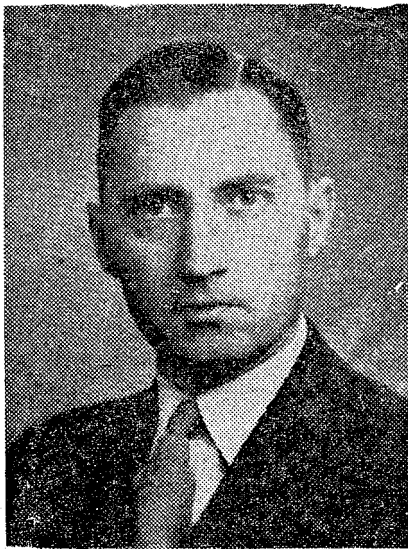
Gescheidenheid

In de eerste plaats is het nodig, aandacht te schenken aan de organisatorische gescheidenheid van protestants-christelijk Nederland. Die gescheidenheid is van tweeërlei aard, n.l. de verdeeldheid en gesceurdheid van datgene wat bij elkaar behoort, te weten het gescheiden optrekken van de A.R. Partij en de C.H.U. Van vele zijden wordt er nu op aangedrongen, dat we op snelle en doeltreffende wijze tot de een of andere vorm van samenwerking geraken. Dat zal niet eenvoudig zijn en veel moeilijkheden met zich brengen, aldus de heer Berghuis.

Die verdeeldheid verzwakt de protestants-christelijke invloed in ons volksleven. Dit werkt voor ons vooral in de negatieve zin. Daarmede hangt samen, dat zeer veel kiezers, klaarblijkelijk beducht voor de macht van Rome, vooral in de P.v.d.A. een bolwerk hebben gezien tegen de wassende invloed van het rooms-katholicisme.

Wanneer dit inderdaad het geval is, noemde spreker dit zowel beschamend als gevaarlijk. Beschamend in deze zin, dat men de protestants-christelijke partijen niet meer aanvaardt als principiële tegenhangers van de K.V.P. en dat men in dit opzicht meer verwachting heeft van de P.v.d.A.

Maar gevaarlijk is dit tevens, omdat daardoor de geestelijke kern van haar erfgoed, dat aan de protestants-christe-

DR. W. P. BERGHUIS

lijke partijen is toevertrouwd, onder de hoede komt van de P.v.d.A., waardoor het in een vorm van anti-papisme dreigt te ontaarden, waartegen we ons steeds hebben verzet.

Samenspel

Maar in de tweede plaats is er een gescheidenheid, die meer in de aard der dingen ligt. Daarbij kwamen ter sprake de verhouding tussen de christelijke vakorganisatie, de middenstands- en werkgeversorganisatie, de Christelijke Boeren- en Tuindersbond, de radio, de pers en de jeugdbeweging.

Bij de socialisten zijn de onderlinge samenwerking en het samenspel opvallend, zo ging de heer Berghuis verder, die opmerkte, dat de krachten daar in veel opzichten beter gecoördineerd zijn. Hetzelfde geldt voor de r.k. organisaties.

Het gebrek aan onderlinge samenwerking ter behartiging van de gemeenschappelijke zaak verzwakt evenzeer de protestants-christelijke invloed. In dit verband vestigde spreker ook de aandacht op de taak van de kerk, die ten aanzien van het christen-zijn ook in het staatkundig leven een roeping heeft te vervullen.

Losgeslagen

Als tweede factor wees spreker op de vroeger onaangevochten zekerheden, die na de oorlog klaarblijkelijk op drift zijn geslagen. Velen zijn losgeslagen van de vroegere bindingen. Het is voor die velen niet meer vanzelfsprekend lid te zijn van een christelijke politieke partij en daarop hun stem uit te brengen. Hun automatisme is daarmee overboord gezet.

Veel vormdienst is daarmede opgeruimd. En dat is de goede zijde van deze ontwikkeling. Maar daar is ook iets van losgeslagen zijn van alle bindingen, van maar met een ander meelopen zonder diepere bezinning, van een verwarring der geesten, en in zoverre dreigt hier gevaar. Daaraan heeft het herderlijk schrijven der Nederlands Hervormde Synode: „Over het christen zijn in deze tijd” medegewerkt, en hier liggen dan voor ons een taak en een roeping om deze ontwikkeling te stuiten.

Vereenzelviging

Voorts is er aanleiding te veronderstellen, dat in het besef van velen de na-oorlogse sociale voorzieningen, of met andere woorden gezegd: de huidige welvaart waarin wij leven, toegeschreven moeten worden aan de P.v.d.A., terwijl anderzijds de A.R. Partij vereenzelvigd wordt met de vooroorlogse werkloosheid, de periode, waarin op sociaal terrein niet veel kon worden gedaan.

Deze gedachtegang is onjuist. Het verwijt is stellig in menig opzicht onredelijk, maar het eit ligt er en het is met redeneren klaarblijkelijk niet weg te krijgen. Het is niet juist dit zonder meer toe te schrijven aan de vermaterialisering van het leven. Hier is veel meer sprake van een nieuwe visie op de politiek, die men dan beschouwt als een zuiver zakelijke aangelegenheid.

Maar het resultaat daarvan is ontwijfelbaar een stuk ontgeestelijking van de politiek en 't betekent tevens een verschraving van het politieke leven, die op zichzelf ernstige gevaren inhoudt. Het is eenvoudig verbijsterend, dat de les der dictaturen van een recent verleden en van het heden niet wordt verstaan.

Voorts betoogde dr. Berghuis, dat het vroegere, het vooroorlogse socialisme, zich veel duidelijker uitspreekte als socialistische partij dan tegenwoordig de P.v.d.A. Veel revolutionaire en Marxistische opvattingen heeft men in leer en praktijk stuk voor stuk losgelaten en als gevolg daarvan zijn de principiële tegenstellingen in veel opzichten verzwakt en verdoezeld.

Duidelijke lijn

Vervolgens wees spreker er op, dat velen vaak niet meer zien een duidelijke politieke lijn. Men werpt als bezwaar op, dat deze min of meer afgestemd is op het verleden. De één beweert, dat de A.R. Partij beginselen heeft prijsgegeven, de ander, dat de verhouding tussen beginsel en praktijk niet in orde is en een derde spreekt van een normaal en geoorloofd opportu-nisme.

Het gevolg is, dat men tot de conclusie moet komen, dat in de moderne verhoudingen het beginsel ons in de steek laat en geen oplossingen biedt. Ook dit moeten wij duidelijk zien als een gevaar, dat ons ernstig bedreigt.

Eensgezindheid

Ten slotte vroeg spreker zich af of er ook is een gebrek aan eensgezindheid en een tekort aan geestelijk elan in eigen kring. Wij moeten dat zeker niet overdrijven en niet overspannen. Het zit niet in de grondslag van ons werk, het wordt wel openbaar in onze gedragingen. Er zijn allerlei verklaringen voor.

De achteruitgang bij de laatste verkiezingen werkt dit in de hand; wanneer het goed gaat, heeft men daar minder last van. Bij de P.v.d.A. ligt dit klaarblijkelijk beter, omdat men daar aan de winnende hand is. Daar heeft men er blijkbaar zin in iets voor de partij te doen.

Wij moeten er echter voor oppassen

* Omslaan naar pagina 4

Partij-convent

(Vervolg van pagina 3)

de schuld op elkaar te werpen. Daar komen wij beslist niet verder mee.

Actieprogram

Zijn betoog samenvattend, meende spreker, dat zich nu ook enkele lijnen aftekenen voor een actieprogram voor de partij, niet in de parlementaire zin, maar als beleidslijn voor de partij naar binnen en naar buiten.

Ten eerste moeten wij streven naar meer samenwerking tussen de protestants-christelijke organisaties, ook wat betreft de jeugdbeweging, de vakbeweging, vooral ook in het kerkelijk leven en bij het onderwijzend personeel.

Want het gaat om de georganiseerde protestants-christelijke invloed in Nederland en de gemeenschappelijke strijd daarvoor moet gemeenschappelijk worden gevoerd.

In de tweede plaats moet opnieuw met grote kracht worden gesteld de eis en de noodzakelijkheid van echte christelijke politiek. Deze is niet alleen essentieel voor de schoolstrijd in de 19de eeuw. Zij is nog veel meer noodzakelijk in de moderne structurele veranderingen die thans plaats vinden in ons volksleven en een geheel andere verhouding in het leven roepen tussen staat en maatschappij door de toenemende invloed van de staat op het gehele leven.

De christelijke politiek heeft iets te zeggen voor de opbouw van onze samenleving in deze tijd. Onze beginse-len laten ons beslist niet in de steek. Op basis van onze principiële uitgangspunten moeten en zullen wij verantwoorde oplossingen kunnen vinden. Daarom moeten wij met ons politiek program midden in het moderne leven van onze tijd gaan staan. Wij blijven christelijke politiek zien als godsdienst, maar niet in een wereld apart.

Integendeel, wij moeten onze plaats innemen midden in het volle leven. Waarlijk christelijke politiek is levend en biedt de mogelijkheid oplossingen te vinden, ook voor de sociaal-economische problematiek van deze tijd. Wij moeten voorkomen, dat het calvinisme steriel wordt en niet meer bevruchtend op het leven inwerkt.

Moderne verhoudingen

Ook zullen wij onze organisatie en de apparatuur daarvan moeten afstellen op de moderne verhoudingen, zo betoogde de heer Berghuis. We hebben een reorganisatie van de partij doorgevoerd, daar moeten we mee doorgaan en dan vooral ook de financiële kracht versterken.

En ten slotte, en dat moet eigenlijk in de allereerste plaats komen, is een geest van onderling vertrouwen en enthousiasme nodig om de taak aan te vatten, die ons van Godswegen toekomt. Wij mogen door de teleurstellingen niet versagen en niet ontmoedigd worden. Wij moeten de hand opnieuw aan de ploeg slaan, gesterkt door het voorbeeld van de bezettingstijd, toen velen van ons ook dwars tegen onderdrukking en terreur in een geestelijke spankracht hebben opgeleverd die ons vandaag nog toespreekt. Ook toen was alles duister en donker om ons heen, maar we hebben uit zwakheid kracht geput en velen hebben uit hetzelfde anti-revolutionair beginsel de strijd aangeboden, die velen zelfs met het offer van hun leven hebben betaald. Daarbij mogen wij niet vergeten, dat veel zal afhangen van de wijze van ons optreden. Laten wij eerlijk tegen onszelf zeggen, dat dit niet altijd goed is geweest.

De mensen hebben van ons de indruk, dat wij het zo verschrikkelijk goed weten en wanneer een ander het niet met ons eens is, kunnen wij hem zo fel aanvallen.

Politiek is een zaak van strijd. Dat valt niet te ontkennen, maar wij moeten ons daarbij goed bewust zijn dat zij ook is een opdracht van God. Wij moeten ons niet afsluiten van ons volk door onze wijze van optreden, maar wij moeten daarbij ook zien, dat er is een voortgaande principiële strijd die ons plaatst in de oppositie tegen de geest van de tijd (ook wanneer wij parlementair niet in de oppositie zijn), waarin de situatie van vandaag slechts een episode is.

Discussie

Na dit betoog, dat met grote aandacht werd beluisterd volgde een brede discussie, die de gehele dag in beslag nam. Een 20-tal sprekers nam daaraan deel. Een zeer groot aantal onderwerpen werd aangevoerd. De kritiek werd daarbij niet gespaard. Telkens weer werd er

Bedrijfspannen:

DE VRAGEN en moeilijkheden betreffende de woningbouw vormen bijkans dagelijks een onderwerp van gesprek. Dit is begrijpelijk en verstaanbaar in een tijd waarin welhaast ieder staatsburger daarmee te maken heeft.

Zelfs betreft het hier een problematiek van een zodanige omvang dat de moeilijkheden en vragen die eruit voortkomen een eigen studie-object vormen.

Een van de vraagstukken die er zijdelings mee verband houden, betreft de bouw en spreiding van de middenstandsbedrijfspannen.

De planning

N IET alleen in de grote steden, maar ook in vele kleinere plaatsen is voor de gemeente-bestuurders het z.g.n. uitbreidingsplan een bekend begrip geworden: „een plan, waarbij de bestemming van de in het plan begrepen grond in hoofdzaak of in onderdelen wordt aangewezen”, art. 36 van de Woningwet.

Het is duidelijk, dat in geval dit de planning van een aanzienlijk aantal woningen betreft, in zulk een uitbreidingsplan dan tevens ruimte voor middenstandsbedrijfspannen, voor een winkelstraat of winkelcentrum wordt gereserveerd.

Doch bij deze hoofdzaken blijft het niet.

De verantwoordelijkheid voor hetgeen wel en niet zal worden gebouwd leidt dikwijls ook tot vragen als: hoeveel en welke soort bedrijfspannen zullen straks verrijzen, per straat, per woningblok, wellicht beter gezegd, per toekomstig inwoner-tal.

Geen behoefte-element

W IJ komen hier op een principieel en praktisch punt, waaromtrent wij steeds een eigen standpunt hebben voorgestaan.

Bij het behandelen van de Vestigingswet Kleinbedrijf 1937 en opnieuw bij de parlementaire behandeling van de Vestigingswet Bedrijven 1954 heeft men telkens van socialistische zijde getracht het z.g.n. behoefte-element in het systeem

planning, maar ook kansen voor gezonde concurrentie

van de wet te doen opnemen, waardoor deze wetgeving dienstbaar zou worden gemaakt aan het streven naar een van overheidswege geleide sanering van het aantal verkooppunten in detailhandel en ambacht.

Het was minister Zijlstra, die zich bij de besprekingen hierover allerduidelijkst uitsprak toen hij in de Tweede Kamer opmerkte: Wanneer men zegt dat, als er in een bepaalde omgeving bijvoorbeeld vier kruideniers zijn, die ruimschoots kunnen voldoen aan de behoefte aan diensten van kruideniers, er geen behoefte is aan een nieuwe kruidenier, dan moet ik opmerken, dat er altijd behoefte is aan een betere kruidenier.

Het gevaar is echter niet denkbeeldig, dat bij de planning van bedrijfspannen in nieuwe woonwijken, met name voorzover het dan winkels betreft, dit socialistische streven toch kan worden gerealiseerd.

Immers is de feitelijke situatie veelal zo, dat bij het „begroten” van het toekomstig inwoner-tal in een nieuwe woonwijk een minimum noodzakelijk aantal winkelpanden wordt geprojecteerd.

Met goed begrip voor de verantwoordelijkheid bij het bouwen van woonpanden en het optrekken van bedrijfspannen, zal men er als gemeente op moeten toezien dat bij het bepalen van het aantal bedrijfspannen per toekomstig inwoner-tal de bedenkelijke consequenties van het behoefte-element worden voorkomen.

Naar onze mening is daarvoor de meest doeltreffende uitweg, dat men bij het opstellen van de plannen rekening houdt met de noodzakelijkheid van de concurrentie.

Anders gezegd: dat men voorkomt, dat in een ontworpen winkelcentrum geen sprake kan zijn van concurrentie en keuze-mogelijkheid tussen gelijksoortige ondernemingen.

Het hoeft geen betoog, dat daarbij

een goed inzicht in de structuur van de betreffende bedrijfstak en eventuele bedrijfstakvormen onmisbaar is.

Overleg is nodig

W IJ willen in dit verband nog een tweetal andere aspecten naar voren brengen, die vooral verband houden met de bouw en spreiding van deze bedrijfspannen.

De omstandigheid, dat het plannen en bouwen van bedrijfspannen niet is los te maken van het terzake te voeren beleid van de gemeente, dwingt tot reëel overleg tussen de gemeente en het bedrijfsleven, in casu de georganiseerde middenstand.

De ervaring die men in tal van plaatsen heeft opgedaan, heeft immers doen zien dat meerdere malen bedrijfspannen werden opgeleverd die voor een deel of voor het geheel onbruikbaar waren voor de uitoefening van het bedrijf dat men daar had geprojecteerd. Veelal houdt een systeem van uniforme winkelbouw geen of onvoldoende rekening met de specifieke technische eisen van b.v. een slagerij, van een melkhandel, dan wel een levensmiddelenbedrijf waarin b.v. zelfbediening, semi-zelfbediening of het z.g.n. toonbank-bedieningssysteem wordt toegepast.

Als soortgelijke vraag kan worden gesteld in hoeverre bij deze bouw van bedrijfspannen wordt rekening gehouden met de wenselijkheid van een woning voor de ondernemer, die toch in de meeste gevallen het bedrijf, met name het winkelbedrijf, uitoefent met zijn gehele gezin.

Hoe geschiedt de verdeling?

E E N volgende moeilijkheid betreft de verdeling van de nieuw gebouwde bedrijfspannen over de gegadigden, die zich daarvoor aanmelden. Geschiedt dit volgens een systeem waarbij b.v. wordt rekening gehouden met de bestaande bedrijfstakvormen, grootwinkelbedrijf, coöperatie en middenstand, of wordt dit overgelaten aan de omstandigheden zoals die zich op het moment van de verdeling voordoen? B.v. wie zich het eerst heeft aangemeld?

In de Middenstandsnota 1954 werd door de Minister van Economische Zaken en diens staatssecretaris geconstateerd dat er bij de verdeling van de nieuwe bedrijfspannen een duidelijke voorsprong van grootbedrijven en coöperaties op de middenstand te zien is. Trouwens, de belangstellende toeschouwer bij de nieuwbouw, en wie is dat in onze tijd niet, zal dezelfde ervaring hebben opgedaan.

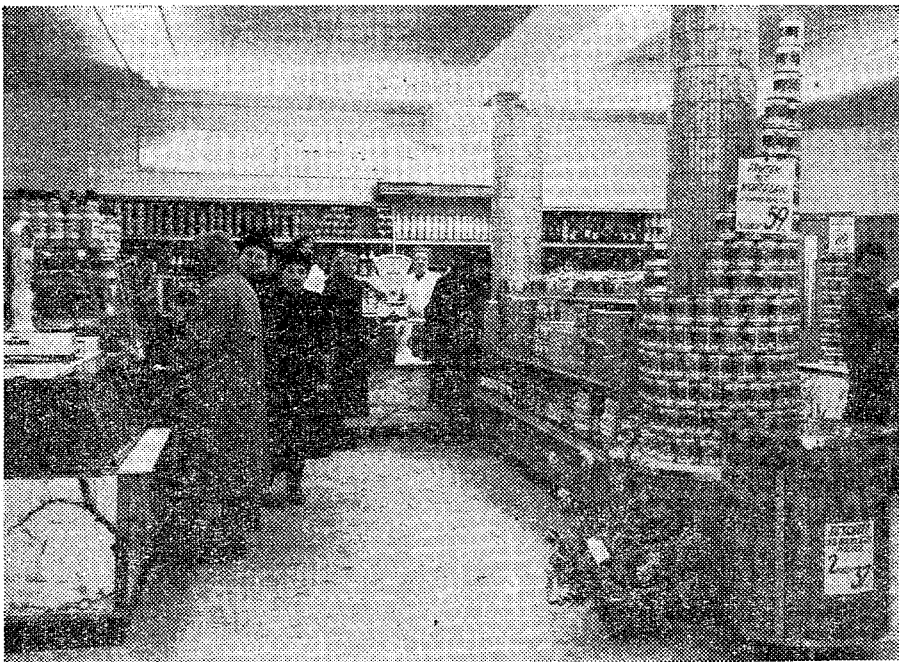
Om te komen tot een doelmatig en goed functionerend verkooppunt worden in onze tijd aan de technische inrichting van een bedrijfspan hoge eisen gesteld.

Hetgeen werd geconstateerd met betrekking tot de verdeling van de bedrijfspannen over de bestaande bedrijfstakvormen, grootbedrijf, coöperaties en middenstand, is te verklaren indien men in het oog houdt dat grootbedrijven en coöperaties de beschikking hebben over deskundigen, waardoor men eerder in de gelegenheid is zich bij een gemeente te presenteren als huurder, e.g. koper, dan b.v. de zelfstandige ondernemer die vanuit de provincie zijn bedrijf wil verplaatsen naar een stad en omgekeerd.

Beide moeilijkheden zijn, mede op aandrang van het georganiseerde middenstandsbedrijfsleven, voor onze Overheid, in casu de Minister van Economische Zaken, aanleiding geweest deze bijkomende aspecten van de nieuwbouw in het regeringsbeleid te betrekken.

Reeds heeft het bedrijfsleven in nauwe samenwerking met de centrale overheid de eerste stappen gedaan om de bestaande moeilijkheden tot een oplossing te brengen. Mogen de verdere stappen, bedrijfstaksgewijze te ondernemen, leiden tot een verantwoorde bouw en spreiding van deze bedrijfspannen in detailhandel en ambacht.

Mr. P. J. VAN DEN HOUT

De zelfbedieningswinkel vraagt altijd meer ruimte

op aangedrongen, dat de partij zichzelf zou onderzoeken.

Gewezen werd op de weinige medewerking van predikanten, op het verlies onder de christelijke onderwijzers. Met nadruk werd de medewerking van de radio gevraagd in de politieke strijd. De christelijke pers ontkwam aan deze kritiek niet. De christelijke jeugdbeweging doet niet meer aan politieke vorming, zoals vroeger. Een enthousiaste verkiezingscampagne van zes weken is beslist onvoldoende om ons volk te benaderen. Regelmatig propaganda werd met klem bepleit. Het kader van de plaatselijke kiesverenigingen is in het geheel niet opgewassen voor zijn taak, zo werd gesteld.

Naast veel waardering werd door enkelen kritiek geleverd op enkele aspecten van het beleid van minister Zijlstra. Vaak werd aangedrongen op samenwerking met de CHU in de een of andere vorm, casu quo, nauw contact, maar niet zozeer fusie omdat men de bezwaren daarvan wel erkende. Een

krachtig pleidooi werd daarvoor gevoerd dat de arbeider een actieve plaats in de partij wordt gewaarborgd, zodat hij zich daarin kan thuisvoelen, en niet alleen in de kiesvereniging, maar ook in de fractie, ook in het presidium van het centraal comité. Een der sprekers oefende kritiek op het CNV maar anderen bestreden deze opvatting zo krachtig mogelijk. Het feit dat velen, aangesloten bij het CNV, hun stem geven aan de P.v.d.A. mag niet als argument tegen het CNV worden gebruikt maar moet meer de politieke partij ertoe brengen haar vat op de arbeiders te behouden.

Dr. Schouten sprak een kort slotwoord en dr. Berghuis, de vergadering sluitend, verklaarde dat het centraal comité zich in deze zomermaanden zou beraden, mede aan de hand van de besprekingen van deze dag, op de richtlijnen voor het beleid welke dan in het najaar aan de kiesverenigingen zullen worden meegegeven. Dr. Schouten ging daarna in gebod voor.

Socialisatie biedt geen oplossing van het sociale vraagstuk

DE tweejaarlijkse algemene vergadering van het Christelijk Nationaal Vakverbond, welke deze week te Utrecht is gehouden, had ditmaal wel een heel bijzonder accent.

Meer dan anders stond deze bijeenkomst in het teken van het werk der Christelijke Vakbeweging in wereldverband.

Vier zeer deskundige sprekers waren uitgenodigd om hierover van voorlichting te dienen.

De heer F. P. Fuykschot, die sinds het voorjaar werkzaam is bij de opbouw van een Christelijke vakbeweging in Canada, heeft mededelingen gedaan over de gang van zaken in de nieuwe wereld.

Prof. mr. W. F. de Gaay Fortman heeft gesproken over de hulpverlening aan de minder ontwikkelde gebieden. De heer A. Vanistendael, secretaris-generaal van het Intern. Chr. Vakverbond vertelde over de positie van de Christelijke vakbeweging in de wereld.

Tenslotte heeft drs. C. P. Hazenbosch zijn visie gegeven op de sociaal-economische integratie van West-Europa en er daarbij op gewezen dat in dit integratiestreven de Christelijke vakbeweging een wezenlijk aandeel moet nemen. Het is haar roeping en opdracht.

Het zijn ook nu weer echte hoogtijdagen geworden voor de Christelijke vakbeweging. Hoogtijdagen, waarvoor

M. RUPPERT

bijzonder grote belangstelling bestond, zowel internationaal als nationaal.

Mogen we even een kleine greep doen? Er waren vertegenwoordigers van de Ned. Herv. Kerk, van de Geref. Kerken en de Evang. Luth. Kerk. Daarnaast afgevaardigden van de Vrije Evangelische Gemeenten en het episcopaat der Oud Katholieke Kerk.

Zoals altijd waren er ook nu weer de vertegenwoordigers der bevriende politieke partijen: de Chr. Hist. Unie en de A.R.-Partij, voorts ook een aantal vrienden uit het buitenland, waar de Christelijke vakbeweging wortel heeft geschoten: Zwitserland, Frankrijk, België, Duitsland.

Dat grote aantal vertegenwoordigers — teveel om ze hier allen te noemen — geeft steeds aan de openingszitting een extra feestelijk karakter.

Bij het begin leeft ieder in gespannen verwachting wat de openingsrede van de voorzitter zal brengen, daarna is er dan dat overbrengen van gelukwensen, waarbij men over en weer de nauwe verbondenheid voelt van hen, die in geloof en in roepingsbesef hun opdracht in deze wereld wensen te vervullen.

De onderneming in het centrum

De openingsrede, die de heer M. Ruppert ditmaal heeft uitgesproken, gaf in grote duidelijke lijnen aan, waar wij op het ogenblik met het sociale vraagstuk staan.

Het viel daarbij op, dat meer dan an-

C.N.V.-voorzitter Ruppert wond er geen doekjes om op de tweejaarlijkse algemene vergadering

ders de onderneming zelf met de mensen die daarbij betrokken zijn, in het centrum van de aandacht werd geplaatst.

De ontwikkeling van de vakbeweging in ons land in de laatste decennia heeft er toe geleid, dat het overleg aan de top en in de bedrijfstak als zodanig overwegend in de aandacht stonden. Geleidelijk aan komt echter — en dat is een gelukkig verschijnsel — de onderneming zelf weer in de schijnwerpers te staan.

Waarom dat gelukkig is? Omdat in de onderneming zelf de ene werker vlak naast de andere staat en omdat het er daar in de allereerste plaats op aankomt hoe de intermenselijke verhoudingen zijn en of men er in slaagt van die onderneming weer een werkelijke gemeenschap te maken.

Met beslistheid heeft de heer Ruppert hier de socialistische visie van de hand gewezen. Hij is daarbij niet in negatieve kritiek blijven steken doch tegelijkertijd heeft hij aangegeven wat de Chr. Vakbeweging ziet als de oplossing van het hier liggend probleem: de herziening van de structuur en de rechtsvorm van de onderneming.

Moelijk kan worden volgehouden dat de huidige onderneming een werkelijke gemeenschap is. Ondernemer, kapitaalverschaffer en arbeid, zij vervullen in de onderneming elk een afzonderlijke functie maar de eenheid, de gemeenschap ging verloren.

Hoe herstellen wij die? Niet door socialisatie, aldus de heer Ruppert. Daar wordt de leiding van de onderneming alleen maar nog anoniemer door. Hetzelfde is het geval met de kapitaalverschaffers. Maar door socialisatie wordt aan de relatie tussen degenen die werknemer, kapitaalverschaffer en ondernemer zijn, niets gewijzigd.

Moeten we dan de onderneming vergemeenschappelijken? Door alle werkers een gelijk loon te geven op basis van hun prestatie, door de winst af te romen en in de staatskas te storten of in een gemeenschappelijk fonds en door

de eigendom van de ondernemingen bij de gemeenschap te brengen?

Ook dat kan de oplossing niet zijn. Wat dan wel? Hier wees de CNV-voorzitter op het belangrijke rapport van de CNV-commissie welke destijds onder leiding van wijlen prof. mr. N. Okma pleitte voor herziening van de structuur en de rechtsvorm van de onderneming.

Dit rapport is in brede kringen van ons volk nog veel te weinig bekend. Daarom was het een goede gedachte daar nog eens extra de aandacht op te vestigen. Wat de commissie wilde? Dat de onderneming ook in haar rechtsvorm een orgaan van samenwerking zal worden tussen werknemers en kapitaalverschaffers onder leiding van degenen die de ondernemersfunctie uitoefenen.

Consequenties

De consequenties? Drieërlei:

1. de werknemers worden mede verantwoordelijk voor de gang van zaken in de onderneming;

2. de ondernemer wordt — zonder dat zijn positie wezenlijk wordt aangeast — medeverantwoordelijk jegens zijn arbeiders-medewerkers;

3. de kapitalen die in de onderneming geïnvesteerd worden, worden niet automatisch eigendom van de aandeelhouders. Het betreft hier immers de vermeerdering van kapitaal, tct stand gekomen door de samenwerking van kapitaal en arbeid onder leiding van de ondernemer. „Is die uitsluitend eigendom van een van de productiefactoren of van de onderneming als geheel?” zo vroeg de heer Ruppert.

Overigens meende de heer Ruppert allermint dat alle arbeiders nu plots kapitalist zouden kunnen worden want er moet geïnvesteerd worden willen we bij Amerika en Rusland niet nog verder achterop raken.

Grondslag

De principiële grondslagen van de Chr. vakbeweging kwamen 's middags

het wellicht via de Navo mogelijk zal zijn, een oplossing voor de kwestie Cyprus te bereiken. Hij zeide evenwel van de Navo-partners te verwachten, dat zij eveneens bezielde zullen zijn met geloof in de beginselen van democratie en vrijheid. En hierbij doelde hij voornamelijk op Engeland en Turkije.

Het probleem van premier KARAMANLIS is: de kwestie Cyprus

PREMIER Konstantin Karamanlis van Griekenland is een gematigd man. En dat is, nu de internationale verhoudingen meer en meer gecompliceerd worden, heel wat waard. Want er staat zo veel op het spel. De kwestie Cyprus is nog steeds niet opgelost. De betrekkingen met Turkije zijn nog altijd zeer koel, sinds zich vorig jaar ernstige anti-Griekse incidenten voordeden in enkele Turkse steden. En dientengevolge heeft ook de samenwerking in Navoverband een flinke klap gekregen.

Enkele weken geleden verklaarde Karamanlis in het parlement, dat de kwestie Cyprus het voornaamste probleem van zijn kabinet is. Hij stelde de Britten verantwoordelijk voor de impasse en noemde de verbanning van aartsbisschop Makarios (de vrijheidsheld van alle Cyprioten) een daad zonder precedent in onze tijd, waartegen alle volken dienen te protesteren.

Karamanlis drong er bij de Grieken op aan, standvastig te zijn en geduldig te blijven. Intussen zal de Griekse regering alles doen wat mogelijk is om een oplossing van de Cypriotische kwestie te bewerkstelligen. Hij sprak de hoop uit, dat Turkije het bewijs zal leveren, dat het werkelijk prijs stelt op samenwerking met Griekenland.

Wat de Navo betreft verklaarde Karamanlis er van overtuigd te zijn, dat Griekenland dit „onmisbare schild van collectieve veiligheid in stand moet helpen houden”, ook al omdat

nog eens nadrukkelijk aan de orde, toen bij de bespreking van het bestuursbeleid bezorgdheid tot uiting kwam over de tragere groei van de Chr. vakbeweging in de laatste jaren.

Het was de heer P. Kapinga (Chr. Overheidspersoneel) die dit probleem aan de orde stelde en die door de algemeen secretaris de heer C. van Nierop in een bewegend betoog werd beantwoord.

De heer van Nierop gaf toe dat de doorbraakgedachte invloed heeft, maar dat daarnaast de huidige welvaart velen gemakkelijker doet leven. Men bekommert zich als het goed gaat niet zo om instellingen, die opbloeien uit de Chr. levensovertuiging. De blik op het essentiële, dat de Chr. vakbeweging bezielt, raakt vertroebeld.

Dit is een ernstig ding. Wat daaraan te doen? De bezinning is aan de gang, maar..... de Chr. Vakbeweging zal één belangrijk ding vooral niet uit het oog mogen verliezen.

De perfectionering van haar apparaat zal nooit eenzijdig mogen zijn en er nooit toe mogen leiden dat de band met het gewone lid verslapt. Integendeel, de Chr. vakbeweging zal degene die zich als lid aanmeldt, rechtstreeks moeten aanspreken, hem duidelijk moeten maken wat dit lidmaatschap betekent en welke verantwoordelijkheid dat meebrengt. Met andere woorden: dat nieuwe lid zal moeten gaan zien het verband tussen evangelie en arbeid, tussen bijbel en maatschappij, tussen bijbels beginsel en de gewone dingen van de dag.

Hoe meer we dat doen, hoe meer we werkelijk Chr. vakbeweging zullen zijn, aldus de heer van Nierop, die er ernstig voor waarschuwde dat de Chr. sociale organisaties zich hier aan eigen nalatigheid zouden gaan schuldig maken want om eerlijk te zijn: degenen, die uit principiële overtuiging lid worden van de vakbeweging zijn niet zo groot in getal.

Aan tal van detailpunten, welke in de discussie over het secretariatsverslag aan de orde kwamen, gaan we nu maar voorbij. Slechts dit: het CNV gaat zich opnieuw bezinnen op de vraag of zij iets moet gaan doen — eventueel samen met anderen — aan de bejaardenzorg.

Daarbij komt dan niet de „broodvraag” alleen aan de orde maar ook het geestelijk-zedelijke aspect van het vraagstuk. De geleidelijke afschaffing van de gemeenteclassificatie blijft volop in de aandacht staan. De Stichting van de Arbeid is aan een uitgebreide studie bezig. Het CNV zal trachten daar wat schot in te krijgen. Nu gaat het te langzaam.

dreigde hem te dagvaarden. Maar Karamanlis ging door en deed op de Sophia Boulevard hetzelfde, wat hij op de Patissia Boulevard had laten doen. De maatschappij heeft zich sindsdien stil gehouden.

KARAMANLIS, die in 1909 in Noord-Griekenland werd geboren, is eerst advocaat geweest. Na de oorlog werd hij vrij spoedig minister van openbare werken. Zijn grootste bekendheid kreeg hij door zijn grote bouwprojecten in Athene en andere projecten, als ontginningen, stuwdammen, bevoelingswerkzaamheden, wegen, bruggen en havens, ofschoon zijn begroting slechts voorzag in het derde deel van de kosten van dit alles. Hij zorgde er steeds voor, dat al het benodigde geld er kwam.

Toen vorig jaar premier Papagos plotseling stierf, genoot Karamanlis nog geen internationale bekendheid. Hij had zich in de grote politiek van zijn land op de achtergrond gehouden en de strijd om de opvolging van maarschalk Papagos (wiens gezondheid al geruime tijd voor zijn overlijden te wensen overliet) aan de plaatsvervangende premier Kanellopoulos en de minister van buitenlandse zaken, Stefanopoulos, overgelaten.

Na het overlijden van Papagos bleek een verzoening tussen deze beide rivalen niet mogelijk en Karamanlis trad als lachende derde naar voren om het premierschap van Papagos over te nemen.

IN het begin van dit jaar werden in Griekenland nieuwe verkiezingen gehouden. De partij van Papagos, die in het oude parlement over een grote meerderheid beschikte, was uit elkaar gevallen. Ook Kanellopoulos en Stefanopoulos bestreden Karamanlis. Niettemin wist de premier met een kleine zetelmeerderheid uit de verkiezingsstrijd tevoorschijn te treden.

VOORZICHTIG: OVERSTEN

HET schijnt buitensporig te zijn om in een politiek weekblad iets onder de ogen te krijgen dat handelt over de kunst. Wellicht is hier of daar in ons vaderland een onverdacht antirevolutionair, die meent dat het niet te rijmen is, als kunst en politiek in één adem worden genoemd. Het terrein van de kunst en dat van de politiek moeten zo ver mogelijk van elkander verwijderd blijven. Politiek is nodig, maar kunst behoort niet tot de noodzakelijkheden van het leven, zo beweert men dan. Als er inderdaad mensen zijn, die er zo over denken, is dat op z'n minst gezegd bedroevend. Want er blijkt uit, dat een ernstig wanbegrip over de kunst aanwezig is. Men heeft dan klaarblijkelijk nooit ernstig nagedacht over het wezen en de betekenis van de kunst.

Heeft een antirevolutionair, dus iemand die politieke belangstelling toont, of geacht wordt deze te bezitten, zijn standpunt te bepalen ten opzichte van de kunst? Dat men individueel openstaat voor de kunst, akkoord. Dat men zelfs als christen belangstelling kan hebben voor allerlei kunstuitingen, ook dát kan geaccepteerd worden. Maar waarom zou men als antirevolutionair zich over de kunst moeten bezinnen?

Er zijn in onze kring ook mensen, die, zodra zij met de kunst te maken krijgen, even afremmen om daarna een beetje verbaasd en misschien ook

enigszins korzelig, weer met vol gas verder te gaan. Dat doen ook sommige automobilisten als ze een bord zien, waarop gewaarschuwd wordt voor overstekend wild. Het verschil is alleen, dat de kunsthuiverigen in hun verbeelding plotseling een bord zien, waarop vermeld staat: Voorzichtig: Overstekende muzen! Ze zijn er maar liefst zo gauw mogelijk voorbij, want overstekend wild past niet op de moderne snelwegen — en de muzen horen niet thuis op het pad der politiek. Zulke mensen zitten te vol van allerlei politieke problemen om zich te bezinnen op de kunst.

Maar misschien is er ergens een antirevolutionair, die bestuurslid is van een christelijke school. Wellicht denkt hij er sinds korte tijd enigszins anders over. Het zou immers mogelijk kunnen zijn, dat hij mag medewerken aan de totstandkoming van een nieuw schoolgebouw, omdat men uit het oude gebouw gegroeid is in tal en last. Niet lang geleden is bepaald, dat een percentage van de totale bouwsom van een school mag worden besteed aan de verfraaiing van dat gebouw. Die verfraaiing zal uiteraard gezocht moeten worden in dat, wat wij schoonheid noemen. De kunst zal er dus bijgehaald moeten worden. Dat bestuurslid krijgt daardoor te maken met datgene, waaraan hij misschien nooit tevoren enige bijzondere aandacht besteed heeft.

De verfraaiing van de nieuwe

school kan den in e... glas-in-l... Er zoude... hoking de... nen wor... uitingen... velerlei v... tere kunst... schoolbest... bestuurde... op het do... En de g... veelvuldig... king kom... oordeel... voor mon... pen, hij m... trent aan... verfraaiing... Het verz... kunstman... voorbeeld... moet hem... omtrent d... door de... zijn. We... gekregen... raadsleden... dapunten... waarschu... wild besce... beetje on... der hoe h... terrein n... eigenlijk... aanzien v... paald.

De kunst op h

WIJ bezitten een ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen. Met name historisch gezien is het alleszins begrijpelijk, dat wij ons vooral met het onderwijs beziggehouden hebben in onze politieke activiteit. De schoolstrijd is een belangrijk punt tot onze partijvorming geweest, zoals iedereen wel weet. Over de wetenschappen is door deskundigen in onze kring in de loop der jaren ook heel wat gezegd en geschreven. Zeer terecht — en we zijn er dankbaar voor. En historisch gezien is ook dát begrijpelijk. Het Calvinisme in ons land heeft zijn eigen universiteit weten te stichten. Maar we moeten bekennen, dat de K. van O., K. en W. er jarenlang mager afgekomen is.

We hebben in onze politieke bijeenkomsten talloze onderwerpen doorgepraat tot op het skelet: de volksgezondheid en tolvrije wegen, de zondagsrust en de P.B.O.; het landbouwcrisisfonds en de oudersdomsverzekering, de integratie en de diplomatieke vertegenwoordiging bij het Vaticaan — en noem verder

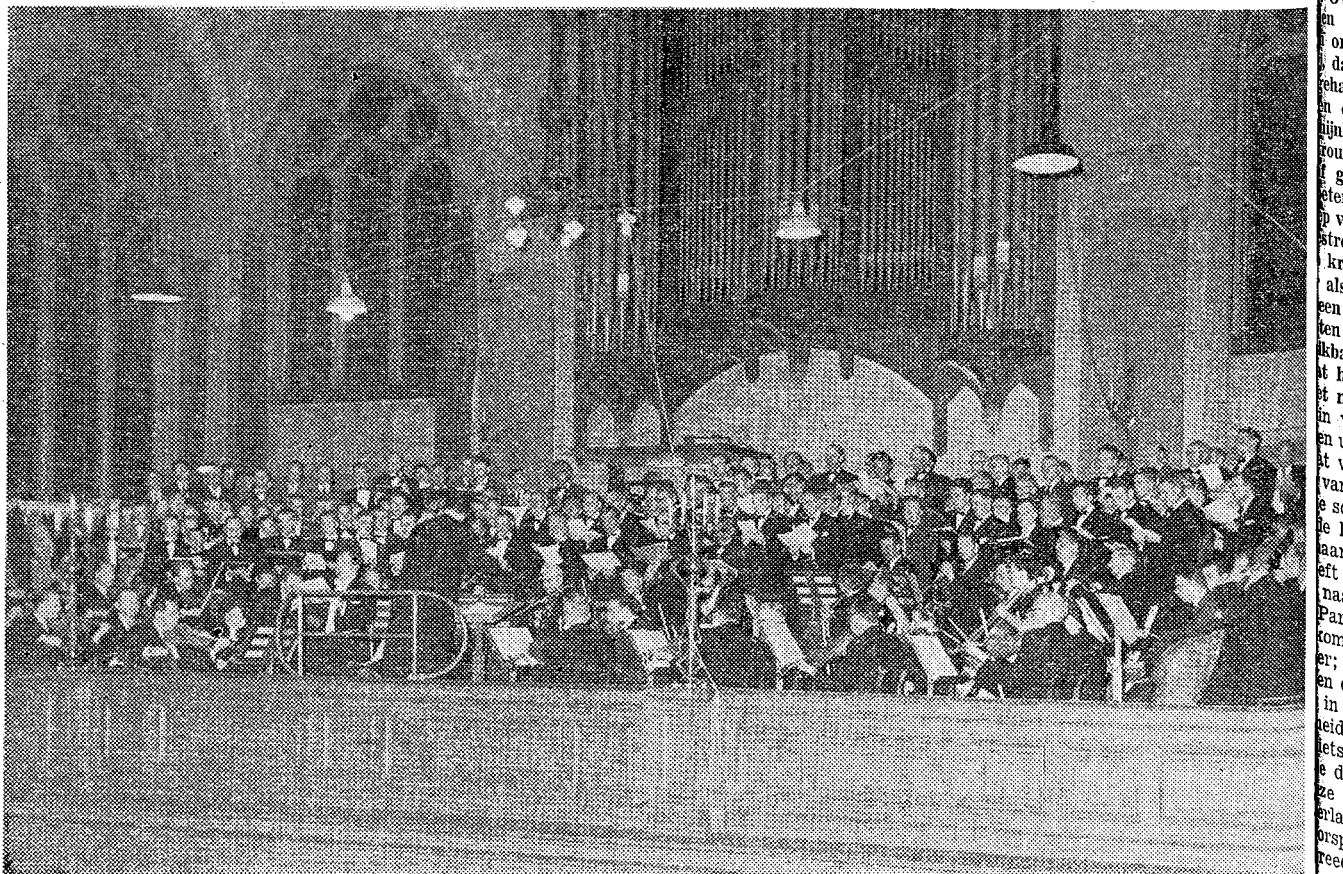
maar op. Dank zij o.a. van Ruller zitten we thans in het gesprek over overheidssubsidie bij kerkbouw..... Het zijn allemaal zaken van importantie en wij zouden tekort schieten indien wij ze niet hadden doorgepraat, want we zijn een politieke partij, we zijn een politieke kiesvereniging, we zijn antirevolutionair. Maar hoe vaak is de kunst in het verband van ons volksleven en in 't verband van het regeren en besturen onderwerp van gesprek geweest in onze politieke organisatie?

Er zijn Nederlandse balletgroepen, die met overheidsmiddelen financieel gesteund worden. De overheid stelt gelden beschikbaar voor de aankoop van schilderijen, tot het geven van opdrachten aan kunstenaars, tot het mogelijk maken van b.v. een Holland-festival. Hoe denkt de christen — en dan vooral de politiek meelevende christen daar over?

De directie van een museum in Eindhoven heeft enige tijd geleden voor rond een ton een schilderij van Picasso aangekocht. Over die aankoop is het een en ander te doen geweest. Men vond het niet verantwoord, voor het betreffende schilderstuk zoveel overheids-geld uit te geven. Kortom, er is deining over ontstaan, enkele dagbladen hebben er vele kolommen aan besteed. Zoals altijd waren er ook in dit geval twee groepen: pro en contra. Toen een modern schilderij van wijlen de schilder Ouborg bekroond werd, — men

Twee uitingen van kunstleven en kunstgevoel in Rotterdam, de stad die altijd „zo zakelijk” genoemd wordt. Boven het beroemde beeld van Zadkine „Verwoeste stad”, onder een van de zeer bekende christelijke mannenkoren tijdens een uitvoering.

CONSTRUCTIEBOUW
Haring N.V.
 Boskoop — Telefoon 128

Afd.: TANKS voor vele industrieën
 Afd.: HOOL EN/OF GRAANBERGEN
 Afd.: LANDBOUWMACHINES:

Wervelwind-poederstuifmachines
 Wervelwind-vloeistofnevelmachines

De ideale voeding voor kat en hond

TENDE MUZEN!

kanid gezocht wor-
1 eefdering, in een
i-10 een gevelreliëf.
uden delen tot ver-
; de genoemd kun-
'ord- sidders talrijke
en paste kunst in
i va- ook aan lou-
uns- an gedacht. Dat
best- met zijn mede-
red- bezinnen hebben
; kunst.

le ge- straat zal zelfs
ldig kunst in aanra-
com- van hem een
l ge- ver ontwerpen
nom- or beeldengroe-
ij ma- ning geven om-
aan- schilderijen ter
aif- bare gebouwen.
erz- sidie voor een
nam- een concert bij-
eld, n- uitvoering —
nem- ing doen nemen
it d- van gelden, die
de- ap opgebracht
Ve- lens de indruk
ren, n- revolutionaire
eden- dergelijke agen-
ten- of meer als een
shu- oor overstekend
bes- cha gaan er een
onz- oorbij, hoe eer-
e lie- ze zich op dit
nie- thuis voelen en
ijk- hun houding ten
n- vst hebben be-

De kerkelijke gemeente, die zich verheugt in de bouw van een nieuwe kerk, weet veelal met de kunst, voorzover deze toepassing vindt in het interieur, evenmin raad. Op gezag van een architect worden uitingen van kunst aangebracht in het gebouw en men heeft daar dan meestal wel vrede mee, maar de diepere bedoelingen van de kunst ontgaat de meeste leden.

Wij, antirevolutionairen, hebben ons te bezinnen op de kunst in het leven van de mens en van een volk. Als wij dat nog niet gedaan hebben, wordt het hoog tijd, dat we 't gaan doen.

We hebben ons in de loop der jaren een principiële oordeel gevormd over een aantal sociale voorzieningen, over het militarisme, over de zondag, over het onderwijs aan onze kinderen en over duizend andere belangrijke zaken. We zeggen dan, dat we deze of gene aangelegenheid uit principiële overwegingen aanvaardden of verwerpen, daar de christelijke levensovertuiging onze houding bepaalde omtrent de meest uiteenlopende zaken. Terecht is onze partij een beginselpartij. Wij hebben een onveranderlijke basis, die buiten de mens ligt.

Maar hebben wij ons wel voldoende bezonnen op het wezen van de kunst? Hebben wij dat gedaan, eveneens gedreven door onze levensovertuiging?

De „predikende” Jezus van Rembrandt is een der schoonste uitingen van onze 17e-eeuwse schilder, op wie ook wij zo gaarne trots zijn!

W pad van de politiek

we- zich dat nog wel — ontstond even-
idiege opschudding, maar uit onze anti-
van- naire kring gingen er vrijwel geen
in- — hetzij voor of tegen — over op.
we- hebben velen het te gevaarlijk ge-
ke- te terrein van de kunst te betreden
air- of blaam te uiten. Maar we zijn van
van- dat het vooral de onzekerheid was
re- de zin of de onzin van de kunst,
rek- christenen deed zwijgen. Op andere
van- van de politiek zijn we er meestal
met- lippen bij om ons oordeel te geven.
ten- de er de ingezonden-stukken-rubriek
de- Christelijke dagbladers maar op na!
van- lange damesbroeken, ofschoon deze
lijk- niet op het politieke vlag lag, heb-
Hoe- tijds voor legio ingezonden stukken
oli- waarbij sommige inzenders meen-
de- ze mode met bijbelteksten en met
van- van Kuyper te kunnen bestrijden.
in- bezighouden met het verschijnsel
een- en dan in 't bijzonder met de lange
die- voor dames! — schijnt velen belang-
ge- ge, dan zich te bekommeren over het
o- nsel, dat we kunst noemen.

Waar komt het schoonheidsgevoel vandaan?

Wij natuurlijk allemaal even trots, dat Rembrandt en een Frans Hals gehad. Over Vincent van Gogh spreken we nu liever niet, omdat zijn schilderijen ons nog wat vreemd aandoen. We denken dat we een Marnix van Sint Aldeghade hebben en een Valerius — maar de dichter van deze tijd hebben we eigenlijk weinig waardering. Een nauwelijks ruitersstandbeeld vinden we gewoone, maar wellicht zullen we weten wennen aan de stilistische beelden van Prof. Bronner, waarover jarenlang streken is om er een waardige plaats krijgen in Haarlem.

Wij als wij iets aanschaffen — een kosje, een meubelstuk, of wat dan ook — denken wij niet alleen op de degelijkheid, maar ook op de schoonheid, doch dan willen we ook het mooi is. Waar komt deze zin van de mooie, voor het schone, vandaan? Het voor schoonheid hebben we overgenomen uit het Paradijs. Het is genade van God dat we nog schoonheidsgevoel hebben, want van oorsprong uit Eden, het land van de schoonheid komen. Weliswaar heeft de mens heel het menselijk leven overwoerd door de wonderlijke goedheid van God, die in de mens nog heimwee en verlangen naar het paradijselijke leven. Want Paradijs was de opperste schoonheid, die harmonie tussen scheppel en schepper, en alles was wezenlijk schoon, er was disharmonie, in geen enkel ding.

In de mens nog hunkering naar deze mooie, er is een Paradijsverlangen. En wij kopen omdat wij het mooi vinden, de daad van het kopen dus een diepe achtergrond. De christen met het verlangen, de mens die uitzielt naar de oorspronkelijke harmonie, zal dus hier reeds zoeken naar het harmonische!

Het zou dus zó moeten zijn, dat juist christenen zich het allermeest om de kunst zouden moeten bekommeren. In de kunst, in de schoonheid, zouden ze een glimlicht moeten herkennen van de ware schoonheid, die gewéést is, doch die ook weer toegezegd is. Immers, een nieuw Paradijs wacht degenen, die daartoe verkoren zijn.

Wij willen een harmonische samenleving en onze politieke activiteit is er op gericht om volgens bijbelse normen tot deze harmonie in het volksleven te komen door middel van christelijke staatkunde, ofschoon wij niet uit het oog verliezen, dat vanwege de zonde alle harmonie hier ter wereld slechts ten

door
J. W. Ooms

dele zal zijn en alle schoonheid geschonden. Maar zo gezien liggen politiek en kunst niet eens zo heel ver van elkaar verwijderd. Want de christen zal zowel in de kunst als in zijn christelijke politiek een verlangen naar het paradijselijke openbaren. Beide, kunst en politiek, moeten getuigen! Het moet een getuigen zijn van de eeuwigheid in de tijd, van de hunker naar de volmaaktheid die er geweest is.

De kunst en de overheid

De kunst heeft een bijzondere functie: uitzicht te geven op het harmonische. Toen God opdracht gaf tot het bouwen van de tabernakel, gaf Hij aanwijzingen omtrent de schoonheid van de tabernakel. Twee kunstenaars werden door Hem met name geroepen om, tot verheerlijking van de Schepper, door hun kunstzinnige voortbrengselen het volk op te wekken tot een heilige hunkering naar Gods harmonie. Wij christenen vergeten dat maar al te vaak.

De grondslag van ons volkskarakter heeft ook haar merkteken op de Nederlandse kunstuitingen gezet. Dat kan niet anders. Een volk is het zuiverst te leren kennen uit zijn kunstvoortbrengselen. Want de kunst is tevens de stem van de mens, van de mensengemeenschap.

Het spreekt vanzelf, dat wij ons moeten wachten voor overschatting. Ook voor overschatting van de kunst. Reeds in 1878 was het Kuyper, die daar in een driestrijd tegen waarschuwde. Maar overschatten is heel iets anders dan iets schuwen.

De overheid zal, gezien de diepe zin die aan de kunst ten grondslag ligt, het klimaat dienen te scheppen, waarin de kunst kan bloeien. Maar tegelijkertijd zal een diepgevoerde levensovertuiging ons ook waakzaam moeten doen zijn.

De overheid, ook de plaatselijke overheid, moet het tot haar taak rekenen, de belang-

stelling voor de kunst te bevorderen, omdat dit tot geestelijke verrijking van de mens kan leiden.

Maar tegelijkertijd moeten wij nuchter zijn en erkennen, dat de situatie ten opzichte van de kunst hefeemaal niet zo eenvoudig is. Kunstbeoordeling zal altijd subjectief zijn: het eigen levensgevoel, de persoonlijke instelling en het persoonlijke schoonheidsverlangen spelen een rol van betekenis. Toch moet er worden uitgegaan van een objectieve maatstaf, ook wanneer wij op politiek terrein ons hebben te bezinnen op de kunst.

De kunst, zo zeiden we, heeft een diepe zin. Maar die zin kan ook tot een waan — en dus tot waanzin geworden zijn. Het schoonheidsverlangen van de christen zal basis moeten hebben in zijn Paradijsverlangen, in zijn verlangen om te komen tot de opperste harmonie met zijn Schepper. Die is alleen mogelijk door Jezus Christus.

Maar de heidenen dan? Reeds in de oude tijd hebben heidense volken kunstwerken van grote schoonheid voortgebracht. Wat heeft deze mensen gedreven tot deze kunstuitingen? Stellig niet het bijbelse verlangen naar het Paradijs. Toch was in hen aanwezig de hunkering naar het betere, het schonere, het harmonische. Ofschoon zij God niet kenden, hadden zij van Hem deze gave ontvangen. En zij zochten in hun kunst het betere en het mooie. Het is een ding van betekenis, dat de oudste kunst, voorzover wij die kennen, ontstaan is uit religieuze overwegingen, uit bovenmenselijke opvattingen.

In de hunkering naar het schone, naar de volkomen harmonie dus, is de mens als een bezetene naar die opperste schoonheid gaan zoeken. Maar hij deed dat los of onbekend met het christelijk belijden. Tenslotte is hij zelfs bij de duivel te biecht gekomen. Zo werden kunstuitingen de hunkeringen naar een waan. Er is een kunst, die naar boven gericht is en er is een kunst, die naar beneden gericht is. Vandaag zien we kunstuitingen, waarin we de chaos menen te ontdekken. De tegenstelling dus van het harmonische. Het is een openbaring van de ontstellende leegheid van de wereldbewoner van deze tijd. De armoede van deze tijd is, dat sommigen die leegheid aanzien voor een volheid. Toch kan die kunst ons ontroeren, al is het dan alleen maar een ontroering van angst en huivering.

Wij mogen echter niet vervallen in de fout elke kunstuiting, die ons niet ligt en niet met ons smaakgevoel overeen komt, als modern en onchristelijk af te wijzen. Het gaat er maar om, of er een verlangen naar de ware schoonheid uit spreekt. Het is de geest van een kunstwerk, die de gerichtheid bepaalt. Het moet gaan om het reële verlangen naar de volmaaktheid in de verhouding tussen Schepper en Schepsel.

Politiek en kunst

De P.v.d.A. belegt elk jaar een conferentie voor kunstenaars. Daarmee wordt uiting gegeven aan het belang van de kunst voor het volksleven. De christelijke politieke partijen mogen het vraagstuk van de kunst in een veel breder perspectief zien. Al wat waar, al wat edel, al wat rechtvaardig is, al wat rein,

al wat beminnelijk, al wat welluidend is, al wat deugd heet en lof verdient, bedenkt dat, zo geeft de bijbel ons als opdracht. Dit geldt ook voor en in onze politieke activiteit. Daarom alleen al kan in de politiek de kunst niet genegeerd worden. Wij zullen ons, principiële, moeten uitspreken over subsidies aan balletten, aan musea, aan moderne kunstuitingen. Daarbij zal het er allereerst om moeten gaan of al deze dingen stroken met de ordinaantien van God en of ze bevorderlijk zijn tot het wakker roepen van de hunkering naar het waarlijk harmonische.

De antirevolutionair moet het een Nederlands dichter kunnen nazeggen, die in een prachtige strofe van een christelijke levensovertuiging gewaagde:

Burger zijn wij maar van een voorlopig rijk, Soms, soms in de dagen tussen al het grijze, Schittert plots een scherf van de steen der wijzen,

Voorshot op een late prijs: Paradijs.....

En als iemand nu vraagt, of men er in Eindhoven goed aan deed om die dure Picasso aan te kopen, dan moet allereerst worden vastgesteld, dat de overheid zelf zich niet kan begeven op wat wij hier met een lelijk woord zouden willen noemen: technische kunstbeoordeling. Maar wél heeft de overheid de taak om bij haar bemoeienissen met de kunst in het algemeen, geestelijk-zedelijke normen aan te leggen.

Dat gebeurt soms ook wel. Enige jaren geleden droeg een jury van letterkundigen een schrijver — S. van 't Reve — voor tot het aan hem verlenen van een reisbeurs vanwege O., K. en W. De staatssecretaris weigerde op het voorstel van de jury in te gaan. Hij sprak geen afwijzend oordeel uit over de literaire kwaliteiten van het werk van die schrijver, doch hij liet terecht als norm gelden het al of niet toelaatbaar met het oog op de zedelijke volksgezondheid.

En wat dat schilderij van Picasso betreft: Picasso is een zeer groot schilder, die in tal van schilderijen blijk gegeven heeft, bezeten te zijn van het verlangen naar het waarlijk schone, het harmonische in lijn en kleur. Hij zoekt die harmonie overal, — maar kennelijk heeft hij perioden, waarin hij in al zijn grootheid als kunstenaar beklagenswaardig is, omdat hij er dan blijk van geeft niet te beseffen, dat de ware schoonheid niet hier te vinden is, doch in het nieuwe Jeruzalem, waarvan God de kunstenaar en bouwmeester is. Dan komt hij er toe, schilderstukken te maken van een geniale disharmonie: dan zien we de mens, die zichzelf een paradijs denkt te kunnen maken. Zulke schilderijen kunnen de christen soms meer beklemmen dan boetespreken.

De wandschildering in een nieuwe school, de aankoop van schilderijen door rijk of gemeente, het verlenen van financiële steun voor een kunstmanifestatie en dergelijke zaken, zijn dus niet maar zakelijke aangelegenheden zonder meer. Integendeel, wij moeten deze dingen zien in het licht van de ware zin van 't leven. Dat dient ook te geschieden in onze activiteiten op politiek gebied.

Wij antirevolutionairen hebben nog veel te doen. Vooral vandaag, nu de materie in onze harten dreigt te gaan heersen over de geest.

**WINKEL-
BETIMMERINGEN**in alle branches
SPECIAAL VOOR HET BETERE WERK**BLOM - Leerdam**

Tel. K 3451-776

n.v. drukkerij van haeringenPrinsegracht 126 / 's-Gravenhage
Telefoon 33.41.20 - 33.41.21

★

speciaal adres voor uw:

HANDELSDRUKWERK
DISSERTATIES
TIJL SCHRIFTEN
BOEKWERKENOp aanvraag zullen wij u gaarne
bezoeken.★
LAAT UW BUITENVERFWERK
NIET AFBRANDEN!HET ONBRANDBARE
AFBIJTMIDDEL TOKION OB
WERKT VLUIGGER EN
SLUIT BRANDGEVAAR UIT!GOEDGEKEURD DOOR
GEMEENTE AMSTERDAMLAK- EN VERNISFABRIEKEN
WED. BOONSTOPPEL & ZN. N.V. WADDINXVEEN**A ANNEMERSBEDRIJF****Gebrs. Hakkers**★ Handel in rijsmaterialen,
riet en teen

★ Rietmattenfabriek

★ Hoepelmakerijen

WERKENDAM

Telefoon 14

Uw adres voor:

DIRECTIEKETEN
BARAKKEN
SCHOLEN
ZOMERHUISJES
enz. enz.**Fa Gebr. Timmer**

Houtbouw - Giessendam - Telefoon 62

**Luchtbehandeling
voor schepen
en gebouwen****NIMA Zwijndrecht**
TEL. K 1850-5382

ELECTRISCHE INSTALLATIES

W. G. Scheeres

Electrotechnisch ingenieursbureau

's-GRAVENHAGE

TELEFOON 116250

**N.V. W. J. SCHULING'S
HANDELSONDERNEMING**

BINNENHAVENWEG 20

HENGELO

Telefoon K 5400-3029

(na 18 uur Delden, K 5497-447)

OPLOSSING VORIG KRYPTOGRAMHorizontaal: 1. sterkend; 8. rooien;
9. empire; 11. kijkgeld; 12. gortig; 13.
naesten; 14. pienter; 16. embargo; 19.
paletot; 22. gelikt; 24. rendier; 25.
Eemnes; 26. kersen; 27. stonden.Vertikaal: 2. tempo; 3. ruimten; 5.
draken; 6. Moskwa; 7. Deventer; 10.
Udenhout; 12. gepeperd; 15. erlangen;
17. magneet; 18. alleman; 20. Triëst; 21.
teren; 23. koele.**UIT PERS EN PERIODIEK****Een oproep tot****BEZINNING****Veel stof**In „Het Vrije Volk”
schrijft ds. L. H. Ruitenber
g o.m.:„De „Oproep tot bezinning
op de verantwoordelijkheid
van het Nederlandse volk in-
zake de vraagstukken rond-
om Nieuw-Guinea” — zo luidt
de titel van het nieuwste
stuk der hervormde synode
— heeft veel stof doen op-
waaien. Binnen en buiten de
kerk.Binnen de Hervormde
Kerk, en ook in andere ker-
ken, vraagt men zich af,
waar de synode zich mee be-
moeit. Vooral van r.k. en ge-
reformeerde zijde vindt men,
dat de synode hier veel te ver
gegaan is.Dit probleem staat los van
de vraag, of de inhoud juist
is....Heel veel verzet tegen de
jongste synodale oproep tot
bezinning (let wel: het is
géén herderlijk schrijven!)
vloeit voort uit het feit, dat
men de nieuwste ontwikke-
ling van de Hervormde Kerk
niet gevolgd heeft, althans
bij de aanvaarding van de
nieuwe kerkorde niet voor-
zien heeft, welke consequen-
ties dit moest hebben. Men
had het overigens kunnen
weten. Want de vernieuwing
van de orde der Hervormde
Kerk is tot stand gekomen
na 1945, toen de bezettings-
jaren geleerd hadden, dat het
de taak van de kerk mede
was, te getuigen tot overheid
en volk. Er is geen enkele
reden, waarom dat wél moet
geschieden onder een dicta-
tuur en niet in een democra-
tie. En evenmin waarom dat
wél mag, als het gaat om de
uitbreiding van de loterij-
mogelijkheden, en niet, wan-
neer het geweldige probleem
van zuiverder internationale
verhoudingen aan de orde is.De „Oproep tot bezinning”
heeft ten gevolge, dat men
zich zal moeten gaan bezin-
nen op de zin van zulk een
oproep”.**Onvoorzichtig**De redacteur voor Indone-
sië van het Algemeen
Handelsblad schrijft
o.m.:„Wanneer de Synode de
plichten van de Nederlanders
ten aanzien van Nieuw-Gui-
nea bespreekt onder het licht
van het woord Gods, moeten
wij dit betreuren omdat wij
over deze zaken oordelend op
grond van algemeen mense-
lijke normen, moeten komen
tot een verwijt van gebrek
aan diepgaand beraad en on-
voorzichtigheid. Onvoorzich-
tig achten wij een uitspraak
van de Synode over ons kolo-
niaal bestuur, waarin wordt
gezegd: „dat ons verleden als
bewindvoerder van vreemde
landen met eigen belang als
belangrijke drijfveer, dat de
volkeren van Azië nog vers
in het geheugen ligt, ons tot
bescheidenheid moet stem-
men”.Deze verkapte aantijging
strookt wel met de ideeën,
die in progressieve en anti-
koloniale kringen in deze con-
flictperiode gangbaar zijn,
maar aan een zo waardig col-
lege als de Synode hadde het
toch betaamd te onderzoeken
of haar mening ook stand zou
kunnen houden tegenover een
historisch oordeel, dat het re-
sultaat zou zijn van een
nauwgezette objectieve ge-
schiedvorsing. Zij ware dan
ongetwijfeld minder simplis-
tisch en apodictisch uitgeval-
len....Overigens is de formulering
van de wensen der Synode,
namelijk een regeling van het
bestuur over Nieuw-Guinea
in een zodanige overeenstem-
ming van de volkerengemeen-
schap als de staatkundige
stabiliteit redelijkerwijze is
gewaarborgd, nietszeggend.Het kan zeker niet de con-
clusie zijn van een betoog,
waarbij reeds partij is ge-trokken, maar daarentegen
wel een bruikbaar uitgangs-
punt vormen voor een objec-
tief onderzoek naar de vraag,
welke status voor Nieuw-
Guinea de meest geëigende is.
Een dergelijk onderzoek zou
dan tot resultaat kunnen heb-
ben, dat aan de soevereiniteit
van Nederland met inachtnem-
ing van de verplichtingen van
het handvest de voorkeur
moet worden gegeven.De Synode heeft met haar
oproep gehele reeksen van
vraagstukken opgeworpen,
die tenminste nadere be-
schouwing behoeven. Haar
betogen zijn zeker niet min-
der disputabel dan vele ande-
re betogen van zuiver propa-
gandistische aard. Daarom
zullen velen, naar wij menen,
het betreuren, dat zij aan
haar ongestaafde beweringen
haar volle geestelijk gezag
heeft gehecht.Wij betreuren het ook, om-
dat zij de kwestie Nieuw-Gui-
nea, waarover het beste veel
wordt gezegd, weer opge-
rakeld heeft en op een uiterst
inopportuun ogenblik, gedu-
rende de propagandareis van
president Soekarno. Wij kun-
nen ons de beduchtheid voor-
stellen van hen, die door de
pers vernemen van de succes-
sen, die de president met zijn
persoonlijke charme behaalde
in Amerika, Canada, Bonn
en Rome, ook het pauselijke
Rome.Maar met deze persoonlijke
charme gaat het als met het
zog van een schip. Dit ver-
vluchtigt geleidelijk uit zee
als het schip is verdwenen,
onmiddellijk als het water
woelig wordt. Zo zal het gaan
als de staatslieden weer aan
hun werktafel zitten en de
problemen voor zich zelf
spreken. Het is werkelijk het
best als wij tegenover het In-
donesische pathos een weinig
Nederlandse nuchterheid be-
trachten”.**Afsnoering**Prof. Romme wijdde aan
de „Oproep” twee artikelen
in „De Volkskrant” en
schrijft o.m.:„De Synode houdt ons als
tweede vraag voor, of „onze
mening, de leefbaarheid van
het bestaan van de bewoners
van Nieuw-Guinea te dienen
door ons bestuur, werkelijk
gerechtvaardigd is”. Zij voerttegen deze mening twee ob-
jecties aan, met name a dat
wij de Papoea's „afsnieren
van hun natuurlijke nabuur-
land Indonesië en van de ge-
bieden van Oost-Indonesië,
waarmee zij door historische
banden verbonden zijn”, en b
dat de „tegenwoordige poli-
tieke status van Nieuw-Gui-
nea weinig stabiel is, daar
een geringe verschuiving in
de machts- en meningsver-
houdingen in de wereld op
korte termijn ten gevolge zou
kunnen hebben, dat ons be-
stuur niet bestendig wordt”
....Het is, dunkt mij, wel op-
vallend, dat de Synode voor
haar afsnoeringsstelling geen
ander voorbeeld ter tafel
brengt dan de kwestie van de
taalpolitiek. Klemmender
voorwerp van bezinning ten
deze ware een vergelijking,
hoe het met de „afsnoring”
van de Papoea's staat onder
het Nederlandse bewind en
hoe het ermee zou staan on-
der Indonesisch bewind. Het
lijkt mij weinig twijfelachtig,
dat bij een overgang van de
soevereiniteit van Nederlands
Nieuw-Guinea naar Indone-
sië de afsnoering der Pa-
poea's van het westelijke deel
van hun eiland tot een, men-
selijkerwijze gesproken, vol-
dommen feit zou maken — een
schadelijker afsnoering dan
deze lijkt mij voor de toe-
komst der Papoea's moeilijk
denkbaar. Het lijkt mij daar-
naast aan geen enkele twijfel
onderhevig, dat het Neder-
landse bewind van zijn kant
ten enenmale afkerig is van
afsnoring der Papoea's van
welk nabuurland ook.Het tweede argument, dat
de Synode aanvoert tegen de
doeltreffendheid van ons be-
stuur voor de leefbaarheid
der Papoea's, betreft het we-
nig stabiele van de tegen-
woordige politieke status,
omdat de wereldkrachten wel
eens gauw een einde aan ons
bewind zouden kunnen maken.
Ik wil eerlijk erkennen,
dat ik met bezinning, ernsti-
ge bezinning, op dit argu-
ment grote moeite heb — zo
grote moeite, dat ik liever
nog even wacht, alvorens mij
erover te uiten.Wel moge ik intussen mis-
schien mijnerzijds hier ook
een vraag ter bezinning voor-
leggen. Het is de vraag, wel-ke invloed ten nadele van het
stabiele van de tegenwoordi-
ge politieke status wel kan
uitgaan van dat eeuwige aan
Nederlandse zijde in twijfel
trekken van de stabiliteit der
Nederlandse soevereiniteit
over Nieuw-Guinea”.**Ernstige fout**Prof. dr. C. Gerretson
schrijft in „De Tele-
graaf” o.m.:„De synodalen hebben met
hun „appel” een hoogst ern-
stige fout begaan.Politiek gesproken zal het,
naar met zekerheid kan wor-
den voorspeld, op het stand-
punt van de protestantse par-
tijen niet de allergeingste in-
vloed hebben; de kiezers der
partijen zijn, in grote meer-
derheid, staatkundig te goed
geschoold om niet te weten,
dat, in politics, niet hun pre-
dikanten doch hun kamer-
leden hun wilsdragers bij re-
presentatie zijn.De kwestie of de soeverei-
niteit over Nieuw-Guinea be-
hoort te worden overgedra-
gen, is geenszins een kwestie
van verhouding tussen „het
(positieve) recht van Neder-
land” en de „gerechtigheid
Gods”, alias de subjectieve
mening van een deel (zelfs
al ware het de tijdelijke meer-
derheid) van de hervormde
clerus, maar een kwestie van
wereldlijke machtsverhoudin-
gen, waarover, zo nodig, te
zijn tijd door de daartoe
constitutioneel gestelde poli-
tieke instanties zal worden
beslist.De aan het appel ten
grondslag liggende stelling,
dat de „doorwerking van het
evangelie” afhankelijk zou
zijn van deze machtsverhou-
dingen en van Nederlands
bukken voor de macht van de
meerderheid in de Verenigde
Naties, is op flagrante wijze
in strijd met de ganse ge-
schiedenis der Ecclesia, die
leert, dat het christendom
alleen dan sterk en onver-
winbaar geweest is, wanneer
het een verachte en vervolgd
sekte was, die de „macht der
heerschappijen” (de staten)
en van de wereldopinie durf-
de braveren, en vormt een
pijnlijk voorbeeld van kleri-
kaal ongelof in de zelfstan-
dige kracht van Christus’
blijde boodschap.**EN ONS COMMENTAAR****Een bezonnen oproep?***In het program van de Partij van de Arbeid komt een artikel voor, waarin ver-
klaard wordt, dat de partij erkent het recht der kerk om haar woord met
betrekking tot de staatkundige vraagstukken te spreken.**In dien zin vindt men geen bepaling in het beginselprogram van de A.R. Partij
en van de C.H. Unie. Dit wil niet zeggen, dat deze partijen niet zouden erken-
nen, dat de kerk een woord heeft te spreken ook met betrekking tot de belang-
rijke vraagstukken van het staatkundige leven. Integendeel. De kerk heeft
een geheel eigen karakter. Zij staat niet boven de staat, evenmin er onder,
maar krachtens haar aard er naast. Zij heeft echter maar niet een woord voor
de leden der kerk, doch eveneens voor de wereld. Het Woord van God is haar
toevertrouwd en dat Woord heeft zij uit te dragen en te laten doorklinken tot
wie het horen wil en ook tot wie het niet horen wil.**Dat spreken van de kerk is dan ook hoogst belangrijk. Maar het legt dientenge-
volge degenen, die geroepen zijn dat woord te spreken, grote verantwoordelijk-
heid op, opdat dat woord waarlijk zij het bezonnen woord van de kerk.**Ds. Ruitenber schrijft, dat de „Oproep tot bezinning op de verantwoordelijk-
heid van het Nederlandse volk inzake de vraagstukken rondom Nieuw-Guinea”
veel stof heeft doen opwaaien en dat men vooral van r.k. en gereformeerde
zijde vindt, dat de synode hier veel te ver is gegaan. Daarom dit laatste op
14 juli nog geschreven moest worden begrijpen we niet, want toen was toch
reeds lang duidelijk, dat zeer velen binnen de Ned. Herv. Kerk van mening
zijn, dat de Synode veel te ver is gegaan.**In deze rubriek hebben we weloverwogen geen enkele persstem van „gerefor-
meerde zijde” opgenomen. Wel zou het mogelijk geweest zijn nog tal van an-
dere beschouwingen weer te geven uit persorganen, die allermindst de „gere-
formeerde” gevoelens vertolken.**Slechts willen we hier nog herinneren aan het Landelijk Comité van bezwaarden
„Oproep-Synode”, onder voorzitterschap van mr. J. W. de Jong Schouwenburg,
dat te kennen heeft gegeven in hoge mate verontrust te zijn over de oproep van
de Synode en dat opmerkt, dat blijkens talloze ingekomen brieven door de Op-
roep grote beroering is gewerkt.*

De kabinetsformatie

Vervolg van pagina 1

Karel Doorman nodig. Vooral het vliegtuigmoederschip zal van belang zijn, omdat er op Nieuw-Guinea geen vliegveld is waar straaljagers kunnen landen.

Over de wijze waarop dit defensie-compromis tot stand gekomen is tast men dus in het duister. De ministers Drees en Staf mogen elkaar dan gevonden hebben, het is verklaarbaar dat de andere fractievoorzitters ook nog met dit compromis akkoord willen gaan.

Zo hebben wij dus deze week beleefd dat dr. Drees zijn formatieopgave vrij geforceerd voortzet. Het program was maandag j.l. niet klaar, het defensie-compromis was niet bekend. Men kan slechts in het duister tasten over de ware bedoelingen van de formateur.

Huren

In ieder geval hebben de vermoedende programbesprekingen duidelijk uitgewezen dat de socialisten niet in de oppositie willen. Dat blijkt niet alleen uit de wijze waarop dr. Drees in eerste instantie met het program is omgesprongen, een program, dat plotseling veranderde van een socialistisch tot een aanvaardbaar stuk. Het blijkt misschien nog duidelijker uit de overeenstemming die over het moeilijke huurvraagstuk is bereikt. De huurbelasting is van de baan.

Er zal bekeken worden of het technisch mogelijk is de huurverhoging van 25 % niet per 1 juli, maar per 1 januari a.s. in te voeren. Wat dat betreft valt men dus terug op de oude plannen. De helft van deze huurverhoging zal geblokkeerd worden. Dit geblokkeerde deel wordt vrijgegeven als het gebruikt wordt voor de verbetering van het woningbezit, waarvoor de huurverhoging van kracht is. Gebeurt dit niet dan blijft het geld geblokkeerd tot de woningpositie gedooft dat de gelden worden vrijgegeven. Over het geblokkeerde geld wordt drie procent rente gegeven, dat bij het tegoed wordt bijgeschreven.

Zoals wij in het vorige nummer reeds schreven: de huurbelasting is van de baan. De socialisten hebben op dit punt een nederlaag geboekt. Nu zeggen zij wel: er zou niet geblokkeerd worden als wij niet hadden gesproken over de invoering van een huurbelasting — maar dan vergeten zij dat er principieel iets anders bereikt is dan zij aanvankelijk wilden.

Het behoeft geen betoog dat de huur-overeenstemming nog wel enige vragen oproept. De technische uitwerking van dit compromis kan wel eens moeilijk zijn. Behalve dat er een administratieve opgezet moet worden, zal men toch ook moeten trachten te voorkomen dat het oude woningbezit op grote schaal wordt verbeterd. Want dan worden te veel arbeidskrachten aan de nieuwbouw onttrokken. En dat kan ook niet de bedoeling zijn. De bepalingen over de onderhoudsplicht, die verleden jaar bij de kreupele huurverhoging van 5 % zijn ingevoerd, blijven uiteraard van kracht. De onderhoudsplicht zal belangrijk worden naarmate de huren stijgen.

Andere methode

De program-onderhandelingen van ruim vier weken mogen voor de politieke fijnproever interessant zijn geweest, in wezen waren zij niet meer dan voorpostenschermutselingen. De gang van zaken in de afgelopen weken heeft geleerd dat de Kabinetsformateur wat het program betreft niet veel binding wenst aan de fracties. Het ziet er naar uit dat dr. Drees die in 1952 een ontwerp-program talloze malen heeft laten amenderen om later op de zetelverdeling te mislukken en om tenslotte van de K.V.P. te horen dat zij zich niet aan het program gebonden achtte, thans een andere methode volgt. Aan het program is er dus ditmaal een lossere binding dan in 1952. Maar nogmaals: het zal onmogelijk zijn ondanks deze losse binding een Kabinet te formeren, zonder een aanvaardbare oplossing voor de knelpunten te vinden.

Zetelverdeling

Veel essentiëler dan het betrekkelijk vage program is de zetelverdeling en de vraag welke mensen het program kunnen uitwerken op een wijze die vertrouwen zal wekken.

Hier rijzen ongetwijfeld nog wel enkele moeilijkheden. De K.V.P. heeft drie zetels bij de laatste verkiezingen gewonnen, maar toch krijgt zij een mi-

nisterszetel minder. Wat kan dat anders inhouden dan dat de K.V.P.-invloed versterkt moet worden? De P.v.d.A. heeft vier zetels gewonnen, zij behoudt vijf ministerszetels. De socialisten zullen geen veer kunnen laten. Zij zullen zich moeten troosten met de gedachte dat de K.V.P. één minister minder krijgt.

In k.v.p.-kring heeft men een oplossing gevonden voor de versterking van haar positie in het Kabinet. In de k.v.p.-fractie leeft de gedachte om, nu minister Beel is weggevallen prof. Romme als vice-premier te laten optreden, eventueel in combinatie met een ministerschap voor de P.B.O. De sterke man zou dan gaan dienen onder Drees. Geen aanlokkelijke gedachte voor de formateur. Romme minister voor de P.B.O. Het zal de socialisten doen ijzen. Hun eerste reactie zal niet gunstig zijn.

Voor de a.r. moet ongetwijfeld hetzelfde gelden. Prof. Romme is geen minister De Bruyn. De k.v.p.-fractievoorzitter zal stellig geen genoegen nemen met een onbetekenende omschrijving van zijn opdracht. Hij zal het goedkeurings-beleid op alle verordeningen van alle „schappen” willen hebben. In dat geval zou de P.B.O.-minister zich dringen in het departement van Economische Zaken, Sociale Zaken en Landbouw. Het kartelbeleid zal dan in handen van de P.B.O.-minister raken. En zo langzamerhand dreigt de minister van Economische Zaken dan gedegradeerd te worden tot een minister voor de industrie, niet meer in staat zijnde om een algemene economische politiek te voeren.

Het kan haast niet anders of deze k.v.p.-poging moet voor minister Zijlstra een onmogelijke zaak zijn. Maar gelukkig ziet het er naar uit dat er een behoorlijke politieke tegenstroom zal zijn.

Tot het midden van deze week had geen van de vijf fractievoorzitters te kennen gegeven niet verder meer met de heer Drees te willen praten. Ook de heer Oud niet. Zijn fractie is zeer verdeeld over de vraag of deelneming aan het Kabinet verantwoord is. In die situatie heeft de heer Oud de boot afgehouden tot hij weet welke zetel de V.V.D. eventueel aangeboden krijgt.

Er zit nog een andere kant aan deze zaak. De Kabinetsformateur heeft kennelijk geen behoefte gehad om de V.V.D. van zich af te schudden. Daarvoor zijn de afgelopen dagen voldoende mogelijkheden geweest. Wij denken maar aan de liberale eisen om de zondagswet en de crematiewet weer op de helling te zetten. Deze punten hadden door de formateur aangegrepen kunnen worden om verder praten met de liberalen onmogelijk te maken. Maar het is duidelijk dat dr. Drees in dit stadium niemand van zich wil afschudden. Dat hij alle mogelijkheden wil openhouden. Want dinsdag j.l. is de formatie eerst goed op gang gekomen. Toen hebben dr. Drees en Prof. Romme elkaar ontmoet. Het is niet aan twijfel onderhevig dat dit gesprek praktisch beslissend is voor de verdere gang van zaken.

* * * Werkelijkheid

De heer mr. G. E. van Walsum, de voorzitter van de Prof. Chr. Werkge-meenschap, is als zodanig afgetreden en heeft op de laatste vergadering een openingsrede uitgesproken. Daarin beweerde hij: „Men make zich echter niet al te veel illusies omtrent de bereidheid nu ook de werkelijkheid onder ogen te zien. Men komt van alle kanten al aandragen met verklaringen, die geen andere betekenis hebben dan dat men om de kern van de zaak blijft heendraaien. Zo wordt de nederlaag geweten aan de toenemende ontkerstening, aan geestelijke vervlakking en aan een veldwinnend materialisme”.

Waarop steunt deze exclamatie? Waar is de bewijvoering? Wij menen dat Nederlandse Gedachten toch andere geluiden heeft laten horen. En de rede van dr. Berghuis op het Partij Convent spreekt andere taal. We zouden de redactie van „Doorbraak” willen aanbevelen eerst de reacties af te wachten voor dat zij in het wilde weg maar beweringen slaakt. De bereidheid om de werkelijkheid onder ogen te zien is er. Maar die bereidheid verzwaart de verantwoordelijkheid van „Doorbraak” en van alle Christenen, die de Partij van de Arbeid steunen. Want nu meer dan ooit moet duidelijk worden dat de Christenen in onze partij hun christelijke opvatting kunnen doorzetten.

* * * Prof. Kernkamp

Bij het ter perse gaan van dit blad lazen wij het overlijdensbericht van prof. dr. W. J. A. Kernkamp.

In hem verliest ons land een christenstaatsman van de goede stempel, die veel heeft gedaan voor het begrip en de samenwerking tussen de volkeren. Zijn naam zal met ere genoemd blijven worden.

AIDA: toverwoord van de reclame

BENT U tevreden over de propaganda, die uw K.V. heeft gemaakt?

Is uw mening hierover gefundeerd? Of zegt u ja of nee, zonder dat u kunt aangeven, waarom het ja of nee moet zijn?

De Amerikanen zijn de eersten geweest, die reclame wetenschappelijk hebben onderzocht.

Van hen is het ezelsbruggetje afkomstig, dat bekend is geworden als „AIDA”. Aida zijn de vier eisen, waaraan elk overtuigend reclamemiddel moet voldoen. Als het er niet aan voldoet zal het geen succes opleveren.

A.

De eerste A van Aida is Aandacht. U hoeft geen reclame vakman te zijn, om te weten dat reclame de aandacht moet trekken. Het moet speciaal de aandacht trekken van hen die u door de reclame wilt beïnvloeden. Om stemmen te winnen voor de A.R. is het ondoelmatig, als uw propaganda slechts mensen zou bereiken, die toch wel A.R. stemmen.

Een waarheid als een koe. Maar... is hier nooit tegen gezondigd? Bekijkt u de gemaakte propaganda eens.

Heeft er nergens een bord of raambiljet achter de bomen gehangen?

Waren uw borden misschien in kleuren geschilderd, die niet voldoende contrast hadden, om op te vallen? Hingen uw borden misschien in straten, waar slechts een paar honderd mensen per dag langs kwamen terwijl u geen borden had voor punten waar enkele duizenden mensen passeerden?

U hebt zelf drukwerk laten maken. Was dit zo, dat het tot lezen lokte? Zegt u niet zo gauw ja.

De mensen lezen niet makkelijk ongevraagd drukwerk.

Het moet niet zo zijn dat u het zou lezen. U hebt toch wel A.R. gestemd. Het moet zo zijn, dat de ontvangers het lezen. Het kan de aandacht trekken door een geestige tekening, een foto of door een simpele maar pakkende kopregel.

Het moet welwillende aandacht zijn. Geen aandacht die afstoot.

I.

De aandacht moet leiden tot interesse. Dat is de I van Aida.

Hoe zou u willen dat de mensen op uw propaganda reageren, als ze geen interesse tonen voor wat u te beweren hebt?

Interesse kunt u slechts wekken, als u het de mensen makkelijk maakt.

Een leuze op een bord? Een kind van 12 jaar moet het kunnen begrijpen. De mensen nemen heus geen moeite om te denken.

De tekst van drukwerk?

Geen zinnen zo lang als dr. Kuyper ze schreef.

Vandaag leest men dat niet meer. Maak van een lange zin 2, 3 of desnoods 4 zinnen.

Dat is de manier om interesse te wekken.

Zo doen grote adverteerders het.

D.

De D van Aida is het Engelse woord decision. Het betekent letterlijk beslissing. In Nederlandse lectuur over reclame wordt het vertaald door „Drang tot kopen”. Anders zou het niet meer kloppen met dat mooie ezelsbruggetje, begrijpt u? Er wordt mee bedoeld, dat de a.s. koper naar een besluit geleid moet worden.

In onze propaganda is het, het besluit om A.R. te stemmen. Dat kan alleen als u de mensen overtuigt. Als u bewijst wat u beweert. Zo bewijst, dat de lezer het als bewijs aanvaardt. Dus weer niet zo dat u het een bewijs acht. De ander moet het als een bewijs aanvaarden. Dat kan nog wel eens enig verschil maken.

Daarom is het ook zo belangrijk, dat een propagandist weet welke argumenten hij moet hanteren.

A.

De laatste A van Aida is de A van actie.

U moet de lezer tot actie brengen. In dit opzicht wijkt politieke propaganda af van commerciële reclame. De stembus is geheim. De opkomst is verplicht. U kunt dus niet verder gaan dan aandringen om A.R. te stemmen.

Behalve wanneer u een vergadering aankondigt.

Of wanneer u leden wilt werven.

Ook als u een bijdrage voor de strijdkas vraagt. In deze gevallen kunt u wel verder gaan.

De lezer moet tot actie komen.

U moet hem iets te doen geven.

Morgen is hij misschien van mening veranderd, of hij is het vergeten. Laat hem een antwoordkaart invul-

len, of een coupon in de advertentie.

Let u eens op hoeveel adverteerders de lezers vragen, een coupon uit hun advertentie in te vullen.

Het doet er niet toe welk propagandamiddel gebruikt hebt.

Het kan een drukwerkje zijn, een advertentie, een rede of wat u maar wilt.

Als het overtuigend moet werken, moet u de Aida-regel toepassen.

Er zijn propagandamiddelen, die alleen trachten iets bekend te maken. Een voorbeeld hiervan zijn onze raambiljetten.

Deze kunnen zonder ondersteuning van andere middelen nooit stemmen winnen. Als iemand dus gedacht mocht hebben met het ophangen van raambiljetten klaar te zijn geweest, dan is hij te kort geschoten.

Behalve overtuigende propagandamiddelen, zijn er ook die suggestief werken. Zij moeten ook aandacht trekken en interesse wekken. De andere helft van Aida komt langs een omweg tot stand door suggestie.

Een voorbeeld. De Vara laat zaterdag's avonds een aantal oudjes optreden, die van vroeger vertellen. Er komt altijd iets in voor over „hoe slecht het vroeger was.”

De suggestie is: „Dank zij het socialisme, is het nu veel beter.”

Dat wordt niet uitgesproken.

Een denkend mens trapt daar niet in. Maar het is bestemd voor niet denkende mensen.

Bij een amusementsprogramma denken de mensen niet.

Zij willen zich alleen maar amuseren.

Als u onder invloed van een suggestie komt, denkt u dat u uw eigen conclusie hebt getrokken.

Daarom is suggestieve propaganda bijzonder werkzaam.

Zou het niet verstandig zijn een rapport te maken over de propaganda in uw K.V.? Zet daar vooral de fouten in, die gemaakt zijn. Het is niet zeker dat bij de volgende verkiezingen, dezelfde mensen het werk zullen doen. Als er een rapport is kunnen uw opvolgers zien, waarop gelet moet worden.

Naarmate uw woonplaats groter is, is het noodzakelijker dat u dit vastlegt.

Als u binnenkort leden gaat werven, volg dan de Aida regel.

ROTTERDAM

Barendregt's **SPECIAAL-ZAKEN**
 Textiel Bedden Baby-artikelen Tapijten
 Kat. Lagedijk 421-423-434-438, hoek Slotboomstraat
 Tel. 71986-71999
 Schiedamsseweg 47 - Tel. 52992 - Rotterdam

Firma Gebr. van Gool
 VINKENSTRAAT 5 a-5 b-7 a
 TELEFOON 41847
 Aannemers van bouwwerken en verbouwingen
 Uitvoeringen van alle soorten reparatiewerken

BEGRAFENIS-ONDERNEMING
A P HESS
 Alle verzekeringen
 Mathenesserweg 138 b
 Telefoon 36073 - (bij geen gehoor 38516)

Voor **DAMES** en **HEREN** **de Jong** Weet wat u kleedt
 Beide zaken zijn gevestigd
 KATENDRECHTSE LAGEDIJK (hoek Dorpsweg) Tel. 77820

Foto - Film
 Nu reeds een goede KODAK FILMCAMERA voor f 148.— Gebuikt u ook reeds onze goedkope 8 mm. films ? f 7.90 inclusief ontwikkelen.
R. LANGSTRAAT EN ZOON
 Dorpsweg 101 Telefoon 171056 - Putselaan 37
 Telefoon 76042 - Leica-specialist

Drukkerij LAURENS COSTER N.V.
 Hoogewerffstraat 7-9 Telefoon 26743
 Woonadres M, de Dreu
 Rodenrijsestraat 28 Telefoon 48031
 Drukwerk op elk gebied - Offset - Stencil

KOLEN
 van de Oranje Nassau Mijnen
P. G. LODDER N.V.
 2e Rosestraat 7 - Telef. 71052 - ROTTERDAM-ZUID

Fa. D. v. d. Poort
 HERTEKADE 2-3 - TEL. 23742-73236
 Voor moderne zonwering
 Markiezen - Aluminium Jaloezieën - Zonneschermen - Dekkleden - Autokappen - Fietstassen - Tenten

R.H.I.W.A.
 Carrosserie, fournituren - Plaatbewerkingmachines - Non Ferro metalen - Scheepsramen en deuren
 Fabricatie, Groothandel Im. en Export

Wat **ZIJLSTRA** is voor de A.R.
 Is **RONDO** voor wasmachines
 Beijerlandse laan 31 - Telefoon 71593
 O. Binnenweg 146 - Telefoon 24067
 J. Fransstraat 106 - Telefoon 23251

FA. C. A. STREEFKERK
 LOODGIETERSBEDRIJF
 Ruime sortering
 GASAPPARATEN EN SANITAIRE ARTIKELN
 Claes de Vrieselaan 164 - Tel. 34852

H.H. GARAGEHOUDERS EN AUTOBEZITTERS.
 Laat ons Uw kostbare en dure auto's van een **ORIGINELE ENGELSE BITTAC (UNDERCOATING)** voorzien. Dan bent U verzekerd dat de onderkant van Uw wagen tot een maximum aan **ROESTWERING EN RESONANTIE-DEMPING** is beschermd
 Autospuut en plaatwerk
FIRMA VAN VUREN EN VAN DRIELEN
 Hillestraat 28-30, Rotterdam-Z. Tfn. 76306
 Officieel bittac dealer

Rijwielen direct van de fabriek
 Besparing f 60 per fiets. Gratis prijscurant A-E. Zie nrs 5-6 f 168.50 met knijpremmen, drie-versnellingsnaaf (org. S-A) aluminiumvelgen, enz. Franco huis. Ook gemakkelijke betalingscondities.
SIMBA-RIJWIELENFABRIEK
 's-Gravenzande, telefoon 673. Voor Noord-Holland: L. Coupe-
 russtraat 2, Amsterdam-W., telefoon 131448.

EEN UITKOMST VOOR MAAGLIJDERS
 Maaglijders, U kunt weer alles gaan eten. De echte C-R MAAGTABLETTEN zijn weer in Nederland verkrijgbaar.
C-R MAAGTABLETTEN
 geven direct verlichting en zijn pijnstillend. De echte Amerikaanse C-R Maagtabletten zijn die lichtgele tabletten. Alleen verkrijgbaar bij:
LOUIS RIETBERGEN
 NIEUWE BINNENWEG 400 - ROTTERDAM
 Vraagt inlichtingen zonder enige verplichting.

Zo sterk als een "Echa" POMPEN
 als een zijn
 "Echa" POMPEN
 VOOR ALLE NOELEINDEN
 FABRIKANT **HOUWELING**
 UTRECHT: LEIDSCHEWEG 1c
 TEL. K 30 21630-15794
 ROTTERDAM: BOLWERK 10
 TEL. K 1800 27570-55055
 LUNTEREN (Gld.): ENGWEG 39
 e TEL. K 8388 253 - 383

Voor advertenties
 gelieve men zich uitsluitend te wenden tot de
 advertentie-administratie
 Kon. Wilhelminalaan 34
 Leidschendam

ANCRE HORLOGES
 DE NIEUWSTE MODELLEN
 IN CHROMÉ - STAAL
 DOUBLÉ EN GOUD
SIEBEL
 KALVERSTR. 123 - AMSTERDAM
 LANGE POTEN 11 - DEN HAAG
 STADHUISPLEIN 24-26 - R'DAM
 NW. BINNENWEG 227 - R'DAM

TE HOGE BLOEDDRUK
 hoofdpijnen, hooikoorts, klier-, lever-, longziekten. open wonden, spatien, stru. ma, suikerziekte, vallende ziekte, verkalking, verlam. mings, vetzucht, zenuwontsteking, zenuwzwaakte, uitputting of
 ENIGE ANDERE SLEPENDE ZIEKTE?
 Wij oogsten succes op succes met onze van ouds bekende geneeskruiden à f 3.95 p. pak. Meldt ons uw ziekte en klachten. Broch. en inl. gratis!
KRUIDENHUIS FLORA
 Westersingel 40, Groningen

Bloemistknechten gevraagd
 Voor vakopleiding is te Aalsmeer goede gelegenheid.
M. C. van Staaveren - Aalsmeer
 Hornweg 24

Adverteert regelmatig

ZWOLLE

Makelaarskantoor J. G. Bramer
 Woningbureau
 Assuraties
 Hypotheken
 Taxaties
 ZWOLLE - WILHELMINA STRAAT 35 a
 Postrekening 21139, Tel. 6783 b.g.g. 5729

BEGRAFENISSEN
 (ook buiten Zwolle)
R. Dragt
 Roggenstraat 22 - Telef. 5594 - Zwolle

HET VERTROUWENSADRES VOOR
PIANO'S EN ORGELS
 ook voor het stemmen en onderhouden van uw instrument
GANZEVOORT
 DIEZERSTRAAT 116 - TEL. 6552 - ZWOLLE
 Uitgebreide keuze muziek en grammofoonplaten

DE BIJBEL ALS HISTORISCH DOCUMENT IN ERE HERSTELD!
 Deze zomer verschijnt van Werner Keller DE BIJBEL HEEFT TOCH GELIJK
 Dit belangrijke werk, voorzien van talrijke illustraties kost slechts f 19.50.
 Tekenen nu reeds in bij:
Boekhandel Westerhof
 MELKMARKT 36 - ZWOLLE - TELEF. 6171

Vraagt steeds uw leverancier naar:
Fransen's koffie en thee
 Elektrische Koffiebranderij en Theehandel
 P. C. Fransen - Dijkstraat 2 - Tel. 5457-3337, Zwolle

KAPTEYN MOBYLETTE
 „De betrouwbare”
 HET MOBYLETTEHUIS
 Kamperstraat 5 - Tel. 5617 - Zwolle

WONINGINRICHTING
Boertien
 Sassenstraat 39 - ZWOLLE - Tel. K 5200-6473
 Levering franco met eigen wagen.

AMSTERDAM
C. LIND & ZOON Ao. 1826
 KASSIERS en COMMISSIONAIRES IN EFFECTEN
 Kelzersgracht 546 - Amsterdam
 Telefoon 41154, 34369, 34213, 30214
 Effectenbeurs Nis. 8. Telefoon 49328 en 46640
 ADMINISTRATIE VAN VERMOGENS
 EFFECTENZAKEN - VERZEKERINGEN

N.V. Aannemersbedrijf voorheen
H. DE BAAT
 Directie: E. C. de Baat . T. H. de Baat
 Kantoor: Ceintuurbaan 179,
 Amsterdam, Telefoon 98604 - 53257

BRANDSTOFFEN
Boekhandel VERMEULEN
 Bos en Lommerweg 227,
 Tel. 83392 - Amsterdam
ROMANS
 LUXE DOZEN POST
 VULPENNEN

H. Robbers Schildersbedrijf
 GIJSBRECHT VAN AEMSTELSTRAAT 1, AMSTERDAM
 Telefoon 506595 en 717160

J. DE VRIES
 Commissionairs in effecten
 O.Z. Achterburgwal 173. Tel. 47126
 Privé Olympiakade 60, Tel. 94152
 AMSTERDAM

Engeland zag Ekaterina Furtseva

het enige vrouwelijke lid van het partij-presidium te Moskou

EEN vrouw, die er veel jonger uitziet, dan haar leeftijd (46) zou doen vermoeden, heeft in de afgelopen week een bezoek aan Engeland gebracht. Dit zou op zichzelf niets bijzonders zijn, ware het niet, dat deze vrouw afkomstig is uit de Sowjetunie, waar zij een zeer vooraanstaande plaats inneemt. Het is Ekaterina Furtseva, een beschermeling van niemand minder dan Nikita Chroesjtsjef, de secretaris-generaal van de Sowjetrussische communistische partij, die haar enkele maanden geleden promoveerde tot lid van het Presidium, dat vroeger Politburo heette.

In de Sowjetunie hebben vrouwen dezelfde „status” als mannen. Deze gelijkheid werd ver doorgevoerd, maar was nog steeds niet in praktijk gebracht in de hogere regionen van het Sowjetregiem, waarin tot voor kort nog geen enkele vrouw had kunnen doordringen. Vorig jaar heeft Chroesjtsjef op deze sonderlinge toestand gewezen. Hij had toen klaarblijkelijk reeds het oog laten vallen op mevrouw Ekaterina Furtseva, die toen nog de leiding van de partij-organisatie in Moskou in handen had. Want niet lang daarna liet hij haar bevorderen tot lid van het partij-presidium, dat in de plaats van het oude Politburo kwam.

MEVROUW Furtseva bekleedt thans de hoogste post, die ooit door een vrouw in de Sowjetunie werd ingenomen. En hoe belangrijk haar benoeming is, blijkt uit het feit, dat zij tegelijk met maarschalk Zjokof, Nikolai Sjwernik (oude bolsjewist, die de vakvereniging vertegenwoordigt en Dmitri Sjepilof (die inmiddels Molotof is opgevolgd als minister van buitenlandse zaken) werd benoemd.

In de eerste dagen van het bolsjewisme waren er twee soorten vrouwelijke communistenleiders: de intellectuelen, zoals mevrouw Alexandra Kollontai, de vroegere Sowjetambassadrice in Zweden, die enkele jaren na de oorlog is overleden; zij verdedigde de vrijheid van spreken en bracht de vrije liefde in praktijk; het andere type is dat der beroeps-revolutionairen, zoals Rozalia Zemliacha, en Elene Stastova, die een belangrijke rol speelden in de burgeroorlogen.

HET wonderlijke is, dat Stalin, die duizenden mannelijke leden van het partij-apparaat liet liquideren, in de grote zuiveringen van 1937 de vrouwelijke leiders ongemoeid liet, ook al vertrouwde hij ze niet. Stalin creëerde echter een nieuw type vrouwelijke partijfunctionaris, toen hij zijn partij ging reorganiseren. Ekaterina Furtseva behoort tot dat type.

Nadat zij o.m. in Koersk (waar Chroesjtsjef geruime tijd heeft doorgebracht) had gewerkt, liet Stalin haar naar Moskou ontbieden. Zij ging studeren aan het Instituut voor chemische technologie. Na het behalen van haar graad (in 1941) ging zij haar verworven kennis evenwel niet in praktijk brengen. Zij werd aangewezen om de arbeiders tot betere prestaties aan te zetten.

Zij deed zo goed haar best, dat zij zich zeer snel een weg wist te banen in het partij-apparaat te Moskou. Stalin stelde zoveel prijs op het werk van kameraad Ekaterina, dat hij haar op het 19de partijcongres in Moskou het woord liet voeren.

TOCH voelde ook mevrouw Furtseva zich opgelucht, toen Stalin er niet meer was. In 1954 vergezelde zij Chroesjtsjef op diens reizen naar Tsjechoslowakije en communistisch China. En tijdens de viering van de eerste mei van het vorige jaar begroette Chroesjtsjef haar — ten aanschouwe van de vele duizenden, die samengestroomd waren op het Rode plein — en nam hij haar mee om haar een plaats tussen de andere Sowjetgroten te geven.

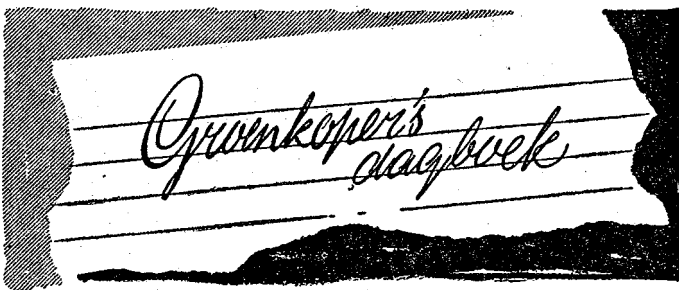
Meestal gaat mevrouw Furtseva gekleed in een donker mantelpak met witte blouse. Maar enkele maanden geleden verscheen zij op een partij in Moskou in een prachtig avondtoilet en danste zij tot twee uur in de nacht met de Sowjetgroten, zo lezen we in Time. Zij houdt er ook een snelle Zis-112 op na. In Moskou wordt aangenomen, dat zij gehuwd is met de Sowjet-ambassadeur in Joegoslavië en dat zij één dochter heeft. Zulke privé-aangelegenheden worden echter nooit in de Russische bladen behandeld, zodat ze moeilijk geverifieerd kunnen worden. Dat mevr. Furtseva één dochter heeft, bleek tijdens haar bezoek aan Engeland.

9 JULI

Ergens ben ik achteraf toch maar dankbaar, dat ik me indertijd niet verkiesbaar heb laten stellen. Anders zou ik vandaag niet met vakantie hebben kunnen gaan. Immers de politieke zaken zijn in Den Haag nog niet tot een goed einde gebracht, al kan het zijn, dat wanneer u dit leest het Kabinet netjes in elkaar zit. Waarom dat nu zo lang duurt (eventueel zo lang heeft geduurd) ligt besloten in de degelijkheid van ons Nederlandse volk, dat nu eenmaal geen kabinetsvorming met de Franse slag kent. In Frankrijk ben je niet gauw iets, als je geen oud-minister bent. Daarom zijn in Frankrijk zoveel mensen wat. En in Engeland duurt zo'n kabinetsformatie ook nooit zo lang, gezien het twee partijenstelsel. Wie de meeste stemmen haalt, die zit op het kussen. En zo is het ook in Amerika, waar je als ambtenaar van je baantje niet zeker bent, indien je partij is verslagen. Zo is het bij ons niet. Allen helpen mede aan het kabinet. Behalve ik dan, want na deze week ben ik weg. Gewoon weg. Van het politiek terrein verdwenen, ondergedoken in het niets doen. Behalve dan, dat ik zo nu en dan een dagboek zal moeten schrijven. Dat heb ik het Centraal Comité beloofd. Bovendien zou het de zetelverdeling voor ons gunstiger kunnen maken, dacht ik. Dus doe ik dat dan maar. Van mijn kant heb ik gesteld (zo heet dat: gesteld) dat er een kabinet moet wezen als ik van vakantie terug kom. „Hoe eerder hoe liever” zei de woordvoerder van de formatie „want ik verlang ook naar mijn vakantie”. Heb ik gevraagd, of er maar één woordvoerder was. „Ja”, zei hij. Nu ziet u het zelf hoe eenvoudig zo'n kabinetsformatie in haar werk gaat.

10 JULI

Gisteren met iemand van het C.N.V. op zoek geweest naar de 4050 zoekgeraakte ondernemingsraden. Er moeten er 4500 zijn en er zijn er maar 450. Het was een hele

schrik, toen we merkten, dat er zoveel ondernemingsraden waren, die er niet waren. Maar we hebben die toch niet gevonden. Ze zijn er eenvoudig niet. Ze zijn er nooit geweest. In het algemeen willen werkgevers en werknemers er wel aan, maar zij komen er niet toe. Waarom niet? Misschien moeten ook zij eerst met vakantie. Want zo'n ondernemingsraad is een onderneming. Thuis heb ik hem al lang. Wij gaan nu ook gemeenschappelijk met vakantie, waardoor ik een voorbeeld voor de buurman ben. Want die gaat alleen vissen en laat zijn vrouw en kinderen thuis. Hij zal wel bij die 4050 horen.

11 JULI

De haven van Elburg is er ook al niet meer. Hebt u wel eens opgelet hoevele veilige havens er de laatste jaren zijn verdwenen? Vroeger kon je nog eens bij iemand binnenvaren, maar tegenwoordig is dat allemaal mis. En het gaat zo hard. Vandaag ben je burgemeester van een vissende gemeente. Je gaat naar bed. Je wordt wakker en je bent burgemeester van een industrie centrum. En nu moet Elburg maar gaan leven van wat fabriekswerk en wat vreemdelingenverkeer. Daarmee moeten we dan maar gauw beginnen, vind ik. In 1233 bestond de stad al, heb ik gelezen. Toen kreeg zij haar rechten van graaf Otto van Gelder. Haar kerk heeft lange tijd buiten de muren, op de hoogte van Aperloo gestaan. En dan zijn er de nodige oorlogen geweest. Die maak je altijd mee, als je wat ouder wordt. Weet u wat El-

burg betekent? Een versterking op de hoogte. Want de hoge plaats heette de El.

12 JULI

Heel langzaam wordt het weer beter. Wat er beter wordt? Het weer! Bij mij thuis geloven zij het ook niet. Doch het is zo. Bijna iedere avond volg ik op het Televisiescherm de uiteenzettingen van het K.N.M.I. in De Bilt. Een aardige man legt dan alles haarfijn uit. Ik weet altijd waar de depressies vandaan komen en waar de storingen liggen en waar de regenkansen het grootst zijn. En dat is een hele geruststelling. Meestal zie ik alleen maar een hand en een arm van die mijnheer, doch van de week heb ik hem even in het gezicht kunnen kijken. Het bleek me, dat hij een baard droeg. Hij is dus wel heel erg bang om te laten zien, wie hij eigenlijk is. Nu zou ik dat ook niet doen. Stel je voor, dat ik op grond van mijn wetenschappelijke opleiding, mijn onderzoekingen en gevolgtrekkingen mooi weer verwacht. En het gaat regenen. Juist op het moment, dat al die 4050 zoekgeraakte ondernemingsraden met vakantie gaan. En die beginnen te roepen: waar is die weer-man? Ik zou ook een baard laten staan. Die mijnheer heeft groot gelijk.

13 JULI

Dr. Drees en Ir. Staf zijn het eens geworden. In principe. We schieten dus al aardig op. Huren verhoogd, defensie-uitgaven verlaagd. Eigenlijk lijkt het toch erg eenvoudig,

zo'n kabinetsformatie. Je moet elkaar vinden. Nu zitten we nog met een begrotingstekort van 1½ miljard. Dat betekent belastingverhoging, bezuiniging of inflatie. Het leek allemaal zo goed te gaan. Want op een zeker moment heb ik nog gedacht: mijnheer Drees houdt geld over. Hij heeft het waarschijnlijk ook gedacht. Nu ben ik geen pessimist, ik ga rustig met vakantie. Doch het is oppassen geblazen, dat verzeke ik u. Zo goed als we het tot nu toe gehad hebben, zo goed zullen we het niet kunnen houden. Zie zo. Nu kan ik rustig de trein nemen.

14 JULI

Vanmorgen in alle vroegte vertrokken, gepakt en gezakt. Heerlijk om er eens even tussen uit te knijpen. Op het laatste moment brengt de post mij een brief uit Middelburg, welke ik via Den Haag ontving. Hij gaat over die militairen, van wie ik eens heb geschreven dat enigen van hen zich onordelijk op de stations gedroegen. Een euvel, dat ik meermalen heb geconstateerd.

Nu schrijft iemand mij, dat die bier- en brooddronken soldaten, op wie ik het oog had, misschien wel die dronkenschap in dienst hebben geleerd. Want in het leger is alcohol verkrijgbaar, zowel voor de soldaat als voor de korporaal, onderofficier en officier. En daarom acht die briefschrijver, dat het juist is de strijd tegen de sterke drank in de kazerne te beginnen. Hij gaat volkomen akkoord met de opvoeding in het gezin. Die moet goed zijn! Als de aanstaande soldaat daar goed wordt opgevoed zal hij het later ook in dienst goed maken, maar waar de sterke drank verkrijgbaar is, in alle kantines, daar is het gevaar groter dan in het gezin.

Ik geef dat nu maar door. Op de valreep. Ik kan dit vanuit de trein niet bezien. Maar hopenlijk komen er meer reacties.

William Groenkoper

KRUISWOORDRAADSEL

1			2	3		4	5	6		7		
8			9			10		11			12	13
14		15	16		17	18		19			20	21
		22		23		24				25		
26	27							28				29
						30						
31			32			33				34		35
36			37	38		39	40			41		42
			43			44				45	46	
47		48						49			50	51
		52				53	54			55		
56	57					58				59		60
												61
62					63					64	65	
		67						68				

- OMSCHRIJVING**
- Horizontaal:** 1. land; 4. werelddeel; 8. anno (afk.); 9. heilige (afk.); 11. dieren-geluid; 12. godsdienst (afk.); 14. in moeilijkheden zittend; 17. vruchtbare vlakte in Palestina; 20. jongensnaam; 22. lichaamsdeel; 24. bloeiwijze; 25. houding; 26. verslag; 28. landschap in Noord-Skandinavië; 30. Frans lidwoord; 31. landbouwwerktuig; 32. een omstreken (afk.); 33. Portugese kolonie in India; 34. meerplaats; 35. godsdienst; 36. pol. partij; 37. semi-militaire organisatie (afk.); 39. gewicht; 42. maaltijd; 43. twee klinkers; 44. vaartuig (afk.); 45. getij; 47. Franse jurist 1843-1918; 49. academische les; 52. schuit; 53. ivoor; 55. hond; 56. wezen; 58. knot, vlecht; 60. tijding; 62. uitroep; 63. lidwoord; 64. voedsel; 66. niet buiten staand; 67. stad in Noorwegen; 68. in 1946 overleden hoogleraar aan de vrije universiteit.
- Vertikaal:** 1. warmtebron; 2. predikant (afk.); 3. schilderij; 5. Europeaan; 6. dwarsmast; 7. vlaktemaat; 8. emmer; 10. tijdperk; 13. voorlopig ontwerp; 15. als 53 hor.; 16. deel van het gelaat; 18. legeronderdeel (afk.); 19. stad in Frankrijk; 20. huivering; 21. bid (lating); 23. muzieknoot; 25. waterpeil; 27. Frans gebiedsdeel, dat onafhankelijkheid wil; 29. van 1923-1949 Chinese hoofdstad; 30. soort onderwijs; 33. type straal-jager-vliegtuig; 37. in platen geperst vezelmateriaal; 38. boom; 40. vervoersmaatschappij (afk.); 41. gemunt metaal; 46. staatssecretaris van buitenlandse zaken 1950; 47. kanselier van Oostenrijk; 48. zot; 49. pol. partij; 50. echtgenote; 51. Britse staatsman; 54. preel; 57. voorzetsel; 58. waterachtig deel van loed; 59. verkorte meisjesnaam; 61. verkorte meisjesnaam; 63. deo volente (afk.); 65. dieren-geluid.

AMSTLEVEN levensverzekering

NEDERLANDSE GEDACHTEN

OFFICIEEL WEEKBLAD VAN DE ANTI-REVOLUTIONAIRE PARTIJ

Zal Romme het rooien?

Het was te verwachten, dat H. M. de Koningin nu aan professor Romme zou verzoeken een Kabinet te formeren, dat het vertrouwen van het parlement geniet.

Immers de houding van de K.V.P. was oorzaak, dat de formatiepoging van Dr. Drees is mislukt. Gegeven dit feit was het begrijpelijk, dat de meeste fracties hebben geadviseerd nu aan professor Romme een kans te geven. Intussen is professor Romme al met snoed aan het werk getogen.

Prof. C. P. M. Romme

Aangezien de kwestie van de bezitsvorming een belangrijk knelpunt in het program vormde zal de nieuwe formateur ongetwijfeld al zijn krachten inspannen om ten aanzien van dit punt tot een aanvaardbare oplossing te komen.

Vandaar ook, dat hij reeds aanstonds een gesprek had met de demissionaire minister de Bruyn. Deze heeft zich immers in de afgelopen vier jaren met dit vraagstuk bezig gehouden. Ongetwijfeld zal hij professor Romme uitvoerig over zijn plannen en de voorhanden mogelijkheden hebben ingelicht.

Het zou verkeerd zijn om het al bij voorbaat als een vaststaand feit te beschouwen dat de formatiepoging van Romme tot mislukking gedoemd zal zijn.

Niet, dat wij professor Romme nu zoveel kans geven. Daarvoor is de verhouding met de socialisten te scherp, vooral nu juist de K.V.P. een spaak in het wiel van de heer Drees heeft gestoken.

Wij menen echter wel, dat nu de Koningin professor Romme als formateur heeft aangewezen men de komende onderhandelingen nie. als „pro forma” mag beschouwen. Alle partijen dienen nu even serieus als met Dr. Drees de onderhandelingen met professor Romme te voeren.

Hoë de uitslag zal zijn en waar de moeilijkheden zullen opduiken zal wel gauw duidelijk worden. Want door het vele voorbereidende werk, dat reeds is verricht zal professor Romme naar alle waarschijnlijkheid wel spoediger met zijn taak gereed zijn dan Dr. Drees, hetzij in positieve, hetzij in negatieve zin.

Een andere kant van de zaak is intussen wel, dat als professor Romme eventueel niet slaagt, de verhouding tussen K.V.P. en P.v.d.A. wellicht beter kan worden, omdat beiden dan het gevoel van een 1—1 gelijkspel zullen hebben.

Interessant is de vraag wie dan de derde zal worden om te trachten een ministersploeg in het veld te brengen.

Na 39 dagen... niet geslaagd

NA 39 dagen onderhandelen heeft de heer Drees aan H.M. de Koningin verzocht onthouden te mogen worden van zijn opdracht om een Kabinet te formeren dat het vertrouwen van het Parlement geniet. En daarmee zijn we waarschijnlijk beland in dezelfde situatie als in 1952 toen de Kabinetsformatie 65 dagen heeft geduurd. Alleen had de eerste formateur de heer Drees in dat jaar slechts 24 dagen nodig om zijn mislukking vast te stellen. De overeenkomst met het jaar 1952 is duidelijk. De P.v.d.A. kwam vier jaar geleden als de grote verkiezingsoverwinnaar uit de bus (drie zetels winst), de K.V.P. was de verliezer, twee zetels verlies. Nu hebben de socialisten vier zetels gewonnen. En de drie zetels winst voor de K.V.P. in 1956 wordt zelfs in haar eigen kring meer uitgelegd als een nederlaag dan als een overwinning.

Natuurlijk formeel is de K.V.P. de tweede winnende partij geweest, maar het was een overwinning, die na de opheffing van de K.N.P. weinig bevrediging schonk. De geschiedenis van 1952 herhaalt zich: Prof. Romme manoeuvreert net zo lang tot de k.v.p.-positie in het Kabinet is versterkt. Daarvoor neemt hij de tijd. In 1952 niet minder dan 65 dagen en nu begint hij met dr. Drees te laten struikelen. De grote strijd, die tussen de P.v.d.A. en de K.V.P. tijdens de verkiezingscampagne is gevoerd, wordt nu op een subtielere wijze voortgezet.

Gestrand op K.V.P.

DE HEER DREES is met zijn formatie gestrand op de K.V.P. Gestrand op de bezitsvorming, de pacificatie van het Hoger Onderwijs, de kwestie Nieuw-Guinea, de verhouding tot de zending en missie in dit gebiedsdeel en tenslotte op de financiële-economische paragraaf. Dat wil echter zeker niet zeggen dat er bij de andere fracties geen bezwaren tegen het program bestonden. Maar de heer Romme nam andere spelregels in acht dan de formateur en de niet-rooms-katholieke fractievoorzitters.

Het was duidelijk dat de formatie Drees niet kon slagen als de resterende knelpunten in het ontwerp-regeringsprogram niet werden opgelost. Deze knelpunten waren, zoals wij verleden week reeds schreven, uitermate belangrijk. De formateur heeft dit zeer wel ingezien, maar na de vele besprekingen met de vijf fractievoorzitters heeft hij gemeend op een gegeven moment een punt achter de programbesprekingen te moeten zetten. Het is gebleken dat dit niet inhield dat tijdens de afzonderlijke gesprekken tussen de formateur en de fractievoorzitters het program niet meer aan de orde mocht komen. Integendeel, dit is wel degelijk gebeurd en de formateur heeft in meer dan één opzicht in deze persoonlijke gesprekken een tegemoet komende houding aangenomen. Maar beslissend zou uiteindelijk zijn het advies dat de fractievoorzitters aan de kandidaat-ministers zouden geven om al of niet in het te vormen Kabinet zitting te nemen. Dit advies zou uiteraard gebaseerd zijn op het herschreven program van dr. Drees, herschreven, na

de laatste programbespreking met de vijf fractievoorzitters.

Dit nieuwe program was beslist niet op alle punten overtuigend. De kandidaat-ministers kunnen echter alvorens de formateur mededeling te doen dat zij het ministerambt wensen te aanvaarden, nog programeisen stellen. Deze eisen zullen met de formateur besproken moeten worden. Is de formateur toegevend en wordt het program gewijzigd naar de zin van de kandidaat-ministers dan is er al veel gewonnen. Men kan nl. wel aannemen dat de kandidaat-minister zijn eisen niet zal stellen zonder eerst overleg te hebben gepleegd, hetzij met zijn fractievoorzitter, hetzij met zijn fractie.

De heer Drees liet dus de mogelijkheid tot wijziging van het program open. Maar intussen begon hij aan de tweede fase: de zetelverdeling. Daarbij liep hij dus de kans dat hij op het laatste moment nog zou mislukken. De K.V.P.-fractie liet de heer Drees echter niet de ruimte om naar zijn eigen inzichten te manoeuvreren. Voordat zij verder wenste te praten moest het program van de heer Drees worden veranderd. Deze heeft daar weinig voor gevoeld, omdat hij wist dat ook de andere fracties (de P.v.d.A. had maar liefst 10 punten) dan weer zouden gaan peuteren aan het program. In het algemeen zijn wij geneigd een formateur de vrijheid te laten in de wijze waarop hij zijn werk wil aanvatten. De heer Romme deed dat niet. Hij doorkruiste de plannen van de heer Drees met zijn eigen opvattingen. Daartegen zijn wel enkele bezwaren in te brengen. Vooral nu aan het einde van de formatierit nog volop de gelegenheid was om te pogen het program in de gewenste richting om te buigen.

Zwaar spel

DE K.V.P. fractievoorzitter heeft deze 39 dagen zwaar gespeeld. Daar was de K.V.P. aanval op het departement van financiën, daar was het verlangen naar een super-departement voor de P.B.O., dat zou moeten gaan treden in het loon- en prijsbeleid, het kartelbeleid en dat de goedkeuringsbevoegdheid zou moeten hebben over alle verordeningen die door de produkt- en bedrijfsschappen zouden worden uitgevaardigd. Zo'n departement, en met aan het hoofd daarvan waarschijnlijk de heer Romme, zou zich gaan bewegen op de terreinen die nu behoren aan de ministers van de departementen van Economische Zaken, Sociale Zaken en Landbouw. En daar was de K.V.P.-eis inzake de bezitsvorming. Wie zal twijfelen in het christelijke kamp aan het nut om de bezitsvorming te stimuleren? Het valt niet te ontkennen dat het regeringsprogram van de heer Drees op dit punt veel constructiefs bezat. Er werd gedacht aan jeugdsparen, aan bouwsparen en aan maatregelen voor het overheidspersoneel. Bovendien werd gedacht aan een wettelijke regeling van de winstdeling met een spaarregeling, zodat de bezitsvorming zou worden gestimuleerd en inflatoire spanningen zouden worden vermeden. Alleen de zinsnede dat er fiscale maatregelen in overweging worden genomen ter bevordering van de bezitsvorming deed bij de heer Romme de deur dicht. Hij wilde niet overwegen, maar doen.

De bezitsvorming wordt door de K.V.P. beschouwd als het belangrijkste breukpunt. Na hetgeen er in het program staat en rekening houdend met de mogelijkheden die er op dit gebied bestaan, kan men niet anders concluderen

dan dat de K.V.P.-fractie de zaak op dit punt wel enigszins heeft overtrokken.

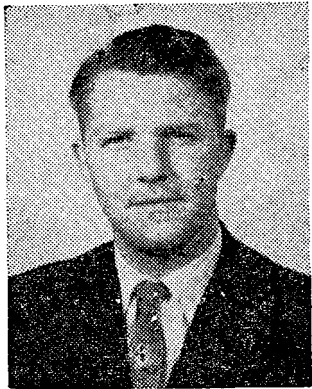
En dat geldt evenzeer voor de andere kwesties. Er is maar één conclusie mogelijk: Prof. Romme had speciale redenen om de zaak nu op dit moment te laten springen. Het is onbewezen, maar bijna wel aan te nemen, dat zij toch gesprongen zou zijn op de zetelverdeling, want het zal uiterst moeilijk blijken de twee grote partijen hierbij tevreden te stellen.

Nieuw-Guinea is nu plotseling ook een groot punt geworden. Het eigenaardige is echter dat niet de heer Romme de eerste bezwaren tegen het program van de heer Drees op dit punt heeft gemaakt. Wellicht dat zijn fractie hem onder druk heeft gezet. Aansluitend bij de huidige redactie van de grondwet heeft de heer Drees in zijn program gesproken over „Nederlands-Nieuw-Guinea”. En verder wordt letterlijk gezegd: „bevordering van Nederland van een zodanige ontwikkeling van dit gebied dat de mogelijkheid van toepassing van het aan de bevolking toekomende recht van zelfbeschikking wordt bespoedigd”. Natuurlijk is het te betreuren dat in deze paragraaf niet wordt gesproken over het feit dat Nederland de jure en de facto de soevereiniteit over dit gebiedsdeel heeft. Wie de opvattingen van dr. Drees kent behoeft daaraan echter niet te twijfelen. Hij was dan ook bereid dit uitdrukkelijk in de eerste Troonrede te laten stellen. Juist in die eerste Troonrede wordt het beleid van het Kabinet uitgestippeld.

Zelfstandigheid bewaren

AL dit nakaarten heeft echter weinig zin meer. Prof. Zijlstra, die het in zake opzicht in vele gevallen met de K.V.P. eens was, vooral wat de uitwerking van het pogram betreft, is er in geslaagd de heren Romme en Drees nog eenmaal met elkaar aan het praten te krijgen. Maar in dit gesprek werd de procedure-kwestie, die ook de heren Romme en Zijlstra verdeeld houdt, niet opgelost.

Er is politiek gezien veel overeenkomst tussen de formaties van 1952 en 1956. De twee grote partijen liggen als krokodillen tegenover elkaar. Daarom duurt het zo lang. Er is één verschil. Toen de eerste formateur, de heer Drees, in 1952 zijn opdracht teruggaf, was er een program gereed. En dat is nu niet het geval. De nieuwe formateur zal ook nog het hoofd over het program moeten breken. De slijtageslag is in volle gang. En in die situatie past voor de A.R.-fractie maar één houding: volkomen haar zelfstandigheid bewaren. Niet bij voorbaat aanleunen tegen de K.V.P., ook niet tegen de socialisten of liberalen. Zij moet vrij staan, want als zij dat doet heeft zij kans om in dit politieke meesterschaakspel een stevige positie op te bouwen. In de afgelopen weken is wel gebleken dat de nieuwe a.r. fractievoorzitter, Prof. Zijlstra, het politieke spel tegen de andere grootmeesters voortreffelijk speelt. Het is voor hem een zware taak om juist nu de heer Schouten te moeten vervangen, die bij Kabinetsformaties op zijn best was.

G. Hoogerwerf

Een nieuwe
man doet
zijn intrede
bij de

Kuyperstichting

ONBEKEND maakt onbemind. Daarom is het een goede gewoonte, dat in Nederlandse Gedachten af en toe ook de Kuyperstichting eens voor het voetlicht komt.

Binnenkort zullen alle kiesverenigingen en alle leden van het Partij Convent een exemplaar van haar verslag over de periode 1953—1955 ontvangen. Daar komt Nederlandse Gedachten dan nog wel eens op terug.

Maar nu is er een andere gelegenheid, de Kuyperstichting eens voor het voetlicht te halen.

Want ze kreeg er een nieuwe taak bij en in verband daarmee ook een nieuwe man.

Van oudsher had de Kuyperstichting drie taken: studie, advies, bibliotheek. Van de laatste merkt het „gewone” lid ener a.r. kiesvereniging, van een ARJOS-club, van een mannen-, vrouwen-, of jeugdvereniging, die voor het leveren van een inleiding of voor eigen studie literatuur op politiek of aanverwant terrein behoeft, het meest. Velen weten de weg naar de bibliotheek der Kuyperstichting, al zouden het er nog meerderen kunnen en moeten zijn.

Van de gelegenheid, staatkundig en staatsrechtelijk advies te bekomen, maken in het bijzonder de leden van Staten en raden maar toch ook niet weinig anderen, gebruik.

Wetenschappelijke studie der anti-revolutionaire beginselen is vooral door de eerste directeur, de latere en huidige hoogleraar Dooyeweerd, diepgaand verricht. Later kwam het accent meer te liggen op het advieswerk, dat toch ook niet verricht kan worden zonder daarachter en daaronder liggende studie. Ook kan de verzorging van het maandschrift Antirevolutionaire Staatkunde — de goedkoopste periodiek van Nederland! — worden gezien als behorende tot de studie-sector der Kuyperstichting.

IN de loop der jaren, en met name sinds de bevrijding werd wetenschappelijke arbeid, in het bijzonder wanneer die gericht is op wat men dan wel „het praktische leven” noemt, hoe langer hoe minder het werk van enkelingen en hoe langer hoe meer een arbeid, welke slechts in groepsverband — als „team-work” — met goede resultaten kan worden verricht. Dat geldt ook op het terrein der staatkunde. Het verkennen en doorvorsen van al die sectoren, waarmee de politiek tegenwoordig heeft te maken, en het daarop tot gelding brengen van politieke beginselen, vergt meer en meer commissiewerk en het uitbrengen van rapporten.

Dat heeft ook onze partij enige jaren geleden ingezien, toen het Centraal Comité een College van Advies instelde, om zo te zeggen als „reservoir”, waaruit voor de samenstelling van commissies van deskundigen voor allerlei vraagstukken kon worden geput.

Bij de reorganisatie der partij heeft dat College van Advies een officiële status gekregen en is bovendien een handicap opgeheven, waardoor het zich in de verlopen jaren onvoldoende had kunnen ontplooiën, t.w. dat het zijn!

secretariaat achtereenvolgens als neven-betrekking werd vervuld, door functionarissen die overigens niet in de partijorganisatie werkzaam waren. (Uiteraard wordt hiermede niets afgedongen op de toewijding van mr. thans dr. W. Mak, en daarna van mr. H. Luyken.)

Thans is „de Kuyperstichting” belast met het secretariaat van het College van Advies, dat daarmee dus een apparaat tot zijn beschikking kreeg.

INTUSSEN zou de Kuyperstichting deze nieuwe taak: het documenteren van commissies, het voeren van

secretariaten van het College en deszelfs centrale, vaste en bijzondere commissies en het notuleren van hun vergaderingen, alsmede eventueel het ontwerpen van rapporten, — niet nog eens bij haar overige taken kunnen verrichten, als haar academisch gevormde staf niet werd uitgebreid.

Dat is nu gebeurd. Naast de directeur mr. Groen, de wetenschappelijke assistent mr. Prins en de bibliothecaris mr. Hoogendijk heeft het dagelijks bestuur der Kuyperstichting thans benoemd de heer G. Hoogerwerf, kandidaat en naar mag worden verwacht binnen afzienbare tijd doctorandus in de economie. Met hem doet voor het eerst een vak-econoom zijn intrede bij de Kuyperstichting. Dat is niet alleen toe te juichen met het oog op de arbeid voor het College van Advies, daar de sociaal-economische problematiek uiteraard veel aandacht zal moeten hebben, maar ook met het oog op de overige arbeid der Kuyperstichting, waarvan de heer Hoogerwerf ook zijn deel zal gaan dragen. Wij behoeven nu niet meer bang te zijn voor vragen om advies op economisch gebied, want we krijgen er een gekwalificeerde man voor; en ook de bibliotheek en de uitleening zullen van zijn vakkenis kunnen profiteren. Hij brengt heus zijn werk wel mee.

De heer Hoogerwerf is 25 jaar oud. Hij stamt uit een echt Vlaardingse familie, welke aan het oud-hollandse handwerkverdiende veld vreemd is. Hij studeerde, en studeert nog, economie aan de Nederlandse Economische Hogeschool te Rotterdam, waar hij zich in S.S.R. niet onbetuigd heeft gelaten. Naast zijn studie vervulde hij, om praktische ervaring te verwerven, enige betrekkingen in het bedrijfsleven. Geraakt door het „verwijf” van dr. Schouten op een ARJOS-studenten-conferentie, dat wie kritiek heeft zich zelf ook moet inzetten, werd hij mede-oprichter en voorzitter van een ARJOS-club in zijn woonplaats.

Er ligt bij de Kuyperstichting werk op hem te wachten. En uit de motivering van zijn sollicitatie door de heer Hoogerwerf bleek duidelijk, dat het voor hem is: Gods werk wacht, treedt dan aan.

En dat is de gestelheid des harten, welke altijd, maar in ons partijwerk, zo dat nog kon: vandaag meer dan ooit, die van ons allen moet en moge GR.

De eenheid van de strijd

WANNEER er wordt gepoogd, de teleurstellende uitslag van de verkiezingen te verklaren, dan wordt er ook een verwijtende blik gericht op de predikanten. Zie je, vroeger stonden de dominees mee vooraan, maar nu distanciëren zij zich. Zij doen een beetje, alsof hun neus bloedt. Of zij spreken veel over problematiek, over het gevaar voor vereenzelviging, over het gevaarlijke van een te nauwe verbinding tussen kerk en politiek, en in elk geval hebben zij een motief, om zich op de vlakte te houden. Zo is, een beetje gechargeerd gesteld, het verwijt van sommige teleurgestelden aan het adres van „de” predikanten.

IN WERKELIJKHEID ligt de zaak anders.

Er zijn wel predikanten, die in het bovenstaande min of meer hun portret kunnen herkennen, maar hun getal is niet groot. En tegenover hen staan honderden predikanten, die wel degelijk hebben gezien, wat hun taak en roeping was, en die niemand in het onzekere hebben gelaten. Die heel duidelijk en beslist hebben gesproken en vol overtuiging zich tot het volk hebben gericht om te zeggen, dat ook in de politieke partijkeuze de vrijheid alleen daar is, waar men de band aan het Evangelie voelt trekken.

Juist een gesprek met deze predikanten is noodzakelijk, om te verstaan, waar hun moeilijkheden liggen.

LATEN WE HET proberen met de weergave door een van de meest meelevende predikanten van zijn moeilijkheden. Vroeger ijverde hij sterk voor de A.R. partij, ook door in de winter op verschillende plaatsen een woord te gaan spreken. Maar hij durft het niet meer aan. Niet, omdat zijn hart er niet meer bij is, maar omdat zijn verstand er niet bij kan. Het was voorheen, alsof de vraagstukken van de politiek concreet voor je stonden, als je een voet buiten de deur zette. Daar stond de nieuwe Christelijke school als een voor allen zichtbare demonstratie van de schoolstrijd in Nederland. Daar was de werkloosheid later een ramp, waar iedereen onder leed of in meeleefde.

Tegenwoordig is dat anders. Het is, of er wat geheimzinnigs in de politiek is gekomen. Het is internationaal sterk vervlochten. Er komen lange rijen van letterwoorden bij te pas, zoals N.A.V.O., O.E.E.S., G.A.T., enz. Het gaat over economische en financiële vraagstukken en methoden, waarvan de namen u reeds een rilling geven. Wat moet ik zeggen, wanneer iemand komt vragen over anticyclische budgettering? Ik heb er geen voorstelling van, waarover het gaat. En daarom moet ik bedanken, als ze mij vragen, wat te zeggen over de actuele politiek of mij bloot te stellen aan vragen over het regeringsbeleid. Het is mij te geleerd.

HIER raken we een allesbeheersend vraagstuk van deze tijd.

Het is, of de samenleving uit elkaar wordt getrokken. Vroeger is er wel veel gesproken over „verschillende terreinen”, maar het was nooit zo sterk en zo vermoedend tevens, die verscheidenheid, die tot scheiding in verschillende gebieden wordt, waar men op de eigen vakmensen is aangewezen, omdat de anderen niet meer kunnen, mogen of durven meespreken. Een jurist moet oppassen, wat te zeggen over economische politiek, want de vaklieden worden onmiddellijk opgeschrikt en zeggen: je kunt het horen, dat het géén vakman is. Zelfs ministers vallen onder dit oordeel: geen vakman. En alleen voor de departementen van oorlog en marine schijnt dat een voordeel te zijn, in alle andere gevallen is het dodelijk. Vele terreinen, met vele vaklieden, en een dodelijke schrik voor de beunhazerij van de niet-deskundigen..... wie heeft dan nog het recht, het een dominee kwalijk te nemen, als hij zich, zodra de politiek aan de orde komt, voorzichtig op de achtergrond houdt?

EN zo worden we voor het eigenlijke probleem gesteld, dat over het hoofd wordt gezien door hen, die alleen maar verontrust waren, omdat zij niet genoeg predikanten in de vuurlinie ontdekten. En zo is het niet alleen een zaak, die betrekking heeft op predikanten. Dan gaat het om personen, die op zeer uiteenlopende terreinen werkzaam zijn, maar allen daarin overeenkomen, dat zij het politieke terrein als een vreemd en gevaarlijk gebied proberen te mijden. Niet uit onwil of ontrouw, maar uit een gevoel van onzekerheid. Zij geloven, dat er een lijn niet. Zij zien alleen maar grenzen, waar de niet-vaklieden worden daag. Dat geloven is niet maar een vermoeden, maar dat is een zaak van geloofs zekerheid. We kunnen het ook zo zeggen: zij weten in en door het geloof, dat het Evangelie van Jezus Christus ook in de probleemstellingen van vandaag beslissend tussenbeide komt. Maar zij zien de lijn niet. Zij zien alleen maar grenzen, waar de niet-vaklieden worden teruggewezen. Zij zien een verspecialisering van het leven, die de mensen van elkaar afsluit en in hun strijd vereenzaamt.

DAT IS het vraagstuk, dat ons moet bezig houden. Het C.N.V. heeft blijkbaar met dezelfde moeilijkheden te worstelen en nodigt predikanten uit, om te komen tot voorlichting en overleg. Maar weer rijst de vraag, of het alleen om de predikanten gaat. Of we, óók in de politiek, niet veel sterker aandacht moeten wijden aan de grote vraag: hoe leren we de eenheid van de strijd zien in deze gespecialiseerde tijd. Als we met die vraag ons ernstig gaan bezig houden en vorderingen maken op dit gebied, dan is elke aanleiding, om speciaal over de predikanten te klagen, als zouden die niet meer meeleven, meteen vervallen. Dan zien we weer, dat we op verschillend terrein staan in de ene grote strijd.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), R. Gosker, Jac. S. Hoek, Prof. Dr. J. J. de Jong, S.J. Jonker, A. R. de Kwaadsteniet, J. D. Troostheide.
Secretaris: G. J. H. Griffioen.

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage. Telef. K 1700-115935. Giro 89673. VOOR ADVERTENTIES: Kon. Wilhelminalaan 34, Leidschendam. Tel. K 1761-1646.

ABONNEMENTSPRIJS f 6.20 per jaar, f 1.55 per kwartaal, giro 89673.

STUDENTENABONNEMENT f 4.— per jaar

LOSSE VERKOOP f 0.20.

GEURTS'
CONSERVENFABRIEK C.V.
DODEWAARD

*De fijnste fruitproducten uit de
Betuwe boommgaarden*

Vraagt Uw winkelier ons merk Jams
Appelmoes - Vruchten op Sap - Etc.

**N.V. Houthandel
ARENDSSEN**

Luttekepoortstraat 52
Telefoon K 3410.2109 - Harderwijk

Gedachten over propaganda (I)

Maar eerst het thuisfront ♦ ♦ ♦ ♦ ♦

OM DRIE ZINNEN gaat het hier. Drie zinnen uit het officiële verslag van het partijconvent, dat op zaterdag 14 juli is gehouden. Drie zinnen die een verleden hebben en die, hopelijk, perspectief bieden. Deze drie zinnen:

- * Een enthousiaste verkiezingscampagne van zes weken is beslist onvoldoende om ons volk te benaderen; regelmatige propaganda werd met klem bepleit.
- * Met nadruk werd de medewerking van de radio gevraagd in de politieke strijd.
- * De christelijke pers ontkwam niet aan de kritiek.

Het draait dus alles om dit ene punt: hoe brengen we datgene wat ons bezielt over op ons volk? Of om het in modernere termen te zeggen: „Hoe maken we reclame voor ons beginsel?”

Een kijkje in de drukkerij waar Nederlandse Gedachten wordt gedrukt

Het is duidelijk dat deze drie zinnen, gelicht uit het verslag van de discussie tijdens het partijconvent, een achtergrond hebben. Dat die kritiek op de „reclame-techniek” van onze partij eensdeels rust op feiten (of vermeende feiten!) maar anderzijds toch een veel diepere ondergrond heeft: de bezorgdheid die bij ons allen leeft voor het welzijn van ons Nederlandse volk. Bezorgdheid dat dit volk zich nog verder van God en van Zijn dienst zal afkeren. Bezorgdheid omdat wij het weten: wie God verlaat heeft smart op smart te vreezen! Want daar gaat het toch om. Niet het feit dat wij zetels winnen of verliezen is het belangrijkste, maar het verschijnsel dat men de beginselen die wij aanhangen en die naar onze vaste overtuiging gegrond zijn op Gods Woord, dat men die de rug toekent. Daarom wordt regelmatige propaganda bepleit. Daarom wordt de medewerking van de radio ingeroepen en daarom speelt men of de fout soms mede bij de christelijke pers kan liggen!

Er moet iets te propageren zijn!

Voordat we ons echter in dit en in volgende artikelen kunnen gaan verdiepen in die drie zinnen die betrekking hebben op onze „reclame-techniek”, zullen we toch een paar zaken scherp moeten stellen.

We hebben een woord voor deze wereld — dat is waar. Dat woord is Gods Woord. Ieder van ons zal in zijn persoonlijk leven moeten laten zien dat hij christen is, navolger van Christus, opdat „ze uw goede werken mogen zien en uw Vader die in de hemelen is, verheerlijken”. Het uitdragen van dat Woord Gods is ook de specifieke taak van de kerken — maar in deze zin is het niet de taak van een politieke partij. Een kiesvereniging is geen evangelisatievereniging en een politieke partij is geen stukje kerk.

Wat dan wel de taak is van een christelijke politieke partij? Er naar te streven dat Gods naam groot gemaakt wordt ook in het staatkundig leven. Ge noemt dat een wat vage uitspraak? Ge hebt gelijk! En dat is nu juist het punt waarom het gaat: een christelijke politieke partij zal zich hebben te bezinnen op de vraag, hoe die vage uitspraak kan worden omgezet in concrete maatregelen. Een christelijke politieke partij zal de eeuwige beginselen moeten vertalen in de taal van de tijd.

En nu za. eens en voor goed duidelijk gesteld moeten worden dat dit niet de taak is van de propaganda. Niet van de christelijke pers en niet van de christelijke radio — deze hebben pri-

mair een andere taak in onze samenleving en de christelijke beoefenaren van de journalistiek en de christelijke samenstellers van radio-programma's zullen zich ieder voor zich en tezamen hebben te beraden over hun specifieke christentaak in deze wereld.

Het zoeken naar een christelijke politiek is in de eerste plaats een taak van de christelijke politici. Dat zijn niet alleen de leden van de fracties in Eerste en Tweede Kamer of de leden van het Centraal Comité, dat zijn wij allen, voor zover wij meelevende leden zijn van een kiesvereniging. Al bent u maar een kleine man in een kleine kiesvereniging, u zult uw gedachten moeten laten gaan over de problemen van onze tijd en u zult moeten meewerken aan de meningsvorming, die uiteindelijk leidt tot de politieke beslissingen.

Maar pas als die beslissingen gevallen zijn — en niet eerder — kan de propaganda trachten hiermede ons volk te bereiken.

Op het ogenblik willen we graag in het midden laten of onze Anti-Revolutionaire Partij altijd die door-en-door verantwoorde meningsvorming komt. Het artikel van de heer Ooms in Nederlandse Gedachten van vorige week over de kunst, maakt huiverig om hierop volmondig ja te zeggen!

Die verdeeldheid

Er is een ander punt dat eerst uit de verf moet komen, alvorens wij met ons onderwerp verder kunnen gaan: de verdeeldheid onder de reformatische christenen. Wie dagelijks aan een krant werkt (en we hebben geen redenen om te veronderstellen dat het bij de radio anders is, integendeel!), die weet welke moeilijkheden die verdeeldheid met zich brengt. Want hoe graag men ook een bepaald standpunt naar voren zou willen schuiven en willen propageren — men stuit altijd weer op het bezwaar dat een andere groep christenen er weer heel anders over denkt — en hebben die anderen dan geen recht op propaganda via de pers en de radio?

En zegt u nu niet dat een krant alleen maar datgene schrijft wat de abonnees willen en terwille van de abonnees — dat is laster! Natuurlijk bestaat er tussen lezers en redactie een wisselwerking, ware het anders, dan zouden de journalisten terecht als „betweters” gebrandmerkt kunnen worden. Gelukkig zijn de meeste christelijke dagbladen onafhankelijk genoeg, ook tegenover hun abonnees, om zo nodig een eigen geluid te

laten horen — vraag alleen niet wat een schrijver van zo'n artikel soms te horen krijgt, maar dat is een andere zaak!

Die verdeeldheid is op dit ogenblik werkelijkheid — en die remt de propaganda ernstiger dan men zich gewoonlijk realiseert. Dat betreft niet slechts de verdeeldheid in politiek opzicht: a.r. en c.h. en s.g.p. en g.p.v. en c.v.p. — die verdeeldheid ligt er soms tussen werkgemers en werknemers, al dan niet in georganiseerd verband, die verdeeldheid ligt er tussen middenstand en grootwinkelbedrijf en coöperatie, die verdeeldheid ligt er..... afijn, gaat u zelf maar verder. U weet ook hoe verdeeld de wereld is en hoe verdeeld wij onderling zijn.

Probeer nu eens in een wereld vol ongelof, vol twijfel over de vraag of het christendom nog wel een boodschap heeft voor deze tijd — probeer in die wereld het christelijk beginsel te propageren als de christenen zelf het niet over de uitwerking van dat beginsel voor onze tijd eens zijn. Begrijp dan toch dat het voor een niet onaanzienlijk deel onze schuld is, dat men politiek alleen nog maar wil zien als iets dat niets maar dan ook niets met het christelijk geloof te maken heeft. Onze verdeeldheid is het schoonste propagandamiddel voor de doorbraak!

En dat geld!

En dan dient er nog een derde onderwerp te worden aangesneden alvorens er iets constructiefs gezegd kan worden over propaganda: onze onwil tot het brengen van offers. Huiselijk gezegd: wij zijn er meestal op uit om voor een dubbeltje op de eerste rang te zitten en wij zien er meestal helemaal niet tegenop om de tegenstander te steunen als we daarmee onze medestanders die wij op dat ogenblik niet zo mogen, een hak kunnen zetten.

Laten we van dat laatste een heel sprekend voorbeeld nemen uit de praktijk: als uw N.C.R.V. een reportage zou geven van de „tour de France” of als uw dagblad daaraan dagelijks enkele kolommen zou wijden, u zou er schande over spreken en onmiddellijk uw lidmaatschap of abonnement beëindigen. Maar hoevelen van u luisteren niet iedere avond naar Jan Cottaar en kopen 's avonds vlieg een extra-editie van Het Vrije Volk om toch maar te weten te komen hoe het zit met de gele en de groene trui? Laten we er geen doekjes om winden: dat zijn er duizenden. In datzelfde Vrije Volk staat morgen weer een fel artikel pro-doorbraak — maar daarover maakt u zich niet druk!

Bedenk dat propaganda geld kost. Heel veel geld. En dat u, die critici, dat zult moeten betalen. Dan komt u er niet met die twaalf cent die u voor dit nummer betaalt. Daar krijgt u waar

voor! Dat is geen offer voor propaganda! Als u wilt dat er propaganda bedreven wordt, dan zult u moeten gaan betalen voor allerlei activiteiten die niet voor u zijn bedoeld maar voor de mensen die niet tot onze partij behoren. Als u wilt dat ons beginsel uitgedragen wordt onder het Nederlandse volk, als u meent dat ons beginsel dat waard is en tot heil van ons volk kan strekken, dan zult u niet mogen rusten voor wij het beste propaganda-apparaat tot onze beschikking hebben, dat maar mogelijk is. Dat alles eerste-rang is. En dat kost echt meer dan een dubbeltje! En als u dan klaagt dat er aan onze propaganda zoveel ontbreekt, steek dan eerst de hand in eigen boezem en tast daarna met die hand in uw beurs. Dan kunnen we zien wat we doen kunnen!

Propaganda? Prachtig! Maar dan eerst het thuisfront in orde. Dat is het wat in dit inleidend artikel betoogd is. Het thuisfront moet bereid zijn offers te brengen: de knappe koppen en de gewone man moeten willen studeren over de problematiek van onze tijd en willen zoeken naar een christelijke politiek. Wij moeten bereid zijn om hartstochtelijk te zoeken naar eenheid, zelfs als we dan wel eens een stukje van het „eigen ik” moeten prijsgeven. En we moeten bereid zijn dat alles te financieren. Als die bereidheid er is, welnu, dan is er te praten over propaganda. En dat willen we dan ook doen in een volgend artikel.

**AVONDMAALSTELLEN
DOOPBEKKENS
OFFERSCHALEN enz.**
in Zilver en Pleet-zilver.

Op aanvraag worden U de prijs-courant en afbeeldingen gratis toegezonden, Franco verzending door geheel Nederland.

D. J. H. EIKENDAL
Bergstr. 12 . Tel. 2038 - Wageningen

Europese integratie: geen hobby, maar bittere noodzaak

Engeland vecht tegen de tijd

Tijdens de bijeenkomst van de ministers van landbouw van de O.E.E.S.-landen was ook minister Mansholt aanwezig.

DE VORIGE WEEK is in Parijs de raad van ministers van de Organisatie voor Europese samenwerking (O.E.E.S.) bijeen geweest. Het was deze organisatie, die na 1948 de Amerikaanse dollarsteun aan West-Europa verdeelde en getracht heeft de handelsbelemmeringen in Europa weg te werken.

Eerstgenoemde taak: de verdeling van de zogenaamde Marshallsteun is reeds lang geëindigd. West-Europa heeft de steun van de Ver. Staten niet meer nodig. De O.E.E.S. slaagde erin zolang de Amerikaanse steun te verdelen was, die Europese landen tot een zekere coördinatie van het economische beleid te brengen, maar zodra deze steunverlening ophield, verminderde het gezag van de O.E.E.S., aanzienlijk.

Als gevolg van het feit, dat de O.E.E.S. als instrument ter bevordering van de economische integratie van Europa faalde, kwam de gedachte op van de vorming van bovenationale gemeenschappen. De Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal ontstond en zes Europese landen: Frankrijk, Italië, West-Duitsland, Nederland, België en Luxemburg begonnen aan de opstelling van plannen tot de inrichting van een gemeenschappelijke Europese markt, waarin vrij verkeer van goederen en kapitaal zou zijn. Het stond in 1950 vast, dat de pogingen van nationale regeringen op het gebied van de Europese eenwording niet konden slagen. De raad van ministers van de O.E.E.S. draagt duidelijk het stempel van een organisatie op regeringsniveau, waarin op klassieke wijze de intergouvernementele onderhandelingen worden gevoerd en besluiten op basis van eenstemmigheid worden genomen. Elk land bezit daarin dus het recht van veto, kan dus elke beslissing tegenhouden.

Geen stap vooruit

AAN de O.E.E.S. ontbreekt dus elk bovennationaal karakter. Reeds jarenlang is dit de oorzaak, dat er in Europa geen nauwere aansluiting op economisch gebied kan komen. De zeventien landen van de O.E.E.S. vormen daarvoor een te grote club. Alleen een bovennationaal gezag kan de politieke wilsvorming opbrengen om de nationale tegenstellingen te overwinnen. Dat is ook de vorige week in Parijs weer gebeleden. De O.E.E.S. is onder leiding van Engeland meer geworden een instru-

ment, dat de Europese integratie tegenhoudt.

Het Engelse weekblad „The Economist” schreef voordat de conferentie van de raad van ministers van de O.E.E.S. bijeenkwam, dat er een fundamentele politieke beslissing door de Engelse regering moet worden genomen. Zij heeft dit ook thans niet gedaan. „The Economist” schreef: „Intussen zal de Raad van Ministers van de landen der O.E.E.S. deze week een voorstel inzake de Europese tarieven behandelen. Zou het Verenigd Koninkrijk op de plaats rust houden, dan dreigt het gevaar dat de O.E.E.S. zal ophouden een instrument van reële samenwerking te zijn en tot de reeds zeer grote groep gefrustreerde internationale economische organisaties zal gaan behoren, die „nuttige” studies produceren.”

Het resultaat van de O.E.E.S.-vergadering was bijzonder onbevredigend, omdat inderdaad geen stap vooruit werd gedaan met de opruiming van de resterende contingenteringen en het grote vraagstuk van de slechting van de tolmuren in Europa opnieuw niet is aangevat. Het enige positieve initiatief, dat de Britse regering moet hebben genomen, is het voorstel tot de instelling van een commissie, die zich zou bezig houden met de bestudering van de wijze, waarop ook andere leden van de O.E.E.S. verbonden zouden kunnen worden aan het plan voor een Europese markt, dat door de zes landen van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal ontworpen is. Het liberale Engelse blad „The Manchester Guardian” zegt ervan het volgende: „Men kan dit voorstel als een teken zien van een werkelijke, hoewel enigszins laatkomende Britse belangstelling voor een nauwere integratie van de Europese economie, maar er zijn tenminste twee gronden waarop men tot een wat cynische interpretatie van Mac Millans actie zou kunnen besluiten: op deze wijze hebben de Britse autoriteiten altijd op ieder plan van Europese oorsprong gereageerd, en voorts schijnt het onmiddellijk doel van de Britse minister te zijn, dat zijn regering een directe deelneming van de O.E.E.S. aan een verlaging van de Europese tarieven wil vermijden.”

Groot-Brittannië meent buiten de Europese markt te moeten blijven, omdat zij de voorkeursrechten, die het binnen het Britse Gemenebest heeft, niet wil opgeven, maar het is zeer de vraag of Engeland op de duur toch niet gedwongen wordt aan de Europese integratie mee te doen. Er zal op de een of andere wijze een nauwere aansluiting van de Europese economie tot stand komen, zoals de zes K.S.G.-landen zich voorstellen te bereiken. Blijft Engeland daarbuiten, dan zal het komen te staan tegenover een Europa, waarin West-Duitsland het industriële leiderschap heeft.

Het vraagstuk van de kern-energie

OOK op het gebied van de kernenergie, het andere belangrijke onderwerp, dat op de conferentie van ministers van de O.E.E.S. te Parijs is besproken, is weinig resultaat bereikt. Ook hier komt

de negatieve houding van Engeland om de hoek kijken. Van deelneming aan de Euratom is geen sprake. Engeland is wel bereid aan de stichting van een Europees bureau mee te werken, dat de oprichting van fabrieken en wettelijke maatregelen, die alle landen gemeenschappelijk kunnen nemen op het terrein van de veiligheid bestudeert enz. Terecht heeft de Nederlandse minister van buitenlandse zaken mr. Beijnen verklaard, dat de oprichting van het O.E.E.S.-bureau voor de kernenergie niet de plannen voor Euratom, het project van de zes K.S.G.-landen in de war mag sturen.

De Franse Tweede Kamer heeft zich met grote meerderheid thans voor dit plan voor de integratie van de kernenergie in Europa uitgesproken. Maar er zijn zoveel reserves gemaakt en de politieke en economische toestand in Frankrijk is zo labiel, dat men goed doet de huidige instemming met „Euratom” met een korreltje zout te nemen. Ook de Europese Defensie Gemeenschap kwam in eerste instantie door het Franse parlement. Wij zullen moeten afwachten wat Frankrijk doet, wanneer er een verdrag tot stand is gekomen.

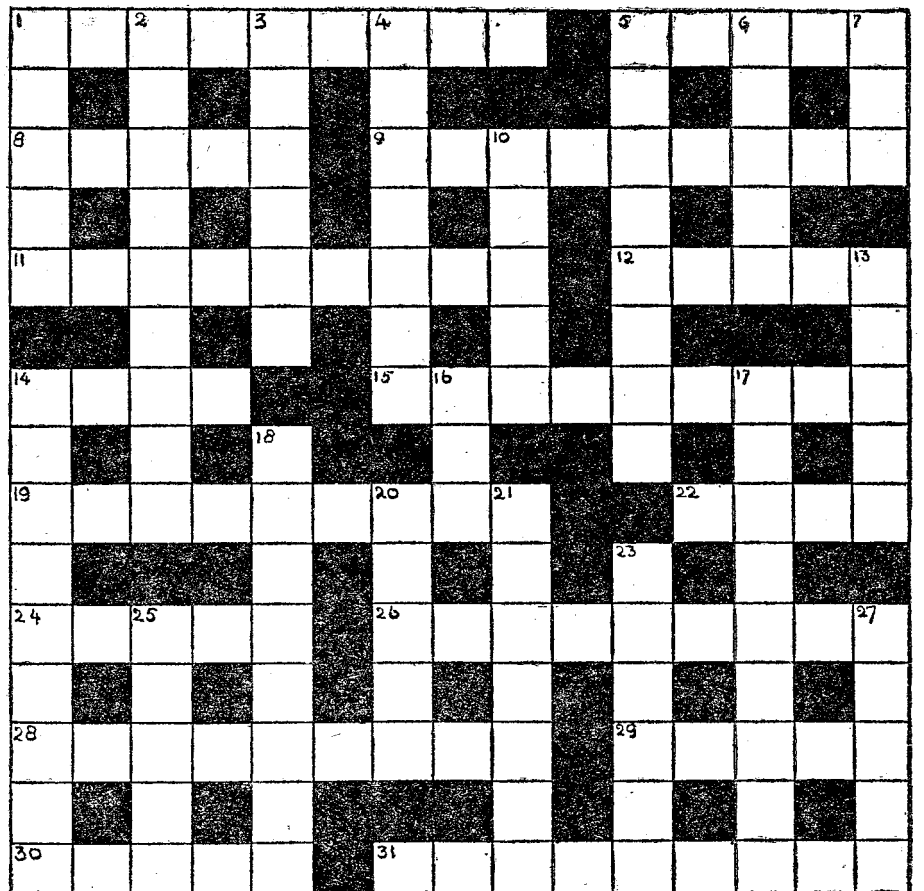
De conferentie van de O.E.E.S. in Parijs heeft overigens opnieuw duidelijk aangetoond dat de Europese integratie alleen zal kunnen voortschrijden, wanneer de landen in West-Europa, die de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal hebben opgericht, op de weg van de Europese integratie voortgaan en met volle kracht. Steeds klemmender wordt de noodzaak van de Europese aaneensluiting.

De ontwikkeling op het gebied van de kernenergie heeft dit op-

nieuw duidelijk bewezen. Zonder Euratom zullen de Europese landen slechts satellieten zijn van een van de grote mogendheden: de Ver. Staten of Sowjet-Rusland. Alleen Amerika en Rusland zijn in staat om enorme hoeveelheden geld uit te geven voor het experimenteren met de toepassing van de kernenergie, voordat zij kunnen besluiten op welke industriële methode zij zich zullen vastleggen. In Amerika werd reeds 12 miljard dollar besteed aan kernonderzoek. Daar draaien thans 50 verschillende research-reactoren en binnenkort zijn daar een tiental proefreactoren in gebruik voor de opwekking van elektriciteit voor de industrie.

Geen van de Europese landen kan een dergelijk atoom-program financieren. Dat zal slechts kunnen, wanneer zij de handen ineen slaan en dat moet gebeuren, wil West-Europa in de toekomst niet worden doodgedrukt door de Amerikaanse en Russische concurrentie. De Europese integratie is niet maar „hobby” van vage idealisten, maar zij is bittere noodzaak!

KRYPTOGRAM

Horizontaal:

1. Belangrijke rol in de plaats van 4 vert.
8. Als men gevat wil zijn, moet men een jongen bevelen te stoppen.
9. Zelfs een stuk van een strafwerktuig deugt niet.
11. Bij de verkiezingen is een meetkundige bewerking van het gebit belangrijk.
12. Als U dit weet, weet U hoe de vork eraan zit.
14. Dit woord is mannelijk, maar onzijdig is het vrouwelijk.
15. Heimwee midden in de stal.
19. Dit hoofddeksel staat zot.
22. De meesterknecht is nogal flink.

24. Dit meisje is niet lang.
26. Bijzonder griezelig dier.
28. Sprakeloos bevestigen.
29. Stad van veel geweklaag?
30. Hot-jazz.
31. Deze strepen vindt U onder de toegangen voor de patrijzen.

Vertikaal:

1. Raak niet aan dit vocht.
2. Deze padvinder is een expert op een afstand.
3. Zwerver, geen worm.
4. In deze plaats vindt ge de lente.
5. Een stel maten, die goed bij elkaar passen.
6. Deze soldaat is nuttig in de keuken.

7. Deze gevangenis is van achteren nogal frisjes.
10. Muzikaal geld?
13. Deze Engelse stad is voor 't grootste deel in rouw gedompeld.
14. Vrijerijtjes van laag allooi.
16. Haar echtgenoot zou hier ook wel goed passen.
17. Dina, An en Ger bewaken de kapucijnen.
18. Gewricht dat ook de planten bezitten.
20. Hij wordt door de typistes verdrongen.
21. Op één ervan zit U momenteel te turen.
23. Met water aangelengd is dit afgrjzen te overwinnen.
25. Hoveling van hout en steen.
27. Deze niet.

Hoe staat het met onze financiën?

MEERDERE malen is in Nederlandse Gedachten er de aandacht op gevestigd dat van de huidige demissionaire minister van Financiën niet kan worden gezegd, dat hij een vaste, doelbewuste lijn heeft gevolgd in de jaren 1952—1956.

De ramingen van opbrengsten, de benadering van het bedrag der uitgaven zijn steeds anders uitgevallen.

De werkelijke opbrengsten — zelfs na herziene ramingen — bleken veel groter dan de oorspronkelijk begrote bedragen.

De uitgaven namen toe, ver boven de geraamde, zodat de Tweede Kamer der Staten-Generaal eind 1955 reeds constateerde dat de minister van Financiën kennelijk weinig weerstand bood aan de drang tot verhoging van de uitgaven. Dit verwijt werd beantwoord niet door het af te wijzen met goede argumenten, maar door het verwijt terug te wijzen naar de Kamer die de oorzaak zou zijn van al deze uitgaven.

Wat hiervan overigens zij — wel is vast komen te staan dat het „rozen“-kabinet 1952—1956 het bij zijn formatie ontbroken moet hebben aan een vier jaren-program met betrekking tot het plannen van uitgaven en een dienovereenkomstige afstemming op de inkomsten.

Een dergelijke doelbewuste lijn in de staatsfinancieringen, in de begrotingspolitiek was niet te ontkennen.

Cijfers en feiten

IN 1952, het jaar waarin de minister voor het eerst zijn begroting moest verdedigen, was er een tekort geraamd op de begroting (verschil tussen inkomsten en uitgaven) van 267 miljoen gulden. Later nog opgevoerd tot 611 miljoen gulden. De resultaten waren echter beter: er kwam een overschot van f 1060 miljoen.

Over de jaren 1950—1954 was er een gezamenlijk tekort geraamd van f 3802 miljoen. De werkelijke uitkomst bedroeg een overschot van f 1711 miljoen, aannemende dat het reële tekort 1954 plm. f 70 miljoen zal bedragen.

De werkelijke tekorten 1955 zijn nog niet bekend, maar de herziene raming over 1955 van het tekort is reeds f 1113 miljoen. Niettegenstaande deze herziening van verhoogde inkomsten uitgang, zijn de werkelijke inkomsten toch weer f 500 miljoen meegevallen.

De werkelijke uitgaven zijn eveneens gestegen, zodat het tekort zeer zeker op ruim f 1 miljard kan worden gesteld.

Het jaar 1956 bracht tot nu toe in elk geval verhoogde uitgaven (onderwijs, defensie, justitie en sociale zaken) zodat waarschijnlijk moet worden aangenomen dat ook 1956 een tekort overlaat van naar schatting 1 miljard gulden.

Als daarbij wordt bedacht — zoals algemeen wordt aanvaard — dat het de Overheid thans mogelijk is door haar beleid met betrekking tot haar uitgaven en belastingpolitiek enigszins de geveerde hoge en lage conjunctuurtoppen af te vlakken, moet toch worden geconstateerd dat van een doelbewuste lijn in óók in dit opzicht weinig sprake is geweest.

Overigens mogen wij in deze situatie — en dat is voor de komende jaren een lichtpunt — niet voorbijzien dat tijdens de duur van dit kabinet de staatschuld sterk is verminderd, waartoe waarschijnlijk een deel der vroegere overschotten ad f 1700 miljoen is gebezigd.

Gevolgen

IN deze jaren van hoogconjunctuur is Nederland dan ook wel zeer ongelukkig met zijn grote begrotingstekorten van de laatste drie jaar. Juist die hoogconjunctuur had aanleiding moeten zijn overschotten te vormen teneinde deze te gebruiken in tijden van malaise.

Nu er tekenen zijn te zien die duiden op een afnemende bedrijvigheid en dus op afnemende ontvangsten zou het in de lijn liggen — zeker voor een socialistische minister van financiën — thans over te gaan tot verlaging van belasting en vergroting van staatsuitgaven. Maar of een dergelijk beleid onder de bovengenoemde omstandigheden wenselijk is? Daarbij wetende dat ruim 75%

door G. A. Kieft

van de rijksmiddelen zeer gevoelig is voor elke conjunctuur?

Toekomstige situatie

NU — gelukkig! — nog niet is aan te nemen dat de hoogconjunctuur is omgeslagen in zijn tegendeel, kan derhalve niet worden gesteld dat de situatie waarin de staatsfinanciën thans verkeren een gevolg is van een moeilijke economische situatie. Maar de zo juist getekende toestand der staatsfinanciën wordt daardoor wel ernstiger.

Daarbij komt dat juist nu er omstandigheden zijn die dwingen tot het doen van nog hogere uitgaven: algemene ouderdomsverzekering, onderwijs, ambtenarsalarissen. Waarbij evenmin mag worden vergeten dat de ontvangsten óók zullen dalen: het wegvallen van de opbrengst van de vereveningsheffing, de lagere ontvangsten aan vennootschapsbelasting en inkomstenbelasting tengevolge van hogere — niet door te berekenen — loonkosten en de doorwerking van de tariefsverlaging 1955/56 van deze beide belastingen.

Het is immers zeer de vraag of de toeneming van de productie per man dit gat zal vullen.

Deviezenpositie

EEN verder vaststaand gegeven is de achteruitgang van de deviezenpositie (goud en buitenlandse valuta's). Daarbij is niet alleen de omvang maar ook de samenstelling daarvan van belang. Het kweken van een overschot in zwakke valuta's ten koste van een tekort op de dollar (goud) belans heeft tengevolge, dat de welvaart groter schijnt dan deze in feite is!

In enkele maanden tijds is de deviezenpositie verslechterd (1 mei—4 juli) vanaf f 4752 tot f 4301 miljoen of rond f 450 miljoen. Weliswaar zijn de bankbiljetten nog wel volledig gedekt, maar

toch moet men een open oog houden voor deze verzwakking.

Immers voorzover de achteruitgang zou voortvloeien uit een te veel uitgaven voor niet-productieve doeleinden is dit een gevaarlijke tendens, omdat daardoor onze economische positie wordt aangetast.

Het onderstaand statistisch beeld houdt in zekere zin een waarschuwing in.

Ook dreigt er gevaar indien de verhoogde importcijfers zouden te wijten zijn aan een investering van kapitaalgoederen (machines e.d.) waarvan niet vaststaat dat dit tot een verhoogde productie aanleiding zal geven.

Voorzover de achteruitgang zou voortvloeien uit groter wordende voorraden is er nog weinig gevaar. Eveneens indien de afname van de deviezenreserve zou liggen in de financiële sfeer als gevolg van kredietverlening aan het buitenland.

Geldschepping

EEN steeds slechter wordende deviezenpositie leidt tot inkrimping van de geldcirculatie. Deze inkrimping brengt met zich een versterkt beroep op de kaspositie van de banken, waardoor het voor het Rijk moeilijker wordt — zeker bij een blijvende hantering van de goedkoop geld-politiek — door vaste leningen zijn kasverplichtingen na te komen, of zelfs door opname van kortlopende leningen (kasgeldleningen). Aan de ontstane behoefte bij het Rijk aan kasmiddelen moet dan op andere wijze worden voorzien door geldschepping, (d.w.z. geld door geen enkele reële waarde gedekt).

Thans heeft de minister tot tweemaal toe een bedrag aan schatkistpapier bij de Nederlandse Bank ondergebracht tot een bedrag van f 220 miljoen om de lopende uitgaven te kunnen financieren. En nog is de stand van 's Rijks kas be-

nauwend laag. Indien er geen ontvangsten spoedig komen — hetgeen niet aannemelijk is — en de uitgaven gelijke hoogte blijven houden — waar alle reden voor is — zal moeten worden overgegaan tot financiering met de opbrengst van vaste leningen (waarvoor op het ogenblik de situatie niet gunstig is) óf nog verder tot geldschepping, waardoor de geldontwaarding hand over hand zou toenemen.

Een recente publicatie van het C.B.S. over de nationale middelen en besteding toont aan een verdere ontwaarding van de gulden, niettegenstaande een stijgend nationaal inkomen per hoofd van de bevolking:

1949—1951: daling van de waarde der gulden met 17,4 %

1951—1953: stijging van de waarde der gulden met 0,7 %

1953—1955: daling van de waarde der gulden met 4,6 %,

tegenover een stijging van het nationaal inkomen:

1949—1955 van 100 tot 122.

1957—1960

VOOR de toekomst is het derhalve alereerst noodzakelijk dat in deze onevenwichtige tijd zo spoedig mogelijk een regering moet worden gevormd. Het weifelend karakter van de huidige conjunctuur versterkt deze noodzaak.

Daarbij is het evenzo noodzakelijk dat het komende kabinet een uitgavenpolitiek voert welke in overeenstemming is met de huidige conjunctuurgestalte, maar vooral een uitgavenpolitiek met vaste grenzen naar boven, opdat de situatie 1952/1956 zich niet nogmaals voor kan doen.

Hieraan zal moeten voorafgaan een zeer grondig onderzoek met betrekking tot de vraag of het thans nog gerechtvaardigd is verschillende bestaande uitgaven te handhaven.

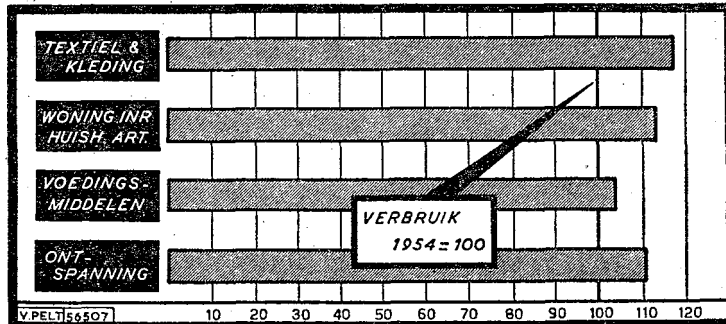
In de huidige situatie zal het niet mogelijk zijn de totale belastingdruk te wijzigen. Wel zal nodig zijn een onderzoek naar de vraag of de verdeling van de druk thans nog rechtvaardig is, een vraag waarbij de huidige hoogte van de indirecte belastingen een rol zal moeten spelen.

Naar mijn gevoelen zal voorts de aanstaande Minister van Financiën er niet onder uit kunnen de kredietverlening in het algemeen nader onder ogen te zien, evenals de activiteit met betrekking tot de investeringen (door overheid en maatschappij), waarbij met name automatisering aandacht moet verdienen.

Uit een oogpunt van christelijke gerechtigheid mag een ontwaarding van het geld niet doorgaan alleen al omdat het gevolg daarvan op de maatschappelijk niet-sterke landgenoten een bijzonder zware druk legt.

De Bijbelse opdracht de „weduwe en de wees“ te verzorgen moet voor ons een bindende zijn.

TOENEMING VAN DE CONSUMPTIE - PER HOOFD IN 1956

Jong en juist geluid

NIET alle christelijke organisaties durven ten aanzien van de politiek een vrij en onverveerd geluid te laten horen. Want, nietwaar, de leden mogen niet kopschuw gemaakt worden..... Wij zijn weliswaar een onverdacht christelijke organisatie, zo redeneren de bestuurders dan, maar concreet stelling nemen in zaken van politieke aard, nee, dát toch liever niet. We moeten om onze leden denken, ziet u. Onze leden zijn christenen, doch politiek hebben ze hun eigen zienswijze en we zouden niet graag willen, dat ook maar één lid een beetje boos op ons zou worden vanwege het feit, dat hij er politiek anders over denkt. En nu is het zeker juist om politiek en allerlei maatschappelijke en culturele arbeid te onderscheiden. Dat is zelfs noodzakelijk. Maar anderzijds moet de eenheid van het leven niet worden verdoezeld. Als op maatschappelijk terrein de Bijbel als norm voor de organisatiearbeid wordt erkend en er zijn leden van die organisatie die op politiek gebied liberaal of socialist zijn en die dus de Bijbel, wat die politieke organisatie betreft buiten de deur sluiten, dan is er sprake van een tweeslachtigheid. En door die tweeslachtigheid kan ook het fundament van de eigen christelijke organisatie worden ondergraven.

Het is daarom goed als de besturen van de christelijke organisaties — uiteraard met tact en wijsheid — te dezen aanzien een klaar geluid laten horen.

Daarom hebben wij respect voor de Christelijke Jonge Boeren- en Tuindersbond. Deze organisatie heeft al meer

dan eens blijk gegeven, haar taak niet eng begrensd te zien. Terecht meent zij, op een breed terrein haar licht te moeten laten schijnen. Terecht, omdat zij een christelijke organisatie is.

Het doet goed, in het laatste nummer van Ons Jonge Platteland, het officiële orgaan van de C.J.B.T.B., dat weer te kunnen constateren. Want in een artikel, dat tot titel draagt Duidelijk Onderscheiden, durft zij duidelijk de P.v.d.A. af te wijzen en onjuiste kritiek aan de zaak te stellen. De C.J.B.T.B. is geen organisatie van jonge a.r.-boeren, noch van jonge c.h.-boeren, doch van christenjongeren van het platteland. Niettemin durft zij voor christelijke politiek te kiezen, hetgeen duidelijk blijkt uit de volgende zinsneden in bedoeld artikel:

Waarom wordt dr. Drees geloofd en de eigen mede-christenen vaak niet? Waarom geloven velen het woord van de niet-christenen eerder dan van de mede-christenen? Zo is het in velerlei opzicht. Kritiek op een ander wordt gaarne geloofd. Met name kritiek op trouwe kerkgangers of op hen die in kinderlijke eenvoud in God geloven. Kritiek op deze mensen heeft goed gehoor. Deze „voorlichting“ doet het. Ook al is er niets van waar.

DENK EVEN AAN DE POLITIEK

Op de christelijke politiek is veel kritiek. Zij zijn de zondebokken. Handig heeft de voorlichting (reclame) van de P.v.d.A. daar gebruik van gemaakt.

Denk er om mensen: de christelijke partijen zijn conservatief. Die zijn voor bezuiniging en versobering. Kies daarom de mensen die het anders zien en doen. U wordt er beter van, uw steun aan de zgn. vooruitstrevende partij te geven. Goed onderscheiden is harde noodzaak!

Goede en duidelijke voorlichting is dringend noodzakelijk. Laat men echter ook weten en begrijpen dat voor de Christen niet alle middelen geoorloofd zijn. De kritiek van de Christen zal daarom ook eerlijker en objectiever moeten zijn. Hij moet goede en verantwoorde voorlichting geven. Laster en verdachtmaking moet hem vreemd zijn.

De Christelijke jonge boeren- en tuindersbond heeft de moed om te zeggen, waar het op staat. Zij weet, dat zij dit zeggen móet, omdat zij een christelijke organisatie is. Daarom moge de C.J.B.T.B. een voorbeeld zijn voor diegenen, die vooralsnog kool en geit willen sparen.

J. W. O.

Fa. Gebr. de Waard

Crabethstraat 14
Telefoon 2569—2248
GOUDA

Aannemer van

SLOOP-, SCHOOR- en

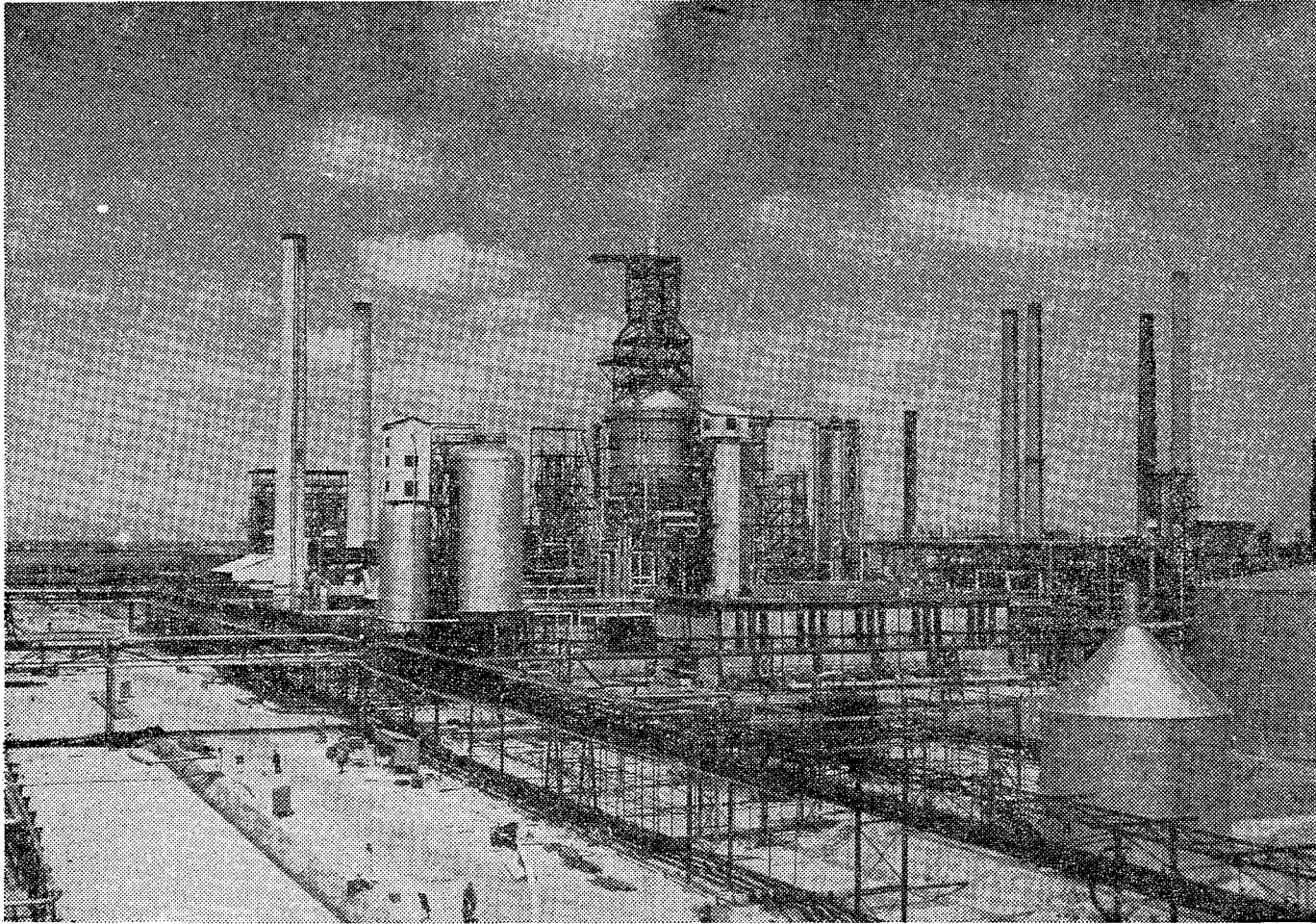
GRONDWERKEN

Handel in BOUWMATERIALEN en

METALEN

Als paddestoelen schieten de schoorstenen uit de grond: Nederland industrialiseert in een hoog tempo. Welke verhoudingen ontstaan er thans in al deze grote en kleine ondernemingen tussen de duizenden, hoog en laag, die elkaar in fabriek en werkplaats dagelijks ontmoeten? Eis van christelijk-sociale politiek is: van harte deelnemen en werken aan de solidariteit van patroon en arbeiders door de

ONDERNEMINGEN RADI

Het enorme fabriekscapex van de B.P.M. te Pernis

DE DIRECTEUR van een grote onderneming toonde enkele jaren geleden het gloednieuwe kantoorgebouw van zijn bedrijf aan een collega.

De gast was kennelijk onder de indruk en vroeg: „Hoeveel mensen werken hier?” Waarop de gastheer antwoordde: „De helft”.

Indien dit wrange grapje de werkelijke situatie aangaf, moet er in dat paleis-achtige kantoorgebouw toch wel het een en ander niet in de haak geweest zijn. Of was het de instelling van die directeur ten opzichte van zijn personeel, die hem dit antwoord deed geven?

Het bovenstaande is slechts een kleine aanwijzing van de verhoudingen, die er in vele ondernemingen nog bestaan. Ondernemer en arbeider, beiden deel uitmakend van één arbeidsgemeenschap, dragen elkaar dikwijls nog een slecht hart toe.

De Christelijk-sociale gedachte van samenwerking door het gezamenlijk dragen van verantwoordelijkheid wordt ook door christenen niet zelden verkeerd begrepen en beoordeeld.

Toch is het voor ons land van grote betekenis geweest, dat het concretiseren van deze idee als ideaal wordt nagejaagd zowel door werkgevers en werknemers, als door hun organisaties.

In een vorig artikel 1) werd aangetoond hoe de verwezenlijking van deze samenwerkingsgedachte in Nederland aanvankelijk in hoofdzaak inzette op het niveau van de bedrijfstak. De snelle ontwikkeling van de collectieve arbeidsovereenkomst bracht vertegenwoordigers van werkgevers en werknemers regelmatig bijeen rondom de conferentietafel. Dit is uiteraard van grote invloed geweest op de verhouding tussen de bedrijfsgegoten binnen de onderneming.

De werkzaamheid van vele kernen en fabriekscommissies heeft die verhoudingen eveneens beïnvloed. Dikwijls tot heil van de onderneming en van allen die daarin werkzaam zijn. Toch kunnen deze kernen en commissies principieel niet worden gezien als organen van de onderneming. Hun leden vertegenwoordigen in feite de werknemers bij de werkgever. Deze hoedanigheid is uiteraard bepalend voor hun werkwijze en de aanpak der problemen in het gesprek met de patroon. De Christelijk-sociale beweging heeft deze vorm van samenwerking, hoezeer zij de goede resultaten van deze contacten ook wist te waarderen, dan ook niet als ideaal gezien.

Op het vlak van het bedrijfsleven-als geheel en in vele bedrijfstakken zijn inmiddels organen tot stand gekomen, waarin werkgevers en werknemers samen permanent verantwoordelijkheid dragen. Men denke slechts aan de Stichting van den Arbeid, de Stichting voor de Landbouw, de Sociaal Economische Raad en aan de ruim 40 reeds tot stand gekomen productieschappen en bedrijfsschappen. Deze ontwikkeling is door de Christelijk-sociale beweging toegejuicht als een belangrijke schrede op de weg naar de verwezenlijking van het samenwerkings-ideaal.

De bovenbedoelde verheugende vooruitgang op het terrein van de bedrijfstak behoeft evenwel het streven naar een principieel juiste samenwerkingsvorm binnen de onderneming niet in de weg te staan. Integendeel, de Christelijk-sociale organisaties zijn de ondernemingsraad blijven zien als een noodzakelijke aanvulling op de samenwerking der bedrijfsgegoten in de bedrijfsschappen.

In 1950 is in ons land de Wet op de Ondernemingsraden tot stand gekomen. Nederland ging met deze belangrijke wettelijke regeling bepaald niet aan de spits der naties.

In Engeland kent men al sinds de oorlogsjaren de zogenaamde joint production committees en de works councils. In Duitsland kwam zelfs reeds in 1920 een Betriebsrätegesetz tot stand, die uiteraard door Hitler werd afgeschaft. Frankrijk en België kregen respectievelijk in 1945 en 1948 hun wettelijke regelingen van de ondernemingsraden.

Wij besluiten deze internationale rondblik, die ons bescheidenheid kan leren, met de vermelding, dat in de Scandinavische landen de ondernemingsraden dikwijls zijn gebaseerd op desbetreffende bepalingen in collectieve arbeidsovereenkomsten. Tegen een zodanig fundament van de ondernemingsraad kan in Nederland terecht worden aangevoerd dat, waar zulk een overeenkomst te eniger tijd afloopt, de onderne-

HET IS goed enige aandacht te schenken aan de waarde van propaganda. Welke oorzaak u ook wilt aanvoeren voor de nederlaag, altijd speelt de factor propaganda daarin een belangrijke rol.

Het gevaar bestaat, dat bij het zoeken naar de oorzaken van de nederlaag, deze factor genegeerd wordt.

Er wordt gezegd dat de populariteit van dr. Drees van overwegende betekenis is geweest. Anderen zeggen, dat het vermaterialiseren van het leven de ware oorzaak is. Nee, zegt no. 3 de christenen die P.v.d.A. stemmen, doen dit om principiële redenen. No. 4 weet dat de christelijke partijen in hun politiek geen rekening houden met het gebod der naastenliefde, wat de humanisten volgens hen wel doen.

Gaat u eens na, welke rol propaganda bij al deze oorzaken speelt. Het is goed eerst eens na te gaan welke invloed propaganda op het menselijk gedachtenleven kan uitoefenen. Niet alleen vandaag, ook in vroeger eeuwen.

John Wanamaker

HIJ WAS de man die het eerste warenhuis ter wereld oprichtte. Hij was de eerste man ter wereld, die advertenties van een hele pagina plaatste. Hij was ook de eerste man die vaste prijzen invoerde. Voordien was het gewoonte dat de klanten op de prijs konden afdingen.

Zijn reclame afdeling noemde hij Publicity department. In onze taal propaganda afdeling.

Evenals in Nederland, is het in Amerika gewoonte om propaganda, zodra die commerciële winst nastreeft, reclame te noemen. Denk niet dat hij een kapitaalkrachtig man was.

Toen hij zijn eerste herenkonfektie zaak opende, was zijn kapitaal belangrijk kleiner, dan als normaal gold. Personeel hield hij er niet op na. Zelfs geen loopjongen. De dag van de opening verkocht hij slechts één kostuum. Het geld bracht hij direct naar de krant om een advertentie te plaatsen.

Aan het eind van zijn leven had hij drie warenhuizen.

Nederlandse warenhuizen waren daarbij vergeleken maar buurtwinkeljes.

Wat meer zegt, door zijn reclame heeft hij een publieke opinie omgevormd. Het afdingen heeft hij vervangen door vaste prijzen. Dat leefde niet onder zijn klanten. Hij heeft het tot leven gebracht.

Billy Graham en Paulus

HOE IS het mogelijk dat Billy Graham 50.000 mensen kon trekken, bij zijn rede in het stadion? 5000 toehoorders is naar Nederlandse begrippen al een bijzonder hoog aantal. Hij had 10 maal zoveel luisteraars. Het was ook hier de propaganda, die het bereikte. Voordat Graham naar Nederland kwam, was er reeds lang in de pers over geschreven.

Kunt u zich de rede van Billy Graham nog herinneren? Die was opgebouwd volgens de Aida regel, waar-

Propaganda-analyse (III)

over u in het vorige artikel hebt kunnen lezen.

Echt Amerikaans vindt u?

Maar deed Paulus het zoveel anders?

Paulus gebruikte de modernste middelen, die er in zijn tijd waren. In Hand. 19 : 22 leest u dat Timotheüs en Erastus naar Macedonië gezonden werden. Paulus zou hen later volgen. Dat was in die tijd de methode om de komst van een bekend spreker voor te bereiden. Die reis zal ook een lief kapitaalje gekost hebben.

Is dit wel zoveel anders, dan wat Billy Graham deed?

Deze verkiezingen

UIT bovenstaande voorbeelden kunt u zien, wat propaganda kan bereiken. Er moet natuurlijk iets zijn, dat gepropageerd kan worden. Propaganda met een voze inhoud kan geen resultaten opleveren.

U hebt gezien, dat propaganda 50.000 mensen samenbracht. U hebt ook gezien dat een winkelier door propaganda omhoog gestuwd werd. Hij kon een publieke mening veranderen. Bekijkt u nu eens, wat de oorzaken van onze nederlaag met propaganda te maken hebben.

Dr. Drees is populair. Hoeveel van de kiezers, die hem om zijn populariteit stemden, zouden Dr. Drees persoonlijk kennen? Zouden er niet heel wat zijn, die hem zelfs nog nooit gezien hebben? De mensen die hem goed kennen, zijn of partijgenoten, of geheide tegenstanders. Hun stem staat toch wel vast. Hoe kan dr. Drees dan zo populair zijn?

Propaganda!

Men heeft het door propaganda zo-

ver weten te krijgen, dat de noodwet ouderdomsvoorziening, in de volksmond noodwet Drees heet. U hebt op de verkiezingsdag een kaartje in de brievenbus kunnen vinden met een persoonlijke oproep van Dr. Drees. Dat kan met een andere lijsttrekker ook. Men heeft het immers al geprobeerd, met de wet Suurhof?

Dr. Drees is een bekwaam man. Was dat niet zo, dan was deze propaganda zonder inhoud, en zou zonder resultaat zijn gebleven.

Maar propaganda blijft het.

Het leven is vermaterialiseerd, zegt men. Dat zal voor een groot deel wel waar zijn. Ik vraag u heeft het christendom dan niet verzuimd, de hogere levenswaarden te propageren? Naarmate er meer waarheid in deze oorzaak ligt, naar die zelfde mate is de christenheid meer tekort geschoten. Men zegt, dat er leden van de Prot. Chr. werkgemeenschap van de P.v.d.A. zijn, die oprecht menen hun christelijke beginselen, daar beter te kunnen naleven dan in de christelijke partijen. Met name wijzen ze dan op de sociale voorzieningen. De schijn hebben ze mee. Is dit ook niet een succes van de socialistische propaganda, en een tekort aan voorlichting van onze kant? Men redeneert, als er een voldoende aantal protestanten en Rooms Katholieken in de P.v.d.A. aantrokken kunnen worden, kunnen zij samen de meerderheid uitmaken van de partij.

Een fusie tussen C.H. en A.R. zou dat argument in ons beider voordeel doen omslaan. Het is zonder meer duidelijk dat de P.v.d.A.-stemmers aan een combinatie van de nieuwe christelijke partij met de K.V.P. een overwegende meerderheid kunnen geven. Men kan dan niet meer wijzen op onze verdeeldheid. Bovendien komt de verhouding met de N.C.R.V. heel wat makkelijker te liggen. Hieruit blijkt de propagandistische waarde van een fusie.

Het is zeker niet minderwaardig en evenmin onchristelijk om deze propaganda te voeren. Paulus gebruikte de modernste propaganda-middelen die hij tot zijn beschikking had.

Het mag niet het doel zijn van onze propaganda om ons eigen standje te verdedigen. Het gaat om het propageren van de christelijke beginselen voor het staatkundig leven. God liefhebben boven alles, en uw naaste als u zelf, dat is de kern.

Voor uw eigen K.V. kunt u deze gevolgtrekking maken: Hoe u het ook bekijkt, het draait altijd weer uit op propaganda.

v. d. M.

INGEN

nisch gezien, een tijdlang
nemen komen te hangen indien
geen van de c.a.o. plaats vindt,
lanche nieuwe c.a.o. niet onmid-
delijke sprake van de oude in wer-
king.
dan ook terecht de weg van
de regeling gekozen.

voorschriften

kracht worden van de Wet
Ondernemingsraden op 7 juni
1955. Het is een orgaan van over-
zicht en toezicht te worden ingesteld
Onderneming met 25 of meer
werknemers, Kiesgerech-
te werkgever zodra hij 21 jaar
gedurende tenminste 1 jaar
in dienst van de betrok-
ken is geweest.

Op bepaalde omstandigheden, zo-
als de structuur van het bedrijf, kan
de werknemers en zelfs
de werknemers ontheffing
vrij van de plicht onderne-
men te stellen. Dit is het geval
wanneer, het zeerreders-
chap, Nederlandse Spoorwegen,
het bedrijf een personeelsraad
heeft voor de overheidsonderne-
ming een dispensatie, aangezien
de reeds overlegorganen
zijn.

Let op de werknemers te kiezen
de Ondernemingsraad varieert,
naar het aantal kiesgerechtig-
de leden in de betrokken on-
der- 3 tot 25. De leden van
de Ondernemingsraad moeten 23 jaar of
ouder ten minste 3 jaren bij de
onderneming in dienst zijn geweest.

Het kandidaten te stellen wordt
in plaats toegekend aan de be-
zitter van de organisatie. Deze voorziening
het vertrouwen, dat deze or-
ganisaties hebben verworven. Te-
voren door een waarborg ge-
aan het zich mengen van on-
der- in aangelegenheden, die
de werknemers reguleren. Bo-
ven dit recht van kandidaat-
stelsel vakbonden een blijk van
worden gezien voor de ar-
beidsorganisaties verrichten
aan de Ondernemingsraden
waarmee verband houdende
zaken.

De instelling van het personeel
de Ondernemingsraad geeft, kan ook aan
de vakorganisaties het recht
te kiezen, om een kandidaat-
stelsel. Men kan zich voor-
stellen ongeorganiseerd-zijn van
een van het personeel het wen-
schen dit recht aan een groep
van werknemers toe te kennen.
De leden van de Ondernemingsraad
moeten om de twee jaren plaats-
nemen of één van de directieleden
is voorzitter van de onder-
nemingsraad. Uit deze samenstelling
blijkt, dat deze niet alleen
een orgaan is, doch ook een orgaan
van de Ondernemingsraad is. Zoals hierboven reeds
vermeld, is dit voor de taak-
wijze van de raad
van belang.

bevoegdheden

De Ondernemingsraad is in
de Wet omschreven: „De onder-
nemingsraad heeft tot taak, zulks onder
toezicht van de zelfstandige functie van
de Ondernemingsraad naar vermogen bij te dra-
gen aan het goed mogelijk functioneren
van de Ondernemingsraad”. De wetgever heeft de
Ondernemingsraad van de raad nauwkeurig aan-
te wijzen de plaats kan daarvan slechts
aan worden gegeven.

De Ondernemingsraad is de raad bevoegd alle
andere opmerkingen te be-
zoeken zover deze van belang zijn
van de werknemers in de
Ondernemingsraad, wijziging of aanvul-
ling van de arbeidsreglement, dat men
van de Ondernemingsraad zou
kunnen, moet in de raad overleg
worden.
De raad overleg te worden ge-
geven het vaststellen van vakan-
tijdsregelingen, ploegdiensten
regelingen, althans voorzover dit
de vaststelling niet bedrijfs-
geschiedt.

De Ondernemingsraad onderdeel van de
Ondernemingsraad is het houden van toe-
zicht op de naleving van de arbeidsvoor-
waarden van de voorschriften met be-
doel de bescherming van de
Arbeidswet, Veiligheidswet,
Ondernemingsraad deel te ne-
men in de instellingen ten
betreffende de werknemers, die aan de
Ondernemingsraad gebonden zijn.
De Ondernemingsraad vermeld, dat de raad be-

Een Amsterdamse chocoladefabriek in het jaar 1815. De prent is getekend door een van deze, aan de cacaomolen draaiende arbeiders

Een moderne beschuitfabriek (van de fa. Hooimeyer te Barendrecht)

voegd is te adviseren en voorstellen te
doen inzake maatregelen ter verbetering
van de technische en economische gang
van zaken in de onderneming.

Medezeggenschap

DE BEVOEGDHEDEN van de onderne-
mingsraad betreffen dus zowel onder-
werpen van sociale als van economische
aard. Men kan terecht spreken van mede-
zeggenschap van de werknemers, mits men
onder dit begrip hier niet verstaat: mede-
beslissingsrecht in de formele zin van het
woord.

Aangezien men nog maar enkele jaren
geleden de eerste ondernemingsraden aan
de slag heeft zien gaan, kan moeilijk
precies worden aangeduid hoever deze mede-
zeggenschap reikt en hoe zij het best func-
tioneert. De ondernemer heeft een eigen
verantwoordelijkheid, die met name bij het
geven van de dagelijkse leiding in de on-
derneming tot haar recht moet kunnen
komen. De wetgever drukt de ondernemings-
raad dan ook op het hart deze „zelfstan-
dige functie” van de ondernemer te erken-
nen. Aan de andere kant is het duidelijk,
dat de Wet op de Ondernemingsraden de
werknemers in staat stelt een belangrijke,
nieuwe verantwoordelijkheid ten opzichte
van de onderneming te dragen. Dit kan van
grote betekenis zijn voor de verhoudingen
en de sfeer in de onderneming.

Het niet schuwen van die verantwoorde-
lijkheid betekent voor de gehele onderne-
ming een zegen. Met vreugde moet gezegd
worden, dat vele ondernemers dit inzien en
bereid zijn eerlijk en loyaal deze nieuwe
vorm van samenwerking niet alleen te aan-
vaarden, doch ook te stimuleren.

Dat het echter nog niet overal glad zit
bewijzen de cijfers. In totaal komen 4288
ondernemingen voor het instellen van een
ondernemingsraad in aanmerking. Eind
1955, dus ruim 5½ jaar na de inwerking-
treding van de wet, waren er 420 onder-
nemingsraden ingesteld. Dit beeld wordt
iets gunstiger als men bedenkt, dat tege-
lijkertijd voor ruim 750 ondernemingen de
voorlopige reglementen van de onderne-
mingsraden waren goedgekeurd. Sommige
bedrijfstakken, zoals de textielindustrie, de
vleeswarenindustrie en de handelsbanken,
alsmede de suikerverwerkende industrie
slaan een goed figuur. In de zgn. groot-
metaalsector wekt de regelmatige vooruit-
gang vertrouwen. Ook in andere sectoren
van het bedrijfsleven vordert men, getuige
het feit, dat in 59 van de ruim 70 bedrijfs-
takken bedrijfscommissies werden inge-

steld, die met de voorbereidingswerkzaam-
heden zijn belast.

Deze langzame ontwikkeling wordt uiter-
aard beïnvloed door het feit, dat de Neder-
landse wetgever de instelling van onderne-
mingsraden weliswaar verplicht stelde,
doch tot nu toe de niet-naleving van dit
voorschrift niet met straf bedreigde. Men
heeft er de voorkeur aan gegeven, dat de
ondernemingsraden op basis van volledige
vrijwilligheid tot stand komen.

Beter drang dan dwang

HET STIMULEREN van een zo
belangrijke vorm van samen-
werking kan in een land als het onze
inderdaad beter geschieden zonder
knuppel in de hand. Conflicten zoals
de staking, die het vorig jaar bij de
firma Hensen uitbrak, zijn bepaald
niet bevorderlijk voor het scheppen
van een klimaat, waarin het overleg
kan gedijen. Niettemin kan men zich
voorstellen, dat alle belanghebbenden
niet evenveel geduld hebben. Ook in
dat opzicht mogen werkgever en
werknemer niet teveel van elkaar
eisen. Van kardinale betekenis is
echter, dat men de ondernemingsra-
den met zodanige wijsheid en met zo-
veel tact tot stand doet komen, dat
hierdoor in het bedrijf een geestes-
gesteldheid wordt gekweekt, die de
beste verwachtingen betreffende de
resultaten rechtvaardigt.

Slechts een goede gezindheid van
de bedrijfsgegoten ten opzichte van
elkaar kan voorkomen, dat de voor-
schriften van de Wet op de Onder-
nemingsraden tot een dode letter
worden.

Het behoeft geen betoog, dat het
met name de christelijke werkgevers
en werknemers duidelijk moet zijn,
dat een Hogere Wetgever dan die van
het Binnenhof een zodanige gezind-
heid als gebiedende eis stelt.

Mr. W. R. v. d. SLUIS

1) „Om het klimaat van de arbeid”. Ne-
derlandse Gedachten van 28 april 1956.

LEEWARDEN

J. SPAAN
Timmerbedrijf Nieuwbouw
EN ONDERHOUDSWERK
Spanjaardslaan 11 - Tel. 8515 - LEEWARDEN

Modern schilderwerk
verzorgt
Schildersbedrijf H. Visser
De Ruyterweg 22-24, Telefoon 5866, Leeuwarden

HUIZUMER
FRUIT- EN GROENTENHAL
(M. W. CAMPING)
NIEUWESTAD 80 - LEEWARDEN - TEL. 6921
Lid Fruitexpres „VITA” Diepvriesgroenten

HOTEL „DE KROON”
SOPHIALAAN — LEEWARDEN
Tel. 4467—4468
★
Uw adres voor recepties en partijen

Nederlandsche Middenstandsbank N.V.
Kantoor LEEWARDEN
Bedrijfskredieten
Deposito's
Rekening-Courant
Safeloketten
Beleggingen
Spaargelden
WILLEMSKADE 2 — TEL. 4646 — LEEWARDEN

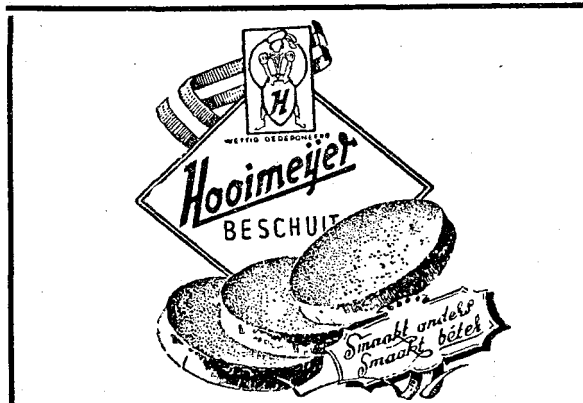
Stoomwasserij DE RUITER
Tulpenburg 30 — LEEWARDEN — Tel. 5707
Behandeling van **HUISHOUDWAS
WERKKLEDING
OVERHEMDEN
BOORDEN** enz.

VOOR aan- en verkoop van Huizen, Zakenpanden, Boer-
derijen en land,
HYPOTHEKEN - HUURINNINGEN
TAXATIES - AKTEN - SUCCESIE-MEMORIES
Makelaarskantoor W. Dijkstra,
Prins Hendrikstraat 7a - LEEWARDEN
Telefoon 6985-3685-2585

BROEKEMA's
KOFFIE en THEE
vraag die!
N.V. BROEKEMA-NAGEL, GRONINGEN - ASSEN

Fa. GEBR. VISSER
Carrosserie- en Brancardfabrieken
Westersingel - Pier Panderstraat - Leeuwarden
Tel. 0 5100-5529
Gespecialiseerd in het bouwen van:
Ambulancewagens, Dentalcars
Mobile units voor Chirurgie en Röntgenologie

Rijwielen direct van de fabriek
Besparing f 60 per fiets. Gratis prijscourant A-E. Zie nrs 5-6
f 168.50 met knijpremmer, drie-versnellingsnaaf (org. S-A)
aluminiumvelgen, enz. Franco huis. Ook gemakkelijke beta-
lingscondities.
SIMBA-RIJWIELENFABRIEK
's-Gravenzande, telefoon 673. Voor Noord-Holland: L. Coupe-
russtraat 2 Amsterdam-W., telefoon 131448

drukkerij zwagers

SINDS 1903
nieuwe binnenweg 460.462 — rotterdam

**Scheepsinstallatiebedrijf
„Nederland” N.V.**

Oostdijk 29, IJsselmonde
Tel. 445 Ridderkerk
(4 lijnen)
**Voortstuwings-
installaties**
van elk vermogen.

★ REPARATIE VAN ELECTRO-
MOTOREN
★ VERKOOP VAN
SIEMENS MOTOREN
★ SPECIALE
BEDRIJFSINSTALLATIES

Fa De Kat & Den Otter
ROTTERDAM
Oostzeedijk 150-152 - Telefoon 28060

SCHEEPSBOUWWERVEN

**A. VUYK
& ZONEN**

CAPELLE AAN DE IJSEL
Nieuwbouw en reparatie
Telefoon Rotterdam 113333 (K 1800)

N.V. Aannemers. en Handelsbedrijf

VAN OORD

Hoogstraat 73a

Werkendam

Telefoon 444

RIJSWERKEN
GRONDWERKEN
ASFALTWERKEN

A. van der Werff
**Scheepsbouw en
Bergingsbedrijf**

Verhuur dekschuiten en
motordekschuiten

DOESBURG TELEFOON 275

**n.v. Scheeps-
bouwwerf v/h
Fa A. LANSER**
Sliedrecht
Holland

Zit U in de war
BEL OP
K 1820 — 5370
LAS EN
CONSTRUCTIEWERKPLAATS
C. J. de Vos
GOUDA

INNEMEE & ZN. N.V.

BEGRAFENIS-
TRANSPORT
DEN HAAG
Telefoon 115940
HAARLEM
Telefoon 10441
DELFT
Telefoon 1642

Onmiddellijk
ter plaatse
te
ontbieden

JUTE ZAKKEN
voor binnenland en export
Een vertrouwensartikel!
NOORD NEDERLANDSE ZAKKEN-
HANDEL N.V. - GRONINGEN
EEMSKANAAL N.Z. 46
Telefoon 31345 (3 lijnen)
Telegramadres „Jute”

UIT DREES EN PERIODIEK

Op politiek ganzenbord

Overleefd?

Vóór de bijeenkomst van het A.R. Partij-Convent schreef Het Vrije Volk o.m.:

„De protestantse partijen hebben de tijd overleefd waarin de geschiedenis hun een taak te vervullen gaf. De schoolstrijd is gestreden. De achterstelling is verdwenen. Het zal steeds moeilijker voor hen worden hun bestaan — en helemaal hun naast elkaar bestaan — te rechtvaardigen in het oog van de jonge generaties. Op het politieke ganzenbord zitten ze in de put en het is nog niet te zien wie hen daaruit kan verlossen.”

Houvast

Ná de bijeenkomst van het Partij-Convent stond in Het Vrije Volk in een artikel, getiteld „Om een program” te lezen:

„Het is niet duidelijk wie de protestants-christelijke partijen kan verlossen uit het slop waarin zij zijn geraakt, schreven wij verleden week. Het is wel duidelijk dat het bestuur van de Antirevolutionaire Partij het zich tot plicht rekent deze taak op zich te nemen. De voorzitter van de partij, dr. W. P. Berghuis, heeft jongstleden zaterdag een schets gegeven van de opgave waarvoor de antirevolutionairen zich gesteld zien.

De kern ligt, als wij het goed begrijpen, bij de vraag: geven de christelijke beginselen zoals die in de Antirevolutionaire Partij worden omschreven, wel een voldoende houvast voor een praktische politiek? Die beginselen hebben het aanpassingsbeleid van Colijn mogelijk gemaakt en gerechtvaardigd. Die beginselen staan thans niet in de weg aan de politiek van volledige werkgelegenheid, zoals de socialisten haar voorstaan te verwezenlijken.

Hoe kan dat? . . . Deze tegenstellingen doen onverbiddelijk de vraag stellen: zijn de christelijke beginselen wel in staat één partij te dragen? Of is het niet veeleer zo dat eensgezindheid van levensbeschouwelijk uitgangspunt verscheidenheid van politieke overtuiging niet kan voortkomen? En als dat zo is, waarom dan niet de consequenties getrokken?

Beraud

In De Volkskrant lezen we o.m.:

„De anti-revolutionairen hebben in een speciale vergadering van het partij-convent de verkiezingsuitslag besproken. Hoe kon de A.R. twee zetels aan de P.v.d.A. verliezen? Was het de populariteit van dr. Drees? De A.R. weet zelf, uit de tijd van Colijn, dat een partij boven haar stand kan leven. Toch is het goed, dat het partijconvent daarin niet de hoofdoorzaak zocht. Bij de protestants-christelijke partijen is reeds lang een teruggang merkbaar. Die lijn zette zich ook nu, en wat de A.R. betreft zelfs op een onrustbarende manier, door. Hier moeten dus zeker dieper liggende oorzaken spelen.

De nieuwe partijvoorzitter van de A.R., dr. Berghuis, die de leiding onder moeilijke omstandigheden overneemt, wees er terecht op, dat veel zekerheden, na de oorlog, op drift zijn geraakt. Daaronder hoort ook de vanzelfsprekendheid, niet enkel bij protestanten, maar ook bij katholieken, om op een beginselpartij te stemmen. Dat zou winst zijn wanneer daaruit de behoefte was voortgekomen om zich meer bewust te bezinnen op het waarom.

Toch is dat niet het kenmerk van de nieuwe ontwikkeling. Ook bij leidende „doorbraak”-figuren is er onrust en teleurstelling over het feit, dat het succes van de P.v.d.A. vooral een gevolg is van „verzakelijking”. Als voor een te automatisch stemmen op de beginselpartijen slechts het „wat geeft het” in de plaats komt, dan is dat geen winst, maar wezenlijk verlies. En naarmate die geest meer zou gaan overheersen, moet er steeds minder plaats zijn voor partijen, die uitgaan van hetgeen een christenmens het diepst beroert.

Hierin verandering te brengen ligt maar voor een klein deel in de macht van een beginselpartij. Het is veeleer een kwestie van geestelijk klimaat, zoals dat vanuit de kerken en vanuit andere beginselorganisaties wordt beïnvloed. En dan liggen de verhoudingen bij het protestantse volksdeel uitgesproken slecht.....

En hoe is de verhouding tussen A.R. en C.H.? Direct na de verkiezingen zijn uit het christelijke kamp stemmen opgegaan, dat het nu zeker tijd werd voor één protestants-christelijke partij. Even later werd echter al weer duidelijk, dat de oude bezwaren nog onverminderd leven.

Desondanks heeft de christelijke volkspartij, een splinterpartijtje dat dit keer niet aan de verkiezingen deelnam, uit de uitslag het bewijs geput, dat de protestants-christelijke eenheid dan toch van haar kant moet komen, hetgeen de verwarring wellicht nog groter maakt. Ook heeft zich een comité van christelijk-historische en anti-revolutionaire figuren aangediend met het doel om beide partijen „tot zuiverder belijden en beleven en zo mogelijk tot eenheid te brengen”, maar als tegelijk gesproken wordt over „de systematisch doorgevoerde stille socialisatie”, dan rijst de vraag of hier niet de „stille” bedoeling achter zit om A.R. en C.H. op conservatieve paden te richten, waardoor zij echter zeker hun greep op de christelijke arbeiders zouden verliezen.

IN DE PUT?

Kool en geit

Trouw, schrijvende over „De geest van de partij” merkt op:

„Het zou begrijpelijk zijn, indien een verkiezingsnederlaag aan deze geest afbreuk zou doen. Terecht constateerde de heer Berghuis dat er in de verkiezingsstrijd van zeer veel opgewektheid binnen de partij kon worden gesproken. In het bijzonder de Arjos had zich voortreffelijk gehouden. Maar ter vergadering werd ook op veel wondplekken in dezen gewezen. Het kader van de partij en jeugdbeweging was wel enthousiast geweest. Maar hoe velen lieten hun plaats in dat kader onbezet? Op deze mensen zal in de toekomst met kracht moeten worden geappelleerd.

Wat het tekort aan onderling vertrouwen betreft, ter vergadering bleek wel dat sommigen zich in het politiek beleid van de A.R.-Partij uit de laatste jaren niet konden vinden. Dat is trouwens bekend genoeg. De heer Berghuis vond overigens dat men t.a.v. dit gebrek aan onderling vertrouwen zeker niet moet overdrijven. Wij zijn het daarmee eens.

Wie politiek bedrijft staat overigens voortdurend voor de mogelijkheid dat men kiezen moet tussen bepaalde beslissingen. Dat is door de a.r. dan ook gedaan. En dan kan men niet van twee waljetjes eten.

Een bepaald beleid kan dus bezwaren bij bepaalde mensen ontmoeten. Maar tenzij men onoverkomelijke bezwaren van principiële aard heeft, moet iemand die liefde voor de partij heeft zich daarbij neerleggen.

Maar de partij moet ten slotte staan voor haar zaak.

Naar onze mening zal de partij er dan ook goed aan doen om in de toekomst in de van haar uitgaande stukken, in haar orgaan en in haar program van actie het a.r. standpunt ten aanzien van de actuele vraagstukken zo duidelijk mogelijk te formuleren.

De mensen moeten weten wat men aan de partij heeft. Wij zijn bang voor vage

formuleringen en voor een partijbeleid dat de kool en de geit tracht te sparen.”

Drie punten

De Rotterdammer merkte naar aanleiding van de bijeenkomst van het Partij-Convent o.m. op:

„Daar is in de eerste plaats, dat het ook in de moderne vraagstukken, waarvoor wij vandaag als volk staan, gaat om de principiële kijk welke men daarop heeft. Het gaat er om, ons volk duidelijk te maken, dat de moderne problematiek maar niet is een of ander „zakelijk” geval, maar dat de principiële aanpak beslissend is, de principiële aanpak óók van al deze schijnbaar „zakelijke” kwesties.

Daar is in de tweede plaats, dat het niet voldoende is, wanneer een protestantse partij zich „afzet” tegen de socialisten. Juist als protestantse partij behoort zij eveneens haar houding te bepalen tegenover Rome, en niet maar binnenskamers, doch publiekelijk en naar buiten. Laat zij dit na, dan scheidt zij verwarring, zelfs onder haar volgelingen, die zich dan al te gemakkelijk door goedkope slagzinnen laten meeslepen. De ervaring heeft dit bevestigd.

Daar is in de derde plaats de samenbundeling van krachten op protestants gebied. De protestanten hebben zowel op politiek als op economisch en sociaal gebied een belangrijk reservoir aan krachten. Zij beschikken over een omvangrijke braintrust. Deze braintrust wordt te weinig georganiseerd. Met het gevolg, dat er ook veel te weinig uit komt. Waar, zo vroeger wij reeds, waar blijven de initiatieven?

Het doet ons goed, dat al deze punten binnen de A.R.-Partij weerklank hebben gevonden. Wij zijn er van overtuigd, dat zij ook binnen de andere protestantse partijen leven. Het gaat om de verlevendiging van de zaak van het protestantisme onder ons volk. Houden wij dát in het oog, dan is het mogelijk, zelfs uit geleden verlies winst te behalen.”

EN ONS COMMENTAAR

Eensgezindheid en samenbundeling

De protestantse partijen mogen dan, volgens de socialistische pers, op het politieke ganzenbord in de put zitten, het Partij Convent heeft wel bewezen, dat de A.R. Partij, ondanks het verlies, dat zij heeft geleden, niet in de put zit. Openhartig zijn allerlei zaken besproken, en nagegaan, wat gedaan kan worden om in de toekomst het geleden verlies weer ongedaan te maken. In elk geval kan gezegd worden, dat er niemand was die de mening was toegedaan, dat de partij zich heeft overleefd. In socialistische kring zou men dat wel willen. Het staatkundige leven in ons land heeft meer dan eens ups en downs te zien gegeven van politieke partijen. Vergelijken met de laatste tientallen jaren maakt zo de liberale partij weer een tijd van enige opgang door. En daarom is er voor de protestants christelijke partijen geen reden tot defaitisme en is men in A.R.-kring ook allerm minst in een stemming om bij de pakken te gaan neerzitten.

Niettemin is het natuurlijk verstandig na te gaan welke factoren hebben bijgedragen tot het geleden verlies en is bezinning nodig over de vraag wat noodzakelijk is om weer tot winst te komen.

Nodig daartoe is zeker in de eerste plaats eensgezindheid in eigen kring. Dat er in onze kring nuances zijn, is allerm minst reden tot bezorgdheid. In een volkspartij kan men niet anders verwachten. Zo denkt men in de P.v.d.A. tegenwoordig over tal van politieke vraagstukken veel minder eensgezind dan voorheen in de S.D.A.P. het geval was. We behoeven slechts het vraagstuk van de landverdediging te noemen en het Nieuw-Guinea-probleem. Of wil men twee namen, dan kan volstaan worden met dr. Drees en ir. Vos.

Niet alleen dient gestreefd te worden naar eensgezindheid in eigen kring, doch ook naar samenbundeling van al diegenen, die van oordeel zijn, dat principiële partijvorming in deze tijd meer dan ooit geboden is. Op welke wijze het daartoe moet komen is een vraag, die ernstig onder de ogen dient te worden gezien, want eenvoudig is de zaak niet. Van grote betekenis is het echter, indien algemeen de noodzakelijkheid van die samenbundeling wordt ingezien. Zij moet het ideaal blijven, niet alleen omdat op die wijze gemeenschappelijk groter krachtsontwikkeling ontplooid kan worden, doch nog veel meer omdat in deze tijd vooral tot elkaar gebracht moeten worden, die bij elkaar behoren.

„In de grootte van de leugen ligt altijd een stuk geloofwaardigheid”

Het redegeloof gaat wankelen

Wellicht vinden sommige lezers het enigszins vreemd, dat wij in een serie over de religieuze achtergrond van de linkse partijen ook nog aandacht geven aan het fascisme. Hitler en Mussolini zijn immers verslagen, hun leer is in discreditie gekomen, omdat uiteindelijk succes uitbleef. Behandeling van de beginselen van het nationaal-socialisme lijkt niet aktueel meer te zijn.

Wij menen dat dit een vergissing is. Het rationalisme heeft impulsen gegeven aan verscheidene staatkundige bewegingen. Nu is het rationalisme in velerlei opzicht onttroond en het irrationalisme werd troonopvolger. De eerste uitbarsting daarvan op staatkundig terrein is mislukt, evenals de Franse revolutie. Maar de leidende grondgedachten daarvan spoken nog steeds in de hoofden der mensen rond. Denk maar aan de bewuste teruggang tot de primitiviteit in de kunst, om zich te ontworstelen aan de eenzijdigheid van het rationalisme. En in de ontkerstende massa blijft de latente en wellicht onbewuste bereidheid aanwezig om straks opnieuw de nu nog onbekende god van het irrationalisme te volgen. Wie hier geen rekening mee houdt heeft geen lering uit de geschiedenis getrokken.

VREDE, vrijheid, gelijkheid en broederschap hadden zowel liberalisme als socialisme de wereld beloofd. Maar de oorlogen groeiden uit tot miljoenenlachtingen, de vrijheid verkeerde in economische en staatkundige slavernij, de gelijkheid bleek alleen op het kerkhof te bestaan. En de broederschap? De liberalen deelden het volk op in individuen, de socialisten in klassen en allen verwachtten het heil van de strijd. Daarom vroegen velen zich af, welke inhoud nog gegeven kon worden aan woorden als volk en vaderland. Erger nog, zij begonnen te twifelen aan alles wat hun geleerd werd, omdat zij leuzen gelijkstelden met leugens en elke waarheid zelfs als een holle leuze beschouwden. Hoe dikwijls was niet de „waarheid” verkondigd en was men toch weer teleurgesteld in het heil dat beloofd werd?

Nu hadden de wegbereiders en fundeers van al deze richtingen (de wijsgeren) ook wel een bijzonder ondankbare taak. Zij hadden hun systeem niet gebouwd op Goddelijke openbaring, maar op feiten en methoden van vakwetenschappen. Daardoor vervalsten zij de werkelijkheid, die immers nooit enkel economisch, natuurkundig, enz. is. Daardoor ook verwarden zij zich telkens weer in tegenstrijdigheden en niet zodra kwamen de vakwetenschappen tot nieuwe methoden en uitkomsten, of hele scholen wijsgeren spanden zich in hun filosofie daarbij aan te passen, tot zij opnieuw vastliepen.

Het begon toen de wiskunde grote resultaten boekte. Onmiddellijk werden wereld en god teruggebracht tot weinig meer dan een wiskundige formule. Daarna behaalde de natuurkunde grote successen. Prompt werden god en mensen gesteld onder de natuurwetten, die immers algemeen geldend waren. Misschien was er een schepper geweest, maar dan had die als een klokkenmaker de wereld gevormd en opgewonden, zodat zij nu vanzelf afliep zonder dat iemand zich daarmee bemoeide (deïsme). Maar ook die klokkenmaker was natuurlijk gebonden geweest aan de wetten die voor het mechaniek gelden. De volgende stap was, dat die feilloze wetten der natuur zo heerlijk werden gevonden, dat men ze god noemde: het pantheïsme. En zij die de natuur niet god noemden, werden materialisten genoemd.

Zo ging het onophoudelijk. Als — om niet meer te noemen — een bepaalde

methode in de zielkunde grote uitkomsten geeft, haasten wijsgeren zich deze nieuwe zon te aanbidden. Dan worden god (het goede), duivel (het kwade), mens en gemeenschap een zaakje van hormonen, instinkten en spijsverteringsprocessen. Want in werkelijkheid vergoddelijkt men het succes, naar het woord van Habakuk: „Daarom slacht hij offers voor zijn net en ontsteekt ze voor zijn zegen; want door deze is zijn deel vet en zijn spijs overvloedig”.

Al spoedig stond er een wijsgeer op die zei: De mens is een machine. Wie verbaast zich dan, dat steeds meer vroegen, waar in al deze systemen de vrijheid van de mens bleef en de zin van het leven. Een steen, onderworpen aan de valwetten, kan uit zichzelf niets. Wat kon dan een menselijke machine doen uit zichzelf, als zij geboren is uit een wiskundige formule, een wet uit de mechanica, een ontsparing van atomen en een drukfout van een aap?

Onzekerheid met goud overtrokken

MAAR de wijsgeren kwamen in nog groter verlegenheid. De ontwikkeling der natuurwetenschap ging plotseling een heel andere kant op. Einstein blies met zijn relativiteitstheorie heel wat zekerheden op; anderen deden op hun terrein hetzelfde en al gauw constateerde een natuurkundige dat het voornaamste resultaat van de onderzoeken in zijn vak gedurende de eerste tientallen jaren dezer eeuw was, dat geen wet algemene gelding had. Daarmee was tegelijk het fundament van veel ongelooftfilosofie verdwenen.

Zo had de rede gefaald en daarmee het zoeken naar wijsheid door hen die meenden geen licht en geen lamp nodig te hebben. Zo leerden velen de waarheid van het woord van de Prediker: „Want hoezeer de mens zich ook aftoet met zoeken, hij kan het niet ontdekken, en wanneer soms een wijze mocht zeggen, dat hij het weet, hij kan het niet ontdekken”. Maar de ongehoorzaamheid bleef. Zij wilden de Prediker niet volgen in zijn slotwoord: „Vrees God en onderhoud zijn geboden, want dit geldt voor alle mensen”.

Integendeel, er moesten nieuwe goden gevormd worden naar hun beeld en naar hun gelijkenis. Toen de zekerheid wegviel moest de onzekerheid met goud overtrokken worden. Dat waren: de wil, het gevoel, de intuïtie, het instinkt.

EN DE MYTHE VERSLAAT ZIJN TIENDUIZENDEN

Daardoor kon meteen de vrijheid van de mens worden gered uit de dodelijke omklemming van de kille natuurwet — daardoor zou het leven weer „zin” krijgen; weg met de boeien; er zijn geen grenzen meer. Wat is waarheid? Waar is wat nuttig is, zei de één, maar mode werd om te zeggen: wij weten het niet. Normen? Als wij de waarheid niet kennen, hoe kunnen wij dan normen (h)erkennen? Vrij is slechts hij die zich los maakt van de geldende normen. Dan leeft men pas echt, zeiden de levensfilosofen, maar dit was nog niet mooi genoeg. Men moest bestaan, uit en door en tot zichzelf bestaan. „En of God leeft weet geen.....”.

Liberalisme en socialisme waren voortgekomen uit verouderde theorieën en moesten zich dus aanpassen. Maar tegelijk was het moment gekomen voor een nieuwe beweging, die de nieuwste inzichten populariseerde, verbond en (lees mis-) brieft voor staatkundige doeleinden. De ontkerstende massa zou de nieuwe god zonder twijfel volgen. Wie zou de eerste zijn? Mussolini en Hitler grepen hun kans, maar Lenin had hun al getoond welke resultaten er mee te bereiken vielen.

Het nationalisme had zich door het rationalisme niet laten wegredeneren; het vroeg steeds klemmender eerherstel. Het individualisme deed de mensen hunkeren naar beleving van de (volks)gemeenschap. Het teleurgestelde revolutionaire sentiment zocht een nieuwe uitweg om zich te laten gelden en om op bloedige wijze af te rekenen met de bestaande orde. Wat nog ontbrak was de organisatie, en de rechtvaardiging der nieuwe (van) daden door een aanvaardbare gloednieuwe leuze.

Het recht vervangen door de macht

DE WEG daartoe hadden de wijsgeren aangewezen. Nietsche verheerlijkte de machtsdrift tegenover „de bleke lieder” van Golgotha. De wil om te heersen was de hoogste uiting van de mens, die ieder moest rechtvaardigen. Bergson wees op het grote belang van de intuïtie; zijn filosofie wordt met dit woord getypeerd.

De Italiaanse bijdrage werd geleverd door Pareto. Deze leraarde dat elke regering zich slechts kan handhaven als zij bereid is haar heersersmacht te gebruiken tegen ieder die zich daartegen verzet. Zij hullen hun machtsbegeerte echter in één of andere valse ideologie, theorie of godsdienstige voorstelling, die voor het volk aantrekkelijk is. Maar zij

mogen nimmer toegeven aan zwakheid of andere ziekelijke neigingen, omdat dan een ander de macht op dezelfde wijze overneemt. Ook de democratische regeringen houden zich door list, bedrog en berekening op de been.

De socialist G. Sorel trok hieruit de consequentie. Ook hij verheerlijkte de macht, maar dan die van de vakbeweging waaraan de toekomst is, als zij maar revolutionair blijft. Maar om het revolutionaire vuur weer hoog te doen oplaaen, moet zij een mythe scheppen om de massa te begeistereen. Zelf geeft hij aan dat die gevonden kan worden in de grote revolutie en de ideale industriële produktie daarna.

Toen was het de beurt aan de linkse socialist Mussolini om hetgeen hem geleerd was in praktijk te brengen. Hij volgde het voetspoor van Lenin, die immers ook verklaard had dat vorige revoluties waren mislukt omdat men te zacht was opgetreden. De gifgassen die in Abessinië gebruikt werden behoorden bij het systeem dat door de Duce was goedgekeurd en aanbevolen. De mythe, grotendeels ontleend aan het Romeinse rijk, sloeg in. Mussolini maakte zijn mars naar Rome.

Daarna volgde Hitler. Had Mussolini zijn mythe gecamoufleerd, Hitler schreef op de meest cynische wijze over zijn methoden. „In de grootte van de leugen ligt altijd een stuk geloofwaardigheid”. Zo iets typeert de man — eveneens zijn volgelingen. Zij wisten dat zij beetgenomen werden, maar volgden hun Führer toch, ook in zijn beestachtigheid. Want zij geloofden in het laatste oordeel en in het duizendjarig rijk..... De mythe was groot en de Führer zijn profet (met intuïtie!).

Er is dikwijls gevraagd hoe het mogelijk was dat hele volken zich lieten intimideren door het geweld, de spionage en de terreur. Het is allemaal waar, maar het belangrijkste niet.

De miljoenen fanatici kenden een god die faalde. Die god had de christelijke zedewet vervangen door een „natuurlijke moraal”, maar die was met de natuurwetten verzoegen in de baai der onzekerheid. Toen was er niets meer, geen waarheid, geen zedelijkheid, geen recht, geen norm. Zo werd de mens weer de primitieve heiden, de barbaar; zo werd de mens overgeleverd aan de mens en zijn mythe. En weer faalde die god, en weer zoekt de ontkerstende mens, die toch de eeuwigheid in het hart gelegd is, naar het licht, het heil, het geloof . . .

P. WYBENGA

ZUIDHOLLANDSE BANK

ALLE BANKZAKEN * EFFECTEN * EMISSIES * ASSURANTIËN

ROTTERDAM

DEVIEZEN

's-GRAVENHAGE

SCHOOLMEUBELN

MEUBELINDUSTRIE ROTHUIZEN N.V. - EDE

fijn! die ken ik

BOERHAAVE

VAN 1907

Heemskerckstraat 11

's-Gravenhage

Telefoon 33 09 05

DE

aangewezen Verzekering-
Maatschappij

ONGEVALLN
ZIEKENHUISVERPLEGING
OPERATIE
WEKELIJKSE UITKERING BIJ
ZIEKTE

Vraagt prospectus!

Een belangrijke taak voor de Sociale Verzekeringsbank

Wel aderlating, geen aderverkalking

Vóór 1955 vertoonde de uitvoeringsorganisatie van onze sociale verzekeringswetgeving een weinig fraai beeld. Van enige eenheid in organisatie en uitvoering was nauwelijks sprake.

Het streven naar een grotere eenheid en een uitvoering door belanghebbenden, werd in 1955 voor een belangrijk gedeelte bekroond. Vanaf 1 februari van dit jaar werd naast de uitvoering van de Werkloosheidswet ook de uitvoering van de Ziektewet en de kinderbijslagwet met uitsluiting opgedragen aan de bedrijfsverenigingen in de zin van de Organisatiewet Sociale Verzekering. Voor de zgn. arbeidersverzekeringen betekende dit de instelling van 25 vakbedrijfsverenigingen — de Bedrijfsvereniging voor de Bouwnijverheid, de Bedrijfsvereniging voor het Agrarische Bedrijf, enz. — en één algemene bedrijfsvereniging. Een ontwikkeling die zich voor een belangrijk gedeelte aansloot bij de doorvoering van de bedrijfsorganisatie.

Dze wijzigingen in de uitvoeringsorganisatie betekenden een belangrijke aderlating voor de ons zo bekende Raden van Arbeid en ook, hoewel tot nu toe nog slechts in geringe mate, voor de Rijksverzekeringsbank.

Het liet zich aanvankelijk aanzien, dat er voor deze semi-overheidsorganen geen wezenlijke uitvoeringstaak zou overblijven.

Niet ontkend kan worden, dat hierin een zekere tragiek lag op gesloten. Door hun baanbrekende werkzaamheden hebben deze uitvoeringsorganen in ons volksleven immers een plaats ingenomen van niet te onderschatten betekenis.

Dit aanvankelijke trieste vooruitzicht werd voornamelijk veroorzaakt door een soms voelbare onzekerheid omtrent het totaalbeeld van de toekomstige uitvoeringsorganisatie.

Het nevelgordijn, dat het gewenste uitzicht ten aanzien van een uitvoeringsorganisatie belemmerde is thans bezig op te trekken.

Algemeen wordt erkend, dat de bedrijfsverenigingen, die in feite behoren tot de organen van het bedrijfsleven — belast met de uitvoering van de z.g. arbeidersverzekeringen — nu niet bepaald de geschiktste uitvoeringsorganen zijn voor de meer algemene verzekeringen. Onder deze laatste verzekeringen moeten dan worden verstaan de verzekeringen, die zich niet uitsluitend tot de loon- en salaristrekken uitstrekken. Hierbij kan b.v. worden gedacht aan de komende wettelijke ouderdomsverzekering.

Indien deze gedachte ook in de praktijk doelbewust wordt nagestreefd, en hiervoor valt zeker veel te zeggen, dan betekent dit, dat de uitvoeringsorganen van de onderscheiden sociale verzekeringen voor de toekomst definitief in twee grote groepen uiteen zullen vallen.

Wel blijft ook dan het toezicht op beide soorten van uitvoeringsorganen en eventuele andere aangelegenheden centraal geregeld.

Nieuwe naam en nieuwe opzet

DE EERSTE STAP in deze richting is van een definitieve scheiding tussen de uitvoeringsorganen van het bedrijfsleven en de algemene uitvoeringsorganen is inmiddels gedaan.

Zowel de Tweede als de Eerste Kamer hebben kort geleden een wetsontwerp aangenomen, waarin wordt voorgesteld de Rijksverzekeringsbank om te vormen tot een Sociale Verzekeringsbank. Deze Sociale Verzekeringsbank zal straks o.a. worden belast met de uitvoering van de wettelijke ouderdomsverzekering.

Deze aanstaande wijzigingen zullen dus tot gevolg hebben, dat binnen niet al te lange tijd aan het imposante gebouw van de Rijksverzekeringsbank aan de Apollolaan en aan de Lutmastraat (beide in Amsterdam), een ander bordje zal prijken. Het is echter niet alleen een naambordkwesie. Het bestuur van de Sociale Verzekeringsbank zal zodanig worden samengesteld, dat hierin een weerslag valt te zien van het gehele Nederlandse volk. Is de Rijksverzekeringsbank een semi-overheidsorgaan, de Sociale Verzekeringsbank zal een maatschappelijk orgaan zijn.

De komende wijzigingen in de uitvoeringsorganisatie juichen wij van harte toe. Deze wijzigingen liggen in de lijn van de gewenste ontwikkeling, nl. een uitvoering door de belanghebbenden zelf. Ondanks dit zijn we toch wel een beetje teleurgesteld. Teleurgesteld, omdat wij de aanpak van dit organisatievraagstuk niet fors genoeg achten. Alleen die wijzigingen worden aangebracht die noodzakelijk zijn in verband met de uitvoering van de wettelijke ouderdomsverzekering. Het geheel draagt daarom ook een voorlopig karakter en op deze manier wordt ten aanzien van een uitvoeringsorganisatie geen schoon schip gemaakt.

Een voorlopige beperkte aanpassing is wel enigszins begrijpelijk — men wilde alle ingrijpende arbeid op het terrein van de sociale verzekering doen wijken voor de verwezenlijking van de algemene ouderdomsverzekering —, maar naar onze stellige mening had dit toch anders en beter gekund.

Wij vinden het jammer, dat de positie van de Raden van Arbeid voorshands ongewijzigd blijft. Wij hadden graag gewild, dat de Raden van Arbeid direct werden aangepast aan de werkelijke situatie, dus een omvorming van deze Raden tot bij- of districtskantoren van de Sociale Verzekeringsbank (omgevormde Rijksverzekeringsbank). De situatie die

nu zal ontstaan schept in meer dan één opzicht een allesbehalve fraaie figuur.

De huidige bestuurssamenstelling van de Raden van Arbeid is een waardevol element voor een goede regionale uitvoering. Dit waardevol element kan ook bij de omvorming tot districtskantoren worden behouden en wel door aan een districtskantoor een of ander college te verbinden waarvan de samenstelling dan iets ruimer moet zijn dan de bestuursamenstelling van de Raden van Arbeid. Het zou aanbeveling verdienen deze colleges dan een groot aantal uitvoeringsbevoegdheden te geven om de verzekering op deze wijze zo dicht mogelijk bij de mensen te brengen en de zelfwerkzaamheid te prikkelen.

Ook de wijze waarop de wijzigingen voorlopig wettelijk worden geregeld laten naar onze mening nog wel iets te wensen over. De situatie, dat de uitvoeringsorganisatie in twee wettelijke regelingen is ondergebracht — de organisatiewet Sociale Verzekering en de Wet op de Rijksverzekeringsbank (straks: Sociale Verzekeringsbank) en de Raden van Arbeid —, blijft voorlopig voortbestaan. Naar onze mening was dit niet noodzakelijk geweest.

Ten aanzien van dit punt merkten „sommige leden” in het voorlopig verslag (Tweede Kamer) op het wetsontwerp nog op, dat zij voorshands in het midden lieten, of het onderhavige voorstel de kwalificatie van „lapmiddel” dan wel die van „broddelwerk” verdient.

Overzien wij echter het geheel, dan menen wij te mogen zeggen, dat én de Rijksverzekeringsbank én de Raden van Arbeid, hoewel onder een andere naam en in een gewijzigde vorm, een belangrijke plaats — het is niet onwaarschijnlijk dat er te zijner tijd meer algemene sociale verzekeringen komen — in ons volksleven zullen blijven innemen en dat zij op deze wijze in ere worden hersteld.

L. de Graaf

HILVERSUM

C. VAN DEN BRINK

Fa Erven G. H. van den Berg

Schildersbedrijf

VAARTWEG 78 . Telefoon 5561 - HILVERSUM

JAN VAN DEN BRUL

- ★ HEREN- EN JONGENSKLEDING
- ★ SPORT- EN REGENKLEDING
- ★ BETERE BEDRIJFSKLEDING

HILVERSUM — GROEST 60 — TELEFOON 2614

WORDT LID VAN DE

Prot. Christelijke Begraffenis Stichting

„GOOI EN EEMLAND”

HILVERSUM - Tel. 4975—10574
Inlichtingen bij uw kosters.

Cinderella

Het modehuis met de ruime keuze, ook in grote maten en voor oudere dames!

★ Elegant, prettige pasvorm, voordelig!

HAVENSTRAAT 53 - HILVERSUM . TELEF. 2161

DE DEUR UIT... DIE WAS

Als U alles rekent is Reijmerink beter en voordeliger!
REIJMERINK wast goed goed goed!
en is op de duur heus voordeliger!

Reijmerink - 's-Graveland

Tel. K 2950 . 8862

DE SPAARBANK

Hilversum . Bussum . Huizen
Loosdrecht . Mulden . Naarden

Voor **GOEDE LECTUUR** voor Bijbel, boek of tekst...
Voor **DE VULPEN**, die U uit honderden kiest.....
Voor **THUIS of KANTOOR** voor alles benodigd bij schrijven, rekenen, tekenen

Ga naar 't Gooische Boekhuis

waar U goed en billijk wordt bediend.....

HAVENSTRAAT 25, HILVERSUM, TEL. 7238-7000
Showroom voor kantoren: HAVENSTRAAT 2 b

GROOTHANDEL — KLEINHANDEL

Vertegenwoordigster

STAATSMIJNEN LIMBURG

DEKKER VOOR KOLEN

MEER DAN 100 JAAR

Kolenstraat 17—21 - HILVERSUM - Tel. 6644—6645

Na 6 uur: 9432

H. VAN DER HAAR

Brood- en banketbakkerij

Geuzenweg 237 hoek Leeghwaterstraat,
Tel. 3851 - HILVERSUM

Het adres voor kwaliteitsartikelen
Brood, Banket, Chocolade en aanverwante artikelen

**EEN UITKOMST VOOR
MAAGLIJDERS**

Maaglijders, U kunt weer alles gaan eten. De echte C-R MAAGTABLETTEN zijn weer in Nederland verkrijgbaar.

C-R MAAGTABLETTEN

geven direct verlichting en zijn pijnstillend. De echte Amerikaanse C-R Maagtabletten zijn die lichtgele tabletten. Alleen verkrijgbaar bij:

LOUIS RIETBERGEN

NIEUWE BINNENWEG 400 - ROTTERDAM
Vraagt inlichtingen zonder enige verplichting.

VOOR ADVERTENTIES

gelieve men zich uitsluitend te wenden tot de advertentie-administratie: Kon. Wilhelminalaan 34, LEIDSCHENDAM

DRENTE

BOUWBEDRIJF VANESS

Emmen

KAPELSTRAAT 20 . TEL. 671

Uitvoering

van alle voorkomende bouwwerken

MEUBEL EN MATRASSENFABRIEK

„Het Hunebed” Emmen

Tel. 562—K 5910

Levering van houten en stalen Slaapkamers,
Ledikanten, Nachtkastjes, Tafels, Kasten.

Spiraalmatrassen, Divanbedden, Kanteelbedden enz.

Vraagt vrijblijvend onze catalogus met prijscurant
Levering alleen aan de handel.

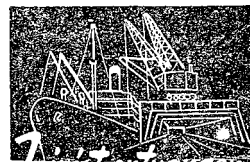
DE GROOTSTE SORTERING

MANTELS KOSTUUMS

JAPONNEN OVERJASSEN

De beste kwaliteiten - De laagste prijzen
De Specialzaak voor betere Dames- en Herenkleding

BUINING HOOGVEEEN

EMIGRATIE

Als specialisten belasten wij ons met de volledige verzorging van verzendingen over-zee.

Tel. 2841 (K 5280)

JAN DE BOER N.V. HOOGVEEEN

FA. K. HARTMAN EN ZN.

Telefoon 2130

**Voor al Uw verhuizingen
en Transporten**

AUTODIENST HOOGVEEEN—GRONINGEN v.v.

Meubilering Zandbergen

MEPPEL . HOOGVEEEN

Voor Zuid-west Drente

HET ADRES VOOR HET INRICHTEN
VAN UW WONING

Internationale dag van het C. N. V.

„Laten wij werken want we weten niet wanneer de nacht valt, waarin niemand meer werken kan”.

Grote opdracht

ZO staat de chr. vakbeweging ook vandaag de dag met een wereldwijde opdracht in het leven. Vanuit het Bijbelse motief tracht zij reformerend in te werken op het maatschappelijke leven. En deze boodschap kan niet beperkt blijven tot een bepaald land of tot een bepaald continent. Er moet dankbaarheid zijn, dat vooral in de latere jaren de ogen open zijn gegaan voor de missionaire taak van de chr. vakbeweging.

Wanneer van overal de bede tot ons komt: „Kom over en help ons”, is het dan verantwoord verstek te laten gaan? In zijn ontroerend slotwoord formuleerde de heer Fuykschot het gelovig en eenvoudig: „Het gaat om een opdracht van de Hemelse Heer. We zullen de oogst wellicht niet beleven, maar wij zaaien in geloof en in biddend opzien tot Hem”.

DE „Internationale Dag”, welke het Chr. Nationaal Vakverbond verleden week te Utrecht hield, heeft opnieuw onderstreept, voor welk een gigantische taak de chr. vakbeweging in deze wereld staat.

Er was alleszins aanleiding om speciale aandacht te wijden aan het internationale werk.

De heer F. P. Fuykschot, die sinds het voorjaar van 1952 in Canada werkt, zou met verlof naar ons land komen.

Dat was een welkome aanleiding om op de tweejaarlijkse algemene vergadering van het C.N.V. ook andere aspecten van het internationale werk te belichten.

Vandaar, dat de heer Aug. Vanistendael, secretaris-generaal van het Int. Chr. Vakverbond, kwam vertellen over de groei en de mogelijkheden van het I.C.V. in de wereld.

Zeer speciale vakbewegingsproblemen liggen er bij het integratiestreven in West-Europa. Ons Tweede Kamerlid, Drs. C. P. Hazenbosch, is op dit gebied bij uitstek deskundig en zorgde voor een gedegen referaat.

Tenslotte gaf prof. mr. W. F. de Gaay Fortman tal van interessante bijzonderheden over de hulpverlening aan de minder-ontwikkelde gebieden. Een niet minder belangrijk probleem, waar wij allen persoonlijk bij betrokken zijn, als we er maar oog voor willen krijgen!

Canada

Om te beginnen Canada. Liggen daar mogelijkheden voor een christelijk-sociale beweging?

Wie de heer Fuykschot heeft horen vertellen van de bergen moeilijkheden, waarmee het stichten van een chr. vakbeweging in Canada gepaard gaat, zal wellicht de vraag in zich voelen opkomen of het niet beter is er maar mee op te houden.

Een wereld van wanbegrip moet in dit jonge opkomende land worden overwonnen. De tegenwerking is groot, zelfs de kerken blijven in gebreke, zwijgen over het sociale vraagstuk of verliezen zich in vage uitspraken. Bevriende politieke partijen zijn er niet en het laat zich aanzien dat zij er nog in geen jaren zullen komen. In zo'n situatie toch maar doorgaan? Het is voor de heer Fuykschot geen probleem. De mogelijkheden zijn er in deze wereld, waar het pragmatisme diep wortel heeft geschoten.

In vier jaar tijds groeide de Canadese chr. vakbeweging tot 50 afdelingen. Binnenkort treedt een Baptisten-predikant in volle dienst. Hij kreeg een speciale opleiding, is volbloed Canadees en gegrepen door de chr. sociale gedachte.

Alle begin is moeilijk en de weg zal lang zijn. Doch de heer Fuykschot meende dat in Canada een doorbraak van praktisch christendom naar de wereld mogelijk is.

Die geloven, haasten niet.

Gigantische taak voor I.C.V.

DE heer Aug. Vanistendael voerde zijn hoorders mee door wereldwijde continenten met onbegrensde mogelijkheden.

Het I.C.V. — nog slechts 3½ miljoen leden — zag zich na de tweede wereldoorlog voor een gigantische taak geplaatst.

In 1920 opgericht — Serrarens en Amelink behoorden tot de initiatiefnemers — overheerste tot 1947 meer het onderling informatief contact.

Doch toen kwam de grote sprong. Het I.C.V. kreeg een consultatieve status bij de organen die op wereldniveau werken, zoals de Ver. Naties, de Unesco, de Int. Arbeidsorganisatie etc.

Grootscheepse verplichtingen heeft dat met zich gebracht. Het I.C.V. heeft ze met vreugde aanvaard en zich bij de omstandigheden aangepast. Daarnaast nieuwe mogelijkheden voor de chr. vakbeweging: in Afrika, in Azië, in Zuid-Amerika, en ook elders in de wereld want de chr. vakbeweging heeft een boodschap niet alleen voor dit continent.

Ook hier lijkt de taak te zwaar voor beperkte kracht. Maar er gaat toch voor de tijd van 2 jaar een man naar Zuid-Amerika en de heer Vanistendael zelf maakt binnenkort een oriëntatieris naar Japan en het Verre Oosten.

Het is werken zolang het dag is. De

tijd is kort en het communisme dreigt. De propaganda van dit stelsel is vooral in Afrika zeer verontrustend.

Overigens: in Europa sinds 1945 een versmalde basis. In Duitsland sinds kort een herboren chr. vakbeweging. „Dat wordt een testcase voor de leefbaarheid van onze gedachte”. In Italië niets. Oostenrijk een zwakke sector in de eenheidsvakbeweging. Scandinavië: „Rood en geen brood”.

Wereldwijde problemen dus, maar ook wereldwijde mogelijkheden. Met zijn beperkte middelen doet het I.C.V. wat het kan.

Integratie en minder ontwikkelde gebieden

VAN geheel ander karakter was uiteraard het betoog van Drs. C. P. Hazenbosch. Hier ging het om de taak van een chr. vakbeweging die tot wasdom is gekomen en het oefenen van invloed bij een streven dat zich volop in Europa doet gelden.

Heeft de chr. vakbeweging een taak bij de sociaal-economische integratie van West-Europa?

Deze vraag beantwoordde het A.R. Kamerlid in volle overtuiging bevestigend. De taak zal vooral in het begin moeilijk, ondankbaar en weinig spectaculair zijn.

Maar er is geen andere weg. Europa blijft toch al achter tussen de beide kolossen Amerika en Rusland en het gaat er om de welvaart solider te funderen.

En... geleerd door de ervaring bij de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal, heeft Drs. Hazenbosch duidelijk gestipuleerd, dat welvaartsvermeerdering en welvaartsverspreiding simultaan moeten verlopen.

Overigens: een duidelijke positiekeuze vóór supranationale gezagsorganen tegenover intergouvernementele samenwerking.

Hoe staat de integratie er voor? Een eerlijk optimisme is moeilijk op te brengen. Slechts 6 van de 17 landen willen de supranationale weg bewandelen. De E.G.K.S. werkt weliswaar, maar als zij op zichzelf blijft staan, zal de integratiegedachte toch niet tot ontplooiing kunnen komen. Daarom zal de chr. vakbeweging mee moeten sterven, want het gaat hier om een ernstige roeping, waarbij de levensmogelijkheden van onze kinderen op het spel staan.

TENSLOTTE prof. mr. W. F. de Gaay Fortman. Zijn causerie over de hulpverlening aan de minder ontwikkelde gebieden maakte diepe indruk. Schril zijn de tegenstellingen tussen de rijke en arme landen in de wereld. De hoogleraar gaf treffend cijfermateriaal.

Daarnaast was het goed even met klem te herinneren aan de Troonrede van 1901 onder het ministerie Kuiper, toen ons land als eerste de weg aanwees voor de ontwikkeling van gekoloniseerde gebieden. Engeland is later op die weg van opvoeding naar zelfverantwoordelijkheid gevolgd.

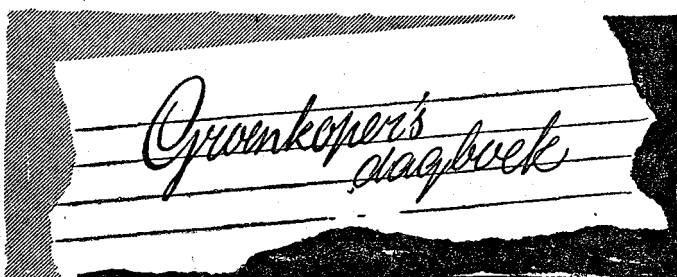
De hoogleraar heeft overigens nog eens duidelijk en instructief aangegeven waarom de hulpverlening noodzakelijk is en in welke vorm zij geschiedt.

Bezwaren? Doen wij nog niet genoeg? Een tekst: „Aan wie veel toevertrouwd is, van hem zal veel worden gevraagd”.

Een te grote taak? Teveel werk? „Nooit kunnen wij genoeg dankbaar zijn als God ons voor bergen werk plaatst, zodat we denken het niet aan te kunnen”.

18 JULI

Het is opmerkelijk hoe vele Nederlanders, die hun vakantie in den vreemde doorbrengen zich hun dagblad laten nasturen. Zij willen niets missen van de Kabinetsformatie, van de boze plannen, welke Bourguiba tegen Frankrijk smeedt, van de gevaren, welke Engeland bedreigen op het punt van de inflatie, van de onregelmatigheden op Cyprus en van de kortstondige ambtsperiode van de Russische ambassadeur te Bonn. Ik noem een paar dingen, welke zo de gemoederen bezig houden en ik zwijg nog maar over de familieberichten, de examenuitslagen en het feuilleton, die ook in de vakantie velen een dagelijkse bron van vreugde zijn. Toen ik het kleine hotel in het kleine bergdorp binnenstapte zag ik al dadelijk, dat er Nederlanders logeerden, want ik werd verwelkomd door Trouw en De Rotterdammer, die broederlijk op hun abonnees lagen te wachten, die naar ik vermoedde hun middagslaapje deden. Geen enkele andere krant in de hotelhal. Geen „Times”, geen „Monde”, geen „Zürcher Zeitung”, geen „Daghens Nyheter”, geen „Gazet van Antwerpen”, alleen „Trouw” en „de Rotterdammer”, degelijke dagbladen van degelijke vakantie-gangers. Het zal mij niet verwonderen als ik aan het eind van de week de „Schiedamsche Kerkbode” tegenkom.

Ik hou daarvan niet. Ik heb al met zoveel mensen in mijn leven kennis gemaakt en ik maak nog iedere dag met zoveel mensen kennis, dat ik in mijn vakantie dat kennismaken altijd dacht stop te zetten. Dat lukt natuurlijk alleen, als men in de taal van het land, waarin men zijn vakantie doorbrengt, met zijn geliefden converseert. Maar dat doet men niet, ik ook niet. Toen ik dus vanmorgen tegen mijn vrouw zei, dat we wel eens een hele dag op stap konden gaan, keken plotseling twee families onze kant uit. Té laat om te retireren in-casseerde ik maar een luid maar hartelijk „goede morgen”. Het moeten „Trouw” en „de Rotterdammer” zijn, dacht ik.

21 JULI

Maar ja, als de honden eenmaal het spoor van de vos geroken hebben, is er geen houden aan. Na het middageten kwam de hele meute naar mij toe, om mij hartelijk te verwelkomen. Mijn vrouw was een slaapje gaan doen, waardoor zij de receptie miste.

„Zo, zo, zo,” zei een moeder in Israël, „hoe meer zielen hoe meer vreugd. Ik hoorde van mijn zoon, dat u ook Nederlander bent en nu moet u mij eens vertellen, waar u wel vandaan komt.”

Daar had ik nu juist helemaal geen zin in, want stel je voor, dacht ik, dat we gemeenschappelijke kennissen hebben, dan begint het gesprek of geroddel, naarmate men vordert. Ik had het liefst gezegd: „Naar mens, hoepel op”, maar dat zijn alleen maar gedachten, welke nooit worden. Plotseling had ik het gevonden. Ik zei: „als ik u dat zou zeggen, mevrouw, zoudt u schrikken!”. Ziezo, dacht ik, die vraagt niets meer. „O, pardon” zei ze, „ik had niet ontkies willen zijn. Goede morgen”, en met deze hartelijke groet vertrok ze.

20 JULI

Voor vandaag kon ik er niet onderuit. Toen ik de hal van het hotel wilde verlaten, ontmoette ik een der leden van de familie, die zo hartelijk goede morgen had gewenst. „U is ook Nederlander, geloof ik”, zeide hij. Toch was er iets in zijn manier van spreken, dat mij aan wondergeloof deed denken. Een vast en zeker weten was het nog niet. Nu is het flauw om in het Nederlands te zeggen, dat je Monagask bent, dus beaamde ik, dat ik Nederlander was. „Die kom je nu letterlijk overal tegen” zeide de zwakke broeder, alsof ik notabene hem had gezocht, aangesproken of op zijn benen getrapt. Nu kan je op z'n opmerking makkelijk zeggen: „jammer genoeg wel!” maar dat doe je dan ook weer niet, hoewel het me wel op de tong lag. De praatzieke heer ging toen allerlei vriendelijke, maar toch privé-vragen stellen, waarvan ik mij niet met een Jantje van Leiden heb afge maakt, want ik wilde nu eenmaal geen Nederlands gesprek.

19 JULI

Niet, dat ik zo beroemd ben, o nee!, maar ik tracht altijd een beetje incognito mijn vakantie door te brengen. Ik laat niet merken wie ik ben, ik ben er niet op uit om te weten, wie anderen zijn, ik ga zo mijn eigen gangetje, beleefd en vriendelijk, bescheiden en bedeesd. Maar dat valt niet mee, als er ook Nederlanders in het hotel zijn. Want het is een goede vaderlandse gewoonte om in den vreemde kennis te maken. Met wie doet er niet toe. Het liefst natuurlijk met huisgenoten des geloofs, doch als die er niet zijn, dan zijn Turken, Zoeloes, Vuurlanders en Pygmeeën ook goed. Als we maar kennis kunnen maken, praten over het weer en over onze kinderen.

23 JULI

Nu zit ik te wachten, wat de ene familie — die „Trouw” leest over mij aan de andere familie — van „de Rotterdammer” zal vertellen.

Want met de heer Van Spronsen heb ik gisteravond een heel gesprek gehad over het Gereformeerde leven, over de Hervormde kerk en haar leven, over Nieuw-Guinea, over Dr. Drees, over de N.C.R.V., over de P.B.O., over de pachtwetten, over de S.E.R. over alles uiteindelijk. Dat ik de laatste tijd geen kranten had gelezen, was niet erg. De heer Van Spronsen gaf me zes Rotterdammers tegelijk alsof hij dacht: die man moet versterkende middelen hebben, die ziet er slecht uit.

William Groenkoper

22 JULI

Als ik zelf nu maar wist, wat ik bedoelde met mijn antwoord. Iemand kan overal vandaan komen. Ik had uit Siberië kunnen komen, maar ook uit de barre kou van de Noordpool; uit de gevechtzone van Algerije, maar ook een Boedhistenklooster. Die mevrouw dacht natuurlijk, dat ik een bankroof achter de rug had of dronken achter het stuur had gezeten en dat ik de boetedoening daarvan koud achter de rug had. Het kon mij eigenlijk niets schelen, wat zij dacht, als zij en haar familie mij maar

NEDERLANDSE GEDACHTEN

OFFICIEEL WEEKBLAD VAN DE ANTI-REVOLUTIONAIRE PARTIJ

Het Suez-Kanaal

DE ROOF van het Suez-kanaal door de Egyptische president Nasser heeft de Westelijke wereld ernstig in beroering gebracht. Opnieuw staan wij hier voor het revolutionair nationalisme, dat zich aan geen contracten en verdragen stoort en dat elk verzet van het Westen hiertegen uitkrijt als „kolonialisme”.

Er wordt thans diepgaand overleg gepleegd tussen de staatslieden van de Ver. Staten, Engeland en Frankrijk over de maatregelen, die tegen Egypte genomen moeten worden en die de vrije vaart door het Suez-kanaal in de toekomst zullen verzekeren. De reactie van Engeland en Frankrijk is wel de felste geweest. Het Suez-kanaal is voor West-Europa van vitaal belang en ook president Eisenhower heeft deze week nog verklaard, dat met het kanaal een levensbelang van de gehele wereld gemoeid is, niet alleen dus van landen, die een zeekust hebben, maar ook van landen die niet tot de zeevarende mogendheden behoren.

Het overleg tussen Eden, (Engeland), Pineau (Frankrijk) en Dulles (Ver. Staten), dat deze week in Londen plaats vond, bracht aan het licht, dat er in het Westelijke kamp wel enige meningsverschillen heersen. De Amerikanen maken zich minder druk over het nationaliseren van het Suez-kanaal. De aandelen van de Suez-kanaal-maatschappij waren voor het merendeel in handen van de Engelsen en de Fransen en juridisch is deze maatschappij vanaf haar oprichting een Egyptische maatschappij geweest. Wel zijn zij het met de Engelsen en de Fransen eens, dat de vrije vaart door het Suez-kanaal verzekerd moet blijven. Engeland en Frankrijk staan echter op het standpunt, dat deze vrije vaart zelfs met militair geweld moet worden verdedigd. De Amerikanen voelen daar weinig voor. Laten wij eerst proberen Nasser tot rede te brengen via een internationale conferentie, die tracht het kanaal onder internationale controle te brengen. Daar schijnt het thans op uit te lopen. Aan deze conferentie mogen zelfs de Russen meedoen.

Het staat evenwel geenszins vast, dat president Nasser bereid zal zijn om aan zo'n internationale conferentie deel te nemen of eventuele internationale controle over het Suez-kanaal te aanvaarden. Het motief voor de naasting van het kanaal was: „De Amerikanen en de Engelsen weigeren ons geld te verschaffen voor de bouw van de Assoeandam, die voor de ontplooiing van Egypte noodzakelijk is. Zij hadden hiertoe reeds financiële steun toegezegd, maar hebben tenslotte hun woord gebroken. Wij Egyptenaren, buigen het hoofd niet. Wij naasten de Suez-kanaal-maatschappij en zullen uit de opbrengst van de vaargelden de bouw van de Assoeandam financieren.

De Amerikanen en de Engelsen hebben het Assoeandam project enige jaren bestudeerd en heel ernstig overwogen of men Egypte daarbij zou kunnen helpen. Niet alleen economisch maar ook politiek zagen de Engelse en Amerikaanse regeringen daarin grote voordelen. Washington hoopte langzaam maar zeker Egypte oij de Atlantische verdediging te betrekken. Daartoe spoorde het Engeland aan om zijn troepen van de bases rondom het Suez-kanaal terug te trekken, welke troepen daar in de eerste plaats tot taak hadden het kanaal te beschermen en de vrije doorvaart te verzekeren. Daar Nasser zich in het begin, nu vier jaar geleden, gematigd en pro-Westers gedroeg, kwam Engeland met hem in 1954 overeen de Engelse troepen in juni 1956 terug te trekken. Dat is inmiddels ook gebeurd. Maar middelerwijl heeft Nasser zich ontpopt als een

„Houdt me vast of ik laat je los”

Na dr. Drees heeft ook prof. Romme aan H.M. de Koningin moeten vragen van zijn opdracht tot kabinetsformatie ontheven te mogen worden. Na 47 dagen onderhandelen (50 dagen na de verkiezingen) is er dus praktisch geen resultaat bereikt. Het enige wat positief totstand gekomen is, is het huur- en defensiecompromis. En verder weten wij dat de twee grote fracties een ontwerp-regeringsprogramma gereed gemaakt hebben. Dat zijn de „winstpunten” na lange tijd onderhandelen. Gezien het vele wat nog bereikt moet worden zijn deze winstpunten slechts schamel. De formatiepoging die nu zal worden ondernomen zal gericht moeten zijn op het overbruggen van de kloof tussen rooms-katholieken en socialisten.

Prof. Romme heeft duidelijk laten weten in het stadium van zijn formatiepoging de samenwerking met de socialisten niet te willen verbreken. Het is de socialistische Tweede Kamerfractie geweest, die hem heeft doen struikelen. Het is de K.V.P.-fractie geweest, die de poging Drees heeft doen mislukken. Maar zowel Drees als Romme hebben te kennen gegeven de samenwerking in een brede basis nog niet te willen opgeven. Zij willen wel, maar — zo lijkt het er veel op — zij gunnen elkaar geen enkel succes.

In deze gang van zaken zit bijna iets komisch. „De Rotterdammer” vat de situatie onlangs in een hoofdartikel bondig samen: „Houdt me vast of ik laat je los”. Het gaat er dus naar uitzien dat de beide grote partijen een derde man nodig hebben om elkaar inderdaad te kunnen vasthouden. Dat heeft de geschiedenis van de kabinetsformatie van 1952 geleerd. En het lijkt er op dat deze geschiedenis zich in 1956 dreigt te herhalen.

Uit de formatiepoging van de heer Romme is duidelijk gebleken, dat zijn eerste liefde stellig niet uitgaat naar een rechtse coalitie, aangevuld eventueel met liberalen. Dat was ook niet te verwachten. De K.V.P. heeft van de smalle basis ook niet veel plezier beleefd. Zij wil daar van af, maar de sa-

*
De stand
is nu
1-1
*

menwerking met de socialisten wil de K.V.P. toch ook weer niet prijsgeven.

Samenbindende taak

DE Protestants-Christelijke fracties hebben de rood-roomse samenwerking, gezien de resultaten, in het verleden fel bestreden. Maar zolang de P.v.d.A. en K.V.P. elkaar niet loslaten en er toch behoefte is om ook andere fracties in deze samenwerking te betrekken, zolang kan door de loop van deze gebeurtenissen aan de beide Protestants-Christelijke fracties een „samenbindende taak” toevallen.

Dat is een taak die wellicht niet wordt begeerd, maar gezien de politieke constellatie onontkoombaar kan zijn. Daarom is het zo van belang dat deze beide fracties de handen vrij houden. En dat is ongetwijfeld de laatste vijftig dagen het geval geweest.

De A.R.-fractie heeft, in eerste instantie, het ontwerp-regeringsprogramma van de heer Drees niet willen afwijzen. Zij is ook akkoord gegaan met het concept-program van de heer Romme. Dat is waarlijk geen teken van zwakte, van de onmogelijkheid om een welomlijnd standpunt in te nemen. Want voor ons staat de zaak net zoals Prof. Diepenhorst voor de N.C.R.V.-microfoon heeft verklaard: „De K.V.P. heeft de noodzaak van het mislukken van de formatiepoging van de heer Drees niet voldoende kunnen aantonen.” En wij kunnen daaraan toevoegen: de P.v.d.A. heeft ook niet met overtuigende bewijzen kunnen aantonen dat de heer Romme persé moest mislukken. De rivaliteit van de laatste jaren tussen de twee partijen, in het bijzonder in de verkiezingsstrijd, wreekt zich nu bij deze formatie. Drees moest mislukken, Romme moest mislukken, want de stand moest op 1-1 worden gebracht. Beide partijen hebben zich daarvoor opgeschroefd. Het uitgewerkte programma van prof. Romme, maar liefst elf pagina's groot, was ongetwijfeld een acceptabel stuk. Het ademde een goede geest, al is het verklaarbaar dat er nog wel enige wensen naar voren gebracht konden worden.

In welk vakje staat de V.V.D.?

PROF. ROMME heeft het formatiespel op zijn bekende subtiële en knappe wijze gespeeld. Nog is het niemand dui-

delijk (althans officieel niet) wat hij precies met de V.V.D. wilde. Nu hij het voornemen had de formatiepoging te laten afspringen op een afwijzende houding van de P.v.d.A., had het voor hem weinig zin zich uit te spreken. Maar het heeft alle schijn dat zijn pogingen er toch op gericht waren de liberalen, zo mogelijk, buiten te sluiten. Zij werden ogenblikkelijk in een aparte positie geplaatst. „Ik heb niets anders gedaan dan het vakje te eerbiedigen waarin de V.V.D. zichzelf heeft geplaatst”, zo verklaarde de heer Romme, maar tijdens zijn persconferentie wilde hij toch niet zeggen dat hij eventueel bereid zou zijn geweest het gesprek met de V.V.D. voort te zetten. Deze fractie had namelijk opmerkingen gemaakt die diep ingrepen in het regeringsprogramma. Eén van die punten kan van staatsrechtelijke aard geweest zijn. De liberalen, zo is bekend geworden, waren niet enthousiast over het in sommige opzichten, in details uitgewerkte concept-regeringsprogramma. Zij vreesden dat daardoor de zelfstandigheid van het Kabinet tegenover het Parlement in gevaar kon komen. Dat is een bezwaar dat stellig overweging verdient. Er moet voorkomen worden dat de dienaren der Kroon hun taak voor de komende vier jaar uitgewerkt op een briefje meekrijgen. Het programma van de heer Romme was lang en gedetailleerd. Het was echter niet zo, dat nu werkelijk voor alle departementen een volledig uitgewerkt werkschema klaar lag. Het programma was vooral uitvoerig toen het ging over de bezitsvorming, het voornaamste K.V.P.-punt dat dr. Drees niet vermocht te omzeilen.

Gedane zaken nemen geen keer. Twee formateurs zijn mislukt. En toch moet er een oplossing gevonden worden. Als nu werkelijk geprobeerd moet worden de kloof tussen P.v.d.A. en de K.V.P. te overbruggen dan moet men allereerst verwachten dat de beide grote fracties de hoofden koel houden. En als zij dat nog niet kunnen opbrengen zullen zij moeten beslissen wat zij willen. Het wordt langzamerhand tijd dat die beslissing valt.

Persoonlijke vriendschap

IS NODIG

☆ *Onze Kamerleden en hun vakantie*

☆ *Een driedaagse zomerconferentie*

verdient alleszins nadere overweging

DE MAAND augustus is aangekomen. De heer Groenkoper en met hem nog enige andere mensen zijn met vakantie uit. En dat is een van de oorzaken, dat er in deze en de volgende weken nu niet zo bar veel nieuws valt te vertellen uit het leven van de partij. De kiesverenigingen vergaderen niet. De besturen komen niet bijeen. Alleen het Moderamen van het Centraal Comité en de Kamerfractie worden niet met rust gelaten. Het Moderamen niet omdat er nog een Eerste Kamerverkiezing op stapel staat, waarvoor enig vooroverleg vereist is en de Kamerfractie — nu — daarover behoef in deze rubriek niet veel te worden verteld, want de dagbladen doen dag aan dag mededelingen over de Kabinetsformatie. Dan lezen we telkens dat ook onze Kamerfractie in vergadering bijeenkomt. Van die zijde bekeken schijnt het toch niet alles rozegeur en maneschijn om Kamerlid te zijn. Na de toch veeleisende parlementaire arbeid van deze winter volgde de inspanning van de Kamerverkiezingen. Het is buiten kijf dat onze kamerleden zich daarvoor met alle kracht hebben ingezet. Wat dat betreft zou het voor de kiezer en de kiezeres inderdaad wel eens goed zijn een bezoek te brengen aan de echtgenote van een onzer kamerleden. Dat kan heel gemakkelijk want meestal treft men haar alleen thuis. Haar man zit dan wel hier of daar. En dan na de verkiezingsdrukte nemen de voorzitter en de secretaris van de kiesvereniging het er van om even uit te blazen, maar onze kamerleden worden, voor en na, opgetrommeld voor een vergadering. Ja — die kabinetsformatie heeft wat voeten in aarde. Op die manier komt van vakantie niet veel terecht. Het is zelfs niet mogelijk om plannen te maken. Je weet toch maar niet hoe lang het nog duurt en de situatie verandert zo niet iedere dag dan toch iedere week. Neen, wat het huiselijk- en familieleven betreft is er in een verkiezingsjaar werkelijk geen aardigheid aan Kamerlid te zijn. W. schrijven nu augustus. Het is zo september. Er vallen heel wat vakanties in het water, nu echter in overdrachtelijke zin gebruikt. Over de vakanties, die letterlijk in het water gevallen zijn spreken we in deze rubriek maar niet. Men zegt wel eens dat de kinderen van een politicus niet vaak de voetstappen van hun vader volgen. En zo men naar de oorzaak zoekt dan vindt men die hier. Gelukkig zijn er echter vele en goede uitzonderingen op deze regel. Een woord van meelevens met de vrouwen — de kinderen van de Kamerleden is in deze zomer echt op zijn plaats, want van een mooie en rustige vakantie komt voor hen niet veel terecht.

☆

VEEL NIEUWS uit de Partij is er ditmaal niet. Bovendien wij leven allen in de vakantiestemming en mee daarom is het verstandig maar eens wat luchtig te schrijven. Intussen trof het onze aandacht dat de Christelijk-Historische Unie juist in de zomermaanden nogal actief is. Zij heeft nog niet zo lang geleden haar jaarvergadering gehad, waarover we in de pers overigens niet veel hebben vernomen maar waar toch wel ge-

sproken schijnt te zijn over de nauwere samenwerking met ons. En wat daar verhandeld is interesseert ons natuurlijk wel. Beslissingen of besluiten zijn er overigens voor zover wij kunnen nagaan nog niet genomen. Maar daarna heeft plaats gevonden de jaarlijkse driedaagse zomerconferentie, voor ditmaal in Woudschoten. En daar zit toch ook voor ons wel iets in. De Christelijk-Historische Unie is meer een vriendenkring dan een straffe organisatie. De heer Tilanus heeft zich in die geest eens uitgelaten. En iedere zomer komt men dan als vrienden eens een dag of drie bijeen om elkaar te ontmoeten en met elkaar van gedachten te wisselen. Ook de berichten over die zomerconferentie zijn kort. Maar toch zit daar een heel goede gedachte in. Men is deze dagen bijeen. Natuurlijk is het van belang welke onderwerpen er worden besproken. Maar de betekenis zit vooral in de ongedwongen ontmoeting en het onderling gesprek met elkaar. He zou ook voor ons Partij Convent wel eens goed zijn in een zodanige conferentie bij elkaar te komen. Men heeft dan eens gelegenheid een Kamerlid aan te schieten of een gesprek aan te knopen met een lid van het Centraal Comité — maar dan onofficieel. Op zulk een conferentie leert men elkaar kennen..... en meer waarden. Want wij oordelen toch wel eens te hard over elkaar.

Het staat als een paal boven water dat vriendschap in de politiek een zeer grote rol speelt. Wanneer men elkaar meer van nabij kent, vooral ook door persoonlijke omgang en het vertrouwelijk gesprek dan wordt ook het besef verdiept dat we gezamenlijk en met elkaar staan voor een gemeenschappelijke zaak. En daar heeft de C.H.U. gelijk in, dan moet men dat bij voorkeur in de zomer doen, wanneer de avonden lang zijn, zodat de deelnemers aan zulk een conferentie gelegenheid hebben tot een wandeling in de omgeving.

☆

ONZE ORGANISATIE zit straffer in elkaar dan die van de C.H.U. Maar deze straffere organisatie vereist des te meer het aanknopen en bevestigen van vriendschapsbanden. In dit opzicht kunnen wij en moeten wij ongetwijfeld van de C.H.U. iets willen leren. Want met organisatie alleen komen we er niet. Er is meer nodig. En dat meerdere kan door een driedaagse zomerconferentie inderdaad worden bevorderd en aangemoedigd.

Het waren zo maar enkele losse gedachten die we voor ditmaal zo maar eens hebben opgeschreven. En toch zit er meer in dan men oppervlakkig denkt. Wij hopen althans dat enkele van de lezers een en ander nog eens nader willen overwegen. Van dit jaar komt er niets meer van. Maar misschien voor het volgend jaar? Want, vooral prof. Van Riessen — en hij niet alleen — heeft er herhaaldelijk op gewezen, dat het onderling gesprek en het doorpraten van verschillende vraagstukken dringend nodig is. Daarvoor is een eendaagse vergadering met een overvolle agenda niet voldoende. Doorspreken eist tijd. En daarom een driedaagse zomerconferentie — het is geen slecht idee.

COLIJN

EEN WOORDVOERDER van de P.v.d.A. zei in een verkiezingsdebat smalend: Christelijke politiek, dat weten wij nu wel, wat dat betekent, dat is Colijn met zijn 400.000 werklozen. . .

Dezer dagen hadden wij een bespreking met een aantal jongeren, die werken in fabrieken en werkplaatsen. Zij verzekerden ons eenstemmig: over Colijn wordt nooit anders gesproken dan op die manier. Er is een héél slechte periode geweest in de Nederlandse geschiedenis, een tijd van werkloosheid en armoede, van verpaupering en volle stempellokalen; een periode, waarin Nederland niettemin rijk was, véél en véél rijker dan tegenwoordig, en die periode met de schreeuwende tegenstellingen en het tergende sociale onrecht, dat is de tijd van Colijn. Zijn naam beheerst die tijd. En daar staat tegenover de tijd van Drees, die na de oorlog begint, een tijd van grote nationale armoede en miljarden aan staatsschuld, en nu kan alles, Hoeveel te meer had het dan gekund in die verschrikkelijke tijd, toen het wel kon maar Colijn het niet wilde. Zo is de situatietekening in elk gesprek, waarin socialisten of communisten aan het woord komen. De Roomse arbeiders stemmen het meestal toe. En onze mannen, ze zwijgen te veel. Ze schijnen er niet goed raad mee te weten.

ER IS een derde ervaring. Wij kennen een spreker, die voor de A.R. partij op verschillende plaatsen het woord heeft gevoerd. En die steeds heeft gezegd: wilt gij het over Colijn hebben, best! Ik wil gráág over zijn werk en over zijn tijd spreken. Ik ben bereid om hier, vanavond en in het openbaar, precies te vertellen, hoe ik over het bewind van Colijn denk vanuit mijn A.R. beginsel. Ik vind het tragisch, dat hij als balling is gestorven. Maar ik zou het tragischer vinden, wanneer wij als Antirevolutionairen het zouden ontwijken, om over hem te spreken en reken-schap af te leggen van ons gevoelen. Het is de ervaring van deze spreker, dat onze Antirevolutionaire mensen zich verkwikt en gesterkt gevoelen, wanneer zo de handschoen wordt opgenomen.

WIJ HEBBEN in dit opzicht een morele verplichting. Wij hebben Dr. Colijn bij zijn politiek, wat de grote lijn betreft, krachtig gesteund, en haar in het land honderden malen verdedigd. Toen de oorlog voorbij was, stonden we in een andere, veelszins vreemde wereld met bergen puin. Dr. Colijn was er niet meer. Maar zijn naam wordt telkens in het debat geworpen, het meest door de heren van de Prot. Werkgemeenschap in de P.v.d.A. Deze heren hebben de speciale taak, om de Christelijke partijen juist als Christelijke partijen te bestrijden, haar bestaansrecht te betwisten, en zij buiten daarbij de naam van Dr. Colijn uit bij het betrachten van die speciale taak.

DR. COLIJN is de man geweest van het kabinet op brede basis. Om een positieve en een negatieve reden. Positief, omdat in de uitzonderlijk zware crisis, die in 1922 al door hem was voorspeld, en die in 1929 in betrekkelijk korte tijd, niet alleen in Nederland, maar over bijna de gehele wereld, de welvaart verwoestte, nationale samenwerking noodzakelijk was, om het volk te helpen in de grote nood. Negatief, omdat Dr. Colijn een rechts coalitiekabinet een dwaasheid vond, na wat er gebeurd was. Hij dacht daarbij speciaal aan de R.K. staatspartij, die hem prikkelde door haar gebrek aan moed, haar opportunisme, haar partijegoïsme. Het ergerde hem, dat de R.K. staatspartij nooit een kabinet steunde, maar alleen de eigen ministers in het kabinet, die niettemin mee de kabinetspolitiek bepaalden. In 1937 sprak de Roomse pers van het „vier-span”, dat waren de R.K. ministers in het kabinet, de eigenlijke aanvaardbare kern van het ministerie.

Dr. Colijn heeft kabinetten geleid, die in de hoogste crisistijd moesten optreden. Een internationale crisis. Een crisis, die dagelijks verergerde, doordat ieder land een politiek ging voeren van zelfbehoud op kort zicht, de grenzen zoveel mogelijk sloot, de internationale uitwisseling van goederen belemmerde. In die situatie is Colijn de man geweest van internationale samenwerking, voor opening van de grenzen, voor het afbreken van de hoge tolmuren. Zijn redevoeringen in Genève en Londen zijn historische momenten geweest. Nóg zijn ze in internationale kringen niet vergeten, dat iedereen hem toen gelijk gaf en niemand er naar handelde.

DR. DREES heeft meer dan eens bij de algemene politiek beschouwingen herinnerd aan 1929. Toen zat Amerika met ontzaglijke produktieoverschotten. Het heeft die overschotten, vooral uit de landbouwsector, op de wereldmarkt geworpen en die markt volkomen ontwricht.

Zulke overschotten hangen nu al weer vele maanden boven de agrarische markt, maar Amerika en Canada betrachten grote voorzichtigheid. Zij weten, dat het nu gemakkelijk zou zijn, de wereldmarkt opnieuw te ontwrichten, maar zij huiveren voor de gevolgen, ook voor het eigen land. Dr. Drees heeft onomwonden gezegd: als Amerika nu deed als in 1929, dan zaten we weer in een crisis. Toen als nu, de crisis is een kwestie van internationale politiek. In de dagen van Colijn tuimelde in korte tijd onze export van 2 miljard op 700 miljoen. Thans bedraagt onze jaarlijkse export rond tien miljard. Hoe zou het er voor staan met onze onbare financiën, met onze werkgelegenheid, wanneer die export in 1955 gedaald was op 3½ miljard?

Deze opmerkingen bedoelen niet, het crisisbeleid en de werkloosheidspolitiek tot in details te verdedigen en de methoden en inzichten die toen algemeen waren, over te nemen in een veranderde tijd. Maar zij zijn een verweer tegen het goedkope, leugenachtige, demagogische verhaal van: toen waren wij zo rijk en toen kon niets en nu zijn we arm en nu kan alles.

DR. COLIJN wilde een gave gulden. Daar is nog het meest op gesmaald. Minister Van der Kieft heeft het onlangs een schimmig verhaal genoemd: een gulden is een gulden. Die simpele waarheid heeft afgedaan. Maar dat Dr. Colijn toen een gave gulden verdedigde, naar de opvatting van die tijd gekoppeld aan het goud, dat was sociaal gedacht. Want als de gulden duikelt, dan gaan de grote internationale concerns niet over de kop, dan slaan de banken niet failliet, maar dat merkt elke gepensioneerde, elke spaarder, elke kleine burger, die een studieverzekering voor zijn kinderen sloot, dat hij andere guldens terugkrijgt dan die hij verwachtte. En dan léert hij op harde wijze, dat het maar een schimmig denkbeeld was: een gulden is een gulden.

VOOR DITMAAL genoeg. Niemand verwijte ons, dat er toch wel andere punten zijn, waarop gerechtvaardigde critiek mogelijk is. Wij kunnen in één artikel niet volledig zijn. Wij komen er wel op terug. Maar dat eerste artikel dient, om nog eens duidelijk te laten merken: wij antirevolutionairen schuwen het gesprek over Dr. Colijn en zijn politiek niet.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Aigra (voorzitter), R. Gosker, Jac. S. Hoek, Prof. Dr. J. J. de Jong, S. J. Jonker, A. R. de Kwaadsteniet, J. D. Troostheide.
Secretaris: G. J. H. Griffioen.

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage. Telef. K 1700-115935. Giro 89673. VOOR ADVERTENTIES: Kon. Wilhelminalaan 34, Leidschendam Tel. K 1761-1646

ABONNEMENTSPRIJS f 6.20 per jaar, f 1.55 per kwartaal, giro 89673.
STUDENTENABONNEMENT f 4.— per jaar LOSSE VERKOOP f 0.20.

Het scharnier tussen Oost en West

Vervolg van pagina 1

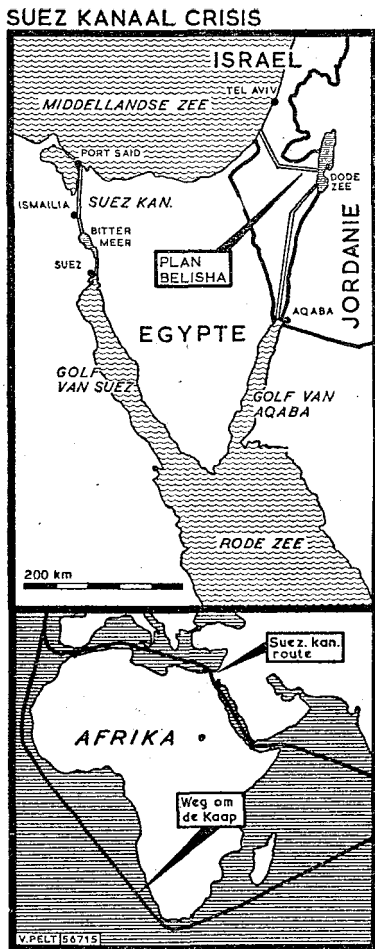
revolutionair dictator, die slechts een doel kent: Het Westen uit Noord-Afrika en het Midden-Oosten te verdrijven en een Arabische natie te maken die zich uitstrekt van de Atlantische Oceaan (Marokko) tot aan de Perzische golf. Vooral Engeland en Frankrijk zijn het doelwit van zijn nationalistische hartstochten.

Om zijn positie volledig duidelijk te maken, trachtte hij de Westelijke mogendheden te chanteren door in de strijd tegen Israël militaire hulp en voor de bouw van de Assoendamdamm financieel steun van de Russen te vragen. Dat spelletje ging echter niet door. Het eind was dat Nasser noch van de Westelijke mogendheden noch van Sovjet-Rusland steun kreeg voor de bouw van de Assoendamdamm. Nasser heeft zich dus een onbetrouwbaar man getoond en deze man beheerst thans de belangrijkste internationale scheepvaartweg van de wereld. Is het wonder dat vooral de Engelsen dit een onaantvaardbare toestand achten?

Belangrijker dan ooit

DE BELANGRIJKHEID van de Kanaalzone is groter dan zij ooit is geweest, vooral economisch gezien. In 1955 passeerden 14.666 schepen van allerlei nationaliteit met een tonnage van 115.756.000 het Suezkanaal. De totale tonnage bedroeg in 1939 meer dan 24.678.000 ton en in 1952 was dit cijfer 83.448.000 ton. Vooral het vervoer van olie uit het Midden-Oosten is de laatste jaren aanzienlijk gestegen.

Het is niet de eerste keer dat na de tweede wereldoorlog het vraagstuk van de vrije vaart door het Suezkanaal aan de orde is gekomen. Reeds in 1954 maakte de voorganger van Nasser, generaal Naguib moeilijkheden, toen hij opdracht gaf schepen die bestemd waren voor Israël in beslag te nemen. Tegen deze daad hebben een aantal regeringen toen geprotesteerd. Egypte eiste sinds 1948, toen het in oorlog kwam met Israël, het recht op tankschepen en andere schepen aan te houden, die op weg zijn naar Israël. Dit is echter in strijd met de originele concessie, die in 1854 aan Ferdinand de Lesseps voor de bouw van het kanaal werd verleend en eveneens in strijd met de internationale conventie van Constantinopel van 1888. Bovendien werd door de Veiligheidsraad van de Ver. Naties in 1951 een resolutie aangenomen, waarbij Egypte uitdrukkelijk verboden werd schepen aan te houden en te onderzoeken. Ook de Veiligheidsraad baseerde dit verbod op de conventie van

Constantinopel, die het vrije gebruik eist onder alle omstandigheden, zowel in tijd van vrede als in tijd van oorlog.

Het valt op, dat Egypte zich van dit alles niets heeft aangetrokken en tot op de dag van vandaag geen schepen voor Israël doorlaat. In feite oefende Egypte reeds lang controle uit op het Suezkanaal en de grote mogendheden hebben dit genomen. Nu zij zelf gevaar lopen onder de Egyptische spitsroede door te moeten, schreeuwen zij moord en brand. President Nasser is hiervan wel een beetje geschrokken en krabbelt wat terug, maar het lijkt geen twijfel, wanneer het Westen na de nationalisatie van het Suezkanaal niet een afdoende internationale regeling kan afdwingen tot verzekering van de vrije doorvaart door 't Suezkanaal voor alle schepen, ook voor Israëlische, dat Egypte in de toekomst in toenemende mate het Suezkanaal als politiek machtsmiddel en als nationale bron van inkomsten zal gaan gebrui-

ken. Zolang Egypte in nationalistische hartstocht meent, dat het naar vrije keuze de „scharnier“ kan laten knarsen van de deur, die Europa en Amerika toegang verschaft tot het Verre en Midden-Oosten, zal internationale controle niet gemist kunnen worden.

Ferdinand de Lesseps

HET vrije gebruik van het Suezkanaal en de veiligheid van het gebied, dat dit 162 km lange kanaal doorsnijdt, zijn voor Europa en de Ver. Staten, voor het gehele Westen, van vitale betekenis. In 1854 kreeg de Franse consul te Cairo, Ferdinand de Lesseps, van de onderkoning van Egypte, Mohammed Said, toestemming het kanaal te graven. In de „persoonlijke overeenkomst met onze vriend, de heer Ferdinand de Lesseps“ legde deze grote onderkoning vast, dat er een „universele maatschappij“ zou worden gevormd, aan wie de concessie zou worden verleend voor 99 jaar, te rekenen vanaf de dag van opening van het kanaal. In 1869 was het kanaal gegraven en werd het geopend. Deze concessie zal dus in 1968 eindigen. In de overeenkomst met de Lesseps werd bepaald, dat na afloop van de termijn van 99 jaar de Suezkanaal maatschappij plaats zal maken voor de Egyptische regering, die dan aan de maatschappij een vergoeding zal betalen voor de installaties en de uitrusting, waarvan het bedrag bij arbitrage zal worden vastgesteld. President Nasser heeft deze overeenkomst thans aan de kant gezet en deze maatschappij genationaliseerd.

Mohammed Said en Ferdinand de Lesseps begrepen, dat het graven van dit kanaal voor Egypte, maar vooral voor Azië en Europa een nieuw tijdperk zou inluiden. Als kinderen van hun tijd vertrouwden zij op de strikte naleving van overeenkomsten en streefden zij ernaar alle landen gelijkelijk van de voordelen van de kortere verbinding tussen Europa en Azië te doen genieten. Het was de tijd van de vrijhandel en van het particulier initiatief. Leest men de geschiedenis van de aanleg van het Suezkanaal erop na, dan blijkt dat de Lesseps niet zozeer te kampen heeft gehad met technische en financiële moeilijkheden, maar dat het grootste struikelblok bleek te zijn: de politiek van de grote mogendheden, vooral van Engeland. Engeland stond tot het laatst toe vijandig tegenover de plannen van de Lesseps, ondanks het feit, dat het geld, dat nodig was, bij openbare inschrijving door particulieren bij elkaar werd gebracht. Engeland was jaloers en bevreesd, dat Frankrijk bezig was het monopolie van de verbinding tussen Frankrijk en Azië in handen te krijgen.

Kaap de Goede Hoop

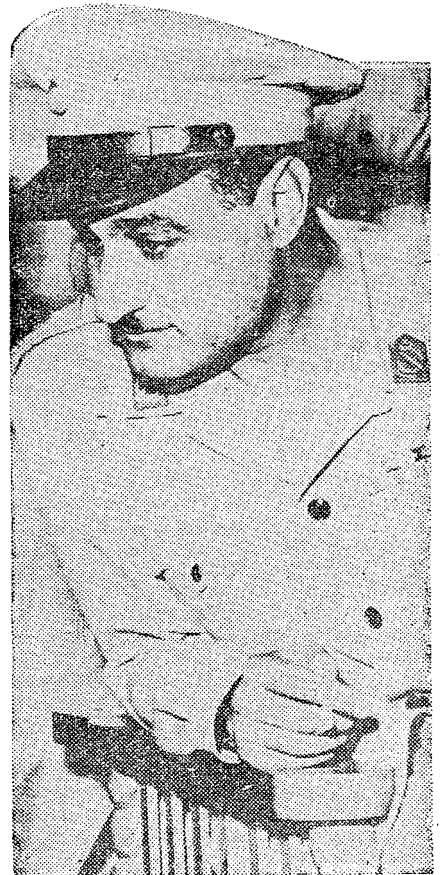
DEZE Engelse vrees was overigens niet helemaal ongegrond, hoewel algemeen wordt aangenomen, dat de Lesseps te goeder trouw was. Hij trachtte tevergeefs een internationale garantie te verkrijgen voor de volledige neutraliteit van de Kanaalzone. Engeland wilde een bevoorrechte positie innemen, omdat het de voornaamste belanghebbende zou zijn bij deze nieuwe scheepvaartweg.

Sinds 1498, toen Vasco da Gama de nieuwe zeeroute naar India via Kaap de Goede Hoop had ontdekt, was het zwaartepunt van de wereldhandel van de Middellandse Zee naar de Atlantische oceaan verplaatst. Drie eeuwen lang betrof het Westen via Kaap de Goede Hoop dezelfde handelsartikelen uit het Verre Oosten, zoals specerijen en andere luxe producten. In de negentiende eeuw veranderde het handelspatroon met het Verre Oosten tengevolge van de industriële revolutie volkomen. Het Verre Oosten werd reservoir van goedkope grondstoffen en tegelijkertijd markt voor de industriële producten van het Westen. De Britse vloot controleerde alle wereldzeeën en garandeerde overal de vrijhandel. Groot-Brittannië moest er daarom zeker van zijn dat de verbinding met het Britse Gemenebest op geen enkele wijze zouden kunnen worden bemmerd. Het plan voor de aanleg van het Suezkanaal wierp evenwel het Britse wereldsysteem in de war. Daarbij kwam nog, dat in 1859, toen met het graven van het kanaal begonnen werd,

dient te worden behouden

de stoomboot het voorgoed op het zeilschip gewonnen had.

Een zeilschip maakte de tocht van Engeland naar India in 140 dagen, een stoomboot deed er in 1850 slechts 90 dagen over. Het was dus duidelijk, dat het Suezkanaal in de toekomst de hoofdroute naar en van het Verre Oosten zou worden en dat Engeland alle redenen had om nauwlettend de veiligheid van deze nieuwe route in het oog te houden. Toen dan ook in 1881 de Egyptische kolonel Ahmad Urabi, een man van eenvoudige afkomst, er door een nationalistische revolutie in slaagde het heft in handen te krijgen, was voor Engeland het ogenblik gekomen om dwars tegen de wil van alle andere grote mogendheden in, zoals Frankrijk, Duitsland, Rusland, Oostenrijk, Hongarije en Italië — ook de Lesseps protesteerde — troepen in Alexandrië te landen en de revolutie van Urabi, die zich kante tegen alle buitenlandse invloed in Egypte, te onderdrukken. Cairo werd bezet en Urabi verbannen naar Ceylon. Engeland herstelde de Mohammed Ali-dynastie, die tot 1952 in Egypte aan de macht

Kolonel Nasser

bleef. Het was generaal Naguib, de voorganger van president Nasser, die deze dynastie ten val bracht door Koning Farouk het land uit te jagen.

Maar de wereldsituatie is sindsdien veranderd. De Engelse troepen zijn sinds juni van dit jaar uit de kanaalzone teruggetrokken. Het Midden-Oosten is verwickeld in een hyper-nationalistische beroering. De gehele landengte van Suez is omgeven door haarden van onrust. Welke veranderingen hebben na de tweede wereldoorlog niet plaats gevonden! De politieke kaart van Azië is geheel gewijzigd. India en Pakistan zijn onafhankelijk geworden evenals Indonesië. China is in handen van de communisten gevallen. De Britse hegemonie in India is verdwenen. De invloed van West-Europa vermindert met de dag. De gang van zaken met het Suezkanaal toont dit weer eens duidelijk aan.

Minister Kernkamp herdacht

MINISTER Kernkamp is heengegaan in een periode, dat de Tweede Kamer niet bijeenkomt. Maar de Eerste Kamer vergadert nog door en daar was dus gelegenheid, hem te herdenken. Dat is deze week gebeurd. De voorzitter hield een

herdenkingsrede, Minister Drees antwoordde namens de Regering en de gevolmachtigde ministers van Suriname en de Antillen, leden van het Rijkskabinet, spraken over de grote betekenis van Prof. Kernkamp, als de man van het statuut van het hervormde Koninkrijk, waardoor Suriname en de Antillen zelfstandige landen zijn geworden, die vrijwillig deel uitmaken van het Koninkrijk.

Het is geen gewoonte, een kritische waardering te geven van zulke toespraken. Wel willen wij graag zeggen, dat de rede van Mr. Jonkman 'n rede was in grote stijl en een rede, waarin op verkwikkende wijze de afsluiting gevonden

werd in het vermelden van de grootste troost, de troost, die uitgaat boven het waarderend vermelden van iemands historische betekenis, nl. dat hij in vrede is heengegaan naar zijn Heer en Heiland.

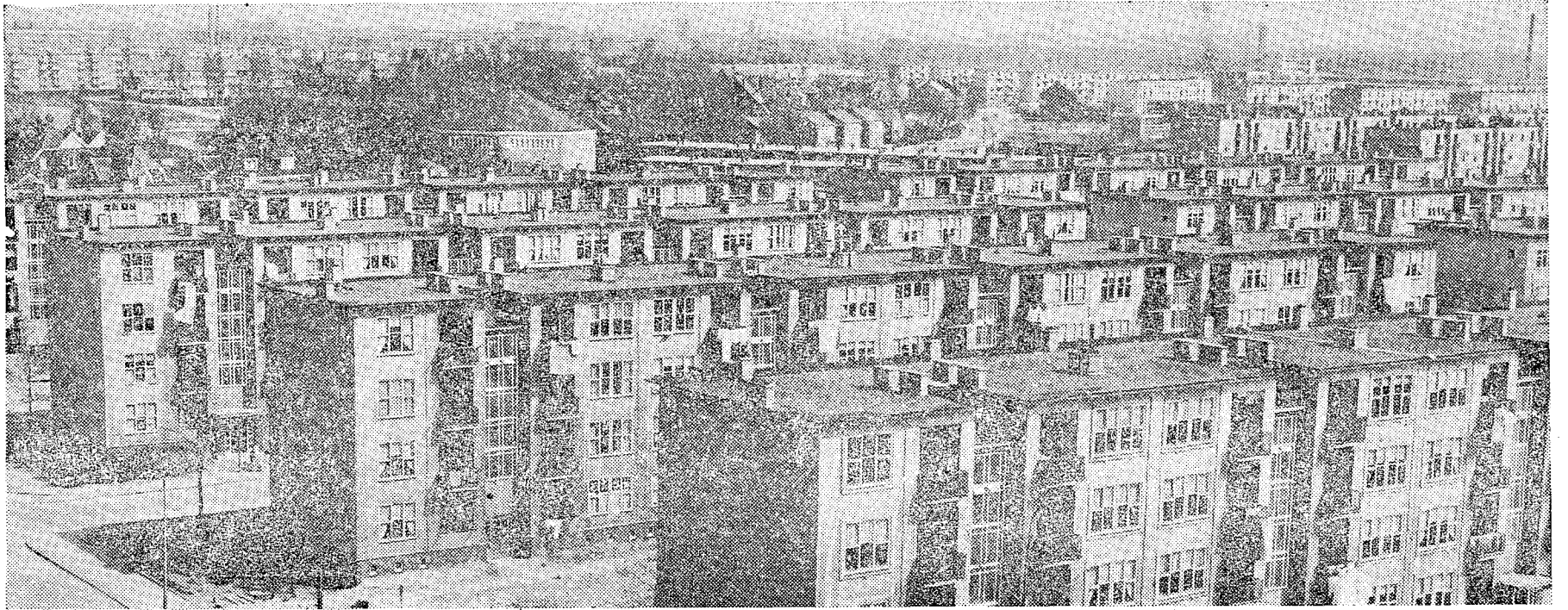
De woordvoerder van de Antillen heeft evenwel een woord gezegd, waarop wij willen terugkomen. Hij zei ongeveer: wij Surinamers, zijn in sterke mate gevoelsmensen. Minister Kernkamp was het ook. En daardoor konden we elkaar zo goed verstaan. Daardoor begrepen we elkaar in ons diepere bestaan, als we dreigden vast te lopen in juridische en staatsrechtelijke constructies. Daardoor hebben we elkaar kunnen vinden.

Deze spreker heeft geraakt aan de kern van de verhoudingen tussen Nederland en de Amerikaanse Rijksdelen. Het is een zaak van elkaar verstaan. Verstaan in die diepe zin, dat we gaan merken, wat het leven beweegt en beheerst. Minister Kernkamp had die gave, om in een veelzins vreemde wereld niet te komen met slechts zijn eigen constructie, maar met zijn levende, door het geloof geheiligde persoonlijkheid. Hij zocht naar wat verbond en wat vruchtbaar kon zijn voor het overleg en hij deed het als Christen. Daarom is er om zijn gestalte in onze herinnering een bijzondere glans.

GARANTIE STANDVERF
DE STERKE BUITENVERF VAN GOEDE HUIZE
GOED VOOR HUIZEN!

LAK EN VERNISFABR. WED. BOONSTOPPEL & ZN. N.V., WADDINXVEEN

GYMNASTIEKTOESTELLEN
ROTHUIZEN N.V. - HEELSUM

DE STAD EN HET PLATT

*Er zal wel niemand zijn die ontken-
nen zal, dat het verschil tussen het
stadsleven en het plattelandsleven
meermalen geleid heeft tot spanning-
gen tussen de bevolkingsgroepen.
Men spreekt zelfs van het probleem
stad en platteland. Wij hebben ook
bij onze politieke activiteit rekening
te houden met de verschillen die tus-
sen beide bestaan.*

De stad en het platteland vertonen
kenmerkende verschillen. Die verschillen
hebben vaak sentimenten wakker geroe-
pen en betreuenswaardige vooroordelen
gekweekt. De stedelingen hebben zich
meermalen superieur gevoeld ten opzich-
te van de plattelanders. De klacht: De
stedeling heeft geen waardering voor
het werk van de boeren, kon men voor-
al voor de tweede wereldoorlog dikwijls
horen op het platteland. Die klacht was
geboren uit een zekere minachting, die
de stadsbevolking duidelijk liet merken
ten opzichte van de boeren. Anderzijds
hebben we een dominee, die zelf in zijn
pastorietuin aan het werk was, eens ver-
bitterd horen zeggen, dat de plattelands-
bevolking niet de minste waardering be-
toont voor intellectuele arbeid. Hijzelf,
stedeling-van-huis-uit en predikant ge-
worden in een dorp, had bij zijn werk-
zaamheid in zijn tuin te horen gekregen:
— Zo, de dominee is dus ook eens aan
't werk... Da's zeker de eerste keer in
je leven, dominee?

De stadsmens heeft zich in vele op-
zichten superieur gevoeld... maar de
plattelander heeft niet nagelaten om te
verklaren, dat alleen zijn levenswijze
de enige juiste en natuurlijke is. Daar-
door zijn conflicten ontstaan, die in som-
mige gemeenten, waar stedeling en
plattelander elkaar ontmoetten, veel
kwaad gesticht hebben — zelfs in het
christelijk organisatieleven.

*Ofschoon geboren en opgegroeid ten
plattelande, hebben wij een aantal ja-
ren in een grote stad gewoond. De Cen-
trale van kiesverenigingen van die stad
had op vergaderingen van het provin-
ciaal comité dikwijls zeer onaardige en
stekelige verwijten te incasseren van
een kiesvereniging uit een plattelands-
gemeente, welke grensde aan de be-
doelde stad. Zelfs hier speelde de tegen-
stelling stad-platteland een grote rol;
niteraard een zeer betreuenswaardige
rol. Want al zijn er verschillen — en die
zijn er — dan behoeft dit nog niet te
betekenen, dat er tegenstellingen en
zelfs schijnbaar onoverbrugbare kloven
bestaan. Met inachtneming van de ver-
schillen zal men toch samen zijn taak
te verrichten hebben tot beider voor-
deel.*

Stad en stad zijn twee

ER kan een groot verschil zijn tussen
een stad en een stad. Assen en Am-
sterdam zijn allebei steden, doch men
moet toegeven dat het stedelijk aspect
van deze twee bijna onvergelykbare
grootheden zeer verschillend is.

Karakteristiek voor een stad is het gro-

te aantal inwoners. Dr. Vermooten
heeft in een lezing voor het Land-
bouwontwikkelingscentrum eens ge-
zegd, dat men in het algemeen bij
meer dan twintigduizend inwoners al
van een stad zou moeten spreken.
Hiervan uitgaande, zouden wij in ons
land 54 steden van twintig- tot vijf-
tigduizend inwoners hebben.

Maar zó mogen wij het niet stellen, want
dan zouden bijvoorbeeld gemeenten als
Soest, Haarlemmermeer, Hellendoorn,
ook onder de categorie steden vallen.

stad, heeft ook een uitgesproken ste-
delijk karakter. Maar Eindhoven, dat
in vijftig jaar tijds gegroeid is van
vijfduizend inwoners tot ongeveer
honderdveertigduizend inwoners, heeft
ondanks alles zolang als het duurt nog
een dorpskarakter voor wat betreft de
bebouwing en de geardeheid van de
bevolking.

Er zijn dikke studiewerken geschreven
over de levenssfeer van de stedeling. Het
blijkt niet eenvoudig te zijn, de kern ervan

land. Dienstbetoon aan de medemens
wordt weliswaar verleend... doch te-
gen betaling.

De hotelportier houdt zijn hand gereed
voor het in ontvangst nemen van een
fooi zodra hij u in uw jas geholpen heeft.
Maak gerust gebruik van een van de
allernoodzakelijkste ofschoon discreet
zoveel mogelijk verborgen gehouden
plaatsen, — maar de retiradejuffrouw,
een uiterst fraai woord voor moderne be-
delarij, kijkt met argusogen toe of u uw
dubbeltje wel op het daarvoor bestemde
bakje zult deponeren. Er ligt op dat bak-
je slechts één dubbeltje, dat heeft zij
daar laten liggen als voorbeeld. Want de
stuiver, die uw voorganger op het bak-
je deponeerde, heeft zij snel weggegrist,
daar stuivers niet tot navolging mogen
dienen.

Contact met anderen, speciaal met de
mensen, die naast-, onder- of boven hem
wonen, stelt de stedeling meestal niet
op prijs. Hij is de binding met de naaste
zogoed als kwijtgeraakt. De stad heeft
nog vele andere nadelige factoren, doch
zij heeft het groot voordeel, dat zij werk-
gelegenheid weet te bieden aan allerlei
mensen, die ten plattelande moeilijk aan
de slag kunnen komen omdat ze liever
geen werk doen in de agrarische sector.

En de steden vallen niet weg te den-
ken in het economische leven van ons
land. De steden zijn vitale zenuwknop-
punten op het gebied van industrie en
handel.

Allemaal Nederlanders, maar de helft stedelingen, de helft plattelanders

Ten onrechte, want deze plaatsen, hoe-
wel groot van oppervlakte en met een
hoog bevolkingsgetal, hebben geen
aaneengesloten bebouwing. Daarom
moeten wij dunkt ons als het meest
kenmerkende voor een stad beschou-
wen: de compacte woningbouw —
meergezinswoningen en hoogbouw —
en voorts de grote verscheidenheid van
beroepen, die de bewoners uitoefenen.
Juist de verscheidenheid in beroepen
heeft er voor gezorgd, dat de stad nog
een ander belangrijk aspect heeft dat
tot haar karakterisering dient: de he-
terogene bevolking. De bewoners ko-
men vaak overal vandaan. In elke stad
ontmoet men Friezen, Drenten, Zee-
uwen en Brabanders. Overigens heeft
destijds Dr. P. W. J. van den Berg in
zijn lezenswaardig boek over „Het
karakter der plattelandssamenleving”
terecht gezegd, dat de verhouding van
stad en platteland niet kan worden
uitgedrukt in een eenvoudige formule
met numerieke termen, maar in een
gecompliceerde definitie, die kwalita-
tieve en kwantitatieve kenmerken ver-
enigt. Volgens dr. Christaller, die in
1938 op het internationaal geografisch
congres te Amsterdam sprak, is de
eigenlijke functie van een stad: een
groter of kleiner gebied van landelijk
karakter te voorzien van typisch ste-
delijke goederen en diensten. En daar-
om moet een stad een centrale plaats
zijn voor een zekere streek.

Ons land heeft twaalf grote steden. On-
der grote steden verstaan we gemeen-
ten met meer dan honderdduizend in-
woners. Toen Breda kortgeleden feest-
vierde omdat zij grote stad geworden
was — de honderdduizendste was ge-
boren — voegde zij zich dus bij de
groten in den lande. Er zijn drie ge-
meenten in ons land, die meer dan
vijfhonderdduizend inwoners tellen.
Negentien steden hebben een inwonertal
dat varieert tussen vijftigduizend
en honderdduizend.

Het is merkwaardig, dat wij in ons land
zoveel grote steden hebben. België
heeft er slechts vijf. Maar Soest met
zijn vijftientwintigduizend inwoners is
beslist géén stad, terwijl Kampen met
ongeveer hetzelfde aantal inwoners
het zeer beslist wél is. Hier spreekt
behalve de aaneengesloten bebouwing
ook de ouderdom van de gemeente een
woordje mee. Kampen, vanouds een

aan te geven. Geleerden uit binnen- en
buitenland zijn het niet altijd met elkaar
eens. Bovendien moet men zich uiteinde-
lijk toch nog tevreden stellen met een
gemiddelde, want de levenssfeer in de
ene stad kan veel verschillen vertonen
met die van een andere stad, die mis-
chien toch wel eenzelfde inwonertal
heeft. Het karakter van een stad — en
dus ook de levenssfeer van de stedeling
— wordt veelal bepaald door het achter-
land van die stad; dus door de streek,
waarvan de stad als de centrale plaats
optreedt. In dit verband zal men in de
toekomst een prachtig object van studie
kunnen hebben in Emmeloord en Lely-
stad — centrale plaatsen voor een nieuw
land met een zeer gemengde bevolking.

Een stad heeft over het algemeen
druk verkeer, er wordt vooral precies op
de klok gewerkt en meer dan op het
platteland heeft de bewoner contact met
anderen. Het gevolg is, dat de stedeling
vlot is in de omgang en snel, haastig
in zijn bewegingen en reacties. Meer dan
op het platteland is men ingesteld op
praktisch effect, dat bovendien zo snel
mogelijk wordt verlangd. In de stad is
er van mens tot mens vooral een zake-
lijke verhouding.

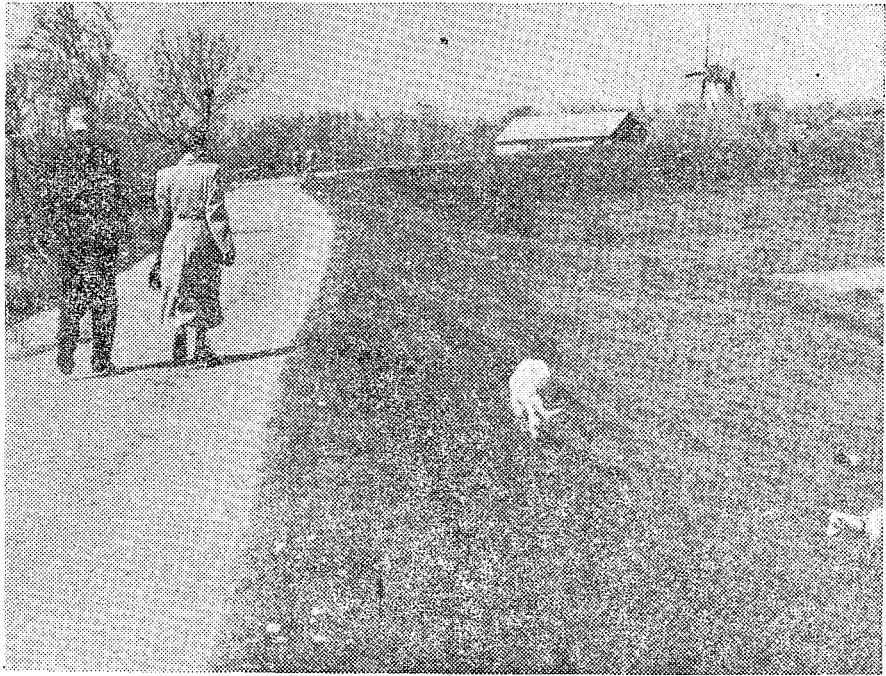
De mens kan zich voor wat betreft
zijn ontwikkeling in de stad beter ont-
plooiën dan op het platteland. Dit is
één van de voordelen van het stedelijk
leven. Vooral in de steden wordt de voor-
uitgang op allerlei terreinen bevorderd,
hetgeen vooral te danken is aan de veel-
heid en de gemengdheid der bevolking.
De mens is aangewezen op de ervaringen
van anderen. Dit is wederzijds zo — en
daardoor ontstaat een vruchtbare wissel-
werking. In de stad leven mensen, de
„anderen”, met velerlei capaciteiten. De
een weet dit en de ander dat en daar-
door is een stad vaak voedingsbodem
voor nieuwe ideeën en leeft er een merk-
waardige stimulans tot vooruitgang en
verbetering op velerlei gebied.

Overigens moeten wij er niet blind
voor zijn, dat het stadsleven veel scha-
duwkanten heeft. Het persoonlijk ele-
ment in de menselijke verhoudingen
is minder aanwezig dan op het platte-

He de
van de
affes-
de ge-
klas-
mop-
laats-
zijn on-
kari-
sym-
vens-
platt-
In
stads-
en de
niet-
regel-
Lats-
voor-
He
de-
onbe-
tege-
land-
vers-
stelt-
geve-
voor-
king-
em-
platt-
gere-
voon-
platt-
kin-
even-
d
boen-
mem-
icig
de
rubri-
wel-
ven-
rad-
voor-
of
boen-
gen-
beh-
bij-
spr-
Jam-
De
gewe-
platt-
tu-
vens-
me-
het-
gel-
vers-
Eten
stad-
land-
is
spr-
w-
ledig-
me-
—
de
dach

He boertje
an de ge-
fies-weten-
e eer zijn
lass uit de
rop van de
atsaar. Het
ijn onfrisse
ari onware
ymt twee le-
ens ad en
lati
In eid be-
taan boertje
a de smeneer
iet niet als
ege symbool.
ate dankbaar
oor
Heme van
e heeft,
nbe sien, de
geen platte-
nd. Deze
erst tegen-
telle akelige
evd vooral
oor bevol-
ing nde. De

TELAND

man het
lat door
ere sociale
oan de
latking
ven domme
oer stads-
reman geluk-
ig zal zullen
e smoppen-
ubioralsnog
relen blij-
en. Het
adit zal
oon Gait-Jan,
f de radio-
oerden mo-
en, behouden
ij werkelijk
pr humor.
am

Blok heeft in zijn boek: *Een Hollandse stad in de middeleeuwen, geschreven, dat men gerust kon zeggen dat een Nederlander vóór 1795 geen vaderland, maar alleen een vaderstad had. Karel de Vijfde bepaalde in 1531 zelfs, dat buiten besloten steden geen neringen en bedrijven gevestigd mochten worden. Hier en daar, zegt Dr. Van den Berg, werken deze toestanden nog tot in onze tijd na en hebben er niet weinig toe bijgedragen een scherpe tegenstelling tussen stad en platteland in het leven te roepen die voor beide partijen in elk opzicht schadelijk was en is.*

Het platteland

HET is gevaarlijk, het platteland tegenover de stad te stellen. Gevaarlijk, omdat het platteland geïdealiseerd wordt en de stad wordt verguisd. Omgekeerd vindt dit ook plaats; het is al naargelang een stedeling of een plattelander spreekt. Is wel ooit iemand geheel vrij van chauvinisme? Overigens is het opmerkelijk en zeer verblijdend, dat de waardering voor het platteland in de laatste jaren toegenomen is, ook bij de stedelijke bevolking, die eerst een superioriteitsgevoel heeft laten gelden. Al moeten wij vaststellen, dat het platteland

De anders
ewik op het
lat twee le-
ens steeds
reer toe,
et gelukkig
ers

Een van
tad platte-
nd is geen
pr wij vol-
dijmen zijn
ze aag-

☆

Het stadsbeeld wordt gekenmerkt door een compacte bebouwing. En vooral bij de nieuwere stadsbouw komt dit aspect nog sterker op de voorgrond door de hand over hand toenemende flatbouw. De nevenstaande foto en de foto bovenaan de pagina geven hiervan een duidelijk beeld.

Zoals uit de andere twee foto's blijkt is de kenmerkende eigenschap van het platteland de ruimte. Ruimte voor een tuin bij het huis, ruimte om eens heerlijk te wandelen en van de vrije natuur te genieten. Vooral in deze tijd waarin de zenuwen van de mensheid onder een toenemende druk worden geplaatst betekent dit een voorrecht voor de plattelander.

☆

geen Arcadië is en ook nooit geweest is, toch heeft de plattelander in zijn samenleving aantrekkelijke eigenschappen.

De bevolking van het platteland is vrij homogeen. Eenzelfde oorsprong — vaak uit hetzelfde gewest of uit hetzelfde dorp — en daarenboven dikwijls dezelfde soort arbeid, hebben een zekere verbondenheid opgeleverd. Ons kent ons, op het dorp. Maar volgens de eerdergenoemde Dr. Van den Berg, gaat dit in dorpen met ongeveer twintigduizend inwoners nog slechts voor vijftig procent op. En dan is het nog maar een zeer oppervlakkig kennen, soms alleen maar van gezicht en niet eens bij naam.

De onderlinge verbondenheid is een belangrijk bezit van het plattelandleven. Die verbondenheid wordt, hier meer en daar wat minder, in de samenleving tot gelding gebracht. Men leeft onder het toezicht van zijn medebewoners, hetgeen soms een rem is om tot buitensporigheden te vervallen, in welk opzicht dan ook. De plattelandscultuur heeft nog een eigen inhoud, meestal met een sterk geestelijk accent. Over het algemeen is men ten plattelande in het godsdienstige leven stipter dan in de stad. Maar wij moeten ons hierin niet vergissen, want we weten maar al te goed, dat ook op het platteland de onkerkelijkheid reeds groot is en nog steeds toeneemt. De stedeling geeft met enig bravour op, dat zijn godsdienst „gene" is. De plattelander zal dit niet gauw doen; maar niet zelden doet hij in ongodsdiensdigheid niet onder voor de stedeling die officieel zonder godsdienst door 't leven gaat. Maar onderzoekingen hebben wel aan het licht gebracht, dat het gebrek aan geestelijke inhoud bij doorsnee-stedeling nog ontstellender is dan bij de plattelander.

Het gezinsleven is in de stad vaak losser dan op het platteland. Doch dit te constateren is niet voldoende. Wat is de oorzaak hiervan? Ook hier blijkt idealisering van het plattelandleven niet op zijn plaats. We moeten bedenken, dat het stadsgezin dikwijls is samengesteld uit gezinsleden die allemaal ander werk verrichten; de een moet naar deze cursus, de andere naar die cursus of personeelsavond. Ten plattelande werken alle gezinsleden dikwijls in de agrarische sector en heeft men, wat dit betreft, veelal dezelfde belangen.

Wij dienen er rekening mede te houden, dat de stedelijke sfeer doorgedrongen is in tal van Nederlandse dorpen. Het werkelijke platteland is bezig te verdwijnen. Het verkeer heeft het platteland ontsloten, er zijn geen geïsoleerde dorpen meer, zoals dat vroeger wel het geval was. En laten we vooral niet vergeten, dat het agrarisch bedrijf zich gedurende de laatste kwarteeuw grondig gewijzigd heeft. Het zegt toch wel wat, dat de boer, die vijftig jaar geleden sprak over zijn boerderij, het nu heeft over zijn bedrijf.

De helft van onze Nederlandse bevolking woont in steden. Dat wil zeggen, dat het platteland geen volkomen aparte sector meer is van het publieke leven. Stad en platteland groeien naar elkaar — en dit geschiedt in een snel tempo, dat talrijke problemen oproept.

Men spreekt, ten onrechte naar ik meen, weleens over de randstad Holland. Een dergelijke benaming getuigt van een wonderlijke appreciatie van de stad. Als wij ooit werkelijk een randstad Holland krijgen, zal dit ons wellicht met zorg moeten vervullen.

In deze zogenaamde randstad Holland liggen veertien steden. Het zal duidelijk zijn, dat deze veertien steden een infiltratie van de stedelijke levenssfeer op westelijk platteland hebben veroorzaakt. In de Achterhoek en in Groningen heb-

ben de plattelandsgemeenten dan ook een meer historisch karakter dan de dorpen, die in het gebied van de westelijke steden liggen.

Het is een zaak van groot belang, dat sociaal en cultureel het platteland ten opzichte van de steden gelijkwaardig wordt behandeld. Men moet voorkomen, dat te eniger tijd het platteland zich misdeeld voelt ten opzichte van de stad. Met de verdere emancipatie van het platteland moet rekening gehouden worden. Toch zal men zich tegelijkertijd ervan bewust moeten zijn, dat er een grens moet zijn aan de gelijkshakeling van beide levenssferen.

Ten opzichte van de organisatorische aanpak van ons politieke werk zullen we in het oog dienen te houden, dat we in de stad en op het platteland niet altijd op gelijke wijze te werk kunnen gaan. De ARJOS heeft dat bij zijn verkiezingsactie goed begrepen en zijn vergaderingsprogramma's zoveel mogelijk aangepast aan de levenssfeer in de gemeente of streek waar een bijeenkomst georganiseerd werd. Dat is goed, want men moet niet onnodig weerstanden oproepen. Soms zal men stuiten op bolwerken van een oude traditionele levensinstelling ten aanzien van het „hoe" van sommige zaken. Die traditionele sfeer moeten wij niet ruw en onbehoeven slopen, want dan zal men stellig zijn doel niet bereiken. Men zal met tact te werk dienen te gaan en de aard van een nog levende traditie moeten onderkennen; komt zij voort uit een waarlijk oprechte en vrome levensinstelling, dan moeten wij zeer zorgvuldig dat eigen karakter proberen te bewaren.

Maar één ding moet ons duidelijk zijn: Als wij te doen krijgen met bastions van wantrouwen tegenover alles wat nieuw aandoet, moeten wij niet menen, dat die bastions het platteland zelf zijn. Een steriele afgeslotenheid omtrent allerlei aangelegenheden van praktische aard op het terrein van het politieke le-

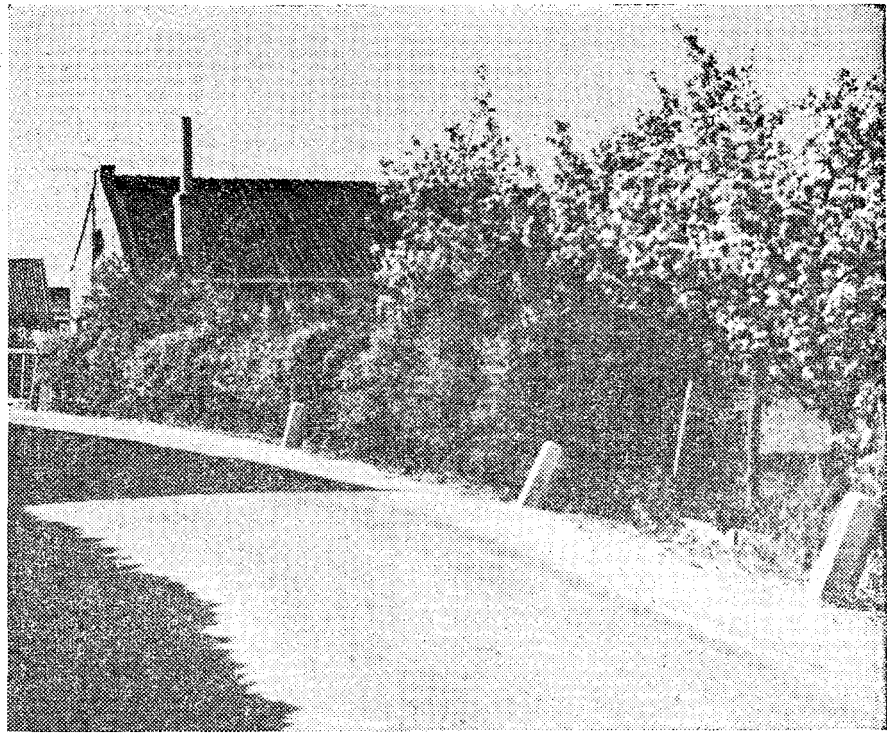
ven doet zich in sommige streken wel voor. Met name in streken, waar de Staatkundig Gereformeerde Partij haar inzichten en opvattingen min of meer tot gemeengoed heeft weten te maken. Maar die streken en dorpen mogen wij niet vereenzelvigen met de ware aard van het platteland.

Stad en platteland vullen in ons land elkaar aan. Verdergaande verbeteringen van het platteland zullen ook de stad ten goede komen, want nog altijd zullen de steden een toeloop behouden van mensen, die van het platteland afkomstig zijn. De plattelandbevolking zal zich teweer moeten stellen tegen een toename van de materialistische wereldbeschouwing en moeten vasthouden aan, of zich opnieuw stellen op de grondslag van het christelijk leven. Op deze wijze heeft het platteland nog een grote taak ten bate van ons volk, ten bate dus ook van onze steden.

Uiteindelijk zal voor de bevolking van de stad en die van het platteland het Evangelie de bindende macht moeten zijn, die ons als broeders doet samenwonen in hetzelfde land. De verschillen in levenssfeer behoeven niet verdoezeld te worden. Het platteland mag geen belangrijke waarden klakkeloos overboord gooien. Doet het dit toch, dan zal dit ons volkskarakter stellig afbreuk doen.

Een grotere waardering van de stedeling voor de plattelander — en ook omgekeerd — zal ook op politiek gebied belangrijke vruchten kunnen afwerpen.

J. W. OOMS

Volksfront en Navo

De landen achter het ijzeren gordijn zijn in het kielzog van Chroestjew een andere koers gaan varen.

Het uiteindelijke doel is weliswaar hetzelfde gebleven, maar inplaats van door hardheid tracht men thans door glimlachjes en zoete broodjes bakken zijn doel te bereiken.

Niet ontkend kan worden, dat deze nieuwe methode op sommigen, die niet verder kijken dan hun neus lang is, indruk maakt. En daarom moet dit glimlach-offensief ons tot dubbele waakzaamheid nopen.

Behalve de herziening van processen, het wegzuiveren van gecompromitteerde figuren, het toestaan van een ietsje meer vrijheid voor de bevolkingen en het tentoonspreiden van een gote gemoedelikheden probeert men thans ook niet-communisten bij het staatsbestuur te betrekken.

Dit geschiedt dan veelal in deze vorm, dat men gewezen sociaal-democraten voor functies in de bestuursfeer en de vakbeweging tracht te winnen.

In Polen, Hongarije en Tsjecho-Slowakije hebben inderdaad enige mensen uit vroegere sociaal-democratische kring zich laten vinden om met de communisten samen te werken.

Het ligt voor de hand dat de communisten hier munt uit zullen trachten te

slaant door in het Westen ook dergelijke „volksfronten" op te richten.

IJsland is een voorbeeld, dat dit geen hersenschim, maar een reële mogelijkheid is.

Het is noodzakelijk dat het Westen op zo krachtig mogelijke wijze hier tegen stelling neemt.

IJsland maakt deel uit van de Navo. De communistische ministers daar kunnen nu ook van de Navo-geheimen kennis nemen, hetgeen een uiterst onplezierige situatie is.

Met grote belangstelling wordt daarom afgewacht welk standpunt de permanente Navo-raad die op 1 augustus te Parijs is bijeengekomen ten aanzien van deze kwestie zal innemen.

★

Oplossing kryptogram vorige week

Horizontaal: 1. dovenetel; 5. tegel; 8. adrem; 9. galgebok; 11. kiesdeler; 12. steel; 14. mens; 15. nostalgie; 19. narrekap; 22. kras; 24. Ellie; 26. engeling; 28. jaknikken; 29. Wenen; 30. swing; 31. lastlijnen.

Vertikaal: 1. drank; 2. verkenner; 3. nomade; 4. Tegelen; 5. tweespan; 6. garde; 7. lik; 10. lires; 13. Leeds; 14. minnetjes; 16. oma; 17. Gardianen; 18. geleding; 20. klerk; 21. pagina's; 23. gruwel; 25. lakei; 27. genen.

Ik adviseer U:

MEDICINALE **Salvitine**

Een rijk vitaminen- en mineralenmengsel, dat het dagelijkse diët juist op de zwakste punten aanvult

Indien niet verkrijgbaar bij Uw apotheker of drogist vrag men bij:

BOGENA N.V.
VEERLAAN 17 - 23,
ROTTERDAM (Z.)

GARANTIE: Constateert U na een dagelijks gebruik van gedurende 3 achterenvolgende maanden geen enkele verbetering, dan vergoeden wij U, alleen op grond van Uw persoonlijke verklaring, en bij inlevering van 2 ledige flacons, de totale aankoopsprijs.

De meesterhand van Mr. Poodle

ontwierp de meest exclusieve collectie gebreide wollen bovenkleding voor dames, heren en kinderen. Zijn collectie is toonaangevend voor coupe en charme. Mr. Poodle garandeert U 100% zuiver wol, met een maximum aan kleurechtheid, waschtheid en krampvrijheid. Vraag Uw winkelier U de collectie te tonen en let op Mr. Poodle. Dan pas bent U zeker een „Meesterstuk” te kopen.

C.V. TRICOTFABRIEK
PEHAVEE
VEENENDAAL

N.V. TEXTIELUNIE
SPENCER-HEY
CULEMBORG

Rijwielen direct van de fabriek

Besparing f 60 per fiets. Gratis prijscurant A-E. Zie nrs 5-6 f 168,50 met knijpremmen, drie-versnellingsnaaf (org. S-A) aluminiumvelgen, enz. Franco huis. Ook gemakkelijke betalingscondities.

SIMBA-RIJWIELENFABRIEK

's-Gravenzande, telefoon 673. Voor Noord-Holland: L. Coupé-straat 2, Amsterdam-W., telefoon 131448.

Constructiewerkplaats

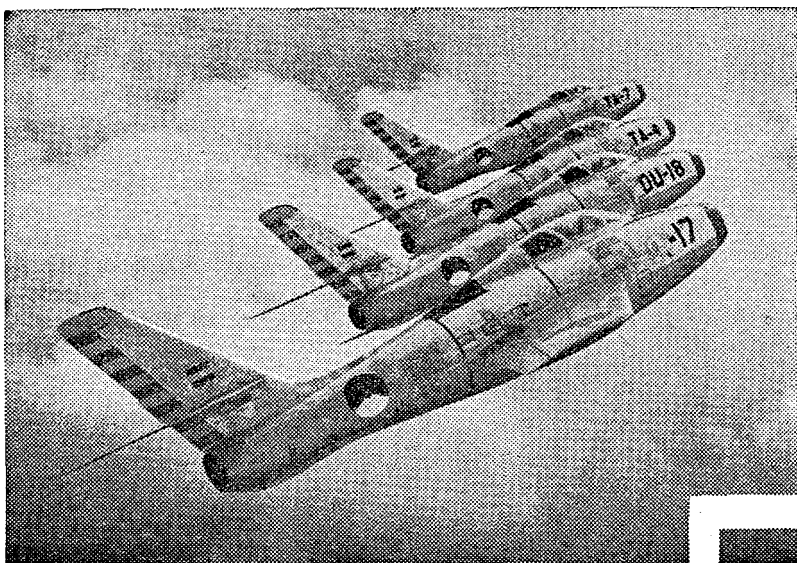
„BAILY”

NIEUW-LEKKERLAND
Telefoon 36

Gespecialiseerd in
Staalconstructies
voor gebouwen

VOOR ADVERTENTIES

gelieve men zich uitsluitend te wenden tot de advertentie-administratie: Kon. Wilhelminalaan 34, LEIDSCHEMENDAM

Kies een Snelle carrière

EISEN

Dit zijn de eisen waaraan zij moeten voldoen:

LEEFTIJD: 18-24 jaar

Voor **OFFICIER:** diploma GYMNASIUM of H.B.S.

Voor **ONDEROFFICIER:** diploma U.L.O., L.T.S., V.M.T.O. of U.T.S.

VOORWAARDEN

Men gaat een verbintenis aan bij het reserve-personeel voor 8 jaren.

Aan het einde van de verbintenis ontvangt de officier een premie van twaalfduizend gulden (f. 12.000,—). Voor de onderofficier bedraagt deze vierentachtighonderd gulden (f. 8.400,—).

Bij de Luchtmacht ligt niet alleen een wens die in vervulling gaat, maar ook een toekomst!

Praat er eens over met de mensen die zelf vliegen en daarbij een innerlijke rust ondervinden, die een weerspiegeling is van de stilte daarboven. Want rustig en licht is de wereld boven de wolken; een wereld die voor velen de verwezenlijking is van een droom; een wereld waarin jonge mensen een goede carrière kunnen vinden.

Er gaat een grote bekoring uit van het vliegen. In geen enkel ander beroep vindt men een combinatie van zoveel plus-punten: verantwoordelijkheid, kameraadschap, sportiviteit en goede honorering; maar nog meer voldoening schenkt het gevoel, mee te werken aan een grootse taak binnen het kader van een grote defensie-gemeenschap.

KOM BIJ DE LUCHTMACHT

Onze luchtmacht wordt gesta-dig groter, zodat er een stijgende behoefte bestaat aan vliegend personeel, aan jonge mensen, die zich met enthousiasme aan hun beroep geven.

Bij de Luchtmacht ligt niet alleen een wens die in vervulling gaat, maar ook een toekomst!

COUPON

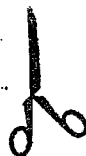
AAN: De Indelingsofficier Luchtmacht, Bleyenburg 38, Den Haag, tel.: 182290. Z 1003

Ik verzoek U mij nadere inlichtingen te verstrekken over de opleiding tot reserve-officier/onderofficier-vlieger bij de Koninklijke Luchtmacht.

NAAM:
ADRES:
PLAATS:
LEEFTIJD:

ZEND VOOR NADERE INLICHTINGEN NEVENSTAANDE COUPON IN

HOTEL „DE KROON”

SOPHIALAAN — LEEUWARDEN
Tel. 4467—4468

Uw adres voor recepties en partijen

DE DEUR UIT... DIE WAS

Als U alles rekent is Reijmerink beter en voordeliger!
REIJMERINK wast goed goed goed!
en is op de duur heus voordeliger!

Reijmerink - 's-Graveland
Tel. K 2950 - 8862

FIRMA

P. ZEEUW Jzn

Rotterdam-O. - Voorschoterlaan 51

Tel. serie no. 11.34.34
Na zes uur Tel. 11.34.34—26977

GRANEN-VEEKOEKEN GEDROOGDE PULP

Lid van de Rotterdamse vereniging voor de termijnhandel in granen

Analystenschool Dr. Steensma

Valeriusplein 32, Amsterdam (Z.), Tel. 798764

Inschrijving voor het nieuwe cursusjaar
CHEMISCH EN MEDISCH ANALIST(E)

Dag- en avondcursussen. Prospectus gratis op aanvraag. Spreekuur Dir. Ir. G. v. d. Polder: Di. en Do. 1-2 u. en 7-8 u.

Bloemistknechten gevraagd

Voor vakopleiding is te Aalsmeer goede gelegenheid.
M. C. van Staaveren — Aalsmeer

Hornweg 24

EEN UITKOMST VOOR MAAGLIJDERS

Maaglijders, U kunt weer alles gaan eten. De echte C-R MAAGTABLETTEN zijn weer in Nederland verkrijgbaar.

C-R MAAGTABLETTEN

geven direct verlichting en zijn pijnstillend. De echte Amerikaanse C-R Maagtabletten zijn die lichtgele tabletten. Alleen verkrijgbaar bij:

LOUIS RIETBERGEN

NIEUWE BINNENWEG 400 - ROTTERDAM
Vraagt inlichtingen zonder enige verplichting.

TOESLAGSTOFFEN
voor Lichtbeton
GRONDSTOFFEN
voor de Steen- en
Keramische Industrie
WEGENBOUW MATERIALEN
G. Vogler & Co. C.V.
Mauritsweg 49 - ROTTERDAM
tel. K 1800-27878

PLAATWERK
STAAL-ALUMINIUM
NIMA
ZWIJNDRECHT
K 1850-5382

Fa Gebr.
G. & W. Draisma
Aanneming van
BOUW- EN BETONWERKEN
Jachtlaan 278 - Apeldoorn - Tel. 5093

Scheepsinstallatiebedrijf
„Nederland” N.V.
Oostdijk 29, IJsselmonde
Tel. 445 Ridderkerk
(4 lijnen)
**Voortstuwings-
installaties**
van elk vermogen.

SCHIEPSBOUWERVEN
**A. VUYK
& ZONEN**
CAPELLE AAN DE IJSEL
Nieuwbouw en reparatie
Telefoon Rotterdam 113333 (K 1800)

FIRMA
BLAAK
BOOT- EN SLOEPENBOUWERIJ
HOOGZAND

Van der Spek
Machines
Gereedschappen
Aannemersartikelen
Rotterdam
Wolphaartsbocht 214

VAN LEEUWEN BUIZEN
ZWIJNDRECHT

HOUTHANDEL
K. J. Bos & Zoon
ROTTERDAM - HOUTLAAN 19
TELEFOON 113360

**Verplaatsbare houten
gebouwen**
Directie- en schaftketen
Noodwoningen, scho-
len en kerken
Directie- en schaft-
wagens
etc.
HANBO
HOUTBOUW
HARDINXVELD
Tel. 41 Neder-Hardinxveld

UIT DEES EN PERIODIEK

Kabinetsformatie nog steeds

slepende

Ruimte

In een artikel over de kabinetsformatie schrijft de heer H. Kikkert in de Christelijk-Historische Nederlander o.m.:

„Hoewel niet alle punten van het program (van dr. Drees) ons bevredigen, was hiermede voor ons als C.H., een basis bereikt, waarop wij bereid waren in zee te gaan. Immers een te nauwe binding aan een program is door ons altijd afgewezen. Er moet ruimte blijven voor de Kamer om initiatiefneming en vormgeving te beïnvloeden. Wij hebben de indruk, zij het ook met enige nuances, dat ook de A.R. en de V.V.D. bereid waren hieraan hun fiat te geven.

De formateur heeft er op gewezen, dat het gewijzigde program niet meer voor behandeling in de fracties in aanmerking kwam, dat hij nu de personen kon aanzoecken op basis van dit program of richtlijnen, en dat de fractie-voorzitters de aangezochte personen zouden kunnen adviseren.

Blijkbaar acht de socialist Dr. Drees de Christelijk-Historische Staatsopvatting in dezen de meest juiste.

Dat wij dit toejuichen spreekt vanzelf. Door de C.H.U. is dit altijd voorgestaan. Niet de partijen formen het kabinet, doch de formateur.”

Dwaasheid

Reeds op 7 juli jl. schreef het Gereformeerd Gezinsblad o.m.:

„De moderne tijd en de huidige partijconstellatie vragen nu eenmaal om toepassing van deze methoden, zo beweert men soms.

Dat is dwaasheid. Wanneer men handelde in de lijn van de grondwet, dan zou een veel betere oplossing mogelijk zijn, waarbij ook de Volksvertegenwoordiging haar plaats en betekenis ten volle zou behouden.

De formateur heeft de opdracht gekregen een kabinet samen te stellen, „dat geacht mag worden het vertrouwen van de Volksvertegenwoordiging te genieten.”

Dit vertrouwen behoort gegrond te zijn op twee factoren: het program dat het kabinet bekend maakt wanneer het zich aan de Volksvertegenwoordiging presenteert, en de personen die in het kabinet zitting hebben.

De ministers zijn geen zaakwaarnemers van de kamerfracties, maar dienaren der Koningin. De formateur dient in eerste instantie zelf te bepalen, welke punten in het toekomstige regeringsbeleid beslissend moeten zijn. Natuurlijk dient hij daarbij ook te rekenen met wat parlementair mogelijk is. Hij behoort ook zelf in eerste instantie de ministers uit te zoeken, onder inachtneming van dezelfde conditie die we hierboven noemden. In gezamenlijk overleg kan dan het kabinetsprogram nader worden bepaald. Maar de fractieleiders en de kamerfracties behoren bij dit overleg niet te worden betrokken. Zij komen later aan de beurt.”

Jeugd?

In Vrij Nederland lezen we o.m.:

„Terwijl de K.V.P. de ka-

binetsformateur ten val bracht, isoleerde zij zich tevens van de niet-socialistische kamerfracties. Waarschijnlijk heeft prof. Romme op prof. Zijlstra vertrouwd. De A.R.P. was immers altijd, onder dr. Schouten, het bolwerk van het conservatisme geweest. Als de K.V.P. bezwaren ten opzichte van Nieuw-Guinea, ten opzichte van de hoger-onderwijsopvoeding zou laten horen, dan zouden C.H.U. en A.R.P. haar wel bijvallen. Maar prof. Romme vergat, dat in de A.R.P. zich de jeugd begint te laten gelden.

Prof. Zijlstra is gereformeerd. Zeker, maar hij is tevens econoom. Geen formalistische letterknecht; geen jakhalzende jurist. In de Eerste Kamer heeft hij zijn geestverwant, prof. Hellema, bij de behandeling van de wet op de economische mededinging, nog eens aan dit onderscheid herinnerd. Daarom voelde prof. Zijlstra ook niet voor de letterkundige bijdragen van de K.V.P. op de richtlijnen voor het toekomstige regeringsprogram. Ondanks bezwaren wilde hij met dr. Drees weer in zee gaan. En de christelijk-historische fractieleider Tilanus, met zijn vrijheidlievende kamerclub, kwam de tactiek van dr. Drees natuurlijk bijzonder goed te pas. Zo raakte de K.V.P. geïsoleerd ten opzichte van haar bondgenoten uit de oude rechtse coalitie.

Onmiddellijk zat de knappe tacticus, die prof. Oud is, op het vinkentouw, om dr. Drees aan te moedigen, zijn poging voort te zetten in de richting van een vierpartijenkabinet zonder de K.V.P.

Dat zou natuurlijk nog geen oppositie van ons katholieke volksdeel betekend hebben. In zo'n kabinet zouden immers de leden van de Katholieke Werkgemeenschap in de P.v.d.A.-fractie de functie van K.V.P.-ministers kunnen

overnemen. Voor een anti-papistisch blok zou men geen vrees behoeven te koesteren.

In deze fase van de kabinetsformatie achtte dr. Drees het zelf echter niet juist om daartoe over te gaan. De protestantse fracties leken er niet rijp voor. Maar dat nam niet weg, dat voor de toekomst het perspectief op een andere politieke constellatie in Nederland, dan ons land in jaren gekend heeft, werd geopend. De formatiepoging van dr. Drees blijft van belang omdat zij dit heeft aangetoond!”

Verwerpelijk

Onder de titel „Een nieuwe antithese? Formateur en fractieleiders”, schrijft prof. dr. C. Gerretson in De Telegraaf o.m.:

„Ernstige bezwaren hebben wij tegen de formele kant van de formatie-Drees. Hier heeft elke formateur te maken met het vrijwel onoplosbare probleem van de mate en de wijze van „binding” tussen de regering en de regeringspartijen. De beide grote fracties zijn tot dusver voorstanders geweest van een formele aanvaarding door de fracties van het regeringsprogram als voorwaarde van vertegenwoordiging in de regering; andere partijen willen ruimer armslag behouden of wijzen elke formele binding principieel af.

De eerstbesproken programapunten, de huurkwestie en het defensieplafond, zijn langdurig en uitvoerig besproken; het was de duidelijke bedoeling dat aan de regering deelnemende fracties zich op de gevonden bijzondere oplossingen formeel zouden verplichten.

Daarop bood de formateur een vaag volledig program aan dat zonder verdere raadpleging der fracties in het algemeen moest worden goedgekeurd, terwijl hij aanstonds

wilde overgaan tot de zetelverdeling en de personenkeuze; met de gedesigneerde ministers zou dan het algemeen program gedetailleerd worden. Maar de gedesigneerden zouden verplicht zijn het advies (lees de agreatie) hunner fractieleiders te vragen. Deze procedure schijnt ons ten enenmale verwerpelijk en zelfs inconstitutioneel. Immers, juist bij de detaillering kan een vaag gehouden programpunt wezenlijk van karakter veranderen. Door de verplichte agreatie van de fractieleider, die daarin zijn fractie niet behoeft te kennen, en ook vaak niet kent, wordt de fractieleider een instrument van de formateur om de fractie indirect (moreel) te binden op de eindredactie van een program, waarop zij geen directe invloed heeft kunnen uitoefenen.

Wij zijn persoonlijk evenzeer tegen een te grote bemoeiing van fracties en fractieleiders met het regeringsprogram als tegen een vaste binding der fracties daaraan; maar, ons stellend op het standpunt van hen die zulk een binding wel noodzakelijk achten, kunnen wij prof. Romme's weigering om over personen te spreken vóór men het eens is over een duidelijk program, niet anders dan toejuichen. Door op deze wijze een einde te maken aan de formatiepoging van dr. Drees, heeft hij een stokje gestoken voor een steeds verder gaande vertroebeling van de juiste verhouding van regering en volksvertegenwoordiging.....

Mocht door een of andere lichtelijk te bevroeden omstandigheid het optreden van prof. Romme als kabinetsleider toch niet mogelijk of wenselijk blijken, dan zal hij zeker bereid zijn aan het landsbelang het offer te brengen, dat ook dr. Drees heeft gebracht.

EN ONS COMMENTAAR

Juiste verhoudingen gewenst

„Aan de juiste begrippen omtrent de verhouding tussen volksvertegenwoordiging en overheid is wellicht door niets meer afbreuk gedaan dan door de wijze, waarop in latere jaren gehandeld is bij de vorming van een ministerie.”

In deze dagen worden we wel in het bijzonder bepaald bij deze woorden, welke dr. H. Colijn neerschreef in zijn „Saevus Tranquillus in Undis.”

Het zou zeker de moeite waard zijn, indien eens een studie werd gemaakt van de wijze, waarop in een land als het onze een kabinet zou moeten en kunnen worden samengesteld, waarbij toch ten volle de juiste verhoudingen in acht genomen worden, welke er dienen te bestaan tussen overheid en volksvertegenwoordiging. Zulk een studie zou niet eenvoudig zijn, indien althans meer wordt gegeven dan een theoretisch betoog en ook rekening wordt gehouden met de werkelijkheid, zoals deze zich in ons land aan ons voordoet. Indien men al te theoretisch te werk zou gaan, loopt men kans, dat we in ons land „Franse” kabinetten krijgen, die na enkele dagen weggestemd worden. En dat is zeker ook niet in het belang van het land. Overleg is dan ook zeker niet ongewenst, doch het is wel de vraag hoever men daarbij moet gaan en in hoeverre geraadpleegde fracties gebonden kunnen worden.

Indien de raadpleging zich beperkt tot enkele algemene richtlijnen is er minder aanleiding tot de vrees voor te sterke binding van de groepen, die tot steun aan het kabinet bereid blijken te zijn.

Het kabinet mag nooit worden een lasthebber van bepaalde parlementaire groepen, dat slechts de wil van die groepen heeft uit te voeren. Het kabinet moet een eigen verantwoordelijkheid behouden en niet afhankelijk zijn van enige opdrachtgevers.

Als anti-revolutionairen ijveren we voor bevestiging van de volksinvloed, doch zijn we afkerig van heerschappij van politieke groepen, die zich de macht van de regering toeëigenen.

Dit standpunt sluit overleg bij de kabinetsformatie niet uit, doch betekent toch wel, dat de partijen bij de beoordeling van de voorstellen, welke het kabinet bij de Staten-Generaal indient, niet maar ja en amen hebben te zeggen, omdat zij zich zouden hebben vastgelegd op een program van de kabinetsformateur. Juiste verhoudingen dienen in acht genomen te worden.

AMSTLEVEN levensverzekering

HOTEL-PENSION „DREYEROORD“
Telefoon 3169 - OOSTERBEEK

Koopt een goed kostuum

enorme keuze tegen uiterst scherp gestelde prijzen.
De eerste reis is lonend

DUTHLER
VARSSEVELD

UW ZENUWEN
wordt U volledig de baas met
NEUROTONIC
niet verdovend, maar genezend
Het zenuwpreparaat van deze tijd

Firma C. Vermeer en Zoon's
Fabrieken voor gebogen hout
Tel. K 1894-1230 Ouderkerk a/d IJssel
Ronde en ovale tafellanden
Gebogen regels voor stoelen en fauteuils
armleggers, kappen, regels, stijlen enz.

AANNEMERSBEDRIJF
Gebrs. Hakkers
* Handel in rijsmaterialen, riet en teen
* rietmattenfabriek
* Hoepelmakerijen
WERKENDAM
Telefoon 14

DRUKKERIJ EN UITGEVERIJ
JOH. LUYK
AMALIA VAN ANHALTSTRAAT 40-44
EINDHOVEN - TELEFOON 4512
Periodieken
Handelsdrukwerk

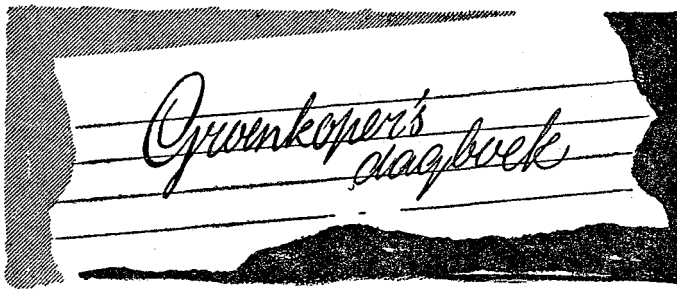
N.V. Houthandel ARENDSSEN
Lutkepoortstraat 52
Telefoon K 3410-2109 - Harderwijk

Vraagt steeds
Zoetermeer's Roem
de fijnste margarine
Firma Gebr. van der Spek
Zoetermeer Telefoon 49

23 JULI

Terwijl ik mijn vakantie-middag-slaapje deed moet „de Rotterdammer“ aangekomen zijn, want de gelukkige bezitter kwam naar mij toe — dat „komen“ heb ik natuurlijk niet gezien — porde mij in de volle maag en riep: „Zijlstra helpt de kar weer in 't spoor.“

Nu moet u zich voorstellen, dat ik droomde, dat ik hier in mijn bergoord weken lang zou kunnen genieten van de natuur, van de majesteit van de gietschers en van de onwetendheid van de mensen om mij wat betreft de moeilijkheden, welke Dr. Drees op zijn weg heeft ontmoet. Dat hij moeilijkheden had wist ik tot voor kort zelf niet. Ik was van huis gegaan met het optimistische idee, dat de heer Drees het wel voor elkaar zou boksen. Dat prof. Romme hem wel eens een stompje zou teruggeven, ach daarvoor heeft deze dan ook prof. voor zijn naam staan. De mijnheer van „de Rotterdammer“ had mij echter regelmatig op de hoogte gehouden van het verloop der dingen. Hoewel zijn krant van maandag pas des woensdags kwam, die van dinsdag donderdags enz. — want we zitten een eind weg! — wist hij mij het nieuws zo voor te dragen als had hij des morgens met de woordvoerder van de heer Drees, onder de douche gestaan. En dat je dan de naakte waarheid hoort, dat is een feit. Zo had hij mij op de hoogte gesteld van het lang. In naderen tot zetelverdeling en kiezen van personen, van de bindingen, welke er moeten bestaan tussen fracties en kabinet, over het vice-premierschap van prof. Romme, en over het plotselinge offensief van de K.V.P. Ik was dus niet helemaal onvoorbereid, toen hij op een zonnige dag, des morgens om 6 uur over het hotelbalkon hing en mij, die met rugzak klaar stond naar een top te vertrekken, toeriep: „Drees zit in moeilijkheden,

25 JULI

Het is moeilijk mijn dagboek netjes af te leveren. In de eerste plaats weet ik nu niet, wie de nieuwe kabinetformateur zal zijn — hoewel ik sterk aan prof. Romme denk — in de tweede plaats moet ik dit dagboek nodig op de post doen, wil het op tijd de drukker en uitgever bereiken.

ik zal het je, vanavond wel vertellen.“ Met deze opwekkende morgengroet was ik op weg gegaan, de berg op, langs diepe afgronden en ravijnen. Wie de gevaren van de bergen kent, het altijd op je qui vive zijn, kan begrijpen wat het betekent op weg te moeten gaan met een „Drees zit in moeilijkheden“ in je oren. Maar het is mij gelukt, hoewel ik telkens aan de formateur moest denken bij het klauteren en kletteren langs de bergwand. Des avonds kwam ik niet in het hotel terug. Ik bleef boven in een van de berghutten, zodat ik de explicatie, waarom Dr. Drees in moeilijkheden verkeerde moest missen. De zaken zijn blijkbaar nogal vlug te werk gegaan, want ik was vandaag wel verrast te horen, dat prof. Zijlstra bezig was de wagen in het spoor te brengen. Hoewel ik niet gewend ben in mijn maag gepord te worden en zeker niet in mijn vakantie, deed het mij deugd, dat prof. Zijlstra als bemiddelaar kon optreden tussen de P.v.d.A. en de K.V.P. zal ik maar zeggen. „Wat nu?“, vroeg ik op klassieke wijze aan mijn mede-vakantie-ganger. „Nu komt het wel in orde“ zei hij en huppelde weg naar zijn op hem wachtende familie.

de zaken op een afstand kan bekijken, dan heb je soms, op heldere dagen, een heldere blik. Toen ik hoorde, dat Dr. Drees aankondigde zijn opdracht te zullen neerleggen — een zeer ongewone uiting — dacht ik wel, dat hij daarmee de deur van het Kabinet op een héél klein kiertje zette, maar ik vond na al die besprekingen dat kiertje zo nauw, dat het eerste beste tochtje die deur toch weer zou dichtslaan. En wat hebben wij — politiek gesproken — de laatste tijd voor weer — politiek weer — gehad!

Ik las het vanmiddag in een krant, welke te Graz verschijnt en met enige uren vertraging tegen de middag in ons bergdorp arriveert. Jammer, dat in dat bericht niet de naam van prof. Zijlstra werd genoemd. Alleen dr. Drees kwam er in voor en wel in het verband, dat hij zijn opdracht aan H.M. de Koningin had teruggegeven. Nu zijn we dus nog steeds zonder Kabinet, hetgeen met vakantie in het buitenland niet zo pijnlijk ondervindt als dat men in het eigen land de gebeurtenissen op de voet kan volgen. De mijnheer van „de Rotterdammer“ is echter danig in de put. Hij heeft het plan opgevat om met de in het hotel aanwezige Nederlanders de politieke situatie grondig te bespreken en hij heeft de eigenaresse van het hotel al gevraagd of hij daarvoor morgenochtend de grote eetzaal kan krijgen. Ik ben er tegen. Waarom! Daar moet ik nog eens over slapen.

24 JULI

Het is niet in orde gekomen. Eerlijk gezegd was ik er wel bang voor. Niet, dat ik zo'n knap politicus ben, maar ik voelde het aankomen. Als je met vakantie bent en

Om nog eens terug te komen op het plan een politieke voorlichtingsmiddag in de eetzaal te houden, ik heb er lang en breed over nagedacht. De familie, die „Trouw“ leest is al vertrokken. Wat blijft er dan over? Dan zijn er nog twee dames, van wie ik aanneem, dat zij C.H. zijn, er is één ingenieur, die ik voor Liberaal verslijt, terwijl ik van de andere drie Nederlanders niet kan zeggen of zij enige politieke aspiraties hebben. Op zo'n smalle basis van 2-2-1-0 ga ik geen vergadering beleggen, subsidiair helpen beleggen. Bovendien, de gegevens, welke wij hebben over de huidige situatie zijn dermate vaag, dat zij geen ernstig punt van discussie kunnen vormen. Ik heb dat dus uitvoerig aan mijn politieke vriend uit Rotterdam medegedeeld. Ik heb hem voorgesteld een flinke tocht te gaan maken en de Kabinetformateur voor een ogenblik te vergeten. Maar hij dacht er niet aan. Hij zou en moest naar Rotterdam telefoneren om te vernemen, hoe de zaken nu stonden. En hij peinst er over zijn vakantie op te geven en naar huis te gaan. Ik voel me diep beschaamd, dat ik er niet aan denk de trein naar huis te nemen. Maar ik neem mijn Tiroler hoedje af voor de voorlichting, welke mijn Rotterdamse vriend geniet.

William Gruenkoper

Groot of klein 't moet **PANTIER** zijn.

SERRES EN WARENHUIZEN. BOUW
N.V. AANNEMERSBEDRIJF
Boers en Vrijland
Kantoor Molenstraat, s-Gravenzande
Tel. K 1748-538 en 738

LINOLEUM
TÓTH
DORDRECHT

AMSTERDAM
N.V. Aannemersbedrijf voorheen
H. DE BAAT
Directie: E. C. de Baat - T. H. de Baat
Kantoor: Ceintuurbaan 179.
Amsterdam, Telefoon 798604 - 53257

Alle VERZEKERINGEN, financieringen en hypotheeken (eventueel zonder aflossing)
HERNGREEN'S
Assurantiekantoor
Okeghemstraat 20
Amsterdam - Tel. 728825

H. Robbers Schildersbedrijf
GIJSBRECHT VAN AEMSTELSTRAAT 1, AMSTERDAM
Telefoon 506595 en 717160

J. de Kort
METSSEL- EN TEGELBEDRIJF
Ook voor onderhoudswerken
Berenstraat 30 - AMSTERDAM - Telefoon 33422

VW DEALER
GARAGE KOST N.V.
AMSTERDAM - TELEFOON 62595
Vraagt vrijblijvend inlichtingen
Wij leveren de: VW de luxe, VW Bestel, VW Busjes, VW Ziekenwagens, Porsche en de nieuwe Karmann-Ghia-Coupé op VW-chassis

PROT. CHR. COÖP. BEGRAFENISVERENIGING U.A.
Vondelstraat 101 Tel. 82477 Amsterdam
Betere verzorging van begrafenissen
Is u nog geen lid? Vraagt dan inlichtingen aan de P.C.B. en laat u als lid inschrijven?

C. LIND & ZOON Ao. 1826
KASSIERS en COMMISSIONAIRS IN EFFECTEN
Kelzersgracht 546 - Amsterdam
Telefoon 41154, 34369, 34213, 30214
Effectenbeurs Nis 8. Telefoon 49328 en 46640
ADMINISTRATIE VAN VERMOGENS EFFECTENZAKEN - VERZEKERINGEN

J. DE VRIES
Commissionairs in effecten
O.Z. Achterburgwal 173, Tel. 47126
Privé Olympiakade 60, Tel. 94152
AMSTERDAM

BRANDSTOFFEN
S. DOGGERH
Schinkelkade 14 - Tel. 722516
AMSTERDAM

Boekhandel VERMEULEN
Bos en Lommerweg 227,
Tel. 83392 - Amsterdam
ROMANS
LUXE DOZEN POST VULPENNEN

Wees zuinig met UW GELD
koop bij **WESTERVELD**
DE CONCURRENT **WESTERVELD**
FILIALEN DOOR GEHEEL AMSTERDAM

GRANDE ARTIKELN UITVAANGELIJK KORTING VAN 3% WANT VOORTDURENDE CASSABONS WORDT SOET TERUGBETAALD
uitgevoerd door de uitgeverij

NEDERLANDSE GEDACHTEN

OFFICIEEL WEEKBLAD VAN DE ANTI-REVOLUTIONAIRE PARTIJ

Sancties tegen Egypte?

Dan ook tegen Indonesië!

ER WORDT een nauw verband gelegd tussen hetgeen de Egyptische dictator Nasser met het Suez-kanaal heeft gedaan en de mededeling van de Indonesische regering dat Indonesië niet langer zijn schulden tegenover Nederland erkent. Sommigen constateren zelfs een merkwaardige gelijkens tussen hetgeen Indonesië en Egypte hebben gedaan. Wij erkennen dat de handelwijze van Nasser en de houding van Indonesië tegenover het Westen voortspuiten uit dezelfde overspannen nationalistische geest en dat daardoor elk akkoord, elk verdrag en elk concessierecht in de lucht komt te hangen. Het revolutionaire nationalisme maakt de jonge soevereine Aziatische en Arabische staten tot volstrekt onbetrouwbare partners.

Deze landen mogen economisch tot de minderontwikkelde landen behoren, bekijkt men ze vanuit het standpunt der nationale soevereiniteit dan zijn ze bijzonder ver ontwikkeld. Elke inperking van deze soevereiniteit door een internationaal akkoord, waaraan de Westelijke landen reeds eeuwenlang gewend zijn, wordt in deze landen als een onverdraaglijke zaak beschouwd. Van deze kant is geen medewerking te verwachten aan het tot stand brengen van een internationale rechtsorde. Men beroept zich bij voorkeur op de internationale rechtsorde en de instellingen daarvan, wanneer dit in hun kraam te pas komt, maar verder trekt men zich er niets van aan. Zo zegt de Egyptische pers thans dat het bijeenroepen van een internationale conferentie door Engeland, de Ver. Staten en Frankrijk, die op 16 augustus te Londen zal worden gehouden, om na te gaan hoe het organiseren van een internationale controle over het Suez-kanaal kan worden verenigd met de wettige belangen van Egypte, in strijd is met het handvest van de Ver. Naties, dat geen inmenging duldt in interne aangelegenheden van de ledenstaten. Maar men vergeet dat Egypte reeds vanaf 1951 een resolutie van de Veiligheidsraad der Ver. Naties niet naleeft, waarbij het verboden is om schepen bestemd voor Israël de vaart door het Suez-kanaal onmogelijk te maken. De Veiligheidsraad beriep zich daarbij o.a. op de internationale conventie van Constantinopel van 1888, die de vrije vaart op het Suez-kanaal verzekert zowel in tijd van oorlog als in tijd van vrede.

**In Djakarta is men
Nasser al vervoort
in het kwaad!**

Goed voorgaan . . .

Eenzelfde houding neemt ook Indonesië aan. Met hoeveel kabaal en dramatiek hebben de Indonesische revolutionairen niet aan hun strijd tegen Nederland de schijn van recht weten te geven door zich te beroepen op het zelfbeschikkingsrecht en op de internationale rechtsorde. Dat beroep was onge-rechtvaardigd in juridische zin, maar dat laten wij thans buiten beschouwing. Men zou echter mogen aannemen, dat na de soevereiniteitsoverdracht door de

Indonesische regering, die zo de steun van de Veiligheidsraad en de Ver. Naties heeft genoten, een verdrag, dat onder toezicht van de Ver. Naties is tot stand gekomen, zou zijn nagekomen. Maar de ene bepaling na de andere van de Ronde Tafel overeenkomsten werd aan de laars gelapt. Thans werden ook de schulden aan Nederland geschrapt, waarvan Indonesië op de R.T.C. de betaling plechtig had beloofd.

Toen Indonesië ophield zijn schuld af te lossen — dat was na het mislukken van de Ned. Indon. conferentie te Genève — heeft geen enkel land ter wereld en

geen enkel orgaan van de Ver. Naties een protest doen horen. Men beschouwde dit een louter Nederlands-Indonesische zaak. Nu Indonesië officieel mededeling doet van het feit, dat het zijn schuld aan Nederland niet meer erkent en daarbij duidelijk doet uitkomen, dat men tot deze beslissing geïnspireerd werd door het voorbeeld van Egypte ten aanzien van het Suez-kanaal, blijkt duidelijk dat er een internationale samenhang te constateren valt.

In Djakarta wil men de schuldenannulering door Indonesië en het nationaliseren van de Suez-kanaalmaatschappij niet los van elkaar zien. Vandaar dat overal het besef levendig wordt, dat geen enkele olieconcessie in het Midden-Oosten en Zuid-Oost-Azië meer veilig is. Steeds luider worden thans de stemmen in Indonesië om de oliemaatschappijen te nationaliseren. In Saoedi-Arabië, Irak,

Syrië en Libanon gaan dezelfde stemmen op.

Veel ernstiger

Maar toch vragen wij ons af of, principieel genomen, het besluit van Indonesië om de schulden aan Nederland niet meer te erkennen, niet veel ernstiger is dan het nationaliseren van de Suez-kanaal-maatschappij door Egypte.

Nadrukkelijk onderstrepen wij dat het vraagstuk van het Suez-kanaal uiteraard van veel groter betekenis is voor de wereld dan de verhouding tussen Nederland en Indonesië.

In Egypte heeft men te maken met een concessie, die verleend werd aan een particuliere maatschappij. Men kan zeggen dat de wijze waarop president Nasser eenzijdig in deze is opgetreden onjuist is, maar nationalisaties komen in alle landen voor. In het Westen vindt nationalisatie veel voorzigtiger plaats. Wanneer echter in dit geval van de nationalisatie van de Suez-kanaal-maatschappij het juridische ongetuiglijk klaar-blijkelijk aan de kant van Nasser had gelegen, dan zou het bevreemdend zijn geweest, wanneer deze zaak niet aangehang was gemaakt bij het Internationaal Gerechtshof. Dat is thans niet gebeurd. Van schending van een internationaal akkoord door Egypte kan evenmin gesproken worden. President Nasser heeft verklaard, dat hij de conventie van Constantinopel zal nakomen en de vrije vaart door het Suez-kanaal zal verzekeren. De Engelsen en Fransen vertrouwen Nasser in dit opzicht niet. Wij zullen er ook onze hand niet voor in het vuur steken. In zijn eerste woede over het feit, dat de Amerikanen en Engelsen weigerden mee te helpen aan de financiering van de Assoendamdijk, heeft Nasser verklaard, dat hij het Suez-kanaal ging nationaliseren om uit de opbrengst van de vaargelden het enorme project te kunnen financieren. Dat

Dreigend tekende het Britse vliegdekschip „Theseus” zich af tegen de horizon, toen het, nagevolgd door honderden, de thuishaven verliet. Bestemming: de Middellandse Zee en misschien het Suez-kanaal.

★

dreigement is er. De Egyptische dictator heeft de macht om het ten uitvoer te brengen en daardoor het Westen, met name Europa, een verschrikkelijke klap toe te brengen. Maar hij heeft het nog niet gedaan. De vaart door het Suez-kanaal is nog steeds vrij.

Met Indonesië staat het echter heel anders. De Indonesische regering heeft het enorme misbaar dat Engeland en Frankrijk maken over Nasser en het Suez-kanaal gebruikt om de aandacht af te leiden van een in wezen veel ernstiger stap dan de nationalisatie van de Suez-kanaal-maatschappij. Zij heeft eenzijdig een internationaal akkoord als een vodge papier verscheurd. De Amerikaanse pers schreef deze week, dat Indonesië het voorbeeld van Nasser gevolgd heeft. Wij ontkennen dit. Indonesië is Nasser in het kwaad een heel stuk vooruit gegaan. Wat Nasser nog niet heeft gedaan, n.l. de schending van het internationaal verdrag van Constantinopel, daartoe is Indonesië thans overgegaan.

Het is de gewoonte geworden van de grote mogendheden, helaas ook van de grote Westelijke mogendheden, om de kleine landen voor de wolven van het Aziatische nationalisme te werpen. Eerst wanneer deze wolven te dicht de „steer der Groten” naderen, wordt men wakker.

Het uitblijven van een gemeenschappelijk Westelijk front ten aanzien van

(Vervolg op pag. 3).

Ook u bent mede

VERANTWOORDELIJK

- ★ *Het Centralen Convent werd Partij Convent*
- ★ *Is er reden voor de geuite kritiek?*

WIJ HEBBEN een reorganisatie van de Partij gehad. Die reorganisatie is nu op papier en in de reglementen doorgevoerd. Maar nu zal ook in de praktijk moeten blijken dat deze reorganisatie effect heeft. Wanneer alles bij het oude blijft en alleen de vormen zijn veranderd is alle moeite vergeefs. Dan schieten wij het doel voorbij. De vorige week schreven wij iets over de wenselijkheid van een driedaagse conferentie. Daarbij dachten wij in het bijzonder aan het Partij Convent. En over dat Partij Convent willen we nu nog iets zeggen.

Tot 1955 toe kenden we het Centralen Convent. Dat Centralen Convent is in 1916 in de Partijorganisatie gebracht op voorslag van dr. Kuiper. Het was bedoeld als een college van beraad. Oorspronkelijk werd gedacht aan een groep van 70 á 80 mensen. Maar met de groei van het ledental nam ook de afvaardiging toe zodat dit aantal in de laatste jaren toenam tot 400 á 500. Dat aantal was te groot voor een vruchtbare onderlinge gedachtenwisseling. Vandaar dat op een vermindering van dat aantal werd aangestuurd. Het Partij Convent telt nu rond 250 leden. Dit is trouwens nog rijkelijk veel. Maar het bleek niet doenlijk dit aantal nog verder te beperken.

Er is echter nog een verschil. Het Centralen Convent bestond uit afgevaardigden der Statencentrales, zoals de Deputatenvergadering bestaat uit afgevaardigden der kiesverenigingen. Wat dat aangaat is echter de structuur van het Partij Convent gewijzigd. Het is goed op dit verschil nog eens de aandacht te vestigen. Wat werd met deze wijziging beoogd? Beoogd werd dat er zou worden gevormd een vast leidinggevend kader dat meer van nabij op de hoogte zal zijn met de gang van zaken in de Partij en dat nauwer bij de leiding van de Partij wordt betrokken. Aan dat Partij Convent zijn dan ook grote beoogdheden toegekend, waarvan de voornaamste zijn:

1. Het behandelt de jaarverslagen; ook van de Kamercentrales en van de dr. Kuiperstichting.
2. Het stelt vast de plannen voor de algemene propaganda en de kadervorming en voor de organisatie van de verkiezingsactie.
3. Het beslist over alle voorstellen van organisatorische en financiële aard voorzover deze niet door de Deputatenvergadering moeten worden behandeld.
4. Het bespreekt de financiën in de meest uitgebreide zin.
5. Het bespreekt het politiek beleid van de Anti-Revolutionaire Kamerfractie.
6. Het is bevoegd resoluties etc. aan te nemen.

In de najaarsvergadering van dit jaar komen aan de orde de financiën en de plannen voor de komende win-

tercampagne. In het voorjaar van 1957 komen de overige punten aan de beurt.

Uit deze opsomming blijkt dus wel zeer duidelijk de veranderde opzet. Deze dingen werden tot nog toe nooit door het Centralen Convent behandeld. Wel is het Partij Convent reeds viermaal in nieuwe samenstelling in vergadering bijeen geweest. In de eerste vergadering werden de nieuwe reglementen besproken en aanvaard. De tweede vergadering was gewijd aan de behandeling van het nieuwe program van beginselen. De derde vergadering hield zich bezig met de amendementen ingediend op het program van actie en de vierde was gewijd aan een bespreking van de verkiezingsuitslag. Het is dus in het laatste jaar wel druk geweest. En toch is het Partij Convent nog niet toegekomen aan zijn eigenlijke taak, zoals deze in het nieuwe statuut is omschreven. Daarmee zal in de komende najaarsvergadering een begin worden gemaakt.

NU WORDEN ER hier en daar al wel kritische geluiden gehoord over het nieuwe Partij Convent in deze zin dat er weinig zou zijn veranderd. Het Partij Convent is, zo zegt men, nog te

veel het Centralen Convent van vroeger. Het blijft teveel een college van beraden en bespreken, terwijl de leden zich teveel voelen afgevaardigden van de statencentrales.

En voorts is de tegenstelling tussen het Centraal Comité en het Partij Convent te groot. Het Centraal Comité staat als het ware tegenover het Partij Convent. Het verdedigt zijn beleid alsof het verantwoordelijk schuldig is aan het Partij Convent. Nu zal dit element er wel altijd enigszins in blijven.

Maar op zichzelf beschouwd is het onjuist: de verantwoordelijkheid tegenover de Partij berust nu bij het Partij Convent zelf. Het is dus niet zo dat een lid van het Partij Convent, sprekende namens de Staten Centrale, kritiek kan uitoefenen op handelingen of het beleid van het Centraal Comité. Hij is zelf bestuurder. Hij draagt zelf verantwoordelijkheid want hij behoort zelf tot de leiding van de partij. Natuurlijk kan hij wel kritiek hebben en is hij bevoegd die kritiek onder woorden te brengen. Maar dan moet hij wel verstaan, dat hij lid is van het college, dat de verantwoordelijkheid draagt en dat hij dus ook zich zelf kritiseert. Dit is tot nog toe niet zo duidelijk geworden. Maar naarmate het Partij Convent meer bij de leiding wordt betrokken zal dit besef ook bij de leden daarvan moeten toenemen. Daarin vooral ligt de essentiële verandering.

De bevoegdheden van het Partij Convent zijn uitgebreid. Daarmee is de verantwoordelijkheid der leden zeer toegenomen. Formeel is deze zaak dus geregeld. De praktijk zal nu moeten leren in hoeverre dit nu ook inderdaad het geval zal zijn. Want van meetaf was het de bedoeling een groter aantal mensen meer intensief bij de leiding van de Partij te betrekken in deze zin dat zij mede verantwoordelijkheid zouden dragen.

KABINET OP BREDE BASIS

WIJ KENDEN het Kabinet op brede basis reeds vóór de jongste wereldoorlog. Dr. Colijn is er mee gekomen in de crisisjaren. Hij wenste in 1933 en in 1937 een kabinet, waarin allen meewerkten, die bereid waren tot een constructieve nationale politiek. Met de socialisten was toen nog geen samenwerking mogelijk: zij hoopten in het uur van het uiterste gevaar op de „dappere ongehoorzaamheid.”

Na de bevrijding gaf H.M. Koningin Wilhelmina de opdracht tot kabinetsformatie aan twee socialisten, de heren Schermerhorn en Drees, die geen kabinet op brede basis wilden in de volle, eerlijke zin van het woord. Prof. Beel consolideerde deze politiek, en vooral zijn naam is verbonden aan de Rooms-rode samenwerking, van het kabinet op smalle basis, dat verantwoordelijk is voor het Indië-beleid.

En toen kwamen er weer kabinetten op bredere basis. Het is opmerkelijk, dat met name de socialisten in 1951 en 1952 eigenlijk de voorkeur gaven aan een kabinet op smalle basis, steunend op een Rooms-rode samenwerking.

Mr. Donker verklaarde op 13 november 1951 in de Tweede Kamer:

„Hoe breder de basis is, des te minder is er de kans op een krachtig Regeringsbeleid, dat werkelijk gedragen wordt door de partijen, waarop het Kabinet steunt.

Aantrekkelijker dan het laten dragen van de Regeringsverantwoordelijkheid op een brede basis, is voor ons, dat het Regeringsbeleid krachtig en duidelijk is, waarbij natuurlijk vast moet staan, dat daarvoor een redelijke meerderheid in de volksvertegenwoordiging is.

Kort samengevat komt ons standpunt ten aanzien van de brede-basispolitiek op het volgende neer. Hier is bij ons geen beginsel in het geding. Of een brede basis aanvaardbaar is, hangt in de eerste plaats af van de inhoud van het program; in de tweede plaats van de personen, die het in het kabinet zullen hebben uit te voeren, en in de derde plaats van de te verwachten geneigdheid bij de betrokken fracties om het Kabinet te steunen.

De geschiedenis van het tegenwoordige kabinet toont overduidelijk aan, dat men, wat deze laatste eis betreft, niet al te veel moet verwachten van kabinetten op brede basis. Het is dan ook duidelijk, dat aan al de door mij genoemde vereisten eerder op een ons bevredigende wijze voldaan zal worden bij een kabinet op smalle basis, waarbij wij betrokken worden. Wij geloven dan ook, dat het algemeen welzijn — en daar gaat het om — in de meeste gevallen meer gediend is bij een kabinet op een smalle basis, in die zin, dat dan de kans op een daadkrachtig bewind meer verzekerd is. Dit kan er dan ook toe leiden, dat wij onder bepaalde omstandigheden er de voorkeur aan zouden kunnen geven niet in een kabinet op brede basis zitting te nemen en de gelegenheid open te laten voor een kabinet op smalle basis, eventueel zonder ons.”

IN DEZE BESCHOUWINGEN zit inderdaad een belangrijk element van waarheid.

De brede basis kan een onbetrouwbare basis zijn. Onbetrouwbaar, omdat de partijen, die geacht worden het kabinet te steunen, in die mate haar vrijheid van handelen weten te behouden, dat het kabinet valt van de ene onzekerheid in de andere.

Daarom is het begrijpelijk, dat een formateur, om op dit punt méér zekerheid vooraf te krijgen, komt met een zeer gedetailleerd Regeringsprogram, van b.v. elf getypte vellen. Hebben de fracties, na veel overleg en de daarmee gepaard gaande amendering, zich met dat program verenigd, dan hebben de fracties zich over en weer aan dat program, ook in zijn bijzonderheden gebonden. En dan wordt van de Ministers verwacht, dat zij dat program-der-fracties, dat de naam Regeringsprogram draagt, zo stipt mogelijk houden. En daarmee is dan het derde bezwaar van wijlen mr. Donker zoveel mogelijk opgelost.

EN TOCH moet er tegen een dergelijke politiek ernstig bezwaar worden gemaakt.

Vooreerst ter wille van de toekomstige ministers. Zij krijgen in een la van hun bureau een papier dat tot in bijzonderheden vertelt, wat van hen verwacht wordt. Elke overweging over het te volgen beleid, ook in snel veranderende omstandigheden en elke beraadslaging in de Ministeraad over beleidsvragen is zozeer in de ban gekomen van de gebundelde stencils, waarover de fracties het eens zijn geworden, dat er van de zelfstandige, op eigen verantwoordelijkheid gebaseerde, kabinetspolitiek of ministeriële politiek nauwelijks sprake kan zijn.

Maar het is ook funest voor de fracties zelf. Zij hebben zich zo aan gedetailleerde compromissen gebonden, en dat voor vier jaar, dat zij geen armslag meer hebben. Zij kunnen niet in vrijheid op eigen verantwoordelijkheid haar houding bepalen, wanneer dat zou leiden tot een afwijzen van Regeringsvoorstellen, die in de getypte vellen reeds zijn aangekondigd, gekarakteriseerd en omschreven. Doen zij dit wel, dan lijkt dit een gemis aan goede trouw. En zo kan het parlement onvoldoende functioneren als volksvertegenwoordiging, als tegenspeler van het kabinet.

De discussie over de grote politieke lijnen wordt onttrokken aan de openbaarheid; de kracht van het parlement wordt verzwakt; het gezag van het kabinet wordt ondermijnd; en dat alles doordat de eigen, zelfstandige verantwoordelijkheid van de kabinetsformatoren voor het door hen gevormde kabinet is verzwakt in een gedetailleerd overleg, dat al te zeer vooruitloopt op het wezenlijke, grondwettige, gemeen overleg tussen Regering en parlement, dat in het openbaar moet plaats hebben.

IN DE GEGEVEN OMSTANDIGHEDEN is een kabinet op brede basis gewenst. Met name, omdat er grote onzekerheden zijn op internationaal gebied, en niet minder op binnenlands terrein. Wij kunnen niet in de toekomst zien, maar er zijn aanwijzingen, dat op economisch-financieel gebied de bakens dienen te worden verzet.

Maar juist daarom moet zo'n kabinet-op-brede-basis een kabinet zijn met een kort en duidelijk program, dat alleen de hoofdlijnen aangeeft, en een kabinet, dat de eigen verantwoordelijkheid, ook tegenover het parlement, welbewust en vastberaden aanvaardt.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), R. Gosker, Jac. S. Hoek, Prof. Dr. J. J. de Jong, S. J. Jonker, A. R. de Kwaadsteniet, J. D. Troostheide.
Secretaris: G. J. H. Griffioen.
ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuiperstraat 3, 's-Gravenhage. Telef. K 1700-115935. Giro 89673. VOOR ADVERTENTIES: Kon. Wilhelminalaan 34, Leidschendam, Tel. K 1761-1646.
ABONNEMENTSPRIJS f 6.20 per jaar, f 1.55 per kwartaal, giro 89673.
STUDENTENABONNEMENT f 4.— per jaar LOSSE VERKOOP f 0.20.

Fa. Gebr. de Waard

Crabethstraat 14
Telefoon 2569-2248
GOUDA

Aannemer van

SLOOP-, SCHOOR- en
GROUWERKEN

Handel in BOUWMATERIALEN en
METALEN

Accountantskantoor

S. M. STOLP

★

Leiden

Oudewater

Tel. K 1710-26318

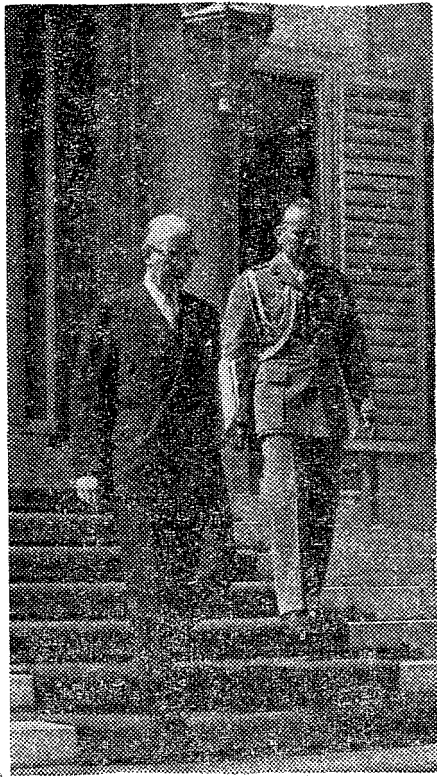
Tel. K 3486-486

Derde fase van de formatie

Gecompromiteerde Christelijkheid

NA EEN WINDSTILTE van enige dagen zijn wij in de derde fase van deze kabinetsformatie beland: de informatiepoging van prof. mr. P. Lief tinck. Tot grote verrassing van bijna iedereen is de oud-minister van financiën uit zijn vakantierust gehaald (hij vertoefde in Zuid-Frankrijk) om te trachten de tegenstelling tussen de K.V.P. en P.v.d.A. te overbruggen. Want dat is de eigenlijke taak van de informateur. Hij moet nagaan of het nog mogelijk is een kabinet te formeren dat het vertrouwen van het parlement geniet. Dat is dezelfde omschrijving van de opdracht die de mislukte formatie van de heren Drees en Romme, van H.M. de Koningin hadden ontvangen. En dat wijst er op, dat de heer Lief tinck als informateur zal moeten bekijken of de brede basis nog te redden valt.

Deze derde fase in de slepende kabinetsformatie is uitermate belangrijk. Want als de poging-Lief tinck mislukt dan kan men rustig stellen dat de P.v.d.A. en de K.V.P. niet op eigen kracht tot elkaar kunnen komen. Dat wil niet zeggen dat de brede basis dan van de baan moet zijn. Theoretisch is het mogelijk dat dan een man uit een ander kamp dan dat der socialisten en rooms-katholieken er nog in slaagt de grote tegenstellingen

tussen de K.V.P. en de P.v.d.A. te overbruggen, hetgeen ook mogelijk kan zijn in een kabinet dat een meer extra-parlementair karakter draagt. Het feit dat nu een socialistische buitenstaander gaat proberen de eindjes aan elkaar te knopen lijkt ons juist. Het zijn de socialistische geweest die op vrij bruske wijze de heer Romme hebben laten mislukken. Zij moeten nu ook de kans krijgen om de brokken te helen. Wij herhalen wat wij verleden week schreven: de twee grote fracties moeten nu maar eens beslissen wat zij willen. Het wordt nu tijd dat zij de hoofden koel houden.

De heer Lief tinck heeft ongetwijfeld de tijd mee. Nu met de formatiepogingen acht weken zijn heengegaan zullen langzamerhand spijkers met koppen geslagen moeten worden. Maar dat wil zeker niet zeggen dat zijn informatiepoging daarom gemakkelijk zal zijn. Prof. Lief tinck krijgt onherroepelijk weer te maken met de vijf punten waarop de rooms-katholieken de heer Drees hebben laten struikelen: Nieuw-Guinea, de verhouding tot zending en missie, de bezitsvorming, de subsidiëring van het bijzondere Hoger Onderwijs en de verhoudingen van de staatsuitgaven tot het nationale inkomen.

Onder deze punten zal de heer Lief tinck niet uitkomen. En daarmee komt hij ogenblikkelijk voor de vraag te staan of hij zijn visie op deze onderwerpen moet gaan enten op het program Drees of op het program Romme. Dat is dan de eerste prestigekwestie die opgelost moet worden.

Het is duidelijk dat de K.V.P. niet zo erg enthousiast is over het optreden van de heer Lief tinck. Het r.k. ochtendblad „de Volkskrant“ kwam reeds direct met de mededeling dat de heer Lief tinck gesecondeerd zou moe-

De Kerk gelooft dat God mens is geworden. Daarom gaat het de christen in de politiek om de mens.

De Kerk getuigt van de goddelijke rechtvaardiging, waarin God zijn recht op de mens handhaaft. Daarom is het de christen om de rechtstaat te doen en kiest hij tegen anarchie en tirannie.

De Kerk getuigt dat Christus kwam om het verlorene te redden. Daarom strijdt zij op politiek terrein voor de ontrechten, de bedreigden, de armen, de verworpenen der aarde en wil zij sociale gerechtigheid.

De Kerk is de gemeenschap van hen, die geroepen worden om in vrijheid kinderen van God te worden. Daarom wil zij dat de staat iedere burger het recht op vrijheid garandeert. Zij verwerpt de dictatuur en de totalitaire staat.

De Kerk is de gemeenschap van hen die onder Christus als Heer met elkaar verbonden zijn. Daarom betekent voor haar het recht op vrijheid de plicht tot medeverantwoordelijkheid. Zij wijst zowel individualisme als collectivisme af.

Met deze vijfmaal herhaalde uitspraak omtrent de Kerk, die gelooft en getuigt, geeft Ds. J. J. Buskes een duidelijke omschrijving van Christelijke politiek. Tweemaal schrijft hij: „Daarom gaat het de christen.“ Driemaal komt de uitspraak: „Daarom strijdt en verwerpt zij“ (de Kerk) en had er gevoegelijk ook kunnen staan: „Daarom strijdt en verwerpt de christen.“ De Kerk is naar reformatorische opvatting de vergadering der Christus-gelovigen en heeft als gemeenschap een opdracht, die ook door elk gelovige dient vervuld te worden overal waar God hem of haar een taak geeft.

In het onderhavige artikel getiteld „Het probleem van de christelijke organisatie“, bespreekt Buskes de uitgave van Prof. van Ruler: „Achtergronden van het Herderlijk schrijven“ en de publicatie van Prof. H. Ridderbos in A.R.-Staatkunde: „Christelijke vrijheid en politieke partijkeuze“. Buskes laat het echter niet bij een bestrijding van beide geschriften, hoewel het de bedoeling was van dit socialistisch tijdschrift de christelijke maatschappelijke en politieke organisaties scherp te bestrijden. Hij geeft bovendien zijn eigen visie op hetgeen hij een probleem noemt.

Deze vijf verklaringen zijn mijns inziens vijf dringende aanwijzingen voor christelijke politiek en het bevorderen van deze politiek vanuit een christelijke politieke partij of groepering. Niemand die Buskes kent, zou zijn twaalf uitspraken lezende, verwachten dat hij nu het pleit voeren zou voor christelijke politieke partijvorming. Doch de manier waarop hij, die zelf de vraag stelt: „Is voor dit alles nu ook een christelijke

ten worden door een onafhankelijke K.V.P.-er, de oud-minister van Economische Zaken, de heer Steenberghe.

Dit is niet gebeurd. De heer Lief tinck moet alleen proberen de tegenstellingen te overbruggen. Dat is dan misschien een teleurstelling voor de K.V.P., maar daarom behoeft nog niet te worden aangenomen dat de heer Romme en zijn politieke vrienden nu bij voorbaat de heer Lief tinck de pas zullen afsnijden.

Prof. Lief tinck heeft vele oriënterende besprekingen gevoerd voordat hij aan H.M. de Koningin kon mededelen dat hij bereid was een informatieopdracht te aanvaarden. Dat was begrijpelijk, want de situatie die hij aantrof was verre van gemakkelijk. Bovendien heeft een vierjarig verblijf in het buitenland hem min of meer los gemaakt van de actuele binnenlandse politieke situatie.

Men kan aannemen dat hij op spoed zal aansturen en dat hij vooral zijn activiteit zal richten op de twee grote fracties. Dat bleek wel uit een van zijn eerste daden als informateur: eerst werden de voorzitters van de kleinere fracties ontvangen, de heren Korthals, Tilanus en Zijlstra. En daarna kwamen de heren Romme en Burger. Het ligt voor de hand dat de heer Lief tinck zich bij deze kleinere

partij nodig?“ het ontkennend antwoord geeft, is toch wel opmerkelijk.

In het voorbijgaan constateert hij dat Barth van een christelijke politieke partij in geen geval weten wil, en laat er dan op volgen: „Op politiek terrein kan de Kerk het christelijke van haar boodschap niet direct maar slechts in de spiegel van haar politieke beslissingen zichtbaar maken.“

De Kerk is (zie de vijfde uitspraak) de gemeenschap van hen die onder Christus als Heer met elkaar verbonden zijn en van die gemeenschap van Christenen wordt verwacht dat zij politieke beslissingen indirect neemt. Buskes bedoelt hier blijkbaar dat de Kerk als naar buiten optredend organisme (bijv. de Generale Synode van de Ned. Herv. Kerk) haar politieke beslissingen zichtbaar maakt. Zag de schrijver toen reeds de oproep der Hervormde Synode inzake Nieuw-Guinea zichtbaar worden? Maar hij heeft ook niet het oog op een christelijke politieke partij, want hij schrijft dat een christelijke partij het christelijke devalueert.

door

J. SCHIPPER

Aan de verklaring gaat in het artikel een merkwaardige zin vooraf, doch die volgt op de uitspraak dat de Kerk slechts in de spiegel van haar politieke beslissingen het christelijke van haar boodschap zichtbaar kan maken. Die merkwaardige zin luidt als volgt: „Die beslissingen kunnen niet daardoor, dat zij christelijk gemotiveerd worden, maar doordat zij blijken goed en heilzaam voor de opbouw van de staat te zijn, aannemelijk worden gemaakt.“

Dit betekent derhalve dat de boodschap der Kerk, die zij in de spiegel van haar politieke beslissingen zichtbaar maakt, niet christelijk gemotiveerd kunnen worden. En hier rijst derhalve de vraag: wordt op deze wijze het christelijke van de uitspraak der Kerk gedevalueerd, evenals de christelijke partij dit naar het getuigenis van Buskes doet? En daarop moge dan mijnerzijds de vraag gesteld worden: Devalueert het christelijke de Christenen in een christelijke politieke partij, maar niet indien zij zich in een werkgemeenschap van een socialistische partij laten opnemen?

De devaluatie van het christelijke in een christelijke partij wordt door Buskes nog nader aangeduid als die partij vecht om de meerderheid, propaganda maakt, compromissen aanvaardt, coalities met niet-christelijke partijen aangaat enz. De vraag dient herhaald: heeft deze devaluatie niet plaats als Christenen lid worden van niet-christelijke politieke partijen, omdat zij niet christelijk gemotiveerd worden?

De schrijver geeft een antwoord op die vraag als hij schrijft: „Op politiek terrein kunnen de christenen met hun christendom slechts anoniem optreden. Zij moeten op dat terrein beslissingen nemen die naar vorm en inhoud ook die van andere burgers kunnen zijn en van welke zij moeten hopen dat zij inderdaad zullen zijn zonder te letten op de levens- en wereldbeschouwing van die andere burgers.“

Hoe zal de Christen, op deze wijze, die het in de politiek om de mens gaat

en het doet omdat hij gelooft dat God mens geworden is, zijn staatkundige taak vervullen. Zonder dit christelijk te motiveren?

Hoe zal de Christen, op deze wijze, als hij ijvert voor de rechtsstaat en kiest tegen anarchie en tirannie omdat hij getuigen mag van Gods recht op de mens, op politiek terrein zijn roeping waarnemen, als hij die niet christelijk kan motiveren?

Hoe zal de Christen, op deze wijze, voor sociaal recht strijdende, omdat hij gelooft dat Christus kwam om het verlorene te zoeken, de kracht van het christelijk geloof openbaren?

Welke waarde hecht Buskes, die zo scherp christelijke politieke en maatschappelijke organisaties veroordeelt, dan aan het lidmaatschap van christenen in niet-politieke partijen als de boodschap van het evangelie slechts anoniem wordt uitgedragen en niet christelijk gemotiveerd wordt en zonder te letten op de levens- en wereldbeschouwing van andere burgers met wie men in politieke partijen, die bewust een christelijke grondslag verwerpen samenleeft en -werkt om bijvoorbeeld een socialistisch ideaal te realiseren? Wat komt er van zulk anoniem optreden dan terecht? Is dat dan niet met recht de devaluatie van het christelijk geloof?

Op de tweede vergadering van de Wereldraad van Kerken in 1954 te Evanston heeft men zich ernstig afgevraagd of de Kerk zich niet al te zeer heeft beziggehouden met de verantwoordelijkheid der enkele christen buiten de beslissing van de groepen waarin hij leeft. En dan lezen we op pag. 188 in het bekende verslag van Evanston: „Dat de Kerken nog steeds werken met enkel de ethiek van persoonlijke verantwoordelijkheid en de ethiek der groepsverantwoordelijkheid nog niet hebben uitgewerkt.“ En op pag. 189 staat te lezen: „Ook hier is het nodig dat de traditionele belangstelling van de christelijke ethiek voor de individuele moraal zich verruimt, zodat de grondgedachten van het christelijk geloof ook voor het belangrijk probleem van het groepsbelang duidelijk worden.“

Evanston ziet dus wel heel duidelijk dat het nodig is dat de beslissingen die de christen nemen moet in de groep of groepsverband christelijk gemotiveerd worden. Daarom is het te meer te betreuren dat Buskes het scherpe verwijt richt tot de christelijke politieke en maatschappelijke organisatie dat zij de Kerk en haar boodschap door haar christelijkheid compromiteert.

Uit de twaalf uitspraken van Buskes in Socialisme en Democratie van mei 1956 koos ik er slechts vijf, niet omdat de andere zeven minder positief zouden zijn, doch om het citaat niet al te groot te maken.

Suez en Indonesië

(Vervolg van pagina 1)

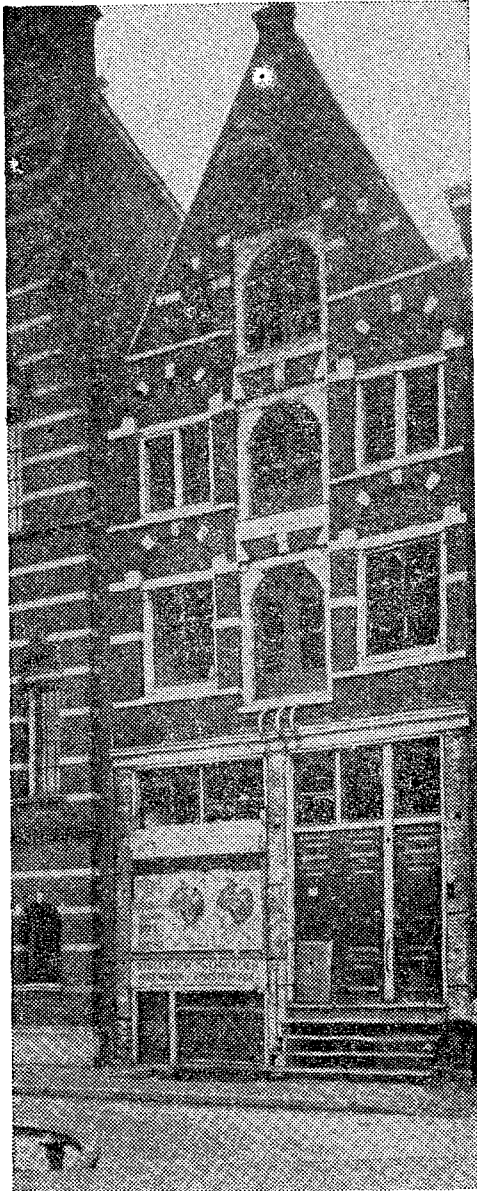
elke schending van gesloten akkoorden, of zij nu betrekking heeft op kleine of grote landen, maakt echter de ontplooiing van de economische, politieke en militaire betrekkingen tussen de onderontwikkelde jonge onafhankelijke landen onderling en tussen hen en de Westelijke landen onmogelijk.

Wij willen niet zeggen dat Nederland zich afzijdig dient te houden van de 24-mogendheden-conferentie, die op 16 augustus in Londen wordt gehouden. Ook ons land heeft groot belang bij de vrije vaart door het Suez-kanaal, maar ons lijkt nog veel noodzakelijker een dergelijke conferentie te houden over het algemene probleem van de noodzakelijkheid om in het belang van de internationale rechtsorde en van de ontplooiing van het wereldverkeer elk land, ook de jonge onafhankelijke staten, ertoe te brengen zich strikt te houden aan gesloten akkoorden en deze niet eenzijdig op te zeggen. De sancties, die de Westelijke landen eventueel zouden willen toepassen ten aanzien van Egypte, wanneer dit land de vrije vaart zou gaan bemmeren door het Suez-kanaal, zouden eveneens tot gelding moeten worden gebracht, op Indonesië en op elk land, dat een verdrag aan zijn laars lapt!

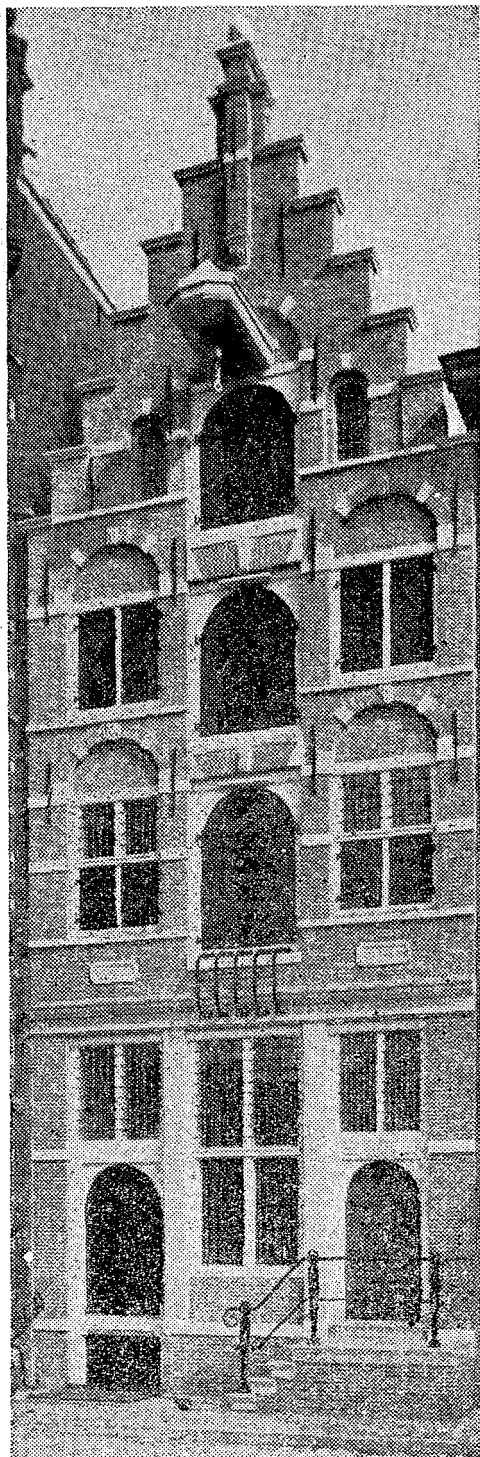
fracties heeft willen overtuigen of het zin zou hebben te proberen de tegenstellingen tussen de P.v.d.A. en de K.V.P. te overbruggen. De oud-minister van financiën wilde voorkomen dat hij achteraf nog moeilijkheden met de kleinere fracties zou krijgen.

Nu is moeilijk te verwachten dat deze fracties zich bij voorbaat gaan binden aan het resultaat dat de heer Lief tinck hoopt te bereiken. Daar is geen sprake van. De beide Protestantse Christelijke fracties kunnen maar één ding doen, nl. hun standpunt handhaven, dat zij van meet af aan hebben ingenomen: de handen vrijhouden tegenover elke combinatie, die mogelijk is. Zowel tegenover een combinatie waarin zij wel of als tegenover een waarin zij niet kunnen meedoen.

Zo zijn wij bezig aan de laatste poging om de K.V.P. en de P.v.d.A., op eigen kracht het met elkaar eens te laten worden. In dit stadium zijn geen van beide partijen bereid samen in zee te gaan zonder medepartners. Dat betekent, dat, als deze beide de brede basis persé begeren, de Prof. Chr. fracties de overtuiging moeten hebben, dat zij als werkelijke medepartners beschouwd worden, willen deze althans hun eigen posities handhaven.

VOOR en NA de restauratie

Om het behoud monumenten

IN een nijvere middeleeuwse stad was men bezig aan een groot bouwwerk. In lange rijen stonden de stenen opgetast. Sjuowers liepen af en aan om de metselaars de stenen te brengen die door hem in een schoon verband werden samengevoegd.

Een voorbijganger bleef staan en keek met aandacht naar de stadsbouwmeester, die overal tegelijk scheen te zijn om toezicht te houden en aanwijzingen te geven. Het geklop en gezaag vermengd met het gezang van de gezellen deed de morgenlucht trillen van een vrolijk gerucht. Het lied van de arbeid weerklonk overal.

„Waar zijt ge mee bezig”, zo vroeg de voorbijganger aan een timmerman. „Wel, dat ziet ge toch”, luidde het antwoord, „ik timmer”. Een zelfde vraag stelde hij aan een metselaar. „Ik metsel stenen” was het begrijpelijke antwoord.

Tenslotte stelde hij deze vraag ook aan een passerende sjuowerman. Deze bleef staan, keek nadenkend voor zich uit en zei toen op bedachtzame toon „Waar ik mee bezig ben? Ik bouw mee aan een kathedraal!”

Dit laatste antwoord was wel typerend voor de opvatting van het beroep, dat men uitoefende. Men zag daarin niet maar een technische vaardigheid, die men gebruikte om zijn kost te verdienen.

Neen, het ambacht was een roeping waarin men alles gaf aan vernuft, aan kunstvaardigheid, aan liefde, wat men te geven had.

En de schoonste heiliging ontving de arbeid doordat deze werd gezien als een dienst aan God, als een toewijding van de talenten waarover men beschikte aan de Schepper die ze had gegeven.

Calvijn heeft dat later zo schoon uitgedrukt door te spreken van een goddelijk beroep. Soms bouwde men wel eeuwen aan één bepaalde kerk b.v. de bekende Domkerk te Utrecht.

Zo ontstonden monumenten van schoonheid, die ons nu nog met ontzag voor de bouwers doen vervullen en die ons imponeren door hun harmonie, hun grootse conceptie en de artistieke zin welke er in tot uitdrukking komt.

Nederland heeft een rijk cultuurbezit aan oude kerken, kloosters, waaggebouwen, stadhuizen, torens, poorten, molens, kastelen, bruggen en woonhuizen.

Wanneer men de monumenten van bouwkunst in Nederland vergelijkt met die in andere landen zo als b.v. Frankrijk, Italië en Spanje, waar de vorst en de adel de heersende machten waren, treedt er een merkwaardig verschil aan de dag. In die landen zijn het vooral paleizen en grootse openbare gebouwen die de aandacht trekken. Uiterste verfijning en grote kostbaarheid vallen onmiddellijk op.

In Nederland is dit anders en dit komt omdat Nederland een ander karakter heeft. Wanneer de beroemde Huizinga het Nederlandse volkskarakter wil kenmerken, dan meent hij dit niet beter te kunnen doen dan door het woord „burgerlijk” hiervoor te gebruiken. Dit woord wordt soms wel in ongunstige zin gebruikt. Ten onrechte evenwel. Hierin komt toch tot uitdrukking, dat de Nederlandse staat niet is gedragen door adel en vorst, maar door de vrije burgers, die van oudsher voor hun zelfstandigheid op de bres hebben gestaan en die een tachtigjarige worsteling er voor over hebben gehad om deze vrijheid te bewaren. Toen Michiel Adriaanszoon de Ruyter te Amsterdam werd begraven wekte de grafrede naar professor Petrus Francius zijn toehoorders op het voorbeeld van deze grote vaderlander te volgen. Hij wekt hen dan op gerechtigheid, waarheid en trouw na te jagen. Hij spoort hen aan dapper, voorzichtig en edelmoedig te zijn en hij eindigt met de raad: houdt u burgerlijk in alles.

In dit woord burgerlijk zag men dus als het ware de incarnatie van allerlei deugden die het Nederlandse volk behoorden te sieren.

Of om het met woorden van Groen van Prinsterer te zeggen: het Nederlandse volk en ook het Nederlandse koningschap is „meer wellicht dan in enig land, met republikeinse zin en geest doortroefd”.

Daarom in Nederland geen kostbare marmeren paleizen om de grootheid van de vorst en de adel te symboliseren.

Door een zekere mate van eenvoud is de Nederlandse bouwkunst gekenmerkt. Degelijke stadhuizen, praktische werkgebouwen, sobere kerkgebouwen en burgerwoningen zijn de schepingen van de Nederlandse bouwkunst.

Uit de middeleeuwen zijn ons overgebleven de kerken en de kastelen en enkele andere bouwwerken. Innige schoonheid en stoere kracht, die ook in minutieuze artistieke vormgeving geen detail aan de aandacht liet ontsnappen, treden ons hier tegemoet. Maar ook hier ontbreekt meestentijds de uitbundige praal en overdadige weelde, die de architectuur in de zuidelijke landen zo menigmaal tot uitdrukking bracht.

Deze eenvoud en soberheid zijn ook de eer van Nederland. Want niet vergeten moet worden, dat in die landen waar marmeren paleizen konden verrijzen en waar het goud en zilver rijkelijk hiervoor werden gebruikt, dit slechts kon geschieden, omdat de grote massa der bevolkingen in bittere armoede leefde.

In Nederland waren de verschillen tussen rijk en arm geringer, was er een veel groter deel van het volk dat een redelijke welvaart genoot, maar als gevolg hiervan was het niet mogelijk dergelijke pracht en praal tentoonsprekende pompeuze scheppingen van bouwkunst te funderen op het zweet en de armoede van hen die in kommervolle omstandigheden moesten leven.

Het is thans wel een algemeen aanvaarde gedachte, dat ons rijke cultuurbezit met zorg moet worden bewaard en tegen verval, of nog erger, of braak moet worden beschermd.

Er is te dezen opzichte een lange ontwikkeling geweest.

In de 19e eeuw had men weinig oog voor de grote waarde van onze monumenten. En voorzover bij particulieren hiervoor nog begrip werd gevonden, men was algemeen van oordeel dat de overheid hier geen taak had.

Ten gevolge van deze verregaande onverschilligheid is er toen zeer veel kostbaars verloren gegaan.

Het behoud van monumenten is niet alleen van groot belang uit artistiek oogpunt, maar even-

Hij zorgde er voor dat hij behoud te Medemblik, het Huis van Brederode, het Huis van te Zaltbommel voor het behoud van het vele, dat hij wist te

Een verbeterd begin was van bouwvallige monumenten. Voor zover de bouwwerken rijk waren was hun behoud verzekerd. Provinciën en gemeenten niet altijd zo ver, dat zij voor het behoud van ons cultuurbezit

Een mogelijkheid om te brengen had de Kroon in lagere algemeen belang in strijd is deze methode dan ook rijke cultuurmonumenten hoeden.

Ook bij deze lagere organische ontwikkeling plaats die zichzelf respecteert zal

zeer vanwege de historische herinneringen, die aan de meeste dezer monumenten zijn verbonden.

Ook mag niet worden vergeten, dat onze monumenten een belangrijke trekpleister voor het vreemdelingenverkeer vormen. Een argument, dat op diegenen, die alleen willen luisteren naar het voor- of nadelig saldo van een winst- en verliesrekening toch wel indruk zal moeten maken.

Aan het einde van de 19e eeuw begint er een kentering ten goede te komen.

In 1875 werd er een afdeling Kunsten en Wetenschappen opgericht als onderdeel van het Departement van Binnenlandse Zaken. Het ontwakende besef, dat ook de overheid voor het behoud van onze monumenten een taak had te verrichten had mede tot de oprichting van deze afdeling geleid.

Victor de Stuers, die als referendaris bij deze afdeling werd benoemd, werd de stuwende en leidende kracht.

Door zijn nimmer verflauwende activiteit is zeer veel schoons voor ons land bewaard gebleven.

Aan zijn arbeid is het te danken, dat de Waterpoort te Sneek, de Gevangenpoort te Den Haag, de Kampveerse toren te Veere, de Oostpoort te Hoorn en de Koppelpoort te Amersfoort van de ondergang werden behoed.

De foto's aan de linkerzijde van pagina 4 tonen een pakhuysgevel uit het begin der 17e eeuw aan de Oude Schans te Amsterdam vóór en ná de restauratie.

De foto rechts boven aan pagina 5 toont het gerestaureerde poortgebouw van het kasteel Doornenburg.

De bovenstaande en de nevenstaande foto's tenslotte geven een beeld van een laat gotische gevel aan de Appelmarkt te Amersfoort voor en na de restauratie.

Bij de restauratie werd de bepleistering verwijderd, de top aangevuld en een houten pin in 17e eeuwse vormen aangebracht.

an onze

halen het monumentenbezit van zijn provincie of gemeente te verwaarlozen.

Wanneer de monumenten echter bezit van particulieren zijn kan er alleen langs de weg van overleg en overreding iets bereikt worden.

Een verbod tot afbraak of aantasting van het karakter bestaat er tot op de dag van vandaag niet. Hier moet worden gesproken van een ernstige leemte.

Vele landen bezitten reeds een monumentenwet. Al lange tijd wordt de wenselijkheid ingezien een monumentenwet uit te vaardigen. Het is tot nu toe bij plannen gebleven. In 1935 verklaarde minister Marchant in de Eerste Kamer reeds: „Een ontwerp-monumentenwet zal één dezer dagen mijn departement verlaten.” De wet is er nog niet.

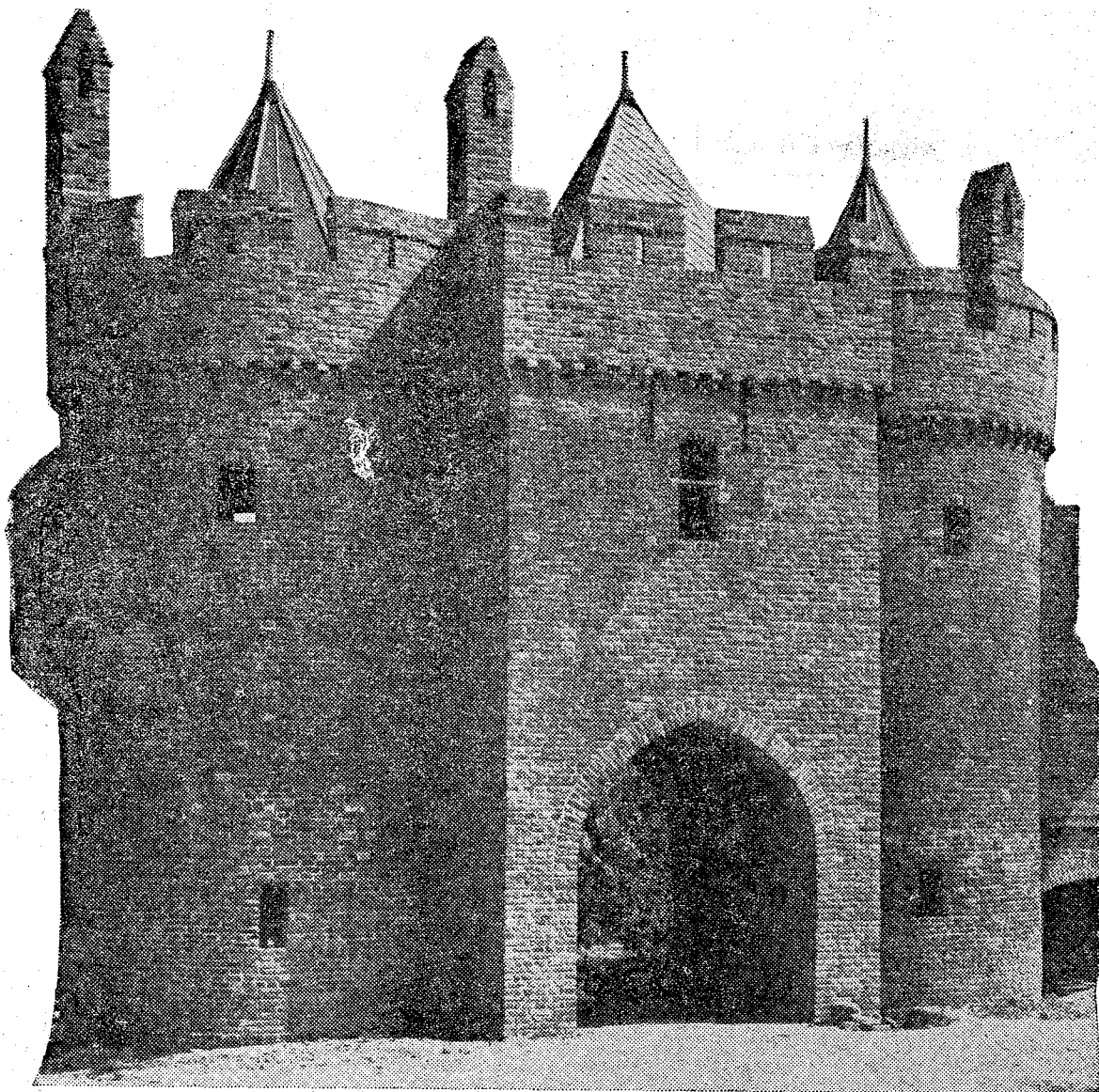
Een aantal gemeenten — momenteel ongeveer 60 — heeft getracht in deze leemte te voorzien door een monumentenverordening in het leven te roepen. Dat is natuurlijk lofwaardig, maar het is niet genoeg want elke dag gaan de afbraak en het verval door, door het ontbreken van een algemeen geldige en afdoende regeling.

In september 1955 is nu een ontwerp-monumentenwet ingediend, dat de handtekening van 5 ministers draagt.

Wij juichen het indienen van dit wetsontwerp, waarop reeds zo lang werd gewacht, van harte toe.

De kern van deze 38 artikelen tellende wet wordt gevormd door de bepaling, dat het verboden is een beschermd monument (van welke monumenten lijsten zullen worden aangelegd) te beschadigen of te vernielen, terwijl voorts het aanbrengen van bepaalde wijzigingen aan een verunning van de minister is gebonden.

Vermeldenswaard is, dat de wet ook beschermde stads- en dorpsgezichten kent, waardoor dus een gehele straat- of pleinwand met zijn karakteristieke uiterlijk wordt beschermd en dat tenslotte ook opgravingen en vondsten onder de wet vallen.

HOLLAND OP ZIJN SMALST

WANNEER wij nagaan wat de 19e eeuw voor de kunst in het algemeen en voor onze monumenten in het bijzonder heeft betekend dan komt ons als vanzelf een uitspraak van Berlage te binnen nl.: „Wij kunnen toch waarlijk wel zeggen, zelfs bij inachtneming van verzachtende omstandigheden, dat de negentiende eeuw was de eeuw der lelijkheid”.

Gebrek aan kunstzin, gemis aan historisch besef en zelfs het volslagen ontbreken van enig gevoel van piëteit vormen de achtergrond van talloze handelingen, waardoor ons kunst- en monumentenbezit aan verwaarlozing

ten prooi viel, ja meermalen voor een luttel gewin werd verkwaanseld en versjacherd.

Uit de bedroevend vele voorbeelden willen wij enkele vermelden.

Historische gebouwen van onvervangbare waarde werden zonder vorm van proces gesloopt b.v. de Kruittoren te Wijk Maastricht daterend uit het begin van de 13e eeuw, de Mariakerk te Utrecht, in 1796 het Valkhof te Nijmegen, het laatgotische raadhuis te Gorkum en te Dordrecht het historische Doelengebouw, waar eens de beroemde Nationale Synode had vergaderd. Stadspoorten werden bij dozijnen afgebroken.

Een ergerlijk geval was ook de verminking van de St. Janskerk te 's Hertogenbosch. Het in deze kerk aanwezige oxaal in renaissancestijl gebouwd van rood en zwart marmer, was het enige in Noord-Nederland overgeblevene. Op persoonlijke aandrang van de bisschop van deze stad werd dit prachtige kunstwerk in 1869 gesloopt. Het bracht f 1200.— op; de afbraak kostte f 2000.—. Thans heeft het een ereplaats in het South Kensington Museum te Londen.

Het beeldhouwde koorhek uit de Nieuwe Kerk te Delft werd voor brandhout verkocht.

De gemeente Veere besloot in 1881 zonder blikken of blozen tot de verkoop van de verguld zilveren beker, die in 1581 door de toenmalige Heer van Veere aan deze stad was geschonken en ondanks de bepaling in de giftbrief, dat dit meesterwerk van drijfwerk ten eeuwigen dage op het stadhuis zou moeten blijven. Gelukkig kon door middel van een Koninklijk Besluit deze verkoop worden voorkomen.

Ook op het gebied van roerende kunstvoorwerpen, zoals schilderijen, deden zich ongelooflijke staaltjes van onverschilligheid voor.

Aan de gemeenten Amsterdam en Rotterdam zijn herhaaldelijk kostbare schilderijenverzamelingen vermaakt. Meermalen werden deze verzamelingen echter eenvoudigweg geweigerd omdat men — kentekenend voor de opvattingen van die tijd — geen uitgaven wenste te doen „welke alleen tot genoegen strekken”.

En het gevolg was dat uiterst waardevolle schilderijen van Rembrandt en andere grote meesters weer de grens overgingen, waar ze door het buitenland met graagte werden ontvangen.

Eén illustratie slechts. In 1935 was er een tentoonstelling van schilderijen van Johannes Vermeer belegd door het museum Boymans. Hier was ook te zien het bekende schilderijtje „De Kantwerkster”, dat men uit het Louvre te Parijs na veel moeite had kunnen lenen. Het behoorde indertijd tot een particuliere verzameling die door de gemeente Rotterdam was afgewezen. Het werd toen op de veiling verkocht aan het Louvre voor f 3635.

Niemand vond het toen de moeite waard om het voor dat bedrag in Neder-

land te houden. Thans moet dit schilderijtje door het gemeentebestuur voor f 300.000,— worden verzekerd om het voorrecht te verkrijgen het enige maanden in Nederland te mogen exposeren.

En zo was het slag op slag. De eeuw van de vooruitgang bleek ook op dit terrein niets anders te zijn dan een eeuw van koud en kil materialisme en van domme bekrompenheid.

Er is veel veranderd. Allerwege is er weer belangstelling voor de kunst en het historisch belangrijke ontwaakt.

De overheid voert thans een positief beleid.

Ook door particuliere veerkracht wordt veel goed werk verricht. Ten aanzien van het onderwerp van monumentenzorg, dat ons thans bezig houdt, kan gewezen worden op de verenigingen „Hendrik de Keyser”, „De Hollandse Molen” en „Menno Coehoorn”.

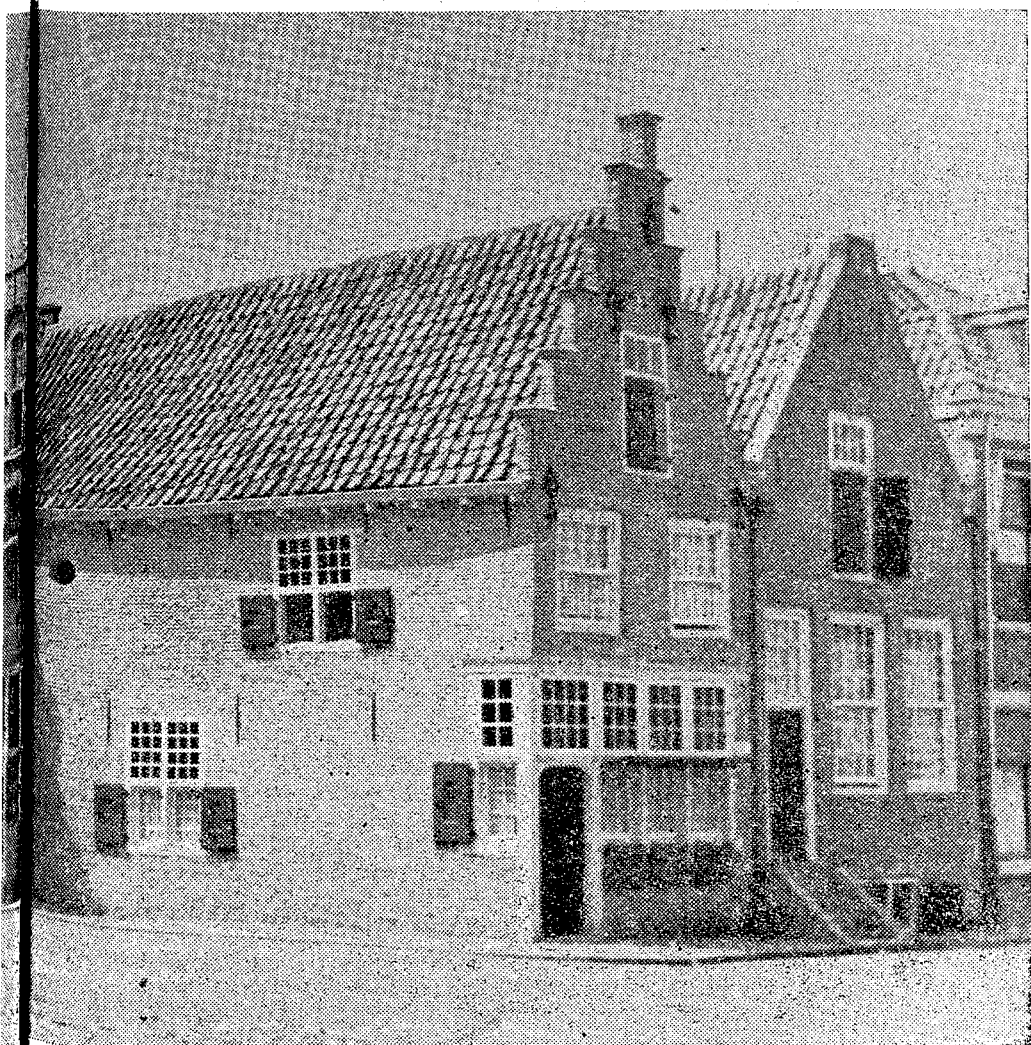
Van groot belang is ook de arbeid van de bond „Heemschut”, die door haar handige publicaties, die onder het bereik van iedereen vallen, het bezit van de schoonheid van stad en land weer onder ons volk levendig maakt.

Het was Victor de Stuers die met zijn beroemde Gids artikel „Holland op zijn smalst”, in 1873 verschenen, Nederland probeerde wakker te schudden en het op zijn dure verplichtingen wees.

Nederland is thans wakker: gelukkig. Tenminste waar het de leidende en verantwoordelijke personen betreft.

Maar hier ligt een taak voor allen: om de schoonheid te leren kennen en de historie te leren liefhebben. Juist ook de vakantietijd biedt hiervoor uitnemende gelegenheid. Wij komen in dorpen en steden. Maar als wij daar alleen een verzameling huizen hebben gezien en niets meer, dan hebben we onze vakantie niet juist gebruikt. Dan is veel schoonheid ons oog voorbij gegaan en hebben we verzuimd de historie voor onze ogen in oude monumenten te zien herleven.

Een volk, dat leeft bouwt aan zijn toekomst, zegt het monument op de afsluitdijk. Maar een volk, dat zijn historie niet meer kent en zijn kunst niet meer eert stelt zijn toekomst in de waagschaal.

BOEKEN en periodieken

Juni-nummer

In dit nummer van het maandblad **Anti-Revolutionaire Staatskunde** schrijft de heer H. Algra een uitvoerig artikel over het onderwerp „Oranje en Johan van Oldenbarnevelt”, zulks naar aanleiding van de rede welke jhr. mr. W. J. M. van Eysinga destijds te 's-Gravenhage heeft gehouden bij de onthulling van het standbeeld van Oldenbarnevelt. De schrijver laat eerst zien, dat de controverse omtrent Maurits en Oldenbarnevelt gedurende lange tijd is blijven leven, doch dat het eerlijke onderzoek van de liberale historicus Fruin en de publicaties van Groen van Prinsterer overtuigend zijn geweest. Vervolgens toont schr. aan, dat het betoog van prof. Van Eysinga partijdig is en historisch niet verantwoord, hetgeen alleen mogelijk is door negatie van wat de beste Nederlandse historici gedurende een eeuw hebben verricht teneinde te komen tot een onpartijdig oordeel. Schrijver wenst een standbeeld voor Maurits omdat hij heeft ingegrepen toen kerk en staat beide werden bedreigd, deze door ontbinding, gene door onderdrukking.

Het juni-nummer bevat voorts een artikel van de hand van de heer J. de Jong Czn. „Over het Televisiebesluit 1956”, waarin wordt gehandeld over de regeringsbemoeiing met de televisie sedert het jaar 1948. Na bespreking van de voorafgaande regelingen onderwerpt de schrijver het tot stand komen van het Televisiebesluit 1956 aan een beschouwing. In het bijzonder vraagt hij aandacht voor de grote invloed van de overheid zowel in organisatorisch opzicht als op de wijze waarop het programma tot stand moet komen.

Juli-nummer

In het juli-nummer is afgedrukt het referaat, gehouden door prof. mr. I. A. Diepenhorst in de algemene vergadering van het College van Advies der A.R. Partij op 21 april 1956, over „Het probleem der samenwerking in Nederland in staatsrechtelijke omlijsting”. In een historisch opgezet betoog staat de spreker-schrijver uitvoerig stil bij de partijvorming en de samenwerking van de partij-fracties in het parlement en dus van de partijen. Geconstateerd wordt vervolgens, dat de plaats van de volksvertegenwoordiging na de tweede wereldoorlog een andere is dan aan het begin van deze eeuw. Veel minder dan vroeger wordt de staatsmacht door het kabinet gezamenlijk met het parlement uitgeoefend. Daarom wordt het van het grootste belang geacht wie in een kabinet zullen zitting nemen. Steeds dient echter aan de tweehed Kroon-volksvertegenwoordiging of aan die tussen Kabinet en fracties recht te worden gedaan.

In verband met de vraag of een rechtzinnig-protestantse beginselpartij met andere partijen in de regering mag samenwerken wordt opgemerkt, dat men zich niet lichtvaardig aan staat en overheid onttrekken mag en voorts, dat juist een krachtige principiële partij grote invloed vermag te oefenen en dat door te tonen hoe men regeerkracht bezit, veel kwaads kan worden afgewend en veel goeds tot stand kan worden gebracht. De zaak komt echter anders te liggen, indien men door toe te treden tot een regeringslichaam, eigen beginselen zou moeten verloochenen.

Als universeel christelijke partij, — zo besluit prof. Diepenhorst zijn betoog — die gezag en vrijheid terug voert tot hoger oorsprong, die staat en recht herleidt tot dieper wortel, kan een zich als het nodig is van anderen isolerende, een zich als het uitzicht biedt met anderen verenigende A.R. partij, op voorwaarde dat van haar leden niemand achterblijft, nog een zegen wezen voor volk, wereld en kerk, tot in een verre toekomst, een toekomst, die, naar haar diepste overtuiging en innigste vreugde, des Heren is.

Ten slotte worden in beide nummers nog een drietal belangwekkende adviezen gepubliceerd naar aanleiding van vragen omtrent de Prijzenbeschikking Handelsmarges 1955, het kartelbeleid van minister Zijlstra en het gevaar voor tweërlei collectivisme bij de aanvraag van ruilverkaveling.

UIT PERS EN PERIODIEK

Kabinetformatie nog steeds

Samenwerking

In De Volkskrant komt in de rubriek „Tussen Plein en Binnenhof”, welke, naar algemeen bekend is, verzorgd wordt door de voorzitter van de Tweede Kamer, dr. Kortenhorst, een beschouwing voor van het referaat van prof. dr. I. A. Diepenhorst over „Het probleem der samenwerking in Nederland in staatsrechtelijke omlijsting”.

In die beschouwing van mr. Kortenhorst lezen we o.m.:

„Ik moet zeggen” — aldus de Professor — „dat collega Diepenhorst, in tegenstelling tot hetgeen men in zijn kring tot voor kort kon beluisteren, zich niet kwistig heeft betoond met het rondstrooien van beginselen. Hij acht voor zichzelf beslissend de overweging, dat men zich niet lichtvaardig, bijna had hij gezegd: eigenmachtig, aan staat en overheid onttrekken moet. Dat zou verzaking van Christenplicht moeten heten.

Hij motiveert deze zienswijze aldus: de staat, zijn inrichting en regering kunnen satanische trekken aannemen; de overheid kan, in plaats van ten goede, nageoeg geheel ten kwade regeren. Wie deze ontwikkeling vreest, wie terwille van vrijheid en recht, gezin en kerk, van de mogelijkheid tot betamelijke levensontplooiing, zich in Nederland voor de verdediging van de rechtstaat wil sterk maken, handelt verkeerd met spoedigheid, te spoedig het isolement te zoeken. Het afwijzen van regeringsverantwoordelijkheid acht mijn anti-revolutionaire collega niet alleen onaanneemlijk maar ongeoorloofd.”

„Maar meent deze spirituele jongere A.R.-man, dat door deelneming in gemengde kabinetten de antithese uit het gezichtsveld zal verdwijnen?” vroeg de Vrijmoedige.

„Het schijnt, dat onder de politiek-oudere generatie van onze anti-revolutionaire broeders deze gedachte nog allerminst dood is — zo ging de Professor verder. Men vreesde daar in vroeger tijden voor „de ethiek van het compromis”; men zag de dreiging, dat de principiële politieke strijd onmogelijk zou worden gemaakt, dat men niet langer het volstrekte „neen” zou vermogen uit te spreken, dat kleine schermutselingen naar hartelust konden gevoerd worden, maar de grote beslissingen uitbleven, daar een akkoord, een program, een serie richtlijnen, een Godsvrede, het leveren van de beslissende slag verhinderden.

Maar de modern-ingestelde Amsterdamse hoogleraar kiest scherp partij tegen deze opvatting. Immers van een zeer krachtige principiële partij kan volgens hem grote invloed uitgaan, zowel om veel goeds tot stand te brengen als om veel kwaads af te wenden. Men verhindert het opringen van een verkeerde staatsopvatting niet door zich af te zonderen. Diepenhorst gelooft in de kracht van het principiële absentisme op net terrein der staatskunde niet bijster en hij speelt een sterke troef uit door met een beroep op de historie in zijn slotconclusie te stellen: mij is geen anti-revolutionaire minister bekend die doel en streven der A.R.P. heeft verzwakt.”

„Was het alleen een afleidingsmanoeuvre van uw kant — zo vroeg de Journalist — om mij te beletten over de kansen van prof. Romme's formatieopgave een discussie

te ontketenen, dat gij professor Diepenhorst's inzichten onder het oog hebt gebracht, of had gij met deze goocheltruc nog iets anders voor?”

Onze Professor bleef geheel zichzelf, zeggende: „Kabinetformaties zijn vanzelfsprekend als staatskundige incidenten belangrijk, maar ik acht de algemene staatskundige ontwikkelingen veel gewichtiger. Wat denkt gij bijvoorbeeld van deze thesis van mijn collega: de keuze tussen dualisme en monisme, waar het betreft de verhouding tussen Koning en ministerie tegenover het parlement, tussen Kroon- en volksvertegenwoordiging, is er ene die bepaald wordt door de historie en de behoefte van de dag. Wanneer een katholiek of een socialist dit zou hebben gezegd, dan zou ik mij daarover niet hebben verbaasd, wanneer een liberaal van het type-Oud datzelfde zou hebben beweerd, dan zou ik mij hierover hebben verheugd, maar nu uit de mond van een anti-revolutionair deze weloverwogen stelling is vernomen, heb ik daarin een voor-teken gezien, dat een concrete en essentiële basis voor unificatie is gelegd tussen de anti-revolutionaire en de christelijk-historische opvattingen omtrent de fundamente van ons staatsrecht.”

„Ook wat betreft de relaties tussen de partijen, fracties en regering?” — vroeg de Journalist.

„Juist daarover heeft Diepenhorst het nodige gezegd. Maar ik zet een punt achter mijn relaas. De zee lokt, ik ga zwemmen. Wie volgt mij?”

Blo(c)k

In Vrij Nederland wordt herinnerd aan een redevoering, welke de Tilburgse hoogleraar mr. A. L. de Blok alweer een jaar geleden gehouden heeft over „Samenwerking in Nederland als staatskundig vraagstuk”, in welke rede een pleidooi werd gehouden voor een kabinet op de breedst mogelijke basis. Na er op gewezen te hebben, dat dr. Drees zulk een kabinet wel wilde formeren, doch dat

prof. Romme veel koeler stond tegenover de V.V.D., schrijft het blad o.m.:

„Maar dat neemt niet weg, dat men gevoelig uiting kan geven aan enige verbazing over het feit, dat uitgerend van de zijde der K.V.P. met zoveel misbaar tegen deze methode werd geageerd. Zij bleek een blo(c)k aan het been van Romme!”

Niet omdat de K.V.P. al aanstonds op een herstel der rechtse coalitie — zaliger nagedachtenis — wilde afstevnen. Zelfs enige beperkte kennis der rekenkunst is voldoende om te constateren, dat juist deze „christelijke coalitie” bij de jongste kamerverkiezingen in betekenis heeft ingeboet. In de oude kamer bezetten de K.V.P., A.R.P. en C.H.U. te zamen 51 zetels; soms mochten zij dan ook nog hopen op de bijstand van het tweetal staatskundig-gereformeerden en het K.N.P.-duo. In de nieuwe kamer telt deze groep weliswaar wederom 51 zetels, doch met inbegrip van wat eens de K.N.P. was. Bij geen der naoorlogse kamerverkiezingen kwam de „christelijke coalitie” zo slecht uit de bus.

Neen, prof. Romme wilde de liberalen liefst listig lozen. Ogenschijnlijk op grond van het motief, dat prof. Oud c.s. zich begin 1951 nogal vrijmoedig hadden gedragen jegens geestverwant Stikker en diens beleid ten opzichte van Nieuw-Guinea. Maar feitelijk vermoedelijk om heel andere redenen!

In de conceptie van dr. Drees zouden P.v.d.A. en K.V.P. elk vijf ministersportefeuilles krijgen; de anti's twee en de C.H.U. en de V.V.D. ieder één. Vergeleken bij de huidige situatie betekende dit dat de K.V.P. er van haar zes ministerschappen één zou moeten afstaan ten behoeve van de V.V.D.! Voor een dergelijk offer gevoelde de K.V.P. kennelijk niet. Dit zou immers naar buiten toe des te duidelijker belichten, dat zij bij de jongste verkiezingen niet had gewonnen doch..... verloren!

En nu mag de K.V.P. de V.V.D. — met onze zegen — natuurlijk best uitmaken voor het conservatieve bolwerk van het Bezit (al zal het lang niet ieder dadelijk duidelijk zijn wat dr. Lucas eigenlijk

aan mr. Van Leeuwen zou willen verwijten). Maar in eerste instantie heeft het er toch veel van weg dat het streven der K.V.P. om de liberalen „buiten spel” te zetten, voornamelijk beheerst wordt door een conservatieve bezitsdrang ten aanzien van de eigen ministerschappen! Al is het geheel dan opgevoerd onder het mom van bezitsvorming voor de kleine man.....”

Afgewezen

Na het falen van prof. Romme als kabinetformateur schreef Het Vrije Volk o.m.:

„Het program-Romme speculeert op de vooruitstrevende door allerlei dure wensen uit te spreken, waarmee honderden miljoenen gemoeid moeten zijn. Maar het speelt tevens op de idealen van dr. Lucas en de zijnen, door in feite aan te dringen op een algemene verlaging van de belastingen.

Dat de veel besproken bezitsvorming daarbij als doekje voor het bloeden is bestemd, ligt voor de hand, maar de ondoordachte wijze waarop de heer Romme op de oplossing van dit vraagstuk vooruit wenst te lopen, spreekt boekdelen. Wij achten het vanzelfsprekend, dat de Partij van de Arbeid, gezien deze uitermate teleurstellende opzet van het program-Romme, niet aan een uitvoerige bespreking daarvan heeft kunnen beginnen. Dat zou onbegonnen werk zijn geweest. Na acht dagen activiteit van de heer Romme is de kabinetformatie in wezen geen stap vooruit gekomen. Veeleer moet worden gezegd, dat de ongunstige toestand die de K.V.P.-leider door zijn houding tegenover de formatie-Drees heeft geschapen, thans door zijn optreden als formateur er nog erger op is geworden.

Hierbij kan het echter niet blijven. Het Nederlandse volk mag van zijn vertegenwoordigers verwachten, dat zij alsnog een serieuze poging ondernemen om tot een overeenstemming te komen, die aan de uitspraak van dat volk recht doet. De Partij van de Arbeid blijft daartoe ten volle bereid.”

IN ONS COEDIENTAAR

Oplossing niet eenvoudig

Het is goed in deze dagen, nu aan de formatie van een kabinet niet gewerkt wordt, doch slechts informatie aan de orde is, enkele persstemmen te geven, welke meer een theoretisch dan een praktisch element bevatten.

De vraag, of samenwerking op zo breed mogelijke basis wenselijk is, is niet voor alle tijden en omstandigheden te beantwoorden. Men moet nagaan de situatie, waarin het land verkeert en de verhoudingen, zoals deze zich in een gegeven periode aan ons voordoen. En ook dan blijft verschil van mening nog mogelijk.

Onder dezelfde mensen, die in 1939 het toejuichten, dat prof. mr. P. S. Gerbrandy zitting nam in een kabinet, waarin ook sociaal-democraten waren opgenomen, zijn er nu, die het veroordelen, dat anti-revolutionairen zitting nemen in een kabinet, waarin ook leden van de Partij van de Arbeid aanwezig zijn.

En eigenaardig is het ook, dat bijvoorbeeld in de kring van de K.V.P. thans veel meer stemmen opgaan om te komen tot herstel van de vooroorlogse coalitie, terwijl men in diezelfde kring na de bevrijding slechts heil zag in een zo nauw mogelijke samenwerking met de socialisten.

In de vooroorlogse verhoudingen was de oude coalitie met sterker argumenten te verdedigen, doch toen waren het ook de Rooms-Katholieken, die in meer dan één geval de samenwerking bedreigden.

Ook al is het te begrijpen, dat tegenover de socialisten, samenwerking tussen degenen, die uitgaan van de christelijke levensbeschouwing vurige verdedigers vindt, de praktijk maakt die samenwerking toch ook weer niet gemakkelijk. Dat maakt ook de oplossing van de kabinetscrisis zo moeilijk.

HET ANDERE GEZICHT

vervolgverhaal
door J.W. Ooms

WAT VOORAF GING: De na-oorlogse tijd veroorzaakt in het gezin van Melchior Lijnegang, boer op de Lindenburg, vele spanningen. Met name de bouw van een brug, die een tot nu toe min of meer geïsoleerd gebied zal ontsluiten is oorzaak van veel misverstanden. Zijn zoon Willem, kandidaat voor de gemeenteraadsverkiezing, is jorstander van een vaste oeververbinding, Lijnegang zelf weet er echter geen goed woord over te zeggen. Zijn dochter Roelie, die tegen de zin van hem en zijn vrouw naar de stad getrokken is om sociaal werk te verrichten, is eindelijk weer welkom in haar ouderlijk huis. Zij is nu een week-end thuisgekomen, tot grote vreugde van haar broer, de jonge Melchior, die omgang gekregen heeft met de dochter van een ingenieur die aan de brug werkt, hetgeen de boer een doorn in het oog is. Aaltje, de oudste dochter van Lijnegang, heeft verkering met een boerzoon van liberale huize. Zij is deze zaterdagavond de deur uitgegaan, evenals de jonge Melchior, die Paula hoopt te ontmoeten. Enkele dagen tevoren heeft Wijdenes, een nachtwaker, de boer van de Lindenburg gewaarschuwd, dat zijn zoon een mededinger naar Paula heeft en dat deze mededinger met wraakplannen rondloopt. Op zaterdagavond gaat Lijnegang er op uit, omdat hij vreest, dat zijn zoon iets overkomen zal. Hij wordt zelf door drie half-dronken mannen gemolesteerd en wordt in 't gezicht gewond.

Lambooj, die overeind krabbelde, riep klagend: „M'n boksbeugel moet ik hebben!”

Het ding lag vlak voor zijn voeten en hij bukte er naar, maar Paula had het wapen ook gezien. Zij duwde hem terzijde, greep de boksbeugel en wierp het vechttuig weg; ergens in een heg bleef het ding hangen.

Het gebeurde alles heel snel. De jonge Melchior hielp zijn vader overeind en de Ruige stond te klagen, dat Lambooj abuis geweest was. Er kwamen nog meer mensen toelopen; Lijnegang riep, dat hij 't er niet bij zou laten zitten. Het bloed droop hem van 't gezicht.

„Kom mee, meneer, kom mee!” zei Paula. „Als je niet meegaat, gebeuren er misschien nog erger dingen!” Zij greep de boer bij de arm en probeerde hem mee te trekken. Lambooj wilde zich opnieuw op Lijnegang storten, maar Paula zag zijn bedoeling: zij liet Lijnegang los en stelde zich tegenover de opzichter.

„Gebruik je verstand, Lambooj!” riep ze — en met een forse beweging, die men niet van haar verwacht zou hebben, duwde zij de opzichter weg. Lambooj, die door de drank bijna stuurloos geworden was, viel andermaal op de grond. Hij vloekte verschrikkelijk. Intussen had de jonge Melchior moeite om de grondwerker van zich af te houden.

Paula had Lijnegang opnieuw bij de arm gegrepen en zij trok hem weg uit het tumult. De boer verzette zich eerst wel, maar het meisje bleek een vreemde dwingende kracht te bezitten, zodat zij hem baas kon blijven en hem meevoeren.

Plotseling riep de Ruige: „Daar heb je Lauwers!”

Door het rumoer waren verschillende omwonenden naar buiten gekomen en ook de politiemann, die op nog geen twintig

meter afstand van de plaats van de vechtpartij woonde, verscheen nu. Lambooj sukkelde haastig terug naar de Rode Leeuw en de Ruige zocht een heenkomen over het erf van een der huizen, maar de jonge Melchior en de grondwerker waren nog slaags toen Lauwers tusschenbeiden kwam.

Paula trok Lijnegang mee. Zij zag, dat hij hevig bloedde. De boer scheen versuft te zijn; hij stribbelde wel tegen, maar hij wist niet goed, waarom hij dit deed. Maar toen hij tot de ontdekking kwam, dat het meisje hem meevoerde naar het huis van de weduwe Bijster, riep hij: „Laat me los, ik wil niets met jou te maken hebben!”

Eensklaps voelde Lijnegang zich duizelig worden.

„Ik..... ik.....” maar verder kwam hij niet.

De boer zakte ineem, doch Paula, die hem vastgegrepen had op het ogenblik dat hij wankelde, kon verhinderen dat hij een pijnlijke smak maakte. En op dit moment zag Lijnegang het gezicht van Paula Santemeijer voor het eerst heel goed. Zij was vlak bij hem, hij zag dat vreemde gezicht, dat hij in de kerk vaak heimelijk en tegelijk vol afkeer bespied had, nu in zijn onmiddellijke nabijheid. Hij zag thans haar grote en verschrikte, doch tevens vriendelijke ogen, hij zag haar vochtige en daardoor glanzende lippen..... en toen sloot hij zijn ogen want hij kon de aanblik van dat andere gezicht niet verdragen. Hij lag nu weerloos op de weg, bijna in het midden van het kleine dorpsplein. Juist sloeg de torenklok, het bronzen geluid viel naar beneden over het kerkplein; Lijnegang hoorde dat geluid, maar toch drong het niet goed tot hem door, het was of het verwaaide in zijn gedachten.

Van alle kanten kwamen mensen schielijk toelopen en er was een lawaai van stemmen, er was geroep.

„'t Is de ouwe Lijnegang!” hoorde hij iemand luid zeggen. Die stem scheen hem wakker te maken.

„Ik..... ik.....” begon hij weer.

Hij wilde overeind komen en maakte daartoe enkele onbeheerste bewegingen, maar opnieuw beving hem dat vreemde, dat als een duizeling was.

„Ik ben dronken,” mompelde hij. Daarna verloor hij het bewustzijn, het ging bijna ongemerkt en langzaam viel zijn hoofd terzijde, waardoor de grote adamsappel onder het tanige vel van zijn hals als een gedrochtelijke bult werd.

Rappe handen droegen Lijnegang binnen in het huis van de weduwe Bijster. Het was als een kleine processie van verschrikte mensen.

„Is hij dood?” vroeg de dove Wijnanda van de koster aan Paula Santemeijer.

„Nee, 't is een flauwte.”

„O.....” En onmiddellijk keerde Wijnanda zich tot een andere vrouw: „Hij is dood, de boer van de Lindenburg is eensklap op slag doodgebleven. Gelijk het gras, buurvrouw..... Ja, ja, gelijk het gras.....” En op een holletje liep zij naar het kostershuis om haar man te gaan vertellen, dat Lijnegang ineens doodgebleven was.

Lijnegang werd in een van de kamers gelegd, die de ingenieur betrokken had. Men legde hem op de vloer, op het ouderwetse roodgestreepte belgische tapijt en men schoof een hoofdkussen onder het hoofd. Weldra was het hagelwitte kussensloop bevlekt met bloed.

Reeds na tien minuten kwam Lijnegang bij. Men had de dokter gewaarschuwd, doch deze was nog niet verschenen.

(wordt vervolgd)

GEURTS'
CONSERVENFABRIEK C.V.
DODEWAARD

De fijnste fruitproducten uit de
Betuwe boomgaarden

Vraagt Uw winkelier ons merk Jams
Appelmoes . Vruchten op Sap - Etc.

ELECTRISCHE INSTALLATIES

W. G. Scheeres

Electrotechnisch ingenieursbureau
's-GRAVENHAGE
TELEFOON 116250

FIRMA FERNHOUT

HANDEL IN WEGEN. en WATER-
BOUWMATERIALEN, OP. EN
OVERSLAGBEDRIJF, SCHEEPS-
BEV.RACHTING

Zwolle, telefoon 3358 b.g.g. 3477

Emmeloord, telefoon 2493 b.g.g. 2663

SCHEEPSBOUWERVEN

**A. VUYK
& ZONEN**

CAPELLE AAN DE IJSSSEL

Nieuwbouw en reparatie

Telefoon Rotterdam 113333 (K 1800)

Pedalion Organ Cy.

De studerende organist die door eigen
nauwgezette studie technische moeilijk-
heden wil overwinnen, stelt zich met een
eenvoudig huissorgel niet meer tevreden
voor de beoefening van het pedalaal spel is
het moderne twee klaviers PEDALION
een onmisbaar instrument

Vraagt catalogus en condities aan bij

Fa R. van den Burg

AMERSFOORT
Arnh. straat 8 - Telefoon 3877

EEN UITKOMST VOOR MAAGLIJDERS

Maaglijders, U kunt weer alles gaan eten. De
echte C-R MAAGTABLETTEN zijn weer in
Nederland verkrijgbaar.

C-R MAAGTABLETTEN

geven direct verlichting en zijn pijnstillend.

De echte Amerikaanse C-R Maagtabletten zijn
die lichtgele tabletten. Alleen verkrijgbaar bij:

LOUIS RIETBERGEN

NIEUWE BINNENWEG 400 - ROTTERDAM
Vraagt inlichtingen zonder enige verplichting.

Dames- en meisjesbovenkleding

Het aangewezen adres in het Noorden:

Buisman - Stienstra

GULDENSTRAAT - GRONINGEN

Briefhoofden

Briefkaarten

Enveloppen

Rekeningen

Kuitanties

Vloei-bladen

Folders enz.

Laat JAN NOORMAN

uw drukwerk verzorgen

en... u is tevreden

Drukkerij en Papierhandel

v/b T J de Jong (Jan Noorman)

Folkingsstraat 15. GRONINGEN

Telef 22717 b.g.g. s avonds 30931

EEN OUD EN VERTROUWD ADRES VOOR GRAFWERKEN

BOUWERKEN

MARMERWERKEN

SWITTERS EN TERPSTRA
Groningen — Emmasingel 11 — Telefoon 23410

MEUBELN

aangepast aan elk gewenst

INTERIEUR en voor elk doel.

TAPIJEN, GORDIJNEN, BEDDEN, LINOLEUM VILTZEIL

in uitgebreide keuze voordrig

Franco levering door geheel Nederland.

D. BOONSTRA, Woninginrichting, GRONINGEN

WESTERHAVEN 12 - Tel. 26324

Op verzoek komen wij U gaarne aan huis onze collectie

tonen. Indien nodig wordt betaling op prettige wijze ge-

regeld zonder kosten.

Bij TECHNISCH BUREAU

YPEY

komt u in contact met goede instal-
lateurs en reparateurs.

Rijlo . Elektr. Scheerapparaten . Schemer- en gloel-
lampen . Stofzuigers . Verlichting.

BLOEMSTRAAT 31 — TELEFOON 28095

GRONINGEN

Chr. Coöp. Spaarbank

„EIGEN HAARD” G.A.

LOPENDE DIEP 7 - GRONINGEN

Rentevergoeding 2¾ %

idem leden 3 %

Bruidskoffers

met complete uitzet, 89-delig
f 283,70

Vraagt prijs.

Ferwerda

Vischmarkt 19, Groningen

BROEKEMA's
KOFFIE en THEE
vraag die!

N.V. BROEKEMA-NAGEL, GRONINGEN - ASSEN

Begrafenisvereniging „Groningen”

ZWANESTRAAT 12 . TEL. 20910

Dir. G. L. SMIDT

Dag en nacht te ontbieden voor leden en niet-leden.
Begravenissen - Crematies - Binnen- en Buitenlandse
transporten. Eigen Rouw- en Ontvangkamers
(tegenheid tot inschrijving tegen premiebetaling.

EXCLUSIEVE INTERIEURS
VOOR WONING, KANTOOR EN WINKEL
MEUBILERINGSBEDRIJF

DEN OUDEN

OUDE BOTERINGESTRAAT 2 — GRONINGEN

n.v. Slavenburg's Bank

gevestigd te Rotterdam

Handels- en Effectenbank n.v.

gevestigd te Groningen

GRONINGEN: Brugstraat 32

WINSCHOTEN: Blijhamsterstraat 21

Kredieten voor handel en industrie

Voor advertenties

gelieve men zich uitsluitend te
wenden tot de

advertentie-administratie

Kon. Wilhelminalaan 34
LEIDSCHENDAM

Koopt bij de adverteerders

Een ambitieuze Harold E. Stassen gooide de knuppel in het Republikeinse hoenderhok

HAROLD E. Stassen, de speciale adviseur van president Eisenhower in ontwapeningskwesities, heeft van zijn hoogste chef verlof gekregen, zich vier weken lang te wijden aan „bepaalde politieke werkzaamheden”. Stassen heeft hierom gevraagd, zo luidde een bekendmaking van het Witte Huis, omdat hij zijn politieke activiteit streng gescheiden wil houden van zijn officiële functie. Deze opmerking heeft speciaal betrekking op het feit, dat Stassen onlangs voor een sensatie zorgde, toen hij voorstelde, Richard Nixon niet opnieuw voor het vice-presidentschap van de Ver. Staten in aanmerking te doen komen en voor de komende verkiezingen de candidatuur te aanvaarden van gouverneur Herter van Massachusetts. Merkwaardigerwijs reageerde Herter daarop met de mededeling, dat hijzelf Nixon als kandidaat zou steunen op het partijcongres, dat deze maand zal worden gehouden.

Hiermede is de kwestie echter niet uit de wereld geholpen. Er bestaat een

gestage onderstroom van oppositie tegen Nixon in de Republikeinse partij. Een feit is, dat we de diepste gedachten van president Eisenhower niet kennen en slechts weten, dat er in zijn omgeving grote verschillen van mening bestaan.

Op de partijconventie zal blijken, of Stassen gelijk had, toen hij beweerde, dat Nixon een minder gewenste kandidaat zou zijn. Hij heeft er zijn carrière mee op het spel gezet en er daarmee blijk van gegeven, een ingewikkeld karakter te bezitten. Hij kan meedogenloos te werk gaan en tegelijkertijd een van de heminnelijkste mensen zijn. Hij werkt veel op zijn intuïtie en is toch een van de minst impulsieve naturen. Soms is hij somber en geeft hij blijk van een Scandinavisch mysticisme, maar ook kan hij lachen als geen ander en is hij een van de meest populaire Amerikanen.

Harold Edward Stassen werd op 13 april 1907 te West St. Paul geboren. Zijn vader was een Duitser van Tsjechische afkomst (zijn grootvader kwam in 1871 uit Oostenrijk naar Amerika). Stassen's moeder werd in Duitsland geboren en had wat Noors bloed in de aderen. Voor Stassen's politieke carrière betekende dit een volmaakte combinatie. Zowel de Duitse als de Noorse kiezers van de staat Minnesota, konden in hem een landsman zien. Zijn voorouders waren eenvoudige mensen.

De eerezucht van Stassen kwam al vroeg aan het licht. Vrienden weten van hem te vertellen, zo lezen we in John Gunther's boek „Inside America”, dat hij al als student van plan was, voor zijn 35ste jaar gouverneur van Minnesota te worden. Een bijzonderheid is, dat hij dit al op zijn 31ste jaar was.....

In 1929 begon hij een praktijk als advo-

30
JULI

De politieke vergadering in het vakantieoord is niet doorgestaan. Wel is de voorspelling uitgekomen, dat prof. Romme de opdracht tot vorming van een kabinet zou ontvangen. Ik las het bericht in een Oostenrijkse krant, waarin de voorzitter van de K.V.P. „professor Karl Romme” werd genoemd. Alsof hij dirigent van de Philharmoniker of van de Weense Staatsopera was. Want vóór alles denkt men hier aan muziek. Nu zal ik niet zeggen, dat men niet aan muziek mag denken, indien men de naam prof. Romme uitspreekt, doch om nu te zeggen, dat hij voor een „harmonie der sferen” heeft gezorgd, dat gaat te ver.

„Ik sla zijn kansen niet hoog aan”, heeft de mijnheer van „de Rotterdammer” mij gezegd. De familie, welke „Trouw” leest hult zich nog in stilzwijgen. Wellicht heeft zij het laatste hoofdartikel van Dr. Bruins Slot nog niet gelezen. De liberaal doende vakantieganger, voor wie iedere dag de Nieuwe Rotterdamse Courant komt, zie ik niet veel. Hij maakt enorme bergtoeren en neemt dan zijn courant mee. Dus blijft me — want de C.H.-dames zijn al weg — mijn Rotterdamse politieke vriend over om de situatie onder de ogen te zien. „Romme zal het heus niet zonder de P.v.d.A. proberen” heb ik gezegd.

Ik ken hem namelijk een beetje. Ik mag wel zeggen, dat ik prof. Romme, toen nog Mr. Romme, in de gemeenteraad van Amsterdam politiek heb zien groeien. Een knappe spreker, een scherpe advocaat, een gevat debater en zeker ook een diplomaat. Ik herinner me nog, dat er echter sociaal-democraten in die gemeenteraad van Amsterdam zaten, die bij tijd en wijle het politieke bloed van Mr. Romme wel konden drinken.

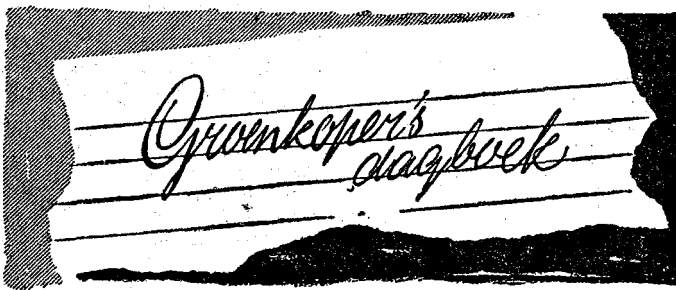
Hij was dan ook nooit als olie op woelige golven. Integendeel. Als hij b.v. zeide: „Mijnheer de voorzitter, als ik beweer, dat de sociaal-democratische fractie in deze raad moedwillig het financieel bestel om der wille van een vergaande staatsbemoeiing wel zeer wankel heeft gemaakt, dan.....”. En dan wachtte hij even, waarop een luid protest van de linkerzijde opklonk. Daarop had Mr. Romme gerekend en hij vervolgde: „.....dan zou ik mij misschien te sterk uitdrukken.....”. Ik ben vaak nieuwsgierig geweest, wat hij zou zeggen, als er géén door hem bij voorbaat ingecalculeerd protest van de S.D.A.P. was gekomen. Maar er kwam altijd protest. Ja, en nu is het ook eens van zijn kant gekomen, dacht ik.

31
JULI

Bij het ontbijt vroeg ik mijn mede A.R. of er nog nieuws was buiten de kabinetsformatie, want men gaat met vakantie met het idee zich nergens om te bekommeren,

caat. Kort daarop waagde hij zich in de politiek en in 1930 werd hij tot officier van Justitie voor het district Dakota verkozen. Dat was in die tijd geen land van brave jongens. Eens waren de boeren woedend, omdat de melkprijzen plotseling sterk gedaald waren. Ze blokkeerden de grote wegen, hielden melkauto's aan en smeten de melk over de straat.

Op een van de vele vergaderingen werd op verdere gewelddaden aangedrongen. Toen iemand in de zaal vroeg, hoe Stassen daar tegenover stond, werd er geroepen „Afmaken die vent!”. Nu zat er op de achterste rij een man, die ongemerkt binnengekomen was om eens te kijken, wat er gaande was. Dat was Stassen. Hij aarzelde niet, stond op, maakte zich bekend, wandelde naar het podium en zeide, dat als iemand de officier van justitie wilde afmaken, hij dat nu

doch een echte Robinson Crusoe kan men toch niet blijven. En zo hoorde ik van de scheepsramp van de „Andrea Doria”, welke zovele herinneringen wekte aan het vergaan van de „Titanic”, kort voor de eerste wereldoorlog. Over die ramp is laatst een Engels boek verschenen, dat in meer dan 200 bladzijden die ene laatste nacht van de „Titanic” beschrijft. Een aangrijpend document van mensen in stervensnood. Dan overpeinst men, ook in zijn vakantie, de broosheid van het leven. Terwijl men in de bergen zit. De hoogten der bergen en de diepte der zee, deze begrippen zo vaak in het boek der Psalmen genoemd, maken de mens klein. Vandaag maak ik mij gereed om tot 3000 meter te klimmen, over een veld van eeuwige sneeuw. Dat is weer iets anders dan een kabinetsformatie. Maar moeijlijkheden overwinnen komt bij beide ondernemingen te pas. Of ik aan professor Romme zal denken, weet ik niet. Wel zal ik met de gids oriënterende besprekingen voeren, maar die zijn niet van politieke aard. Het zal er overigens niet zo warm toegaan als in de Franse Assemblée, waar een Poujadist zijn jasje uitrok en zijn mouwen opstroopte. Wat dat betreft is het Nederlandse politieke leven van rustiger aard.

1
AUG.

Teruggekeerd van de majesteit van de bergen, hoorde ik van een scheepvaartlijnvertegenwoordiger uit Wenen, wat de heer Nasser had gedaan. „Dat betekent oorlog” vond hij. Oostenrijkers zijn altijd een beetje pessimistisch, al schijnt dat niet zo. Hij, de Wener, legde mij een krant voor, waaruit ik troost putte met de kalme houding van de heer Eden, die het ontstellend telegram over de roof van het Suezkanaal tijdens het diner met koning Feisal van Irak ontving. Het diner ging gewoon verder. Sir Anthony vertelde zijn gasten niets. Men moet hun etentje niet bederven, dacht hij waarschijnlijk. Ik las ook, dat de heer Nasser in zijn studeerkamer altijd een exemplaar van „Mein Kampf” bij de hand heeft. Misschien heeft hij in zijn hoofd een boek, dat „Mein Kanal” heet. Ik heb de heer uit Wenen medegedeeld, dat de pap nooit zo heet gegeten wordt, als zij wordt opgediend. „Maar u hebt er als Nederlander toch ook belang bij”, riep hij.

„Denk toch aan de vaart op Indonesië.” Nu, daaraan had ik al gedacht. Ik had ook gedacht aan die merkwaardige wijze, waarop, 1875, Engeland in het bezit van de Suezkanaal is gekomen. Disraëli, de latere Lord Baconfield, had van de hoofdredacteur van de Pall Mall Gazette gehoord dat de Khedive van Egypte geld nodig had en dat hij daarom zijn aandelen Suezkanaalmaatschappij wilde verkopen. Het Engelse parlement was op reces, Koningin Victoria was met vakantie in Schotland. En het geld moest terstond op tafel komen, 4 miljoen pond sterling.

Disraëli zond zijn secretaris naar zijn vriend Rothschild, om het geld te leen te vragen. Deze Rothschild zat juist aan het dessert en at druiven. „Waarvoor moet u het geld hebben?” vroeg hij de secretaris. „Voor een belangrijke aankoop in het belang van het land”, antwoordde deze. Rothschild nam een druif in de mond. Spuwde de pitjes uit en vroeg vervolgens: „Wat is uw borg?” „Het Britse Imperium”, zei de secretaris van Disraëli trots. Rothschild nam weer een druif en antwoordde, na wederom de pitjes te hebben uitgespuwd: „U kunt het geld krijgen.....”

Dat is wereldgeschiedenis in twee minuten. Maar dat is de vermetele daad van Nasser ook. Alleen moest hij niet beweren, dat Engeland het aandelenpakket niet netjes van een Egyptenaar zelf gekocht heeft.

2
AUG.

Prof. Romme heeft fiscale en financiële gesprekken gevoerd, werd mij heden van bekende bevriende zijde medegedeeld. Ook met de president van de Nederlandse Bank. Nu, met die zou ik ook wel een gesprek willen hebben, want zo'n vakantie is altijd duurder dan men denkt. Want dan mag zo'n Oostenrijkse Schilling om en nabij 15 cent zijn, het begrip „dubbelte” is hier onbekend. Het leven begint met 15 cent en dan wordt dat leven gauw duur. En regent het eens een dag, zoals vandaag, dan moet men toch in huis zijn vertier zoeken met koffie, limonade, ijs, thee, toast, glaasje wijn enz. Maar goed, een gesprek met de president van de Nederlandse Bank zou geen zin hebben voor mij, aangezien Dr. Holtrop al maanden lang bezig is aanzienlijke voorra-

3
AUG.

Een uur wandelen voerde mij bergafwaarts naar de Evangelische kerk, belijdende de Augsburgse Confessie. De terugtocht, bergopwaarts nam bijna twee uur in beslag. Zoiets doet men in eigen land niet zo gauw. Het is daar ook niet nodig. Wie de zegen overdenkt der Protestanten in Nederland met eigen politieke partijen, radio werknemers- en werkgeversorganisaties, die waardeert nog maar 50% van wat hij moet waarderen. Hier in Oostenrijk zijn de Protestanten in de grond van de zaak tweede rangs burgers. Zij leven volkomen in de diaspora.

Zij hebben geen eigen radio, geen grote organisaties. Zij weten niet op wie zij stemmen moeten. De predikant, die wij vandaag spraken, had op zijn stembiljet j.l. mei ingevuld:

„Ik stem noch links, noch rechts, ik stem op Christus.” Maar daardoor zal zijn stem hier op aarde wel ongeldig verklaard zijn.

Ook de Protestantse kerken hier in de omgeving, al zijn het er maar twee, zijn gedurende een groot aantal uren van de werkdag geopend. Net als de R.K. kerken. Dat is iets, waarop wij prijs stellen en waarvoor wij dankbaar zijn. Waarom de protestant in Nederland zijn kerk niet kan binnenlopen als hij daartoe behoefte gevoelt, is ons nog steeds een raadsel. Prof. Romme zal dat ook niet bevorderen, overlegde ik.

4
AUG.

„De vrije vaart door het Suezkanaal is verzekerd en prof. Romme wacht het antwoord van de fracties af”, vertelde me mijn bekende uit de Maasstad. Voorts deed hij een schrikaanjagend verhaal over een wervelwind en een geweldige storm. Mijn zoon dacht direct aan de zonbebloemen in de tuin, die ik al lang vergeten was. Merkwaardig hoe ieder aan zichzelf en aan zijn eigendommen het eerst denkt. Het is menselijk. En met deze wijze uitspraak besluit ik, want deze blaadjes moeten nodig naar de post. Zij hebben nog een lange reis voor de boeg.

William Groenkoper

maar meteen moest doen. Dat kalmeerde de vergadering....

STASSEN is Baptist. Hij drinkt zeer matig en roken doet hij helemaal niet. Melk lust hij graag en hij zoekt zorgvuldig uit, wat hij eet. Slapen kan hij overal. Schouwburgen, bioscopen en concertzalen bezoekt hij zelden. Lezen doet hij veel.

Hij is systematisch tot in het uiterste. Zijn verkiezingsredevoeringen duren twintig minuten, bijna op de seconde af. De politiek kent hij van binnen en van buiten en wat nog minder voorkomt: hij heeft — zo meent John Gunther — een echt leidersinstinct.

Dat is ook een van de redenen, waarom de beroepspolitici altijd benauwd zijn, dat hij hun prachtig uitgedachte plannen in de war zal schoppen. Is dit nu ook weer het geval? We zullen het spoedig weten....

AVONDMAALSTELLEN
DOOPBEKKENS
OFFERSCHALEN enz.
in Zilver en Pleet-zilver.

Op aanvraag worden U de prijscourant en afbeeldingen gratis toegezonden. Franco verzending door geheel Nederland.

D. J. H. EIKENDAL
Bergstr. 12 . Tel. 2038 - Wageningen

NEDERLANDSE GEDACHTEN

OFFICIEEL WEEKBLAD VAN DE ANTI-REVOLUTIONAIRE PARTIJ

Minister Algera en de K.L.M.

DE SOCIALISTISCHE PERS, het officiële orgaan van de Partij van de Arbeid „Het Vrije Volk” voorop, heeft een overspannen en onbezonnen aanval gericht op de antirevolutionaire demissionaire minister van verkeer en waterstaat, mr. J. Algera. De socialistische wereld is er op uit de invloed van de staat in het bedrijfsleven zoveel mogelijk te versterken. Dat is in de ogen van de socialisten echt „progressief”. Bij de kabinetsformatie speelt deze opvatting eveneens een rol.

Door een samenloop van omstandigheden wordt plotseling bekend, dat de K.L.M. haar statuten zodanig gaat wijzigen, dat de invloed van de staat wordt vermindert. Dat is een schop tegen het socialistische „zere been”. En die schop heeft de a.r. minister van verkeer en waterstaat mr. Algera tijdens zijn demissionair ministerschap gegeven. De algemene kreet uit het socialistische kamp is thans: „Er uit met deze conservatieve man, want hij heeft hiertoe machtiging gegeven. Hij mag niet meer terugkeren.”

„Het Vrije Volk” schreef op 31 juli: „De Raad van Bestuur van de K.L.M. kan een voorstel tot statutenwijziging echter niet indienen zonder toestemming van de minister van verkeer en waterstaat. De antirevolutionaire minister Algera heeft deze toestemming blijkbaar al gegeven.”

Het is wel zeer merkwaardig, dat dit alles gebeurt zonder dat er een uitgebreid debat in het parlement over wordt gehouden en op een ogenblik, dat de regering demissionair is. Voor nationalisatie zijn uitgebreide studiecommissies, regeringsbeslissingen en parlementaire debatten nodig, maar voor het ongedaan maken van nationalisatie schijnt de deur zo maar open te staan. Het is een ook in democratisch opzicht gevaarlijk spel.

Dergelijke beslissingen zullen ten minste moeten wachten tot er een nieuwe regering is.”

In het onafhankelijke socialistische dagblad „Het Parool” was het de links-socialistische ir. H. Vos, die over mr. Algera de fiolen van zijn toorn uitstortte. Hij constateerde in dit blad op 9 augustus:

„Ik zie de gang van zaken bij de K.L.M. als een van de symptomen van het de laatste jaren bij de antirevolutionairen weer sterk opgeleefde, speciaal tegen het socialisme gerichte anti-etatisme. Hun negatieve instelling ten opzichte van het staatsbedrijf komt voort uit het feit, dat zij geen oog hebben voor de grote waarden die in onze staatsbedrijven voor de gehele samenleving belichaamd zijn.”

De heer Vos maakte in zijn interview met de Parool-redacteur voorts de opmerking: „Het antirevolutionaire denken mag dan op sociaal terrein zeer belangrijke vorderingen hebben gemaakt — in dit verband valt bijvoorbeeld te wijzen op een figuur als prof. mr. W. F. de Gaay Fortman — in het economische vlak staan zij nu eenmaal nog op het punt, dat de socialisten in de vooroorlogse crisisjaren al hadden bereikt.”

Het rumoer van de socialistische pers vond zijn afsluiting in de schriftelijke

vragen, die de socialistische fractieleider mr. Burger aan de regering stelde.

De voorgeschiedenis

Nu eerst de feiten. Is hier sprake van het ongedaan maken van nationalisatie, zoals „Het Vrije Volk” opmerkte?

Minister Algera antwoordde op de vragen van mr. Burger, dat de ministers van verkeer en waterstaat en van financiën in 1950 (dat waren de ministers Spitzen en Liefstuck) machtiging ontvingen tot een bepaald maximum in het kapitaal van de K.L.M. deel te nemen, n.l. tot ten hoogste 116 miljoen gulden. Van nationalisatie was in 1950 dus geen sprake. Wanneer de socialistische minister van financiën in 1950 verlof kreeg mee te werken aan nationalisatie van de K.L.M., had gesteld moeten worden, dat de staat bijvoorbeeld voor ten minste 116 miljoen in het kapitaal van de K.L.M. zou moeten deelnemen. Waarom werd in 1950 door het parlement de gevraagde machtiging gegeven aan de regering om de deelneming van de staat in het kapitaal van de K.L.M. uit te breiden? De K.L.M. stond toen op verzoek van de regering voor grote uitgaven, die verband hielden met het feit, dat tengevolge van de politieke moeilijkheden met Indonesië de K.L.M.-vluchten over het eiland Mauritius moesten worden geleid. Voor de geleverde prestatie verhoogde het Rijk zijn deelneming in het kapitaal met 27,2 miljoen gulden.

Het toenmalige kabinet verklaarde toen uitdrukkelijk, dat het bereid was, indien te eniger tijd de mogelijkheid daartoe aanwezig was en de goede vorm daarvoor gevonden zou kunnen worden, de deelneming van particuliere zijde in het kapitaal van de K.L.M. te bevorderen, mede door de overdracht van een deel van de aandelen, die thans in bezit van het Rijk zijn.

De koers die de Nederlandse regering — gesteund door de socialistische mi-

MINISTER J. ALGERA

nisters in het kabinet en de socialistische kamerfracties — in 1950 insloeg, wees dus eerder in de richting van denationalisatie, dus in de richting van onttronning van de socialistische afgod.

Wij zijn er trots op, dat de huidige a.r. minister van verkeer en waterstaat thans aan de ontluistering van het socialistische afgodsbeeld heeft mogen meewerken, maar wij zijn ook geneigd te zeggen: dat is teveel eer. De socialistische leiders Drees en Liefstuck en de socialistische vragensteller mr. Burger met de andere leden van de socialistische Kamerclub, hebben eveneens recht op een deel van onze bewondering. Zij hebben er indertijd de stoot toe gegeven. Zij zullen het geschrijf van „Het

Vrije Volk” en het „stad- en landgeschrei” van ir. Vos met een „Mens erger je niet” begroeten.

Wij hebben gezien dat de ontluistering van een afgod in Sowjet-Rusland de destalinisatie, zich met grote interne spanningen voltrekt. Blijkbaar is dit ook het geval in de socialistische wereld. Wij behoeven slechts op de Engelse socialisten te wijzen om aan te tonen, dat het hoogtij voor de nationalisatie ook bij hen aan het verlopen is. De crisis, waarin het dogmatisch socialisme verkeert, is volkomen. Daar verandert het geschetter over het conservatisme van de antirevolutionairen geen zier aan. De heren mogen trachten telkens weer een „progressief” in onze kringen te ontdekken. Eerst was het prof. Zijlstra en thans prof. de Gaay Fortman. Zij hadden van de demissionaire minister van economische zaken verwacht, dat hij het moderne socialisme op het punt van de

een onbekookte socialistische aanval

nationalisatie een nieuwe stimulans zou verschaffen. Zij hebben er zo dringend behoefte aan. Maar de „progressieve” Zijlstra bleek een volbloed antirevolutionair te zijn, die hoog in het vaandel geschreeven heeft de bevordering van de ondernemingsgevoelige produktie. Zijn Soda-project van Delfzijl werd voor hen een bittere teleurstelling. Ook de a.r. minister van verkeer en waterstaat bleek zich niet te lenen om de laboratoriumknecht van de socialistische dokters te worden. Het onvermogen van de socialisten om hun oude dogmata in deze nieuwe tijd een verantwoorde toepassing te geven, doet de gemelijkheid tegenover andersdenkenden toenemen. Het gebrek aan geestelijke en politieke bagage wordt gecamoufleerd door onbekookte aanvallen en ongerechtvaardigde verwijten aan het adres van de a.r. voor-
mannen.

Particuliere interesse

Hoe is de stand van zaken met betrekking van de staatsinvloed in de K.L.M. thans?

Het maatschappelijk kapitaal van de K.L.M. bedraagt thans statutair 200 miljoen gulden. Dat kapitaal is echter niet geheel opgenomen en het ziet er niet naar uit, dat de leiding van de K.L.M. hiertoe volledig zal overgaan. Van het maatschappelijk kapitaal is thans 123 miljoen gulden geplaatst. Vóór de statutenwijziging was het aandeel van het Rijk bij de K.L.M. 116 miljoen gulden. Na de statutenwijziging is dit 101 miljoen gulden, dus 50½ procent van het aandelenkapitaal.

De vermindering van de staatsinvloed met 15 miljoen gulden is door de regering gewenst geacht, omdat zij het aandeel van particulieren in het kapitaal van de K.L.M. wil uitbreiden. Deze 15 miljoen hadden betrekking op de aandelen, die het Rijk in 1950 van de K.L.M. ontving, toen zij financieel ging deelnemen in het kapitaal van de Garuda Indonesian Airways, welke deelneming thans is vervallen.

Het ligt in de bedoeling van de K.L.M. (en daarbij wordt zij gesteund door de regering) deze 15 miljoen gulden af te staan voor de kapitaalmarkt, zodat Nederlanders en buitenlanders mede-eigenaars kunnen worden, al is het maar voor een aandeel van f 100,—. Vooral de uitgifte van kleine coupures vormt een bijzondere stimulans voor de bezitsvorming onder het Nederlandse volk. Zowel het nationaal als het internationaal karakter van de K.L.M. wordt

daardoor versterkt. Is er dan geen gevaar, dat de K.L.M. op de duur in buitenlandse handen terecht komt? Neen. Krachtens de nieuwe statuten van de K.L.M. blijft de meerderheid van de aandelen in handen van de staat. De overheidsinvloed blijft dus verzekerd.

Het grote voordeel van een uitbreiding van het particuliere aandeel in de deelneming in het kapitaal van de K.L.M. is vooral, dat de K.L.M. verlost wordt van het odium een s'waatsbedrijf te zijn. Bij de onderhandelingen over het vestigen van nieuwe luchtlijnen blijkt telkens weer, dat bepaalde landen vrezden, dat de gestes van de K.L.M. ten slotte niet bepaald worden door commerciële maatstaven maar door politieke. Dat is onlangs nog gebleken in de Zuid-Amerikaanse staat Columbia.

Voorts is het betrekken van buitenlanders in het kapitaal van de K.L.M. belangrijk, omdat het van het grootste belang is, dat de K.L.M. in het buitenland pleitbezorgers heeft voor de belangen van de K.L.M. Vooral in een land als de Verenigde Staten speelt deze factor een belangrijke rol. Het belang hiervan springt eveneens in het oog, wanneer men bedenkt, dat de K.L.M. gaarne in de Verenigde Staten nieuwe luchtlijnen zou willen openen.

Is het wel juist om de staat, die nog de meerderheid van de aandelen in zijn bezit heeft, tengevolge van de nieuwe statuten van de K.L.M. minder invloed te geven op de gang van zaken in dit bedrijf? „Het Vrije Volk” beantwoordt deze vraag ontkennend en toont daarmee aan, dat het geen flauwe notie heeft van de noodzakelijkheid, dat de moderne ontwikkeling een grotere zelfstandigheid voor de K.L.M. eist. De K.L.M. is een wereldomvattend bedrijf, waarin ogenblikkelijke beslissingen moeten kunnen worden getroffen. De nieuwe statuten hebben van de K.L.M. een normale N.V. gemaakt met een directie en een raad van commissarissen. Daardoor kan het bedrijf efficiënter worden geleid. De bijzondere bevoegdheden, die de staat heeft tengevolge van het feit, dat zij de prioriteitsaandelen bezit, zijn komen te vervallen. De overheid houdt haar invloed op de benoeming van de leden van de raad van commissarissen doordat zij de meerderheid van het aandelenkapitaal in handen houdt.

Het Rijk zal zich, nu de nieuwe statuten tot stand zijn gekomen, echter niet meer als voorheen kunnen gedragen als directeur, maar zal voortaan de positie van een normale aandeelhouder innemen. Vooral nu de K.L.M. niet meer op rijkssubsidie drijft, maar een winstgevende onderneming is, is daarvoor geen enkele reden. Daar waar de overheid in het bedrijfsleven kan terugtreden, dient dit te geschieden. Daardoor wordt de K.L.M. als nationaal bedrijf in de gelegenheid gesteld op eigen wieken te drijven en zich verder in het wereldverkeer te ontplooiën.

Correct gehandeld

„Het Vrije Volk” suggereert dat minister Algera in deze ondemocratisch is opgetreden, omdat hij tijdens zijn demissionair-zijn de statutenwijziging van de K.L.M. heeft goedgekeurd, zonder dat het parlement daarin gekend is.

In de eerste plaats moet worden opgemerkt, dat de besprekingen over deze statutenwijziging zich ook in het kabinet over een langdurige periode hebben uitgestrekt. Het gehele kabinet heeft

• Vervolg op pagina 3

De betekenis van het

PARTIJ CONVENT

★ *Beginselpartij en programpartij*★ *Het program van beginselen op de helling*

DE VORIGE MAAL hebben we enige opmerkingen gemaakt betreffende het Partij Convent en er met enige nadruk op gewezen, dat men dit niet op een lijn mag stellen met het vroegere Centraal Convent. Het Partij Convent heeft immers krachtens het nieuwe statuut een aantal bevoegdheden verkregen, waardoor het een geheel ander karakter heeft dan het vroegere Centraal Convent. Die bevoegdheden kwamen voordien alleen aan het Centraal Comité toe. Men kan het dus ook zo stellen, dat het Partij Convent een uitgebreider Centraal Comité geworden is. En wanneer men het zo stelt, dan tast men inderdaad niet ver mis.

Maar dan duiken er tevens een aantal problemen op van organisatorische aard. Want nu zal dan toch op de een of andere wijze de verhouding tussen het Centraal Comité enerzijds en het Partij Convent anderzijds afgebakend moeten worden. Men is er niet mee klaar om ter oplossing van dit probleem de bevoegdheden te noemen, die voor beiden in de statuten worden vermeld. Dit zou alleen maar een formeel antwoord zijn, dat ons wezenlijk niet verder brengt. Veel moet hier worden overgelaten aan de ontwikkeling, die de dingen straks zullen nemen. Twee mogelijkheden kunnen in dit verband worden gesteld.

Wanneer het Partij Convent niet wezenlijk ingaat op de problemen, waar onze partij voor staat, wanneer het gesprek daarover, wil men het debat, wordt overgelaten aan een paar leden, aangewezen door de Statencentrales en de gemaakte opmerkingen worden door de voorzitter van het Centraal Comité beantwoord, dan verandert er bij vroeger vergeleken niet veel. Dan fungeert het Partij Convent eenvoudig als een veiligheidsklep. Het biedt dan gelegenheid om stoom af te blazen en er zijn altijd wel mensen, die daaraan behoefte hebben. Maar daar wordt verder niet veel mee bereikt. Natuurlijk is voor een organisatie een veiligheidsklep van betekenis. Dit is een belangrijke functie, het is echter niet voldoende. Ook het Centraal Convent diende daarvoor.

Maar het Partij Convent moet meer zijn dan dat

ALS Anti-Revolutionaire Partij verkeren wij momenteel in een moeilijke positie. De verkiezingen van 1952 en die van 1956 hebben ons met deze moeilijkheden duidelijk geconfronteerd. Maar het hoofdprobleem waar wij nu voor staan is toch niet zozeer hoe wij de verloren kiezers zullen terug krijgen. Dat is natuurlijk wel een belangrijke zaak, maar het is niet het hoofdprobleem. Het moet toch duidelijk zijn, dat we als Anti-Revolutionairen voor het heden er niet in slagen een duidelijke lijn te trekken. In de onderlinge gesprekken kan men telkens weer de opmerking vernemen: „Maar wat is dan vandaag Anti-Revolutionaire politiek?” En daaruit blijkt dat er wat dat aangaat niet is een communis opinio. Daar is sprake van een zekere aarzeling, een erkenning van het niet weten, een tekort aan doelbewustheid. Dit wordt door de grote massa van het volk gevoeld en bij de verkiezingen wordt er dan ook op gereageerd.

Maar omdat de dingen zo liggen is het ook van zo grote betekenis hoe het Partij Convent zich ontwikkelen zal. Zal het Partij Convent inderdaad worden het platform, waar de grote problemen aan de orde worden ge-

steld en waar de diepere problematiek ook werkelijk wordt aangesneden? Van meer dan een zijde is reeds herhaaldelijk aangedrongen op het open gesprek en de brede gedachtenwisseling. Onderscheid wordt gemaakt tussen de programpartij en de beginselpartij. De eerste zoekt concrete oplossingen voor het heden, werkt op korte termijn, en beslist aan de hand van de omstandigheden vandaag zins en morgen zo. Anders gezegd zij draagt het karakter van een belangenpartij. Een beginselpartij daarentegen gaat uit van een bepaalde staatkundige conceptie, van enkele algemene grondslagen en moet diensvolgens wel op lange termijn manoeuvreren. Klaarblijkelijk is het nu zo, dat in de tegenwoordige welvaart de spanning tussen belang en beginsel voor velen te groot wordt, zodat men de betekenis van het beginsel niet meer ziet. Daardoor geraakt de beginselpartij in diskrediet. Men ziet de grote lijn der ontwikkeling niet meer. Er hangt als het ware een mistgordijn voor.

Partij
in
actie

ALS Anti-Revolutionaire Partij verkeren wij momenteel in een moeilijke positie. De verkiezingen van 1952 en die van 1956 hebben ons met deze moeilijkheden duidelijk geconfronteerd. Maar het hoofdprobleem waar wij nu voor staan is toch niet zozeer hoe wij de verloren kiezers zullen terug krijgen. Dat is natuurlijk wel een belangrijke zaak, maar het is niet het hoofdprobleem. Het moet toch duidelijk zijn, dat we als Anti-Revolutionairen voor het heden er niet in slagen een duidelijke lijn te trekken. In de onderlinge gesprekken kan men telkens weer de opmerking vernemen: „Maar wat is dan vandaag Anti-Revolutionaire politiek?” En daaruit blijkt dat er wat dat aangaat niet is een communis opinio. Daar is sprake van een zekere aarzeling, een erkenning van het niet weten, een tekort aan doelbewustheid. Dit wordt door de grote massa van het volk gevoeld en bij de verkiezingen wordt er dan ook op gereageerd.

Het eerste program van beginselen, heeft het, met enkele aangebrachte wijzigingen in 1916 en 1934, zo ongeveer 80 jaar gedaan. Praktisch gesproken ligt het echter reeds een tiental jaren in de ijskast, omdat het niet meer bruikbaar is. Een beginselprogram — naar onze mening wel te onderscheiden van het algemeen staatkundig program — ook al worden ij in één artikelenreeks samengevoegd, moet zorgvuldig worden behandeld. Als een partij „beginselpartij” wil zijn moet zij met haar beginselen voorzichtig omgaan. Want dat beginselprogram zal voor een reeks van jaren geldigheid moeten bezitten. Mits die geldigheid gefundeerd is in de opvatting van de partijleden. Het staatkundig beginsel moet steunen op de onvoorwaardelijke acceptatie van de partij. Alleen wanneer dit het geval is is er de mogelijkheid van nieuw élan.

Grote mannen

NU IEDEREEN wat wil zeggen of schrijven over de terugslag van de A.R. partij bij de verkiezingen, valt er ook weer een woord over de grote mannen. Dit is het eigenlijke gemis, zo menen sommigen, dat wij als A.R. geen grote mannen hebben, zoals vroeger Kuyper en Colijn. Wij moeten daarin berusten. Een groot man is een geschenk. Als hij er niet is, kan niemand hem proberen te maken. Dan moet de partij zich zien te behelpen en de verliezen en tegenslagen met berusting incasseren. De grote man was er niet. „Wie zou niet wenen?”

EN SOMMIGEN halen de psychologie er bij. Het stelsel van de evenredige vertegenwoordiging presenteert aan de kiezers lijsten. Dat stelsel verwacht, dat we op een partij zullen stemmen. Maar het volk wil niet op een lijst stemmen, maar op een man. In sommige tijden op een sterke man, die een Augiasstal zal reinigen. In andere tijden op een gemoedelijk, vaderlijk man, die in elk geval op de eigen grootvader lijkt, zoals we die eigen grootvader het liefste zien. Toen de Duitsers werden verleid, om op Hitler te stemmen, hadden zij hem gezien als de man, die stram de parade afneemt, maar ook als de dierenvriend, als de man, die graag de jeugd rondom zich verzamelt. De Engelsen hielden het met Churchill, zolang de Duitse bommenwerpers kwamen, want Churchill was de onverbiddelijke, de bulldog. Toen het gevaar voorbij was, kozen zij een nette burgerman, die Attlee heette. Geef het volk een man, om te vertrouwen, een leider om te volgen, een gróót man, om te vereren.

En wij A.R. moeten de beproeving dragen, dat wij géén groot man hebben.

Er zit in deze redenering een element, dat historisch en psychologisch juist is. Maar er zit ook een element in van pure *wereldgelijkvormigheid*.

DR. KUYPER heeft eens een eenvoudig en fijn boekje uitgegeven *Over Vrouwen uit de heilige Schrift*. Daarin staat een treffende schets over Debora. Het volk werd onderdrukt en geteisterd. Maar het was ook geestelijk in verval. Debora was gewoon zitting te houden onder een palm tussen Rama en Bethel, en de Israëlieten kwamen bij haar met hun moeilijkheden. En er ging van haar een hervormende kracht uit en zij werd een moeder in Israël. En zo gebruikt God nog vaak eenvoudige mensen, mannen en vrouwen, om in hun omgeving het volk te sterken en te bezielen.

Kuyper zag dat in zijn tijd telkens gebeuren. Een vervallen en zelfs verwilderd leven, en een eenvoudige man of vrouw gaat aan het werk, begaan met het verweesde volk, en in enkele jaren is er een grote verandering gekomen. Door eenvoudige, stille, trouwe werkers. Maar werkers, die geroepen waren, die dienden, die baden: dat ik toch vroom mag blijven, *Uw dienaar* te allen stond. En Kuyper heeft het goed begrepen, dat zijn werk vruchteloos geweest zou zijn, wanneer niet op vele plaatsen de pionier een pad had gebaad, de pionier, wiens naam nooit in de krant kwam. God gebruikt vaak eenvoudig volk, om grote dingen te doen, en wereldkampioen zijn nog geen reformatoren.

WIJ HEBBEN de politieke strijd leren zien als een geestelijke strijd. In die strijd kan een groot man een bijzondere historische betekenis hebben. Maar alleen dan, als hij een drager is van beginselen. Wanneer hij als Christen-staatsman een beroep doet op het geloof der natie.

Er zijn onder onze lezers, die soms met weemoed en trots tegelijk spreken over zo'n ouderwetse deputatenvergadering in de dagen van Kuyper. Maar als zij zich zelf in hun herinneringen niet bedriegen, dan weten zij, dat *dit* het beste en het rijkste en het meest blijvende van zo'n dag was, dat zij althans bij momenten werden opgeheven boven het kleine en het soms ook kleingeestige, boven zorg en najver, om samen te strijden in *de vrees des Heren*, om samen te *belijden*, samen te *bidden*, en samen de hoofden op te heffen in het vast en kinderlijk vertrouwen, dat Koning Jezus zijn volk bevrijdt en door Zijn volbrachte werk ook voor de Nederlandse natie een toekomst kan bereiden. Dat allerdiepste contact tussen hen, die de yanen droegen en hen die volgden was in die dagen niet de geestdrift voor de grote man, maar het was er, als de voorzitter van de deputatenvergadering Psalm 78 begon voor te lezen, en wanneer we een psalm zongen, die sprak van vrije gunst alleen. Eens werd aan de heer Idenburg gevraagd, om een slotwoordje te spreken op een morgenvergadering. Hij haalde een zakbijbel voor de dag en las er enkele verzen uit voor en sprak een woord zo van hart tot hart, zoals hij dat in vroeger dagen wel eens had gedaan in Batavia, in de Kwitangkerk, een preek in de beste zin van het woord.

LATEN WE ONS niet te veel zorgen maken over de grote man. *Het is genoeg, wanneer God eenvoudigen gebruiken wil*. Het is beslissend, als wij samen dat contact hebben, dat er opeens is als een wonderlijke realiteit, wanneer wij samen buigen voor het Woord. En als er dan iemand naar voren komt, van wie de wereld zegt, dat hij op weg is een groot man te worden, dan verheugen wij ons echt Christelijk, als hij begint met te zeggen:

Maar God zal mij regeren.

Als een goed instrument.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

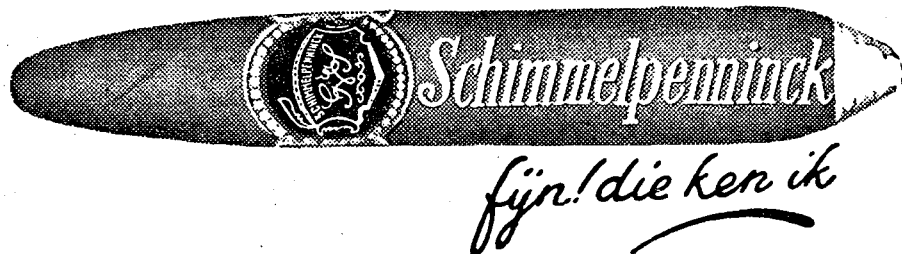
onder redactie van H. Algra (voorzitter), R. Gosker, Jac. S. Hoek, Prof. Dr. J. J. de Jong, S. J. Jonker, A. R. de Kwaadsteniet, J. D. Troostheide. Secretaris: G. J. H. Griffioen.

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage. Telef. K 1700-115935. Giro 89673. VOOR ADVERTENTIES: Kon. Wilhelminalaan 34, Leidschendam, Tel. K 1761-1646.

ABONNEMENTSPRIJS f 6.20 per jaar, f 1.55 per kwartaal, giro 89673.

STUDENTENABONNEMENT f 4.— per jaar

LOSSE VERKOOP f 0.20.

De strijd om de bezitsvorming

TELKENMALE tijdens de huidige kabinetsformatie ontbrandt er felle strijd, hoe de bezitsvorming uit de sfeer der leuzen te halen en tot praktische verwerkelijking te brengen. Het dunkt ons van bijzondere betekenis juist nu zowel op de ontwikkeling van deze kwestie als op een bij ons weten tot dusverre niet in de discussie betrokken achtergrond in te gaan. Een achtergrond, die overigens naar ons oordeel een bepaald ernstige aandacht waard zijnde onderstreping van het diep-geestelijk fundament van deze strijd geeft.

De gedachte van de bezitsvorming heeft een lange geschiedenis, maar wij kunnen ons voor wat betreft de eigen politieke en maatschappelijke verhoudingen beperken tot het gebeuren na 1890. Waarmede wij geenszins willen voorbij zien, dat zowel bij de rooms-katholieke denkers uit de middeleeuwen als bij de grote reformatoren duidelijk

Algera en de K.L.M.

• Vervolg van pagina 1

zich achter de beslissing van minister Algera gesteld, ook de socialistische ministers. Inderdaad kwam het voorstel tot goedkeuring van de statutenwijziging van de K.L.M., dat door de a.r. minister Algera en de socialistische minister Van de Kieft in het kabinet aan de orde werd gesteld, enige dagen na het demissionair worden van het kabinet in eindbespreking. De principiële beslissing hierover werd echter reeds eerder in de kabinetsvergadering genomen.

In de tweede plaats heeft de minister van verkeer en waterstaat volkomen volgens de staatsrechtelijke regels onverwijd het parlement op de hoogte gesteld van de onderhavige statutenwijziging, nadat op de aandeelhoudersvergadering van de K.L.M. deze haar beslag heeft gekregen.

Van een onderocratische handeling is hier dus geen sprake. „Het Vrije Volk” schreef op 10 augustus dat deze mededeling achteraf de beslissing zelf niet ongedaan kan maken. Maar is de regering buiten haar boekje gegaan? Neen, zij heeft formeel slechts de plicht om van de statutenwijziging mededeling te doen aan het parlement. Het parlement kan dus na de derde dinsdag in september over de beslissing van de regering het zijne zeggen. Staatsrechtelijk doet het er niet toe of het kabinet demissionair is. De kamers zullen te allen tijde haar oordeel kunnen uitspreken en wij twifelen er niet aan of zij zullen zich in meerderheid achter het besluit van het kabinet-Drees en van de a.r. minister Algera stellen.

Het officiële socialistische dagblad acht het waarschijnlijk, dat minister Algera niet meer ter verantwoording zal kunnen worden geroepen.

Blijkbaar wil het blad de heer Algera niet in het komende kabinet laten terugkeren. Deze verklaring is meer voorbarig dan „progressief”. Mr. Algera is niet „progressief” genoeg bevonden, maar wij kunnen op voorhand zeggen, dat de antirevolutionairen volledig vertrouwen hebben in mr. Algera en dat zij vurig hopen, dat hem alsnog de gelegenheid wordt geboden om zich in de nieuwe kamers tegen eventuele aanvallen van socialistische zijde over het punt van de statutenwijziging te verdedigen. Wanneer zullen de socialistische ophouders met het bekende spelletje de antirevolutionaire voormannen te onderscheiden in „progressieven” en „conservatieven”? Dat heeft voor hen tot dusver alleen maar teleurstellingen opgeleverd. Wij denken aan minister Zijlstra en zijn soda-project. Wij zijn er van overtuigd, dat ir. Vos dezelfde vergissing thans weer maakt met prof. De Gaay Fortman.

ke aanknopingspunten zijn te vinden. Voor protestants-christelijk Nederland kwam de spreiding van eigendom en daarmee het probleem van de bezitsvorming evenwel eerst duidelijk aan de orde door het verhandelde tijdens het eerste Christelijk-Sociaal Congres van 1891. Terwijl in datzelfde jaar de vermaarde encycliek „Van

door
Prof. Dr.
J. J. de Jong

Nieuwe Zaken” van de sociale paus Leo XIII met zoveel woorden stelde dat „de wetten het streven naar eigen bezit bij een zo groot mogelijk deel van het volk moeten bevorderen”. Waarbij moet worden bedacht, dat vijf jaar later de rooms-katholieke Tweede Kamerfractie uitsprak deze encycliek op het stuk der sociale vragen als de grondwet te beschouwen.

Sindsdien is de bezitsvorming onderwerp van discussie, overdenking en aansporing gebleven: het tweede Christelijk-Sociaal Congres van 1919 hield er zich mee bezig, een nieuwe encycliek, in 1931 verschenen, onderstreepte nogmaals haar grote betekenis. In de wetgevende sfeer kwam in 1918 de landarbeiderswet ter bevordering van het verkrijgen met hulp van beperkte overheidssteun van een eigen woning met een stukje grond tot stand. In haar sociaal program van 1929 onderschreef de Christelijk-Historische Unie in het bijzonder dit streven. De economische situatie in de dertiger jaren remde een verdere ontwikkeling evenwel tot stilstand toe af, maar de gedachte bleef levend en na de tweede wereldoorlog valt een steeds toenemende drang tot daden op dit terrein te constateren.

Geen leuzen maar daden

IN 1952 kwam het Convent van Christelijk-Sociale Organisaties met een verklaring, waarin een krachtig pleidooi werd gevoerd voor de bevordering der bezitsvorming onder de werknemers. De Anti-Revolutionaire Partij hield in het najaar van 1953, voorgezicht door een referaat van drs. C. P. Hazenbosch, een partij-conferentie ter bespreking van dit probleem en drong in haar verschillende programs van actie, ook in dat voor de jongste verkiezingen, met kracht aan op praktische maatregelen ter bevordering van de bezitsvorming. Aan rooms-katholieke zijde valt een zelfde ontwikkeling waar te nemen. Onmiddellijk na de bevrijding al verdedigde prof. Romme het standpunt, dat tot de voorwerpen van aanhoudende overheidszorg moet behoren de verbreiding van de eigendom. Samen met prof. Van den Brink, de latere minister van economische zaken, schreef hij hetzelfde jaar nog ter toelichting een zeer de aandacht trekkende brochure. In toenemende mate legde de K.V.P. nadruk op de bezitsvorming in haar politieke programs; in haar jongste verkiezingscampagne werd het een der grote punten, waarop bij de thans plaatsvindende kabinetsformatie satisfactie zou moeten worden verkregen: niet langer leuzen maar daden! En de C.H.U. stelde: „Bevordering van het eigen woningbezit op alle niveaus” als een van haar urgente punten.

Inmiddels is in 1948 een studiecmissie terzake door de minister van sociale zaken ingesteld, terwijl de bezitsvorming na 1952 meer in het bijzonder aan de zorg van de minister voor de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie werd toevertrouwd. Maar men kan bepaald niet zeggen, dat de oogst aan concrete maatregelen tot op heden groot is! Zulks in scherpe tegenstelling bijvoorbeeld met onze zuiderburen, waar al in 1948 de terecht in brede kring voldoende gevende wet-De Taeye het verkrijgen van een eigen woning aan-

zienlijk heeft gestimuleerd en vereenvoudigd.

Socialisten tegen

DEZE gang van zaken doet de vraag stellen: waarom deze traagheid niettegenstaande een parlementaire meerderheid en gunstige economische omstandigheden? Zeker, het gaat hier om een tamelijk ingewikkelde materie, die stellig behoorlijke studie vraagt. Maar buitenandse voorbeelden bewijzen, dat deze ingewikkeldheid niet onoverkomelijk is. Het grootste struikelblok in deze zijn dan ook de socialisten, die wel bijzonder weinig geestdrift voor de gedachte van de bezitsvorming ten toon spreiden. Had hun „weg naar vrijheid” zich al schamper uitgelaten over de mogelijkheden en wenselijkheden van de bezitsvorming, hun politieke programs gaan aan dit gewichtige probleem vrijwel voorbij. En tijdens de viering van het tienjarig bestaan van de dr. Wiardi Beckman-Stichting wees een der vooraanstaande rooms-katholieke socialistische gedachte als gericht op het aankweken van een kapitalistische mentaliteit in fel bewogen woorden zelfs radicaal van de hand. Terwijl Het Parool zich in de weken voor de verkiezingsdag in een tweetal artikelen al evenzeer in sterk negatieve bewoordingen uitliet.

Door de voorstanders uit protestants-christelijke en rooms-katholieke kring wordt op de bezitsvorming onder meer gewezen als van grote maatschappelijke en geestelijke waarde, als een peil voor de sociale orde, als steun aan de persoonlijke verantwoordelijkheid, als een bijdrage tot het overwinnen van de klassenstrijd, als een middel tot het beter verstaan van de vrijheid en het verminderen van maatschappelijke ongelijkheid. Terwijl Emil Brunner uitroept: „Het eigen woonhuis bevordert, de huurkazerne benadeelt de groei der persoonlijkheid”. Maar de socialistische „weg naar vrijheid” meent, dat „de wijsheid van de volksmond „huizen spreken” in dit opzicht boekdelen spreekt” en vermaant te bedenken, dat „de figuur van de huisjesmeester geen glanzend cultuur-ideaal vertegenwoordigt”.

De eigen woning

NAAST tal van klemmende argumenten van zedelijke en sociale aard zijn tevens economische gronden, vooral ook in verband met de voor de vergeten groepen zo belangrijke prijs-stabilisatie, aan te voeren voor een snelle en sterke bevordering van de bezitsvorming. Wij kunnen hier in het kader van deze beschouwing niet op ingaan, maar willen tot slot de aandacht vestigen op de boven bedoelde, tot dusverre in het algemeen te veel verwaarloosde achtergrond. Daartoe gaan wij te rade bij de beoefenaren van dat onderdeel van de sociologie, dat zich speciaal bezig houdt met de samenhang tussen bepaalde maatschappelijke omstandigheden en de beleving en praktijk van de godsdienstige bijdragen.

Welnu: Amerikaanse, Belgische, Duitse, Franse, Italiaanse en ook Nederlandse godsdienst-sociologen komen éenstemmig tot de slotsom, dat er een duidelijk positief verband bestaat tussen het hebben van eigen bezit en een goede — om deze rooms-katholieke term te gebruiken — religieuze praktijk. Luistert naar dr. A. van der Weijer, die een onderzoek in Tilburg instelde: „een factor, welke voor het behoud der religieuze praktijk van bijzonder belang pleegt te zijn, is het wonen in een eigen woning. Dit werd door verschillende auteurs proefondervindelijk vastgesteld en wij hebben geconstateerd, dat ook in onze stad dit verband aanwezig moet worden geacht.”

Op voetspoor van deze en dergelijke onderzoeken hebben wij onlangs in het kader van een binnenkort volledig te publiceren enquête ook ernstige aandacht besteed aan mogelijke samenhangen tussen eigendoms- en bezitsvormen enerzijds en kerkgang anderzijds. De uitkomsten vormden een volledige bevestiging van en aanvulling op het reeds bekende thema: bijna drie-vijfde van de bewoners van huurhuizen ging in de week, voorafgaande aan de ondervraging, niet naar de kerk, maar bijna twee-derde van de eigen-huis-bewoners ging wel. Duidelijke verschillen bestaan ook tussen de gezinnen, waar in wel en die, waar in niet een wasmachine of een koelkast aanwezig is. Bepaald opvallend is voorts het verschil tussen hen, die over een eigen auto beschikken en hen, die in een auto van de „zaak” rijden. Onderscheid is er tenslotte ook tussen de houders van een bankrekening en hen, die het zonder moeten stellen.

Zonder twiifel lopen deze samenhangen voor althans een gedeelte parallel, maar zij duiden er, zeker in het licht van de overige onderzoeken op dit terrein, onmiskenbaar op, dat er een samenhang

bestaat tussen het hebben van eigen bezit of eigendom en het kerkelijk medeleven zijn. Let wel: Wij spreken niet van oorzaak! Maar wij menen, dat bij de huidige stand van 't godsdienstig-sociologisch onderzoek moet worden aangenomen, dat in deze tijd een der menselijke-materiële factoren, die de kerkelijke meelevenheid ondersteunen, is het eigen bezit.

Stellig mag aan de andere kant het hebben van eigen bezit bepaald niet worden geïdealiseerd; ongetwijfeld kan het ook worden tot een doel in zich zelf en het is helaas maar al te bekend tot welke gevolgen juist in geestelijk opzicht een te veel aan stoffelijke welvaart kan leiden. Terecht constateerde het eerste Christelijk-Sociaal Congres in dit verband, dat het geheel in overeenstemming met de Heilige Schrift is om openhooping van kapitaal en grondbezit tegen te gaan.

Maar dit onmiskenbare en steeds met kracht te bestrijden gevaar mag ons de ogen niet doen sluiten voor de goede zijden als door bijvoorbeeld Brunner en de godsdienstsociologische onderzoekers aangeduid. Om nogmaals dr. Van der Weijer aan het woord te laten: „Iemand, die zijn woning in eigendom bezit, wordt gekenmerkt door een zekere stabiliteit op meerdere levensgebieden. Hij is geen los werkmans, maar heeft een vast loon of inkomen, waaruit de woning werd overgespaard. Hij heeft geleerd zuinig met zijn geld om te springen. Hij verslonst zijn woning niet, maar is trots op zijn bezit, probeert het met zorg te onderhouden en in goede conditie te bewaren. Hij is niet ten prooi aan die bangstigende en eneroverende bestaansonzekerheid, welke zoveel proletariërs van de Kerk heeft vervreemd, maar staat betrekkelijk vast in zijn schoenen. Het is op deze achtergrond van bestaanszekerheid, verantwoordelijkheidsbesef, spaarzaamheid en werkzaamheid, kortom van geestelijke stabiliteit, dat we de godsdienstzin gemakkelijk tot bloei zien komen.”

Het zal onze lezers duidelijk zijn, dat de hier aangestipte onderzoekresultaten en beschouwingen juist in de huidige fase van de historische ontwikkeling, die immers wordt gekenmerkt door een steeds voortwoekerende geloofsafval, voor degene, die ook op het politieke erf de doorwerking van het Evangelie en de ere Gods zoekt te bevorderen, wel een zeer bijzonder karakter geven aan de thans aan de gang zijnde strijd rond de bezitsvorming!

**GARANTIE
STANDVERF**

★ GARANTIE STANDGROEN
WORDT DOOR RIJKS- EN
GEMEENTE INSTELLINGEN
VOORGESCHREVEN

5 JAAR SCHRIFTELIJKE
GARANTIE

LAK- EN VERNISFABRIEKEN
WED. BOONSTOPPEL & ZN. N.V. WADDINXVEEN

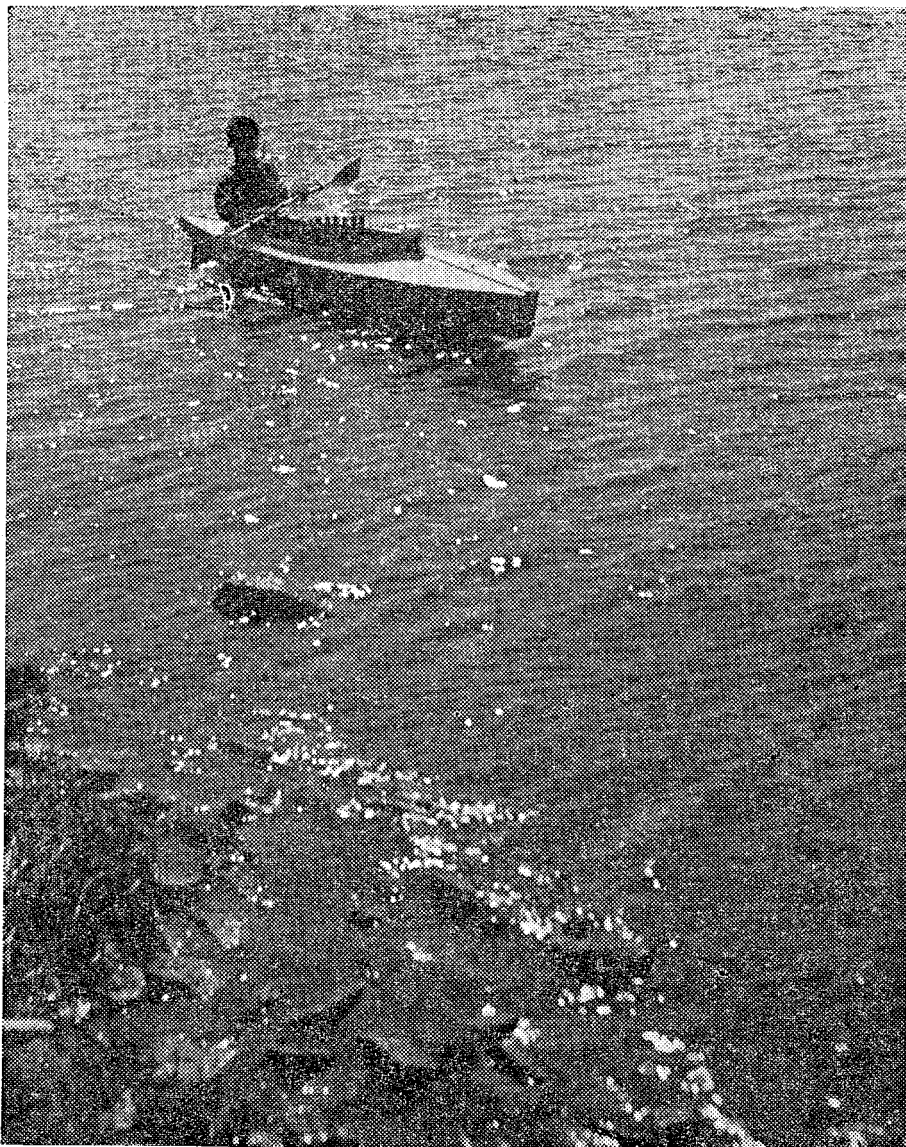
7

drukkerij zwagers

SINDS 1903
nieuwe binnenweg 460.462 — rotterdam

**PLAATWERK
STAAL EN ALUMINIUM**

NIMA ZWIJNDRECHT
K. 1850-5382

De opgejaagde mens

weerbaarheid zijn factoren die de aandacht vragen bij het probleem van de ruimtelijke ordening en de recreatie.

De recreatie is voor velen ook een schrikbeeld. Met name voor de agrariërs. Het scheppen van recreatiemogelijkheden zal in vele gevallen landbouwgrond vergen. Ten plattelande zijn er velen, die zich verzetten tegen de leus, dat het boerenland de tuin van de stedeling moet worden. Ze vrezen namelijk, dat ze in de toekomst schade en hinder van die stedelingen zullen ondervinden.

Wij mogen er de ogen niet voor sluiten, dat het karakter en het streekeigene in bepaalde gebieden verloren dreigen te gaan zodra de stedelingen zich in grote hoeveelheden vertonen. Kampeertreinen, zomerhuisjes en allerlei vermaaksbedrijven zullen het beeld van een streek grondig kunnen wijzigen. En wat erger is: Er kan een mentaliteitsverandering ontstaan en geestelijke waarden kunnen teloor gaan. Daar zouden wel voorbeelden van gegeven kunnen worden. Dorpen, vroeger overwegend agrarisch, zijn zich op het vreemdelingenbedrijf gaan toelagen. Het resultaat bleek een grondige mentaliteitsverandering te zijn. Beproefde levensnormen kwamen al spoedig ernstig in 't gedrang. De recreatie als probleem wekt dus niet ten onrechte bij velen allerlei schrikbeelden op.

We moeten echter goed in 't oog houden, dat recreatiemogelijkheid een belang voor het volk is. Daarom heeft de anti-revolutionair zich op dit vraagstuk ernstig te bezinnen. Hij mag de feiten niet verdoezelen, maar evenmin zijn levensovertuiging. Daarbij moet hij vooruitzien en de bebouwingsstructuur van ons land in aanmerking nemen.

Enkele feiten: Tussen Leiden en Dordrecht wonen tweëneenhalf miljoen mensen. Een half miljoen woont op het platteland. Deskundigen hebben berekend, dat wij er op moeten rekenen, dat in de komende vijftig jaar het totale inwoneraantal in dit gebied met een miljoen vermeerderd zal worden. Hoe zullen deze mensen verpozing kunnen vinden in de natuur? We hebben de zee, het strand en de duinen als

dagen voorkomen, zodat het strand slechts een zeer beperkte mogelijkheid tot recreatie kan geven. Ir. G. C. Lange heeft voorts berekend, dat in de toekomst alleen in Zuid-Holland op een vrije dag al zeventienhonderdvijftigduizend mensen naar buiten zullen willen. Waar moeten zij het zoeken als de temperatuur zodanig is, dat een bezoek aan het strand vrijwel onmogelijk is? In Zuid-Holland is niet meer dan duizend hectare bos, dus dat is voor die 750.000 mensen als een druppel aan een emmer. Voor het westen van ons land kunnen de duinen en de bossen dus geen afdoende oplossing geven. Weliswaar zijn er op het eiland Goeree verpozingsgebieden; maar deze kunnen vanuit de grote Zuid-Hollands steden niet in een dagtrip worden bezocht.

Voor Rotterdam heeft men een recreatiegebied ontworpen in de Krimpenerwaard, dus het polderland dat tussen Gouda, Schoonhoven en Rotterdam ligt. Men wil door aanleg van we-

RECREATIE:

gen en fietspaden dit gebied ontsluiten voor de Rotterdammer, die een dag naar buiten wil. Dit kan gaan betekenen, dat het gehele karakter van de Krimpenerwaard een wijziging zal ondergaan. Niet alleen het landschap, maar ook de mentaliteit kan zich wijzigen als gevolg van een toekomstige overstroming door stedelingen. Overigens staat het vast, dat een grote stad als Rotterdam reeds thans tot in verre omtrek een merkwaardige invloed uitoefent op de gesteldheid der plattelanders.

Ongetwijfeld zullen er heel wat mensen zijn, die zich met kracht zullen verzetten tegen bovenbedoeld plan. Men zal argumenten te berde brengen die niet te bagatelliseren zijn. Maar wat wil men? Waar moet de Rotterdammer dan zijn noodzakelijke rust en verpozing zoeken? Rotterdam is naar het westen reeds zó uitgebreid, dat het ineenvloei met Schiedam en met Vlaardingen. En het zal niet zo lang meer duren, dan bereikt Rotterdam ook Maassluis. Als Den Haag uitbreiding naar het noorden zou gaan zoeken, zou op de duur een aansluiting met Leiden ontstaan..... maar dan zou tevens het er nu tussenliggende gebied oor recreatie verloren zijn. Want parken en groenstroken mogen enigermate een recreatie-aspect geven, ze zijn toch volstrekt onvoldoende voor de duizenden stedelingen.

Het verkeer van tegenwoordig biedt een voordeel: het recreatiegebied heeft niet beslist in de onmiddellijke omgeving van de grote bevolkingscentra te liggen. Duizenden Amsterdammers trekken gedurende de weekenden naar het Gooi, naar de Utrechtse heuvelrug en zelfs naar de Veluwe. Dit is niet alleen het geval gedurende de weekenden in de vakantiemaanden, maar ook bij mooi weer in het vroege voorjaar en in het najaar. De Amsterdammer die vroeger naar Het Kalfje wandelde, zoekt thans zijn Kalfje rond Amersfoort, bij Ermelo of nog verder.

Het is onze plicht, het de stedelingen mogelijk te maken, het contact met de natuur te behouden. Daarom moeten wij het recreatieprobleem ernstig opnemen. En als we zeggen, dat we de Veluwe hebben en dat dit toch genoeg moet zijn, dan moeten we toegeven, dat de Veluwe een ideaal recreatiegebied is. Maar een groot gedeelte van deze parel in ons landschapsschoon is reeds in gebruik door ons leger. En voor een korte verpozing van bijvoorbeeld één dag, is de Veluwe voor de bewoners van de Zuid-Hollandse steden te ver verwijderd.

Uit hetgeen hierboven opgemerkt is over de bevolkingsdichtheid van thans en in de toekomst, van een bepaald gebied in ons land, zal het ons duidelijk geworden zijn, dat het recreatieprobleem inderdaad een dringend en dwingend probleem is. Het is een probleem van heden, maar tegelijkertijd een probleem, dat geprojecteerd moet zijn op de toekomst. Politiek gezien zullen we dan ook aangaande dit vraagstuk moeten vooruitzien. Dit probleem moet worden aangepakt en er moet een oplossing voor gevonden worden óók en vooral voor de komende generaties!

Daarbij doen zich talrijke moeilijkheden voor. Moelijkheden van landbouwkundige- en van stedenbouwkundige

RECREATIE betekent, zoals men weet: verpozing, ontspanning. Het heeft dus niet dezelfde betekenis als retraite, met welk woord vooral te kennen gegeven wil worden, dat men rust zoekt in afzondering. Retraiten zijn stille wijkplaatsen; spreekt men echter over recreatieplaatsen, dan bedoelt men plaatsen, waar rustige verpozing en ontspanningsmogelijkheden samengaan.

De mens zal niet uitsluitend bij brood en spelen leven. Maar hij heeft het brood en het spel wel nodig! Dat spelelement kan bestaan in het zich bewegen in de vrije natuur, in het zwemmen, het wandelen, het fietsen; in bramen zoeken zowel als in hengelen of in bosbessen plukken.

Voor de bewoner van de grote stad heeft behoefte aan recreatie. Voortgejaagd in het steeds snellere levens- en arbeidstempo, voelt hij zich dikwijls als een gekooide vogel. Het is noodzakelijk, dat hij zo nu en dan zijn vleugels kan uitslaan. Voor hem is de verpozing in de natuur een niet verflauwende wensdroom, die hij in vervulling tracht te doen gaan op elk ogenblik dat hij gelegenheid krijgt om even uit te blazen. Tijdens de arbeidspauzen wandelt hij een stadspark in en op een zonnige zaterdagmiddag zien wij dikwijls de uittocht op grote schaal uit onze steden. Het oorspronkelijk domicilie van de mens is het paradijs. De stad echter nernert in niets aan een luthof. De mens hoopt iets van zijn Eden te vinden in de natuur, hij laat de stad achter zich en op de buitenwegen voelt hij zich vrijer dan tussen de huizenblokken en de flats.

Wij groeien uit in tal. Het bevolkingscijfer van onze steden wordt jaar na jaar hoger. Maar ook op het platteland is er een belangrijke bevolkings-toename. Het gevolg is een toenemende woningbouw, een industrialisering op grote schaal. Het platteland krijgt een ander aspect. De „vrije natuur” wordt teruggedrongen, de steden groeien naar elkaar toe. In een provincie als Zuid-Holland zijn jaarlijks ongeveer vijfhonderd hectaren grond nodig voor stadsuitbreiding, voor aanleg van wegen, voor bouw van fabrieken, voor militaire werken. Waar zal de stedeling en de bewoner van het industriedorp in de toekomst zijn verpozing kunnen vinden?

Ons land heeft natuurlijke recreatiegebieden als de duinen, het strand en de heide. Maar elk jaar worden deze gebieden kleiner als gevolg van de expansie der bevolking. Toch zullen de miljoenen mensen die in de steden wonen, ergens terecht moeten kunnen voor hun rust en verpozing. Er moeten recreatiegebieden blijven voor een toenemende bevolking. Er moeten nieuwe recreatieoordn gesticht worden!

Het is allereerst een probleem van geestelijk-zedelijke aard. De twintigste eeuwse mens heeft voor zijn geestelijke welstand nodig dat hij bij tijd en wijle terzijde van de grote weg kan treden. Heeft hij daar geen gelegenheid toe, dan dreigt het gevaar, dat hij, geestelijk gesproken, vermorzeld wordt door de moloch van techniek en mechanisatie. Tevens loert het gevaar dat hij ten onder gaat in de dagelijkse sleur en een gewillige prooi wordt van het monster dat we massificatie plagen te noemen. De volksgezondheid en de geestelijke

recreatiegebied. Maar om allerlei oorzaken is deze recreatie volstrekt onvoldoende. Op warme zomerdagen is het strandgebied te klein om de drommen verpozingzoekende mensen gelijktijdig enige rust te verschaffen. De duinenrij moet voor een deel verboden gebied blijven ten behoeve van de waterwinning, of omdat van een natuurmonument sprake is, waarvan de bescherming en het behoud gewenst is. Boven dien heeft het K.N.M.I. te De Bilt weten te berekenen, dat er per jaar in Nederland niet meer dan 21 zomerse

Recreatie
zien
veel
dat
dreig
Maar
waan
Al
uitze
poli
ten
merk
uitze
poli
uitze
blee
blie
trach
heeft
lange
recht
de te
stema
blik
tele
men
ten
toeko
Vos
gen
in zij
de
voora
vliege
het
Neder
bedrij
schad
hebbe
Een
moet
gen
gen
het
van
partij
toema
niet
in het
de om
ginske
stuw
zo'n
ten
aange
zowels
de talle
spelen
toew
onder
hartig
ook
Het
de
zaak
toeko
van
dus
tieke
Het
heel
En
tot
recre
eens
uitze

ns zoekt verpozing

aard. Maar de kern van het probleem is wel: Op welke wijze kunnen wij, anti-revolutionairen medewerken aan de oplossing van dit probleem. Wij kunnen onze levens- en wereldbeschouwing niet terzijde stellen. Integendeel, de christelijke levensovertuiging zal tot uitdrukking gebracht moeten worden bij de uitwerking van de vraagstukken, die samenhangen met het creëren van verpozingsgebieden.

Recreatie betekent, dat er ontspanningsmogelijkheid is. Deze ontspanning zal echter aan zedelijke normen gebonden moeten zijn en mag niet indruisen tegen de christelijke levensopvatting. De zondagsrust moet worden behouden en bevorderd. Maar wat komt daarvan terecht als een gemeente, een streek eenmaal opengesteld is voor verpozing en verstrooiing van de duizenden, die niet meer naar de norm van de Bijbel willen leven?

★ WENSDROOM EN SCHRIKBEELD ★

De christelijke politieke partijen, maar ook de kerken worden met dit vraagstuk geconfronteerd. Als de Lauwerszee zal zijn ingedijkt, zal in het noorden van ons land een belangrijk recreatie-element gevonden worden in het te vormen boezemmeer en langs de oevers van dat meer. Langs en op dat meer zullen velen hun weekenden kunnen gaan doorbrengen, als het eenmaal zover is. Dat wil dan zeggen, dat gemeenten als Oost-Dongeradeel, Kollumerland, Nieuwkruisland en Ulrum dan ook te maken krijgen met de gevaren en nadelen, die verbonden zijn aan het feit, dat men recreatiegebied geworden is. De Generale synode der Gereformeerde Kerken benoemde reeds deputaten om deze zaak onder ogen te zien. Voor de betreffende gemeenten zal het eis zijn hun standpunt te bepalen in overeenstemming met de christelijke levensovertuiging. De provinciale besturen van Friesland en Groningen zullen met het pro-

bleem eveneens te maken krijgen. De antirevolutionaire partij zal een duidelijk geluid moeten laten horen, want recreatiegelegenheid moet er zijn en komen, doch de gevaren die er aan verbonden zijn moeten goed worden onderkend en alle maatregelen moeten worden genomen om reeds bij voorbaat die gevaren zo gering mogelijk te maken of geheel af te wenden. Het vraagstuk van de recreatie en de geestelijk-zedelijke gevolgen ervan zijn zó belangrijk, dat het noodzakelijk is ons hiermede grondig bezig te houden.

Met dit artikel hebben wij enkel gepoogd om aandacht te vragen voor het werkelijk benauwende probleem van ruimtelijke ordening en recreatie.

Men beschouwe dit artikel dus als een inleiding, als een voorlopige confrontatie. Pas als men de breedte van een sloot overzien heeft, kan men zijn aanloop bepalen om er overheen te springen.

En de sloot blijkt inderdaad breed te zijn. O.

RECORD DOOR ONMACHT

DINSDAG a.s. zal er een record zijn gebroken. Op die dag zullen de kranten het droeve bericht kunnen melden dat de kabinetscrisis 66 dagen duurt: één dag langer dan het oorlogs record dat in 1952 werd vestigd. Zes en zestig dagen lang bewijzen de twee grote partijen dan eigenlijk hun onmacht om het met elkander eens te worden, hoewel zij elkander ook niet willen loslaten. Neen, over dit record kan men moeilijk enthousiast zijn, want het politieke gehaspel waarvan het Nederlandse publiek nu getuige is, zal stellig niet bevorderlijk zijn voor het meeleven met de publieke zaak.

In de komende parlementaire periode zal het nieuwe kabinet waarschijnlijk voor grote moeilijkheden komen te staan. Er zal een krachtige begro-

tings- en conjunctuurpolitiek gevoerd moeten worden om aan de financiële problemen, die zich momenteel voordoen, het hoofd te kunnen bieden. Er zullen middelen gevonden moeten worden om de begroting een niet al te ongunstig beeld te geven, de betalingsbalans zal verstevigd moeten worden. En dan krijgen wij in de komende vier jaar te maken met volksvijand nummer één: de woningnood. Alleen aan deze vraagstukken al zal een kabinet de handen vol hebben. Maar het eigenaardige is, dat noch in het program van dr. Drees, noch in het program van prof. Romme een behoorlijke financiële gedragslijn is opgesteld. Men heeft elkaar in de haren gezeten over de vraag hoe de verhouding moet zijn van de overheidsuitgaven t.a.v. het nationale inkomen, maar er werd gezweven over de vraag wat er nu concreet moet gaan gebeuren. De heren Drees en Romme hebben dit overgelaten aan het beleid van het komende kabinet.

Het is natuurlijk niet zo, dat men deze zaken voor vier jaar kan vastleggen. Het program dat in 1952 was opgesteld is bijv. in 1956 — aan het einde van de parlementaire rit — reeds zeer verouderd. Het demissionaire kabinet Drees startte in een tijd dat er gesproken werd over de bestrijding van de werkloosheid, het eindigde in een periode, waarin het tekort aan arbeidskrachten zorgen baart. Maar dat wil niet zeggen, dat bij deze formatiepoging niet kan worden aangegeven wat er op dit moment gedaan kan worden. Dat de heer Lief tinck hieraan aandacht heeft geschonken juichten wij dan ook toe. Of de ideeën van de oud-minister van financiën zullen stroken met de opvattingen van de christelijke fracties zullen we moeten afwachten. Het is echter van belang, dat het financiële gesprek is begonnen. De fracties worden daardoor met de neuzen op de feiten gedrukt. Dat kan geen kwaad. Het is zelfs nuttig als men bedenkt dat de financiële situatie voor een belangrijk deel de programonderhandelingen zal bepalen.

De poging van informateur Lief tinck is — onafhankelijk van de afloop — een waardevolle bijdrage in de oplossing van deze kabinetscrisis. Zijn optreden is te beschouwen als een testcase voor de brede basis. De rivaliteit tussen de twee grote partijen is kennelijk zo groot dat zij elkaar bestrijden over problemen, die toch in het niet moeten zinken bij de vraagstukken waarvoor het nieuwe kabinet komt te staan.

Deze week was dan de bezitsvorming nog steeds het fameuze punt. Wij geven toe dat dit een belangrijke aan gelegenheid is. Maar of de vraag of er nog andere fiscale faciliteiten gegeven moeten worden dan alleen bij het bouwsparen, nu zo beslissend moet zijn (na acht weken onderhandelen) valt te betwijfelen. De kloof tussen de twee grote partijen is onoverbrugbaar gebleken op dit punt. Tot een dergelijke positie komt men als prestigekwesties tijdens een formatie moeten worden uitgevochten.

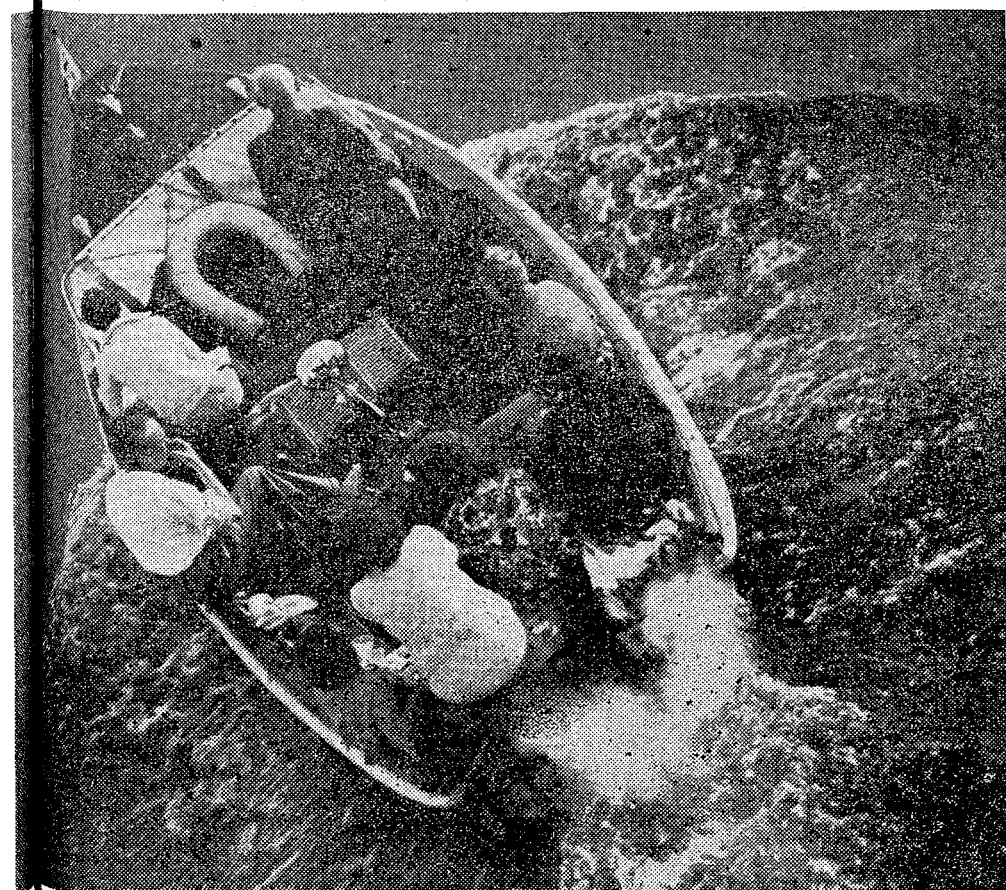
De heer Lief tinck is er wel in geslaagd een oplossing te vinden voor het Nieuw-Guinea probleem, voor de verhouding tot zending en missie, voor de verhouding van nationaal inkomen en overheidsuitgaven en voor de subsidiëring van het bijzonder Hoger Onderwijs. Allemaal kwesties, die niet zonder belang zijn, maar die met wat goede wil ook enige weken eerder opgelost hadden kunnen worden.

Het rooms-rode schimmenspel is een deels wel boeiend, anderdeels verwekt het echter ook ergenis. Afmattend is het in ieder geval wel, maar de poging tot afmatting schijnt bij moeilijke onderhandelingen noodzakelijk te zijn.

Eén ding is wel duidelijk geworden. Als de heer Lief tinck er niet in slaagt de tegenstelling tussen de P.v.d.A. en de K.V.P. te overbruggen, dan is waarschijnlijk dit de laatste poging geweest om de brede basis in een parlementair kabinet te redden. De beide grote partijen zijn er dan uit eigen kracht niet in geslaagd bij elkaar te komen.

De politieke situatie wordt in dat geval zeer labiel.

Naar onze mening kunnen dan het best eerst alle mogelijkheden tot het vormen van een parlementair kabinet worden afgetast, terwijl men daarna moet gaan denken aan het vormen van een extra-parlementair kabinet, waarbij een program niet meer aan de fracties wordt voorgelegd, maar de ministers worden aangetrokken rechtstreeks op basis van een program.

AMSTERDAM

N.V. Aannemersbedrijf voorheen
H. DE BAAT
 Directie: E. C. de Baat - T. H. de Baat
 Kantoor: Ceintuurbaan 179,
 Amsterdam. Telefoon 798604 - 53257

J. DE VRIES
 Commissionairs in effecten
 O.Z. Achterburgwal 173, Tel. 47126
 Privé Olympiakade 60, Tel. 94152
 AMSTERDAM

C. LIND & ZOON Ao. 1826
 KASSIERS en COMMISSIONAIRS IN EFFECTEN
 Kelzersgracht 546 - Amsterdam
 Telefoon 41154, 34369, 34213, 30214
 Effectenbeurs Nis 8. Telefoon 49328 en 46640
 ADMINISTRATIE VAN VERMOGENS
 EFFECTENZAKEN - VERZEKERINGEN

H. Robbers Schildersbedrijf
 GUISBRECHT VAN AEMSTELSTRAAT 1, AMSTERDAM
 Telefoon 506595 en 717160

HILVERSUM

C. VAN DEN BRINK
 Fa Erven G. H. van den Berg
Schildersbedrijf
 VAARTWEG 73 - Telefoon 5561 - HILVERSUM

JAN VAN DEN BRUL
 ☆ HEREN- EN JONGENSKLEDING
 ☆ SPORT- EN REGENKLEDING
 ☆ BETERE BEDRIJFSKLEDING
 HILVERSUM - GROEST 60 - TELEFOON 2614

Begrafenisonderneming
L. v. d. Brink
 Spoorstraat 4 - Tel. 4975 - Hilversum
Sinds 1896 een begrip

DE DEUR UIT... DIE WAS
 Als U alles rekt is Reijmerink
 beter en voordeliger!
 REIJMERINK wast goed goed goed!
 en is op de duur heus voordeliger!
Reijmerink - 's-Graveland
 Tel. K 2950 - 8862

WORDT LID VAN DE
 Prot. Christelijke Begrafenis Stichting
„GOOI EN EEMLAND”
 HILVERSUM - Tel. 4975-10574
 Inlichtingen bij uw kosters.

Cinderella
 Het modehuis met de ruime keuze, ook
 in grote maten en voor oudere dames!
 ☆ Elegant, prettige pasvorm, voordelig!
 HAVENSTRAAT 53 - HILVERSUM - TELEF 2151

Koopt bij de adverteerders

EEN UITKOMST VOOR MAAGLIJDERS

Maaglijders, U kunt weer alles gaan eten. De
 echte C-R MAAGTABLETTEN zijn weer in
 Nederland verkrijgbaar.

C-R MAAGTABLETTEN

geven direct verlichting en zijn pijnstillend.
 De echte Amerikaanse C-R Maagtabletten zijn
 die lichtgele tabletten. Alleen verkrijgbaar bij:

LOUIS RIETBERGEN

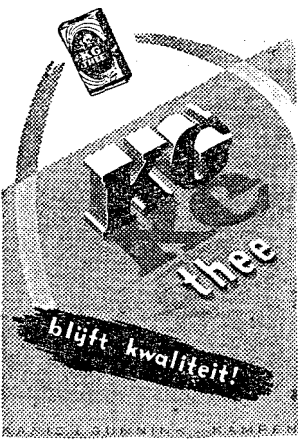
NIEUWE BINNENWEG 400 - ROTTERDAM
 Vraagt inlichtingen zonder enige verplichting.

Bloemistknechten gevraagd

Voor vakopleiding is te Aalsmeer goede gelegenheid.

M. C. van Staaveren - Aalsmeer

Hornweg 24

Mengsels geneeskruiden

samengesteld door de be-
 roemdste natuurgeneesk. art-
 sen en specialisten ook voor
 uw kwaal leveren wij u à
 / 3,95 per maandpakket.
 Naast deugdelijkheid garan-
 deren wij volledige onschade-
 lijkheid. Waaraan u ook lijdt
 en wat u ook al geprobeerd
 hebt, wendt u tot ons. Dui-
 zenden wanhopigen danken
 hun genezing aan onze mid-
 delen!
 Meldt ons uw kwaal en wij
 helpen u!

Kruidenhuis „Flora”

Westersingel 40, Groningen

ZWOLLE

Makelaarskantoor J. G. Bramer

Woningbureau
 Assurantie
 Hypotheken
 Taxaties
 ZWOLLE - WILHELMINA STRAAT 35 a
 Postrekening 21139, Tel. 6783 b.g.g. 5729

BEGRAFENISSEN

(ook buiten Zwolle)

R. Dragt

Roggenstraat 22 - Telef. 5594 - Zwolle

HET VERTROUWENSADRES VOOR

PIANO'S EN ORGELS

ook voor het stemmen en onderhouden van uw instrument

GANZEVOORT

DIEZERSTRAAT 116 - TEL. 6552 - ZWOLLE
 Uitgebreide keuze muziek en grammofoonplaten

DE BIJBEL ALS HISTORISCH DOCUMENT
 IN ERE HERSTELD!

Deze zomer verschijnt van Werner Keller

DE BIJBEL HEEFT TOCH GELIJK

Dit belangrijke werk, voorzien van talrijke illustraties kost
 slechts f 19.50.

Teken nu reeds in bij:

Boekhandel Westerhof

MELKMARKT 36 - ZWOLLE - TELEF. 6171

WONINGINRICHTING

Boertien

Sassenstraat 39 - ZWOLLE - Tel. K 5200-6473

Levering franco met eigen wagen.

DRENTE

BOUWBEDRIJF VANESS

Emmen
 KAPELSTRAAT 20 - TEL. 671

Uitvoering
 van alle voorkomende bouwwerken

MEUBEL EN MATRASSENFABRIEK

„Het Hunebed” Emmen

Tel. 562-K 5910

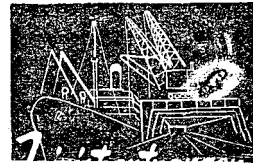
Levering van houten en stalen Slaapkamers,
 Ledikanten, Nachtkastjes, Tafels, Kasten,
 Spiraalmatraszen, Divanbedden, Kanteelbedden enz.
 Vraagt vrijblijvend onze catalogus met prijscourant
 Levering alleen aan de handel.

DE GROOTSTE SORTERING

MANTELS KOSTUUMS JAPONNEN OVERJASSEN

De beste kwaliteiten - De laagste prijzen
 De Speciaalzaak voor betere Dames- en Herenkleding

BUINING HOOGVEEN

EMIGRATIE

Als specialisten belasten wij
 ons met de volledige verzor-
 ging van verzendingen over-
 zee.

Tel. 2841 (K 5280)

JAN DE BOER N.V. HOOGVEEN

FA. K. HARTMAN EN ZN.

Telefoon 2130

Voor al Uw verhuizingen
 en Transporten

AUTODIENST HOOGVEEN-GRONINGEN v.v.

Meubilering Zandbergen

MEPPEL - HOOGVEEN
 Voor Zuid-west Drente
 HET ADRES VOOR HET INRICHTEN
 VAN UW WONING

RADIO ELEKTRA

Gas en Waterleiding
 Sanitair
 en Loodgieterswerken
 HOOFDSTRAAT 220
 HOOGVEEN

Beleeft aanbevelend, Fa. D. LION en Zn.

ZUTPHEN EN OMSTREKEN

Voor al Uw **SCHOEISEL** naar **KROES**

Schoenmagazijn

GROENMARKT 47 ZUTPHEN

Vakkundige bediening

Rijwielen direct van de fabriek

Besparing f 60 per fiets. Gratis prijscourant A-E. Zie nrs 5-6
 f 168.50 met knijpremmen, drie-versnellingsnaaf (org. S-A)
 aluminiumvelgen, enz. Franco huis. Ook gemakkelijke beta-
 lingscondities.

SIMBA-RIJWIELENFABRIEK

's-Gravenzande, telefoon 673. Voor Noord-Holland: L. Coupe-
 russtraat 2 Amsterdam-W., telefoon 131448.

VOOR ADVERTENTIES

gelieve men zich uitsluitend te wenden tot de
 advertentie-administratie: Kon. Wilhelminalaan 34,
 LEIDSCHENDAM

SCHOOLMEUBELN

MEUBELINDUSTRIE ROTHUIZEN N.V. EDE

BOERHAAVE

VAN 1907

Heemskerckstraat II

's-Gravenhage

Telefoon 33 09 05

DE

aangewezen Verzekering-
 Maatschappij

ONGEVALLN
 ZIEKENHUISVERPLEGING

OPERATIE
 WEKELJKSE UITKERING BIJ
 ZIEKTE

Vraagt prospectus!

Koopt een goed kostuum

enorme keuze tegen uiterst scherp gestelde prijzen.
De eerste reis is lonend

DUTHLER
VARSSEVELD

n.v. drukkerij van haeringen
Prinsegracht 126 / 's-Gravenhage
Telefoon 33.41.20 - 33.41.21

speciaal adres voor uiv:

HANDELSDRUKWERK
DISSERTATIES
TIJL SCHRIFTEN
BOEKWERKEN

Op u vraag zullen wij u gaarne bezoeken.

Verplaatsbare houten

gebouwen

Directie- en schaftketen
Noodwoningen, -scholen
en -kerken
Directie- en schaftwagens
etc.

HOUTBOUW **HAHBO**
HARDINXVELD
Tel. 41 Neder-Hardinxveld

FIRMA

BLAAK

BOOT- EN SLOEPENBOUWERIJ
HOOGZAND

SCHEEPSBOUWERVEN

A. VUYK & ZONEN

CAPELLE AAN DE IJSSEL

Nieuwbouw en reparatie

Telefoon Rotterdam 113333 (K 1800)

SERRES EN WARENHUIZEN.
BOUW.

N.V. AANNEMERSEBEDRIJF

Boers en Vrijland

Kantoor Molenstraat, 's-Gravenzande
Tel. K 1748-538 en 738

Uw adres voor:

DIRECTIEKETEN
BARAKKEN
SCHOLEN
ZOMERHUISJES
enz. enz.

Fa Gebr. Timmer

Houtbouw - Giessendam - Telefoon 62

N.V. W. J. SCHULING'S
HANDELSONDERNEMING

BINNENHAVENWEG 20
HENGELO

Telefoon K 5400-3029

(na 18 uur Deiden, K 5497-447)

BONGERS
WAGENINGEN

Verhuizingen Verpakkingen -

Meubelopslag

Intern. autotransp. Zweden,
Zwitserland, enz.

Telefoon 2725 - Law. Allée 88

Scheepsinstallatiebedrijf
„Nederland” N.V.

Oostdijk 29, IJsselmonde
Tel. 445 Ridderkerk
(4 lijnen)

Voortstuwings-
installaties
van elk vermogen.

UIT PERS EN PERIODIEK

C.H. pleidooien voor TOENADERING

Zelfstandig

In de Christelijk-Historische Nederlander is een verslag opgenomen van de rede, welke de heer H. W. Tilanus heeft gehouden op de Zomerconferentie van de Unie. In dit verslag lezen we o.m.:

„Van A.R. zijde zijn veel stemmen opgegaan voor een fusie. Ook de heer Tilanus kreeg van verschillende anti-revolutionairen per brief menige wenk, maar het dagblad „Trouw” (A.R.) schreef in het no. van 14 juli:

„De C.H.U. en de A.R.P. benaderen de actuele problemen inderdaad volslagen anders. En dat heeft bij beide een oud, maar nu nog springlevend theologisch motief. En daarom is de ene protestants-christelijke partij bij deze stand van zaken een onmogelijkheid.”

De heer Tilanus is het met deze uiteenzetting van Trouw eens, al blijft hij nog altijd voor een nauwe samenwerking met de A.R. voelen met behoud van eigen zelfstandigheid. Hij is het dan ook eens met wat de heer Pollema in de C.H. Nederlander schreef: „De Chr. Hist. Unie blijve een zelfstandige partij.”

Willen

Dr. J. J. R. Schmal heeft in De Telegraaf een pleidooi geleverd voor toenadering, onder de titel: „Laten A.R. en C.H. begin maken met geregeld overleg”. Hij schrijft o.m.:

„De onderlinge verstandhouding tussen anti-revolutionairen en christelijk-historischen is, ook nationaal bezien, allermint een overschillige zaak: de toekomst van ons rechtzinnig-protestantse volksdeel is er ten nauwste bij betrokken.....

Het is met opzet, dat wij het wagen, juist te dezer plaatse als vrije tribune voor de gescheidenheid van a.-r. en c.-h. de aandacht te vragen, immers heel Nederland heeft bij deze zaak belang, hetzij als speler op het toneel, hetzij als toeschouwer. Onder de toeschouwers rekenen wij dan niet in de laatste plaats het aanzienlijk getal dergenen, die hoewel niet bij een der betrokken partijen aangesloten, nochtan traditioneel aan een van beide hun stem plegen te geven of althans haar voortbestaan gewenst achten.

Wat er op den duur in ons volksleven van anti-revolutionairen en christelijk-historischen gezamenlijk of wel elk voor zich terecht zal komen, is waarlijk geen nieuwe vraag. De erflaters van de politieke beschaving van het betrokkene volksdeel, mannen als dr. A. Kuyper en Jhr. mr. A. F. de Savornin Lohman hebben het blijvend gescheiden optrekken van hun geestverwanten zeker niet gewild. Rechtzinnig jong-Nederland, voorzover het niet te kwader ure onder de invloed van doorgebroken predikanten en van mantelorganisaties als „De Jonge Kerk” is geraakt, wil het vandaag de dag zeker evenmin.

Vlak na de bevrijding had het er een ogenblik de schijn van, dat a.r. en c.h. elkander zouden vinden. Jammer

genoeg lieten figuren van wie men betere dingen had mogen verwachten op het beslissende ogenblik zich de teugels ontglippen. Van voraan en leiding was onder deze omstandigheden geen sprake meer: men liet het naar de wijze der besluitelozen bij een simpel volgen van wat sommige stemmen uit de schare meer suggestief dan overtuigend te verstaan gaven.

Het povere resultaat was, dat a.r. en c.h. tot beoefening van onderling contact, besloten. Dat zelfs daarvan, althans op parlementair niveau, zegge niets terecht is gekomen, kan elke insider bevestigen.

Een nieuwe fase in het zich dientengevolge voordoeende ziekteverschijnsel is, dat men zich thans — en dat nog wel van weerszijden — uitput in de verzekering, dat fusie van a.r. en c.h. niet mogelijk zou zijn.

Alsof zulk een fusie in het jongste verleden door iemand in ernst zou zijn bepleit.

Niet naa. fusie immers, maar naar onderlinge toenadering, een aan Da Costa ontleende term, of zo men wil: georganiseerd overleg, wel te verstaan: op parlementair niveau, gaat sinds lang veler begeerte in den lande uit.

Het is op het ogenblik de vraag, of men hier en nu daartoe de nodige (heus niet zoveel!) kracht zal weten op te brengen.

Van niet kunnen is geen sprake: het gaat er alleen maar om of men metterdaad wil. Waar een wil is, daar is immers ook een weg.

Het is niet slechts in het belang van a.r. en c.h. als de

naast betrokken partijen, maar van de gezonde ontwikkeling onzer staatkundige verhoudingen in de naaste toekomst in het algemeen, dat om te beginnen zij, die elkander met een minimum van goede wil zouden kunnen vinden, zich thans in volle openhartigheid, derhalve zonder enige reservatio mentalis uitspreken over de vraag of zij dit willen ja of neen.

Het zou op politiek zedenbederf wijzen, indien men het zou aandurven ten aanzien van een zo belangrijk vraagstuk als het onderhavige zichzelf en de natie („heel de kerk en heel het volk” zoals dr. Ph. J. Hoedemaker het eenmaal uitdrukte) in het onzekere te laten.”

Zoeken

In de Christelijk-Historische Nederlander schreef de heer F. H. van de Wetering opnieuw over het vraagstuk van het samengaan en thans onder de titel „Onwerklijke voorstelling.” Aan dit artikel is het volgende ontleend:

„Zal het A.R.-volk zo maar sliken, dat vele C.H.U.-ers voor instellingen als de N.C.R.V. of de christelijke organisaties niet veel voelen? Dat zijn geen slappe C.H.U.-ers, al denk ik persoonlijk anders over deze vraagstukken, maar mensen die vanuit het beginsel elke opsluiting afwijzen en die uit angst voor verzuiling hun positie in het algemeen verenigings- en organisatieleven zoeken. Ik persoonlijk heb die angst niet en meen dat b.v. de christelijke

organisatie juist als bundeling van krachten het algemeen belang kan dienen. Zou dra echter een christelijke organisatie eindoel en bestemming zou zijn, kies ook ik het hazenpad. Deze Christelijk-Historische opvatting zal ons volk voor verzuiling en eng-hartigheid, voor strenge partijgeest en massificatie behoeden. En het is toch deze gefundeerde Christelijk-Historische vrijheid die door het Nederlandse Volk wordt begrepen.

Ik acht het een echte reformatorische vrijheid die een mild klimaat en een houding van persoonlijke verantwoordelijkheid schept.

Welnu, laat ons zoeken wat verenigt en waar mogelijk ook met de Anti-Revolutionairen samenwerken, maar in geen geval een van de beide groepen in een geestelijk buis dwingen dat haar niet past.

Ik weet dat het vele van mijn politieke vrienden deugd zal doen te vernemen dat de beide fractieleiders bij de moeilijke Kabinetsformatie nauwkeurig en geregeld contact met elkaar hebben. Alleen langs de weg van oprechte samenwerking, waarbij men bereid is het Chr. Historische beginsel de volle plaats te geven, kunnen ons volk, dat in materialisme en onkerkelijkheid onder dreigt te gaan, weer nieuwe idealen worden bijgebracht. De eerste vraag is dan ook hoe in de volgende periode het Christelijk-Historisch beginsel in de taal van onze generatie en aangepast bij de techniek van heden het volk kan worden voorgezet.

Zie, dat is een werkelijke voorstelling en bewijst een geestelijk krachtige houding.”

EN ONS COMMENTAAR

Samenwerking van bovenaf

Nog steeds blijft de discussie over de verhouding van Anti-Revolutionairen en Christelijk-Historischen gaande. En dat is gelukkig.

Want ook al is duidelijk dat het niet zo spoedig zal komen tot een fusie van beide partijen, nauwere samenwerking is zeker gewenst en noodzakelijk en toch ook mogelijk.

Reeds tal van voorbeelden van samenwerking kunnen worden gegeven. In een aantal gemeenten trekken A.R. en C.H. bij de raadsverkiezingen reeds met een gemeenschappelijke lijst op, zoals ook in Amsterdam. In Rotterdam hebben de A.R. daartoe bij de laatste raadsverkiezingen ook een voorstel gedaan, doch de C.H. meenden dat niet te kunnen aanvaarden. Niettemin is er in de Maasstad een hartelijke samenwerking tussen de beide raadsfracties, die regelmatig gemeenschappelijk vergaderen.

Die gemeenschappelijke fractievergaderingen worden ook in tal van provinciale staten aangetroffen. En het is bekend, dat ook de A.R. en C.H. Eerste Kamerfracties contact met elkander onderhouden.

De toestand is dus waarlijk niet zo ongunstig als men het wel eens wil doen voorkomen. Maar er kan nog meer gedaan worden. Van het grootste belang zal het zijn, dat ook de Tweede Kamerfracties van A.R. en C.H. nauwer zullen samenwerken. En dan is er ten slotte ook de vraag, of er niet met meer kracht naar gestreefd moet worden, dat de hogere partijorganen van de beide partijen tot geregelde samenwerking, althans samenspreking komen.

De Reorganisatiecommissie heeft daarop destijds in haar rapport de aandacht gevestigd. Het zal gewenst zijn, dat in de komende periode gepoogd wordt iets van hetgeen in dat rapport daaromtrent is vermeld, verwezenlijkt wordt.

Dat alles zal zich niet in de binnenkamer moeten afspelen. Het zal naar buiten duidelijk moeten worden, dat de beide grote protestants-christelijke partijen niets liever willen dan zo nauw mogelijk naast elkander op te trekken.

Toenadering eist der tijden nood...

Dat gold in de dagen van Da Costa, het geldt niet minder in onze tijd.

AMSTLEVEN levensverzekering

Kleuter-les

OOLTGENSPLAAT is natuurlijk de hele wereld niet, ook al is het een dorp dat er wezen mag. Maar men heeft daar een schoolgebouw, waarop men terecht trots mag zijn. Enige weken geleden is deze school officieel geopend. En nog wel liefst door een Franse oud-minister! Monsieur André Marie was er speciaal voor naar Ooltgensplaat — de Plaet — gereisd om de opening te verrichten. Onze demissionaire minister van onderwijs, mr. Cals, was er bij tegenwoordig.

Deze school, ofschoon nog gloednieuw, heeft reeds een geschiedenis. In meer dan één opzicht. Het gebouw is een geheel nieuw model kleuterschool, die gebouwd werd met gelden, welke na de watersnood van 1953 door de Franse schooljeugd bijeen gebracht werden. Monsieur André Marie was toen in Frankrijk minister van onderwijs en hij was het, die de jeugd van zijn land opriep tot steun aan het Nederlandse rampgebied. Het was niet aan dovemansdeur geklopt. De Franse schooljeugd gaf spontaan, zodat van het bijeengezamelde geld verscheidene scholen, door de vloed hevig geteisterd, hersteld konden worden. En in Ooltgensplaat, op het eiland Goeree en Ooverflakke, kon zelfs een prachtige kleuterschool gebouwd worden!

Het is niet teveel gezegd. Het is een prachtschool!

Maar aler het zover was dat deze school officieel geopend kon worden, had zich in Ooltgensplaat reeds een kleine schoolstrijd afgespeeld.

Er bestond, moet men dan weten, in het dorp op het eiland een openbare kleuterschool. Een christelijke kleuterschool was er niet; en daarom brachten vele protestantse ouders hun kleuters naar deze openbare kleuterschool. Men begreep echter, dat het anders moest. En bij sommigen leefde de wetenschap, dat de schoolstrijd in de negentiende eeuw het concrete punt geweest is waardoor in Nederland Christelijke politieke partijen zijn ontstaan. De Christelijke politieke partij strijdt voor het recht der Christen-ouders, het recht om hun kinderen een principiële, een christelijke opvoeding te geven. De kleuter uit het christelijke gezin, het kind van Christen-ouders, behoort in christelijke geest te worden gevormd. Helaas waren er in Ooltgensplaat ook wel ouders, die de openbare kleuterschool als een zelfsprekendheid konden aanvaarden, ofschoon deze ouders wel kerkelijke belangstelling toonden.

Het waren de voorstanders van christelijk onderwijs, die tot het besluit kwamen, in Ooltgensplaat tot de oprichting van een christelijke kleuterschool te komen. Men ging aan het werk — er werd hard en voortvarend gewerkt in De Plaet! Spoedig was het benodigde aantal handtekeningen van ouders van toekomstige kleuterleerlingen verkregen. Men had zelfs méér handtekeningen dan volgens het wettelijk voorschrift nodig waren. Aan alles was voldaan en er was niets meer, dat het stichten van een christelijke kleuterschool in de weg stond.

Maar toen kwam de zogenaamde neutraliteit op de proppen. — Waarom, zo vroeg deze neutraliteit, is er in Ooltgensplaat een christelijke kleuterschool nodig? De openbare kleuterschool voldoet toch uitstekend!

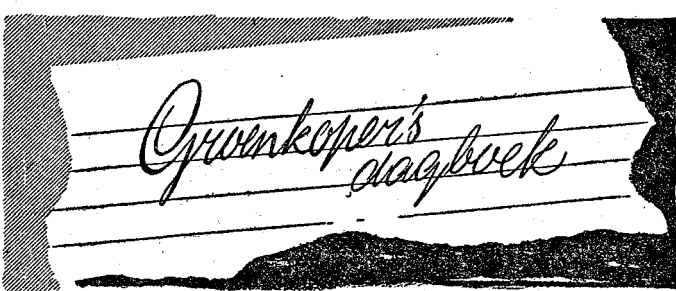
Jawel, in vele opzichten was alles inderdaad uitstekend. Maar één ding ontbrak: De christelijke levensovertuiging kwam bij de kleuteropvoeding niet tot haar recht. Kon niet tot haar recht komen, want het was een openbare, een algemene kleuterschool. Daardoor voelden de Christen-ouders zich in geweten verplicht om over te gaan tot het stichten van een Christelijke kleuterschool.

De neutraliteit gaf in Ooltgensplaat echter voorshands geen krimp. Men verklaarde, dat het openbare kleuteronderwijs voor kinderen van ouders van alle gezindten geschikt was — want dáárom was men immers openbaar en algemeen! Neen, zeiden de voorstanders van Christelijk kleuteronderwijs. Zij zeiden het naar eer en geweten. Het moest hun ook bij het kleuteronderwijs mogelijk gemaakt worden om naar eigen geweten hun doopbeloften na te komen.

Toen werd in een gemeenteraadsvergadering, waarin het verzoek tot medewerking aan de stichting van een Christelijke kleuterschool ter tafel kwam, een vriendelijk voorstel gedaan: Men moest een commissie benoemen, welke zou nagaan in hoeverre men de ouders, die Christelijk onderwijs voor hun kleuters begeerden, tegemoet zou kunnen komen.

6
AUG.

Vanmorgen in de vroege hartelijk de hand geschud van de Rotterdamse vriend. Niet vanwege een politieke overwinning, doch met het oog op het simpele feit, dat mijn vakantie ten einde was en ik naar huis ging. Over de kabinetssituatie verkeerde hij in het onzekere, aangezien hij al twee dagen op zijn krant wachtte. Ik vermoedde, dat dit niet aan de krant lag. Er waren de laatste dagen zoveel Nederlanders aangekomen, dat ons hotel wel het Beurscafé geleeleek. Soms dacht ik: straks komt ober Engel binnen, als u begrijpt wie ik bedoel. Ik schudde dus een hand, zwaaiende de bergen vaarwel en stapte in de bus, welke mij naar beneden bracht, naar het stadje vanwaar de trein vertrok naar een ander stadje, om daar een trein naar een stad te pakken, welke trein mij naar het vaderland voerde. De trein was vol met Nederlanders, hetgeen op zichzelf verblijvend moet zijn, denkt ge. Neen. De reispolitiek van de Hollander buiten de vaderlandse grenzen is er één van merkwaardige structuur. Hij, de Nederlander, is luid van toon, opringerig nieuwsgierig, brutaal en onbeleefd. Het is hard dit te moeten zeggen, maar ik heb maar weinige landgenoten in speciale treinen meegemaakt, die zich niet zo gedroegen, zoals zij zich in de trein van Utrecht naar Driebergen gedragen. Zij, die landgenoten buiten de grenzen van hun land en op weg naar hun haardsteden, denken, dat zij alleen op de wereld zijn. Dat zij alles kunnen zeggen, omdat er in de wijde omgeving toch niemand is, die Nederlands verstaat. Zij zingen: „wij gaan nog niet naar huis”, terwijl zij toch gaan en zij brullen van „toffe jongens” en van andere in geen enkele nette bundel voorkomende zangstukjes. Gelukkig zijn er uitzonderingen, maar ik zou toch wel willen, dat wij in 't algemeen onze naam in het

buitenland wat hoger konden houden.

7
AUG.

Daar koop ik mijn eerste krant aan het grensstation en... „good old Lief tinck”, zei ik bij mijzelf. Met alle kennis, die ik via mijn Rotterdamse vriend van Dr. Diemer vergaard had, had ik toch niet kunnen dromen, dat mijn eerste gedachte in het vaderland, bij het betreden van de vaderlandse bodem, aan prof. mr. P. Lief tinck gewijd zou zijn. Een stille hoop had ik gekoesterd, dat na het mislukken van de pogingen van prof. Romme, aan prof. Zijlstra zou zijn gevraagd als informateur op te treden, maar aan prof. Lief tinck had ik, hoe ondankbaar misschien, al lang niet meer gedacht. „Uit het belastingpapier, uit het hart”, zo was het gegaan met mij ten aanzien van hem. Maar goed, Ik herstelde mij spoedig, nu ik bemerkte, dat de kabinetformatie een zaak van proffen blijkt te zijn. Het is nog te vroeg om de kansen af te wegen.

8
AUG.

Ik moet mij eerst eens oriënteren. Zonder mijn politieke vriend uit de Maasstad zal dat niet zo gemakkelijk gaan. Maar die droomt ook van de politiek, zoals hij mij eens vertelde. Dat doe ik niet. Politiek is iets zakelijks, dromen zijn onzakelijk. Dat heb ik weer van de hoofdredacteur van Trouw, die de dingen duidelijk ziet. In de krant van prof. Romme, „de Volkskrant”, las ik, dat prof.

Lieftinck lange tijd een steen des aanstoots is geweest en een typische socialistische visie heeft. Een soort rode baksteen dus. Het lijkt mij overdreven. Op zijn bureau, de Internationale Bank voor Herstel en Ontwikkeling en op zijn tweede bureau Het Internationale Monetaire Fonds zal heus niet gezongen worden van de verworpenen der aarde, neem ik aan. In ieder geval, ik neem ook aan, dat prof. Lief tinck speciaal de zilveren koorden, waarin een Gordiaanse knoop schijnt te zitten, zal trachten te ontwarren, teneinde de partijen weer bij elkaar te brengen.

9
AUG.

Men kan dus ook schoon schip maken op financieel gebied door te zeggen: „ik betaal mijn schulden niet”. Dat deed de Indonesische regering. Of beter gezegd, men kan het niet. Maar zij, die regering, doet dat en dan nog op een manier, die de onhoffelijkheid zelve is. Het wordt daar ook hoe langer hoe Nasser. Op zo'n manier blijft er van de Ronde Tafel weinig over. Die wordt een bijzettafeltje, naar believen weg te zetten. Prof. Lief tinck was zeker al met vakantie, toen het Int. Monetaire Fonds Indonesië een lening garandeerde. Met dat al wordt de internationale situatie er niet makkelijker op. Engeland en Frankrijk verschepen troepen in verband met de nationalisatie van het Suez Kanaal. Aan het begin van dat kanaal staat, als ik mij niet vergis, nog altijd het standbeeld van de Lesseps, de ondernemer van het kanaal.

Hij staat daar met opgehouden hand. Ik heb het altijd een merkwaardig symbool gevonden. Maar je kunt beter de hand zo houden dan de vuist ballen.

10
AUG.

Langzaam groei ik weer in het dagelijkse werk, hetgeen na een vakantie niet altijd meevalt. Ik heb wel een beetje medelijden met al die politici hier te lande, die nog maar steeds niet met verlof kunnen gaan, omdat zij op Het Kabinet zitten te wachten. Al die echtgenoten en al die kinderen hopen ook maar op een Kabinet, dan kunnen ze naar bos en hei. „Gaan we nog niet weg?” is de vraag van de dag. „Eerst een Kabinet” zegt vader plichtsgetrouw. Want anders heeft hij toch geen rust. In mijn vakantieoord heb ik dan ook geen enkele Nederlandse politicus gezien. Hun vakantie zijn de fractievergaderingen. Maar daar kun je nu eenmaal niet in korte broek en sporthemd verschijnen. En dan te denken, dat je professor voor je naam hebt staan en op 10 augustus nog niet met vakantie bent!

Prof. Lief tinck heeft een lang onderhoud met prof. Zijlstra gehad. Zij hebben de politieke situatie geëxamineerd. Hopenlijk zal die situatie nu eens opklaren.

11
AUG.

Van mijn politieke vriend, die nog in het vakantieoord toefte een prentbriefkaart gehad. Hij schrijft: „maak mij ernstig bezorgd over Kabinetformatie. Telegrafeer mij als er schot in zaak komt”. Nu als hij ongeduldig wordt, dan is het ernst. Ik heb hem niet getelegrafeerd. Dat vind ik overdreven. Ik heb hem een briefje geschreven; „laat het maar aan Lief tinck over”. Daar heb ik namelijk ervaring mee.

William Gruenkoper

Het was bijzonder vriendelijk en ongetwijfeld goed bedoeld. Maar men gaf tevens blijk, dat men de motieven en het goed recht om Christelijk onderwijs voor zijn kinderen te verlangen, niet begreep.

De commissie kwam spoedig met een voorstel: Om de ouders, die christelijk kleuteronderwijs begeerden, tevreden te stellen, zou de kleuterschool-commissie, waarin vanzelfsprekend ook ouders zitting zouden hebben die christelijk onderwijs begeerden, bij de benoeming van een hoofd voor de kleuterschool ernstig rekening houden met de wens van de christen-ouders. De commissie zou de raad voor zo'n benoeming van advies dienen. En nu komt het: De gemeenteraad zou zich aan deze voordracht binden.

Het scheen heel mooi. Maar men heeft in Ooltgensplaat begrepen, dat men er niet op in mocht gaan. Want welke commissie kan een gemeenteraad ooit de plicht opleggen, zich aan een benoemingsvoordracht te binden? En wie zegt, dat een gemeenteraad altijd zo welwillend zal blijven ten aanzien van afspraken, die geen rechtskracht bezitten? Maar dit is niet het belangrijkste. Een openbare kleuterschool is een openbare school. En de wet heeft duidelijk geregeld, dat die openbare school overal, en ongeacht de opvattingen van het hoofd der school, een openbare school zal zijn, zoals de wet dat verstaat. En dus kan een openbare school wettelijk géén Chr. school zijn.

Terecht ging men dus niet op deze goedbedoelde voorstellen in. Men deed hetgeen nodig was. Men stichtte een Christelijke kleuterschool. En thans is in het mooie gebouw, dat door monieur André Marie plechtig geopend werd, zowel een openbare als een christelijke kleuterschool gevestigd. Dat kan, want de indeling van het werkelijk moderne schoolgebotw is zodanig, dat er twee geheel afzonderlijke scholen in gevestigd kunnen zijn.

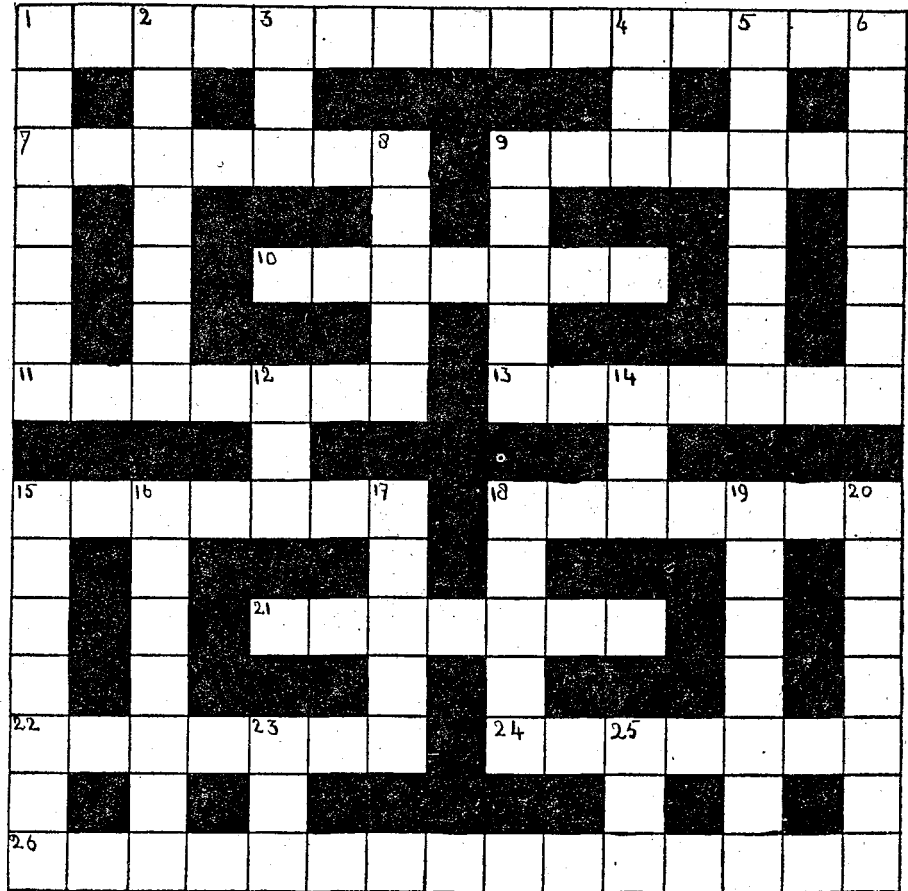
Wellicht interesseert het sommigen, hoe de gemeenteraad van Ooltgensplaat samengesteld is. Deze bestaat uit elf leden, politiek als volgt verdeeld: A.R. 2, C.H. 3, S.G.P. 1, K.V.P. 2, P.v.d.A. 3. De kleuterschoolkwestie, zoals deze in de Plaet speelde, kan een les zijn voor diegenen, die elders in ons land met iets dergelijks te maken hebben of krijgen.

Kryptogram

Horizontaal: 1. Bedrinkt deze man zich 4 keer per jaar aan ¼ l. engels bier? 7. Hoewel hij laat arriveert, kent hij z'n plichten; 9. op 600 gr. kun je drijven; 10. gehakt stuk hout om iets aan te hangen; 11. lelijke dingen zijn in deze gebieden te vinden; 13. afronden waar men rijen van vindt? 15. bij slechte drank verlies je je haren, evenals bij 6 vert.; 18. deze sierlijkheid gaat boven plezier; 21. zo'n kennis geeft u een wapen in handen; 22. lawaaiige knollen; 24. een bemind kippenprodukt werd vroeger veel genoemd; 26. van achteren ziet deze grasjas vogels.

Vertikaal: 1. Tonnetjes vis die je er af kunt lopen. 2. Visuele leerling? Hij geeft in ieder geval op school zijn ogen de kost; 3. eenmaal is niet wild, twee-

maal is lawaaiig; 4. Engelse herberg in een Oostenrijkse grensrivier; 5. sla-planten kan men moeilijk verdragen; 6. vrouwen prijzen niet spoedig; 8. knollen die men maar voor 't inzamelen heeft...; 9.en welke men vlug moet planten, omdat ze voetjes hebben; 12. steen van een boom; 14. al is hij bij 15 hor. geweest, 11 hor. verliest hij niet; 15. boven dit gat komt een huis; 16. stuk van een streekradio op een toren; 17. knol die vader in een luthof brengt; 18. uitspatting in de groei; 19. logement waar een Ier als kastelein optreedt; 20. geen volle liter warme drank; 25. zowel de eerste als de laatste keer, dat we deze man in de Bijbel ontmoeten, zit hij op een stoel; 25. meer dan één man is niet ijverig.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

OFFICIEEL WEEKBLAD VAN DE ANTI-REVOLUTIONAIRE PARTIJ

A.R. in'ormateur

De bekende anti-revolutionaire hoogleraar Mr. W. F. de Gaay Fortman belast met het onderzoek naar de mogelijkheden om een kabinet te formeren! Informateur derhalve met de ruimst denkbare opdracht.

Ziedaar de uitkomst van een week vol spanning en opzienbarende gebeurtenissen. De belangrijkste van deze had wellicht de vorige week zaterdag plaats, toen het onverwachte en in ieder geval zeer ongewenste doorzetten van de socialistische informateur, prof. Lieftinck, leidde tot een contact, overleg en samenwerking tussen de drie „Christendemocratische” fracties, zoals deze terstond in de parlementaire

wandelgangen werden aangeduid. Op het ogenblik, dat dit contact tot stand kwam, was in feite het lot van de pogingen van prof. Lieftinck beslist. Maar bekende taai vasthouder als hij is trok de informateur deze zo voor de hand liggende conclusie niet terstond, maar verspeelde nog enkele dagen om zich te overtuigen, dat toch echt waar was waar hij overigens geen seconde aan had behoeven te twifelen.

Dit vasthouden leverde nog een tweede belangwekkende ontwikkeling op. Te weten de socialistische bereidheid hun lijstaanvoerder en stemmentrekker dr. Drees te laten vallen als minister-president. Naar de redenen kunnen wij op dit ogenblik nog slechts gissen, maar het licht voor de hand, dat èn de bij dr. Drees kennelijk al vroeger aanwezige tegenzin tegen een nogmaals aanvaarden van zijn hoge ambt èn de happigheid in het socialistische kamp schier tot elke prijs regeringsverantwoordelijkheid te blijven dragen aan deze ontwikkeling niet vreemd zijn.

De derde opzienbarende gebeurtenis was het communiqué van het kabinet der Koningin, terstond gevolgd door een persoonlijke mededeling van de staat-

Parlementair of extra-parlementair?

MEN BEHOEFT niet een bijzonder nauwkeurig krantenlezer te zijn om tot de slotsom te komen, dat de kabinetsformatie thans wel in een zeer ingewikkelde fase is gekomen. Vrijwel het gehele politieke jargon moet er aan te pas komen, met als gevolg dat de zaak eer nog duisterder wordt. Neem bijvoorbeeld eens de tegenstelling parlementair en extra-parlementair. Jaren lang hebben onze staatsrechtgeleerden elkander althans figuurlijk in de haren gezeten om nu eens precies uit de doeken te doen, wat het juridische verschil tussen beide typen kabinetten is. Geleidelijk aan is er evenwel een grote mate van eenstemmigheid, dat ten onrechte naar een juridisch verschil is gezocht: zowel het parlementaire als het extra-parlementaire kabinet zijn voor hun beide verantwoordelijkheid verschuldigd aan de volksvertegenwoordiging en hebben, indien dit beleid in het algemeen of op wezenlijke onderdelen wordt veroordeeld heen te gaan. Tenzij het kabinet naar het in onze dagen van evenredige vertegenwoordiging en opkomst-plicht wel van uitzonderlijk weinig praktische betekenis zijnde „wapen” van het uitschrijven van nieuwe verkiezingen mocht grijpen.

Het wezenlijke verschil moet dan ook niet in het staatsrechtelijke, maar in het staatkundige vlak worden gezocht. Dit wil zeggen in de wijze van tot stand koming van het kabinet en diens gevolg in zijn verhouding tot de volksvertegenwoordiging. Bij een parlementair kabinet is er immer sprake van al-

kundig leider van de Katholieke Volkspartij, prof. Romme. Uit een en ander moet namelijk worden afgeleid, dat voor het eerst in deze formatie de gedachte aan een brede basis officieel is losgelaten en de weg is geopend voor het tot stand komen van een kabinet, steunende op slechts één der twee groten, in dit geval zonder twijfel de K.V.P., met uitsgesproken of althans deels stilzwijgende medewerking van in ieder geval de twee protestants-christelijke partijen.

Het is onder deze omstandigheden, dat prof. de Gaay Fortman thans met zijn zeer ruim geformuleerde informatie-taak moet beginnen. Wij kunnen ons voorstellen, dat hij allereerst de behoefte zal hebben zijn hoofdzakelijk uit dagbladen verkregen kennis — de A.R. hoogleraar was al verscheidene weken met vakantie afwezig — te toetsen, te verdiepen en uit te breiden door een rustige studie der stukken en een zeer brede oriëntatie. Dit kan betekenen, dat de nieuwe informateur talloze personen uit allerlei kring zal verzoeken eens met hem te komen praten. Uit deze bezoeken mag echter bepaald geen enkele andere conclusie worden getrokken dan hier aangeduid! Eerst in de loop van de volgende week is groter duidelijkheid te verwachten, een duidelijkheid, die wij met gespannen verwachting en vol vertrouwen tegemoet zien.

thans enige openlijke en rechtstreekse bemoeiing van een aantal kamerfracties bij monde van haar voorzitters met het program van het te vormen kabinet en sinds 1945 als regel ook met de zetelverdeling. Bij de vorming van een extra-parlementair kabinet blijft een dergelijke bemoeiing achterwege. Uiteraard zijn binnen beide hoofdtypen van kabinetten nog allerlei variaties mogelijk.

Duiken wij ter toelichting eens wat in de parlementaire geschiedenis. Dan is het vermaarde klassieke voorbeeld van een uitzonderlijk parlementair kabinet dat van 1922. De formateur Ruys de Beerenbrouck legde een ontwerp-program aan de drie rechtse fracties voor, waarop men het tenslotte eens werd. Overeengekomen werd, dat bij de uitvoering van de noodzakelijk geachte bezuiniging en versobering overleg met deze fracties — niet met de Staten Generaal! — zou moeten worden gepleegd als ook over een aantal andere concrete maatregelen. En het stuk eindigde: „Zijnde dit in viervoud onderkend door de vertegenwoordigers der A.R., C.H., en R.K. Tweede Kamerfracties en de Kabinetsformateur, ten bewijze van overeenstemming inzake het optreden van de formateur op dit program, waardoor de drie fracties tegenover elkander en tegenover de formateur gebonden zijn tot het verlenen van steun op essentiële punten aan het Kabinet en aan ieder van zijn leden”.

Het andere uiterste wordt wellicht gevormd door de tijdens de politieke crisis van 1926 aan de Kan verstrekte, overigens terstond door hem geweigerde, opdracht tot het formeren van een ambtenaren-kabinet. Want in deze opdracht lag met zoveel woorden besloten, dat niet alleen geheel buiten de fracties om maar ook met terzijde laten van ieder actief in het politieke leven staande figuur te werk zou moeten worden gegaan.

Op de grens tussen parlementair en extra-parlementair liggen die kabinetten, bij welker vorming geen officieel overleg tussen formateur en fracties over program en zetelverdeling is gepleegd, dat in een formeel akkoord is uitgemond, maar waarin wel zeer voor-aanstaande figuren uit de verschillende fracties zitting hebben. Zo werd het thans demissionaire kabinet nadrukkelijk extra-parlementair genoemd, niet-tegenstaande een lange voorgeschiedenis van nauwgezet overleg en het zitting hebben van zeer prominente politici. Zulks vooral op grond van het feit, dat in het laatste stadium het extra-parlementaire nadrukkelijk voorwaarde was.

Het extra-parlementair zijn brengt met zich, dat de fracties een aanzienlijk grotere vrijheid van handelen hebben dan bij een formeel akkoord, zelfs als dit in veel minder ingrijpende termen is geformuleerd als in 1922 het geval was. Deze vrijheid van handelen kan een ernstige bedreiging voor de vastheid van het te voeren beleid betekenen en zelfs op onverwachte ogenblikken de val van het kabinet met zich brengen. De noodzaak om van voorstel tot voorstel een meerderheid te moeten verwerven kan het extra-parlementaire kabinet in een soort zig-zag koers dwingen en tot schipperen verleiden, vooral wanneer op een gegeven ogenblik impopulaire maatregelen moeten worden genomen. Een en ander tot schade van land en volk.

Daartegenover kunnen de sterke bindingen van het parlementaire kabinet leiden tot een aantasting van de zelfstandigheid en de eigen rechten van de volksvertegenwoordiging. In die situaties namelijk, waarin het kabinet door bepaalde omstandigheden een zeer overwegende invloed uitoefent, gelijk dit

vooral in de eerste jaren na de bevrijding ten onzent het geval was. Waarbij de rechtstreekse invloed van parlementaire minderheden vrijwel tot nul kan worden gereduceerd. Maar omgekeerd, zoals in het begin der twintiger jaren de verhouding was, kunnen de ministers worden tot „zet-ministers met wisselend mandaat”, om een in die dagen gebruikte uitdrukking te bezigen. Waarmede wil zijn gezegd, dat de zelfstandigheid en het eigen recht van de meerderheid van de volksvertegenwoordiging werd aangetast.

Om het kwartet van bedenkelijke uitschieters vol te maken moet tenslotte worden gewezen op de zich eveneens voor gedaan hebbende omstandigheid, dat de volksvertegenwoordiging door interne tegenstellingen zo verdeeld is, dat uitsluitend negatieve maar geen constructieve meerderheden kunnen worden gevormd. Dan is het een kwestie geworden van dulden van een extra-parlementair kabinet bij gebreke aan wat anders, hetgeen met zich kan brengen, dat de positie van een dergelijk kabinet tegenover het parlement zeer sterk wordt, maar het in feite niet is te vervangen. Maar anderzijds is het dikwijls niet tot een vast beleid met perspectief in staat, daar het voldoende grondslag, zeker voor ingrijpende maatregelen mist.

Zo spelen bij voortduring in de kwestie parlementair of extra-parlementair twee gewichtige motieven van ons staatkundig bestel een rol: enerzijds het dualisme tussen regering en volksvertegenwoordiging met elk haar eigen rechten en plichten, die van weerszijden behoren te worden geëerbiedigd en anderzijds het uitoefenen van de gezonde volksinvloed via de volksvertegenwoordigers op het regeerbeleid. Men zou in het algemeen kunnen zeggen, dat het uitoefenen van volksinvloed ophoudt gezond te zijn als het dualisme tussen regering en parlement wezenlijk wordt aangetast. Maar het is duidelijk, dat dit niet meer is dan een betrekkelijk vaag richtsnoer dat in iedere concrete situatie een geëigende uitwerking behoeft.

Tal van omstandigheden, daaronder begrepen ingrijpende veranderingen in de functionering van ons staatkundig bestel, hebben met zich gebracht, dat in de jaren na de bevrijding het feitelijke overwicht van het kabinet en zijn individuele leden op de volksvertegenwoordiging sterk is toegenomen. Dit heeft bij de Tweede Kamer en ook bij de politieke partijen een aantal aanpassingsmaatregelen uitgelokt, die evenwel ook naar onze overtuiging nog niet hebben geleid tot een opnieuw intreden van een bevredigende evenwichtssituatie, waarin de volksinvloed tot haar recht kan komen. In dit licht moet mee de bemoeienis der fracties met de verschillende formaties worden gezien: een der weinige middelen om het ten voordele van het kabinet verstoorde evenwicht zo goed mogelijk te compenseren. Maar dit houdt tevens de waarschuwing in er tegen te waken, dat de fracties de „gevangenen” van het kabinet zouden worden, terwijl bovendien zal moeten worden erkend, dat met name op het sociaal-economisch terrein wel in algemene termen over de richting van het beleid en de prioriteiten van bepaalde maatregelen kan worden gesproken, maar een meer uitgewerkt plan voor vier jaren een onmogelijkheid is.

Alles zo goed mogelijk tegen elkander afwegende en bovendien een open oog hebbend voor de wel zeer ingewikkelde en verwarde situatie van dit ogenblik s onze slotsom, dat thans een extra-parlementair kabinet, waarin vooraanstaande politici zijn opgenomen, de juiste variatie zou zijn.

Bestuursleden aan

HET WERK

* *De verhoging van het ledenaantal vraagt de aandacht*

* *De leden moeten worden bezocht*

DE vakantieperiode raakt op haar einde. Langzamerhand keren op de bureaus en in de werkplaatsen de normale arbeidsverhoudingen terug. Wanneer binnenkort de schooldeuren opengaan en ook de leraren en de onderwijzers weer aan het werk zijn getogen, wordt het ook tijd aan het werk van de kiesvereniging te gaan denken.

Dat geldt natuurlijk in de eerste plaats de bestuursleden en in het bijzonder de voorzitters en de secretarissen onder hen. Zij moeten er nu reeds over gaan denken een aantrekkelijk winterprogramma te gaan opstellen. Taakinventarisatie is een modern woord, dat tegenwoordig nogal eens opgang doet. Daaronder wordt verstaan dat men van te voren rustig overweegt welke taak in de nabije toekomst moet worden verricht. Het gaat dus om een nauwkeurige bepaling en vaststelling van de doeleinden, die men wil nastreven. Daarvoor is eerst nodig een behoorlijk overzicht van de situatie, waar men voor staat.

PUNT EEN van ieder winterprogramma is altijd de verhoging van het ledenaantal. Daar moet iedere winteractie mee beginnen. Er zijn altijd een paar leden verhuisd naar een andere gemeente. Er zijn ook altijd een paar mensen ingekomen, die nog niet als lid zijn ingeschreven, en die dus nog moeten worden bezocht. Maar soms is er ook reden om te overwegen eens een flinke ledenwerfcampagne op stapel te zetten en daardoor te trachten in een ruk het in de loop der laatste jaren geslonken ledental omhoog te vjzelen. Daar is bij het begin van deze wintercampagne meer reden toe dan anders. Vele kiesverenigingen zijn er door de nieuwe contributieregeling toe overgegaan de jaarlijkse bijdragen der leden aanmerkelijk te verhogen en dit heeft in vele gevallen enig verlies in ledental tengevolg gehad. Voor deze kiesverenigingen is de taakstelling eigenlijk zeer eenvoudig. Haar taak is het er voor te zorgen dat dit ledental weer op peil wordt gebracht. Het aantal der bij de partij aangesloten leden bewoog zich gedurende de jaren na de oorlog rond de 100.000. Maar dat aantal vertoont een neiging te dalen. Dat is op zich zelf wel begrijpelijk, maar we mogen daarin toch niet berusten.

Wij moeten daarbij een ding niet vergeten. Er kan bij de verkiezingen gebeuren wat er wil, wanneer wij er in slagen onze mensen bijeen te houden in de partijorganisatie dan blijven we als partij ons handhaven. De kiezersgunst hebben we niet in de hand. Wanneer het op stemmen aankomt kan het ons tegen zitten. Maar dat zegt niets over de interne kracht waarover de partij beschikt. Aan het ledental kunnen we wel degelijk iets doen. Dat hangt voor een groot gedeelte van onze activiteit af. Wat dat aangaat is de conjunctuur, om deze economische term eens te gebruiken, momenteel eerder gunstig dan ongunstig te noemen. Heel wat mensen zijn door de ongunstige verkiezingsuitslag wakker geschud. Dat zijn vaak mensen, die dachten dat het met de Anti-Revolutionaire Partij ook wel goed ging zonder hen. Hoeveel Kerkeeraadsleden zijn er niet, die meenden dat zij dit werk wel rustig aan anderen konden overlaten, maar die nu toch tot de ontdekking gekomen zijn, dat er ook op politiek terrein toch wel iets moet worden gedaan, en die nu mee bereid zijn hun schouders te zetten onder het werk, dat ook van hen wordt verlangd. Maar die mensen moeten natuurlijk worden opgezocht. Er moet met hen worden gesproken en het moet hun duidelijk worden gemaakt.

IN de komende wintercampagne zal door de besturen der kiesverenigingen veel werk moeten worden verzet. Vooral door de bestuursleden persoonlijk. De moeilijkheid waar wij in veel gevallen voor staan is immers dat we de leden niet kunnen krijgen op de vergaderingen van de kiesvereniging. Het kan zelfs zo worden gesteld dat we het merendeel der leden zelfs niet op onze vergaderingen zien. En nu kunnen we er wel over tobben dat dit zo is, maar met dat tobben schieten we niets op. We moeten doodeenvoudig naar die leden toe. Dat is de enige remedie. En daarom moeten onze bestuursleden er op uit. Zij moeten al de leden langs. En zij moeten gaan informeren hoe er door de leden over onze partij wordt gedacht. Het resultaat zal dan enerzijds teleurstellend en anderzijds

ook bemoedigend zijn. Teleurstellend, omdat men dan ongetwijfeld tot de ontdekking zal komen dat de vermaterialisering ook in de eigen kring gevonden wordt. Zowel bij de arbeiders als bij de middenstanders verneemt men steeds meer de vraag „Wat doet de partij eigenlijk voor ons?“ Door heel wat middenstanders wordt zonder meer beweerd dat onze partij tegenwoordig alleen maar iets doet voor de arbeiders. En door de arbeiders wordt strijk en zet volgehouden, dat onze partij alleen maar een middenstandspartij is, die nauwelijks oog heeft voor de moeilijkheden in het leven van de arbeider. Die klanken worden over en weer telkens gehoord. Aan beide groepen zullen we duidelijk moeten maken dat onze partij voor alles is een principiële partij, de draagster van een Christelijke Staatskundige gedachte, waarbij niet het belang, maar het beginsel op de voorgrond treedt. Natuurlijk gaat het in de politiek vooral over zakelijke dingen. Dat is vooral tegenwoordig het geval. In de tijd van Colijn hadden we ook reeds met dit verschijnsel te maken. Toen zochten we het vooral in de moeilijke crisisomstandigheden. Nu hebben we te maken met een toenemende welvaart. Maar het probleem is niet veranderd. Ook nu hebben de economische vraagstukken de voorrang.

MAAR toch ook bemoedigend. Want wanneer onze bestuursleden zo de leden stuk voor stuk langs gaan, zullen ze toch ook ervaren dat er bij velen toch ook nog een open oog is voor de gevaren die ons bedreigen. Het schijnt tijd te worden dat onze mensen voor een duidelijke beslissing worden geplaatst. Zij moeten er als het ware opnieuw toe gedwongen worden positie te kiezen. Zijn ze nog Anti-Revolutionair of niet. En dan moeten we ook niet bang zijn hen voor de consequentie te plaatsen. Wie voor de Anti-Revolutionaire Partij en haar beginsel kiest behoort te weten wat hij doet en wat dit inhoudt. Dan kan het ook voorkomen, dat men leden tegenkomt die men beter van de ledenlijst kan afvoeren. En dan moet dat ook gebeuren. Want als er een ding nodig is in deze tijd dan is het dit dat onze leden weer voluit kiezen voor het Anti-Revolutionaire beginsel. Met krammen en lijmen zijn we niet gebaat. Daar gaat de partij aan dood. Het Anti-Revolutionaire beginsel zal weer als een vlam moeten branden in ons hart. Alleen dan kan het weer goed worden. Dat betekent dat bij ieder lid van de kiesvereniging weer het besef moet worden gewekt dat ons Christen zijn in deze tijd een te vervullen roeping meebrengt voor het staatkundig leven. Belangenbehartiging? Uitstekend. Voor alle groepen der bevolking, naar de eis der rechtvaardigheid. Maar voor alles beginselpolitiek.

SCHEMERING

DE LANGDURIGE kabinetscrisis en de wat vreemde en vermoeiende geschiedenis om tot een oplossing te komen, hebben enkele dingen weer eens heel duidelijk aan de orde gesteld.

Daar is vooreerst de positie van de formateur. Hij heeft een opdracht van H.M. de Koningin, om te trachten een kabinet te vormen. Daarbij staat het de Koningin vrij, te bepalen, aan wie zij de opdracht verleent en wat voor een kabinet Zij verwacht. Zij heeft verschillende adviezen ontvangen en daaruit een conclusie getrokken. En die conclusie leidt tot een opdracht om b.v. een parlementair kabinet te vormen, of een extra-parlementair kabinet, of een kabinet, dat steunt op een bepaalde groepering, of een kabinet zonder meer. Dan tigt de formateur aan het werk. En hij begint met een program op te stellen. Daarbij heeft hij rekening te houden met het inzicht en de aanwijzingen van de Koningin en met wat er aan politieke wensen leeft bij de partijen, van welke hij steun verwacht.

MAAR daarbij zou het een groot kwaad zijn, wanneer dat program in het overleg met de fracties zo werd uitgewerkt, zo gedetailleerd, dat de fracties, die ten slotte haar steun toezeggen, dat doen, omdat het program zin voor zin en woord voor woord is goedgekeurd, na misschien hevige geamendeerd te zijn.

DAARTEGEN rijzen immers twee bezwaren. Vooreerst is zo'n gedetailleerd program *praktisch onbruikbaar*. Het is gebaseerd op de situatie op een bepaalde datum, en niemand weet, hoe lang die situatie nog zal blijven. Er kan in vier jaar véél gebeuren. Nog afgezien van de kans, dat het ook nog te véél gezegd is: gebaseerd op de situatie van vandaag... Het is immers mogelijk, en het is helemaal niet enkel een theoretische mogelijkheid, dat de partijen er wel naar streven, zoveel mogelijk *wensen* in het program opgenomen te krijgen, maar vergeten, voldoende aandacht te schenken aan de vraag, of het allemaal mogelijk is.

IN DE tweede plaats betekent zo'n gedetailleerd program een te sterke binding van het kabinet. Zo'n kabinet zal het hoe langer hoe meer als een last gaan ondervinden, dat op elk ministerie in het bureau van de bewindsman een getypt vel papier berust, waarop tot in bijzonderheden staat vermeld, wat door de partijen wordt verwacht. Dat is een aantasting van de zelfstandige positie en de eigen verantwoordelijkheid van de minister en in ruimer zin van de ministerraad. Het betekent tegelijk, dat de volksvertegenwoordiging gevaar loopt het beleid van het kabinet eenzijdig te beoordelen naar de trouw aan het bundeltje papieren, dat men samen heeft opgesteld.

ER IS een andere zaak, die dringend opheldering behoeft. Wat is het verschil tussen een informateur en een formateur? Eén ding staat wel vast, dat Prof. Liefstinck dat verschil niet weet.

Een informateur heeft een beperkte opdracht van de Koningin. Hij moet, omdat er pogingen zijn vastgelopen, voor Haar nagaan, in welke richting een nieuwe weg kan worden gegaan. Hij verkent het terrein, hij zoekt naar mogelijkheden. En daarover rapporteert hij aan de Koningin, die dan kan beslissen, welke door hem aangegeven mogelijkheid Zij kan kiezen, of welke andere stappen Zij zal ondernemen. Maar als een informateur een volledig regeringsprogram opstelt en personen gaat raadplegen, die op basis van dat program als minister zouden kunnen optreden, als hij, zij het als voorlopige maatregel, zelfstandig zorgt voor een regeringsprogram en een kabinet, dan is er geen sprake van, dat hij nog informateur is. Dan treedt hij op als formateur. Dan komt hij ten slotte niet bij de Koningin met een rapport, dat Haar kan helpen, verdere stappen te doen, maar met een kabinet, kant en klaar. Het is dan wel mogelijk, dat ten slotte een ander formeel de opdracht krijgt, maar dat is dan een wassen neus. Hij vindt op tafel reeds een program; hij vindt de stoelen gerangschikt, en aan elke stoel zit al een naamkaartje. De man, die dat alles heeft bedisseld, gaat dan zijn vakantie, die ontijdig was onderbroken, weer verder vieren. Maar nadat hij een kwaad exemplaar heeft gegeven.

WIJ hebben bij elk gesprek over een kabinetsformatie uit te gaan van enkele stevige stellingen. Over de rechten van de Kroon, over de eigen verantwoordelijkheid van de formateur, over de wijze, waarop het parlement in het overleg dient te worden betrokken. Maar dat is allemaal in de mist geraakt; er zijn slechte en gevaarlijke praktijken in zwang gekomen, waar het volk instinctief blijkbaar groter afkeer van heeft, dan sommigen, die tijdens deze crisis een beslissende rol meenden te moeten spelen.

Het is te hopen, dat in het parlement straks over deze kwesties een discussie zal volgen, waarin weer duidelijke lijnen worden getrokken. Want anders blijven we politiek in de schemering.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), R. Gosker, Jac. S. Hoek, Prof. Dr. J. J. de Jong, S. J. Jonker, A. R. de Kwaadsteniet, J. D. Troostheide.
Secretaris: G. J. H. Griffioen.

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuiperstraat 3, 's-Gravenhage. Telef. K 1700-115935. Giro 89673. VOOR ADVERTENTIES: Kon. Wilhelminalaan 34, Leidschendam, Tel. K 1761-1646.

ABONNEMENTSPRIJS f 6.20 per jaar, f 1.55 per kwartaal, giro 89673.

STUDENTENABONNEMENT f 4.— per jaar

LOSSE VERKOOP f 0.20.

ZUIDHOLLANDSE BANK

ALLE BANKZAKEN * EFFECTEN * EMISSIES * ASSURANTIËN

ROTTERDAM

DEVIEZEN

's-GRAVENHAGE

De opstand der kolonels

ER IS sedert de afloop van de tweede wereldoorlog een voortdurende strijd in Amerika geweest tussen de drie delen van de krijgsmacht, een strijd die korte tijd geluwd is, toen bij het uitbreken van de Koreaanse oorlog de geldmiddelen ten bate van de defensie bijna onbeperkt konden vloeien en land-, zee- en luchtmacht ieder het aandeel konden krijgen dat zij nodig achtten, ja meer dan dat: geen der drie zag zelfs kans de toegewezen gelden te verwerken!

De oorzaken van deze controverse zijn meervoudig. De onderlinge twist liep tweemaal zó hoog op, dat het Congres zich er mede moest bemoeien. De eerste maal was dat in 1949 naar aanleiding van de z.g. „opstand der admirals”, de tweede maal onlangs, dit keer door een verzet van legerzijde, dat men naar analogie van het verzet van de admirals in 1949 thans de „opstand der kolonels” heeft genoemd.

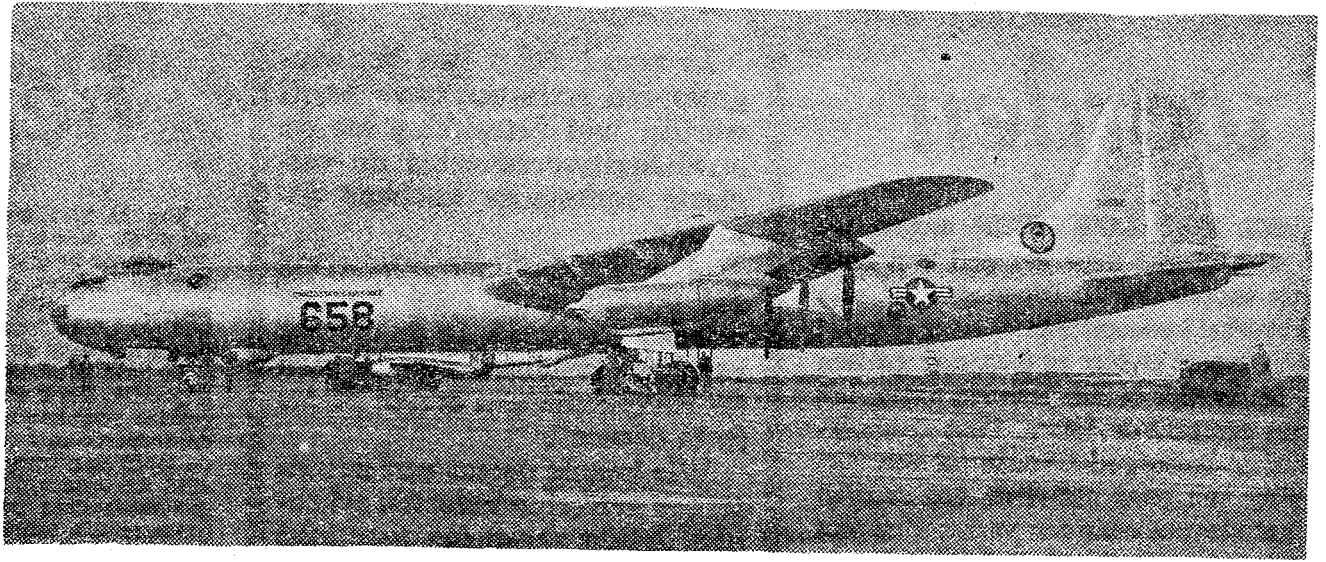
De Zeemacht in het geweer

TOEN de tweede wereldoorlog eindigde en de luchtmacht daarin haar zelfstandige bestaansrecht had bewezen, niet in het minst door de spectaculaire genadeslag die zij met haar Strategische Luchtmacht, in laatste instantie bewapend met de A-bom, aan Japan had toegebracht, claimde zij terecht een zelfstandig eigen bestaan naast de oudere zusterorganisaties van land- en zee-macht. Door het monopolistische bezit van de A-bom kon de luchtmacht zich, ondanks het feit, dat zij de jongste der drie krijgsmachtsdelen was, in de voorste lijn van de Amerikaanse verdediging plaatsen en stak daarmee al dadelijk de zeemacht naar de kroon. De gevoeligheid van deze laatste, welke daardoor werd opgewekt, werd nog geaccentueerd door een ander feit n.l. dat er een sterk streven opkwam om de delen van de krijgsmacht meer te unificeren door het scheppen van één Departement van Defensie waaraan ondergeschikt zouden zijn de drie delen van de krijgsmacht, land-, zee- en luchtmacht. De zeemacht vreesde daardoor terrein aan de landmacht te zullen verliezen o.m. in de in feite onevenredig grote plaats, die het Korps Mariniers in de Amerikaanse defensiepolitiek innam. Een positie die min of meer gerechtvaardigd was door de rol die het in de Pacific oorlog had gespeeld. De hier vertoonde methode van oorlogvoering was echter een abnormale, waaraan een toekomstige organisatie zich moeilijk kon onttrekken. Het Korps Mariniers, van huis uit krijgskundig bestemd om op te treden op de grens van zee en land trad daardoor, gesteund door een eigen organieke luchtmacht, meer en meer op het terrein van de luchtmacht. Zo kwam de marine in conflict op twee fronten, enerzijds tegen de luchtmacht, waar zij zich bedreigd zag in haar eerste-lijns strategische positie, anderzijds tegen de landmacht, waar deze bij een unificatie van de drie krijgsmachtsdelen de opgetrokken traditionele marinemuur zou kunnen doorbreken, waardoor de maritieme positie aan kracht zou inboeten.

In deze strijd boekte de zeemacht in zoverre succes, dat zij bij de creëring van de zelfstandige luchtmacht een groot deel van haar luchtstrijdkrachten wist te behouden in tegenstelling met de landmacht, die ter wille van grotere efficiency praktisch al haar luchtstrijdkrachten in de nieuwe zelfstandige luchtmacht zag opgaan. Een ontwikkeling die overigens de landmacht in de loop der latere jaren is gaan betreuren en waartegen zij in verzet is gekomen.

Een ander succes was, dat de zee-macht wist gedaan te krijgen, dat er supervliegkampschepen zouden worden gebouwd van welke dekken bommenwerpers zouden kunnen opstijgen, beladen met de A-bom. Daardoor kon de marine haar eerstelijns positie blijven handhaven naast de luchtmacht. Op 18 april 1949 werd de kiel gelegd van de supercarrier van 65.000 ton, de United States.

Doch thans wist de luchtmacht, die dit als een aanslag op het monopolistische terrein der strategische luchtmacht beschouwde, haar invloed tot gelding te brengen. Op 23 april d.a.v. gelastte de Secretaris van Defensie, Louis Johnson, de stopzetting en annulering van de bouw. Als protest nam de Secretaris van de marine, John L. Sullivan, ontslag.

De Amerikaanse B 36 is een belangrijk vliegtuigtype van de strategische luchtmacht.

Een „miljard-dollar-blunder”

DE LUCHTMACHT verlegde haar zwaartepunt nog meer in de richting van het strategische bombardement ten koste van de Tactische Luchtmacht door een order van 470 vliegtuigen voor deze laatste te annuleren en in plaats daarvan 75 B-36's te kopen, een politiek die zich een paar jaar later bij het uitbreken van de Koreaanse oorlog zou wreken, toen de Tactische Luchtmacht lang tijd verstek moest laten gaan eer zij de landmacht de nodige steun kon verlenen. Van die datum af begon de landmacht een nieuw hoofdstuk te schrijven n.l. wederom eigen vliegtuigen, althans operationeel, geïncorporeerd te krijgen. Doch inmiddels was einde 1949 de maritieme bom gebarsten. De admirals waren in verzet gekomen en hadden hun grieven door middel van een inconfidentie van een jong marine vliegerofficier, John G.

sieve kracht van het massavergeldingswapen waaraan lucht- en zeemacht haar aandeel leverden.

Landmacht is kind van de rekening

IN DEZE STRIJD tussen zee- en luchtmacht en in haar daarop gevolgde verzoening is echter de landmacht het kind van de rekening geworden. Waren de begrotingen voor de drie delen van de strijdmacht in 1949 nog gelijkelijk over hen verdeeld, en in de eerste periode van de Koreaanse oorlog — in hoofdzaak een door de landmacht gevoerde oorlog — nog riet een licht accent op de landmacht, na het Koreaanse bestand verschoof de balans met een eenparig versnelde beweging in de richting van de luchtmacht. De New Look gaf aan deze verschuiving de politiek onontbeerlijke ondergrond. Uiteindelijk liep het landmachtaandeel tot de helft van dat van zee- en luchtmacht terug.

Onze militaire medewerker bespreekt in bijgaand artikel de ontwikkeling van de strategische inzichten in Amerika ten aanzien van de onderlinge verhouding van land-, zee en luchtmacht.

Crommelin, in de pers gespuid. Een van hen was admiraal Arthur W. Radford, thans voorzitter van het Comité van Stafchefs. Het is belangrijk dit voor de huidige opstand der kolonels voor ogen te houden!

Thans greep het Congres in. De commissie voor de strijdkrachten van het Huis van Afgevaardigden stelde een onderzoek in. Ook admiraal Radford werd gehoord. Deze betoogde toen, dat de theorie van de atomische blitzoorlogvoering een valse conceptie was en waarschuwde dat de concentratie van de luchtmacht op strategische bommenwerpers ten koste van de Tactische Luchtmacht noodlottig zou blijken, indien een oorlog zou uitbreken. De B-36 noemde hij voorts een „miljard-dollar-blunder”.

Hoewel niet onmiddellijk had de marine toch het volgende jaar succes. Gebruik makende van de ruime financiële defensiepositie als gevolg van het uitbreken van de Koreaanse oorlog wist zij haar plan tot bouw van reuzenvliegkampschepen door te drukken. Sederdien zijn er reeds een tweetal, de Forrestal en de Saratoga, in dienst gesteld, ieder kostende tegen het miljard gulden ongerekend het daarop te stationeren 100-tal vliegtuigen, waarvan een deel voor lange afstand vluchten, beladen met de A- en straks met de H-bom. Een verder drietal staat op stapel, terwijl voor nog een zestal kredieten zijn goedgekeurd. Thans kan de marine dus haar eerstelijns strategische taak naast de luchtmacht handhaven.

Het is dus maar menselijk, dat admiraal Radford, nu de marinebelangen thans zijn bevredigd en de strijdbijl tussen zee- en luchtmacht is begraven, de B-36 en haar opvolger de B-52 niet meer een miljardenblunder noemt, doch getrouwelijk de steeds groeiende strategische luchtmacht steunt, bij elke uitbreiding nauwlettend toezienende dat een equivalent aan bommenwerpers, gestationeerd op reuzenvliegkampschepen, op de marinebegroting wordt gebracht. Het is dus tevens alleszins begrijpelijk, dat zee- en luchtmacht elkaar konden vinden in een strategische conceptie, die in 1953 werd ontworpen en waarbij in de z.g. New Look het zwaartepunt van de defensie gelegd werd in de repres-

Het aantal divisies werd gereduceerd, de onontbeerlijke reservevorming werd nog het vorig jaar geannuleerd. Thans kwam de landmacht in openlijk verzet.

Uit protest nam de Chef Staf van de landmacht, generaal Ridgway, medio 1955 voortijdig ontslag. Zijn gedachten-gang en die van het leger in Amerika gaan ongeveer parallel aan die welke wij in ons artikel van 24 maart van dit jaar: „Oorlog met soldaten of met atomen?” weergaven. De New Look is goed als preventief middel om een oorlog te voorkomen, doch zij is ondeugdelijk om een oorlog te voeren, daar deze tot zelfvernietiging leidt. De oorlog zou dan niet meer een instrument zijn van de politiek. Hij zou zelfs uitgegroeid zijn boven het begrip van de totale oorlog en het karakter aannemen van die oorlogsvorm, die von Clausewitz als de absolute kwalificeerde en die in feite een uitroeiingsoorlog is waarbij de oorlog een doel is in zichzelf en geen middel tot een politiek doel. Een karakter dat het best te vergelijken is met de oorlogen van Djengis Khan.

Naast de rivaliteit op ondergeschikte punten, zoals de vraag wie de geleide en ballistische raketten onder zijn velen zal krijgen, is dit het criterium van de opstand der kolonels. Zij wensen de mogelijkheid open te houden een machtsinstrument te handhaven waarmede zowel een onbeperkte totale oorlog met alle soorten wapens, de A- en H-wapens inbegrepen kan worden gevoerd indien daartoe door de tegenstander gedwongen, als daarnaast een beperkt oorlog, niet alleen in omvang doch ook in middelen. Derhalve ook met de conventionele. Dit laatste vraagt meer mankracht en een sterke reservevorming.

De logica van het standpunt van de landmacht is onmiskenbaar. Zij heeft ook haar weerslag op de verdediging van west-Europa. Volgt men daar het voetspoor van de New Look, dan kan west-Europa zich slechts verdedigen met gebruikmaking van tactische A-wapens. Doch door zich op zulk een gebruik vast te leggen dwingt men van huis uit door de militair-technische organisatie de politicus in een richting die hem de handen bindt. Het leger wordt in de plaats van de dienaar voor de Staatsman, diens meester. Het merkwaardige doet zich nu voor, dat in december 1954

uitdrukkelijk is bepaald door de NATO-Ministerraad dat bij de NATO plannen wel rekening gehouden mag worden met het gebruik van het tactische A-wapen, doch dat het besluit tot het daadwerkelijke gebruik eerst genomen zal worden op het moment van agressie. Indien men echter thans een organisatie maakt die west-Europa alleen nog maar kan verdedigen met A-wapens, dan wordt dus deze beslissing a priori uitgehouden en tot een dode letter gemaakt. De politicus heeft dan geen andere keuze meer dan of de A-bom te gebruiken en daarmee de gehele familie van A- en H-wapens op de wereld los te laten met de wetenschap dat er dan geen overwinnaar en overwonnene meer zal zijn en politiek het westen in elk geval een nederlaag zal lijden, of zich zonder verzet aan de tegenpartij te onderwerpen of west-Europa door haar laten bezetten, terwijl de oorlog inmiddels elders wordt uitgevochten. Een beslissing in laatstbedoelde zin is geenszins denkbeeldig. Frankrijk verzette zich in 1940 ook tegen strategische bombardementen uit vrees voor represailles op Parijs. Zou een Franse en Italiaanse Regering met de sterke communistische partijen en zeer links georiënteerde socialistische partijen niet ernstig in de verleiding komen om haar veto uit te spreken over het gebruik van de tactische A-bom, ook al weet zij dat daarvan de onverdedigbaarheid van west-Europa, dus een bezetting van hun landen, het gevolg zal zijn? Zullen zij niet liever deze keuze maken dan het land aan algehele verwoesting in een onbeperkte A- en H-oorlog prijs geven? De vraag stellen is haar beantwoorden. En hoe zal de houding in dat geval van ons land zijn? Zullen wij liever staande ten ondergaan dan knielende leven?

Al deze benauwende vragen doen zich voor indien de defensiegrondslag uitsluitend wordt gebaseerd op de massavergeldingswapens en er geen andere uitwijkmogelijkheid in het conventionele veld overblijft. Dit is de kern van het verzet der Amerikaanse kolonels, een verzet waarbij het belang — doch dat wordt door ons helaas al te weinig besef — van west-Europa ten nauwste is betrokken. De New Look heeft n.l. de NATO defensie in haar consequenties medegesleept, zodat ook hier de neiging is ontstaan mankracht aan atomische kracht op te offeren en nog verder op te offeren. De New Look beperkt ten overvloede de mogelijkheid van snelle massa steun van Amerikaanse conventionele landstrijdkrachten en ook deze tendens maakt west-Europa ontoelaatbaar afhankelijk van het A-wapen. Om al deze redenen is het te hopen dat de opstand der kolonels, evenals destijds die der admirals, succes heeft en de Amerikaanse defensiepolitiek wordt omgebogen. Te verwachten is dat de strijd hierover nog in hevigheid zal toenemen nu de voorzitter van het Comité van Stafchefs, admiraal Radford, in een uiterste wil vervallen door geheel op het A- en H-wapen te gaan bouwen en daar de landmacht en een deel van de zeemacht met 800.000 man aan op te offeren. Reeds hebben de Chefs van Staven in Amerika hun stem hiertegen verheven. Reeds luidde in Europa Adenauer de noodklok. Moge dit de extremisten in toom houden. Naast een preventieve macht tegen een totale oorlog die... een onder alle omstandigheden hanteerbare repressieve macht gehandhaafd te blijven.

De invaliditeitsverzekering moet worden herzien

OVER HET ALGEMEEN mogen we niet klagen over het peil van onze sociale voorzieningen. Dit mogen we met dankbaarheid constateren.

Toch hapert er hier en daar nog wel iets aan. Natuurlijk is dit jammer, maar het zijn nu eenmaal de feiten. Onze dakbaarheid mag daarom niet leiden tot een verslapping van onze activiteit ten aanzien van het streven naar een verbetering van de sociale verzekeringen. Zolang er in ons land in sociaal opzicht nog onbevredigende regelingen zijn, zullen we, ondanks onze dankbaarheid, ontevreden blijven. Een ontevredenheid echter in de goede zin van het woord.

Dat de sociale verzekeringswetgeving hier en daar nog wel iets te wensen overlaat, hebben we reeds eerder gezien bij een behandeling van de bestaande voorzieningen ten aanzien van de weduwen en wezen. In dit artikel vragen we aandacht voor de invaliditeitsverzekering en ook bij een bespreking hiervan zal blijken, dat er met betrekking tot deze verzekering schrijnende leemten zijn ontstaan.

Wat we hebben

ZOWEL voor de militaire als voor de burgerlijke ambtenaren geldt een redelijke invaliditeitsverzekering. Het invaliditeitspensioen is over het algemeen gunstig, omdat dit in verband staat met het salaris, dat de pensioentrekker verdiende voordat hij invalide was. Een nadeel is echter, dat een eenmaal toegekend invaliditeitspensioen niet aangepast wordt aan de verhogingen van de salarissen. Weliswaar worden op de oude pensioenen toeslagen verleend, maar in de regel zijn deze niet toereikend om de ontstane achterstand in te lopen.

Voor de werknemers niet-ambtenaren staan de zaken er echter over het algemeen minder rooskleurig voor. Voor een dekking van de financiële gevolgen ingeval van invaliditeit zijn zij veelal uitsluitend aangewezen op een rente ingevolge de Invaliditeitswet (bekend om z'n rentekaarten).

Is de invaliditeit het gevolg van een ongeval, dat een werknemer in verband met zijn dienstbetrekking is overkomen, dan kan hij tevens rechten ontlenen aan één van de ongevallenverzekeringen.

In het eerste geval is de werknemer er in financieel opzicht veel slechter aan toe dan in het

In paragraaf 7 van het program van actie van onze partij worden met betrekking tot de invaliditeitsverzekering de volgende verlangens kenbaar gemaakt.

„De invaliditeitsverzekering zal op moderne leest moeten worden geschoeid. In de nieuwe regeling behoren maatregelen tot revalidatie een eerste plaats in te nemen”.

Wie kennis neemt van nevenstaand artikel zal moeten erkennen, dat dit verlangen zeer juist is. Het gaat hier om een verbetering van de sociale en maatschappelijke positie van de werknemers. Een verbetering, die niet alleen moet leiden tot het wegnemen van de financiële nood waarin de invalide werknemers veelal verkeren, maar ook en vooral tot het weer doen opnemen van hen in het normale maatschappelijk verkeer. Het gaat hierbij uiteindelijk om de mens als beeldrager Gods.

tweede. Met een korte uiteenzetting zullen we dit alsnog verduidelijken.

Bij volledige invaliditeit (arbeidsongeschiktheid) bedraagt de rente ingevolge de ongevallenverzekering 70% van het laatstverdiende loon (gemiddelde dagloon in het jaar voorafgaande aan de dag van het ongeval). Bij gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid wordt de rente evenredig verminderd. Iemand die bv. 60% arbeidsongeschikt is ontvangt een rente van 42% (70% van 60%).

De ongevallenverzekering garandeert dus een redelijke uitkering. Ook hoeft men niet geheel of nagenoeg geheel arbeidsongeschikt te zijn om voor een rente in aanmerking te komen. Tevens is het mogelijk, dat een rentetrekker ingevolge de ongevallenverzekering een bepaalde opleiding ontvangt, waardoor de arbeidsgeschiktheid kan worden verhoogd. (Met een vreemd woord noemt men dit revalidatie). Gelukkig wordt van deze mogelijkheid de laatste tijd steeds meer gebruik gemaakt.

Het ongeval behoeft de werknemer echter niet steeds in verband met zijn dienstbetrekking te zijn overkomen. De invaliditeit kan immers ook door een ander ongeval of door ziekte ontstaan. Hoe staat het dan met de dekking van de financiële gevolgen?

Het is niet moeilijk deze vraag te beantwoorden, omdat we allen wel weten, dat de werknemer er dan zeer slecht aan toe is. Hij is dan aangewezen op een rente ingevolge de Invaliditeitswet. De voorwaarden van de in deze wet geregelde invaliditeitsverzekering laten veel te wensen over en de renten zijn uitermate laag.

De Invaliditeitswet is in 1913 in het Staatsblad geplaatst. Eerst in 1919 trad de in deze wet geregelde verzekering volledig in werking. De gegarandeerde renten waren voor die jaren, gezien de lonen van toen, zeer goed te noemen. Tussen 1913 en vandaag liggen meer dan 40 jaren en gedurende deze periode zijn de lonen drastisch gestegen. De renten zijn echter nooit aangepast en het is duidelijk wat hiervan de gevolgen waren: lage uitkeringen.

Zie hier de schrijnende leemte in de invaliditeitsverzekering.

Het is wel aardig het vorenstaande met een klein getallenvoorbeeld te illustreren.

We nemen aan, dat Jansen bv. vandaag in aanmerking komt voor een invaliditeitsrente ingevolge de Invaliditeitswet. Er zijn gedurende 20 jaren rentezegels voor of door hem geplakt (f 0.60 per week). De invaliditeitsrente bedraagt in dit geval f 4.35 per week. Op deze rente wordt een toeslag verleend van 156% (gefinancierd uit rijksmiddelen) of wel f 6.77 per week. Is Jansen ongehuwd, dan ontvangt hij slechts een uitkering van f 11.12 per week.

Zou hij gehuwd zijn, dan ontvangt hij tevens nog een gezinstoeslag van f 10.38 per week. De uitkering stijgt hierdoor tot f 21.50 per week. Het is zonder meer duidelijk dat men noch als ongehuwde met f 11.12 per week noch als gehuwde met f 21.50 per week rond kan komen. Nog schrijnender wordt de leemte, wanneer er ook nog jonge kinderen zijn. Weliswaar bestaat voor deze kinderen recht op kinderbijslag, doch hiermede wordt de financiële nood geenszins opgeheven.

Helaas is men in dergelijke omstandigheden nog aangewezen op een ondersteuning van de diaconie, liefdadigheid of gemeente. Natuurlijk zijn we geen tegenstanders van diaconale zorg of liefdadigheid, integendeel, maar in deze omstandigheden achten wij dit zeker niet de aangewezen weg. Hier moet iets veranderen en wel door een verbetering van de sociale wetgeving.

Het hierboven geschetste geval ligt overigens nog niet eens zo ongunstig. In veel gevallen is de rente lager, omdat er bv. gedurende een bepaalde periode geen rentezegels zijn geplakt.

Onbevredigend in de invaliditeitsverzekering is ook het voor deze verzekering geldende invaliditeitsbegrip. Om voor een invaliditeitsrente in aanmerking te kunnen komen moet men invalide zijn en in de zin van de wet is men invalide, wanneer men tengevolge van ziekte of gebreken niet in

In de werkplaatsen voor minder-validen kunnen diegenen die in het normale arbeidsproces door lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid geen werk kunnen vinden, aan passende arbeid worden geholpen.

Nevenstaande foto geeft een kijkje in de ruime werkplaats voor minder-validen te Dordrecht.

Niet alleen uit economisch, maar vooral ook uit geestelijk-zedelijk oogpunt is het van groot belang, dat langs deze weg minder-validen weer een volwaardige plaats in de maatschappij kunnen verkrijgen.

staat is met arbeid van het gewone loon ingeval van 60% een rente in aanmerking betoog, dat dit een verhoging is.

Het verdient aandacht de ongevallenverzekering te geven op een gebod.

De Invaliditeitswet met betrekking tot de tie voor rekening van dit moet als een leer

Wat er moet

ER ZAL heel wat hierboven gerelevante invaliditeitsverzekering te bekend, dat er planningsverzekering volledig te

Reeds enige jaren v. zijde de Sociaal-Economische zaak een advies uit. D voorrang — en terecht de ouderdomsverzekering over een advies inzake zijn thans in volle niet bedriegen komes gereed.

We weten niet wat komen, maar desont opmerkingen maken zakelijke verandering

Laten we maar lijke regeling. Het de huidige Invalide tuele wijzigingen daarom een nieuw moeten komen.

De huidige Invalide zg. arbeidersverzekering verzekering zich uit en salaristrekken de gestelde groepen van ook de toekomstige zover dit betreft tot deze groepen die grond om de verplichten tot bv. de zelf van personen achten wezig.

Het is gewenst het begrip te veranderen huidige begrip zeer dient aanbeveling veel mogelijk aans wat daaromtrent vallenverzekering. geval van gedeeltel teitsrente (gedeelt

Een preciese ande liditeit zal vanuit oogpunt wel grote moeijkheden open uitvoering van de staat wel vast dat d teitsverzekering roepen

Wellicht kan mate worden teg

Ook door de ontwikkeling van het verkeer is het vraagstuk van de invaliditeit nog meer voor onze aandacht komen te staan. Want hoeveel slachtoffers van verkeersongelukken zijn niet blijvend invalide geworden? Wanneer het ongeluk is gebeurd in verband met de uitoefening van hun dienstbetrekking, dan vallen zij onder de ongevallenwet. Maar als dit niet het geval is, dan is de invaliditeitswet op hen van toepassing en dan komen zij in grote financiële moeilijkheden.

... te verdienen...
... dus, dat men...
... niet voor...
... behoeft geen...
... redigende rege-
...
... in geval van...
... dit thans voor...
... het geval is, recht...
... geate.

... zwaarts zeer weinig...
... tot revalida-...
... validiteitsfonds. Ook...
... aangemerkt.

andereren

... vandereren om de...
... in de invali-...
... werken. Het is...
... validiteitsverze-...
...
... van regerings-...
... verzoekt ter-...
... Deze Raad gaf...
... oplossing van...
... voorbereidingen...
... validiteitsverzekering...
... verwachtingen...
... nog dit jaar...
... uit de bus zal...
... we wel enige...
... wenste en nood-...
...
... met de wette-...
... mogelijke zaak...
... door inciden-...
... teren. Er zal...
... ke verzekering

... in principe een...
... de verplichte...
... trekt tot de loon-...
... daarmee gelijk...
... Wij menen, dat...
... verzekering, voor...
... toetreding, zich...
... Een rechts-...
... uit te strek-...
... andere groepen...
... anders nog niet aan-

... de invaliditeits-...
... reeds dat het...
... is. Het ver-...
... verzekering zo-...
... oeken bij datgene...
... is in de onge-...
... en, dat ook in...
... teit een invalidi-...
... toegerekend.

... de mate van inva-...
... arbeidstechnisch...
... opleveren. Deze...
... reeds lang bij de...
... verzekering en het...
... van de invali-...
... problemen zal op-

... en in belangrijke...
... door tot een

zekere groepenindeling over te gaan. Een indeling in die zin, dat men al naar gelang de mate van de invaliditeit bij een bepaalde groep wordt onder gebracht voor welke groep dan een vast uitkeringspercentage moet gelden. Wij menen, dat op deze wijze een redelijke uitkering kan worden gewaarborgd en een praktische uitvoering mogelijk is.

Het is noodzakelijk, dat de invaliditeitsrente, anders dan tot nu toe het geval was, verband houdt met het loon, dat de desbetreffende per-

Wat het zwaarst is moet het zwaarst wegen

De invaliditeitsverzekering is voor een belangrijk gedeelte een verzekering tegen geldelijke gevolgen van arbeidsongeschiktheid. We kennen meer verzekeringen die eenzelfde doel beogen. We noemen hier b.v. de Ongevallenwetten en de Ziektewet. Ook deze wetten garanderen een geldelijke uitkering ingeval van arbeidsongeschiktheid.

Het is algemeen bekend, dat van verschillende zijden wordt gepleit deze afzonderlijke wetten in één wet te doen samenvloeien. Eén wet regende een verzekering tegen geldelijke gevolgen van arbeidsongeschiktheid. Het verdient alleszins aanbeveling een dergelijke ontwikkeling te bevorderen. Dit zou een belangrijke vereenvoudiging van de sociale wetgeving betekenen.

Ondanks het vorenstaande wordt in nevenstaand artikel gepleit voor een wijziging van de invaliditeitsverzekering. Dit is juist, omdat de begeerde ontwikkeling zeker niet binnen enige jaren bereikt kan worden. Gezien de gebreken van de huidige invaliditeitsverzekering zou het onverantwoord zijn met een herziening van deze verzekering langer te wachten dan strikt noodzakelijk is. Wel is het gewenst bij het ontwerpen van een nieuwe invaliditeitsverzekering rekening te houden met de begeerde toekomstige samsmelting.

In een later artikel kunnen we misschien nog wel eens een apart woord wijden aan een algemene arbeidsongeschiktheitsverzekering.

soon laatstelijk verdiende. Daarbij moet dan eveneens worden bepaald, dat eenmaal toegekende renten aangepast worden aan eventuele wijzigingen in de lonen en salarissen. Het is mogelijk deze veranderingen in de uitkeringen door middel van de verzekering zelve op te vangen. Toeslagen uit rijksmiddelen zijn op deze manier overbodig en oude renten behouden hun betekenis. De rentetrekkeners zijn hier alleen maar mee gediend.

Een ander zeer belangrijk punt is de revalidatie. Over het algemeen werd tot nu toe in de sociale verzekeringswetgeving te weinig plaats ingeruimd voor mogelijkheden tot revalidatie. Gelukkig zijn er thans veranderingen waarneembaar.

Het moet er in de sociale verzekeringswetgeving niet alleen om gaan de invalide mens te vrijwaren van armoede. Uiteraard is dit uitermate belangrijk, maar nog belangrijker is de mens die achter dit alles staat.

Er moeten mogelijkheden worden geschapen om ook aan de invalide mens weer zinvolle arbeid te geven. Herscholing, omscholing, opleiding en andere revalidatie (ruim nemen) voor rekening van het Invaliditeitsfonds moet mogelijk zijn. Niet de voordelen van het verzekeringsfonds mogen hier als criterium worden gesteld, maar het lichamenlijk en geestelijk belang van de gehandicapte mens.

Aangezien ook de nieuwe invaliditeitsverzekering zich naar onze mening tot de loon- en salaristrekkenenden dient te beperken, ligt het voor de hand te pleiten voor een uitvoering van deze verzekering door de bedrijfsverenigingen, die ook de ziekteverzekering uitvoeren.

Het vorenstaande betekent, dat de ons zo vertrouwd geworden rentekaarten naar het museum kunnen verhuizen. Hierover behoeven we geenszins te treuren, als we er maar iets beters voor in de plaats krijgen.

De premie moet niet worden uitgedrukt in een vast bedrag door middel van een rentezegel, maar in een bepaald percentage van het loon of salaris.

Hoewel we ons geen zorgen zullen maken over oude rentekaarten, zullen we anderzijds toch waakzaam moeten zijn. Naar onze mening moet er immers voor worden gewaakt, dat verkregen rechten uit de oude verzekering voor de mensen die dan niet onder een nieuwe verzekering zullen vallen — die zijn er heel wat, omdat veel mensen vrijwillig plakken — niet verloren gaan.

L. DE GRAAF

ROTTERDAM

Barendrecht's

SPECIAL-
ZAKEN
Textiel
Bedden
Baby-
artikelen
Tapijten

Kat. Lagedijk 421-423-434-438, hoek Slotboomstraat
Tel. 71986-71999
Schiedamseweg 47 — Tel. 52992 — Rotterdam

Firma Gebr. van Gool

VINKENSTRAAT 5 a-5 b-7 a
TELEFOON 41847

Aannemers van bouwwerken en verbouwingen
Uitvoeringen van alle soorten reparatiewerken

BEGRAFENIS-ONDERNEMING

A. HESS

Alle verzekeringen

Mathenesserweg 138 b

Telefoon 36073 — (bij geen gehoor 38516)

Voor
DAMES
en
HEREN

Weet
wat u
kleedt

Beide zaken zijn gevestigd
KATENDRECHTSE LAGEDIJK
(hoek Dorpsweg) Tel. 77820

Foto - Film

Nu reeds een goede KODAK FILMCAMERA voor f 148.— Gebruikt u ook reeds onze goedkope 8 mm. films ? f 7.90 inclusief ontwikkelen.

R. LANGSTRAAT EN ZOON

Dorpsweg 101 Telefoon 171056 — Putselaan 37
Telefoon 76042 — Leica-specialist

Drukkerij LAURENS COSTER N.V.

Hoogewerffstraat 7-9 Telefoon 26743

Woonadres M. de Dreu

Rodenrijsestraat 28 Telefoon 48031

Drukwerk op elk gebied — Offset — Stencil

KOLEN

van de Oranje Nassau Mijnen

P. G. LODDER N.V.

2e Rosestraat 7 - Telef. 71052 - ROTTERDAM-ZUID

Fa. D. v. d. Poort

HERTEKADE 2-3 — TEL. 23742-73236

Voor moderne zonwering

Markiezen — Aluminium Jaloezieën — Zonneschermen —
Dekkleiden — Autokappen — Fietstassen — Tenten

'R.H.I.W.A.'

Carrosserie-fournituren — Plaatbewer-
kingmachines — Non Ferro metalen —
Scheepsramen en deuren

Fabricatie, Groothandel Im. en Export

Wat ZIJLSTRA is voor de A.R.

Is **RONDO** voor wasmachines

Beijerlandse laan 31 - Telefoon 71593

O. Binnenweg 146 - Telefoon 24067

J. Fransstraat 106 - Telefoon 23251

FA. C. A. STREEFKERK

LOODGIETERSBEDRIJF

Ruime sortering

GASAPPARATEN EN SANTAIRE ARTIKELEN

Claes de Vrieselaan 164 — Tel. 34852

Vacant

PERSONELE BELASTING UIT DE TIJD?

OUDEREN onder ons herinneren zich de tijd dat de werksfeer van de personele belasting, daterende van 1822, erg ruim was. Huurwaarde, dienstboden, paarden, biljarts, haardsteden, deuren en vensters, huisknechten waren in die dagen normen waarnaar de personele belasting werd geheven.

En dat was toen billijk. Immers belastingen moeten in beginsel naar de draagkracht van elke burger worden geheven omdat het streven naar gerechtigheid een eis is van christelijk handelen, óók voor de overheid.

In die tijd was er eigenlijk van een volwaardige inkomstenbelasting geen sprake zodat, wilde men spreken van een rechtvaardige bijdrage geheven van de burger, men een aanvulling moest zoeken in een belastingwet die zich richtte naar de verteringen van zo wijd mogelijke omvang.

Vandaag bestaat er een belasting die het inkomen — aangevuld met een belasting op het vermogen — van de burger zodanig belast, dat daarbij rekening wordt gehouden met hoe langer hoe meer elementen die letten op de persoonlijke draagkracht. Er wordt gerekend met het al dan niet gehuwd zijn, met buitengewone lasten, met normale, zieke en gebrekkige en studerende kinderen. Bovendien is de progressie (de toename van druk bij een hoger inkomen) aanzienlijk toegenomen.

De reden waarom vroeger een personele belasting werd geheven is thans in wezen weggefallen.

Dit spreekt nog sterker nu de personele belasting vanaf 1942 slechts geheven wordt naar de grondslagen huurwaarde (alleen van woningen) en meubilair. Van een belasting die „zich richt naar de leefwijze van de burger teneinde de draagkracht te benaderen” is geen sprake meer.

Daarbij komt dat na de tweede wereldoorlog deze grondslagen beslist niet meer aanwijzingen zijn van door de burgers gewilde verteringen. De praktijk immers is dat — door de woningnood — lang niet meer ieder naar zijn inkomen woont en dus dienovereenkomstig meubilair.

En als men constateert dat sinds 1945 reeds driemaal bij wetswijziging het grondtarief is verlaagd teneinde de huurverhoging niet extra zwaar te laten drukken, dan kan zonder meer worden vastgesteld dat de personele belasting niet langer een verteringsbelasting is. En derhalve als niet-meer-rechtvaardig zou moeten worden afgeschaft.

De personele belasting heeft echter een bij-oogmerk. Weliswaar is zij een rijksbelasting maar krachtens de (vanaf 1948 nog steeds tijdelijke!) wet regelen- de de financiële verhouding tussen Rijk

en Gemeenten, wordt de netto opbrengst van de hoofdsom aan de gemeenten uitgekeerd.

Bovendien kan de gemeente — binnen bepaalde grenzen — te harer behoeve opcenten heffen.

Het voordeel voor een gemeente van een dergelijke belasting is gelegen in een opbrengst waarop van jaar tot jaar te rekenen is. De opbrengst hiervan is niet afhankelijk van vluchtige rijkdommen, die vandaag aanwezig zijn en morgen verdwenen. In deze belasting is bovendien een natuurlijk accres aanwezig door de gestage uitbreiding van de bebouwing in overeenstemming met de activiteiten van een gemeente en die met de stijging van de huurwaarde mee gaat.

De opbrengst van deze belasting maakt bovendien altijd nog een behoorlijk deel uit van de middelen der gemeente. Voor een stad als Utrecht bijvoorbeeld is de opbrengst ruim 1,3 miljoen gulden of ca. 26% van het totale aandeel der gemeenten in de opbrengst van de rijksbelastingen. Anders becijferd: de opbrengst in ongeveer f 5,— per inwoner of ca. 3% van de totale ontvangsten op de middelen.

Naar het voorkomt is het dringend gewenst dat de gemeenten moeten blijven beschikken over inkomsten die niet direct afhankelijk zijn van de conjunctuur. Voor een weloverwogen beleid ook voor de toekomst van een gemeente is het zonder meer noodzakelijk dat zij op een deel van haar inkomsten vast moet kunnen rekenen. Tot dat doel is de personele belasting (ook de grondbelasting) een gemakkelijk hanteerbare instrument.

Weliswaar is het gevaar aanwezig dat een dergelijke belasting als sluitpost van de begroting wordt gebruikt en dat bovendien wellicht „goedkoopte-eilanden” in Nederland worden gekweekt. Toch zijn deze bezwaren niet zo overwegend! Het te betalen bedrag per inwoner is niet groot gelet op het huidige inkomen terwijl bovendien in de gemeentewet de algemene normen van deze belasting zouden kunnen worden vastgelegd.

De conclusie uit het vorenstaande is naar mijn overtuiging dat de huidige personele belasting als zodanig onrechtvaardig is en dus zou moeten worden afgeschaft. Anderzijds echter dient aan de gemeenten het recht te worden gegeven — binnen de door de wet te stellen grenzen — een gemeentelijke belasting gebaseerd op de huurwaarde te heffen die hen in beginsel in staat stellen te rekenen op een vaste bron van inkomsten, waarin een natuurlijke groei besloten ligt.

G. A. KIEFT

Europa en de Arabische wereld

IN HET kader van het Europees Jeugdwerk wordt door de Nederlandse Jongeren Raad der Europese Beweging op zaterdag 6 oktober a.s. in het C.J.M.V.-gebouw te Enschede een Nationale Jongeren conferentie gehouden.

Deze conferentie zal worden gewijd aan het vraagstuk: „Europa en de Arabische wereld” (Noord Afrika en het Nabije Oosten).

Een tweetal sprekers, die ook uit eigen ervaring met de actuele problemen in deze landen vertrouwd zijn, voeren het woord.

Prof. dr. Houben, hoogleraar in de leer en instellingen van de Islam en het Arabisch, spreekt over: „de crisis in de Islam”, terwijl drs. Metzemaekers, journalist, de politieke aspecten die met het onderwerp samenhangen, mede gezien in het licht van de Europese integratiegedachte, zal behandelen.

De bijeenkomst vangt aan te 11 uur en eindigt om ca. 17 uur.

Belangstellenden voor deze conferentie kunnen zich voor 15 september a.s. opgeven bij het secretariaat van de Arjos. Ook ditmaal worden de reiskosten (2e klasse) vergoed, terwijl men kosteloos aan een gemeenschappelijke lunch kan deelnemen.

Oplossing kryptogram

Horizontaal: 1. kwartaaldrinker; 7. nakomer; 9. pontons; 10. kapstok; 11. streken; 13. ravijnen; 15. barbier; 18. opschik; 21. gedegen; 22. piepers; 24. eilieve; 26. Tijn Uilenspiegel.

Vertikaal: 1. kantjes; 2. afkijken; 3. tam; 4. Inn; 5. kroppen; 6. raseren; 8. rapen; 9. poter; 12. kei; 14. vos; 15. bouwput; 16. rondeel; 17. radijs; 18. orgie; 19. herberg; 20. kandeel; 23. Eli; 25. lui.

LEEWARDEN

J. SPAAN
TIMMERBEDRIJF NIEUWBOUW
EN ONDERHOUDSWERK
Spanjaardslaan 11 - Tel. 8515 - LEEWARDEN

Modern schilderwerk
verzorgt
Schildersbedrijf H. Visser
De Ruyterweg 22-24, Telefoon 5866, Leeuwarden

HUIZUMER
FRUIT- EN GROENTENHAL
(M. W. CAMPING)
NIEUWESTAD 80 - LEEWARDEN - TEL. 6921
Lid Fruitexpres „VITA” Diepvriesgroenten

HOTEL „DE KROON”
SOPHIALAAN — LEEWARDEN
Tel. 4467—4468
★
Uw adres voor recepties en partijen

Nederlandsche Middenstandsbank N.V.
Kantoor LEEWARDEN
Bedrijfskredieten
Deposito's
Rekening-Courant
Safeloketten
Beleggingen
Spaargelden
WILLEMSKADE 2 — TEL. 4646 — LEEWARDEN

Stoomwasserij DE RUITER
Tulpenburg 30 — LEEWARDEN — Tel. 5707
Behandeling van HUISHOUDWAS
WERKKLEDING
OVERHEMDEN
BOORDEN enz.

„EXPRES”
Reinigen - Triploneren - Verven
Uw kleding gereinigd volgens de nieuwste methode
Flug en goedkoop
Sint Jacobsstraat 7 — Tel. 4357
Groninger Straatweg 114 — Tef. 5321 — Leeuwarden

VOOR aan- en verkoop van Huizen, Zakenpanden, Boerderijen en land,
HYPOTHEKEN - HUURINNINGEN
TAXATIES - AKTEN - SUCCESIE-MEMORIES
Makelaarskantoor W. Dijkstra,
Prins Hendrikstraat 7a - LEEWARDEN
Telefoon 6985-3685-2585

CONSTRUCTIEBOUW
Haring N.V.
Boskoop — Telefoon 128

Afd.: TANKS voor vele industrieën
Afd.: HOOL EN/OF GRAANBERGEN
Afd.: LANDBOUWMACHINES:
Wervelwind-poederstuifmachines
Wervelwind-vloeistofnevelmachines

CONSTANT
VERLOVINGSRINGEN
VOLLEDIGE COLLECTIE
VAN DIT BEKENDE MERK
IN ALLE MATEN
SIEBEL
KALVERSTR. 123 - AMSTERDAM
LANGE POTEN 11 - DEN HAAG
STADHUISPLEIN 24-26 - R'DAM
N.W. BINNENWEG 227 - R'DAM

BUREAU VOOR VASTE GOEDEREN
P. Kraaijeveld
Beëdigd Taxateur
Bloemstr. 13, UTRECHT
Kopen en verkopen van huizen, etc. Woningen te koop gevr. voor geldbelegging. Ook worden door ons alle inlichtingen verstrekt omtrent nieuw te bouwen woonhuizen.
A L L E VERZEKERINGEN

VOOR ADVERTENTIES
gelieve men zich uitsluitend te wenden tot de advertentie-administratie
Kon. Wilhelminalaan 34, LEIDSCHENDAM.

EEN UITKOMST VOOR MAAGLIJDERS

Maaglijders, U kunt weer alles gaan eten. De echte C-R MAAGTABLETTEN zijn weer in Nederland verkrijgbaar.

C-R MAAGTABLETTEN
geven direct verlichting en zijn pijnstillend.
De echte Amerikaanse C-R Maagtabletten zijn die lichtgele tabletten. Alleen verkrijgbaar bij:
LOUIS RIETBERGEN
NIEUWE BINNENWEG 400 - ROTTERDAM
Vraagt inlichtingen zonder enige verplichting.

Rijwielen direct van de fabriek

Besparing f 60 per fiets. Gratis prijscourant A-E. Zie nrs 5-6 f 168.50 met knijppremmen, drie-versnellingsnaaf (org. S-A) aluminiumvelgen, enz. Franco huis. Ook gemakkelijke betalingscondities.

SIMBA-RIJWIELENFABRIEK
's-Gravenzande, telefoon 673. Voor Noord-Holland: L. Couperrusstraat 2, Amsterdam-W., telefoon 131448.

Zo sterk
als een zijn

„Echa” POMPEN
VOOR ALLE DOELEINDEN

FABRIKANT
HOUWELING
UTRECHT: LEIDSCHEWEG 1c
TEL. K 30 21630-15794

ROTTERDAM: BOLWERK 10
TEL. K 1800 27570-55055

LUNTEREN (Gld.): ENGWEG 39
TEL. K 8388 253 - 383

„Echa” POMPEN

Koopt bij de adverteerders

N.V. Houthandel**ARENDSSEN**Luttekepoortstraat 52
Telefoon K 8410-2109 — HarderwijkN.V.
HOUTHANDEL EN
ZAGERIJ**P. C. van Drimmelen
& Zonen**Zwijndrecht
Tel. 4765 en 6446**Firma****C. Vermeer en Zoon's**Fabrieken voor gebogen hout
Tel. K 1894-1230 · Ouderkerk a/d IJssel
Ronde en ovale tafelanden
Gebogen regels voor stoelen en fauteuils,
armleggers, kappen, regels, stijlen enz.

N.V. Aannemers- en Handelsbedrijf

VAN OORD

Hoogstraat 73a

Werkendam

Telefoon 444

RIJSWERKEN
GRONDWERKEN
ASFALTWERKEN**A. van der Werff
Scheepsbouw en
Bergingsbedrijf**Vernuur dekschuiten en
motordekschuiten

DOESBURG TELEFOON 275

n.v. Scheeps-**bouwwerf v/h****Fa A. LANSER**

Sliedrecht

Holland

★ REPARATIE VAN ELECTRO-
MOTOREN
★ VERKOOP VAN
SIEMENS MOTOREN
★ SPECIALE
BEDRIJFSINSTALLATIES**Fa De Kat & Den Otter**

ROTTERDAM

Oostzeedijk 150-152 · Telefoon 28060

SCHEEPSBOUWWERVEN

**A. VUYK
& ZONEN**

CAPELLE AAN DE IJSEL

Nieuwbouw en reparatie

Telefoon Rotterdam 113333 (K 1800)

★ Periodieken
★ Handelsdrukkerij
★ Boekwerk**drukkerij derksen nv**

Bloustraat 61 - Amheim

**VAN LEEUWEN BUIZEN
ZWIJNDRECHT**

AANNEMERSBEDRIJF

F. Vink & ZonenMoordrecht - Kerklaan 9
Telefoon K 1827 · 261

UIT DIJRS EN PERIODIEKEN

Staatsrechtelijk bedenkelijke**POGING?****Zwaar geschut**In De Volkskrant
lezen we o.m.:

„Het voornaamste bezwaar tegen zijn (prof. Lieftinck's laatste) activiteit is van staatsrechtelijke aard. Hij had de opdracht van de vorstin niet moeten aanvaarden, zo oordeelt men in meer dan één politieke kring.

De Koningin heeft de vrijheid te bepalen wie zij als formateur of informateur zal aanwijzen. De staatsrechtsgelcerden zijn het niet eens over de grenzen, waaraan die vrijheid is gebonden. In ieder geval staat de vorstin boven de kritiek. De verantwoordelijkheid ligt bij degene, die de opdracht aanvaardt. Een informateur of formateur krijgt adviezen, die de Koningin heeft ontvangen, te zien. En hij heeft het volste recht te weigeren een opdracht te aanvaarden.....

Het zou wel eens kunnen zijn, dat de opdracht — om het nu eens buiten de fracties om te proberen — geboren is uit het advies van prof. Lieftinck zelf, in afwijking van alle adviezen van de anderen, die Hare Majesteit moesten voorlichten. Al deze veronderstelling juist is, dan heeft de aanvaarding van de opdracht door prof. Lieftinck staatsrechtelijk een zeer bedenkelijke kant.

In wijde politieke kring is men het er over eens, dat de grondslagen van het Nederlandse staatsbestel in het geding komen, wanneer de heer Lieftinck, die de volle verantwoordelijkheid draagt, de adviezen in de wind zou hebben geslagen van hen, die volgens het Nederlandse staatsrecht in de eerste plaats geroepen zijn over het aanwijzen van een (in)formateur een oordeel uit te spreken. De staatsrechtelijke bedenking overschaduwet andere bezwaren, die er kunnen zijn tegen plannen van de heer Lieftinck voor het program en de samenstelling van het kabinet.

Dwaas

In antwoord op hetgeen hierboven is weergegeven schrijft de Nieuwe Rotterdamse Courant o.m.:

„Wanneer het juist is dat bovenvermelde bezwaren in parlementaire kring bestaan — en wij hebben geen reden om daaraan te twijfelen — verwondert het ons in hoge mate dat deze worden gekwalificeerd als te zijn van staatsrechtelijke aard. Er is nl. geen (ongeschreven) regel van staatsrecht volgens welke de Koningin gehouden zou zijn bij de aanwijzing van een (in)formateur en bij de omschrijving van de aan deze te verlenen opdracht, de uitgebrachte adviezen te volgen. Het staatshoofd kan, bij afweging van de adviezen tegen elkaar, tot de slotsom komen dat het opvolgen van bepaalde adviezen de gebleken moeilijkheden niet tot een oplossing kan brengen. En het is de onbetwistbare vrijheid van het staatshoofd, dat juist bij de vorming van een kabinet een zeer persoonlijke rol speelt, om een van de meerderheid der adviezen afwijkende beslissing te nemen. Hieruit vloeit vanzelf voort dat degene die een dergelijke opdracht aanvaardt, ook niet in botsing komt met ons geldende staatsrecht.

Op zijn best kan men zeggen dat het, staatkundig gezien, wijs beleid is, dat de verleende opdracht de mogelijkheid inhoudt van de vor-

ming van een ministerie dat qua program en samenstelling, met het parlement zal kunnen samenwerken.

In de thans ontstane situatie nu schijnt de nieuwe opdracht aan prof. Lieftinck allerminst te getuigen van een gebrek aan staatkundige wijsheid. De mogelijkheid immers van een parlementair ministerie rechtstreeks steunende op een overeenstemming tussen de vijf fracties, is amper onderzocht en niet te verwezenlijken gebleken. De mogelijkheid van een parlementair kabinet op smallere basis, d.w.z. van een van de grootste twee partijen met de protestants-christelijke groepen, al dan niet aangevuld door de liberalen, is op het ogenblik evenmin reëel te achten. Ook niet wanneer een ander dan prof. Lieftinck tot het realiseren van deze laatste mogelijkheid een poging zou wagen.....

De Volkskrant laat ook doorschemeren, dat de Kamervoorzitters de Koningin t.a.v. een verder optreden van prof. Lieftinck afwijzend zouden hebben geadviseerd. We laten een dergelijke suggestie geheel voor rekening van het blad, maar wijzen erop, dat ook de vice-president van de Raad van State tot de adviseurs behoort en dat het blad, zwijgende over diens zienswijze, daarvan in elk geval onkundig zal zijn. Het is alweer de vrijheid van het staatshoofd om ook de waarde van de uitgebrachte adviezen te wegen en aan die de doorslag te geven welke de beste mogelijkheid van een geslaagde formatie inhouden. Dat daarbij ook betekenis wordt gehecht aan de mening van de informateur, ligt voor de hand; aangezien hij, beter dan wie dan ook, het gehele politieke krachtenveld kan overzien. Het staatsrecht hiertegen in stelling te brengen, is hoogst zonderling, ja dwaas te achten.”

Ongegrond

Ook De Telegraaf is van oordeel, dat de staatsrechtelijke bezwaren, welke aangevoerd zijn, ongegrond

genoemd moeten worden. Het blad schrijft:

„De nieuwe opdracht aan prof. Lieftinck ontmoet ettelijke bezwaren van staatsrechtelijke aard.

Een daarvan luidt, dat waar het de informateur bekend moest zijn, dat de meerderheid van de gewone adviseurs de Koningin in andere zin heeft geraden, hij deze opdracht had behoren te weigeren.

Dit bezwaar is staatsrechtelijk ongegrond. De koning is niet verplicht om bij het aanzoeken van 'n formateur of informateur de raad van de meerderheid zijner gewone adviseurs te volgen; en de als zodanig aangezochte is staatsrechtelijk geenszins gehouden een in afwijking van dat advies gegeven opdracht niet te aanvaarden.

De redenen, die de Koningin tot afwijking van dit advies hebben genoopt, zijn de hare; ook zonder dat zij deze de aangezochte mededeelt, is deze staatsrechtelijk volkomen gerechtigd de opdracht te aanvaarden; doch vermoedelijk zal de opdracht in dit geval wel berusten op overeenstemmend inzicht van de Koningin en de informateur omtrent de hem medegedeelde redenen van de afwijking.

Dit blijft ook zo, indien waar mocht zijn, dat de adviseur, die tot deze nieuwe opdracht geraden heeft, prof. Lieftinck in eigen persoon is geweest: de Koningin is volkomen vrij, haar adviseurs te kiezen en het advies te volgen, dat haar het beste voorkomt.

Er is dus geen enkele reden om de aanvaarding van een in opvolging van een eigen advies gegeven opdracht des konings, zoals „De Volkskrant” wil, „staatsrechtelijk zeer bedenkelijk” te achten. Wel is de aanvaarding, als de informateur tenminste later zelf als minister-president optreedt, politiek zeer riskant.

Ook is niet juist, zoals hetzelfde blad wil, dat de „verantwoordelijkheid” voor de opdracht berust bij degene die de opdracht aanvaardt. De informateur of formateur is

voor zijn werk als zodanig in staatsrechtelijke zin nooit verantwoordelijk. Verantwoordelijk wordt hij slechts, wanneer hij informateur of formateur af is en als leider met het door hem gevormde kabinet voor de Staten-Generaal treedt.

Daarom is het zo'n verkeerde praktijk, dat de informateur of formateur (zoals ook thans weer in de bedoeeling schijnt te liggen) niet zelf de leiding van het door hem gevormde kabinet aanvaardt, maar een ander als minister-president voorstelt.

Want doo. deze praktijk worden de zo belangrijke werkzaamheden van de formateur aan de kritiek der Staten-Generaal onttrokken.”

**Niet te
aanvaarden**

In Trouw wordt over de formatiepoging Lieftinck het volgende gezegd:

Nu de heer Lieftinck, ondanks alle adviezen, die niet bepaald in zijn richting wesen, toch meent zijn pogingen tot informatie en implicite, tot formatie van een kabinet te moeten voortzetten, menen wij dat het nuttig is duidelijk uit te spreken dat deze poging voor de a.r. onaanvaardbaar is.

In de eerste plaats bewijzen de contacten van de heer Lieftinck dat hier een poging gewaagd wordt om buiten de parlementaire sfeer om een kabinet tot stand te brengen dat de socialistische wensen bevredigt. Daar kunnen wij moeilijk ook maar enige sympathie voor opbrengen.

Bovendien is het, na de mislukking van drie pogingen tot het vormen van een parlementair kabinet op zeer brede basis, voor de hand liggend dat er een poging gewaagd wordt tot de vorming van een parlementair kabinet op smallere basis.

Het komt ons derhalve noodzakelijk voor dat een niet-socialistische partij, die zichzelf respecteert, aan de informateur op duidelijke wijze te verstaan geeft dat men zich op generlei wijze met zijn pogingen wenst te compromitteren.

EN ONS COMMENTAAR

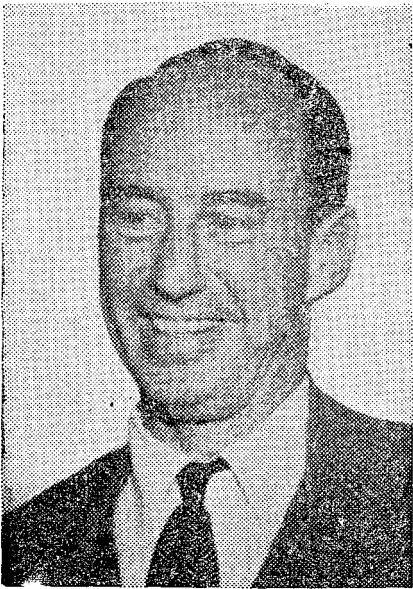
Ministers zijn verantwoordelijk*Op het moment dat wij dit schrijven is de informateur, prof. Lieftinck nog bezig zijn „verspieters” uit te zenden. Wellicht hebben deze hem intussen te kennen gegeven, dat het beter is zijn pogingen nu maar te staken. In elk geval verkeren we thans in onzekerheid.**In deze omstandigheid kan het nuttig zijn enige aandacht te schenken aan de „staatsrechtelijke” bezwaren, welke door De Volkskrant naar voren zijn gebracht tegen het doorzetten van zijn pogingen door de informateur.**Met de beide hierboven geciteerde bladen zijn we van mening, dat het r.k. blad toch wel zeer zwaar geschut in werking brengt. Men kan bepaalde pogingen ongewenst, tijdrovend, staatkundig onverantwoord en politiek riskant achten, doch daarom behoeven ze staatsrechtelijk nog niet direct bedenkelijk te zijn en is het onjuist die poging in strijd met het staatsrecht te noemen.**De kabinetsformatie speelt zich in een eigenaardig tijdvak af. Een formateur houdt een opdracht „in beraad” en als hij haar later teruggeeft, is er niemand, die hem ter verantwoording kan roepen. Een informateur kan gaan informeren, doch er is geen enkele verantwoordingsplicht tegenover de Staten-Generaal voor hetgeen hij doet of nalaat. Dit doet intussen niet tekort aan het recht van de pers om kritiek te oefenen op de wijze, waarop de informateur meent zijn taak te moeten uitvoeren. En intussen blijft „de Koning onschendbaar”. Neemt een informateur geen zitting in het door hem voorbereide kabinet, ook dan is er voor hem geen verantwoordingsplicht tegenover de Staten-Generaal en rust de verantwoordelijkheid voor het optreden van het kabinet uitsluitend bij de ministers, die zich een benoeming hebben laten welgevallen.**Wat de zaak zelf betreft, zijn we wel met De Volkskrant van oordeel, dat de informateur niet juist gehandeld heeft door voort te gaan met informeren.*

Zal de democraat Adlai Stevenson dit jaar voor een overwinning zorgen?

VAN Adlai Ewing Stevenson, die met Estes Kefauver de Democratische partij zal vertegenwoordigen bij de Amerikaanse presidentsverkiezingen in november a.s., zijn verschillende anecdotes in omloop. Zo gebeurde het in 1937, toen Stevenson's huis tot de grond toe afbrandde, dat iemand hem wat trachtte op te beuren, terwijl hij naar het om zich grijpende vuur stond te kijken. Op dat ogenblik viel een brandend stuk hout voor de voeten van Stevenson. Deze raapte het op, stak er zijn sigaret mee aan en lichte zijn hart met de opmerking: „We gebruiken ons huis nog steeds, zoals u ziet.”

Bij tegenslagen weet hij zijn goede humeur te bewaren. Dat was ook het geval, toen hij vier jaar geleden door Eisenhower beslissend werd verslagen: bij de presidentsverkiezingen. Hij kon toen niet optornen tegen de enorme populariteit, die Eisenhower bij het Amerikaanse volk genoot. Toen de nederlaag van Stevenson vaststond en hem gevraagd werd, hoe hij zich gevoelde, citeerde hij een bekende uitspraak van de (Republikein) Abraham Lincoln: „Ik voel me als een kleine jongen, die in het donker zijn teen heeft gestoten: ik ben te oud om te gaan huilen, maar het doet toch teveel pijn om er om te kunnen lachen.”

STEVENSON werd op 5 februari 1900 geboren te Los Angeles in Californië. Zijn ouders verhuisden naar de Westkust, waar zijn vader eerst een kopermijn beheerde en daarna assistent-directeur van de Los Angeles Examiner werd. Later keerden zij naar hun bakermat, Illinois terug.

Adlai bracht zijn jeugd door in Bloomington in het huis van zijn grootvader van vaders kant, die congreslid, directeur-generaal van de Post-rijen en van 1893 tot 1896 vice-president is geweest.

Als schooljongen toonde Stevenson jr. reeds aanleg voor de journalistiek. Hij werd redacteur van het schoolblad en klassevertegenwoordiger. Tijdens zijn studie aan de Princeton-universiteit — welke hij in de eerste wereldoorlog moest onderbreken om als reservist bij de marine te dienen — redigeerde hij de Daily Princetonian.

Zijn eerste werkkring vond hij bij de Daily Pantagraph in Bloomington, waaraan hij medewerkte als verslaggever en assistent-hoofdredacteur. In 1948 trok hij zich uit de directie van dit blad terug. Alvorens een praktijk als jurist te beginnen, maakte Stevenson als journalist een grote reis door Europa en het grootste deel van Rusland. Daarna vestigde hij zich als advocaat in de stad Chicago. Daar

bleef hij, met een onderbreking van drie jaar (die hij in Washington doorbracht) tot 1943.

IN het begin van de oorlog vertrok hij weer naar Washington, waar hij de speciale assistent van de minister van marine werd. Hij maakte inspectie-reizen naar het gebied van de Stille Zuidzee, de Caribische eilanden, Noord-Afrika en Europa.

Toen het einde van de tweede wereldoorlog in zicht was, droeg het Amerikaanse ministerie van buitenlandse zaken hem op, propaganda te maken voor de gedachte, welke ten grondslag ligt aan de eerste conferentie van de Ver. Naties te San Francisco. Als adviseur van de Amerikaanse delegatie was hij dan ook aanwezig op verschillende vergaderingen van de Ver. Naties.

Stevenson is lid van de Unitarische kerk. In december 1928 trad hij in het huwelijk met Ellen Borden. Het echtpaar kreeg drie zonen. In 1948 verzocht mrs. Stevenson om echtscheiding. Stevenson was kort tevoren gouverneur van de staat Illinois geworden en zijn vrouw voerde toen aan, dat haar man teveel door zijn zakelijke en politieke beslommingen in beslag werd genomen. Zij noemde dat „geestelijke wreedheid”. Aangenomen wordt, dat het feit, dat Stevenson gescheiden is, hem veel stemmen zal kosten, die normaal wel op hem zouden zijn uitgebracht.

Uitwisseling met de Junge Union

SEDERT 1952 heeft er jaarlijks een uitwisseling plaats tussen de Junge Union van de C.D.U. en de A.R.J.O.S. Het ene jaar brengt een groep Duitsers een bezoek aan Nederland, terwijl het andere jaar een Arjosdelegatie de gast is van de Junge Union.

Zo hebben de plaatsens Siegen en Oberwesel een haast legendarische klank in Arjoskring gekregen; daaraan is dit jaar Plön toegevoegd.

Als Kreishoofdstad ligt Plön temidden van een uitgestrekt merengebied in Sleeswijk-Holstein tussen Kiel en Lübeck. In deze prachtige omgeving, waar men zich tegelijk op de Friese meren en in het bekoorlijke heuvellandschap van Zuid Limburg waant, heeft de uitveertien personen bestaande Arjos-delegatie van 30 juli tot 6 augustus vertoefd.

De organisatie van deze week was in handen van de Kreisvoorzitter van de Junge Union in Plön en diens echtgenote, die een vooraanstaande functie in de Europa Union in Sleeswijk-Holstein bekleedt. Letterlijk dag en nacht hebben de heer en mevrouw Weissner voor ons klaar gestaan en er heel veel toe bijgedragen deze uitwisseling volledig te doen slagen.

Officiële ontvangsten door het stadsbestuur van Plön en het Kreisbestuur van het Herzogtum Lauenburg, een rondetafelgesprek met ministe. Osterloh, het bijwonen van een zeer interessante raadsvergadering, excursies naar Lübeck en Ratzeburg, waar onder de bezielende leiding van de heer Weidemann

6 monumentale kerken en andere historische gebouwen werden bezichtigd, een bezoek aan Kiel en aan Neustadt bepaalden wel het karakter van deze conferentieweek.

De deelnemers hebben zich een beeld kunnen vormen van het werk in de Junge Union, van de partij-organisatie van de C.D.U., van de staatsinrichting van de Duitse Bondsrepubliek en van vele politieke problemen die onze Duitse vrienden bezighouden. Door het verblijf in Duitse gezinnen en door vele persoonlijke gesprekken hebben zij eveneens een indruk gekregen van de leefwijze en de problemen van Duitse families.

Natuurlijk was er ook voor ontspanning gezorgd. De eerste avond werd in huiselijke kring bij de familie Weissner doorgebracht. Daar werden in een gezellige sfeer de eerste contacten met de leden van de Junge Union gelegd. De boottocht over de meren, bezichtiging van het slot en het orgelconcert hebben ons de rijkdommen van dit land in natuur en cultuur getoond.

Kortom, het gezelschap heeft veel kunnen leren, ook veel kunnen genieten en gelukkig ook veel kunnen lachen. En kent men in den vreemde, Hollanders veelal niet aan hun gulle lach?

Ook deze week heeft weer iets bijgedragen aan de bevordering van het onderlinge begrip van de volkeren in Europa en ongetwijfeld zullen de deelnemers, ieder in eigen omgeving, iets van deze gedachten uitdragen.

13
AUG.

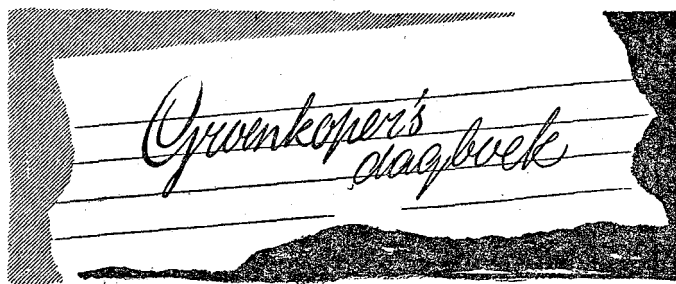
Ik meen, dat men op zondag kryptogrammen mag oplossen. En zeker als zij in Nederlandse Gedachten staan afgedrukt. Gisteren heb ik mij

— na de preek — bezig gehouden met: „bedrinkt deze man zich 4 keer per jaar aan een ¼ l. Engels bier?” En met: „hoewel hij laat arriveert, kent hij z'n plichten”. En met: „eenmaal is niet wild, tweemaal is lawaai”. En met: „meer dan één man is niet ijverig”. Nu kunt u mij geloven of niet, maar telkens wilde ik invullen: „Lief tinck”.

Dat komt natuurlijk, omdat die naam mij niet uit het hoofd wil. Want bij horizontaal 21: „zo'n kennis geeft u een wapen in handen”, wist ik zeker, dat ik op de goede weg was. Nu bent u nieuwsgierig of ik er uit gekomen bent. Uit de moeilijkheden van het kryptogram. Neen! Maar als ik dit schrijf is prof. Lief tinck ook nog niet uit de horizontale en verticale puzzels. Zijn kans, lees ik in mijn lijfblad, wordt kleiner geacht. Aangezien ik echter verleden week min of meer voorspeld heb, dat de informateur zou slagen, klinkt dat nogal angstig. Althans voor mij. Het aardige van de laatste ontwikkelingen vond ik, dat prof. Lief tinck prof. Zijlstra tot Hoorn tegemoet gekomen was. Niet verder. Maar Hoorn is de stad van J. P. Coen en daarom vind ik Hoorn voor prof. Lief tinck ver genoeg. Je mag nu eenmaal in de politiek niet alles verlangen! Dat de beide profen het daar niet gehad hebben over de hoorn des overvloeds, staat wel vast. Het is meer een „Hoorn, zien en zwijgen” geweest, heb ik mij laten vertellen. Door wie? Dat moet u maar eens aan mijn woordvoerder vragen!

14
AUG.

Minister Ruslan Abdoelgani was bijna gearresteerd, toen hij op weg was naar de Suezkanaal-conferentie te Londen. Vreemde naam die minister, net of je een zetsfout ontdekt, als je die naam leest. In ieder geval kon hij gelukkig doorreizen naar Lancaster House, waar men hem trouwens verwachtte. In een dagblad las ik de suggestie voor minister Luns om zich op die conferentie

17
AUG.

Snel naar mijn woonstede teruggekeerd, in de hoop, dat er een kabinet zou zijn. Maar ik had nog best wat op de verjaardag van mijn grootvader kunnen

blijven. Nu weet ik heus wel waar de schoen wringt, maar toch vraag ik mij af, of men in den lande dat begrijpt. Want om alleen nu op het punt van de bezitsvorming het been stijf te houden, maakt op de bezitters en de niet-bezitters een vreemde indruk. Eén ding weten wij: wij bezitten geen Kabinet, althans niet een dat missionair is. „Waarom gaat het?”, vroeg mijn buurman me vanmorgen, „om de bezitsvorming of om de kabinetvorming?”. Daar heb je het al, dacht ik. De mensen gaan er grappig mee maken. „Bezit je ziel in lijdzaamheid”, voegde de buurman er aan toe en zwaaide af, om te gaan vissen. Zo gaat het. De crisis kweekt geen politieke interesse. Integendeel. Ik zal dat toch eens tegen prof. Zijlstra zeggen. Maar om nu daarvoor helemaal naar Hoorn te reizen..... ziet u wel, ik verlies ook al aan moed!

16
AUG.

Een familiedag meegemaakt vanwege het feit, dat mijn grootvader 100 jaar werd. Dat is een zegen. Hij is de vader van mijn moeder en heet dus geen Groenkoper.

Maar de vreugde was er niet minder om. Voor een ogenblik kon ik de Kabinetscrisis vergeten om mij eens helemaal met de familie bezig te houden. Maar toen vroeg een van de in de politiek veel belovende neven aan zijn, dat is ook mijn grootvader hoeveel crises hij wel in die honderd jaar had medegemaakt. „Te veel”, zei de honderdjarige, zeer adrem. Want al zegt zijn kleinzoon het dan, mijn grootvader is nog erg bij. Nu was er veel waars in wat hij zeide, want toen hij geboren werd was er ook net een Kabinetscrisis geweest, waardoor Van der Bruggen, de man van de gemengde staatschool, minister van Justitie was geworden. En nu, na honderd jaar „geniet” hij weer van een Kabinetscrisis. Hij is altijd een trouw lid van de ARP geweest, abonné op de „Standaard” van 1872 af, evenals hij altijd „de Heraut” las. Ik herinner me dat hij des Zondagsavonds de stukken van Dr. Abraham Kuyper uit die Heraut aan tafel voorlas. Zo'n grootvader te hebben is een voorrecht!

15
AUG.

Het Rijk koopt vakantieoord voor ambtenaren. Dat is tenminste iets. In Ommen wil het demissionaire kabinet een vakantieverblijf exploiteren voor de werknemers van de regering. Dat was zeker een lopende zaak, welke moest worden afgedaan. Anders zou een demissionair Kabinet zich daarmee niet bemoeien. Denkt nu niet, dat ik rijksambtenaren een vakantieverblijf misgun. Verre van dat. Des te meer ambtenaren elkander in de vakanties zien, des te meer wordt er over het werk gesproken en des te vruchtbaarder kan de tijd na de vakantie zijn, als de dames en heren na hun verblijf op de Besthemmerberg te Ommen elkaander weer te 's-Gravenhage op 't Binnenhof of Plein of elders in den lande zien. Het doorbrengen van vakantie in gezinsverband is een van de overwegingen van de plannen tot aankoop geweest. Goed gezien. Eindelijk zal de Rijks-

18
AUG.

Op naar het extra-parlementair kabinet. En dat nog wel in de volstrekte zin van het woord. Dus geen parlementair kabinet zonder K.V.P. of zonder P.v.d.A.? Het lijkt er niet op. Ik geloof, dat de P.v.d.A. daarop wel heeft gespeculeerd. Wat mij betreft, ik hou van oppositie. Dat is mijn persoonlijke mening. Als er geen oppositie was, zou ik er een maken. Ja, dat meen ik. Dat zit in het bloed van de Groenkopers. Daarom komt u hen nooit tegen in de Kamer of in het Kabinet. De Groenkopers hebben altijd in de oppositie gewild. Loyaal, doch dringend. Maar het is hun nooit gelukt. Wij zijn echter van een sterk geslacht. Wat er van zij, ik besluit deze week zonder een missionair Kabinet. Het geeft een leeg gevoel. Net alsof ik in negen weken niet gegeten heb!

William Groenkoper

NEDERLANDSE GEDACHTEN

OFFICIEEL WEEKBLAD VAN DE ANTI-REVOLUTIONAIRE PARTIJ

Standvastig gebleven

H. K. H. Prinses Wilhelmina 76 jaar

TOEN in 1909 „aan de oude stam een jonge twijg werd geboren”, toen hebben Koningin Wilhelmina en Prins Hendrik der Nederlanden hun dochter Juliana genoemd, naar Juliana van Stolberg. Dat is een aanwijzing, dat met name de vorstelijke moeder toen al sterk leefde in de historie van haar Huis. En bij het voortgaan van de geschiedenis zien we dat groeien. Een vorstin die staat midden in haar eigen tijd, maar die de achtergrond ziet.

Die onvergetelijke woorden spreekt bij het standbeeld van De Coligny, die een monument onthult voor Willem Lodewijk.

En het is, alsof aan haar persoonlijk het Wilhelmus al meer wordt bevestigd. Zij wordt balling, maar juist in die ballingschap vlamt hoog in haar op haar roepingsbesef, haar moed en haar strijd lust. Toen kon zij zeggen: „Standvastig is gebleven mijn hert in tegenspoed.” Toen hebben we vaak geciteerd:

*Maar Godt zal mij regeren
Als een goet instrument,
Dat ick mach wederkeeren
In mijnen regiment.*

En toen was er maar één felle en tegelijk heilige begeerte in haar hart:

*De tyrannie verdrijven.
Die mij mijn hert doorwondt.*

Zo zullen wij Prinses Wilhelmina eren en voor haar bidden, en danken, dat zij aan ons volk werd geschonken.

Zij was een Koningin, die het Wilhelmus verstond en beleefde, en daarom een echt nationale Vorstin is geweest.

God zegene Prinses Wilhelmina.

Mansholt gaat politiek bergafwaarts

HET GAAT met de socialistische demissionaire minister van landbouw, visserij en voedselvoorziening de heer Mansholt politiek bergafwaarts. Was het vorig jaar nog zo, dat hij algemeen werd gezien als de „kroonprins” van de Partij van de Arbeid, deze glansrol speelt hij thans niet meer. Met zijn landbouwpolitiek is hij volkomen vastgelopen, zo ernstig dat de demissionaire minister-president dr. Drees tijdens diens formatie-poging niet meer van plan was om hem opnieuw in zijn kabinet op te nemen.

Minister Mansholt heeft het ook bij velen verbruid tijdens de jongste verkiezingscampagne, maar bovenal bij zijn partijgenoten tijdens de mislukte formatie- en informatiepogingen van dr. Drees en prof. Liefink.

Door de mislukking van deze pogingen is het conflict in de Partij van de Arbeid niet aanstonds aan het licht getreden. De laatste dagen is echter de linkervleugel van de Partij van de Arbeid op komen zetten en daardoor werd een tip van de sluier, die over het socialistische landbouwdrama hangt, opgelicht.

Deze linkervleugel heeft op het ogenblik dat er sprake was van het in oppositie gaan van de Partij van de Arbeid de Absalom's politiek van „rozengeur en maneschijn” voor alle boeren in Nederland met volle kracht ingezet. Men deed het wel zo slim, dat minister Mansholt zijn „kroonprinselijke” aspiraties niet helemaal zou bederven en daarom werd de onderlinge strijd gecamoufleerd met een onbeschaamde en brutale aanval op de leiders van de Kath. Volkspartij en de Antirevolutionaire Partij, prof. Romme en prof. Zijlstra. Maar deze opzet is mislukt. De feiten hebben de heer Mansholt aan de kaak gesteld.

Reeds in de verkiezingsperiode gaf minister Mansholt de scheve voorstelling van zaken als zou minister Zijlstra de man in het kabinet zijn geweest, die zijn garantiëprijspolitiek heeft getorpedeerd, terwijl niemand een vuriger pleidooi voor deze politiek in de Kamers hield dan minister Mansholt zelf. Het was duidelijk dat de socialist Mansholt op schandelijke wijze trachtte de kiezers naar de Partij van de Arbeid te lokken. Hij beloofde de boeren koeien met gouden horens, terwijl hij wist dat de lijstaanvoerder van de Partij van de Arbeid, dr. Drees, hiertegen de ernstigste bezwaren moest maken.

In de verkiezingstijd kwam het conflict tussen dr. Drees en minister Mansholt niet aan het licht. Blijkbaar werd dit uit partijpolitieke overwegingen niet wenselijk geacht, maar de verkiezingen waren nog niet afgelopen of minister Mansholt bleek het tot dusver gevoerde beleid, dat de heer Mansholt zelf had gevoerd, te verloochenen.

De stelling van minister Zijlstra, die de a.r. lijstaanvoerder tijdens de verkiezingen moest peneren in antwoord op onfaire aanvallen van de heer Mansholt op zijn prijsbeleid, bleek juist te zijn: Het garantiëprijsbeleid van de socialistische minister heeft gefaald. In plaats dat de heer Mansholt toen is nagegaan welke maatregelen nodig zijn om de landbouw structureel op gezondere basis te plaatsen, is hij gaan doorhollen op het heilloze pad. De tot dusver ge-

volgde politiek is namelijk uitzichtloos. Elk jaar neemt de subsidielast toe, zonder dat de heer Mansholt zich afvraagt of deze last op de duur draagbaar is.

Dr. Drees kreeg na de verkiezingen de rekening van zijn partijgenoot Mansholt gepresenteerd: 200 tot 300 miljoen gulden landbouwsubsidies meer. Formateur Drees weigerde deze eis in te willigen en bleek niet bereid Mansholt in zijn nieuwe kabinet op te nemen. Ook informateur Liefink dacht er zo over en was als het kon nog feller gekant tegen de politiek-Mansholt. In de kamerfracties van de Partij van de Arbeid laaide de strijd hoog op. De heer Mansholt is op een bepaald moment kwaad weggelopen, omdat hij de socialistische kamerfractie niet mee kon krijgen. Tijdens de informatie-poging van prof. Liefink leek het erop dat het tot een dramatische beslissing zou komen, doch op dat moment werd bekend dat de andere partijen aan prof. Liefink geen vertrouwen schonken. De socialistische kamerfracties vonden het toen niet meer nodig zich tegen minister Mansholt te keren. Er bestaat sindsdien een goede kans dat de Partij van de Arbeid in de oppositie zal geraken en daarom kan men de laatste weken constateren, dat er een neiging bestaat bij de socialisten om zich achter de vergaande en demagogische eisen van de heer Mansholt te plaatsen.

Dat zou neerkomen op een verloochening van dr. Drees en prof. Liefink.

Het is voor iedereen, die enig besef van regeringsverantwoordelijkheid heeft, duidelijk, dat een verhoging van de landbouwsubsidies met 200 à 300 miljoen gulden slechts mogelijk is, indien de belastingen worden verhoogd. Dr. Drees en prof. Liefink, de belangrijkste socialistische leiders tijdens de kabinetsformatie waren niet zonder meer bereid hiertoe over te gaan. Dat weten de heer Mansholt en zijn medestanders. Daarom wekte het grote verbazing, toen de socialistische pers, met name „Het Parool” en de „Friese Koeroer” in grote opmaak de vorige week met het leugenachtige verhaal kwamen, dat prof. Romme, de k.v.p.-fractievoorzitter en prof. Zijlstra, de a.r.-fractievoorzitter minister Mantholt de voet hadden dwars gezet. De onlustgevoelens over de mislukking van Mansholt's landbouwpolitiek werden vooral op prof. Zijlstra afgereageerd. Over dr. Drees en prof. Liefink werd geen woord gerept, noch over de ernstige meningsverschillen in de boezem van de partij van de Arbeid.

Prof. Zijlstra heeft nimmer gezegd hoe het landbouwbeleid moet zijn. Dat lag niet op zijn weg als minister van economische zaken. „Het Parool” insinueert: „Hoogst waarschijnlijk is hij van mening dat voor het agrarische bedrijfsleven geen bijzondere maatregelen getroffen behoeven te worden. Zijn verzet in de regering-Drees tegen het toen gevoerde landbouwsubsidiebeleid (zonder een alternatief te hebben), maakt de laatste veronderstelling zeer aannemelijk.” Prof. Zijlstra heeft echter steeds het standpunt ingenomen dat de landbouw structureel op een gezondere basis moet worden geplaatst. Daarbij is het

* Vervolg op pagina 3

De najaarsvergadering van het

PARTIJ CONVENT

- * De premiereregeling van Nederlandse Gedachten wordt nu afgewerkt
- * Naar een oplossing van de personeelsmoeilijkheden?
- * De Winteractie moet nu worden voorbereid

De samenstelling van het Moderamen

IN de laatste vergadering van het Centraal Comité heeft een aanvulling plaats gehad van het Moderamen. Tot penningmeester werd benoemd de heer J. Tjalma, welke deze functie reeds sedert 1952 waarneemt. Maar bovendien werd tot lid van het Moderamen benoemd de heer M. Ruppert. Daarmede is het Moderamen nog niet op volledige sterkte, want blijkens de statuten heeft het Centraal Comité bevoegdheid nog een tweetal te benoemen. Op dit moment is de samenstelling van het Moderamen als volgt:

Dr. W. P. Berghuis, Voorzitter.
Mr. A. E. Roosjen, Tweede Voorzitter.
J. Smallembroek, Tweede Voorzitter.
Prof. Mr. A. M. Donner, Voorzitter van het College van Advies.
Prof. Mr. P. J. Verdam, Voorzitter van de Organisatie Commissie.
J. Tjalma, Penningmeester.
M. Ruppert, Lid.

Het Moderamen is in zijn nieuwe samenstelling reeds herhaaldelijk bijeen geweest. Afsproken is nu dat het voortaan de eerste en de derde donderdag van de maand zal gaan vergaderen. Daardoor komt er een zekere regelmaat in de werkzaamheden.

De premiereregeling Nederlandse Gedachten

DOOR verschillende Kiesverenigingen is reeds gevraagd hoe het nu staat met de afrekening van de premiereregeling van Nederlandse Gedachten. Het zal duidelijk zijn dat daaraan tot op de dag van de verkiezingen niet veel kon worden gedaan. Maar na de 13de juni is er met stevig tempo aan begonnen de achterstand in te halen. Over enkele weken wordt nu begonnen met het verzenden van de nota's aan de penningmeesters der Kiesverenigingen. Op deze nota's is dan verwerkt het bedrag dat aan contributie moet worden betaald, de vordering inzake het geleverde propaganda materiaal en de premie voor Nederlandse Gedachten. Een moeilijk punt bij het samenstellen van de nota is natuurlijk de bepaling van het ledental. Het was tot nu toe gebruikelijk, dat als basis werd genomen het aantal adressen, waaraan het Contactorgaan van Nederlandse Gedachten wordt toegezonden. Deze methode is ook ditmaal gevolgd.

De vraag is nu echter of alle secretarissen wel regelmatig de wijzigingen in hun ledenadministratie hebben doorgegeven. Dit gaat nu veel nauwer luisteren dan vroeger omdat de contributie afdracht aan het Centraal Comité niet onbelangrijk is verhoogd. Eerste vereiste is nu dat, wanneer men het niet eens is met het aantal leden in de nota genoemd, aanstonds een geheel bijgewerkte ledenlijst wordt toegezonden aan het partijsecretariaat. Dan is er tenminste een behoorlijke basis voor de verdere correspondentie.

Personeelsmoeilijkheden

GEDURENDE de laatste maanden hebben zowel de Dr. Kuypertstichting als het Partijsecretariaat te maken gehad met gebrek aan personeel. Men zal zich nog herinneren, dat in het begin van dit jaar in deze rubriek daarover een en ander maal is geschreven. Voorzover het partijbureau betreft zullen deze moeilijkheden nu spoedig tot het verleden behoren. Per 1 oktober a.s. zal nl. in de bestaande vakatures zijn voorzien. Het tekort aan personeel, juist in de periode van de verkiezingen, terwijl het weekblad Nederlandse Gedachten veel extra werkzaamheden met zich bracht, heeft het bureau voor niet geringe moeilijkheden geplaatst. Maar deze zullen nu zijn overwonnen.

Het bovenstaande heeft echter geen betrekking op de versterking van het partij secretariaat op zich zelf. Dat is een ander vraagstuk, waarmede het Centraal Comité zich thans bezig houdt. Ook daarvoor zal binnen niet al te lange tijd een oplossing moeten worden gevonden.

Vergaderingen van het Centraal Comité en van het Partij Convent

HET is goed thans reeds mede te delen, dat het Centraal Comité in vergadering bijeen zal komen op zaterdag 29 september, terwijl het Partij Convent bijeen wordt geroepen op zaterdag 27 oktober voor de z.g. Najaarsvergadering. Het statuut bepaalt, dat in de najaarsvergadering de financiële verslagen en de begrotingen worden behandeld, terwijl tevens de plannen voor de komende wintercampagne worden vastgesteld. Daarmede zal de agenda niet geheel zijn gevuld. Maar artikel 30 sub 6 bepaalt: Het Partij Convent bespreekt het politiek beleid van de Anti-Revolutionaire Kamerfracties, tot welk doel de voorzitter van de Tweede Kamerfractie uitgenodigd wordt ter vergadering een overzicht te geven van de verrichte werkzaamheden in het afgelopen jaar. Mede in verband met de Kabinetformatie, die dan toch wel haar beslag zal gekregen hebben, terwijl dan tevens het Regeeringsprogramma bekend zal zijn is er voor het Partij Convent ongetwijfeld voldoende interessante stof aanwezig voor een levendige discussie. Laat men in ieder geval bovengenoemde data reeds in zijn agenda noteren.

De winteractie voorbereiden

EN tenslotte een oproep voor de besturen der Kiesverenigingen om nu spoedig in vergadering bijeen te komen. De regelmatige werkzaamheden moeten worden hervat. Natuurlijk moeten een aantal vergaderingen worden vastgesteld. Maar we weten nu zo langzamerhand wel, dat daarmee niet kan worden volstaan. De vorige maal hebben we reeds geschreven over meer intensief contact met de leden der Kiesvereniging. Vooral door persoonlijk gesprek. En daaraan zal in de komende wintermaanden iets moeten geschieden. Er is dus werk voldoende. Laat men het programma maar vast opstellen.

DIE ENE MAN!

WIJLEN de heer S. Postmus heeft een veel te weinig bekend boek geschreven over *Oud-Holland en de Revolutie*.

In dat boek schenkt hij ook veel aandacht aan *mr. Willem Bilderdijk*. Unus ille vir! Die éne man, slechts die ene man! Het is bij menige tegenstander al een halve triump geweest, om dat te kunnen zeggen. Hij is het maar alléén; hij is de spelbreker, maar zijn stem is zonder echo in het volk. Later hebben anderen het óók gezegd: die éne man! Maar nu met dankbaarheid en bewondering. Het was een eenling, een eenzame strijder, maar hij heeft volgehouden tot het einde. En zijn hand was tégen allen.

DAT LAATSTE maakt soms een bijna komische indruk. Als Bilderdijk als balling in Duitsland is, dan ergert hij zich aan de Duitsers. Ja, o.a. omdat zij dekbedden hebben inplaats van dekens en de uitvinders zijn van kachels, ijzeren kasten, waarin het levende, sprankelende vuur wordt opgesloten achter een deur, inplaats van de vlammen te laten dansen onder de grote schouw. Maar hij gruwet ook van de Fransen en Parijs is het Babylon vol goddeloosheid. Zijn vers begint te huppelen, als de „verwaten” Brit op zijn nummer wordt gezet. En in ons eigen land? De nieuwe spelling (van Siegenbeek) is natuurlijk helemaal verkeerd, en het klimaat van Leiden is afschuwelijk, en het roken is niet dan „heilooos stinken” en Nieuwjaarsdag behoorde in de lente te vallen en niet in het hartje van de winter.

DAT IS evenwel allemaal bijkomstig. *Bilderdijk is in conflict geweest met de tijdgeest.*

Dat is het wezenlijke van zijn strijd. In zijn dagen was het allemaal „vanzelfsprekend.” Het sprak vanzelf, dat we leefden in een tijd van vooruitgang, dat het verleden donker was en soms barbaars, dat de weg liep naar een „betere toekomst.” Het sprak vanzelf, dat de wetenschap gelijk had, dat het bijgeloof moest wijken voor de verlichting, dat het volk vrij moest zijn om zijn lot en zijn geluk in eigen handen te kunnen nemen. Het sprak vanzelf, dat de Bijbel vele leerzame geschiedenissen bevatte en vele treffende spreuken, en dat verlichte en verdraagzame leraren aan de dweppers hun mond dienden te snoeren. Zelfgenoegzaam en zelfverzekerd was de tijdgeest, en in de vaderlandse wateren was het dood tij. Wie in de trant van Carlyle vreugde beleven kan aan een strijdbare, onrustige natuur, omdat zonder die onrust en dat verzet de mensen van louter zelfingenomenheid in slaap zouden vallen, om als apen weer wakker te worden, die kan al van Bilderdijk genieten. Maar dieper wordt de verwondering en de dankbaarheid vanwege de eenzame strijd van deze man, wanneer we er van overtuigd zijn, dat de woordvoerders van zijn tijd het nationale leven verdierven, de Kerk in verval brachten, de historische roeping van het Oranjehuis loochenden, en zo ons volk wilden gelijkgeschakelen met alle verlichte volken.

IN DAT VERZET tegen de tijdgeest is Bilderdijk een nationale figuur. Hij heeft de natie opgeroepen om weer te worden, wat God van haar gemaakt had. Hij heeft daardoor grote invloed gehad op Da Costa, Groen, Van der Kemp, en vele anderen. Hij maakte een diepe indruk op de mannen en vrouwen uit het volk, die geestelijk een zwerversbestaan hadden, omdat niemand scheen te kunnen spreken naar hun hart. En hij werd de nachtmerrie voor alle priesters en profeten van de Verlichting. Dáárom is een nationale Bilderdijkherdenking nooit in dien zin nodig, dat alle geestelijke groeperingen hen samen eren om zijn rusteloos protest. Maar een nationale herdenking is tóch mogelijk in diepe zin, wanneer wij het licht laten vallen op zijn pogingen, om te komen tot een nationaal Réveil.

BILDERDIJK verzette zich tegen de Revolutie. Hij weigerde het gezag te erkennen van haar trawanten. Hij dacht en voelde sterk monarchaal. Wat dat laatste betreft, is Groen een voortdurende correctie op Bilderdijk, en wat het eerste aangaat, is hij Bilderdijks leerling, die meer systematisch en fundamenteel de kritiek voortzet.

Groen heeft, in tegenstelling met Bilderdijk, sterk de nadruk gelegd op de vrijheden en rechten van een mondig volk. Bilderdijk was een vijand van constitutiën, die het recht van de vorst beperken. Hij was schichtig geworden, doordat hij de les van de volkssoevereiniteit altijd weer meende te onderkennen, als er over volksvrijheden en rechten werd gesproken. Want die leer verwierp hij. Hij vond ze dwaas en gevaarlijk. Vooral, omdat zij uitging van de brave, niet corrupte mens en burger, die beter over eigen lot en toekomst kon beslissen dan de zelfzuchtige vorst dat voor hem kon doen. Bilderdijk had het niet begrepen op die brave mens. En bovendien vond hij die hele leer van de volkssoevereiniteit één stuk bedrog. Want het volk werd niet vrij, zelfstandig en mondig, maar de groten, de politieke heren, kregen de feitelijke macht in handen en konden hun gang gaan, terwijl de vorst machteloos toekeek en ook nog de schuld kreeg, als het te bar werd.

BILDERDIJK zag visioenen van de toekomst. Er waren inderdaad „heuchelijke dagen” op komst. Maar niet die van de vooruitgang en van de verlichting. In een gloed van stralen zag hij een scepter schitteren, „meer dan goud”. De grote toekomst is de toekomst van Christus.

Dat is héél de „wijsbegeerte” van Bilderdijk in één zin samengevat: Christus is de Alpha en de Omega. Hij is het middelpunt der geschiedenis. Hij is op weg, om zijn grote vrederijk op aarde te stichten. Misschien komt Hij zelf wel persoonlijk huizen op aarde, duizend jaren.

Bilderdijk was een mens van gelijke beweging als wij. Hij is in zware zonden gevallen. Hij heeft in het gebed geworsteld met God en met zich zelf.

MAAR wanneer hij aan de toekomst van de Christen denkt, ook aan zijn eigen toekomst, dan ziet hij Christus aan het eeuwige strand staan, om de schelp te zoeken, die daar is aangespoeld. Jezus breekt de schelp open en neemt de zieke parel er uit, en die parel zal eens zijn zuivere gloed laten zien, als hij in de halskarkant aan de borst van Jezus komt te hangen. Sommige theologen hebben op dit beeld veel kritiek gehad, en zij hebben wellicht gelijk. Maar dit blijkt waar en schoon,

• Vervolg op pagina 3

Er móét een kabinet komen

DE informateurstaak van prof. de Gaay Fortman is verre van gemakkelijk. Zijn eerste aanleg is het redden van de brede basis, zij het dat deze nog slechts in een extra-parlementair kabinet te redden is.

De pogingen van de heren Drees en Romme om de brede basis in een parlementair kabinet te herstellen zijn mislukt. Prof. Lieftinck is er ook niet in geslaagd een extra-parlementair brede basis kabinet te maken. Daaruit blijkt overduidelijk dat de heer de Gaay Fortman de laatste kans heeft de samenwerking op brede basis tot stand te brengen. En daarom is het te hopen, dat de twee grote partijen nu eindelijk de hoofden koel zullen houden en dat zij zullen gaan begrijpen dat de tijd dringt.

Na bijna 80 dagen formeren liggen de kaarten langzamerhand vrij duidelijk op tafel. Het is nu wel gebleken, dat het onmogelijk zal zijn een rechts kabinet (K.V.P., A.R. en C.H.) te formeren, parlementair of extra-parlementair. Zulk een kabinet zou trouwens welhaast noodzakelijk parlementair moeten zijn. De basis van zo'n kabinet (één stem meerderheid, na de uitbreiding vier) is zo wankel dat het reeds om die reden zeer moeilijk zou zijn. Bovendien heeft de C.H. het vraagstuk van de rechtse coalitie — voor zover men het zojuist ingenomen standpunt niet zou delen — opgelost door ronduit mee te delen daarvoor niets te voelen en daaraan in géén geval mee te werken.

Het behoeft geen betoog dat een formatie in andere richting een uiterst moeilijke zaak zou zijn. Dit met nadruk vooropstellend moet daaraan op deze eerste september de eenvoudige opmerking worden toegevoegd dat de tijd zodanig gaat dringen dat men als verantwoordelijke mensen de opgaaf onder het oog moet zien dat Nederland een kabinet moet hebben.

De informateur heeft zijn kansen terdege gewogen. Het zal duidelijk zijn waarom hij voor de brede basis is. Er moet een kabinet komen. En daarom gaat hij vastberaden verder als zijn eerste opzet onverhoopt zou mislukken. Dat kan dan een intermezzo-kabinet zijn, dat vastbesloten is het hoofd te bieden aan alle problemen waarvoor ons land komt te staan. In dat kabinet kunnen vooraanstaande politici worden opgenomen. Dat is het grote verschil met een zakenkabinet. Het intermezzo-kabinet is m.a.w. dan de enige nog resterende mogelijkheid, als de laatste poging tot het redden van de brede basis mislukt. Want nogmaals: er moet een kabinet komen!

Bilderdijk als historicus

IN EEN DONKERE achterkamer te Leiden is Bilderdijk zijn particulier college begonnen over de Vaderlandse Geschiedenis. Er waren aanvankelijk meestal vijf studenten. Zijn stem bereikte slechts een kleine groep. Zijn voordracht was vol afdwalingen en buitensporigheden. Maar zijn werk is toch van grote en blijvende betekenis geweest.

Gedurende een aantal geslachten was er in Nederland tweemaal kijk op 's

hathelijk voor het domineeskind beschikbaar had gesteld.

Deze dominee Van der Velde is de schrijver van het geschiedenisboek *De Wonderen des Allerhoogsten*, waarin onze geschiedenis wordt gezien, onder Bijbels licht, als een reeks van wonderen, vol genade. De Here verlost zijn volk van vreemde dwingelanden en hij verwekt in de Oranjevorsten richters, die opstaan, om het volk te verlossen. Zoals ds. Van der Velde schreef, zo zagen ook anderen het, en zo werd het in de kerk gezegd in preek en gebed.

Daartegenover stond een andere op-

Verschillende gedachten en gegevens uit dit artikel zijn breder en meer gedocumenteerd behandeld in *Oranje en Oldenbarneveldt*, in A.R. Staatskunde, juli en aug. 1956.

lands historie. Van de ene is de meest bekende vertegenwoordiger ds. Abraham van der Velde.

U kent dat verhaal, dat hij uit Utrecht werd verbannen, omdat hij in de preek zijn hart had gelucht over de Utrechtse burgemeesters, die over kerkelijke goederen beschikten alsof zij stads-eigendom waren. Misschien weet u nog van die les in het oude schoolboekje, waarin verteld werd, dat ds. Van der Velde uitstel gevraagd had van zijn verbanning, opdat hij eerst zijn kindje zou kunnen begraven, dat dood op de aarde stond. Maar de burgemeester was onverbiddelijk, en voor het vervoer van dat lijkje wilde hij wel de mestkar beschikbaar stellen. Dominee vertrok met zijn gezin; de burgemeester stond aan de oever van de Vecht, op zijn buiten, om het voorbijvaren gade te slaan. En zie, hij wordt door een beroerte getroffen, de knecht schiet toe, en legt hem haastig op dezelfde wagen, die hij

vatting, waarbij de Humanisten, de Libertijnen, onze historie beschreven vanuit hun beginsel. Zij zagen de monarchie en de kerk als gevaren voor de vrijheid; zij zwoeren bij de republiek en zij beschouwden de Oranjevorsten als een vreemd en gevaarlijk element in onze historie. Deze opvatting is bij de Patriotten in uiterste hevigheid tot uitdrukking gekomen en heeft Willem V beschreven als een Nero, een tyran.

Nu was de Amsterdamse commies ten stadhuize Jan Wagenaar een ijverig student en verzamelaar. Hij heeft het resultaat van zijn spuurwerk en zijn ijver neergelegd in het droge verzamelwerk over onze geschiedenis, dat meer dan 20 delen omvat. Wagenaar tendert naar de neutraliteit, al is hij een weinig geporteerd voor de heren regenten. Hij werkt graag met aanloopjes als: „Somnige menen”, „anderen willen”, „het gerucht gaat, dat,” enz. En zo zet hij

Tegen Wagenaar

dan de opinies naast elkaar. Maar dit grote compilatiewerk van Wagenaar was een onuitputtelijke bron voor de Patriotten. Wagenaar leverde hun de wapens, de feiten, en de opinies. En hij was immers zo betrouwbaar!

Daarom is héél het werk van Bilderdijk gestuwd door verzet tegen deze zelfde Wagenaar, die hem wild maakt, juist door zijn droge neutraliteit van „sommigen zeggen” en „anderen evenwel willen.” Maar het wezenlijke van Bilderdijks arbeid is, dat hij strijdt tegen de Libertijse traditie en vóór Oranje en de Kerk. Dus ook vóór Maurits en vóór de Dordtse Synode.

In dát opzicht is hij inderdaad de leermeester van Groen. Maar de laatste kwam veel meer beslagen ten ijs. Hij had de archieven bestudeerd, ook die, waar Wagenaar geen kennis van droeg. Hij wist zich bovendien te hoeden voor het doordraven en schelden, waar Bilderdijk zich aan te buiten ging. En daardoor werd hij veel meer een historicus van gezag.

Maar zonder Bilderdijk had naar de mens gesproken de libertijnse geschiedenis-opvatting het over de gehele linie gewonnen. Zij heeft toch in de vorige eeuw aan de Universiteiten de boventoon gehad. En nóg zijn er stemmen, ook professorale stemmen, die in wezen niets meer en niets anders vertellen, dan wat reeds het verzet van Bilderdijk wakker maakte. Die nóg Oranje en de Kerk meer als vijanden van vrijheid en vooruitgang beschouwen, dan als krachten ten goede en ten zegen. En die dus vierkant staan tegenover de aanhef van het antirevolutionaire program van beginselen, dat spreekt over de grondtoon van ons volkskarakter.

Uitbreiding van de Kamers is in november een feit

DE uitbreiding van beide Kamers der Staten-Generaal zal begin november een feit zijn. De Tweede Kamer gaat dan 150 leden tellen, de Eerste Kamer 75. De Eerste Kamer heeft in tweede lezing de uitbreidingsvoorstellen aanvaard. Alleen de liberale fractievoorzitter, prof. Molenaar, stemde tegen.

Voor de A.R. Tweede Kamerfractie betekent dit een uitbreiding van 5 zetels. Deze vijf zetels zullen bezet worden door de heren: Ds. C. van der Zaal, J. Smallegen, Mr. B. W. Biesheuvel, Mr. Th. A. Versteeg en Prof. L. W. G. Scholten.

Hierbij moet men echter niet vergeten dat prof. Gerbrandy voor de beslissing staat of hij nog een Kamerzetel kan aanvaarden, nu hij zijn hoge opdracht in samenwerking met de heren Beel en Tjarda, op zo'n verheugende wijze heeft kunnen volbrengen. Bij de uitbreiding begint men weer van boven af aan te tellen. Zou de heer Gerbrandy het Kamerlidmaatschap dus nog kunnen en willen aanvaarden, dan is hij het eerst aan bod. Het bovengenoemde lijstje zal echter ook niet volledig zijn als één of meer

fractieleden tot het ministersambt worden geroepen.

Daarom is uitbreiding gekomen valt toe te juichen, daar juist de kleinere fracties het onnoemelijk zwaar hebben. Het Kamerwerk neemt per jaar toe, tien mannen zouden het bijna niet meer aangekund hebben.

Rijkswet

Er heeft zich een korte en interessante discussie ontwikkeld over de vraag of deze uitbreidingsontwerpen en het (oude) initiatief voorstel Oud (over de zittingsduur van het Parlement) geen rijkswetten moesten zijn. Is de Staten-Generaal geen orgaan van het Koninkrijk, dat ook omvat Suriname en de Nederlandse Antillen? Niemand zal dit willen ontkennen, maar dat wil nog niet zeggen, dat wij nu niet meer op eigen houtje onze interne zaken kunnen afdoen. Dat geldt althans voor de uitbreidingsontwerpen. Dat lag enigszins bij het voorstel Oud. De gevolmachtigde ministers Pos en Lampe vonden deze zaak van betekenis voor de andere rijkswetten. En daarom waren zij van mening dat dit voorstel tot wijziging van de grondwet beter in een rijkswet geregeld had kunnen worden. Hier bleek onenigheid met het Nederlandse Kabinet, dat een rijkswet niet nodig oordeelde. Deze vraag is in ons kabinet zo laat aan de orde gekomen dat het niet meer mogelijk was overeenstemming te verkrijgen met de twee gevolmachtigde ministers. Daarom zouden beide partijen hun eigen standpunt kenbaar maken. Dat was ongetwijfeld minder gelukkig en een les voor volgende keren. Het debat was daarom van belang, ook al werd het initiatief voorstel Oud (dat tenslotte met pijn door de regering was overgenomen) tenslotte in de Eerste Kamer verworpen met 16—18 stemmen.

De landbouwpolitiek

Vervolg van pagina 1

van ondergeschikt belang wat hiervoor nodig zal zijn. Overigens betreft het hier een zaak, die door het verantwoordelijke kabinet in samenwerking moet worden bekeken. De demissionaire minister Mansholt trekt zich daarvan niets aan en bazuint in strijd met de staatsrechtelijke praktijk in Nederland — zie zijn rede die hij onlangs in Kampen hield — allerlei toezeggingen de wereld in, zonder dat hij zich gedekt weet door een kabinetsbesluit en zonder dat het parlement hierin gekend is. Hoe kan een demissionaire minister, waarvan allermint vaststaat dat hij in het volgende kabinet zitting zal hebben, 250 miljoen gulden aan de boeren beloven buiten de verantwoordelijke minister van financiën om?

Met kracht protesteren wij tegen het eigenzinnige en onbehoorlijke optreden van de heer Mansholt.

Overigens wensen wij er uitdrukkelijk de aandacht op te vestigen dat de a.r. voormannen van mening zijn, dat de catastrofale waterschade, die de landbouw deze zomer heeft geleden, dient te worden opgevangen door bijzondere maatregelen, ook van de zijde van de rijksoverheid. In kamer en kabinet zullen zij niet nalaten deze te bepleiten.

Die ene man

Vervolg van pagina 2

dat deze ruige, stormachtige, soms ook geslepen, egocentrische, in zijn eigen wezen wroetende, en dan weer strijdende en biddende en zingende en profeterende man — Unus ille vir — uitsteeg boven zichzelf, zijn tijd en zijn gebrek, als hij de naam Jezus noemde, en Hem beled als middelpunt van het heelal, middelpunt der historie, en middelpunt van zijn verlangen. En toen Bilderdijk werd begraven, speelde het orgel psalm 42. „'t Hijgend hert, der jacht ontkomen”.

GYMNASTIEKTOESTELLEN

ROTHUIZEN N.V. — HEELSUM

Vraagt steeds

Zoetermeer's Roem

de fijnste margarine

Firma Gebr. van der Spek

Zoetermeer

Telefoon 49

BILDERDIJK ALS GELEERDE EN

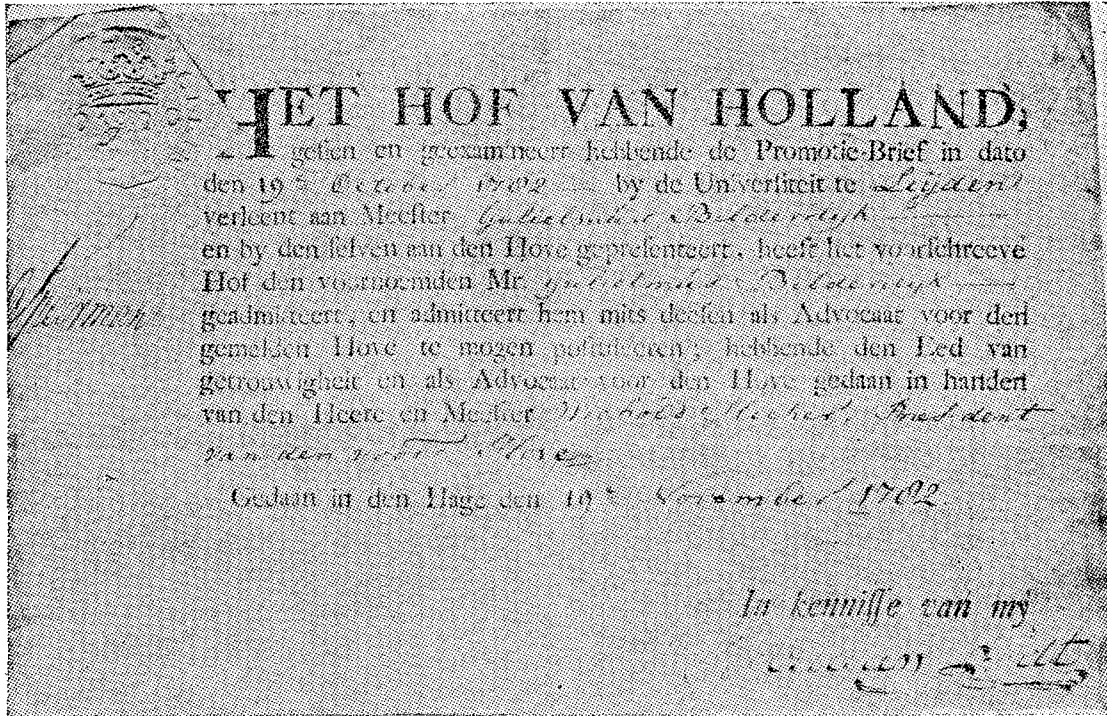
Op 7 september a.s. zal het tweehonderd jaar geleden zijn, dat Willem Bilderdijk als zoon van de geneesheer Izaäk Bilderdijk te Amsterdam werd geboren.

Ter gelegenheid van zijn honderdvijftigste geboortedag werd Bilderdijk in 1906 op waarlijk grootse wijze voor het forum van de natie herdacht, waarbij met name op de nationale betekenis van deze reus in

De nationale betekenis van Bilderdijk wordt weerspiegeld door het feit, dat menschen van verschillende richting van deze vereniging deel uitmaken: vrijzinnigen, rooms-katholieken en calvinisten.

Na eerst enige tijd elders onderdak te hebben gevonden kon aan het museum een definitieve huisvesting worden aangeboden in één van de vertrekken van het gebouw van de Vrije Universiteit te Amsterdam.

in het Bilderdijkmuseum

het rijk der geesteswetenschappen werd gewezen. Grote belangstelling ondervond toen ook de aan hem gewijde tentoonstelling in drie zalen van het Stedelijk Museum te Amsterdam. De ontstane belangstelling voor Bilderdijk en zijn werk deed de wens geboren worden om tot oprichting te komen van een blijvende instelling, die zich tot taak zou stellen om al hetgeen van belang was rondom de figuur van Bilderdijk te verzamelen en in een ordelijk geheel bijeen te brengen.

En de pogingen om hiertoe te geraken hadden succes. In 1908 werd de Vereniging „Het Bilderdijkmuseum” gesticht, met het doel een verzameling in te richten van handschriften, boeken, portretten, prenten, documenten en persoonlijke herinneringen die betrekking hadden op Bilderdijk, zijn werk en zijn tijd.

PROFESSOR dr. W. J. H. Caron van de Vrije Universiteit, de huidige voorzitter van het Bilderdijkmuseum, was zo vriendelijk ons in dit museum rond te leiden en het een en ander over de verzameling te vertellen.

Wij kwamen midden in een verhuizing terecht, want er worden momenteel drukke voorbereidingen getroffen voor een Bilderdijktentoonstelling, die ná Amsterdam de steden Haarlem, Leiden en 's-Gravenhage zal bezoeken, alle plaatsen waar Bilderdijk heeft gewoond. Het ligt in het voornemen met de tentoonstelling daarna ook nog naar België te gaan.

Onder normale omstandigheden is het museum, na het maken van een voorafgaande afspraak, voor een ieder te bezichtigen. Na hetgeen we gezien hebben — en het was nu nog niet eens op orde en niet

volledig — kunnen wij een ieder aanraden eens enkele uren te vertoeven in de stille voorzaal van het voormalige woonhuis van dr. Kuypers, waar de verzameling thans is ondergebracht.

Wat er alzo te zien is? In de eerste plaats een volledige verzameling van al zijn werken. Bilderdijk heeft ontzaglijk veel geschreven. Da Costa becijfert, dat zijn dichtregels gezamenlijk ongeveer een getal van driemaal honderdduizend uitmaken. Daarnaast heeft hij op het gebied van verschillende wetenschappen nog heel wat gepubliceerd: hij was niet alleen dichter, doch ook wijsgeer, geschiedkundige, jurist, taalgeleerde, ja ook vestingbouwkundige, terwijl hij voorts van de geneeskunde nog behoorlijk wat afwist. Oorspronkelijke handschriften van hem zijn aanwezig en kunnen worden geraadpleegd. De verzameling brieven (zowel van Bilderdijk uitgegaan als aan hem gericht) is van grote wetenschappelijke betekenis. Een belangrijk aantal van deze brieven is in verschillende publikaties in druk verschenen. Helemaal is deze uitgave nog lang niet compleet. Het is de wens van het Bilderdijkmuseum in deze leemte te voorzien en ook de resterende brieven in druk te laten verschijnen. Dit is echter een werk, dat veel tijd, maar ook veel geld vraagt en daarom zal het nog wel geruime tijd duren eer aan dit verlangen volledig zal zijn voldaan.

Overigens is het bestuur van het museum steeds bezig om nieuwe aanwinsten te verwerven. De jaarverslagen leggen er getuigenis van af, dat men hierin ook slaagt. Het speurwerk wordt regelmatig voortgezet. Zo vertelde professor Caron ons, dat nog nimmer de brief is gevonden, waarbij Da Costa aan zijn geliefde leermeester zijn bekering heeft medegedeeld. Professor Caron kon zich niet voorstellen dat deze brief zou zijn weggeraakt en hij heeft de

hoop nog niet opgeroepen ger tijd nog eens met tekenen en zige tekeningen duidelijk en een af.

Natuurlijk kunnen allerlei documenten leven van Bilderdijk zoals bullen, passagies voor persoonlijk aandacht van zijn schrijfgereedschaps, ringen en niet met ondergen.

Verder vallen miniaturen en een hand in gipsden, wassen portretten en voorts een verzameling door geschriftenwerk van zijn boeken welke met hem in verba

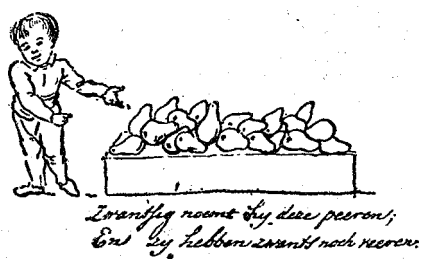
De verzameling door geschriftenwerk van zijn boeken welke met hem in verba

DE belangstelling helaas niet gen brengen hopen dat mede denking van dit ja

*3 Jan
Ropie
half pond
in f. prinder
argento*

Hanepoot telt twee voor zeven, & dat is dat onbedruvent!

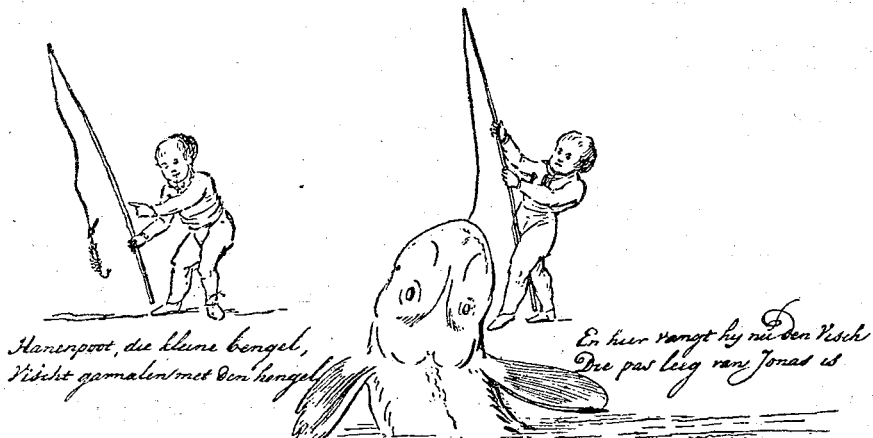
Zwanfijf noemt hij, drie peeren, En 'y hebben zwaant noch zeven.

Hanepoot en Liegenbok spelen samen Hanepootfok.

Liegenbok en Hanepoot Plukken grasjens aan de sloot

Hanepoot, die kleine bengel, Nischt garmalen met den hangel.

En hier vangt hy nu den Nisch, Die pas leeg van Jonas is

Liegenbok geeft Hanepoot, Al't zijn hooren voort op voort.

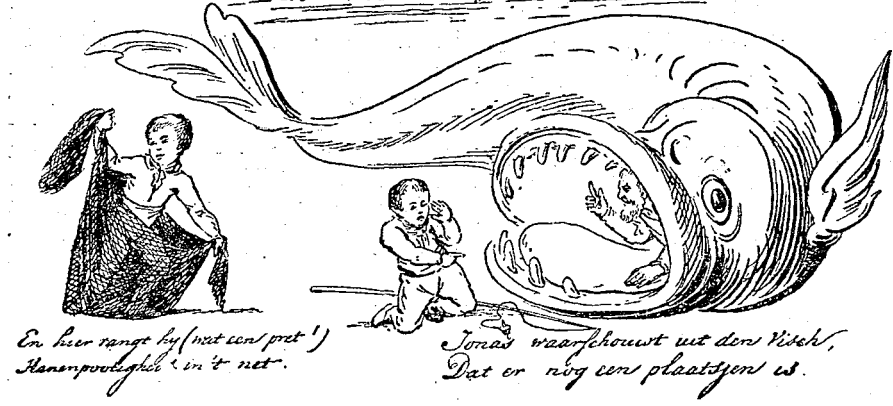
Hanepoot geeft Liegenbok, In vergelding met 'den fofy.

Hanepoot berinde zich slecht, By den uitflag van 't gerecht.

Och ' myn hozen sijn gefcheurd, Denk eens wat 'ny 's gebuurd!

En hier vangt hy (wat een pret!) Hanepootghele in 't net.

Jonas waarfhouwt uit den Nisch, Dat er nog eens plaatsjens is.

Nu de hozen sijn gemaad, So de wrok oke meir gemaad.

Hieronder laten wij „Afscheid” door Bilderdijk zwaar op ons land wij hieruit moed en t

Wat verschijnt wat verdwijnt 't Hangt niet aan 't In 't verleden ligt het he In het nu, wat

Opgaan, blink en verinken, is het lot van ieder En wij allen moeten vallen, wie zijn licht best

Of de kronen luister tonen, volken, staten, blo Langer stonde duurt hun ronden maar hun avond

Doch de dampen dezer rampen, Doch de nevels de zullen breken bij 't ontsteken van de dag wa

ENS

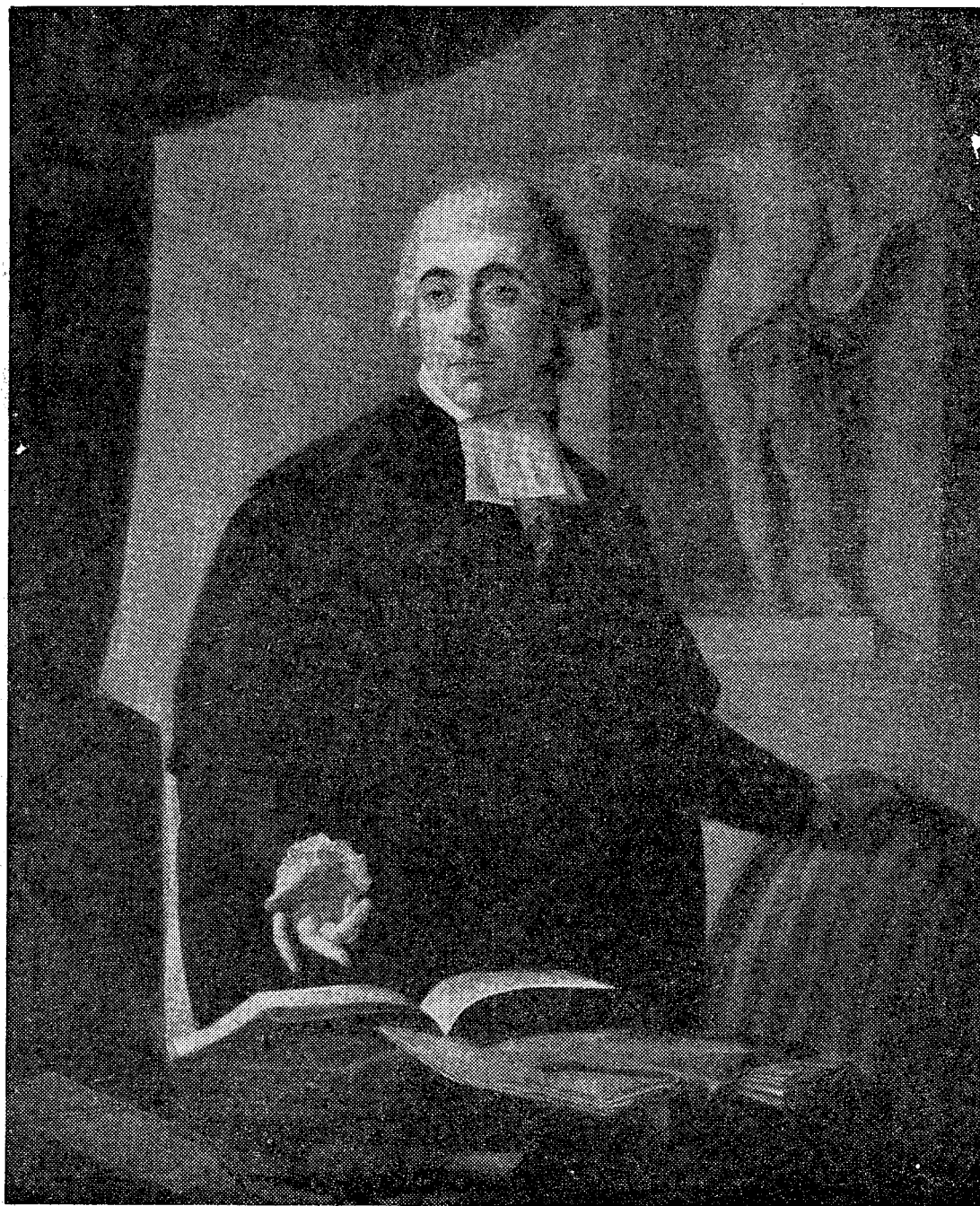
sm

Deze brief te eni-
eens
ken.
kon emend overweg
en ood. De aanwe
en leggen hier een
en getuigenis van

ook aantreffen
het persoonlijk
derking hebbende,
passanten e.d. Zaken
lijkt trekken ook de
n deer. Wij noemen
ei bereedschap, ze-
n nieten zijn octavo-
ders en aantekenin-

en melden diverse
n in dodenmasker,
nende borstbeel-
portretten
een verportretten
elinge compleeteerd
ten en schilder-
n voor artikelen en
ovrij handelen of
erba

het museum is
Slechts weini-
gen bezoek aan. Wij
de Bilderdijk-her-
it jangstelling voor

en de liefde tot deze grote Nederlander zal worden verlevendigd.

Op de herdenkingssamenkomst, welke wordt belegd door het Nationaal Comité Bilderdijk-Herdenking 1956 op 7 september a.s. te 20 uur in de Westerkerk te Amsterdam, zal het woord worden gevoerd door prof. dr. W. J. H. Caron te Amsterdam, prof. dr. W. A. P. Smit te Utrecht en prof. dr. F. Baur te Gent.

Een dankbaar nageslacht maakt zich in brede kringen op om in dankbaarheid en eerbied te gedenken hem, voor wie de tijdgenoten slechts spot, achteruitzetting en verguizing over hadden en die slechts in zeer kleine vriendenkring de hoogachting en liefde ontmoette, die door hem als kostbare kleinodiën op zijn moeilijke en zware levensweg werden welkom gehalten.

BIJ DE FOTO'S

1. Na een zeer korte en vlotte academische studie vestigde Bilderdijk zich op 19 november 1782 als advocaat te Den Haag. De foto toont een afdruk van het diploma van admmissie als Advocaat voor den Hove van Holland. Al spoedig werd hij tot de bekwaamste advocaten gerekend. Zijn sterk gevoel voor rechtvaardigheid was oorzaak, dat hij steeds voor de onderliggende partij in het strijdperk trad. Het meest bekend is wel het pro deo proces waarbij hij de vurig oranje-gezinde Kaat Mossel heeft verdedigd.

2. Bilderdijk maakte vaak op buitenstaanders een norske en stuurse indruk. Niet ten onrechte. Als men echter bedenkt welke rampen over zijn hoofd zijn gegaan — van zijn 14 kinderen moest hij er 12 ten grave dragen — dan wordt begrijpelijk, dat hij vaker door triestheid dan door opgeruimdheid werd gekendmerkt. In huiselijke- en vrienden-kring kwam echter een andere kant van zijn karakter naar voren — dan

was hij vriendelijk, beminnelijk, een gezellig causeur die met zijn geestige opmerkingen het gesprek wist te larderen. Ook met zijn kinderen wist hij als een onbezorgde vader te spelen. De foto toont ons een aantal tekeningetjes die hij voor zijn zoontje Julius Willem maakte.

3. Bilderdijk beoefende ook de geneeskunde. Vele recepten van zijn hand zijn bewaard gebleven. Zijn handschrift wordt door regelmatigheid en duidelijkheid gekenmerkt.

4. Bilderdijk was een uitstekend tekenaar, hetgeen kan worden geïllustreerd door deze tekening van een meisjeskop in drie houdingen, vermoedelijk in Brunswijk gemaakt.

5. Een afbeelding van Bilderdijk naar het schilderij van C. van Cuylenburg.

Mocht mijn' lippen
dat ontglippen
wat mijn brekend oog hier ziet!
mocht ik 't zingen
en mij dringen
Door dit wemelend verschiet!

Ja, zij zullen
zich vervullen,
Deze tijden van geluk!
Dees ellenden
gaan volenden;
en, verpletterd wordt het juk!

Holland leeft weér,
Holland streeft weér,
Met zijn afgelegde vlag,
Door de boorden
van het Noorden
naar de ongeboren dag.

Holland groeit weér!
Holland bloeit weér!
Hollands naam is weér hersteld!
Holland, uit zijn stof verreezen,
zal opnieuw ons Holland wezen;
Stervend heb ik 't u gemeld!

AMSTERDAM

N.V. Aannemersbedrijf voorheen

H. DE BAAT

Directie: E. C. de Baat . T. H. de Baat

Kantoor: Ceintuurbaan 179,

Amsterdam, Telefoon 798604 - 53257

J. DE VRIES

Commissionairs in effecten

O.Z. Achterburgwal 173, Tel. 47126
Privé Olympiakade 60, Tel. 94152
AMSTERDAM

Schinkelkade 14 - Tel. 722516
AMSTERDAM

Alle VERZEKERINGEN,
financieringen en hypothe-
ken (eventueel zonder
aflossing)

HERNGREEN'S
Assurantiekantoor

Okeghemstraat 20
Amsterdam - Tel. 728825

H. Robbers Schildersbedrijf

GIJSBRECHT VAN AEMSTELSTRAAT 1, AMSTERDAM
Telefoon 506595 en 717160

PROT. CHR. COÖP.
BEGRAFENISVERENIGING U. A.
Vondelstraat 101. Tel. 82477. Amsterdam

Betere verzorging van
begravenissen

Is u nog geen lid? Vraagt dan inlichtingen aan de P.C.B.
en laat u als lid inschrijven!

VW DEALER

GARAGE KOST N.V.

AMSTERDAM - TELEFOON 62595

Vraagt vrijblijvend inlichtingen

Wij leveren de: VW de luxe, VW Bestel, VW Busjes,
VW Ziekenwagens, Porsche en de nieuwe Karmann-Ghia-
Coupé op VW-chassis

C. LIND & ZOON

Ao. 1826

KASSIERS en COMMISSIONAIRS IN EFFECTEN
Kelzersgracht 546 - Amsterdam

Telefoon 41154, 34369, 34213, 30214

Effectenbeurs Nis. 8, Telefoon 49328 en 46640

ADMINISTRATIE VAN VERMOGENS
EFFECTENZAKEN - VERZEKERINGEN

J. de Kort

METSEL- EN TEGELBEDRIJF

Ook voor onderhoudswerken

Berenstraat 30 - AMSTERDAM - Telefoon 33422

Boekhandel
VERMEULEN

Bos en Lommerweg 227,
Tel. 83392 - Amsterdam
ROMANS

LUXE DOZEN POST
VULPENNEN

Stucadoorsbedrijf
Gehr. C. W. en
H. Blom

Lucellestraat 62, tel. 89696

Jan Haringstraat 32,
tel. 123839

Advertisement for Westerveld. It features a woman's face on the right and text on the left: 'Wees zuinig met uw GELD koop bij WESTERVELD'. Below this is 'DE CONCURRENT WESTERVELD' and 'FILIALEN DOOR GEHEEL AMSTERDAM'. At the bottom, it says 'OP ALLE ARTIKELLEN ONTVANGT U EEN KORTING VAN 3%' and 'WANT VOOR 100 AAN CASSABONS WORDT 30% TERUGGETAAND'.

Koopt bij de adverteerders

- Kantoormachines
- Kantoor-, Bedrijfs-
Kantinemeublen
- Schoolmeublen
- Administratie- en
Organisatiesystemen
- Tekentechnische
Materialen
- Kantoor- en Schrijf-
behoeften

Westzijde 53 en 110
ZAANDAM
tel. 02980-2246*

Accountantskantoor

S. M. STOLP

★

Leiden Oudewater
Tel. K 1710-26318 Tel. K 3486-486

Uw adres voor:

DIRECTIEKETTEN
BARAKKEN
SCHOLEN
ZOMERHUISJES
enz. enz.

Fa Gebr. Timmer

Houtbouw - Giessendam - Telefoon 62

H. DORSMAN

Zwijndrecht

Telefoon 6576 (K 1850)

**Asbestement-
producten**

Gespecialiseerd in het aanbrengen
van asbest-golfplaten op daken

AANNEMERSBEDRIJF

Gebrs. Hakkers

- ★ Handel in rijmmaterialen,
riet en teen
- ★ Rietmattenfabriek
- ★ Hoepelmakerijen

WERKENDAM

Telefoon 14

**BONGERS
WAGENINGEN**

Verhuizingen Verpakkingen -
Meubelopslag

Intern. autotransp. Zweden,
Zwitserland, enz.

Telefoon 2725 - Law, Allée 88

PLAATWERK

STAAL EN ALUMINIUM

NIMA ZWIJNDRECHT
K 1850-5382

UIT PERS EN PERIODIEK

Kabinetscrisis duurt nog

Vaart

Het Algemeen Handelsblad schrijft onder de titel „Gerekte crisis” o.m.:

„Meer dan ooit is dus de tijd nu gekomen, voor de vorming van een extra-parlementair kabinet op brede basis. De formatie van zulk een ministerie is voor en na in dit blad bepleit. Het is thans stellig de enige mogelijkheid om op korte termijn uit de grauwe moeilijkheden te geraken. De jongste informateur is een homo novus. Hij is een vrijwel onbeschreven blad op politiek gebied. Hierdoor zal hij een frisse kijk hebben op mensen en verhoudingen. Dit kan ertoe leiden, dat er — ten lange leste — vaart zal komen in de oplossing van deze zeer gerekte crisis. Wij hopen en vertrouwen, dat de informateur in staat zal zijn een regeringsteam samen te stellen, dat uit bekwaame en gezaghebbende mannen bestaat. Wellicht zal hij zich wenden tot een wat ruimere kring dan de politici van het Haagse Binnenhof. Maar ook hieraan zijn gevaren verbonden. Want ook minister-zijn — dus regeren — is een vak, een métier, waarvoor een grondige voorbereiding is vereist. En wij hebben kopstukken uit het bedrijfsleven of uit wetenschappelijke kring als minister zien te kortschieten, omdat het hun ontbrak aan een minimum aan regeertechniek.

Dit alles is toekomstmuziek. Voor het ogenblik is er de uiterste noodzaak een regeringsploeg te vinden, die althans op aanvaardbare wijze op de verkiezingsuitslag van de 13e juni past. Het Engelse dagblad, de Manchester Guardian, heeft kort geleden onder de kop „Nederlands vacuum” er de aandacht op gevestigd, hoe tijdens een moeilijke situatie als van ’t Suezconflict en van de eenzijdige opzegging der schulden door Indonesië, ons land het zonder een eigenlijke regering moet doen. En het blad besloot met de opmerking: „Indien de internationale crisis zou verscherpen, zouden de Nederlandse partijen stellig hun scherp standpunt verzachten.”

Ook zonder een internationale crisis ontgaat de gemiddelde Nederlander de charme van deze eindeloos gerekte kabinetformatie. Thans zal men eindelijk moeten nemen én geven. Indien men star blijft vasthouden aan het eigen standpunt, dan worden wij een dankbaar object voor de spot van binnen- en buitenland.”

Dienen

In de Christelijk-Historische Nederlander schreef de heer H. Kikkert, toen hij nog niet bekend was met de opdracht aan prof. mr. De Gaay Fortman, o.m.:

„Niet altijd zijn bij de moeilijkheden die zich tot nu toe hebben voorgedaan rondom de kabinetformatie, positieve feiten en gegevens van doorslaggevende aard geweest. Ook gevoelsargumenten hebben hier en daar een rol gespeeld, die beter buiten beschouwing hadden kunnen worden gelaten. Daarenboven hebben wij de indruk dat er hier en daar, aan op zichzelf zeer waardevolle zaken, een overdreven waarde wordt toe-

gekend, die de kabinetformatie bemoeilijken.....

De C.H.U. is bereid om ons volk te dienen. Zij heeft daarvan, ook bij alles wat er rondom de kabinetformatie zich heeft afgespeeld, blij gegeven. Zij is ook nu nog bereid om dat te doen, echter niet in elke vorm en tegen elke prijs.

Zij staat niet te dringen om zetels in het te formeren kabinet.

Zij kan ook de houding aannemen, die wijlen Lohman, haar grote voorman, aannam in 1901 en dus zonder deelname de daden van het kabinet afwachten en daarover haar oordeel geven.

Een verschuiven van de verantwoordelijkheid naar degenen waar zij niet behoort, kan politiek een aardig spel zijn, doch wij geloven dat ons volk daarvoor (gelukkig) nog te nuchter is.

Intussen heeft mr. Pollema deze week in de Eerste Kamer zo terloops een opmerking gemaakt, dat er natuurlijk nog altijd de mogelijkheid bestaat, dat aan het thans demissionaire kabinet het ontslag zal worden geweigerd.”

Gaaitje

In het Rotterdamsch Parool, dat een interessante levensschets geeft van de nieuwe informateur, lezen we o.m.:

„Door zijn (prof. Romme's) toedoen fietst thans niet Wilhelm Friedrich de Gaay Fortman over de Veluwe, doch tobt deze in het Torentje. Op politiek terrein is hij ogen-schijnlijk een nieuwe figuur, deze gebrilde, al wat dunharige, doch nog jeugdige aandoende 45-jarige hoogleraar. Toch is hij zowel in 1951 als in 1952 reeds als kandidaat-minister gepousseerd. Want zowel op maatschappelijk terrein als in de protestantse

wereld is de naam van „Gaaitje”, zoals zijn beminlijke bijnaam in de Sociaal-Economische Raad, luidt, gevestigd als die van een knap en origineel man, die bovendien wat aandurft. Wie hem in zijn gezellige Haagse woning aan een knus, klein pleintje in Marlot bezoekt, weet dra, dat die reputatie volkomen verdiend is.....

Onlangs heeft prof. de Gaay Fortman een belangwekkend boekje doen verschijnen, met fragmenten uit de sociaal-politieke geschriften van dr. Abraham Kuyper (H. J. Paris, Amsterdam f 4.50) — de stichter van deze instelling — waarin van uit het Evangelie „Architectonische kritiek” op de maatschappelijke orde geleverd wordt. Het gaat met andere woorden in het sociale vraagstuk niet om enkele gebreken van het maatschappelijk gebouw, die door incidenteel ingrijpen kunnen worden, neen, de maatschappelijke ordening als zodanig is in het geding. Maar terwijl in de geschriften enerzijds wordt gesteld, dat Kuyper met zijn maatschappelijke opvattingen kerk en christendom van de negentiende eeuw, ja zelfs helaas voor een goed deel ook die van de 20e eeuw vooruit was — wordt anderzijds ronduit erkend, dat Kuyper's gaven niet in de eerste plaats in het ministerschap lagen en dat zijn optreden in de spoorwegstaking van 1903 teleurstellend was. Dat typeert prof. de Gaay Fortman. Hij bouwt voort, kritisch óók ten opzichte van zijn eigen vereerde leermeesters.

Was Prof. Gerbrandy in zijn linkse dagen zijn promotor, dat heeft zijn leerling niet weerhouden, in het Indonesisch conflict een standpunt in te nemen, dat destijds misschien de P.v.d.A. nog voorbij streefde in progressiviteit.

Als minister van Sociale Zaken heeft Dr. Drees een open oog gehad voor de betekenis van deze jonge actieve antirevolutionair, die in het eerste gelid op zijn departement werkzaam was. Hij verscheen dan ook bij de inaugurele rede, welke de jonge professor in 1947 uitsprak. Deze handelde over de herziening van het Echtscheidingsrecht. Opnieuw verraste de gereformeerde geleerde zijn gehoor, door in deze omgeving „onhebbare tweespalt tussen de echtgenoten” als vijfde grond tot echtscheiding in het Burgerlijk Wetboek te willen opnemen.

Zal de informateur op dezelfde grond tot het uiteengaan van P.v.d.A. en K.V.P. moeten concluderen? Er is groot optimisme voor nodig om weer een verzoening te willen ondernemen. Maar „Nederlands Patriciaat” leert, dat zijn stamvader was de Fransman Jacques de Gay uit Douai, die zich omstreeks 1630 als zeemleerbreider te Leiden vestigde. Deze naam had althans iets blijmoedigs, hoe gauw deze dan ook tot het meer Nederlands klinkende „De Gaay” vervoormd werd.

Zó noemde zich ook de Leidse timmerman Jacobus de Gaay die in 1781 al op 36-jarige leeftijd, zijn vrouw, Neeltje Klinkspan, als weduwe achterliet. Zij hertrouwde twee jaar later Pieter Jacobszn. Fortman. Deze nu, bezat 'n helmteken, dat de positie van de informateur enigszins symboliseert. Dit teken bevat een man, die met de linkerhand een zwaard vast houdt, dat tegen zijn schouder rust, terwijl hij in de rechterhand een weegschaal houdt.

Zó wil prof. Romme het althans. Dat de informateur slechts de belangen van rechts wegen laat en tegen links ten strijde trekt!”

EN ONS COMMENTAAR

De tijd gaat nu dringen

Het formeren van een kabinet is in ons land steeds een werk van lange adem. Maar al is het record nog steeds niet gebroken, toch wordt men nu wel ongeduldig. Na de oorlog heeft het zó lang nog nooit geduurd. En nog steeds is het einde niet in zicht.

Ook in socialistische kring wordt men wat ongeduldig. Maar daar moet men dan toch niet vergeten, dat dr. Drees en prof. Lieftinck de meeste tijd gebruikt hebben voor hun formatie- en informatiepogingen.

Intussen is het er voor de nieuwe informateur niet gemakkelijker op geworden. Niet alleen, dat in de loop van de weken de verhouding tussen P.v.d.A. en K.V.P. er niet beter op geworden is, maar ook omdat de neiging zou kunnen ontstaan nu maar spoedig tot een oplossing te komen zonder dat er voldoende waarborg is voor een goed samenwerkend geheel. Uit de wijze, waarop de nieuwe informateur zijn taak heeft aangevat, mag evenwel de conclusie getrokken worden, dat hij zeer serieus te werk zal gaan.

Met spoed een kabinet in elkaar timmeren zou misschien nog wel gaan, doch er voor zorgen, dat dat kabinet het ook vier jaren kan uithouden is minder eenvoudig.

Het stemt tot dankbaarheid en het geeft enige hoop, dat de informateur vrijwel algemeen met vertrouwen tegemoet getreden wordt.

Er is natuurlijk de mogelijkheid — theoretisch althans — dat aan het thans demissionaire kabinet het ontslag zal worden geweigerd, doch er zal wel niemand zijn, die dat een gelukkige of een gewenste oplossing vindt. Want het laatste kabinet-Drees gaf niet altijd blijk van een sterk beleid en als het nu noodgedwongen zijn bestaan verder zou moeten rekken, zou het toch zeker niet het nodige vertrouwen genieten om een doelbewust beleid in de toekomst te kunnen voeren.

Op welk program zou het trouwens verder moeten gaan?

Neen, een nieuw kabinet is nodig en liefst met spoed, want de tijd dringt.

We kunnen niets anders wensen, dan dat prof. De Gaay Fortman er in slagen zal de juiste weg in de moeilijkheden te vinden.

AMSTLEVEN levensverzekering

**AVONDMAALSTELLEN
DOOPBEKKENS
OFFERSCHALEN enz.
in Zilver en Pleet-zilver.**

Op aanvraag worden U de prijs-
courant en afbeeldingen gratis toege-
zonden. Franco verzending door ge-
heel Nederland

D. J. H. EIKENDAL
Bergstr. 12 - Tel. 2038 - Wageningen

DRUKKERIJ EN UITGEVERIJ

JOH. LUYK

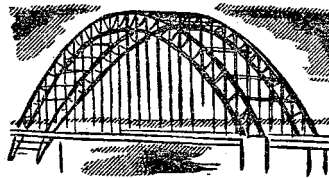
AMALIA VAN ANHALTSTRAAT 40-44
EINDHOVEN - TELEFOON 4512

*Periodieken
Handelsdrukwerk*

UW ZENUWEN
wordt U volledig de baas met
NEUROTONIC
niet verdovend, maar genezend
Het zenuwpreparaat van deze tijd

JUTE ZAKKEN

voor binnenland en export
Een vertrouwensartikel!
NOORD NEDERLANDSE ZAKKEN-
HANDEL N.V. GRONINGEN
EEMSKANAAL N.Z. 46
Telefoon 31345 (3 lijnen)
Telegramadres „Jute“

HET ANDERE GEZICHT

*vervolgverhaal
door J.W. Ooms*

Lijnegang sloeg de ogen op. Er was een gezicht vlak boven het zijne.
„Gaat het weer?“ hoorde hij vragen.
Hij keek naar het gezicht.
„Aaltje.....“ zei hij. En toen: „Nee, ik vergis me, jij bent Roelie, hé?“
„Rustig nu maar, Lijnegang.....“
Toen zag hij, dat het niet Roelie was en Aaltje evenmin. Het was dat andere gezicht..... ja, dat vreemde gezicht, dat hij in de kerk vaak heimelijk bespied had.
„Ik ben dronken geweest,“ dacht hij. Verward herinnerde hij zich een triest voorval uit zijn jeugd. Hij was wezen loten voor de militaire dienst en vrijgeloofd..... Toen had hij zijn kameraden meegenomen naar de herberg Het Zwaantje van de Graaf. Hij had zich bedronken. smoordronken had men hem thuis gebracht en reeds de volgende dag was de oude dominee gekomen om hem daarover te berispen..... Schande, dat hij zich toen bedronken had! En nu wéér.....
Hij kwam omhoog en toen zag hij, dat hij in een vreemde kamer was. Op de schoorsteen stond een pendule met een verguld hoornblazend engeltje er bovenop. De stoelen hadden zittingen van rood trijp, de leuningen waren van mahoniehout, diep glanzend. En daar stond op een laag kastje tussen boeken-
stenen een bijbel — ja, een bijbel was het, dat zag hij heel goed.
„Ik wil naar huis,“ zei hij.
„Voorzichtig, blijf nog maar even liggen,“ klonk de vriendelijke overredende stem van Paula.
Ja, nu wist hij ook haar naam weer..... die meid heette Paula.
Lijnegang voelde zich weer sterk en hij stond op. De hulpvaardige handen van Paula wilden hem helpen en ondersteunen. doch-hij weerde haar af. En nu pas werd hij gewaar, dat hij een verband om 't hoofd had. dat men hem verbonden had.
„Vader, doe nu kalm!“ Het was een bekende stem, hij keek de kring van mensen die om hem heen stond onderzoekend en tegelijkertijd verlegen rond. Ja, daar stond de jonge Melchior!
„Wij zullen een auto laten komen, vader! En 't is beter, dat de dokter je eerst onderzoekt. Hij zal wel gauw komen, ze hebben hem geroepen.“

„De dokter? Een auto?“ Hij werd weer helemaal helder.
„Ja, want je kunt niet naar huis lopen, vader.“
„Ben je betoeterd!“ viel hij rauw uit. „Mij mankeert niks. Wat zijn dat toch voor flauwe fratsen om een dokter te waarschuwen? En hoe kom je er bij, dat ik met een auto naar huis zou moeten gaan? Auto's kosten geld,..... je bent gek, Melchior!“
„Maar u moet werkelijk voorzichtig doen, want u bent een ogenblik bewusteloos geweest,“ kwam nu de stem van de ingenieur ertussen.
„Noem je dat bewusteloos? Geen sprake van, 'k Was mis-
schien even met m'n gedachten er niet bij, da's mogelijk. Even boven m'n theewater van een en ander.....“
Lijnegang herinnerde zich thans alles weer.
„Jongèn, Melchior,“ zei hij tot zijn zoon, „ze hadden 't op jôu voorzien! Wees toch voorzichtig!.....“
„Ja, ja ik kijk wel uit, vader. Maar maak je nu niet te druk. Groenewegen kan je best even thuisbrengen met z'n auto.“
„Nee,“ zei hij beslist. „Jij hebt niks over mij te com-
manderen. Ik ga lopen..... en jij gaat met mij mee!“
Hij was weer vaardig en hij liep statig de kamer uit, zon-
der de ingenieur of diens dochter of de weduwe Bijster te groeten. Maar toen hij bij de deur gekomen was, wendde hij zich toch nog eenmaal om. En ofschoon het hem ontzaglijk veel moeite kostte en hij zich eigenlijk fel tegen zichzelf ver-
zette, zei hij tot Paula: „Bedankt voor de hulp.“ Hij keek weer gauw voor zich en hij had al spijt, dit dankwoord te hebben uitgesproken. — Ik heb die vreemde meid, die in-
dringster, die stadse nuf nog bedankt ook..... dacht hij, kwaad op zichzelf.
Langzaam liepen vader en zoon door de donkere avond naar de Lindenbrug.
De jonge Melchior vroeg, of het hem goed afging het lopen.
„Mij mankeert niks,“ antwoordde Lijnegang. „Er schijnt alleen wat behangsel van mijn gezicht geschuurd te zijn, dat is alles.“
„Had je 't niet kunnen ontwijken?“ vroeg de jonge Mel-
chior voorzichtig.
„Ik heb het niet gezocht.“

(Wordt vervolgd)

**VERZINKERIJ
G. CLEMENTS & ZOON N.V.**

ALBLASSERDAM
Telefoon 641 (K 1859)

DE DEUR UIT... DIE WAS

*Als U alles rekent is Reijmerink
beter en voordeliger!
REIJMERINK wast goed goed goed
en is op de duur heus voordeliger!*

Reijmerink - 's-Graveland
Tel. K 2950 - 8862

HOTEL „DE KROON“

SOPHIALAAN — LEEUWARDEN
Tel. 4467—4468

★
Uw adres voor recepties en partijen

**EEN UITKOMST VOOR
MAAGLIJDERS**

Maaglijders, U kunt weer alles gaan eten. De echte C-R MAAGTABLETTEN zijn weer in Nederland verkrijgbaar.

C-R MAAGTABLETTEN
geven direct verlichting en zijn pijnstillend.
De echte Amerikaanse C-R Maagtabletten zijn die lichtgele tabletten. Alleen verkrijgbaar-bij:

LOUIS RIETBERGEN
NIEUWE BINNENWEG 400 - ROTTERDAM
Vraagt inlichtingen zonder enige verplichting.

A. VUYK & ZONEN'S SCHEEPSWERVEN N.V.
CAPELLE a/d IJSSEL

vraagt voor haar nieuwbouwwerf

**SCHEEPSTEKENAAR-
CONSTRUCTEUR**

Woning beschikbaar.

Uitvoerige eigenh. geschr. brieven m. vermelding van leeftijd, opleiding, vroegere en tegenw. werkkring enz. te richten aan de directie.

Ik adviseer U:

MEDICINALE Salvitine

Een rijk vitaminen- en mineralenmengsel, dat het dagelijkse diëet juist op de zwakste punten aanvult

Indien niet verkrijgbaar bij Uw apotheker of drogist vrage men bij:

 BOGENA N.V.
VEERLAAN 17 - 23,
ROTTERDAM (Z.)

*Mr. Poodle is uw
garantie.....*

niet alleen voor exclusieve modellen in gebreide wollen dames-, heren- en kinder-
kleding, maar bovendien voor de hoge
kwaliteit der verwerkte wol.

Alle modellen munten uit door haar kwa-
liteit en zijn stuk voor stuk kleurecht,
wasecht en krimpvrij.

Let steeds op dat u artikelen koopt die de
label van Mr. Poodle dragen.

**C.V. TRICOTFABRIEK
PEHAVEE**

**VEENENDAAL
N.V. TEXTIELUNIE**

**SPENCER HEY
CULEMBORG**

**FIRMA
P. ZEEUW Jzn**

Rotterdam-O. - Voorschoterlaan 51

Tel. serie no. 11.34.34
Na zes uur Tel. 11.34.34—26977

**GRANEN-VEEKOFKEN
GEDROOGDE PULP**

Lid van de Rotterdamse vereniging voor de termijn-
handel in granen

GARANTIE: Constateert U na een dagelijks gebruik van ge-
durende 3 achtereenvolgende maanden geen enkele verbetering,
dan vergoeden wij U, alleen op grond van Uw persoonlijke verkla-
ring, en bij inlevering van 2 ledige flacons, de totale aankoopsprijs.

Rijwielen direct van de fabriek

Besparing: / 60 per fiets. Gratis prijscourant A-E. Zie nrs 5-8
/ 168.50 met knijpremmer, drie-versnellingsnaaf (org. S-A)
aluminiumvelgen, enz. Franco huis Ook gemakkelijke beta-
lingscondities.

SIMBA-RIJWIELENFABRIEK
's-Gravenzande, telefoon 673. Voor Noord-Holland: L. Coupe-
russtraat 2, Amsterdam-W., telefoon 131448.

Voor advertenties

gelieve men zich uitsluitend te wenden tot de

advertentie-administratie

Kon. Wilhelminalaan 34
LEIDSCHENDAM

Australië's

Robert G. Menzies

kreeg in Londen een belangrijke opdracht

IN februari van het vorig jaar bracht een innemend staatsman een bezoek aan ons land. Het was Robert Gordon Menzies, premier van Australië, het land, dat voor vele Nederlanders een tweede vaderland is geworden. Degenen, die hem bij die gelegenheid ontmoet hebben, zijn onder de indruk gekomen van zijn grote geestesgaven en hartelijke manier van doen. Hij is de 61 reeds gepasseerd, maar ziet er veel jonger uit dan zijn leeftijd doet vermoeden. Voor een deel is dit het gevolg van het feit, dat Menzies altijd onberispelijk gekleed gaat (hij staat bekend als een van de bestgeklede mannen in het Gemeenbest). De voornaamste oorzaak moet echter worden gezocht in de innerlijke rust, welke het deel is van hem, die zich als Christen niet voor zijn geloof schaamt, die er van overtuigd is, voor een goede zaak te strijden en die bovendien weet, wat hij wil.

Menzies

Robert Gordon Menzies werd op 20 december 1894 in Jeparit, dat in de staat Victoria gelegen is, geboren. Zijn vader was groentehandelaar en „deed“ in zijn vrije tijd aan politiek. Zijn oeder was afkomstig uit een familie, die actieve strijders voor de vakbeweging had voortgebracht. Van haar erfde hij wellicht zijn zin voor sociale vooruitstrevendheid, die hem er evenwel niet van weerhield, het socialisme het recht te ontzeggen, voor progressief te worden aangezien.

Het socialisme, waartegen Menzies bijna zijn leven lang heeft gestreden, is naar zijn mening saai en reactionair. „Het denkt niet in termen van produktie en ontwikkeling“, zo verklaarde hij eens, „maar uitsluitend in die van herverdeling van de bestaande weelde“.

DE jonge Menzies studeerde in Melbourne rechten en werd advocaat. Ook begaf hij zich in de politiek, met het gevolg, dat hij in 1928 in het parlement van de staat Victoria werd gekozen en enkele jaren daarna zelfs plaatsvervangend premier van deze staat werd. Het duurde niet lang, of Menzies werd tot lid van het Australische parlement gekozen. Intussen was hij ook plaatsvervangend leider van de Verenigde Nationale partij geworden.

Geruime tijd was Menzies de rechterhand van premier Lyons en herhaalde malen werd hij met bijzondere opdrachten naar Londen gezonden, o.a. vertegenwoordigde hij in 1937 zijn land bij de kroningsplechtigheden en nam hij deel aan conferenties van het Gemeenbest.

Enkele dagen na de dood van premier Lyons (op 7 april 1939) werd Menzies benoemd tot leider van de Verenigde Nationale partij en tot premier. In de jaren, die daarop volgden, had hij tevens de leiding van het departement van financiën (tot 1940), het ministerie van defensie en andere departementen. Van hem stamt de variant op een gezegde van Baldwin: „De grenzen van Australië liggen aan de Rijn.....“

Op 28 augustus 1941 besloot Menzies, nieuwe parlementsverkiezingen te doen uitschrijven, nadat de socialistengeweigerd hadden tot zijn kabinet toe te treden. Bij die verkiezingen werd Menzies' partij verslagen en in oktober 1941 volgde de socialist Fadden hem op als premier. Bij die gelegenheid werd algemeen aangenomen, dat

de dagen van Menzies en diens Verenigde Nationale partij geteld waren.

HET is in Australië (evenals in andere landen, waar de socialisten tijdens of na de oorlog aan de macht waren gekomen) evenwel anders gelopen, dan de politieke weervoorspellers uitgerekend hadden. Menzies kwam terug in 1949, toen bij de verkiezingen in december de socialisten beslissend werden verslagen en sindsdien is hij — ook na de verkiezingen van december jl. — aan de macht gebleven, steunend op een coalitie van zijn eigen partij (die haar naam veranderde in Liberale partij) en de Agrarische partij.

Menzies, wiens enige bezwaar tegen de politiek is, dat zij hem weinig tijd laat om bij zijn vrouw, twee zoons en een dochter te zijn, is eredoctor van verschillende Britse en Australische universiteiten. Zijn welsprekendheid en scherpe verstand hebben hem grote diensten bewezen. Hij schreef enkele boeken en talrijke artikelen in tijdschriften. Nog steeds is hij een harde werker, die — ondanks het feit dat hij op het hoogste punt van zijn carrière staat — eenvoudig wist te blijven. Vandaar, dat hij zich ook in arbeiderskringen geliefd heeft weten te maken.

Op de jongste Londense conferentie (over het Suezkanaal) was Menzies een der centrale figuren. Hij die bekend staat als een van de steunpilaren van het Britse Gemeenbest, als voorstander van samenwerking met Amerika en de Ver. Naties, werd gekozen tot voorzitter van de commissie van Vijf, die contact met president Nasser van Egypte moeten zoeken om met hem te spreken over het door de grote meerderheid gesteunde Amerikaanse voorstel, het Suezkanaal onder internationaal beheer te plaatsen.

Met frisse moed

NA de spannende verkiezingsactie hebben bestuursleden en leden van de Arjos van een welverdiende rust kunnen genieten. Voor zover sommigen tenminste tijdens hun vakantie een zich voordoende gelegenheid niet hebben aangegrepen om contacten te leggen voor de oprichting van een nieuwe club, want ook dat komt voor en als men op reis is doen zich soms onverwacht bepaalde mogelijkheden voor.

Een deel van onze Arjos-leden is naar het buitenland gezwermd voor het bijwonen van conferenties en bijeenkomsten. De rapporten daarvan komen nu bij ons binnen. De resultaten van dit buitenlandse werk moeten nu aan de gehele Arjos ten goede komen. Dit kan o.a. gebeuren door een beroep op één der leden van de „buitenlandse club“ te doen om een inleiding voor een Arjos te komen houden. Dit is met name voor de clubbesturen een punt, dat waard is om in gedachten te worden gehouden.

Het nieuwe seizoen staat nu voor de deur. Neen, we gaan ditmaal nog niet schrijven over de plannen die het hoofdbestuur heeft. Dit is zo maar een inleidend praatje om bij de aanvang van het komende werkseizoen op enkele — overigens oude en bekende — punten te wijzen die onze aandacht verdienen.

In de eerste plaats een woord voor onze provinciale besturen. Wij nemen aan, dat deze bij het verschijnen van dit nummer allemaal reeds hebben verzerd of zeer spoedig zullen verzerden om de wintercampagne te bespreken. Het is ons gebleken, dat door onze verkiezingsactie in allerlei plaatsen waar een Arjos ontbreekt voor het Arjoswerk belangstelling en enthousiasme is ontstaan.

Daarom zal naar onze mening in de komende periode de oprichting van

nieuwe clubs meer dan gewone aandacht moeten ontvangen. Het ijzer moet worden gesmeed als het heet is en op verschillende plaatsen heeft het nu inderdaad een behoorlijk warme temperatuur.

Daarnaast is het ook zo, dat verschillende mensen die vroeger aan de kant bleven staan, door de ongunstige verkiezingsuitslag een flinke por hebben gekregen en als gevolg daarvan zijn gaan inzien dat ook zij de handen uit de mouwen moeten gaan steken. Dit betekent, dat aan de werving van nieuwe leden eveneens behoorlijke aandacht moet worden geschonken en dat is dan een taak, die voornamelijk op de schouders van de clubs rust.

De clubbesturen zijn naar we aanneemen gereed of ze zijn druk bezig met het opstellen van een werkprogramma. Het is nodig dat dit gebeurt en dat het nu gebeurt. Dan komt er lijn en vastheid in het werk en weten de clubleden waar zij aan toe zijn. Overweging zou o.i. ook verdienen bij het begin of in het midden van het seizoen een soort openbare propaganda-avond te beleggen, met een aantrekkelijk programma, waardoor aan ons werk nog eens expressielijk bekendheid kan worden gegeven.

Wij gaan weer aan het werk. Naar we hopen: allemaal met geloofsenthoustiasme en met bezieling. Tegenslagen werden ons deel. Maar onze taak blijft. De taak om aan de hand van het Evangelie de weg te zoeken in het politieke leven. Een schone taak, want we weten dat God ons daartoe roept. Hij wil dat we tot zegen van land en volk werkzaam zullen zijn. Laten we dan in getrouwheid en met overgave dit werk doen, omdat wij weten dat God getrouw is en dat in het licht van Zijn toekomst ons werk niet ijdel zal zijn.

20 AUG. „Geloof je nu nog in Lieftinck?“, vroeg mijn vrouw mij vanavond, toen ik mij gereed maakte om de politieke gebeurtenissen van de dag te boekstaven. Eerlijk gezegd, was ik niet zo zeker meer van mijn zaak, maar om dat nu openlijk te bekennen vond ik overdreven. Men moet in de politiek altijd een slag om de arm houden. „Hij kan nog alle kanten uit“ antwoordde ik. „Alleen nog maar de verkeerde kant,“ zei ze bits en begon sokken te stoppen. Daar zat ik. Nu wist ik één ding, dat zij niet wist. Dat de burgemeester van onze stad aangezocht was om minister te worden en nog wel minister van Binnenlandse Zaken. Vroeger is hij al eens minister van Justitie geweest. Maar dat gaf niet. Een knappe minister kan ook alle kanten uit.

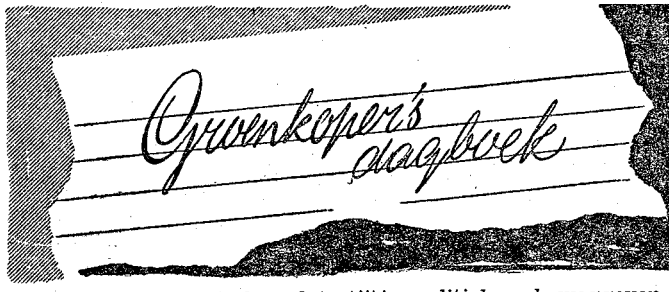
Dat gaat zo, heb ik wel eens gehoord: Formateur: „Welk departement zou u het liefst hebben?“ Kandidaat-minister: „Kamennie schele.“

Formateur: „Misschien hebt u een voorkeur?“ Kandidaat-minister: „Gemedanmaar Binnenlandse Zake.“

Formateur: „Zoudt u zich ook thuis voelen op Justitie?“ Kandidaat-minister: „Sookgoed.“

Nu lijkt me dat overdreven. Want het weggeven van portefeuilles, anders dan voor reclamedoelinden, is geen sinecure. In ieder geval wist ik dus, dat onze burgemeester voor BZ gevraagd was. Alleen moest hij het nog aan prof. Romme vragen. Dat heeft hij gedaan. Maar die zei: „nee.“ Doch dat wist ik vanavond nog niet, dus dacht ik, dat..... maar laat ik liever morgen afwachten.

21 AUG. Ik heb wel gelijk gekregen. Niet alleen onze burgemeester ook die van Rotterdam is gevraagd. Ook professor Zijlstra schijnt gepolst te zijn voor het ministerambt. Raar, je denkt zo: die wordt altijd minister. Maar als je niet gevraagd wordt, dan word je het niet. Je kunt niet solliciteren! Voor mevrouw Zijlstra vond ik het

ook aardig. U weet, hoe dat gaat in zo'n Amsterdamse straat. Je gaat winkelen in de P. C. Hooftstraat — daar woont mevrouw Zijlstra in de buurt — je komt je buurvrouw tegen en die zegt: „Uw man geen minister meer, mevrouw Zijlstra?“ Nu, dan is het niet leuk, om te antwoorden: „Hij is niet gevraagd.“ Nee, dat is niet leuk!

22 AUG. In mijn lijfblad las ik, dat er niet veel kans bestaat dat de „ministersploeg,“ zoals die door prof. Lieftinck is samengesteld uit de bus zal komen. Nu heb ik toch bezwaar tegen dat woord „ploeg.“ In de eerste plaats hou ik al niet van voetballen (wel van roeien en cricket) waarbij je ook ploegen hebt. Ook profs tegenwoordig! Maar om nu van een aantal knappe mensen, die het land mede moeten besturen en de grootste verantwoordelijkheid dragen te zeggen dat zij samen een ploeg vormen, nee!

23 AUG. „Ik heb mij vergist.“ Ik zeg het met wijlen Mr. Troelstra. Ik dacht, dat prof. Lieftinck het klaar zou spelen. Maar hij is weer naar Spanje en Portugal teruggekeerd. Nu zou ik toch wel eens willen weten of er voor het werk van informateur een zeker honorarium bestaat. Niet dat prof. Lieftinck daarom gevraagd zal hebben, maar hij heeft er toch een stuk van zijn vakantie voor over gehad met al de kosten daaraan verbonden. Ik hoop in ieder geval, dat hij zijn extra uitgaven vergoed heeft gekregen. Ik vind dat niet meer dan billijk. Pensioen als informateur zou ik overdreven vinden. Wat zal ik verder melden na mijn nederlaag? Prof. Romme heeft tot twee maal „nee“ tegen de Koningin gezegd. Niet zo cru, maar in ieder geval zonder bedenktijd. Dat komt niet vaak voor.

24 AUG. Wat ook niet vaak voorkomt, is dat een kamerheer van de Koningin, op het moment, dat hij als informateur geroepen wordt aan het fietsen is. Daaruit blijkt weer wat een eenvoudige man prof. De Gaay Fortman is.

tijde politiek zal weggeven. Ik ben van plan geweest de parlementaire redacteur van mijn lijfblad daarover te schrijven. Maar ik hoorde, dat hij niet verantwoordelijk is, dat is weer de hoofdredacteur. En dan wordt het allemaal zo ingewikkeld. Bovendien, het geeft weer de schijn, dat je je op je familie wil laten voorstaan. En dat is helemaal niet zo, want die aangetrouwde neef, die dan die hoge positie op een van de departementen heeft, die heb ik zeker in geen jaar gezien. Daarvoor heeft hij het trouwens veel te druk!

Ik heb hem een paar maal ontmoet en aan die ontmoetingen bewaar ik aangename herinneringen. Zijn vader heb ik van dichtbij mee gemaakt. Als vice-president van de rechtbank te Amsterdam en als vice-president van het Bizonder Gerechtshof aldaar. Een uiterst correct man, zeer scherp gesteld op het juist gebruik van de Nederlandse taal in woord en geschrift. Bovendien een van de beste Réveil-kenners in ons land. En dan de oom van de informateur. Lange jaren burgemeester van Dordrecht en in mijn jongere jaren genoemd eenmaal voor G.G. En dan de grootvader, die bekende predikant in Amsterdam, oude dominee De Gaay Fortman. Wat al herinneringen aan een bekende familie, waaruit zeer bekwame dienaren van Kerk en van staat geboren zijn.

Ik mag dat wel, dat hoogleraren en leden van de SER enz. enz. een eenvoudige fietstocht maken. Een deel van de pers had al prof. Zijlstra als (in)formateur genoemd. Maar deze heeft na zijn laatste bezoek aan H.M. de Koningin niets gezegd en daarom zijn sommige persorganen vroegtijdig met dat bericht gekomen. Mijn tweede lijfblad sliktte zijn vergissing met op te merken: „hoewel de indruk was gevestigd, dat.....“

Ja, ja, zo kan ik het ook.

25 AUG. En nu maar afwachten. Intussen heeft het driemanschap dat de Koningin en de Prins van raad en advies zou dienen zijn opdracht vervuld. Met vertrouwen kunnen wij met het huis van onze Vorstin de toekomst tegemoet zien.

Wordt prof. Gerbrandy nu weer Kamerlid? Die vraag kwam bij mij op, toen ik vanavond in het bad stapte. Iets in mij zeide, dat ik het antwoord op mijn vraag kon weten. Maar op het ogenblik wil het mij niet te binnen schieten. Het beste is het volgende nummer van Nederlandse Gedachten af te wachten. Maar dan moet ik vast niet te rade gaan bij een zekere

William Groenkoper

NEDERLANDSE GEDACHTEN

OFF CIEEL WEEKBLAD VAN DE ANTI-REVOLUTIONAIRE PARTIJ

Nogmaals: parlementair of extra-parlementair?

ONLANGS gaven wij op deze plaats een uitvoerige uiteenzetting over de soms zo moeilijk te begrijpen verschillen tussen het parlementaire en het extra-parlementaire kabinet. Inmiddels is duidelijk geworden, dat de anti-revolutionaire informateur, prof. de Gaay Fortman, inderdaad uit is op een extra-parlementair kabinet. Dit lag voor de hand, daar het formeren van een kabinet in overleg met en dus op voorhand verzekerd van de steun van een viertal of zelfs een vijftal kamerfracties onmogelijk was gebleken.

De onverbidelijke consequentie uit deze omstandigheid trekkend beoogt prof. de Gaay Fortman een kabinet, dat geheel los staat van de fracties, die dus ook van haar kant geen enkele binding zouden hebben en vrij zouden staan tegenover het optreden als geheel en tegenover ieder in te dienen voorstel of iedere te verrichten daad van het kabinet. Het aanvaarden van het ministerambt is in deze opzet een louter persoonlijke verantwoordelijkheid van enige politieke medeverantwoordelijkheid van de kant van een of meer Tweede Kamerfracties kan derhalve geen sprake zijn. Al blijft uiteraard onverlet de vrijheid van de als minister aangezochten om overleg te plegen met wie zij willen. Maar daar blijft het dan ook bij!

Deze opzet houdt voorts in, dat er anders dan tijdens het formeren van een parlementair kabinet over het programma, de zetelverdeling, en de persoonskeuze in ieder geval niet meer door of namens een of meer Kamerfracties kan worden onderhandeld. Hooguit kan de informateur of de formateur ernstig rekening houden met eventuele opmerkingen van door hem aangezochte personen, mits zij zulks op eigen gezag en verantwoordelijkheid doen. Eigenlijk is er in deze gedachtegang voor eventuele vergaderingen van Kamerfracties geen plaats; laat staan voor nog breder overleg in eigen kring, bijvoorbeeld door het bijeenroepen van partijbestuur, partijraden en dergelijke. En zo dit toch gebeurt, dan is dit een interne gelegenheid, die zeker formeel niets met de formatie van doen heeft en slechts oriënterende betekenis kan hebben.

EEN gang van zaken als hier geschetst beantwoordt in 't algemeen het best aan de constitutionele inzichten van de christelijk-historischen en de liberalen. De anti-revolutionairen en de K.V.P. hebben een uitgesproken voorkeur voor het fractie-overleg en het daarop steunende parlementaire kabinet, maar zijn in een situatie als zich thans voordoet bereid zich te schikken en een extra-parlementair kabinet als door prof. de Gaay Fortman nagestreefd in vrijblijvende welwillendheid te ontvangen, mits program en ministers vertrouwen inboezemen. Waar in ieder geval voor de anti-revolutionairen nog bijkomt, dat zij zich de schaduwzijde van een te straffe binding tussen fracties en kabinet met haar bedreiging van de zelfstandigheid en de eigen rechten en plichten van hetzij de overheid, hetzij de volksvertegenwoordiging, zeer wel bewust zijn.

Voor de socialistische ligt deze zaak evenwel radicaal anders. Voor hen is de socialistische politieke partij voor alles een strijdinstrument om geheel of gedeeltelijk de staatsmacht te veroveren. Teneinde met behulp van deze tot de door hen beoogde fundamentele hervorming van de maatschappij te komen. Een hervorming, die naar socialistische visie niet uitsluitend dan toch in hoofdzaak moet worden bewerkt door een krachtig aanwenden van de staatsmacht, die derhalve voor hen volstrekt onmisbaar is.

Een strijdinstrument: de socialistische kamerfracties worden dan ook be-

schouwd als organen van de partij en als zodanig voor hun beleid verantwoordig schuldig aan het partijcongres, dat bevoegd is richtlijnen te geven. De geestverwante ministers zijn als het ware voorposten van de socialistische beweging, partij en fracties in het te bezetten regeerkasteel, waar zij zo enigszins mogelijk de strategisch meest gunstige punten dienen te beheersen.

Oorspronkelijk bepaalden — in deze visie volstrekt logisch — de reglementen van de socialistische partij ten onzent, gelijk thans bij de meeste buitenlandse partijen nog het geval is, dat uitsluitend het partijcongres bevoegd was bindende beslissingen te nemen over het al-dan-niet toetreden van geestverwanten tot een kabinet en zo ja, op welke voorwaarden. Ook de Tweede Internationale hield zich uitvoerig met dit vraagstuk bezig. En in 1913 besliste een buitengewoon socialistisch partijcongres, gehoord het advies der duitse socialistische krachten zijn bevoegdheid, tot weigering van de toen aan enkele socialistische aan te bieden portefeuilles.

In de dertiger jaren werd deze met Nederlandse constitutionele opvattingen volstrekt strijdige en in de praktijk ook te star gebleken regeling vervangen door een soepelere: de veel kleinere en gemakkelijker bijeen te roepen partijraad zou voortaan belast zijn met het nemen van beslissingen van grote politieke betekenis. In 1939 was het deze partijraad, die besloot „de partijgenoten Albarda en Van den Tempel te machtigen, 'oe te treden tot het kabinet'". De statuten van de P.v.d.A. sluiten zich hier nauw bij

aan; de socialistische partijraad heeft thans tot taak „van advies te dienen in omstandigheden, die beslissingen van buitengewone aard door het Partijbestuur of de Tweede Kamerfractie noodzakelijk maken, en het nemen van politieke beslissingen van groot gewicht, indien het niet mogelijk is of door het Partijbestuur niet nodig wordt geoordeeld, een buitengewoon congres te beleggen.”

Een en ander maal heeft in de afgelopen tien jaren de socialistische partijraad zich dan ook bezig gehouden met vraagstukken betreffende Kabinetsformaties, de terzake te stellen voorwaarden en dergelijke. Terzake van het Indonesisch beleid werden zelfs enige keren bewogen buitengewone congressen gehouden. Terwijl uiteraard de fracties met op de achtergrond het partijbestuur zich zeer actief in de talrijke en somtijds langdurige onderhandelingen betoonden. Onderhandelingen, die — het zal de lezer duidelijk zijn — in de socialistische visie op de politieke partij als strijdinstrument een onmisbare schakel in het manoevreren van de gunstigst mogelijke posities in het kabinet vormen. En die op haar beurt een voortdurend krachtiger wordend tegenspel van de Kamerfracties der andere partijen heeft uitgelokt. Tot het thans te formeren extra-parlementair kabinet, los van ieder overleg en elke binding noodzaak werd!

TEGEN deze achtergrond, die typerend is voor het socialistische denken en handelen, maar die bij de andere democratische partijen ontbreekt, moet men

de plannen en handelingen van de informateur zien. Dan is in één oogopslag duidelijk, waar de schoen is gaan wringen. Voor de socialistische is in wezen een extra-parlementair kabinet, althans wat hun „eigen ministers” betreft, een schier ondenkbare zaak. Een wijze van formeren zonder fractie-overleg en onderhandeling, hoezeer ook in overeenstemming met de grondbeginselen van ons staatsrecht, strijdt met hun gehele visie op de functie van hun partij en met hun beproefde praktijk. Hoewel er naar onze constitutionele maatstaven gemeten in beperkte mate sprake is van een gunstige ontwikkeling in de loop der jaren in het socialistische optreden met betrekking tot de werkwijze bij Kabinetsformaties, is ook nu nog de sprong naar een extra-parlementair kabinet, gelijk prof. de Gaay Fortman op het oog heeft, in wezen een te grote!

Hier wreekt zich in laatste instantie de onjuiste socialistische staatsbeschouwing, die niettegenstaande zich ook op dit punt althans bij de Nederlandse socialistische een onmiskenbare ontwikkeling ten goede heeft voltrokken, ten principale nog immer geen raad weet met de oorsprong van het gezag en de daarmede onmiddellijk samenhangende zelfstandigheid en eigen rechten en plichten van de overheid. In de strijd om de vraag: „Parlementair of extra-parlementair?” zijn twee principiële inzichten in alle felheid op elkander gebotst. Dat der socialistische, die het primaat willen toekennen aan de in hun partij belichaamde volkswil en derhalve de onderscheiding parlementair en extra-parlementair kabinet moeten verwerpen. En het inzicht van de anti-revolutionaire informateur die naast een gezonde en krachtige volksinvloed op grond van het in de Heilige Schrift hieromtrent geopenbaarde de overheid als een zelfstandige gegevenheid, bekleed met eigen rechten en plichten onderkent en derhalve de bedoelde onderscheiding niet alleen aanvaardt maar onder de gegeven omstandigheden het extra-parlementaire kabinet als de enig verantwoorde oplossing o.o. met kracht verdedigd.

Met als betreurenswaardig gevolg: Kortsluiting!

Ernstige situatie

De Kabinetsformatie is nu werkelijk aan alle kanten vastgelopen. De socialistische weigering om de extra-parlementaire opzet van de anti-revolutionaire informateur, prof. W. F. de Gaay Fortman te aanvaarden heeft de laatste kans tot een nog enigszins normale oplossing volstrekt afgesneden. Welke toch is de situatie nu?

Vast is komen te staan, dat noch langs parlementaire, noch langs extra-parlementaire weg een Kabinet van brede samenstelling is te vormen. Vast staat voorts, dat een Kabinet met de Katholieke Volkspartij in de oppositie onmogelijk is, dat een christendemocratisch Kabinet in welke vorm dan ook in ieder geval voor de christelijk-historischen tot op dit ogenblik onaanvaardbaar is gebleken. Terwijl een Kabinet met steun der liberalen en met als vaste oppositie alleen socialistische en communisten vooral bij de K.V.P. voorshands nog op

zeer sterke weerstanden stuit, ook indien dit Kabinet zuiver extra-parlementair van karakter zou zijn en de fracties dus de handen geheel vrij vouden houden.

In deze hoogst ernstige situatie blijft prof. de Gaay Fortman, die zich bereid heeft verklaard zijn onderzoekingen naar de mogelijkheden om een Kabinet samen te stellen voort te zetten, hoogst waarschijnlijk weinig anders meer over dan te streven naar een intermezzo-kabinet van geheel eigen aard. Dat wil zeggen een Kabinet op grondslag van een tamelijk beknopt program en bestaande uit personen, die geheel op eigen verantwoordelijkheid bereid zijn zich onder deze zo ernstige omstandigheden beschikbaar te stellen om hun schouwers te zetten onder het vele belangrijke werk, dat wacht en geen uitstel meer verdraagt. Dat het samenstellen van een dergelijk Kabinet allesbehalve een gemakkelijke en in ieder geval een ondenkbare taak is behoort wel geen nader betoog.

Maar om op dit ogenblik nog te rekenen op de mogelijkheid, dat zich alsnog een andere uitweg zal voordoen zou een houding zijn, gespeend van iedere werkelijkheidszin. De informateur zal stellig trachten iedere mogelijkheid, die zich nog mocht voordoen, ten volle uit te buiten en zo lang er ontwikkeling is, al is deze nog zo gering, is er ook hoop. Voor het overige mag worden verwacht, dat hij er naar zal streven voor het noodzakelijke intermezzo-kabinet personen van diverse politieke kleur aan te trekken.

Een ding staat vast. Wij moeten uit het slop, waarin ons politieke leven dreigt vast te lopen. Er moet een Kabinet komen en dat is primaire taak. Is deze taak volbracht, dan is er tijd genoeg om de schuldvraag aan de orde te stellen. Voor het ogenblik willen wij niets anders doen dan ons vertrouwen in de informateur uitspreken en hem toewensen, dat hij al die wijsheid mag ontvangen, die hij behoeft om deze zwaarwegende en hoogst verantwoordelijke taak tot een goed einde te brengen.

Het gaat niet zonder

UW MEDEWERKING

* Tien punten vragen de aandacht van de Kiesverenigingen

DIT BLAD glijdt bij vrijwel al onze leden in de bus Van nu af aan zal dat weer iedere tweede week in de maand gebeuren. Dit contactblad beoogt de belangstelling van onze leden te wekken voor het politiek gebeuren in Nederland en speciaal deze rubriek handelt dan over de activiteit van onze partij. Wanneer we enige weken verder zijn zullen er wel een aantal mededelingen kunnen worden gedaan over de plannen en de voornemens voor de komende maanden. We laten het er niet bij zitten. We gaan de zaak weer aanpakken en met alle mogelijke middelen zullen we trachten de belangstelling voor de politiek te prikkelen en aan te wakkeren.

DAARBIJ hebben de plaatselijke kiesverenigingen een belangrijke taak:

1e Nagegaan moet worden hoe het staat met het aantal leden. Dat ledenaantal moet op peil blijven. Het mag niet terug lopen. En daaraan moet regelmatig worden gewerkt. De nieuw ingekomen moeten worden bezocht. Maar vooral ook de opgroeiende generatie. In ieder geval moet iedere anti-revolutionair van 23 jaar — kiesgerechtigden — georganiseerd zijn. Ook de jonge vrouw!

2e Natuurlijk vraagt daarbij de versteviging van de financiën de aandacht. Het mag wel worden herhaald dat de gemiddelde contributie f 6,— tot f 8,— per jaar moet zijn wil een kiesvereniging aan haar financiële verplichtingen kunnen voldoen en zelf ook in staat zijn enige activiteit van betekenis te ontwikkelen.

3e Voorts komt de samenstelling van het bestuur aan de orde. In vacatures moet worden voorzien. Dan gaat het er om bekwaame en actieve mannen en vrouwen te vinden die hart hebben voor de zaak en bereid zijn er iets voor te doen. En dan is het gewenst daarbij te waken tegen benijdzucht. Ook door te eenzijdige samenstelling van het bestuur kan men het meeleven van bepaalde groepen afremmen. We moeten dit niet te ver drijven en er geen systeem van maken. Maar wel moet het karakter van onze partij ook in de samenstelling van zijn bestuurscolleges tot uitdrukking komen. We tellen boeren en landarbeiders, middenstanders en arbeiders, werkgevers en onderwijzers en wanneer daar overigens geschikte personen voor zijn, is het zaak te bevorderen dat het bestuur werkelijk representatief is voor de leden waaruit de kiesvereniging bestaat. En dan vraagt men zich wel eens af of de verkiezing zoals deze bij ons vaak plaats vindt wel de goede methode is.

4e Natuurlijk komt dan ook de regelmatige verspreiding aan de orde. Van vele kanten is daarop aangedrongen en het Centraal Comité overweegt plannen om deze regelmatige verspreiding mogelijk te maken. Zodra de in voorbereiding zijnde voorstellen zijn aanvaard zullen daaromtrent nadere mededelingen worden gedaan. Maar het is goed dat men bij

het opstellen van zijn plannen daarmee reeds rekening houdt. Het zwaartepunt zal dan komen te liggen bij het bezorgen van lectuur bij geselecteerde adressen. En dat vereist van iedere kiesvereniging enige organisatie.

5e Er zullen voor de komende winter enige vergaderingen worden georganiseerd. Data vaststellen. Tijdig overleg plegen met andere verenigingen, zodat er niet drie vergaderingen op één avond in één dorp plaats vinden. En goed voorbereiden. Maak er een familieavond van. Liever drie goed geslaagde vergaderingen in een seizoen dan een reeks van zes of zeven saaie bijeenkomsten, waar de mensen van

verveling niet meer komen. Maar dan moet u daar ook werk van maken.

6e Cursussen. Het is een groot woord. Voor kleine kiesverenigingen zit er weinig aantrekkelijks in. En toch wanneer men dit aanpakt kan men wel goede resultaten verkrijgen. Dit is vooral werk voor de bestuurders der Statencentrales in overleg uiteraard met de Kamercentrales. Er is overal een aantal mensen, dat er behoefte aan heeft met elkaar van gedachten te wisselen, onder goede leiding, over de politieke vraagstukken in deze tijd.

7e Vergeet de vrouw niet. Zij heeft staatkundige invloed en oefent die uit. Zij moet worden voorgelicht. Veel meer. Zij moet bij het werk worden betrokken. Daar liggen grote ongebruikte mogelijkheden. Die moeten door ons worden benut. Ook in de kiesvereniging. En als men niet weet hoe het moet, dan moet men maar eens gaan informeren bij de plaatselijke Chr. Vrouwenbond. Wat men daar niet leren kan!

8e En natuurlijk de jeugd. Ook dit mag niet ontbreken wanneer het bestuur beraadslagen gaat. Iedere kiesvereniging is statutair verplicht een ARJOS-club op te richten. En al mislukt het keer op keer, het moet toch telkens opnieuw worden geprobeerd.

9e Het contact versterken met de eigen leden. In een van de vorige nummers hebben we daar uitvoeriger over geschreven. Dat betekent huisbezoek, het politieke gesprek op een visite-avond, de huisbijeenkomst. Deze methode kan zeer vruchtbaar zijn.

10e En tenslotte Nederlandse Gedachten, het weekblad wel te verstaan. Ook daarover zullen we binnenkort nadere mededelingen doen. Want er zijn nog heel wat kiesverenigingen die daaraan niets hebben gedaan. Met groot gemak zouden we 30.000 lezers kunnen hebben. En daarom is het goed er nog eens zeer nadrukkelijk op aan te dringen.

AL MET AL een behoorlijke agenda voor het bestuur van de kiesvereniging dat zich bezinnen gaat op de activiteit voor de komende wintermaanden. Niet minder dan 10 punten zijn aan de orde gesteld. En punt voor punt moet worden besproken. Er is werk aan de winkel. Veel werk. Vooral voor de bestuursleden. Maar ook voor de leden. Want zonder hun medewerking gaat het niet.

BOUWEN

WE hebben een voorjaar en zomer achter de ruggen van veel strijd. Een strijd, die op teleurstelling is uitgelopen. Nu komt de herfst. En terwijl de politici al maanden lang zitten te werken aan een kabinet, en telkens in de mist geraken, gaan de kiesverenigingen aan het werk. Eenvoudig aan het werk, om te bouwen.

DAT BETEKENT, dat we geen tijd verspillen met nodeloze en onvruchtbare verwijten of speculatieve verhandelingen over de oorzaken van de teleurstellende uitslag.

Die uitslag moet ons wel bezig houden. Maar de kiesvereniging doet er goed aan, zich speciaal, zakelijk en deskundig, bezig te houden met de plaatselijke uitslag. Daar zit genoeg werk in. Het is vaak mogelijk, als er verlies is, na te gaan, waar het zit, in welke wijk of buurt. En dat helpt weer aan aanwijzingen, in welke richting het verlies moet worden gezocht.

DAARBIJ KOMEN vragen ter sprake van propaganda, voorlichting, invloed van de Christelijke of de „neutrale” pers, en vele dingen meer. Bijzonder de invloed van de zgn. neutrale pers verdient een speciale aandacht. Er zijn grote en kleine plaatsen in ons land, waar slechts een klein percentage van de A.R.-kiezers een Christelijk dagblad leest, dat het zonder aarzelen opneemt voor een politiek naar Christelijk beginsel en dat kloekmoedig en voortdurend voorlicht, waarschuwt en bouwt. Er zijn tal van gezinnen, waar speciaal het maandagsnummer van het neutrale blad bijzonder attractief is, vanwege de in de bekende terminologie gestelde verslagen over de wijze, waarop „het bruine monster” overal in het land op de dag des Heren heeft gerold. Het is een zaak van de eerste orde, dat op de plaatselijke kiesverenigingen grondig wordt gesproken over de vraag, hoe de positie is van de Christelijke pers in dorp en stadswijk. Zo zijn er meer punten, die plaatselijk speciale aandacht verdienen. En het bestuderen van zulke verschijnselen en vraagstukken heeft allen dan werkelijke waarde, als het gevolg is, dat we wat gaan doen. Zodat we aan het eind van de winter kunnen zeggen: zie zo, hier is vooruitgang, die moed geeft.

ER IS EEN andere taak van de kiesverenigingen, die speciale aandacht vraagt.

We gaan natuurlijk weer vergaderen.

Sommigen menen dat vergaderen een eenvoudige, gemakkelijke zaak is, die bijna vanzelf loopt. Je hebt overal van die geroutineerde vergaderertypen, die weten, hoe je dat doet. Zij kennen de techniek; zij hebben de zaken in hun hoofd. Bovendien is er overal ook wel minstens één lid, om te zorgen voor de humoristische noot of het prikkelend element, doordat hij langs zijn neus weg iets kan zeggen, of goed interrumperen, of het bestuur dwarszitten. Het is allemaal te waarderen, mits het niet te lang duurt, want velen hopen met Stastok Sr., dat het geen nachtwerk zal worden.

Maar dat heeft allemaal weinig te maken met de kunst van vergaderen. Dat houdt veel meer in. Dat begint al bij het redigeren van de convocatie, en nog eerder, bij het opstellen van een plan voor de winter. Het kan o.a. inhouden, dat we veel minder vergaderingen gaan houden, en meer gaan doen aan kleine, informele conferenties, waarvoor specifieke persoonlijke uitnodigingen worden verzonden. Het kan inhouden, dat er aan gewerkt wordt, om een aantal academici of middenstanders, of onderwijzers, of tuinders, of fabrieksarbeiders in een betrekkelijk kleine kring bij elkaar te brengen voor een „gesprek om de haard”

Kortom, wij moeten er op uit zijn, om heel veel variatie te brengen in het werk, en niet te zweren bij het oude schema van „eens per maand een ledenvergadering.” En waar is het nog nodig, er op te wijzen, dat de vrouwen in het gesprek en het werk betrokken dienen te worden?

EN NU het voornaamste punt.

Het werk in de winter betekent bovenal principiële voorlichting. Daarbij gaat het om de combinatie, de verbinding principeel-actueel. Het is het vraagstuk, waar iedere prediker, iedere leider van jeugdwerk, iedere propagandist van een Christelijke organisatie mee te maken heeft. Hij mag nooit het principe behandelen als een zaak van scholastiek en bespiegeling. Hij moet laten zien, dat het principe vandaag en concreet in geding is. Hij mag evenmin een „praktisch” en „zakelijk” betoog houden met een stichtelijk woord of een psalmvers aan het slot.

De vergadering moet — en dat is het ideaal — kunnen zeggen: het gesprek of de verhandeling was principeel en actueel, als eenheid, maar het alles stond in het volle leven.

Er is geen sprake van, dat dit gemakkelijk is te bereiken. Wij bereiken het ook nooit volkomen.

Maar wij komen alleen dan in die richting verder, als we als Christenen in het volle leven willen gaan staan.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), R. Gosker, Jac. S. Hoek, Prof. Dr. J. J. de Jong, S. J. Jonker, A. R. de Kwaadsteniet, J. D. Troostheide.

Secretaris: G. J. H. Griffioen.

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage. Telef. K 1700-115935. Giro 89673. VOOR ADVERTENTIES: Kon. Wilhelminalaan 34, Leidschendam. Tel. K 1761-1646.

ABONNEMENTSPRIJS f 6.20 per jaar, f 1.55 per kwartaal, giro 89673.

STUDENTENABONNEMENT f 4.— per jaar LOSSE VERKOOP f 0.20.

Koopt een goed kostuum

norme keuze tegen uiterst scherp gestelde prijzen. De eerste reis is lonend

DIETHEER
ARSSEVELD

N.V. W. J. SCHULING's HANDELSONDERNEMING

BINNENHAVENWEG 20

HENGELO

Telefoon K 5400-3029

(na 18 uur Deiden, K 5497-447)

BOERHAAVE

VAN 1907

Heemskerckstraat II

's-Gravenhage

Telefoon 33 09 05

DE

aangewezen Verzekering.
Maatschappij

ONGEVALLEN
ZIEKENHUISVERPLEGING
OPERATIE
WEKELIJKSE UITKERING BIJ
ZIEKTE

Vraagt prospectus!

SPIJKERbaar GLAS.

spaart veel dure en schaarse brandstof. Ideaal voor dubb. bovenramen, bovenlichten, scheidingswanden (vederlicht) enz. Is goedkoper dan glas en hout. Gewapend tribo-plastic laat de zo heilzame ultra violet stralen wel door; gewoon glas niet. Scheurvrij. Is vrij stevig. Erg gemakkelijk. Vliegt geen kip door; minder ziekten, meer eieren. Geen dure spanningen in de raamlijsten meer nodig, welke 't hout immers verzwakken. De klas referenties. Overal onmisbaar. Vraagt Uw leverancier of rechtstreeks TRIBOGLAS SPIJKER GLAS APELDOORN. Telef.nr. ook onder: Glas. ZEGT HET VOORT. KNIP DIRECT EVEN UIT.

Oranjeliefde bij de Papoea's

HOE LEEFT nu eigenlijk het Koninklijk Gezag in de voorstelling van Hare Majesteits onderdanen daarginds overzee? Blijkt onder Papoea's van Oranjeliefde? Schuilt in die liefde ook een element van kennis en inzicht?

Het antwoord op deze vragen is snel gereed indien men afgaat op wat in dit verband direct valt waar te nemen. In elk dorp, in elke school vindt men een portret van het Koninklijk Gezin, Koninginnedagen zijn over heel het bestuurd gebied van Nieuw-Guinea aanleiding tot grote feesten, die lang voor daglicht beginnen en die wegsterven met de middernachtelijke vreugdevuren. Onderscheidingen, voornamelijk zilveren en bronzen sterren van verdienste, die op 30 april worden uitgereikt, worden met grote eerbied en dankbaarheid aanvaard. Reikhalzend wordt er naar uitgezien. De toespraken, op Koninginnedag door Papoea's namens de bevolking gehouden, zijn duidelijk van taal en zeer zeker hartelijk van inhoud.

Dit alles neemt niet weg dat men er goed aan zal doen niet te gauw te antwoorden en zich op dit zo belangrijke punt rekenschap van zaken te geven. Te gauw ontstaat de neiging Oosterse denkwijzen in een Westers raam te schuiven, vooral als het zo ontstane beeld ons prettig ligt.

Reden tot voorzichtigheid in oordeel ligt allereerst al in het feit dat er tot nu toe weinig gelegenheid tot beproeving der Oranjeliefde was. Ook kan in de bereidheid tot het opzetten van grootsse feestelijkheden weinig houvast terzake liggen daar Papoea's ook voor kennelijk mindere zaken, ten allen tijde bereid zijn feesten van belang aan te richten. Van oudsher zijn er veel feesten geweest en men is te gaarne bereid daar nieuwe uit een andere beschaving aan toe te voegen. Dit alles raakt nog slechts de oppervlakte. Om tot de kern door te dringen is het nodig met twee factoren ernstig rekening te houden.

Voorreest met de betekenis van het begrip liefde in een Oosterse samenleving. Wat dit begrip bevat is voor ons Westerlingen maar ten dele te doorzien. Men kan dan trachten „zwart” te denken, helemaal lukken zal dat de blanke nooit. Liefde is wel een wereldbestrijkend begrip, maar in haar uitingen toch ook weer sterk aan plaats en tijd gebonden. Zo kan men zonder meer aannemen dat een Papoea van vrouw en kinderen houdt. Maar geen Nederlander heeft ooit gezien dat een Papoea zijn vrouw kuste of liefkoosde. De intimiteit der gevoelens zijn onttrokken aan directe waarneming. Zichtbare heftigheid ontstaat slechts daar waar bepaalde vormen niet in acht zijn genomen.

Een man van Frederik Hendrikeland stierf in de gevangenis te Merauke. Zijn vader, heftig geschokt door het feit dat zijn zoon niet in eigen geboortegrond was begraven, nam een bijl en sloeg een dichtbijwonend dorpsonderwijzer dood, daar deze ook een vreemdeling was. Een vrouw in Japan, door omwonenden gehoord bij het ter wereld brengen van haar vijfde dochter, doodde in haar beschaamdheid het kind op ruwe wijze, kwam daarvoor twee jaar in de gevangenis en was voorts een voortreffelijke

Vreemde manieren

Op 2 augustus ontving Minister Mansholt een delegatie van „topfiguren” uit de „Zuivel”, die hem kwam spreken over een belangrijke benoeming.

Het gesprek heeft plaats gehad. Achteraf bleek, dat de benoeming drie dagen te voren reeds was geschied.

De Minister heeft daar niets van gezegd. Hij heeft de heren maar laten praten. Hij heeft zelf ook gepraat.

Maar hij liet ze opzettelijk in het geloof, dat het gesprek nog zin had, terwijl hij het besluit al had getekend. De Staatscourant vermeldde het benoemingsbesluit een paar dagen later met de datum er bij.

Daaruit werd duidelijk, dat de heren op de conferentie feitelijk voor de mal waren gehouden. Zij hebben nu een geperde protestbrief gestuurd.

De medische zorg neemt in Nieuw-Guinea een belangrijke plaats in. De Hollandse zusters, die met haar bekwame Papoea-verplegers de kampong intrekken, doen voortreffelijk werk. De foto toont hoe een lijder aan framboesia een salversaninjectie ontvangt van zijn landgenoot, die tot verpleger is opgeleid. De zuster houdt alleen nog maar een wakend oogje in het zeil.

moeder voor haar vier dochters en vijf nadien geboren zonen. Overal letten Bestuur, Zending en Missie bijzonder op het jongste kind van een tweeling, daar dit kind al te gauw aan verwaarlozing bezwijkt. Droefheid bij de dood van een kind uit zich in een luid gehuil van nachtenlang, een vorm waaronder het harteleed zorgvuldig verborgen ligt. Waar het zo al is met de eerste vormen van liefde, zal men zeer voorzichtig moe-

te wachten. Men leert in het Oosten op deze zo gevoelige punten niet al te actief te zijn. Vaak geeft de samenleving zelf aan langs welke lijnen zij zich wil en kan ontwikkelen. Op ander gebied is duidelijk te zien hoe voorzichtig men moet tewerk gaan, ook als hoge idealen voor ogen staan. Vele zendingen menen dat de waarheid zich verbreiden moet door contact van hart tot hart, door het over-

buiten adem zweeg weerklonk een plotselinge donderslag. „Horen jullie dat?”, vroeg hij, „ik hoef verder niets te zeggen.” De belasting werd prompt voldaan. In deze richting kan men ook het gezag der Koningin misbruiken. Die ontwikkeling wordt ook gestoord als onder de bevolking Nederlanders gaan werken voor wie het Oranjuhuis niet een voorwerp van eigen gefundeerde liefde en waardering beide is. Wie innerlijk van het Nederlandse koningschap is vervreemd kan beter niet naar Nieuw-Guinea gaan.

Het fascinerende Nieuw-Guinea (1)

ten zijn met conclusies op dit moeilijk begaanbare terrein.

Temeer is dat het geval om een tweede factor van belang. Overal, waar een macht geoefend wordt door personen, die niet direct waarneembaar zijn, maar vooral in Papoealand, bestaat de neiging van niet zichtbare machthebbers een soort mythische figuren te maken. Men weet wel dat ook de Koningin een menselijke figuur is. Uit Haar worden kennelijk kinderen geboren, Maar voelt de Papoea het zo ook?

Veel sterker dan wij ons realiseren voelt hij in het dagelijks bestuursbeleid de machtige hand van Hare Majesteit. Hij meent dat Haar inmenging veel directer is dan in werkelijkheid het geval is. Elke onderscheiding is van de Koningin afkomstig. Een der grote moeilijkheden bij het rechtspreken over Papoea's is het feit dat hij zich zo weinig verweert in strafzaken, waardoor de rechter een bijzondere verantwoordelijkheid te dragen krijgt. Bijna steeds is er volledige berusting in het vonnis. De reden hiervan moet vooral gezocht worden in de eerbied die hij heeft voor de vage verre, haast legendarische macht van Hare Majesteit, welke onmiddellijk tot uiting komt in de uitspraak van de blanke rechter.

Met zekerheid mag worden aangenomen dat deze inpassing van Hare Majesteit in hun eigen voorstelling van natuur en heil aan het Nederlands gezag een bijzonder aanzien geeft. Men kan dat geringschatten en zeggen dat deze fase toch voorbijgaat bij toename van ontwikkeling. Men kan er ook recht tegenin gaan, en dat nog wel op zeer goede gronden. Echter is dan alleen verwarring en misverstaan

springen van een vonk, zonder enige praal en uiterlijk ritueel. Met stugheid houden Ambonse en Papoeze evangelisten echter vast aan een heel ander systeem van verbreiding der waarheid. In elk dorp moet een mooie stevige kerk staan, waarin woord en sacramenten naar vaste plechtige gebruiken worden bediend. Eerbied voor de prediker is een belangrijk vereiste voor de groei van het Christelijk geloofsleven. Wie dit van dichtbij ziet, staat steeds voor vragen. Zijn denkwijzen is niet de Oosterse. Hij weet echter ook dat Koning Radboud's edelen ook niet uit innerlijke overtuiging tot het Christendom zijn overgegaan. Ieder moet zichzelf blijven, dat bovenal. Maar wel is het nodig zich te onthouden van elk forceren, van elke grote activiteit in deze richting. Het mag niet zover gaan dat wij van een Papoea eisen dat hij nu „blank” zal gaan denken. Hij kan dat nog minder dan wij omgekeerd.

Laten wij hem daarom ook ontzien in de ontwikkeling van zijn Oranjeliefde, ook al gaat die langs wegen die wij niet geheel volgen kunnen. Uiteindelijk zal deze liefde vanzelf reëler worden. Nu is het zaak om boven alles zuiver te houden al wat de Papoea ziet als hem van Hare Majesteit toekomend. Voorts kan getracht worden in toespraak en voorlichting een meer menselijke en werkelijke gestalte aan de Koningin te geven. In deze geleidelijke ontwikkeling, in groeiend inzicht, kan alleen een houdbaar resultaat worden verwacht. Die ontwikkeling wordt gestoord indien er ongepast gebruik is van het koninklijk aanzien. Het gevaar is verre van denkbeeldig. Een Bestuursassistent raasde eens tegen een kampoeng omdat de belasting maar niet binnen kwam. Toen hij

In het streven om Hare Majesteit een aan de werkelijkheid van het dagelijkse leven gebonden figuur te doen zijn, ook in de voorstelling van de Papoea's, zou bijzonder goed passen een bezoek van de Prins en de Kroonprinses. Zij zouden met groot bewijs van eerbied ontvangen dienen te worden, daar al het mindere verwarring zou stichten, maar tegelijk zou het zien van vlees en bloed, van menselijk, zij het vorstelijk beweeg, een sterk stuwende kracht in de goede richting uitoefenen. Het nu beschikbaar geheel van steigers, vervoermiddelen, huizen enz. maakt het vrijwel onmogelijk Hare Majesteit naar Haar waardigheid te ontvangen. Het minimaal nodige lijkt nog niet bereikt. Van zodanig bezoek, hoezeer ook door Nederlanders en Papoea's beiden begeerd, kan eerst in later stadium sprake zijn.

Is er onder de Papoea's sprake van liefde voor Oranje? Ja, zeer zeker, maar ook deze liefde behoeft zorgvuldige leiding en Westerse toewijding, wil zij rijpen tot groter waarde in het Papoeze volksleven.

H. VAN ANDEL

TOESLAGSTOFFEN
voor Lichtbeton
GRONDSTOFFEN
voor de Steen- en
Keramische Industrie
WEGENBOUWMATERIALEN
G. Vogler & Co. C.V.
Mauritsweg 49 - ROTTERDAM
tel. K 1800-27878

Fa. Gebr. de Waard
Crabethstraat 14
Telefoon 2569-2248
GOUDA
Aannemer van
SLOOP-, SCHOOR- en
GRONDWERKEN
Handel in **BOUWMATERIALEN en**
METALEN

Linkse socialist PIETRO NENNI Belangrijke factor in Italiaanse politiek

PIETRO NENNI

UIT de grote deuren, die toegang gaven tot een armelijk weeshuis in een Italiaans dorpje stapte ongeveer vijftig jaar geleden een jongen van vijftien jaar naar buiten. Hij ging de wijde wereld in. Als knaapje van vijf jaar was hij in het weeshuis terecht gekomen. Meer dan wat eten en drinken had hij in die tien lange jaren niet gekregen. Geleerd had hij er bitter weinig. Wel was hij een bittere vijand van de rooms-katholieke kerk geworden. Al het leed, dat hem in zijn jonge leven was overkomen, nadat hij zijn ouders had verloren, schreef hij op rekening van die kerk. Daar stond hij. Wat moest hij gaan doen?

De jonge Pietro Nenni, die als zoon van een landarbeider op 9 februari 1891 te Faenza in d. Romagna (waar ook Mussolini vandaan kwam) werd geboren, wist het toen nog niet. Hij leidde een armoedig bestaan, liep altijd met een hongerige maag rond en uitte zijn ontevredenheid over dit leven, door deel te nemen aan acties tegen de roomse kerk. Tijdens een van de vele demonstraties, die hij bijwoonde, werd hij gearresteerd. Hij was toen pas 17 jaar.

Niet lang daarna werd hij lid van de Republikeinse beweging. Een afgevaardigde van de Republikeinse partij kreeg hem in de zaten en bezorgde de jonge Pietro een baantje als secretaris van de Bond van landarbeiders in Forli. Daar in Forli leerde hij een zekere Benito Mussolini kennen, met wie hij in het begin vrij goed kon opschieten. Zij brachten zelfs enige tijd samen in de gevangenis door. Later bleken de politieke opvattingen van Mussolini evenwel tegengesteld te zijn aan die van Nenni.

DE jonge Nenni was een man geworden, met een eigen kijk op de wereld. Hij besefte reeds vroeg, dat politiek en journalistiek — wanneer deze op de juiste wijze worden gecombineerd — soms rijke mogelijkheden bieden. Zo kwam het, dat hij zich in de journalistiek begaf en zich tevens aanmeldde als lid van de sociaaldemocratische partij, die toen in opkomst was. En het duurde niet lang, of Nenni was hoofdredacteur van het partijblad Avanti.

Intussen waren er belangrijke dingen in Italië gebeurd: Mussolini had zich van de macht meester gemaakt. Zijn wil was wet en spoedig was er geen plaats meer voor hen, die hun mening niet onder stoelen en banken staken. Het partijblad Avanti werd verboden en tot de vele Italiaanse politici, die de wijde namen naar het buitenland, behoorde in 1926 ook Pietro Nenni.

In het toen nog vrije Frankrijk wierp hij zich op als aanklager van het fascisme van Mussolini en later ook van het nationaal-socialisme van Hitler. En in het rode legioen Garibaldi streed hij in de Spaanse burgeroorlog aan de zijde van de Republikeinen.

NADAT de Duitsers Frankrijk hadden verslagen, leverde Pierre Laval hem aan de Gestapo uit, die hem vervolgens naar Mussolini zond. Deze behandelde zijn vroegere vriend Nenni tamelijk netjes: hij liet hem niet terechtstellen, maar zond hem naar het eiland Ponze in de Thyreense zee.

Weinig kon Nenni toen vermoeden, dat hij Mussolini in 1943 enkele dagen voor zijn bevrijding op dat eiland nog eenmaal zou terugzien als gevangene van de Amerikanen. Zoals de lezer zich zal herinneren, wist de Duitse vlieger Otto Skorzeny (met een Fieseler Storch-vliegtuig) de Duce uit

WIJ BESCHRIJVEN U in vogelvlucht bijna twaalf weken kabinetsformatie. Twaalf weken waarin getracht moest worden de kloof tussen de twee grote partijen, de P.v.d.A. en de K.V.P., te overbruggen. De twee partijen die elkaar in de verkiezingsweken om het felst hebben bestreden, een strijd om Romme of Drees, om de „progressiviteit” of om het „conservatisme”. Het zijn verkiezingen geweest, die deze partijen niet in de koude kleren zijn gaan zitten. Men wilde niet meer voor elkaar bukken. De kabinetsformatie kwam in de prestige-sfeer. En dan is het uiterst moeilijk om de hoofden nog koel te houden en om te trachten op zo kort mogelijke termijn Nederland van het demissionaire kabinet te verlossen. Zo werd een na-oorlogs formatie-record gebroken.

Dr. Drees

Toen Dr. Drees op de 16 juni met een formatie-opdracht (een kabinet te formieren dat geacht kan worden het vertrouwen van het parlement te genieten) werd belast, was het reeds duidelijk dat dit geen gemakkelijke taak zou zijn. Het was trouwens het eerste woord dat de heer Drees toen hij het Huis ten Bosch verliet aan de journalisten losliet: „het zal stellig moeilijk worden”. Een formatieopgave mag mislukken, maar in dit geval zat aan de mislukking toch ook nog wel een goed kantje.

Dr. Drees wilde voordat hij zijn programbesprekingen ging beginnen twee grote vraagstukken tot een oplossing brengen: het huurprobleem en het defensievraagstuk. En dat is hem gelukt. De huren gaan (per 1 januari of per 1 juli a.s.) met 25% omhoog. De helft van de opbrengst van de huurverhoging wordt geblokkeerd. Over dit geblokkeerde geld zal 3% rente betaald wor-

Dr. W. Drees

handen van de Amerikanen te halen. Na de val van Mussolini nam Nenni in augustus 1943 de reorganisatie van de sociaaldemocratische partij ter hand. In die tijd vernam hij, dat zijn dochter Vittoria in een Duits concentratiekamp was overleden. Eerst werd Nenni vice-premier in het kabinet van Parri en later in dat van De Gasperi. De zuivering werd voor een groot deel onder zijn leiding tot stand gebracht. In het tweede kabinet van De Gasperi was hij eerst minister zonder portefeuille en sinds 19 oktober 1946 minister van buitenlandse zaken. Na de splitsing van de sociaaldemocratische partij trad hij op 17 januari 1947 af om zich geheel te kunnen wijden aan het partijwerk. Van toen af ging hij zeer nauw samenwerken met de machtige communistische partij. De zgn. Saragat-socialisten vormden een nieuwe socialistische partij.

ENKELE maanden geleden heeft hij zich van de communistische partij gedistancieerd, hetgeen hem bij de gemeenteraadsverkiezingen in mei een behoorlijke stemmenwinst (ten koste van de communisten) opleverde, dank zij de verwarring, die ontstond was door de veroordeling van Stalin. Thans voelt Nenni zich blijkbaar sterk genoeg om een aanval op de vesting van de centropartijen te doen, zonder afhankelijk te zijn van de communisten. Daartoe worden met Nenni's stilzwijgende toestemming pogingen ondernomen om beide socialistische groepen weer bij elkaar te brengen. Het is duidelijk, dat dit voor Italië verstrekkende gevolgen kan hebben. Een ding staat reeds vast: van nu af gaat Nenni een zeer belangrijke rol spelen in de Italiaanse (binnen- en buitenlandse) politiek!

Twaalf weken

den, dat bij het geblokkeerde tegoed zal worden bijgeschreven. Deblokkering zal geschieden bij de opheffing van de woningnood of als het geblokkeerde geld gebruikt zal worden voor de verbetering van het bestaande huizenbezit. Dit was een compromis, waarvan de technische uitwerking overigens nog wel eens moeilijkheden zal kunnen opleveren. Dr. Drees die zelf de grootste moeilijkheden maakte over het defensieplafond wist later met minister Staf tot overeenstemming te komen.

Na 39 dagen gaf de lijsttrekker van de P.v.d.A. het op. Prof. Zijlstra probeerde de zaak nog in een kort gesprek te lijmen en ook uit K.V.P.-kringen is dat gebeurd. Tevergeefs. Prof. Romme had een aantal amendementen op het program Drees ingediend, die voor de formateur niet te slikken waren. Zij betroffen: Nieuw-Guinea, de verhouding tot zending en missie in dit gebiedsdeel, de pacificatie van het Hoger Onderwijs, de verhouding staatsuitgaven en nationaal inkomen en de bezitsvorming. Dit laatste was dan de grootste moeilijkheid.

De amendementen werden ingediend op een moment dat dr. Drees te kennen had gegeven over het program niet meer te willen praten. Prof. Romme ging daarmee niet akkoord. Toen hij toch met de amendementen kwam was dus voor de heer Drees de zaak uit. De A.R. hebben het program van dr. Drees voorlopig aanvaard. Zij hadden daartegen wel bedenkingen, maar zij stelden zich op het standpunt dat de kandidaat-ministers nog altijd wensen zouden kunnen indienen (eventueel in overleg met de fracties), waaruit dan zou kunnen blijken of er met de heer Drees nog te praten viel. Zouden alle wensen worden afgewimpeld dan had de A.R.-fractie waarschijnlijk niet aan de A.R. kandidaat-ministers geadviseerd om zitting te nemen in het kabinet.

Romme I

Dr. Drees was er dus niet in geslaagd om een parlementair kabinet op brede basis tot stand te brengen. Ondanks de tegenstelling Drees of Romme was hij niet ongenegen de K.V.P. voorzitter als vice-premier in zijn kabinet op te nemen. Het was duidelijk dat de heer Drees zijn opdracht zo had opgevat dat hij niet verder kon gaan dan een brede basis. Een smallere basis heeft hij op dat moment niet gewenst.

Wat was logischer dat toen de grote tegenspeler prof. Romme daarna een opdracht in beraad nam om een kabinet, dat geacht kan worden het vertrouwen van het Parlement te genieten, te formieren? Nu de socialisten mislukt waren, moesten de rooms-katholieken proberen de brede basis in stand te houden. Maar ook Romme mislukte. Zijn program ademde een goede geest. De A.R. konden daar iets enthousiaster voor zijn dan voor het program Drees, al waren er ook nu weer bedenkingen op onderdelen. Zo heeft o.a. het soepele gratiebeleid, dat de heer Romme voorstelde, op verzet der antirevolutionairen gestuit. En verder maakte de A.R.-fractie zich zorgen over het feit, dat noch de heer Drees, noch de heer Romme met een behoorlijke financiële paragraaf voor de dag waren gekomen, want de begrotings- en de betalingsbalanspositie maakte het noodzakelijk om kleur te bekennen.

Romme slaagde niet omdat de socialisten zelfs niet over zijn program wilden praten. Zij vonden zijn program een typisch K.V.P. program: dus voor de P.v.d.A. onaanvaardbaar. Nu kan men zich afvragen of de zes punten van de

Prof. C. P. M. Romme

heer Romme, waarop Drees struikelde, nu werkelijk zo belangrijk waren dat daardoor de formatiepogingen in het slop moesten komen. Vast staat echter, dat de heer Romme zich een positie had opgebouwd, want in zijn eigen program waren die punten verder uitgewerkt. En in de verdere loop van de formatie zijn zij nimmer geheel onder tafel verdwenen. De socialisten zullen dit moeten erkennen, maar daar kunnen zij o.a. tegenover stellen dat het de K.V.P. tot en met de brede basis poging van prof. de Gaay Fortman niet gelukt is de aanval op het departement van financiën met succes te beëindigen.

De formatie Romme duurde niet lang. De socialistische ruwe stoot aan zijn program toegebracht, maakte het hem onmogelijk om nog aan een zetelverdeling te denken. Het P.v.d.A. optreden was fors. De stemming tussen de twee grote partijen werd er niet beter op. De A.R. die het program Drees onder voorbehoud had aanvaard, was met iets meer enthousiasme akkoord gegaan met het program Romme.

Evenmin als de heer Drees, wilde ook de heer Romme niet op dat moment de brede basis verlaten. Hij staakte dus zijn poging na de weigering der socialisten om nog langer te praten.

Drees mislukt, Romme mislukt. De tegenstellingen tussen de twee grote partijen werden scherper. Beiden waren er niet in geslaagd om een parlementaire brede basis kabinet te formieren. Zij zochten daarom naar een man uit één der kleinere partijen om de fikse ruzie tussen de groten te sussen. De A.R. hebben daar op dat moment weinig voor gevoeld. Zij vreesden dat het gewoonte van de twee grote partijen zou gaan worden om een derde man er bij te halen om de tegenstellingen te gaan overbruggen. In 1952 heeft de heer Staf dit als informateur gedaan. Neen zo zelde de A.R.: laten K.V.P. en P.v.d.A. eerst zelf maar eens weten wat zij willen. Laten de twee groten eerst de andere mogelijkheden tot het vormen van parlementaire kabinetten maar eens uitbuiten.

SOCI

NOG enige maanden en dan zullen wij hopen, de eerste pensioengevolge de nieuwe algemene oudedomsvoorziening worden uitbetaald. De voorbereidende werkzaamheden zijn reeds in volle gang.

De premie voor de komende oudedomsverzekering is inmiddels vastgesteld op 6% van het premieplichtig inkomen. Het premieplichtig inkomen is volgens de thans bekend zijnde gegevens maximaal f 6.000.— per jaar bedrag. Het is echter waarschijnlijk, dat de premiegrens straks wordt verhoogd. De loon- en salaristrekken zullen vermoedelijk een volledige compensatie ontvangen, terwijl de loonsverhoging voor de werkgevers gedeeltelijk zal worden gecompenseerd door afschaffing van de vereveningsheffing en verlaging van de premie ingevolge andere sociale verzekeringen.

OOK het bodempensioen zal worden verhoogd. Dit houdt verband met de stijging van de loonindex met 11,24%. De welvaartsronden voor 1950 en de compensatie voor de komende huurverhoging zijn in dit percentage verwerkt.

Was het jaarlijks bodempensioen aanvankelijk vastgesteld op f 804.— voor ongehuwden en f 1.338.— voor gehuwden, bij invoering van de verzekering op 1 januari a.s. zullen deze bedragen waarschijnlijk respectievelijk f 884.— (of f 900.—) en f 1.488.— (of f 1.494.—) bedragen.

De personen, die straks voor een pensioen in aanmerking komen, kunnen reeds terzake een aanvraag indienen. Ontvangen zij reeds een of andere verzekering van de Raad van Arbeid of de Nationale Verzekeringsbank (voorheen Rijksverzekeringsbank), dan behoeven geen aanvraag in te dienen, omdat deze gevallen een automatische toelating plaats vindt.

De desbetreffende formulieren zijn verkrijgbaar bij de Raden van Arbeid of de postkantoren. Voor nadere inlichtingen kan men ook altijd bij deze ad-

binetsformatie

Lieftinck I

deze visie zou het logisch zijn dat de heer Burger nu weer aan het roer was gekomen. Maar H. M. de Koningin wees tot veler verrassing, de minister van financiën, prof. mr. P. Lieftinck als informateur aan. Hij kreeg de opdracht om onderzoek te stellen naar de mogelijkheden die er zijn tot het vormen van het kabinet, dat getrouwen het vertrouwen van het volk te genieten." Het onderzoek is dus gaan weer naar de mogelijkheden tot het vormen van een parlementair kabinet.

Geruime tijd heeft de heer Lieftinck, die langzamerhand een outsider was geworden in de Nederlandse politiek, aan zijn program gewerkt. Een program dat twee verdiensten had: de financiële gedragslijn voor het nieuwe kabinet werd behoorlijk uitgewerkt en de landbouwproblematiek kwam in het geding. De heer Lieftinck was wat dit laatste betreft het zeer beslist oneens met de opvattingen van zijn partijgenoot de heer Mansholt, hetgeen leidde tot ernstige meningsverschillen in de socialistische fractie. De heren Drees en Mansholt hadden trouwens de afgelopen vier jaar ook meer dan eens verschil van mening gehad over de landbouwpolitiek. Het verschil liep zo hoog, dat de heer Lieftinck vastbesloten was de heer Mansholt niet in een kabinet op te nemen.

Maar de poging van de oud minister van financiën om de brede basis in een parlementair kabinet nog te redden mislukte eveneens. Op vrijwel alle punten vonden de P.v.d.A. en de K.V.P. elkaar, maar alweer was het de bezitsvorming, die de poging van de heer Lieftinck deed stranden.

Lieftinck II

Was de komst van de heer Lieftinck naar het Torentje reeds een verrassing, de verrassing werd nog groter toen prof. Lieftinck blij gaf niets van zijn vasthoudende aard verloren te hebben door voor de tweede maal een informatieopdracht te aanvaarden. Nu ging hij onderzoeken of het mogelijk was een extra-parlementair kabinet op brede basis te formeren. Een poging, die door de K.V.P., A.R. en C.H. met de grootste reserve werd gadeslagen.

Nog steeds stond de A.R. fractie op het standpunt dat het beter zou zijn geweest als eerst alle mogelijkheden tot het vormen van een parlementair kabinet onderzocht waren. Toch hebben de drie christelijke fracties de heer Lieftinck de kans niet willen onthouden om zo'n breed samengesteld extra-parlementair kabinet te formeren. Dat waren

spannende dagen, waarin de C.H. duidelijk te kennen gaven niet van plan te zijn een rechts kabinet (K.V.P., A.R. en C.H.) te steunen.

De formatie werd moeilijker, want het werd steeds duidelijker dat de C.H. ook niet bereid zou zijn de K.V.P. los te laten. Noch een rechts, noch een links extra-parlementair kabinet was in het vooruitzicht. En toch mislukte Lieftinck's poging om de brede basis te redden.

De A.R. fractie moest in dit stadium van de formatie de zijde van de K.V.P. kiezen. Zij wist dat „rechts" niet mogelijk was en links-waarschijnlijk zonder de C.H.-was voor haar onaantrekkelijk. De confessionele partijen werden naar elkaar toe gedreven omdat de heer Lieftinck niet zou rusten voordat hij alles had geprobeerd. De tweede poging van prof. Lieftinck was tamelijk irreëel en een bewijs dat hij reeds te lang in het buitenland was geweest.

Zijn tweede optreden heeft eerder belemmerend dan bevorderlijk gewerkt. De zetelverdeling van de heer Lieftinck (Van Walsum-premier en Kolfshoten-vice-premier en de A.R. één zetel (Economische Zaken) deed de deur dicht.

Romme II

Op de 69ste dag van deze crisis heeft de heer Romme aan H.M. de Koningin gevraagd geen opdracht te behoeven te aanvaarden om een parlementair of een extra-parlementair kabinet te formeren. In deze beide gevallen zal uiteraard de brede basis niet uitdrukkelijk voorop hebben gestaan, maar de heer Romme heeft er geen prijs op gesteld een ander soort kabinet te formeren.

Negenenzestig dagen lang stonden de K.V.P. en de P.v.d.A. als twee onverzoenlijken tegenover elkaar en toch was nog niet duidelijk gebleken dat zij elkander nog niet wilden loslaten. Natuurlijk men hoorde wel stemmen in die richting, maar de beide grote partijen schuwden toch de oppositie.

De zaak was moeilijk: De P.v.d.A. kon de brede basis in een parlementair kabinet niet redden. De K.V.P. was er evenmin in geslaagd. Een informateur (prof. Lieftinck) kon de brede basis noch in het parlementaire, noch in het extra-parlementaire vlak, redden. En prof. Romme vond zich niet de man een ander soort kabinet te vormen. Driemaal had een socialist het geprobeerd en tweemaal een K.V.P.-er, maar alles was te vergeefs.

Prof. de Gaay Fortman

Nu lag de zaak voor de A.R. beslist anders. Er moest een kabinet komen. En toen prof. de Gaay Fortman door H. M. de Koningin werd benoemd tot informateur om „een onderzoek in te stellen naar de mogelijkheid tot samenstelling van een kabinet" (de ruimste opdracht die men zich kan denken) was dat de laatste kans voor de brede basis of althans voor een kabinet van brede samenstelling. Een nauwgezette oriëntatie van verscheidene

Prof. W. F. de Gaay Fortman

dagen leerde de informateur bovendien, dat de politieke situatie in de eerste plaats een zeer ernstige poging in deze richting gebod en dat een dergelijke poging alleen kans op succes zou hebben, indien deze in de echte extra-parlementaire sfeer zou worden gehouden. D.w.z. zonder enige inschakeling, in welke vorm ook, van de fracties, maar uitsluitend op grond van de persoonlijke verantwoordelijkheid van de aangezochte personen. Mocht deze poging falen dan zou alleen een intermezzo-kabinet van geheel eigen karakter uitweg bieden. Want een kabinet moet er nu eindelijk komen!

DE TOUWEN LOS!

HET SCHIP dat Arjos heet, komt weer in beweging.

De plannen voor de reis zijn gemaakt en in deze maand laat ook de kapitein zijn equipage op het Arjosdek aantreden. Het werk op de clubs moet weer zo vlug mogelijk op volle toeren draaien, want we gaan aan de slag!

Doordat we tijdens het afgelopen seizoen al onze tijd aan de verkiezingsactie hebben besteed, kon er natuurlijk niet zoveel aandacht aan het oprichten van nieuwe clubs en het werven van nieuwe leden worden gegeven.

En daar beginnen we dan nu mee!

Van 15 september tot 31 oktober gaan we in het gehele land een actie voeren ter uitbreiding van het aantal clubs en voor het werven van nieuwe leden.

In de eerste plaats gaat het er om dat elke club zijn ledental vergroot. Dat kan!

Hoeveel jongeren toonden niet tijdens de verkiezingsactie hun belangstelling, hoeveel anderen zijn er niet wakker geschrokken? Niemand kan meer zeggen nog nooit van de Arjos te hebben gehoord! Uit die actie hebben we adresmateriaal overgehouden. Gebruik dat nu en zoek hen op. Tracht hen mee te krijgen naar de club en zorg vooral dat er frisse en enthousiaste vergaderingen worden gehouden. We zijn jong en niets werkt zo afstotend, dan wanneer we op onze vergaderingen praten en doen alsof we de zestig reeds waren gepasseerd.

Elk Arjoslid kan in deze actie laten zien wat hij waard is. We verwachten een stroom van nieuwe leden en niet alleen uit Friesland of Limburg, maar uit alle provincies.

We gaan nog verder! Er moeten nieuwe clubs komen!

Aan de clubs en aan de besturen van de provinciale en stedelijke verbanden is gevraagd zich in te zetten voor het oprichten van nieuwe clubs. Natuurlijk is ook het Landelijk Bestuur tot alle hulp bereid.

Het is ons bekend dat er in enkele provincies al plannen in deze richting bestaan en dat men reeds aan het werk is.

Daar zijn we blij om!

Eigenlijk zijn de eerste nieuwe clubs al geboekt. Want op de avond van de verkiezingsdag werd in Delft een Arjos opgericht en ook in Moercapele zat men niet bij de pakken neer en er kwam een club.

Dat is het allerbeste antwoord op de stembusuitslag!

In die geest gaan we nu verder. Een ieder draagt z'n steentje bij en zo wordt deze actie tot een groot succes.

Er zijn nog mogelijkheden genoeg. Hierover zijn de besturen van de provinciale verbanden ingelicht. Maar elke club weet wel of er in een naburig dorp of plaats een Arjos ontbreekt.

Stap dan op de fiets en ga eens poolshoogte nemen.

Verdiend het soms ook geen aanbeveling in min of meer zelfstandige wijken van steden of van de grotere plaatsen, een afzonderlijke club op te richten?

Er zijn vele manieren om dit werk aan te pakken. Maar de belangrijkste is wel: het persoonlijk gesprek.

Voor een gesprek is een persoonlijke ontmoeting nodig. En de persoonlijke band is altijd zeer belangrijk en heeft alle kansen op succes!

Vergeet niet dat in een plaats waar een jaar geleden nog geen mogelijkheden waren, nu de situatie grondig kan zijn veranderd en er gemakkelijk een club kan bestaan. Denk maar eens aan de snel groeiende steden waar hele wijken uit de grond verrijzen. En datzelfde geldt ook van sommige kleinere industrieplaatsen en provinciesteden. De Arjos moet daar gelijke tred houden met de ontwikkeling en een nieuwe club zal er op de duur moeten komen.

Gedurende zes weken — tot 31 oktober a.s. — leggen we bijzondere nadruk op deze actie.

Wanneer zullen we de eerste tien nieuwe clubs en het eerste honderdtal nieuwe leden hier kunnen vermelden?

Het antwoord is aan de bemanning van het Arjosschip!

En we weten het: die bemanning doet zijn plicht, door dik en dun!

LE FLITSSEN

Stichting van de Arbeid heeft geadviseerd de Noodwettrekkers (Noodonderdomsvoorziening) in het laatstkwartaal van 1956 een extra-uitkering te verstrekken ten bedrage van een volle maanduitkering.

De verhoging houdt verband met een verhoging van de sociale uitkeringen als gevolg van de jongste loonmaatregelen.

Wat betreft de meeste andere uitkeringen adviseert de Stichting van de Arbeid een verhoging van ingaande 1 september jl.

Deze verhogingen zou de extra-toeslag aan de Noodwettrekkers 40 % (10) van de maandelijkse uitkering bedragen, maar aangezien de sociale positie van deze mensen vrij laag is, wordt aangedrongen op een volle maanduitkering.

De laatste loonsverhogingen gaan de 10 % niet te boven. Desondanks adviseert de Stichting de sociale uitkeringen 10 % te verhogen. Dit komt, omdat uitkeringen in de loop van de tijd laag zijn achtergebleven bij de werkelijke stijging van het loonpeil.

De vorenstaande betekent, dat de uitkeringen op de ongevallenrenten, die variëren — al naar gelang het bedrag van het ongeval — van 1 tot 61% zullen bedragen.

De toeslag op de invaliditeitsrenten ingevolge de Invaliditeitswet wordt verhoogd van 156 % tot 182 % (10 % verhoging van de basisrente plus 10 % verhoging van de oude toeslag).

Ingevolge de Invaliditeitswet wordt de gezinstoeslag van f 45.— zal dan f 50.— moeten bedragen.

De toeslagen op de ongevallenrenten worden alleen dan verhoogd, wanneer de ongeschiktheid meer dan 25 % bedraagt, terwijl zowel de toeslagen op ongevallenrenten als op de invaliditeitsrenten eindigen bij het bereiken van de 65-jarige leeftijd.

GEEN eensluitend advies heeft de Stichting van de Arbeid kunnen uitbrengen over een verhoging van de kinderbijslagen. De meerderheid van de Stichting acht een verhoging met 10 % ingaande 1 oktober 1956 gewenst. Een andere stroming in het bestuur van de Stichting adviseert een verhoging van het 3e kind af, terwijl een derde stroming meent, dat er geen aanleiding is de kinderbijslagen te verhogen.

Voor de werknemers zou een verhoging met 10 % betekenen, dat de kinderbijslagen per dag worden opgetrokken tot — tussen haakjes de thans geldende bedragen — f 0.56 (f 0.51) voor het 1e kind, f 0.63 (f 0.57) voor het 2e en 3e kind, f 0.88 (f 0.80) voor het 4e en 5e kind en f 0.99 (f 0.90) voor het 6e en volgende kinderen. Voor de invaliditeits-, ouderdoms- en wezenrentrekkers respectievelijk f 14.60 (f 13.25), f 16.40 (f 14.90), f 22.90 (f 20.80) en f 25.80 (f 23.40) per maand.

Wat er met betrekking tot de kinderbijslagen uit de bus zal komen is uiteraard nog niet bekend.

DE Federatie van Bedrijfsverenigingen heeft advies uitgebracht over een verhoging van de lopende uitkeringen ingevolge de Ziektewet en de Werkloosheidswet. De Federatie heeft aan de bedrijfsverenigingen geadviseerd deze uitkeringen op hetzelfde tijdstip en in gelijke mate te verhogen als die van de loonsverhogingen in de onderscheiden bedrijfstakken.

DE Stichting van de Arbeid heeft zich eveneens beraden over de vraag of en zo ja in hoeverre de jongste loonmaatregelen aanleiding geven de loon-, premie- en dagloongrenzen van de onderscheiden sociale verzekeringen te verhogen.

Ook met betrekking tot dit punt is geen overeenstemming bereikt. Een deel van de Stichting beveelt een evenredige verhoging van deze grenzen ingaande 1 september jl. aan, terwijl een ander deel herziening afwijst. L. de Graaf

7
drukkerij zwagers
 SINDS 1903
 nieuwe binnenweg 460.462 — rotterdam

Scheepsinstallatiebedrijf
„Nederland” N.V.
 Gostdijk 29, IJsselmonde
 Tel. 445 Ridderkerk
 (4 lijnen)
**Voortstuwings-
 installaties**
 van elk vermogen.

★ **REPARATIE VAN ELECTRO-
 MOTOREN**
 ★ **VERKOOP VAN
 SIEMENS MOTOREN**
 ★ **SPECIALE
 BEDRIJFSINSTALLATIES**
Fa De Kat & Den Otter
 ROTTERDAM
 Oostzeedijk 150-152 · Telefoon 28060

SOHEEPSBOUWERVEN
**A. VUYK
 & ZONEN**
 CAPELLE AAN DE IJSEL
 Nieuwbouw en reparatie
 Telefoon Rotterdam 113333 (K 1800)

n.v. drukkerij van haeringen
 Prinsegracht 126 / 's-Gravenhage
 Telefoon 33.41.20 - 33.41.21.
 ☆
 speciaal adres voor uw:
 HANDELSDRUKWERK
 DISSERTATIES
 TIJL SCHRIFTEN
 BOEKWERKEN
 Op u raag zullen wij u gaarne
 bezoeken.

**Verplaatsbare houten
 gebouwen**
 Directie- en schaftketen
 Noodwoningen, -scho-
 len en -kerken
 Directie- en schaft-
 wagens
 etc.
**HOUTBOUW HAHBO
 HARDINXVELD**
 Tel. 41 Neder-Hardinxveld

**FIRMA
 BLAAK**
 BOOT- EN SLOEPENBOUWERIJ
 HOOGZAND

ELECTRISCHE INSTALLATIES
W.G. Scheeres
 Electrotechnisch Ingenieursbureau
 's-GRAVENHAGE
 TELEFOON 116250

**n.v. Scheeps-
 bouwverf v/h**
Fa A. LANSER
 Sliedrecht
 Holland

**VAN LEEUWEN BUIZEN
 ZWIJNDRECHT**

UIT PERS EN PERIODIEK
Partij van de Arbeid

Gaius-vondst

In een artikel in het Rotterdamse Parool lezen we o.m.:

„Tegen ontslag-weigering pleit, dat er in de krachtsverhoudingen tussen de regeringspartijen onderling in juni j.l. nogal verandering is opgetreden. Het was daarom niet zo verwonderlijk, dat onlangs de chr. historische senator Pollema als eerste het pleit voerde voor ontslag-weigering. Zijn partij had namelijk bij de verkiezingen verloren en mocht deswege tevens het verdwijnen van een ministerschap duchten!

Staatkundig eleganter zou natuurlijk een wetslagen van prof. De Gaay Fortman zijn. Terwille van al die vlijt, welke door de diverse formateurs is betracht, zou het niet onbillijk zijn als die eindelijk eens werd beloofd. Vergeet niet, dat de arbeid van een (in-)formateur niet met geld wordt gehonoreerd. Goed, hij krijgt een werkkamer in het Torontje en een auto tot zijn beschikking, alsmede een behulpzame secretaresse. Maar voor de rest lijkt het meer op een ere-baantje!

Maakt de informateur een kans? Hij vindt nog wel een „gaatje”, zo zou men prijzen in de Sociaal-Economische Raad zeggen. Zijn vriendenkring slaat hem nog hoger aan. De tegenwoordige vlootpredikant, ds. Sillevius Smit, heeft hem in de derde klas van het gymnasium met de bijnaam „Gaius” verrijkt. Dat was een compliment. Gaius was n.l. omstreeks 160 n Chr. de schrijver van het enige, vrijwel bewaard gebleven boek — de befaamde Institutiones — van het Romeinse recht. Zijn figuur is ietwat raadselachtig, sommigen beweren zelfs, dat het een vrouw was. Minister Van Oven, die eertijds hoogleraar in het Romeins recht was, kan daar over vertellen. In 1934 heeft deze zelfs een artikel geschreven over „de nieuwe Gaius-vondst”. Daarbij heeft hij natuurlijk niet gedacht aan zijn eventuele opvolger ten departemente. Nochtans zit nu gans Nederland hoopvol uit te zien naar „een nieuwe Gaius-vondst.”

Bescheiden

Vrij Nederland schrijft in een artikel onder de titel „P.v.d.A. moest in de hoek gedrongen worden” o.m.:

„Wat de P.v.d.A. in de loop van de twee formatie-maanden aan concessies heeft gedaan grenst aan het onwaarschijnlijke..... Zowel de concessies die de Partij van de Arbeid op het terrein van de huurverhogingsprocedure en van de bezitsvorming heeft gedaan, als haar geneigdheid om de andere partijen weer te laten uitmaken, wie van haar leden wel en wie niet als ministers aanvaardbaar zijn, getuigen van een bescheidenheid, die men wel zou hebben verwacht van een door de verkiezingen kreupel geslagen Antirevolutionaire Partij, alsook van een eveneens technisch knock-out geslagen C.H.U., maar niet van een met vlag en wimpel zegevierende partij, die wat omvang betreft zijn weerga niet heeft in het tijdperk van het evenredig kiesstelsel.

Het is nu zover dat de

K.V.P. Drees min of meer onaanvaardbaar heeft verklaard.....

Dat alles duidt wellicht inderdaad op een te grote bereidheid bij de P.v.d.A. tot compromissen. Zij is nu recentelijk weer gesteld voor de eis in geen geval met het socialistische Tweede-Kamerlid Hofstra aan te komen voor het ministerschap van Financiën. De K.V.P. ging verder. Zij diende een lijstje van drie socialistische leden van de P.v.d.A. voor Financiën een keuze zou mogen doen. Maar Hofstra mag niet. Van de K.V.P. niet!.....

Ook informateur De Gaay Fortman begon zijn informatie-arbeid blijkens onze informatie weer met dit veto tegen Hofstra. Uit het feit, dat hij na zijn Zwolse gesprek met Burger maandag toch is doorgeslagen, moet welhaast worden afgeleid, dat hij van deze dwaling is teruggekomen.

Er schijnt bij de P.v.d.A. met het einde van de twee informatie-pogingen Lieftinck een verandering te zijn opgetreden. Er schijnt in die rijen een keerpunt te zijn bereikt; men heeft meer en meer de overtuiging te ver, véél te ver te zijn gegaan in tegemoetkomingheid. Men realiseert zich meer en meer, ter wille van de stabiliteit van het landbestuur concessies te hebben gedaan, die op principiële punten de P.v.d.A.-politiek ondergraven. Het kan nauwelijks meer als een geheim worden beschouwd, dat verscheidene P.v.d.A.-kamerleden zich ernstig afvragen of zij zich gebonden kunnen achten tegenover het program van het kabinet dat uit de formatie-misère tenslotte voor de dag komt, ook al zouden P.v.d.A.-ministers in dat kabinet zitting hebben.....

Zij (de P.v.d.A.) dient nu terug te keren naar een verantwoord uitgangspunt, en als dat tot niets leidt, de twijfelachtige eer aan de anderen te

IN DE OPPOSITIE?

laten. Zij kan dan met vertrouwen afwachten welk resultaat dan in 1960 de handen spandiensten van de A.R.P. aan de heer Romme zullen hebben.”

Alternatief

In De Maasbode schrijft prof. dr. F. Duynstee o.m.:

„Is er een alternatief geweest gedurende deze crisis? Vermoedelijk hebben sommigen het alternatief thans niet gewenst. De houding van de K.V.P. doet vermoeden, dat de K.V.P. ditmaal er niet voor zou zijn teruggeschrokken. Maar wederom is het niet zover gekomen. Naar onze overtuiging had de strijd tussen een christelijk kabinet en de socialistische oppositie fel kunnen en moeten zijn, maar die strijd had na verloop van tijd een karakter aangenomen van loyaliteit, al was het slechts, omdat men de brede basis niet definitief zou hebben willen zien vernietigd. De normale strijd tussen regeringspartijen en oppositie zou na verloop van tijd zuiverend hebben gewerkt. De strijd, welke ons thans te wachten zou staan werkt niet zuiverend; deze strijd bederft de laatste overblijfselen van de brede basis en de telkens opnieuw opslaaiende vijandschap kan de samenwerkingsdwang, welke het vrije ademen belemmert, slechts ondraaglijker maken.

Natuurlijk zijn er argumenten om thans het alternatief onbepaald te doen blijven. Het getij is thans lang niet zo gunstig als in 1952 en nog altijd laat het onderlinge vertrouwen en de onderlinge eendrachtigheid tussen de christelijke partijen wel iets te wensen over. De vriendschappelijke verhoudingen in de persoonlijke sfeer vragen om verbreding en verdieping binnen het christelijk-politieke kamp. Programmapunten over en weer vragen groter

harmonie en nauwere wederzijdse aanpassing. Kortom, onderling was de solidariteit op enige punten misschien wat riskant en de economische omstandigheden maakten het thans niet in alle opzichten aantrekkelijk. Het is niet zinvol verwijten te gaan maken of debatten onderling te bevorderen over het feit, dat het alternatief ditmaal wederom voorbij ging.

Tenzij alsnog een kink in de kabel komt, zal thans de christelijke politiek zich wederom hebben te bewegen binnen verhoudingen, welke haar tot ruziënd samenwonen met de P.v.d.A. dwingen en haar buiten staat plaatsen eigen concepties te ontplooiën en proefondervindelijk tot concrete gestalte te brengen. De sterkte zal gezocht moeten worden enerzijds in de voortdurende versterking van het onderlinge vertrouwen tussen de christelijke partijen en anderzijds in het volharden in alle consequenties van het extra-parlementaire karakter van het thans op stapel staande kabinet.

De formatie heeft hoofdzakelijk hierom zo lang geduurd, omdat de brede basis bedorven is tot in zenuwstelsel en ruggemerg en omdat het alternatief niet beproefd werd, misschien nog niet helemaal rijp bleek. De brede basis kon en kan eigenlijk niet, omdat zij een basis is van onenigheid en bittere onderlinge bestrijding; een alternatief kon blijkbaar niet, omdat sommigen het moment niet opportuun achten en misschien ook omdat sommigen nog onvoldoende zelfvertrouwen in eigen beginsel stelden om geheel op eigen krachten te gaan varen tegen de socialistische oppositie in.

Vandaar dat wij in gelatenheid afwachten tot het te verwachten kabinet op brede basis zal worden geconfronteerd met zijn basis van diepe verdeeldheid in de oververhitte arena.”

EN ONS COMMENTAAR

Winst is nog geen overwinning

Het is te begrijpen, dat de Partij van de Arbeid, die bij de laatstgehouden verkiezingen aanzienlijke winst boekte, wil trachten, dat die winst ook tot uitdrukking komt in méér invloed op het regeerbeleid. Maar één ding mag zij toch niet vergeten en wij hebben de indruk, dat zij dat wel vergeet. Dat is, dat de winst, die zij heeft gemaakt toch nog altijd niet van dien aard is, dat zij haar socialistische stempel op het beleid kan drukken. Het is een aanzienlijk getal 34 zetels, maar de meerderheid is dan toch in elk geval nog lang niet behaald. En zij zal er dus rekening mee moeten houden, dat er nog ruim 60% van onze bevolking géén socialistische politiek wenst.

Er blijkt uit tal van uitlatingen in de socialistische pers, dat men nu maar zou wensen, dat de P.v.d.A. haar eisen hoger gaat stellen, hoger nog dan zij gedaan heeft toen dr. Drees als formateur was aangewezen. Ook schijnt men in die kring allerminst enthousiast te zijn over het inschakelen van de heer J. van Tilburg. Afgewacht dient thans te worden, of de P.v.d.A. straks zichzelf in de oppositie zal plaatsen, dan wel, of zij bereid zal zijn tot concessies, teneinde de mogelijkheid open te laten, dat voormannen uit haar partij een ministersportefeuille aanvaarden in een extra-parlementair kabinet op brede basis.

Mocht zij in de oppositie gaan, dan kan de informateur, prof. De Gaay Fortman alsnog overgaan tot het bezien van de mogelijkheden van een kabinet op smalle basis, zelfs van een kabinet, dat slechts steunt op de drie oude coalitie-partijen. Maar dan is het duidelijk, dat de P.v.d.A. mede de verantwoordelijkheid draagt voor het optreden van zulk een kabinet. In dat geval zal zulk een kabinet zeker sterker staan, dan het geval zou zijn geweest, indien aanstonds op de vorming van zulk een coalitie-kabinet was aangewerkt.

Meer willen we hier momenteel niet van zeggen, omdat het zeer wel mogelijk is, dat de crisis eindelijk is opgelost, indien de lezers dit nummer onder ogen krijgen.

**DRUKKERIJ
 WED. G. VAN SOEST**
 *
 AMSTERDAM
 SINGEL 52-54 · TEL. 47137-47737

★ **GARANTIE STANDVERF**
 SINDS AREN IAREN STEKKEF
 VOOR ALLE BIJTESCHILDERWERK!
 LAK- EN VERNISFABR. **WED. BOONSTOPPEL & ZN. N.V. WADDINXVEEN**

Voor 13 cent

per week bent u abonnee op het

Centraal Weekblad

ten dienste van de gereformeerde kerk in Nederland.

Veel nieuws, korte pittige artikelen, rijk geïllustreerd
Adm. adres: DRIFT 13, UTRECHT.

Rijwielen direct van de fabriek

Besparing / 60 per fiets. Gratis prijscourant A-E. Zie nrs 5-6 / 168.50 met knijpremmer, drie-versnellingsnaaf (org. S-A) aluminiumvelgen, enz. Franco huis. Ook gemakkelijke betalingscondities.

SIMBA-RIJWIELENFABRIEK

's-Gravenzande, telefoon 673. Voor Noord-Holland: L. Coupe-
russtraat 2, Amsterdam-W., telefoon 131448.

Bloemistknechten gevraagd

Voor vakopleiding is te Aalsmeer goede gelegenheid.
M. C. van Staaveren — Aalsmeer
Hornweg 24

N.V. MACHINEFABRIEK

HENSEN

ROTTERDAM

HIJSKRANEN - LIFTEN
LIEREN
INTERN. TRANSPORT

**EEN UITKOMST VOOR
MAAGLIJDERS**

Maaglijders, U kunt weer alles gaan eten. De echte C-R MAAGTABLETTEN zijn weer in Nederland verkrijgbaar

C-R MAAGTABLETTEN

geven direct verlichting en zijn pijnstillend.

De echte Amerikaanse C-R Maagtabletten zijn die lichtgele tabletten. Alleen verkrijgbaar bij:

LOUIS RIETBERGEN

NIEUWE BINNENWEG 400 - ROTTERDAM
Vraagt inlichtingen zonder enige verplichting.

Advertentie acquisiteur

Wie wil in de provincies Friesland en Groningen advertenties werven voor ons blad op zeer goede provisiebasis. Br. aan Adv. Adm. „Nederlandse Gedachten“, Kon. Wilhelminalaan 34, Leidschendam.

DE KONINKLIJKE LUCHTMACHT

**VRAAGT
UW AANDACHT**

Onze luchtmacht beschikt over tal van onderwijsinrichtingen, die uitsluitend tot taak hebben, uitstekend geschoolde vaklieden en specialisten te vormen.

De vakkennis hier verkregen is macht en biedt de kans om vooruit te komen.

WENST U NADERE INLICHTINGEN?

Wendt U zich tot de dichtstbijzijnde Garnizoenscommandant, waarbij U zich tevens kunt aanmelden.

Zij, die in het bezit zijn van het diploma L.T.S., niet jonger zijn dan 16 en niet ouder dan 30 jaar, kunnen in opleiding worden genomen voor:
vliegtuigmonteur
vliegtuiginstrumentenmonteur
vliegtuigelektriciën
bewapeningsmonteur
elektronisch viziermonteur
brandweerman
auto-monteur

Zij, die in het bezit zijn van het diploma U.L.O. A of B, niet jonger zijn dan 16 en niet ouder dan 30 jaar kunnen in opleiding worden genomen voor:
verkeersleidingsassistent
magazijnmeester, radiotelegrafist
radio-(radar-)monteur
inlichtingenassistent
meteo-assistent
veiligheidsonderofficier
linktrainer-instructeur, radarbediener
administratief personeel
instructeur militaire vorming
fotograaf

Zij, die de lagere school met goed gevolg hebben doorlopen kunnen worden opgeleid tot chauffeur of tot een functie bij het Luchtmachtbewakings Korps. Ook voor hen geldt: niet jonger dan 16 en niet ouder dan 30 jaar.

COUPON

AAN: het Hoofd van de Afdeling Personeelspubliciteit, Gr. Marktstraat 40, den Haag, telefoon 18.22.90. AN. 1003

Ik verzoek U mij schriftelijk nadere inlichtingen te verstrekken over de opleidingen bij de GRONDDIENST DER KONINKLIJKE LUCHTMACHT. 1)

Ik zou gaarne thuis mondeling nadere inlichtingen willen ontvangen 1)

NAAM:

ADRES:

PLAATS: LEEFTIJD

1) Het hokje voor hetgeen wordt gewenst zwart maken.
In blokletters invullen s.v.p.! Als brief te frankeren!

**55-jarige metselaar won B.B.C.-prijs
SUCCES MET NIEUWE SCHRIFTELIJKE METHODE
OOK BIJ GROTE BEDRIJVEN EN RIJKSDIENSTEN**

„U kunt trots zijn op Uw Engels“. Dat schreef de radioredacteur van de B.B.C. aan de 55-jarige metselaar A. van der Lans uit Lisse, nadat deze een prijs had gewonnen in de wedstrijd voor Engels-sprekende buitenlanders van de Engelse radio-omroep. Toch had hij er nog geen 10 maanden over gedaan om Engels te leren. Hij was op z'n twaalfde jaar van school gegaan en wist niets meer van werkwoorden, zelfstandige naamwoorden en zo. Bij de nieuwe methode voor schriftelijk onderwijs van het NEDERLANDS TALEN INSTITUUT is dit echter niet meer nodig.

Onze methode gaat uit van de LEVENDE TAAL. Het is geen buitenlands systeem zonder grammatica, maar een speciale opleiding, waarin men de taal perfect leert spreken en schrijven.

48 SCHRIFTELIJKE CURSUSSEN. Behalve talen ook boekhouden, Mulo, tekenen, middenstandsdiploma, algemene ontwikkeling enz. Alle schriftelijke lessen volgens de nieuwste methode. Personeel van Philips, Werkspoor, Shell en verscheidene Ministeries volgden onze lessen op kosten van hun werkgevers.

PRIVAATLES PER BRIEF. De nieuwe methode is privaates per brief: bevoegde leraren kijken elke week uw werk na. Met de wekelijkse briefjes bent u niet meer aan een vast lesuur gebonden. U leert in ogenblikken, die u schikken, prettig thuis, niet door regen en kou. Toch hebt u een eigen leraar, die u helpt.

PERFECTE UITSpraak. Het „I.S.“-systeem waarborgt een perfecte uitspraak. Ga ook 30 minuten per dag studeren. Schep nieuwe toekomst-kansen, prettiger werk, méér mogelijkheden, méér aanzien bij uw chefs, uw familie, uw vrienden. Kies uit 48 schriftelijke cursussen!

NEEM EEN BESLUIT, VANDAAG NOG!
Stuur onderstaande bon op en ga overmorgen aan de studie. Tegelijk met de eerste lessen ontvangt u onze studiegids van 100 bladzijden met alle aanwijzingen voor een succesvolle studie.

BON Met blokletters invullen a.u.b.
NEDERLANDS TALEN INSTITUUT - ROTTERDAM
(Nader adres overbodig)

Mevr. _____
Mej. _____
Mevr. _____
Straat _____
Woonpl. _____ Leeftijd _____
schrijft met recht van proefmaand en maandelijke opzegging in op de cursus _____
à f _____ per maand.
GRATIS wenst zij/hij een damesvulpen/herenvulpen met 14 krt. gouden oen _____
84 A (indien minderjarig _____ rkening
door vader of voogd)

B.B.C. Prijswinnaar A. van der Lans

GRATIS VULPEN met GOUDEN PEN

Als vooraanstaande onderwijsinstelling heeft het NEDERLANDS TALEN INSTITUUT geen colporteurs. Rechtstreekse inschrijvingen besparen deze hoge kosten voor huis-aan-huis bezoek. De bespaarde wervingskosten krijgt u terug in de vorm van een mooie vulpen met 14 karaats gouden pen. Wie rechtstreeks met onderstaande BON inschrijft, ontvangt geheel gratis een 'mooie dames- of herenvulpen met 5 JAAR schriftelijke GARANTIE. (De fabriek neemt elke defecte pen terug en levert een nieuwe).

EERSTE MAAND IS PROEFMAAND
Ook als u niet weet, of de studie u zal bevallen, kunt u van dit aanbod profiteren. Elke inschrijving is de eerste maand op proef. Wie binnen een maand alle ontvangen lessen en de vulpen aangetekend terugzendt, krijgt zonder vragen het betaalde lesgeld terstond

CURSUSSEN
volgens de nieuwe methode
maandelijks lesgeld bij vier lessen per maand

Levend Engels	f 4,50
Engels voor gevorderden	f 4,80
Engelse Handelscorrespondentie, opleiding Praktijkdiploma	f 5,60
Frans vlot spreken en schrijven	f 4,50
Frans voor gevorderden	f 4,80
Frans Handelscorrespondentie, opleiding Praktijkdiploma	f 5,60
Duits voor beginners	f 4,50
Duits voor gevorderden	f 4,80
Duitse Handelcorrespondentie, opleiding Praktijkdiploma	f 5,60
Spaans 2e wereldtaal	f 4,80
Spaanse Handelscorrespondentie, opleiding Praktijkdiploma	f 6,80
Italiaans voor beginners	f 5,60
Portugees voor beginners	f 5,60
Zweeds voor beginners	f 5,60
Esperanto voor beginners	f 4,80
Nederl. taal foutloos schrijven	f 4,50
Nederlandse Handelscorrespondentie, opleiding Praktijkdiploma	f 5,60
Middenstandsdiploma	f 4,80
Boekh., opleiding Praktijkdipl.	f 5,60
Moderne Bedrijfsadministratie, opleiding Praktijkdiploma	f 7,60
Loonadministratie	f 5,60
Eenvoudige Economie	f 5,60
Magazijnmeester	f 4,80
Vertegenwoordiger	f 4,80
Assistent-bedrijfsleider	f 6,80
Algemene Ontwikkeling	f 4,50
Algemene Ontwikkeling na Mulo of H.B.S.	f 4,50
Kantoorbediende na i.o.	f 4,80
Mulo-opleiding	f 7,60
Algebra opleiding tot Mulo-B	f 4,80
Meekunde, tot Mulo-B	f 4,80
Privé-Secretaresse (Secretaris)	f 7,60
Doktersassistent	f 4,80
Algemene Letterkunde	f 5,60
Journalistiek	f 7,60
Korte verhalen schrijven	f 7,60
Vrij tekenen en schilderen	f 4,80
Kop en figuur tekenen	f 5,60
Handschrijfverbeteren	f 4,80
Verkoopkunde	f 5,60
Reclamekunde voor de middenstand	f 5,60
Etaleren en Etalageschrift	f 5,60

terug. Na de proefmaand is elke cursus bovendien per maand opzegbaar. Er is geen enkele dwang en u loopt geen risico.

ANCRE HORLOGES
DE NIEUWSTE MODELLEN
IN CHROME - STAAL
DOUBLÉ EN GOUD
SIEBEL
KALVERSTR. 123 - AMSTERDAM
LANGE POTEN 11 - DEN HAAG
STADHUISPLEIN 24-26 - R'DAM
NW BINNENWEG 227 - R'DAM

Voor advertenties

gelieve men zich uitsluitend te wenden tot de

advertentie-administratie

Kon. Wilhelminalaan 34
Leidschendam

Voor het partijsecretariaat wordt gevraagd:

een chef de bureau

Het salaris wordt gesteld op dat van een commies in 's rijksdienst: f 473,- — f 608,- per maand. Aanstelling boven het minimum is mogelijk. Gevraagd wordt: H.B.S.-opl. en akte boekhouden, liefst staatspraktijk-diploma.

Sollicitaties te zenden aan:
Het Centraal Comité, Dr. Kuyperstraat 3 Den Haag.

HOTEL-PENSION „DREYEROORD“
Telefoon 3169 - OOSTERBEEK

Pedalion Organ Cy.

De studerende organist die door eigen nauwgezette studie technische moeilijkheden wil overwinnen, stelt zich met een eenvoudig huissorgel niet meer tevreden. Voor de beoefening van het pedaalspel is het moderne twee klaviërs PEDALION een onmisbaar instrument.

Fa R. van den Burg

AMERSFOORT
Arnh. straat 8 - Telefoon 3877

LINOLEUM

TÓTH DORDRECHT

GEURTS'

CONSERVENFABRIEK C.V.
ODOEWARDE

De fijnste vruchtproducten uit de
Betuwe boomparken

Vraagt Uw winkelier ons merk Jams
Appelmoes Vruchten op Sap - Etc.

INNEMBE & ZN. N.V.

BEGRAFENIS-

TRANSPORT
DEN HAAG
Telefoon 115940

HAARLEM
Telefoon 10441

DELFT
Telefoon 1642

Onmiddellijk
ter plaatse
te
ontbieden

HOUTHANDEL

K. J. Bos & Zoon

ROTTERDAM - HOUTLAAN 19

TELEFOON 113360

SERRES EN WARENHUIZEN. BOUW

N.V. AANNEMERSBEDRIJF

Boers en Vrijland

Kantoor Molenstraat, s-Gravensande
Tel. K 1748—538 en 738

AANNEMERSBEDRIJF

Gebrs. Hakkers

★ Handel in rijmmaterialen,
riet en teen

★ Rietmattenfabriek

★ Hoepelmakertijen

WERKENDAM

Telefoon 14

Firma

C. Vermeer en Zoon's

Fabrieken voor gebogen hout
Tel. K 1894-1230 Ouderkerk a/d IJssel

Ronde en ovale tafelanden

Gebogen regels voor stoelen en fauteuils
armleggers, kappen, regels, stijlen enz.

N.V. Houthandel

ARENDSSEN

Lutkepooortstraat 52

Telefoon K 3410-2109 - Harderwijk

Fa. GEBR. VISSER

Carrosserie- en Brancardfabrieken
Westersingel - Pier Panderstraat

Leeuwarden. Tel. 0 5100—5529

Gespecialiseerd in het bouwen van:
Ambulancewagens, Dentalcars
Mobile units voor Chirurgie en
Röntgenologie.

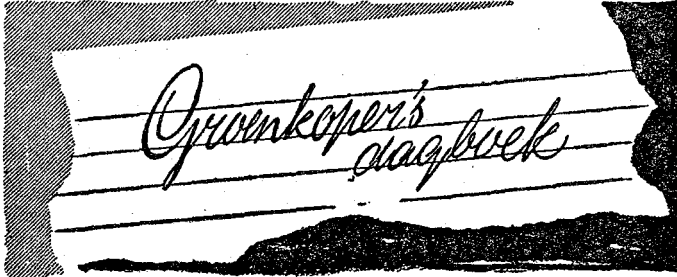
27
AUG.

Had informateur prof. Liefstuck een onderhoud met prof. Zijlstra te Hoorn, informateur prof. de Gaay Fortman heeft mr. Burger, de fractievoorzitter van de P.v.d.A., opgezocht in Zwolle en wel in hotel Wientjes.

Toen ik van dat onderhoud, althans van een deel van dat onderhoud een foto zag, herinnerde ik mij heel goed, dat ik daar, op datzelfde plekje ook eens gezeten had. Niet met problemen een kabinet betreffende, maar een verslag schrijvende van een der Kamper Schooldagen, waarop ik vroeger in een andere staat des levens min of meer geabonneerd was. Ik woonde dan altijd in Wientjes, omdat hotel de Moriaan in Kampen meestal geheel bezet was. Sindsdien zijn er in Kampen meer hotels verrezen, maar in mijn tijd bestond alleen de Moriaan, zelfs geen Filistijn, zelfs geen Syriër. Trouwens ik denk, dat Kampen toen aan één Moriaan genoeg had.

Wat ik trouwens dezer dagen in Kampen ter gelegenheid van een watertentoonstelling heb gezien, heeft mij de ogen doen uitwrijven. Koorddansers, slangenmensen en andere wereldse zaken waren de burcht van burgemeester Berghuis binnengekomen. En ik vroeg mij af, of die allemaal in de Moriaan hadden overnacht. Doch daarover wilde ik het verder niet hebben. Meer over die foto van het onderhoud de Gaay Fortman-Burger in hotel Wientjes. Want wie zag ik op die foto nog meer? Mevrouw Burger en jongetje Burger.

Dat mevrouw Burger het onderhoud bijwoonde, wie zou daarvan iets willen zeggen? „Jouw zorgen zijn mijn zorgen“ zal zij vaak tot haar man gezegd hebben. Maar het met open mond naar de informateur luisterende jongetje Burger? Zou de informateur ook hem gepolst hebben? Of heeft zijn vader gezegd: „Jantje blijf maar zitten, hier kan je van leren“? En heeft toen prof. de Gaay Fortman jongetje Burger een ijsje aangeboden? Vragen rond de kabinetkwestie, welke op een oplossing wachten.

28
AUG.

Nog een paar dagen en we hebben de natste en Nasserste augustusmaand in wel vijftig jaar gehad. En geen zon en geen kabinet en een aanslag van de blijkbaar niet met vakantie geweest zijnde inspecteur van de belasting, maken vele mensen murw. Mij niet. Van mij mag de kabinetsvorming hogewel een week duren. Ik volg haar nauwlettend en ik beschrijf haar iedere dag. Daarom heb ik geen tijd om in een eventuele zonneshijn te gaan wandelen, terwijl ik heb kunnen constateren dat mijn belastingaanslag juist is. Wat heb ik te klagen? Niets!

29
AUG.

„Torentje, torentje bussekruit. Wat komt er uit...?“ Ik droomde vannacht, dat ik dit kinderliedje (gewijzigd) op het Binnenhof stond te zingen. Zo houden de zaken van het land mij bezig. Nog altijd blijkt de bezitsvorming een crux. Wat is bezitsvorming? Enige heren zittend voor de televisie-camera, welke die avond door de VARA bediend werd, hebben er over gesproken. Toen zij klaar waren, begreep ik het helemaal niet meer. Toen heb ik de „gewone man“ eens aangezet. Die wist het. Die zei, dat als we geboren werden, wij als bezit meedragen de wetenschap, dat we ook van deze aarde zullen weggaan. Hij zei, dat als hij in een groot bos wandelde en van zijn wandeling genoot hij dat bos meer bezat dan de eigenaar van het bos, die er misschien nooit kwam.

Bezit is maar een vinger lang, zouden wij, mevrouw Groenkoper en ik, daaraan willen toevoegen. Maar de vorming van het bezit schijnt nogal wat voeten in de aarde

te hebben. Meer voeten dan de kabinetsvorming.

Nu schijnt ook de landbouwpolitiek weer moeilijkheden op te leveren. Als u het mij vraagt, komt er iedere dag een nieuw probleem bij.

30
AUG.

Mijn kleermaker, die mij naarstig vroeg of de nieuwe ministers, mochten zij ooit komen, galakostuums zouden gaan dragen, drukte mij een boekje in de hand, getiteld: „heer in Holland“. Daarin heb ik gelezen, dat er weliswaar niet veel aan de heden-daagse herenmode is veranderd, maar toch nog genoeg om er als heer zijn voordeel mee te doen. Het donkere pak en het klassieke streepje zijn uit de mode. Er is een modern streepje, doch dat laat zich klaarblijkelijk niet beschrijven. Soms loopt het door de heer soms loopt het door de stof, neem ik aan. Ik las ook, dat een „lage hoge hoed“ mode wordt. Het was een verademing dat allemaal te lezen. Want aan de mode doen wij heren toch maar weinig. Laten wij eerlijk zijn. Hebt u bijvoorbeeld de heer Roosjen wel eens in een sportjasje gezien of de heer Zandt in een pullover? Denkt u, dat mr. Verkerk een „lage hoge hoed“ gaat dragen, daar in Boskoop? Geen sprake van. Ik heb de heer Bruins Slot eens in plus fours gezien, maar dat is een journalist, een vlot type. Nee, de meesten doen niet mede aan de mode. En waarom zouden ze? Zou er één kiezer zijn, die zegt: „ik stem prof. Zijlstra niet, want hij draagt nooit een vest?“ Natuurlijk niet. Dus?

Dus kan je ook niet eens een keer over de mode schrijven of de politiek komt weer om de hoek kijken. „Coupe“ betekent voor ons meestal „coup d'état.“

31
AUG.

Nadat ik vanmorgen eerst de vlag had uitgestoken, ben ik naar de brievenbus gerend om mijn lijfblad te raadplegen. Geen nieuwe gezichtspunten! Wel zag ik minister Algera door de Velsertunnel lopen, hetgeen mij de zekerheid gaf, dat deze demissionaire bewindsman althans de lopende zaken afhandelt.

De minister zei o.a.: „als de tunnel klaar is zullen slechts weinigen, die in auto of trein de tunnel doorsnelen beseffen welke enorme prestatie hier geleverd is.“

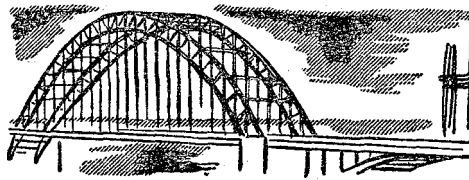
Nu, dat mogen we straks ook zeggen als we een kabinet hebben. Misschien is de tunnel wel eerder klaar. Men heeft daar namelijk een verbinding van oever tot oever tot stand gebracht. Dat lukt in de politiek blijkbaar niet zo gauw.

1
SEPT.

Van de eerste zaterdag tot de derde dinsdag wordt een spannende race. Misschien heeft de informateur wel eens horen zeggen „wat je ver haalt is lekker“, vandaar zijn telegram naar gouverneur Van Tilburg. Die is al in ons land als ik dit schrijf. Van het zonnige Suriname naar de herfst van Nederland. Ik zag Z.E. op een filmpje, dat voor de televisie draaide. Hij had een witte broek aan en een steek op. Goeverneurs gala. Een merkwaardig teken. Zou hij de aanstaande premier zijn?

Wat mij betreft, ik zat liever op mijn waranda dan in een Torentje, liever buiten dan op het Binnenhof. Doch als 'slandsbelang het eist, dan moeten privé genoegens wijken. 't Is anders wel een hele verandering voor de heer Van Tilburg, lijkt mij zo. Hij is in ieder geval een Rotterdammer en als ik aan mijn vakantiegenoot terugdenk, die ook een Rotterdammer is, dan zeg ik: daar komen flinke mannen vandaan. Die ook weten wat bezitsvorming betekent. En daar schuilt de moeilijkheid toch!

William Groenkoper

HET ANDERE GEZICHT

vervolgverhaal
door J.W. Doms

„Wat moest je nog zo laat op het dorp doen?“ wilde Melchior weten. „Als je een boodschap te doen had, had je 't mij wel kunnen zeggen.“

„Ja, ik had een boodschap, maar die wilde ik niemand anders laten doen.“

„Bij wie?“

„Dat gaat jou niet aan. En zank maar niet, want zeggen doe ik het toch niet.“ Ineens bleef Lijnegang staan. „Ruk dat verband eens van m'n hoofd af!“ gebood hij. „Moeder zal wel denken, dat ik in 't gevecht geweest ben. En je weet, hoe ze is..... erg kleinzielig in zulk soort dingen. Ze zal van de kook raken als ze mij zo ziet. Doe 't er af, Melchior!“

„Maar dat kan niet, vader! Je hebt een diepe wond, zei Paula. Dat verband moet er om blijven zitten.“

„Klinklare onzin. Hoe komt ze er bij om te zeggen, dat ik een diepe wond heb? Die stadse nuffen kunnen nergens tegen. Zo zijn ze, die vreemde meiden..... ze overdrijven gruwelijk. Doe dat verband er af, Melchior. Moeder zal overstuur raken als ze me zo te zien krijgt.“

„Maar die wond.....“

„Ook al kinderachtig! 't Is maar een schrammetje. Als 't anders was zou ik er wel meer van voelen. Maar dan zal ik het zelf wel doen!“

„Vader, wat doe je toch dom!“

„Zwijg, Melchior. En als moeder merkt, dat ik een schrammetje heb, dan moet je ook zwijgen. Ik zal haar wel zeggen, dat ik met m'n hoofd tegen een boom gelopen ben. Want ze is kleinzerig in die dingen, dat weet je.“

En daarop zei Melchior zacht en teleurgesteld: „Moet je er dan om liegen, vader?“

Lijnegang gaf niet terstond antwoord. De vraag van zijn zoon trof hem diep.

„Liegen is 't woord niet,“ antwoordde hij tenslotte. „Maar 't is voor 't bestwil van je moeder. Laten we maar hopen, dat ze niks aan me ziet, dan behoeven we niks te vertellen.“

Vrouw Lijnegang slaakte een kreet toen hij binnenstapte.

„Man, wat is er met jou gebeurd?“

„Vader, wat zie je er uit!“ riep Roelie. „Je zit helemaal onder 't bloed!“

„'t Is toch harder aangekomen dan ik dacht,“ zei hij zacht.

„Je moest toch maar effen een lappie geven, vrouw!“

En toen vrouw Lijnegang en Roelie hem zorgvuldig verbonden, werd hij ineens klein. Er sprongen tranen uit zijn ogen en hij zei met ingehouden stem: „Die brug..... die brug heeft wat op haar geweten!..... Roelie, zal je trouw elke Zaterdag naar huis komen, meisje?“

XII.

Het dorp was er over in rep en roer gekomen. Die Zondag werden Melchior, Aaltje en Roelie tijdens hun wandeling naar de kerk herhaaldelijk aangeklampt door allerlei mensen, die informeerden naar de toestand van hun vader. De wonderlijkste geruchten gingen rond. Er werd zelfs beweerd, dat de boer van Lindenburch doodgestoken was en dat hij in de kamer van de ingenieur de laatste adem uitgeblazen had. Melchior en zijn zusters konden de vragers gerust stellen. Vader had een verwonding in 't gezicht, maar overigens maakte hij het uitstekend. Lijnegang was zelf niet naar de kerk gegaan; hij had gezegd, dat hij niet met een verband om z'n hoofd te kijk wilde zitten.

Lauwers, de politieman, had het druk met het opstellen van processen-verbaal. Maar Lijnegang was nauwelijks bereid om aan de veldwachter inlichtingen te verschaffen. „Het zijn zaken, die buiten jou omgaan,“ had de boer gezegd.

Op maandagmorgen ging Roelie met de eerste bus terug naar de stad. Het was een weekend geweest vol spanning. De gebeurtenissen, die plaatsgevonden hadden, stemden haar tot diep nadenken en zij kwam tot de overtuiging, dat er in het anders zo rustige dorp grote veranderingen gaande waren. „Kom maar weer gauw eens thuis, kind,“ had vader bij 't afscheidnemen gezegd. Meer niet — maar Roelie had uit deze woorden vaders hevige beweging gepeuterd. Ja, het was precies zoals Willem haar gezegd had: Vader leefde in een tragische spanning omdat hij zich niet kon en wilde verplaatsen in de veranderde omstandigheden. Vader was beslist niet hard en gevoelloos. Dat was maar schijn. In werkelijkheid was hij alleen hard voor zichzelf. Iets in zijn karakter verbood hem om te berusten in de vele veranderingen, die plaatsgrepen. Telkens opnieuw stuitte hij op denkbeelden, die hij niet verwerken kon en die hij evenmin naast zich kon neerleggen.

(Wordt vervolgd)

NEDERLANDSE GEDACHTEN

OFFICIEEL WEEKBLAD VAN DE ANTI-REVOLUTIONAIRE PARTIJ

Duister

Op het ogenblik, dat de anti-revolutionaire informateur, prof. de Gaay Fortman, op Schiphol afscheid neemt van gouverneur Van Tilburg, die na een al zeer koude douche te hebben ontvangen ongetwijfeld wat teleurgesteld naar Suriname terugkeert, is de formatie zelf onmiskenbaar opnieuw een zeer belangrijke kruising der wegen genaderd.

Sinds de laatste wegsplitsing, waarbij de socialistische en andere richting dan de informateur insloegen, is hij onverdroten voortgegaan. Met de vaste wil, zo enigszins op verantwoorde wijze mogelijk, de hem opgedragen taak tot een bevredigend einde te brengen en de vorming van een kabinet, althans in verregaande mate, voor te bereiden. Welke vorming waarlijk niet alleen met het oog op het voor de deur staan van Prinsjesdag, maar wellicht in nog veel sterker mate op grond van de algemene politieke situatie uiterst dringend is geboden!

Bij zijn pogingen heeft prof. de Gaay Fortman tot dusver slechts daadwerkelijke steun ontvangen van zijn directe politieke geestverwanten en van tot de K.V.P. behorende personen. De leden van de V.V.D., aan wie hij een ministers-portefeuille aanbood, meenden dit evenwel te moeten afslaan. Niet omdat zij besliste bezwaren tegen de uitgestippelde marsroute hadden, maar deels om persoonlijke redenen, deels met het oog op de positie in het politieke leven van een van hen.

Ook de christelijk-historische minister, ir. Staf, baseerde zijn uiteindelijke afwijzing niet op de opzet van de informateur, voor wie ook hij geen andere mogelijkheid meer zag, maar op persoonlijke redenen, zoals een toch al langdurig ministerschap en het opzien tegen het werken in een ander team. De verdere ontwikkeling leerde echter, dat bij een niet onbelangrijke groep in de C.H.U. de bezwaren tegen de marsroute zelf steeds zwaarder gingen wegen en de overtuiging groeide, dat op een of andere wijze na alles wat reeds is voorgevallen toch nog een hereniging van wegen mogelijk is.

Zo is op dit ogenblik de politieke situatie nog immer in snel vloeiende beweging. De stemming in politieke kringen wisselt schier bij het uur. Een enkele bereidverklaring kan de beslissing brengen. Slechts één ding is duidelijk: de ontknoping van de informatie-werkzaamheden van prof. de Gaay Fortman is waarschijnlijk een kwestie van uren en hooguit van enkele dagen. Mochten zij mislukken dan is de toekomst volstrekt duister, net zo duister als het heden is.

Een verrassend Suez-voorstel

DE CRISIS rond het Suez-kanaal heeft deze week een wending genomen, welke tot ernstige internationale ontwikkelingen kan leiden. De Engelse en Franse regeringen zijn met het plan voor de dag gekomen om een internationaal genootschap van kanaalgebruikers op te richten, waarvan alle landen, die van het Suezkanaal gebruik maken lid kunnen worden. Men zegt dat de Amerikaanse minister van buitenlandse zaken, de heer Foster Dulles, hiervan de geestelijke vader is.

Deze organisatie zal verantwoordelijk zijn voor de regeling van het verkeer door het Suez-kanaal. Zij zal de loodsen in dienst nemen die thans op het punt staan Egypte te verlaten. Bovendien moeten de doorvaartgelden voortaan gestort worden in de kas van deze nieuwe organisatie en niet meer in die van de Egyptische genationaliseerde Suez-kanaal Maatschappij. Egypte zal dan een behoorlijke vergoeding ontvangen en zal dan zelf lid van deze vereniging kunnen zijn.

De zorg voor en het beheer over het kanaal worden dus geheel uit handen van Egypte genomen. Dit plan is deze week voorgelegd aan de Egyptische regering met het verzoek hieraan medewerking te verlenen. Veel kans dat dit zal gebeuren is er echter niet. Van Egyptische kant beschouwt men deze nieuwe zet van Frankrijk en Engeland als een oorlogsverklaring.

Eigenlijk roepen Frankrijk en Engeland, gesteund door de Ver. Staten, de wereld op om de Egyptische kanaalmaatschappij volledig te boycotten.

De Egyptische dictator, president Nasser, mag dus verwachten dat binnen afzienbare tijd schepen onder leiding van de loodsen van de nieuwe vereniging van kanaalgebruikers het Suezkanaal zullen binnenstomen. Wat doet hij dan?

Aanvaardt hij de boycot van de Egyptische Maatschappij dan lijdt hij in de ogen, niet alleen van zijn eigen volk, maar van de gehele Arabische wereld, waarvan hij zich de exponent weet, een politieke nederlaag van de eerste orde. Zijn prestige is dan naar de maan. Het door hem opgezweepte Egyptische volk zal zich van hem afkeren.

Zal Nasser de doorvoer onder vigueur van de nieuwe organisatie belemmeren, dan lijkt het steeds waarschijnlijker dat Engeland en Frankrijk gewapenderhand zich de doortocht door het kanaal zullen verschaffen.

De Engelse premier, de heer Eden, vergelijkt de situatie in Egypte met de toestand na Hitler's optreden in Oostenrijk en Tsjecho-Slowakije voor de oorlog. Wanneer het Westen de brallende, op spectaculaire successen beluste dictator Nasser niet een duidelijk halt toeroept gaat het steeds bergafwaarts. Uit de verslagen van de redevoeringen, die deze week in het Engelse Lagerhuis gehouden zijn, blijkt dat het Engelse volk over de Suez-kwestie ernstig verdeeld is.

De leider van de oppositie de socialist Gaitskell verklaarde zich tegen elke militaire bedreiging van Egypte.

Hij vond het beter het Suezkanaal geheel te boycotten en langs de weg van economische sancties Egypte op de knieën te brengen.

Middelerwijl kan Engeland dan via de Veiligheidsraad of de Assemblée van de Verenigde Naties een oplossing van het geschil trachten te bereiken.

Het links laten liggen van het Suezkanaal is echter ook voor West-Europa op dit ogenblik een economische aderlating die de expansie van de Europese economie ernstig in gevaar brengt.

Bovendien moet hiernaast gezegd worden, dat de organisatie van de Ver. Naties steeds minder geschikt blijkt om conflicten bij te leggen, zeker wanneer het conflicten betreft waarbij de Aziatisch-Afrikaanse landen tegenover de westelijke mogendheden staan.

Sowjet-Rusland houdt in de Veilig-

KOLONEL NASSER

... wat nu? ...

heidsraad de aanvaarding van elke resolutie, die tegen één van de Oostelijke of Midden-Oostelijke landen is gericht met zijn veto tegen. De Engelse socialistische zijn, wat de Verenigde Naties betreft een beetje hardleers. Daar is het al net zo als in Nederland. Een fanatiek imperialistisch en nationalistisch Aziatisch of Arabisch leider wordt door het Sowjet-blok gesteund en heeft dan maling aan alle redevoeringen en resoluties van deze wereldorganisatie. We behoeven slechts te herinneren aan de volstreekte minachting voor deze organisatie, die Egypte heeft betoond door in strijd met een door de Veiligheidsraad aanvaarde resolutie jarenlang de doorvaart van Israëlische schepen door het Suez-kanaal tegen te houden in flagrante strijd met de Conventie van Constantinopel van 1888, die de vrije vaart garandeerde in tijd van oorlog en van vrede. Dat de Engelse regering in het conflict over het Suez-kanaal geen vertrouwen heeft in de interventie van de Verenigde Naties is dan ook volkomen te begrijpen. De

Egyptische dictator Nasser is een volkomen onbetrouwbare figuur, die blijkens zijn redevoeringen de ondergang van Engeland en Frankrijk op het oog heeft en die er van droomt de leider te zijn van alle Arabische volken vanaf de Atlantische Oceaan tot aan de Perzische Golf. De Engelse bulldog wil de fret, die aan zijn keel hangt van zich afschudden en niet op zijn slapend baas wachten.

In het verleden is gebleken dat kolonel Nasser alleen respect heeft voor militaire kracht.

Daardoor is het slechts te verklaren dat het tot dusver in het Israëliisch-Egyptisch conflict niet opnieuw tot een oorlog is gekomen.

De machtsconcentratie van Engeland en Frankrijk op het eiland Cyprus kan dan ook op Nasser een dwingend effect sorteren. Het moet een succes voor de Engelse diplomatie worden genoemd, dat zij er tot dusver in geslaagd is de Amerikaanse regering niet tegen haar plannen in verzet te doen komen. De militaire en diplomatieke druk werkt nu in volle zwaarte op Egypte.

Zal Nasser toegeven of zal hij doorvechten tegen de boycot van de Egyptische kanaalmaatschappij en Engeland en Frankrijk tot de uiterste maatregelen dwingen? Met spanning wacht de wereld af. De risico's, die hier worden gelopen zijn zeer groot. De scheiding tussen oost en west zal er door kunnen toenemen. Het Gemenebest wordt bedreigd door een uitbreiding van India en de militaire bedreiging van Egypte jaagt alle anti-koloniale elementen in de wereld op een hoop.

Ook voor Amerika is het een moeilijke zaak. Het is hachelijk om vlak voor de presidentsverkiezingen steun te verlenen aan een eventueel gewapend optreden van Frankrijk en Engeland. De republikeinse partij, die thans aan de macht is zal door de democraten voor een mislukking verantwoordelijk worden gesteld.

Het gaat hier om een levenskwestie voor Engeland en West-Europa.

De oliebronnen van Amerika zijn meer dan toereikend om in de eigen nationale behoefte te voorzien. De olietoevoer uit het Midden-Oosten is daarentegen voor West-Europa van groot belang. Maar al zijn de economische belangen van Noord-Amerika in de Suez-kwestie niet zo sterk in het geding, de strategische en politieke betekenis van het Suez-kanaal en de moeilijkheden over de vrije doorvoer en over de kwestie van nationalisatie van buitenlandse concessies in Azië en in het Midden-Oosten, mogen Amerika niet onberoerd laten. De Amerikaanse regering zal parlement en volk duidelijk moeten maken, dat Amerika als grootste leidinggevende mogendheid in deze ontwikkeling zich niet aan haar verantwoordelijkheid kan onttrekken.

Het is te begrijpen, dat Washington in Londen en Parijs op grote voorzichtigheid aandringt. Indien enigszins mogelijk zullen Engeland en Frankrijk trachten voor elke nieuwe stap die ze gaan ondernemen, de instemming van de Verenigde Staten te verkrijgen. De toekomst van de gehele westelijke wereld staat op het spel.

Verdeel de kiesverenigingen

IN WIJKEN

* Een maandelijks contributie-inning verdient dringend aanbeveling.

PUNT één op ieder program van het bestuur der kiesvereniging is en blijft de ledenwerving. We zeggen dat werkelijk niet omdat in de veelheid van het ledental de heerlijkheid van de Anti-Revolutionaire Partij schuilt. Daar is het niet om begonnen. Waar het wel om begonnen is? Om bij hen die onze geestverwanten zijn de politieke belangstelling levendig te houden. Dat is het voornaamste. Maar daar komt een tweede overweging bij. En dat is de versterking van de financiële kracht van de kiesvereniging.

Die financiën blijven voor heel wat kiesverenigingen een zorgenkind. Toch moeten zij daar een goede oplossing voor vinden. Er is vanwege het Centraal Comité reeds regelmatig op aangedrongen dat men toch het systeem van de jaarlijkse contributie zou loslaten. Wanneer men dit stel-

sel blijft handhaven: zal dat op den duur moeilijkheden geven. Het is nu eenmaal zo, dat vele leden niet regelmatig de vergaderingen van de kiesverenigingen bezoeken. Het enig contact, dat deze leden dan met de kiesvereniging hebben is, dat zij enige malen per jaar het contactorgaan ontvangen, en dat is natuurlijk belangrijk, en dat verder de penningmeester eenmaal per jaar de ronde komt doen om de jaarlijkse contributie te innen. Maar op deze manier worden deze leden donateurs en daar is het nu net niet om te doen.

DR BLIJFT DAAROM slechts één afdoende werkwijze over. Het werkkterrein van de kiesvereniging moet in wijken worden gesplitst. Wanneer het een kiesvereniging van 300 leden betreft, dan zullen dat een 20 wijken moeten zijn. In iedere wijk moet aan een wijkhoofd, een districtsleider, een vertrouwensman worden gevonden, die tot taak heeft het regelmatige contact met in doorsnee 15 gezinnen te onderhouden. Maar hoe za hij dat doen? Wel daarvoor biedt het ophalen van de contributie een welkom aanknopingspunt. Die contributie moet tenminste per maand worden opgehaald bij de mensen. Het Bureau van het Centraal Comité heeft daar speciale kaarten voor beschikbaar. Deze worden geleverd tegen 3.— de 100 stuks. Deze kaarten zijn geperforeerd, zoda, het heel eenvoudig is iedere maand een bonnetje af te scheuren. Deze bonnetjes zijn leverbaar in verschillende bedragen, en wel van 30 ct, 35 ct, 40 ct, 50 ct, 60 ct, 75 ct en f 1.—. Zij laten dus ruimte voor een zeer verschillende contributie. Ook dat is een punt van gewicht. Wij hebben wel enigszins de indruk dat vele kiesverenigingen ook in dit opzicht de gemakkelijkste weg bewandelen en eenvoudig de contributie bepalen op f 6.— per jaar. Maar men moet toch tot rekening houden met de minder draagkrachtigen. De gepensioneerden kunnen werkelijk niet alle dit bedrag aan contributie opbrengen. Maar er zijn anderen, die werkelijk zonder enig bezwaar wel f 10.— per jaar of meer kunnen bijdragen. In de grote steden wordt dit gelukkig ook in vele gevallen wel gedaan. Maar op het platteland schijnt men daar vaak weinig voor te voelen.

EN wat is nu veelal de moeilijkheid? Mer kan er de mensen niet voor vinden om dit werk te doen. Maar dat is nu ook juist de aarde, en wellicht de meest doorslaggevende reden om dit stelsel consequent in te voeren en toe te passen. Want hoe houdt men een organisatie levend? Door de mensen bij het werk te betrekken. Geef de leden een taak. Geef hun iets te doen. Maar het is natuurlijk veel gemakkelijker een penningmeester geheel alleen met de inning van de contributie te belasten en nog gemakkelijker is het alle kwitanties aan een incasseerder te geven, die tegen betaling alle adressen afloopt. Maar op die manier gaat op den duur het leven er helemaal uit Wat voor band hebben de leden dan nog? En als een kiesvereniging niet meer de fut heeft

om op de 300 leden zegge en schrijve 20 medewerkers te vinden, die als wijkhoofd of vertrouwensman willen optreden, dan is het toch wel bar slecht met haar gesteld.

Maar wij zijn er van verzekerd dat het daar eigenlijk niet aan schort. Die 15 actieve leden zijn er wel te vinden. Als men het maar werkelijk wil is er ook een weg. We hebben te veel besturen, die klagen en jammeren over het gebrek aan medeleven bij de leden. Die besturen verstaan het niet dat de zaken anders moeten worden aangepakt als vroeger. Zij willen dan

maar doorgaan met de oude werkwijze en zij verstaan niet, dat daardoor de belangstelling voor de politiek nog meer vermindert. Er zijn werkelijk een aantal mensen die meer dan f 6.— per jaar willen bijdragen, maar die er tegen opzien dat bedrag ineens te voldoen. Wanneer men dat gaat

rondvragen, och dan zegt men al gemakkelijk: Neen hoor, komt u maar eens per jaar, dat is veel eenvoudiger. Maar de Elisabethbode wordt iedere maand thuisgebracht en iedere maand wordt 40 cent betaald. Dat is ook f 4.80 per jaar. Maar dat merk je zo niet. Dat gaat er iedere maand geruisloos tussen door. Bij de kiesvereniging niet alzo. Daarvoor komt de kwitantieloper Ja, ja de kwitantieloper. En die komt dan juist op een ongelegen moment. Al weer f 6.—. Waarvoor ook. Man, bedank voor de zaak. Je gaat toch nooit naar die club!

IN WIJKEN VERDELEN. Daar moeten we op aameren. En daarop zullen we blijven hameren, omdat het zo brood nodig is. Voor de versterking van de financiële kracht van de kiesvereniging? Ja natuurlijk ook dat. Want wanneer straks de mogelijkheid van regelmatige verspreiding wordt geopend, dan is daar ook weer geld voor nodig. Maar dan is daar ook weer een zekere organisatie voor nodig. Ook daarvoor moet de plaats in wijken worden verdeeld.

Maar vooral voor het contact met de leden. Nogmaals het contact met de leden. Daarom er zitten veel kanten aan deze zaak. Hoe men het echter ook bekijkt, telken. komt men bij die ijkindeling terecht. Het kan eenvoudig niet anders. En het kan ook. Als men van de noodzakelijkheid slechts diep doordrongen is. In negentig van de honderd gevallen schort het echter daaraan.

Komt deze zaak op de eerste bestuursvergadering van uw kiesvereniging aan de orde? We merken dat op het bureau van het Centraal Comité direct aan de bestellingen die op de contributiekaarten binnenkomen. Zullen we over enkele weken eens opgeven hoeveel kaarten er in het totaal zijn besteld? En dan vooral op één ding letten! Maak de wijken niet te groot. Niet meer dan 20 gezinnen voor een medewerker

We komen op deze zaak terug. Zij is te belangrijk om dat in eenmaal af te doen. En het hameren op dit aambeeld zal wel nodig blijken.

Onmacht en uitzicht

WIE omstreeks 1930 in Duitsland kennis nam van de politieke situatie, hoorde meer dan eens de klacht: het land is verdeeld tussen socialisten en Rooms. Er was een samenwerking tussen twee politieke groepen, die naar het midden en naar elkaar toe werden gedrongen.

„Rechts” stonden conservatieve groepen, anti-democratisch en militaristisch. Zij vertelden de legende verder van de dolkstoot in de rug. Het leger was niet verslagen, maar de socialisten hadden in het binnenland revolutie gemaakt en zo het leger in de rug aangevallen.

„Links” stonden de communisten en de onafhankelijke socialisten. Zij hadden de revolutie willen voortzetten; zij hadden de macht willen leggen in handen van de Arsols (arbeiders- en soldatenraden). Zij waren evenzeer anti-democratisch als de uiterst rechtse groepen.

En tussen „links” en „rechts” stonden zowel de socialisten als de Rooms, en zij werkten samen. Zij voelden die samenwerking niet als een ideale oplossing. Eerder als een bruikbaar compromis. Zij ervoeren beide, dat zij weinig last hadden van het verleden. Er waren geen sterke bindingen met het keizerlijk regime geweest; zelfs voelde men een zekere geestverwantschap, als Bismarck en zijn politiek aan de orde kwamen.

Het is van belang, hierbij op te merken, dat er wel miljoenen protestanten in Duitsland woonden, maar dat er naast of tegenover de beide samenwerkende groepen geen Protestantse partij was, die in aansluiting aan de Reformatie wilde bouwen op Bijbelse grondslag. Vele Protestanten voelden zich politieke weeskinderen, al hoorden zij vaak verkondigen, dat Protestantse Christenen geen eigen politieke partij moesten vormen.

DE SAMENWERKING tussen Rooms en rood geleek soms sterk op een terreinverdeling. Het duidelijkst was dat, als men b.v. Beieren en Sleswijk vergeleek. Het eerste was typisch Rooms, zelfs met een zelfstandige Roomse partij, die federatief met het Centrum samenwerkte. Daar was ook in de politiek alles wat de klok sloeg, Rooms.

In Sleswijk waren geen Rooms, wel socialisten. En bij alle mogelijke benoemingen was er een socialist „aan de beurt”. Want alle beurten waren daar aan de socialisten. Wat tussen Sleswijk en Beieren in lag, vertoonde alle mogelijke gradaties en vormen van samenwerking. Maar de buitenstaander kreeg sterk de indruk: de samenwerking is niet hartelijk; ze heeft veel weg van een compromis; ze blijft evenwel bestaan, want er is geen andere mogelijkheid. Of liever: deze samenwerking is voor elk van beide partijen nog het minst compromitterend.

Deze opportunistisch gekleurde samenwerking bleek weinig weerstand te kunnen bieden tegenover het opkomend nationaal-socialisme. Zij wortelde te weinig in de natie.

SOMS komt de neiging bij ons op, een parallel te trekken met de Rooms-rode samenwerking in Nederland. Er zijn punten van overeenkomst. Toen die samenwerking na 1945 een feit werd, scheen het soms, dat er een terreinverdeling was gemaakt. Beneden de rivieren, daar leek het op Beieren. In het Noorden moesten bijna alle belangrijke plaatsen een rode burgemeester hebben.

Maar er zijn ook verschillen. De samenwerking begon, toen H. M. Koningin Wilhelmina de kabinetsformatie in handen legde van twee socialist. Schermerhorn en Drees. Deze beide politici hebben het fundament gelegd voor de Rooms-rode combinatie. Zij hebben een politiek gevoerd, voorlopig zonder wettig gekozen parlement, die wél voor de Rooms, maar niet voor de Antirevolutionairen aanvaardbaar bleek. Wie voor de socialisten hier Dr Drees noemt, moet voor de Rooms Prof Beel noemen.

De Rooms-rode samenwerking in Nederland heeft tot een Indië-politiek geleid, waarvoor deze beide groepen de speciale gezamenlijke verantwoordelijkheid dragen. De motie Romme-Van der Goes van Naters, waardoor Linggadjati werd aanvaard, is daarvan het historisch document.

MEN kan niet zeggen, dat de samenwerking innig was of bleef. De socialistische politicus Goedhart heeft zelfs gesproken van een ongelukkig huwelijk, waarbij twee mensen elkaar zijn gaan haten, en tóch niet van elkaar af kunnen.

Na 1952 is de verhouding voortdurend slechter geworden. Totdat in 1956 de kat in de gordijnen raakte.

Ons bestek laat niet toe, de oorzaken van deze verwijdering te analyseren. Er is trouwens een reeks van oorzaken. We noemen een paar voorbeelden. De Rooms bleken zich te hebben vergist, toen zij meenden, dat hun politieke vriendschap met de socialisten — vroeger slechts als „uiterste noodzaak” aanvaardbaar — een belemmering zou zijn voor de rode „infiltratie” in het Zuiden. Het was niet zo, dat de socialisten zich bepaalden tot het versterken van hun posities in het Noorden: zij maakten juist in het Zuiden de grote veroveringen. In Maastricht was hun voorspoed groter dan in Friesland.

De socialisten van hun kant waren teleurgesteld, omdat er voor hun specifieke wensen nooit een meerderheid was in de Kamer. Mansholt had geen kans een socialistisch program te verwezenlijken.

Het grootste verschil met Duitsland is evenwel — en dat strekt de Nederlandse partijen tot eer — dat ginds het opportunistisme groter was dan bij ons. Beide partijen, Rooms en socialisten, hoewel tot véél compromissen bereid zelfs tot een gezamenlijke motie over Linggadjati, hadden toch in Nederland elk voor zich zoveel principiële kracht en

• Vervolg op pag. 3

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), R. Gosker, Jac. S. Hoek, Prof. Dr. J. J. de Jong, Sij. Jonker, A. R. de Kwaadsteniet, J. D. Troostheide.
Secretaris: G. J. H. Griffioen.

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage. Telef. K 1700-115935. Giro 89673. VOOR ADVERTENTIES: Kon. Wilhelminalaan 34 Leidschendam. Tel. K 1761-1646

ABONNEMENTSPRIJS f 6.20 per jaar f 1.55 per kwartaal. Giro 89673.
STUDENTENABONNEMENT f 4.— per jaar LOSSE VERKOOP f 0.20.

• *Vervolg van pag. 2.*

dáárdoor zoveel verschil in beginsel, methode en sfeer, dat de samenwerking al moeilijker werd.

DOOR die verbroken samenwerking wordt nu de situatie bepaald.

En dat vraagt van de protestants-christelijke partijen een moeilijke en verantwoordelijke politiek.

Daarbij is het dwaasheid, alleen denkbaar bij een naieve constitutie, wanneer een protestants-christelijke partij nu zou zeggen: Wij zijn tóch voor de brede basis. Wij zijn tóch voor de Rooms-rode samenwerking. Want zulke uitspraken zijn alleen liefdesverklaringen aan hersenschimmen. De brede basis is mislukt. Drees kón het niet, Romme kón het niet, Liefinck constateerde nog eens, dat het niet kón. Die kous is dus af.

De Protestants-Christelijke partijen hebben zich alleen bezig te houden met wat in de huidige situatie wél mogelijk is.

Daarom hebben wij de eisen, die de socialisten nu stellen, en b.v. aan prof. De Gaay Fortman gesteld hebben, af te wijzen. De socialisten wilden een kabinet onder leiding van Drees, met Mansholt en Suurhoff naast hem op de bok. Dat heeft Drees geprobeerd, en hij had de eerste en de beste kans. Maar hij kreeg het niet voor elkaar. Wat voor zin heeft het, om het nu nog eens met een ander te wagen? Kinderspeelgoed kan gelijmd worden maar in de politiek is Velpouge redmiddel, dat werkelijk baat brengt.

NU de „brede basis” onmogelijk is gebleken, is er alleen de mogelijkheid voor een werkelijk extra-parlementair kabinet. Noch de Rooms, noch de socialisten kunnen zo'n kabinet met een verwijt ontvangen.

Drees en Romme hebben beide hun kans gehad. Zij hebben beide waarschijnlijk in hun achterhoofd de gedachte gehad, dat er altijd nog, als in 1952, de mogelijkheid overbleef, dat anderen al informerende, de stukken weer overeind zouden kunnen zetten. En dat is ook nu geprobeerd. Maar het bleek niet te kunnen.

En mocht er uit nóód, uit acute nood, omdat anders niets meer kán, toch een kabinet komen, dat er uitziet als een kabinet op brede basis, dan verandert daardoor feitelijk niets.

DE A.R. partij zal er goed aan doen, bij elke discussie deze onmogelijkheid van een parlementair kabinet op brede basis, deze zonneklaar gebleken onmogelijkheid, voorop te stellen. Zij zal zich niet begeven in discussies, welke van de beide grote partijen de grootste schuld heeft. Dat is weinig vruchtbaar; op haar oordeel wordt trouwens geen prijs gesteld; de beide grote partijen hebben daaromtrent een onwrikbare mening.

De A.R. partij zal verder haar zelfstandigheid, haar eigen verantwoordelijkheid, haar principieel bepaalde positie hebben te handhaven en te bewaken, tegenover het kabinet — tegenover de andere partijen.

In ons isolement, dat is in onze zelfstandigheid, ligt onze kracht. Dat is het woord en de lijn van Groen.

PRINSJESDAG

DE DERDE DINSDAG in september is een belangrijke dag in ons volksleven. In officiële termen gezegd is dit de „dag der opening van de gewone zitting der Staten-Generaal”. Onder deze benaming is dit telkenjare terugkerende hoogtepunt in het Nederlandse staatskundige leven echter alleen in regerings- en parlementaire kringen bekend. Wanneer wij evenwel spreken van „Prinsjesdag”, dan weet iedereen wat hiermede wordt bedoeld.

Dan denken wij aan een schitterende stoet, die door de straten van Den Haag trekt, een stoet waarvan de gouden koets het stralende middelpunt is. Dan horen wij vrolijke marsmuziek, dan zien wij de diepe glans van prachtige gala-uniformen. Dan zitten wij bij de radio om te luisteren naar de verslaggevers die ons het statige ceremonieel beschrijven en wij horen het vrolijke geroezemoes van een feestvierende stad Den Haag. Want voor Den Haag is het wel speciaal een heel bijzondere dag. De schooljeugd heeft dan vrij, de vlaggen waaien breeduit en er heerst allerwegen een feestelijke stemming. Dezer dagen stond er in één van de Haagse dagbladen een ingezonden stuk van een schooljongen, die er op aan drong om toch spoed te maken met het vormen van een kabinet, want anders zou Prinsjesdag niet doorgaan en de scholen zouden geen vrij krijgen.

IN de dagbladen hebben wij kunnen lezen dat ook dit jaar de opening van de Staten-Generaal met het gebruikelijke ceremonieel zal geschieden, ongeacht de vraag of er dan al een nieuw kabinet is gevormd. En niet alleen deze Haagse schooljongen, maar geheel ons volk zal van dit besluit met voldoening kennis hebben genomen.

Het afzien van de plechtige viering van Prinsjesdag zou een grote teleurstelling hebben betekend. Want afgezien van de oorlogstijd is er sinds lange tijd geen afwijking van deze regel geweest. Alleen de ouderen onder ons zullen zich wellicht nog herinneren, dat vóór de eerste wereldoorlog onder Koningin Wilhelmina op grond van gezondheids-

redenen deze dag geen doorgang kon vinden.

Dit jaar zal Prinsjesdag nog een bijzonder cachet verkrijgen omdat Prinses Beatrix, die nu 18 jaar is, Koningin Juliana voor het eerst officieel zal vergezellen, zoals Prinses Juliana haar Koninklijke Moeder na het bereiken van de achttienjarige leeftijd ook regelmatig heeft vergezeld.

* * *

PRINSJESDAG! Het klinkt ons zo vertrouwd in het gehoor. Maar waar komt deze naam vandaan? Wij geloven niet mis te tasten als wij veronderstellen, dat slechts weinigen onder ons hier-

**Aanstaande dinsdag zal de
gouden koets toch door
de straten van
Den Haag rijden**

op een bevredigend antwoord kunnen geven.

Oorspronkelijk werd hiermede aangeduid de feestelijke gevierde verjaardag van de prins-stadhouder, met name van Prins Willem V. Na de kermis was dat toen het vrolijkste volksfeest in ons land. De koppeling van deze naam aan de opening van de Staten-Generaal had echter een andere oorzaak. Bij deze opening door de regerende vorst was het namelijk gewoonte, dat hij werd vergezeld van een of meer leden van het Koninklijk Huis. Dit gebeurde pas als de prins of prinsessen de leeftijd van achttien jaren hadden bereikt. Koning Willem III deed dit echter anders. Hij was gewoon, sedert zijn troonsbestijging, geregeld zijn zoontjes, jongetjes van een jaar of tien, met zich mee te nemen. Het volk kreeg dan gelegenheid de jonge prinsjes te zien en toe te juichen en zo ontstond al spoedig in de volksmond de naam van Prinsjesdag. En deze naam is blijven bestaan, hoewel al sedert meer dan driekwart eeuw geen prins in de staatsiekarossen zijn meegereden.

* * *

DE OPENING van de Staten-Generaal heeft niet altijd op de derde dinsdag van september plaats gehad. Wel is het van ouds zo dat de grondwet hiervoor een vaste datum aangeeft. De grondwet van 1814 wees hiervoor de eerste maan-

dag van november aan. Niet voor lang echter. Want de grondwet van 1815 — noodzakelijk geworden door de samenvoeging met België — maakte hiervan de derde maandag van oktober.

Bij de grondwet van 1848 werd de tweejaarlijkse begroting vervangen door een éénjaarlijkse. Teneinde voor de behandeling hiervan tijd te winnen werd bepaald dat de openingsdatum met een maand zou worden vervroegd, zodat het nu werd de derde maandag van september. Ook hier bleken bezwaren aan vast te zitten, op grond waarvan bij de grondwetswijziging van 1887 door de anti-revolutionaire afgevaardigde in de Tweede Kamer baron Schimmelpenninck van der Oye werd voorgesteld de datum op de derde dinsdag van september te bepalen, zulks om te voorkomen, dat Kamerleden uit veraf gelegen delen van het land gedwongen zouden worden om op zondag te reizen. En sindsdien is de datum zo gehandhaafd.

* * *

ZO ZAL dan ook dit jaar de gouden koets door de straten van Den Haag rijden. De Koningin zal de gebruikelijke Troonrede houden. Bij het ter perse gaan van dit nummer werd nog bekend, dat ook als er vóór

Prinsjesdag een nieuw kabinet zal zijn gevormd, dit toch pas daarna in functie zal treden. Dit betekent dus, dat het demissionaire kabinet dinsdag nog tegenover de troon in de Ridderzaal zal plaats nemen en dat daarna de demissionaire minister van financiën, de heer J. van de Kieft, de Miljoenennota zal aanbieden. Dit is ook begrijpelijk, want voor een eventueel nieuw kabinet is de tijd te kort om de Troonrede te kunnen voorbereiden.

Tenslotte is het wellicht nog aardig te vermelden dat het niet altijd zo is geweest, dat de regerende vorst zich per rijtuig naar de Ridderzaal begaf. Koning Willem II deed het wel op bijzondere indrukwekkende wijze door te paard de tocht door Den Haag te maken. Ook zijn gevolg moest dan natuurlijk te paard gaan.

Koning Willem II was een zeer goed ruiter. Hij zag er bijvoorbeeld niet tegenop de afstand van Brussel naar Soestdijk te paard af te leggen. Hij hield er ook van „n forse galop te rijden en af en toe zijn paard een beetje te laten springen. Het verhaal gaat nu dat de meer bejaarde heren van zijn gevolg altijd tegen Prinsjesdag opzagen, want dan moesten zij de koning op zijn snelle tocht te paard volgen over de hobbelachtige keien van Den Haag en zij vreesden dan voor een onverwachte struikeling, die zij — minder ervaren ruiters dan de koning — zouden kunnen maken. Menigeen slaakte na afloop dan ook een zucht van verlichting.....

LEEWARDEN

Stoomwasserij DE RUITER

Tulpenburg 30 — LEEWARDEN — Tel. 5707

Behandeling van **HUISHOUDWAS
WERKKLEDING
OVERHEMDEN
BOORDEN** enz.

Nu het nog winter is

Laat nu reeds uw **KAPOKMATRASSEN** bijvullen of overtrekken vóór de grote drukte komt. Bij vroegtijdige afspraak in één dag klaar. Vraagt vrijblijvend prijsopgave.

Matrassenmakerij W. Sierksma

CAMMINGHASTRAAT 87 - tel. 2292 - LEEWARDEN
Werkplaats: Werkmanslust 143a, Tel. 2629

J. SPAAN

TIMMERBEDRIJF NIEUWBOUW

EN ONDERHOUDSWERK

Spanjaardslaan 11 - Tel. 8515 - LEEWARDEN

Modern schilderwerk

verzorgt

Schildersbedrijf H. Visser

De Ruyterweg 22-24, Telefoon 5866, Leeuwarden

HUIZUMER

FRUIT- EN GROENTENHAL

(M. W. CAMPING)

NIEUWESTAD 80 - LEEWARDEN - TEL. 6921

Lid Fruitexpres „VITA” Diepvriesgroenten

HOTEL „DE KROON”

SOPHIALAAN — LEEWARDEN

Tel. 4467-4468

★

Uw adres voor recepties en partijen

BROEKEMA'S

KOFFIE en THEE

vraag die!

N.V. BROEKEMA-NAGEL, GRONINGEN - ASSEN

ZWOLLE

Makelaarskantoor J. G. Bramer

Woningbureau
Assuranties
Hypotheeken
TaxatiesZWOLLE — OUDE VISMARKT 38
Postrekening 21139, Tel. 6783 b.g.g. 5729

Vraagt steeds uw leverancier naar:

Fransen's koffie en thee

Elektrische Koffiebranderij en Theehandel

P. C. Fransen - Dijkstraat 2 - Tel. 5457-3387, Zwolle

HET VERTROUWENSADRES VOOR

PIANO'S EN ORGELS

ook voor het stemmen en onderhouden van uw instrument

GANZEVOORT

DIEZERSTRAAT 116 - TEL. 6552 - ZWOLLE
Uitgebreide keuze muziek en grammofoonplaten

Steeds voorhanden de nieuwste uitgaven der volgende rubrieken: Theologie - Staatskunde - Vaderl. Geschiedenis - Kerkgeschiedenis - Zending - Wijsbegeerte - Taal- en Letterkunde - Romans en Novellen - Opvoeding en Onderwijs.

Boekhandel Westerhof

MELKMARKT 36 - ZWOLLE - TELEF. 6171

WONINGINRICHTING

Boertien

Sassenstraat 39 — ZWOLLE — Tel. K 5200-6473

Levering franco met eigen wagen.

De ontleding van ons

HET OPSCHRIFT boven dit artikel suggereert alrede, dat wij in Nederland met een bevolkingsvraagstuk te kampen hebben; anders toch zou een speurtocht ter ontleding daarvan geen enkele zin kunnen hebben.

Intussen zijn er nog altoos zeer velen in den lande, die omtrent het bestaan van zulk een bevolkingsprobleem luchtig blijven oordelen. Nu ja, zij hebben dan weleens gehoord en soms ook gelezen, dat ons inwonertal van maand tot maand met circa tien duizend zielen aangroeit; zij moeten toegeven, dat hieruit per jaar een klimming van 120.000 en per acht jaar een aanwas van rond een miljoen resulteert, doch al zulke cijfers bieden hun nog in genen dele de overtuiging omtrent de realiteit van een werkelijk probleem. Nederland heeft weliswaar een zeer beperkt grondgebied en het valt niet te ontkennen, dat wij elkaar als inwoners enigermate voor de voeten lopen, doch anderzijds beschikken wij nog over mogelijkheden om woningen en fabrieken te bouwen, terwijl wij bovendien de voormalige zuiderzee droogmalen en via het deltaplan alweder wat meer grond onder de voeten zullen krijgen. Voorts is de morgenschemering van de europese integratie waarneembaar. Waarlijk, houden zij staande, indien men op al deze dingen let, zo kan men niet van een bevolkingsprobleem gewagen; veeleer is er reden tot dankbaarheid voor de huidige welvaart en mocht iemand de opmerking willen maken, dat het snelle groei-proces van ons inwonertal in de loop van deze eeuw toch tot vele moeilijkheden aanleiding zou kunnen geven, dan antwoorden zij, dat al zulke overleggingen van te weinig geloofsvertrouwen getuigen.

Gij gevoelt, lezer, dat het onder deze omstandigheden een verre van gemakkelijke taak is om nochtans op het probleem te attenderen en zelfs tot een ontleding daarvan over te gaan. Wie immers a priori overtuigd is, dat het peinzen en spreken over een Nederlands bevolkingsvraagstuk ontoelaatbaar is, zal zich zelfs tegen de taal van dwingende cijfers willen verzetten; en weet hij zich boven zulk een negatieve houding te verheffen, dan blijft nog altijd het gevaar van vermoedheid of apathie.

Laten wij in weerwil van het ongetwijfeld niet zeer gunstige klimaat een poging mogen doen om de lezers van dit orgaan een beeld te geven van de demografische situatie hier te lande en van de vooruitzichten daaromtrent voor de tweede helft van deze eeuw. Men betrachte bij de lectuur van dit opstel enig geduld en spanne zich voorts in om de draad van dit cijferverhaal tot het einde vast te houden. Daarna behoeft niets de aandachtige lezer te weerhouden om het gehele betoog in het zoeklicht van zijn — gerechtvaardigde! — kritiek te plaatsen.

Overbevolking geen hersenschim

WELNU, laten wij dan beginnen met de opmerking, dat overbevolking geen hersenschimmig begrip kan worden genoemd. Ieder volk bewoont een door onveranderlijke grenzen omsloten gebiedsdeel der aarde; indien het nu gestadig uitdijt, dan moet eenmaal het moment aanbreken, waarop de beschikbare grond geen verdere aanwas kan toelaten. In de historie der mensheid zijn voorbeelden aan te wijzen, dat zulk een situatie inderdaad tot ingrijpen noopte, hetzij langs vredelievende weg door een massale emigratie, hetzij op een gewelddadige manier door gans willekeurig naburige volken te overrompelen. Overigens kan worden toegestemd, dat reële gevallen van overbevolking tot nu toe zeldzaam zijn gebleven, waarvan de motivering straks zal blijken.

Op de vraag, hoe een bevolking van jaar tot jaar aanwast, is het antwoord natuurlijk heel eenvoudig; door de geboorten stijgt het inwonertal en vanwege de sterfgevallen daalt het. Zolang nu het aantal geboren groter is dan het getal overledenen, is er een surplus en dit surplus, meestal met natuurlijk be-

volkingsaccres aangeduid, doet het inwonertal gestadig toenemen.

Edoch, tot in het midden van de vorige eeuw was het genoemde bevolkingsaccres doorgaans uitermate gering. En dan niet vanwege lage geboortecijfers; integendeel, het geboortenniveau was oudtijds hoog, zo hoog, dat wij ons daaromtrent thans nauwelijks een goede voorstelling kunnen maken. Maar het sterftepeil was in vorige eeuwen ontstellend; zelfs in wat wij „normale” jaren zouden kunnen noemen, jaren dus, die niet door oorlog, hongersnood of epidemieën werden gekenmerkt. Zelfs in zulke uiterlijk voorspoedige jaren was de sterfte zo ontzaglijk, dat het geboortecijfer bijna werd benaderd en men begrijpt, dat aldus van een jaarlijkse groei der bevolking weinig overbleef. Er waren evenwel ook „abnormale” jaren, waarin de sterfte tengevolge van oorlog, natuurrampen en epidemieën nog hoger opliep en alsdan werd het geboortecijfer overtroffen, zodat het inwonertal tijdelijk daalde. Het is dus wel duidelijk, dat de onderscheidene volken, ook het Nederlandse, oudtijds een zeer geringe groei-kracht vertoonden; het inwonertal ging eigenlijk op en neer, zij het dan, dat de opwaartse lijnen iets meer van betekenis waren dan de neerwaartse, zodat op een langere termijn gezien wel enige groei kon worden onderkend.

Het wonder van de 19e eeuw

IN HET MIDDEN van de vorige eeuw begon zich echter in geheel west-Europa een wonder te voltrekken. Uit hoofde van velerlei bemoeiingen, enerzijds vanwege de overheid en particuliere instanties en anderzijds door de zich snel ontwikkelende medische wetenschap, werd de dood in de menselijke samenleving als het ware teruggedrongen; aanvankelijk in hoofdzaak op de prille en de jeugdige, later ook op de middelbare en uiteindelijk zelfs op de hogere leeftijd. Welk een verandering hebben wij te dien opzichte binnen een eeuw zien optreden; tot omstreeks 1860 stierven in ons land per 1000 inwoners van jaar tot jaar 25 à 30 personen en in moeilijke jaren nog meer, terwijl dit aantal thans 7 à 8 bedraagt. En deze vergelijking is nog onjuist, omdat thans in ons land veel meer oudere bewoners zijn dan in het midden van de vorige eeuw; indien wij dezelfde samenstelling hadden behouden, dan zou het jaarlijkse aantal sterfgevallen per 1000 inwoners niet meer dan circa 5 bedragen.

Nu moet men zich de situatie goed indenken. Tevoren merkte ik op, dat de jaarlijkse bevolkingsaanwas oudtijds zeer gering was en onder ongunstige omstandigheden zelfs negatief, en wel uit hoofde van de ontstellend hoge sterfte. Hieruit vloeit dus onmiddellijk voort, dat de groeisnelheid van het inwonertal met sprongen moest stijgen vanaf het moment, waarop de grootste sterftedaling zich begon te voltrekken. En inderdaad wijzen de cijfers onmiskenbaar uit, dat de volken in west- en midden-Europa na het midden van de vorige eeuw een buitengewone vermenigvuldiging betoonden.

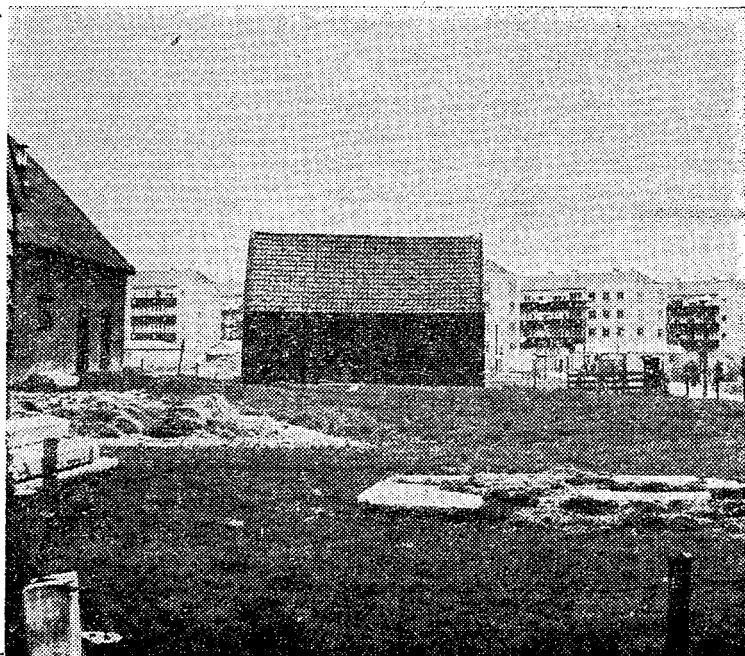
Toch zou het groei-proces nog veel markanter zijn geweest, indien het geboortenniveau even hoog als weleer ware gebleven. Doch ook te dien aanzien trad een scherpe daling in; de rationalisering van het leven, zo kenmerkend voor de 19de eeuw, heeft ook de huisgezinnen niet onberoerd gelaten en een reële, doelbewuste geboortebepaling was het onmiddellijk gevolg. Aldus werd het surplus van de geboorten boven de sterfgevallen, het natuurlijk bevolkingsaccres dus, wederom afgeremd; nochtans was het voorlopig veel groter dan oudtijds, omdat de daling van de sterfte een grotere intensiteit vertoonde dan de teruggang van de geboorte.

Geboorte- en sterftedaling

NU KAN MEN in dit verband een hoogst belangrijke vraag opwerpen, die tegelijk voor de gang van mijn betoog een beslissende betekenis erlangt. Begonnen de processen van geboorte- en sterftedaling in west- en midden-Europa ongeveer gelijktijdig of kan een essentieel verschil in tijdsorde worden onderkend? Het laatste was het geval en juist uit deze merkwaardige omstandigheid resulteren typische effecten, waarop de volle aandacht dient te worden gericht.

- Het is ten deze gemakkelijk om slechts drie gevallen te onderscheiden. Vooreerst is het denk-

Treffend wordt op bijgaande foto geïllustreerd hoe door de steeds toenemende stadsuitbreiding het areaal landbouwgrond noodgedwongen kleiner moet worden. Voor de betrokken boeren in de omgeving van de stad is dit een harde pil, maar er is niet aan te ontkomen. De grote moeilijkheid voor deze agrariërs is om aan andere grond te komen. De N.O.-polder en straks de Z.O.-polder bieden voor sommigen een uitweg. Maar voldoende is het niet, zodat in de overige gevallen alleen emigratie of omscholing tot een ander beroep uitkomst kunnen bieden.

bevolkingsvraagstuk

Vijftien
miljoen
inwoners
in
1980?

De consultatiebureaux voor zuigelingen-
zorg zijn van grote invloed geweest op
de daling van de zuigelingensterfte. Elke
plaats heeft thans wel zo'n bureau, dat
van verre reeds te herkennen valt aan de
vele kinderwagens, die voor de ingang
zijn neergezet.

baar, dat het begin der sterftedaling omstreeks 1850 voorafgegaan werd door de teruggang van het geboortepijl. Alsdan slinkt het kindertal en na verloop van enkele tientallen jaren wordt de invloed daarvan ook op de middelbare leeftijden merkbaar. Het laat zich nu verstaan, dat de sterftedaling, die aanvankelijk juist de jonge en de middelbare leeftijden ten goede kwam, onder deze omstandigheden slechts een beperkte betekenis kon verkrijgen, zodat een matige groeisnelheid het gevolg was. Het klassieke voorbeeld is Frankrijk, waar de geboortedaling zich reeds omstreeks 1800 begon te voltrekken.

- Vervolgens kan men zich voorstellen, dat de processen van geboorte- en sterftedaling omstreeks 1850 gelijktijdig op gang kwamen. Dan verkrijgt de teruggang van het sterftepeil natuurlijk een veel groter effect, zodat de resulterende groeisnelheid der bevolking intensiever is. Typische voorbeelden zijn Groot-Brittannië en de Scandinavische landen, die zich in de loop van de vorige en in het begin van deze eeuw snel vermenigvuldigden. Thans is van zulk een grootse aanwas weinig meer te bespeuren, aangezien de daling der geboorte aldaar zover is voortgeschreden, dat het natuurlijk bevolkingsaccres vrijwel tot het nulpunt is gezonken.

- Tenslotte is er de mogelijkheid, dat het begin der sterftedaling nabij 1850 eerst geruime tijd later door de teruggang van de geboorte wordt gevolgd. Zulk een situatie schept voor de bevolkingsgroei wel de meest gunstige voorwaarden; de vermindering van het sterftepeil leidt in dit geval tot jaarlijk grootse triumpfen en indien de geboortedaling nadien nog beperkt kan blijven, vertoont de groeisnelheid der bevolking overrompelende aspecten. In West-Europa moet in dit verband naast Ierland vooral Nederland worden genoemd, waar de teruggang van het geboortepijl eerst omstreeks 1900 merkbaar werd, terwijl tot op heden in vergelijking met andere volken nog altijd een tamelijk hoog niveau in stand is gebleven. De buitengewone vermenigvuldiging van de Nederlandse bevolking gedurende de verstreken eeuw heeft dan ook allerwegen sterk de aandacht getrokken en in de annalen der demografie zal zij het lichtende exemplar blijven van een ontwikkeling, waarbij het aspect van een grootse sterftedaling niet door een ontijdige en ingrijpende geboortebepijking wordt vertroebeld.

Teneinde de lezer voor vermoeidheid te vrijwaren, zal ik in mijn betoog slechts weinig cijfers inlassen. Te dezer plaatse volsta ik dus met de opmerking, dat Nederland in 1898 de 5 miljoen passeerde, in 1911 de 6 miljoen, in 1922 de 7 miljoen, in 1931 de 8 miljoen, in 1941 de 9 miljoen, in 1949 de 10 miljoen en in 1957 de 11 miljoen. Het laatste moge toekomstmuziek lijken, doch in werkelijkheid kunnen wij nu reeds het kwartaal noemen, waarin wij andermaal een merkteken voorbij zullen snellen.

Er zit blijkbaar een versnelling in met betrekking tot de aantallen jaren, die nodig zijn om een volgend miljoen te passeren. Het zesde miljoen vorderde nog 13 jaar, doch nu volstaan wij met 8 jaar. Zou het op deze wijze doorgaan, dan bereiken wij in het begin der tachtiger jaren het indrukwekkende niveau van 14 of mogelijk 15 miljoen.

Prognose is mogelijk en noodzakelijk

OP DIT MOMENT nu moet ik het Centraal Bureau voor de Statistiek bij u introduceren. Het is een ambtelijke, hoogst verdienstelijke instelling, die reeds vele belangrijke geschriften omtrent de opbouw en de ontwikkeling van de Nederlandse bevolking het licht deed zien, zodat vele overheids- en semi-overheidsinstanties gedurig op het bureau een beroep plegen te doen.

Welnu, meer dan welke particulier ook is het

Centraal Bureau volledig georiënteerd ten aanzien van de markante groei van ons inwonertal en het is deswege te begrijpen, dat men zich aldaar heeft bezig gehouden met de vraag, hoe de situatie zich in de loop van deze eeuw zal ontplooiën. De vraag zelve is alleszins begrijpelijk en getuigt zeker niet van een ongepaste nieuwsgierigheid; veeleer moet worden opgemerkt, dat een weloverwogen regeringsbeleid met betrekking tot de woning- en scholenbouw, de werkgelegenheid, de wegaanleg en wat dies meer zij een verantwoorde prognose nopens de voortgaande ontwikkeling van de bevolking volstrekt noodzakelijk doet zijn.

Maar, zal men misschien tegenwerpen, hoe kan men aan zulk een prognose vertrouwen toekennen, waar zij gericht is op een dynamisch en zelfs grillig volksgeschied? Laten wij mogen antwoorden, dat het gedrag van de individuele mens inderdaad vaak grillig kan

door

Prof Dr. J. P.
van Rooijen

worden genoemd, maar zodra men de totaliteit in het oog vat, bemerkt men, dat de invloed van het individu vervaagt. De ervaring leert dan ook, dat in het massale gebeuren een treffende regelmaat en orde heerst, die tot voortgezet onderzoek noopt.

Indien men nu een prognose omtrent de groei van onze bevolking gedurende enkele tientallen jaren wil ontwerpen, dan dient men zich een voorstelling te maken met betrekking tot het verloop van de geboorte en de sterfte in de naaste toekomst. Ten aanzien van de sterfte zijn wij sinds de tweede helft van de vorige eeuw dermate ingesteld op een daling van de sterftekansen op alle leeftijden, dat slechts zeer weinig moeilijkheden overwonnen behoeven te worden. Veel meer bezwaren ontmoeten wij uit hoofde van het geboortenniveau, omdat dit op wat langere termijn ondoorzichtig blijkt te zijn. In dit orgaan ligt intussen de onderstelling van een onveranderlijke vruchtbaarheid veel meer voor de hand dan een suppositie omtrent dalende vruchtbaarheid, zodat wij aan de eerstgenoemde vasthouden.

Alsdan komt men in het begin der tachtiger jaren tot een inwonertal van omstreeks 15 miljoen, voor zover dan met migratie geen rekening wordt gehouden.

Overigens is dit resultaat in goede overeenstemming met de primaire verwachting, die rechtstreeks uit het huidige groeiproces voortvloeit.

Terzake van zulk een snelle aanwas zijn er in west-Europa slechts twee landen met het onze vergelijkbaar, namelijk Portugal en Ierland. In Portugal bezint men zich over de mogelijke gevolgen van deze sterke uitdijning der bevolking; daarentegen is het probleem in de agrarische Ierse vrijstaat radicaal tot oplossing gekomen door een waarlijk indrukwekkende emigratie.

Afwachten is levensgevaarlijk

EN HOE zal de conclusie ten aanzien van Nederland nu moeten luiden? Wel, over één punt zullen wij in elk geval niet behoeven te twisten: zonder de huidige industrialisatie zouden wij het stadium van overbevolking reeds eerder hebben bereikt. Tengevolge echter van de nog hand

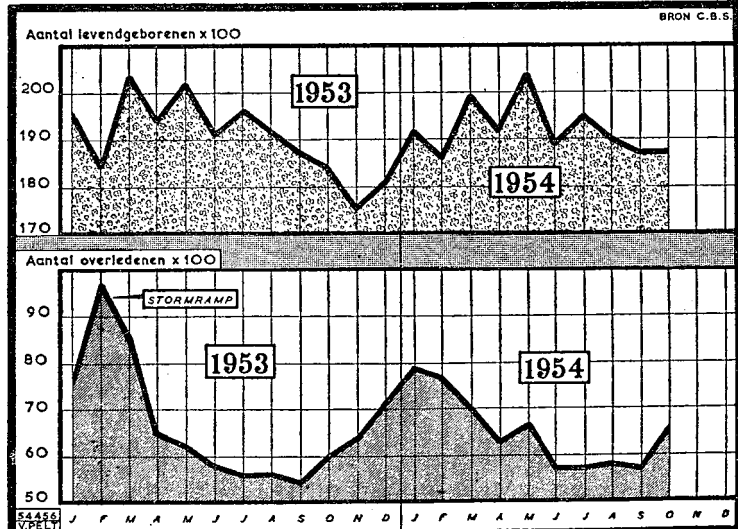
over hand toenemende industriële produktie en de gelijktijdige teruggang van de agrarische voortbrenging konden wij het levenspeil der bevolking niet alleen handhaven, doch zelfs tot een grotere welvaart geraken.

Hierin schuilt evenwel een zeker gevaar. En dan vooreerst vanwege de omstandigheid, dat wij dusdoende veel gevoeliger zijn geworden voor conjunctuurinvloeden. Vervolgens houde men in het oog, dat onze met grondstoffen zo spaarzaamlijk bedeelde bevolking een meer dan normale krachtsinspanning zal moeten opbrengen, teneinde in de gestadig groeiende concurrentie het eigen produkt te kunnen afvoeren. En tenslotte heeft de mede door de industrialisatie gewekte welvaart onder brede lagen van ons volk de indruk doen ontstaan, dat wij tegen schier elke uitbreiding van ons inwonertal opgewassen zijn.

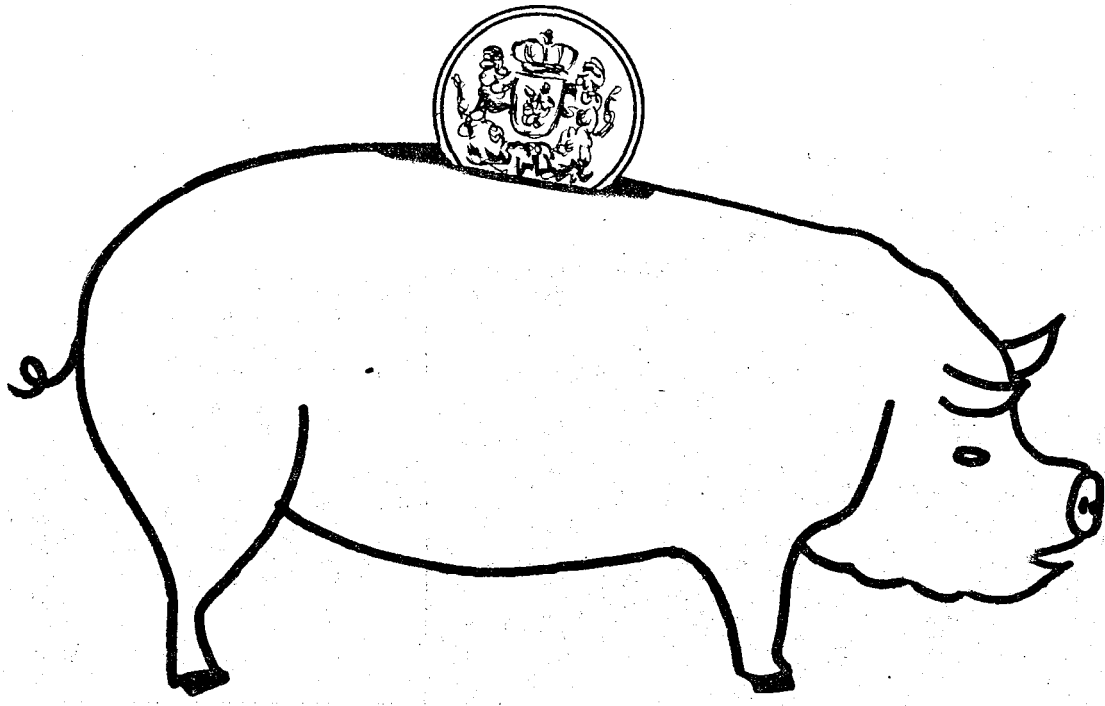
Nochtans zal men bij enig nadenken moeten toestemmen, dat een vergroting van onze bevolking met vier miljoen in een tijdruimte van nauwelijks dertig jaar een zware aangelegenheid moet worden geacht. Welk een hoeveelheid grond vereist deze uitdijning voor de bouw van woningen, fabrieken, kantoren, opslagplaatsen en overheidsdiensten? Welk een zorg zal het toenemende verkeer bieden? Hoe stelt men zich voor de drang naar recreatie, waaraan in de nabije toekomst meer dan ooit behoefte zal bestaan, op enigszins bevredigende wijze te kunnen regelen?

Wie nuchter weet te oordelen en te onderscheiden, zal tot het besef moeten komen, dat wij tegenover de jonge generaties de dure plicht hebben om ons omtrent dergelijke vragen te bezinnen. Ten deze is een afwachtende houding levensgevaarlijk, omdat wel vast staat, dat elke maatregel ter oplossing van ons bevolkingsprobleem eerst geleidelijk effect sorteert. Het is dan ook dringend gewenst, dat wij, als anti-revolutionairen, op grond van onverwijld, gedegen studiën een door schrift en historie geïnspireerd standpunt kenbaar maken. Hieraan hopen wij een tweede artikel te wijden.

LOOP VAN DE BEVOLKING IN NEDERLAND

Bezitsvorming is van grote zede

Sparen kost tijd, maar het is de moeite waard. Het is bepaald ook geen haastwerk. Indien men er echter gestaag mee bezig is en stap voor stap verder gaat, zullen de resultaten ongetwijfeld grote voldoening schenken.

HET is duidelijk dat een zekere eigendom voor ieder mens onmisbaar is.

Wie over geen enkele financiële reserve beschikt is, ook bij kleinere tegenslagen onmiddellijk op de hulp van anderen aangewezen.

En wie niets heeft om te „beheren”, kan gemakkelijk bedreigd worden in zijn persoonlijk verantwoordelijkheidsgevoel.

Hij is een afhankelijk, kwetsbaar mens. De bezitter van enig goed daarentegen staat economisch vrij in het leven.

Bij het al dan niet aanvaarden van een bepaalde werkkring, bij het nemen van ontslag, bij het volgen van een bepaalde studie kan hij meer zelfstandig beslissen, zonder directe financiële dwang.

Ook is hij in staat om op ogenblikken, die hem het meest geschikt lijken, uitgaven te doen zoals bijv. voor het afsluiten van een pensioenverzekering, het betalen van studiekosten, het vernieuwen van de woninginrichting enzovoorts.

Aldus gezien biedt een zeker bezit de mogelijkheid voor een ruimere levensontplooiing en tot de versterking van een gezond verantwoordelijkheidsgevoel.

Wanneer men de bezitsvorming vanuit deze visie beziet, zal het niet verwonderen dat Drs. C. P. Hazenbosch in een in 1953 gehouden referaat voor een A.R.-Partijconferentie tot de conclusie komt dat bezitsvorming een centrale plaats verdient in een christelijk-sociale en economische politiek en dat hij in de bevordering van bezit een

Spaarbankboekjes

ZOALS reeds werd opgemerkt is het sparen op een spaarbankboekje een voor de hand liggende en eenvoudige vorm om tot enig bezit te geraken. Het is daarom interessant na te gaan hoe het net het aantal spaarbankboekjes en het gemiddelde tegoed daarop gesteld is.

Uit gegevens van het Centraal Bureau voor de Statistiek blijkt dan dat in het eerste kwartaal 1956 ruim 7½ miljoen Nederlanders in het bezit waren van een spaarbankboekje.

Daarvan waren er 4.661.000 bij de Rijkspostspaarbank met een gemiddeld tegoed van f 380 en 2.886.000 bij de algemene spaarbanken met een gemiddeld tegoed van f 664.

Bij vergelijking met voorgaande jaren valt het op dat zowel in het aantal boekjes als in het gemiddelde saldo per boekje een voortdurende stijging valt waar te nemen. In vergelijking met het eerste kwartaal 1954 b.v. is het aantal spaarbankboekjes toegenomen met 635.000 en het gemiddelde tegoed bij de R.P.S. met f 46 per boekje en bij de algemene spaarbanken met f 117 per boekje.

Het inkomen van de meeste gezinnen is niet zodanig, dat daarvan een belangrijk deel op zij gelegd kan worden.

Meestal wordt, door het overleg van de huisvrouw, wel gespaard, maar dan gaat het vaak om sparen voor de grotere consumptie-uitgaven: nieuw kleren, een nieuw meubelstuk, een nieuwe fiets e.d.

Dit sparen vóóraf voor de aanschaf van bepaalde duurzame consumptiegoederen is natuurlijk uitstekend. Het verdient in het al-

gemeen stellig de voorkeur het kopen op afbetaling, wat in feite achteraf gespaard tegen een „dure” prijs.

Waar go

Wanneer men spreekt over bezitsvorming wordt laarmee iets anders bedoeld dan het juist genoemde sparen. Dit was het doel immers om het

wezenlijk christelijk-sociale bijdrage ziet voor de verbetering der maatschappij.

Bij de kwestie van de bezitsvorming gaat het niet om het najagen van meer geld en goederen zonder meer, als een doel in zichzelf. In dat geval zouden wij goed doen duidelijk te beseffen dat het streven naar steeds groter bezit van stoffelijk goed een belemmering kan zijn voor het christen-zijn.

Deze wezenlijke doeleinden echter zijn van zedelijke aard. Het gaat er om de menselijke persoonlijkheid en de individuele verantwoordelijkheid beter tot hun recht te kunnen doen komen.

Zekere financiële reserves in de vorm van

- een bedrag op een spaarbankboekje, waarmee men in staat is bepaalde grotere en eventueel onverwachte uitgaven te financieren zodat men niet onmiddellijk van anderen afhankelijk is;
- het bezit van bepaalde vermogensbestanddelen (eigen huis, woninginrichting, obligaties, spaarcertificaten, verzekeringspolissen enz.)

dienen als middelen waardoor de doeleinden van zedelijke aard beter verwezenlijkt kunnen worden.

Hoe wordt duurzaam bezit verkregen?

In het algemeen kan dat alleen door daarvoor lange jaren achtereen te sparen. Dat sparen kan geschieden

- uit het gewone regelmatige inkomen
- uit eventuele extra inkomsten en „meevallers”. (winstdeling b.v.)

Met name het regelmatige sparen uit het gewone inkomen kost geestelijke inspanning. Maar ook voor het niet consumeren van „meevallers” is wilskracht nodig. Het is immers veel gemakkelijker en ook wel verleidelijker om het gehele inkomen maar te verteren.

Voor het bereiken van de zedelijke doeleinden, die wij met de bezitsvorming beogen, is geestelijke inspanning, in vrijheid (zonder dwang) opgebracht, onmisbaar. Het sparen moet een vrijwillig offer zijn en blijven.

De gunstige invloed van de bezitsvorming op de ontwikkeling van de persoonlijkheid zal in het algemeen slechts tot gelding kunnen komen, wanneer vrijheid blijft bestaan niet alleen ten aanzien van de vraag wat de mens met zijn bezit zal doen, maar ook ten aanzien van de vraag of hij tot de vorming van bezit zal overgaan.

Voor de vorming van duurzaam bezit is het dus nodig dat iemand een deel van zijn inkomen niet consumeert, maar bespaart.

Intussen is de mogelijkheid, maar ook de bereidheid om te sparen bij alle mensen helemaal niet gelijk.

Dat hangt samen met de hoogte van het inkomen maar ook met allerlei persoonlijke en gezinsomstandigheden.

De mogelijkheid om uit het gewone inkomen te sparen is met name bij de lagere inkomens zeker niet groot, terwijl ook bij de middelgrote inkomens er allerlei remmen kunnen bestaan.

Gezien de grote zedelijke waarde, welke een persoonlijk duurzaam bezit moet worden toegekend, verdient het daarom aanbeveling het sparen voor deze groepen aantrekkelijk en voordelig te maken door speciale maatregelen zowel van de Overheid als van het Bedrijfsleven.

Hoe kan de mogelijkheid tot sparen verruimd worden?

HET INKOMEN vormt de bron voor besparingen. Hoe hoger het inkomen is, des te groter deel kan daarvan in het algemeen ook gespaard worden.

Een voor de hand liggend middel om het sparen voor duurzaam bezit te bevorderen is dus: verhoging van het reële inkomen. Let wel: van het reële inkomen. Een loonsverhoging die op haar beurt weer tot een even sterke prijsstijging leidt, is natuurlijk weinig zinvol.

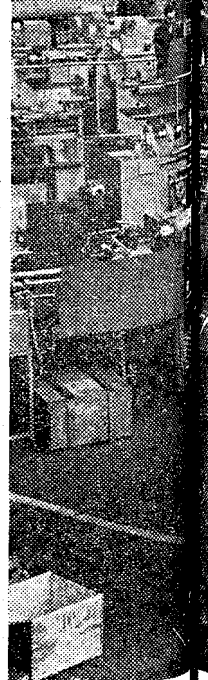
Daarom zal een loonsverhoging afgestemd

Jong gele

moeten zijn op de drijfvlak of per on in het loon een grote sparring.

Het is namelijk globale en gemiddelde, in de lagere inkomens, ongeveer 80% besteed aan vaste zekeringspremies dan in principe komen.

Het verkrijgen van de mogelijkheid tot bezitsvorming door de beoogde

dijke waarde

ur bedrag weer in de con-
waarde te brengen.
rd bezitsvorming daarentegen is
doel om het gespaarde bedrag

het om?

te wenden voor de verkrijging
de eigendon van vermogens-
het middelen. Duidelijke voorbeel-
Daarvan zijn o.a. een eigen
het een woninginrichting een

verzekeringsspolis, aandelen of
obligaties.

* * *

Maar ook een zekere reserve op
een spaarbankboekje kan daaron-
der vallen. Mits die reserve niet
regelmatig wordt opgemaakt,
maar een zeker constant karakter
heeft. Iedere vorm van duurzaam
bezit zal immers moeten aanvan-
gen met eenvoudigweg sparen. En
het sparen op een spaarbankboek-
je kan een voor de hand liggende
en eenvoudige vorm zijn om tot
enig bezit te geraken.

Bij een verhoging van het reële loon met 10 %
stijgen de vaste uitgaven niet evenredig, zodat
het 10 % hogere loon vrijwel geheel voor bes-
paring in aanmerking kan komen.

De spaarmogelijkheid, die voorheen voor elke
gulden 20 cent bedroeg, is daarmee toegenomen
tot 30 cent per verdiende gulden, m.a.w. een toe-
name van 50 %.

Tussen het loonbeleid en de mogelijkheid van
bezitsvorming bestaat aldus een nauw verband.
In het A.R.-program van actie wordt dit bondig
met de volgende woorden gezegd:

*Met behoud van de in het belang van de Ne-
derlandse volksgemeenschap noodzakelijke coördi-
natie der lonen, behoort bij de loonvorming re-
kening te worden gehouden met de bijzondere so-
ciale en economische omstandigheden van be-
drijfstakingen en ondernemingen. Voor wat de on-
dernemingen betreft valt hierbij met name te
denken aan het opheffen van belemmeringen voor
het treffen van regelingen van winstdeling.*

De grotere ruimte, die bij een zodanige loon-
politiek voor de besteding van het loon zal ont-
staan, zal mogelijkheden van bezitsvorming
scheppen. Het benutten van deze mogelijkheden
komt dan in de eerste plaats voor de verant-
woordelijkheid van de arbeider persoonlijk. Maat-
regelen tot bevordering van bezitsvorming, waar-
bij deze wel geschiedt voor de arbeider, doch niet
op de grondslag van diens persoonlijke keuze en
verantwoordelijkheid zijn verwerpelijk.

Niet alleen het wekelijks loon of het maande-
lijks salaris is een bron voor sparen voor duur-
zaam bezit. Ook eventuele extra inkomsten kun-
nen daartoe een belangrijke bijdrage leveren.

Vooraf door statutaire winstdelingsregelingen
per onderneming kan een behoorlijke „duit“ aan
het spaarboekje worden toegevoegd. De totstand-
koming van dergelijke winstdelingsregelingen
dient dan ook, mede uit andere overwegingen,
gestimuleerd te worden.

Hoe kan het sparen worden aangemoedigd?

EEN BELANGRIJKE VOORWAARDE is dat
men de redelijke zekerheid moet kunnen
hebben dat het spaargeld zijn waarde zal be-
houden. De koopkracht van het geld moet op peil
blijven. Want niets is zo ontmoedigend dan dat
men de waarde van zijn met moeite gespaarde
geld, voortdurend ziet verminderen.

„De Commissie acht het een belangrijke taak
voor de Overheid, om, met medewerking van het
bedrijfsleven, door het scheppen van vertrouwen

Eigen woningbezit

UIT de programma's der verschil-
lende politieke partijen blijkt
wel dat de eigen woning in het alge-
meen een aantrekkelijk object voor
bezitsvorming wordt geacht. De om-
vang van het eigen woningbezit is in
ons land echter nog vrij beperkt.
Cijfers daaromtrent zijn te vinden in
de woning- en gezinstelling van 31
mei 1947 en in een i. 1956 door de
daartoe ingestelde werkgroep „Eigen
woningbezit“ uitgebracht rapport
aan de Minister van Wederopbouw en
Volkshuisvesting.

Van het totaal aantal woningen in
ons land werd in 1947 rond 28% door
de eigenaar bewoond. Een vrij gering
aantal als men weet dat dit percent-
tage voor België, Denemarken en
Zweden 40 bedraagt, voor Frankrijk
en West Duitsland 45, voor Finland
60 en voor de Verenigde Staten 55.
Alleen voor Zwitserland, Engeland en
Italië bedraagt het percentage eigen
woningen iets minder dan in ons land
nl. 25.

Teneinde misverstand te voorko-
men moet men goed bedenken dat in
de bovengenoemde percentages alle
woningen, die door een eigenaar
worden bewoond, zijn begrepen. Dus
ook de bedrijfswoningen bij boerde-
rijen, tuinderijen en zakenpanden.

Wanneer men de bedrijfswoningen
buiten beschouwing laat en alleen

nagaat welk aantal van de woningen
zonder bedrijf door de eigenaar be-
woond wordt dan blijkt dat slechts
19% te zijn (voor het jaar 1947).

In 1919 was dit 17 à 18%.

Het meeste eigen woningbezit komt
voor op het platteland (43%). In de
grote gemeenten is het zeer gering
(gemiddeld 8%). Bijzonder laag is het
wel in Amsterdam (3%), Den Haag
(5%) en Rotterdam (6%). Dit zal
wel toegeschreven moeten worden aan
het feit dat tot voor kort eigen wo-
ningbezit slechts mogelijk was voor
het eengezinshuis, dat in de grote ge-
meenten veel minder mogelijkheden
biedt dan elders.

In dit verband moet van grote be-
tekenis worden geacht het Koninklijk
Besluit van 26 mei 1956 (Besluit Be-
vordering Eigen-woningbezit) Krach-
tens dit besluit wordt de mogelijkheid
geopend om voor het bouwen van een
eigen woning naast de gebruikelijke
rijkspremie nog een extra premie te
verkrijgen, variërende van 25 tot 35
procent.

Bovendien kan men dan nog voor
het resterende gedeelte een hypo-
theek onder overheidsgarantie ver-
krijgen van 90%.

Het is duidelijk dat tengevolge hier-
van het verkrijgen van een eigen wo-
ning voor velen mogelijk wordt, die
hier vroeger nooit aan toe zouden
kunnen komen.

de positie per be-
Daardoor kan dan
grote komen voor be-

ijk gesfeit, dat volgens
idens, die met name
n gunstiger lig-
80 loon moet worden
ste
ersterende 20 % kan
ng in aanmerking

de fabriek waar men werkt is ook een niet te onderschatten moge-
Amerika zijn heel wat fabrieken, waar het aandelenbezit van de ar-
pogte is gestegen. Als voordeel komt hier nog bij, dat de band met het
bedrijf nauwer wordt aangehaald.

in de waardevastheid van het betaalmiddel het
sparen, gericht op duurzame bezitsobjecten, te
bevorderen.", zo is dan ook één van de con-
clusies van de Staatscommissie Bezitsspreiding.

Op meer directe wijze kan de bereidheid tot
sparen worden gestimuleerd door het toekennen
van spaarpremies op de gespaarde bedragen, door
het verlenen van bepaalde belastingfaciliteiten en
door de financiering van bepaalde vermogens-
objecten (zoals b.v. een eigen huis) te verge-
makkelijken.

In een aantal ondernemingen worden reeds
zgn. gepremieerde spaarregelingen toegepast.
Werknemers die gedurende een bepaalde tijd
maximaal b.v. 5 % van hun inkomen besparen,
ontvangen van de onderneming een toeslag op het
gespaarde bedrag van b.v. 20—40 %. Veelal wor-
den dan bepaalde regels gesteld omtrent de be-
schikking over het spaartegoed. In het algemeen
kan men twee vormen onderscheiden n.l.

- de eenvoudige spaarregeling — daarbij
moeten de bedragen op een spaarrekening
blijven staan tot een zeker bedrag bereikt
is dan wel een zekere periode verstreken is;
- de bestemmingsspaarregeling — daarbij
wordt gespaard voor met name te noemen
objecten.

Ook komen combinaties van beide soorten rege-
lingen voor, alsmede combinaties van winstde-

lings- en spaarregelingen.

Behalve door het bedrijfsleven zelf kan het
sparen natuurlijk door de Overheid bevorderd
worden. Daartoe zijn verschillende mogelijkheden.

Zij kan voor haar eigen personeel een ge-
premieerde spaarregeling in het leven roepen en
zo een voorbeeld stellen voor het bedrijfsleven.
Om de totstandkoming op grote schaal in het
bedrijfsleven te stimuleren, kan zij de werkgevers-
bijdragen aan de spaarregeling vrijstellen van
sociale verzekerings-premies en van loon- en in-
komstenbelasting. Ook is de mogelijkheid ge-
opperd om belastingvrij sparen in te voeren.
Iemand die regelmatig spaart zou dan b.v. een
bedrag van maximaal f 520,— per jaar voor de
berekening van de loon- en inkomstenbelasting
buiten beschouwing mogen laten. De belasting-
vermindering zou dan bovendien nog beperkt
kunnen worden tot bijv. f 100,— per jaar. Via
deze weg kan dan het sparen niet alleen van
werknemers, doch ook van andere bevolkings-
groepen worden gestimuleerd.

De verkrijging van een eigen huis kan verge-
makkelijkt worden door de verstrekking van
extra subsidie en een ruime hypotheek (tot 90 %
van de stichtingskosten).

Het program van de nieuwe regering zal onge-
twijfeld wel opheldering verschaffen over het-
geen men in de komende regeringsperiode ver-
der nog ter stimulering van de bezitsvorming
denkt te doen.

I. P. VAN LEERDAM

GRONINGEN

Chr. Coöp. Spaarbank
„EIGEN HAARD” G.A.

LOPENDE DIEP 7 - GRONINGEN

Rentevergoeding 2 3/4 %

idem leden 3 %

AVONDMAALSLINNEN

leverancier van vele kerken

Terwerda

Vischmarkt
GRONINGEN

Hofleverancier

Begravenisvereniging „Groningen”

ZWANESTRAAT 12 - TEL. 20910

Dir. G. L. SMIDT

Dag en nacht te ontbieden voor leden en niet-leden.
 Begrafenissen - Crematies - Binnen- en Buitenlandse
 transporten. Eigen Rouw- en Ontvangkamers.
 Gelegenheid tot inschrijving tegen premiebetaling.

EXCLUSIEVE INTERIEURS
 VOOR WONING, KANTOOR EN WINKEL
 MEUBILERINGSBEDRIJF

DEN OUDEN

OUDE BOTERINGESTRAAT 2 - GRONINGEN

Bij **TECHNISCH BUREAU**

YPEY

komt u in contact met goede instal-
 lateurs en reparateurs.

Rijckele Elektr. Scheerapparaten - Schemer- en gloeilamp-
 lampen Stofzuigers - Verlichting.

BOEMSTRAAT 31 - TELEFOON 28095

MEUBELEN aangepast aan elk gewenst
 INTERIEUR en voor elk doel.
 TAPIJTEN, GORDIJNEN, BEDDEN, LINOLEUM, VILTZEIL
 in uitgebreide keuze voorradig
 Franco levering door geheel Nederland.

D. BOONSTRA, Woninginrichting, GRONINGEN
 WESTERHAVEN 12 - Tel. 26324

Op verzoek komen wij U gaarne aan huis onze collectie
 tonen. Indien nodig wordt betaling op prettige wijze ge-
 regeld zonder kosten.

Dames- en meisjesbovenkleding

Het aangewezen adres in het Noorden:

Buisman-Stienstra

GULDENSTRAAT - GRONINGEN

n.v. Slavenburg's Bank

gevestigd te Rotterdam

Handels- en Effectenbank n.v.

gevestigd te Groningen

GRONINGEN: Brugstraat 32
 WINSCHOTEN: Blijhamsterstraat 21

Kredieten voor handel en industrie

AMSTERDAM

N.V. Aannemersbedrijf voorheen

H. DE BAAT

Directie: E. C. de Baat - T. H. de Baat

Kantoor: Ceintuurbaan 179.

Amsterdam, Telefoon 798604 - 53257

H. Robbers Schildersbedrijf

GIJSBRECHT VAN AEMSTELSTRAAT 1, AMSTERDAM
 Telefoon 506595 en 717160

J. DE VRIES

Commissionairs in effecten

O.Z. Achterburgwal 175 Tel. 47126
 Prive Olympiakade 60 Tel. 94152
 AMSTERDAM

De christelijke bibliotheek

ER IS weinig veranderd in Nederland in de laatste veertig jaar.

Deze constatering — indien iemand deze uitspraak ten minste een enkel ogenblik als een constatering zou willen zien — is (lijkt althans) zo dwaas, dat zij niet waard is ernstig genomen te worden.

Voor zo goed als alle sectoren van het leven — zo materieel als geestelijk — is deze uitspraak natuurlijk absoluut onjuist. De schrijver weet dat evengoed als iedere lezer.

Toch is er één gebied, waar deze uitspraak volledig waar is.

„Bij ons ontbreekt het aan alle toelagen en ijver om voor eigen leeszaal gelden bijeen te brengen.” Dit schreef dr. Kuyper in 1916.

Een typering die thans nog onverkort geldt.

Deze typering, door de man die het in 1880 bestaan had om een eigen Universiteit het aanzijn te geven, wijst er eigenlijk op, dat het hier een zaak betreft zo ver buiten de belangstelling van ons Christelijk volksdeel, dat men wijs doen zou daarmee de zaak maar als afgedaan te beschouwen en aandacht en krachten te besteden aan dingen die meer uitzicht op verwerkelijking bieden.

En toch. Dit is het eigenaardige. Ondanks deze uitspraak van Kuyper, die voor 1956 geldt zo goed als voor 1916, heeft men gedurende al die veertig jaar overal — in stad en dorp — in allerlei levenskring belangstelling getoond voor de eigen Christelijke Bibliotheek.

In allerlei levenskring: Rooms-katholieken zo goed als Protestanten, Hervormden zo goed als Gereformeerden en Christelijk Gereformeerden.

Vincentius- en parochiebibliotheken, bibliotheken van de C.J.M.V. en van allerlei andere jeugdverenigingen, evangelisatiebibliotheken en christelijke volksbibliotheken in de kleinste dorpen getuigen ervan,

CONSTRUCTIEBOUW**Haring N.V.**

Boskoop — Telefoon 128

Afd.: TANKS voor vele industrieën

Afd.: HOOL EN/OF GRAANBERGEN

Afd.: LANDBOUWMACHINES:

Wervelwind-poederstuifmachines

Wervelwind-vloeistofnevelmachines

Constructiewerkplaats**„BAILY”**

NIEUW-LEKKERLAND
 Telefoon 36

Gespecialiseerd in
Staalconstructies
 voor gebouwen

Lange tijd was het zo, dat het platteland ten aanzien van de bestuursvoorziening beslist ten achter stond bij de stad. Gelukkig komt hierin verbetering, hoewel er nog veel te wensen overblijft. Een rijdende bibliotheek zal vooral op het platteland, waar de grote afstanden en de spreiding van de bevolking vaak een nadelige invloed uitoefenen, een belangrijke stap in de goede richting betekenen.

dat er in iedere kring behoefte bestond aan ontspannings- en ontwikkelingslectuur, die met vertrouwen gesteld kon worden in handen van krachtens leeftijd of ontwikkeling niet geheel mondigen tot het maken van een eigen keus. Of anders gezegd, om verschillende categorieën op gemakkelijke wijze mogelijkheden tot ontwikkeling en ontspanning te bezorgen, waar geen spontane behoefte was om tot lezen te komen en waar de middelen ontbreken om aan te schaffen, wat men graag zou willen lezen. Overal en steeds nam men in deze kringen waar, dat gebrek aan middelen tot onderhoud en uitbreiding van zulke bibliotheken er heel spoedig toe leidde, dat de bibliotheken niet op peil b'even en dus iedere aantrekkelijkheid gingen missen voor ware belangstellenden in nieuwe literatuur.

Na 1945

Na de bevrijding ging er een roep door het land — we herinneren die ons nog wel — om actieve cultuurpolitiek. Het woord is sedertdien in sluimer geraakt, maar het felt zelf is blijven bestaan: De overheid heeft op alle mogelijke terrein ruime of minder ruime subsidies ter beschikking gesteld voor de ontplooiing van het culturele leven.

Ook voor de leetuurvoorziening zowel in de stad als op het platteland werden de subsidies verveelvoudigd. Opmerkelijk was dat naast de stad, het platteland dat vóórdien altijd sterk misdeeld was, nu sterk de aandacht ging trekken.

Opmerkelijk was ook, dat in dit laatste decennium van doorbraak juist de roep om eigen bibliotheken sterk toegenomen is. Men zou verwacht hebben, dat in deze tijd waarin het bestaansrecht van christelijke scholen en van iedere christelijke organisatie disputabel gesteld word door degenen, die de doorbraak minderen of ondergingen, dat juist in deze tijd geen schijn of schaduw van interesse meer zou openbaar worden voor leeszaal en bibliotheken op confessionele grondslag. Niets is minder waar.

Niet alleen kwamen de rooms-katholieken voor den dag met hun K.C.V.L. (Katholieke Centrale Vereniging) (vervolg op pag. 9)

EEN UITKOMST VOOR MAAGLIJDERS

Maaglijders, U kunt weer alles gaan eten. De echte C-R MAAGTABLETTEN zijn weer in Nederland verkrijgbaar.

C-R MAAGTABLETTEN

geven direct verlichting en zijn pijnstillend.

De echte Amerikaanse C-R Maagtabletten zijn die lichtgele tabletten. Alleen verkrijgbaar bij:

LOUIS RIETBERGEN

NIEUWE BINNENWEG 400 - ROTTERDAM
 Vraagt inlichtingen zonder enige verplichting.

Tonelen wisselen... maar de opdracht blijft

Een fundamentele
Christelijke politiek

HET is een opvallend verschijnsel dat na een, behalve in de zuidelijke provinciën, lauw gevoerde verkiezingsstrijd, de publieke belangstelling voor 's lands zaken thans nog weer dieper gedaald is dan voordien, dat juist in verband met de verschillende, het aanzien der grote partijen niet bevorderende pogingen tot kabinetsformatie, de stemming van „de heren zullen het wel uitzoeken” overheerst. Vandaar dat het Nederlandse volk goeddeels met onverschilligheid op de verschillende geruchten reageerde en de toestand van vandaag en morgen vrijwel met apathie, met lusteloze ongevoeligheid begroet. Toekenning der bekende 3 of 6%, een toekomstige nieuwe loonronde — indien hier tenminste in enkelvoud gesproken kan worden en de rede niet van nieuwe loonronden moet wezen — de verhoging of verlaging der levensmiddelenprijzen, dat is interessant.

Waarom trekt vandaag de staatkunde zo weinig aan? Hier is in de eerste plaats te noemen de omstandigheid, dat er andere soorten van afleiding in overvloedige mate voorhanden zijn. In een vorig tijdperk was een politieke vergadering, een politieke debat-avond, een gebeurtenis. Men kwam betrekkelijk weinig bij elkaar. De filmvoorstelling en de sportwedstrijd hadden nog niet hun honderdduizenden verslagen. De welsprekendheid stond in aanzien. Het districtenstelsel gaf soms grote spanning. De jeugd, die zich slechts zelden kon uitleven, vond hier haar kans. Werkelijk, het was niet verwonderlijk, dat de partijpols soms vurig klopte.

Vervolgens waren de tegenstellingen levend en scherp. In 1879, in 1901 of 1913 betekende het iets om tot de linker- of rechterzijde te behoren. Wie in het twistgeding tussen openbare en bijzondere school had gekozen, wist, wat door hem gedaan was. De arbeider, die zich vóór dan wel tegen het socialisme had verklaard, behoefde niet in het ongewisse te verkeren omtrent de betekenis van deze beslissing. Aanhangers van Kuyper en van Troelstra droegen het stempel van hun leider. Men was voor een christelijke, liberale, een socialistische politiek, hetgeen inhield, dat men zich had uitgesproken voor een bepaald beleid, dat met een der beide andere mogelijkheden onverenigbaar was.

In de derde plaats had men het gevoel, met kennis van zaken te kunnen oordelen en met daadwerkelijk, met effectief gevolg te kunnen beslissen. Zeker, er waren ook vroeger politiek onmondigen, die het kiesrecht uitoefenden. Maar in het algemeen kende het stemgerechtigd Nederland wel

de staatkundige twistpunten. Men wenste deze of gene oplossing en stemde in verband daarmee deze of gene partij. Men was dan tevens vrij zeker van zijn zaak, indien de verkiezingsuitslag gunstig was: het nieuwe Kabinet zou aan die en die verlangens gevolg geven, zeer buitengewone omstandigheden voorbehouden.

Vroeger en nu

Hoe anders liggen al deze dingen heden, althans hoe anders liggen ze bij eerste indruk. Zal iemand naar een politieke vergadering gaan als hij daarvoor een ijshockeywedstrijd, of een kaartavondje, of zijn dutje bij de kachel mist en zijn televisievoorstelling verzuimen moet? Is hij niet beu van vergaderen? Minacht hij eigenlijk, diep in zijn hart, de politiek niet? Is zij niet doodop van

door

prof. dr.

F. A. Diepenhorst

haar huishouden of van het winkelen, of van het bij de burens kleppen? En wat de jeugd betreft: zitten de jongens en meisjes niet zo vol met hun huiswerk, studie voor diploma's, bijbaantjes, sportbeoefening, verenigingsavonden, afspraken, dat zij aan de politiek niet toekomen?

Het lijkt verder wel of de tegenstellingen zoek raken. Vroeger was ook een enkele keer de situatie verward, ongetwijfeld. Wanneer — het bekende voorbeeld — Kuyper met de liberalen optrekt tegen het conservatisme van alle gading na de verwerping der kieswet-Tak, is de situatie niet helder. Echter, wat toen uitzondering was, lijkt regel te worden.

Tegen staatsabsolutisme is iedere socialist. Van algehele economische vrijheid wil geen liberaal horen. Het wordt dus een kwestie van geven en nemen, van meer of minder. Het vuurrode socialisme van de spoorwegstaking uit 1903 moet men niet dadelijk in de partij van de arbeid zoeken. Het liberalisme van Thorbecke of van Cort van der Linden is niet dat van professor Oud. Er zijn christelijke, er zijn niet-christelijke partijen zoged als voorheen. Waar is de rechter-, waar is de linkerzijde als het gaat over de Nederlandse defensie, over de internationale samenwerking, over de ouderdomsverzekering, over de kinderbijslag, over de weduwen- en wezenrente, over de publieke bedrijfsorganisatie, over de economische mededinging? Waar zijn de door hun leiders gestempelde partijgangers?

Wie vandaag een socialist stemt, weet geenszins of de man van zijn keuze niet morgen met een liberaal in het ministerie zitting neemt. Vandaag is het nog Drees of Romme, en morgen is het Drees en Romme, met als ten overvloede Oud, Zijlstra en Tilanus.

Wat betreft de kennis van zaken, het gevoel daadwerkelijk effectief te kunnen beslissen, staat het er schijnbaar al even ongelukkig voor. Een delta-plan valt, wanneer de deskundigen de zaak helemaal hebben bekeken, nog te beoordelen. Van de woningbouw kan de kiezer nog zeggen: er moet méér gebeuren. De conjunctuurpolitiek ontsnapt hem. Voor het toezicht op het kredietwezen heeft hij geen knobbel. Telkens, nagenoeg als regel, moet de Nederlandse burger varen op het kompas van de volksvertegenwoordigers. Zijn dat de geboren herzieners van het burgerlijk recht? Zijn dat de begenadigde beoordelaars van een nieuwe pachtwet? Het is beter niet al te opdringerig met vragen te worden. Als ten overvloede is de afhankelijkheid onzer natie tegenover het buitenland veel groter dan vroeger. Dat moet ons niet uitsluitend met wrevel vervullen. In 1945 zijn wij door dat veelgemaakte buitenland bevrijd. Nu en straks zijn wij op de hulp van dat buitenland ter verdediging onzer onafhankelijkheid aangewezen. Maar het blijft er niet minder een feit om dat wij én militair — het bleek reeds — én internationaal staatkundig én internationaal economisch niet kunnen doen en laten wat wij willen, dat wij zoal niet geheel gebonden dan toch gedeeltelijk ingekapseld zijn.

Wezenlijke verschillen

Of er hier veel te verhelpen is, vormt een moeilijke kwestie. Politiek pleegt de meeste belangstelling te hebben in dagen van grote beweging, van economische tegenslag, van nationale of internationale onrust. Niemand verlangt daarna. Politieke bijeenkomsten zullen het voorts tegen vermaak altijd afleggen, al verleent dat geen vrijbrief om een staatkundige vergadering nagenoeg ongenietbaar te maken. Nu mag men dan de oratie wat minachten, aan zakelijkheid hechten, van muzikale omlijsting en verrassende attracties veel verwachten, indien men het goed gesproken politieke woord veronachtzaamt, verwaarloost men de ontwikkeling van de kiezer en dat is noodlottig. Overigens bepalen pers, radio en televisie de gangbare opinie krachtiger dan de organisatorische partijwerkzaamheden, en het is goed daarmee te rekenen.

Moelijk is de beslissing, of men zich zal neerleggen bij het uitslijten van het verschil tussen links en rechts. Daarmee is de rust, is de sociale vrede op dit ogenblik gebaat. Aan het kunstmatig in het leven roepen van twistpunten, heeft geen mens iets. Nationale eendracht vormde nog nimmer een kwaad. Wanneer men elkander in de praktijk vinden kan, betekent dit een voordeel. En toch... Terwijl het enerzijds verkeerd is tot een tegenstelling op te schreeven wat geen beginsel-tegenstelling is, terwijl eerlijk erkend dient te worden, dat er op het ogenblik een groter gemeenschappelijk werkteerrein voor de verschillende partijen aanwezig is dan in het verleden, moet daarnaast worden gesteld met gelijke, zo niet groter kracht, dat christe-

lijke en niet-christelijke staatkunde totaal uiteenlopen, in de wortel onderscheiden, beter nog gescheiden zijn, dat ze ten allen tijde weer gegoopt kunnen worden elkander op het felst te bestrijden.

Men dwaalt door oppositie te verlevendigen, waar aan die oppositie geen behoefte bestaat. Het zich kanten tegen een wetsvoorstel omdat dit van de tegenstanders komt, is afschuwelijk. Al evenzeer hoede men er zich voor het verleden te doen herleven zonder dat de tegenwoordige tijd hiertoe reden biedt. Als evenwel in de staatkunde een beslissing gevraagd wordt over de idealen van communisme en socialisme, als daar het personalisme in zijn verschillende gedaanten wenkt, als over de staatsinrichting van vandaag en morgen, over het maatschappelijk bestel, over de verhouding van enkeling en gemeenschap moet worden bepaald wat men ten diepste wil, is het dwaasheid te ontkennen dat men zich stelt tegenover waarheid, aanvaardbaar tegenover onaanvaardbaar politiek, sociaal en economisch beleid. Zodat als onontwikkeldbare conclusie volgt, dat de oude rechterzijde zich in nieuwe vormen wellicht op haar oude innerlijke verbondenheid te beraden heeft.

Bezinning

Geeft men aan wat ik stelde, gehoor, dan valt de ondeskundigheid mee, want zij is niet langer doorslaggevend. Wel is uiterst goede, positieve voorlichting eis. Wel zal aan de meeste kiezers de vaktechnische zijde der staatkunde blijven ontgaan. Maar men heeft het centrale, men heeft het allesbeheersende, men heeft het kernpunt van het staatkundig bedrijf weer ontdekt: eigenwilligheid of onderworpenheid aan hoger orde, aan eeuwige ordinantiën, en kan dus gemakkelijker een weg in de dagelijkse praktijk vinden. En wat tenslotte die afhankelijkheid van het buitenland betreft, beslist Nederland ja dan neen over het volgen van de derde weg, de instandhouding van de rechtsstaat, het streven naar een rechtvaardige vrede, de handhaving van een behoorlijke orde? Het is voor het antwoord voldoende, de vragen te hebben gesteld.

Ik vat samen. Zelfs na, juist na de verkiezingsnederlaag blijft er plaats voor politieke bezinning en politieke activiteit, opdat hoe breed, en waarschijnlijk terecht, de toekomstige samenwerking zij, het besef niet worde vertroebeld aangaande de volstreckte noodzakelijkheid ener fundamentele christelijke staatkunde, over wier waarde niet het vluchtig oordeel der kiezers, maar de onfeilbare toets van het evangelie beslist.

(Vervolg van pag. 8)

ging voor Lectorvoorziening), niet alleen herleefde bij het C.J.M.V. krachtig de animo om met steun van Rijksgelden het eigen werk uit te breiden, maar ook mirabele dictu verrees de Protestantse Stichting uitgaande van de Hervormde Raad voor Kerk en Gezin, waar een doorbraakleurige eigen lectorvoorziening werd in het leven geroepen, die een zo strikt kerkelijk karakter draagt, dat van samenwerking met de interkerkelijk orthodox gefundeerde P.C.L.R. (Protestants Christelijke Lectorraad) geen sprake kon zijn.

Deze P.C.L.R. — in 1949 opgericht — poogt overal in het land de lectorvoorziening interkerkelijk ter hand te nemen.

Maar juist voor deze zo nodige lectorvoorziening geldt nog het woord van Kuyper dat ik boven citeerde.

Op vele plaatsen wordt gewerkt en gepraat, maar het komt nog steeds niet tot een grootse, tot een massale aanpak van dit hoogst belangrijke werk. Hoogst belangrijk voor de toekomst van ons eigen volksdeel. De P.C.L.R. wil niet, evenmin als de Bond van Chr. Leezalen negatief werken. Hij wil positief ontwikkelen brengen bij alle geestverwanten tot in de grootste uithoeken van het land. Onze tijd eist ontwikkeling op al'e gebied. Dat is alleen mogelijk door lezen, door te gebruiken de lectuur en literatuur die over bepaalde onderwerpen geschreven is.

Ons volksdeel dat geen vertrouwen heeft in een lectorvoorziening die niet van eigen richting is, zou binnen enkele jaren in ontwikkeling komen achter te staan bij andersdenkenden, die wel gebruik maken van de lectuur speciaal voor hen ter beschikking gesteld, indien niet onzerzijds er voor gezorgd wordt, dat onder gelijke voorwaarden en met even aantrek-

kelijkheid voorlichtingswerken aanwezig zijn, daar, waar men behoefte heeft aan lectuur.

Ik acht het daarom een punt van belang voor de antirevolutionaire partij om in haar geheel aandacht te schenken aan deze kant van het culturele leven.

In onze partij is evenmin als in de grote politiek in de jaren na de oorlog veel aandacht gewijd aan de culturele vraagstukken. En de actieve cultuurpolitiek dan? Deze heeft zich in hoofdzaak geopenbaard in het ruim(er) ter beschikking stellen van gelden ter bevordering en ter aanmoediging van culturele activiteiten.

Aan de principiële bezinning heeft het vrijwel overal ontbroken. Er was eenvoudig geen tijd voor. Sociale, economische, financiële kwesties, vragen van integratie op nationaal en internationaal gebied, woningbouw en zoveel meer eisen alle aandacht op. Bij de bezinning en bij de wetgeving bleven de kwesties van zuiver culturele aard rusten en ging men vooruitlopend op wat komen zal — een zeer gevaarlijke vorm van precedenten stellen — regelingen treffen ter voorlopige bevrediging van gebleken behoeften op cultureel gebied.

De verhoudingen werden daarbij vaak zo ingewikkeld, dat geen enkel Kamerlid meer in staat is precies na te gaan, hoe en waar de als totaalbedragen opgevoerde subsidies besteed worden.

Er is haast bij

Het is van groot belang dat onze partij zich eens grondig gaat bezighouden met culturele vraagstukken, waarbij het lectorvraagstuk wel een van de eerste is, dat alom in den lande grondige aandacht waard is en nodig heeft.

Het is mij als u bekend, dat het program van actie

van onze partij dit jaar ook een paragraaf bevatte over de noodzaak van het tot ontwikkeling brengen van de christelijke leeszaalen en bibliotheken.

Bij een dergelijk programpunt mag het natuurlijk niet blijven. Deze zaak moet gaan leven in onze Kiesverenigingen. Op deze zaak moeten wij ons bezinnen. Hier ligt een stuk principiële politiek van betekenis. Dit land mag niet braak blijven liggen.

Het mooie daarbij is, dat men op welke plaats dan ook het niet behoef te laten bij bespiegelingen en beschouwingen op afstand, men kan terstond de hand aan de ploeg slaan en initiatief nemen tot verwezenlijking van het in theorie nodig geachte.

Hier ligt tevens een prachtig arbeidsveld om met de christelijk-historischen praktisch tot samenwerking te komen. Ieder kerkisme dient hier ver gehouden te worden.

Vooraf voor de gemeentebesturen ligt hier een mooie en dankbare taak. Onze gemeenteraadsleden kunnen ter plaatse doen wat nodig is en via de opbouw in de plaatselijke afdelingen kan dan het grote gebouw van de landelijke organisatie dat bestaat, maar dat te weinig levenskracht heeft door gebrek aan lokale activiteiten, verstevigd worden en kunnen beter dan tot nu toe de aanspraken naar voren gebracht worden, die wij krachtens onze werkzaamheden en de uitgebreidheid daarvan kunnen laten gelden.

De zaak staat thans zo, dat iedere dag die we langer wachten ons een stuk achterop brengt. Van andere zijden werkt men actief en fundeert men een eigen lectorvoorziening.

Laten we dat rustig doorgaan, dan zullen we ons te laat beklagen, maar we hebben het alleen onszelf te wijten.

Dr. J. KARSEMEIJER

Fa Gebr.
G. & W. Draisma
Aanneming van
BOUW- EN BETONWERKEN
Jachtlaan 278 - Apeldoorn - Tel. 5093

N.V. Aannemers- en Handelsbedrijf
VAN OORD
Hoogstraat 73a
Werkendam
Telefoon 444
RIJSWERKEN
GRONDWERKEN
ASFALTWERKEN

A. van der Werff
Scheepsbouw en Bergingsbedrijf
Verhuur dekschuiten en motordekschuiten
DOESBURG TELEFOON 275

FIRMA FERNHOUT
HANDEL IN WEGEN- en WATER-
BOUWMATERIALEN, OP- EN
OVERSLAGBEDRIJF, SCHEEPS-
BEVRACHTING
Zwolle, telefoon 5358 b.g.g. 3477
Emmeloord, telefoon 2493 b.g.g. 2663

C. Lind & Zoon
A.o. 1826
KASSIERS EN COMMISSIONAIERS
IN EFFECTEN
Keizersgracht 546 - Amsterdam
Telefoon
41154, 31369, 34213, 30214
Effectenbeurs Nis 8,
Telefoon 49328 en 46640
ADMINISTRATIE VAN VERMOGENS
EFFECTENZAKEN - VERZEKERINGEN

N.V.
HOUTHANDEL EN
ZAGERIJ
P. C. van Drimmelen & Zonen
Zwijndrecht
Tel. 4765 en 6446

n.v. drukkerij van haeringen
Prinsegracht 126 's-Gravenhage
Telefoon 33.41.20 - 33.41.21
*
speciaal adres voor uw:
HANDELSDRUKWERK
DISSERTATIES
TIJL SCHRIFTEN
BOEKWERKEN
Op aanvraag zullen wij u gaarne bezoeken.

VAN LEEUWEN BUZEN
ZWIJNDRECHT

Rijwielen direct van de fabriek
Besparing f 60,- per fiets. Gratis prijs-
courant. Zie nrs. 5-6 f 168.50 met knijp-
remmen, drie-versnellingsnaaf (org. S.-A.)
aluminiumvelgen, enz. Franco huis. Ook
gemakkelijke betalingscondities.
SIMBA-RIJWIELENFABRIEK
's-Gravenzande, telefoon 673. Voor Noord-
Holland: L. Couperusstraat 2, Amsterdam-
W. telefoon 131448.

Luchtbehandeling
voor schepen
en gebouwen
NIMA Zwijndrecht
Telefoon 4765

UIT PERS EN PERIODIEK

Nog steeds onzekerheid NA 90 DAGEN

Te hoog spel

Het Friesch Dagblad schreef in een artikel over „Extra-parlementair” o.m.: „Prof. De Gaay Fortman heeft de voetstappen van Prof. Liefstinck gedrukt, maar nu kwamen de socialisten met geweld opzetten met de eis, dat de heren Drees, Mansholt en Liefstinck in elk geval minister moesten blijven. Dat is een bewijs, dat de linkervleugel aan invloed heeft gewonnen. Maar Prof. De Gaay Fortman kon noch wilde voor de P.v.d.A. op deze manier capituleren. En nu bleek, dat de socialisten weer een te hoog spel hadden gespeeld. Zij hadden er op gerekend, dat Prof. De Gaay Fortman zijn opdracht zou teruggeven. Maar de situatie is intussen veranderd. Blijkbaar heeft H.M. de Koningin hem gevraagd, verder te gaan en in elk geval te proberen, een kabinet te vormen. Nu staan de socialisten aan de kant en ze hebben het toekijken. Elk extra-parlementair kabinet wordt door hen afgewezen. Elke socialist, die lid wil worden van een extra-parlementair kabinet heeft zich niettemin met de fractie in verbinding te stellen, en te vragen, of het mag. Hij heeft te doen, alsof het voor-zover het de socialistische leden van het kabinet betreft, tóch een parlementair kabinet is. En daarom is een extra-parlementair kabinet met socialisten niet mogelijk.

Die onmogelijkheid vloeit er niet uit voort, dat er geen extra-parlementair kabinet zou kunnen komen, dat een program had, waarmee de socialisten zich zouden kunnen verenigen. Maar het is onmogelijk, omdat de rode fractie een opvatting heeft van de rechten en de macht van de rode fractie — niet in de Kamer, als het kabinet er is — maar bij de formatie zelve en reeds bij de informatie, die daaraan voorafgaat, een opvatting, die verder gesprek met enige socialist over een extra-parlementair kabinet overbodig doet zijn. Als er een extra-parlementair kabinet komt, dan in elk geval zonder socialisten. Zij horen in zo'n kabinet niet thuis.”

Vrijbuiters

In een artikel, getiteld „Niet waarachtig” schreef het Algemeen Dagblad o.m.: „Willen wij in de toch al zo verwarde en vooral waterdier Nederlandse politiek de verhoudingen om des beginsels wille zuiver houden, dan zullen geen vrijzinnigen deel moeten uit gaan maken van een ministerie, dat innerlijk onder een hen vreemd parool werkzaam zal zijn. Conflicten in de ministerraad zullen niet te ontgaan zijn, terwijl deze vrijbuitende vrijzinnige ministers reeds bij voorbaat het gezag missen, dat voor een raadsman van de Kroon onontbeerlijk is. Ten slotte: het ministerieel leven van dezulken hangt ieder ogenblik aan een zijden draad en dat bergt in zich de kiem van machteloosheid. Moge de heer De Gaay Fortman dan ook zijn ministers kiezen in eigen kring. De kracht van zijn ministerie, welke wij toch al niet hoog aanslaan, kan er ten slotte

slechts bij winnen, wanneer er geen in beginsel vreemde elementen in worden opgenomen, zonder dat van duidelijke overeenstemming over de te volgen koers blijkt!”

Triest

De Volkskrant schrijft o.m.: „Met dat al staan wij voor een triest resultaat. Een herstel van de rechtse coalitie hebben we nimmer begeerd en ook nooit mogelijk geacht omdat daar nog altijd de vrees voor Rome doorloopt. Een rechts-liberale samenwerking lijkt na deze formatie, waarbij de liberalen zich in geen enkele fase duidelijk uitspraken, en enkel bleven meelopen in de hoop zich in een of andere combinatie voordelig te kunnen nestelen, minder aantrekkelijk dan ooit. De enige reële mogelijkheid voor een constructief vooruitstrevend beleid kan daarom ook nu slechts een samenwerking van P.v.d.A., K.V.P., A.R. en C.H. zijn. Het was niet erg geweest als men meer dan tachtig dagen had moeten worstelen om elkaar te vinden. Het is wel erg, dat het resultaat nu enkel is, dat men elkaars vooruitstrevende mogelijkheden tot onmacht doet.”

Animositeit

Onder de titel „De twist duurt voort” schrijft het Algemeen Handelsblad o.m.: „Hoe langer de kabinet-crisis zich voortsleept, des te groter wordt de animositeit tussen de partijen. Wij denken dan vooral aan de twee grote partijen — de P.v.d.A. en de K.V.P. — welke tezamen gedurende zo lange jaren regeringsverantwoordelijkheid hebben gedragen. Naar buiten blijkt de verscherpte strijd in de bitse toon van de persorganen, welke na staan aan het voormalige rooms-rode

vriendenstel. Ook het touwtrekken voor de versterking of handhaving van machtsposities behoort blijkbaar tot de „goede” toon. De Nederlandse burger begint intussen van deze goedheid iets te veel te krijgen. Hij heeft gelijk. Want er behoort een eind te komen aan een volmaakt onvruchtbaar dispuut.

Terwijl anders, na de afsluiting van een verkiezingscampagne en na een kabinet-crisis van vier à zes weken, Nederland een ministerie rijk was, hebben wij ditmaal de tachtig-dagige binnenlandse oorlog reeds overschreden. En van luwte of ontspanning is er geen sprake. De crisis en de twisten duren voort. Ook het binnenlands-politieke klimaat vertoont geen enkel symptoom van verbetering. Integendeel.”

Wat nu?

Onder bovenstaande titel schrijft De Telegraaf o.m.:

„Een zakenkabinet heeft in ons land altijd weinig kans, maar nu zowel een parlementair als een extra-parlementair kabinet geen kans van slagen schijnt te hebben, is het bijkans de enige oplossing. Als er dan tevens voor wordt zorggedragen dat een zakelijke minister van Financiën aan het roer komt, die zich voor alles tot taak stelt de inflatie tegen te gaan en een energieke minister van Woningbouw, die de zo dringende nodige impuls zal geven aan de bouw van huizen, dan kan uit een beschamende periode nog iets goeds worden geboren.

Zulk een kabinet zou, onder krachtige leiding, zeer sterk kunnen staan: want welke negatieve oppositie zou het wagen zulk een kabinet ten val te brengen, zonder zelf een nieuw kabinet te kunnen formeren?”

EN ONS COMMENTAAR

Zware verantwoordelijkheid

De Anti-Revolutionairen zijn niet verantwoordelijk voor het mislukken van de formatie-poging van dr. Drees. Zij zijn het ook niet geweest, die de poging van prof. Romme hebben doen mislukken. Zij waren niet enthousiast voor de pogingen, door prof. Liefstinck ondernomen, maar waren zeker niet in de eerste plaats de verantwoordelijken voor het mislukken daarvan. En nu prof. De Gaay Fortman bezig is te proberen Nederland aan een kabinet te helpen, zijn het — we zouden haast zeggen: uiteraard — niet de Anti-Revolutionairen, die er de verantwoordelijkheid voor dragen, dat na meer dan 90 dagen formatie-pogingen, nog steeds geen resultaat kon worden geboekt. De valse verkiezingsleus van mr. Burger: „Drees of Romme”, wrekt zich nu. Niet het landsbelang maar prestige-overwegingen spelen de grootste rol. Zelfs de zeer ernstige tegenstellingen in de kring van de P.v.d.A. tussen dr. Drees en minister Suurhoff enerzijds en minister Mansholt anderzijds worden verdoezeld of zelfs ontkend. Na meer dan negentig dagen informeren zijn de tegenstellingen tussen P.v.d.A. en K.V.P. groter dan ooit te voren. Prof. De Gaay Fortman heeft tot nu toe ernstige pogingen gedaan om de crisis tot een einde te brengen, doch van meer dan één zijde heeft men het hem tot op heden onmogelijk gemaakt. De socialisten plaatsten zichzelf buiten spel en daarna begon de K.V.P. steeds luider te roepen om handhaving van de brede basis. De liberalen hebben van het begin af een onzeker geluid laten horen en ook nu is nog niet duidelijk wat zij willen, of het moest zijn een kabinet bestaande uit enkel „knappe” mannen, die men zich dan denkt te moeten komen uit het niet-politieke vrijzinnige kamp. Zwaar is de verantwoordelijkheid, welke drukt op degenen, die in deze dagen beslissingen hebben te nemen. Het weigeren van ontslag aan het demissionaire kabinet schijnt thans de door de P.v.d.A. meest gewenste oplossing te zijn. Maar wie durft dat in feite een oplossing te noemen?

AMSTLEVEN levensverzekering

Ernstige kritiek op ADNAN MENDERES

de dynamische premier
van modern Turkije

HET gaat in Turkije niet zo goed, als wel wenselijk was. Premier Adnan Menderes is in zijn land het doelwit geworden van een steeds meer aanzwellende storm van kritiek, welke niet alleen uit het kamp van de oppositie, maar ook uit zijn eigen partij afkomstig is. En het lijkt geen twijfel, of de heer Menderes is zelf voor een groot deel verantwoordelijk voor de gebeurtenissen van de afgelopen jaren, die deze kritiek hebben uitgelokt. Want hij heeft zowel over de binnenlandse als over de buitenlandse politiek van zijn land volledig het beheer gehad. Menderes handelde op een manier, die tekenend is voor zijn karakter en bekwaamheid, alsook voor het gebrek aan mannen van vergelijkbaar kaliber in het Turkse politieke leven.

Menderes is een kwieke en dynamische kleine man, met de kleine fletse ogen, die in een groot hoofd zijn geplant, zo beschrijft de Observer hem. Hij heeft zelfvertrouwen, is voorts zelfgenoegzaam en heeft zich nogal wat vijanden gemaakt met zijn sarcastische welsprekendheid en zijn meedogenloze intelligentie. Zo op het eerste gezicht geeft hij de indruk, een succesvolle, met werk overstelpde zakenman te

zijn. In het particuliere leven is hij een boer: d.w.z. een van de grootste landeigenaars in een land, waar de eigendom van uitgestrekte landerijen ongewoon is. Hij is 56 jaar, was leerling van het Amerikaanse College in Smyrna en studeerde rechten in Ankara.

EERS' nadat hij een reputatie als progressief grondbezitter had verworven, begaf Menderes zich in de politiek. Al spoedig deed hij zich als een bekwaam parlementariër kennen. Met een aantal ontevreden verliet hij in 1945 de Republikeinse partij. Vervolgens nam hij deel aan de stichting van de Democratische partij, die grotere politieke en economische vrijheid beloofde. Deze partij wierp zich op als de vertegenwoordigster van de kooplieden, de welvarende grondbezitters en de intelligentsia van Instanboel en Westelijk Turkije.

Met een verrassend gemak kwam deze Democratische partij in 1950 aan de macht. Turkije trad toen een nieuw tijdperk van hoop en expansie binnen. Op allerlei gebied werd sindsdien veel gepresteerd. Ook de boeren werden in de vooruitgang betrokken. In plaats van de stedelijke ambtenaren en hun omgeving waren nu deze boeren, die 80% van de totale bevolking uitmaken, de mensen, die het voor het zeggen kregen.

MENDERES met zijn scherpe politieke inzicht, begreep deze ontwikkeling en moedigde haar aan. Langzamerhand werd hij evenwel tot op zekere hoogte de gevangene van zijn eigen politiek. Dat was in 1954, toen Menderes' partij opnieuw een grote meerderheid in het parlement kreeg. Deze meerderheid was te danken aan de vele dingen, die sinds 1950 voor de boeren waren gedaan: de aanleg van wegen, de bouw van dorpscholen, het aanschaffen van tractoren en autobussen en het opwekken van elektrische energie en niet te vergeten de omvangrijke subsidies. Tegelijkertijd werd de industrialisatie in een hoog tempo voortgezet en was de helft van het begrotingsbedrag voor defensie-uitgaven bestemd.

De gevolgen zijn duidelijk: toen het op betalen aankwam en de wereldprijzen niet veel opleverden voor de toch, al niet overvloedige oogst van Turkije, zat Menderes midden in de moeilijkheden. De handelsbalans verloor haar fleurige aanzien, de buitenlandse cre-

Op een avond las Lijnegang in de krant een bericht over een rechtszaak. Brandstichters veroordeeld, stond er boven. De zaak, die enkele maanden tevoren zoveel deining veroorzaakt had, was thans afgedaan. Siem, de broer van Celia kreeg wegens poging tot brandstichting een maand hechtenisstraf. Zijn helper werd tot eenzelfde straf veroordeeld.

Lijnegang sloeg wild met de vuist op tafel. „Dat ook nog!” riep hij verontwaardigd uit. „Siem heeft het goed bedoeld, maar ze stoppen hem in de gevangenis alsof hij een misdadiger is! De rechters hebben er natuurlijk helemaal geen rekening mee gehouden, dat wij die brug verfoeien en dat Siem naar de eerlijke ingeving van zijn hart te werk gegaan is! Nooit, nooit zullen wij er vrede mee nemen, dat ze hier een brug bouwen!”

De jonge Melchior zei niets, zijn moeder hield zich eveneens stil. Maar Aaltje ging er op in.

„Ja vader, tegenwoordig kan je van alles verwachten. De hele wereld staat op z'n kop, dat zegt Mink ook.”

„Een mens is niet vrij meer,” bromde Lijnegang. „Er wordt over hem beslist zonder dat hij mag zeggen of hij er mee akkoord gaat. Vreemde heren willen, dat hier een brug komt en allerlei andere nieuwigheden, maar wij willen het niet. Wij hebben echter niks te zeggen. Ze stoppen Siem in de gevangenis omdat hij de brug niet wil en omdat hij gedaan heeft wat hij eerlijk meende te moeten doen.”

„Ja, dat zegt Mink ook,” beamde Aaltje. De jonge Melchior keek zijn zuster bestraffend aan, alsof hij zeggen wilde: — Zwijg liever, in plaats van vader nog giftiger te maken.....

„O,” viel Aaltje plotseling uit, „mag ik niet zeggen wat ik op mijn hart heb en hoe ik er over denk? Jij bent natuurlijk vóór die brug, omdat die meid en haar vader er van eten!”

„Hou je stil, Aal!” zei Melchior met bevende stem. „Zeg geen dingen, die kant noch wal raken.”

„t Wordt tijd, dat je die meid laat schieten. Iedereen praat er over en zegt, dat jij gek ben.”

„Hou toch vree onder mekaar!” riep vrouw Lijnegang, onthutst over de plotselinge uitbarsting.

„O, ik moet dus weer zwijgen,” zei Aaltje nukkig. „Alsof het zo fijn is, dat m'n broer met zo'n portret uit de stad meegaat.”

Het was te veel voor de jonge Melchior. Hij stond op, greep Aaltje bij de schouder en riep: „En nou moet het uit zijn, ik wil niet beledigd worden en ik laat Paula ook niet beledigen. Door jou niet en door niemand.”

„Stil toch, kinderen!” Vrouw Lijnegang trok haar zoon aan een arm. „Toe, laat haar los! En jij moet zwijgen, Aaltje!”

„Ja, zwijgen.....” zei de oude Lijnegang. „De brug brengt onvree in huis, door die nieuwe brug kunnen we niet meer in harmonie leven. Aal, je moet zwijgen.....” En toen kon hij toch niet nalaten om er aan toe te voegen: „Maar je hebt wel gelijk, dat wel.”

Siem, de broer van Celia was dus veroordeeld. Dat gaf in het dorp stof tot veel gepraat. Voor en tegenstanders van de brug gaven elk hun mening.

Celia zat er danig over in de put. „Nu zal iedereen mij er op aankijken, dat ik een broer heb, die in de gevangenis gezeten heeft,” klaagde ze. „Als die akelige brug niet gekomen was, zou Siem nooit met het gerecht te maken gekregen hebben, nooit!”

„Siem had zijn verstand moeten gebruiken, Celia,” merkte Willem op. „Hij had moeten begrijpen, dat hij met een brandstichting niets kon winnen. Tenslotte moeten we eerlijk zijn en zeggen, dat het misdadig is om brand te stichten.”

„Zie je wel, jij valt mijn broer af!” Celia begon luidkeels te snikken. „Als 't een bloedeigen broer van jou was, zou je wel anders praten! Maar jij hebt nooit een goed woord voor onze Siem over gehad, je wilde de jonge Melchior niet eens bewegen om hem er van te weerhouden, dat hij de naam van Siem noemen zou tegenover de politie. Jij zegt altijd, dat de brug een uitkomst betekent en dat onze streek daardoor in de vooruitgang raakt. Zie je dan niet, welke verfoeilijke dingen er gebeuren? Jouw vader is bijna vermoord en Siem zit nou in de gevangenis. En het is de schuld van de jonge Melchior dat Siem veroordeeld is. Hij had zijn mond moeten houden en er nooit over moeten reppen wie hij op die bewuste avond bij de directie keek gezien had!”

„Je moet Melchior er niet de schuld van geven, Celia. Je moet redelijk blijven. Hij kon niet anders, dat weet je. Hijzelf was van brandstichting verdacht en zat in de grootste moeilijkheden, hoewel hij totaal onschuldig was.”

„Ja, spreek maar goed over hem en noem onze Siem maar dom. Jij komt alleen maar voor de familie van jouw kant op en niet voor de mijne!”

„Zeg geen onwaarachtigheden, Celia.” Willem zei het rustig, doch zijn lippen beefden.

„Ik wil niet, dat jij nog ooit een goed woord over die verfoeilijke brug zegt! En zolang Melchior met die meid van de ingenieur blijft omgaan, wil ik hem niet meer zien hier in huis!”

„Wees toch niet zo onredelijk, Celia!” „Jij bent onredelijk. Want onze Siem heeft het met de beste bedoelingen gedaan. Er zit geen kwaad bij, bij Siem. Maar hij zag in, dat die brug voor onze streek en voor ons

dorp een achteruitgang betekenen zal. Allerlei slechte wereldse dingen krijgen hier nu kans. En ik wil niet, dat jij in de gemeenteraad komt, Willem. Als je gekozen wordt, moet je bedanken, hoor! Anders krijgen wij onmin met de familie van mijn kant. Wij moeten helemaal niets van die brug hebben, maar jij bent er een grote voorstander van. Begrijp je dan niet, dat mijn familie op den duur niks meer met jou te maken wil hebben?”

„En begrijp jij dan niet, vrouw, dat wij de ontwikkeling niet kunnen tegenhouden? Begrijp je niet, dat de toestanden heel anders zijn dan vóór de oorlog en dat wij rekening hebben te houden met de veranderde tijdsomstandigheden? Het is onze plicht om te doen wat wij kunnen om de vooruitgang te bevorderen. Dat is een christelijke plicht, vrouw. Ik begrijp best, dat het sommige mensen moeite kost om zich in deze tijd te schikken. Ze kunnen het tempo niet bijhouden.”

„Wij hebben geen.....” begon Celia weer, doch Willem volgde: „Kijk maar naar vader. Hij lijkt er verschrikkelijk onder. En waarom? Omdat hij zich geen rekenschap geeft van de feiten van vandaag. Hij wil er zich geen rekenschap van geven. Hij profiteert wel van allerlei voorzieningen, die op agrarisch gebied getroffen zijn..... maar overigens zou hij willen leven in de vooroorlogse tijd. Volgens hem was toen ongeveer alles goed, behalve de toestand van de boerenstand. Dat is tragisch. Ik heb medelijden met vader.”

„En met Siem dan? Nooit is hij door de politie bekeurd. En nu wordt hij ineens tot gevangenisstraf veroordeeld.”

„Met Siem heb ik ook medelijden, vrouw. Maar op een andere manier.”

„Dat meen jij niet.” „Je moet me geloven, Celia. Jouw broer is een stakker. Hij heeft het allemaal goed bedoeld, daar twijfel ik geen ogenblik aan. Hij is er voor zichzelf van overtuigd geweest, dat hij er goed aan zou doen als hij er voor zorgde dat die directie-keet tot de grond toe afbranden zou. Maar hij is ook baarlijk kortzichtig geweest. Een kind zou moeten begrijpen, dat men daarmee de bouw van de brug niet verhinderen kan. Nu zit hij met de gevolgen.”

Celia zei niets meer, doch haar huilbui duurde voort en Willem moest haar met zachte overredende woorden tot bedaren brengen.

Twee dagen later kreeg Celia het aan de stok met Aaltje. Aaltje was niet bijster op haar schoonzuster gesteld. Zij kwam weinig bij Willem over de vloer, omdat zij niet zo goed met Celia overweg kon. Nooit hadden ze onenigheid gehad, maar toch was er tussen Aaltje en Celia een kloof, die misschien in hoofdzaak veroorzaakt werd doordat zij in sommige opzichten dezelfde karaktereigenschappen bezaten. Mensen met een beperkte blik ontdekken nu eenmaal niet graag hun eigen beeld in het wezen van de naaste.

Aaltje moest bij Willem en Celia wezen. Zij had een truitje gebreid voor de kleine jongen en zij wilde zich ervan overtuigen, of het 't neefje goed paste.

„t Is verschrikkelijk met Siem van jullie, hé?” merkte Aaltje ontactisch op.

Celia, die op een stoel zat, kwam met een ruk overeind. „Wát is er verschrikkelijk? Dat hij veroordeeld is en dat het in de krant gestaan heeft? Maar hij is onrechtvaardig gestraft! M'n broer werd gedreven door goede bedoelingen, — hij wilde onze streek behoeden. voor de wereldse geest, die zéker komen zal, nu de brug gebouwd wordt.”

Aaltje, meestal vinnig en stekelig in haar opmerkingen, kon ook nu niet nalaten, een hateijk antwoord te geven. Het scheen, dat zij er een vreemd behagen in had om een ander pijn te doen.

„Nou ja, dat zeg je nou wel, Celia..... maar brandstichten is brandstichten. En 't gerecht zet vast geen doodonschuldige mensen achter de tralies.”

„Wil je mijn familie bekladden?” vroeg Celia met fonkelende ogen. „Ben jij net als je jongste broer en als Roelie? Siem van ons is beter van karakter dan jullie allemaal bij elkaar!” Celia was vervallen in een huilerige toon en dat prikkelde Aaltje nog meer.

„Jij mag je broer Siem de handen boven 't hoofd houden zoveel als je wilt, maar al 't water van de zee kan niet uitwassen, dat hij achter de tralies komt!”

Celia kreeg weer een huilbui en bijna krijsend riep ze: „Jij bent net als de rest! De Lijngangs deugen niet!” Zij greep het wollen truitje, dat Aaltje op de tafel gelegd had, frommelde het op tot een prop en wierp het Aaltje toe.

„Hou jij je spullen maar! 'k Wil van jou geen kleertjes hebben voor m'n kind! Ik zal zelf wel truitjes breien!”

„Ook goed!” Aaltje kon resoluut zijn — en dat was ze nu ook. Zij raapte het wollen truitje op van de vloer, vouwde het zorgvuldig op en stopte het daarna weer in haar tas.

„Adju!” zei ze. Met snelle, veerkrachtige passen verliet ze de boerderij van Willem en Celia.

Het had bittere gevolgen. Toen vrouw Lijnegang veertien dagen later haar verjaardag vierde, kon Willem zijn vrouw niet bewegen om met hem mee te gaan teneinde moeder te feliciteren. 't Was de eerste keer sedert zij met Willem getrouwd was, dat zij 's avonds niet op de verjaarsvisite van haar schoonmoeder aanwezig was.

(wordt vervolgd)

diteuren werden voorzigtiger en Turkije zag zich gedwongen, de betaling van zijn handelsschulden uit te stellen.

DESONDANKS weigerde Menderes zijn investeringsprogramma te herzien en de subsidies en kredieten aan de boeren drastisch te verminderen. Amerika weigerde meer dollars te zenden. Maar Menderes hield het been stijf, zelfs toen een aantal van zijn partijgenoten — na een mislukte poging, hem te ontronen, de partij verliet. Zij vormden een nieuwe partij (de Vrijheidspartij), die over slechts 32 zetels beschikt

Weliswaar zit Menderes nog steeds — met 472 Democratische zetels van de 541 die het parlement telt — betrekkelijk stevig in het zadel. Door zijn

onverzoenlijke optreden brengt hij de werkelijke democratie in Turkije evenwel in gevaar. Hij heeft maatregelen genomen om de oppositie-pers te muilkorven en steeds meer mensen, die zich openlijk durven verzetten tegen zijn politieke methoden, open de kams, gearresteerd en voor de rechter gebracht te worden om vervolgens aan

de hand van nieuwe wetten veroordeeld te worden.

In een land, waar zulke dingen gebeuren, is er iets niet in orde. De gebeurtenissen in Turkije moeten ook ons verontvreden, al was het alleen maar, omdat dit land evenals het onze deel uitmaakt van de Noord-Atlantische verdragsorganisatie.

SCHOOLMEUBELEN

MEUBELINDUSTRIE ROTHUIZEN N.V. - EDE

Het bodempensioen

IN verschillende dagbladen en tijdschriften (o.a. ook in het vorige nummer van Ned. Ged.) hebben berichten gestaan over de vermoedelijke hoogte per 1 januari 1957 van het bodempensioen ingevolge de algemene ouderdomsverzekering.

Genoemd werden hier de bedragen van f 1.488.— à f 1.494.— voor gehuwden en f 894.— à f 900.— voor ongehuwden.

Blijkens achteraf verkregen inlichtingen zijn de desbetreffende bedragen ontleend aan de basisgegevens die hebben gediend voor de premievaststelling. Het is juist, dat deze bedragen aan de premievaststelling ten grondslag zijn gelegd, omdat deze bedragen de vermoedelijke uiteindelijke hoogte zullen vormen van het bodempensioen van 1 januari 1957 af. Voor de berekening van het vorenstaande heeft men zich gebaseerd op de geschatte stijging van de loonindex per 31 december a.s.

We spraken van de „uiteindelijke” hoogte, hetgeen betekent, dat niet reeds direct bij de invoering van de ouderdomsverzekering op 1 januari 1957 de bedragen zo hoog zullen zijn. De voorlopige bedragen moeten n.l. worden gebaseerd op het indexcijfer der regelingslonen per 30 juni 1956. Gezien dit indexcijfer ten opzichte van dat van 31 maart 1955 (basis voor de oorspronkelijke bedragen) zullen de bedragen bij de invoering van een verzekering dan ook niet f 1.338.— voor gehuwden en f 804.— voor ongehuwden, maar vermoedelijk respectievelijk f 1.404.— en f 846.— bedragen. Het is waarschijnlijk, dat deze bedragen daarna (vermoedelijk 1 juli 1957) met terugwerkende kracht van 1 januari 1957 af zullen worden verhoogd.

Blijkens het aanvankelijke wetsontwerp zouden de pensioenen voor 1 januari 1957 gebaseerd worden op de loonindex per 30 november 1956. Bij nota van wijziging is dit echter veranderd in 30 juni 1956. Dit was noodzakelijk, omdat het voor de Sociale Verzekeringsbank anders moeilijk zou zijn geweest de nodige voorbereidende werkzaamheden te treffen. Zoals het vorenstaande reeds aangeeft betekent deze wijziging voor de gepensioneerden uiteindelijk geen nadeel, omdat de pensioenen later met terugwerkende kracht worden verhoogd.

L. DE GRAAF

Prof. Dr. J. Severijn

Op 19 oktober a.s. zal het 25 jaar geleden zijn, dat Prof. Dr. J. Severijn zijn ambt aanvaardde als hoogleraar aan de Rijksuniversiteit te Utrecht. Wij vernemen dat ter gelegenheid van dit feit een boekwerk zal verschijnen met bijdragen van leerlingen, vrienden en collegae, dat op die dag aan hem zal worden aangeboden.

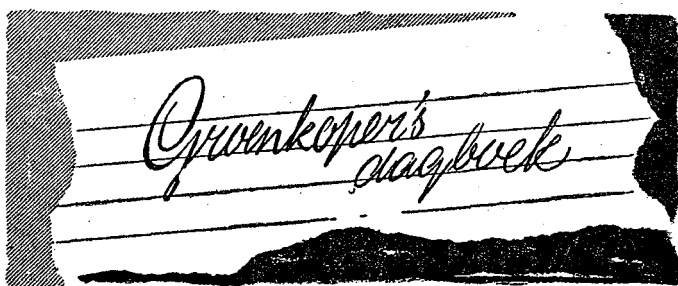
De onderwerpen concentreren zich alle om de vragen rondom de mens. Vanuit de theologie en het menselijk denken zullen de problemen in het eerste gedeelte worden gezien, terwijl in een ander gedeelte vooral de praktische zijde zal worden belicht. Op deze wijze biedt deze feestbundel zowel voor de theoloog als voor het gewone gemeentelid vele aantrekkelijke bijdragen, waaronder een uitvoerige levensbeschrijving van prof. Severijn, terwijl tevens in de bundel een foto van hem zal worden opgenomen.

Bijdragen voor dit doel kunnen worden gestort op giro 517436 ten name van Fiscus Commissie-Severijn, Pr. Bernhardlaan 162, Veenendaal, alwaar ook inlichtingen zijn te verkrijgen.

* * Geen kranten

Van 2 tot 9 september is te Leipzig in de Oostzone van Duitsland weer de beroemde Messe gehouden. Natuurlijk probeerde Oost-Duitsland daar zo voordelig mogelijk voor de dag te komen. Een verbetering van de materiele levensvoorwaarden is ook in het straatbeeld onmiskenbaar aan te wijzen. Wanneer men uit het grote station, waarvan het dak overigens nog steeds niet gerepareerd is, de stad betreedt, worden de buitenlandse bezoekers door middel van grote opschriften op borden hartelijk verwelkomt. Men wil graag zaken doen. Maar bij de controle op de grensstations wordt de lectuur uit het westen afgenomen.

Vrije voorlichting is contrabande. En daaruit blijkt dat het systeem niets is veranderd. De muilkorf mag met wat snoepjes worden verguld, hij wordt er niet minder knellend om.

3 SEPT.

Ik ga gewoon m'n gang. Ik doe niet zenuwachtig, ik zeg niet: „dat is me toch een schandaal, dat we nog geen kabinet hebben, wat mot de man in de straat daar nu wel van denken”, néé, dat zeg ik niet. Ik weet, dat we een kabinet hebben, al is het dan demissionair. Maar het is er. Er worden zelfs wetsontwerpen ingediend bij de Tweede Kamer. Niet veel. Mondjesmaat. Maar ze komen er toch maar. En de demissionaire ministers doen hun best. Niet in de wetenschap van: „we gaan toch weg”. Geen kwestie van. Wie zegt dat? Gewoon doorwerken, net alsof er helemaal geen kabinet bestond.....

Nu geloof ik natuurlijk mijzelf niet. Dat voelt u wel. Onder ons gezegd, ik zie het nu ook niet meer zo duidelijk als ik maandenlang gedaan heb. Als ik al die stukken in de kranten lees, met mijn lijfblad voorop, als ik hoor wat er door de radio gezegd wordt, als ik zie en hoor, wat er voor het televisiescherm opkomt* en naar het woord grijpt, dan zeg ik tot mezelf: „Groenkoper, ze schijnen het allemaal te weten, behalve die professor De Gaay Fortman, die weet het niet.” En dat vind ik een ernstig verschijnsel in ons land. Dat iedereen weet, hoe je zo'n kabinetscrisis kunt bezweren, behalve de informateur of de formateur. Niemand zegt het hem ook. Geen sprake van. Ieder denkt; laat die man maar modderen, wij weten ons weetje wel. En dan leest de informateur des avonds of des morgens in de krant, wat hij eigenlijk had moeten doen.

4 SEPT.

Neem b.v. die dr. Van Raalte, die vaak voor de VARA televisiecamera verschijnt. Een knap journalist, een uitnemend kenner van het staatsrecht; als ik mij niet vergis van

huisuit een liberaal, maar na de oorlog in de kring van de P.v.d.A. gekomen. Ik kijk altijd naar hem, als hij op mijn toestel komt, zoals dat dan heet. En ik zeg altijd tegen mijn vrouw: „Die dr. Van Raalte, die weet het. Die kent zijn Struycken en hij leest iedere morgen de Volkskrant. Dat zijn je bronnen.” Bovendien telefoneert hij met ministers alsof zij zijn kegelvrienden zijn. Zij zijn het ook. Zij zeggen: „Van Raalte, kerel, wij kunnen het jou wel zeggen, maar..... mondje dicht, het is nog sub rosa.” En dan hoor ik van dr. Van Raalte ook niets. Ik heb altijd het idee, dat hij meer weet dan hij loslaat. Alleen zijn uitgesproken liefde voor de socialisten, daarmede is hij royaal, ook voor de televisie. Laatst toen hij de informateur kapittelde dacht ik: „Waarom dr. Van Raalte geen informateur gemaakt? Dat kan natuurlijk. Ik heb het in Struycken nagekeken en in Oppenheim. Journalisten kunnen soms meer bereiden dan partijpolitici. Kijk maar eens naar België en Frankrijk. Niet, dat het daar zo goed gaat. Neen, maar daar speelt de journalist een grotere rol in het politieke leven. Een journalist, die nog nooit minister is geweest, dat is niets! En een minister, die nog nooit journalist is geweest..... nu wat zou dat?

5 SEPT.

Is de informateur niet of wel naar bed geweest kort voor hij gouverneur Van Tilburg van Schiphol haalde, dinsdagmorgen even over half vijf? In ieder geval was hij uitgeslagen, gehoord zijn opmerkingen over de kranten, welke de heer Van Tilburg in het vliegtuig had gelezen. Tot mijn spijt merkte ik, dat Nederlandse Gedachten niet in de vliegtuigen wordt uitgeleest. Anders had de heer Van Tilburg zeker wel iets over dat blad en over een bepaald dagboek in dat blad

6 SEPT.

Ik heb Het Parool weer eens opgeslagen. Het is per slot van rekening de krant, waarin dr. Van Raalte regelmatig pleegt te schrijven, al lijkt het mij dat zijn altijd interessanter stof beter uitkomt in de N.R.C. Dat Parool vindt gouverneur Van Tilburg geen politieke leider. Daar heb je het alweer! Dat heeft de informateur niet geweten. Dacht u, dat hij dan opgebeld zou hebben naar Suriname? Telefoneren met de Rijksdelen is niet voor de pos. En er zijn al heel wat kosten op het kabinet gemaakt. Dat is geen tum-tum, Had nu dat Parool maar geweten, dat de informateur gouverneur Van Tilburg ging opbellen! Dan had de hoofdredacteur, dr. Koets, tegen de informateur kunnen zeggen: „Professor, doe dat nu niet, want die mijnheer Van Tilburg is geen politiek leider.” Maar de zegsman van de informateur is weer te voorzichtig geweest en nu moeten en de heer Van Tilburg zelf en de informateur zo vlak voor het eten in het avondblad lezen, dat eerstgenoemde geen politiek leider is.

Daarvoor komt de man uit Suriname vliegen!

Tot overmaat van verwarring dook professor Lief tinck weer eens op. Wat professor Lief tinck in Den Haag heeft gedaan anders dan genoem maalt in hotel De Witte Brug, is nog steeds een geheim. Ik vermoed, dat hij iets vergeten was, iets wat hij graag naar Amerika wilde meenemen. Later op de dag heeft hij met mr. Burger gesproken. Of het jongetje Burger daarbij is geweest? Wij tasten in het duister, op weg naar Prinsjesdag.....

7 SEPT.

Vandaag dit in Bilderdijk gelezen: „Enmaal was er heel veel vast aan het Landsbesturen Nu kan 't ieder weversgast, Of — hij vraagt zijn bureu.” Ik ken mijn Bilderdijk. Ik

heb „Het Nachtspoek” ook nog eens doorgenomen en vond daarin een bemoedigend woord voor de informateur:

„Hij roept op nieuw. Een ketenklank, Die gruwzaam in zijn oren rinkelt, Vermengt zich met een dof fen wind, Terwijl een glans zijn ogen blindt, Waar alles door elkaar voor krinkelt.

Geen antwoord meer. Maar 't paard stapt toe, En Edmond, gants bedwelmd van zinnen, Rijdt eensklaps, zonder dat hij 't dacht, Terwijl hij zich verloren acht, Langs de ophaalbrug de stadspoort binnen.

Ik heb de moed opgegeven, met betrekking tot een parlementair of extra parlementair kabinet van zeer brede samenstelling. Ik schrijf dat na lang aarzelen. Dat is verreweg het gemakkelijkste ook. Waar gaan wij nu heen? Het is de vraag van de dag. Waar gaan wij nu heen en waar komen wij uit? Brandende vragen om de kabinetsformatie. Ik heb zo'n vaag gevoel, dat de socialisten heengaan en dat zij uit het kabinet komen. En waar gaan zij dan in? In de oppositie. Mijn lijfblad heeft mij verteld, dat de heren Drees en Mansholt zich op hun partijgenoot Van Tilburg hebben geworpen. Als u dit leest is hij al weer op weg naar Suriname. Dat zich werpen moet u natuurlijk niet letterlijk nemen. Maar als ik dat zo lees, dan zit ik toch liever in Suriname.

Het is kort dag. langzamerhand, Straks beginnen de colleges weer en moet prof. De Gaay Fortman naar de V.U. Ja, daaraan denkt maar niemand! En prof. Donner ook!

Intussen ga ik maar gewoon mijn gang. Ik maak me niet zenuwachtig. Ik zeg niet: „dat is me toch een schandaal”. Ik zeg dat niet. Ik weet, dat we een kabinet hebben al is het dan de langste tijd demissionair geweest.....

William Groenkoper

KRUISWOORDPUZZEL

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	
10		11		12			13	14		15
16			17		18	19		20		21
		22	23	24	25	26		27		
28	29			30	31	32		33		
34				35	36			37		38
		39	40	41			42			43
	44		45						46	
47			48					49		50
51	52				53	54		55	56	
		57		58		59	60		61	
62	63		64		65	66	67			
68			69		70	71		72	73	74
		75		76		77	78		79	
	80			81					82	

Horizontaal: 1. danspartij; 4. stad in Duitsland; 8. heks; 11. 2e kamerlid van K.V.P.; 13. raampje, vakje; 16. getij; 17. Chinese munt; 18. inhoudsmaat; 20. thans; 21. rivier in Italië; 23. bevel; 25. strook; 27. onbeweeglijk; 28. vlecht; 30. onderwijs (afk.); 32. dwarshout; 33. per expresse (afk.); 34. plaats in Drente; 35. strop; 37. hevige; 39. bestaat; 42. honds; 43. verkorte jongensnaam; 44. naam, die met de afscheiding in verband staat; 47. dierengeluid; 48. tijdperk; 49. dichtbij; 51. agentschap der ver. naties voor wederopbouw van Korea; 53. voor; 55. roofdier; 57. vorm van consumeren; 58. zangnoot; 59. heilsleger (Eng. afk.); 61. toegang; 62. lichte stof; 64. Europeaan; 66. den lezer heil (afk.); 68. boom; 69. bijbelse stad; 70. verkorte meisjesnaam; 72. academische titel; 74. lidwoord; 75. 1e kamerlid van de A.R.; 77. rivier in Rusland; 80. plaats in Gelderland; 81. bezonnenheid; 82. tovernimf.

Vertikaal: 2. pol. partij; 3. plezier; 4. rustend predikant (afk.); 5. bijbelse naam; 6. ergens anders; 7. Engelse ontkenning; 8. biljartstok; 9. deel van de Bijbel; 10. 2e kamerlid van 14 vert.; 12. russisch vliegtuigtype; 14. pol. partij; 15. opvolger van Faure (Frankrijk); 19. oude bijbelse stad; 21. gezinslid; 22. legerafdeling; 24. reeds; 26. en anderen (afk.); 27. dop; 29. muzieknoot; 31. aardrijkskundige aanduiding; 33. Argentijnse verbanning; 36. bewoner van een vroeger eiland; 37. coöperatieve aankoop federatie (afk. + letterkeer); 38. krul; 40. erwtensoep; 41. papagaai; 42. schel; 44. kip; 45. spoedig; 46. militaire kwekeling; 47. 2e kamerlid van de p.v.d.a.; 50. een jonge staat; 52. geldvoorraad; 53. kolom; 54. rund; 56. uitroep; 58. pers. voornaamwoord; 60. zie 24 vert.; 63. rest; 64. jong dier; 65. wens op nieuwjaarskaarten (afk.); 67. engelse titel; 69. drank; 71. noodsein; 73. engelse luchtmacht (afk.) 75. anno domini (afk.); 76. muzieknoot, 78. europese tijd (afk.); 79. frans lidwoordje.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

OFFICIEEL WEEKBLAD VAN DE ANTI-REVOLUTIONAIRE PARTIJ

Geblokkeerde wegen

DE BREDE BASIS is „in discussie”.

Ook vroeger hebben we dat gekend, maar toen was het een ander geval. Toen waren de Rooms en de socialisten het ééns en was het alleen de vraag, of de basis nog breder moest. Of ook andere partijen in de combinatie konden worden opgenomen. Het is bekend, dat de socialisten daar vroeger nog al wat bezwaar tegen hebben gemaakt.

NU ligt de zaak geheel anders.

Juist de beide grote partijen, die vroeger dubieerden over de vraag, of anderen wel mee mochten spelen in hun spel, stonden bij de verkiezingen scherp tegenover elkaar en zetten de strijd onvermoeid voort. Er is een stemming van wantrouwen, vijandschap, verbittering. Elke poging, om tot een redelijk en gezond overleg te komen, stuit op grote moeilijkheden. Sommigen menen, dat Protestants-Christelijke politici hier een verzoenende taak hebben, die aan het pastorale grenst. Maar hier is grote voorzichtigheid nodig, al behoeft de nuchtere wijsheid, dat men anderen maar in hun eigen sop moet laten gaar koken, niet het laatste woord te zijn.

In elk geval de beide partijen liggen tegenover elkaar en hebben zich ingegraven, zodat het front onbeweeglijk is geworden.

EN nu komen wij op de les, die ligt in het verloop van de pogingen van Prof. De Gaay Fortman.

Hij heeft getracht, om als anti-revolutionair en dus als buitenstaander van het Rooms-rode dispuut, te komen tot een oplossing, daarbij in sterke mate aanknopen aan de activiteiten van Prof. Lieftinck. Hij heeft dus getracht te realiseren de eigen taak van een Prot. Chr. groep, die verantwoordelijkheid aanvaardt en het landsbelang wil dienen, in de bijna onmogelijke situatie, waarin we zo langzamerhand zijn geraakt.

MAAR als één ding is gebleken, dan is het dit wel: zulk een poging stuit op één grote moeilijkheid. De socialisten willen zo'n poging wel; ze probeerden haar zelfs

op te dringen. Maar dan een poging, die in wezen betekende: help ons, om de Rooms en in het isolement te dringen. **Stel u op aan onze flank!** De socialisten hebben geweigerd, het voorstel van Prof. de Gaay Fortman te aanvaarden. Zij kunnen onmogelijk volhouden, dat zij zulks deden, omdat zijn program voor hen onaanvaardbaar was. Het verhaaltje, dat dit program door Prof. Romme op saillante punten zou zijn „gedicteerd”, is een kwaadaardig verzinsel. De socialisten weigerden om een andere reden. Zij wilden niet, omdat de pogingen van Prof. De Gaay Fortman zouden leiden tot een kabinet, dat gezien de samenstelling en de leiding, er te weinig uitzag als een socialistisch succes.

EN TOEN Prof. De Gaay Fortman daarna poogde, om een extra-parlementair kabinet te vormen zonder socialisten, toen hebben zij hem bekogeld met verwijten, die beledigend naar de vorm en onwaarachtig naar de inhoud waren. En intussen spelen de

R.K. dit spel in feite mee, doordat zij Prof. de Gaay Fortman bijna tot hun beschermeling proberen te maken.

Deze gehele ontwikkeling bewijst duidelijk, dat een Prot. Chr. informateur géén bijdrage kan leveren om de verhouding tussen socialist en Rooms en te verbeteren. Zodra hij begint, wordt van beide kanten gevraagd: zorg voor een verlenging van óns front en maak ons zo sterker tegenover de ander.

HET is logisch, dat in zo'n situatie gestreefd wordt naar een extra-parlementair kabinet. Een kabinet, dat geformeerd wordt zonder fiat van welke partij ook, zonder officieel of officieus overleg. Theoretisch zijn er hierbij twee mogelijkheden. Vooreerst een kabinet van onbekende gezichten, waarop men aanvankelijk alleen maar dit ene kan lezen, dat zij volmaakt onschuldig zijn aan de actuele moeilijkheden. Hoge ambtenaren, een paar professoren, een generaal en een gezant. Zulk een kabinet zou getolereerd worden tot

op het moment, dat bepaalde partijen de kans schoon zagen, om samen een nieuw spel op te zetten. En als het zover was, zou het kleurloze kabinet worden opgeruimd en nog een héél slechte aantekening achteraf krijgen. De andere mogelijkheid is, dat het een extra-parlementair kabinet zou worden met bekende gezichten. Van mensen, die zouden zeggen: u kent ons wel in de politiek, maar we zijn nu anders dan voorheen. Wij zijn nu extra-parlementair. U gelieve daaraan wel te denken.

Het is uitgesloten dat de socialisten aan zo'n kabinet zouden meedoen. Hun staatsrecht verzet er zich tegen, omdat het zich ook verzet tegen de wezenlijke eigen betekenis van het Nederlandse staatsbestel in zijn dualiteit Regeering-volksvertegenwoordiging.

De Rooms en zouden wél meedoen en bereid zijn bekende gezichten te leveren. Maar niet de méést bekende. Hun spel zou het karakter hebben van een diep doordacht positiespel op het schaakbord, met de zware stukken gedekt en de pionnen zo opgesteld, dat een ver-

• *Vervolg op pag. 2*

H. M. Koningin Juliana tijdens het uitspreken van de Troonrede

Aandacht voor de

LEDENWERVING

* *Vergeleken met de stijging van het bevolkingsaantal in Nederland is ons ledencijfer teruggelopen.*

* *Wanneer bereiken we 100.000 leden?*

NA ONS VERHAAL van de vorige week over de dringende noodzakelijkheid van het verdelen van het werkterrein van een kiesvereniging in een aantal wijken of districten is het wel goed ditmaal, overigens tegen dezelfde achtergrond, aandacht te geven aan het ledental der kiesverenigingen.

Voor de oorlog stond het met dat ledental niet zo bijzonder goed. Het aantal bewoog zich in doorsnee rond de 50.000 à 55.000. Dat is bij het tegenwoordig aantal vergeleken niet zo groot. Het tegenwoordige aantal schommelt immers rond de 90.000 à 95.000. Dat betekent op het eerste gezicht een niet onbelangrijke verbetering. Maar bij nader inzien is het toch ook weer niet zo mooi als het lijkt. Wij hebben n.l. sterk de indruk dat er aan de ledenwerving vóór de oorlog niet veel werd gedaan. Wij waren toen min of meer een verweerde partij. Wij behoefden aan de organisatie niet zo overdreven veel aandacht te geven. In de figuur van dr. Colijn hadden we een lijstaanvoerder, wiens naam een geweldige aantrekkingskracht uitoefende op brede kringen van ons volk. Dr. Colijn maakte propaganda voor zich zelf en hij deed dat door zijn suggestieve persoonlijkheid op alle mogelijke manieren. De taak van de politieke partij werd daardoor in niet geringe mate vereenvoudigd. Het was in die dagen een eer Anti-Revolutionair te zijn. Aan de versterking van de partij-organisatie werd dan ook niet veel gedaan. Trouwens het Centraal Comité kon ook bitter weinig doen, want het beschikte eenvoudig niet over de financiële middelen om iets uit te richten. De contributieafdracht der kiesverenigingen bedroeg in die dagen immers slechts een kwartje per lid, zodat de totale jaarinkomsten niet meer dan f 12.000 oeliepen. En al was de gulden toen meer waard dan tegenwoordig, een kind kan begrijpen dat men daarmee niet veel kon doen. Een balans en een resultatenrekening waren in die dagen dan ook onbekend. Een eenvoudig kasboekje van de penningmeester was meer dan voldoende.

IN EN NA de oorlog is er wel heel wat veranderd. Men zal zich nog herinneren dat in het vroege voorjaar van 1941 een algemene actie tot ledenwerving werd begonnen. Dr. Colijn achtte dat toen noodzakelijk als tegenhanger van de honderdduizenden leden waarmee de Nederlandsche Volksbeweging, toen schermde en inderdaad werden in slechts enkele weken tijds ook vele tienduizenden leden voor de Anti-Revolutionaire Partij ingeschreven.

Mede daaraan is het waarschijnlijk te danken, dat na de oorlog aanstonds het ledenaantal kon worden gebracht op meer dan 100.000 leden. De hoogste stand is geweest 102.700 leden. De contributie afdracht werd in Januari 1946 gebracht op f 0.50 per lid. Dit gaf aan het Centraal Comité een jaarinkomen van rond f 50.000.— Daarmede kon het althans iets doen, zij het nog niet veel. In September 1950 werd de contributieafdracht gebracht op f 1.25 per lid en per jaar en voor de gehuwde vrouwen op f 0.80. Het vorig jaar tenslotte werd de contributieafdracht opnieuw door de Deputatenvergadering verhoogd en wel tot f 2.50 voor de leden en tot f 1.— voor de gehuwde vrouwen.

Deze verhogingen van de afdracht hebben tengevolge gehad, dat vrijwel iedere kiesvereniging er toe is overgegaan meer nauwkeurig haar ledenaantal vast te stellen. Vroeger kwam het meer dan eenmaal voor dat een voorzitter, wanneer de kwitantie werd aangeboden, deze eenvoudig uit eigen zak betaalde. Het ging immers toch niet om zulke enorme bedragen. Maar tegenwoordig zijn de penningmeesters wat beter op hun hoede. Zij geven nu het werkelijk aantal leden op, dat ook inderdaad contributie betaalt. Het komt natuurlijk ook wel eens voor, dat men het ledenaantal een beetje aan de lage kant stelt, maar zonder meer kan worden gesteld, dat in het algemeen de opgaven wel in orde zijn.

Partij
in
actie

DIT ALLES heeft echter gedurende de laatste jaren een zekere druk uitgeoefend op de stand van het ledental. Hoe groot dit aantal momenteel is kan niet nauwkeurig worden gezegd. Het schommelt vermoedelijk tussen de 90.000 en de 95.000.

Dit verlies is op zich zelf niet zo ernstig. Dat lijkt althans zo. Maar dan wordt er toch een belangrijk ding vergeten en wel dat gedurende de laatste tien jaren de bevolking van Nederland niet onaanzienlijk in aantal is toegenomen. Per jaar komen er een 120.000 Nederlanders bij. Sedert 1945 is de bevolking met 1.500.000 mensen toegenomen. Dat betekent dus een stijging van rond 15%. Daarmede rekening houdend zou onze partij thans derhalve 115.000 leden moeten tellen. Zo beschouwd neemt de lichte teruggang, die we constateerden, een ernstiger vorm aan. Dit betekent een verlies van rond 20.000 leden, en althans een achterblijven in de groei.

Daar zijn een aantal verontschuldigende factoren voor aan te voeren, wier betekenis werkelijk niet mag worden onderschat. Daarbij mag b.v. de invloed van de emigratie niet worden vergeten. Het is n.l. opvallend, dat er onder onze leden velen zijn, die naar het buitenland vertrekken. Voegt men de verzwarening van de financiële lasten daaraan toe, dan kan er inderdaad een en ander worden verklaard.

Maar toch ook weer niet alles! En eigenlijk zouden we wat dat aangaat een goede en duidelijke afspraak moeten maken. In dit jaar maken we schoon schip wat de opgave van de ledenaantallen betreft. En vanaf 1956 beginnen we met een regelmatige ledenwerving, die in ieder geval tot resultaat moet hebben, dat we 1.000 leden per jaar winnen. En dat moet dan ook het minimum resultaat zijn dat we ieder jaar verkrijgen.

Wanneer nu alle kiesverenigingen daaraan eens zouden willen medewerken dan zou de teruggang van de laatste jaren kunnen worden gestuit en plaats maken voor een regelmatige groei en ontwikkeling. Want die regelmatige groei en ontwikkeling zijn het kenmerk van een gezond partijleven.

Wij ontkennen zeer zeker niet dat door vele kiesverenigingen regelmatig aandacht aan deze zaak wordt gegeven. Maar anderzijds zijn er nog te veel, die de energie niet opbrengen om daaraan veel te doen.

En in ieder geval moeten we er met vereende krachten naar streven dat het basisgetal van 100.000 leden weer zo spoedig mogelijk wordt bereikt.

Geblokkeerde wegen

• *Vervolg van pag. 1*

rassend pionoffer eerst geleidelijk de eigenlijke bedoeling van de speler zou onthullen. Prof. Romme is een professional.

WELNU, zo zeggen sommigen, laten we dan adviseren tot terugkeer van de „oude club”. Die heren hebben het nog al goed met elkaar kunnen vinden. Dr. Drees heeft er jaarlijks bij de algemene beschouwingen wel niet een dronk, maar wel een toast aan gewijd.

Wanneer wij hierover iets meer zeggen, dan gaan wij uit van de veronderstelling, dat een werkelijke terugkeer van het demissionaire kabinet wordt bedoeld*), en niet een nieuwe poging tot kabinetsformatie onder het mom van „reconstructie”. Dat zou een geval van politieke zwendel zijn.

TEGEN zulk een terugkeer van het demissionaire kabinet bestaan drie bezwaren.

Het eerste is een psychologisch bezwaar. Wijlen Minister De Wilde zei eens: niemand moet zo lang minister blijven, dat zijn gezicht de Kamer gaat vervelen. Men kan dat bezwaar terecht meer relief geven, door te zeggen, dat een te lang vasthouden aan hetzelfde team een frisse aanpak en nieuwe initiatieven belemmert. Wij krijgen zo langzamerhand het gevoel, dat b.v. de woningkwestie in dit kabinet meer een zaak is geworden van veel passen en meten, dan van forse nieuwe ondernemingen.

In de tweede plaats is er een staatkundig bezwaar. Wanneer het demissionaire kabinet terugkomt, dan betekent zulks een duidelijke demonstratie van onmacht bij het parlement. Als het demissionaire kabinet onder leiding stond van een man van ander allure dan Dr. Drees, dan zou het kunnen terugkeren met een boodschap aan het parlement: hier zijn we weer, de onmisbaren, en houdt u vooral koest jegens ons. En de zwakste figuur in het kabinet zou daarbij het breedst glimlachen. Al verwachten wij een dergelijke scène niet, het zit er in.

Ten slotte is er een politiek bezwaar. Wanneer het demissionaire kabinet terugkeert, zullen de fracties om strijd verklaren, dat zij nu volkomen vrij staan. Ze zullen evenwel niets doen, om dat vrij staan te demonstreren. Zij zullen alleen tweërlei woord spreken. De

„eigen” ministers zullen zij begroeten als „het betere deel” van het kabinet. Tegenover de anderen hebben zij vrij spel.

ALDUS hebben wij een analyse proberen te geven van de moeilijkheden, waarin wij met de slepende kabinetsformatie zijn geraakt.

En duidelijk zal het zijn, dat wij zowel bij een hernieuwde poging tot formatie van een extra-parlementair kabinet als bij een terugkeer van het demissionaire kabinet ernstige moeilijkheden zien.

Maar daarbij kunnen we niet blijven staan. Er zal gekozen moeten worden. En daarbij hebben zij, die in onze partij in de eerste plaats verantwoordelijkheid dragen, een zware taak. Zij hebben daarbij het partijbelang niet op de voorgrond te stellen. Beslissend is de vraag: welke oplossing is het meest in het landsbelang en vrucht van de eerlijkste politiek.

En het antwoord op die vraag hangt af van een reeks van factoren, die vandaag anders kunnen zijn dan morgen. Daarom volstaan wij nu met deze beschouwingen, en hopen later de verdere gang van zaken aan deze algemene lijnen te toetsen.

*) Een „werkelijke terugkeer” wil natuurlijk niet zeggen, dat een enkele persoonswisseling om buiten de kabinetskwestie vallende redenen, uitgesloten zou zijn.

* * **Trage commissie**

Wanneer er een moeilijk vraagstuk is, dat vele kanten heeft en waarbij vele belangen zijn betrokken, dan plegen wij veelal een studiec ommissie in te stellen om dat vraagstuk grondig te onderzoeken en om daarna in een rapport aan te geven langs welke weg een oplossing zou kunnen worden bereikt. Tegen een zodanige gang van zaken is geen enkel bezwaar: integendeel, door overweging en bestudering in een rustige sfeer kan vaak een goed resultaat worden geboekt. Mits . . . deze commissie ook aanpakt en niet jaar op jaar op de resultaten van haar arbeid laat wachten, want dan is de indruk gerechtvaardigd, dat men als een kat om de hete brei heendraait en daar hebben wij geen commissie voor nodig.

Een merkwaardig staaltje van traagheid op dit gebied kwam ons dezer dagen onder ogen. Door minister Mansholt werd in 1947 een commissie ingesteld om advies te geven inzake de productie en afzet van tuinbouwproducten. Deze commissie heeft u kort geleden — in 1956 dus! — haar rapport laten verschijnen. Negen jaar is de commissie aan het werk geweest! In dat tijdsverloop zullen de te bestuderen problemen wel herhaalde malen een ander karakter hebben gekregen. Een zodanige werkperiode op een bepaald vraagstuk nader te bezien lijkt ons niet direct bevorderlijk om in den vervolge al te spoedig de hulp van commissies in te roepen. Juist in deze dynamische tijd zouden wij dan gemakkelijk de boot kunnen gaan missen.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), R. Gosker, Jac. S. Hoek, Prof. Dr. J. J. de Jong, S. J. Jonker, A. R. de Kwaadsteniet, J. D. Troostheide.
Secretaris: G. J. H. Griffioen.

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage. Telef. K 1700-115935. Giro 89673. VOOR ADVERTENTIES: Kon. Wilhelminalaan 34, Leidsehendam. Tel. K 1761-1646.

ABONNEMENTSPRIJS f 6.20 per jaar. f 1.55 per kwartaal, giro 89673.
STUDENTENABONNEMENT f 4.— per jaar LOSSE VERKOOP f 0.20.

BOEKEN en periodieken

IN het onlangs verschenen augustusnummer van het maandblad *Anti-Revolutionaire Staatskunde* schrijft mr. H. van Andel een artikel, onder de titel: *Om de toekomst van Nederlands Nieuw-Guinea.*

Na een overzicht van feitelijke aard en van de mogelijkheden van oplossing in het geschil over de staatkundige status van Nieuw-Guinea geeft de schrijver een aantal opmerkingen over hetgeen de bespreking van dit vraagstuk vertoeft. Daarna wordt aandacht besteed aan de Indonesische aanspraken op Nieuw-Guinea. Nederland behoudt verantwoordelijkheid ten opzichte van de gang van zaken in Indonesië ook na de staatkundige scheiding van 1949. Indien over Indonesië een geest vaardig wordt die over heel Azië en Afrika voelbaar is, een geest die niets goeds kan brengen, dan heeft ook Nederland de zedelijke plicht naar vermogen daartegen in te gaan. Na een bespreking van het belang der inheemse bevolking volgt een hoofdstuk over twee stukken, die van kerkelijke zijde over dit vraagstuk zijn verschenen, te weten een feitelijk overzicht, uitgaande van de Oecumenische Raad der Kerken, en de Oproep van de Synode der Hervormde Kerk. Ten opzichte van dit laatste stuk blijkt van ernstige kritiek op de inhoud. In zijn conclusie stelt schrijver dat de Regering, gezien het belang der inheemse bevolking, verenigd met andere overwegingen, niet anders kan doen dan haar aanspraken op Nieuw-Guinea met alle beschikbare middelen te handhaven. Dit neemt niet weg dat in zuiverder sfeer — en daar waar zulks tot zuivering van sfeer bij behoud van waardigheid kan strekken — de geest ontvankelijk moet blijven voor nieuwe wegen. In dit opzicht verdient ernstige aandacht hetgeen daarover geschreven werd in *Wending* van juli-augustus 1956 door baron Van Asbeck.

In een tweede artikel, getiteld: *Christendom en neo-socialisme*, onderwerpt prof. dr. S. U. Zuidema gedeelten van een drietal publikaties van socialistische zijde aan een kritische beschouwing.

In de eerste plaats wijdt hij aandacht aan het artikel van dr. S. Rozemond in het meinumner van het maandblad *Wending* over: *Christelijke vrijheid en politieke partijkeuze*, geschreven naar aanleiding van het gelijknamige artikel van prof. Herman Ridderbos in *A.R.S.* van november 1955. In dit laatste artikel had prof. Ridderbos gesteld, dat 't onmogelijk is, in een partij, die als zodanig het Woord Gods niet tot rechtsnoer voor haar politieke handelen aanvaardt, de christelijke politieke vrijheid en verantwoordelijkheid naar haar aard voluit tot uitdrukking gebracht te zien, terwijl dit in een christelijke politieke partij juist wel mogelijk zou zijn. Hiertegenover had dr. Rozemond betoogd, dat dit vaststellen van de onmogelijkheid en dit geven van schijnzekerheid halfwaarheid of leugen was. Prof. Zuidema toont aan, dat dr. Rozemond zelf mogelijkheden en zekerheden vaststelt door zijn toetreding tot de P.v.d.A., waarbij het opvalt dat hij in zijn geloofswoordstuk bij de P.v.d.A. blijft staan.

Gedeelten uit het speciale nummer van *Socialisme en Democratie* uitgegeven ter gelegenheid van het tienjarig bestaan van de P.v.d.A., geven schr. vervolgens aanleiding stil te staan bij een vraagstuk, waarin z.i. de kern van het geschil tussen P.v.d.A. en A.R.P. is gelegen. Dit vraagstuk kan worden geformuleerd als: antithese of solidariteit. Deze formulering voldoet schr. echter niet, omdat partijvorming nu eenmaal een antithetisch element in zich draagt. De eigenlijke vraag is, welke solidariteit men kent in het Nederlandse volk, bij volledige aanvaarding van het gegeven, dat het geestesleven van dit volk verscheiden is en uiteindelijk antithetisch gericht. Schr. betoogt dat de P.v.d.A. exclusief neo-socialistisch is en vrijzinnig protestants. Daardoor kan zij een ander beginsel niet meer ernstig nemen.

Tenslotte maakt prof. Zuidema nog een enkele opmerking naar aanleiding van het geschrift van mr. dr. A. A. van Rhijn, *De protestants-christen in de Partij van de Arbeid*. Schr. is van oordeel, dat er na de vorige publikaties van dr. Van Rhijn in dit geschrift niets nieuws meer wordt geboden, terwijl deze nog steeds niet tot helderheid is gekomen.

met nummer wordt besloten met een binnenlands overzicht van de hand van dr. E. Diemer.

Evenwicht tussen Amerika en Rusland

WANNEER er iets is dat opvalt in de ontwikkeling van het conflict over de Egyptische naasting van het Suezkanaal, dan is het de zorgvuldigheid waarmee de beide grootste mogendheden, Amerika en Rusland, er voor werken niet rechtstreeks militair in dat conflict te worden betrokken.

De eerste die daarvan deed blijken was partijsecretaris Chroesjtsjef. Aan de ene kant moedigde hij Nasser in zijn verzet tegen de Londense besluiten aan, doch aan de andere kant limiteerde hij tevens de mate waarin Rusland zich voor dat conflict militair zou interesseren. Chroesjtsjef zei n.l. dat ingeval van Britse en Franse militaire maatregelen tegen Egypte, dit land niet alleen zou staan, doch zou mogen rekenen op de steun van „vrijwilligers”. De Russische steun zou aldus een gelijk karakter dragen als de Chinese in het Noordkoreaanse conflict: wapenleveranties, zoals thans reeds plaats hebben, alsmede hulp van vrijwilligers, hetzij van Russische, hetzij van satellietherkomst.

De Spaanse burgeroorlog in de dertiger jaren gaf een gelijk beeld te zien aan beide zijden van de politieke streep, de Russische hulp aan de ene, de Duitse aan de andere zijde. Doch de beide grote mogendheden zelf bleven rechtstreeks militair buiten het conflict.

Aan de andere kant heeft President Eisenhower duidelijk Amerika buiten een deelname aan gewapende actie tegen Nasser gehouden. Politiek klettert de republikeinse partij niet met de sabel sedert zij als de vredesduif bij de vorige presidentsverkiezingen aan de macht is gekomen en sedertdien op verschillende vredestichtende successen kan bogen. Vlak vóór de nieuwe verkiezingen zal zij dit aureool om de slapen niet in de waagschaal stellen.

Militair is daar ook geen noodzaak voor, daar Engeland en Frankrijk de zaak wel alleen kunnen opknappen, tenzij Rusland daadwerkelijk zich algeheel aan de zijde van Nasser zou scharen. Doch, zoals hierboven gezegd, is dat niet het geval en zo kunnen beide grote tegenstanders zich op de achtergrond houden. Eisenhower kan daarom positief verklaren dat hij Amerika niet om het Suezkanaal in oorlog zal brengen, tenzij het Congres de oorlog verklaart en tenzij Amerika zelf zou worden aangevallen. In dat laatste geval zal hij zonder machting van het congres af te wachten met alle beschikbare middelen (d.w.z. met de volle zwaarte van de massaverdelingswapens) terugslaan.

Beide grote mogendheden hebben derhalve haar positie militair bepaald en daarvan duidelijk aan elkaar en aan de betrokken partijen kennis gegeven. Ten overvloede erkende Eisenhower nog het recht van Engeland en Frankrijk om militaire maatregelen toe te passen, indien de vreedzame zouden mislukken. Met andere woorden: de mogelijkheid tot een oplossing van het Suezkanaalconflict, desnoods met de sterke vuist, zonder het risico dat daaruit een algemene oorlog behoort voort te vloeien, is hiermede aangegeven.

De terughoudendheid van beide grote mogendheden is te opmerkelijk om daarvoor niet naar een verklaring te gaan zoeken. We zijn nooit ver van de waarheid af indien we deze zoeken in de strategische sfeer.

Bestaat er een evenwicht van strategische krachten, dan zijn beide partijen uiterst behoedzaam geen wapengeweld tegen elkaar te ontkenen. Ook voor een agressieve mogendheid heeft een oorlog slechts zin indien er een zekere kans op een overwinning bestaat. Een niet-agressieve zal zich slechts in oorlog begeven indien haar levensbelangen worden bedreigd en het dus gaat om capituleren of vechten.

Zelfs al moet Amerika vandaag de dag nog militair sterker worden geacht dan Rusland, dan nog zou dit Amerika niet in de verleiding brengen, tenzij zelf aangevallen, een totale oorlog met Rusland te riskeren, eenvoudig om het feit, dat men dan wel een militaire overwinning zou kunnen behalen, doch dat dit een Pyrrhus-overwinning zou zijn, die gelijk zou staan met bijna gehele zelfvernietiging, derhalve een politieke nederlaag.

Hetzelfde geldt voor Rusland en dit à fortiori daar het zich terdege bewust is, dat er wel een evenwicht van krachten bestaat in die zin dat dit van eventuele Amerikaanse agressie weerhoudt, doch dat dit evenwicht in feite een Amerikaanse overwicht is, dat uiteindelijk, na eventuele aanvankelijke plaatselijke successen, toch een Russische nederlaag zou teweegbrengen met een algehele ineenstorting van het economische en politieke stelsel.

Deze wederzijdse militaire stand van zaken mogen wij nader toelichten, omdat daarover nog al wat propagandistische humbug is geschreven, vooral in Amerika, waar men het heeft willen doen voorkomen alsof Rusland bezig is de hegemonie in de massaverdelingswapens te veroveren.

Onze militaire medewerker komt in dit artikel tot de conclusie, dat Amerika, zowel als Rusland niet rechtstreeks in het conflict rondom het Suezkanaal willen worden betrokken.

De wederzijdse strategische verhouding wordt beheerst door een aantal factoren, die zich niet uitsluitend in cijfers laat uitdrukken. Zij omvatten zowel de aantallen en typen bommenwerpers, de voorraden A- en H-bommen, de beschikbare bases, de soorten en aantallen zogenaamde ballistische raketten, alle derhalve offensieve middelen, als de defensieve middelen in de vorm van aantallen en typen van jachtvliegtuigen, luchtafweerraketten en -artillerie, radarmeldings- en gevechtsleidingssystemen en in het algemeen in dit verband de stand van de electronica voor de luchtafweer.

We mogen in het kort de invloed van enkele factoren aangeven. Men onderscheidt zware en middelzware bommenwerpers. De eerste soort, thans in Amerika het type B-52 en in Rusland de Bison, kan in Amerika opstijgen en zonder tussenlanding naar Rusland een H-bom overbrengen en daarna op zijn Amerikaanse basis terugkeren. Hetzelfde geldt voor de Bison, uit Rusland agerend. Aan beide zijden zijn dus de aanvalsmogelijkheden bij gelijke aantallen theoretisch gelijk.

Doch in de praktijk valt dit door geostrategische factoren anders uit. De Russische bommenwerper wordt door het ver vooruitgeschoven Amerikaanse radarscherm in Europa, Azië en in de Poolzee veel eerder gemeld op zijn vlucht naar haar Amerikaanse doel dan de Amerikaanse bommenwerper naar haar Russische doel. Op vele plaatsen langs de periferie van Rusland geschiedt dit laatste eerst bij de grensoverschrijding van het Russische gebied. De Russische bommenwerper staat dus veel eerder en veel langer aan de Amerikaanse luchtafweermaatregelen bloot en loopt dus een veel grotere kans te worden onderschept en afgeschoten, eer zij haar doel bereikt. Bovendien kan de Amerikaanse bommenwerper tot op grote afstand in het Russische gebied worden beschermd door lange afstandjagers, die opstijgen van vliegvelden, gelegen nabij de Russische grens (b.v. in Turkije, west-Duitsland, Noorwegen), terwijl de Russische bommenwerpers het zonder deze beschermende jagers moeten stellen. Ook dit komt de kans van de Amerikaanse bommenwerper om haar doel te bereiken zeer ten goede in tegenstelling met haar Russische collega.

Deze zullen daardoor gedwongen worden ter eigen beveiliging in sterke gesloten formaties te vliegen, zodat de vliegtuigen elkaar onderling kunnen steunen tegen aanvallen van jachtvliegtuigen. Mede om die reden (tevens om een zwaar bompatroon op het doel te krijgen) hadden de strategische bombardementen in de laatste wereldoorlog in massavluchten plaats.

Doch Amerika heeft thans de luchtafweerraket Nike B (een geleid projectiel), voorzien van een atoomkop, die hoog in de lucht tot ontploffing kan worden gebracht en dan in een straal van ten minste 1 mijl elk vliegtuig vernietigt. Dit dwingt dus de massavlucht tot zeer grote verspreiding en individueel optreden. Hierdoor echter wordt de individuele bommenwerper een gemakkelijker aan te grijpen doel voor jachtvliegtuigen. Alle genoemde factoren zijn derhalve in het nadeel voor de Russische bommenwerper en maken de waarde van de wederzijdse aantallen relatief d.w.z. voor Rusland belangrijk zwakker dan voor Amerika.

Zijn in de categorie zware bommenwerpers de Russische dus reeds in het nadeel, nog sterker spreekt dit nadeel in de categorie der middelzware bommenwerpers van het Amerikaanse type B-47 en de Russische Badger. Deze typen hebben slechts een beperkte actieradius, zodat de vliegvelden niet te ver van de doelen moeten zijn gelegen. Amerika beschikt daartoe over een gordel van strategische bases rondom Rusland, zowel te land als ter zee in de vorm van de vliegkampschepen van 45.000 tot 60.000 ton. Rusland heeft in dit opzicht slechts mogelijkheden uit oost-Siberië en staat derhalve ook in dit opzicht ver bij Amerika ten achter.

Ten slotte zijn de voorraden A- en H-bommen aan Amerikaanse zijde ongetwijfeld nog ruimer dan aan Russische zijde. Doch dit is slechts een betrekkelijk voordeel. Wanneer men een ander land kan vernietigen met 100 H-bommen dan heeft het weinig betekenis of men er 200 heeft aan de ene en 100 aan de andere zijde. Met andere woorden bij een betrekkelijk laag aantal zijn beide partijen in feite, wat voorraden betreft, atomisch verzaaid en bestaat uit dien hoofde een evenwicht.

Liggen derhalve de kaarten op luchtstrategisch gebied beslist nog sterk ten gunste van Amerika en kan derhalve eer van een militair overwicht worden gesproken, politiek draagt dit overwicht ten slotte het karakter van een evenwicht, omdat Rusland, niettegenstaande de geschetste handicap, thans in staat is Amerika zulke zware verliezen toe te brengen, dat dit land dit niet uit eigen beweging wenst te riskeren, ook al weet het dat het als overwinnaar (doch dan gelijk aan Pyrrhus) uit de strijd zou komen.

Het is om dit politieke evenwicht, dat beide partijen zich thans van het Suezkanaalconflict militair distantiëren en een eventuele gewelddadige oplossing aan anderen overlaten. Deze kunnen dit doen, mits zij zorg dragen geen vitale belangen van de militair neutraal toezienende voogden te bedreigen noch door te grote omvang in soort der gebezigde middelen en terrein het conflict als een olievlek te doen uitgroeien. De grens in omvang (geografisch) zal daarbij wel liggen in Egypte en eventueel aangrenzende, in het conflict medegesleept wordende Arabische landen en in middelen in een beperking tot het gebruik van tactische conventionele wapens. Hiermede schijnen ook de contouren van mogelijke toekomstige locale conflicten te zijn geschetst.

**Koopt een goed
kostuum**

enorme keuze tegen uiterst
scherp gestelde prijzen.
De eerste reis is lonend

**DUTHLER
VARSSEVELD**

HILVERSUM

C. VAN DEN BRINK

Fa Erven G. H. van den Berg

Schildersbedrijf

VAARTWEG 73 - Telefoon 5561 - HILVERSUM

JAN VAN DEN BRUL

- ★ HEREN- EN JONGENSKLEDING
- ★ SPORT- EN REGENKLEDING
- ★ BETERE BEDRIJFSKLEDING

HILVERSUM — GROEST 60 — TELEFOON 2614

Voor **GOEDE LECTUUR** voor Bijbel, boek of tekst...
Voor **DE VULPEN**, die U uit honderden kiest.....
Voor **THUIS of KANTOOR** voor alles benodigd bij schrijven, rekenen, tekenen

Ga naar 't Goische Boekhuis

waar U goed en billijk wordt bediend.....
HAVENSTRAAT 25, HILVERSUM, TEL. 7238-7000
Showroom voor kantoren: HAVENSTRAAT 2 b

GROOTHANDEL — KLEINHANDEL

Vertegenwoordigster

STAATSMIJNEN LIMBURG

DEKKER VOOR KOLEN

MEER DAN 100 JAAR

Kolenstraat 17—21 - HILVERSUM - Tel. 6644—6645
Na 6 uur: 9432

WORDT LID VAN DE

Prot. Christelijke Begrafenis Stichting

„GOOI EN EEMLAND”

HILVERSUM - Tel. 4975—10574
Inlichtingen bij uw kosters.

Cinderella

Het modehuis met de ruime keuze, ook in grote maten en voor oudere dames!

★ Elegant, prettige pasvorm, voordelig!

HAVENSTRAAT 53 - HILVERSUM - TELEF. 2151

DE DEUR UIT... DIE WAS

Als U alles rekent is Reijmerink beter en voordeliger!
REIJMERINK wast goed goed goed!
en is op de duur heus voordeliger!

Reijmerink - 's-Graveland

Tel. K 2950 - 8862

DE SPAARBANK

Hilversum - Bussum - Huizen
Loosdrecht - Mulden - Naarden

EEN UITKOMST VOOR MAAGLIJDERS

Maaglijders, U kunt weer alles gaan eten. De echte C-R MAAGTABLETTEN zijn weer in Nederland verkrijgbaar.

C-R MAAGTABLETTEN

geven direct verlichting en zijn pijnstillend.

De echte Amerikaanse C-R Maagtabletten zijn die lichtgele tabletten. Alleen verkrijgbaar bij:

LOUIS RIETBERGEN

NIEUWE BINNENWEG 400 - ROTTERDAM
Vraagt inlichtingen zonder enige verplichting.

Rijwielen direct van de fabriek

Besparing f 60 per fiets. Gratis prijscourant A-E. Zie nrs 5-6 f 168.50 met knijpremmen, drie-versnellingsnaaf (org. S-A) aluminiumvelgen, enz. Franco huis. Ook gemakkelijke betalingscondities.

SIMBA-RIJWIELENFABRIEK

's-Gravenzande, telefoon 673. Voor Noord-Holland: L. Couperusstraat 2, Amsterdam-W., telefoon 131448.

Bloemistknechten gevraagd

Voor vakopleiding is te Aalsmeer goede gelegenheid.

M. C. van Staaveren — Aalsmeer

Hornweg 24

De minister zegt: „Nie

HET IS met de toestand van 's lands financiën als met een patiënt: familieleden en goede vrienden leven als het ware dag en nacht mee. Maar de oppervlakkige kennissen komen alleen maar eens even aanlopen als de dokter geweest is en vragen dan: „Hoe is het ermee? Wat heeft ie gezegd?” En als het antwoord niet al te ongunstig luidt, blijft men nog even napraten en gaat dan opgewekt zijns weegs.

Voor wat betreft de toestand van 's lands financiën zijn verreweg de meeste Nederlanders niet meer dan zeer oppervlakkige kennissen. Als de miljoenennota verschenen is en de minister van financiën als de bij uitstek deskundige zijn cijfers en zijn toelichting gegeven heeft en zijn visie op de algemene situatie heeft gespuid, och, dan is er wel enige belangstelling. Met meer dan gewone interesse slaat men de krant open om te zien „hoe het ermee is”. En als dan het oordeel van de minister luidt: „redelijk goed” en de krant verder niet al te veel kritiek laat horen, dan praat men er nog eens even over na en de volgende dag is men de miljoenen en miljarden al weer vergeten!

Juist? Misschien niet, maar wel begrijpelijk. Het is nu eenmaal voor verreweg de meesten volkomen onverteerbare kost. En toch..... gaat het in die miljoenennota over u en over mij. Niet alleen dat ons aller belastinggeld erbij betrokken is — het gaat er net zo goed over wat u en ik in ons persoonlijk

wat er aan te doen is om de balans weer in evenwicht te brengen.

Daarbij heeft de S.E.R. keus uit verschillende mogelijkheden. De beste mogelijkheid is natuurlijk om de produktiviteit op te voeren. Als er zoveel geld binnenkomt dat we kunnen kopen wat we willen, is er geen vuiltje aan de lucht. Maar een dergelijk advies zou het intrappen van een open deur zijn omdat toch al het mogelijke gedaan wordt ter opvoering van de produktiviteit. Men zal het dan ook in de volgende factoren moeten zoeken, die weliswaar door de minister van financiën niet zo op een rijtje worden opgesomd, maar waarnaar hij toch zo tussen de regels door wel een hint geeft:

- 1 Het afremmen van de bestedingen. In ronde woorden wil dit zeggen dat het Nederlandse volk het wat zuiniger zal moeten doen. Als straks de premie voor de ouderdomsvoorziening zal worden geheven, kan men b.v. een gedeelte van die premie niet compenseren door loonsverhogingen. In feite krijgt men dan derhalve een loonsverlaging.
- 2 Het verminderen of afschaffen van de subsidies op levensmiddelen. „In de begroting van het Landbouw-Egalisatiefonds konden nog geen concrete voorstellen tot vermindering of afschaffing van de consumentensubsidies worden opgenomen — zo zegt minister Van de Kieft — omdat in beginsel nieuwe beleidsinitiatieven aan het nieuwe kabinet dienen te worden overgelaten.” Het woordje „nog” spreekt in deze zin voor zichzelf. Men zal dan

Wij leven toch weer op te grote voet

leven wel of niet kunnen doen. Want „de toestand van 's lands financiën” mag dan voor velen een onlosbaar raadsel zijn, toch gelden er precies dezelfde wetten als in uw en mijn huishouden: men kan alleen maar geld uitgeven als men het heeft!

En als men niet genoeg heeft moet men naar wegen en middelen zoeken om de eindjes aan elkaar te knopen. Wat dit zeggen wil dat, als de toestand van 's lands financiën „zorgelijk” is, u en ik er wel degelijk bij betrokken zijn en mogelijk een stukje van onze welvaart zullen moeten prijsgeven.

„Niet geheel bevredigend” — dat woord is gevallen op Prinsjesdag 1956 met betrekking tot de financieel-economische situatie van ons land. Voor insiders was dat geen verrassing — maar misschien wel voor de velen die, zich verlustigend in de schone klank van het woord hoogconjunctuur, zich op de derde dinsdag in september liever in het vrolijke gewoel van de residentie op Prinsjesdag zien opgenomen dan te luisteren naar de stem van een minister van financiën. Voor hen moet die uitdrukking „niet geheel bevredigend” een merkwaardige verrassing zijn geweest op „eze toch al merkwaardige Prinsjesdag-met-een-demissionair-kabinet.

Dat demissionair zijn doet echter aan de woorden van de heer Van de Kieft niets af. Laat hij dan een heelmeeester zijn die (misschien) op het punt van vertrek staat en die er zich daarom wel voor wacht medicijnen te gaan voorschrijven — zijn woorden dienen toch ernstig genomen te worden.

Wat staat er in de miljoenennota? Dit: „In het licht van de huidige economische situatie, met name ten aanzien van de betalingsbalans en de kapitaalmarkt, kan naar de mening van ondergetekende de ontwerp-begroting 1957 niet geheel bevredigend worden geacht.” En wat betekent dat? Op de meest simpele manier gezegd gaat het om deze twee punten:

- 1 Naar het oordeel van de minister leven we op het ogenblik op een te grote voet.
- 2 De minister voorziet dat het hem moeilijk zal vallen het geld bijeen te brengen dat nodig is om alle plannen te bekostigen.

De betalingsbalans

BEGINNEN we bij het eerste, de moeilijkheden betreffende de betalingsbalans. Weer zo simpel mogelijk gezegd is de betalingsbalans de optelsom van hetgeen we als volk verdienen en hetgeen we uitgeven. Geven we teveel uit dan wijst de betalingsbalans een negatief saldo aan en moeten dus de reserves worden aangesproken. Zijn we zuinig en werken we hard dan blijft er een overschot en stijgen de reserves.

Welnu, op het ogenblik zijn we bezig in te teren en dat is een kwaad ding in een tijd van hoogconjunctuur. Juist nu immers moeten we zorgen dat we een appeltje voor de dorst hebben, want er is toch wel niemand die gelooft dat er nooit meer kwade tijden zullen aanbreken. De minister heeft geconstateerd dat de deviezenreserves in de loop van het jaar een niet onbelangrijke teruggang te zien hebben gegeven. Voor het eerste halfjaar is er zeker een tekort op de betalingsbalans en ten aanzien van het tweede halfjaar is de minister bepaald niet optimistisch. Als het goed is moet daaraan dus iets gedaan worden. Men zal zich herinneren dat deze zaak kort geleden is voorgelegd aan de Sociaal Economische Raad, het toporgaan van ons bedrijfsleven. Deze Raad zal op zeer korte termijn advies moeten uitbrengen over de vraag

rekening moeten houden met een stijging van de kosten van enkele levensmiddelen.

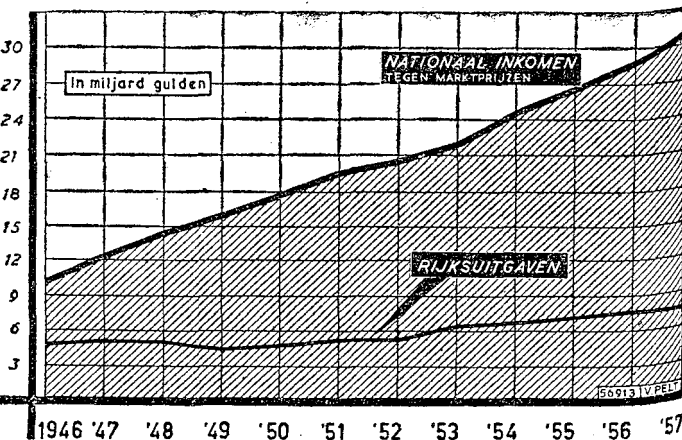
- 3 De investeringen enigermate tegen te houden. Op het ogenblik worden tal van investeringsfaciliteiten verstrekt — men kan met deze faciliteiten wat minder gul worden.
- 4 Het weer invoeren van omzetbelasting op die produkten die hiervan korter of langer geleden zijn vrijgesteld. Voor suiker en textiel is dit vrijwel zeker het geval, omdat bepaald was dat de vrijstelling van omzetbelasting zou lopen tot 1 januari 1957. En ook andere produkten zouden hiervoor in aanmerking komen die nu zijn vrijgesteld.
- 5 Het temporiseren van grote werken die belangrijke geldsommen vragen. Nederland heeft op het ogenblik heel wat onderhanden: het deltaplan, de zuidoostwerken, tal van cultuurtechnische werken als her- en ruilverkaveling, een wegenplan, dat er zijn mag, enz. De vraag is natuurlijk of dit allemaal tegelijk kan. Of het niet beter zou zijn sommige werken naar een later tijdstip te verschuiven. Dit klemt temeer omdat deze werken prachtig geschikt zouden zijn om bij een eventuele omslag van de conjunctuur de mogelijke werkloosheid op te vangen.

Te hoog niveau?

NATUURLIJK is dit alles niet zo prettig. En ongetwijfeld zullen sommigen — met deze begroting in de hand — zeggen: „Laat het Rijk eerst maar eens het goede voorbeeld geven. Het uitgavniveau is immers schandelijk hoog. Voor 1956 zal het vermoedelijk zelfs rond de f 7,7 miljard komen te liggen dus nog bijna een miljard hoger dan de minister een jaar geleden had begroot!”

Dat is waar en we zullen ons hier niet gaan verdiepen in de vraag over het uit deze getallen sprekende beleid van deze minister. Maar er is wel iets anders: meestal krijgt men geen antwoord op de vraag welke concrete bezuinigingen de mensen die deze kritiek uiten, willen zien doorgevoerd. Laten we het eerlijk stellen: ook in onze kringen wordt dikwijls gezegd dat de Staat te veel taken aan zich trekt en dat dat de oorzaak is van het veel te hoge uitgavniveau — maar als we eens met elkaar zouden mogen uitmaken welke taken er dan moeten worden afgestoten, dan zouden we het zeer waarschijnlijk toch niet eens worden!

Desalniettemin, niemand zal willen ontkennen dat de staatsbegroting langzamerhand toch wel op een heel hoog niveau komt te liggen. Bezieet men het echter wat nuchter en gaat men de cijfers leggen naast het nationaal inkomen, de som dus van al onze gezamen-

„geheel bevredigend”

lijke inkomens, dan blijkt die verhouding de laatste jaren eerder gunstiger dan ongunstiger te worden. Bijgaande statistiek brengt dat in beeld en we willen u niet verder met cijfers vermoeden. Vast staat dat er in dit opzicht een tendens is te bespeuren die tot dankbaarheid mag stemmen. Want men mag van mening verschillen over de vraag welke verhouding er in een gezonde staatshuishouding behoort te bestaan tussen nationaal inkomen en staattuitgaven en tussen nationaal inkomen en belastingen — men zal moeten constateren dat dit niet veel meer is dan een academische vraag en dat veranderingen slechts op lange termijn zijn aan te brengen. Wil men althans geen chaos veroorzaken.

Conjuncturomslag

EEN ANDERE OPMERKING die men in dit verband meermalen kan horen is deze: „Wat gaat er gebeuren als de conjunctuur eenmaal omslaat? Komen we dan niet in een chaos terecht? Immers, dan lopen de middelen met sprongen terug — en waar blijft men dan met zijn torenhoog uitgavenpeil?”

Weet u wat het antwoord is van de moderne econoom? Dit: „Als de conjunctuur omslaat is er geen sprake van dat de uitgaven omlaag zouden moeten. Integendeel, de uitgaven moeten dan omhoog omdat men dan werkgelegenheid moet scheppen en omdat men dan steun moet bieden. En dat kan! In een tijd van laagconjunctuur is er immers een overvloed van kapitaal. De Staat kan lenen zoveel men wil. Dat kan nooit een moeilijkheid zijn.

Maar..... er is een maar bij. Men moet ervoor zorgen dat het te lenen bedrag nooit zo hoog is dat de verplichtingen van rente en aflossingen een belastingverhoging noodzakelijk zouden maken. Daarom is het zaak in een tijd van hoogconjunctuur zoveel schuld af te lossen als maar enigszins mogelijk is!”

☆
Wegens ontstentenis van minister Van de Kieft heeft dr. Drees dit jaar de miljoenennota van de Staten-Generaal aangeboden.

☆
Ziet u dat we toch weer terugkomen bij de zuinigheid die betracht moet worden, ook nu en juist nu?

Tekort aan geld

HET TWEDE ASPECT van deze miljoenennota: het kastekort. De heer van de Kieft schat dit voor 1957 op 900 miljoen gulden. Natuurlijk moet men hier niet te somber tegenaan kijken, want ieder jaar belopen de stortingen die door rijksfondsen en instellingen worden verricht op de voorinschrijfrekeningen ter deelneming in uit te geven staatsschuld, zo'n paar honderd miljoen. En ook de te nemen maatregelen op pensioengebied brengen bijkans evenveel op als ze kosten. Desalniettemin ziet de minister toch wel wolven op de weg, want er is — zo schrijft hij — een duidelijke tendentie tot verkrapting op de kapitaalmarkt. Weliswaar beweegt het totaal der particuliere besparingen zich op een hoog niveau maar ook de kapitaalsbehoefte van allerlei sectoren is zeer aanzienlijk. Het bedrijfsleven heeft grote sommen nodig om „bij” te kunnen blijven op de wereldmarkt; gemeenten en provincies vragen geld, voor woningbouw bij voorbeeld. Overal is vraag naar kapitaal en dat is duidelijk te merken op de kapitaalmarkt.

En zo komen we weer bij ons uitgangspunt terug: zuinig zijn. Immers, wat zijn eigenlijk de middelen van de staat? Voor het overgrote deel is dat toch alles wat wij via onze belastingbiljetten bij elkaar brengen en wat wij aan de staat lenen nadat we het bij elkaar gespaard hebben. Dus: doen wij zuiniger dan heeft de

staat ook minder moeite met de financiering van zijn uitgaven.

Daarnaast zal er „gegeven en genomen” moeten worden. Men kent in dit verband het verloop van zaken tijdens de onderhandelingen tussen de eerste kabinetsformateur dr. Drees en de minister van oorlog, ir. Staf. De laatste kon op goede gronden aantonen dat er meer geld nodig was dan de voegestane f 1350 miljoen, wilde Nederland althans zijn Navo-verplichtingen nakomen. Maar de formateur meende dat deze verhoging thans niet verantwoord zou zijn. In de miljoenennota kan men de ontknoping lezen: er is een bedrag van f 1450 miljoen uitgetrokken en men heeft verschillende voorgestelde plannen naar later verschoven. Het compromis!

Is de toestand van 's lands financiën zorgwekkend? Ja en neen! Hij is zorgwekkend als het Nederlandse volk weigert de consequenties te trekken van de cijfers die thans zijn overgelegd. Als wij ons gedragen als „kennissen die eens even komen aanlopen” en verder niets. Daarom hebben wij u op een heel simpele wijze die toestand voorgelegd. Zonder in de finesses van deze miljoenennota te treden. Is dat misschien niet een dankbare taak voor de kiesverenigingen? Het kan politiek meeleven stimuleren.

BELIJDEN EN BELEID

HET IS een goede gedachte geweest van de Christelijke Middenstandsbond om in een bondige en zeer smakvol uitgevoerde brochure onder de titel „Belijden en beleid” een samenvatting te geven van de belangrijkste doeleinden die deze bond nastreeft.

De middenstand neemt in het geheel van de Nederlandse economie een zeer gewichtige plaats in. Tot deze nijvere bevolkingsgroep behoren de ondernemers in de detailhandel en het ambachtsbedrijf en ook de kleinere vervoerders worden er toe gerekend. Evenals op andere terreinen is het ook in de middenstandsector dringend noodzakelijk om door onderling overleg en gezamenlijke belangenbeharing op vruchtbare wijze de hier aanwezige — veelszins ingewikkelde — vraagstukken tot oplossing te brengen. Een oplossing die ten diepste alleen kan worden gevonden indien gebouwd wordt op de hechte grondslag van het Evangelie.

Het behoeft geen betoeg dat het werk van de Christelijke Middenstandsbond in dit licht bezien van grote betekenis is. Deze bond telt momenteel ongeveer 24.000 leden en rond 39 aangesloten vakorganisaties. Dit getal zou veel groter kunnen zijn en het uitgeven van de vermelde brochure heeft dan ook mede een belangrijke propagandistische betekenis.

Het is geen urgentieprogramma met concrete verlangens: een zodanig programma zal in het komende najaar in het licht worden gezonden. Het trekt wel als werkprogramma een aantal forse principiële lijnen, die een inzicht geven in het te volgen beleid.

Ondernemers

In enkele hoofdstukjes worden een aantal belangrijke punten onder het oog gezien. Wij willen in het onderstaande hieruit een greep doen. Over taak en plaats van ondernemer en onderneming worden behartenswaardige dingen

gezegd. Ten aanzien van de ondernemersfunctie wordt opgemerkt: „Dat zijn mensen, die met behoud van de mogelijkheden, die aan hen gegeven zijn, een nieuwe ontwikkeling op gang brengen. Onze zaak, ons kapitaal, onze vak-kennis, onze opleiding in het algemeen, het zijn gaven, waarover wij beschikken, niet alleen in ons eigen belang, maar — zelfs in de eerste plaats — in het belang van de samenleving”.

De sociaal zwakkere

Een moeilijk vraagstuk wordt gevormd door de vele kleinen in den lande, die hun hoofd boven water trachten te houden in een zeer kleine onderneming, die onvoldoende rendement afwerpt. Ter oplossing hiervan wordt gedacht, niet aan een systematische sanering van overheidswege, doch veel meer aan een persoonlijk contact, dat kan leiden tot een omschakeling op een ander beroep, aan voorlichting ter verkrijging van een betere bedrijfsvoering, aan verhuizing naar een plaats waar betere afzetmogelijkheden zijn, aan financieringsfaciliteiten en aan uitkoopmogelijkheden.

Vestigingspolitiek

Dat aan de vestigingspolitiek aandacht wordt gewijd behoeft geen verwondering te wekken. Het gaat hier om steeds wisselende verhoudingen. Een star beleid schiet zijn doel voorbij. De baan moet vrij gehouden worden voor nieuwe initiatieven, terwijl de te treffen regelingen in overeenstemming moeten zijn met de snelle ontwikkeling van onze tijd.

Opleiding

Vakmanschap is voor de middenstander een onvermijdelijk vereiste om zijn taak naar behoren te kunnen vervullen. De vakopleiding door middel van het nijverheidsonderwijs dient alle aandacht te ontvangen. De middenstander is echter ook ondernemer en deze kant van zijn taak vergt ook een behoorlijke

commerciële, financiële en organisatorische scholing. Meer dan tot nu toe dient hiervoor te worden gezorgd, terwijl ook de regelmatige „bijscholing” van grote betekenis moet worden geacht.

Lonen en prijzen

In nog te veel middenstandsbedrijfstakken ontbreekt een loonregeling. Dit is ook wel begrijpelijk omdat de hier liggende moeilijkheden niet gering zijn. Toch dient ernstig naar verbetering te worden gestreefd. Het tot ontwikkeling brengen van moderne methoden voor de loonvaststelling kan hier baat brengen. Het zal daarbij evenwel noodzakelijk zijn voor de persoonlijk getinte kleine onderneming met meer subjectieve factoren rekening te houden.

Ten aanzien van de prijspolitiek wordt gesteld, dat deze veel meer zal moeten gaan in de richting van prijsstabilisatie dan van verhoging van prijzen. Hierbij moet er voor worden gewaakt dat de zelfstandigen achterblijven bij de verdeling van het nationaal inkomen. De C.M.B. dringt er in dit verband dan ook met kracht op aan, dat er een inkomstenstatistiek voor de zelfstandigen wordt vastgesteld.

Wij hebben in het vorenstaande een enkel punt nader belicht. Dit betekent niet dat er niet nog meer lezenswaardigs in deze brochure is te vinden. Hetgeen wordt opgemerkt over de financiering, de productiviteit, over concurrentie en collegialiteit, de fiscus en de P.B.O. verdient eveneens ruime aandacht. Het slot van de brochure geeft tenslotte een samenvatting in de onderstaande punten.

- * Wij pleiten er voor, dat aan de zelfstandigen evenzeer recht wordt gedaan als aan andere bevolkingsgroepen.
- * Wij vragen ruimte om een daadwerkelijk antwoord te geven op de opdracht, die wij als zelfstandigen hebben te vervullen.
- * Wij streven naar verheffing van de

Het werkprogramma

van de

Christelijke

Middenstandsbond

zelfstandigen, die zijn achtergebleven bij de snelle ontwikkeling, die het maatschappelijk leven doormaakt.

- * Wij accentueren de voor een verantwoord bedrijfsbeheer noodzakelijke deskundigheid.
- * Wij menen, dat alles moet worden gedaan, wat nodig is om tot een betere bedrijfsvoering te komen.
- * Wij achten verantwoordelijke lonen en andere arbeidsvoorwaarden onmisbaar, evenal een goede verstandhouding tussen de werkgever en de werknemer.
- * Wij sluiten ons aan bij het streven van de regering tot prijsstabilisatie, omdat wij ons daartoe verplicht achten tegenover ons volk.
- * Wij vragen om een beter inzicht in de komenspositie van de zelfstandigen in het licht van het nationaal inkomen.
- * Wij staan samenwerking voor tussen zelfstandigen en werknemers in het privaatrechtelijke en het publiekrechtelijke vlak.
- * Wij vragen de medewerking van de fiscus tot het behoud van het voor de zelfstandige noodzakelijke bezit.
- * Wij stellen deze verlangens in dit streven onder de kritiek van het Evangelie, dat ons gebiedt in dat alles naast de ander te gaan staan en de liefde tot onze Heiland gestalte te doen krijgen.

... en de
hij ploeg

DE BALLADE van de boer is overbekend. Het is een gedicht, dat in de loop van de jaren duizenden malen gedeclameerd en honderden keren gepubliceerd is in bloemlezingen en in allerlei tijdschriften.

Dit gedicht is dan ook poëzie van hoog gehalte. Maar er bestaat een gevaar. Het gevaar dat wij bedoelen is, dat landgenoten, die weinig of niets afweten van de landbouw en de landbouwers, de boer uit de ballade gaan zien als een heroïsche figuur, een bijna bovennatuurlijk wezen, dat onder alle omstandigheden, in tijd van kommer en zorg, van oorlog en natuurrampen schijnbaar onbewogen zijn taak blijft ver-

richten. En zo zou de boer in veler ogen een Hercules in plichtsbetrachting en in Godsvertrouwen kunnen worden, een mythische figuur als de villegende Hollander of als de wandelende Jood.

Trouwens, het genoeglijk voortrollen van het leven van de landman — zoals dat in een ander en veel ouder gedicht werd voorgesteld — geeft geen heroïek, doch romantiek. Een dergelijke schildering van het boerenleven zou in ieder geval in deze tijd niet meer kunnen gelden. Er is geen sprake van, dat in deze naoorlogse jaren het leven van de landbouwende bevolking rustig voortkabbelt als een soort symbo-

lisch heren
Arcadie.
De boer
wordt
werkelijk
heden
er zelfs
nog een
romantiek
schillende
veel vóór
die num
lopende
ons intus
bouw kri
kans om
ten op
zijner ha
sificatie

Onze landbouw is van grote

DE LANDBOUW is van enorme betekenis voor ons volk. Nu na de wereldoorlog de industrie een grote vlucht genomen heeft en het bijna alles industrie schijnt te zijn wat de Nederlandse welvaartsklok slaat, is het nodig, het belang van de landbouw voor ons land niet uit het oog te verliezen. De grote betekenis van het werk onzer boeren zal niemand ontkennen. Maar dikwijls blijkt, dat men in feite heel weinig afweet van de landbouw binnen onze grenzen en dat men zelfs een aantal concrete gegevens niet kent. Maar juist ook in verband met onze politieke belangstelling en met het vormen van ons oordeel over de gehele Nederlandse bedrijvigheid, is het nodig, van enkele vaststaande feiten betreffende de agrarische sector kennis te nemen.

Veertig procent van onze nationale export wordt door de landbouw verzorgd. In de jaren '47, '48 en '49 was dit percentage zelfs belangrijk hoger, maar toen was de industriële export geringer dan thans. Hoezeer in ons land de industrie ook toeneemt en móet toenemen, teneinde veler handen werk en welvaart te kunnen verschaffen, de landbouw is gelukkig nog altijd een landsbelang van de eerste orde.

De boer, hij ploegde voort..... en zorgt voor veertig procent van onze totale uitvoer. Ongeveer vijftien procent van de bevolking vindt zijn werk in onze landbouw, hetgeen eveneens zeer belangrijk is bij het overzien van de algehele bedrijvigheid van ons volk.

Zelfs onze landbouw is typisch Nederlands; dat wil zeggen, dat ze evenals bijna alle andere takken van bedrijvigheid eigenlijk een „verwerkend” bedrijf genoemd moet worden. Verschillende produkten moeten uit het buitenland betrokken worden om deze te „verwerken” en in de vorm van zuivel, vlees, groenten en eieren te kunnen uitvoeren.

Het veevoeder, de kunstmest, zijn grondstoffen, die wij bijna geheel moeten importeren, om daarna te kunnen exporteren. En daarmee zijn we er nog niet. Men moet kapitaal en grond in de landbouw beleggen om vervolgens kwaliteitsartikelen te kunnen afleveren. Want om tegen andere landen te kunnen standhouden, moeten wij alles op alles zetten om een prima kwaliteit te kunnen aanbieden.

Ten aanzien van de landbouw kunnen wij geen absolute vergelijkingen maken met andere landen, want in elk agrarisch land spelen andere factoren een rol, bijvoorbeeld de gesteldheid van de grond en het klimaat. Maar wel is het van betekenis om de verschillen in bedrijfsgrootte in verschillende landen na te gaan. Een landbouwbedrijf in ons land heeft gemiddeld een grootte van 10 hectaren. In Amerika is dit gemiddelde 80 ha., in Denemarken 16, in Griekenland 3, in Nieuw Zeeland 200 en in België 6 ha. De volkomen andere levensomstandigheden spelen natuurlijk een rol, maar ook de vruchtbaarheid van de grond spreekt een woordje mee. Wat dit laatste betreft slaat ons land een goed figuur, hetgeen blijkt uit de gemiddelde opbrengsten per hectare. Voor granen staat Nederland gelijk met Denemarken; nauwkeurige berekeningen hebben aangetoond, dat voor beide landen de gemiddelde opbrengst per hectare 3600 kg is. Frankrijk komt ternauwernood tot de helft en een land als Portugal brengt het niet verder dan 800 kg per hectare. De aardappelverbouw in ons land heeft de hoge gemiddelde opbrengst van 26 ton, een groot ver-

schil met bijvoorbeeld Italië, dat het niet verder heeft kunnen brengen dan 7 ton.

De veehouderij in ons land slaat een prachtig figuur, want de melkproductie per koe is hier de hoogste van de gehele wereld. Per dier bedraagt dit ongeveer 4000 kg. Dit getal zal ons pas wat zeggen, als we vergelijkingsmateriaal bezitten. Welnu, in Griekenland heeft de koe gemiddeld een melkproductie van 600 kg. Weliswaar zijn beide cijfers uitersten voor wat Europa betreft, maar ze geven toch een beeld van de goede hoedanigheid onzer veehouderij.

Een hoge produktie in akkerbouw en veehouderij komt overigens niet vanzelf. De boeren spannen zich er voor in en proberen de grond zo goed mogelijk te maken. Dat blijkt weer uit het

vele andere zomers, is voor onze landbouw ernstig. De weerkundigen moeten meer dan honderd jaar terug gaan om zoveel koude en nat in zomermaanden te ontdekken. We kunnen dus van een abnormale zomer spreken — en deze geeft een directe en ernstige weerslag op onze landbouw. In de dagbladen zijn hierover al heel wat alarmerende berichten verschenen, zodat sommige lezers wellicht de indruk gekregen zullen hebben, dat reeds sprake kan zijn van een ramp. Wij menen, dat het zó erg (nog) niet is, maar wel is voor vele bedrijven een noodtoestand ingetreden. Er is ook te dezen opzichte een aanmerkelijk verschil tussen de verschillende delen van ons land. Van groot belang zal zijn, hoe de weersomstandigheden gedurende het najaar zich zal ontwikkelen, al zijn er gewassen waarvan gezegd moet

groente en voor
voor onze eieren
land, valt een deel
weg, dan betekent
ruïneus zal werken.

De conjunctuurgevoeligheid heeft in het verleden de vaststelling van... Het ligt voor de... verrichten in een... minder direct onder... die zich op de we... landbouw ondervind... wel terstond de n... pen is, als we bed... van onze landbou... worden, Van dierlij...

Ons melkvee is bekend tot ver buiten onze grenzen.

kunstmestgebruik, dat gemiddeld per hectare in ons land 200 kg. is. In Griekenland neemt men genoegen met 13 kg. per hectare.

Voor wat betreft de arbeidsproductiviteit, wordt Nederland door Denemarken ver overvleugeld, want voor dit laatste land is de produktiviteit uitgedrukt in het cijfer 195, terwijl dit voor ons land 134 bedraagt. Enkele cijfers ter nadere oriëntering: Frankrijk 83, Italië 50, Duitsland aan deze zijde van het ijzeren gordijn 100.

De zomer van 1956

WE MERKTEN reeds op, dat klimaat en bodemgesteldheid een belangrijke rol spelen in onze landbouw.

De regen, die deze zomer gevallen is en het grote tekort aan zonneschijn in verhouding van

worden dat ze door de vele regens gering van opbrengst en slecht van kwaliteit zijn. In de landbouw en veehouderij is altijd een grote risicofactor aanwezig. Als er geen reserves zijn om grote tegenslagen te kunnen opvangen, wordt de positie van verschillende bedrijven reeds na een abnormale zomer precair.

De conjunctuurgevoeligheid

ONZE LANDBOUW is bijzonder conjunctuurgevoelig. Dat is in 't verleden herhaaldelijk gebleken. De grote afhankelijkheid van de export, — die soms door onvoorziene omstandigheden vrij plotseling kan verminderen — is een zaak, die altijd scherp in het oog gehouden moet worden bij het opstellen van lijnen omtrent het beleid in de landbouw. Wij hebben voor onze zuivel en

goede beheersing waarop de bedrijfs... Hier moeten we... vele nuttige werk... door de boerenorg... reeds verricht is... stand is in ons... De Christelijke... organisatie, die van... onze boerenstand... lagere landbouwsch... scholen zijn voort... voor de boeren en... een generatie van... onderwijs genoten... boerenstand, de... ons hele volk van

De boer voort...

een gedroomd boerenleven door de harde de boer van steld ziet. Dat de realiteit tóch geregenwaardige de boer in ver- toch wel heel zijn landgenoot, is aan de fabriek, kan In de land- vidu nog zijn stempel te zet- op het werk nemende mas- bij de landbou-

wende bevolkingsgroep het sterkste bolwerk vinden en daar het minste aantal slachtoffers kunnen maken. Want niet alleen het intellect is een vijand van massificatie; het menselijk karakter, de eigen aard kan zodanig zijn, dat ze ons behoeven om willoos een massamens te worden. En vooral ook de aard van onze werkzaamheden is een zeer belangrijke factor! Welnu, de werkzaamheden van de boer zijn variabel in hoge mate en vragen inzicht, zelfstandigheid. Al rolt het leven van de landman dan al lang niet meer ongemerkt en genoeglijk voort, toch heeft hij een voor velen terecht begerenswaardige plaats in onze Nederlandse samenleving.

Aan water heeft het de afgelopen zomer niet ontbroken.

De tekenis

onze bloembollen, nodig in het buitenland afzetgebied die strop, die soms van onze landbouw de rol gespeeld bij de landarbeiders. Mensen, die arbeidende branche, ook schommelingen, worden. Maar de moeilijkheden vrijwel te begrijpen ongeveer éénderde uitgevoerd moet is de gemiddelde zelfs tweederde de totaalproductie.

Maar waar de verschillen in de kostprijzen groot zijn, zal bijna altijd de structuur van de bodem daarvan voor een groot deel de oorzaak zijn. De boer zal uiteraard niet bij machte zijn, hierin een belangrijke verandering aan te brengen, want het zijn problemen, die op het cultuurtechnische vlak liggen.

Het is de Overheid, die hierin een taak heeft. Vorig jaar werd voor cultuur-technische werken dan ook een bedrag van honderd miljoen gulden uitgetrokken door de Overheid. De Komgronden in Gelderland, de Madelanden in Drenthe werden onder andere aangepakt om daar tot een betere structuur van de bodem te komen. In totaal staan ongeveer 20 streekplannen op stapel of zijn in uitvoering.

De jonge boeren

EN DE BOER, hij ploegde voort..... Maar de boerenzoon, zal deze in de toekomst ook kunnen ploegen op zijn eigen bedrijf? Het is een probleem dat velen bezighoudt. Honderden jonge boeren zoeken reeds jaren een eigen bedrijf te beginnen, doch kunnen hierin niet slagen wegens gebrek aan grond. Het is nog niet zo lang geleden, dat vooral op de Nederlandse zandgronden heel veel boerenzoons geen toekomst hadden omdat ze niet voor zichzelf konden beginnen. Het is nu eenmaal zo..... Niet alle boerenzoons kunnen boer worden, ook al is dit voor velen een moeilijk te verteren brok levenstrategie geweest. Op het ogenblik schijnt de situatie op dit punt wel enigszins anders te worden. Op de zandgronden hebben heel wat boerenzoons werk gevonden in de fabrieken en vindt men op vele boerenbedrijven slechts één opvolger. Bij de grotere bedrijven ligt het moeilijker. Vaak is het voorgekomen, dat een boer, die bijvoorbeeld twee zoons had, zijn bedrijf splitste: elke zoon kreeg zijn deel en zodoende ontstonden er twee bedrijven van de halve grootte van het oorspronkelijke bedrijf. En kleine bedrijven zijn dikwijls onrendabel, dat hebben statistieken duidelijk aangetoond. Het is opmerkelijk, dat op de middelgrote bedrijven van ongeveer 15 tot 25 hectaren, nog heel wat boerenzoons zijn, die niet de conclusie hebben kunnen trekken, dat voor hen geen mid-

delgroot bedrijf beschikbaar zal komen. Ze blijven thuis, zoeken geen andere werkkring. Het laat zich aanzien, dat op zulke bedrijven op de duur een splitsing zal volgen.

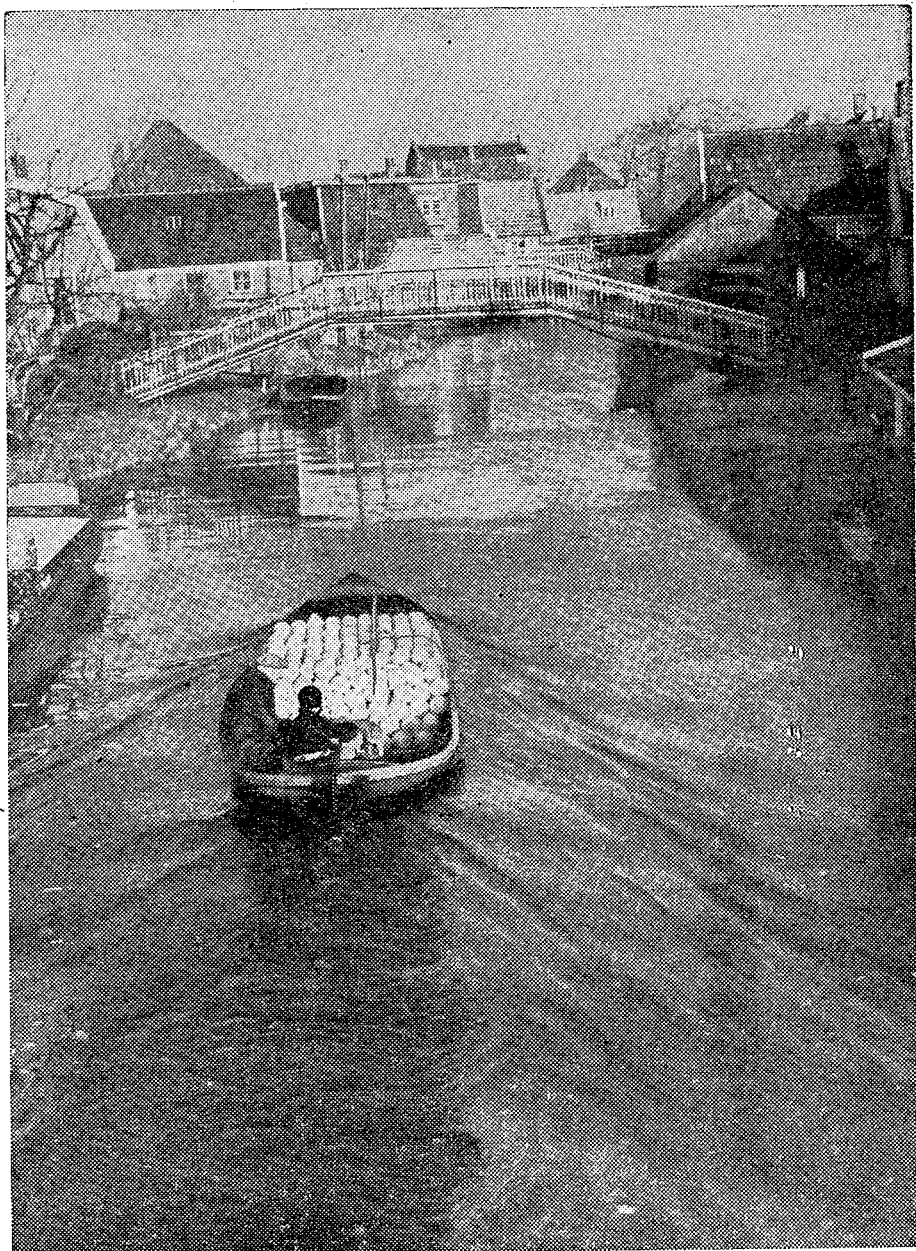
Wij mogen hier niet licht over denken. Er schuilt enige tragiek in als een boerenzoon, die met hart en nieren boer is, zelf geen bedrijf kan stichten. Met recht kan hier van een probleem gesproken worden. Als men om deze reden tot splitsing van een bedrijf overgaat, is dat te begrijpen. Maar het neemt niet weg, dat kleine bedrijven vaak zorgenkindjes blijven — en daar moet men toch terdege rekening mee houden. Bovendien mag niet uit het oog verloren worden, dat wij per jaar ongeveer 2500 hectaren cultuurgrond kwijtraken door woning- en fabrieksbouw, verkeerswegen, militaire werken, sportterreinen en dergelijke. Nederland kan bogen op prachtige inpolderingen, maar toch krijgen wij er geen grond bij, omdat er voor bovengenoemde projecten elders weer cultuurgrond afgestaan moet worden. Het aantal boeren neemt in Nederland niet toe. Maar de bevolkingsaanwas is beduidend. Dit heeft tot gevolg, dat de boeren voor een

grote taak staan: Met minder grond en een toegenomen bevolking zal men méér moeten produceren. Daarom zou het zó moeten zijn, dat op een boerderij de meest bekwaame boerenzoon te zijner tijd zijn vader op het bedrijf kan opvolgen.

Hoe genoeglijk rolt het leven des gerustende landmans voort Maar de boer heeft met talloze problemen te worstelen. De harde werkelijkheid is minder poëtisch.

Onze bevolking, met name de stadsbevolking, moge echter wel bedenken, dat de landbouw voor ons land van zeer grote betekenis is. Het is dan ook niet ten onrechte, dat de antirevolutionaire partij aan de landbouwpolitiek steeds zeer veel aandacht geschonken heeft en dat men ook in het jongste verkiezingsprogramma een weloverwogen landbouwbeleid opgesteld had.

★
Een typisch beeld uit een tuindersstreek

De donkere tijd

Onze landbouw is in hoge mate conjunctuurgevoelig. De landbouwpolitiek der regering zal hier te allen tijde rekening mee moeten houden bij het vaststellen van het beleid. De donkerste tijd voor onze landbouw was wel de crisistijd van voor de oorlog, toen het zelfs nodig bleek, een speciale crisiswetgeving voor de landbouw te creëren. De prijsdaling in de landbouwproducten en in de veehouderij nam de omvang van een catastrofe aan. Op 21 februari 1931 kwam de Tarwewet tot stand, op 17 juli 1932 werd de Crisispachtwet afgekondigd, vier dagen later de Crisis-zuivelwet en wéér vier dagen later de Crisis-varkenswet. Het waren voor de akkerbouw, de tuinbouw en de veehouderij ongekend donkere jaren. Zelfs moest in 1933 bij de Landbouwcrisiswet een landbouwcrisisfonds worden ingesteld, ten behoeve van steun aan de landbouw. In 1940 veranderde dit fonds eigenlijk van doel. Toen werd namelijk uit dit fonds steun aan de consumenten gegeven teneinde de prijzen van de levensmiddelen laag te houden. Voorheen werden er de producenten uit gesubsidiëerd. Het duurde echter tot 1948 eer dit fonds, dat dus een wijziging in de functie ondergaan had, een anderde naam kreeg: Landbouw Egalisatiefonds.

blijft altijd een probleem, op welke men de soms verloopende kostprijzen landbouwproducten verschillende gebieden ons land moet. De verschillen ons heel groot. Vollichtingen is ons beeld gebleken, vorig jaar de kost- van suikerbieten in westelijk zeekle- f 37.20 per ton in de veenkolonien de kostprijs echter per ton. De kost- voor melk vertoont merkwaaardige ver- In Noord-Hol- was deze f 18.50 per g. en in Overijssel p.
komt het toch, dat kostprijzverschillen klein land als het nog zover uiteenlo- kunnen? Allereerst de grondsoort een belangrijke rol. Tus- het kleigebied van land en de Friese en is er een kost- verschil van onge- 20%, ten nadele de Friese wouden. is dus wel allereerst grondsoort, die van is. Maar ook de isgrootte speelt een — niet te vergeten en economische ver- ling. Voorts zijn be- rijke factoren: een water en de wijze, schiedt.
onder wijzen op het chting en hulp, dat de loop der jaren boeren- en tuinders- goed georganiseerd!
Tuindersbond is een jaar belang is voor het land heeft zij — en juist deze onderwijsinrichtingen bleken. Wij krijgen de vrijwel allen dit vooruitgang van de isvoering, zal voor ang blijken te zijn.

ROTTERDAM

Barendregt's

SPECIAAL.
ZAKEN
Textiel
Bedden
Baby-
artikelen
Tapijten

Kat. Lagedijk 421-423-434-438, hoek Slotboomstraat
Tel. 71986-71999
Schiedamsseweg 47 - Tel. 52992 - Rotterdam

Firma Gebr. van Gool

VINKENSTRAAT 5 a-5 b-7 a
TELEFOON 41847

Aannemers van bouwwerken en verbouwingen •
Uitvoeringen van alle soorten reparatiewerken

BEGRAFFENIS-ONDERNEMING

A. HESS

Alle verzekeringen

Mathenesserweg 138 b

Telefoon 36073 — (bij geen gehoor 38516)

Voor
DAMES
en
HEREN

de Jong

Weet
wat u
kleedt

Beide zaken zijn gevestigd
KATENDRECHTSE LAGEDIJK
(hoek Dorpsweg) Tel. 77820

Foto - Film

Nu reeds een goede KODAK FILMCAMERA voor f 148.—. Gebruikt u ook reeds onze goedkope 8 mm. films ? f 7.90 inclusief ontwikkelen.

R. LANGSTRAAT EN ZOON

Dorpsweg 101 Telefoon 171056 — Putselaan 37
Telefoon 76042 — Leica-specialist

Drukkerij LAURENS COSTER N.V.

Hoogewerffstraat 7-9 Telefoon 26743

Woonadres M. de Dreu

Rodenrijsestraat 28 Telefoon 48031

Drukwerk op elk gebied — Offset — Stencil

KOLEN

van de Oranje Nassau Mijnen

P. G. LODDER N.V.

2e Rosestraat 7 - Telef. 71052 - ROTTERDAM-ZUID

Fa. D. v. d. Poort

HERTEKADE 2-3 — TEL. 23742-73236

Voor moderne zonwering

Markiezen — Aluminium Jaloezieën — Zonneschermen —
Dekkleiden — Autokappen — Fietstassen — Tenten

FOURAGE'S TURFSTROOISEL HOUTWOL

P. van der **Kooij** en zonen

Rotterdam tel. 3.1.4.13. Na 6 uur ook Tel. 35744

Wat ZIJLSTRA is voor de A.R.

Is **RONDO** voor wasmachines

Beijerlandse laan 31 - Telefoon 71593

O. Binnenweg 146 - Telefoon 24067

J. Fransstraat 106 - Telefoon 23251

FA. C. A. STREEFKERK

LOODGIETERSBEDRIJF

Ruime sortering

GASAPPARATEN EN SANITAIRE ARTIKELEN

Claes de Vrieselaan 164 — Tel. 34852

H.H. GARAGEHOUDERS EN AUTOBEZITTERS.

Laat ons Uw kostbare en dure auto's van een ORIGINELE ENGELSE BITTAC (UNDERCOATING) voorzien. Dan bent U verzekerd dat de onderkant van Uw wagen tot een maximum aan ROESTWERING EN RESONATIE-DEMPING is beschermd.

Autospuit en plaatwerkerij

FIRMA VAN VUUREN EN VAN DRIELEN

Hillestraat 28-30, Rotterdam-Z. Tfn. 76306

Officieel bittac dealer.

Vacant

DE TAAK VAN DE GOUVERNEUR

Op bovenstaande foto ziet u het paleis van de gouverneur van Nieuw-Guinea. Het klinkt een beetje ironiserend, te spreken van een „paleis”. Het is een houten geval, en de tegenwoordige gouverneur houdt bij grote recepties zijn hart vast, want de vloer is dan niet zonder deining. Het gebouw heeft trouwens nog al geleden doordat het verplaatst is. Het stond eerst hoger in het gebergte bij een militair kampement. Want het is er door de Amerikanen neergezet, in oorlogstempo, als — tijdelijk — verblijf voor Mac Arthur.

DE GOUVERNEUR, 's Konings hoogste vertegenwoordiger in Nieuw-Guinea, heeft zijn zetel in Hollandia. Zijn paleis ligt in de opgaande glooiing van een dal, waardoor het vooral tegen de avond, als in de tropen alles door het afnemend zonlicht wordt getrokken in een sfeer van vredige schoonheid, een zekere gracieuse waardigheid krijgt.

Langs de wegen, die onder en langs het huis van de Gouverneur lopen, bewegen zich de hele dag door vele Papoea's. Vaak ziet men hun gezicht nadenkend gaan in de richting van het huis van de Tuan Besar, de Grote Heer. Wat ze daarbij denken? Het is moeilijk dat te peilen, omdat hun hele denkwereld voor een Westerling in een sluier is gehuld. Zeker is dat de grote Nederlandse vlag, die trots voor het huis wappert, grote indruk maakt. Het wonen achter een vlag geeft onder Papoea's groot aanzien. Het zwijgen en salueren bij het hijsen van een vlag is voor Papoeasoldaten en -agenten zo vanzelfsprekend, dat vrijwel geen onderricht daarvoor nodig is.

Wijzend op onze vlag vroeg een tolk eens aan een volkshoofd diep in het binnenland of hij wist wat dat was. Eerbiedig antwoordde de hoofdmans: „Zeker, dat is de tong van God”. Wat dat precies betekent, kunnen we niet begrijpen, maar een ding is toch wel duidelijk. Er is in zijn geest nog een sterke verbondenheid van bovennatuurlijke en van natuurlijke, waarneembare machten en krachten. We zullen nooit goed in staat zijn Papoea's te leiden en te steunen bij het betreden van nieuwe wegen omhoog, als we niet voortdurend die innerlijke verbondenheid voor ogen houden. Vanzelfsprekend bestaat zij niet alleen voor de primitieve huttenbewoner; ook de ontwikkelde verpleger, onderwijzer kent en leeft uit die verbondenheid.

Daarmee hangt ook samen de voorstelling die de Papoea van de Gouverneur heeft. Goddelijke en menselijke machten zijn in zijn voorstellingswereld zeer nauw dooreengestreekt. Overgang tot het Christendom brengt daarin wel langzame zuivering en correctie maar geen principiële verandering. Direct en concreet spreekt tot de Papoea de taal van Paulus over de Overheid als „dienaresse Gods”. In zijn taal is dat „hamba Allah”, de „slaaf van God”. In dit slaafzijn wordt allereerst de waarneembare hoogheid van God aangegeven. De Overheid is wel slaaf, maar staat toch tot die God in directe betrekking en ontleent daaraan haar hoogheid onder de mensen.

Mep late zich niet misleiden door uiterlijke schijn. Eerbied en zelfs angst sluiten bij Papoea's niet vrijheid van optreden en zelfs een zekere gemeenzaamheid uit. De gewone Papoea, ook de kleine man uit de kampong, is wel in staat met grote vrijmoedigheid de Gouverneur te woord te staan. Wij kennen ditzelfde verschijnsel, namelijk die opvallende mengeling van eerbied en gemeenzaamheid ook uit de liederen en preken der negerwereld.

Zeker is dat de Papoea-burger een diepe eerbied heeft voor de Gouverneur als de vertegenwoordiger van Hare Majesteit. Veel minder dan Nederlanders, en ook dan Chinezen, vraagt hij naar de redelijkheid in het Gouverneurlijk handelen. Veel minder ziet hij ook de krachtadige beperkingen, die in wet en in staatspraktijk aan dat handelen worden opgelegd. Dat een Gouverneur hier wel eens onder zucht is duidelijk. Het is niet gemakkelijk te regeren onder veronderstelde almacht.

Het legt evenzeer op een Gouverneur, in het kader van het Nederlandse bewind, een bijzondere verantwoordelijkheid, die hem van uur tot uur voor ogen moet staan. Als straks kennis en inzicht groeien, als

men op eigen benen leert staan, zal men ook rekschap vragen en daarbij niet schromen terug te bladeren. Een van de grote activa op de balans van het Nederlandse beleid in Indië is zonder twijfel het hoge gehalte van een lange reeks van Gouverneurs-Generaal. De felle en kwetsende uitspraken van President Soekarno op dit punt mogen dan op dit ogenblik een zekere rol spelen in de internationale politiek, wij behoeven niet te vrezen een wegen van dat gehalte als door groter afstand ook groter objectiviteit verkregen wordt.

Echter ook naar Westerse, meer nuchtere beschouwing bevindt zich de Gouverneur van Nieuw-Guinea in een der sleutelposities van het Koninkrijk. Wettelijke gebondenheid en gehoudenheid aan ministeriële aanwijzingen verhinderen hem niet een eigen stempel te drukken op het gehele Nederlandse beweeg gedurende zijn ambtsperiode daar overzee.

Nieuw-Guinea (II)

Wet en Grondwet beperken enerzijds de bevoegdheden van een Gouverneur, vooral op financieel terrein, maar verlenen hem anderzijds weer zoveel bevoegdheden, dat daardoor alleen de benoeming van elke Gouverneur een duidelijk bewijs van gesteld vertrouwen is.

De Gouverneur staat onder de Kroon, d.w.z. hij is gehouden de aanwijzingen van de parlementair-verantwoordelijke Minister van Overzeese Rijksdelen op te volgen. Over die aanwijzingen is intern nog al eens wat te doen. Niet steeds worden ze ontvangen in een geest van oprechte blijdschap. Vaar de ambtelijke post van Plein 1 naar Nieuw-Guinea veel meer omvat dan wat van de Minister of uit de Ministerraad afkomstig is, kan in Nieuw-Guinea al gemakkelijk de verdenking rijzen van ondeskundige bemoeizucht van Haagse ambtenaren en er zijn aanwijzingen bekend die in ambtelijk Nieuw-Guinea bij het ontvangen zeer kort en zeer kernachtig zijn gekwalificeerd. Dit neemt, naar de aard der zaak, niet weg, dat deze aanwijzingen als geheel gezien toch onontbeerlijk zijn. Ze bewaren de eenheid van het Koninkrijk. Ze remmen ook vaak te grote activiteit in een zich snel ontwikkelend gebied af. Vele zijn voor de ontwikkeling van Nieuw-Guinea van grote betekenis geweest. Ze kunnen dat ook blijven, als niet alleen de Minister, maar ook de hem toegevoegde Plein-ambtenaren Nieuw-Guinea blijven zien als een levend geheel in onrustige ontwikkeling, bovenal als een land vol mensen, die warme en hartelijke steun uit het moederland niet kunnen missen.

In latere stukjes van deze aard zal nog telkens gesproken worden over de invloed, die de Gouverneur kan doen gelden op de gang van zaken overzee. Ik noem daarom hier slechts summier drie punten, die in dit verband bijzonder zwaar wegen.

- Door zijn positie aan de top van de ambtelijke hiërarchie bepaalt hij in sterke mate de geest, die van het ambtenarenkorps uitgaat over een bevolking, die op drift is van het oude naar het nieuwe. Is die invloed in Nederland al groot — wellicht zullen sommigen dit zuchtend beamen —, veel groter is nog de invloed van ambtenaren in een samenleving, waarin nog zo weinig krachten gelijkwaardig zijn aan de ambtelijke.

- Voorts heeft de Gouverneur door zijn veelvuldig contact met de leiding van Zending en Missie en van Westerse bedrijven volop de gelegenheid invloed te oefenen op de wijze waarop deze voor de ontwikkeling van Nieuw-Guinea uiterst belangrijke corporaties de bevolking benaderen.

- Tenslotte verlaat geen buitenlands gast van betekenis Nieuw-Guinea zonder de Gouverneur ontmoet te hebben. Zeer vaak krijgen de Indrukken,

• Vervolg op pag. 9.

Een moeilijke tijd

De kracht van de
kleyne luyden

TOEN het liberalisme aan de macht kwam, scheen het schriftgelovige christendom afgedaan te hebben. Niet de dienaar van het Goddelijke Woord kon de mensheid gelukkig maken, maar de natuurkundige. De laboratoria werden „geheiligde gebouwen” genoemd en daar zou het laatste woord over de toekomst van de mens worden gesproken. Ieder die niet blind was of wilde zijn, moest de resultaten van de natuurwetenschappen wel zien en de rijke beloften die zij inhielden. Alle wonderen werden verklaard — wie geloofde dan nog aan die oude joodse wonderverhalen? Die moest wel achterlijk of een huichelaar zijn. In het eerste geval verdiende hij medelijden, in het andere bestraffing. Stormenderhand veroverde de nieuwe richting de katheders, de preekstoelen, het onderwijs en de magistratuur. Slecht hier en daar stelde nog iemand zijn reputatie in de weegschaal door zich te weer te stellen tegen de tijdgeest. En dan was er natuurlijk nog een schare die de (natuur)wet niet kende...

Het is, alsof de christenen in die tijd terug trokken op de laatste schans. Maar welk een sterke, onneembare vesting was dat. Luther had er al van gezongen: Gods Woord houdt stand in eeuwigheid en zal geen duimbreed wijken. Dat was meer dan wetenschap, dat was geloof in de rots der eeuwen en als een oudtestamentische profeet zong Da Costa daarom: Zij zullen het niet hebben!

Da Costa behoorde tot die enkelingen die zich niet gewonnen gaven en zich verenigden in de reveilkring. Zij behoorden maatschappelijk tot hen die zich behoorden te scharen onder het vaandel van het liberalisme, maar zich niet schaamden om hun Heer te belijden tegen alle verachting en geweld in. Ja, ook geweld. Tegen de dompers die in de vaderlandse kerk nog het zuivere evangelie durfden te verkondigen, later tegen de afgescheidenen en mensen als Kohlbrugge. Geestelijk en wereldlijk geweld.

In het begin ging dit aan de eenvoudigen meest voorbij. Dat waren de stillen in den lande, wier stem niet gehoord kon worden, mede omdat zij geen stemrecht hadden, noch in de kerk, noch in de staat. Als zij zich afscheiden van de kerk, krijgen zij ook de volle last te dragen, maar ook de dulders en dragers in de hervormde kerk hebben het uiterst moeilijk. En toch, op hoop tegen hoop, houden zij vol tegen het liberalisme.

Maar dan komt het socialisme op, dat voor de ellendigen en verdrukten het volle heil hier en nu garandeert. Ontwikkelfaar zeker zal het komen, de bewijsstukken der Rede zijn onweerlegbaar. De zendingen van de rode revolutie vertellen het iedereen met klemmende argumenten en de schaapskudde van Christus, door de huurlingen in de steek gelaten doch nog gemeenschap zoekend in de conventikelen, lijkt reddeloos overgeleverd aan de nieuwe leer.

Maar de Herder slaapt niet. Deze eenvoudige, ongeletterde mensen die slechts één boek kennen (en misschien nog

Cats) buigen zich 's avonds alleen of gezamenlijk over de Heilige Schrift. Zij hebben gehoord van het nieuwe heil en de weg die daarheen leidt, van de onomstotelijke waarheid die naar het echte, rijke, volle leven leidt. Welnu, daar hebben zij meer van gehoord en ze weten waar er nog meer over valt te lezen.

En dan gaat die eenvoudige christen aan het vergelijken en toetsen. Hij hoort van een nieuw gebod, de klas-senstrijd — maar in de Bijbel leest hij dat er, o zeker, strijd zal zijn, maar dat

Wie iets weet van de armoede en ellende die in de vorige eeuw werd geleden, kan de sterke geloofstrouw van talrijke kleine luiden niet anders zien dan als een wonder Gods. Zij hebben zich scherp verzet tegen liberalisme en socialisme beide. Wie hier een materialistische verklaring voor wil geven zal nimmer kunnen uitleggen waarom zij zich niet hebben geworpen in de armen van de rode apostelen.

Sommige geschiedschrijvers willen dit (ook vandaag nog!) verklaren uit het werk van predikanten en andere „conservatieve” figuren. Daar is zonder twijfel iets van waar, maar hun aantal en invloed was, vooral in het begin, slechts klein. Neen, het geheim van dit wonder ligt elders en dieper. Tegelijkertijd is het echter ook heel vanzelfsprekend. In bijgaand artikel hebben wij getracht er iets van te laten zien, om in een volgend stuk te laten zien hoe die ongeletterde christenen met hun bijbel gelijk kregen tegenover de hele ongeloofswetenschap. Het bewijs daarvoor leveren de Nederlandse socialistische van nu.

de christen staat onder het grote gebod der liefde, niet enkel tot zijn klasse, maar tot zijn naaste. En hij herinnert zich de uitspraak dat een huis dat tegen zichzelf verdeeld is niet zal bestaan; dat het lichaam vele leden kent; daarom hunkert hij naar samenwerking, maar ook naar medeverantwoordelijkheid.

Hij hoorde van de grote ellende die eerst moest komen voordat alles beter werd. Alweer is het een bekende klank. Hij weet van ellende en verlossing, maar dat laatste alleen door het bloed van Jezus Christus. En zou hij nu niet mogen streven naar lotsverbetering, niet moeten woekeren met de talenten die God hem heeft gegeven, is het geen plicht om de goddelijke en menselijke gerechtigheid nu al na te jagen, ook op sociaal terrein? Toch heeft hij het nog even moeilijk met het stakingsrecht, want de eis tot samenwerking is onmiskenbaar duidelijk. Maar als de tegenpartij bij de loononderhandelingen volstrekt geen samenwerking wil, dan moet werkweigering geoorloofd zijn. Dus wel staking om tot samenwerking en medeverantwoordelijkheid te komen, maar niet voor politieke doeleinden.

Er was gesproken over revolutie en opstand, over de grote afrekening ter inleiding tot de nieuwe en gelukkige maatschappij. Ook in de eerste hoofdstukken van de bijbel wordt gesproken over opstand en in de evangeliën over

het laatste oordeel. Maar de opstand bracht juist ellende, het gezag is door God ingesteld de mens ten goede en het laatste oordeel komt alleen toe aan de onfeilbare hemelse Rechter.

Hij hoorde over het gevaar dat de arbeiders bedreigde van de zijde der kerk. Ook dat heeft hij zelf maar al te bitter ondervonden. Is de kerk niet ontrouw geworden aan Gods Woord? Heeft de kerk niet de verdediging van het liberalisme op zich genomen en was die daardoor niet afgeweken? Maar herstel zou niet voortkomen uit economische veran-

baringen 13, het volle geweld zich keren tegen de kerk van Christus.

Zo werden de socialistische beginselen stuk voor stuk gewogen en te licht bevonden. Staatspensioen? Neen, de overheid moet de verantwoordelijkheid van het bedrijfsleven niet overnemen, maar afdwingen. Socialisatie? Maar zelfs in de theocratie heeft God de bronnen van bestaan aan de families uitgedeeld en en tevens geboden het recht daarop te handhaven, zelfs tegen de overheid. Socialisme? Als de christenarbeider zich tenslotte afvraagt of hij dit stelsel, deze leer, kan en mag volgen, schudt hij het hoofd en zegt: Neen. Meermalen durfde hij het nauwelijks hardop te zeggen, anders dan tegen God, die hem de kracht gaf om te volharden. Deze valse filosofie kon hij niet aanhangen, omdat het een evangelie uit de mens was.

Hier werden de geesten openbaar. Tenslotte draaide het telkens weer om het centrale probleem: de liefde tot God en de naaste volgens het grote gebod. Dat was de kern van het evangelie. God die leefde en leed om de mens te verlossen uit zijn ellende en die daarom uit dankbaarheid gediend mag en wil worden. Niet slechts des zondags in de kerk, maar heel het leven, heel het rijke bestaan van de mens, mag Gods-dienst zijn en zal het zijn omdat Hij de Middelaar is. Maranatha.

Maar hij die dit geloofde kende de mens en de menselijke mogelijkheden beter dan alle anderen. Hij wist, dat nimmer iets goeds doch wel veel kwaad bereikt zou worden door menselijke hoogmoed. Zelfs één der allergrootsten in Gods koninkrijk moest bekennen, dat als hij het goede wilde, het kwade hem bijlag. Maar van hem leerde hij ook het grote geheim: Als ik zwak ben, dan ben ik machtig. Doch dan doet hij het zelf niet meer, dan is hij slechts luidspreeker die de boodschap doorgeeft

P. Wybengä.

Oplossing vorige puzzel

Horizontaal. 1. bal; 4. essen; 8. kol; 11. Romme; 13. loket; 16. eb; 17. li; 18. mud; 20. nu; 21. po; 23. ga; 25. reep; 27. pal; 28. trens; 30. l.o. (lager onderw.); 32. ra; 33. p.e.; 34. een; 35. lus; 37. felle; 39. is; 42. bar; 43. ot; 44. Hendrik de Cock; 47. be; 48. era; 49. na; 51. u.n.k.r.a.; 53. pro; 55. das; 57. at; 58. zangnoot (mi); 59. s.a. (salvation army); 61. deur; 62. gas; 64. belg; 66. l.s.; 68. es; 69. ai; 70. ans; 72. ir; 74. de; 75. Algra; 77. Oeral; 80. Ede; 81. ernst; 82. fee.

Verticaal. 2. a.r.; 3. lol; 4. em.; 5. Sem; 6. elders; 7. no; 8. keu; 9. ot; 10. Welter; 12. Mig; 14. k.n.p.; 15. Mollet; 19. Ur; 21. pa; 22. genie; 24. al; 26. e.a.; 27. pel; 29. re; 31. o.l. 33. Peron; 36. Urker; 37. F.A.C.; 38. lok; 40. snert; 41. ara; 42. bel; 44. hen; 45. dra; 46. cadet; 47. burger; 50. Israël; 52. kas; 53. pilaar; 54. os; 56. au; 58. me; 60. al; 63. as; 64. big; 65. g.n.; 67. sir; 69. ale; 71. s.o.s.; 73. R.A.F.; 75. a.d.; 76. re; 78 et 79 le

• Vervolg van pag. 8.

die zij opdeden, eerst de vorm van een definitieve voorstelling in de gesprekken met Zijne Excellentie.

Het persoonlijk contact van de Gouverneur met de bevolking is van groot belang voor de voorstelling, die zij heeft van het Nederlandse bewind. De tegenwoordiger Gouverneur, dr. Van Baal, was voorheen al jaren op Nieuw-Guinea werkzaam. Hij kent daardoor de bevolking, kent hun taal, hetgeen de zaak zeer vergemakkelijkt.

Vraagt men zich af welke kwaliteiten een Gouverneur moet hebben om een goed Gouverneur van Nieuw-Guinea te zijn, dan is een deel van die vraag gemakkelijk te beantwoorden. Hij moet een helder verstand bezitten, beschikken over staatkundige ervaring en kennis van moderne talen, hij moet besluitvaardig en doortastend zijn, hij moet kunnen stimuleren. Met dit antwoord is men er echter nog niet. Het meerdere geeft moeilijkheid bij de omschrijving. Bij verder nadenken komt men steeds weer tot de conclusie dat er eigenlijk twee dingen zijn die een Gouverneur maken tot een magistraat van formaat voor Nieuw-Guinea.

In de eerste plaats moet hij iemand zijn van een gerijpte en bezonken levensbeschouwing. Men kan dit zelf uitwerken. Hij moet in eigen geest een fonds hebben, waarin de grote dingen van dit leven verankerd zijn en dat hem in staat stelt, onder allerlei storende invloed, de juiste kijk op de betrekkelijkheid der dingen te behouden.

Voorts zal hij het vermogen tot luisteren in elke richting moeten hebben. Zijn spreken moet voor alles een uitlokken tot spreken zijn.

Wat hij daarna overweegt en beslist, dient aan de waarneming onttrokken te zijn, voorzover hij daarvan niet bij zeldzame en plechtige gelegenheden doet blijken. De dagelijkse stroom van beslissingen moet via de Hoofden van Dienst naar beneden afdalen, die zulks doen op eigen naam en verantwoordelijkheid.

Dr. Van Baal is een welsprekend, welschrijvend en begaafd man. Hij is impulsief, reageert snel en in het gehele beleid treedt zijn persoonlijkheid sterk naar voren. Daar zijn grote voordelen aan verbonden. In zijn omgang met de bevolking krijgt zij daardoor oog voor het gewoon-menselijke in hun Gouverneur. Vaak ook werkt zijn direct contact als een stimulans in de goede richting. Een ambtelijk apparaat daarentegen werkt soepeler en doeltreffender onder een wat abstract beleid. Waar de grens precies moet liggen kan niemand met gezag zeggen. Er zal een zekere traditie moeten groeien. Vermoedelijk zal in die traditie op den duur toch de Gouverneur een centrale, maar toch op afstand levende figuur zijn.

Voor de handhaving van het aanzien van een Gouverneur is nodig, dat hij beschikt over een accommodatie, die past bij zijn hoge functie. Betrekkelijk gemakkelijk is aan die eis te voldoen voor wat betreft vervoermiddelen te land, ter zee en in de lucht. Het huis, dat nu aan de Gouverneur ter beschikking staat, voldoet aan die eis stellig niet. Uiterlijk moge het dan enige waardigheid bezitten, innerlijk mist het

die kwaliteit. Er mag geen teleurstelling zijn bij het overschrijden van de drempel, voor ons niet maar ook niet voor de Papoea's. Er dient in deze behuizing op korte termijn verbetering van afdoende aard te komen. Eenvoud is een sieraad, zeker, maar niemand zal zeggen dat zij het enig sieraad mag zijn.

H. VAN ANDEL

Kruidenhuis „Flora”

Westersingel 40. Groningen, het grootste en oudste in het noorden des lands, levert onschad. geneeskruiden tegen alle slepende kwalen met schitterende resultaten ook in de ernstigste gevallen en nadat men uitgedokterd is. Prijs f 3.95 p. pak. Wendt u in vol vertrouwen tot ons. Meldt ons uw klachten en ziekte en u ontvangt omgand het passend middel. Broch. en inl. gratis! KRUIDENHUIS „FLORA”, Westersingel 40, Groningen.

BUREAU VOOR VASTE GOEDEREN

P. Kraaijeveld

Beëdigd Taxateur
Bloemstr. 13, UTRECHT
Kopen en verkopen van huizen, etc. Woningen te koop gev. voor geldbelegging. Ook worden door ons alle inlichtingen verstrekt omtrent nieuw te bouwen woonhuizen.
A L L E VERZEKERINGEN

VOOR ADVERTENTIES
gelieve men zich uitsluitend te wenden tot de
advertentie-administratie
Kon. Wilhelminalaan 34,
LEIDSCHENDAM.

**N.V. Houthandel
ARENDSSEN**
Lutkepoortstraat 52
Telefoon K 3410-2109 — Harderwijk

**Firma
C. Vermeer en Zoon's**
Fabrieken voor gebogen hout
Tel. K 1894-1230 · Ouderkerk a/d IJssel
Ronde en ovale tafelanden
Gebogen regels voor stoelen en fauteuils.
armleggers, kappen, regels stijlen enz.

**Verplaatsbare houten
gehouwen**

Directie- en schafkisten
Noodwoningen, -scholen
en -kerken
Directie- en schafwagens
etc.

HOUTBOUW HARDINXVELD
Tel. 43 Neder-Hardinxveld

**SERRES EN WARENHUIZEN-
BOUW**
N.V. AANNEMERSBEDRIJF
Boers en Vrijland
Kantoor Molenstraat, 's-Gravenzande
Tel. K 1748—538 en 738

**Scheepsinstallatiebedrijf
„Nederland” N.V.**

Oostdijk 29, IJsselmonde
Tel. 445 Ridderkerk
(4 lijnen)
**Voortstuwings-
installaties**
van elk vermogen.

**SCHEEPSBOUWWERVEN
A. VUYK
& ZONEN**
CAPELLE AAN DE IJSEL
Nieuwbouw en reparatie
Telefoon Rotterdam 113333 (K 1800)

**FIRMA
BLAAK**
BOOT- EN SLOEPENBOUWERIJ
HOOGZAND

**VAN LEEUWEN BUIZEN
ZWIJNDRECHT**

**BONGERS
WAGENINGEN**
Verhuizingen Verpakkingen -
Meubelopslag
Intern. autotransp. Zweden,
Zwitserland, enz.
Telefoon 2725 — Law. Allée 88

GARANTIE STANDVERF
DE OUD HOLLANDSE
STERKE BUITENVERF
„OOK IN MODERNE
TINTEN”

**5 JAAR SCHRIFTELIJKE
GARANTIE**

LAK- EN VERNISFABRIEKEN
WED. BOONSTOPPEL & ZN. N.V. WADDINXVEEN

UIT PERS EN PERIODIEK

Na bijna honderd dagen:

Voorzichtig

Het Algemeen Dagblad schrijft o.m.:

„Misschien zijn wij wat voorzichtig in onze kijk op wat ons te wachten staat, maar de omstandigheden zouden er o.i. wel eens toe kunnen leiden, dat een nationaal ministerie nodig is. Niet over nieuwe plannen gaat het straks, maar wel om alles wat op stapel staat in veilige haven te brengen. Een voorzichtig reconstructie van het kabinet in étappes lijkt ons daarom alleszins de overweging waard en daarbij zou moeten worden overwogen, om aan de drie kleinere partijen wat meer invloed te waarborgen, waarbij wij denken aan twee ministers voor ieder dier drie partijen.

Dat een program hierbij nodig is, betwisten wij. In vier jaar samenwerking heeft het thans demissionaire kabinet alle problemen, welke bij de Staten-Generaal kwamen, redelijk behandeld; slechts de huurvoorstellen van ir. Witte leden aanvankelijk schipbreuk, maar kwamen ten slotte ietwat opgekafeerd terecht. Indien de fractieleiders nu eens wat terugtraden en het werk van een voorzichtig gereconstrueerd ministerie afwachten, zouden wij er vermoedelijk beter aan toe zijn, dan thans na meer dan negentig dagen gepraat en geknutsel aan afspraken, het geval mocht zijn”.

Enige mogelijkheid?

De parlementaire redacteur van Het Vrije Volk schreef o.m.:

„De enige praktische mogelijkheid, die zich thans schijnt voor te doen, is die van reconstructie van het oude kabinet. Zowel de KVP als de ARP is daar echter zeer tegen gekant.

Een dergelijke oplossing wordt daar nu, waar als niet in overeenstemming met de verkiezingsuitslag beschouwd.

Naar verluidt, zouden de ministers van de KVP en de ARP van hun partij niet aan een reconstructie mogen meewerken.

Het is natuurlijk de vraag, in hoeverre alle betrokkenen zich met genoegen aan zo een verbod zouden houden. Er zijn namelijk duidelijke tekenen aanwezig, die erop wijzen, dat het optreden van professor De Gaay Fortman niet alleen de tegenstellingen tussen verschillende partijen heeft vergroot, maar ook met name binnen de ARP en de KVP nieuwe spanningen heeft opgeroepen!”

Wapenstilstand

Prof. F. Duynstee hield in De Maasbode een pleidooi voor een wapenstilstand. Hij eindigt zijn betoog als volgt:

„Wij geloven dat deze overwegingen tot de conclusie kunnen leiden, dat het, op de langere duur beschouwd, het beste is om thans in een sterk extra-parlementaire vorm een reconstructie van het zittende kabinet te aanvaarden. Maar wij geloven, dat het dan noodzakelijk zal zijn te spreken van een intermezzo-kabinet, hiermee duidelijk te kennen gevende, dat hier

slechts van een wapenstilstand kan worden gesproken en dat men zich niet bindt, zoals bij een sterk of zwak parlementair kabinet het geval is.

Deze conclusie ligt, althans op het eerste gezicht en voor het gevoel, niet in onze lijn. Maar we vragen ons af of men thans niet zóver is gekomen met deze crisis, dat aanvaarding ervan, onder alle voorbehouden van intermezzo-kabinet en van noodoplossing, op de lange duur waarschijnlijk vruchtbaarder zal kunnen zijn voor de gemeenschappelijke staatkunde der christen-democraten, een term welke toch niet vergeefs zulk een grote opgang zal hebben gemaakt gedurende de laatste maanden. In het gemeenschappelijke belang der christelijke democratie vinden wij tenslotte de redenen tot dit pleidooi”.

Oorzaak

De Volkskrant schreef o.m.:

„De direct aanwijsbare oorzaak van zijn mislukking in het laatste stadium is ongetwijfeld de CH. Wij hebben er vroeger al eens op gewezen, dat voorstanders van een herstel van de christelijke coalitie ver buiten de werkelijkheid leefden als zij geen rekening hielden met het feit, dat vooral in die kring sterke bezwaren tegen een binding met „Rome” bestaan. Dat dit juist was is deze week wel bewezen. Al ging het slechts om een extra-parlementair kabinet. In het laatste nummer van „Koningin en Vaderland” schrijft de heer Buddingh, oud-voorzitter van de CH-jongeren: „Wanneer wij staan voor een keuze ten aanzien van een smalle basis, ware het wellicht beter geweest, ook in het licht van ons program van beginselen,

het met de PvdA te wagen, omdat daar in ieder geval meer openheid te bespeuren is voor een reformatische politiek dan bij Romme”. Op die manier kan het zeker niet verwonderen, dat prof. De Gaay Fortman bij zijn laatste poging dan ook op de CH strandde”.

Onvermogen

Het Algemeen Handelsblad beëindigde een artikel over „Kabinetswee” als volgt:

„Waar echter, zoals reeds gezegd, op vele gebieden waarop nieuwe wetgevende regelingen nodig of wenselijk zijn, een soort communis opinio heerst, zou een extra-parlementair kabinet (d.w.z. een niet aan de partijen gebonden kabinet) een ruim terrein van werkzaamheden kunnen vinden voor de komende legislatieve periode, zelfs met terzijdelating van enkele punten, waaromtrent van een dergelijke algemene opvatting niet kan worden gesproken. Tot het slagen van een dergelijke poging lijkt echter nodig, dat desnoods een tweetal formateurs, c.q. informateurs wordt aangewezen, dat in de verschillende bestaande groeperingen geacht kan worden algemeen vertrouwen te genieten en dat „in vertrouwd beraad” een kabinet kan samenstellen zonder een direct of indirect verband met een al of niet „brede” basis in de Staten-Generaal.

Men vergeet niet, dat — sterker nog dan bij het laatste kabinet-Colijn van 1939 — de politieke partijen thans volkomen het morele recht missen een dergelijk kabinet ten val te brengen, nu zij zelf haar onvermogen tot regeringsvorming zo duidelijk hebben gedemonstreerd”.

Het verschil

De Telegraaf schrijft:

„Prof. Romme heeft nu in De Volkskrant medegedeeld, dat hij op 14 augustus met informateur Lieftinck tot overeenstemming was gekomen over de z.g.n. bezitsvormingsparagraaf. Beiden waren het eens geworden over de volgende redactie:

„Handhaving van het wetsontwerp 4273 (dat is het wetsontwerp, waarin vrijstelling van fiscale en sociale lasten is vervat met betrekking tot werkgeversbijdragen in bouwspaarfondsen) met uitbreiding van de daarin voorziene maatregelen tot werkgeversbijdragen in andere nader aan te wijzen op duurzaam bezit gerichte werknemersspaarfondsen; overweging van de vraag welke speciale fiscale maatregelen voorts in aanmerking komen; hierbij wordt in de eerste plaats gedacht aan maatregelen in de sfeer van werknemers in ondernemingen”.

Weliswaar had prof. Lieftinck liever uitsluitend aan de werknemers gedacht, maar hij legde zich ten slotte bij de formulering neer, dat in de eerste plaats aan de werknemers zou worden gedacht. Hij vond haar echter voor de P.v.d.A. op dit ogenblik wat vergaand. Na overleg met zijn partij deelde prof. Lieftinck later mee, dat deze met de formulering toch niet akkoord kon gaan.

Anders gezegd: er was de P.v.d.A. zoveel aan gelegen de zelfstandigen buiten fiscale maatregelen ter bezitsvorming te houden, dat zij daarop de formatie Lieftinck liet stranden.

Zij gaf daarmee te kennen als het erop aan komt een klassepartij, geen volkspartij te zijn. Zoals wijlen de S.D.A.P.”.

EN ONS COMMENTAAR

Slechts in uiterste noodzaak

Prinsjesdag is achter de rug. Een Troonrede uitgesproken. De koppen in de dagbladen geven soms duidelijk aan, hoe men er over denkt. Een milde redacteur schreef er boven „Toch een rede”. Een liberale stem is: „Een beeld van politieke armoede”. Een andere liberaal zegt: „Leeg staatsstuk”. Een rooms-katholiek oordeel luidt „Zorgen, maar geen remedie”. Het socialistische dagblad noemt de troonrede „volstrekt en zorgwekkend negatief”, maar werpt tegelijkertijd de schuld daarvan op de K.V.P.

In ieder geval blijkt wel, dat niemand veel waardering kan opbrengen voor dit staatsstuk, hetgeen niet te verwonderen is.

Er was ook niet veel anders te verwachten van een demissionair kabinet. Het blijkt, dat men met de dag pessimistischer wordt. Meer en meer gaan er stemmen op, het nu maar te houden op een reconstructie van het oude kabinet. We hebben al eerder geschreven, dat dit geen oplossing is. En enkele dagen geleden meldden de dagbladen nog, dat in alle fracties ernstige bezwaren tegen zulk een „oplossing” bestonden, het minst misschien nog bij de P.v.d.A. Niemand ziet echter blijkbaar uitkomst. In zulk een gemoedsstemming kan men er toe komen te accepteren, wat men eigenlijk niet acceptabel acht. Slechts in uiterste noodzaak zal men dan ook genoegen moeten nemen met reconstructie van het oude kabinet, omdat het een niemand bevredigende oplossing zou zijn.

Is samenwerking dan toch nog mogelijk? Maar dan moest er toch ook een andere oplossing te bereiken zijn. Misschien is de voorslag van het Algemeen Handelsblad om twee formateurs of informateurs aan te wijzen nog niet zo te verwerpen. Als nu Drees en Romme samen eens aangewezen werden om een uitweg te zoeken?

We willen niet langer gissen. Op het moment, dat u dit leest, weet u wellicht reeds in welke richting het gaat.

N.V. R.H.I.W.A.
Carrosserie-fournituren
Plaatbewerking-
machines
Non-Ferro metalen
Scheepsramen en deuren
Fabricatie, Groothandel Im- en Export

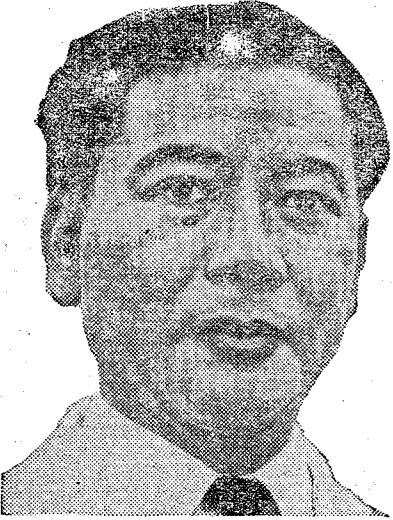
ZUIDHOLLANDSE BANK
ALLE BANKZAKEN * EFFECTEN * EMISSIES * ASSURANTIEN
ROTTERDAM **DEVIEZEN** 's.GRAVENHAGE

De weg van NGO DINH DIEM ging in Vietnam niet over rozen

KORT na de val van de Indochinese vesting Dienbienphoe stapte in Parijs een klein, donkere Aziat aan boord van een vliegtuig, dat hem naar Saigon zou brengen. Hij leek ietwat mensenschuw en schonk weinig aandacht aan zijn omgeving. Het was de heer Ngo Dinh Diem, die na drie jaren van vrijwillige ballingschap naar zijn verdeelde vaderland, Vietnam, terugkeerde. Toen hij het vertrek uit protest tegen de voortdurende aanwezigheid van de Fransen, was hij 50 jaar en had het communistische gevaar nog niet het kwaadaardige karakter van dat ogenblik, in Parijs.

Op verzoek van dezelfde Fransen, die de oorzaak waren van zijn ballingschap, begaf Ngo Dinh Diem zich nu naar Saigon met de opdracht, een kabinet te formeren, dat de moeilijke taak op zich zou nemen, van het overgebleven (zuidelijk) deel van Vietnam een hechte eenheid te maken, die het in alle opzichten tegen het communistische Noorden zou kunnen opnemen.

DIEM ging evenwel niet over een nacht ijs. Hij verlangde uitgebreide volmachten en kreeg die, omdat hij door vriend en vijand als de enige

go Dinh Diem

figuur werd beschouwd, die de situatie in Vietnam op de lange duur nog zou kunnen redden. Generaal Giap, de bevelhebber van de rode troepen, die Dienbienphoe veroverden, verklaarde in die dagen: „Er zijn in Vietnam maar twee werkelijke leiders. De één is Ho Tsji Minh (communist) en de andere Ngo Dinh Diem. Het land heeft echter geen plaats voor beiden.”

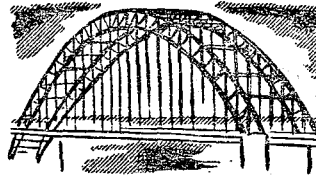
Hadden de Fransen Diem twee jaren eerder een soortgelijk aanbod gedaan, dan zou alles — naar de men gesproken — in Indochina wellicht anders zijn verlopen. Het zou dan zelfs de vraag zijn geweest, of de roden er dan in ges'aagd zouden zijn, zich van het Noordelijke deel van Vietnam meester te maken.

Niettemin is Diem in de twee jaren, die sedert de val van Dienbienphoe verstreken zijn, een heel eind in de goede richting gevorderd. Zuid-Vietnam is nu onafhankelijk. De Franse troepen zijn verdwenen en ex-keizer Bao Dai, die van zijn lustoord in Frankrijk uit de zaken in Vietnam in de war trachtte te sturen, werd afgezet. Diem werd in zijn plaats tot staatshoofd benoemd.

DIEM heeft zich een waar leider getoond. Dat was de reden, waarom de Amerikanen hem door dik en dun hebben gesteund. De verlegenheid, waarmee hij vroeger nogal eens te kampen had, is vrijwel geheel verdwenen. Hij beweegt zich vrij onder de mensen, die hem op zijn reizen begroeten en met groter gemak draagt hij thans bevoegdheden over aan bekwaame medewerkers.

Ngo Dinh Diem werd in 1901 geboren in Quang Binh als zoon van een minister van het keizerrijk Annam. Zijn voorouders gingen al in de zeventiende eeuw over naar het rooms-katholicisme. Zijn vader liet hem niet alleen studeren (op een Franse school voor bestuursambtenaren), maar stuurde hem ook naar de boeren op de rijstvelden om die te helpen en tegelijkertijd begrip te krijgen voor de strijd, die deze mensen moeten voeren om het hoofd boven water te kunnen houden.

De jonge Diem was spoedig een van de rooms-katholieke leiders van het land. Hij werd gouverneur van de provincie Quantri, minister van bin-

HET ANDERE GEZICHT

wordtverhaal

door J.W. Ooms

Willem was die avond stil. En ofschoon hij niet ronduit gezegd had, waarom Celia niet met hem meegekomen was, bleek vrouw Lijnegang het toch wel begrepen te hebben. Toen Willem, hoewel het toen nog vroeg in de avond was, opstond en vertrok, liep zijn moeder hem na tot de buitendeur. Daar fluisterde zij hem toe:

„Willem, vergeet nooit, dat vrede in 't gezin het belangrijkste is..... Probeer de vrede te bewaren, Willem!”

„Jawel, moeder,” gaf hij ten antwoord. „U moet niet denken, dat Celia en ik met met elkaar hebben — al vind ik het wel erg, dat ze niet meewilde om jou te feliciteren.”

„Daar heeft ze haar reden voor gehad, Willem.”

„Op enkele punten verstaan Celia en ik elkaar niet, dat is alles.”

„De brug is het voornaamste, hé? En nou haar broer veroordeeld is.....”

Willem knikte.

„Celia begrijpt niet, dat vrijwel alles in de wereld zich razendsnel bezig is te ontwikkelen. Ook onze streek verandert, dat is niet tegen te houden — en 't mag ook niet tegengehouden worden, want het is in 't belang van de bevolking.”

„Jongen, bemoei je er niet mee,” waarschuwde zijn moeder.

„Je ervaart nu al, hoeveel haken en ogen het geven kan. Kijk naar vader, Willem. Hij heeft het er slecht mee, hij kan al het nieuwe en vreemde dat zich na de oorlog voordoet, niet verwerken. Bemoei jij je maar nergens mee, dat is het beste voor je eigen gemoedsrust. En de gemeenteraad.....”

„Daar zit ik nog niet in, moeder.”

„Nog niet, dat is zo. Maar over drie weken hebben we de verkiezing.”

„Als ze mij roepen — en dat hebben ze gedaan — mag ik dan weigeren, moeder? Mag ik dan zeggen, dat ik me niet wil bemoeien met het openbare leven?”

„Ik denk, dat Celia dat wel liever zou hebben.”

Willem knikte weer en zei nadenkend: „Dat wel. Maar ik moet de laatste maanden denken aan 't woord van Kuyper, dat er geen duim grond is waarvan God niet zeggen kan: Mijn. Wij moeten de eer van God zoeken; óók in de manier, waarop de gemeente bestuurd wordt.”

Vrouw Lijnegang durfde tegen deze woorden niets in te brengen. Zij begreep, dat Willem gelijk had. Hij wilde als christen leven en streven en zij mocht hem daarin niet remmen.

„Doe Celia de groeten van me,” zei ze. „En luister eens..... als je 't doet als het zover is..... als je in de gemeenteraad gekozen wordt, leef dan naar 't goeie beginsel, jongen!”

Met een brok van ontroering in zijn keel, nam Willem afscheid van zijn moeder. — Zij begrijpt beter dan vader, wat onze plicht is, dacht hij bewogen.

Toen vrouw Lijnegang in 't woonvertrek terugkeerde, vroeg haar man: „Je bleef zo lang weg..... had Willem soms nog wat?”

Zij knikte hem geruststellend toe, maar Aaltje zei vinnig: „Hij moest het zien goed te praten dat Ceel niet meerekomen is. Maar ik weet best, waarom zij thuisgebleven is. Wij zijn in haar ogen niet goed genoeg, dat is het! Alleen haar familie is dereljk en goed.”

„Kalm, Aaltje,” vermaande Lijnegang; en terwijl hij dit zei, keek hij verstolen naar Mink Ruizendaal. Mink was deze avond voor het eerst met Aaltje de Lindenburg binnengestapt. Hij had de oude Lijnegang niet officieel om de hand van diens dochter gevraagd, want dat was niet de gewoonte in deze streek. Hij had, toen hij achter Aaltje binnengetrepen was, slechts gezegd: — „Ik kom met haar mee binnen, want we lopen met elkaar en Aaltje heeft gezegd, dat jullie geen bezwaren hebben. En verder wel gefeliciteerd met je verjaardag, vrouw Lijnegang!” Lijnegang had hem een stoel aangewezen — en dat was het teken dat de ouders van Aaltje er inderdaad mee instemden. Maar nu zinde het de boer van de Lindenburg niet, dat Aaltje zo scherp uitviel en zo'n bitter oordeel gaf over Celia, de vrouw van Willem. Lijnegang schaamde zich een beetje; hij had liever, dat Mink onkundig bleef van de spanningen die er in zijn gezin waren. Op de keper bekeken was Mink uit een liberaal nest en hij had er niets mee te maken, dat het in 't gezin van Lijnegang — dat als een goed kerkelijk meelovend gezin bekend stond — ook niet altijd boterde.

„Moet ik weer zwijgen?” vroeg Aaltje scherp. „Een mooie schoonzuster heb ik! 'k Heb bloedig zitten breien aan een truitje voor mijn neefje..... maar toen ik het gegeven had aan Celia, kreeg ik het naar mijn hoofd gesmeten.”

„Stil nou!” De stem van Lijnegang klonk nu bars.

Mink zei bedaard, alsof hij veel ouder en wijzer was dan Aaltje:

„Och meid, in de beste families komt weleens gehakketak voor. En 't gaat soms om een kleinigheid. Vader heeft weleens een week lang met moeder overhoop gelegen omdat ze een bruin wollen vest voor hem gekocht had..... en hij had liever een donkergrijs gehad.”

Lijnegang probeerde het gesprek op iets anders te brengen en wendde zich tot zijn zoon.

nenlandse zaken en secretaris van een commissie die belangrijke politieke hervormingen moest voorbereiden. In dit werk werd hij echter door de hofkliek die onder Franse invloed stond, tegengewerkt. Het gevolg was, dat hij zich uit protest tegen deze bejegening niet langer beschikbaar stelde voor een bestuursfunctie. Uit die daen dateert de groeiende onenigheid tussen Bao Dai en Diem, die vorig jaar tot een volkomen breuk en het afzetten van Bao Dai heeft geleid.

In en kort na de tweede wereldoorlog weigerde Diem samen te werken met de Japanners, de communisten en de door de Fransen naar voren gehaalde Bao Dai. De communisten namen hem om die reden gevangen, maar lieten hem wonderlijk genoeg weer los, ofschoon hij Ho Tsji Minh een misdadiger had genoemd, omdat de communisten zijn broer levend hadden verbrand.

ZIJN weg ging niet over rozen. Zodra bleek, dat hij ernst maakte met de strijd voor de onafhankelijkheid en tegen de corruptie, werd hij van alle kanten belaagd. De Fransen zagen hun positie bedreigd, ex-keizer Bao Dai bemerkte tot zijn schrik, dat met hem een rekening meer werd gehouden en drie beruchte sekten, die zich verrijkten met de

exploitatie van speelholen, nachtclubs en andere bedrijven, die geen daglicht kunnen verdragen, stonden Diem naar het leven.

Er volgde een harde strijd tegen de sekten en de kliek van Bao Dai, die de stilzwijgende steun van de Fransen hadden. Wonderlijk genoeg kwam Diem als overwinnaar uit de strijd tevoorschijn. Zuid-Vietnam was nu werkelijk vrij en kon zich gaan wijden aan de consolidatie van de positie, die het had veroverd.

Diem weigerde in te stemmen met verkiezingen in Noord- en Zuid-Vietnam, die aan de hereniging van het land zouden moeten voorafgaan. Hij is van oordeel, dat in het communistische Noorden geen werkelijk vrije verkiezingen mogelijk zijn en dat Zuid-Vietnam nog gelegenheid moet hebben, zich op de strijd voor te bereiden. Hij wil zijn land maken tot een anti-communistisch bolwerk, dat tot de verbeelding van alle Vietnamezen zal spreken.

„Zeg, Melchior, kan jij morgenochtend naar de meelhandelaar gaan om de rekening te betalen en voer te bestellen? Hij is aan de deur geweest toen ik niet thuis was. Zelf kan ik er morgenochtend niet heen, want ik heb vergadering van 't polderbestuur.”

De jonge Melchior knikte.

„En morgenavond zullen we samen eens nagaan, welke kalveren we deze winter zullen aanhouden.”

„Morgenavond?” vroeg de jonge Melchior verwonderd.

„Dan vergadert de kiesvereniging immers! Moet je daar dan niet heen, vader?”

De boer trok de schouders op.

Mink Ruizendaal, die overigens geen veelprater was, zei: „Ja, dat krijgen we ook weer: raadsverkiezingen, Willem van jullie komt ook in de raad, zeggen ze. Is 't waar, Lijnegang?”

De boer gaf hier geen antwoord op.

„Of is het kletsboek van de mensen?” vroeg Mink. „Ik dacht toch stellig, dat ik hem op jullie lijst gezien had, hoewel ik me bar weinig met de politiek bemoei.”

Op jullie lijst..... had Mink gezegd. De oude Lijnegang voelde eensklaps pijnlijk, hoezeer Mink Ruizendaal eigenlijk een vreemde voor hem was. Hij had er steeds zo min mogelijk aan willen denken, dat Mink slechts nu en dan in de kerk kwam en dat zijn familie in de streek bekend stond als een bolwerk der vrijzinnigheid. Op jullie lijst..... had Mink gezegd. Lijnegang was zich plotseling bewust, dat hij er verkeerd aan gedaan had om na te laten, met Aaltje te spreken over de kloof, die tussen haar en Mink Ruizendaal bestond. Zij had hem gevraagd, of Mink binnenkomen mocht deze avond, om moeder te feliciteren. — 't Is een rechtschapen kerel en ik heb er geen bezwaar tegen, had hij haar geantwoord. Rechtschapen was Mink zonder enige twijfel, hij had nooit een kwaad woord over de jongen horen vertellen. Maar was dat voldoende? Neen, het was niet genoeg. Hij had zijn dochter er op moeten wijzen, dat twee verschillende levensopvattingen tot moeilijkheden zouden voeren. Voorlopig misschien niet, maar later wel. En hij, vader zijnde, zou dan niet vrijuit gaan. Hij had verzuimd, zijn bezwaren te laten horen. Hij had Aaltje moeten zeggen, dat hij geen bezwaar tegen Mink, maar wel tegen diens geestelijke instelling bezwaar had.

Lijnegang stond op en ging de kamer uit. Hij kon de zwaarigheid, die hem ineens overvallen was, niet verwerken.

— Ik heb gefaald als vader, dacht hij beschaamd en verontrust. Ik heb verzaakt aan mijn doelpelofte..... verzaakt aan mijn ouderplicht. Ik heb Aaltje toestemming gegeven om met Mink Ruizendaal door het leven te gaan, maar ik heb geen rekening gehouden met mijn plicht als christen en ouder. Waarom heb ik tot de vader van Mink gezegd, dat ik zijn zoon niets in de weg zou leggen als hij verkering zoeken zou met Aaltje? Omdat de Ruizendaals nog ouderwetse opvattingen hebben en zij evenals ik fel gekant zijn tegen de brug en de nieuwe dingen van deze tijd. Ik had moeten zeggen, dat een christen geen juk moest aandoen met iemand, die andere opvattingen had. Dat zou narigheid geven en bovendien onverantwoord zijn. Maar ik heb over dat, wat het belangrijkste was, gezwegen.....

Lijnegang voelde zich schuldig. Hij had steeds gemeend, dat Aaltje de enige van zijn kinderen was, die in het rechte en vertrouwde spoor wilde blijven. Willem was een voorstander van de nieuwe brug en van allerlei andere nieuwigheden. Roelie had een vreemde weg gekozen, zij had zich afgewend van het goede en beproefde, zoals dat geldend was geweest in hun geslacht. Zij was werk gaan zoeken in de stad en dus ook aangetast door de nieuwe geest, die tegenwoordig zoveel slachtoffers maakte in Nederland..... En de jonge Melchior? Eerst had hij al zijn hoop op zijn jongste zoon gevestigd, maar hij bleek ook reeds besmet te zijn door allerlei nieuwe ideeën, want hij liep achter een stads nuffe aan, achter de dochter van een ingenieur, hoewel er toch nog wel deugdzaam boerenmeisjes in de streek te vinden moesten zijn. Slechts Aaltje was, naar zijn mening althans, trouw gebleven aan de lijn van zijn geslacht. Hij had er van genoten, als zij fel uitgevallen was tegen Willem, die koppig beweerde, dat de brug een verbetering van de streek zou geven, verbetering voor de boerenstand vooral. Ja, Aaltje was een Lijnegang gebleven. Maar nu vroeg hij zich af, of zijn dochter in werkelijkheid niet het meest van al zijn kinderen afgeweken was. Zij had ja gezegd tot Mink Ruizendaal, ofschoon deze overigens rechtschapen jongen eigenlijk onkerkelijk genoemd moes worden. Aaltje scheen er heel niet zwaar aan te tillen, dat Mink liberaal en vrijzinnig was; want daár kwam het, voor wat zijn geloofsovertuiging betrof, toch wel op neer. Maar dat had Aaltje blijkbaar geen bezwaar gevonden om ja tegen hem te zeggen. Was zij daarom niet het verst van al zijn kinderen van huis geraakt? En hij had verzaakt aan zijn plicht als christen, als vader!.....

(Wordt vervolgd).

Internationale activiteiten

Europese Jongeren in Straatsburg

WIE vandaag het woord Straatsburg in zijn mond neemt, weet daarbij niet alleen de naam van een stad in Lotharingen uit te spreken, doch heeft daarbij bepaalde gedachten aan een samenwerkend, een verenigd Europa.

Met die Europese eenwording gaat het nog niet zo hard. Dat is een verdrietige zaak, niet alleen voor vele magistraten en parlementariërs, doch ook voor een massa Europese jongeren.

In de loop van deze zomer vond in Straatsburg een congres plaats dat bij zijn geboorte de naam meekreeg: Etats Généraux de la Jeune Démocratie Chrétienne d'Europe.

Driehonderd jongeren uit achttien Europese landen namen hieraan deel en gaven een verklaring uit, waarin zij, als jonge Christen Democraten, beloofden hun jonge krachten in dienst te stellen van hun idealen: het bevorderen van de Europese éénwording.

Bij het uitgeven van verklaringen bleef het niet.

Van jongeren is men gewend dat ze de handen uit de mouwen willen steken. Welnu, dat is ook gebeurd!

De weg naar eenwording in ons Europa is lang geen effen pad. Er zijn vele moeilijkheden; elk land heeft zijn eigen zorgen en problemen en wil of kan niet tegemoetkomen aan rechtvaardige verlangens van zijn buurlanden.

Doch steeds is het begrip voor elkaars situatie en moeilijkheden, de eerste stap geweest op de weg naar de oplossing en de overeenstemming. En daarom is het persoonlijke contact één van de meest waardevolle bijdragen aan het streven naar een verenigd Europa.

De dagen in Straatsburg werden dan ook in de ware geest van Europese eenheid doorgebracht. Men sloot vriendschap, die goede geest was daar aanwezig en die werkt door in heel Europa. Dat is de winst van deze ontmoeting!

De Nederlandse delegatie die aan deze Etats Généraux deelnam bestond uit dertig personen, vertegenwoordigers van de J.O.K.V.P. en de A.R.J.O.S.

Studieweek te Nijmegen

IN de stad van Keizer Karel werden vele congressen en conferenties gehouden. Ook nu weer vond er van 10-15 september jl. een studieweek plaats in de volkshogeschool Ons Erf.

Uitgaande van de Unie van Christelijke Democraten en onder de voortreffelijke leiding van prof. dr. L. G. A. Schlichting werd door jongeren uit verschillende Europese landen geconfereneerd over „Christelijk geweten en het Nationaal Bewustzijn”.

Verskillende referenten, waarvan wij noemen de heer Jacques Mallet, secretaris van de M.R.P. in Frankrijk en dr. Egon Klepsch, voorzitter van de Junge Union in het land Hessen, gaven hun visie op dit zo samengestelde en moeilijke congresstema.

Naast leden van de J.O.K.V.P. namen ook Arjosmensen aan deze studieweek deel. Dr. W. P. Berghuis, voorzitter van de A.R. Partij, woonde een gedeelte van de besprekingen bij.

Europa door de Gemeente

IN het „Europa-Haus” te Marienberg, de plaats van ontmoeting van Europese jongeren, wordt van 28 september tot 6 oktober a.s. een studieconferentie gehouden met als thema: „Europa door de Gemeente”. Er zal worden gesproken over: de structuur van het gemeentebestuur in de zes landen van de Kolen en Staal Gemeenschap; de gemeente als basis van het staatkundig leven; medewerking van de burgers in de gemeente en over het leggen van banden tussen de Europese gemeenten teneinde de Europese eenheid te bevorderen.

Het programma wordt afgewisseld door enkele toepasselijke films terwijl eveneens een excursie wordt georganiseerd, waarbij men kennis zal kunnen maken met enkele Duitse bestuursinstellingen.

Sonnenberg

TE Bad Harzburg in het internationale conferentie-oord Sonnenberg worden van 7-16 oktober a.s. studiedagen gehouden, waar o.a. aan de orde zullen komen: „Atoomenergie, energie voor de vrede” en „Wordt Azië het noodlot van Europa?”

Volkshogeschool Bergen

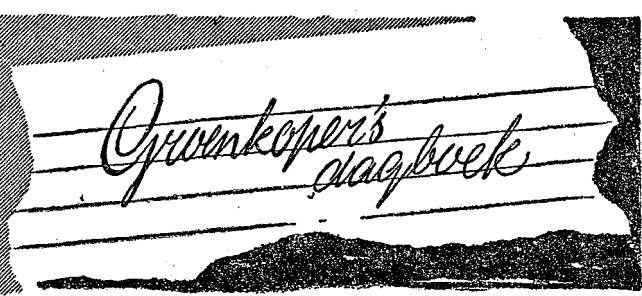
OK in ons eigen land kan men conferenties bezoeken. Van 14-20 oktober a.s. wordt in de Volkshogeschool te

10 SEPT.

Zaterdagavond hadden we een verguldavondje bij De Smitten. Wel wat vroeg mischien, maar gezien deze maand de Sinterklaasmaand is voor familie, vrienden en bekenden in het buitenland, gedachtig aan de nieuwste slagzin: „geef voor bekenden overzee nu Sinterklaas uw pakje mee” hebben we maar speculaaspoppen gebakken en zijn we nu maar aan het plakken gegaan. Hildebrand had om het hoekje mogen kijken. We hadden de kachel aan, vanwege het zomertje en we dronken warme slomp. Het was een gezellige avond. Het rook naar speculaaskruiden en ook een beetje naar boenwas, waarmede men kabinetten opwrijft. Maar die laatste lucht heeft praktisch niemand waargenomen dan ikzelf. Om acht uur — we waren vroeg begonnen — wilde ik de nieuwsberichten aanzetten, doch Keetje de Riet zeide: „Och lieve meneer Groenkoper, laten we het mooi houden” en dat hebben we toen maar gedaan. Na afloop hebben we pandverbeuren gespeeld waarbij Hildebrandtiaanse boeten werden opgelegd, zoals de zolder zoenen, hangen en verlangen (toen moest ik toch weer aan het Kabinet denken), de put, de klok en het bijenkorfje. Er is machtig veel gekust en evenveel gegild, net als in de dagen van Keetje. Het was leuk om er eens helemaal uit te zijn. Alleen, ik heb Suzette Noiret niet thuisgebracht, anders was het net echt geweest.....

11 SEPT.

Misschien is er wel eens een boze burger geweest, die tegen een ambtenaar heeft gezegd: „U kunt naar de maan lopen.” Dat is nu uit. De ambtenaren en arbeidscontractanten van het departement van Justitie krijgen hoogtezon. Zelfs gedurende de kantooruren. En bovendien krijgen zij multivitaminetabletten te slikken. Alles gratis. Het is een heerlijke gedachte, waarmede ik mij volkomen kan verenigen. Want er wordt veel gevraagd van onze ambtenaren, het meest van die van het departement van Financiën. Ik neem aan, dat ook voor hen eens de hoogtezon zal dagen; voorlopig echter schijnt zij voor

die van Justitie. Uit goede bron vernam ik, dat de demissionaire minister van Justitie een zeer vooruitstrevend man is met progressieve ideeën op het gebied van gezond leven. Zelf heeft hij het voorbeeld gegeven zonder hoed te lopen, opdat de frisse wind het hoofd van het departement koel kan houden. Ik vrees echter dat er een verbaalslag op komt is. Dat deurwaarders, griffiers en rechters en al degenen, die vonnissen moeten ten uitvoer leggen, bij voorbaat of naboot, versterkt de winter in moeten. Ze moeten tegen een stootje kunnen. Van schrik ben ik gauw eenvoudige levertraan gaan slikken. Hoogtezon is voor mij te hoog, bovendien heb ik andere zorgen. Ieder heeft nu eenmaal zo zijn eigen bemoeiingen.

12 SEPT.

Ik herinner u er aan, dat drie kandidaten voor een portefeuille hebben bedankt. Maar misschien vindt u dat niet interessant. Eerlijk gezegd heb ik ook een inzinking gehad met betrekking tot de kwestie, welke ons allen bezighoudt, maar welke we toch langzaam maar zeker vervelend gaan vinden. De gewone man begrijpt er niets meer van, hoorde ik vanmiddag iemand zeggen. Nu, de buitengewone man ook niet meer. Dat is tenminste een troost. Ik heb tegen mevrouw Groenkoper gezegd: al zou de informateur mij geld toegeven, ik zou niet in zijn kabinet gaan zitten. Zo ver ben ik al. Zeide mijn vrouw: kun je makkelijk zeggen, want je weet dat hij geen geld toegeeft. Voelt u het fijne antwoord? Zo zijn vrouwen. Er gingen nog geruchten, dat we een vrouwelijke minister zouden krijgen.

Moet een vrouwelijke minister in gala een witte jurk dragen, vroeg mijn zontje, die zich gaarne bezig houdt met uniformen en galakledij. Ik wist het niet. In de A.R.P.

13 SEPT.

Weer een gat gedicht, nu in de meerdijk van de toekomstige polder Flevoland. Sinds 1927 zijn we maar aan het land winnen, een onderneming, welke niet het minst in het buitenland groot respect afdwingt. Durf, kunde, doorzettingsvermogen en energie, ziedaar de eigenschappen welke wij Nederlanders op dit punt bezitten. We mogen dan in andere ondernemingen wat zwakjes zijn, landwinnen kunnen we. Ik ben laatst eens met een Zwitser over de Afsluitdijk gereden. Ik had hem verteld, dat aan de ene kant het water zoet en aan de andere kant het water brak was. Ieder gelooft het als ik dat vertel. Maar die Zwitser niet. Hij stapte uit de auto en ging proeven. Zo zijn de Zwitsers. Precies. Een tijdje geleden is een Engelsman op de Afsluitdijk uit de auto gestapt. Maar de auto stond niet stil. Dan wordt het moeilijker.

14 SEPT.

Gouverneur van Tilburg is weer naar Suriname vertrokken. Ik zag hem gaan. Op de film. Hij snelde het vliegtuig in. Zo blij was hij vermoedelijk. Het is ook geen weer geweest voor hem. Hij merkte wel, dat een depres-

sie op komst was en wat zal dan een gouverneur in de regen gaan staan? Ik zag ook, dat de heer E(vert) Vermeer de heer Van Tilburg gedag zei. Ook de informateur was op het vliegveld aanwezig. „Ik ga rustig en welgemoed”, zeide de gouverneur. Dat kon ik ook goed zien op de film. Hij blaakte van rust en van welgemoedelijkheid. En er is niets bijzonders gebeurd terwijl hij weg was. Ook dat was een hele geruststelling.

15 SEPT.

De derde dinsdag naakt. Naakter dan ooit, zonder Kabinet. Professor de Gaay Fortman heeft het opgegeven. Naar ik van buurman hoor, (hij is een kwade) wacht men nu op honderd dagen kabinetscrisis en dan komt het oude kabinet terug, misschien met enkele wijzigingen. Dat is makkelijker voor de kinderen op school, zeide hij, die kunnen beter een rond getal van dagen kabinetscrisis onthouden. „De honderd dagen van Drees” noemde hij dit merkwaardige tijdperk. Je kunt ook zeggen „de honderd dagen zonder Drees, maar met blaam”.

Ik weet het niet. Als zulke bekende politici het niet weten, wat wil ik dan? Me dunkt, ik heb genoeg adviezen gegeven in dit dagboek. Ze waren te knap, schreef een der redacteurs. Het is een schrale troost, maar ik leg me erbij neer.

De stemming wordt er niet beter op. We krijgen oorlog, zeide een vriend gisteren, toen ik daar een „gezellig avondje” doorbracht. Hij was uit zijn humeur, omdat hij een dure oliestookinrichting had gekocht, juist een paar maanden geleden.

Dinsdag ga ik naar den Haag. Ik wil die Prinsjesdag wel eens zien. Misschien ontmoet ik wel een abonné van N.G. Als u een klein mannetje ziet met een grote oranjestrik op, een vlaggetje in zijn linker en een toeter in zijn rechterhand, dan ben ik het niet. Ik ga incognito. Want reken maar, dat de heren uitkijken naar kandidaat-ministers.

Mij niet gezien. Voor geen honderd hoogtezonnen en geen duizend multivitaminetabletten!

William Groenkoper

KRYPTOGRAM

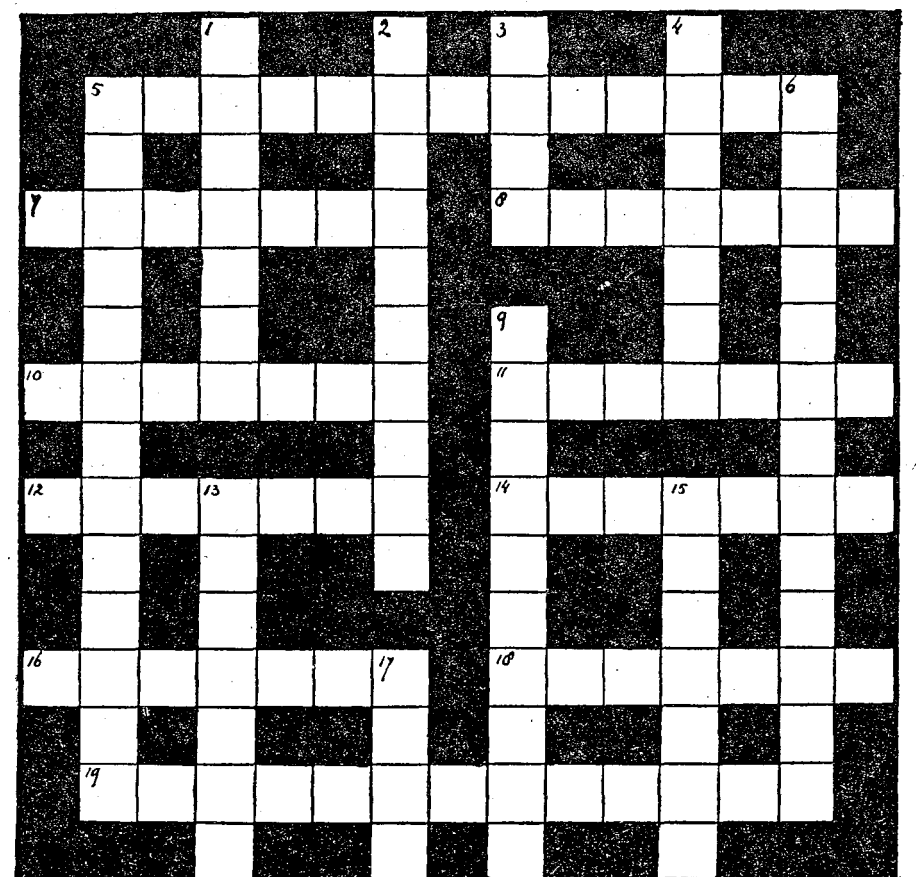
Horizontaal:

- Houtziekte?
- Schotse zoon van Adam ligt in gruis op de weg.
- Begint de dag na achten?
- Als U hem bij de neus hebt, eet hij op uw kosten.
- Bewerkers van eikenschors op een schip?
- Verandering die met de hand in een ogenblik heeft plaats gehad.
- Gevecht van een insect met een schaap?
- Wordt de bis een of 'n do, dan wordt dit haremmisje een slang.
- Hard bed.
- Akelig door de haas van een jong schaap?

Vertikaal:

- Als je aan een manwijf vraagt of ze valt, is ze al een wrak.
- Deze dame bestaat min of meer uit zout water.
- Deze stad is niet op één dag gebouwd.
- Deze vogels ziet men veel aan de kop van een sombere stoet.

- Krachtig geneesmiddel uit de mid-denmoot van een ros.
- Om iets kwijt te raken en iets terug te vorderen.
- Hoe je de klemtoon ook legt, 't blijft vervelend.
- Met deze stof kun je je van de beste zijde laten zien.

Bergen N.H. een conferentie gewijd aan het onderwerp: „De gevolgen der automatisering en van de atoomenergie voor de volksopvoeding”.

Nadere gegevens omtrent deelname kan men verkrijgen bij het secretariaat van de Arjos en bij het bureau Europees Jeugdwerk te 's-Gravenhage.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

OFFICIEEL WEEKBLAD VAN DE ANTI-REVOLUTIONAIRE PARTIJ

Geen kruimkens van rode tafel

JUIST op het ogenblik, dat ons blad donderdagmiddag ter perse moest, kwam de Antirevolutionaire Tweede Kamerfractie bijeen om te beslissen over het zetelaanbod, dat de informateur Mr. Burger aan de A.R.-partij heeft gedaan.

Het laatste aanbod van de informateur aan professor Zijlstra moest aanvaardbaar zijn voor de A.R., wilde de K.V.P. tenslotte akkoord gaan met de plannen van Mr. Burger.

Aanvaardbaar voor de A.R. kon alleen zijn handhaving van een

MR. BURGER

tweetal volwaardige ministerszetels. De informateur wist dus donderdagmiddag waar hij aan toe was.

Het aanbod van Mr. Burger kwam neer op één ministersportefeuille, namelijk Economische Zaken en een staatssecretarisschap, namelijk voor Binnenlandse Zaken. Voor de portefeuille van Economische Zaken zou professor Zijlstra worden aangezocht, voor het staatssecretarisschap het A.R. Tweedekamerlid Drs. Hazenbosch.

Het drama van de formatiecrisis liep dus tenslotte uit op een poging van de socialisten om de A.R. het kind van de rekening te laten worden.

Mr. Burger heeft op deze wijze de A.R. in de hoek willen drukken vanwege het feit, dat zij in deze formatiecrisis niet hebben willen meewerken om de K.V.P. uit te schakelen.

Dat is de grote verwachting geweest, die van meet af aan, na de mislukking van de eerste formatie-

poging van Dr. Drees, bij de socialisten heeft voorgezeten. De K.V.P. moest terzijde worden gesteld en de andere confessionele partijen zouden hierbij hand en spandiensten moeten verlenen.

Zij hoopte dit te bereiken tijdens de eerste formatiepoging van Professor Lieftinck, zij speelden hierop eveneens tijdens de informatiepoging van Professor De Gaay Fortman.

Beide keren hebben de A.R. dit spel doorzien en er een eind aan gemaakt. Dat heeft de grote woede van de socialisten gewekt. Daarom moest het A.R. Barbertje hangen.

Maar Barbertje is niet bereid zijn hoofd in deze rode strop te steken. De K.V.P. begreep de toelag van de socialisten en stelde zich in haar fractievergadering van woensdagmiddag achter de A.R.

Blijkbaar hebben de socialisten gedacht, dat de niet-socialistische partijen onder het rode dictaat zouden doorgaan, omdat de tijd dringt en ieder er van overtuigd is, dat er eindelijk een kabinet uit de bus moet komen. De tijdsfactor werd ingeschakeld om de andere partijen murw te maken.

De informateur heeft echter een te lage dunk gehad van de loyaliteit en het verantwoordelijkheidsbesef van de K.V.P. en hij heeft zich verkeken op de karaktervastheid en het zelfrespect van de A.R.-Kamerclub en de A.R. fractievoorzitter Prof. Zijlstra.

De A.R. zijn niet bereid als verantwoordelijke volksvertegenwoordigers de kruimkens te eten van de tafel der rode heren.

Van meet af aan heeft de informatiearbeid van mr. Burger de onvriendelijke opzet gehad om de A.R. met de rug tegen de muur te zetten.

Het begon als het ware „poeslief”. Het nieuwe kabinet Drees zou een volstrekt extra-parlementair karakter dragen, maar eerst overlegde hij met zijn partijgenoten. Drees, Suurhoff, Hofstra en Mansholt werden op hun zetels vastgespijkerd. Daarna richtte hij zich tot de K.V.P.

Eerst werd de maandenlange ruzie met de K.V.P. over de bezitsvorming op een achternamiddag bijgelegd. Er kwam een compromis uit de bus waarvan iedereen zich met stomme verbazing

afvraagt waarom dit niet veel eerder bereikt kon worden.

De verklaring kan alleen maar zijn, dat de P.v.d.A. hier, om met de andere socialistische informateur Professor Lieftinck te spreken. „een onoverbrugbare tegenstelling” heeft gesuggereerd, omdat zij de K.V.P. aan de kant wilde zetten.

Nu dit niet gelukt is blijkt er van een onoverbrugbare tegenstelling geen sprake meer te zijn.

Mr. Burger slaagde er ook in om in één slag het hete hangijzer van de zetelverdeling om te toveren in een lommerrijk laantje, waarin de K.V.P. verkwikking kon vinden.

De kleinere partijen, zoals de A.R., de C.H. en de V.V.D., die niet bereid bleken om de slippen dragers van de socialisten te worden, werden door mr. Burger buiten de deur gehouden.

Met hen had hij nog een appeltje te schillen en daarbij had hij het vooral voorzien op de A.R.

De ochtendbladen van woensdag vermeldden het gehele plan tot zetelverdeling, maar de leiding van de A.R., C.H. en V.V.D. wist nog van niets.

De rollen tussen de socialisten en de rooms-katholieken bleken te zijn verdeeld, om de rest moesten de kleinere partijen maar een robbertje vechten. In deze onwaardige positie gedrongen kwam de A.R.-partij het eerst aan bod. Eén ministerszetel, één staatssecretaris en daarmee basta.

Zo was de situatie toen de A.R. Tweedekamerfractie donderdagmiddag bijeen kwam. Haar positiebepaling was niet moeilijk. Hier paste slechts één antwoord: neen.

Wanneer men bedenkt, dat de C.H. in het demissionaire kabinet Drees evenals de A.R., twee ministerszetels bezat en ook de C.H. in de opzet van Mr. Burger één zetel namelijk die van Oorlog en Marine is toegedacht, dan blijkt dat de beide protestants-christelijke partijen hun invloed in het kabinet zien gehalveerd.

Dat is een volstrekt onaanvaardbare zaak. Terecht heeft de A.R.-Tweedekamerfractie een „non possumus” laten horen.

Professor Zijlstra heeft Mr. Burger in een brief dan ook medegedeeld, dat de A.R. bereid zijn mee te doen, mits zij twee volwaardige ministerszetels kunnen bezetten.

De verantwoordelijkheid voor deze gang van zaken ligt geheel bij de socialisten. Deze verantwoordelijkheid is zwaar, want het blijkt, dat deze partij haar haan koning wil laten kraaien ten koste van het landsbelang, dat dringend eist dat er een kabinet komt om het schip van staat, dat zo lang reeds zonder roerganger rondzwalkt, een duidelijke koers te geven.

De Herfst is begonnen!

Het komt aan op

HUISBEZOEK

- * *Amsterdam bracht gemiddeld f 5.— per lid voor de verkiezingsactie op*
- * *Onze geestverwanten dienen op systematische wijze te worden bewerkt*
- * *Amsterdam stelt voor een convent van christelijke maatschappelijke en politieke organisaties te vormen*

DE PROPAGANDACOMMISSIE van de Centrale Anti-Revolutionaire Kiesvereniging te Amsterdam heeft een zeer goed gedocumenteerd rapport uitgebracht over de verkiezingsactie van dit jaar. Het was een lust om er kennis van te nemen. Tal van opmerkingen worden erin gemaakt, die de moeite van het overwegen alleszins waard zijn. Bovendien wordt de zelfcritiek niet gespaard, maar het belangrijkste is wel dat ook duidelijk wordt aangegeven wat naar het oordeel van de commissie in de toekomst dient te geschieden.

Het is bij een zo uitvoerig rapport uiteraard niet zo eenvoudig de inhoud daarvan op korte wijze samen te vatten en weet te geven.

Een van de meest opmerkelijke feiten uit dit rapport is wel dat in Amsterdam een bedrag van niet minder dan f 21.000,— werd bijeengebracht. Dit is inderdaad een prachtige prestatie waarvoor Amsterdam dubbel en dwars een pluim verdient. Immers mag niet worden vergeten dat het ledental van de Amsterdamse kiesverenigingen zich om de 4.000 beweegt, en dat betekent dus een bijdrage van gemiddeld f 5,— per lid. Dit alleen voor de verkiezingsactie. Hierdoor wordt ook duidelijk gedemonstreerd wat er in een grote stad voor een verkiezingsactie nodig is.

MAAR, zoals reeds werd gezegd, aan critiek ontbreekt het in dit rapport evenmin. Genoemd worden daarbij o.a. de volgende punten:

a. *het gebrek aan activiteit bij de verschillende kiesverenigingen terwijl bovendien besluiten van het Centraal Bestuur veelal eerst na lange tijd doorwerken in de besturen der kiesverenigingen;*

b. *onvoldoende regelmatige belangstelling van de besturen der kiesverenigingen voor het werk van de Centrale Propaganda commissie;*

c. *een groot tekort aan oudere en jongere medewerkers (sters) voor allerlei werk (uitzetten van reclamebiljetten, verspreiden van propaganda-lectuur, het huisbezoek met gebruikmaking van het handige vragen-antwoordboekje „Daar heb je” dat onder leiding van de besturen der kiesverenigingen moest geschieden);*

d. *onvoldoende begrip van de waarde van het inschakelen van onze vrouwen in deze arbeid;*

e. *de vertraging ontstaan in de plaatsing der brugbor en en het verstrekken van vlaggen en borden.*

In het bovenstaande worden een aantal bezwaren opgesomd, die niet alleen en uitsluitend voor Amsterdam gelden, maar die ongetwfeld een bredere strekking hebben.

WIJ hebben in deze kolommen al reeds het pleit er voor gevoerd, dat in de komende maanden vooral aandacht zal worden gegeven aan het persoonlijk bezoek bij de leden aan huis. Het treft nu in het bijzonder dat ook dit Amsterdamse rap-

port tot deze conclusie komt. Onder het hoofd „Suggestie” lezen we o.a. „In de eerste plaats zal door de besturen der Kiesverenigingen bijzondere aandacht moeten worden geschonken aan het persoonlijk contact met de leden. Hiertoe zullen de leden moeten worden opgezocht.

Dit bezoek moet o.a. ten doel hebben:

a. van gedachten te wisselen over de uitslag der gehouden verkiezingen en de oorzaken daarvan.

(Dit is natuurlijk geen wetenschappelijk onderzoek maar louter een peilen van gedachten, welke hieromtrent bij onze mensen leven) en over andere actuele politieke aangelegenheden;

b. trachten hen tot grotere activiteit te brengen, door ze b.v. bereid te

vinden om huisbezoekbijeenkomsten (theeavondsjes) te beleggen met geestverwanten in hun onmiddellijke omgeving, dan wel als blokleader, huisbezoeker of bestuurslid op te treden;

c. hen te abonneren op Nederlandse Gedachten;

d. zo nodig en mogelijk de contributie op te voeren;

e. adressen van geestverwante personen, gaarne met opgaaf van hun geestelijke ligging (b.v. sympathiek tegenover de doorbraak, en maatschappelijke positie te verkrijgen.”

DE TWEEDE PLAATS wordt er echter op aangedrongen dat er een systematische bearbeiding zal plaats vinden van de geestverwanten, die geen lid van de kiesvereniging zijn, waarbij gebruik moet worden gemaakt van het in de afgelopen verkiezingsactie verkregen adressenmaterieel.

Voorts wordt aangedrongen op de organisatie van een kadercursus, die vooral een praktische inslag hebben moet, op het betrekken van meer jongeren in de Anti-Revolutionaire politiek, terwijl er tevens op wordt gewezen dat er een groot ongebruikt potentieel aanwezig is in de medewerking der vrouwen, waarvan door onze partij nagenoeg geen voordeel wordt getrokken.

Het slot van dit rapport bevat dan nog een goede suggestie, die stellig de aandacht ook van de andere kiesverenigingen verdient. Het verdient naar het oordeel van de commissie n.l. ernstige overweging een convent van Christelijke maatschappelijke en politieke organisaties te vormen. De overweging daarbij is, dat in het algemeen het contact met de maatschappelijke organisaties te oppervlakkig is. Bovendien wordt er sterk op aangedrongen dat er een permanent eigen bureau van de partij zal worden gevormd.

Wij hebben zo een en ander uit het rapport van de Amsterdamse commissie verteld. Deze mededelingen kunnen ook voor andere plaatsen van betekenis zijn. Maar ook op zichzelf is het prettig van een zo doorwrocht rapport kennis te nemen. Er blijkt in ieder geval uit dat men ook in het land over de dingen nadenkt, dat men de ernst van de situatie inziet en dat men wegen en middelen beraamt om de moeilijkheden te overwinnen.

Kabinet en Ministers

IN NEDERLAND kennen wij geen premier als in Engeland. Dáár is al in de 18de eeuw de eerste minister de eigenlijke regeringschef geworden. In de Nederlandse Grondwet staat: De Koning benoemt Ministers en ontslaat hen naar welgevallen. Engeland heeft geen grondwet in de gebruikelijke betekenis, maar áls het er één had, zou er in kunnen staan: de Eerste Minister benoemt Ministers en ontslaat hen naar welgevallen. Het komt herhaaldelijk voor in Engeland, dat de Eerste Minister besluit tot een „reconstructie” of tot een „verjonging” van het kabinet. En dan gaat hij aan de heren vertellen, wie naar zijn mening nu vervangen dienen te worden.

DE NEDERLANDSE Minister-president heeft zulk een machtspositie allerminst. Hij is voorzitter van de Ministerraad, hij verdedigt in de volksvertegenwoordiging het algemene beleid van de Regering, maar hij is geen regeringschef. Hoe groot zijn invloed is, hangt veel meer van zijn persoonlijke talenten en zijn beleid af, dan van door wet of traditie verleende bevoegdheden.

Is hij zelf de formateur van het kabinet, niet alleen formeel, maar ook materieel, dan is zijn positie natuurlijk sterker, dan wanneer een ander de stoelen heeft klaar gezet. Een formateur, die zelf als Minister-president optreedt, is de grote autoriteit in en buiten het kabinet, wanneer de vertolking en concretisering van het Regeringsprogram aan de orde is.

MAAR welk moreel gezag een Minister-president in Nederland ook mag hebben, hij blijft de eerste onder zijns gelijken.

Het kabinet, als college, als Raad van Ministers neemt de grote beslissingen. En elke Minister, die de Kabinetsbeslissingen aanvaardt, is gehouden, ze voor zijn deel mee uit te voeren.

Maar ook om ze te verdedigen. Het gaat niet aan, dat een Minister laat blijken, dat bepaalde Kabinetsbeslissingen tegen zijn wens werden genomen, door hem worden betreurd of in de gevolgen gevaarlijk worden geacht, terwijl hij tóch als Minister blijft zitten. Heeft hij overwegende bezwaren tegen een besluit van de Raad van Ministers, dan staat voor hem maar één weg open: hij vraagt zijn ontslag. En nadat hem dat ontslag is verleend, heeft hij de handen vrij.

NATUURLIJK zitten hier gevaren in.

Vooreerst is het denkbaar, dat een kabinet, om ieder „zijn zinnigheid te geven”, zich alleen maar sterk maakt in compromissen. Dat is wel in overeenstemming met onze volksaard. Reeds Jan de Witt ontving deze lof van zijn tijdgenoten, dat hij er telkens weer in slaagde een „expedient” te vinden. Een formule of een regeling, waardoor verscheidene heren gelukkig waren, omdat zij er ergens iets van hun eigen idee in vonden. En Jan de Witt zou de Nederlandse politiek van de moderne tijd hebben bewonderd, als hij wist van wat op het gebied van huurbeleid en bezitsvorming in onze eeuw is gepresteerd. Gepresteerd aan compromissen, waarbij belofte van een studie, een onderzoek, met inachtneming van eventuele, met name genoemde bezwaren, reeds een vlonder blijkt te zijn, waarover zwaarwichtige politici kunnen passeren.

IN DE TWEEDE PLAATS kan het gebeuren, dat het vasthouden aan de „kabinetspolitiek” er toe leidt, dat dringende zaken al maar worden uitgesteld. De opiniën in het kabinet zijn verdeeld, de betrokken Minister neemt de taak opnieuw in overweging. Hij geeft zijn hoofdambtenaren opdracht, nog wat te dokteren. Zolang de Kamer niet a. te ongeduldig wordt, behoeven de heren zich niet te haasten. Deze moeilijkheden zijn er met name, wanneer we te maken hebben met een heterogeen kabinet, en nog méér wanneer dat heterogeen kabinet verschijnt als nood-resultaat van een politiek spel, dat beschamende elementen inhield.

WIJ HEBBEN coalitie-kabinetten gehad, waarbij dat anders lag. Daar was een stembusakkoord. Vóór de verkiezingen waren de gecoaliseerde partijen het er al over eens geworden, wat de hoofdpunten zouden zijn van een kabinetsbeleid, wanneer de overwinning werd behaald. Nu wordt aan de opstelling van een Regeringsprogram begonnen kort nadat de partijen in de verkiezingsstrijd elkaars program hebben bestreden. Dan is het niet eenvoudig, om de grootste gemene deler te vinden. Soms schijnt dat vinden een verrassend avontuur in een ongemeen mooi najaar in Nederland en elders.

TEGELIJK komt bij zulk een heterogeen samengesteld kabinet een andere belangrijke vraag aan de orde. In hoeverre kan een Minister in zijn beleid zijn eigen beginsel tot gelding brengen? Niet maar: het lied van het kabinet op een eigen wijze zingen, maar op punten, die sterk controversieel zijn, een eigen principiële beslissing nemen? Kan in een „gemengd” kabinet de ene Minister een politiek voeren, waar een rode draad doorheen loopt en de andere Minister in zijn politiek duidelijk laten merken, dat hij zulke rode draden, wat zijn beleid betreft, niet wil? Kan een antirevolutionaire Minister in zijn departementaal beleid zijn beginselen laten gelden, ook al worden die beginselen door zijn ambtgenoten verworpen?

Die vraag is niet belangrijk voor de politici in de politieke partijen, die zeggen: politiek is een bij uitstek praktische zaak, het is de politiek van het mogelijke, het bereikbare, en dat is nationaal en internationaal zo sterk vervlochten met en bepaald door concrete, objectieve situaties en feiten, dat het principe nergens er tussen kan komen, om een wending te geven in een bepaalde richting.

Maar de vraag is voor de antirevolutionairen wel belangrijk. Juist, omdat wij geloven, dat de politiek door beginselen wordt bepaald en beheerst.

EEN MINISTER die dat gelooft, en daarnaar wil leven, kan in een „gemengd” kabinet niet zonder een zekere armslag, als het gaat om principiële beslissingen, die door zijn handtekening worden gedekt. Afgezien van het primaire, dat hij er op moet kunnen rekenen, dat in de Raad van Ministers reeds met zijn beginsel rekening zal worden gehouden. Misbruik van die vrijheid leidt tot een schijnkabinet, waar in werkelijkheid geen kabinetsbeleid meer bestaat. Maar zonder die vrijheid is het voor een antirevolutionaire Minister onmogelijk, mee te doen.

Dan zou hij nouthakker en waterputter worden.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), R. Gosker, Jac. S. Hoek, Prof. Dr. J. J. de Jong, S. J. Jonker, A. R. de Kwaadsteniet, J. D. Troostheide.
Secretaris: G. J. H. Griffioen.

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage. Telef. K 1700-115935. Giro 89673. VOOR ADVERTENTIES: Kon. Wilhelminalaan 34, Leidschendam, Tel. K 1761-1646.

ABONNEMENTSPRIJS f 6.20 per jaar f 1.55 per kwartaal, giro 89673.

STUDENTENABONNEMENT f 4.— per jaar LOOSE VERKOOP f 0.20.

* * Te vroeg

Uit onze beschouwing over de miljoenennota van de vorige week zal ieder de conclusie getrokken hebben dat er iets moet gebeuren in financieel-economisch opzicht. Niet dat de situatie zo somber is als men die in sommige fases van de kabinetsformatie wel eens heeft afgeschilderd, maar er moet iets gedaan worden om de betalingsbalans weer wat gunstiger te krijgen en om de deviezenvoorraad op te voeren.

Daarover heeft — zoals bekend — de regering het advies gevraagd van de S.E.R. In het hierboven aangehaalde artikel hebben wij een aantal mogelijkheden opgesomd die tot de nodige sanering kunnen bijdragen. Beperking van de consumptie was er een van en beperking van de investering was een ander. Welke verhouding er tussen deze twee grootheden behoort te liggen: of men de consumptie sterker moet beperken dan de investeringen of omgekeerd — we hebben die vraag in het midden gelaten, niet omdat we er geen mening over hebben, maar omdat het, hangende het onderzoek van de S.E.R., ons minder gewenst lijkt dat de standpunten al vastgespijkerd worden. Te meer immers omdat deze economische zaak straks waarschijnlijk ook een politieke zaak zal zijn.

Tijdens het demonstratieve congres van het N.V.V. van zaterdag j.l. heeft men er echter geen twijfel over laten bestaan hoe de opvattingen in socialistische kring liggen: consumptiebeperking is uit den boze; de oplossing zal gezocht moeten worden bij het verlagen der investeringen. Dit vroegtijdige oordeel bevreemdt te meer als men weet dat de voorzitter van het N.V.V., de heer Oosterhuis, deel uitmaakt van de S.E.R.-commissie die over de te nemen maatregelen zal moeten studeren. Hij blijkt al te weten welke de uitkomst is, voordat hij met de studie begint. Ongetwijfeld knap, maar juist daardoor rijst de twijfel of zijn oordeel wel een gefundeerd oordeel is!

De neer Oosterhuis heeft gemeend de stakende arbeiders in de grafische industrie te moeten waarschuwen dat zij niet in het eigen vlees moesten snijden — het lijkt ons toe dat deze waarschuwing ook hemzelf geldt als hij al te lichtvaardig omspringt met bezuinigingen ten aanzien van de investeringen. Onze concurrentiepositie ten opzichte van het buitenland laat niet toe dat wij ons als volk allerlei begerenswaardige zaken aanschaffen maar onze bedrijven achteraan laten komen. Anders zou het in de toekomst zo kunnen worden dat we wel allemaal een bromfiets hebben om naar fabriek of kantoor te rijden — maar dat de fabriekspoorten gesloten moeten worden!

* * De gemeente- begroting

De gemeenteraadsleden hebben voor het merendeel de begroting voor het jaar 1957 reeds thuis gekregen, en zij staan opnieuw voor de vraag wat zij daar mee aan moeten. De meeste begrotingen zijn weliswaar sluitend. Maar op welke wijze zijn ze sluitend gemaakt? Al te vaak heeft men het middel van de verhoging der subjectieve bijdrage en het aansnijden van de saldireserve aangegrepen om dit doel te bereiken. Door deze maatregelen wordt dan een in feite bestaand tekort weggewerkt.

Dit is een zeer onbevredigende situatie. Wat moet een Anti-Revolutionair raadslid in zulk een geval doen? Staat hij hier voor een gewetensconflict? Moet hij er op aandringen, dat de begroting een reëel karakter zal dragen? Er dus voor pleiten dat ontvangsten en uitgaven met elkaar in overeenstemming zullen zijn?

Maar de gemeenten hebben praktisch niet meer een eigen belastinggebied. De mogelijkheden daarvoor zijn uitermate beperkt. Zij zijn geheel en al afhankelijk van de subjectieve bijdrage, die het Rijk verstrekt.

Het kwaad schuilt dus in de tegenwoordige financiële verhouding tussen Rijk en gemeenten. Alle gemeentebesturen schudden zo hard mogelijk aan de grote boom van de subjectieve bijdrage. Daarbij staat het belang van de burgers van de eigen gemeente op de voorgrond. Het verzorgingspeil van de eigen gemeente mag niet achter blijven bij dat van andere gemeenten. Bovendien is thans nog niet bekend hoe de definitieve regeling, die immers nog moet worden vastgesteld, er zal uitzien. De gemeentebesturen, die in het verleden zeer zuinig aangedaan hebben zijn in latere jaren het kind van de rekening geworden. Het bleek achteraf te zijn een zuinigheid, die de wijsheid bedriegt. Het is daarom dringend gewenst, dat in de gemeenteraden van onze kant opnieuw en met klem op het door en door ongezonde van de bestaande toestand wordt gewezen. Het probleem schijnt welhaast onoplosbaar. Toch moet er op dit aambeeld worden gehamerd!

Open brief aan Mevr. Bouman

De heer en mevrouw Bouman toasten op de hereniging en het begin van hun vakantie

U weet het zelf waarschijnlijk beter dan ik: er is ons in Indonesië in de laatste jaren niet zo heel veel meer overgelaten om trots op te zijn. Alle goede bedoelingen ten spijt — de rol die wij na de oorlog gespeeld hebben in „de gordel van smaragd” (zo noemden we het land immers zo graag!) is nu niet bepaald een heldenrol geweest. Het Nederlanderschap staat in het land van Soekarno nu niet bepaald hoog genoteerd!

En toch..... hebben wij in die afgelopen maanden iets van nationale trots in ons hart gevoeld: dat was als uw naam genoemd werd. Eerst hadden we het altijd nog over mevrouw Bouman — later werd dat gewoon Mieke Bouman. We noemden u bij de voornaam zoals men dat een goede en vertrouwde vriend doet. Zo voelden we dat immers en zo voelen we het nog. Omdat u in Indonesië iets gedaan hebt wat wij als volk niet hebben gekund: ons gezicht gered. Ons prestige als mensen. U hebt de wereld laten zien dat een gewone Nederlandse huisvrouw als het erop aankomt de moed opbrengt om recht te verdedigen en onrecht te bestrijden. Zelfs als dat soms heel moeilijk was. Zelfs als dat met gevaar voor eigen leven gepaard ging.

Daarmee hebt u niet alleen Indonesië en de wereld getoond hoe de Nederlandse volksaard is — u hebt er ons ook weer een beetje zelfvertrouwen mee gegeven.

En dan weet ik wel: u houdt niet van al deze mooie woorden. U vindt dat u gedaan hebt wat u behoorde te doen als mens tegenover een medemens in nood. En u zult aanvoeren dat al uw pogen toch maar heel weinig succes heeft opgeleverd. Weinig resultaat voor de mensen voor wie u het deed. Want Jungschlaeger is overleden in gevangenschap en niemand maakt zich veel illusies over wat Schmidt te wachten staat. Misschien zelfs betreurt u het dat u, een leek in de rechtswetenschappen, deze taak hebt moeten vervullen. Meent u dat een ander het beter gedaan zou hebben.

U bent dan de enige die dat gelooft! Omdat deze processen immers geen rechtsgedingen waren in de beteke-

nis die wij daaraan geven. Juridische kennis kon en kan in deze processen geen baat brengen — slechts de kracht van de eigen persoonlijkheid van de verdediger vermocht, iets te doen voor het lot van de gevangenen. En dat uw persoonlijkheid diepe indruk heeft gemaakt, zelfs op het kwaadwillende deel van het Indonesische volk, daarvan getuigt toch wel die laatste sensationele rechtszitting toen u ternauwernood aan de woede van het gepeupel kon ontsnappen. Het is een bang uur voor u geweest — maar is het niet tevens een compliment?

Ik voel dat u ook andere argumenten zult aanvoeren om lofredenen als deze te ontgaan. Zelfs als het succes van uw optreden groter was geweest — zo zult u zeggen — dan nog zou dit nauwelijks gewicht in de schaal gelegd hebben voor wat betreft de verhoudingen tussen Nederland en Indonesië, het land dat uw vaderland is en het land dat uw hart heeft gewonnen. U zult aanvoeren dat u wel een rol hebt gespeeld en misschien wilt u wel een heel klein beetje toegeven dat het een heldenrol is geweest — maar het was niet de heldenrol in het Indonesische drama en het kon dat ook niet zijn. Want als het daarover gaat spelen anderen een rol, de groten der aarde of de mensen die wij als zodanig betitelen.

Het is waar. Maar ik mag er iets tegenover stellen. Wat maakt een mens groot in de ogen van zijn medemensen? De functie die hij bekleedt? Och, misschien — maar veel meer toch de eigenschappen die hij bezit. En wat maakt een volk groot in de ogen van de miljoenen medebewoners der aarde? De macht die het bezit? Och, ja — maar toch ook de eigenschappen van de burgers van dat volk! Eigenschappen als door u nu getoond spreken de mensen waar ook ter wereld meer aan dan welke redevoering van welke staatsman ook. Het resultaat daarvan is niet direct zichtbaar — het is waar. Maar de wereld loopt niet voorbij aan een volk dat mensen voorbrengt zoals u er een bent. Dat maakt indruk en daar blijft iets van hangen dat waarde heeft voor de toekomst!

U hebt uw plicht gedaan daar in Djakarta en nu geniet u van een vakan-

tie die het gehele Nederlandse volk u graag gunt. Liever hadden wij gehad dat u rechtstreeks naar Nederland was gekomen, opdat wij u in ons midden hadden kunnen ontvangen en kunnen huldigen zoals men een vrouw als u behoort te huldigen. U hebt dat niet gewild nu Schmidt nog altijd wacht op zijn vonnis, eenzaam in de Tjopingagevangenis. U was bang dat dat hem misschien nog schade zou doen — en dat siert u.

Weet echter dat, als wij u straks inhalen in ons midden, dit niet is een demonstratie tegen het Indonesische volk. Verre van dat. Als men het al een demonstratie wil noemen dan is het een protest tegen het onrecht dat daar in Indonesië geschiedt. Tegen de haatgevoelens die daar jegens ons gekoesterd en aangewakkerd worden. Tegen de behandeling die Nederlanders daar moeten ondergaan door het kwaadwillende en bandeloze gepeupel en tegen de minachting die jegens ons spreekt uit de daden van het staatshoofd Soekarno en zijn getrouwen. Want is het verscheuren van overeenkomsten niet een daad die van minachting getuigt?

U zult het weten: wij anti-revolutionairen betreuren het dat de soevereiniteit is overgedragen op een tijdstip dat het Indonesische volk nog niet rijp was voor die zelfstandigheid en aan mensen die getoond hadden niet tegen de daaruit voortvloeiende verantwoordelijkheid te zijn opgewassen. Wij beschouwen dat gebeuren als een zwarte bladzijde in onze geschiedenis. Maar daaruit volgt niet dat wij haat of wrok zouden koesteren jegens het Indonesische volk. Verre van dat. Niets liever zouden wij willen dan dat de minachting die men nu in vele kringen jegens ons koestert, wordt omgezet in achting en misschien zelfs weer vertrouwen en vriendschap. Van harte hopen wij dat die keer eens zal komen. En wij geloven dat — hoe paradoxaal het ook mag klinken na wat u is aangedaan — uw moedigheid en zelfopofferend gedrag daartoe een bijdrage is geweest. En daarvoor zijn wij u het meest dankbaar.

EEN NEDERLANDSE

De oplossing van he

Zo sterk
als een zijn

**„Echa”
POMPEN**

VOOR ALLE
DOELEINDEN

FABRIKANT
HOUWELING
UTRECHT: LEIDSCHEWEG 1c
TEL. K 30 21630-15794

ROTTERDAM: BOLWERK 10
TEL. K 1800 27570-55055

LUNTEREN (Gld.): ENGWEG 39
TEL. K 8388 253 - 383

**„Echa”
POMPEN**

**EEN UITKOMST VOOR
MAAGLIJDERS**

Maaglijders, U kunt weer alles gaan eten. De echte C-R MAAGTABLETTEN zijn weer in Nederland verkrijgbaar.

C-R MAAGTABLETTEN
geven direct verlichting en zijn pijnstillend.

De echte Amerikaanse C-R Maagtabletten zijn die lichtgele tabletten. Alleen verkrijgbaar bij:

LOUIS RIETBERGEN
NIEUWE BINNENWEG 400 - ROTTERDAM
Vraagt inlichtingen zonder enige verplichting.

Rijwielen direct van de fabriek

Besparing 1/60 per fiets. Gratis prijscourant A-E. Zie nrs 5-6 f 168.50 met knijpremmer, drie-versnellingsnaaf (org. S-A) aluminiumvelgen, enz. Franco huis. Ook gemakkelijke betalingscondities.

SIMBA-RIJWIELENFABRIEK
's-Gravenzande, telefoon 673. Voor Noord-Holland: L. Coupé-
russtraat 2, Amsterdam-W., telefoon 131448.

HOTEL „DE KROON”

SOPHIALAAN — LEEUWARDEN
Tel. 4467—4468

★
Uw adres voor recepties en partijen

DRENTE

BOUWBEDRIJF VANESS

Emmen
KAPELSTRAAT 20 - TEL. 671

Uitvoering
van alle voorkomende bouwwerken

 EMIGRATIE

Als specialisten belasten wij ons met de volledige verzorging van verzendingen over-zee.

Tel. 2841 (K 5280)

JAN DE BOER N.V. HOOGEVEEN

Fa. Gebr. Dekker
HOUT- EN
BOUWMATERIALENHANDEL

HOOFDSTRAAT 160 - HOOGEVEEN
TELEFOON K 5280-2118

DE GROOTSTE SORTERING
**MANTELS KOSTUUMS
JAPONNEN OVERJASSEN**

De beste kwaliteiten - De laagste prijzen
De Speciaalzaak voor betere Dames- en Herenkleding

BUINING HOOGEVEEN

FA. K. HARTMAN EN ZN.
Telefoon 2130

**Voor al Uw verhuizingen
en Transporten**

AUTODIENST HOOGEVEEN—GRONINGEN v.v.

IN HET EERSTE ARTIKEL werd met nadruk gesteld, dat het tot de taak en de plicht der anti-revolutionairen behoort om zich in bijzondere zin te beraden omtrent de problemen, die in de loop van deze eeuw uit ons sterk groeiend inwonertal zullen voortvloeiën. Nu zou men misschien kunnen tegenwerpen, dat de zwaarte van deze problemen op dit moment onmogelijk in volle omvang kan worden voorzien, zodat een uniforme mening daaromtrent uitgesloten is; ja, het ware denkbaar, dat sommigen onder ons toekomstige moeilijkheden nauwelijks onderkennen. En moet men onder deze ietwat verwarrende en onzekere omstandigheden aan de studie tigen, ten einde een oplossing na te speuren?

Laat ik dan mogen antwoorden, dat ten deze een weloverwogen beleid reeds gebiedend noodzakelijk is, indien omtrent een natuurlijke en ongestoorde oplossing van ons bevolkingsvraagstuk slechts een zweem van twijfel aanwezig is. Anders toch lopen wij of onze kinderen het ernstige gevaar door de harde feiten te worden overrompeld. En ja, dan zullen alsnog velen hun geluld op de straten verheffen, waarbij de neo-malthusianisten zich niet onbetuigd zullen laten. Andere volken immers hebben het probleem door middel van een radicale geboortebeperking tot oplossing gebracht, zodat de conclusie zal worden getrokken, dat Nederland zich moet haasten om langs deze weg voor overbevolking te worden gevrijwaard. Natuurlijk zullen de anti-revolutionairen zich verzetten, doch de ernstige vraag dringt zich dan wel op, of men in zulk een geding niet uiterst zwak staat, wanneer tevoren een positieve bemoeiing ten enen male heeft ontbroken.

Wie slechts vluchtig met de beginselen van de demografie heeft kennis gemaakt, weet zeer wel, dat een alomvattende geboortebeperking het bevolkingsprobleem in numerieke zin tot oplossing brengt. Maar tegelijk neemt hij in de westerse wereld waar, dat de reële en doelbewuste beperking van de nataliteit in ontstellende mate aan de religie en de moraal van een volk afbreuk doet. Tot nu toe heeft Nederland ten aanzien van zijn geboortenniveau in hoofdzaak een eigen karakter weten te bewaren, maar de ons bedreigende gevaren zijn waarlijk niet gering te achten. Het zou ons christenen dus wel zwaar moeten worden aangerekend, indien wij door onze nalatigheid het betreffende kwaad op enigerlei wijze zouden hebben bevorderd.

Emigratie

WIJ GAAN er dus van uit, dat de oplossing van ons bevolkingsvraagstuk in geen geval langs de weg

van een stelselmatige geboortebeperking mag worden benaderd. Welnu, dan blijft slechts de emigratie, waardoor ons volk zijn verkleefdheid met Gods ordinantiën beoont.

In dit verband herinnert de lezer zich het Goddelijk gebod na de schepping van de mens: weest vruchtbaar en wordt talrijk; vervult de aarde en onderwerpt haar. Men ziet, dat de eis tot vermenigvuldiging terstond wordt gevolgd door de verplichting tot vervulling en onderwerping van het ganse aardrijk. En nu stemmen wij aanstonds toe, dat dit meervoudige gebod allereerst in het licht van de gans bijzondere omstandigheden bij de aanvang van de menselijke historie moet worden gezien; tegelijk evenwel staat vast, dat het van een averechtse interpretatie zou getuigen, indien men zich met betrekking tot een volk, hetwelk in zijn vermenigvuldiging door historisch gegroeide en deswege onder Gods voorzienig bestel geformeerde grenzen wordt geremd, tegen emigratie zou keren. Trouwens, in nieuw-testamenteisch licht worden wij te meer voor twijfel gewaarschuwd; want dan bespeuren wij, dat de exterritoriale uitbreiding van Christus' kerk een vereiste is voor de komst van het koninkrijk Gods over de ganse aarde.

Aldus beschouwd is het in feite nutteloos om de tegen emigratie veelszins geopperde bezwaren te weerleggen. Zulk een poging zou trouwens niet geheel kunnen slagen, want ieder mens begrijpt, dat een massale uittocht van energieke Nederlandse ingezetenen aan onze huidige welvaart enige afbreuk zal doen. Maar nogmaals werpen wij de ernstige en dringende vraag op, of het verantwoord is om daarop een gezonde oplossing van ons netelig bevolkingsvraagstuk te doen stranden. Wie de krappe arbeidsmarkt in het geding brengt, laat zich wel heel sterk door de bestendiging van de hedendaagse welvaart beïnvloeden. Maar de zorg voor onze kinderen is ons mede toevertrouwd en juist te hunnen behoeve dient naar een gezonde oplossing te worden gestreefd.

door
**Prof. Dr. J. P.
van Rooijen**

Men hoort ook wel als bezwaar tegen een groot-scheepse exodus van landgenoten, dat de leeftijdsopbouw van onze bevolking verstoord zou worden, waarmee ernstige gevaren van economische aard gepaard zouden gaan. Men bedoelt daarmee, dat de expatriëring voornamelijk de meer jeugdigen in den lande zou toespreken, waardoor een onevenwichtige samenstelling der bevolking zou resulteren; voornamelijk de verzorging van de inactieve ouderen zou aldus in het gedrang komen en deze bedenking kan zeker niet nalaten op christenen indruk te maken.

Bezieet men deze kwestie echter in het juiste licht der cijfers, dan verdwijnt eensklaps elk gevoel van verontrusting. Uit hoofde van zijn relatief hoog geboortepel heeft Nederland in vergelijking met zijn naburen nog steeds een jeugdige bevolkingsstructuur, die onder meer daaruit blijkt, dat te onzent het aantal ouderen boven de 65 jaar, uitgedrukt in procenten van het getal actieven tussen 20 en 65 jaar, laag kan worden genoemd. Aan de hand van een recente publikatie van de „Organisation for European Economic Co-operation" (O.E.E.C.) kan men aantonen, dat de betreffende percentages in de Scandinavische landen, Groot-Brittannië, België, Frankrijk, Zwitserland en West-Duitsland aanmerkelijk hoger liggen dan te on-

De Sibajak heeft al heel wat emigranten naar hun nieuwe vaderland gebracht.

Nederlandse bevolkingsvraagstuk

zent; en wanneer onze bevolking door een emigratieoverschot van 50.000 per jaar in haar groei zou worden afgeremd, dan zou ons bejaarden-percentage tot in de verre toekomst een vergelijking met het omringende buitenland glansrijk kunnen doorstaan.

Juist een confrontatie met het overige West-Europa is zo leerzaam. Zij doet namelijk zien, dat onze jeugdige bevolking een emigratie-aderlating kan doorstaan zonder haar economische weerstand te verliezen.

De ondervinding in de Ierse vrijstaat geeft trouwens de bevestiging van de demografische wet, dat een gezonde bevolkingsstructuur tegen een grootse emigratie veel beter bestand is dan tegen een intensieve geboortebepaling.

Indien wij nu mogen uitgaan van de hoge noodzakelijkheid, dat de emigratie als het middel bij uitnemendheid ter oplossing van ons bevolkingsvraagstuk dient te worden bevorderd, dan zullen wij tegelijk verstaan, dat ten deze geen aarzeling geoorloofd is. Want de doelbewuste expatriëring van landgenoten kan niet door een druk op de knop worden verwezenlijkt. Veel-er zal men onverpoosd en met krachtige hand de maatregelen moeten ontwerpen en ten uitvoer brengen, die het beoogde doel naderbij brengen; eerst op wat langere termijn immers kan men de vruchten van zulk een beleid verwachten. Het heeft weinig zin om te redetwisten over de vraag, of ten aanzien van de emigratie met voorlichting moet worden volstaan dan wel, of ook propaganda toelaatbaar is. Wie immers is bij machte om de preciese grenslijn tussen voorlichting en propaganda af te bakenen? Bovendien zijn wij van mening, dat althans enige accentverschuiving geoorloofd is, nu een omvangrijke emigratie ons als het ware wordt afgedwongen.

Het ligt volkomen in de anti-revolutionaire lijn, dat de activiteiten duurzaam door de onderscheidene emigratie-centrales worden ontwikkeld. De overheid echter moet deze arbeid door een ruime subsidiëring daadwerkelijk steunen en voorts zorg dragen, dat de centrales nauwgezet worden ingelicht omtrent de bevolkingsontwikkeling hier te lande en de mogelijkheden in de immigratiegebieden.

Het schoolonderwijs zal een drastische herziening moeten ondergaan. Al onze bemoeiingen ten gunste van de emigratiegedachte zouden kunnen falen, indien het lager onderwijs vrijwel uitsluitend op het eigen land gericht blijft. Op zichzelf is het in een internationaal georiënteerde wereld reeds gebiedend noodzakelijk, dat alrede het lager onderwijs over de grenzen heenreikt, doch uit hoofde van de drang naar emigratie zullen wij de Engelse taal in het leerprogramma moeten opnemen en voorts het onderricht met betrekking tot de typische immigratiecentra ter hand nemen.

Ook de K.L.M. neemt het vervoer van een niet onbelangrijk aantal emigranten voor zijn rekening. Naar alle werelddelen zwerven de emigranten uit. Bijgaande foto is genomen ter gelegenheid van het feit, dat voor de vijfhonderdste keer een toestel van de K.L.M. met emigranten van Schiphol vertrok. De bestemming was ditmaal Afrikaans Rhodesia. Omdat het een bijzondere vlucht was poseerde de president-directeur de heer I. A. Aler, met de passagiers voor de machine.

typisch Nederlands verschijnsel te doen; integendeel, tengevolge van de steeds stijgende levenskansen is de gehele westerse wereld in een toestand van toenemende vergrijzing geraakt, waarbij ons land in relatieve zin nog een gunstige positie bekleedt uit hoofde van zijn betrekkelijk hoog geboortepil. Niettemin stijgt ook te onzent het aantal ouderen voortdurend; per ultimo 1955 telde onze bevolking 912.498 personen van 65 jaar en ouder, terwijl dit aantal op ultimo 1980 tot

in elk geval de medewerking van een demograaf, een econoom, een planoloog, een deskundige op agrarisch gebied, een gerontoloog en een informateur terzake van emigratie-aangelegenheden moeten inroepen, waarbij ik in het midden laat, of deze specialisten in de studiecommissie dienen te worden opgenomen dan wel als adviserend college waar nodig worden ingeschakeld. Ik meen, dat juist de anti-revolutionairen zich op deze uiterst belangrijke taak hebben toe te leggen, opdat op alle vragen een door schrift en historie geïnspireerd antwoord worde verkregen.

Emigratie dient met alle mogelijke middelen te worden bevorderd

Randstad Holland

NAAST het bevolkingsvraagstuk als nationaal probleem staat ook nog de interne moeilijkheid met betrekking tot de randstad Holland, waarvoor wij ter vermijding van een volstrekt chaotische situatie een snelle oplossing zullen moeten vinden. Het is alleszins te begrijpen, dat de grootste dichtheid der bevolking in het voortreffelijk geoutilleerde westen van het land wordt aangetroffen, doch geleidelijk is de toestand aldaar ons boven het hoofd gegroeid en wij zullen snel moeten ingrijpen teneinde te voorkomen, dat de aanwas van ons inwonertal juist het westen onder een loodzware druk plaatst. Reeds nu zijn de omstandigheden aldaar zorgelijk en er is weinig fantasie voor nodig om te verstaan, dat de randstad Holland, zonder ingrijpende maatregelen op korte termijn, in een naargeestig menssenpakhuis zal ontaarden.

Vergrijzing van ons volk

TENSLOTTE hebben wij de voortgaande veroudering van ons volk ernstig onder de ogen te zien. Te dien opzichte hebben wij voorzeker niet met een

ruim 1½ miljoen zal zijn geklommen. Het is voorwaar een grote zegen, dat God door middel van de medische wetenschap en van zoveel andere voorzieningen vele dagen aan het menselijke leven heeft willen toedoen; maar het zou tegen ons getuigen, indien wij de aan onze zorgen toevertrouwde ouden van dagen weinig meer dan wat voedsel en kleding bieden, terwijl zij overigens van levensvreugde nagenoeg of geheel verstoken blijven en deswege in stilheid op de dood moeten wachten.

Studiecommissie

HIJERMEDE zijn de met ons bevolkingsvraagstuk samenhangende aspecten slechts vluchtig aangevoerd en het zal wel geen nader betoog behoeven, dat een dieper indringen in deze materie van het allerhoogste belang is. Maar dan op korte termijn, want de typische geaardheid van de onderhavige problemen laat niet toe, dat wij het onderzoek uitstellen tot wij gelegener tijd gevonden zullen hebben.

Daarom moge ik een dringend beroep doen op de bestuursorganen van onze anti-revolutionaire partij om tot de instelling van een alzijdige en deskundige studiecommissie te geraken, die tot taak zal hebben om de velerlei aspecten van ons bevolkingsvraagstuk in een breed rapport te belichten, waarbij ik er uiteraard op reken, dat met name de principiële kanten volledig tot hun recht zullen komen. Wat betreft de technische voorlichting zal men

Bereiding van:
Bedveren
Kapok
Vulvlokken
Watten
Snelvulling
Crin Végétal
Zeegrass
enz.

H
V
K

N.V. Heerenveensche
Veer- & Kapok-
fabrieken

A. BORKENT
Schans 43 - Heerenveen
Telefoon 05130 - 2741/42

**ANCRE
HORLOGES**
DE NIEUWSTE MODELLEN
IN CHROME-STAAL
DOUBLÉ EN GOUD

SIEBEL

KALVERSTR. 123 - AMSTERDAM
LANGE POTEN 11 - DEN HAAG
STADHUISPLEIN 24-26 - R'DAM
NW. BINNENWEG 227 - R'DAM

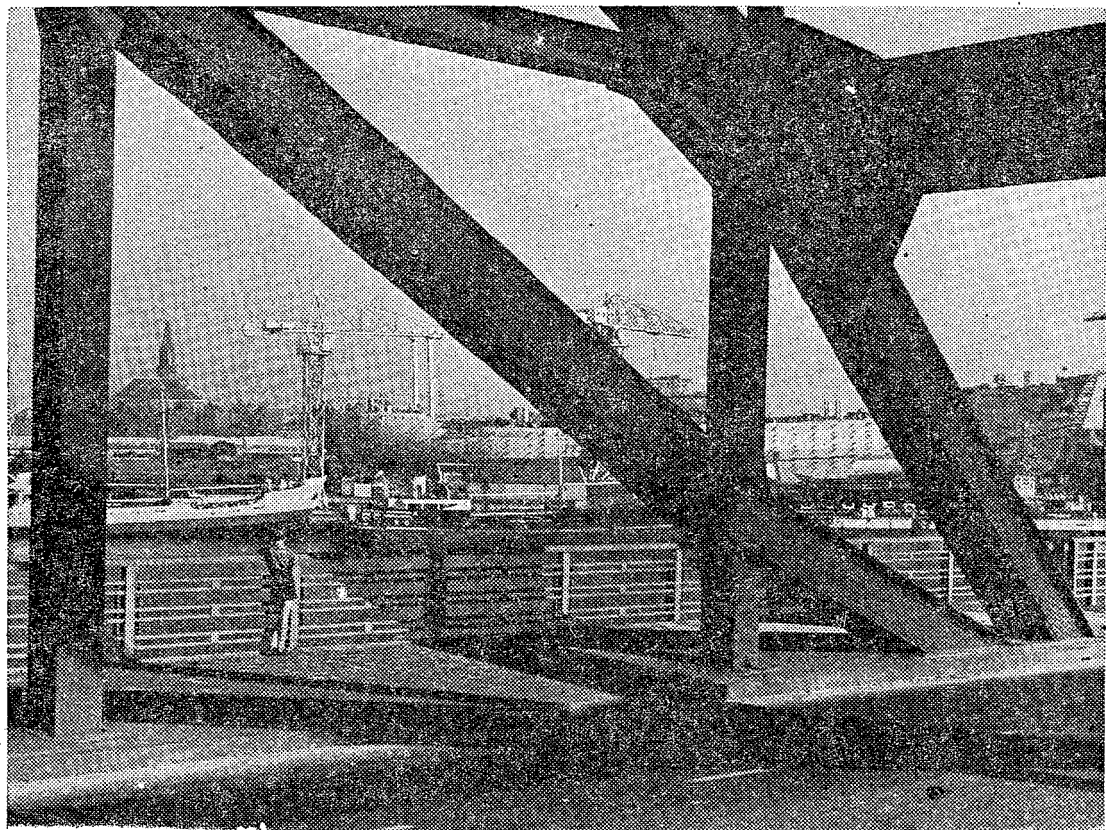
ZOJUIST VERSCHIEEN:

BUURTWERK, DORPS- EN WIJK-CENTRA

door dr. ir. H. VAN RIESSEN

Inhoud: Geschiedenis — De moderne omstandigheden — Omschrijving — Buurtwerk en levensbeschouwing — Buurtwerk — Dorps- en wijkcentra — De overheidstaak op dit gebied. — Aantal pag. 174.
Verkrijgbaar bij de Ned. Ger. Jeugdraad, Amsterdamsestraatweg 37, Baarn à f 1,50. Giro no. 647980 t.n.v. de penn. van de N.G.J.R. te Baarn.

DE ALBLASSERWAARD: agrarisch

DE ALBLASSERWAARD is een van de meest merkwaardige gebieden in de provincie Zuid-Holland. Dit weerloze polderland ligt geklemd tussen norske rivierdijken, want zowel ten noorden als ten zuiden van dit gewest vloeit een brede stroom: noordelijk de Lek, zuidelijk de Merwede. En in 't westen heeft de Alblasserwaard eveneens een watergrens: de Noord.

In een oud gedicht staat te lezen, dat de Waard bestaat bij Godes gratie en bij die der bedijkingen. Wanneer de eerste bedijkingen gemaakt zijn, is niet met zekerheid te zeggen. In een oud handvest van Graaf Floris de Vijfde, gedateerd 1277, wordt wel gesproken over het opzicht over de dijken, maar niet over de aanleg zelf.

Niet altijd hebben die dijken het water van Lek en Merwede kunnen tegenhouden. De geschiedenis van de Alblasserwaard geeft voortdurend een beeld van strijd tegen het water: strijd tegen dijkdoorbraken en overstromingen. Het jaartallenlijstje van het watergeweld is voor dit gewest wel heel triest. Het is een beangstigend refrein van een bijna vergeefse strijd geweest. In 's lands historie kunnen wij de rampen, welke de Alblasserwaard in de loop der eeuwen troffen, beschreven vinden. In vele familieboeken en statenbijbels, nog in het bezit van de Alblasserwaardse geslachten, eveneens. In ons bezit is een statenbijbel, waarin op de schutbladen het volgende relaas geschreven is: Op ter navolgende tyden besoght de Heere Heere ons met Zijne straf, totter verootmoediginghe onser hoogvaerdighe harten. Door dijcbreuc kwam de Laeghe Waert onder twaeter op 30 Desember 1658, breuc van de dijk aan de Merweside, boven Hartingsvelt; 20 Janvary 1663 door doorbreecken van de Merwedijck; 18 Jan. 1682 laangks de syde van de Tielerwaert; 18 Febr. 1709 door beswijcken van de Merwedijck, aen 't kromme gat, beneden Hardingsvelt; 7 Febr. 1726 door 't beswijcken van Lingedycken onder Keedinghem; 25 Dec. 1740 door breecken Leckdijck bij Lecksmonde; 3 Jan. 1741 door 't beswijcken Lingedycken; 11 Maert 1744 door inbreecken van den Leckdijck beneden Lecksmonde; 30 Jan. 1809 breecken Lingedycken; 26 Jan 1820 breuck Leckdijck en drie Lingedycken... Het is een trieste geschiedschrijving, overstroming op overstroming. Zelf hebben wij er 1 februari 1953 bij geschreven, want de ramp die ons allen nog zo vers in 't geheugen ligt, trof ook de Alblasserwaard weer, zij het dan ook, dat het deel, dat aan de Vijfherenlanden grenst, dit keer gespaard bleef van het water.

De eeuwenlange strijd tegen het water heeft het karakter van de Alblasserwaardse geslachten bepaald. Wanneer men zegt, dat de Alblasserwaard in sommige dingen achteraan komt, met name op agrarisch gebied, dan valt dit moeilijk tegen te spreken. Maar gezien in het perspectief van de geschiedenis van dit gewest, is het wel verklaarbaar. De grootste gemene deler van de mentaliteit van de Alblasserwaardse bevolking is eeuwenlang geweest: Verootmoediging, stil zijn voor God. Men stelde zich defensief in en men was al tevreden als men 't water maar buiten de dijken kon houden en het overtollige polderwater door bemaling kon kwijt raken.

Het water — en dan als vijand gezien — heeft aan de godsdienstige geaardheid van de bewoners een bijzonder reliëf gegeven. De Alblasserwaard heeft in zijn denken een enigszins

zwaarmoedige ondertoon. Het troebele, mysterieuze water in sloten en weteringen is voor hem vaak de spiegel geweest, waarin hij zichzelf dacht te vinden. Hij zag zijn zwaarmoedig zelfportret weerkaatst tot op de zwarte modderlaag. Wij menen, dat wij met deze feiten rekening moeten houden als we de politieke kaart van de Alblasserwaard zien. Dat de Staatkundig Gereformeerde Partij in de Alblasserwaard een vrij belangrijke aanhang heeft, moet ons niet verwonderen als wij letten op het oorspronkelijke karakter en de vroegere mentaliteit van de bewoners van dit gewest. Zwaarmoedigheid, gepaard aan een sterk defensieve inslag, beheerst immers ook de S.G.P.

Maar de Antirevolutionaire partij heeft in de Alblasserwaard toch altijd een zeer belangrijke plaats ingenomen in het gemeenschapsleven. Met name in het hart van de Waard, dus in de dorpen die geheel of vrijwel geheel agrarisch inge-

steld zijn, heeft onze partij vele jaren een sterke positie ingenomen; in de meeste gemeenteraden hebben de antirevolutionairen verreweg de grootste fractie. Maar meermalen blijken hervormde en gereformeerde antirevolutionairen afzonderlijk op te trekken bij de gemeenteraadsverkiezingen. Deze versnippering is te betreuren, al mogen we niet vergeten, dat alleen op deze wijze vele hervormde kiezers ervan teruggehouden worden om de S.G.P. bij te vallen. Opmerkelijk is voorts, dat in de Alblasserwaard met zijn overwegend hervormde bevolking de Christelijk Historische Unie zo weinig aanhang heeft weten te vinden. Slechts randdorpen, waar industrie is, leveren soms wat stemmen voor de C.H.U. op. In de agrarische dorpen komen geen C.H.-gemeenteraadsleden voor, met uitzondering van de gemeente Ottoland, dat voor het hart van de Waard in dit opzicht als een unicum gelden mag.

Evenmin vinden we in de agrarische dorpen van de Alblasserwaard Rooms-Katholieken in de gemeenteraad. Het Katholicisme heeft hier nooit vaste voet kunnen krijgen. Slechts in de randdorpen, waar industrie-arbeiders uit andere oorden des lands aangetrokken heeft, zijn R.K. kernen ontstaan.

De meeste gemeenten in dit poldergebied hebben geen enkele rooms-katholieke inwoner. De streek is in kerkelijk opzicht uitgesproken orthodox; de hervormd-gereformeerde gezindte heeft hier verre de overhand en draagt vaak het stempel van de reeds hierboven gesignaleerde zwaarmoedigheid.

Grenswijzigingen

OVER het algemeen zijn de Alblasserwaardse dorpen gering van inwonertal. Zeer kortgeleden zijn enkele gemeenten samengevoegd.

In de betreffende gemeenten is over die voorgenomen samenvoeging heel wat te doen

geweest. Er is menvoeging te ste jaar wele senstroom gen glimlacht heb leuzen, die hij sen—Oudeker daar vooral bij was over het ontbloom. Naar doende redeligen de voorm Staten-Generaal om Hardinvalde gemeente te bij Giessen—dan tot een komen, aanvome tegen dit voor die schijnbaar dezer dorpen Toch houden partij van Ned

Er staan nog Daartegen zullen bezwaren worden len redelijke argen blijven, daar deze maar rekening levensomstandighen randdorpen en staan. Met andere moeten niet gekopen gemeenten, want ristieke verarming Intussen staan de Alblasserwaard de deur. Er heerst drijvigheid van de januari 1957 moeke gekozen zijn. Op de ring van de Giessendam gehou staan zal uit vijf die datum de ni en Schelluinen in

in een omlijst

Achterw

ALS in het hart w wizingen of vinge vinden in de toek k streek er niet doe als de mentale ind industrie doet dat gen en de regelred door de grote verker ben in het eertijds ge anderingen teweeg Ro stad, die een ontzagf ben op een groot ge Zuid-Holland. Die de Alblasserwaard, merkbare. Het is zakelijke invloed.

De industrialisat Maar met uitzonde hoge rivierdijken, gebied blijven. De mate lage ligging A.P., geeft deze ming tot grasland gebied.

Iedereen heeft, sluitend op een alle lens wel eens gezie heeft vele decennie maling van de Albla polders mechanisch serwaard bestaat twee delen: Men derwaard, welke Deze waterschappengebied natuurlijk want een goede lijkh voor een strede houderij de hoofd In het vroegere naarsgraaf stond spreuk:

De eerste boer Wat willen dan

Wellicht denken spreuk terug; nu die zich tot taak van de landbouw te bevorderen. in dit gebied ten tiviteit enige ach Een aantal factore

hart

Er is gevoerd om die sa-
g te... Wie in het laat-
te eeuw... wondermooie Gies-
seburg heeft, zal ge-
hele hartstochtelijke
hij de woning in Gies-
seburg. Men wilde het
al bij... ronden. Deze actie
het niet van sentiment
Vaar... ing waren niet vol-
telijk... aan te voeren té-
voort... samenwoeging. De
nera... ook het voorstel
dam tot een nieuwe
te... Giessen—Oudekerk
—Nieuwpoort voegen en daarbij
n... Giessenburg te
v... weinigen stemmen
voor... de communisten,
aan... van de bewoners
en... stemden tegen...
den... allerprogressiefste
Nieuwpoort.

g... zingingen op stapel.
den... heel wat
len... maar wellicht zul-
arg... achterwege moeten
leze... bestaan als men
g... met de andere
gh... in de industriële
n... de hart-dorpen be-
lere... landbouwgemeenten
ekop... aan industrie-
nt... stelijke en karakte-
ning...
an... kele gemeenten in
ard... verkiezingen voor
erst... reeds politieke be-
de... zingen, want voor 1
no... we gemeenteraden
pp... de eerste vergade-
n... nante Hardinxveld-
chou... een raad, die be-
vijft... eveneens zullen op
leu... van Giessenburg
in... bijeen komen.

ti van industrie

terwordt

rt... sserwaard grens-
of... zingen zullen plaats-
de... karakter van de
worden, evenmin
ins... bewoners. De in-
ed... ook de nieuwe we-
red... met Rotterdam
er... de Noord, heb-
jds... gebied grote ver-
eg... Rotterdam is een
zag... sfeer blijkt te heb-
te... het platteland van
ie... zich ook uit tot
rd... direct en feitelijk
is... steeltijde dan een

voort in ons land.
de... rand, dus bij de
n... sserwaard weide-
De... heldheid, de uiter-
ig... 1,7 m. beneden
g... natuurlijke bestem-
nd... tot zuivelwinnings-

ook misschien uit-
af... Kinderdijkse mo-
nieke molengang
ragen voor de be-
Thans worden de
houden. De Alblas-
t... feitelijk uit
er... waard en de Ne-
wa... al zeer oud zijn.
pen... zo laag gelegen
er... grootste belang,
ing... is onontbeer-
landbouw en vee-
aan vormen.
kantoor van Mole-
tableau een wijze

verklaring van deze achterstand. Men mag niet vergeten, dat de vele overstromingen vroeger remmend gewerkt hebben op de ontwikkeling. De defensieve inslag van de bevolking spruit hier voor het grootste deel uit voort. Bovendien heeft een onvoldoende lozing van het water afbreuk gedaan aan een goede structuur van de grond. En omdat de Alblasserwaard vroeger een geïsoleerd gebied was, vestigden zich vrijwel geen vreemdelingen. Nieuwe ideeën werden dus niet binnen de bedijkingen gebracht.

Volgens ir. Van Gaalen, een specialist op dit gebied, is de melkproductie zeer beslist te laag. Het gemiddelde voor de Alblasserwaard ligt op 3500 kg. per koe per jaar, met een vetgehalte van 3½ procent. Dat is lager dan verwacht mocht worden. Er wordt echter hard gewerkt om hierin verbetering te brengen. Een fokvereniging te Hoornaar is reeds jarenlang werkzaam om goede produktiedieren te krijgen. Zij heeft daarbij reeds succes: het vetgehalte van de melk verhoogt een vooruitgang en de melkproductie is aanmerkelijk gestegen. Als ons inlichtingen juist zijn, zou de meeropbrengst per koe reeds tweehonderd gulden bedragen.

Ook de boerenorganisaties zijn vruchtbaar werkzaam. De Christelijke Boeren- en Tuindersbond en de jongerenorganisatie geven goede voorlichting en pakken ook daadwerkelijk aan, want men organiseert fokveedagen, kalveropfokwedstrijden, melkcurssussen. De Christelijke landbouwschool te Ottoland trekt leerlingen uit de gehele Alblasserwaard. Deze lagere landbouwonderwijsinrichting is van niet te onderschatten belang voor de ontwikkeling van de veehouderij en de landbouw in dit gebied. Ook het christelijk huishoudonderwijs doet zeer goed werk tot vorming van de toekomstige boerinnen.

Het agrarisch hart van de Alblasserwaard wordt omlijnd door industrie. Vrijwel alle randdorpen, de dorpen aan de rivierdijken, bezitten veel industriële bedrijvigheid. Natuurlijk heeft die industrie meestal met het water te maken. Scheepswerven, baggerbedrijven en mandenmakerijen treft men er aan, evenals een water-vliegtuigfabriek, een kabelfabriek, carrosserie-

BIJ DE FOTO'S

1. Scheepsbouw te Alblasserdam.
2. De oudste kerk in de Alblasserwaard is de onlangs gerestaureerde hervormde kerk te Giessen Oudekerk.
3. De bekende Kinderdijkse molens.
4. De Christelijke lagere landbouwschool te Ottoland.

en verffabrieken en in Nieuwpoort ook nog zil-verindustrie van betekenis. De toeneming van industrie langs de rivierkant zuigt veel arbeiders weg uit het hart van de Waard. Velen, die vroeger hun bestaan vonden als landbouwarbeiders, hebben thans hun werk op scheepswerf of in fabriek. Mede daardoor is er voor de veehouders na de wereldoorlog een moeilijke situatie ontstaan. Er kwam personeelsgebrek en deze was niet geheel te overwinnen door mechanisatie. Immers, het weidegebied kan niet zo sterk mechaniseren als de akkerbouw. Deze laatste vorm van landbouw komt in de Alblasserwaard bijna niet voor als gevolg van de lage ligging en de veenstructuur van de grond. Door het gebrek aan personeel hebben verschillende boeren sedert 1945 hun bedrijf ingekrompen.

Ruilverkaveling

DE grootste mogelijkheden voor een goede ontwikkeling van de Alblasserwaard zijn volgens deskundigen gelegen in een ruilverkaveling. Sommige landbouwers moeten een grote afstand afleggen eer ze bij hun weidepercelen zijn. Dat vergt dus tijd en drukt de produktiviteit. En hoe verder de percelen van de bedrijfsgebouwen verwijderd liggen, des te slech-

ter is de bemestingstoestand. Door de verspreide ligging worden vaak de minder gunstig gelegen percelen tekort gedaan of vergeten bij de bemesting. Door verkaveling kan men tot een betere ontwatering van het lage weiland komen en te kleine bedrijfjes zouden samengevoegd kunnen worden. Wij zijn van mening, dat een ruilverkaveling voor de Alblasserwaard gunstige perspectieven zou bieden. Men is er trouwens, zij het aarzelend, aan begonnen. In Giessen-Nieuwkerk zal men tot verkaveling overgaan en de voorbereidingen daartoe worden reeds getroffen. Wellicht zal ook in andere gemeenten de verkaveling ter hand genomen kunnen worden. Maar daartoe zal het bij velen nodig blijken, de eerder genoemde defensieve levensinstelling tactvol te doorbreken.

Intussen hopen wij, dat de geest van ootmoed, waarvan sprake is in het geschreven relaas in een statenbijbel, moge blijve bestaan. Dan zal de Alblasserwaard een belangrijke steun blijven in de politieke strijd tegen revolutie en staatsalmacht.

C. Lind & Zoon
 Ao. 1826
 KASSIERS EN COMMISSIONAIRES
 IN EFFECTEN
 Keizersgracht 546 — Amsterdam
 Telefoon
 41154, 91369, 94213, 90214
 Effectenbeurs Nis 8,
 Telefoon 49325 en 46640
 ADMINISTRATIE VAN VERMOGENS
 EFFECTENZAKEN — VERZEKERINGEN

N.V. AANNEMERSBEDRIJF
 voorheen
H. DE BAAT
 Directie:
 E. C. de Baat - T. H. de Baat
 Kantoor: Ceintuurbaan 179
 Amsterdam, Telefoon 98604 - 53257

AANNEMERSBEDRIJF
Gebrs. Hakkers
 * Handel in rijmateriaal,
 riet en teen
 * Rietmattenfabriek
 * Hoepelmakerijen
WERKENDAM
 Telefoon 14

Uw adres voor:
 DIRECTIEKETTEN
 BARAKKEN
 SCHOLEN
 ZOMERHUISJES
 enz. enz.
Fa Gebr. Timmer
 Houtbouw - Giessendam - Telefoon 62

SCHEEPSBOUWERVEN
A. VUYK & ZONEN
 CAPELLE AAN DE IJSSEL
 Nieuwbouw en reparatie
 Telefoon Rotterdam 113333 (K 1800)

VAN LEEUWEN BUIZEN
ZWIJNDRECHT

INGWERSEN & CO
 AMSTERDAM - KEIZERSGRACHT 332
 TELEFOON 32121
 Effecten
 Coupons en Administratiën
 Alle Assurantiën
 Levensverzekeringen
 en Lijfrenten
 Speciale afdelingen voor Protestants
 kerkelijke leningen

PLAATWERK
 STAALALUMINIUM
NIMA ZWIJNDRECHT
 K 1850 - 5382

FIRMA FERNHOUT
 HANDEL IN WEGEN. en WATER-
 BOUWMATERIALEN, OP. EN
 OVERSLAGBEDRIJF, SCHEEPS-
 BEVRACHTING
 Zwolle, telefoon 5358 b.g.g. 3477
 Emmeloord, telefoon 2493 b.g.g. 2663

BOERHAAVE
 VAN 1907
 Heemskerckstraat 11
 's-Gravenhage
 Telefoon 33 09 05

UIT PERS EN PERIODIEK

Kabinetscrisis met

TREURIGE GEVOLGEN

Bedorven

In De Telegraaf schreef dr. J. J. R. Schmal in een artikel, getiteld „Verstandhouding A.R. en C.H. voorlopig bedorven” o.m.:

„Men moet de dingen nemen zoals ze zijn: de formatie-De Gaay Fortman draaide op een pijnlijke teleurstelling uit, welke in a.r. kringen een niet geringe verbittering jegens de C.H.U. veroorzaakte.

Wij behoeven er waarlijk geen doekjes om te winden: aan de mogelijkheid van onderlinge toenadering van beide zo nauw verwante partijen, is dientengevolge ernstige schade toegebracht. Dit gebeuren betekent in zoverre een stap achteruit. De vraag is maar, of in dit verband aan niet meer dan een tijdelijke gedaantewisseling, derhalve een twist van gelieven moet worden gedacht, dan wel aan een welbewuste poging tot het teweegbrengen van een duurzame crisis in de onderlinge verhouding van beide groepen.....

Kerkelijke sentimenten en een minderwaardigheidscomplex bij sommige c.h.-mensen belemmerden helaas een fusie. Contact werd nochtans van weerszijden, althans naar het officieel heette, vurig begeerd, maar nochtans, wel te verstaan: op parlementair niveau, zorgvuldig vermeden.

En nu zijn wij, ronduit gezegd, niet gerust op de gevolgen van de mislukte formatiepogingen van prof. De Gaay Fortman voor de verhouding a.r.-c.h. In a.r. kring is men over de houding der c.h. kennelijk ontstemd en voelt men zich blijkbaar om de tuin geleid. En inderdaad: de stille krachten, die liefst onopvallend en niet zelden met kleinzielige argumenten haar onderlinge toenadering tegenhielden, hebben een onverdiend succes geboekt: zij smaken nu immers de voldoening de verstandhouding met de a.r. voorshands te hebben bedorven en verdiepen zich in de mogelijkheid ener samenwerking met de P.v.d.A.....

Het zijn niet de schrijvers (in een enkel c.h. weekblad) met een uitgesproken voorkeur voor samenwerking met de P.v.d.A., en die alleen reeds juichen bij het horen van de klank „brede basis”, aan wie bij uitsluiting het recht tot vertolking van het typische c.h.-geluid toekomt. Hun uitzinnig drijven kan op den duur alleen maar tot een nog verdere verdeeldheid in de uniekring leiden!

Niet gering is op dit ogenblik de verantwoordelijkheid van allen, d.e., in welke vorm ook, aan het beheer van Groen's erfenis deel hebben. Moge dit allerwegen worden verstaan. Het staatkundige lot van het rechtzinnig protestantse volksdeel rust, menzeijkerwijs gesproken, in hun handen.”

Slutposities

Een zekere C. te T. schreef in de Christelijk-Historische Nederlan-

der een beschouwing over „Het machtsstreven der A.R.” Hij zei daarin o.m.:

„Overall waar Christenen van verschillende kerkformaties samenwerken, valt het steeds weer op, dat de A.R.-mensen de sleutelposities bekleden. Gaat het om deze posities, dan wordt van A.R.-zijde een verbazingwekkende activiteit aan de dag gelegd en worden de beste krachten naar voren geschoven, (in 't thans demissionaire kabinet leverde de A.R. twee bekwame ministers, t.w. Min. Algera en Min. Zijlstra) gevoed door de gedachte dat dan de Chr. waarden het best worden verdedigd en beveiligd.

Vele Hervormden, aange trokken tot de gedachte der antithese, doen dienst als lokvogels voor het Hervormde publiek tot meerdere roem van het z.g. Chr. Nationale, maar dan in A.R. zin. Een bekend voorbeeld hiervan is het Friesch Dagblad, z.g. Christelijk-Nationaal, met medewerking van een C.H. man in de hoofdredactie, maar de hoofdartikelen worden door de heer Algra (A.R.) geschreven. En de statuten wijzen ook teveel in een bepaalde richting. Wie, als Hervormde geregeld kennis neemt van die hoofdartikelen, ergert zich vaak aan de manier waarop over de Hervormde Kerk wordt gesproken. De indruk is gewettigd, dat de Gereformeerde Kerk als norm wordt genomen, waaraan de Hervormde Kerk wordt getoetst. De Christelijke Radiovereniging,

de N.C.R.V., met Mr. Roosjen als voorzitter (Hervormd), maar vurig A.R. man, vertoont iets dergelijks. In een toespraak vlak voor de verkiezingen gehouden, werd herhaaldelijk en met nadruk betoogd, dat niet lijst 4 (C.H.) of een andere, maar lijst 3 (A.R.) de lijst was, die de luisteraars werd aanbevolen om hun stem op uit te brengen. Van Chr. Nationaal gesproken!.....

Wordt van A.R.-zijde ernst gemaakt om met de C.H. samen te werken, dan dient de innerlijke drang steeds sleutelposities door eigen mensen te doen bekleden, danig te worden geremd en aan C.H. mensen ruiterlijk en eerlijk dezelfde kansen te worden gegeven. Ook de C.H. heeft nog figuren die heus wel in staat zijn een eigen geluid te doen horen, en die ook via de N.C.R.V. wel een eigen rubriek kunnen verzorgen!

Aangezien het niet mijn bedoeling is geweest de groeiende toenadering van A.R.—C.H. tegen te werken, is het van uitermate groot belang, dat alle C.H.ers er van doordrongen zijn welke belangen op 't spel staan. De C.H. kent gelukkig niet de straffe partijdiscipline en vertoont nog steeds die openheid, die ook een andere mening tolereert.”

Verdrietig

Aan een verslag van een vergadering van de C.H. Kamerkiekring Den Haag,

EN ONS COMMENTAAR

Nauwere samenwerking is eis

Indien de kabinetsformatie van 1956 iets geleerd heeft, dan toch zeker wel, dat nauwere samenwerking tussen A.R. en C.H. een gebiedende eis is. In de laatste fase, waarin mr. Burger zijn informatie-opdracht uitvoert, is wel gebleken, dat de beide grote partijen besprekingen voeren en dat het er op neer komt, dat de kleine partijen maar hebben te accepteren, wat P.v.d.A. en K.V.P. hebben klaargemaakt. De kleine partijen kunnen uiteraard ook weigeren. Maar dan zou het toch zeker wel gewenst zijn, dat één lijn getrokken wordt en dat niet b.v. de C.H. meedoet en de A.R. weigert.

Er zal dan ook bij de C.H. de bereidheid moeten zijn met de A.R. samen te werken. Helaas krijgt men uit bepaalde artikelen soms de indruk, dat men juist alles wil, behalve samenwerken met de A.R. Is dat dan, zoals dr. Schmal schrijft, een gevolg van een minderwaardigheidsgevoel? Men zou het bijna zeggen, indien men ook kennis neemt van hetgeen O. te T. schreef in een Christelijk-Historisch weekblad.

Hoe nu? Moeten de A.R. maar niet zo actief zijn, omdat zij anders boven de C.H. uitsteken. Dat is de kern van het betoog van genoemde ingezonden-stukken-schrijver.

Hadden de A.R. ongelijk, toen zij twee bekwame mannen uit hun kring afstonden om als minister op te treden en hadden zij moeten uitzien naar een paar goedwillende, maar overigens onbeduidende figuren?

Wij begrijpen dit alles niet. Wie zo schrijft, staat de samenwerking in de weg. Er moet open gesproken worden en er moet naarstig gezocht worden naar een oplossing om tot een goede samenwerking te komen.

Komt die oplossing er niet, dan kan men er zeker van zijn, dat in de toekomst de richting van het regeerbeleid hoe langer hoe meer bepaald zal worden door P.v.d.A. en K.V.P.

We moeten er van af, dat de keuze slechts zou zijn Drees of Romme. Het moet duidelijk worden, dat er een andere, een betere weg is om te komen, tot een echt nationale en sociale politiek. Maar dan is samenwerking eis.

DE

aangewezen Verzekering.
 Maatschappij

ONGEVALLEN
 ZIEKENHUISVERPLEGING
 OPERATIE
 WEKELIJKSE UITKERING BIJ
 ZIEKTE

Vraagt prospectus!

**N.V. Scheepsbouwwerf
v.h. Firma A. Lanser**

**NIEUWBOUW
en
REPARATIE**

SLIEDRECHT - TELEFOON 300

Dit is het kenmerk van de grootste en best gesorteerde boek- en verzendboekhandel van de Alblasserwaard. TEVENS DE WAARBORG VOOR

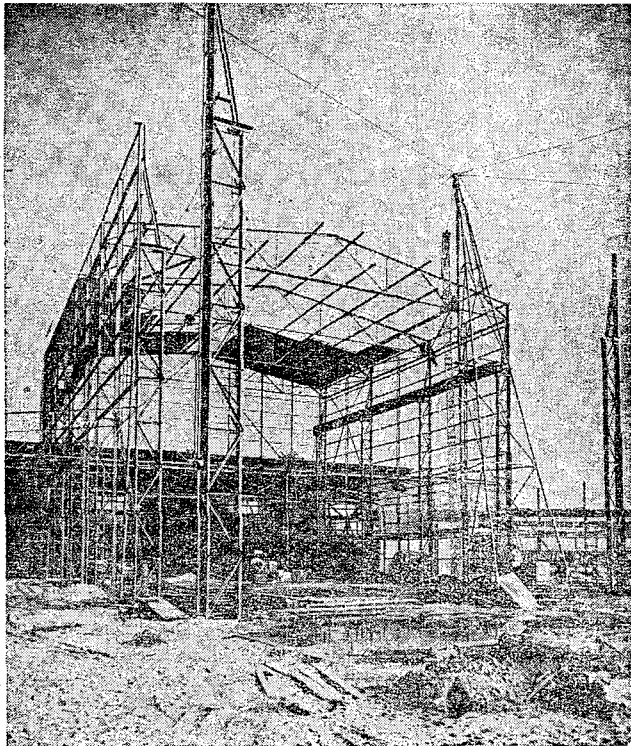
franco en snelle levering

VAN ALLE GEWENSTE BOEKEN OP ALLERLEI GEBIED

Fa. De Ruiters' Boekhandel - Hardinxveld

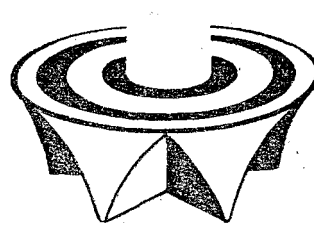
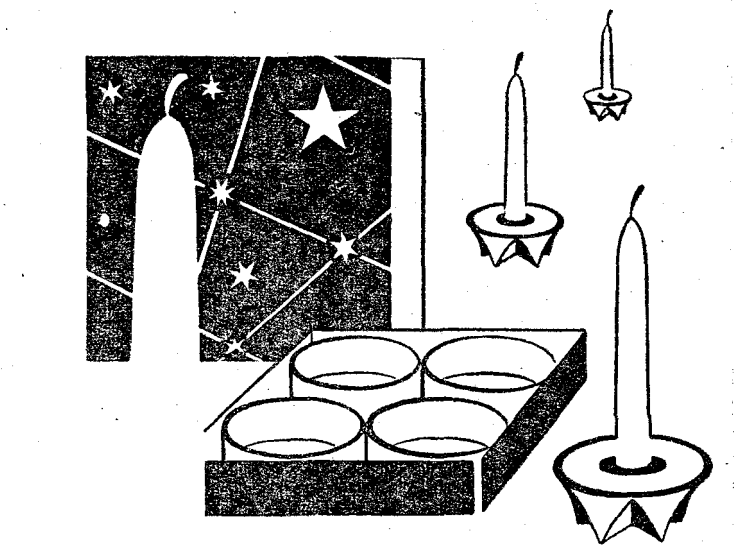
Telefoon 34 (b.g.g. 328) Neder-Hardinxveld

„BAILEY”

★
Nieuw-Lekkerland
Telefoon 36

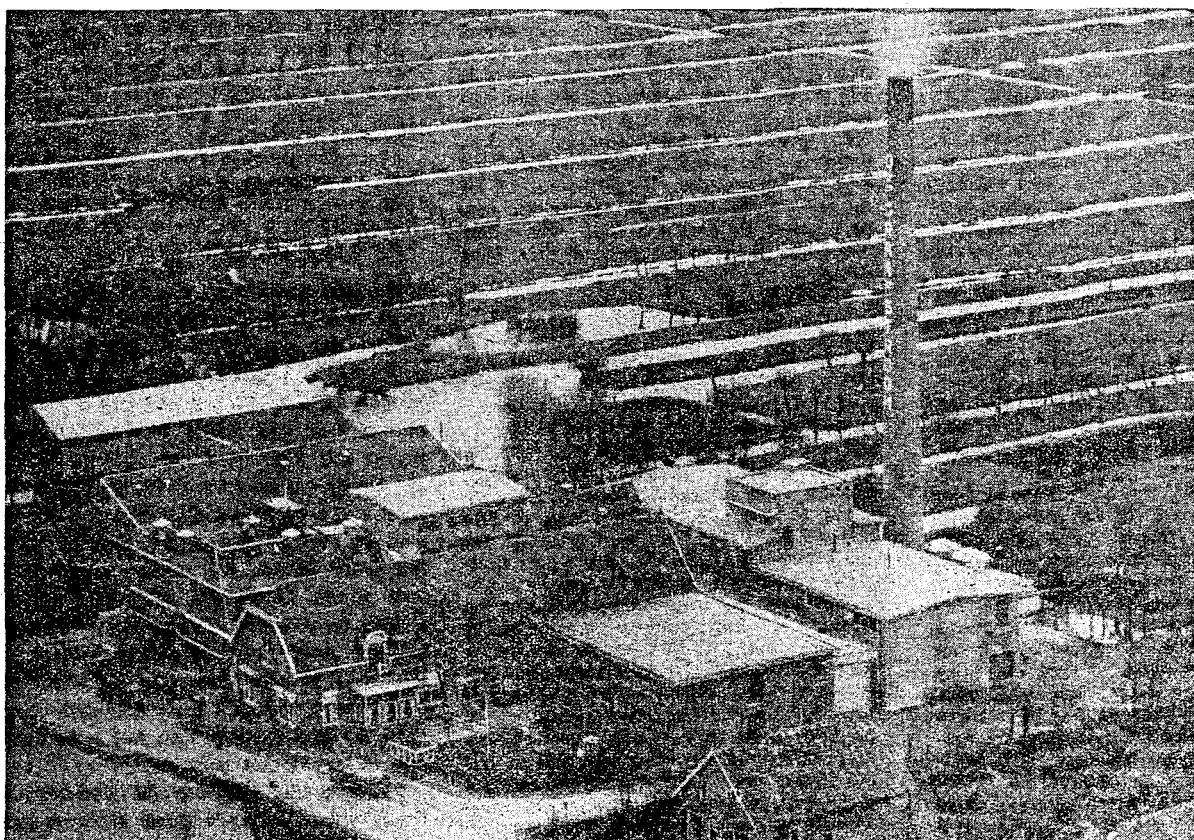
★
Speciaal voor
**staal-
constructies
voor
gebouwen**

STERKANDELAARS

PER STUK 1.95
4 STUKS IN LEERDAM
BLAUWE DOOS 7.80

Crystal **LEERDAM**

Een bekend bedrijf uit de Alblasserwaard: de Coöperatieve Zuivelfabriek „De Graafstroom” G.A. te Bleskensgraaf. Filialen van deze fabriek zijn gevestigd te Dordrecht Voorstraat 119 en te Rotterdam, Oranjeboomstraat 89 en 133.

SCHEEPSWERF

A. Baars Azn N.V.

Telefoon no. 144 Sliedrecht

*Specialiteit voor
Baggermaterieel - Pontons*

A. Baars Azn

EXPLOITATIE VAN
BAGGERMATERIEEL N.V.

Telefoon no. 144 Sliedrecht

Verkoop en verhuur

Wat zoeken Nederlanders op Nieuw-Guinea?

DE GROTE Superconstellation van de K.L.M. draait in langzame, wat stotende bewegingen de startbaan op van vliegveld Manilla. Het laatste deel van de reis naar Nieuw-Guinea gaat beginnen. De gordels worden vastgemaakt en iedereen krijgt iets om op te zuigen. Het wordt stil onder het razen van de vier motoren. Elke start geeft een zekere spanning, hoe vaak men ook vliegt. Dan gaan de remmen los en alle houderigheid verdwijnt uit de beweging van het lange smalle vliegtuig, dat nu eerst in zijn eigen element raakt. Als na de felle spurt van het starten de wielen losraken van de baan krijgt de Constellation meteen ook de allure van een vogel. Binnen herleeft het geroezemoes van pratende en lopende mensen. Er wordt koffie geserveerd. Een uitgebreide lunch volgt. Niemand kan zeggen dat hij iets te kort komt. Dan gaat het uren lang recht toe recht aan over de blauwe Pacific, die 5 kilometer beneden ons zich tot in wazige verten uitspreidt. Er komt een zekere loomheid over de zestig passagiers. Iedereen is moe van de lange tocht.

Nonnen

Er is alle gelegenheid eens rustig te kijken wie dat nu wel zijn, die over een paar uur op het Nederlandse vliegveld van Biak zullen neerstrijken om daar hun Guinealeven te beginnen of voort te zetten. De meesten gaan voor de eerste keer. Twee bankjes zijn bezet door nonnen, die in prevend gebed hun rozekransen tussen de vingers draaien. Dit alles is voor hen een overweldigend avontuur. Ze zijn uit het ouderlijk huis overgegaan in de strakke rust van een klooster. Nu gaan ze als huishoudster, als verpleegster, als onderwijzeres een ver en vaag bestaan tegemoet om in bijzondere trouw aan hun Meester de medemens helpend te zoeken. Nu zal die trouw moeten blijken. Ze worden straks ingeschakeld in een systeem dat verre van onberispelijk is, ook waar in zachtheid wordt geoordeeld. Maar als je hen ziet en spreekt, treft steeds weer bijzonder de hoogte van hun individuele roeping.

Zakenman

Vóór hen maakt een zakenman aantekeningen in een boekje. Hij gaat naar dit verre land om er geld te verdienen. Hij ziet Papoea's als koopkrachten of toekomstige consumenten. Hij staat met beide benen in de realiteit en geeuwt min of meer heimelijk bij al dat idealisme dat met hem meevliegt. Voor Nieuw-Guinea is echter ook hij van groot belang. De werkelijkheid van het leven, de hardheid der feiten brengt hij in die zich zo snel ontwikkelende samenleving, die alleen kan groeien in een sfeer van realiteit. Over Nieuw-Guinea wordt zo vaak gesproken in woorden van idealisme en zelfwegcijfering. Dat is schoon en in de Nederlandse invloed mag dat waardegevend element nooit ontbreken. Maar van even groot belang is de man die komt om economische belangen te behartigen, die katoentjes verkoopt en coprah koopt. Als hij in zijn koophandel en exploratie de grenzen van fatsoen en redelijkheid in acht neemt na: de code van zijn beroep, dan doet hij iets voor Nieuw-Guinea, dat van groot en blijvend belang is. Ik zeg dit met nadruk, omdat in de Oproep van de Hervormde Synode met betrekking tot Nieuw-Guinea gesproken wordt over behartiging van materiële belangen als over iets dat de kat in huis gesleept heeft.

Arts

Weer meer naar voren zit een jonge dokter met zijn vrouw. Aan haar kleding, aan haar optreden is te zien dat dit tevens haar huwelijksreis is. Hij tracht te kijken als iemand die reeds vele malen om de aarde vloog

en grote medische ervaring bezit. Dit trachten geeft hem iets jong en onervarens, maar tegelijk is er in zijn gezicht een uitdrukking die wijst op onbaatzuchtigheid en doorzettingsvermogen. Wat drijft hem naar Nieuw-Guinea? Waarom ging hij niet in de stadspraktijk? Waarom werd hij niet controlerend geneesheer? Zijn financiële toekomst zou er gunstiger, zijn bestaan rustiger en veel zekerder door zijn geworden. Dat hij toch koos voor Nieuw-Guinea en straks Gouvernementsarts zal zijn in een klein ziekenhuis met onvoldoende hulp en zware verantwoordelijkheid zegt iets over zijn karakter. Zijn idealisme zal steviger verankerd moeten worden in de werkelijkheid van het leven, hij zal vaak zijn hoofd stoten en in opstand komen, maar toch zal hij een steun zijn voor zijn Gouvernement, zal hij Nederlands invloed op Papoealand vergroten.

Mariniers

Vóór dit echtpaar zitten rijen Mariniers in burger. Ze gaan een deel van hun dienstverband doorbrengen op Nieuw-Guinea. Allen hebben de frisheid van jong Marinepersoneel. Ze denken niet veel. Bij hen geen ingewikkelde beschouwingen over taak en roeping. Wel is er in hun uiterlijk iets van ernst onder alle betoon van vrolijkheid. Niemand hoeft bang te zijn dat ze onze vlag niet zullen weten te verdedigen. Als de luidruchtigheid onder hen wat al te groot wordt kijkt de vergeelde onderofficier vooraan eens nadenkend om en de rust keert weer onder zijn vragende blik. Voor hem is dit reizen een kwestie van routine. Hij berekent nuchter. Hij denkt vooruit. Hoe zal de kost zijn? Hoe de ligging? Wanneer weer naar huis? Hij vormt in al zijn eenvoud het beeld van stabiliteit in het Nederlands gezag. Al Hare Majesteits onderdanen zijn hem landgenoten, hoe ook hun huidskleur is, zolang ze maar orde en rust niet verstoren. Die moet er zijn, in de kazernes, maar ook daarbuiten.

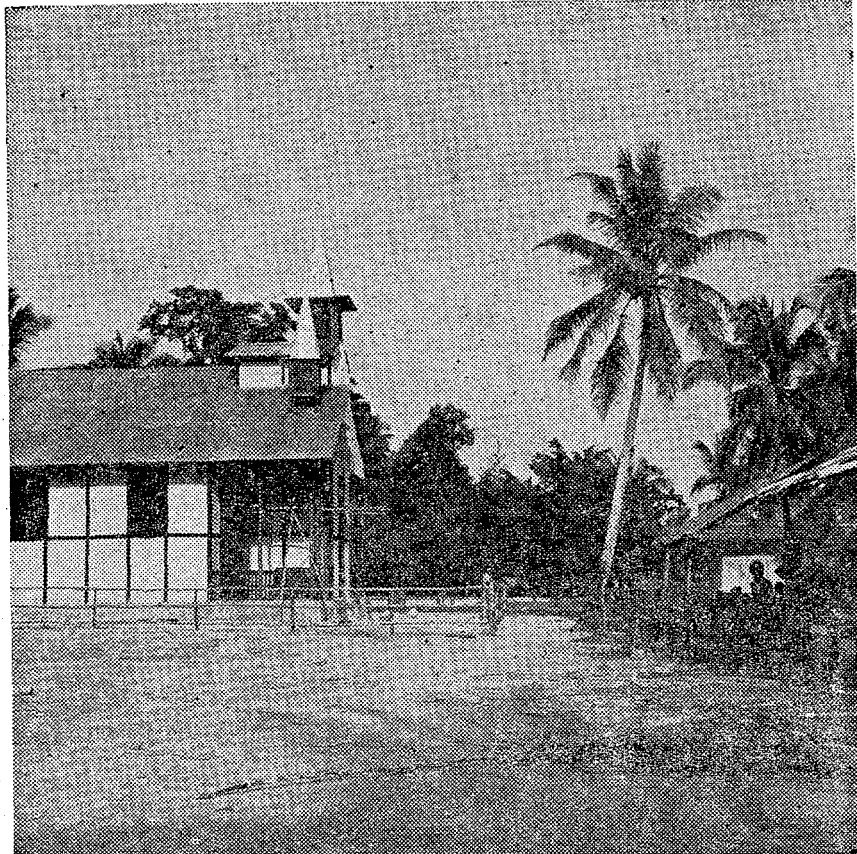
Nieuw-Guinea (III)

Bestuursambtenaren

Voor hem volgt een Indisch gezin. Man, vrouw, vier kinderen van zes tot zestien. De vrouw is ziek van het reizen, de kinderen hangen rond en allen snakken naar het eind. Het gezicht van de man, kennelijk een middelbaar ambtenaar, staat nadenkend. Het spreekt van veel belevenissen, van tropische oorsprong. Hij werkte als krijgsvangene aan de Burmaweg, was daarna officier onder Spoor, maakte de afbraak van ons gezag met een bloedend hart mee, moest tenslotte na de Sovereiniteitsoverdracht met zijn gezin naar Nederland uitwijken. Toch is er ook in zijn ogen iets van nieuwe hoop. Na jarenlang verblijf op een pover bovenhuis in Den Haag gaat hij nu weer naar een deel van zijn eigen vaderland, naar de tropenhitte en de tropische vrijheid van leven. Hij zal straks zijn eigen vlag weer zien in het deel van zijn geboorteland, dat Nederlands bleef. De reis valt hem zwaar maar het eind lokt. In het ambtelijk leven van Nieuw-Guinea zal hij een functie van betekenis met trouw vervullen. Hij zal met toewijding zijn werk doen, veel klagen met de tong maar steunen met zijn hart. Met de bevolking zal hij niet steeds makkelijk overweg kunnen. Daarvoor is er teveel oud wantrouwen, teveel uitzien naar een eigen stamland. Maar onder een vast Nederlands gezag zal hij ook in dit opzicht een eigen plaats vinden. In toenemende mate zal hij dan gaan deelnemen aan het vervullen van Nederlands taak daar overzee. Met onopvallende, onmisbare bekwaamheid.

Metselaar

Belangstellend wordt dit gezin gadeslagen door een oerhollandse metselaarsknecht, die voor een bouwfirma uitkomt. Hij vraagt zich tevergeefs

Op het gekerstende Biak vindt men in vele kampongs mooie protestantse kerken, zoals hier in de kampong Opiaref, waar de bevolking met hulp van de zending deze kerk bouwde. Hoewel in het uiterlijk helaas weinig is terug te vinden van oude volksmotieven, is juist deze kerk bekend geworden, omdat men het interieur — zij het nog zeer stuntelig — verfraaid heeft met oude motieven, die tot de volkscultuur behoren, en waarvan het grootste gedeelte helaas verloren is gegaan.

af wat dit toch voor een Nederlands-sprekend gezin kan zijn met hun donker uiterlijk. Tenslotte wendt hij zich tot de betrockenen zelf om inlichtingen. Weinig weet hij nog van het land waar hij heengaat. Een eenvoudig leerboekje Maleis van bijzonder nieuw uiterlijk houdt hij doeleloos tussen de transpirerende handen. Hij hoopt op Nieuw-Guinea een goede cent te verdienen en de rest zal wel loslopen. Sneller dan een van de anderen zal hij zijn plaats vinden onder

der deze beproeving lijden of juist worden gevormd tot iets van hoge waarde? De zendeling zal met zijn gezin het middelpunt zijn van een grote kring van ouden en jongen, waarin Satan met praktische kracht-dadigheid wordt aangegrepen en toch zo vaak ongrijpbaar blijkt. Onderdoor zal de zendeling steeds het waakzaam oog gevestigd houden op het doen en laten van de Missie. Beiden zal deze waakzaamheid, deze voortdurende strijd, dit gekrakeel verdrieten, ook om de Papoea's en om Gods Koninkrijk in Nieuw-Guinea. Beiden zullen in die sfeer te zeer vergeten dat hun beider zaak de zaak van een groot Koning is, die niet door menselijk geharrewar uit het spoor gebracht kan worden.

Olie

Achteraan wordt de rij gesloten in het vliegtuig door een aantal employe's van een grote oliemaatschappij. Nu drie jaar naar Nieuw-Guinea, straks weer naar Zuid-Amerika of Indië. Van allen, die gaan, komen zij het minst met het eigenlijke land in aanraking, omdat ze als het ware hun eigen sfeer van leven meebrengen en weer van plaats tot plaats aantreffen. Toch spelen ook zij in de Papoea-samenleving een grote rol, veel meer dan ze denken, omdat ze tezamen en afzonderlijk object zijn van veel zien en waarnemen, van beoordelen ook. In sterke mate nemen zij deel aan de vorming van het beeld, dat de bevolking van Nederlanders heeft.

De radio in het toestel kucht. De stem van de steward vertelt dat de gezagvoerder voor zich uit Biak ziet. Er ontstaat een groot gedrang voor de raampjes. Ver achter het grote koraaleiland met zijn dorre begroeiing duikt wazig het vasteland van Nieuw-Guinea op. De eerste verre aanblik van de jungle, die alsnog alleen door zijn onbewogen uitgestrektheid imponeert. Dan gaan allen weer zitten. De riemen gaan vast. Het roken houdt op. Kleine schokken wijzen op scherpe daling. De bakboordvleugel gaat naar beneden. Wij cirkelen. Een smalle streep in de nabijheid van roodzandstenen huizen is het vliegveld. In het midden van het veld staat een lange stenen gebouw.

Trots waait bovenop de Nederlandse driekleur. Alle ogen gaan nieuwsgierig rond naar eerste indrukken. Maar ze keren terug naar die vlag daarboven op het dak. Stille, maar toch sterksprekende vragen. Wat zal Nederland, wat zal ik hier onder die vlag zijn en presenteren?

H. VAN ANDEL

De invloed van PANDIT NEHROE

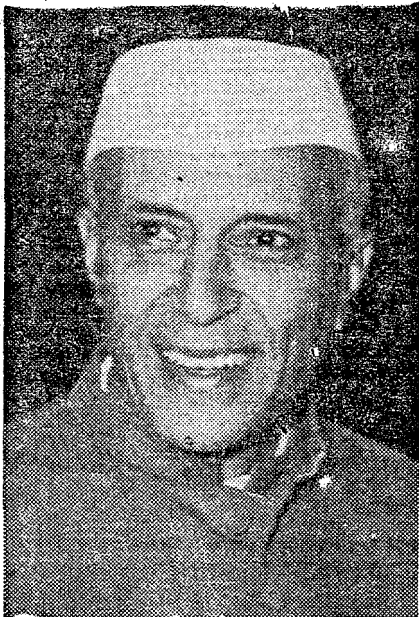
is niet zo groot als hij wel
zou willen

Op een zonnige ochtend in het jaar 1926 nam een ernstige, aristocratische, jonge Hindoe een delicate taak op zich. Het gebeurde in een hotel in Parijs. Hij logeerde daar met zijn 19-jarige zuster, een levenslustig meisje, dat voor het eerst kennis maakte met het leven in Europa. De jonge Hindoe was zich bewust van zijn verantwoordelijkheid en op die zonnige dag besloot hij, haar te wijzen op de gevaren van het leven in een grote stad als Parijs. Beleefd en ietwat geschrokken vertelde het zusje, dat ze er geen idee van had, wat broerlief bedoelde. Deze werd wanhopig bij zoveel onbegrip en riep uit: „Laten we er dan maar niet meer over praten en hopen, dat alles goed afloopt.“

In de dertig jaren, die voorbij zijn gesnel, is Jawaharlal Nehroe er nog steeds van overtuigd dat het zijn taak is, de mensen te confronteren met de naakte werkelijkheid. Hij is bezeten van een ongeneselijk verlangen, anderen raad te geven. En hij geeft dan ook adviezen: aan zijn familie en kennissen, aan velen van zijn 382 miljoen landgenoten, wier minister-president hij is en (niet te vergeten) aan de wereldmogendheden.

Onder leiding van Iandit Nehroe is India een Mekka geworden voor het steeds groter wordende aantal Aziatische landen, die een anti-Westerse politiek voeren en geen deel willen hebben aan de wereldomvattende strijd tegen het goddeloze communisme.

WAT doet Nehroe echter? Hij keurt het gebruik van geweld af, maar tegelijkertijd houdt hij Kasjmir met geweld uit handen van Pakistan. Hij

heeft de mond vol over de rechten van de mens, maar hij weigert in te stemmen met een volksraadpleging in Kasjmir (omdat hij weet, dat dit gebied dan de zijde van Pakistan zal kiezen).

Hij eekelt ieder, die zich met de zaken van India tracht te bemoeien, maar hij is zelf altijd gereed om zich met de zaken van anderen in te laten. En hij beweert, dat de Aziatische volkeren een geestelijke kracht kunnen opbrengen, die verheven is boven het Westerse materialisme. Maar zelf gelooft hij in „geen godsdienst, dogma of wat dan ook“. Het Hindoeïsme (dat door bijna alle Indiërs wordt aangehangen) noemde hij „een godsdienst, die van iedereen slaven maakt“.

ONGEVEER twintig jaar geleden werd Nehroe in een artikel in Modern Review (een Indisch blad) als volgt beschreven: „Mannen als Jawaharlal Nehroe, met al hun capaciteiten om iets groots te doen, zijn onveilig in een democratie. Nehroe noemt zich een democraat en een socialist en zonder twijfel meent hij in alle ernst wat hij zegt, maar iedere psycholoog weet, dat het verstand tenslotte de slaaf van het hart is. Nehroe heeft alle eigenschappen van een dictator: hij geniet een grote populariteit, heeft een sterke wil, is knap, krachtig en duldt geen anderen naast zich. Bovendien heeft hij een afkeer van alles, wat zwak en ondoelmatig is. Bestaat er gevaar“, aldus vroeg de schrijver van het artikel zich af, „dat Nehroe zich als een nieuwe Caesar zal ontpoppen?“

NU, twintig jaar later, weten we, dat Nehroe zelf de schrijver van het artikel was. En op het ogenblik scheidt

HET ANDERE GEZICHT

vervolgverhaal
door J.W. Voms

Lijnegang ging naar buiten en liep in de duisternis peinzend over zijn erf heen en weer. Hij dacht er aan, dat het voor zijn vrouw dit keer geen prettige verjaardag zou zijn. Celia was niet gekomen om te feliciteren. En inplaats van binnen bij haar aan tafel te zitten, liep hij nu buiten in het donker te piekeren over zijn moeilijkheden. Moest hij daar nu ook de brug de schuld van geven? Ja, want die verfoeilijke brug was het teken van de veranderde tijdsomstandigheden!.....

Lijnegang ging weer naar binnen, doch hij had het gevoel, dat hij plotseling niet meer thuis was in zijn eigen huis. Naast de klok hing een gebrandschilderde tekst. Die tekst had er al jaren gehangen — maar nu moest hij er tegen zijn wil herhaaldelijk naar kijken. Die tekst veroordeelde hem en dede zijn onrust nog toenemen. Ken Hem in al uw wegen, zo luidde de tekst.

Mink Ruizendaal was vertrokken en Aaltje was reeds naar haar kamertje gegaan.

De jonge Melchior zat nog aan tafel. Hij staarde recht voor zich uit en het scheen, dat hij in diepe gedachten verzonken was. Hij was trouwens de hele avond al bijzonder stil geweest en Lijnegang vroeg zich af, of zijn jongen ergens over tobdde.

Toen de oude Melchior weer was gaan zitten en tot zijn vrouw zei, dat hij nog graag een kop koffie wilde hebben, begon de jonge Melchior eensklaps te spreken.

„Ik zou 't nu willen weten“, zei hij, terwijl hij zijn ogen strak en ernstig op zijn vader gericht hield. „Ik houd van Paula Santemeijer, dat weten jullie. En zij houdt van mij. Ik wil nu weten, of jullie mij toestemming geven voor vaste verkering met haar. Zij is een goed en degelijk meisje, zij behoort tot onze kerk en neemt het leven ernstig. Ze is geen luchthart en treurniet. En zij vindt het boerenleven mooi.“

„Wat bedoel je daarmee, jongen?“ vroeg zijn moeder verontrust.

„Zij zou later..... boerin kunnen worden.“

De oude Lijnegang begon schamper te lachen.

„Een stadse nuf boerin..... jij moest beter weten! Zij is geen meisje voor jou!“

„Ik geloof, dat zij en ik bij elkaar behoren, vader. Ik zeg dat niet zomaar, neen, ik geloof het werkelijk!“ De jonge Melchior sprak met grote ernst, de blik op zijn vader gericht houdend.

Lijnegang huiverde.

„Wat wil je eigenlijk?“

„Of ik jullie toestemming krijg, vader.“

„Nee, die krijg je niet. Zij hoort niet in onze familie, ze is een vreemde.“

Vrouw Lijnegang zei zenuwachtig:

„Jongen, je moet er eerst nog maar eens goed over nadenken...“

„Dat heb ik al gedaan, moeder. Ik zou haar willen meebrengen, dan kunnen jullie ook kennis met haar maken.“

„Geen fratsen!“ viel Lijnegang uit. „Die meid komt hier niet binnen, nooit!“

En Mink Ruizendaal dan, vader?“ vroeg Melchior. „Die was hier vanavond toch ook voor 't eerst?“

„Die, die... dat is wat anders, met Mink is 't een ander geval.“

Lijnegang wist niet goed meer, wat hij zeggen moest. De opmerking van Melchior trof hem. Mink was tenslotte ook een vreemde in hun familie. Misschien was hij zelfs méér een vreemde, dan die ingenieursdochter. Dat meisje kwam tenminste trouw in de kerk, evenals haar vader. En zij was ook lid geworden van de M.V., dat had hij van Aaltje gehoord. Maar Mink Ruizendaal... Mink was vrijzinnig.

„Stel je er niks van voor, jongen“, zei hij. „Ik geef zomaar geen toestemming, ik moet er ruimschoots over denken. En praktiseer er zelf ook eens goed over, hoe onzinnig het is dat jij met een stadse nuf... Afijn, je weet het nu.“

„Ik weet het nog niet, vader. Maar ik zou het nu willen weten. Ik wil horen, of jullie toestemming geven.“

„Jonge, Melchior, wees toch verstandig! Moet jij je nu ook al met huid en haar verkopen aan de nieuwigheden, die na de oorlog hier intree gedaan hebben? Een boerenzoon met een meisje uit de stad, dat kan nooit iets worden!“ Plotseling liepen er bij Lijnegang tranen over z'n wangen. „Ik weet het niet meer, ik weet het niet meer. Ik kan de tijd niet bijhouden. Misschien ben ik er te oud voor, ik weet het niet...“ Hij viel voorover op tafel en huilde bitter.

XIII

Op de dag van de gemeenteraadsverkiezingen had de oude Lijnegang het niet gemakkelijk. Steeds had hij er bezwaar tegen gemaakt, dat men zijn zoon op de lijst zou plaatsen. Het had niet geholpen, Willem was kandidaat gesteld en had een goede plaats op de kandidatenlijst gekregen. Volgens Lijnegang was Willem gevaarlijk vooruitstrevend en daarom hoorde hij niet thuis in de gemeenteraad. Maar hij zou niet

het maar weinig, of Nehroe neemt de positie van een Caesar in. Hij bemoeit zich met iedereen en alles en dit heeft er toe geleid, dat zijn medewerkers zich niet druk maken en ook, dat er zo weinig nationale figuren zijn, die de plaats van Nehroe zouden kunnen innemen.

Nog steeds dringt hij iedereen zijn adviezen op. Amerika is een van de landen, die nooit bij Nehroe om raad gaan. Vandaar, dat deze weinig van de Amerikanen moet hebben. De Brit-

ten, Chinezen en Russen, die Nehroe's zwakheden weten uit te spelen, vragen wel om advies. Het gevolg is dat Nehroe bereid is, veel door de vingers te zien.

WERKELIJKE invloed heeft Nehroe op deze wijze niet in de internationale politiek. Dat blijkt wel in het geval van de naasting van de Suezkanaalmaatschappij door Nasser. Nehroe heeft Nasser er niet van kunnen weerhouden.

graag beweerd hebben, dat zijn jongen niet principieel was.

„Een mens kan het innerlijk van een medemens niet beoordelen, zelfs een ouder kan in dit opzicht geen oordeel uitspreken over een bloedeigen kind,“ zo had hij moeten toegeven tegenover de voorzitter van de kiesvereniging, die bij hem gekomen was om hem te bewegen, de kandidatuur van Willem te ondersteunen. Neen, hij zou nooit kunnen zeggen, dat zijn zoon een man zonder principe was en zich niet richtte naar de onveranderlijke beginselen. Willem nam het leven ernstig op, maar de voorbarigheid van zijn jongen als het zakelijke aangelegenheden betrof, kon hij niet goedkeuren. Het inzicht van Willem in verschillende zaken was helemaal afgestemd op de naoorlogse tijd; Willem hield teveel rekening met de toekomst en hij maakte er geen geheim van, dat hij voor de toekomst grote veranderingen voorzag op bijna alle gebieden. „Daar moeten wij ons in onze handelingen op instellen,“ placht Willem te zeggen. Dat zinde Lijnegang niet; het verontruste hem zelfs. Was dan geen macht ter wereld in staat om alles bij het oude te houden — het oude, dat goed en vertrouwd was?

„En zou u de kaasprijzen ook nog vooroorlogs willen hebben, vader?“ had Willem eens lachend gevraagd. „En de varkens verkopen tegen drie stuivers per kilo?“

't Was moeilijk, dat moest Lijnegang wel erkennen. Natuurlijk, met de toekomst moest rekening gehouden worden. Regeren is vooruitzien, zo had hij wel honderd keer in redevoeringen en lezingen horen zeggen. Natuurlijk, dat was waar. Maar Willem stelde zich niet voldoende te weer tegen de nieuwe geest, de tijdgeest — en zodoende werkte hij de vervlakkings in de hand.

Daarom was de verkiezingsdag voor Lijnegang zo moeilijk.

Hij was altijd onverdacht antirevolutionair geweest. — Met hart en ziel antirevolutionair, zo mocht hij wel zeggen. Maar hij zag op de dag van vandaag geen heil in de vooruitstrevende denkbeelden, die men huldigde.

In een verkiezingspamflet van de kiesvereniging had hij gelezen: Nu onze streek door de bouw van een vaste oeververbinding uit een isolement van eeuwen verlost zal worden, waardoor ook de agrarische sector in onze gemeente zich verder zal kunnen ontplooiën, moet er gestreefd worden naar een gemeentelijk beleid, dat met betrekking tot de landbouwgronden die voor woningbouw bestemd zullen worden, de grootst mogelijke rechtvaardigheid en billijkheid in acht neemt, terwijl een herverkaveling in de toekomst moet worden toegejuicht, daar dit van groot gewicht is voor een rendabeler bedrijfsvoering.

Lijnegang had het sterke vermoeden, dat Willem de hand gehad had in de opstelling van dit pamflet. Willem had immers al zo dikwijls over de wenselijkheid van een herverkaveling gesproken. In de folder werd geen enkel bezwaar geopperd tegen de nieuwe brug..... Hoe had Willem zo gemakkelijk zijn boerenland kunnen vergeten? Had hij dan nog steeds niet ingezien, dat die brug ook zijn eigen bestaansmogelijkheid aantasten zou? De landbouw en de veeteelt zouden in een hoekje gedrongen worden. En waarom was in het pamflet niet gewaarschuwd tegen de verderfelijke nieuwe geest, die binnenkort vorstelijk zou binnenkomen over de nieuwe brug? Ja, er stond wel een kleinigheid over in, dat wel. De gemeentelijke overheid, zo stond er, had met name ten aanzien van het jeugdwerk de middelen te steunen die dienstbaar zouden kunnen zijn om de geestelijke vervlakkings te weren of tegen te gaan.

Dat was maar sobertjes gezegd, vond Lijnegang. Overigens was het 't paard achter de wagen spannen. Eerst hoera roepen over de brug en daarna verklaren, dat er iets gedaan moest worden tegen de vervlakkings..... En die vervlakkings kreeg juist ruim baan door de brug.

Neen, hij had het niet gemakkelijk. Toen hij het schoollokaal, waar hij zijn stem uitbrengen moest, binnentrad, was hij nog niet in 't reine gekomen met zijn onzekere en onrustige gedachten.

Hij had altijd antirevolutionair gestemd..... Maar nu? O, kon hij dan werkelijk de tijd niet bijhouden? En hadden alle oudere mensen te kampen met het feit, dat ze liever met het verleden te doen hadden dan met de realiteit van het heden?

Lijnegang stond reeds in het stemholkje en toen had hij nog geen klaarheid voor zichzelf. Maar ineens schoot hem te binnen een raad die zijn vader hem vroeger gegeven had: — Jongen, als je moet gaan stemmen, denk er dan aan, dat je eerst in 't gebed gaat en Gods zegen vraagt over de verkiezingen. Want stemmen is net zo belangrijk als naar de kerk gaan. Stemmen moet de praktijk zijn van een godvruchtig leven en van een gelovig inzicht.....

Lijnegang schrok van deze gedachte. Hij had de gemeenteraadsverkiezing niet in het gebed gebracht..... Hij was met zijn wrokkige ontevredenheid naar 't stembureau gegaan en hij had het uitoefenen van zijn stemrecht niet gezien als een daad die geworteld moet zijn in een christelijk leven. Het ging om de eer van God in de maatschappij. Ook om zijn eer in 't bestuur van de gemeente. Ja, daar ging het om!

(Wordt vervolgd)

AMSTLEVEN levensverzekering

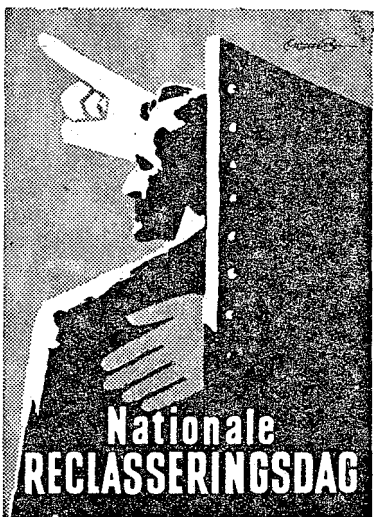
NU, twintig jaar later, weten we, dat Nehroe zelf de schrijver van het artikel was. En op het ogenblik scheidt

Brengt de zodanigen terecht

HEBT U al eens in een grote, voor u vreemde stad gezocht naar een adres, dat men u had opgegeven? Dan herinnert u zich misschien nog wel, hoe u door mensen, die u de weg zouden wijzen, straat in straat uit bent gestuurd zonder aan het opgegeven adres te komen. Deze wegwijzers wisten het niet of waren niet in staat het u duidelijk uit te leggen. Eindelijk ontmoette u dan iemand, die de weg wel wist en u als 't ware bij de hand nam en u bracht waar u moest zijn.

Velen zoeken in het grote leven naar de goede weg. Het aantal van hen is groter dan u denkt en helaas zijn er ook veel wegwijzers, die zelf de weg niet weten en anderen vaak op een verkeerd spoor brengen. „Brengt de zodanigen terecht,” zegt de apostel Paulus in één van zijn brieven.

Dit apostolische vermaan wordt ook in praktijk gebracht door de organisaties, die reeds jaren geleden de reclasering ter hand namen. En als nu, evenals vorige jaren, de Nationale Reclaseringsdag voor de deur staat en een beroep wordt gedaan op het Nederlandse volk, dan verwachten deze organisaties ook van u, dat u dit werk mogelijk wilt maken. De reclasering, u kent dat woord en die zaak wel, doet het

werk van terechtbrengen. Zij doet als die goede mens, die u bij de hand nam en zij brengt velen terecht. Zij voorkomt, dat velen verdwalen en zij helpt degenen, die tóch verdwaald zijn, op het goede pad. Zo hebben de reclaseringinstellingen duizenden geholpen en terechtgebracht. Helaas moesten zij ook wel de bittere ervaring opdoen, dat de terechtgebrachten opnieuw eigen wegen kozen en verdwaalden. Desondanks is de reclasering kloekmoedig met haar arbeid oortgegaan.

Ongetwijfeld hebben de vrouwen en de mannen van de reclasering moedeloze ogenblikken gekend, waarin zij wilden afzien van het redden van mensen. Toch zijn zij weer aan het werk gegaan. En zo werkt de reclasering nu rustig jaar in jaar uit voort. Zij redt mensenzoulen. Want het gaat eigenlijk om de zielen der mensen. Natuurlijk ook om degenen, die zij terechtbrengen, weer tot goede burgers van de maatschappij te maken, waaraan de maatschappij wat heeft. Zij worden dan weer mannen en vaders, die voor hun gezin zorgen. Moeders, die die erenaam verloren hadden, verwerven die naam opnieuw. En het gezin, dat uit elkaar geslagen werd, wordt weer gezin. Daar waren de jongemannen, die menigmaal niet naar goede raad wilden luisteren en hun jeugd verkwanselden. Helaas, ook menig jong meisje, door allerlei slechte mensen verleid, ging de verkeerde weg op. Gode zij dank werden deze jongemannen en meisjes weer terechtgebracht, terechtgebracht door de reclasering. Maar groter nog was de taak, als deze verdwaalden niet alleen naar hun lichaam, maar ook naar hun ziel van het eeuwige verderf mochten worden gered. Het gaat dus bij de reclasering om de ziel van hen, die verdwaalden.

Als straks de reclasering een beroep op u doet om op die Nationale Reclaseringsdag mee te helpen gelden in te zamelen, dan wordt u gevraagd mee te helpen aan het redden van een mens naar lichaam en naar ziel. En als dan straks iemand bij u komt om een gave, hetzij aan uw deur of op straat, aan het station, in bus of tram, weet dan dat die gave is

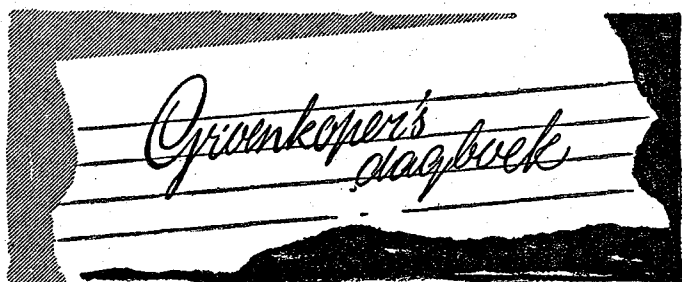
17 SEPT.

Heeft een Kamerlid recht op een vrije zaterdagmiddag en zo ja, worden de zaterdagmiddagen door hem in dienst van het land doorgebracht extra betaald? Deze vraag heb ik mijzelf gesteld, naar aanleiding van een verslag van de sluiting van de buitengewone zitting van de beide Kamers der Staten Generaal. In dat verslag vond ik de zinsnede: „onder vrij grote belangstelling van de Kamerleden — wij telden er 49 — heeft de demissionaire minister van binnenlandse zaken a.i., prof. mr. J. C. van Oven, de buitengewone zitting van de beide Kamers der Staten Generaal namens de koningin gesloten.....”

Afgezien nog van de demissionaire minister ad interim — zwakker kan de positie van een minister volgens mij al niet zijn — vind ik een getal van 49 aanwezigen op een aantal van 150 nu direct niet uit te leggen als een „vrij grote belangstelling”. Maar goed, de verslaggever zal het wel weten, hij maakt meer Kamervergaderingen mee dan ik en hij vindt dus een opkomst van ongeveer een derde van het aantal leden vrij groot. Daaruit concludeer ik, dat de Kamerleden recht hebben op een vrije zaterdagmiddag en dat die middag, indien die besteed wordt in 's landsbelang niet extra gehonoreerd wordt. Het is merkwaardig hoe men bij zich opkomende vragen gemakkelijk kan beantwoorden, indien men even nadenkt. Er zouden veel minder vragen gesteld worden, ook door Kamerleden, indien de vraagstellers voordat zij losbrandden eens rustig over hun vraag zouden nadenken en bij zichzelf zouden overleggen of zij die vragen zelf niet zouden kunnen beantwoorden, hetgeen de minister, aan wie dan meestal de vragen gesteld worden, meer tijd zou laten om die vragen te beantwoorden, waarop hij alleen het antwoord kan geven.

18 SEPT.

Ja, ik ben gaan kijken! Een stralende dag in Den Haag. Wat een prinsjesdag! Bijna een prinsessedag, toen wij — want ik stond niet alleen aan de kant van de weg — daar de kroonprinses met haar

ouders in de gouden koets zagen zitten. Toen ik thuis kwam, hoorde ik, dat ik de stoet nooit zo goed had kunnen zien, als de familie hem op de televisie alrede had gezien, doch dat derde mij niet. Ik stond op het Binnenhof, tussen vele dames en heren met toegangskaarten. En ik heb mijn ogen de kost gegeven. Wat mij deugd deed was de groet, welke de Koningin, de Prins en de Kroonprinses tot tweemaal toe aan het vaandel van de Mariniers brachten. Daarin geeft het koninklijk huis altijd weer het voorbeeld. Hoevele malen ziet men een vaandel voorbijgaan zonder dat iemand groet, of het moet een militair of oudmilitair zijn of een abonné op Ned. Ged., die natuurlijk vanzelfsprekend de vaandels van de Kon. zee- en land- en luchtmacht groet.

Ik zag niet alleen de prachtige gala-uniformen van het militair escorte, ik zag ook verschillende Kamerleden in gala of toga. Dat schijnt tegenwoordig de keuze te zijn. Voor het laatste moet men natuurlijk professor zijn. Zo had bijvoorbeeld prof. Zijlstra ook zijn toga kunnen aantrekken, want — ben ik goed ingelicht — hij bezit geen ministerieel gala-uniform. Maar ja, als de andere demissionairen in het toch ook netjes zittend jacquet binnenkomen, kan je op je eigen houtje niet in toga komen. Dat vind ik ook. En veel aanleiding om nu eens in groot gala te gaan was er ook weer niet! Naast de Koningin schreed in de Ridderzaal de heer Tilanus, in groot tenue van majoor van de artillerie. Daarbij hoort een over de schouder gedragen lakriem met een giberne, een tasje, waarin vroeger de nagels zaten om vijandelijke kanonnen te vernagelen. Ik dacht nog: zou in die giberne van de heer Tilanus een lijstje van ministers zitten. Maar later hoorde ik, dat dit niet zo was. Volgens mij liet de Koningin in de Troonrede wel

uitkomen, dat zij over het verloop van de kabinetsformatie niet helemaal te spreken was. De toon, waarop zij zeide: „Ofschoon meer, dan drie maanden zijn verlopen sinds de verkiezingen voor de Tweede Kamer werden gehouden is het nog niet mogelijk gebleken te komen tot de vorming van een nieuw kabinet.....”, gaf mij te denken. Het geheel is wel een beetje politieke armoede, maar dat kon H.M. natuurlijk niet zeggen. Dat had ik ook niet kunnen zeggen, als ik mij had laten verleiden om in welke functie ook mee te werken aan de vorming van een kabinet. De lezer weet, dat ik een zodanige positie nooit heb begeerd. Vandaar dat ik wat zeggen kan!

19 SEPT.

Om nu over de miljoenennota iets te zeggen, lijkt mij overdreven. Ten eerste gaan getallen boven de 100.000 al gauw boven mijn pet en in de tweede plaats weet ik toch niet waar dat geld blijft. Een ding weet ik, dat ik op bescheiden schaal aan de totstandkoming van de miljoenen medewerk. Meer wil ik er ook niet van weten. Bovendien, we varen nog in de mist, zoals een krant het uitdrukte, we varen in de mist, zolang de kabinetscrisis niet is opgelost. Is die opgelost, dan zal ook de mist oplossen. Het een grijpt in het ander. Laat dat voor vandaag genoeg zijn.

20 SEPT.

Voorzitter mr. Kortenhorst heeft het voorzitterschap van de Kamer, waartoe hij wederom werd uitverkoren, op plechtige wijze aanvaard. Ik ben er niet bij geweest, doch ik heb het gelezen en ik heb er een foto van gezien. Daar zag ik mr. Kortenhorst in rokkostuum met zwarte das en naast hem de griffier en de commiezen-griffier, drie in getal. Allen in jacquet.

Op de foto stond vis à vis de voorzitter mr. A. B. Roosjen, in het grijs. Ik maakte daaruit op, dat hij toen al enig licht zag in de kabinetsformatie. Dat gaf aan dat donkere decorum van de eerste Kamervergadering na de troonrede, de lichte toets. Zijn opgewektheid, zijn zomerse kledij, gepaard aan zijn zomers gemoed, dacht ik, moet wel aanstekelijk werken. Hij stond daar op die foto met zijn armen over elkaar gevouwen, als een rozige rots. Zo maar. In de branding van de kabinetsformatie, alsof hij wilde zeggen: „hier sta ik, voorzitter, u kunt op mij aan”.

Uit de rede van mr. Kortenhorst begreep ik, dat deze voorlopig met de uitbreiding van het aantal Kamerleden in zijn maag zit. Ik geloof zelfs begrepen te hebben, dat de nieuwe vijftig leden niet eens kunnen zitten. Stónd daarom mr. Roosjen? Om vast te oefenen?

22 SEPT.

Geen lijfblad in de bus. Het was een leeg gevoel, toen ik zonder de zaterdagse voorlichting naar mijn werk moest. In de wetenschap bovendien, dat ik voor de zondag ook geen lectuur zou hebben. Bovendien miste ik het laatste nieuws over de kabinetsformatie, hetgeen mij nog het zwaarst van al viel. Des avonds ben ik op een wel verschenen avondblad aangevallen, als op een lang gemiste maaltijd. En wat merkte ik toen al? Dat de kabinetszaken er niet ongunstig voorstonden.

Zo kon ik de week vol vreugde afsluiten. Ik heb zo'n gevoel, dat er een kabinet in de lucht hangt. Figuurlijk dan. Eindelijk. En als u mij vraagt: wat zal nu het enorme verschil tussen dit kabinet zijn en het vorige, dan moet ik zeggen, dat ik dat op dit ogenblik geen erg groot verschil kan vinden. Dan vraagt u mij: waarom heeft die crisis dan zo lang geduurd? Dan zeg ik op mijn beurt: dat zal ik nu eens aan een van de voormannen vragen. Want dat geheel van complexen ziet er gecompliceerder uit, dan een eenvoudig man als ik ben kan bevredigen.

William Gronkoper

voor hen, die terechtgebracht moeten worden.

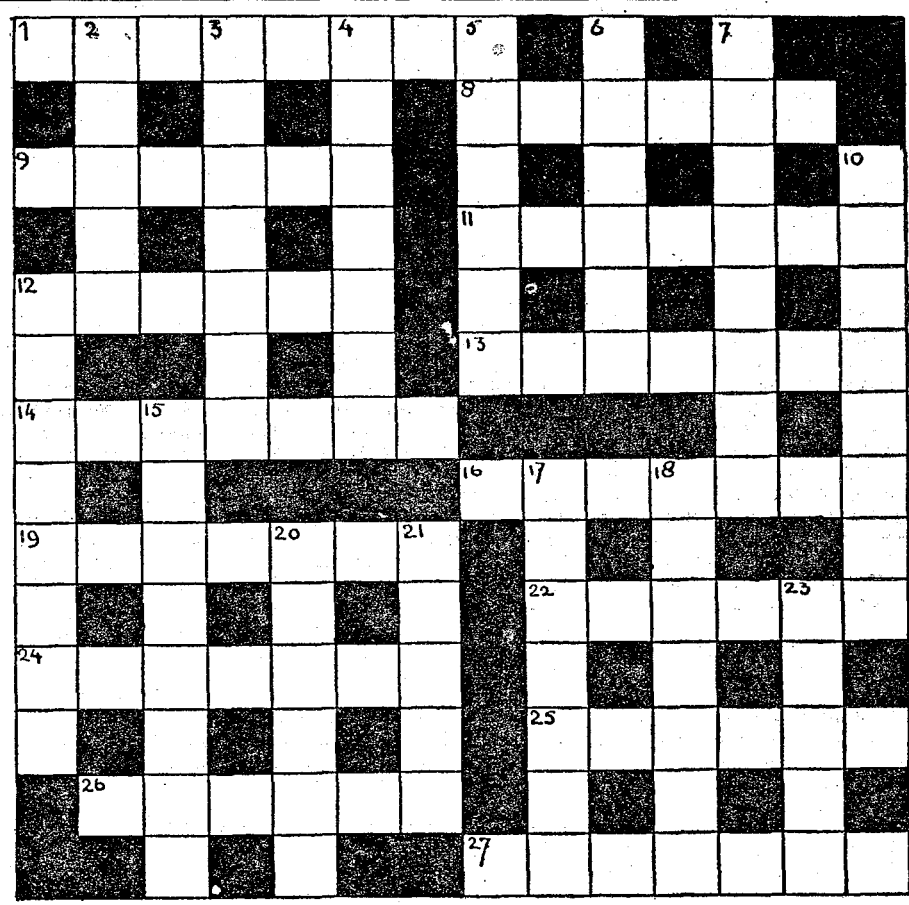
Doet het met ootmoed, dat God u behoed heeft voor dwalen en verdwalen, want het zijn sterke benen, die de weelde kunnen dragen. Uw kracht om staande te blijven hebt u niet van uzelf. Doet het met barmhartigheid, want u doet het in opdracht van Hem, die de barmhartige Hogepriester is. Doet het in de gestalte van de barmhartige Samaritaan. Dan doet ge het royaal, zoals die Samaritaan royaal was.

J. SCHIPPER

KRYPTOGRAM

Horizontaal. 1. zeer overtje, dat ook aan wal in rook opgaat; 8. muziekinstrumenten verbinden; 9. goedertierenheid van één dag?; 11. vermogen van een gier; 12. vindt u deze lange witte wol aan een rog?; 13. heel gewoontjes, een diner in de gevangenis; 14. al is 't rood, oranje of wit, 't blijft groen heten; 16. bevelen wanneer je met je vingers mag eten; 19. uitnodiging om het met een spreuk nu eens verstandig te zeggen; 22. (atoom)deel van een lot kun je bij de kapper krijgen; 24. etentje dat slechts één keer plaats heeft?; 25. lichaamsvocht dat moeder slap en vader smal maakt; 26. als u dit aan elkaar kunt knopen, mag u tevreden zijn; 27. lacune bij het begin van de vergadering.

Vertikaal. 2. samen in een getal; 3. rivier te paard; 4. karweitje dat beveelt te voelen; 5. allemaal eentje en we zijn 't allemaal; 6. vroeger voorgoed roem; 7. kwaada omdat een pond (500 gr.)

weg is; 10. van een afstand ten gebruikte geven wordt schenken; 12. dat men gespiekt heeft wordt niet gerekend; 15. Ina droeg een dun weefsel; 17. lichaamsdeel voor rookafvoer? 18. zonder kleren ontsteld; 20. de prijs van het goed zit in het goed; 21. drank voor Jan de Slapeling; 23. het centrum van Kromme-nie ligt in Overijssel.

OPLOSSING VORIG KRYPTOGRAM
Horizontaal: 5. plankenkoorts; 7. macadam; 8. nanacht; 10. meeëter; 11. runners; 12. omdraai; 14. tornool; 16. odalisk; 18. hunebed; 19. lamledigheid.
Vertikaal: 1. kavalje; 2. zeemeermin; 3. Aken; 4. kraaien; 5. paardenmiddel; 6. schoorvoetend; 9. gretigheid; 13. reclame; 15. negeren; 17. kant.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

OFFICIEEL WEEKBLAD VAN DE ANTI-REVOLUTIONAIRE PARTIJ

Onrechtvaardig

De socialistische pers beroemt zich er op, dat de P.v.d.A. terecht indertijd de door de socialistische minister van financiën Van de Kieft voorgestelde belastingverlaging van een half miljard heeft afgewezen. De feiten zouden partijgenoot Van de Kieft in het ongelijk hebben gesteld. Hij zou zich voor het karretje van de rechterzijde hebben laten spannen.

De miljoenennota toont immers aan, dat er voor 1957 een groot tekort zal zijn op de rijksbegroting en vooral dat er een tekort op de betalingsbalans is te verwachten.

Het socialistische verwijt is alerm minst steekhoudend. Het zittende kabinet heeft deze belastingverlaging verdedigd op grond van het feit, dat de belastingdruk op het Nederlandse volk onrechtvaardig zwaar was. Deze druk stond nog steeds op het peil van de naoorlogse noodsituatie. De hoge belastingdruk werkte uiteraard door op het prijspeil. Daaruit vloeide voort een onevenredig sterke beperking van de bestedingen in de consumptieve sfeer. In een tijd van hoogconjunctuur was hiervoor geen enkele reden.

Als het eerst nodige werd dan ook beschouwd een vermindering van deze consumptiebeperking.

Men zal echter tegenwerpen, dat de regering thans opnieuw gedwongen is de bestedingen terug te dringen om het tekort op de betalingsbalans en op de rijksbegroting weg te werken. Dat is inderdaad zo. Vandaar, dat de regering aan de S.E.R. om advies heeft gevraagd over een inkrimping van de bestedingen.

Maar thans is het zo, dat de S.E.R. zal hebben na te gaan welke bestedingsbeperking in de drie sectoren van de volkshuishouding mogelijk en noodzakelijk is, n.l. in de staatshuishouding, op het terrein van de investeringen van het bedrijfsleven en in de consumptieve sfeer.

Was de belastingdruk gehandhaafd op het oude naoorlogse hoge peil, dan waren de brede lagen van ons volk nog steeds het kind van de rekening geweest.

Thans is een meer evenredige verdeling van de druk mogelijk. Niet alleen de consumenten, maar ook de overheidshuishouding en het bedrijfsleven zullen thans in het onderzoek naar de mogelijkheid van beperking van de bestedingen worden betrokken.

De socialistische hebben dus geen enkele reden om zich op de borst te slaan, integendeel, hun belastingpolitiek zoals deze in de Tweede Kamer en in de pers wordt verdedigd, moet onrechtvaardig worden genoemd.

Vrijzinnige concentratie bemoeilijkt kabinetsformatie

DEZE WEEK bereikte de formatiecrisis één van haar dieptepunten. De socialistische informateur mr. Burger pogde de A.R. terug te dringen tot een partij, die in het kabinet nog slechts één volwaardige ministerszetel kan bezetten. Willen de A.R. meer, dan zullen ze slechts figuranten mogen leveren.

De volwaardige zetel is de portefeuille van Economische Zaken, de figuranten kunnen zijn een staatssecretaris of een minister met een departement dat naar het algemene oordeel zo gauw mogelijk dient te verdwijnen n.l. Overzeese Rijksdelen. Mr. Burger heeft aan het spreekwoord „wie het breed heeft laat het breed hangen” de politieke interpretatie gegeven, dat de kleinere partijen, met name de anti-revolutionaire partij, er aan zullen moeten wennen de franje te vormen aan het ruime kleed waarin de P.v.d.A. zich sedert 1945 heeft gehuld.

Is dit de juiste weergave van de situatie? De socialistische beweren iets heel anders. De A.R. zouden zijn overbedeeld met twee volwaardige ministerszetels. Een partij, die verlies boekte bij de verkiezingen, zal dit verlies moeten nemen door de aanvaarding van een minder aantal zetels in het kabinet. Dit verhaal wordt in de pers en voor de radio dag in dag uit uitgedragen, alsof men hier te maken zou hebben met een wet van Meden en Perzen. In 1948 toen de P.v.d.A. bij de verkiezingen verloor werd geen beroep gedaan op deze wet. Integendeel, uit dit verlies werd het argument geput om er voor te zorgen, dat de invloed van de zgn. progressieve politiek in het kabinet zou worden versterkt. Dat is dan ook gelukt. De socialistische slepten er het minister-presidentschap van dr. Drees uit en nestelde zich steviger dan ooit op de departementen van Sociale Zaken, Financiën en Landbouw.

Wij stellen echter de vraag: hoe komt het toch, dat geen van de formatiecrisis en informateurs, tijdens de formatiecrisis die nu reeds langer duurt dan welke crisis in het verleden ook, er aan gedacht heeft de A.R. minder dan twee volwaardige zetels te geven? (Wij sluiten hierbij de tweede formatiepoging van Prof. Lieftinck uit die van de zetelverdeling 4-4-1-1-1 uitging). Is het omdat mr. Burger zich voor ogen heeft gesteld een nationaal kabinet te formeren? Neen. Hij trachtte eerst met de K.V.P. overeenstemming te bereiken over regeringsprogramma en zetelverdeling. Tien van de dertien zetels werden daardoor aanstonds buiten discussie gesteld. Voor de kleinere partijen die buiten het overleg waren gehouden bleven er toen nog slechts drie zetels over. Had de heer

Burger inderdaad een nationaal kabinet willen vormen dan had hij niet de vorm van de extra-parlementaire methode moeten kiezen om eerst de buit tussen de P.v.d.A. en de K.V.P. te verdelen en de rest van de zetels aan de kleinere partijen toe te werpen.

Daardoor kreeg zijn formatiearbeid zeker voor wat de P.v.d.A. en de K.V.P. betreft in hoofdzaak het stempel van reconstructie van het zittende kabinet Drees. Ten opzichte van de andere partijen werd een weg gevolgd, die in zijn consequenties betekende een wijziging van de verhouding tussen linker- en rechterzijde in het kabinet ten nadele van de rechterzijde, een halvering van de zetels van de protestants-christelijke partijen en het verlies van een volwaardige ministerszetel voor de A.R.

Waarom heeft mr. Burger, indien continuering van het kabinet Drees toch het hoofdkenmerk van zijn formatiepoging was, zich niet gehouden aan het schema van zetelverdeling dat dr. Drees tijdens de eerste formatiepoging in juni als richtsnoer nam, n.l. 5 socialisten, 5 K.V.P.'ers, 2 A.R., 1 C.H. en 1 V.V.D.? Het is bekend dat dr. Drees opnieuw de A.R.-ministers Zijlstra en Algera op het oog had.

De socialistische en liberale pers heeft op deze vraag het antwoord gegeven. Mr. Burger heeft als afstraffing voor het gedrag van de A.R. tijdens de formatiepoging van prof. De Gaay Fortman de vrijzinnige concentratie in het kabinet willen versterken door de zetels van de A.R. met één te verminderen en de V.V.D. voor haar gedrag te belonen door hen als principiële partners aan zich te verbinden.

Daarmee bracht mr. Burger de oude antithese-gedachte weer naar voren.

Dat in de P.v.d.A. de vrijzinnigheid de lakens uitdeelt wisten wij al lang ondanks alle doorbraakverhalen. Tot op zekere hoogte kunnen wij het waarderden, dat de P.v.d.A. zijn ware gedaante vertoont, maar hoe ter wereld de heer Burger kan verwachten dat de A.R. aan dit vrijzinnig drijven een van hun ministerszetels zouden willen offeren is onbegrijpelijk.

De heer Burger heeft dus tegenover de A.R. de methode gevolgd van het voldongen feit. Hij ging van 13 ministerszetels uit, waarvan er 10 bij voorbaat voor de P.v.d.A. en de K.V.P. werden gereserveerd. Er bleef toen slechts één zetel voor de A.R. over.

Tengevolge van het feit dat de K.V.P. eveneens de vrijzinnige opzet van Mr. Burgers plannen onderkende en haar medewerking afhankelijk stelde van het bereiken van een akkoord over de zetelverdeling tussen de informateur en de A.R., was Mr. Burger gedwongen het aanbod van een tweede ministerszetel aan de A.R. te doen. De afgelopen week stond in het teken van „it aanbod: de portefeuille van Overzeese Rijksdelen. Op het ogenblik dat wij deze regelen

schrijven hebben twee A.R. kandidaat-ministers bedankt n.l. Prof. de Gaay-Fortman en Prof. Donner.

Eerstgenoemde bracht hiervoor persoonlijke, zakelijke en politieke motieven naar voren; laatstgenoemde heeft persoonlijke gronden laten overwegen.

Hoe men ook over de kwaliteit van deze tweede ministerszetel mag denken, in het algemeen kan men zeggen, dat er grote twijfel bestaat over de volwaardigheid daarvan. Alle formatiecrisis zijn er van uitgegaan, dat handhaving van het departement van Overzeese Rijksdelen niet gerechtvaardigd is.

Daarvoor werden zakelijke en politieke redenen aangevoerd. Zakelijk vond men, dat een minister aan dit departement geen volledige en volwaardige dagtaak had en politiek zag men in het voortbestaan van dit departement een schadelijke kant.

Na de totstandkoming van het Statuut met de West dient elke schijn van handhaving van een koloniale band met de overzeese rijksdelen te worden vermeden. Alleen reeds het simpele feit dat dit departement de samenwerking met de West en de belangen van Nieuw-Guinea behartigt, vestigt in Suriname en de Nederlandse Antillen de indruk dat Nederland de Rijksdelen op één lijn stelt met Nieuw-Guinea. Prof. De Gaay-Fortman staat in ieder geval op dit standpunt en men mag aannemen dat Prof. Donner hierover ook zo denkt.

Bij het ter perse gaan van dit blad was nog niet bekend of de informateur nog meer kandidaten uit A.R.-kring zou gaan polsen. De informateur heeft nog geen A.R.-kandidaat kunnen vinden, die een andere opvatting is toegedaan. Daardoor zag de enige aangezochte A.R. kandidaat-minister Prof. Zijlstra en de A.R.-kamerfractie zich nog niet geplaatst voor de vraag of de aangeboden zetel inderdaad als volwaardig kan worden beschouwd.

Doch ook wanneer de A.R. met deze tweede zetel in het kabinet akkoord gaat, staat Mr. Burger naar het zich laat aanzien nog voor grote moeilijkheden. De geruchten dat de V.V.D. bij het toekennen van een tweede zetel aan de A.R. eveneens de eis van een tweede zetel voor de V.V.D. zal stellen, werden de laatste dagen steeds sterker. Indien dit gebeurt zal de klassieke strijd tussen links en rechts zich nog meer openbaren. Het einde van het formatiedrama is dan nog niet te zien.

Eerst innerlijke kracht

VERSTERKEN

- * Een belangrijke brief voor de kiesverenigingen
- * Het winterprogramma schenkt vooral aandacht aan de interne bezinning
- * Nu reeds voorbereidingen treffen voor de volgende verkiezingen!

HET Centraal Comité is op zaterdag 29 september in vergadering bijeengekomen en heeft een aantal belangrijke vraagstukken besproken. Het belangrijkste punt was natuurlijk de stand van zaken met betrekking tot Kabinetsformatie. Het lag in de verwachting, dat in ieder geval op 29 september het Kabinet in kanalen en kruiken zou zijn. Onverwacht waren echter nieuwe moeilijkheden gerezen. Vandaar dat met bijzondere belangstelling geluisterd werd naar de interessante uiteenzettingen van Minister Zijlstra, die het gehele verloop van de Kabinetsformatie uitvoerig schetste.

Daarna werd over dit punt breedvoerig van gedachten gewisseld om de leden van het Centraal Comité zo volledig mogelijk in te lichten. Naar Anti-Revolutionair inzicht ligt de verantwoordelijkheid voor de beslissingen inzake de medewerking aan een Kabinet bij de Kamerfractie. Het gaat misschien iets te ver te stellen, dat het Centraal Comité daar nooit iets mee te maken zou hebben. Er zijn inderdaad omstandigheden denkbaar, dat het voor de Kamerfractie van wijs beleid zou getuigen, wanneer zij onder bepaalde omstandigheden het advies van, wil men de gedachtenwisseling met, het Centraal Comité op prijs zou stellen. Maar dit komt toch pas onder zeer uitzonderlijke omstandigheden aan de orde. Als regel geldt, dat de Kamerfractie daarvoor de verantwoordelijkheid draagt. Ditmaal is op deze regel geen uitzondering gemaakt.

HET moet voor Zijne Excellentie Prof. Dr. Zijlstra een voldoening zijn geweest te bemerken, dat het Centraal Comité niet alleen met grote belangstelling maar kennelijk ook met hartelijke instemming zijn uiteenzettingen aanhoorde. Van een diepgaand verschil van inzicht was geen sprake en men ging met het beleid van de Kamerfractie over de gehele linie akkoord.

MEET de behandeling van deze zaak was overigens de gehele morgenvergadering gevuld en tijdens de middagvergadering moesten dus de overige punten van de agenda worden afgewerkt, en dat waren er nog al wat. In ieder geval teveel om ze alle in deze rubriek te behandelen.

Met een summere aanduiding van de verschillende punten moet ditmaal worden volstaan. Gedurende de volgende weken hebben we dan gelegenheid op de onderdelen terug te komen. Dit wordt vergemakkelijkt door de omstandigheid, dat het Centraal Comité besloten heeft zich in een uitvoerige brief tot de Kiesverenigingen te wenden. Deze brief zal aan alle voorzitters, secretarissen en penningmeesters worden verzonden. Hij bevat het program van werkzaamheden voor de komende wintermaanden, waarbij uiteraard ook de Kiesverenigingen betrokken zijn. Met een uitvoerig commentaar is het daarom beter te wachten totdat deze brief de Kiesverenigingen heeft bereikt.

Daarbij ligt het in de bedoeling, dat deze brief niet alleen door de besturen

wordt behandeld. Naar het oordeel van het Centraal Comité is het van betekenis, dat hij op een vergadering van de Kiesvereniging aan de orde wordt gesteld en daar breder wordt toegelicht om ook de leden bij de activiteit te betrekken.

De punten, die in deze brief worden genoemd zijn de volgende:

1. Een Bezinningsconferentie.
2. Een aantal Contactconferenties.
3. Regelmatige verspreiding van Nederlandse Gedachten.
4. De bestemming van het Jubileumfonds.
5. Behandeling van het Beginsel- en Algemeen Staatkundig Program.
6. Regelmatig vergaderen blijft van betekenis.
7. Familieavonden.
8. Vermeerdering van het ledenaantal.

DE verkiezingsuitslag heeft geleerd, dat de volgende vierjarige periode voor onze partij van beslissende betekenis kan zijn. Daarom moeten we nu reeds de voorbereidingen treffen voor de volgende Kamerverkiezingen, die in 1960 zullen plaats vinden. Tenminste, als er in tussentijd

niet iets gebeurt. De moeilijkheden bij deze Kabinetsformatie blijken nogal groot te zijn. Een overwinning van de Partij van de Arbeid maakt het klaarblijkelijk niet eenvoudiger een Kabinet te formeren. De gang van zaken maakt het zeer onwaarschijnlijk, dat er een sterk Kabinet uit de bus komt. En de verhoudingen in de Kamer zijn nogal geprikkeld. Men moet dus op alle gebeurlijkheden voorbereid zijn. Daarom moet men wel rekening houden met de mogelijkheid van een tussentijdse Kamerontbinding en daarop volgende verkiezingen.

Maar ook afgezien daarvan is het goed ons te realiseren dat we het ons niet kunnen veroorloven een jaar rust te nemen. Wij moeten de actie voor de verkiezingen, wanneer die ook zullen plaats vinden, nu reeds inzetten. De nu volgende winteractie is daarvan de eerste fase.

In deze fase ligt het zwaartepunt vooral bij de interne bezinning op het politiek beleid in het algemeen en het weer opnemen en versterken van het contact met de andere Protestantse Christelijke Organisaties in ons land. Dat daaraan ook plaatselijk, in kleiner verband, iets kan worden gedaan, hebben we de vorige week laten zien aan het voorbeeld van Amsterdam.

In de volgende fase ligt het in de bedoeling meer aandacht te geven aan het optreden naar buiten. Eerst dus de versterking van innerlijke kracht. Daarna de propaganda en het optreden in het publiek. Maar dat is een kwestie van later orde. Voor de eerst volgende maanden geldt het parool: Geen rust, maar bezinning.

Staatssecretaris als troostprijs?

DE INFORMATEUR, mr. Burger, onderzoekt de mogelijkheid van een ander kabinet dan het thans demissionaire kabinet-Drees, al heeft het de schijn soms, dat het om een reconstructie van dat kabinet gaat. De grondslag van dat kabinet was een driehoek met een socialistische, een Rooms-Katholieke en een Protestants-Christelijke zijde.

De informatiepogingen van de heer Burger strekken zich uit naar een kabinet, dat meer lijkt op de kabinetten, die we daarvoor hadden. Een Rooms-rood kabinet, en in dat geval, als een vreemde variant op de door de heer Burger uitgegeven strijdleus Drees OF Romme, een kabinet van Drees EN Romme. En in zo'n kabinet zou dan een enkele A.R. en een enkele C.H. minister kunnen worden meegenomen in de grote koets. Er is geen enkele aanwijzing, dat zulk een oplossing bezwaar ontmoet bij de heer Tilanus.

Bij de Antirevolutionairen wél. Zij zijn niet bereid, genoeg te nemen met één zetel in het kabinet. Dan zien zij de koets liever vertrekken zonder in te stappen.

NU is de heer Burger gekomen met de gedachte, de A.R. als troostprijs een staatssecretaris aan te bieden.

Wij hebben daartegen grondige bezwaren. Een staatssecretaris maakt geen deel uit van de Ministerraad. Hij is wél een politieke figuur, hij kan in de plaats van een minister optreden, maar altijd zo, dat hij het alleen kan doen, als de minister zulks nodig acht, en met inachtneming van diens aanwijzingen.

Dat is maar niet een subjectieve mening over de taak en de positie van de staatssecretaris, maar het staat zo letterlijk in de grondwet.

In Frankrijk heeft zich het geslacht van de staatssecretarissen soms sterk vermenigvuldigd. Maar het kwam voor, dat er dan nieuwe posten werden geschapen, ten einde bepaalde partijen in de gelegenheid te stellen, nog een paar man extra te leveren. De Fransen noemden zulke heren „Ministres de Courtoisie”.

In Nederland is de staatssecretaris een na-oorlogse figuur. En het merkwaardige is, dat de K.V.P. en de P.v.d.A. schier bij uitsluiting de leveranciers zijn geweest.

Er zijn zelfs sommen gemaakt, om het totale gewicht van ministers en staatssecretarissen, aan een bepaalde partij „toegekend”, te berekenen, waarbij het gewicht van een staatssecretaris soms op 50 en soms op 66 2/3 % van het gewicht van een minister werd geschat. Maar dergelijke berekeningen zijn uit den boze.

Zij zijn alleen mogelijk, wanneer de staatssecretarissen, hun keuze, hun verdeling over de departementen, hun taken, in verband met hun richting, in de kabinetsformatie worden betrokken. En dat is fout.

WIJ HEBBEN in dat opzicht een onverdacht getuige. Dr. Drees heeft bij de algemene beschouwingen rijksbegroting 1953 zowel mondeling als schriftelijk gesteld:

„Een minister dient allereerst zelf te beoordelen of hij behoefte heeft aan een staatssecretaris en, zo ja, wie hij daarvoor zal voorstellen”.

Er is bij de formatie van 1952 één uitzondering gemaakt. Toen prof. Zijlstra de leiding van het departement van Economische Zaken overnam van zijn K.V.P.-voorganger, is er bij de kabinetsformatie over gesproken, dat men gaarne een K.V.P.-staatssecretaris wilde voor de Middenstand. Maar de Minister van Economische Zaken heeft, acht slaande op deze wens, tenslotte zelf uitgemaakt, wie de man zou zijn.

Overigens stond ook toen Dr. Drees op het standpunt, dat men de benoeming van staatssecretarissen niet moest maken tot een onderdeel van de Kabinetsformatie. De positie van een staatssecretaris laat dat niet toe. „Bij de Ministers, al zal men ook in het Kabinet niet altijd precies een evenredige vertegenwoordiging hebben van de Kamerfracties, gaat het ook om de verhoudingen, die invloed kunnen hebben bij de beslissingen in het Kabinet. Bij Staatssecretarissen is dit niet het geval. De Staatssecretaris neemt niet deel aan beslissingen binnen het Kabinet, hij neemt niet deel aan een collegiale beslissing”, zo argumenteert Dr. Drees op 6 november 1952 in de Tweede Kamer.

En daarom is het niet reëel, te zeggen: ik kan u geen twee ministerzetels bieden, maar wel een minister en een staatssecretaris. Reëel is dan alleen, uit een oogpunt van gezonde regels bij de kabinetsformatie, op deskundige wijze door Dr. Drees geformuleerd, het aanbod van één ministerzetel.

IN DIT SPECIALE GEVAL komt er nog iets bij. Al informerende heeft Mr. Burger voor ogen gestaan een kabinet Drees-Romme. Prof. Romme zou dan vice-premier zijn en tevens Minister van Binnenlandse Zaken. Om zijn positie zwaar te accentueren, werd er aan gedacht, dat hij tevens de man van de P.B.O. zou zijn, en een belangrijke plaats zou hebben in de R.E.A., de Raad voor Economische aangelegenheden binnen de kring van het kabinet. Het werd op die manier een zware portefeuille. En dan zou er een A.R. staatssecretaris moeten komen, om naar de aanwijzingen van deze zwaarbelaste minister speciaal de ambtenaren-zaken te behandelen? Daar zit niets in, dat bijzonder aanlokkelijk is. De ambtenaren-zaken zijn tere zaken in het kabinetsbeleid. Prof. Hellema heeft er nog onlangs op gewezen een debat in de Eerste Kamer, dat verschillende groepen van ambtenaren onderbetaald worden. Dat is niet te suppleren met steun aan vakantie-oorden en met hoogtezonnen ten departemente. De ambtenaren-salarissen vormen een heet hangijzer.

En in zeer sterke mate een zaak van kabinets-beleid. In het kabinet is het de Minister van Binnenlandse Zaken, die weer de beslissingen neemt, waardoor het beleid wordt bepaald. Het is logisch, dat deze Minister dat beleid ook in het overleg met de ambtenaren, zonder tussenschakel van een staatssecretaris, die overeenkomstig de aanwijzingen van de Minister handelen moet, zelf in handen houdt, naar binnen en naar buiten.

Het aanbod van een staatssecretaris als troostprijs is staatsrechtelijk verwerpelijk, en de speciale uitwerking van het aanbod is politiek onaantrekkelijk.

DEZE BEZWAREN zijn afdoende. En er is daarom geen aanleiding, dom er nog met veel nadruk op te wijzen, dat het aantal van één minister en één staatssecretaris, stel dat het staatkundig geoorloofd was, terstond rekenkundig faalt, omdat het verleden ons heeft geleerd, dat de K.V.P. en de P.v.d.A. tot nu toe vrijwel bij uitsluiting de staatssecretarissen hebben geleverd en ook wel verder zullen leveren. Die zouden dan ook bij de formatie worden betrokken en geteld.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Aigra (voorzitter), R. Gosker, Jac. S. Hoek, Prof. Dr. J. J. de Jong, S. J. Jonker, A. R. de Kwaadstemet, J. D. Troostheide.
Secretaris: G. J. H. Griffioen.

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuiperstraat 3, s-Gravenhage. Telef. K 1700-115935 Giro 89673 VOOR ADVERTENTIES: Kon. Wilhelminalaan 34, Leidschendam, Tel. K 1761-1646.

ABONNEMENTSPRIJS f 6.20 per jaar. f 1.55 per kwartaal, giro 89673.

STUDENTENABONNEMENT f 4.— per jaar LOSSE VERKOOP f 0.20.

* * Gerbrandy op de O 15

Wie in het pas gepubliceerde driedelige verslag van de Enquête-Commissie leest, stuit soms op aardige bijzonderheden.

Er waren Nederlandse duikboten gestationneerd hoog in Schotland, in Dundee.

Er kwam niet vaak bezoek van de hogere Nederlandse autoriteiten. Het is, alsof de commissie het gevoel heeft: dat meeleven had wel wat beter kunnen zijn.

Maar het blijkt, dat Minister Gerbrandy er wel is geweest. Hij is een hele dag met de O. 15 „op stap” geweest.

„Minister Gerbrandy heeft persoonlijk de onderzeebootbasis bezocht en heeft de hele dag meegevoerd.

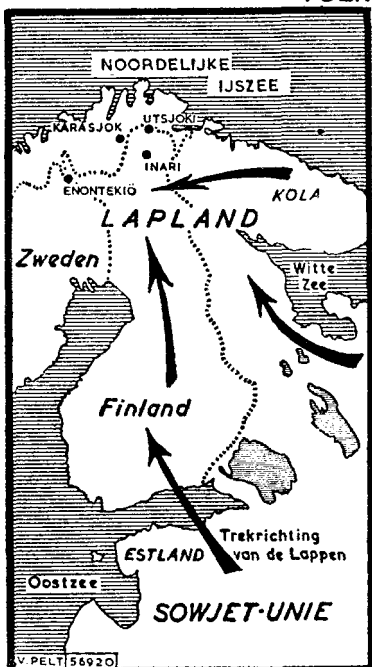
Wij zijn gaan varen vanuit Greenock en wij zijn de Schotse fjorden doorgevoerd en zijn in de namiddag teruggekomen. Minister Gerbrandy verklaarde zelf, dat hij veel had gelezen over onderzeeboten en hij snapte niet, hoe zo'n ding werkte. Hij is toen meegegaan. Hij kwam 's morgens aan boord, heeft de gehele dag meegevoerd en overal gekeken en met iedereen gesproken. Dat was bijzonder prettig, want hij wist van ieder dorpje of stadje, waar iedereen van de bemanning vandaan kwam, een bijzonderheid te vertellen. Hij was een zeer gevierd persoon onder de equipage”.

Aldus vertelt de commandant, l.t.z. I. Maas, aan de commissie.

Lappen in Scandinavië verenigen zich

In het hoge noorden van ons werelddeel leeft, verdeeld over drie landen, het merkwaardige volk der Lappen. Hun uiterlijk wijst er op dat zij van Mongoolse stam zijn. Ongeveer 3000 jaar geleden kwamen zij — via de schiereilanden Kanin en Kola — naar Finland en vestigden zij zich in het zuiden en midden van dat land. Zij waren toen geen rendierhouders, want zij slaagden er pas in, het rendier tot „huisdier” te maken, nadat zij ongeveer 1000 jaar in Finland hadden gewoond.

EUROPA'S NOORDELIJKSTE VOLK

Ongeveer te zelfde tijd, dus bij het begin onzer jaartelling, kwamen over zee uit Estland de Finnen naar Finland. Zij waren sterker dan de Lappen en dwongen dezen gewapenderhand om zich terug te trekken naar het noorden. Dit gebeurde niet in snel tempo, want nog in de zestiende eeuw woonden er veel Lappen in Midden-Finland en tot in de zeventiende eeuw handhaafden zij zich in de wildernissen van Savo. De strijd tussen de Finnen en Lappen om de jachtgronden en viswateren duurde dus vele eeuwen.

Thans treft men in Finland nog slechts in het hoge noorden Lappen aan, en wel in de districten Enontekiö, Inari en Utsjoki.

Onder de druk der Finnen vestigden zich voorts een aantal Lappen in gebieden, die thans tot (het noorden van) Noorwegen en Zweden behoren. Tegenwoordig belijden vrijwel alle Scandinavische Lappen de Christelijke godsdienst. De eerste bekeringen dateren uit de veertiende eeuw, maar pas omstreeks 1650 gingen zij en masse tot het Christendom over.

Het zielental der Lappen is niet groot. Meer dan enige duizenden bedraagt het niet. Niettemin zijn zij zeer trots op hun

De Saar wordt Duits

en geeft toch een nieuwe impuls aan de Europese eenheidsgedachte

SCHONE WOORDEN zijn er gesproken vlak voordat een Duitse en een Franse hand elkaar vonden in een hartelijk afscheid: de hand van Westduitslands bondskanselier Adenauer en van Frankrijks minister-president Mollet. Samen hadden ze een hele zaterdag lang geconfereneerd over de toekomst van het Saargebied — toen die woorden gesproken waren en die handen geschud waren in de regen op het vliegveld Wahn, toen hadden beiden het voldane gevoel: we hebben iets bereikt dat van enorme betekenis kan zijn voor de toekomst van Europa en wellicht van de wereld.

Deze woorden sprak Mollet: „Wij kunnen nu beginnen aan de opbouw van Europa!”

En Adenauer vulde hem aan: „Het bewustzijn van Europa's eenheid is zo sterk, dat men zich een oorlog tussen westeuropese landen haast niet meer kan voorstellen. Hand in hand zullen Frankrijk en Westduitsland gaan werken aan de verwezenlijking van de Europese samenwerking!”

Schone woorden — toch ook wel heel merkwaardige woorden uit de monden van deze twee. Want waarom zo plotseling dit krachtige pleidooi voor de Europese eenheid en de Europese samenwerking? Men kent het droeve lot dat de Europese verdedigingsgemeenschap onderging door Frans toedoen. Men kent de geringe toeschietelijkheid van West-Duitsland als het gaat over economische eenwording en een Europese markt. Waren de twee mannen op dat ogenblik alleen maar onder de indruk van hetgeen ze bereikt hadden? Och, misschien wel..... staatslieden zijn ook maar gewone mensen! Maar deze twee beoefenen toch lang genoeg „het staatsmansvak” om te weten dat al hun woorden nu eenmaal gewogen worden op de goudschaaltjes van de wereldpers en de wereldopinie.

Dat zij zich niet zo maar „losse opmerkingen, opgeweld uit een blij hart” kunnen veroorloven. Dat hun woorden weer nieuwe hoop brengen in de harten van die velen, die geloven dat er voor Europa slechts een toekomst kan zijn als de landen bereid zijn tot verregaande samenwerking.

De Saar als achtergrond

MERKWAARDIGE woorden ook als men ze plaatst tegen de achtergrond van het door hen bereikte akkoord, waarbij het immers ging om het Saargebied. U herinnert zich de geschiedenis van een jaar geleden nog wel of anders slaat u het eerste nummer van Nederlandse Gedachten (in nieuwe vorm) nog maar eens op. Dat verscheen enkele uren voordat de Saarlanders naar de stembus zouden gaan om hun ja of nee te laten horen ten aanzien van het Europese Statuut dat voor dit veelomstreden gebied was ontworpen. Aan de Saarlanders was de vraag voorgelegd of zij hun staat al dan niet tot „het eerste stukje Europa” wilden zien verheven, een stukje Europa dat eigen zeggenschap zou hebben naar binnen en met een Europese commissaris die de verantwoordelijkheid zou dragen voor de buitenlandse en de defensie-aangelegenheden. U herinnert zich ook nog wel het antwoord. De Saar zei heel duidelijk:

„nationaliteit. Zij houden vast aan hun oeroude gebruiken. Gemengde huwelijken zien zij ongaarne. Ook thans nog weigert een Lap in de regel om een Finse vrouw te trouwen. Zij leven van de jacht, de visvangst en (voor het grootste deel) van de rendierteelt. Er zijn onder hen „rendier-vorsten”, die regeren over kudden van 2500 stuks.

Hoewel er nog een aantal Lappen zijn, die als echte nomaden leven zoals hun voorouders duizenden jaren geleden, zijn de meesten thans iets meer gesettled dan vroeger. Wel houden zij vast aan hun kleurige kledij, al ziet men onder hen reeds hier en daar „gewone” Europese kleren dragen. Vooral na de laatste oorlog is er een nationale opleving onder de Lappen te bespeuren. Hun belangstelling voor de eigen cultuur nam toe. Zij gingen zich bezinnen op de economische en sociale belangen van hun volk. De Noorse Lappen kregen vorig jaar zelfs een eigen kraant!

De nationale opleving heeft kort geleden tijdens een conferentie van Lappen uit Finland, Noorwegen en Zweden (in het Noorse Lappencentrum Karasjok) geleid tot de oprichting van een „Raad der Scandinavische Lappen”, die tot taak heeft de gezamenlijke sociale, economische en culturele problemen te bestuderen en de belangen van alle Scandinavische Lappen te behartigen.

Deze culturele, economische en sociale aaneensluiting wordt door sommige kenners van Noord-Europa gezien als een eerste stap op de weg naar de vestiging van een zelfstandige Lappengemeenschap.

delijk: Neen! Het verwierp die Europese status. En hoewel dat niet gevraagd was, lieten de Saarlanders er geen twijfel over bestaan: zij voelden zich Duits en zij wilden bij Duitsland horen.

Dat was op dat ogenblik een klap, niet slechts voor de Europese beweging maar schijnbaar ook voor Europa, dat zich met bezorgdheid afvroeg hoe de verhouding Frankrijk—Duitsland zich nu zou ontwikkelen. „Nieuw Europa”, het maandblad van de Europese Beweging in Nederland en België, schreef in een hoofdartikel: „Hoe men het ook keert of wendt, van Europees standpunt uit bekeken blijft de uitslag van de volksstemming van de 23e oktober een échec!” En aan het slot sprak dit blad de hoop uit dat „te zijnerzijde de Europese oplossing andermaal en dan beter aan de orde kon worden gesteld!”

Dit „andermaal” is niet gekomen, een Europese oplossing is niet gevonden. Iets veel beters is hiervoor in de plaats gekomen, iets veel beters omdat het de natuurlijke gang van zaken is: de Saar die nu eenmaal Duits-voelend is, wordt ook inderdaad een deel van Duitsland. Daarbij heeft Frankrijk natuurlijke een paar voorwaarden gesteld. Maar helemaal geen onoverkomelijke voorwaarden, omdat ze eveneens uit natuurlijke oorzaken voortvloeien. Het Saargebied is nu eenmaal met nauwe economische banden aan Frankrijk verbonden geweest. En bovendien: het Saarland is maar niet zo een gebied op zichzelf. Het is een land van steenkool en ijzer en die rijkdommen sluiten aan bij de rijkdommen van de nabuurlanden, de Elzas en Lotharingen bij voorbeeld. Die banden door een politieke overeenkomst te verbreken of aan die ontwikkeling moeilijkheden in de weg te leggen, zou tegennatuurlijk dus dom zijn. En zo waren de Franse voorwaarden (o.a. het bevaarbaar maken van de Moezel) ook voor Duitsland geheel aanvaardbaar.

PREMIER MOLLET
... opbouw van Europa ...

BONDSKANSELIER ADENAUER
... hand in hand ...

Waarom dat enthousiasme?

MISSCHIEEN ziet u nu, dat wij weer bij ons uitgangspunt aangekomen zijn: waarom dat plotselinge ijveren voor Europese eenheid en Europese samenwerking? Dit is een heel simpele verklaring: beide landen zijn daar zeer bij gebaat. Immers, bij een veel grotere Europese eenheid is het niet zo heel erg belangrijk meer of de Saarlanders nu bij Frankrijk of bij Duitsland horen. Goed, ze zijn Duitsers, maar belangrijker is dat ze ook Europeanen zijn en dat de rijkdommen van hun bodem en de producten van hun industrieën aan de gemeenschap der Europese landen als geheel ten goede komen.

Bij de behandeling van een kwestie als deze komt dat plotseling heel duidelijk voor de geest te staan. En dus is het helemaal niet zo verwonderlijk dat het lijkt of Adenauer plotseling het enthousiasme van een Paul-Henry Spaak heeft overgenomen en met kracht aandringt op daden inzake de Euratom b.v. en inzake de vorming van de Europese markt. En dat zijn woorden in Parijs weerklinken vinden.

Een prettige bijkomstigheid in deze ontwikkeling is bovendien dat ook Engeland plotseling meer dan voorheen geneigd is zich naar Europa te wenden en er in de Engelse pers stemmen opgaan om mee te doen aan allerlei plannen van Europese samenwerking. Deze ontwikkeling is natuurlijk ook niet zo vreemd: de kwestie-Suez maakt het de Engelsen duidelijk dat zij bij Europa horen!

Wij kunnen dit niet anders zien dan als een gelukkige ontwikkeling. Men hoeft helemaal geen „utopist” te zijn als men het zo stelt dat Europa zich tussen de grootmachten slechts zal kunnen handhaven als de landen allerlei nationalistische kleinzieligheden opgeven en bereid zijn hun aandeel in de samenwerking te leveren en daarvoor zelfs offers te brengen als dat nodig mocht zijn.

Les van een nabije historie

OVERZIET men dit alles dan blijkt dat men ook van de zeer recente geschiedenis iets kan leren. Dit: dat men sneller tot eenheid komt wanneer men de natuurlijke weg kiest dan wanneer men het pad opgaat van allerlei listig gevonden maar desondanks kunstmatige oplossingen. Het „Europese Statuut” was zo'n kunstmatige oplossing — en daarom was het ach-en-vee-geroep na de verwerping van dit Statuut misplaatst. Samenwerking wordt geboren uit vriendschap, uit het begrip dat men elkaar nodig heeft en dat men van die samenwerking voordeel heeft. Die samenwerking is slechts mogelijk als men voldoende begrip en waardering kan opbrengen voor elkaars standpunten. Als de Europese beweging daartoe bijdraagt, heeft zij onze volle steun en sympathie — als zij echter tracht eenheid te forceren, dan zal zij op mislukkingen moeten rekenen.

De Duitse herbewapening

(van onze militaire medewerker)

HET IS een helaas veelvuldig voorkomend verschijnsel, dat hooggeplaatste militaire autoriteiten een ernstig gebrek aan politiek inzicht vertonen. Hoewel zij zich gaarne beroepen op *militaire* uitspraken van Von Clausewitz uit diens klassieke werk „Vom Kriege“, zien zij volkomen het *politieke* fundament van de Von Clausewitziaanse oorlogsfilosofie over het hoofd n.l. dat oorlog — en de daarop gebaseerde voorbereiding en strategie — een instrument is van de politiek. De op deze voorbereiding stoelende defensiepolitiek zal aan het strategische element wel een ruime plaats inruimen, doch vóór alles moet zij politiek harmonisch zijn. Het was dan ook niet zonder reden dat de bekende staatsman uit de eerste wereldoorlog, Clemenceau, de uitspraak deed, dat de oorlog een veel te omvattend fenomeen is om alleen door de generaals te worden uitgevochten.

Moet men derhalve van de hoogste militaire autoriteiten naast strategisch inzicht ook politieke scholing eisen, omgekeerd zal men van de politicus, geheel naar Von Clausewitz, inzicht moeten verlangen ten aanzien van het instrument, dat hij bedient en ter welks gebruik hij beslist.

Toen wij op 25 augustus een uiteenzetting gaven van de controversen in de Amerikaanse strategische inzichten en in dat verband de achtergrond van de „opstand der kolonels“ aangaven, maakten wij ook melding van de strategische denkbeelden van de voorzitter van het Comité van Stafchefs, admiraal Radford. Deze wenst geheel op de massaverdeldingswapens te vertrouwen, hetzij om een oorlog te voorkomen, hetzij om daarmee een oorlog te winnen. Landstrijdkrachten hebben in deze strategie slechts een kortstondige en beperkte taak n.l. de veiligstelling van de bases van de strategische atomische luchtmacht, gedurende de korte, doch allerheiligste strijd om het beslissende atomische overwicht. Deze strijd is in een paar weken beslist en daarmee de uitslag van de oorlog. Daar deze landstrijdkrachten bovendien gesteund worden door tactische atoomwapens is dit

een argument te meer om haar sterkte te reduceren. Als gevolg van deze conceptie zou Amerika het leger met 800.000 man kunnen inkrimpen, o.a. ook in Europa, terwijl Europa dit voorbeeld zou kunnen volgen en eveneens de landmacht zou kunnen aderlaten.

Wij maakten op 25 augustus reeds tevens melding van de felle reactie hierop van Adenauer. Zelfs al zou de Radfordse strategie voor Amerika juist zijn dan nog betekende zij politiek de doodsteek aan de Duitse herbewapening, een herbewapening waarbij nota bene het Westen met Amerika voorop haren op snaren in de afgelopen jaren had gezet om deze te realiseren. Insteede de krachtige voorstander daarvan en de vriend van het Westen, Adenauer, in zijn politiek tot realisering van deze herbewapening te steunen, werd hem thans de dolksteek in de rug gegeven door de blijkbaar van elk politiek inzicht gespeende strateeg Radford. Deze toch kon en moest weten, dat Adenauer binnenslands een felle strijd voerde en voert tegen de socialistische oppositie onder leiding van Ollenhauer. Deze wenste geen herbewapening, hoogstens een klein leger van beroepsmilitairen, aangezien hij van een sterk leger een onoverkomelijke hinderpaal verwachtte voor een hereniging van oost- en west-Duitsland. Adenauer daarentegen achtte, dat west-Duitsland juist door een sterke strijdmacht in een sterkere onderhandelingspositie tegenover Rusland zou komen te staan voor deze hereniging.

Een sterk Duits leger was ook de wens van het Westen want dan kon de Rijn — IJsselverdediging worden losgelaten en daarvoor in de plaats treden de z.g. Forward Strategy, d.w.z. een zo ver mogelijk oostelijk gevoerde mobiele verdediging van west-Europa, in feite een verdediging van het gehele NAVO gebied. Daartoe zou het westduitse leger uit 12 parate divisies komen te bestaan, alsmede een niet genoemd aantal mobilisabele divisies, een en ander gecompleteerd door een territoriale verdediging van nader overeen te komen sterkte. Bij de ondertekening van de Westeuropese Unie nam west-Duitsland voor een en ander de verplichting op zich.

Zulk een herbewapening, die in totaal 500.000 man in vredetijd zou omvatten, waarvan 330.000 voor het leger, zou slechts bereikbaar zijn door invoering van algemene dienstplicht met een eerste oefentijd van 18 maanden. Van

Het nieuwe Duitse leger wordt in het uniform gestoken.

deze 18 maanden zouden 6 maanden in het depot en 1 jaar bij de parate troepen worden gediend. Daar het legerjaarcontingent ongeveer 200.000 zou kunnen bedragen zou de parate sterkte dus uit één jaarcontingent worden verkregen als aanvulling van de kern van beroepstroepen van 130.000 man.

Daar in het algemeen in Duitsland de animo niet erg gunstig is om als beroepsmilitair te gaan dienen, was dit laatste getal het uiterste waarop de Minister van Defensie, Blank, durfde te rekenen. Daarom moest hij, krachtig gesteund door Adenauer, het socialistische standpunt van een beroepsleger zonder dienstplicht dan wel met een dienstplicht met een beperkte eerste oefentijd van 12 maanden, van de hand wijzen.

Dank zij de steun die verschillende Duitse oud-generaals van reputatie, alsmede generaal Gruenther, de NAVO-

opperbevelhebber, aan het stelsel van legervorming van Blank gaven, won Adenauer de eerste ronde n.l. de invoering van de algemene dienstplicht.

Er restte nog de tweede ronde n.l. de vaststelling van de duur van de eerste oefentijd. Ook hier lagen de kaarten voor Adenauer niet ongunstig totdat de politieke onbesuisetheid van admiraal Radford een bal wierp in de Duitse politieke porseleinkast. De scherven vlogen in korte tijd naar alle kanten. Adenauer luidde de alarmklok en riep zijn partners van de Westeuropese Unie bijeen om tegenover de Radfordse plannen een gezamenlijk front in te nemen. Doch het moment daarvoor kon niet ongunstiger zijn. Frankrijk en Engeland hadden zich militair in het Suezkanaal-conflict vast-

* Vervolg op pagina 5

Ik adviseer U:

MEDICINALE **Salvitine**

Een rijk vitaminen- en mineralenmengsel, dat het dagelijkse diët juist op de zwakste punten aanvult

Indien niet verkrijgbaar bij Uw apotheker of drogist vraag men bij:

BOGENA N.V.
VEERLAAN 17-23,
ROTTERDAM (Z.)

GARANTIE: Constateert U na een dagelijks gebruik van gedurende 3 achtereenvolgende maanden geen enkele verbetering, dan vergoeden wij U, alleen op grond van Uw persoonlijke verklaring, en bij inlevering van 2 ledige flesjes, de totale aankoopsprijs.

DE DEUR UIT... DIE WAS

Als U alles rekent is Reijmerink beter en voordeliger!
REIJMERINK wast goed goed goed!
en is op de duur heus voordeliger!

Reijmerink - 's-Graveland

Tel. K 2950 - 8862

Let op Mr. Poodle

want zijn artistieke creaties zijn door Pehavee/Spencer-Hey geworden tot een exclusieve collectie gebreide wollen bovenkleding voor dames, heren en kinderen. Vraagt Uw winkelier U die collectie te tonen en let daarbij op het Mr. Poodle-merk, want dat is Uw garantie voor 100 % wol, die maximum kleurecht - was, echt en krimpvrij is.

C.V. TRICOTFABRIEK
PEHAVEE

VEENENDAAL
N.V. TEXTIELUNIE

SPENCER-HEY
CULEMBORG

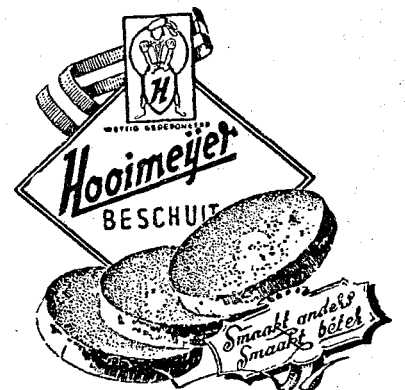
Adverteert regelmatig

Rijwielen direct van de fabriek

Besparing f 60 per fiets. Gratis prijscourant A-E. Zie nrs 5-6 f 168.50 met knijpremmen, drie-versnellingsnaaf (org. S-A) aluminiumvelgen, enz. Franco huis. Ook gemakkelijke betalingscondities.

SIMBA-RIJWIELENFABRIEK

's-Gravenzande, telefoon 673. Voor Noord-Holland: L. Coupé-russtraat 2, Amsterdam-W., telefoon 131448.

EEN UITKOMST VOOR MAAGLIJDERS

Maaglijders, U kunt weer alles gaan eten. De echte C-R MAAGTABLETTEN zijn weer in Nederland verkrijgbaar.

C-R MAAGTABLETTEN

geven direct verlichting en zijn pijnstillend.

De echte Amerikaanse C-R Maagtabletten zijn die lichtgele tabletten. Alleen verkrijgbaar bij:

LOUIS RIETBERGEN

NIEUWE BINNENWEG 400 - ROTTERDAM
Vraagt inlichtingen zonder enige verplichting.

* *Vervolg van pagina 4*

gebeten en hadden daarbij zelf noodgedwongen maatregelen genomen in de Radfordse zin n.l. de troepensterkte in Europa verzwakt. Nederland verkeerde in een bijna chronisch geworden kabinetcrisis en had — naar bij de begrotingindiening zou blijken — zelf reeds een Radfordse maatregel in de zin n.l. een vermindering van het aantal mobilisabele divisies en een reducering van de sterkte van parate en mobilisabele divisies.

Audenauer voelde de grond onder hem weggegraven. Zijn eigen partij liet na de consequenties daaruit te aanvaarden. Uit vrees thans het pleit tegen de socialisten te zullen verliezen nam de C.D.U. de wind uit de Ollenhauerse zeilen en adviseerde voor een eerste oefentijd van 12 maanden. Audenauer was politiek verslagen door niemand minder dan de „Urheber“ van de Duitse herbewapening, Amerika, verpersoonlijkt door zijn hoogste strategische adviseur, Radford. Wel zelden in de defensiepolitieke geschiedenis is zulk een staaltje van disharmonie tussen strategie en politiek vertoond. De gevolgen zullen diep ingrijpen en mogen militair-technisch in het kort worden aangegeven.

Zoals gezegd zou de vreessterkte van de parate troepen uit een beroepskern van 130.000 man hebben bestaan, aangevuld met een jaarcontingent dienstplichtigen met een eerste oefentijd van 18 maanden waarvan 1 jaar bij de parate divisies. Bij een eerste oefentijd van 12 maanden kunnen de dienstplichtigen slechts 1/2 jaar bij de parate troepen dienen en is er dus slechts een half jaarcontingent aanwezig om de beroepskern van 130.000 te completeren. Men komt dus 100.000 te kort.

Dit is slechts te verhelpen door de beroepskern 100.000 sterker te maken. Bij het ongunstige klimaat daarvoor heeft Minister Blank zich al genoodzaakt gezien soldijverhoging in uitzicht te stellen en diensttoename toe te staan aan ex-leden van de Waffen S.S., hetgeen heel wat rumoer in Duitsland heeft gewekt. Het moet zeer betwijfeld worden of deze sterke verhoging van het aantal beroepsmilitairen realiseerbaar zal blijken. Te vrezen valt dus dat het afgesproken aantal van 12 parate divisies niet zal worden gehaald.

Daarnaast is echter een tweede nood. Bij een eerste oefentijd van 12 maanden kan men geen specialisten opleiden en in de parate sterkte laten dienen. De dienstplichtigen worden dus uitsluitend voor eenvoudige taken opgeleid, terwijl de specialisten uitsluitend uit beroepspersoneel zullen bestaan. Alle grootverlofgangers zijn dus dienstplichtigen met een eenvoudige gebruiksmogelijkheid, zonder dat daaronder specialisten worden aangetroffen. Men kan derhalve uit de grootverlofgangers geen mobilisabele divisies vormen, die korte tijd na mobilisatie te veld kunnen gaan. Daarvoor is waarschijnlijk ten minste 3 maanden nodig. De NAVO mag dus niet meer voor operationele mobiele doeleinden op mobilisabele Duitse divisies rekenen. De grootverlofgangers zijn wel nog bruikbaar voor een eenvoudige lokale verdedigingstaak en in dit verband krijgt het oude plan Von Bonin-Weinstein-Manstein een nieuw relief. Dit voorzag n.l. in een soort van 50 km. diepe Maginotlijn langs het IJzeren Gordijn, bestaande uit een reeks van steunpunten waarin een twaalf-duizend anti-tankkanonnen waren opgesteld en waarvan de verdediging was toegedacht aan een lokaal geoefende militia.

Samenvattende kan de conclusie dus zijn dat de z.g. Forward Strategy door een tekort aan Duitse parate en snel mobilisabele mobiele troepen in die vorm niet meer uitvoerbaar is en de Rijn-IJsselverdediging voorshands de grondslag van de Westeuropese verdediging moet blijven vormen. Mogelijk kan in de plaats daarvan het minder mobiele plan Von Bonin-Weinstein-Manstein komen. Doch hoe dit ook uit zal vallen, de vraag is hierdoor wel zeer relevant of in het licht van deze ontwikkelingsgang der Duitse herbewapening het verantwoord is dat Nederland hand aan hand met de vorming van een tweede parate divisie overgaat tot een vermindering van de oorlogsterkte van het veldleger n.l. van 5 sterke of 4 zwakke divisies. Hierover in een volgend artikel.

De Arjos in Italië

ENMAAL in het zonovergoten Italië aangekomen, had de Nederlandse delegatie op weg naar het congres van de U.I.J.D.C. in Castiglione het gevoel iagenoeg op de plaats van bestemming te zijn gearriveerd. Edoch, nog een etmaal sporen was noodzakelijk om de badplaats aan de westzijde van de Italiaanse landtong te bereiken.

In Castiglione gelezen ten zuiden van Livorno in de provincie Toscane, het land van de bekende chiantiwijf, werd het negende congres van de Unie van Jonge Christen Democraten (U.I.J.D.C.) gehouden.

Enkele hotels, in de onmiddellijke nabijheid van de zee, verschaften onderdak aan de gedelegeerden uit 18 Europese landen. De spiegelgladde zee, blikkerend in de hete zon, noodde tot een verfrissende duik in het zilte nat. Palmbomen en cypressen gaven een tropisch idee aan deze schitterende omgeving.

Wist u echter dat de Italianen water van 21 graden Celsius al te koud vinden om in te zwemmen?

De Congresvergaderingen vonden plaats in een schouwburgzaal die, stijlvol versierd, zich uitstekend leende voor een dergelijk evenement. Aan de ingang stonden roerloos twee schildwachten in groot tenue. De eerste dag in het wit met gouden biezen bestikt, vervolgens rood en daarna blauw. Overigens werd zowel het hotel als de schouwburg door verscheidene politieagenten bewaakt. En 't deed dan ook wel typisch Oosters aan minister Fafani en burgemeester La Pira van Florence omringd door een talrijke lijfwacht te zien verschijnen.

Ernesto Laura, voorzitter van de Italiaanse Christen Democraten opende donderdagmorgen het congres met een korte rede, terwijl de volgende zittingen bij toebert door de andere leden van het Uitvoerend Comité werden gepreseed.

Drie dagen lang hielden redevoeringen en discussies in klaterend Italiaans of in het sprankelende Frans de aandacht gevangen van de ruim honderd aanwezigen. Vraagstukken rondom de hulp aan onontwikkelde gebieden, het streven naar een verenigd Europa en zaken van

meer organisatorische aard vormden de onderwerpen die in de vergaderzaal en in wandelgangen aan de orde kwamen.

Er was overigens niets dan lof voor de wijze waarop een en ander door de Italianen was georganiseerd. Ook de vermaal-installatie functioneerde goed, ondanks het incident met de Italiaanse professor in de Duitse letteren, die, één van de tolken tijdelijk vervangend, al spoedig de draad van de rede van zijn landgenoot kwijt was en in radeloosheid uitriep: „Was musz ich tun?“ hetgeen uiteraard onder grote hilariteit, gehoord werd door hen die hun koptelefoon op het Duits hadden afgestemd.

Franco Nobili de president van de U.I.J.D.C. sloot zaterdagavond te 6 uur dit congres met een warm pleidooi voor de zaak van een verenigd Europa.

Wat doen wij voor de onontwikkelde gebieden?

OVER het probleem van de onontwikkelde gebieden en de hulp die wij als Christelijke naties aan deze landen hebben te geven, werd door de heren Cosijn (Nederland), Degimbe (België) en Pivert (Frankrijk) een rapport uitgebracht. In het eerste rapport, dat van de heer Cosijn, werd de principiële problematiek van de hulp aan de minder ontwikkelde gebieden uiteengezet. De heer Pivert ging nader in op de nood in de betreffende landen en de oorzaken van hun achterblijven in technisch, sociaal en politiek opzicht. Terwijl tenslotte de heer Degimbe uitvoerig op de mogelijkheden van aan deze gebieden te geven hulp inging.

Onze moderne wereld is maar klein; zowel economisch als militair-strategisch gezien is men door de ontwikkeling van de

WAT BETEKENT U.I.J.D.C.?

*

DE Unie van Jonge Christen Democraten werd in 1948 opgericht tijdens een congres dat in Fuggi, een plaatsje in de buurt van Rome, werd gehouden.

Deze Unie is de vereniging van de Jongeren Organisaties van de verschillende christelijke partijen in West-Europa, die lid zijn van de Nouvelles Equipes Internationales.

Samenbundeling van krachten, van de Christelijk-politieke krachten in Europa, is het doel van deze internationale organisatie. Tot voor enkele jaren betekende dit dat in hoofdzak Rooms Katholieke partijen, politici en Jongeren Organisaties waren aangesloten. Ook in Nederland was tot 1954 de K.V.P. alleen lid.

In dat jaar echter is de samenwerking tot stand gekomen tussen de A.R., C.H.U. en K.V.P. op internationaal vlak en als gevolg daarvan is ook de Arjos, tesamen met de J.O.K.V.P. mee gaan werken in de U.I.J. D.C. Hoewel de Christelijk Historische Unie wel is aangesloten bij de N.E.I., heeft de C.H.-jongerenorganisatie tot nu toe niet kunnen besluiten in de Unie mee te werken.

Verscheidene internationale bijeenkomsten werden reeds georganiseerd, zoals in 1954 te Brugge, in 1955 in Tulluz (Duitsland) en dit jaar in Castiglione (Italië).

Het bestuur van deze Unie berust bij een uitvoerend Comité dat is samengesteld uit vertegenwoordigers van de aangesloten organisaties. Zo heeft Sj. Jonker daarin namens de Arjos zitting en werd hij belast met de behartiging van de protestantse belangen.

techniek onderling meer afhankelijk geworden.

Landen als IJsland, Israël, India, Indochina en Indonesië hebben in deze na-oorlogse jaren weliswaar hun politieke onafhankelijkheid gekregen of gewonnen, doch de economische zelfstandigheid blijft voor vele van deze landen nog een wensdroom.

In al deze jonge landen kan het communisme profiteren van de door het groeiende nationalisme geboden kansen!

En nu hebben wij als Christenen een taak om in deze minder ontwikkelde gebieden niet alleen technisch of economisch doch ook ideologisch hulp te bieden. Hoe nu die taak aan te vatten en te verwezenlijken?

Wanneer men daarover in een internationaal gezelschap gaat praten springen de enorme verschillen in opvatting naar voren. Zo ook op dit congres van de Unie van Jonge Christen Democraten. Na veel gediscussie kwam men tenslotte toch tot een resolutie.

LEEUWARDEN

KAPPER

DAMES
Permanent Indola
vanaf f 7.50
Tiède permanent

HEREN
Wij knippen ook op
zaterdag

H. ALGRA

Ooster Grachtswal, LEEUWARDEN — Telefoon 6897
(1ste winkelhuis vanaf Emmakade)

P. S. Bakker - Leeuwarden

Dames- en herenkleding

100 pct kwaliteit · Lage prijzen

HUIZUMER

FRUIT- EN GROENTENHAL

(M. W. CAMPING)
NIEUWESTAD 80 · LEEUWARDEN · TEL. 6921
Lid Fruitexpres „VITA“ Diepvriesgroenten

HOTEL „DE KROON“

SOPHIALAAN — LEEUWARDEN
Tel. 4467—4468

Uw adres voor recepties en partijen

„EXPRES“

Reinigen · Triploneren · Verven

Uw kleding gereinigd volgens de nieuwste methode
Vlug en goedkoop

Sint Jacobsstraat 7 — Tel. 4357
Groninger Straatweg 114 — Tef. 5321 — Leeuwarden

Boekbinderij en Cartonagebedrijf T.J. KIEVIT

Perforeer- en Brocheerinrichting
ROMKESLAAN 2a · Telef. 3633 · LEEUWARDEN
HET ADRES om uw tijdschriften, vakbladen enz. te laten inbinden.

Nederlandsche Middenstandsbank N.V.

Kantoor LEEUWARDEN
Bedrijfskredieten
Deposito's
Rekening-Courant
Safeloketten
Beleggingen
Spaargelden
WILLEMSKADE 2 — TEL. 4646 — LEEUWARDEN

Stoomwasserij DE RUITER

Tulpenburg 30 — LEEUWARDEN — Tel. 5707

Behandeling van
HUISSHOUDWAS
WERKKLEDING
OVERHEMDEN
BOORDEN enz.

Fa. GEBR. VISSER

Carrosserie- en Brancardfabrieken
Westersingel - Pier Panderstraat - Leeuwarden
Tel. 0 5100-5529

Gespecialiseerd in het bouwen van:
Ambulancewagens, Dentalcars
Mobile units voor Chirurgie en Röntgenologie

Nu het nog winter is

Laat nu reeds uw KAPOKMATRASSEN bijvullen of overtrekken vóór de grote drukte komt. Bij vroegtijdige afspraak in één dag klaar. Vraagt vrijblijvend prijsopgave.

Matrassenmakerij W. Sierksma

CAMMINGHASTRAAT 87 - tel. 2392 - LEEUWARDEN
Werkplaats: Werkmanslust 143a, Tel. 2629

J. SPANAN TIMMERBEDRIJF NIEUWBOUW

EN ONDERHOUDSWERK

Spanjaardslaan 11 · Tel. 8515 · LEEUWARDEN

Modern schilderwerk

verzorgt

Schildersbedrijf H. Visser

De Ruyterweg 22—24, Telefoon 5366, Leeuwarden

De ambachtsschool van weleer is een technische school geworden. Bij het begin van dit soort onderwijs stond de opleiding tot een goed ambachtsman op de voorgrond. Van lieverlede, toen de zich verder ontwikkelende industrie meer en meer behoefte kreeg aan geschoolde arbeiders, kwam naast de bestaande opleiding voor het ambacht het verlangen zich te richten naar de industrie. De vroegere ambachtsscholen hebben vele bekwame timmerlieden, metselaars, smeden en meubelmakets opgeleid en op deze scholen stond het verkrijgen van echte vakken-nis op de voorgrond. Dat deze school ook de toekomstige werkm-an diende op te voeden, werd nog maar sporadisch ingezien.

Zowel de omvorming van ambachtsschool naar technische

school, als de ontwikkeling van een soort werkplaats voor jongeren de knepen van leerden, naar een school

Van ambacht naar techn

taak in de opvoeding heeft zich in de laatste sterk doorgezet. Vooral de nr. 1945 hebben op dit sterke stimulans overheid en Je organisat zich op dit terrein bewogen ben zich niet onbetuigd om ons volk er van te doord

Het technisch onderwijs nu en in de to

ER is een merkbare kentering in deze gedachtengang bij ouders en onderwijzers waar te nemen. Met veel cijfers mag ik u niet vermoeien. En de cijfers die ik hier vermeld hebben voornamelijk betrekking op de na-oorlogse situatie.

In het jaar 1949 verlieten ruim 87.000 jongens de gewone of de voortgezette lagere school. Van dit aantal gingen er 23 % naar het u.l.o., 10 % naar v.h.m.o. en 27 % naar het nijverheids-onderwijs. Dat is dus 60 %. De rest volgde daarna niet meer volledig dagonderwijs. Van deze rest, of 40%, namen er nog 21 % deel aan allerlei cursussen op de dag of de avond. Van deze 87.000 jongens kregen 18 % geen enkele vorm van onderwijs meer. Drie jaar later (andere cijfers staan nog niet tot onze beschikking) waren de globale cijfers van hen die dagonderwijs, na de lagere school, genoten, 26 % naar u.l.o., 10 % naar v.h.m.o. en 31 % naar het nijverheids-onderwijs. Dit wil dus zeggen dat niet 60 % vervolgonderwijs op de dag ontvangt, maar 67 %. De toename van deze 7 % komt ten goede 3 % aan u.l.o. en 4 % aan n.o. Er zit dus enige kentering in. Het zal wellicht blijken, als de cijfers over 1956 bekend zijn, dat deze kentering zich nog verder heeft doorgezet.

Hier dreigt echter, ik moet daar straks nog even wat over mededelen, een ontstellend gevaar. De z.g.n. bouwstop kan een „strop” worden voor de verdere ontplooiing van het technisch onderwijs, ook voor het nijverheids-onderwijs voor meisjes, als daar niet spoedig ruimte gemaakt wordt voor het bouwen van scholen.

De groei van het technisch onderwijs

UIT HET BOVENSTAANDE blijkt wel dat er enige kentering begint te komen bij het kiezen van voortgezet onderwijs en de keuze niet alleen zich richt naar het algemeen vormend onderwijs dat wijst naar administratieve beroepen of lagere ambtelijke betrekkingen.

Welke omvang heeft thans het technisch onderwijs en hoe is de ontwikkeling van voor 1940? Laat ik enige globale cijfers geven en niet in details vervallen en mij bepalen tot de lagere technische dagscholen en de middelbaar technische dagscholen. Dan toont het onderstaande staatje het aantal leerlingen in de genoemde jaren:

	1939	1950	1 okt. 1955
lagere techn. scholen	32.200	48.510	65.331
middelbare scholen	3.590	7.370	9.232

Deze cijfers tonen aan dat, hoewel de toename percentelijk gezien van het aantal jongens die de lagere school verlieten en naar het nijverheids-onderwijs gingen, tegenover degenen die onderwijs kozen in de administratieve richting, betrekkelijk klein is, doch dat het aantal leerlingen van lagere en middelbare technische scholen meer dan verdubbeld is.

Dit feit op zich zelf gezien is zeer verheugend, doch als gelet wordt op de ontwikkeling die dit onderwijs moet doormaken om aan de behoefte, ook van ambacht en industrie te voldoen, dan moet er nog een ontstellend tekort geconstateerd worden. De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen heeft nl. door de Economisch-

technologische instituten een onderzoek laten instellen naar het aantal jongens die binnen enkele jaren het technisch onderwijs willen volgen. Daarbij is rekening gehouden met de geboortetoename, de stijging van de belangstelling voor deze vorm van onderwijs en de invoering van de 3-jarige cursus.

En dan komt de minister tot de conclusie (de E.T.I.'s hebben blijkbaar nog niet bij ambacht en industrie naar de behoefte van geschoolde vaklieden geïnformeerd!) dat er in 1965, derhalve over tien jaar plaats moet zijn op de lagere technische scholen voor 120 à 125 duizend leerlingen. In 1955 bezochten bijna 65 duizend leerlingen deze scholen, tien jaar later zal dit cijfer derhalve verdubbeld moeten zijn.

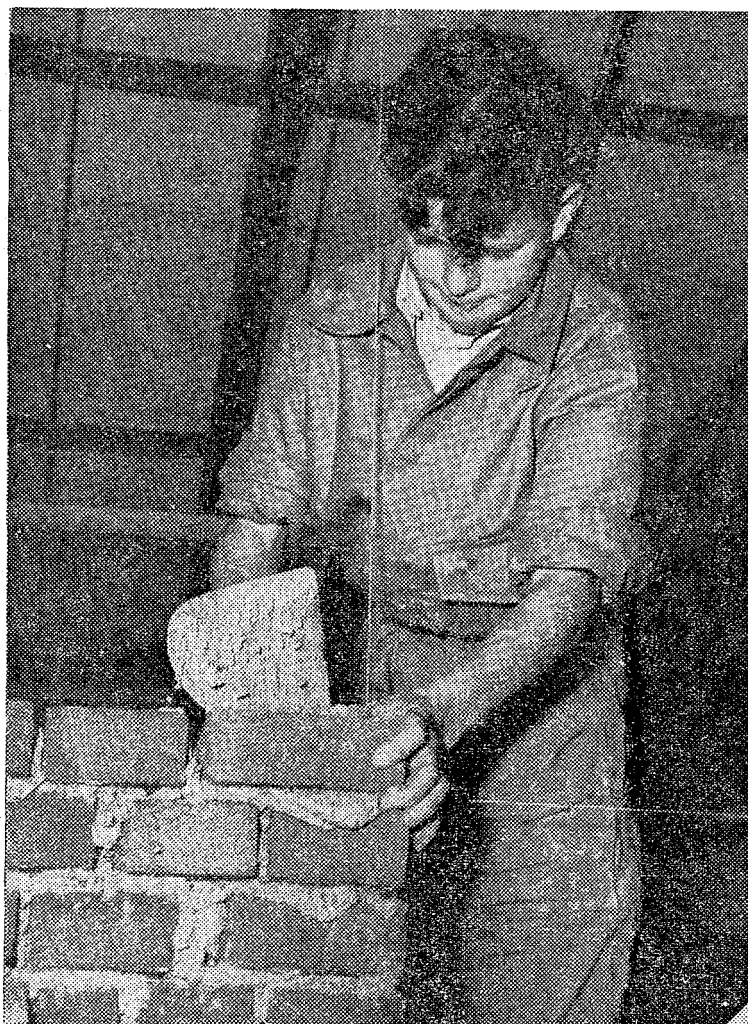
Onvoldoende scholenbouw

DIT ALLES geldt nog alleen voor het jongens-onderwijs voor ambacht en industrie, de land- en tuinbouw is daarbij buiten beschouwing gebleven. En in het bestek van dit artikel is het onmogelijk ook nog het nijverheids-onderwijs voor meisjes te betrekken. Daarover zal wel een apart artikel moeten komen. Welke situatie gaat ontstaan als het tempo, waarin scholen worden gebouwd in de komende jaren niet wordt verhoogd, heb ik reeds in „Nederlandse Gedachten” van 2 juni j.l. uiteengezet. Ik ga dit hier nu niet herhalen, maar ik herhaal wél dat daardoor schade ontstaat voor het geestelijk en lichamelijk welzijn van onze mannelijke jeugd, het bedrijfsleven en ons volk. Deze schade is drieërlei:

Grote groepen zullen straks het bedrijfsleven binnen moeten stappen zonder enige voorbereiding. Dit betekent dat duizenden jongens onvoorbereid de wereld van de arbeid binnengaan en daardoor in menig opzicht weerloos en onvolwassen blijven.

De groei van het technisch onderwijs na de lagere school zal zich niet kunnen voortzetten of de ontwikkeling van het onderwijs kan zich opnieuw bewegen in de richting van de administratieve en ambtelijke beroepen. Daaruit volgt dat de industrialisatie, levensbelang voor ons ganse volk, schade lijdt. Toename van ongeschoolde arbeid treedt te voorschijn en een der doelstellingen van de industrialisatie, nl. verbetering van de bestaansvoorwaarden van de mens wordt ernstig verzwakt.

Hoe staat het met de industrialisatie en de toename van de beroepsbevolking? Volgens de 2e industrialisatie-nota werd over de jaren 1948—

Chr. N.O. de heer... ring de volgende... geven:

Op 119 neutrale... lingen onderri... r deze cijfers 55... scholen resp. 18... He 60.238 was van... het cijfer van 1... in staatje genoem... v nijverheids-onder... be ongunstig af te... au onderwijs.

In de laatste... ring ingetreden... g Chr. N.O. over... d ambachtsscholen... av scholen voor... la, derwijs, nl. de op... H heide, Neerbosch... A bouwd zijn waar... naar de begrotingen... beva: dan zullen er... te scholen zijn (meer... b technisch onder... mo bij opgemerkt... v er nog 26 niet... o bouw begonnen... in nomen.

De zgn. bouw... het christelijk... veel groter... og neutrale en... holi moeten nog... g, jaar juni 1955, resp... s terwijl het aan... beide richtingen... elan

NAAST deze... christelijke... teel worden? n... e H terverklaring, aang... de dam (voor Zuid...) nog geen best... g subsidie toegezeg... ar technische sen... v van deze soort... v viteiten in het... p is opgesteld med... van O.K.W.2)

Met dankbaar... hien belangstelling... ts-c voor het techn... s tot wanneer een sch... ma leerlingen komen... de g werden verwacht... e voor de ambacht... e doch het „witte... de van velen toch... de Ook de animo...)

Uit bijgaand... krij zij het zeer... - omz de gang van... scholen. Th... Pr hand in hand... Pr

1952 een toename berekend van 125.000 personen. De werkelijke ontwikkeling was, blijkens de 4e industrialisatie-nota, in dezelfde jaren 165.000 personen. Deze ontwikkeling is doorgegaan en zet zich nog steeds voort, zodat het vraagstuk van de vorming van jonge mensen tot bekwame arbeiders hoe langer hoe nijpender wordt als de technische scholen niet in staat zijn de leerlingen op te nemen.

Reeds in de vierde industrialisatie-nota schreef minister Zijlstra over het technisch onderwijs: „De toekomst ten aanzien van de ontwikkeling van het technisch onderwijs en daarmee van het aanbod van vaklieden zowel kwantitatief als in kwalitatief opzicht, wordt met zorg tegemoetgezien.” 1)

Het bovenstaande demonstreert duidelijk de zorgelijke situatie waarin het jongensnijverheids-onderwijs reeds thans verkeert en hoe die zorgen in de komende jaren zullen toenemen.

Welke betekenis heeft het christelijk technisch onderwijs?

WELK AANDEEL heeft het christelijk nijverheids-onderwijs voor jongens in het geheel van deze vorm van opleiding en opvoeding? Over deze vraag heeft de secretaris van de Bond van

het technisch onderwijs voor industrialisatie levensvoorwaarde is geworden. Terwijl zij aandacht schonken aan de

ntsschool che school

Verder noodzakelijke opvoeding tot de karaktervolle mensen.

Uit het vorenstaande mag niet worden afgeleid dat nu in alle lasten van ons volk die gedachte is overgedrongen. Heel veel vaders en moeders, ook onderwijzers en ouders, zien in hun jongens knap-

pe koppen, die om een plaats in de wereld in te nemen ten minste naar de U.L.O. moeten gaan, of als 't maar even kan naar de hogere burgerschool, het lyceum, of het gymnasium. Misschien wel naar de universiteit.

Gelukkig zijn er die deze weg van voortgezet onderwijs kunnen inslaan; maar dat een flinke jongen, die een goed verstand heeft, de weg naar het bedrijfsleven na de technische school dient in te slaan, komt bij velen niet in hun hoofd op. Het komt nog veelvuldig voor dat een jongen, die het niet bolwerken kan op de H.B.S. of de U.L.O., in arreumode maar naar de technische school gaat. Hij heeft dan al een paar kostbare jaren laten voorbijgaan; die niet altijd meer ingehaald kunnen worden.

oomst

heer op de ledenvergadering van de dagscholen ge-

trafingen 40.886 leer-richts rooms-kath. waren 55 voor de prot. chr. Het totaalcijfer van was dus lager dan 11 in het bovenstaande emde van het christelijk best en steekt zeer andere takken van

te van merkbare verbetering van de Bond voor er 13 dat er 8 christelijke avondschole en 4 lager technisch on- op Hoenderloo, Valkens- Als alle scholen ge- aarment subsidie op en waagd en verkregen, r 3e lagere technische (meer buitengewoon lager lert moet echter dadelijk t van deze 50 scholen et of, hoewel met de en in gebruik zijn ge-

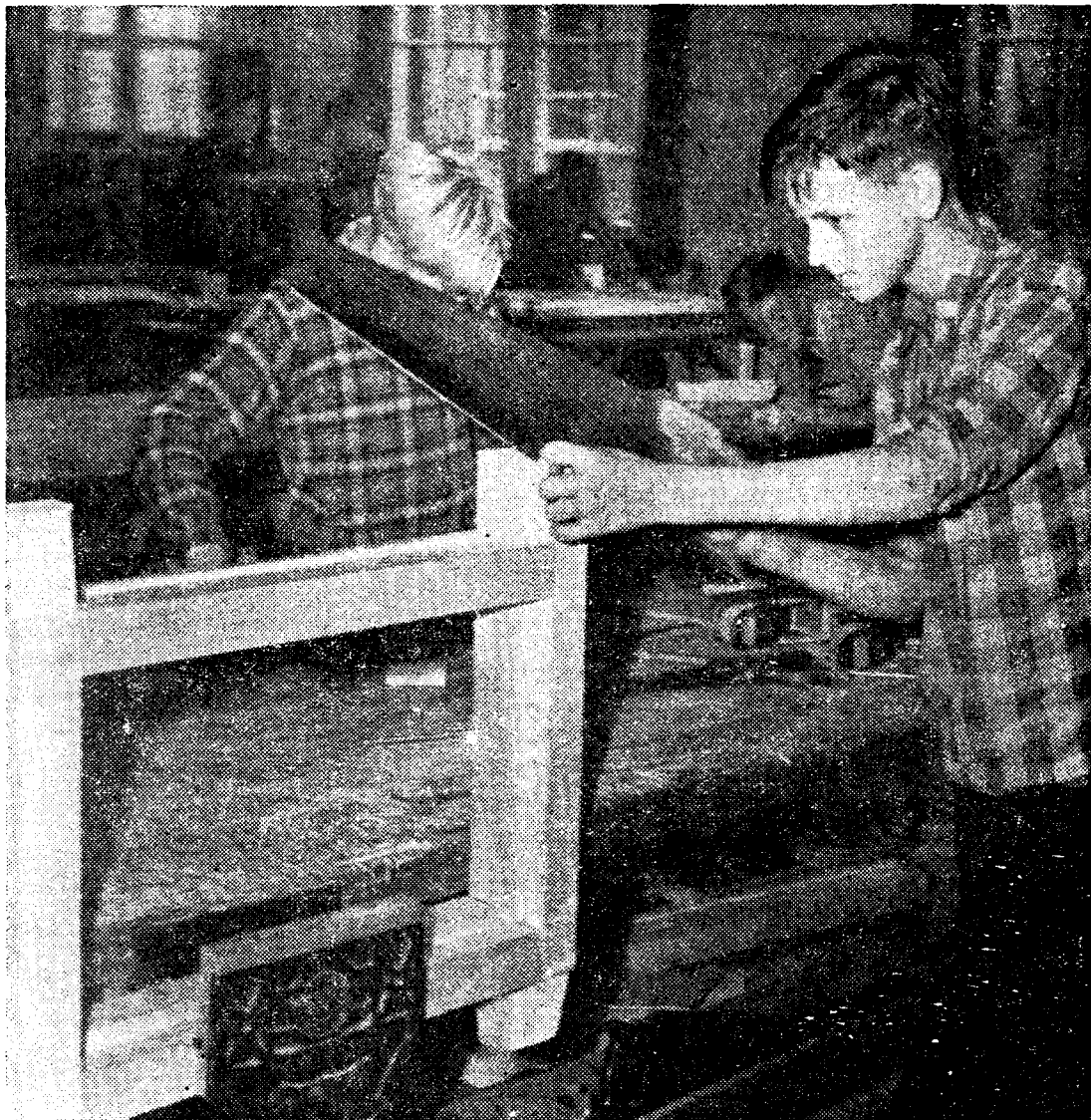
ouwert derhalve voor lijk onderwijs nog mo op, dan voor het rolieke, want die , gear de situatie van vest scholen bouwen, aande scholen van g belangrijk groter is.

Nedering

de technische scholen is er een e technische school in e terwyl op de nodig- de Raad in Rotter- id-), in 1951 ingediend, is genomen. Voorts is christ-lijk uitgebreid e hage. Ten aanzien i ser verschillende acti- plan" dat daarvoor eda de Staatssecretaris

hier vermeld dat de is-christelijke kring is toeneemt en telkens mag worden er meer en de grootste optimisten it oordeel tegen hande- en de waardering ht arbeider neemt toe; e laat naar het oordeel de „blauwe overall." te worden bij dit

krijgt u een — r — indruk van onze technische praktijk gaan

onderwijs neemt toe en dank zij de activiteit van verschillende christelijke vakbonden beweegt zich het aantal studerende voor de akten tot het geven van nijverheidsonderwijs in stijgende lijn. Voor deze belangrijke tak van onderwijs zijn nog vele plaatsen te bezetten. Het tekort aan leraren wordt aangevuld door hen die nog niet bevoegd zijn.

Sinds vorig jaar kon, dank zij de medewerking van het Departement de commissie tot vernieuwing van het christelijk technisch onderwijs, onder leiding van prof. dr. G. Wielinga ingesteld worden. De studiecommissie komt binnen enkele weken met het eerste deel van haar werk gereed en in de zgn. vakcommissies wordt hard gewerkt om de hoofdgedachten door de commissie uitgewerkt, in het onderwijs tot uitdrukking te brengen. Daarnaast biedt de Marshall-hulp de mogelijkheid om de leraren te doen deelnemen aan applicatie-cursussen, waar zij zich onder leiding van bekwame docenten beijveren om de gedachten, die de vernieuwing te voorschijn brengt, in de school toe te passen.

Op „De Vanenburg" te Putten hebben reeds vele groepen van leraren aan deze applicatie-cursussen deelgenomen. In de loop van 1957 worden deze voortgezet, zodat alle leraren van protestantse huize in staat gesteld worden deze cursussen te volgen.

Het technisch onderwijs vraagt volledige belangstelling bij volk en overheid. En het christelijk technisch onderwijs kan niet zonder hulp van de christenen in Nederland.

Dit artikel bedoelt hoofdzakelijk de anti-revolutionaire mannen en vrouwen op te roepen tot werken en bidden opdat onze jongens in de moeilijkste en gevaarlijkste periode van hun leven de steun en bijstand ontvangen die zij nodig hebben om in het bedrijfsleven te tonen karakter-

volle mensen te zijn en het bewijs te leveren dat een Christen ook een goed en bekwaam vakman is.

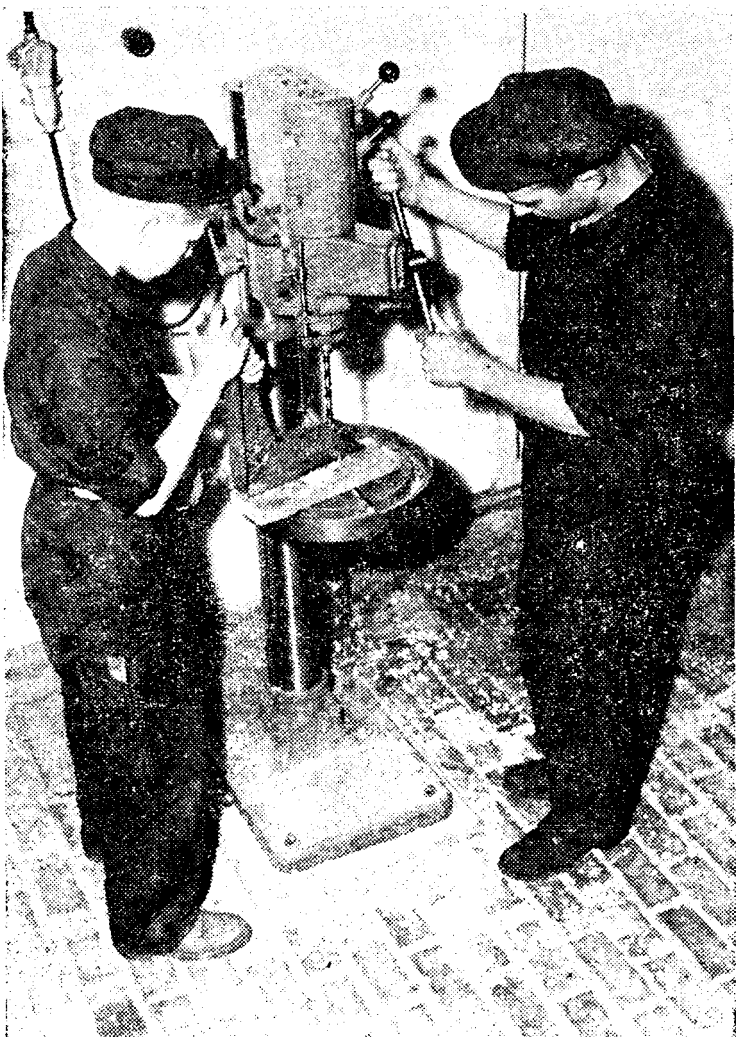
Doch dan is nodig dat de duur van het lager technisch onderwijs tenminste op vier jaar wordt gesteld. En dit houdt in, dat de leerplicht dient verlengd te worden tot 16 jaar, om te voorkomen dat het technisch onderwijs ontijdig wordt afgebroken. Hetgeen geschiedt is met de meisjes, die niet meer leerplichtig waren en omdat ze nog geen 15 jaar waren niet in het bedrijfsleven konden worden opgenomen is een waarschuwend teken. Een groot aantal van deze meisjes hebben of het onderwijs op de huishoudscholen ontijdig afgebroken

of dit vervolgonderwijs niet voortgezet.

Ook de jonge arbeider moet een even grondige vooropleiding hebben als de aanstaande kantoorbiedende of ambtenaar. Daarmede wordt hij zelf, het bedrijfsleven en ons volk gediend.

J. SCHIPPER

- 1) In de derde bijlage bij deze nota van 27 maart 1953 is deze uitspraak uitvoerig gemotiveerd en met cijfers verduidelijkt.
- 2) Voor wat betreft het land- en tuinbouwonderwijs, wordt er de aandacht op gevestigd dat dit onder het Departement van Landbouw ressorteert.
- 3) De financiële positie van de leraar is verbeterd. Wie nauwkeurig op de hoogte komen wil van de mogelijkheden van opleiding kan de gegevens vinden in een uitgave van de staatsdrukkerij onder de wat vreemde titel „Mensen maken".

★

Wij beiden . . . ¹⁾

We zitten ieder aan een kant
en nemen elkaar op. —
Hij denkt: „Da's weer zo'n klant
van ergens aan de top!"

Die hoort me uit — ja, met fatsoen
en trekt — och, 't is m'om 't even
maar 'k kan d'r wel een eed op doen —
de rafels uit m'n leven . . .

en dan tot slot een vrome preek
voor dat-ie dan weer opstaat
.....
maar, och, die vent, die snapt geen steek
van wat er in mij omgaat."

Ik denk . . . „Ik kan niet denken, Heer,
mijn beeld zit daar voor mij.
Bedoeld'en dacht ik niet steeds weer
een misdaad zoals hij?!"

Wie trok de grens — voor hem te laag,
voor mij net hoog genoeg?
Geef hem het antwoord op mijn vraag,
het antwoord, dat ik vroeg."

„M'n dagvaarding" — „Och, geef maar hier,
die heeft voor mij slechts zin."
... „O God, verander dit papier
en vul mijn naam maar in!"

... We zitten samen aan één kant —
geen preek. — Heer, sla ons gâ
en geef ook ons Uw vaderhand —
twee vragen Uw genâ."

J. ZWANKHUIZEN

1) Ter gelegenheid van de Nationale Reclasseringsdag.

AMSTERDAM

Knol & v. Lodensteijn N.V.

ELEKTRO-TECHN. BUREAU
RADIO- EN TELEVISIEHANDEL

Admiraal de Ruyterweg 268, Amsterdam, Tel. 84756

Alle VERZEKERINGEN,
financieringen en hypothe-
ken (eventueel zonder
aflossing)HERNGREEN'S
Assurantiekantoor
Okeghemstraat 20
Amsterdam - Tel. 728825PROT. CHR. COÖP.
BEGRAFENISVERENIGING U. A.
Vondelstraat 101. Tel. 82477 AmsterdamBetere verzorging van
begravenissenIs u nog geen lid? Vraag dan inlichtingen aan de P.C.B.
en laat u als lid inschrijven?H. Robbers Schildersbedrijf
GIJSBRECHT VAN AEMSTELSTRAAT 1, AMSTERDAM
Telefoon 506595 en 717160

J. DE VRIES

Commissionairs in effecten

O.Z. Achterburgwal 173, Tel. 47126
Privé Olympiakade 60, Tel. 94152
AMSTERDAM

J. de Kort

METSSEL- EN TEGELBEDRIJF

Ook voor onderhoudswerken

Berenstraat 30 - AMSTERDAM - Telefoon 33422

Boekhandel
VERMEULENBos en Lommerweg 227,
Tel. 83392 - Amsterdam
ROMANSLUXE DOZEN POST
VULPENNENStucadoorsbedrijf
Gehr. C. W. en
H. BlomLucellestraat 62, tel. 89696
Jan Haringstraat 32,
tel. 123839

Wees zuinig met uw **GELD**
koop bij
WESTERVELD
drogistery
DE CONCURRENT
WESTERVELD
FILIALEN DOOR GEHEEL AMSTERDAM

OP ALLE ARTIKELN
ONTVANGT U EEN
KORTING VAN **3%** WANT VOOR U AAN
CASSABONS WORDT
30% TERUGBETAALD
Uitgez. Bomee art.

N.V. Aannemersbedrijf voorheen

H. DE BAAT

Directie: E. C. de Baat - T. H. de Baat

Kantoor: Ceintuurbaan 179,

Amsterdam, Telefoon 798604 - 53257

C. LIND & ZOON

Ao. 1826

KASSIERS en COMMISSIONAIRS IN EFFECTEN
Kelzersgracht 546 - Amsterdam

Telefoon 41154, 34369, 34213, 30214

Effectenbeurs Nis. 8. Telefoon 49328 en 46640

ADMINISTRATIE VAN VERMOGENS
EFFECTENZAKEN - VERZEKERINGEN

Wat in Nieuw-Guinea

NIETS is zo vervelend als schrijvers die beginnen te verwijzen naar vorige artikelen van hun hand. Toch zal ik ditmaal in dit euvel moeten vervallen. Voortaan beter dan.

In dat beruchte vorige artikel dan werd geschreven over een willekeurig gezelschap Nederlanders zoals men dat week in week uit tweemaal op de route van Schiphol naar Biak kan aantreffen. In het bijzonder is daar gesproken over de gedachten, die in al die mensen leven als ze denken aan het leven dat ze tegemoet gaan. Ik ben daarbij niet volledig geweest, zo dat al mogelijk is. Niets werd gezegd over de zucht naar avontuur, die in een groot deel van hen leeft en in hun beslissing, om weg te gaan van eigen huis en haard een belangrijke rol speelt.

Een vleugje romantiek

WAT zijn nu eigenlijk de factoren, die die mensen er toe brachten deze verre reis, die wel in comfortabele omstandigheden wordt gevlogen maar, naar allen weten, daarin niet zal eindigen, te aanvaarden. Bij sommigen is het idealisme. Zij willen iets brengen op het gebied van geest en welvaart. Anderen hebben nuchterder drijfveer. Zij gaan om te verdienen of eenvoudig om bestaand dienstverband of om het leven in de tropen. Maar bij zeer velen is ook van meesprekend belang de gewone lust om iets anders van de wereld te zien dan wat tussen Dollart en Schelde te vinden is. Vaag wortelt dit verlangen in herinnering aan zeer jonge jaren, toen wij vast besloten waren om ontdekkingsreiziger of zeeman te worden. Het spreekt mee in het gaan naar Nieuw-Guinea evenzeer als in de hele emigratie. Als de jongensjaren voorbij zijn vervormt dit verlangen wel onder de hoekige eisen van het harde leven, dat avonturen niet kent als betaalde loonarbeid, maar verdwijnen doet het niet. In combinatie met de andere factoren die ik noemde, vindt men zucht naar het zien van andere en nieuwe dingen in elk vliegtuig naar dat rijkdeel in de Pacific. Geschriften als die van Van Kampen spreken tot de verbeelding. Evenzeer tot die van jonge mensen, die nog menen dat even buiten het vliegveld de koppensnellers door de struiken sluipen als tot die van de angstige moeders, die hun troetelzonen trachten af te houden van dwaze ondernemingen tussen verre wilden. Of het beeld van Van Kampen's Nieuw-Guinea overeenkomt met de werkelijkheid komt nog nader ter sprake. Hier gaat het alleen om de wat romantische zucht naar nieuwe dingen, die mede mensen beweegt om naar Nieuw-Guinea te gaan.

Nuchterheid is nodig

IN HOEVERRE vindt dit verlangen nu bevrediging na de landing daar? Is er sprake van bevrediging? Men zal op dit punt zeer nuchter moeten zijn. Zeker zal er in directe zin teleurstelling volgen. Het gewone leven van de gewone Nederlander op Nieuw-Guinea heeft namelijk iets zo gewoons. Stellig voor de man die dat leven leidt. Als het nieuwe er af is dan blijft over een burgersamenleving met maar enkele bijzondere aspecten. Er is wel een andere trant van leven, een zekere losheid van omgang, een groter verantwoordelijkheid van jonge mensen, een genieten van de tropisch-weelderige natuur, maar juist die dingen gaan pas op den duur meer boeien en bekoren. Er zijn Papoea's, zeker, maar ze hebben allemaal kroeshaar en ze lijken als druppels water op elkaar. De Nederlandse samenleving heeft wel eigen trekken, maar toch, sprekend zijn ook diezelfde verschijnselen, die de geest in Zwabberdam aan de Lek doden en daar tot inslapen of uitbreken nopen. Jaloezie, achterklap, altijd dezelfde gezichten, waar betaalt dat mens dat van? enz. Men beseft in deze periode niet dat dit een deel is van het acclimatiseren in Nieuw Guinea, dat het leven zelf iemand uit het vage zweven in idealen trekt naar de stevige grond der werkelijkheid.

Zeker mag uit de gezindheid van teleurstelling en tegenvallen in deze periode niet worden geconcludeerd dat Nieuw-Guinea nu een vlak en dor land zou zijn waar idealen op stranden, dat kleurloos zou zijn in het volkomen ontbreken van elke vorm van avontuur. Een feit blijft dat Nieuw-Guinea hunkerend uitziet naar mensen met idealen, dat het leven er bont en gekleurd is of althans kan zijn. Alleen, idealen moeten, willen ze van inspirerende kracht zijn, scherp gericht en omlijdend zijn. Avonturen liggen er in elke richting, maar ze zijn daarmee niet voor het grijpen. Veel jonge mensen, die naar Nieuw-Guinea trekken, vergeten bij hun werk daar dat ze ouder worden en dat juist dat proces in de tropen sneller verloopt dan thuis in het vaderland. Een deel van wat ze daar aan teleurstelling doormaken zou hen ook zijn overkomen, als ze in de

kille maatschappij van Nederland zouden zijn opgegaan.

Dat superieuren vaak kleine mensen zijn met streken en streekjes, dat Papoea's en Nederlanders mensen zijn met hardigheid des harten, dat elke arbeid geestdodende sleur kent, dan zijn allemaal dingen, die ze geleerd zouden hebben ook in Nederland. Men doet daarom goed er niet te grote waarde aan te hechten als in brieven en gesprekken met tropische felheid van teleurstelling wordt gesproken. Evenals in Nederland, zal men ook daar de ontzuivering te boven komen, als het idealisme echt was en de vrucht van deze periode zal wezenlijke draagkracht en innerlijke verrijking zijn.

Soms ook ineens... avontuur

EN WAT het avontuurlijke betreft, dingen van werkelijke waarde worden niet door het uitstrekken van de handen verkregen. De jonge bestuursambtenaar, die van hoge gedachten over zijn taak en vervuld van werklust aankomt, bemerkt al gauw dat hij de dagen doorbrengt met het bijhouden van een droge agenda. De zucht naar avontuur moet hij maar bevredigen in het slepen van stoelen voor een receptie bij de Resident thuis of in het merken van colli voor het uitvarend Gouvernemensvaartuig. Als hij zich dan voelt verkruipen in deze droge rompslomp en zijn beroepskeuze betreurt komt er plotseling enig licht. Hij mag op patrouille. Zijn opdracht is weliswaar van kennelijk geringe betekenis, maar toch, hij kan er uit. Dan volgt verdere ontzuivering. Dit sterkbegeerde patrouilleren blijkt te bestaan uit dag in dag uit lopen door de modder in de vochtige hitte onder 'n tropenbos dat alle uitzicht beneemt. Of wel in het zitten uren en uren lang onder het lage dakje van een vlerkprauw met steeds hetzelfde uitzicht. Het peil van zijn

geestkracht begint weer hard terug te lopen.

Maar dan opeens, dan gebeurt er iets dat het evenwicht volledig herstelt. Hij ziet iets dat opweegt tegen alle voorgaande ellende. Soms zijn het grote dingen als een Papoeastam op oorlogspad, als de aanblik van een primitieve dans bij het flikkeren van de vuren ver in het binnenland. Soms ook kleine dingen.

Ik herinner me een grauwe dag van urenlang roeien in constante regen in een kleine lekke prauw. Boven de grijze lucht. Langs de kanten het bos, bocht na bocht gehuld in grijze regenflarden. Daaronder het monotoon stromende water van de rivier, voor de afwisseling donkergrijfs. Lezen was niet mogelijk. Ik had het niet meer tegen het eind van de middag. Als dat nu je leven moet zijn. Tegen de avond brak een zwakke zon door. Om een kaap in de rivier naderde traag een prauw met naar de kampong terugkerende vrouwen. Vooraan zat een jonge vrouw. Haar sierlijke trage roebeweging werd wat etherisch in de zachte rook van een voorin de prauw brandend vuurtje. In het licht van de dalende zon werd dit geheel ineens een zo sprekend een aangrijpend beeld van het wezen der echte vrouwelijkheid, dat dit beeld zo op slag een eigen plaats kreeg onder de unieke belevenissen van je bestaan.

Zo blijft het eigenlijk heel je bestuursleven door. Telkens een vracht van dode onbelangrijke dingen, eindeloze correspondentie van geen belang, op je spreekuur een stroom van onredelijke zeurders, op patrouille telkens weer hetzelfde tot je er helemaal beu van wordt. En dan opeens iets fijns, iets zeer bijzonders waar je weer maanden op teren kunt. In wat andere richting gaat het iedereen zo. Je idealisme wordt langzaam gevormd en gezuiverd, de avonturen zijn er maar ze liggen niet om de hoek. Ben je eenmaal van dit alles doordrongen dan blijkt ook ineens dat je door alles heen, door noodzaak en lust om geld te verdienen door je werk, door idealisme, door zucht naar het leven van ongewone dingen heen bent opgenomen in een groter en roger verband. Je bent dan tegelijk wat ouder en wijzer geworden.

Dienen

HET IK raakt op de achtergrond en in het dienen, hoe stuntelig ook, wordt alles op zijn eigen plaats gezet. Je bent dan meteen in die wonderlijke samenleving iets geworden. Deelnemer in het volbrengen van een Nederlandse taak daar, in welke vorm ook. Dat kan zijn als vakman, als zendeling, als soldaat of ambtenaar, als handelaar of ontginner. Voor je ligt een land in de ruwe ontoegankelijkheid van een jungle die eeuwen lang werd overgelaten aan het spel van natuurkrachten alleen en nu in toorn de brutale inranger afhoudt en uitdant. Voor je staat een volk dat eeuwenlang slechts in die jungle een bescheiden, steeds bedreigde plaats wist te behouden en nu opeens in een grote nieuwe wereld van mogelijkheden wordt getrokken. Dat volk tast om zich heen. Het grijpt naar het nieuwe, nog onbeheerst en zonder onderscheidingsvermogen. Uit de leegte van een niet meer bevredigend natuurgeloof grijpt het naar de waarden van het Christendom, zonder nog te weten wat het

door Nederlanders wordt gevonden

door
H. van Andel

aanvat. Het grijpt graag naar de dingen die hen in het Westen het meest opvallen, naar macht en positie, naar kennis en sterke drank, naar het witte boord en de film. Hoe dan ook, dit volk wordt meegezogen in de maalstroom van het volkomen nieuwe. Er is veel bedorf, veel terugval. Maar er is ook een gretig zoeken naar de kracht van het Christelijk geloof, een struikelend voortgaan op een weg, waarvan men niet kan terugkeren.

Op en langs die wegen ligt de Nederlandse taak. Niet in de pretentie dat wij zo goed de weg weten in deze wereld, dat wij zo duidelijk een doel voor ogen zouden hebben. Maar wel in de wetenschap dat God ons volk niet doelloos een bepaalde ervaring en zekere talenten gaf, dat wij die corrigerend en leidend in alle bescheidenheid hebben aan te wenden. Ik wil in dit opzicht zelfs niet onder het vermoeden van kleine eenzijdigheid staan, wetend dat in beginsel heel de veelzijdige geesteschat van Nederland naar Nieuw-Guinea wordt overgedragen, evenzeer als heel het mindere uit het leven van ons volk, het mindere uit ons praktisch Christendom niet uitgezonderd. Maar tegelijk moge gesteld worden dat op dat Christelijk volksdeel krachtens openbare confessie een bijzondere verplichting rust.

In het nakomen van die brede en diepe verplichting kunnen allen die naar Nieuw-Guinea trekken bevrediging vinden voor hun verlangen naar avontuur, voor hun idealisme, voor hun wil om door harde arbeid eerlijk loon te verwerven.

Zoeken brengt dan ook vinden.

Malaria is één van de meest voorkomende ziekten in Nieuw-Guinea. De muskieten worden overal op krachtdadige wijze met D.D.T. bestreden.

Als wij vrouwen eens...

WE ZIJN dan met zijn drieën gegaan. Loes en Ans en ik. Naar de kiesvereniging. Ten slotte zijn we lid, al is het dan voor een zacht prijsje. Dat gaat zo als je getrouwd bent: er is dan nu wel de financiële gelijkstelling tussen de echtelieden, maar denk niet dat je nu voor vol wordt aangezien. Zeker niet door anti-revolutionairen! Maar daar gaat het nu niet over!

We gingen dus. Na te voren lang en breed gediscussieerd te hebben over de vraag of we een handwerk zouden meenemen of niet. We besloten het niet te doen; eerst de kat maar eens uit de boom kijken. We zijn Hollandse huisvrouwen, nietwaar! Loes had ook gevraagd of je er als vrouw zou mogen roken. We hebben het haar afgeraden. Om dezelfde redenen als boven.

Er was een spreker, een bankdirecteur uit een aangrenzende stad. Hij behandelde de „financieel-economische positie van ons land naar aanleiding van de miljoenennota." Toen hij een prachtige volzin had beëindigd over „de conjuncturele gevolgen van de huidige fiscale politiek en de structurele gevolgen die van die gevolgen het gevolg zouden zijn" (of iets dergelijks!) begon Loes te gapen. Stiekem achter haar hand. „Een dubbeltje voor een sigaret!" zei ze. En daarmee was het laatste verzet in me gebroken: de rest van de rede zou ik maar

over me heen laten gaan. Toen was er gelegenheid tot het stellen van vragen. Twee mannen stonden op en vroegen iets, ik weet echt niet meer wat. En toen ineens ging Ans staan. „Ik zou zo graag eerst een Nederlandse vertaling van deze redevoering willen hebben!" zei ze. „Meid toch!" riep ik maar het werd overstemd door het

kon horen. En vijf minuten later trokken we de deur achter ons dicht, over straat huppelend als opgewonden kinderen die vakantie hebben van een strenge kostschool!

VINDT u dit een overdreven verhaal? Ja natuurlijk. Want zo erg als het hier getekend is, is het gelukkig niet. Maar aan de andere

omdat de opvoeding van „de mensen van morgen" voor een groot deel aan de moeder is toevertrouwd.

Hoe is daar nu verandering in te brengen? Als wij vrouwen eens... zo staat hierboven. Als wij vrouwen eens mochten zeggen hoe wij het plaatselijke politieke leven in onze woonplaats zouden willen organiseren, wat zou er dan uit de bus komen? Anders gesteld: als u het er mee eens bent dat vrouwen zich eveneens op de hoogte horen te stellen van wat er leeft op het staatkundig terrein en dat zij eveneens het hunne daarover behoren te zeggen, mee moeten doen aan de meningsvorming — hoe moet dat dan naar uw mening gebeuren?

Deze vraag wil ik u ditmaal eens serieus voorleggen. Denk er eens een paar dagen over na en schrijf dan eens. Dat hoeft geen lang epistel te zijn en het hoeft helemaal niet geleerd te zijn. Alleen maar zo'n paar losse gedachten over dit alles. Over een paar weken wil ik dan de binnengekomen antwoorden aan een beschouwing onderwerpen. En misschien kunnen we zo tot het begin van een oplossing komen. Een oplossing waarmee onze kiesverenigingen hun voordeel zouden kunnen doen. En waardoor de kracht van onze partij versterkt wordt.

GRACIA

De kiesvereniging

uitbundige en zware gelach van de mannen. Zo echt van: toch wel gezellig dat er vrouwen bij zijn. Kun je tenminste eens lachen!

De spreker heeft onvervaard de twee mannenvragen beantwoord — over de opmerking van Loes heeft hij niet gerept. Wel verstandig, vind ik.

Tot slot sprak er iemand — ik weet niet wie — een „opwekkend slotwoord." Hij vond het nodig een speciaal woord tot de vrouwen te richten „om toch vooral mee te doen in de politieke strijd. Om pal te staan voor de verdediging van onze beginselen in kerk, staat en maatschappij, ook met uw zwakke vrouwenkrachten!" „Dat doet de deur dicht!" zei Ans, maar gelukkig niet zó hard dat de spreker het

kant: er zijn toch echt niet veel vrouwen die met graagte een avond van de kiesvereniging meemaken. Wij voelen ons nu eenmaal altijd de vreemde eendjes in de bijt. En als we eens iets zeggen dan wordt er óf meewarig gekeken zo in de geest van: nu ja, het is maar een vrouw dus neem het haar maar niet kwalijk! Of er wordt hard gelachen en geapplaudisseerd omdat „vrouwen het toch altijd zo grappig en spits kunnen zeggen". Maar in geen van de twee gevallen wordt er veel aandacht aan besteed!

Dat is en blijft verdrietig. Want je kunt er wel de spot mee steken maar dat verandert niets aan het feit dat vrouwen niet minder bij de politieke strijd betrokken zijn dan mannen. Al was het alleen al

★ Periodieken
★ Handelsdrukkerij
★ Boekwerk
drukkerij derksen nv
Bloemstraat 61 - Arnhem

FIRMA
BLAAK
BOOT- EN SLOEPENBOUWERIJ
HOGEZAND

GEEF DIT BLAD DOOR!

Verplaatsbare houten gebouwen

Directie en schaffkaten
Noodwoningen, scholen en kerken
Directie en schaffwagens etc.

HOUTBOUW HAHBO HARDINXVELD

Tel. 43 Neder-Hardinxveld

HOUTHANDEL

K. J. Bos & Zoon

ROTTERDAM - HOUTLAAN 19

TELEFOON 113360

AANNEMERSBEDRIJF

F. Vink & Zonen

Moordrecht - Kerklaan 9

Telefoon K 1827 - 261

H. DORSMAN

Zwijndrecht

Telefoon 6576 (K 1850)

Asbestcement-producten

Gespecialiseerd in het aanbrengen van asbest-golfsplaten op daken

ELECTRISCHE INSTALLATIES

W. G. Scheeres

Electrotechnisch ingenieursbureau

's-GRAVENHAGE

TELEFOON 116250

Fa. Gebr. de Waard

Crabethstraat 14

Telefoon 2569-2248

GOUDA

Aannemer van

SLOOP-, SCHOOR- en GRONDWERKEN

Handel in **BOUWMATERIALEN** en **METALEN**

★ **REPARATIE VAN ELECTRO-MOTOREN**

★ **VERKOOP VAN SIEMENS MOTOREN**

★ **SPECIALE BEDRIJFSINSTALLATIES**

Fa De Kat & Den Otter

ROTTERDAM

Oostzeedijk 150-152 - Telefoon 23060

SCHEEPSBOUWERVEN

A. VUYK & ZONEN

CAPELLE AAN DE IJSSEL

Nieuwbouw en reparatie

Telefoon Rotterdam 113333 (K 1800)

TOESLAGSTOFFEN voor Lichtbeton

GRONDSTOFFEN voor de Steen- en Keramische Industrie

WEGENBOUWMATERIALEN

G. Vogler & Co. C.V.

Mauritsweg 49 - ROTTERDAM

tel. K 1800-27878

VAN LEEUWEN BUIZEN

ZWIJNDRECHT

VOOR ADVERTENTIES
gelieve men zich uitsluitend te wenden tot de advertentie-administratie
Kon. Wilhelminalaan 34, LEIDSCHENDAM

UIT DEURS EN DEURDIEK

Willen de liberalen nu

Beetje steun

De Nieuwe Rotterdamse Courant schreef in een artikel over „De grote en de kleine partijen” o.m.:

De socialisten zullen in een kabinet met een basis van enige breedte K.V.P.-ers naast zich zien en waarschijnlijk ook a.r. die zich tegenwoordig kennelijk weer nauw verbonden met de K.V.P. voelen. In hoeverre de c.h. zich in feite bij die „confessionele” vleugel thuis zullen voelen laat zich nog niet helemaal voorzien; maar in elk geval behoren zij nu eenmaal tot de confessioneel gefundeerde groepen. Als men nu aanvaardt dat een Nederlands kabinet bont moet zijn en dat er in die bontheid een zeker evenwicht hoort te heersen — in een pessimistische bui durven wij nog niet „harmonie” in plaats van „evenwicht” te schrijven —, zou men de socialisten toch wel als eenzame groep in zo'n kabinet moeten beschouwen als zij niemand naast zich hebben die wat basis van politieke groepering betreft enige verwantschap met hen heeft. Een beetje steun zal ieder die de confessie als basis voor politieke groepering verwerpt hun wel gunnen.

Het is natuurlijk niet alleen te doen om de tegenstelling tussen confessioneel en niet-confessioneel, al is dit de meest principiële tegenstelling. Het is bij het streven naar evenwicht in een bont kabinet ook te doen om de hele gang van zaken in het politieke leven. Men is nog niet vergeten hoe onvriendelijk K.V.P. en P.v.d.A. elkaar in de verkiezingsstrijd hebben bejegend. Die bejegeningen hoeven samenwerking niet uit te sluiten; zo is nu eenmaal het politieke leven in Nederland. Men is ook nog niet vergeten de onvriendelijke bejegeningen die de liberalen van de zijde van de K.V.P. zijn aangedaan. Er zit een zekere lijn in de uitwisseling van onvriendelijke bejegeningen. Als die bejegeningen samenwerking niet uitsluiten, ligt het in de rede dat die lijn ook bij het streven naar evenwicht in de samenwerking in het oog wordt gehouden. Dat is een belangrijk motief voor de wenselijkheid van een brede basis. Het is te hopen, dat die wenselijkheid in alle betrokken kringen zo wordt erkend dat zij werkelijkheid wordt.”

Stoptlap

Op dezelfde dag, dat het Rotterdamse „liberale” blad het bovenstaande schreef, stond in het Amsterdamse liberale orgaan, het Algemeen Handelsblad o.m. het volgende:

„Met de V.V.D. wordt intussen wel zeer zonderling omgesprongen bij deze quasi-extra-parlementaire kabinet (in)formatie. Zij, c.q. een

De regering heeft beslist dat de salarissen der ambtenaren met ingang van 1 sept. ber zullen worden verhoogd met 6%. Zij heeft deze beslissing genomen, rekening houdende met de financiële en economische toestand van Nederland in het algemeen.

Zoals tot nog toe gebruikelijk, heeft de regering aan de gemeentebesturen verzocht, eenzelfde gedragslijn te volgen.

Het Centraal Orgaan is een college, opgericht door de vereniging van Nederlandse gemeenten, dat tot taak heeft de gemeentebesturen van voorlichting te dienen met betrekking tot de salarissen en de overige arbeidsvoorwaarden van het gemeentepersoneel.

Dit college heeft zich thans tot de gemeentebesturen gewend met het advies, de 6% salarisverhoging te doen ingaan per 1 juli 1956. Het merkwaardige van dit advies is, dat wel gesproken wordt over ampele overwegingen en dat teleurstelling wordt uitgesproken over het

„liberaal” wordt blijkbaar beschouwd als een soort van stoplap, die eventueel moet dienen als de zaak niet anders kloppend te maken is. Onder deze omstandigheden moet er wel zeer weinig animo bestaan bij iemand van liberalen huize, die buiten de actieve politiek staat, om zich voor een politiek karretje, i.c. het P.v.d.A.-karretje, te laten spannen en om bestemd te worden als een soort van „stootblok” tussen de P.v.d.A. en de K.V.P. te fungeren.

In een artikel in „Elseviers Weekblad” schrijft prof. Oud Men had mogen verwachten, dat na de strijd onder de leuze „Drees of Romme”, zeker van de zijde van de P.v.d.A. alles zou zijn gedaan om aan een kabinet met medewerking van Romme te ontkomen.

Wanneer de leider van de V.V.D. zich zo uit, dan kan men begrijpen, dat er aan deze zijde zeer weinig animo bestaat om op enigerlei wijze actief deel te hebben aan de vorming van een kabinet. En naar onze mening terecht. Naar zijn opzet mag dit slechts quasi-extra-parlementair genoemd worden en naar zijn samenstelling belooft het een maar uiterst weinig homogeen geheel te zijn.”

Arm-in-arm

Elseviers Weekblad schrijft onder de titel „Arm-in-arm: te vroeg en te vals” o.m.:

„De politieke sfeer van dit ogenblik kon niet treffender zijn aangegeven dan in de wijze, waarop het dagblad van de Partij van de Arbeid deze tijd meende te moeten aanduiden:

IN ONS COMMENTAAR

Oppositie bracht V.V.D. geen winst

De liberalen willen weer graag meedoen. De oppositie bracht geen winst. En nu moeten zij — ja heus — tot steun van de socialisten en ter bestrijding van de „confessionele” partijen, zitting krijgen in het kabinet. Zo zegt het Rotterdamse liberale orgaan het heel duidelijk. Het Amsterdamse liberale blad zegt het zo niet, doch heeft steeds geijverd voor een echt extra-parlementair kabinet, natuurlijk met de gedachte, dat dan vanzelf de bekwame uiteraard, liberale mannen ook aan bod zouden komen. Bij de bestrijding van de „confessionele” partijen kunnen de socialisten en liberalen weer vrienden worden.

En zo wordt de leus van 1937: „Zet meer liberalen naast Colijn”, veranderd in „Zet weer liberalen naast dr. Drees”.

In dit licht bezien kan de eis van de A.R. om twee zetels in het te formeren kabinet te mogen bezetten, toch niet zo onredelijk worden genoemd als sommigen het willen doen voorkomen. Zeker, er is door A.R. en C.H. verlies geleden, maar dan toch niet van dien aard, dat het aantal zetels van de Protestants-Christelijke partijen van vier op twee teruggebracht zou moeten worden. Het denkend deel der natie moet dat toch ook kunnen begrijpen. Wel is het opvallend, dat het met name de N.R.C. is geweest, die steeds uiting gaf aan haar bezorgdheid over de hoge eisen, die de A.R. zouden stellen.

Intussen hebben we weer eens een record gevestigd: het aantal dagen van kabinetscrisis heeft de 113 overschreden. Maar misschien is het nieuwe kabinet er als u dit leest. Zo niet, dan zal het nog wel enige tijd op zich laten wachten.

Het centraal orgaan

thans in raadsvergaderingen beleven, dat iedereen op eigen houtje argumenten formuleert en soms daarbij de indruk wekt alsof dit argumenten zijn van het Centraal Orgaan.

Deze gang van zaken is te meer teleurstellend omdat klaarblijkelijk de bedoeling voorzit om, wanneer de gemeentebesturen de 6% salarisverhoging per 1 juli zouden doen ingaan, een druk uit te oefenen op de regering, om de salarisverhoging voor haar ambtenaren eveneens per 1 juli te doen ingaan. Wij spreken ons niet uit over de vraag, of de datum van 1 juli de voorkeur verdient boven de datum van 1 september. Wij bilijken de verlangens van de ambtenarenorganisaties. Het gaat hier echter om het advies, dat jaar het Centraal Orgaan is verstrekt zonder dat daaraan een behoorlijke motivering is toegevoegd. Van een officieel college als het Centraal Orgaan mag een meer verantwoordelijke werkwijze worden verwacht.

„Het is de tijd, waarin krachten van de vooruitgang en van het behoud een harde strijd voeren. Die strijd is onder meer de oorzaak van de lange duur der kabinetsformatie. Het is ook de tijd, waarin liberalen, al of niet in confessioneel gewaad, gevaarlijke experimenten met de loonpolitiek ondernemen. Het is de tijd, waarin de vraag, hoe de nationale welvaart verdeeld zal worden, zich van dag tot dag toespitst”.

„Het is de tijd, waarin krachten van de vooruitgang en van het behoud een harde strijd voeren. Die strijd is onder meer de oorzaak van de lange duur der kabinetsformatie. Het is ook de tijd, waarin liberalen, al of niet in confessioneel gewaad, gevaarlijke experimenten met de loonpolitiek ondernemen. Het is de tijd, waarin de vraag, hoe de nationale welvaart verdeeld zal worden, zich van dag tot dag toespitst”.

„En zelfs meen ik mij te herinneren, dat een van de voormannen van de P.v.d.A. tijdens de fase-De Gaay Fortman verkondigde, dat zo iets als een extra-parlementair kabinet eigenlijk niet bestaat. De goede man dacht stellig terug aan 1948, toen het eerste brede-basis-kabinet tot stand kwam, van katholieken, socialisten, christelijk-historischen en liberalen, en men aan socialistische zijde geen woorden genoeg had om de mogelijkheid van programmatische samenwerking van de socialisten met de liberale groep en met de christelijk-historische groep te ontkennen; zo'n kabinet kon alleen maar extra-parlementair zijn. Overigens (maar dit slechts in het voorbijgaan) nu, na acht jaren, lijkt er in deze stugge houding van de socialisten tegenover de liberalen iets veranderd te zijn, iets ingeslopen van stugge liefde — dank zij wat Belgische invloed? of vanwege prof. Ouds bekwaamheid in het hanteren van het wapen der vrijzinnige geestelijke vrijheid?”

„En zelfs meen ik mij te herinneren, dat een van de voormannen van de P.v.d.A. tijdens de fase-De Gaay Fortman verkondigde, dat zo iets als een extra-parlementair kabinet eigenlijk niet bestaat. De goede man dacht stellig terug aan 1948, toen het eerste brede-basis-kabinet tot stand kwam, van katholieken, socialisten, christelijk-historischen en liberalen, en men aan socialistische zijde geen woorden genoeg had om de mogelijkheid van programmatische samenwerking van de socialisten met de liberale groep en met de christelijk-historische groep te ontkennen; zo'n kabinet kon alleen maar extra-parlementair zijn. Overigens (maar dit slechts in het voorbijgaan) nu, na acht jaren, lijkt er in deze stugge houding van de socialisten tegenover de liberalen iets veranderd te zijn, iets ingeslopen van stugge liefde — dank zij wat Belgische invloed? of vanwege prof. Ouds bekwaamheid in het hanteren van het wapen der vrijzinnige geestelijke vrijheid?”

„Het is de tijd, waarin krachten van de vooruitgang en van het behoud een harde strijd voeren. Die strijd is onder meer de oorzaak van de lange duur der kabinetsformatie. Het is ook de tijd, waarin liberalen, al of niet in confessioneel gewaad, gevaarlijke experimenten met de loonpolitiek ondernemen. Het is de tijd, waarin de vraag, hoe de nationale welvaart verdeeld zal worden, zich van dag tot dag toespitst”.

„Het is de tijd, waarin krachten van de vooruitgang en van het behoud een harde strijd voeren. Die strijd is onder meer de oorzaak van de lange duur der kabinetsformatie. Het is ook de tijd, waarin liberalen, al of niet in confessioneel gewaad, gevaarlijke experimenten met de loonpolitiek ondernemen. Het is de tijd, waarin de vraag, hoe de nationale welvaart verdeeld zal worden, zich van dag tot dag toespitst”.

„Het is de tijd, waarin krachten van de vooruitgang en van het behoud een harde strijd voeren. Die strijd is onder meer de oorzaak van de lange duur der kabinetsformatie. Het is ook de tijd, waarin liberalen, al of niet in confessioneel gewaad, gevaarlijke experimenten met de loonpolitiek ondernemen. Het is de tijd, waarin de vraag, hoe de nationale welvaart verdeeld zal worden, zich van dag tot dag toespitst”.

„Het is de tijd, waarin krachten van de vooruitgang en van het behoud een harde strijd voeren. Die strijd is onder meer de oorzaak van de lange duur der kabinetsformatie. Het is ook de tijd, waarin liberalen, al of niet in confessioneel gewaad, gevaarlijke experimenten met de loonpolitiek ondernemen. Het is de tijd, waarin de vraag, hoe de nationale welvaart verdeeld zal worden, zich van dag tot dag toespitst”.

„Het is de tijd, waarin krachten van de vooruitgang en van het behoud een harde strijd voeren. Die strijd is onder meer de oorzaak van de lange duur der kabinetsformatie. Het is ook de tijd, waarin liberalen, al of niet in confessioneel gewaad, gevaarlijke experimenten met de loonpolitiek ondernemen. Het is de tijd, waarin de vraag, hoe de nationale welvaart verdeeld zal worden, zich van dag tot dag toespitst”.

„Het is de tijd, waarin krachten van de vooruitgang en van het behoud een harde strijd voeren. Die strijd is onder meer de oorzaak van de lange duur der kabinetsformatie. Het is ook de tijd, waarin liberalen, al of niet in confessioneel gewaad, gevaarlijke experimenten met de loonpolitiek ondernemen. Het is de tijd, waarin de vraag, hoe de nationale welvaart verdeeld zal worden, zich van dag tot dag toespitst”.

„Het is de tijd, waarin krachten van de vooruitgang en van het behoud een harde strijd voeren. Die strijd is onder meer de oorzaak van de lange duur der kabinetsformatie. Het is ook de tijd, waarin liberalen, al of niet in confessioneel gewaad, gevaarlijke experimenten met de loonpolitiek ondernemen. Het is de tijd, waarin de vraag, hoe de nationale welvaart verdeeld zal worden, zich van dag tot dag toespitst”.

„Het is de tijd, waarin krachten van de vooruitgang en van het behoud een harde strijd voeren. Die strijd is onder meer de oorzaak van de lange duur der kabinetsformatie. Het is ook de tijd, waarin liberalen, al of niet in confessioneel gewaad, gevaarlijke experimenten met de loonpolitiek ondernemen. Het is de tijd, waarin de vraag, hoe de nationale welvaart verdeeld zal worden, zich van dag tot dag toespitst”.

„Het is de tijd, waarin krachten van de vooruitgang en van het behoud een harde strijd voeren. Die strijd is onder meer de oorzaak van de lange duur der kabinetsformatie. Het is ook de tijd, waarin liberalen, al of niet in confessioneel gewaad, gevaarlijke experimenten met de loonpolitiek ondernemen. Het is de tijd, waarin de vraag, hoe de nationale welvaart verdeeld zal worden, zich van dag tot dag toespitst”.

„Het is de tijd, waarin krachten van de vooruitgang en van het behoud een harde strijd voeren. Die strijd is onder meer de oorzaak van de lange duur der kabinetsformatie. Het is ook de tijd, waarin liberalen, al of niet in confessioneel gewaad, gevaarlijke experimenten met de loonpolitiek ondernemen. Het is de tijd, waarin de vraag, hoe de nationale welvaart verdeeld zal worden, zich van dag tot dag toespitst”.

„Het is de tijd, waarin krachten van de vooruitgang en van het behoud een harde strijd voeren. Die strijd is onder meer de oorzaak van de lange duur der kabinetsformatie. Het is ook de tijd, waarin liberalen, al of niet in confessioneel gewaad, gevaarlijke experimenten met de loonpolitiek ondernemen. Het is de tijd, waarin de vraag, hoe de nationale welvaart verdeeld zal worden, zich van dag tot dag toespitst”.

„Het is de tijd, waarin krachten van de vooruitgang en van het behoud een harde strijd voeren. Die strijd is onder meer de oorzaak van de lange duur der kabinetsformatie. Het is ook de tijd, waarin liberalen, al of niet in confessioneel gewaad, gevaarlijke experimenten met de loonpolitiek ondernemen. Het is de tijd, waarin de vraag, hoe de nationale welvaart verdeeld zal worden, zich van dag tot dag toespitst”.

„Het is de tijd, waarin krachten van de vooruitgang en van het behoud een harde strijd voeren. Die strijd is onder meer de oorzaak van de lange duur der kabinetsformatie. Het is ook de tijd, waarin liberalen, al of niet in confessioneel gewaad, gevaarlijke experimenten met de loonpolitiek ondernemen. Het is de tijd, waarin de vraag, hoe de nationale welvaart verdeeld zal worden, zich van dag tot dag toespitst”.

„Het is de tijd, waarin krachten van de vooruitgang en van het behoud een harde strijd voeren. Die strijd is onder meer de oorzaak van de lange duur der kabinetsformatie. Het is ook de tijd, waarin liberalen, al of niet in confessioneel gewaad, gevaarlijke experimenten met de loonpolitiek ondernemen. Het is de tijd, waarin de vraag, hoe de nationale welvaart verdeeld zal worden, zich van dag tot dag toespitst”.

„Het is de tijd, waarin krachten van de vooruitgang en van het behoud een harde strijd voeren. Die strijd is onder meer de oorzaak van de lange duur der kabinetsformatie. Het is ook de tijd, waarin liberalen, al of niet in confessioneel gewaad, gevaarlijke experimenten met de loonpolitiek ondernemen. Het is de tijd, waarin de vraag, hoe de nationale welvaart verdeeld zal worden, zich van dag tot dag toespitst”.

„Het is de tijd, waarin krachten van de vooruitgang en van het behoud een harde strijd voeren. Die strijd is onder meer de oorzaak van de lange duur der kabinetsformatie. Het is ook de tijd, waarin liberalen, al of niet in confessioneel gewaad, gevaarlijke experimenten met de loonpolitiek ondernemen. Het is de tijd, waarin de vraag, hoe de nationale welvaart verdeeld zal worden, zich van dag tot dag toespitst”.

„Het is de tijd, waarin krachten van de vooruitgang en van het behoud een harde strijd voeren. Die strijd is onder meer de oorzaak van de lange duur der kabinetsformatie. Het is ook de tijd, waarin liberalen, al of niet in confessioneel gewaad, gevaarlijke experimenten met de loonpolitiek ondernemen. Het is de tijd, waarin de vraag, hoe de nationale welvaart verdeeld zal worden, zich van dag tot dag toespitst”.

De rode president ANTONIN ZAPOTOCKY weet zich nog steeds te handhaven

PRESIDENT Antonin Zapotocky van Tsjechoslowakije is nog steeds in functie. Zijn nauwe relaties met Stalin hebben hem nog geen kwaad gedaan. In Hongarije en Bulgarije verdwenen grote Stalinisten als Rakosi en Tsjervenkof van het toneel, maar Antonin Zapotocky wist zich tot dusver te handhaven. Vorige week trad hij nog op als gastheer van president Soekarno van Indonesië, tijdens diens officiële bezoek aan Tsjechoslowakije, dat voorafging aan de grote reis naar communistisch China.

Toen hij kort na de dood van Stalin president van Tsjechoslowakije werd, (in de plaats van de onder merkwaardige omstandigheden overleden Klement Gottwald) werd hij een vrouw medewerker van Malenkof en de zijnen. Zijn positie werd bijzonder moeilijk, toen Malenkof aan de kant werd gezet. Hij heeft zich sindsdien in allerlei bochten moeten wringen om aan de macht te kunnen blijven.

De vader van Antonin Zapotocky was een van de oprichters van de Tsjechische sociaal-democratische partij. Al op jeugdige leeftijd werd Antonin, die begon als steenhouwersleerling, een vooraanstaand lid van het propaganda-comité van die partij. En het was tenslotte de vakbeweging, waaraan hij zijn grote opkomst had te danken.

Zapotocky, de op 19 december 1884 te Zakolany bij Kladno werd geboren, was een van de vele Tsjechen, die er van overtuigd waren, ja' zij slechts met Russische hulp onder het Oostenrijkse juk vandaan konden komen. Zo kwam het, dat de sociaal-democratische vakbondleider Antonin Zapotocky na de eerste wereldoorlog, toen Tsjechoslowakije een onafhankelijke staat was geworden, overging naar het communistische kamp. In 1925 werd hij tot communistisch volksvertegenwoordiger voor Kladno gekozen. Kort nadat de Duitsers Tsjechoslowakije waren binnengevallen, trachtte Zapotocky naar Rusland uit te wijken. Dit mislukte: hij werd gearresteerd en bracht de gehele oorlogsperiode in Duitse concentratiekampen door. In 1945 werd hij in Sachsenhausen bevrijd door de Russen. In Praag teruggekeerd werd hij voorzitter van de Tsjechische vakbeweging. En in die functie heeft hij zich zo duchtig gewaard, dat hij de staatsgreep, die in 1948 Tsjechoslowakije achter het ijzeren gordijn bracht, mogelijk maakte.

NA de bevrijding nam de vakbeweging geruim tijd de plaats in, die aan de regering te Praag toebehoorde. In sommige gevallen nam zij zelfs de leiding in de fabrieken over. Later bleven de vakbonden een grote invloed in het landsbestuur opeisen. En op deze wijze stelde Zapotocky zich in staat, zijn stempel op het naoorlogse Tsjechoslowakije te drukken.

Het hoeft dan ook niet te bevreemden, dat Zapotocky een groot direct aandeel had in de staatsgreep van februari 1948. Enkele maanden na de staatsgreep werden „verkiezingen” gehouden. Klement Gottwald, die toen nog minister-president was, volgde dr. Benesj op als president en Zapotocky werd minister-president. Kort daarop overleed oud-president Benesj, wiens levenswerk op wrede wijze was vernietigd. Een paar maanden tevoren was Jan Masaryk, wier vader Thomas Masaryk de Tsjechoslowaakse republiek had gesticht, op sinistere wijze om het leven gekomen.

Zolang Stalin nog leefde, ging het Zapotocky voor de wind. Sinds de Russische dictator overleed heeft Zapotocky veel invloed verloren en op het ogenblik vraagt men zich allerwege af, hoe lang hij zich nog zal kunnen handhaven.

HET ANDERE GEZICHT

vervolgverhaal
door J.W. Dams

En toen wist hij toch weer heel zeker, dat de antirevolutionairen daarnaar willen handelen. Ook bij de nieuwe omstandigheden die zich telkens voordeden omdat het leven nu eenmaal niet stilstaat en dus elke tijd eigen moeilijkheden en mogelijkheden heeft, ging het om de eer van Hem, die van alles zeggen kon: Het is van Mij!

Om de eer van God..... Daarnaar zou Willem ook streven, daar was hij wel van overtuigd, al had hij dan nog zulke buitensporige opvattingen.

Toen greep Lijnegang het rode, dikke potlood, dat aan een koperen kettinkje bengelde. Hij maakte het hokje rood, dat voor de naam van zijn zoon stond en doopte daarbij tot tweemaal toe de stompe potloodpunt tussen zijn lippen.

Het was, of hij veerkrachtiger uit het stembokje liep dan hij er naar toe gewandeld was. Toen hij het stembiljet in de kist met de grote gleuf liet glijden, voelde hij zich opgelucht. De onzekerheid was hij nu kwijt en er kwam een milde tevredenheid voor in de plaats. En toen hij nadien met zijn vrouw weer buitenstond — zijn vrouw had lang niet zoveel tijd nodig gehad om haar stemrecht uit te oefenen dan hij — moest hij plotseling glimlachen, want de gedachte kwam in hem op, dat hij toch eigenlijk geen al te beste antirevolutionair geweest was, daar hij niet nummer één op de lijst gestemd had, maar zijn zoon Willem een voorkeursstem bezorgd had. Ze wachtten op de auto, die hen thuisbrengen zou omdat vrouw Lijnegang zo slecht ter been was.

„En heb je goed gestemd, vrouw?” wilde Lijnegang weten.

„Ja, naar eer en geweten, Melchior!”

Hij was heel nieuwsgierig wat zijn vrouw gedaan had en daarom kon hij zich niet weerhouden om te vragen:

„Zeker ook onze Willem gestemd, hé?”

Zij keek hem aan met een lachje in haar ogen.

„Nee, Melchior..... 't Heeft me wel moeite gekost om Willem geen rood tipje voor zijn naam te geven, dat wel. Maar mij is altijd geleerd, dat we nummer één van de antirevolutionaire lijst moeten stemmen. Dat heb ik dus maar gedaan.....”

„Krek, vrouw!” Hij zei het luid, maar intussen dacht hij: — Zij heeft nog beter haar plicht verstaan dan ik.....

Maar niemand zou hem ooit mogen kwalijknemen, dat hij zijn eigen jongen gestemd had. Willem was tenslotte zijn bloedeigen kind. En als Willem in de gemeenteraad gekozen werd, zou dat voor hem als vader ook een grote eer zijn.

Reeds om zes uur die avond werd de uitslag bekend. De antirevolutionairen hadden een aantal stemmen gewonnen, maar jammer genoeg juist niet genoeg om er een zetel bij te krijgen. Maar Willem, die een goede plaats op de kandidatenlijst had, was dus ruimschoots gekozen.

De jonge Melchior was naar 't schoollokaal gegaan om de uitslag van de telling te vernemen. Toen hij terugkeerde zei hij:

„Gefeliciteerd, vader en moeder, Willem is nu een edelachtbare!”

„Is hij gekozen?”

„Met vlag en wimpel! We hadden zelfs bijna een vijfde zetel behaald!”

Er kwamen tranen van vreugde in de ogen van vrouw Lijnegang en ze zei:

„Willem van ons hoeft niet zo bar edelachtbaar te worden, want we zijn maar boeremensen, Melchior. Als hij maar vroom mag leven, óók in de raadszaal, dan hoeft hij niets anders te begeren.”

„Dat zeg je krek goed, vrouw,” zei Lijnegang. Zijn stem trilde.

Hij stond even in beraad. Zou hij naar Willem gaan om hem te feliciteren? De verkiezing tot raadslid was toch een hele eer voor zijn jongen! Hij zou hem dan tegelijkertijd nog eens flink op 't hart kunnen drukken om vooral principiëel te leven en niet het oor te lenen aan allerlei nieuwigheden. En het uitbreidingsplan, dat in de maak was, moest hij afwimpelen..... Of zou hij net doen, alsof de verkiezing van Willem hem eigenlijk in 't geheel niet aanging? Hij had zijn jongen immers altijd proberen te bewegen, zich niet kandidaat te doen stellen.....

— Als ik net doe, alsof 't me heel niet zint dat Willem gekozen is, komt het neer op zelfhandhaving van me, dacht hij plotseling. Hij huuverte om deze gedachte en hij schaamde zich. — Mijn zelfhandhaving heeft me de nek bijna gebroken en mij van m'n kinderen verreemd.....

De postbode kwam juist de avondpost bezorgen. Er was een drukwerkje en een briefkaart.

„Van Roelie!” zei vrouw Lijnegang, die de post aangenomen had.

Snel las zij de briefkaart; zij hunkerde zó naar tijding van haar dochter, dat zij zich niet de tijd gunde, haar leesbril op te zoeken.

„Zaterdag komt zij weer naar huis! Ze maakt het best en we moeten allemaal de hartelijke groeten hebben. En tot ziens met het weekend.”

Zaterdag komt ze weer thuis..... Het klonk Lijnegang als muziek in de oren.

„Da's best,” zei hij. „Roelie is hier welkom, ze moet de weekenden maar zoveel mogelijk hier thuis doorbrengen, want hoe moet zo'n kind de zondag doorbrengen in zo'n wildvreemde stad?”

Lijnegang was zó dankbaar, dat Roelie weer thuiskomen zou, al was het dan niet voorgoed, dat hij ineens uit zijn slof schoot.

„Moeder, ga je opknappen!! Dan gaan we Willem even feliciteren omdat hij in de gemeenteraad gekozen is! Melchior, ga jij even bij Jan Verschoor vragen, of hij ons rijden wil met zijn jeep. Het is voor mij maar een kippenprongetje naar de hofstee van Willem, maar voor moeder is het met dat malheur aan d'r been niet doenlijk om er lopende te komen!”

„Nou, nou!” zei Aaltje. „Dat gaat me daar zomaar ineens grootscheeps uit op een gewone doordeweekse avond! Alsof 't geen geld kost..... Denk jij soms, vader, dat als de nieuwe brug klaar is, er een auto met gloednieuwe zilveren guidens over zal komen rijden om die bij ons te lossen?”

Lijnegang had al weer spijt, dat hij zo voortvarend in zijn besluit geweest was.

„Jan Verschoor zal er niks voor rekenen,” verzekerde hij. „Jan is niet mirakels geldachtig, hij doet het graag om ons te helpen.”

„Maar dan kost het je toch minstens een paar sigaren!”

„Dat wel. Maar 'k heb er nog een paar liggen, die ik niet zo best vind om te roken. Ik heb ze gekregen van de kalverkoper toen ik de twee schrale pinkjes afleverde. Ze kosten me dus zozegd niks. Ze zijn wat nat geworden, maar Jan Verschoor is geen man die krap kijkt. Hij is een liefhebber van sigaren waar hij zwaar aan trekken moet.”

De jonge Melchior repte zich naar Jan Verschoor, die twee boerderijen verderop woonde. Het zong in zijn hart, want hij begreep, dat vader bezig was, zijn weerbarstigheid en tegenwerking op te geven. Wie weet, zou hij vandaag of morgen ook milder gestemd raken over Paula!

XIV.

Nog onverwacht kwamen ze tegenover elkaar te staan: De jonge Melchior en opzichter Lambooij.

Op een morgen was de jonge Melchior naar 't postkantoor gegaan om een girostorting te doen. Hij stapte het kantoorje binnen en trof daar de opzichter aan.

Lambooij nam hem van het hoofd tot de voeten op. De jonge Melchior bleef heel kalm en deed, alsof er geen vijandige opzichter bestond.

„Jij bent die boerekinkel!” zei Lambooij toen.

„Juist,” gaf de jonge Melchior luid ten antwoord.

Lambooij vloekte. Hij stopte de postzegels, die hij gekocht had, haastig in zijn portefeuille en verliet het kantoorje.

„En jij, Melchior? Waarmee kan ik jou helpen?” vroeg de gemoedelijke kantoorhouder. Hij kende alle bewoners van het dorp bij naam.

Melchior gaf echter geen antwoord op deze vraag. Resoluut stapte hij naar buiten; hij ging achter de opzichter aan.

„Lambooij!” riep hij. Hij had iets dwingend in zijn stem. De opzichter keerde zich om en bleef staan.

„Wat moet je?”

„Ofschoon de ogen van Lambooij een felle glinstering van haat vertoonden, kende de jonge Melchior geen vrees. Zij stonden nu oog in oog, vlak voor elkaar.

„Jij moet in 't vervolg nalaten om Paula Santemeijer achterna te lopen, Lambooij!”

„Dat zal ik weten!” Hij vloekte weer.

„Vloek niet,” zei Melchior. „En laat Paula voortaan met rust. Zij is het beu, door jou lastiggevallen te worden. En ik niet minder. 't Moet nu maar eens uit zijn!”

„Waar haal jij de lef vandaan, mij zó te kapittelen?”

„Ik wil 't je alleen maar zeggen. Jij hebt mijn vader proberen af te tuigen. Dat is je voor een deel gelukt. Maar het was om mij begonnen. Je beging een vergissing omdat je half dronken was. Ja 't was je om mij te doen. Hier ben ik — ga je gang!”

De jonge Melchior plantte zijn benen stevig wijduit. Een beetje uitdagend stond hij voor de opzichter. Lambooij begreep, dat het de boerenzoon ernst was.

„Als ik wil, veeg ik je weg!”

„Doe het!” zei Melchior bedaard. „Maar doe het dan ook direct! En ik zeg je nogmaals, dat Paula niet meer lastiggevallen wil worden. Je bent nu gewaarschuid, Lambooij!”

„Door jou?”

„Ja, door mij.”

Lambooij begon minachtend te lachen.

„Ik snap het al! Jij wil je nood gaan klagen bij haar vader. Je zal natuurlijk net zolang zaniken tot haar vader mij de laan uitstuurt. Want hij is ingenieur. Mijnheer-de-ingenieur. En ik ben maar een opzichtertje.”

„Je vergist je. Ingenieur Santemeijer houdt zich niet met zulke kleinzielige gedachten bezig. Ik ben maar een boerejongen. Jij hebt waarschijnlijk meer letters gegeten dan ik. Maar daar gaat het niet over. Als jij Paula niet rust laat.....”

„Dan ga jij haar vader tegen mij opstangen!”

De jonge Melchior keek hem diep in de ogen.

„Nee, Lambooij, als je dat van me denkt, kan ik je wel zeggen, dat je de verkeerde voor hebt. Ik zal mijn eigen boontjes doppen. Maar ik kom voor Paula op. Begrijp je dat? Begrijp je ook, dat ik niet bang voor je ben en dat ik me niet door dreigementen van de wijs laat brengen?”

De opzichter keek hem nu opmerkzaam aan alsof hij iets nieuws in de boerenzoon ontdekt had.

„Jij bent flinker dan ik dacht,” erkende hij. „Maar waarom bemoei jij je met Paula?”

„Omdat ik van haar houd.”

„Ik ook.”

„Wij zijn dus rivalen.”

„Met dit verschil: dat ik Paula al veel langer ken dan jij. Ik heb al over heel wat werken van haar vader 't opzicht gehad.”

„Dat neem ik aan, Lambooij. Maar Paula wil door jou met rust gelaten worden.”

De opzichter keek over de schouder van de jonge Melchior het polderland in. De eerste brugoverspanning, daags tevoren met bokken en lichters aangevoerd, beheerste het landschap.

„Ik wou, dat ik jou nooit gezien had,” mompelde Lambooij.

„Jou niet en Paula niet. Ik ben gek op die meid, hoewel ik nooit één aardig knikje van haar gekregen heb.” Hij zweeg en tuurde weer naar de eerste overspanning voor de brug. Tenslotte zei hij: „Waarom heb jij eigenlijk zoveel met haar op?”

„Ik heb geen zin, je dat uit te leggen. Misschien zou ik het niet eens kunnen.”

„Ik wel, ik zou 't wel kunnen...” En ineens schreeuwde Lambooij: „Je mag haar! Ja, neem ze dan maar, boerekinkel! Wat laat ik ook mijn kop op hol brengen door zo'n meid!”

„'k Behoef niet aan jou te vragen, of ik omgang met haar hebben mag,” antwoordde de jonge Melchior zo kalm mogelijk. „'k Heb jouw toestemming gelukkig niet nodig.”

(wordt vervolgd)

AMSTLEVEN levensverzekering

Arjos-nieuws

Studie-conferentie

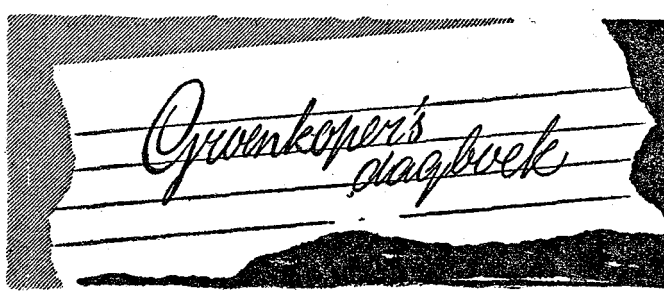
DE ARJOS belegt elk jaar een landelijke studieconferentie. Dit jaar vindt dit evenement plaats op 12 en 13 oktober a.s. in het conferentieoord „Ons Centrum” te Driebergen. Het onderwerp voor deze bijeenkomst is: „De overheid en de ontwikkeling in het maatschappelijk werk”, waarvan prof. dr. J. J. de Jong en ds. J. M. van Krimpen elk een facet zullen belichten. Vraagstukken verband houdende met de nieuwe taken en mogelijkheden in het maatschappelijk werk, de gevolgen van de industrialisatie ten plattelande, subsidiëring dorpshuizen e.d. zullen ongetwijfeld aan de orde komen. Ziende op de sterke invloed die de moderne maatschappij op de mens uitoefent mag het geen verwondering wekken dat de vraagstukken en problemen op dit terrein vele zijn. (Wij twijfelen er dan ook niet aan of er zal een levendige discussie ontstaan). De deelnemers, die door de besturen van de provinciale verbanden werden uitgenodigd, hebben zich verplicht op een aantal clubs over ditzelfde onderwerp te gaan praten, zodat dit belangrijke onderwerp in de komende maanden op alle Arjosclubs aan de orde zal worden gesteld.

Europese protestantenconferentie

IN het kader van de Unie van Jonge Christen Democraten (U.I.J.D.C.) zal van 5-8 oktober a.s. in Worms (Duitsland) een Europese studieconferentie worden gehouden waaraan protestantse jongeren uit Duitsland, Oostenrijk, Zwitserland en Nederland zullen deelnemen. Waarschijnlijk zullen ook enkele personen uit België, Denemarken en Frankrijk aanwezig zijn. Het algemene thema van deze bijeenkomst luidt: „Christlich Demokratische Politik und Europa-Idee in evangelischer Sicht”. Door verschillende referenten zal dit onderwerp worden belicht; zo zal Frau Dr. Rehling, lid van de Duitse Bondsdag, spreken over „Christelijk-Democratische politiek”, terwijl dr. Berghuis, voorzitter van de A.R. Partij, spreekt over: „de protestantse Staatsidee” en mr. G. C. van Dam, secretaris van het Christelijk Werkgeversverbond, over het „sociaal-economisch programma in protestantse geest”. Aan deze studieconferentie wordt van Nederlandse zijde door tien Arjosmensen deelgenomen.

24 SEPT.

Wat politiek aangaat is mijn buurman een echte Jan Onben. Ik geef toe, dat hij kan hengelen, visen in troebel water, maar hij moet me niet met politiek aan de winkel komen, want daar heeft hij geen verstand van. Niet, dat ik het zo goed weet; per slot van rekening heeft ieder zijn gaven, maar hij weet er beslist niets van! Laat hij mij nu vanmorgen bij de halte van de bus, zo maar, op maandagmorgen, met het volgende aankomen: „als je nou een programma opzet, waarin je de moeilijkheden weglaat, welke het niet mogelijk hebben gemaakt, dat je voorganger slaagde, dan slaag jij.” „Dat is nogal wieses” zei ik, „maar wie zou dat in zijn hoofd halen?” „Dat doet Mr. Burger”, zei Buurman, „en als ze dat nou maar meteen gedaan hadden, dan hadden we niet zo lang zonder kabinet gezeten; en nou ken jij duizendmaal in een politiek blad schrijven en nou ken je altijd onscheppen over die lijstadvocaten van je, dat die zo'n pientere professor is — en dat neem ik graag aan — maar je zult zien, dat die Mr. Burger het voor mekaar krijgt”.

gaan. Immers men heeft althans met elkaar kunnen spreken. Ik heb daaraan nooit zo gedacht, doch ik moet zeggen, dat dit voor mij toch ook een kant van de zaak is, welke bezien dient te worden. Want eerlijk: ik heb vaak overwogen, dat al dat getimmer en gelijm (van een kabinet) verloren tijd is geweest. Nee zegt de heer Tilanus, men heeft met elkaar kunnen spreken. En dat is natuurlijk waar. Het komt niet zo gemakkelijk tot praten tussen de partijen, dat is zo. En nu, ongezoekt, kwam de gelegenheid om elkaar eens vriendelijk te ontmoeten, te geven en te nemen. Maar het blijft voor mij een duur gesprekje.

26 SEPT.

Over dat dure gesprekje dacht ik vanmorgen nog na, toen ik las, dat een telefoonkabel tussen Amerika en Engeland in gebruik is genomen. Die kabel heeft f 160 miljoen gekost; een babbeltje van kust tot kust kost een tientje per minuut. Men verzekerde mij, dat de kabinetscrisis ook zo iets heeft gekost en nog kost, niet meegerekend het gesprek van prof. de Gaay Fortman met gouverneur Van Tilburg. Dat was iets duurder. Maar door de bank genomen kan je toch wel zeggen: een tientje per minuut. Ja dat hakt in, zo'n crisis. Wat het bijvoorbeeld vandaag weer gekost heeft? Precies f 14.400. Maar als u mij nu vraagt: wie krijgt dat in zijn hand, dan is dat niet aanwijsbaar. Formateurs verdienen zoveel niet. Dat valt tegen. Vooral als je professor bent en de opdracht valt in je vakantie. Dat is pech, gewoon politieke pech. Als je ook bij de Rekenkamer de onkostennota's van „formateurs in de vakantie” ziet, dan kun je dat lezen, dat p.p. dat staat er altijd op.

25 SEPT.

Op een Christelijk Historische „familiedag” te Deventer heeft de heer Tilanus gezegd naar ik in mijn lijfblad lees, dat de lange tijd welke de vorming van een kabinet al reeds heeft vergegd niet verloren is ge-

27 SEPT.

En wie sprak gisteren „even” met New York? Mijnheer Aler van de K.L.M. Het gesprek duurde drie kwartier dat is dan f 450. Toch leuk zulke bedragen. Stel je voor, dat ik nu eens met iemand in New York bel, „even” en ik dan de kosten vraag. En de telefoonvrouw zegt: „Dat was f 450.” En dan niet schrikken. Alleen maar zeggen: „wordt gegreerd”. Denk nu niet, dat mijnheer Aler het geld van de K.L.M. zit te verbellen. Hij was opgebeld door journalisten in New York. Die wilden natuurlijk weten, wat zij er aan kunnen doen, dat de regering van Amerika eens een beetje vlotter wordt met faciliteiten, welke bijna iedereen krijgt behalve de K.L.M. Van mijn part bellen ze iedere week. Want dat zit niet goed, daar in Amerika. Ik bedoel met de onderhandelingen tussen U.S.A. en Nederland. Gewoon bangigheid van Amerika. Dat de K.L.M. het beter zal doen dan zij daar. Ik begriep niet, dat iemand daarvoor bang is. De K.L.M. dóét het al lang beter, dus bang behoeven ze daar in U.S.A. niet te wezen!

28 SEPT.

Een tijd lang heb ik niet over bad en badkuip geschreven. Het klimaat vond ik niet gunstig. Maar nu ik lees, dat er in de Amerikaanse huizen meer televisietoestellen dan badkuipen te vinden zijn, wil ik bij dit feit wel even stilstaan, zij het kortelings. U moet van dit bericht niet schrikken. U moet niet denken, dat de Amerikanen weinig in het bad gaan. De Amerikanen gaan meer in het bad dan de Nederlanders, terwijl zij geen partij hebben, welke

in haar program iets over de hygiëne heeft opgenomen. Er zijn in Nederland minder badkamers in hotels dan Amerikaanse toeristen, die graag een kamer met een bad willen hebben. Het betekent dat de Amerikanen soms twee televisietoestellen in huis hebben tegen één bad. Want er zijn daar zoveel programma's, dat de een dit wil en de ander dat programma wenst. En dan is de eenvoudige oplossing, dat men twee of drie toestellen neemt. Maar er is maar een bad. Heerlijk land! Ik zou echter graag twee baden hebben in huis. Soms geeft het bad mij meer genoegen dan televisie. In het bad kan ik nadenken. Voor het t.v.-toestel niet.

29 SEPT.

Dat kabinet schijnt in de lucht te blijven hangen. Het wil nog steeds niet dalen. Nieuwe moeilijkheden, hoorde ik van iemand uit Den Haag. Economische Zaken zou niet aan prof. Zijlstra worden aangeboden, maar aan iemand, die de V.V.D. na staat. Voor de A.R. zou een klein departementje overschieten. Doch daarmede zouden wij geen genoegen kunnen nemen. De K.V.P. steunt ons daarin want wij hebben de K.V.P. gesteund. Ik zie het al weer: zonder kabinet het weekeinde in. Dan maar de kruiswoordpuzzel oplossen in dit blad. Toch had ik wel gedacht, dat Ned. Gedachten eens een prijsvraag zou kunnen uitschrijven onder de abonnees met betrekking tot de kabinetsformatie. Onder de titel: „als u nu eens de formateur was...”. Voor een aardig prijsje zouden verschillende lezers vast meedoen. Bijvoorbeeld voor een ministerssteek. Aan ge prijs. Wordt zelden gegeven. Hangt dan aan de kapstok in de hal van het huis. Komt de buurman en vraagt: „Jij...?” Zegt u „nee, nee, prijs van Ned. Gedachten”. En het moet toch niet moeilijk zijn een goed kabinet op te bouwen. Met zo'n voorlichting in dit blad. Niet het minst door een zekere

William Gruenkoper

N.V. „STAD ALKMAAR”
 Hoofdkantoor: Luttk Oudorp 15
 Telefoon 3723—2641 ALKMAAR
 Snel en betrouwbaar vervoer door NOORD-HOLLAND en FRIESLAND

MODERNE SALONTAFELS KLOOSTERTAFELS THEEWAGENS KAPSTOKKEN
Arco
 KLEINMEUBELFABRIEK WINTERSWIJK

SLUMP'S
 Hooi, Stro en Kunstnест
VEEVOEDERBEDRIJF
 Granen, Veevoerders Ruwvoerders
 LEEUWARDEN - ROTTERDAM ZWOLLE

W. Kwakkelstein N.V.
 OPPERICHT 1886 — VLAARDINGEN
 TELEFOON 3146
 Groothandel in haring en bokking
 IMPORT EXPORT

KRYPTOGRAM

Horizontaal: 1. harde, maar koude gulden? 4. dit dier geeft steken onder water? 8. Indo's bakken in de zon; 10. met z'n beiden beminnen is vriendelijk; 11. roest; 12. diender vol gaten; 13. larve uit Brabant; 16. velen lopen in de mist; 17. de omgeving van de laatste letter van het abc, is belangrijk voor de verkoper; 19. vriendelijk plaatsje in N. Holland; 21. de negatieve kant van ongeveer; 24. nazaat van 18 hor.; 25. jongen als kapstok; 26. hier moet u een auto niet inrijden; 29. bedilwoede voor de vensters? 30. lastig bolwerk in de stad; 31. zat hier vroeger turf in? 32. oom is geen ster, hij is meer dan dom. Verticaal: 1. zo kun je in de poelgebieden lopen; 2. haast u langzaam, spurtten wordt gemakkelijk knoeien; 3. deze vogel is helemaal compleet.....; 5.en deze bestaat slechts uit één letter; 6. vrucht als wapen; 7. als de schaduw langer wordt, komt u bij de pandjesbaas; 9. spijker in de vinger? 10. hoewel de man een compagnon had, had hij toch nog gebrek; 14. deze stof krijgt u, als u een bepaalde letter voorrang

geeft; 15. rilling, die u krijgt als men u vraagt om te zingen; 18. in het voorgeslacht had men een ledikant te veel; 19. van deze lichaamsdelen is berusting te lezen; 20. familielid, dat som vrolijk is; 21. hierin staat de zon in september; 22. als 't uit deze scheepsopeningen loopt, is 't wel bar; 23. de kern bestaat uit geld en drank; 27. groene plek in gele vlakke; 28. worm, die soms z'n kop ver in zea steekt.

OPLOSSING VORIG KRYPTOGRAM
 Horizontaal: 1. piraatje; 8. liëren; 9. genade; 11. energie; 12. angora; 13. normaal; 14. groente; 16. geboden; 19. zegswijs; 22. lotion; 24. eenmaal; 25. plasma; 26. eindje; 27. opening.
 Vertikaal: 2. ineen; 3. amazone; 4. toetast; 5. elkeen; 6. weleer; 7. vergramd; 10. verlenen; 12. afgezien; 15. organdie; 17. ellepijp; 18. ontdaan; 20. waarde; 21. salie; 23. ommen.

1	2	3	4	5	6	7
8			9	10		
11			12		13	
		14		15		
	16			17		
18	19		20	21		22
24			25			26
		27			28	
29				30		
31				32		

GEURTS' CONSERVENFABRIEK C.V. DODEWAARD
 De fijnste trustproducten uit de Betuwe boomgaarden
 Vraagt Uw winkelier ons merk Jams Appelmoes - Vruchten op Sap - Etc.

LINOLEUM TÓTH DORDRECHT

NEDERLANDSE GEDACHTEN

OFFICIEEL WEEKBLAD VAN DE ANTI-REVOLUTIONAIRE PARTIJ

Het drama van de Kabinetsformatie

DE Anti-revolutionairen hebben het de laatste weken in de liberale en socialistische pers en voor de socialistische radio duchtig moeten ontgelden. Sommigen in elgen kring zijn hierdoor ook wel van de wijs geraakt. De a.r. werden ervan beschuldigd door het stellen van de eis van twee volwaardige zetels in het kabinet, dat zij sterk overvroegen.

De lange duur van de formatiecrisis werkte uiteraard in het voordeel van de informateur mr. Burger. De publieke opinie vroeg zich af of er dan ooit een eind aan kwam. Van deze stemming heeft mr. Burger gebruik gemaakt, toen hij zijn informatie-opdracht van H.M. de Koningin ontving. De eerste weken van zijn informatieve werkzaamheden verliepen traag, doch naarmate het gesprek met de a.r. kandidaat-minister Zijlstra een beslissend stadium naderde, werd het tempo versneld. Het record van de langste duur van een kabinetsformatie in ons land werd gebroken. Pers en radio van de heer Burger speelden schitterend samen. De liberale pers blies haar partij mee. Juist op het hoogtepunt van de strijd van de heer Burger met de a.r. snelden de Leidse hoorleraren te hulp met hun maanwoord aan de politieke partijen, hoogst objectief natuurlijk en hoogst wetenschappelijk.

Maar wat was de bedoeling van mr. Burger, toen hij aan de a.r. een ministerszetel, n.l. die van economische zaken en een staatssecretaris op binnenlandse zaken aanbod?

Ondanks het feit, dat sinds 13 juni voor iedereen duidelijk was geworden, dat er op het ogenblik in Nederland geen nieuw kabinet te vormen is, waaraan of de partij van de arbeid of de k.v.p. of de c.h. of de a.r. niet meedoet, heeft mr. Burger toch gepoogd de anti-revolutionairen een slag toe te brengen. Want zij waren het die in de informatie-periode van prof. De Gaay Fortman geweigerd hadden om te doen wat de socialisten van hen verwachtten n.l. de k.v.p. uit te rangeren. De eerlijke poging van prof. De Gaay Fortman om een kabinet op brede basis te vormen was een diepe teleurstelling voor hen. Deze poging was daardoor tot mislukking gedoemd. Toen tenslotte door de weigering van de chr. historici en de liberalen om mee te werken aan de vorming van een kabinet zonder socialisten, de formatieraad weer in handen van de socialisten terecht kwam, meende mr. Burger tot een straf-exercitie tegen de a.r. te moeten overgaan. Niet de chr. historici maar de liberalen, de vrijzinnige partners van mr. Burger werden over de kuif gestreken.

Denigrerend

Prof. Zijlstra kreeg op vrijdag 21 september een telefoontje van mr. Burger, waarin hem werd gevraagd of hij eventueel beschikbaar was voor de portefeuille van economische zaken. Het regeringsprogramma was volgens de informateur het herziene programma-Drees en de vier breekpunten van de k.v.p., die door prof. Liefstink waren weggevoerd. Ook was overeenstemming met de k.v.p. bereikt over de bezitsvorming. Prof. Zijlstra verklaarde zich in principe bereid. Een soortgelijk verzoek richtte de heer Burger tot de k.v.p.'ers mr. Cals, ir. Witte en prof. Romme.

Maar mr. Burger liet zich tegenover prof. Zijlstra niet uit over de zetelverdeling. Op woensdag 26 september vermeldde de dagbladen „Trouw” en „De Volkskrant” het gehele plan van zetelverdeling van mr. Burger, zoals hij dit met de k.v.p.-heren besproken en gere-

geld had. De kandidaten van de kleinere partijen: de heren Staf (c.h.), Zijlstra (a.r.) en Korthals (v.v.d.) kregen dit als een voldongen feit voorgeschoteld. Zij kregen ieder een zetel in het kabinet. Er viel verder niet meer te praten.

Tegen deze denigrerende behandeling liet prof. Zijlstra een krachtig protest horen bij de informateur. Om twaalf uur 's middags, op donderdag 27 september, kwam de a.r. kamerfractie bijeen om zich te beraden over de toestand. Mr. Burger, die de heer Zijlstra weigerde in te lichten over zijn zetelverdelingsplan, deed dit tenslotte op de ochtend van vermelde donderdag. De a.r. konden rekenen op een volwaardige ministerszetel en een staatssecretaris op binnenlandse zaken.

De a.r. kamerfractie wees dit aanbod af op de volgende gronden:

1. De verhouding tussen linker- en rechterzijde, die in het demissionaire kabinet-Drees 10 : 6 was, werd 7 : 6;
2. Het aantal ministerszetels van de twee Protestants-Christelijke partijen werd gehalveerd en van 4 op 2 gebracht.

De kamerfractie eiste evenals vroeger twee volwaardige ministerszetels

Mr. Burger voor het voetlicht

op, waarvan één zetel een belangrijk departement in de sociaal-economische sector moest zijn. Daarmee werd Economische Zaken bedoeld. Over het andere departement werd geen oordeel uitgesproken, wel werd de voorkeur geuit voor verkeer en waterstaat. De door mr. Burger nagestreefde opzet was immers in wezen in hoge mate een continuering van het zittende kabinet. Er was dan ook naar het oordeel van de a.r. geen reden om ten aanzien van de a.r. een uitzondering te maken. Prof. Zijlstra deed mr. Burger als aangezocht kandidaat-minister mede wat het standpunt van de a.r. was. In een fractievergadering van de k.v.p. later op de dag stelde de k.v.p. zich achter de a.r. eis. De voorstelling van zaken, dat de a.r. niet geheel onafhankelijk van de k.v.p. hun standpunt bepaalden, wordt dus door de feiten geloochenstraft. Mr. Burger wees de eis van de a.r. van de hand op grond van de overweging, dat de a.r. overvroegen.

Drees wilde twee zetels voor A.R.

Wij herinneren er echter aan, dat tijdens de eerste formatie-Drees gedacht werd aan een zetelverdeling 5-5-2-1-1. Dr. Drees zag geen reden om de v.v.d. uit te sluiten, maar meende toch dat aan de a.r. twee zetels moesten worden toegekend. Dr. Drees wilde in de huidige omstandigheden een nationaal kabinet. Was de heer Burger eveneens van deze gedachte uitgegaan — hetgeen toch in de rede gelegen had, omdat hij voorgaf de opzet van dr. Drees uit te werken —, dan had hij uiteraard anders moeten optreden dan hij nu deed. Dan had hij niet eerst vijf zetels voor de partij van de arbeid en de k.v.p. mogen reserveren en de kleinere partijen voor een vol-

dongen feit mogen plaatsen. Maar mr. Burger wilde het gedrag van de a.r. in de periode-De Gaay Fortman politiek gesproken afstraffen en klampte zich vast aan de v.v.d., die tijdens de informatie-poging van prof. De Gaay Fortman mede de vorming van een kabinet zonder socialisten had voorkomen. De deugd moest dus volgens hem worden beloond en het kwaad gestraft. Mr. Burger had niet de vorming van een nationaal kabinet op het oog, maar wilde de vrijzinnige invloed in het kabinet versterken en de prof. chr. invloed terugdringen.

Door deze houding dreigde de formatiecrisis volkomen in het slop te geraken. Mr. Burger maakte toen de nood-sprong van het aanbod aan de a.r. van de portefeuille van overzeese rijkssdelen naast die van economische zaken. De portefeuille voor verkeer en waterstaat werd aan de liberale heer Korthals aangeboden, die in principe bereid was deze te aanvaarden, wanneer program en samenstelling van het kabinet tenslotte voor hem bevredigend zouden blijken te zijn.

Overzeese Rijkssdelen

Wij wijzen er echter op, dat de informateur geen overleg met de kamerfractie wenste en dat hij het overleg uitsluitend met de aan te zoeken kandidaat-ministers voerde. Prof. Zijlstra trad dan ook tegenover hem niet op als fractievoorzitter. De a.r. kamerfractie sprak zich om die reden niet uit over het aanbod van overzeese rijkssdelen. Dat aanbod was een noodsprong. Geen van de formatie- en informateurs was ervan uitgegaan dat dit departement zou worden gehandhaafd. Het diende naar het algemene oordeel van de partijen in de komende periode te verdwijnen.

Mr. Burger polste achtereenvolgens een drietal a.r. kandidaten: prof. De Gaay Fortman, prof. Donner en mr. Roosjen. Zij weigerden allen deze portefeuille te aanvaarden. Zij deden dit óf uitsluitend om persoonlijke motieven, zoals de heer Donner óf om persoonlijke, zakelijke en politieke gronden, zoals de heer De Gaay Fortman óf om politieke redenen, zoals mr. Roosjen. De zakelijke gronden van prof. De Gaay Fortman hadden betrekking op de overweging, dat een minister van overzeese rijkssdelen na de totstandkoming van het Statuut met de West geen volledige dagtaak heeft. Daarmee werd gewezen op de onvolwaardigheid van deze ministerszetel. De politieke gronden van prof. De Gaay Fortman en mr. Roosjen sloegen op de overweging, dat handhaving van het departement van overzeese rijkssdelen met name voor wat betreft de behandeling van de koninkrijksaangelegenheden: buitenlandse politiek, defensie, handhaving van de rechtsorde en alle zaken, die naar het oordeel van de gevolmachtigde ministers van Suriname en de Ned. Antillen gevolgen hebben voor de rijkssdelen in de West, politiek schadelijk moet worden geacht.

Op vrijdag 5 oktober werd zowel aan mr. Roosjen als aan prof. Zijlstra een voorstel gedaan. Mr. Roosjen werd aangezocht (niet — zoals in de pers is beweerd — op advies van prof. Zijlstra) voor de post van overzeese rijkssdelen en prof. Zijlstra kreeg het aanbod om als minister van economische zaken de portefeuille van overzeese rijkssdelen ad interim waar te nemen, waarbij hij dan zelf een volwaardige a.r. minister voor dit departement zou kunnen zoeken. Dit tweërlei aanbod aan figuren in a.r. kring maakte breder overleg in a.r. kring noodzakelijk.

Dat vond zaterdag plaats. Was het

Voor onze abonnees

De kwitanties voor het vierde kwartaal worden nu in gereedheid gebracht. Bespaar uzelf f 0.35 incassokosten en ons veel administratie en gireer u het bedrag van f 1.55 op gironummer 89673 ten name van de Anti-Revolutionaire Partij, Den Haag.

zo, dat prof. Zijlstra tot dusver vanwege het extra-parlementaire karakter van mr. Burgers informatie-werkzaamheden zich niet diepgaand bemoeid had met de motieven, die de aangezochte a.r. kandidaten ertoe hebben geleid het aanbod van de informateur niet te aanvaarden — hij wenste alleen een volwaardige a.r. collega naast zich in het kabinet te hebben — thans moest hij zich over de portefeuille van overzeese rijkssdelen zelf uitspreken. Er bestond dus terecht twijfel over de vraag of de portefeuille van overzeese rijkssdelen als volwaardig kan worden beschouwd.

Indien de onvolwaardigheid zou komen vast te staan, kon niet verwacht worden dat een volwaardige a.r. kandidaat-minister voor deze post was te vinden. Voorts was er de mogelijkheid, dat prof. Zijlstra als minister van overzeese rijkssdelen ad interim na enige maanden tot de conclusie zou komen, dat het departement inderdaad diende te verdwijnen. Gedurende het bredere overleg in a.r. kring bleek echter dat de handhaving van het departement van overzeese rijkssdelen politiek ten enenmale verwerpelijk is, zodat een discussie over de volwaardigheid van het departement geen enkele zin meer had. Prof. Zijlstra en mr. Roosjen stelden beiden mr. Burger op de hoogte van deze hun opvatting en welgerden het aanbod van de informateur. Prof. Zijlstra liet de informateur weten, dat gezien het vtertal weigeringen verder zoeken in a.r. kring naar kandidaten voor de portefeuille van overzeese rijkssdelen een zeer geringe kans van slagen zou bieden.

Ontknoping

Maandag 8 oktober werd de dag van de ontknopingen. De informateur polste ondanks de mededelingen van de heren Roosjen en Zijlstra toch nog een nieuwe a.r. kandidaat, n.l. prof. dr. L. W. G. Scholten, de Leidse hoogleraar in de parlementaire geschiedenis, die het bekende adres van de Leidse hoogleraren mede had ondertekend. In een gesprek, dat 's avonds tussen de heren Burger, Zijlstra en Scholten in Den Haag plaatsvond, werd overeengekomen, dat de heer Scholten de volgende dag zich op de hoogte zou stellen van de opvatting van de West over de handhaving van het departement en daarna zijn beslissing zou meedelen. Hangende de beslissing van prof. Scholten wendde de informateur zich diezelfde avond nog tot de liberale kandidaat-minister voor verkeer en waterstaat, drs. Korthals, met het uitdrukkelijke verzoek hem die avond nog mee te delen of hij al dan niet in het kabinet zitting zou nemen. Hij deelde hem mede, dat hij het antwoord van de heer Korthals wilde weten, omdat het hem niet kansloos voorkwam, dat een a.r. de portefeuille van overzeese rijkssdelen zou aanvaarden. Hij weigerde echter drs. Korthals deze kandidaat-minister te noemen. De heer Korthals stond erop, dat hem de samenstelling van het kabinet zou worden voorgelegd. Mr. Burger speelde hoog spel. Hij wenste hoe dan ook haring of

• Vervolg op pag. 3

Neem nu een (voordelig)

ABONNEMENT

- * Niet de partij — maar gij, gij, gij!
- * 80.000 leden moeten zich nog abonneren

HET gaat in deze rubriek telkens over hetzelfde onderwerp: „De Partij in actie”. De ene week wordt een bepaalde activiteit belicht, de volgende week een andere, maar dan toch steeds tot het organisatorische beperkt. Het is daarom wel eens goed, dat we er ons zelf rekenschap van geven wat de partij nu eigenlijk is. Daar kan men lang en breed over filosoferen. In het gebouw van de Tweede Kamer hangt een bekend schilderij, waarop is afgebeeld het vertrek van Philips II naar Spanje. Philips keert zich toornig tot Prins Willem met de woorden: „Niet de Staten, maar gij, gij, gij!” En zo is het nu ook met de partij, waarvan u lid bent.

De partij dat is voor velen een ding apart, een bureau, een comité, waarvan een aantal mensen lid zijn en die het nu ook maar op moeten knappen, een Kamerfractie, een Minister, die vooral voor onze belangen moeten opkomen en zo niet, nu dan stemmen we straks niet meer Anti-revolutionair. De partij, dat is een kapstok, waaraan je heel je garderobe van wensen en verlangens, ook van misnoegen en kritiek kunt ophangen. De partij is dan ook een gemakkelijk ding, waarachter je je verschuilen kunt. Maar als je er lid van bent dan draag je er ook verantwoordelijkheid voor. Dan worden persoon en partij samen één geheel. Philips II had gelijk in zijn woedende uitval tegen Willem van Oranje. En zo moet het met ons ook zijn.

DE kortste definitie van „de partij” is: „Wat u er van maakt”.

Het is een heel eenvoudige waarheid. Het is eenvoudig en waar! Maar daarom is het misschien ook zo moeilijk! Want het vraagt iets van u. De partij in actie! Dat betekent dus ook: „U in actie”. En waarom we dit nu zo schrijven? Wel dit is opnieuw een contactnummer, dat aan de bij de partij aangesloten leden wordt toegezonden. Dit gebeurt zoals u weet, tien maal per jaar. Wij zouden dit nu zo graag iedere week doen. Dat is nodig voor uzelf en voor ons. Maar voor u zelf het meest. Want het weekblad „Nederlandse Gedachten” heeft nu wel bezwezen, dat het bestaansrecht heeft. Het aantal abonnementen bedraagt immers bijna 19.000. Dat is een resultaat dat wij bij het begin haast niet hadden durven hopen. Het was een waagstuk er mee te beginnen. De prijs werd immers verdubbeld en desondanks verdubbelde ook het aantal abonnees.

Maar we zijn er niet! Nederlandse Gedachten is als weekblad nog niet wat het wezen moet. Het kan veel beter! Het papier is maar matig. We staan wat de uitvoering betreft nog

niet op hetzelfde niveau als de andere weekbladen in Nederland. Nog allerlei verbeteringen moeten worden aangebracht. Want we willen een weekblad, dat op peil staat! Een Anti-Revolutionair weekblad dat mag worden gezien!

En dan is het onvoldoende, dat slechts 20% van onze leden een abonnement heeft op ons weekblad. Bij tal van kiesverenigingen ligt dat trouwens veel hoger, tot 50 en 60% toe. Maar er zijn er ook, waar het percentage veel en veel lager ligt. Dan heeft men in die plaats geen actie gevoerd. Dan is het bestuur nalatig geweest en het heeft het er doodeenvoudig bij laten zitten. Maar daarom is nu het contact-orgaan een zo nuttig middel. U krijgt nu toch Nederlandse Gedachten in de bus. De omvang is geringer. Slechts 8 pagina's. Maar vergeet u dan niet, dat dit contactorgaan toch nog f 65.000 per jaar kost. Meer kunnen we beslist niet doen. Zou het contact-orgaan, evenals het weekblad 12 pagina's tellen, dan vergt het rond f 100.000,— en dat kan Bruin werkelijk niet trekken.

ER zijn dus 80.000 leden van de partij, die dit contactorgaan ontvangen en die zich nog niet op het weekblad hebben geabonneerd. Dat aantal is te groot. Het gaat er ons dus niet zoeer om het aantal abonnementen te vermeerderen. Het gaat er ons veel meer om dat aantal van 80.000 te verminderen. Dat is de kern waar het om draait. Dat is het vraagstuk dat door ons en door u moet worden opgelost.

Stelt u zich eens voor, wat dat zou betekenen!

Een antirevolutionair weekblad met een oplage van rond 100.000!

Dat zou een kracht zijn voor onze antirevolutionaire partij. En die kracht zou nog toenemen wanneer aan dit blad nu lezing bij een „nog niet lid” in de bus werd gedaan.

De Partij in Actie. Ja — dan zou eerst recht de partij in actie zijn.

Natuurlijk u dacht te lezen over de partij. Wat doet zij? Wat voert ze uit?

Maar ditmaal draaien we de rol eens om.

En we zeggen, niet de partij, maar gij, gij, gij!

En uw eerste taak is:

Invullen het formulier om u op te geven als abonnee op ons weekblad. De prijs daarvan is f 6.20 per jaar of f 1.55 per kwartaal. En wie zich thans opgeeft, ontvangt het blad gratis tot 1 januari 1957. En nu niet langer wachten maar direct even doen!

U vindt dit formulier hieronder. Knijpt u het even uit?

Gratis lezen tot 1 januari a.s.

Wie zich nu abonneert op Nederlandse Gedachten ontvangt de nummers die nog vóór 1 januari verschijnen gratis.

Ondergetekende verzoekt als abonnee te noteren:

Naam:

Adres:

Plaats:

Abonnement per jaar (f 6.20); half jaar (f 3.10); kwartaal (f 1.55).

Naam afzender:

Adres:

Plaats:

Te zenden aan de Administratie van „NEDERLANDSE GEDACHTEN”, Dr. Kuypersstraat 3, 's-Gravenhage.

Verrassend slot

DE GESCHIEDENIS, ook van de kabinetsformatie, heeft haar verrassingen. De eerste verrassing was er toen de poging van Dr. Drees, waarmee de historie begon, mislukte. Prof. Romme had Dr. Drees doen struikelen. De laatste verrassing was er in het begin van deze week, toen de liberalen neen zeiden. Iedereen keek er van op. De naar het socialisme tenderende N.R.C., die gepoogd had met de socialistische pers één lijn te trekken, misschien wel het meest. Dit blad had zich er reeds op verheugd, dat de liberaal in het kabinet op de flank van de socialisten zou zorgen voor versterking van het vrijzinnige tegenwicht tegen de invloed van de „confessionelen”, de K.V.P. en de A.R., terwijl de C.H. per slot van rekening toch óók nog een confessionele partij was. Zo was het betoog van de N.R.C. Opeens was het nieuws er: de liberaal heeft neen gezegd! Mr. Burger had een antwoord van hem gevegd. Want de tijd begon meer te dringen, dan sommigen vermoedden, en hij moest precies weten, waar hij aan toe was. Nog eens, de liberaal zei neen!

Toen was de mogelijkheid er opeens weer helemaal, dat er twee A.R.-ministers in het kabinet zouden zitten. Zoals Dr. Drees aanvankelijk ook had bedoeld.

DE A.R. heeft bij alle wisselingen van het tafereel vastgehouden aan de eigen koers.

Zij was bereid, mee te werken aan een kabinet op brede basis, evenals in 1952.

Maar tot géén prijs wilde zij meedoen aan een kabinet, dat in wezen anders was dan wat in 1952 werd bereikt. Vóór 1952 hadden we kabinetten op smalle basis, geschraagd door de K.V.P. en de P.v.d.A. Er zat in zo'n kabinet wel een eenzame figuur, die bij geen van de beide grote partijen hoorde. Maar zijn invloed reikte niet ver. En zijn beleid voor het eigen departement kon soms niet eens tot ontplooiing komen. Daarom is mr. Schokking er uit gegaan. Aan zulk een kabinet geeft de A.R. géén steun. Dan liever frank en vrij in de oppositie. Daarom was steeds onze voorwaarde: twee zetels. Niet, omdat zulks precies klopte op de zetelverdeling in het parlement. Maar had Dr. Drees zélf in 1952 niet gezegd, dat het niet nodig was en zelfs ongewenst, zulke wiskundige berekeningen te maken? Twee zetels, omdat wij alleen dan kunnen meedoen, als er in het kabinet náást en tegenover de R.K. en de socialistische groepen een Prot. Chr. groep zit, die mee kan spreken en mee kan beslissen. Gedurende de gehele lange geschiedenis der formatie is er nooit één moment geweest, dat we er iets van konden merken, dat de C.H.U. het belang daarvan doorzag en bereid was er voor te vechten.

Precies als in 1952.

HET GING de A.R. daarbij niet om de macht. En nog minder om de glorie, die soms de bekroning is van de vasthoudendheid. Wij hebben het principieel geacht in het landsbelang, dat de invloed van de A.R. in het kabinet van een stevig karakter zou zijn. Dat is een gewetenszaak. Daarover wordt beslist na ampele overweging, na afweging van alle factoren. En zij, die hier een moeilijke en zware en soms pijnlijke verantwoordelijkheid hebben gedragen, hebben er recht op, dat wij dat van hen in vertrouwen aannemen. Het is nodig, om dat vandaag te zeggen. De zgn. neutrale pers en verschillende bladen die openlijk links georiënteerd zijn, hebben al het mogelijke gedaan, om de gehele lange duur van de crisis als een schuld te schuiven op de schouders van de A.R. Terwijl zij niets anders hebben gedaan, dan logisch en consequent, trouw aan hun verantwoordelijkheid, koers te houden.

DIT is tenslotte nog een verrassing geworden, dat de formatie eindigde, zoals wij dat het liefste zagen. Dit is mee te danken aan de liberaal. Hij was consequent. Hij was volgens de commentaren en toelichtingen van de N.R.C. wel passend in het kabinet als versterking van het vrijzinnige element. Maar dat verloor voor hem alle aanlokkelijkheid, als er twee A.R. in kwamen. Toen het zelfs nog maar schéén, dat die twee A.R. er zouden komen, zei hij neen.

HET VERHEUGT ons, het vervult ons met dankbaarheid, dat Minister Zijlstra en Minister Algera beiden terugkeren. Minister Zijlstra heeft tijdens de formatie met kracht en scherpzinnigheid zijn partij gespeeld. Mr. Algera stond op de achtergrond en meer dan eens scheen het, dat hij in elk geval niet zou terugkomen. Hij keerde tóch terug.

En er is een speciale reden, waarom wij daar dankbaar voor zijn. Met grote voortvarendheid heeft hij bevorderd, dat het Deltaplan werd ingediend. Als God hem spaart en krachten geeft, zal hij dat grote plan, van historische betekenis, dat zijn naam draagt, nu zelf in het parlement kunnen verdedigen.

God geve onze beide A.R.-ministers kracht, om door goed en kwaad gerucht heen hun zware plicht te vervullen, als dienaren der Kroon en tot heil van ons volk. En onze gebeden stijgen op voor Koningin en Ministers, voor de Regering des lands.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), R. Gosker, Jac. S. Hoek, Prof. Dr. J. J. de Jong, S. J. Jonker, A. R. de Kwaadsteniet, J. D. Troostheide.
Secretaris: G. J. H. Griffioen.

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuypersstraat 3, 's-Gravenhage. Telef. K 1700-115935. Giro 89673. VOOR ADVERTENTIES: Kon. Wilhelminalaan 34, Leidschendam, Tel. K 1761-1646.

ABONNEMENTSPRIJS f 6.20 per jaar, f 1.55 per kwartaal, giro 89673.
STUDENTENABONNEMENT f 4.— per jaar LOSSE VERKOOP f 0.20.

SCHOOLMEUBELN

MEUBELINDUSTRIE ROTHUIZEN N.V. - EDE

• Vervolg van pag. 1

kuit van de liberalen, omdat hij blijkbaar niet het risico wilde lopen van een uiteindelijk liberale weigering om aan het kabinet deel te nemen, wanneer prof. Scholten de volgende dag de portefeuille van overzeese rijkswedden mocht aanvaarden. Het stond echter die maandagavond allerminst vast, dat de a.r. tenslotte de portefeuille van overzeese rijkswedden niet zouden weigeren. Het standpunt van de a.r. kandidaten van de vorige week sprak immers voor zichzelf.

Na de weigering van drs. Korthals veranderde de situatie volkomen. De gebeurtenissen volgden elkaar snel op. Dinsdagochtend ontving prof. Zijlstra van de informateur de mededeling, dat de post van verkeer en waterstaat vrij kwam voor de a.r. mr. Algera.

Mr. Burger moest het hoofd buigen. Zijn plannen waren mislukt, al slaagde hij erin de formatie tot een oplossing te brengen.

De langdurige kabinetscrisis is thans ten einde. Het oude kabinet-Drees is grotendeels teruggekeerd. Vier nieuwe ministers treden thans op. De socialistische verwisselden de heer v. d. Kieft voor de heer Hofstra op financiën. De k.v.p. ziet thans alleen mr. Luns op buitenlandse zaken, de heer Beyen is verdwenen. Voorts werden de k.v.p.-ministers Beel, De Bruyn en Van Thiel vervangen door mr. Struycken en mej. dr. Marga Klompé, de eerste vrouwelijke minister in Nederland.

De a.r. zijn uiteraard allerminst enthousiast over de gang van zaken. Zij hebben zich terecht op het standpunt gesteld, dat, indien een kabinet op brede basis de enige mogelijkheid is gebleken te zijn voor de oplossing van de formatiecrisis, dat zij daaraan slechts als volwaardige partners kunnen meewerken. Dit standpunt heeft gezegevierd. De a.r. hebben hun twee ministers in het kabinet kunnen behouden.

Voorts is er reden voor voldoening, omdat de opvatting der a.r. ten aanzien van het departement van overzeese rijkswedden tenslotte als het enig juiste werd overgenomen. Het departement gaat thans verdwijnen.

Interessant zal het zijn voor de politieke situatie in Nederland, hoe de verhouding tussen de socialistische en liberalen, die vooral in de laatste fase van de formatiecrisis zo dicht bij elkaar stonden, waarbij tenslotte de prille liefde door het „neen” van de v.v.d. op de proef werd gesteld, zich zal ontwikkelen.

N.R.C. en Overzeese Rijkswedden

IN deze slopende, langdurige crisis hebben de socialistische misschien wel het meeste plezier gehad van de liberale „Nieuwe Rotterdamse Courant”, die vlak voor de verliezingen na ellenlange hoofdartikelen voor de lezers tot de conclusie komt dat toch de V.V.D. gestemd moet worden, maar die dit advies zelf schijnt te vergeten zodra de kabinetsformatie op volle toeren draait. Dat is het goed recht van deze krant. Het is echter opvallend dat gedurende de afgelopen weken de redactie van de N.R.C. aan de socialistische leiband heeft gelopen, vooral wanneer het ging om de anti-revolutionairen te bestrijden.

De liberale N.R.C. nu heeft het bevinden vrij goed met zichzelf getroffen. In een lang artikel bestrijdt zij het communiqué dat van bevoegde a.r. zijde was uitgegeven en komt dan tenslotte tot de conclusie dat hetgeen de N.R.C. beweert in „hoge mate vernietigend” is voor de a.r. verklaring.

Het communiqué

HET lijkt ons goed om dit communiqué, dat een belangrijke rol in deze formatie heeft gespeeld, ook nog eens in „Nederlandse Gedachten” te plaatsen.

„Zoals bekend was er in de West een groeiend onbehagen over het voortbestaan van het departement van overzeese rijkswedden. Daaruit vloeide voort, dat alle formatiecrisis en informateurs, de huidige informateur aanvankelijk eveneens, ervan zijn uitgegaan, dat dit departement diende te verdwijnen. In de West werd dit voornemen met instemming begroet.

Thans komt na drie maanden formatiecrisis plotseling de gedachte op, dit departement niet te doen verdwijnen. Daarbij zit het motief voor, dat tegen opheffing van dit departement op dit ogenblik overwegende praktische bezwaren bestaan. Veel eer lijkt het echter zo, dat handhaving van het departement van overzeese rijkswedden nuttig lijkt in verband met de uitvoering van plannen, die betrekking hebben op de zetelverdeling in het Nederlandse kabinet. De informateur onderschat daar-

mee de principiële tegenstand, die in de West en in Nederland leeft tegen voortzetting van een politiek beleid, dat niet meer past in de nieuwe rechtsorde, die door de totstandkoming van het statuut met de West in het Koninkrijk der Nederlanden tot gelding is gekomen. Deze nieuwe rechtsorde eist de liquidatie van het departement van overzeese rijkswedden, omdat dit departement te sterke herinneringen oproept aan het koloniale verleden van de West. Temeer is handhaving van dit departement voor de West grievend, omdat de omstandigheid, dat Nieuw-Guinea een koloniaal bestuurd gebied is, waarover het departement van overzeese rijkswedden eveneens zijn zorgen uitstrekt, gemakkelijk zowel in de West als in de internationale wereld de gedachte kan doen postvatten, dat Nederland ten aanzien van de West aan de bevoogding vasthoudt in strijd met het statuut. De koppeling van de zaken van de West met die van Nieuw-Guinea dient dan ook te verdwijnen. Dat geschiedt wanneer het departement verdwijnt.

Voorts vervult het departement van overzeese rijkswedden allerlei taken met betrekking tot de West, die krachtens het statuut of dienen te vervallen, of door het rijkskabinet, of door de gevormachte minister van Suriname en de Nederlandse Antillen dienen te worden vervuld. Na de totstandkoming van het statuut behoren de koninkrijksaangelegenheden tot de zorg van het rijkskabinet, waarin ook de gevormachte ministers zitting hebben. Komen bedoelde aangelegenheden, t.w. de buitenlandse politiek, de defensie of de handhaving van rechtsorde ter sprake, dan worden deze door de gevormachte ministers met hun Nederlandse ambtgenoten opgenomen, die primair verantwoordelijk zijn voor de betreffende aangelegenheden. Tenslotte vindt de coördinatie plaats in het rijkskabinet. Een departement van overzeese rijkswedden is voor de behartiging van de koninkrijksaangelegenheden overbodig en ongewenst. Handhaving van dit departement kan de indruk vestigen, dat het Nederland geen ernst is met de verleende autonomie aan de rijkswedden in de West.

Ook de zogenaamde consulaire taak van het departement van overzeese rijkswedden is strijdig met de verhoudingen, die er na de totstandkoming van het statuut zijn geschapen. De zorg voor Surinaamse en Antilliaanse onderdanen die in Nederland vertoeven, valt thans aan de gevormachte ministers van Suriname en de Nederlandse Antillen toe. Deze zaak dient te worden overgeheveld en is ten dele reeds overgeheveld.

Tenslotte zijn er de aangelegenheden, die betrekking hebben op de terreinen van samenwerking tussen Nederland, Suriname en de Nederlandse Antillen. Hiervoor zijn verschillende plannen opgesteld, waaraan Nederland financiële en technische bijstand verleent. Behandeling van dergelijke aangelegenheden via een departement van overzeese rijkswedden voedt de neiging om het toezicht op de uitvoering van deze plannen uit de breiden en daardoor aller-

lei conflict-situaties te scheppen met de West.

Uit het bovenstaande volgt, dat het in de West teleurstelling moet wekken — te sterker na de voorgeschiedenis van de laatste drie maanden — wanneer Nederland het departement van overzeese rijkswedden alsnog handhaaft.

Tenslotte wijst men er op, dat het bovenstaande niet in de eerste plaats betekent een verwerping van het plan van mr. Burger voor de verdeling van de zetels in het kabinet, doch voor alles betrekking heeft op een voor de West onaanvaardbaar punt van algemeen politiek beleid.

In de loop van de vorige week is steeds duidelijker geworden, dat aangezochte figuren uit de a.r.-kring dit bezwaar zeer sterk hebben gevoeld. Dit bezwaar is tenslotte van beslissende betekenis geweest.”

Verzonnen

DE liberale N.R.C. meent, dat de a.r. eerst het departement van Overzeese Rijkswedden als onvolwaardig hebben beschouwd, maar dat zij de argumentatie niet langer kunnen volhouden, mede onder druk van het adres van de Leidse hoogleraren, dat zaterdag j.l. is verschenen.

Het is een raadsel hoe de N.R.C. tot deze redenering is gekomen, want zij is geheel in strijd met de feiten. De feiten zijn, dat het besluit tot deze verklaring is genomen op het moment dat de betrokken anti-revolutionairen nog niet op de hoogte waren van dit geruchtmakende adres.

Op zichzelf is dit niet ernstig. Ernstiger is dat de N.R.C. in haar bestrijding van het a.r. communiqué nogal eens met de feiten goochelt. De N.R.C. zegt, dat het argument dat het voortbestaan van het departement van Overzeese Rijkswedden onbehagen in de West zou wekken, volkomen nieuw is en dat het geenszins steun vindt bij de opvatting van de twee gevormachte ministers Pos en Lampe. Hoe men tot zulk een redenering kan komen is ons een volkomen raadsel. Alle (in)formateurs, behalve dan de heer Burger, hebben op het standpunt gestaan dat het departement van Overzeese Rijkswedden moet verdwijnen.

De West en Nieuw-Guinea

DE minister-presidenten van Suriname en de Nederlandse Antillen hebben destijds in de algemene vergadering van de Verenigde Naties verklaard dat de West niets met Nieuw-Guinea heeft te maken. Het was dus zeer gewenst — voor de verhouding met de West en gezien de situatie in de internationale wereld — dat het bestuur over Nieuw-Guinea en het contact met de West niet langer bij één departement werd ondergebracht.

De liberale N.R.C. is al weer op verkeerd spoor als zij beweert dat de a.r. informateur, prof. De Gaay Fortman, deze combinatie wel degelijk op het oog had, nl. bij het departement

• Vervolg op pag. 8

Vergadering partijconvent

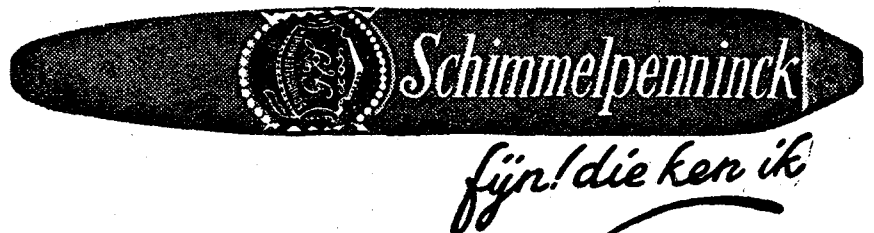
Het Partij Convent wordt bijeen geroepen op zaterdag 27 oktober. Zo is reeds eerder medegedeeld. Maar het Centraal Comité heeft besloten, dat ook aan de vooravond — dus op vrijdag 26 oktober — vergaderd wordt. De vergadering begint vrijdagavond half acht. Dan komen de huishoudelijke zaken aan de orde. De zaterdag is dan geheel vrij voor de bespreking van de kabinetsformatie en voor de rede van Minister Zijlstra over de sociaal-economische positie van Nederland. Het zal echter moeilijk zijn logies te verkrijgen. De leden van het Partij Convent, die logies wensen, gelieven daarvan zo spoedig mogelijk mededeling te doen aan het partij-secretariaat, Dr. Kuypersstraat 3, Den Haag.

EEN UITKOMST VOOR MAAGLIJDERS

MAAGLIJDERS U KUNT WEER ALLES GAAN ETEN. De echte C.-R. MAAGTABLETTEN zijn weer in Nederland verkrijgbaar.

C.-R. MAAGTABLETTEN

geven direct verlichting en zijn pijnstillend. De echte Amerikaanse C.-R. MAAGTABLETTEN zijn die lichtgele tabletten. Alleen verkrijgbaar bij
LOUIS RIETBERGEN
NIEUWE BINNENWEG 400 — ROTTERDAM
Vraagt inlichtingen zonder enige verplichting.

Binnenkort verschijnt:

UIT DE PRACTIJK DER GODZALIGHEID

door
Dr. J. G. WOELDERINK †
214 pag. Ing. f 4.90 Geb. f 5.90

Mits besteld vóór het verschijnen, is de prijs ing. f 3.90, geb. f 4.90

UITGEVERIJ GUIDO DE BRES

's-GRAVENHAGE Postbus 138
Girorek. 334800

Constructiewerkplaats

„BAILY”

NIEUW-LEKKERLAND
Telefoon 36

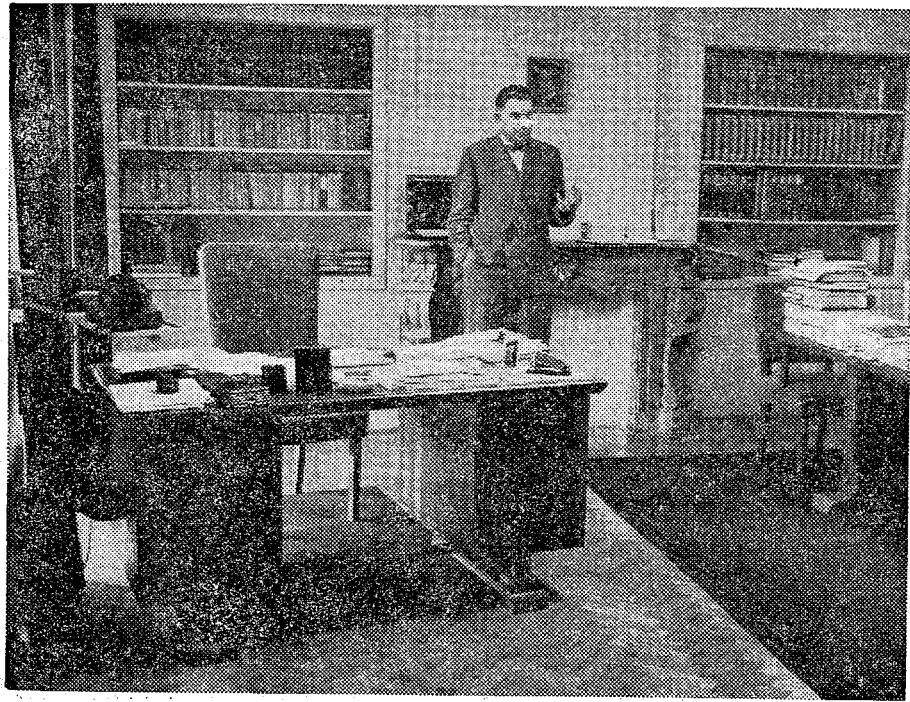
Gespecialiseerd in
Staalconstructies
voor gebouwen

Kleding voor het hele gezin

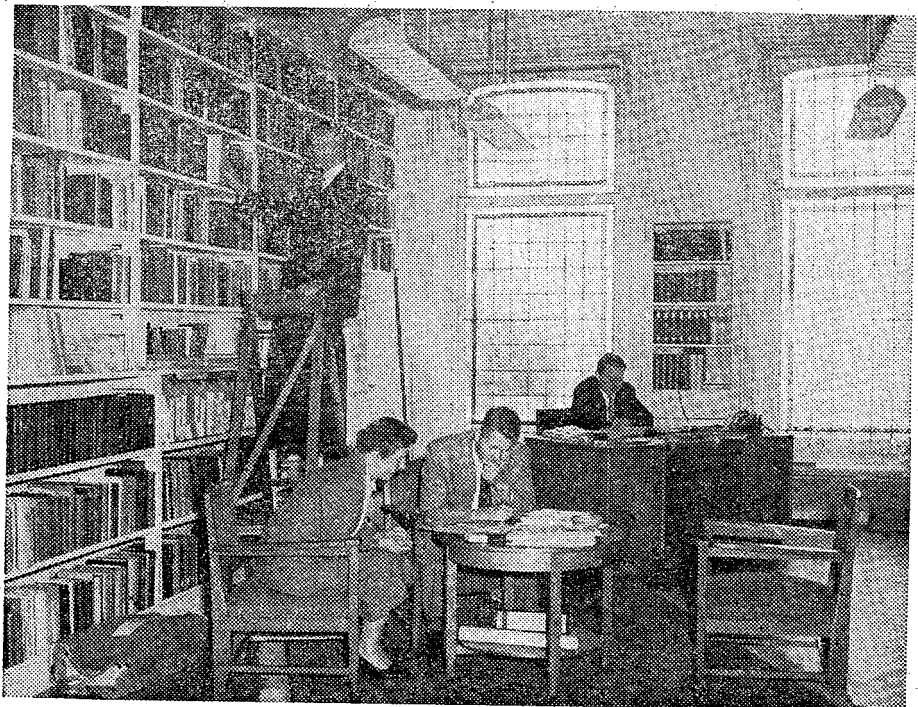

ZWILLE APELDOORN AMERSFOORT
Oude Vismarkt Hoofdstraat Arnhemseweg
26-28 92-94 9 en 26

De Kuypere

Directeur van de Doctor Abraham Kuypersstichting is mr. K. Groen, alom in den lande bekend want hij geeft niet alleen schriftelijke adviezen op velerlei gebied, maar bovendien vervult hij tal van spreekbeurten. Mr. K. Groen is geboren in 1912. Hij studeerde aan de V.U. en aan de Leidse universiteit, was assistent van de Schoolraad voor de Scholen met den Bijbel, daarna vier jaar adjunct-secretaris van de Ned. Chr. Aannemers Bond en van 1944 tot 1946 verbonden aan de juridische dienst van de „Nederl. Verbruiks-coöperaties”. Sinds oktober 1946 vervult hij zijn huidige functie. „Nog plannen om de doctorstitel te gaan halen?” „Plannen wel maar de tijd ontbreekt!” Begrijpelijk, want deze functie eist de volle mens!

De staf bestaat sinds kort uit drie academici plus een secretaresse-administratrice. Twee van hen hebben in Utrecht Indisch recht gestudeerd, n.l. mr. J. H. Prins die juridisch assistent is en mr. J. C. D. Hoogendijk, de bibliothecaris; de derde, de heer G. Hoogerwerf, studeert nog in Rotterdam aan de Economische Hogeschool. Hij is sinds 1 september in dienst en hoopt spoedig zijn studies te voltooien. De secretaresse is mej. M. van der Pol. De foto is genomen in de kamer van de bibliothecaris. De boeken die u ziet zijn grotendeels afkomstig uit de bibliotheek van dr. Colijn. Bovendien worden twee planken in beslag genomen door de werken van Kuypere en de werken van Prinsterer, die de Kuypersstichting verzameld heeft.

De administratie wordt grotendeels verzorgd door de vijf dames op deze foto. Van links naar rechts gaat u zie u mej. J. C. van Dijk, mej. T. M. Scheinhardt, mej. J. M. van der Wijngaard, mej. T. H. van der Kamp en mej. M. van der Pol, de secretaresse-administratrice. Deze vijf hebben haar handen vol want er gaat heel wat om bij de Kuypersstichting. Om een voorbeeld te noemen: de bibliotheek leent per jaar zo'n 1500 pakketten boeken en brochures uit aan mensen die zich in een of ander onderwerp willen verdiepen. Dat moet allemaal zorgvuldig geregistreerd worden. Vrijwel dagelijks komen er verzoeken om advies binnen — daar heeft de wetenschappelijke staf haar werk aan maar de geschreven adviezen moeten ook weer uitgetikt en verzonden worden. En de bibliothecaris werkt door aan het coderen van de bibliotheek en ook dat moet uitgetikt worden en daarbij kunnen geen fouten gemaakt!

DEN HAAG heeft een Dr.-Kuypersstraat. In die Dr.-Kuypersstraat vindt men het „Kuypershuis”, het huis waarin „Abraham de geweldige” gewoond heeft toen hij minister-president was. En in dat Kuypershuis is gevestigd de „Doctor Abraham Kuypersstichting”. Wie zo'n opsomming leest wordt er toch wel even stil van. Stil van trots. Om het grote verleden van onze partij dat hier in een aantal namen tot uitdrukking komt. Hier ligt het resultaat van een stuk werk, verricht door onze vaders en voorvaders. Hun trouw en hun geloofsmoed hebben Kuypere gemaakt tot wat hij was: de kampioen van het christendom op het politieke erf. Daardoor heeft Kuypere als minister-president dit huis kunnen betrekken. En door de vrijgevigheid ook van het anti-revolutionaire volk is dit huis bewaard gebleven voor de partij. Dr. Colijn heeft het huis gekocht maar het miljoen van het gewone volk heeft er in stand doen blijven en heeft er de Kuypersstichting in onder gebracht. De Kuypersstichting die men „het brein en het geweten” van de anti-revolutionaire partij zou kunnen noemen. Want zij heeft een deel van de taken overgenomen die op dr. Kuypers sterke schouders rustten — en was Kuypere niet „brein en geweten” van de partij?

Zo staat het in de statuten: Het doel dezer stichting is onder Gods zegen en op het voetspoor van Groen van Prinsterer en dr. Abraham Kuypere de kennis der eeuwige beginselen naar Gods Woord, die de anti-revolutionaire partij op staatkundig terrein belijdt, door wetenschappelijke arbeid te verdiepen, de doorwerking en toepassing dier beginselen op het gebied van het staatkundig en maatschappelijk leven te bevorderen en de invloed dier beginselen onder de anti-revolutionairen van Nederland in het bijzonder en op het gehele Nederlandse volk in het algemeen te doen toenemen.

En in artikel 3: De stichting streeft het bereiken van haar doel na door:

- a. het doen verrichten van wetenschappelijke studiën;
 - b. het doen uitgeven van een politiek maandschrift;
 - c. het doen verstrekken van voorlichting en advies omtrent politieke aangelegenheden;
 - d. het instandhouden en beheeren van een bibliotheek, zowel met het oog op de onder a en c genoemde werkzaamheden als voor uitleening;
 - e. alle andere wettige middelen welke tot het bereiken van haar doel dienstig kunnen zijn;
- 2 de stichting verzorgt het secretariaat van het College van Advies der anti-revolutionaire partij.

Deze hele opzet past volkomen bij de bedoelingen die de stichters destijds, zo tussen 1917 en 1921, hebben gehad. Kuypere verenigde in zijn dagen vrijwel alles in zijn persoon wat een politieke partij nodig heeft: hij was de leider, de voorzitter van haar hoogste bestuurlijke organen, maar daarnaast (en wellicht moet men zeggen daarenboven) was hij ook de wetenschappelijke denker, de man die de beginselen van zijn partij formuleerde, toetste aan Gods Woord, die er klank en inhoud aan gaf. En ten slotte was hij ook nog de man die deze beginselen verbreedde, niet alleen in talloze boeken en artikelen in kranten en tijdschriften, maar ook in een uitgebreide correspondentie. De gewone man vroeg aan Kuypere om advies en hij kreeg het altijd.

Reeds in 1917 echter, dus nog voor Kuypers dood, besefte men dat deze driedelige taak voor de toekomstige leider van de partij veel en veel te zwaar zou zijn. De eerste wereldoorlog had ook in Nederland het tempo van het leven versneld; nieuwe tijden vroegen nieuwe maatregelen. Men trachtte een fonds te vormen dat tot doel had bestudering van de anti-revolutionaire beginselen op wetenschappelijke basis. Die eerste poging liep niet vlot, maar toen Kuypere in 1920 overleed, kwam er beweging in het christenvolk: het miljoen werd bijeengebracht en op 20 april 1921 was de „Doctor Abraham Kuypersstichting” een feit: het wetenschappelijke en

het advieswerk dat Kuypere had verricht, zou voortgezet worden.

Drie mannen - drie taken

Drie directeuren of adjunct-directeuren heeft de stichting sindsdien gehad en deze drie mannen hadden (en hebben nog) elk hun eigen verdienste gehad voor het anti-revolutionaire leven.

De eerste adjunct-directeur was dr. H. Dooyeweerd, de tegenwoordige hoogleraar. Bij uitstek een man van wetenschap, een filosoof die niet minder dan Kuypere een stempel heeft gedrukt op het calvinistische, het anti-revolutionaire denken.

In 1926 werd hij opgevolgd door dr. J. W. Noteboom, eerst adjunct-directeur, sinds 1932 directeur. Misschien kan men hem het beste karakteriseren als de man van de adviezen. Met grote werkkraft heeft hij zich geworpen op de grote en kleine problemen, die hem werden voorgelegd. Hij was bij uitstek de vraagbaak voor de anti-revolutionaire gemeente- en provinciebestuurder en

Vergaderingen

plegen in een we salons van dr. Groen den dikwijls besproken stichting en ook voor de anti-revolutionaire betekenis zijn. In de achterste kamer vergaderen Nederlandse Gedachten, bespreekt het komend die door de concierge van het gebouw, de rondgediend!

misschien mag men zijn „Anti-revolutionaire gemeentepolitiek” wel als zijn voornaamste werk beschouwen.

Na hem, in 1946, kwam mr. Groen. Opnieuw was de wereld op drift geraakt in een wereldoorlog, materieel en geestelijk. De Kuypersstichting was in de oorlog opgeheven geweest, het Kuypershuis was voor een deel uitgewoond en leeggehaald, de financiën waren in disorde door de maatregelen van de bezetters. Er moest orde op zaken gesteld worden, er moest georganiseerd worden. En dat is tot dusverre de grote verdienste geweest van de huidige directeur: hij heeft de opbouw ter hand genomen.

Het Kuypershuis is weer een waardevol pand, behoorlijk gemeubileerd, geschikt voor het doel waarvoor het dienen moet. De bibliotheek — na de oorlog enorm uitgebreid doordat de bibliotheek van dr. Colijn er vrijwel in haar geheel aan is toegevoegd — bevindt zich in een staat als nooit te voren en langzaam maar zeker komt men zover dat men weet wat er werkelijk in zit. Er is weer een behoorlijke financiële basis voor het werk dat gedaan moet worden. Men kan het werk van Groen zo karakteriseren: hij is de organisator geweest van na de oorlog en men mag hem er zeer dankbaar voor zijn!

Het wetenschappelijk werk

Is in die jaren van opbouw het eigenlijke werk echter niet wat in het gedrang gekomen? Daarover kan men van mening verschillen en daarover verschilt men ook van mening. Sommigen wijzen op de enorme activiteit van b.v. de Wiardi Beckman-Stichting, het studiecentrum van de Partij van de Arbeid, en op de dikwijls uitstekende rapporten van het (rooms-katholieke) Centrum voor staatkundige vorming. En men vraagt zich af waarom het Kuypershuis niet met dergelijke rapporten op de

Stichting

„Wordt er niet teveel (veel geld) besteed aan de studie van de pro- tevel in het gedrang, tevel langzaam maar zeker gaat tasten bij de toe- beginselen op de vragen

laatste te beginnen: de ongegrond. Maar..... aan de Kuyperstichting wetenschappelijke staf ver- Groen is er eveneens van er op dit punt veel meer — en hij hoopt ook toekomst meer zal uitko- dat kan nooit alleen het deze paar mensen; daar- moeten worden uit de „De V.U. heeft voor een wetenschappelijke fundering van staatkunde ter hand zegt de heer Groen. En wonderlijk als men in dit aan de naam Dooye- schakel tussen het weten-

kunnen verdiepen in de vraagstukken en daarbij willen wij hem helpen met onze bibliotheek.

Dikwijls komen er briefkaarten bin- nen van mensen die lectuur aanvragen over een bepaald onderwerp. Die brief- kaarten zijn soms met potlood geschre- ven en niet vrij van taalfouten — maar we helpen zoveel we kunnen omdat deze studie naar onze mening het merg is van de partij!

Het mag gezegd: de bibliotheek is een indrukwekkend bezit en met grote zorg en toewijding wordt er aan gewerkt om deze boekenschat „open te leggen”, om te weten te komen wat er eigenlijk in zit opdat men er het volle profijt uit kan halen. En dat dit heel belangrijk is is aan geen twijfel onderhevig. Iets anders is natuurlijk of men op den duur het tijdsverschijnsel van „vervlakking” zal kunnen keren. Deze zelfstudie gaat meer en meer tot de zeldzaamheden be- horen — en als men dit onderkent zal men tevens op middelen moeten zinnen om desondanks de mensen te benaderen. Om ze toch te doordringen van de waarden onzer anti-revolutionaire be- ginselen voor ons leven als volks- gemeenschap. Dat is geen eenvoudige taak, die desondanks alle aandacht ver- dient. Want de doelstelling van de Kuy- perstichting blijft!

Adviezen

Men zou aan de staf van de Kuyper- stichting te kort doen, als niet onmid- dellijk hieraan wordt toegevoegd dat men dit gevaar terdege onderkent en dat men nog altijd alles in het werk stelt om de verbreiding onzer beginselen te bevorderen. Misschien komt hier een verschil naar voren tussen de werkwijze van de Kuyperstichting en die van an- dere politieke studiecetra: de Kuyper- stichting bedient zich voor een deel van wat men de „trapsgewijze methode” zou kunnen noemen. Zij wijst als het ware aan een beperkte groep, wil men: het kader van de partij, de weg die naar haar oordeel gegaan moet worden. En aan het kader is het dan die weg dui- delijk te maken aan ons anti-revolution- aire volk in het bijzonder en aan het Nederlandse volk in het algemeen.

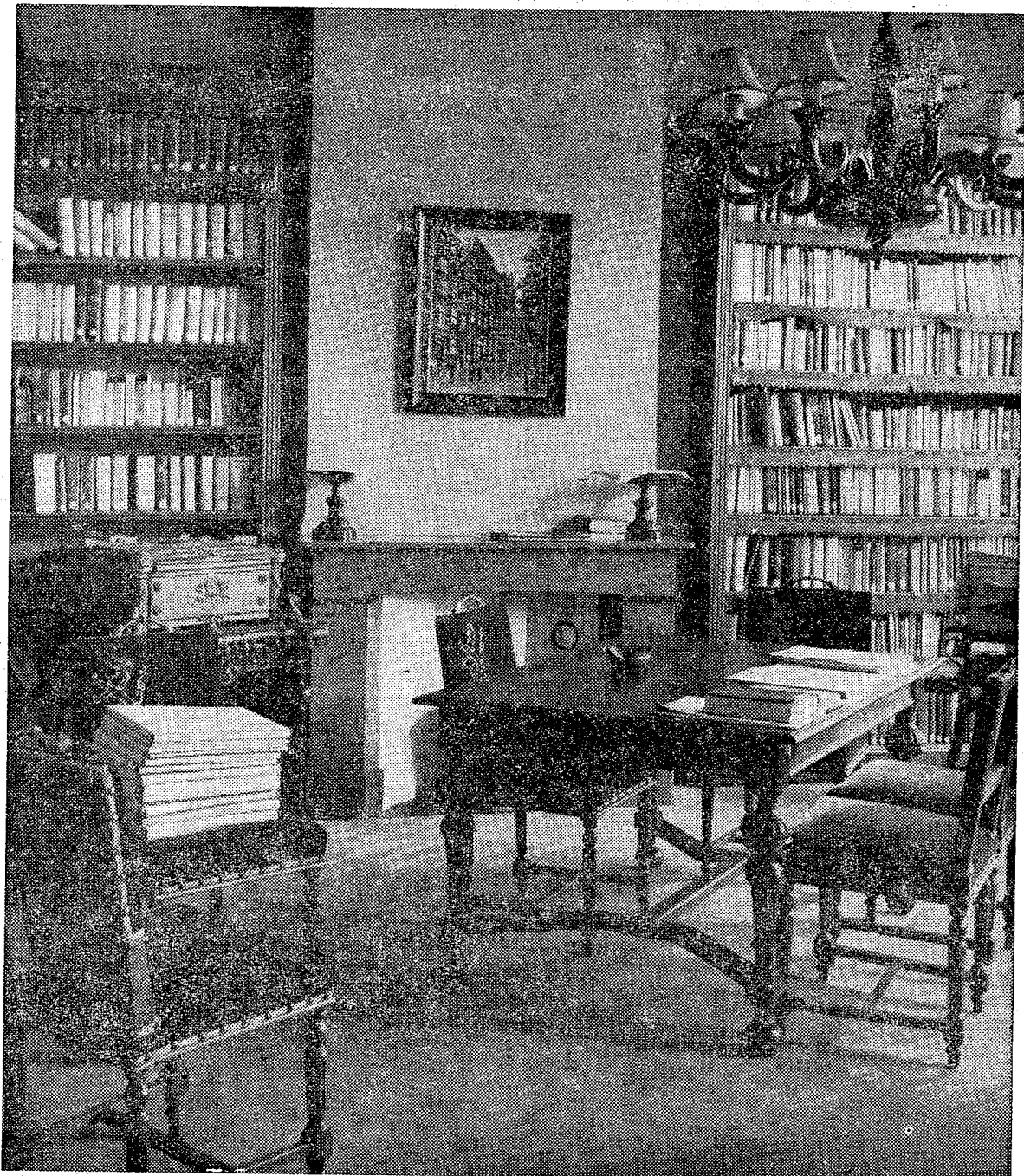
Wij denken hier aan het maandblad „Anti-Revolutionaire Staatkunde”, een blad waarin men tracht wetenschappe- lijke fundering en praktische vraagstuk- ken te belichten. Het laatste niet het minst door de vragenrubriek, waarin inderdaad lijnen getrokken worden waarmee onze partij haar winst kan doen. En hetzelfde kan gezegd worden van de vragenrubriek in de Magistra- tuur, het blad van het Verband van a.r. gemeente- en provinciebestuurders. Ook van dit Verband neemt de Kuyperstich- ting het secretariaat waar en menig be- stuurder van provincie en gemeente heeft de weg naar het Kuyperhuis ge- vonden.

En weer stuit men hierbij dan op de vraag of deze „trapsgewijze methode” ook in onze moderne tijd nog de juiste is. De wens om op A.R. Staatkunde een groter aantal abonnees te krijgen en dan het blad uit te breiden tot 48 pagi- na's, is alleszins billijk en moet ook uit- voerbaar worden geacht. Maar ook als dit blad de nodige 1000 lezers meer heeft en dus 2600 abonnees telt, ook dan kan men niet spreken van een verande- ring van methode. Om de massa op dit ogenblik te kunnen beïnvloeden is er iets spectaculairs nodig: iets dat indruk maakt en waarover men praat. In de moderne terminologie heet dat „een stunt”.

Weet u welke „stunt” op dit ogenblik, met de middelen die wij hebben, uitvoerbaar is? Deze: dat iedere anti-revolutionair vandaag nog alle laksheid, alle ongezone kritiek, alle „ja maars” overboord zet en zich vol enthousiasme gaat geven voor het werk van de partij. Als de kiesverenigingen die zijn ingedut — en diè zijn er! — eens wakker werden en de propaganda ter hand gingen nemen. Als zij gin- gen praten over de dingen die ons als partij bezig houden, met elkaar en met anderen. Als iedere anti- revolutionair weer het goud van zijn beginsel liet flonkeren in ons volksleven. Daar zou over gepraat worden — reken maar!

De bibliotheek

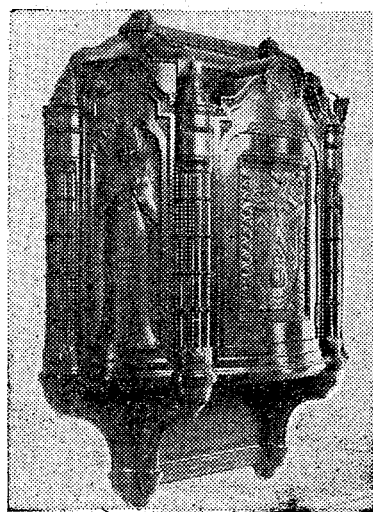
van f 25.000 dat u de bibliotheek besteedt, aan de hoge kant?” „niet!” zegt mr. Groen. van deze bibliotheek is wetenschappelijke hobby merklijk ten goede aan ge- revolutionaire volk. Er is ons land, waarvan de le- en eigen studie van de be- an de problemen doen als dat is altijd zo geweest en re, het koste wat het kost, ven. Ook het eenvoudige kiesvereniging moet zich

ALS IN EEN MUSEUM

DE KUYPERSTICHTING moge dan springlevend zijn en met haar werkzaamheden staan in de praktijk van dit roezemoezige leven — het Kuyperhuis heeft toch ook iets van een museum. Niet dat men bij het binnentreden onmiddellijk de indruk krijgt: hier heeft de tijd 50 jaar stilgestaan, integendeel: Abraham Kuyper zou zich in dit huis thans zeker niet meer thuis voelen. Daarvoor is er veel te veel (dikwijls noodgedwon- gen!) veranderd. Maar er zijn nog duizend-en-een dingen die herinne- ringen oproepen aan dat grote verleden van onze partij toen Kuy- per als minister-president, dit huis bewoonde. Herinneringen ook aan Groen van Prinsterer en aan Fabius, aan Idenburg en aan Colijn.

Te beginnen bij de grote foto hierboven: een van de twee „Kuy- perkamers”, de studeerkamers van de dominee-staatsman, waar hij vele uren heeft gesleten. Met op- zet gebruiken we hier het woord „dominee”: in deze beide kamers vindt men n.l. het grootste deel van de theologische bibliotheek van Kuyper. En aan de tafel die men in het midden ziet staan schreef hij — naar de overleve-

ring wil op zondagmorgen! — zijn befaamde artikelen voor De He- raut.

Men heeft deze beide kamers zoveel als maar mogelijk was ge- laten in de stijl waarin ze in Kuy- pers tijd waren. Vermoedelijk is er wel wat andere stoffering, want voor en vooral tijdens de oorlog is er wel het een en ander verdwe- nen, maar men zou het zo kun- nen stellen: Kuyper had hier in die dagen kunnen wonen. Alleen de divan ontbreekt. Op die divan nam deze aardse grote's avonds precies om negen uur een ogenblikje rust.

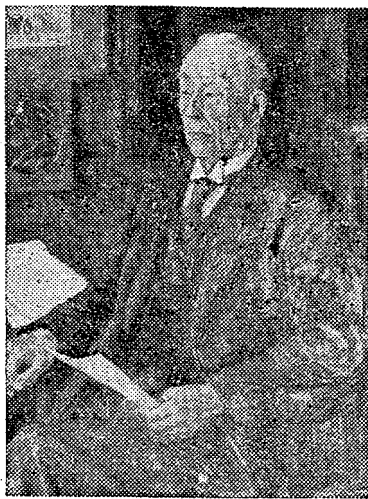
De kleine foto hierboven is een sigarenkastje, dat in 1912 aan Kuyper werd aangeboden door de anti-revolutionaire partij ter ge- legenheid van het 25-jarig bestaan van De Standaard. Men ziet er het door Kuyper zelf ontworpen wapen op met zijn lijfspreuk: „Terar dum prosim”. De bedoeling van dit wapen is n.l. deze: men ziet een aantal duigen van een vat met een vuur daarin en een hoepel eromheen. Een ouderwets vat werd n.l. gemaakt met behulp van een vuurtje. Het vuurtje trok de duigen krom zodat de kuiper er de hoepel omheen kon trek- ken. Het vuur moest dus verteren

om het samenvoegen van het vat mogelijk te maken. Daarom zei Kuyper: Terar dum prosim — ik moge verteren als ik maar van nut ben.

Een andere foto uit het „mu- seum”: een portret van dr. H. Col- lijn, hem aangeboden bij zijn ze- ventigste verjaardag. Het is een van de vele portretten van de anti-revolutionaire leiders.

Het zou te ver voeren om alles op te sommen aan curiosa, som- mige waardevol en sommige al- leen maar als herinnering, die verder in het Kuyperhuis te be- wonderen zijn. De grootse historie van onze partij ontvouwt zich hier voor u — en men moet wel heel erg „verzakelijkt” zijn wil men niet een ogenblik onder de indruk kom- men.

En nu rest ons nog één fototje: het is van een gipsplaquette van dr. Schaepman, Kuypers rooms- katholieke vriend. Het hing (en hangt nog) aan de achterzijde van het bureau waaraan hij placht te werken. Aan die achterzijde ston- den een paar stoelen en een tafel; daar placht Kuyper 's ochtends zijn ontbijt te nuttigen. Oog in oog met Schaepman...!

Internationaal contact van jonge protestanten

De Arjos
in Worms

VANAF 1954, toen de Arjos tot de Internationale Unie van Jonge Christen-Democraten toetrad, is er door ons naar gestreefd om in Europees verband een conferentie van jonge protestanten te beleggen. Voor uitwisseling van gedachten en voor de gezamenlijke bezinning op de vragen waarvoor wij in Europees verband staan werd dit door ons van grote betekenis geacht.

In het kader van de U.I.J.D.C. heeft nu van 5—7 oktober een conferentie van jonge protestanten plaats gehad in Worms, gelegen in de lieflijke Rijnvlakte. Wij waren daar de gast van de Junge Union en er kan worden gezegd, dat onze Duitse vrienden zich op voortreffelijke wijze van hun taak hebben gekweten.

Aanwezig waren 9 afgevaardigden van de Arjos, 12 Duitsers, waaronder Dr. Stoltenberg de voorzitter van de Junge Union, en 6 Zwitsers. Eén van de waardevolle gevolgen van deze conferentie is, dat wij nu ook een beter contact met de Zwitsers hebben gekregen.

Een moeilijkheid in Zwitserland is, dat daar twee christelijke partijen bestaan, tussen welke geen samenwerking bestaat. Er is de kleine (protestantse) Evangelische Volkspartij en de veel grotere Conservatieve en Christelijk-Sociale Volkspartij, die voor de overgrote meerderheid uit rooms-katholieken bestaat, hoewel ook wel een enkele protestant lid is. Door de historische ontwikkeling (protestantse kantons tegenover roomse kantons) bestaat er een vrij scherpe tegenstelling tussen de protestanten en de rooms-katholieken.

Het referaat van Dr. W. P. Berghuis over de Christelijke Staatsidee viel erg in de smaak. De voorzitter van de anti-revolutionaire partij gaf daarin een duidelijk en overzichtelijke uiteenzetting van de schriftuurlijke uitgangspunten bij de beschouwing van de overheid en de overheidstaak.

De overheid is Gods dienaar en heeft de taak de gerechtigheid en de vrijheid te dienen. Dat is het centrale punt.

De nationale soevereiniteit is daarbij geen doel in zich zelf.

Wij zien, dat de nationale regeringen in het huidige stadium de centrale opdracht recht en vrijheid te dienen naar binnen nog wel kunnen vervullen doch dat dit naar buiten in verschillende opzichten niet meer mogelijk is. Het is dan een gebiedende eis om voor die taken, waarvoor dat nodig is, supranationale organen in het leven te roepen.

Dat dit een geheel normale ontwikkeling is werd aangetoond met voorbeelden aan onze eigen nationale historie ontleend.

De tweede Hollandse referent was Mr. G. C. van Dam, secretaris van het protestants-christelijk werkgeversverbond. Deze gaf een uiteenzetting van de christelijke sociaal-economische opvattingen.

De twee andere referaten werden verzorgd door de leden van de Duitse bondsdag Mevrouw Dr. Rehling, geen onbekende in onze kring en Mevrouw Dr. Schwarzhaup.

De eerste hield zich voornamelijk bezig met de noodzakelijkheid van een christelijke politieke partijvorming, waarb. zij uiteraard vooral de duitse verhoudingen onder de loep nam. Het was merkwaardig daarbij te constateren dat de duitse evangelische christenen vooral op grond van de praktische ontwikkeling tot de conclusie zijn gekomen, dat alleen een christelijke partijformatie voor Duitsland redding kan brengen. „Wij hebben hier in de nationaal-socialistische machtsstaat wel op zeer bittere wijze ervaren waartoe het komt als het christendom uit het politieke leven wordt weggebannen. Neutraliteit bestaat niet” zo zei de zij „en telkens weer blijkt dat de christelijke levensovertuiging de beslissende scheiding teweeg brengt.” Overduidelijk blijkt dit b.v. bij de schoolstrijd, die in verschillende staten van Duitsland wordt gevoerd.

Een droevige omstandigheid is, dat van de zijde van de Evangelische Kirche in Duitsland zo weinig medewerking wordt ondervonden.

Mannen als Niemöller en Heinemann spelen hierbij een rol en in hun verzet tegen de herbewapening en in hun streven naar een neutraal Duitsland steunen zij eigenlijk de Russische buitenlandse politiek, werd in dit verband van Duitse zijde opgemerkt.

Dr. Schwarzhaup behandelde de taak die de protestanten, bij het streven naar Europese integratie, kunnen vervullen. Als belangrijke opdracht zag zij voor de protestanten weggelegd de speciale taak om er voor te waken, dat de idee der tolerantie één van

de wezenlijke bestanddelen van de Europese cultuur blijft. Het gevaar dreigt immers, dat wij misschien wel de overwinning behalen in de strijd tegen het goddeloze communisme, doch wat wij innerlijk capituleren door de strijdmethode van dat stelsel over te nemen in het onzerzijds hanteren van totalitaire middelen. In dit verband werd door haar aan Spanje gedacht.

In de resolutie die aan het einde van de conferentie eenstemmig werd aangenomen komen de volgende punten voor:

- 1 De gezamenlijke bezinning door ons als protestanten op onze door God gegeven politieke opdracht is van grote betekenis.
- 2 De soevereiniteit Gods over deze wereld brengt met zich mede, dat de staat geen doel in zich zelf is, doch dat deze haar taak vindt in de handhaving van gerechtigheid en vrijheid.

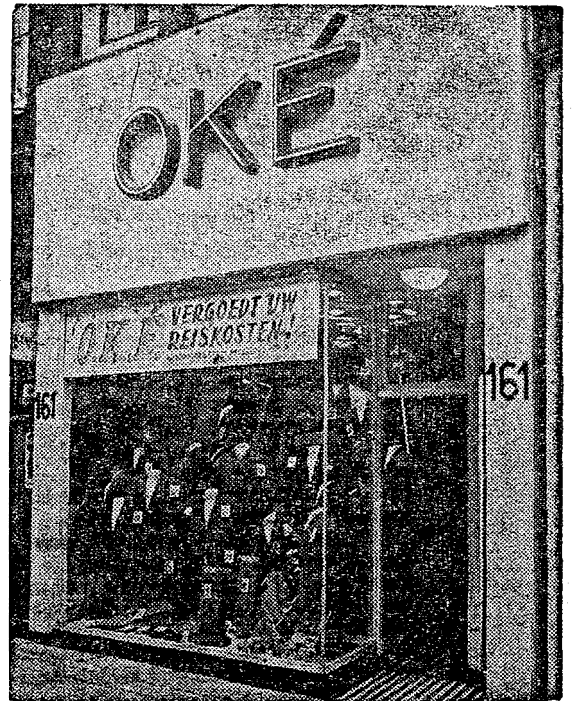
3 Juist om de gerechtigheid en de vrijheid te waarborgen is een Europese integratie noodzakelijk.
4 De verhouding staat-maatschappij is één van de belangrijkste vragen van deze tijd. Het is noodzakelijk dat de christelijke partijen in Europa zich sterker dan tot nu toe met de hier liggende vragen bezig houden.

Het was wel een goede gedachte om Worms als plaats van bijeenkomst te kiezen. Deze stad heeft toch telkenmale een zeer belangrijke rol in de Europese geschiedenis gespeeld. En voorts ook is het de stad waar Luther voor de rijksdag stond en waar de strijd om de reformatie der kerk één van zijn aangrijpende hoogten bereikte.

Helaas is er van de oude glorie van Worms, van de rijkdom aan kastelen, paleizen en burchten nagenoeg niets overgebleven. In de loop der geschiedenis is deze stad herhaalde malen verwoest. Alleen de romaanse dom, daterende uit de 11e eeuw staat er nog in het centrum van de stad als een majestueuze getuige van al hetgeen zich hier eenmaal heeft afgespeeld. Maar de herinnering blijft en de opdracht aan ons om de christelijke cultuur van het Avondland te bewaren en om uit de rijke erfenis van de Reformatie schatten te delven voor de opbouw van Europa.

feestelijke heropening

Kledingmagazijn Oké

vernieuwd.... verbeterd

Kledingmagazijn OKÉ

opgericht in 1912 is thans grondig gerestaureerd teneinde

met gepaste trots en in passende

omgeving haar gloednieuwe collecties

herenkleding

te kunnen tonen.

Wat de confectie-fabrikanten in binnen- en buitenland beden ten dage produceren vindt u bij OKÉ

Engeland, Zweden, Italië zijn met hun beste producten vertegenwoordigd en hun kleding hangt broederlijk naast het summum der Nederlandse industrie.

Om vast te stellen dat zeer fraaie confectie niet duur hoeft te zijn, slechts een klein prijsverschil uitmaakt ten opzichte van gewone confectie, zou u even onze nieuwe omgeving moeten binnenstappen.

U zou uw enthousiasme met het onze kunnen meten.

Iedere koper ontvangt als feestgeschenk 1 Sanfor overhemd met/of zijden das, kleur en dessin naar keuze.

Geef dit blad door!

N.V. Houthandel ARENSEN
Luttekepoortstraat 52
Telefoon K 3410-2109 — Harderwijk

HENSEN

Kantoren en Machinefabriek: Oostmaaslaan 203-233
Constructiewerkplaatsen: Eemhavenweg 125
ROTTERDAM
HIJSKRANEN — LIFTEN — LIEREN
INTERN TRANSPORT

161 NIEUWENDIJK 161
AMSTERDAM · TELEFOON 48539

Omdat wij overtuigd zijn, door middel van onze enorme collecties, ieder (zonder uitzondering) naar genoegen te kunnen bedienen, gaat onze openings-reclame vergezeld met het aanbod:
OF U WEL OF NIET SLAAGT, UW REISKOSTEN WORDEN DOOR ONS VERGOED.
PRETTIGE REIS NAAR AMSTERDAM!

Voor H.H. predikanten hebben wij speciale aanbiedingen in zwarte herenkleding.

DRUKKERIJ EN UITGEVERIJ
JOH. LUYK
 AMALIA VAN ANHALTSTRAAT 40-44
 EINDHOVEN - TELEFOON 4512

Periodieken
 Handelsdrukwerk

n.v. **Scheeps-
 bouw** v/h
Fa A. LANSER
 Sliedrecht
 Holland

N.V.
**HOUTHANDEL EN
 ZAGERIJ**
**P. C. van Drimmelen
 & Zonen**
 Zwijndrecht
 Tel. 4765 en 6446

Firma
C. Vermeer en Zoon's
 Fabrieken voor gebogen hout
 Tel. K 1894-1230 Ouderkerk a/d IJssel
 Ronde en ovale tafelanden
 Gebogen regels voor stoelen en fauteuils
 armleggers kappen regels stijlen enz.

Uw adres voor:
 DIRECTIEKETTEN
 BARAKKEN
 SCHOLEN
 ZOMERHUISJES
 enz. enz.

Fa Gebr. Timmer
 Houtbouw - Giessendam - Telefoon 62

N.V. Aannemers- en Handelsbedrijf
VAN OORD
 Hoogstraat 73a
Werkendam
 Telefoon 444

RJJSWERKEN
 GRONDWERKEN
 ASFALTWERKEN

**Scheepsinstallatiebedrijf
 „Nederland” N.V.**

Oostdijk 29, IJsselmonde
 Tel. 445 Ridderkerk
 (4 lijnen)

**Voortstuwings-
 installaties**
 van elk vermogen.

A. van der Werff
**Scheepsbouw en
 Bergingsbedrijf**

Verhuur dekschuiten en
 motordekschuiten
DOESBURG TELEFOON 275

**VAN LEEUWEN BUIZEN
 ZWIJNDRECHT**

Rijwielen direct van de fabriek
 Besparing / 60,- per fiets. Gratis prijs-
 courant. Zie nrs. 5-6 / 168.50 met knip-
 remmen, drie-versnellingsnaaf (org. S.-A.)
 aluminiumvelgen, enz. Franco huis. Ook
 gemakkelijke betalingscondities.

SIMBA-RIJWIELENFABRIEK
 's-Gravenzande, telefoon 673. Voor Noord-
 Holland: L. Couperusstraat 2. Amsterdam-
 W. telefoon 131448

**SERRES EN WARENHUIZEN-
 BOUW**
 N.V. AANNEMERSBEDRIJF
Boers en Vrijland
 Kantoor Molenstraat, 's-Gravenzande
 Tel. K 1748-538 en 738

„Nee, maar wél die van je vader! En die krijg je niet! Het gevaar scheen onafwendbaar en vandaag of morgen zou Denk je, dat ik niet weet, dat jouw vader er hels over is, dat jij met die meid gaat? Hij heeft groot gelijk: Wat moet zo'n lief diertje met zo'n boerekinkel beginnen? Ik ben goed inge- licht: Jouw bikkelharde vader zal jou nooit toestemming ge- ven om met die meid om te gaan, dat weet ik zeker.”

„Vader verandert misschien nog weleens...”
 „Nee, dat doet hij nooit! 'k Heb met mensen gesproken, die jouw vader heel goed kennen. Die ouwe van jou is zo conser- vatief als 't maar kan en daarom zal hij nooit van gedachten veranderen!”

„Dat is overigens mijn zaak,” antwoordde de jonge Mel- chior bedaard. „Als je maar goed weet, dat ik het beu ben, door jou zo ongeveer geschaduwd te worden.”

„Neem ze, zeg ik!” riep Lambooij. „Hoor je, wat ik zeg? Neem ze, ga je gang maar! Maar als ik 't weer op mijn heu- pen krijg vanwege die meid, sla ik je dood!”

Toen Lambooij dit gezegd had — hij had het uitgescheuwd — liep hij snel weg; het was, of hij de vlucht nam.

Plotseling stond Greetje Paans bij de jonge Melchior. „O, Melchior, ik hoorde wat Lambooij tegen jou zei,” begon zij zenuwachtig. „Ik hield me weg, maar ik stond in het gangetje naast het postkantoor en ik heb alles kunnen horen. O, ik stond duizend angstigen uit, Melchior. Ik dacht: Als hij je wat doet, dan...”

„Daar ben ik zelf bij, Greetje,” antwoordde de jonge Mel- chior geruststellend. „Je hoeft je over mij niet bezorgd te ma- ken, hoor.”

„Ik dacht: Dan help ik je, Melchior! Want jij hebt mij ook geholpen, toen met die zanguitvoering, weet je dat nog? Je nam het voor mij op en je schoot Nico te hulp toen hij afge- rost werd door de lompe jongens. Daar zal ik je altijd dank- baar voor blijven!”

„Hoor je nog weleens wat van dat opzichtertje, Greet?”
 „Nee, nooit... Gelukkig maar,” voegde zij er zachter aan toe. „Maar denk er om, Melchior, je moet goed op Lambooij letten. Hij is tot alles in staat en vandaag of morgen staat hij ineens met een mes voor je.”

„Maak je maar niet bezorgd, Greet.”

Maar Greet Paans maakte zich wél bezorgd over de jonge Melchior. Er werd van Greetje gezegd, dat zij 't niet zo nauw nam met de liefde en dat ze los van aard was, maar zij was toch nog altijd dankbaar voor het feit, dat de jonge Melchior destijds voor haar en haar vrijer opgekomen was. In een vijandige zaal was hij de enige geweest, die hun partij ge- trokken had. Nu was zij werkelijk beangst, dat de jonge Mel- chior te onachtzaam zou zijn, waardoor hij op een kwade dag door Lambooij te pakken genomen zou worden. Zij wilde Mel- chior helpen, hoe dan ook.

Toen zij de volgende dag de oude Lijnegang tegenkwam op de smalle dijk naar het poldergemaal, verzamelde zij al haar moed en sprak zij de norske boer aan.

„Lijnegang, ik durf het niet goed te zeggen, maar ik zou nooit meer rust hebben als er iets gebeuren zou met de jonge Melchior, want dan zou ik de gedachte bij me hebben, dat ik nagelaten heb, je te waarschuwen...”

„Wat is er nou weer aan de hand?” vroeg Lijnegang stug, doch tevens verontrust.

„Lambooij, een opzichter, loert op de jonge Melchior! Ik heb zelf gehoord, dat hij Melchior bedreigde...”

„Wanneer deed hij dat dan?”

„Gisteren. Ik stond in het gangetje naast het postkantoor en toen hoorde ik, dat Lambooij tot Melchior zei: Ik sla je nogeens dood...”

„Mijn jongen is oud en wijs genoeg om zich niet in de luren te laten leggen,” zei Lijnegang. Maar de onrust greep hem aan en hij vroeg:

„Waarom dreigde die opzichter m'n jongen dan?”

„'t Is om dat meisje... dat meisje van de ingenieur. Mel- chior moet goed uitkijken, want die opzichter is tot alles in staat. Ze zijn zo schielijk met alles, die lui van de brug. Ik weet het, want ik heb zelf...” Zij hield plotseling op.

Lijnegang knikte.

„Die Lambooij, of hoe die kwibus dan ook heet, heeft mij ook al eens te grazen willen nemen,” zei Lijnegang kwaad. Bijna op hetzelfde ogenblik had hij er spijt van, dit gezegd te hebben. Wat had zo'n meisje hiermee te maken? De dochters van Paans deugden niet, ze waren losjes en lichtjes... en nu stond hij zomaar aan zo'n meisje te vertellen, dat die verfoei- lijke opzichter hem ook al te lijf gegaan was.

„Lambooij is echt niet te vertrouwen, Lijnegang! O, ik ben zo bang, dat de jonge Melchior te lichtvaardig over dat dreig- ement van Lambooij denkt. En vandaag of morgen... O, ik moet er niet aan denken!...”

„Dankjewel voor de waarschuwing, meisje,” zei Lijnegang. „Ik zal tot Melchior zeggen, dat hij uit z'n doppen moet kij- ken.”

„O ja, hij moet oppassen, zeg hem dat maar!” Toen wees zij naar de eerste overspanning van de brug. „Ze werken er hard aan, hé? Waar je ook staat in 't dorp, van alle kanten zie je nou de brug!”

„Ja, ja,” zei Lijnegang peinzend, „dat zeg je goed, meisje. Van alle kanten is die brug te zien.”

„Net of het dorp er heel anders door geworden is.”

„Ja, ja, heel anders.” Toen draaide Lijnegang zich om en vervolgde zijn weg. Maar hij had de onrust nu opnieuw als zijn verschrikkelijke metgezel.

De angst omtrent het gevaar voor zijn jongen was ineens weer toegenomen. Hij dacht: — Stellig hangt Melchior iets ernstigs boven het hoofd, anders zou dat meisje van Paans mij er niet over aangesproken hebben.....

Hij wist, wat van de werklui aan de brug te verwachten was. Hij had immers zelf kennis met die kerels gemaakt. Op zijn wang droeg hij nog het litteken van een bokseugel.

zijn zoon de dupe worden van die kerels. Het ging om die meid van de ingenieur. Natuurlijk, er was vrouwvolk in het spel. Voor andere dingen maakten die lui zich niet druk.

Ineens greep een grote angst hem aan. Als zijn jongen iets heel ernstigs mocht overkomen, zou het eigenlijk de schuld van de brug zijn..... Die brug was er oorzaak van, dat zijn vier letterbomen geroid waren. Alle narigheden, alle kommer en zorg van de laatste tijd vonden oorzaak in de brug, die de hele streek een ander aanzien begon te geven en ook de mentaliteit zou wijzigen. Lijnegang hief voor de zoveelste maal zijn vuist op naar het grote werk, dat nog altijd in uitvoering was. Ach, hij stond machteloos, er was niets tegen te doen. Hij kon overal de brug de schuld van geven..... maar wat hielp dat? Schuld of geen schuld, maar als de jonge Melchior eenmaal het slachtoffer geworden was van verhitte kerels, wat hielp het dan om zich af te vragen, wie de schuldige was?

Plotseling kwam er een plan in hem op: Hij zou die Lam- booiij gaan opzoeken en hem waarschuwen, de jonge Melchior geen kwaad te doen. Hij zou de opzichter bezweren, geen geweld te gebruiken tegen zijn jongen.

Lijnegang voegde de daad bij het plan, dat ineens in hem opgekomen was. Hij zette koers naar het grote werk en hij voelde, dat hij zelfs zóver zou willen gaan, dat hij de opzichter smeken zou om de jonge Melchior met rust te laten. Desnoods zou hij Lambooij, die hem toch zelf ook al zo toetgetakeld had, smeken om zijn jongen geen strobreed in de weg te leggen.

Maar zou dat voldoende zijn?

Het ging om die meid..... Als de jonge Melchior die ingenieursdochter niet zou willen laten schieten, zou vandaag of morgen Lambooij toch weer helsnijdig worden en dan zou jaloersheid hem tot de verschrikkelijkste daden kunnen brengen. Er was tenslotte maar één ding, dat hij zou kunnen doen: De opzichter smeken, niet meer naar de dochter van de ingenieur om te kijken.....

En dat deed hij inderdaad.

Lambooij keek vreemd op, toen de oude Lijnegang bij de werkkeet verscheen. Hij werd vuurrood; even scheen het, dat de opzichter zenuwachtig zou worden en weglopen zou.

Lijnegang deed zo kalm en rustig mogelijk zijn woord. Hij zei zonder omhaal, wat hij op 't hart had.

Lambooij, toen hij de naam van de ingenieursdochter uit de mond van de boer hoorde rechte zich. De rode gloed, die op zijn gezicht gekomen was, verdween snel.

„Wat wil jij eigenlijk?” vroeg hij bars. Hij ging recht voor de oude boer staan.

„Laat die meid over aan mijn jongen,” zei Lijnegang. Er klonk nederigheid in zijn stem.

„Man, waar praat je over?”

„Ik zeg dat, omdat het voor jullie allemaal het beste is. Gedane zaken nemen geen keer, daarom wil ik je vóór die tijd waarschuwen.”

„Jouw zoon heeft zich niet met Paula te bemoeien.”

„Dat wilde ik ook wel,” antwoordde Lijnegang. „Eén ding moet je goed weten: Ik wou, dat die meid nooit in deze buurt gekomen was. Ik ben boer, ik heb mijn ergevoel. 'k Zag mijn jongste jongen liever met een flink boeremei: je. Maar ze willen niet anders, ze hebben iets in elkaar gezien. Mijn jongen wil niet anders en die meid wil niet anders. 'k Heb dikwijls genoeg geprobeerd, Melchior tot andere gedachten te brengen. Maar de liefde zit al diep ingevreten bij die twee. Zo diep als roest in oud ijzer. Er is niets tegen te doen. Kijk jij niet meer naar die meid om, — dát is wat ik je vragen wil. En bemoei je ook niet meer met het gaan en staan van mijn zoon.”

Lambooij dacht na.

„Ik kan veel beloven,” zei hij tenslotte. „Ik kan jou gerust- stellen en zeggen: Leg je hoofd maar rustig neer, ik vergeet Paula Santemeijer. Dat zou misschien verstandig van me zijn. Maar wie zegt, dat ik mijn woorden kan nakomen? Soms denk ik: Die meid moet me niet, wat zou ik me druk maken over dat creatuur? Er is geen handvol, maar een landvol..... Maar zulke gedachten duren niet, Lijnegang. Als ik weer een kuur krijg, wil ik haar hebben en dan sla ik alles tegen de vlakke wat me in de weg mocht komen.....”

„En dan kom je in 't gevang terecht,” waarschuwde Lijne- gang. „Minnenijd brengt dikwijls moord en doodslag teweeg.”

Plotseling vroeg Lambooij:

„Wil jij 't bij de politie sussen..... je weet wel, toen van die avond, toen we bij vergissing jóu te pakken hadden?”

— Nee, vast niet, wilde Lijnegang zeggen. Heel zijn hart kwam er tegen in opstand om deze rauwe kerel nog te helpen de dans te doen ontspringen. Maar ineens dacht hij: — Ik moet mezelf wegcijferen, mijn haat tegen die opzichter wegcijferen..... 'k Moet alleen denken aan de belangen van mijn jongen.

„Als jij niet meer omkijken zal naar die meid..... ja, dan wel,” zei hij. „Dan zal ik al 't mogelijke doen om die zaak in de doofpot te doen stoppen. Maar dan moet jouw woord zo onwrikbaar zeker zijn als 't mijne is.”

„Zal je geen kwaade getuigenissen over mij en mijn maats afgeven?” vroeg Lambooij. „Zal je bij alles wat je over die zaak zegt, ons de handen boven 't hoofd houden?”

„Ja,” gaf Lijnegang ten antwoord. „Ik zal naar mijn ver- mogen de zaak kleineren en verlichten.”

De opzichter scheen gerustgesteld te zijn.

„Laten we er een biertje op gaan nemen in De Rode Leeuwin.”

„Nee,” zei Lijnegang. „Mijn woord moet je genoeg zijn — en in 't café kom ik niet, dat is geen plaats voor christen- mensen.”

(Wordt vervolgd)

Van der Spek
 Machines
 Gereedschappen
 Aannemersartikelen
Rotterdam
 Wolphaertsbocht 214

**Luchtbehandeling
 voor schepen
 en gebouwen**
NIMA Zwijndrecht
 TEL. K 1850-5382

**Bloemistknechten
 gevraagd**
 Voor vakopleiding is te Aalsmeer
 goede gelegenheid
M. C. VAN STAAVEREN, Aalsmeer
 Hornweg 24

HOTEL PENSION „DREYEROORD“
Telefoon 3169 - OOSTERBEEK

Koopt een goed kostuum

enorme keuze tegen uiterst scherp gestelde prijzen.
De eerste reis is lonend

DUTHLER
VARSEVELD

UW ZENUWEN

wordt U volledig de baas met

NEUROTONIC

niet verdovend, maar genezend

Het zenuwpreparaat van deze tijd

DRUKKERIJ

WED. G. VAN SOEST

★

AMSTERDAM

SINGEL 52-54 - TEL. 47137-47737

C. Lind & Zoon

KASSIERS EN COMMISSIONAIRS IN EFFECTEN

Kelzersgracht 546 - Amsterdam

Telefoon

41154 31369, 34213, 30214

Effectenbeurs Nis 8,

Telefoon 49325 en 46640

ADMINISTRATIE VAN VERMOGENS
EFFECTENZAKEN VERZEKERINGEN

AVONDMAALSTELLEN

DOOPBEKKENS

OFFERSCHALEN enz.

in Zilver en Pleet-zilver.

Op aanvraag worden U de prijscourant en afbeeldingen gratis toegezonden. Franco verzending door geheel Nederland.

D. J. H. EIKENDAL

Bergstr. 12 - Tel. 2038 - Wageningen

Pedalion Organ Cy.

De studerende organist die door eigen nauwgezette studie technische moeilijkheden wil overwinnen, stelt zich met een eenvoudig huisorgel niet meer tevreden. Voor de beoefening van het pedaalspel is het moderne twee klaviers PEDALION een onmisbaar instrument.

Vraagt catalogus en condities aan bij

Fa R. van den Burg

AMERSFOORT

Arnh. straat 8 - Telefoon 3877

Vraagt steeds

Zoetermeer's Roem

de fijnste margarine

Firma Gebr. van der Spek

Zoetermeer Telefoon 49

Accountantskantoor

S. M. STOLP

★

Leiden Oudewater

Tel. K 1710-26318 Tel. K 3486-486

BONGERS WAGENINGEN

Verhuizingen Verpakkingen -

Meubelopslag

Intern autotransp. Zweden.

Zwitserland enz

Telefoon 2725 - Law Allée 88

JUTE ZAKKEN

voor binnenland en export
Een vertrouwensartikel!

NOORD NEDERLANDSE ZAKKEN.

HANDEL N.V. GRONINGEN

EEMSKANAAL N.Z. 46

Telefoon 31345 (3 lijnen)

Telegramadres „Jute“

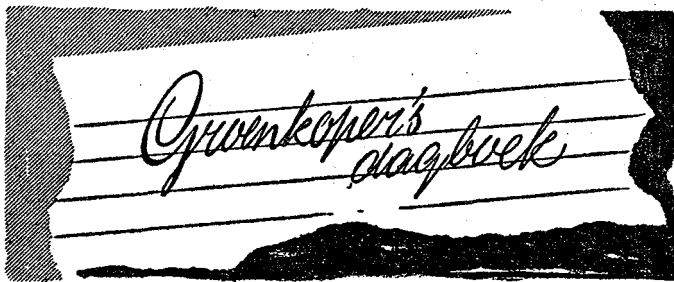
1
OCT.

Hoewel mijn lijfblad in de datum van de krant vandaag oktober met een c schrijft, doe ik het maar met een k. De k van de kou. Want ik zat

heus te bibberen aan mijn schrijftafel. Niet dat ik te krenterig ben om de kachel aan te maken, maar er waren geen kolen. De brandstoffenhandelaar zei eenvoudig: „ze zijn er niet“ en daarmee basta. Dat laatste zei hij wel niet, maar daar kwam het wel op neer. Ik houd ervan de zaken principeel te ontleden. Ook op het brede terrein van de huisbrand. Prof. Zijlstra — zo redeneer ik — is niet voor niets een groot man in de K.S.G. en ergens hebben wij toch — Z.E. en ik — dezelfde kolen- en staalbelangen. Zó moet u het zich voorstellen. Wij stoelen op hetzelfde staal als we op eenzelfde soort ijzeren stoel zitten en we stoen ook samen als we op hete kolen zitten. En dat is de laatste weken nog al eens gebeurd! Goed. Ik heb dus onderzocht, waarom mijn brandstoffenhandelaar zo weinig kolen heeft. Er zijn een aantal aanwijsbare gronden. Punt 1: er is nu eenmaal een huisbrandkolentekort in Europa; punt 2: enkele mijnen zijn buiten werking gesteld en daarvoor in de plaats zijn geen nieuwe lagen aangeboord; punt 3: een aantal slimme mensen, die op olie-stoek waren overgegaan, hebben in allerijl op berichten over halsstarrigheid van president Nasser kolen ingeslagen, mensen, op wie men als klant niet meer gerekend had; punt 4: ...ik vind het al genoeg. Intussen heb ik met moeite en pijn één mud tegen zomerprijs binnengekregen. Antraciet, de modekleur tegenwoordig. Ik betaalde f 10,10. Zo heel erg is dat nu ook weer niet, want het zal de prijs wel wezen. Nee, weet u wát erg is, wat ik althans erger vind? Dat we nóg geen Kabinet hebben.....

2
OCT.

Lijfblad schrijft nu ook oktober met een k. Heeft het zeker te warm gekregen, hoewel het morgen toch weer tijd voor hutspot is. Op school leerden wij, dat die

uitgehongerde Leienaars die hutspot bij de ijlings vertrokken Spanjolen vonden. Dan vroeg de meester ieder jaar — ik heb dat van vrienden, denk niet dat ik altijd ben blijven zitten — wat zat er in de hutspot? En dan zeiden de kinderen: aardappelen, wortelen, uien, en klapstuk. Maar dat was niet waar, want de aardappel was toen nog onbekend. Dan had de meester schik! Tot ik eens, in mijn jaar, zei, dat al hadden wij geen aardappelen, de Spanjaarden die misschien wel hadden. Maar de meester zei „nee“ en daarbij bleef het.

3
OCT.

Komaan, heeft Mr. Burger gedacht, komaan, laten wij die prof. De Gaay Fortman eens polsen voor de portefeuille van Overzeese Rijksdelen. Hij is wel de informateur geweest, die dit departement heeft willen opheffen doch je kunt nooit weten. Als u het mij vraagt, vind ik het wel een beetje heel erg naïef. Net alsof die prof. De Gaay Fortman om een ministerszetel zit te springen. Ik geef toe, dat ik langzamerhand naar de mening begin over te hellen, dat het formeren van een kabinet, dat geacht wordt ook maar ergens op het Binnenhof vrouwen te hebben, geen sinecure is. Maar om nu bij voorbaat iemand te vragen, van wie men kan aannemen, dat hij „nee“ zal zeggen, vind ik niet alleen tijdverlies, ik vind het merkwaardig. Mij, ik zeg mij persoonlijk, mij lijkt het, dat iemand die zo iets doet bij voorbaat wetende, dat hij nul op het rekest krijgt, wel moet weten, dat hij de kans loopt te worden aangezien voor iemand, die de aangezochte, die wel móet bedanken in het daglicht stelt als iemand die onwillig is een portefeuille te aanvaarden. En dat hij ook

4
OCT.

Vandaag was het Dierendag. Van de eerste pagina van mijn lijfblad keek mij een vreemd hondje aan, dat namens alle dieren mijn bijzondere bejaarding op werelddierendag vroeg. Al zou ik daarvoor de tijd hebben, ik kom er niet uit. Mag je op zo'n dag een wesp vernielen? Of een mug onschadelijk maken? Mag je flitten en de muizenval stellen? Het zijn schadelijke dieren, zegt u. Wie maakt dat uit? Wat weten wij van de dieren? Spinnen zijn bijvoorbeeld helemaal niet schadelijk. Ik ben vóór dierenbescherming, maar op iedere dag. Ik word zo moe van al die dagen, al die bijzondere dagen voor dit en dat en voor zus en zo, dat ik blij ben, als er eens een dag zich aanmeldt zonder spelde en zonder bijzondere naam. Zo'n gewone dag in het leven van de mens. Zo'n dag, waarop je zeker weet dat wij nog steeds geen kabinet hebben. Tussen haakjes, prof. De Gaay Fortman heeft bedankt.

5
OCT.

Prof. Donner heeft ook bedankt. Om persoonlijke redenen. Wij mogen daarvan dus niets zeggen. Het betekent, dat hij het niet doet, dat hij om persoonlijke redenen geen minister van Overzeese Rijksdelen wil worden. Nu wil de V.V.D. plotseeling ook twee zetels, net als de A.R., lees ik. Voor mij is de vraag nog of de A.R., per se twee zetels in het kabinet wil. Ik heb dat nergens ver-

nomen. Dat zij in een bepaalde constellatie, waarin zij gevraagd wordt naar voren te komen twee zetels vraagt is heel iets anders dan dat zij bij voorbaat een claim heeft op twee zetels. Maar ja, het is moeilijk, ook voor de tegenstander, dat te begrijpen. Ik zie dat langzamerhand Prof. Romme wel weer aan het woord zal komen. Want hoe dat op te lossen is, nu twee hoogleraren bedankt hebben voor O.R., ik weet het niet.

6
OCT.

Misschien ben ik daarom wel wat al te groen-koper, maar ik had niet verwacht, dat de formateur mr. Roosjen zou aanzien als minister. Want hij kan weten, dat deze óók zou bedanken. Stel u voor, dat Mr. Roosjen het wel gedaan had. Wat denkt Mr. Burger wel van hem en van die hoogleraren en van ons allemaal? Zo iets van: „pietje, hier heb je een koekje en ga nu zoet spelen?“ Ik zou ook bedankt hebben. Soms is de politiek wel eens iets van geven en delen. Maar dit rijksgeven staat wel in vreemde contrast met rijksdelen.

Overigens ben ik blij, dat de heer Roosjen geen minister is geworden. Ik zou het betreuren als hij uit de kamer ging. En als dat dan toch moet, laat hij dan op defensie of op onderwijs komen, want van het zwaard en van het door de ether verspreide woord heeft hij kaas gegeten! Nee, ook al had hij er misschien een ogenblik aan gedacht, O.R. is niets voor Mr. Roosjen. O.K. en W. of D. maar ja.....

En zo zitten we maar te zitten zonder kabinet. Leidse hoogleraren hebben al een grote brief geschreven, waarin zij hun diepe teleurstelling uiten. Ik was erg in hun namen geïnteresseerd. Ik dacht, misschien vindt Mr. Burger bij hen een kandidaat? Je zult toch zoveel namen plotseeling in je bus krijgen!

William Groeneker

Overzeese Rijksdelen

• Vervolg van pag. 3

van justitie. Ook deze bewering is in strijd met de werkelijke feiten. De Gaay Fortman, als groot kenner van de West, heeft deze scheiding beslist voorgestaan. Wat hem voor ogen stond was de oprichting van een kleine secretarie op het departement van justitie, die er op zou moeten toezien dat zaken die bij rijkswet moeten worden behandeld, ook inderdaad bij een rijkswet aanhangig worden gemaakt. Deze secretarie zou dus het toezicht hebben op het naleven van de richtlijnen van het Statuut. De afdeling zou een „registrator“ zijn. De koninkrijkszaken zouden echter worden gecoördineerd in het rijkskabinet. De formateurs Drees en Romme hebben er aan gedacht het contact met de West te doen geschieden via het departement van Binnenlandse Zaken. Terecht heeft de heer De Gaay Fortman daartegen het bezwaar gemaakt dat dit niet juist was. Er zou naar buiten (uiteraard ten onrechte) de indruk gewekt kunnen worden dat de koninkrijksdelen in de West en gemeenten en provinciën over één kam geschoren kunnen worden. De N.R.C. vermog nog steeds niet in te zien waarom het departement van Overzeese Rijksdelen dient te verdwijnen. Coördinatie is nodig, zo zegt zij. Of dit nu gebeurt bij Binnenlandse Zaken, Justitie of Algemene Zaken — veel beter is het als er een minister van Overzeese Rijksdelen blijft. Dat komt de coördinatie ten goede. Een minister heeft een deskundige stem in het Kabinet. Het punt is echter dat deze minister geen volledige taak kan hebben. Vast staat dat hij zich niet meer kan bemoeien met Nieuw-Guinea en de Koninkrijksaangelegenheden. Dat is de

wens van de West. De taken die dan nog overblijven rechtvaardigen geen zelfstandig departement. De zgn. „consulaire“ taak, dient behartigd te worden door de gevormde ministers, hetgeen reeds in belangrijke mate het geval is. Dan blijven er nog over de inter-regionale contacten. Daar is geen departement voor nodig. Het is juist de wens van de West dat de economische, financiële en culturele zaken op basis van gelijkwaardigheid worden behandeld en dat Nederland zich beperkt in zijn toezicht op de uitvoering van verschillende projecten. Dat gebiedt nu eenmaal de autonomie.

Koloniaal verleden

TOT slot nog één punt: De N.R.C. bestrijdt het a.r. bezwaar tegen de herinnering aan het koloniaal verleden als volgt: „Liquidatie is noodzakelijk omdat het departement sterke herinneringen oproept aan het koloniale verleden van de West. In dit verband mag nog wel eens herinnerd worden dat juist de bewindsman die tot nog toe de leiding van dit departement had, de te vroeg gestorven en ook in de West diep betreurde prof. mr. J. W. A. Kernkamp, de grootste voorvechter is geweest voor de totstandkoming van een waarlijk nieuwe rechtsorde in welk streven hij wel steeds dezerzijds, maar niet voortdurend volledig en van ganser harte van a.r. zijde is gesteund, indien wij ons bijvoorbeeld de grondwettelijke bezwaren van de toenmalige a.r. fractieleider, dr. J. Schouten, tegen het Statuut opnieuw te binnen brengen.“ Wij dachten zo dat de liberale N.R.C.

grondwettelijke bezwaren kon respecteren. Van a.r. echter klaarblijkelijk niet. Zij moet maar eens duidelijk maken dat de a.r. de totstandkoming van het Statuut heeft gefustreerd. Niets is minder waar. De heer Schouten persoonlijk moge dan grondwettige bezwaren hebben gehad, de zaak waar het om ging was hem dierbaar. Dat behoort de N.R.C. te weten. Met de N.R.C. hebben wij grote waardering voor het belangrijke werk dat wijlen minister Kernkamp op dit departement heeft verricht. Het Statuut was zijn werk. Het was de grootheid van deze uitstekende bewindsman, dat hij zichzelf overbodig heeft gemaakt.

Hoe nu de N.R.C. zich op de borst kan kloppen met de verklaring dat haar argumentatie vernietigend is voor de a.r. is niet erg duidelijk.

De N.R.C. die de totstandkoming van nieuwe rechtsorde, zoals zij zelf zegt, zo heeft gesteund, vergeet nu één belangrijk ding! Handhaving van het departement van Overzeese Rijksdelen zou in de West schadelijke politieke gevolgen hebben. En als dat als een paal boven water staat, dan passen de a.r. daarvoor.

Oplossing Kryptogram van vorige week

Horizontaal: 1. ijspegel, 4. zeeëgel, 8. bruinen, 10. minzaam, 11. rust, 12. agent, 13. ade, 16. nevel, 17. omzet, 19. Groet, 21. minus, 24. telg, 25. knaap, 26. punn, 29. vitrage, 30. dwinger, 31. ransels, 32. oerstom.
Vertikaal: 1. ijsberen, 2. prutsen, 3. gans, 5. eend, 6. granaat, 7. lommerd, 9. nagel, 10. manco, 14. ivoor, 15. ijzing, 18. betover, 19. gelaten, 20. tante, 21. maag, 22. spuigat, 23. centrum, 27. oase, 28. pier.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

OFFICIEEL WEEKBLAD VAN DE ANTI-REVOLUTIONAIRE PARTIJ

Hovelingen en Pers

In het midden van de vorige week zat in een hotel te Baarn een Engels journalist, in dienst van een sensatieblad met een miljoenenoplage. Deze journalist zat daar al uren te wachten en kon geen auto krijgen. Op verzoek van de particuliere secretaris van H.M. de Koningin heeft toen de kamerheer in buitengewone dienst Van Maasdiijk, president-commissaris van de N.V., die de Telegraaf uitgeeft en de meerderheid van de aandelen van de Haagse Post bezit, deze journalist met zijn particuliere auto afgehaald en naar Den Haag gebracht.

Twee dagen later stond in het Engelse sensatieblad een schandelijk verhaal over een complot, dat er naar streefde H.M. de Koningin tot aftreden te bewegen, een complot, waarin de Prins der Nederlanden en sommige ministers der Kroon meespeelden en waarvan de draden samen zouden komen ten huize van prinses Armgard.

De heer Van Maasdiijk ontkende, dat hij dit verhaal aan de journalist had opgedist, zoals deze beweert en volhoudt. In de Haagse Post verschijnen artikelen, die sommige feitelijkheden met het relaas van de Engelsman gemeen hebben. De heer Van Maasdiijk publiceert in de Telegraaf een artikel, waarin hij een met name genoemde minister der Kroon in de moeilijkheden betreft en overigens op hoogdravende wijze opwekt tot trouw aan de Koningin. Als verklaring voor de „lift”, aan de Engelse journalist geboden, heeft hij slechts een vreemd smoesje. Want niemand gelooft aan een Engels reporter, die in Baarn in een hotel tegenover het paleis is gestrand, en daar uren vergeefs zit te wachten, er niet weg kan komen, en daarom door een auto van een kamerheer naar Den Haag gebracht moet worden, nog wel op verzoek van de secretaris van H.M. de Koningin.

Een kamerheer heeft zich niet in te laten met journalisten, die sensatieberichten verspreiden over het koninklijk huis. Een kamerheer heeft zich te onthouden van kritiek op verantwoordelijke dienaren der Kroon. Een kamerheer maakt zich zelf onmogelijk, wanneer hij zich in een sensatieblad als de Telegraaf te buiten gaat aan politieke suggesties omtrent de positie van H.M. de Koningin. Dit klemt te meer, omdat deze suggesties in dezelfde lijn liggen als die van „de Derde Weg”. H.M. de Koningin wordt in een moeilijke positie gebracht, wanneer De Telegraaf, De Waarheid, De Derde Weg en De Haagse Post zich als haar beschermengelen presenteren, ook tegen de ministers der Kroon. Aan deze onhoudbare situatie moet snel en radicaal een einde worden gemaakt.

Hier ligt een zeer delicate taak voor het Kabinet. Het heeft de eigen rechten van H.M. de Koningin te eerbiedigen en er tegelijk naar te streven, dat door ongezonde, leugenachtige of staatkundig laakbare publicaties, waarin ministers worden aangevallen en waarin een camarilla aan het Hof, die reeds heel wat moeilijkheden heeft veroorzaakt, de hand blijkt te hebben, of in elk geval de medeverantwoordelijkheid slechts door onaanvaardbare uitvluchten weet te loochenen, de positie van de constitutionele Koning niet langer wordt ondermijnd.

Het ergste, wat het Nederlandse volk zou kunnen worden aangedaan, zou zijn, dat onverantwoordelijke elementen Oranje in een onhoudbare positie zouden manoeuvreren, terwijl zij, die als verantwoordelijke raadslieden der Kroon de eerst aangewezenen zijn om te helpen en te dienen, te lang lijdelijk zouden toezien.

Het spel kan beginnen

ZO treedt dan dinsdag a.s. het vernieuwde kabinet Drees voor de Tweede Kamer. Met spanning wordt uitgezien naar de regeringsverklaring van dit kabinet en misschien nog wel meer naar het debat dat daarop zal volgen. Er zal ongetwijfeld gedebatteerd worden over de schuldvraag van de lange crisis en over de vraag of dit kabinet Drees nu parlementair of extra-parlementair is. Dr. Drees heeft, tijdens zijn persconferentie, laten weten met deze vraag eigenlijk geen raad te weten. En dat is begrijpelijk, want na de oorlog zijn deze begrippen in de praktijk van de kabinetsformatie wel zeer vervaagd.

Belangrijker is echter te weten hoe de fracties zich tegenover dit nieuwe kabinet Drees zullen opstellen. Men kan wel aannemen dat daarbij de nodige gereserveerdheid in acht zal worden genomen.

Wij mogen blij zijn dat dit kabinet, na de slepende crisis er is, maar dat betekent nog niet dat wij er geweldig enthousiast over kunnen zijn. Daarvoor is de afgelopen weken te veel gebeurd. De brede basis moge gered zijn, dat heeft onze instemming, maar men kan moeilijk aannemen dat nu alles plotsling koek en ei zal zijn. De strijd tussen de partijen onderling, die de laatste jaren met zulk een felheid is gevoerd en die aan de regeerkracht van het kabinet tenslotte geen goed doet, zal wel voortduren.

De ministers kunnen zich echter troosten met de gedachte dat het niet eenvoudig zal zijn een ander soort kabinet te vormen. Dat heeft de crisis ons wel geleerd. Als de ministerploeg tenslotte blijkt een goed team te zijn, met een goede onderlinge verstandhouding, dan kan men van dit kabinet Drees beslissend

M. RUPPERT

...welkom in de Eerste Kamer...

wel wat verwachten. Hoe verdeelder de Kamer is, des te sterker zit over het algemeen het kabinet in zadel.

Als Antirevolutionairen kunnen wij blij zijn dat juist in dit kabinet weer de heren Algera en Zijlstra zitting hebben. Mannen, waar we vertrouwen in kunnen hebben. Dat hebben zij in de afgelopen vier jaar bewezen.

Wij weten het: het oude kabinet Drees lijkt verdacht veel op het nieuwe. De K.V.P., die van zes op vijf ministerzetels is teruggevallen (waartegenover staat dat Buitenlandse Zaken nu voor het eerst in r.k. handen is) heeft nu niet veel reden tot juichen over haar ministerploeg. Minister Luns is een bekwaam diplomaat, maar het gevecht op het binnenlandse front ligt hem niet bijzonder.

De ministers Struycken en Cals zijn stellig geen politieke krachtpatser.

Naar onze mening is minister Witte de bekwaamste van de K.V.P. ploeg in het kabinet, waarin ongetwijfeld ook Mej. Klompé een vooraanstaande rol zal spelen. In haar hebben wij de eerste

MEJ. DR. MARGA KLOMPÉ

...eerste vrouwelijke minister...

vrouwelijke minister in dit kabinet. Zij is een versterking van het „europese-element” in dit ministerie. Juist op het gebied van de Europese politiek heeft zij zich de afgelopen acht jaar met veel élan bewogen. Zij is gewend om als enige vrouw in colleges te zitten. Enige jaren lang heeft zij dit bijv. gedaan in het parlement van E.K.G.S. In Marga Klompé heeft het kabinet een harde werkster gekregen; weliswaar lang niet altijd voor de poes, maar voor de K.V.P. waarschijnlijk van groot belang.

De socialisten hebben gehouden wat zij hadden. Maar de personele bezetting van de „P.v.d.A.-ministeries” is ongetwijfeld versterkt. De ruil van v. d. Kieft voor Hofstra is een van die versterkingen. Aan de hetze tegen de nieuwe minister van financiën doen wij niet mee. Niet omdat hij een beminnelijk man is, maar omdat wij niet willen vallen in de halstrarrige fout der socialisten, die steeds op zoek zijn naar aanvaardbare en minder aanvaardbare antirevolutionairen. Wij weten dat de heer Hofstra socialist is. Wij weten ook dat hij kabinetspolitiek moet voeren. Zodra hij zou proberen typische socialistische idealen te vervullen zal hij bij de meerderheid van het kabinet op verzet stuiten. Zo liggen de kaarten nu eenmaal.

De heer Hofstra staat voor de moeilijke taak een oplossing te vinden voor de tekorten op de betalingsbalans en begroting. Dat is een punt dat wij bij de beoordeling van het toekomstige financiële beleid niet moeten verwaarlozen. En wat voor de heer Hofstra geldt, geldt ook voor de vrij linkse socialistische minister van justitie, de heer Sankalden.

Minister Staf is dan de enige C.H. minister. Was dit nodig? De C.H. had waarschijnlijk haar tweede minister kunnen redden als zij akkoord was gegaan met de A.R. suggestie om bij deze formatie gezamenlijk op te trekken. Daar is helaas niets van terecht gekomen. Als beide Prot. Christelijke partijen van de eerste dag der formatie af het dilemma hadden gesteld: vier prot. chr. zetels in het kabinet of wij doen samen niet mee, dan hadden wij nog wel eens willen zien wat er was gebeurd. Nu is de prot. chr. invloed in het kabinet verminderd en wij betreuren dat oprecht.

Tweede Kamerfractie

OP 6 november zal de a.r. Tweede Kamerfractie uit 15 man bestaan: de heren Bruis Slot, Roosjen, Biewenga, Hazenbosch, Verkerk, Fokkema, Van Eysden, Elbergen, Gerbrandy, v. d. Zaal, Smalbroek, Biesheuvel, Versteeg, Scholten en Meulink.

Het tweede voorzitterschap van de heer Bruis Slot is voorlopig gecontinueerd. Hij is dus de man, die na het vertrek van dr. Schouten, voor het eerst

het woord zal voeren bij de Algemene Politieke Beschouwingen. En de heer Van Eysden, die zich tot nu toe vnl. bezig hield met middenstandsproblemen, zal aan de Algemene Financiële Beschouwingen deelnemen.

Een der eerste taken van de uitgebreide Tweede Kamerfractie zal zijn het kiezen van een definitieve voorzitter. En ook zal het werkteerrein verdeeld moeten worden. Zolang de uitbreiding nog geen feit is, is dit laatste uiteraard reeds voorlopig gebeurd. Dat was noodzakelijk omdat de schriftelijke begrotingsvoorbereiding voortgang moest vinden. Zo heeft de heer Bruis Slot de algemene politiek en buitenlandse zaken voor zijn rekening genomen. De heer Roosjen: onderwijs en defensie. De heer Biewenga: landbouw en een deel van sociale zaken en volkshuisvesting en bouwnijverheid. De heer Hazenbosch: economische zaken E.G.K.S. en problemen betreffende Nieuw-Guinea en de West.

De heer Fokkema: maatschappelijk werk, volksgezondheid en een deel van onderwijs en defensie. De heer Van Eysden: financiën en middenstand. De heer Van Elbergen: wederopbouw en een deel van sociale zaken. Acht man dus, want de twee a.r. ministers vielen uit en hun vervangers zijn nog niet benoemd. Het lijstje is niet volledig. Maar het is indrukwekkend en in ieder geval een bewijs dat het Kamerlidmaatschap geen sinecure is.

In de huidige en toekomstige A.R. fractie zitten personen met grote bekwaamheden. Als deze fractie met woord en daad bewijst een team te zijn, dan behoeven wij als antirevolutionairen de huidige parlementaire periode niet met veel zorgen tegemoet te zien. Die teamgeest is een van de noodzakelijke voorwaarden om bij de verkiezingen van 1960 de nederlaag van 1956 te kunnen revancheeren.

Eerste Kamer

DE UITBREIDING van de Eerste Kamerfractie is tot één man beperkt gebleven. Naast de heren Anema, Algra, Diepenhorst, Hellema, Rip, Schipper en Tjalma, is de voorzitter van het C.N.V., de heer Ruppert, nu ook Senator geworden. Daardoor wint de Eerste Kamer in hoge mate aan belangrijkheid, want de voorzitters van drie grote bonafide vakercentrales zijn nu tot dit hoge college doorgedrongen: Oosterhuis (N.V.V.), Middelhuis (K.A.B.) en Ruppert (C.N.V.).

Men kan aannemen dat Senator Ruppert zijn partij geducht zal meeblazen. De debatten over sociale aangelegenheden zullen in ieder geval nog meer aan belangrijkheid winnen. De ministers komen het bekende drietal dus nu ook in de volksvertegenwoordiging tegen. Ruppert mocht op deze plaats dan ook niet langer ontbreken.

Van Senator Ruppert verwachten wij veel. Zo liggen dan de kaarten duidelijk op tafel. Het kabinet is er. De Kamers zijn bijna compleet. Het spel kan beginnen. De komende parlementaire periode kan nog wel eens bewogen worden, waarbij de vraag christelijke partijvorming of niet, allesbeheersend zal blijven.

Voor onze abonnees

De kwitanties voor het vierde kwartaal worden nu in gereedheid gebracht. Bespaar uzelf f 0.35 incassokosten en ons veel administratie door het bedrag van f 1.55 op gironummer 89673 ten name van de Anti-Revolutionaire Partij, Den Haag, te gireren.

Een belangrijke vergadering van

HET PARTIJCONVENT

- * Voor nieuwe activiteiten is f 40.000 uitgetrokken
- * Dr. Bruins Slot zal een toelichting geven op het beleid van de Kamerfractie
- * Minister Zijlstra zal spreken over de huidige financieel-economische toestand.

HET PARTIJCONVENT is bijeengeroepen op vrijdag en zaterdag 26 en 27 oktober a.s. Dit is eigenlijk de eerste maal dat het Partijconvent in het kader van de reorganisatie in een najaarsvergadering bijeenkomt. Geheel in orde is het echter nog niet. De statuten schrijven immers voor dat het partijconvent in de maand september in vergadering bijeen moet komen en het is nu toch weer eind oktober geworden. Er blijken dan ook wel bezwaren aan verbonden te zijn reeds zo vroeg in het najaar bijeen te komen. Op den duur zal het een en ander wel beter gaan functioneren.

Op de vergadering van vrijdagavond komen de huishoudelijke aangelegenheden aan de orde. Dan zullen worden behandeld de balans en de resultatenrekening van het Centraal Comité en van de Dr. Abraham Kuypersstichting over het jaar 1955 en de begroting van het Centraal Comité over het jaar 1957. De begroting van de Kuypersstichting voor dat jaar kon door onvoorziene omstandigheden niet tijdig gereed zijn.

Aan de leden van het Partijconvent zijn nu alle financiële gegevens in extenso verstrekt. Tot in de kleinste details zijn zij over de gang van zaken ingelicht. De financiële omstandigheden van de partij zijn hun geheel en al duidelijk. En de begroting geeft vanzelfsprekend gelegenheid te spreken over de activiteiten van het Centraal Comité in het komende jaar.

Nu is het best mogelijk, dat de financiële stukken heel eenvoudig onder de hamer door gaan omdat niemand er een verstandig woord over te zeggen heeft. Maar met de begroting ligt het uiteraard enigszins anders. Die begroting moet natuurlijk worden gelezen en beoordeeld in verband met de voorstellen, die het Centraal Comité heeft ingediend voor de komende wintermaanden. Op de begroting is voor propaganda activiteiten een aanmerkelijk hoger bedrag uitgetrokken dan in 1955 voor dit doel ter beschikking stond. Een bedrag van f 10.000.— is gevoteerd voor het houden van een aantal conferenties en een bedrag van f 15.000.— is bestemd voor regelmatige verspreiding, terwijl voortaan f 30.000.— per jaar in plaats van f 15.000.— voor het verkiezingsfonds zal worden gereserveerd. Alleen voor dit onderdeel van de begroting is dus een bedrag van f 40.000.— meer geraamd dan in 1955.

Op deze avondvergadering komen nog enkele formele punten aan de orde waarbij o.a. een uitbreiding van het Centraal Comité met drie leden.

MAAR de belangstelling van de leden is vooral geconcentreerd op de volgende dag. Volgens de nieuwe statuten zal dan de voorzitter van de Antirevolutionaire Tweede Kamerfractie worden uitgenodigd een uiteenzetting te geven over wat geschied is in de afgelopen parlementaire periode. Dit hebben we tot nog toe in onze partijorganisatie niet gekend. Het is natuurlijk niet zo, dat het beleid van de Kamerfractie wordt beoordeeld door het Partij Convent. Het is wel zo dat hierdoor wordt getracht de leiding van de Partij, in brede zin, meer dan tot nu toe te

betrekken bij het actuele politieke gebeuren, dat zich toch voornamelijk in de parlementaire sfeer afspeelt. Daarbij zal voor ditmaal de kwestie van de Kabinetsoormening wel in het middelpunt van de belangstelling staan. In 1952 hebben we speciaal daarvoor een aparte partijconferentie bijeengeroepen, in verband met het feit, dat de Anti-Revolutionairen aan de Kabinetsoormening hadden meegewerkt. Daartegen werden toen van verschillende zijden bezwaren geopperd. Ook zonder dat de statuten het dus voorschreven bleek er toch reeds behoefte te bestaan aan onderling beraad en rustig overleg, teneinde de dingen met elkaar door te praten.

Voor ditmaal zal de heer dr. Bruins Slot geroepen zijn een toelichting te geven op het beleid van de Kamerfractie, hoewel het inzonderheid de Minister Zijlstra is geweest, die tijdens de Kabinetsoormening heeft gevoerd. En ja, we zullen dan dr. Schouten missen. En dat is voor ons natuurlijk een beetje vreemd gevoel.

VOORTS zal Zijne Excellentie prof. dr. J. Zijlstra het woord voeren met als onderwerp: De financieel-economische toestand van Nederland. Een gedegen wetenschappelijk verantwoord en tegelijk duidelijke uiteenzetting staat ons te wachten.

We moeten het daarbij toch vooral goed verstaan, dat de economische politiek van zeer grote betekenis is. Het doorvoeren van sociale maatregelen is alleen verantwoord, wanneer de economische mogelijkheden daarvoor aanwezig zijn. Minister Zijlstra heeft weinig dankbaarheid geooft voor het doelbewuste, op prijsstabilisatie gerichte, economische beleid, dat hij in de achter ons liggende periode met zoveel élan en deskundigheid heeft gevoerd. Aan populariteit heeft hij klaarblijkelijk niet gewonnen. Maar voor zichzelf zal hij dan toch de voldoening hebben, dat hij op deze wijze heeft bijgedragen aan het doorvoeren van sociale verbeteringen. We zullen het voor lief moeten nemen, dat de Socialisten met ongenoeide brutaliteit zich opwerpen als de partij van de sociale vooruitgang. Zolang in Nederland de verhouding der partijen blijft, zoals deze vandaag is, waardoor alleen een Kabinet op brede basis mogelijk is, zullen de Socialisten ook steeds het Departement van Sociale Zaken als een onvervreemdbaar erfgoed voor zich opeisen. Maar dat mag ons niet weerhouden, al is dat misschien met partijpolitieke overwegingen in strijd, toch weer prof. Zijlstra in het front te plaatsen op een zo belangrijk Departement als dat van Economische Zaken.

AL MET AL wordt het een belangrijke vergadering van het Partij Convent. Met grote belangstelling wachten we het verloop der discussies af. Wij hopen dat deze discussies op hoog peil zullen staan en dat zij vruchtbaar zullen blijken voor het politiek beleid, zoals dat door onze partij op principiële basis moet worden gevoerd. De leden van het Partij Convent zullen zich daarom terdege op de vergadering moeten voorbereiden. De inschakeling van het Partij Convent is niet zonder bedoeling geschied. Daar moet ook iets uitkomen. Iets waarmee de partij is gebaat.

De laatste bladzijde

ER IS een „na-verkiezingsnummer” van Anti-revolutionaire Staatskunde verschenen, dat een begin kan zijn van vruchtbare discussie. In een serie artikelen is gehandeld over de nederlaag van 13 juni en wat daarmee in verband staat. Wat de oorzaken zijn en wat we nu hebben te doen. Wij bevelen deze belangrijke bundel artikelen met nadruk ter overweging aan.

ER IS in de artikelen een grote overeenkomst, wat de strekking betreft. Telkens komt naar voren, dat we leven in een tijd van verzakelijking. Het komt aan op nut en voordeel en beslissend is de vraag, wie toch het voordeligst is. En nu is de klacht, het verwijt of de bekentenis, dat we als partij, met name in onze propaganda, geïnfecteerd bleken te zijn door deze verzakelijking. Wij hebben ons gepresenteerd als een „voordelige” partij en bleken niet te kunnen oppieden tegen anderen.

Daarnaast of daarna volgt een andere klacht. Wanneer wij wél spreken over het beginsel, dan is het weer zo geweest, dat de actuele betekenis van dat beginsel niet duidelijk werd. Het bleef te veel theorie, en aan de kiezers werd niet duidelijk gemaakt, hoe dat beginsel een kracht is in het leven van vandaag en perspectief biedt voor de toekomst.

Die laatste opmerking is van véél belang. Zij raakt de kern van de kwestie.

WIJ GELOVEN, dat de Heilige Schrift de lamp is voor het politieke pad. Dat is een betere formulering, dan wanneer wij beginnen over levensbeschouwing en over principe. In de terminologie van onze tijd is „levensbeschouwelijk” tot een gevaarlijk woord geworden, veel gehanteerd in een constructie, waarbij het gaat om over en weer te eerbiedigen uitgangspunten.

Maar wij geloven, dat het Woord van God niet is óns uitgangspunt, niet aangeeft de startlijn, waar wij willen beginnen, maar aan ons is gegeven als een boodschap, een bevel, een gids, een leidraad, een waarschuwing, een aanmoediging, een belofte, een troost. En dan dit alles in geheel enige zin, doordat het van God komt, en door Christus is mogelijk gemaakt.

DAARMEE zijn we er niet. Het geloóf, dat het Woord van God een lamp op ons pad is, maakt het mogelijk, dat we op weg gaan. We zien het einde van die weg niet, maar we gaan op weg. Anders geformuleerd: het is niet zo, dat we met de Bijbel als gids alles kunnen zeggen over de toekomst, een plan en een beeld voor die toekomst kunnen tekenen; dat we een blauwdruk van die toekomst vinden in de Bijbel. Het wonder van het Woord van God is, dat het ons helpt op onze weg stap voor stap. Hoe meer we ons zelf kennen, hoe beter we weten, dat we geen reden hebben, om zelfverzekerd te spreken. Hoe duidelijker we ook zien, dat we ons zelf kunnen misleiden, door ónze wensen en plannen en theorieën op de klank af te dekken met een tekst of een halve tekst. Dat brengt ons er toe, om ootmoedig te spreken, wanneer het gaat over óns werk, maar toch blijmoedig en in groot vertrouwen voort te gaan en te roemen in God, die ons gebruiken wil als Zijn instrumenten in de politiek en ons daarbij nooit verlegen zal laten staan, en ons morgen door Woord en Geest zal leiden bij wat dán aan de orde is.

WIE als Christen in de politiek niet alleen wil staan als een strijdbaar man, maar als een wapendrager van Christus, die wil leven naar dat eenvoudige woord van Jacqueline van der Waals:

*Zo dan, als door een rieten fluit,
Bij zwijgend e i g e n stemgeluid,
Gods adem door mij henenblies;
Hoe grote winst bij kleen verlies.*

Dit betekent niet, dat we dus maar afwachten, totdat ons over bepaalde vraagstukken meer licht wordt „gegeven” in de „concrete situatie”. Het betekent wél, dat we voorzichtiger, ernstiger, vuriger en vromer proberen te dienen. Dat het gebeé inniger wordt, met minder frasen misschien, maar concreter en dus kinderlijker. En dat we ook meer trachten, omdat we samen hebben gebeden, elkaar tot een hand en een voet te zijn. Om zo samen een vaste koers te varen.

HET IS helemaal niet bedoeld als een verwijt, wanneer wij zeggen, dat deze bladzijde, deze laatste bladzijde in de serie artikelen in Anti-revolutionaire Staatskunde veelszins ontbreekt. Wij willen ook met dankbaarheid erkennen, dat meer dan één uitspraak in deze richting wijst, en het soms ook zégt, zij het dan soms in een minder eenvoudige en directe formulering. Maar de aangezochte auteurs hebben blijkbaar iets te veel het gevoel gehad, dat ze vanuit hun plaats, hun functie, hun standpunt, hun kerkelijke of maatschappelijke positie moesten spreken. In deze laatste bladzijde, waar het ten slotte om gaat, hadden ze het beste samen kunnen schrijven, nadat ieder „het zijne” had gezegd.

Gratis lezen tot 1 januari a.s.

Wie zich nu abonneert op Nederlandse Gedachten ontvangt de nummers die nog vóór 1 januari verschijnen gratis.

Ondergetekende verzoekt als abonnee te noteren:

Naam:

Adres:

Plaats:

Abonnement per jaar (f 6.20); half jaar (f 3.10); kwartaal (f 1.55).

Naam afzender:

Adres:

Plaats:

Te zenden aan de Administratie van „NEDERLANDSE GEDACHTEN”, Dr. Kuypersstraat 3, 's-Gravenhage.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), R. Gosker, Jac. S. Hoek, Prof. Dr. J. J. de Jong, S. J. Jonker, A. R. de Kwaadsteniet, J. D. Troostheide.
Secretaris: G. J. H. Griffioen.

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuypersstraat 3, 's-Gravenhage. Telef. K 1700-115935. Giro 89673. VOOR ADVERTENTIES: Kon. Wilhelminalaan 34, Leidschendam, Tel. K 1761-1646.

ABONNEMENTSPRIJS f 6.20 per jaar, f 1.55 per kwartaal, giro 89673.
STUDENTENABONNEMENT f 4.— per jaar LOSSE VERKOOP f 0.20.

* * Levenslang

Weer is een van de schandelijke schijnprocessen in Djakarta voorlopig ten einde. Ditmaal is de beklagde, de oud-officier van het K.N.I.L. Schmidt, tot levenslange gevangenisstraf veroordeeld.

De Nederlandse Regering heeft geruime tijd geleden reeds een witboek uitgegeven, waarin met de stukken wordt aangetoond, hoe het bij deze processen toegaat. De heer Soekarno is naar Moskou geweest, om daar te vertellen, dat hij zichzelf een leerling vond van Lenin. In elk geval lijdt het regime in Indonesië, dat slap is tegen de corruptie en dat weinig of geen moreel gezag weet op te brengen, aan een overmaat van revolutionair sentiment en kan het niet zonder sensatieprocessen tegen Nederlanders.

Daarmee is aan iedere Nederlander duidelijk, dat het dwaasheid is, te trachten, dit regime op enige wijze te verdragen te stellen en tot een vruchtbare samenwerking met Nederland te brengen. Dit regime moet leven van haat en van het in successie scheppen van moeilijkheden met Nederland. Zij, die zich „bezinnen” over de vraag, of Indonesië niet gecontenteerd kan worden ten opzichte van Nieuw-Guinea, moesten begrijpen, dat Indonesië niet gecontenteerd wil worden, omdat het revolutionaire regime in een corrupte wereld zich niet kan handhaven zonder haatcampagnes tegen weerlozen en onschuldigen.

Weerlozen en onschuldigen, maar die vaak dapper en ongebroken weten vol te houden en die er, naar wij hopen, iets van wéten, dat het Nederlandse volk met hen meeleeft.

Dat meelevens ligt onder een floers van menselijke machteloosheid, en wordt daardoor dieper en feller, al kan het soms geen andere uitweg meer vinden dan de enige, die immer blijft, de uitweg naar boven, in de smeekbede om recht.

* * Echo

In ons nederig dorp waren vroeger twee weerprofeten, twee oude, ervaren mannen, die konden inlichten over de koers van een onweersbui of over de risico's van regenbuien in de hooitijd.

Maar de heren waren jaloers op het auteursrecht. Als je tegen Geert zei: Olfert zegt, dat de zee deze bui niet néemt, en dat hij dus blijft hangen, dan was zijn reactie: dan heeft Olfert dat van mij.

De Leidse hoogleraren in de juridische faculteit hebben een vermanend advies gericht tot de kamerfracties, wat betreft hun houding en rechten tegenover de plannen van een kabinetsformateur.

Zodra dat advies was gepubliceerd, verklaarde de socialistisch liberale N.R.C., dat de bezwaren van háár redactie „weerklink hadden gevonden”. De Leidse wijsheid is een echo van de linkse wijsheid in Rotterdam. Althans volgens de N.R.C., die over zichzelf niet ontevreden blijkt.

* * Majoriteit

De heer Diepenhorst, C.H. lid van Ge-deputeerde Staten van Gelderland, hield een politieke rede. Hij sprak voor de C.H. jongeren, en vertelde hun, dat de C.H.U. binnen korte tijd de sterkste partij zou worden onder de Prot. Chr. partijen. Sterker dan de A.R. En dan, als de C.H.U. maar eenmaal de sterkste was, dan zou de samenwerking met de A.R. ook wel beter gaan.

Misschien denkt iemand, dat deze spreker bijzonder geschikt is, om daarover te oordelen. Hij was vroeger A.R. en zijn vader heeft zich voor de A.R. partij goed gewerd. En de heer Diepenhorst is nu een vooraanstaand man in de C.H.U.

Toch is er in zijn betoog iets, dat we niet begrijpen. Want het gebeurt wel eens, dat uit kringen van de C.H.U. gepoogd wordt, het verschil tussen A.R. en C.H.U. duidelijk te maken. De A.R. zouden dan nog al gebrand zijn op macht, gebaseerd op getal. Een beetje revolutionair vindt men dat dan. Maar de C.H.U. is tan van vreemde smetten vrij. Zij heeft een gulden regel: niet de majoriteit, maar de autoriteit.

Maar de C.H. heer Diepenhorst wil eerst de majoriteit van de C.H.U. verwerven, of althans deelachtig worden, en dan kan hij beter met de A.R. praten.

Wij hebben nooit speciaal me. die gulden regel geolpoteerd. Doch de redenering van de heer Diepenhorst is naar onze mening niet vrij van wereldgeleijkvormigheid.

Vijfentwintig jaar hoogleraar

OP 19 OKTOBER j.l. was het 25 jaar geleden, dat Prof. dr. J. Severijn het hoogleraarschap in Utrecht aanvaardde. Bij zijn aftreden in 1953 is hem een stijlvolle huldiging ten deel gevallen, die niet voor herhaling vatbaar is. Maar een groep van de jongste leerlingen meende, dat de genoemde gedenktag een goede gelegenheid bood, om de leermeester alsnog een „feestbundel” aan te bieden, dat meer en meer gebruikelijk eerbewijs, waarin een reeks van leerlingen en collega's zich nog weer op een andere wijze uitspreken, dan dat op een gewone huldiging kan gebeuren.

Deze bundel, getiteld *Wijsheid, Waarheid en Leven*, door de N.V. J. H. Kok te Kampen op fraaie wijze verzorgd is de jubilaris dan op 19 dezer als een nabloeï overhandigd. Hij bestrijkt het zeer actuele gebied van de „anthropologie”. Dat wil zeggen, dat de mens, met name de christenmens, er in enkele sprekende aspecten wordt beschouwd.

Het verschijnen van deze bundel geeft ons gerede aanleiding, om aan de persoon en het werk van Prof. Severijn op deze plaats aandacht te wijden. En dat uiteraard maar niet zo in het algemeen, maar bepaald in verband met zijn politieke activiteit.

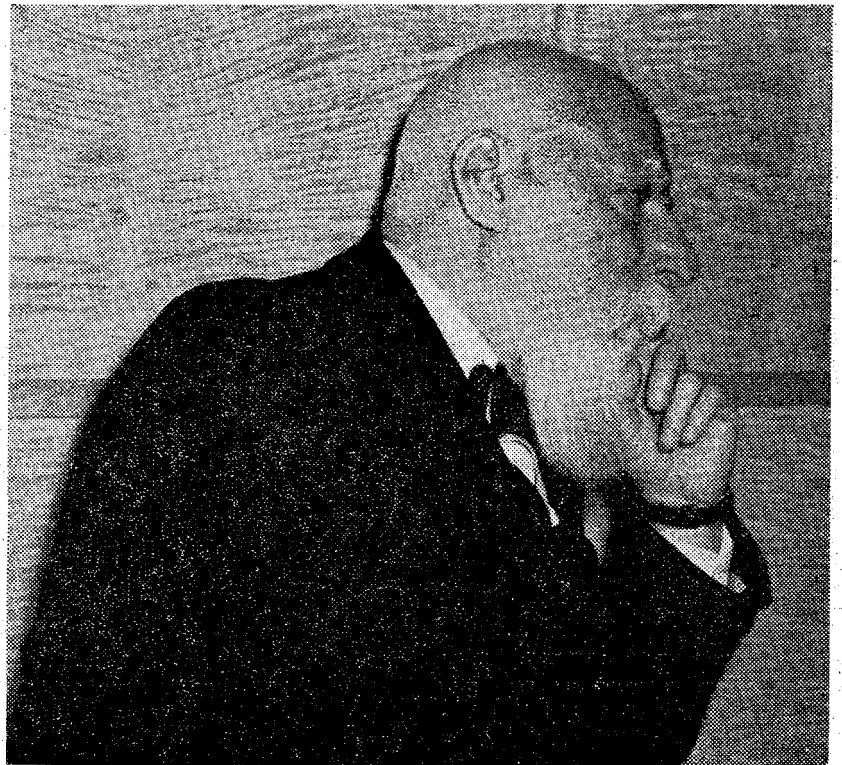
De feestbundel is, vanzelfsprekend bij het brede terrein, dat erdoor bestreken wordt, zeer bewust een torso. Volledigheid was wel het laatste dat erbij werd nagestreefd. Dat moge meteen antwoord zijn op de zeker wel opkomende kritische vraag, of het niet een veeg teken en een ergerlijk verzuim is, dat deze zo veelzijdige bundel niet is toegekomen aan het toch wel zeer belangrijke onderwerp: de mens in de politiek. Is het niet echt een staaltje van verschaald, „academisch” tewerkgaan, dat men dat heeft laten liggen?

Dat is het heel bepaald niet. Er was al genoeg en te veel, dat met voorrang om opname vroeg. Het lag voor de hand, dat deze allereerst academisch bedoelde bundel aandacht vroeg voor onderwerpen, voortvloeiend uit de door Prof. Severijn gedoede wijsgerige vakken.

Het zou echter wel heel vreemd zijn, dat een gereformeerd beoefenaar der wijsgerige vakken, erdoor zou worden afgetrokken van de theologie. Prof. Severijn doceert immers als bijzonder hoogleraar nog altijd de gereformeerde dogmatiek en langs die weg moet hij wel zeer geoefend zijn in het ontdekken van verbanden, wel meest negatieve, tussen wijsbegeerte en theologie. Zo komt naast de wijsgerige reeks een theologische te staan, waarbij de gereformeerde kerk en theologie centraal staan. Tenslotte kon het, gezien de belangstelling van de jubilaris voor het praktische leven, met name in de kerk, niet uitblijven, dat ook dat onder de loep werd genomen. Daar lag al wel iets van een compromis in, maar het mag toch wezenlijk heten, om de te vaak gemiste samenhang van „school” en leven” tot uitdrukking te brengen. Met name de politiek, in het concrete dan: de mens in de politiek had hier op zeer wettige wijze onderdak kunnen vinden. Maar dan hadden weer andere gebieden zich op hun beurt over achteruitzetting beklagd.

DIT ARTIKEL is daarom eerlijk en „dom” genoeg, mogelijke slapende honden bij voorbaat wakker te maken, maar te pogen, ze, nadat ze zich even op wettige wijze hebben mogen laten horen, alsdan de mond te snoeren. We signaleren dus op vrijmoedige wijze het „manco”, maar pogen in deze kleine bijdrage meteen, het enigmatische te vergoeden. Het moet dan wel, naar de gelegenheid van de dag, wat beknopt worden en van het weidser: de mens in de politiek zich toespitsen op het meer actuele: Prof. Severijn en de politiek.

Dat dit moeilijk anders kon zijn dan de anti-revolutionaire, kon van een gereformeerd leerling van Prof. Visscher moeilijk anders verwacht worden. Op de achtergrond van het streven van de „Gereformeerde Bond in de Ned. Herv. Kerk”, waartoe Prof. Severijn behoort en die hij nog steeds presideert, staat de strijd van de „Nadere Reformatie” en daar weer achter, op een wijze, die nog wel eens nader zal moeten worden opgeklaard, het Réveil. Daardoor wordt de geestverwantschap met

Prof. Dr. J. Severijn

Bildderijk, Groen en hun politieke denkwijze o.i. verklaard en ook doorzichtig, waarom de gereformeerde vleugel van het Réveil voor de anti-revolutionaire politiek koos. In 1929 liet Prof. Severijn, toen nog predikant in Dordrecht, zich vinden, om zijn pastoraat te verwisselen met het lidmaatschap der Tweede Kamer. Dat hebben velen, althans in zijn kring, stellig niet zo vanzelfsprekend gevonden, als het ons nu lijkt. Het wekte licht de gedachte, dat hier een eerstgeboorterecht werd ingeruild voor een schotel linzenmoes.

Toch heeft Prof. Severijn, zeer terzake, niet aan deze gevoelens toegegeven. Gereformeerden hebben immers van huis uit (Calvijn's Institutie!) een sterke belangstelling voor de politiek. Maar het mag dan ook niet worden verzwegen: de „politicofobie” (vrees voor de politiek) onder de gereformeerden in de Hervormde Kerk, was erg groot en is het nog sterk gebleven. Ze is wel begrijpelijk door een zich afzetten, altijd weer tegen Kuyper, maar doet anderzijds de kritische vraag aan hun adres richten: Weet gij wel, wat uw verwantschap met Nadere Reformatie en Réveil voor u betekent, bepaaldelijk op het politieke, anti-revolutionaire vlak? Sommige diepboorders menen hier mysticisme te moeten constateren, maar dat begrip is zelf zo overbelast en onduidelijk, dat het maar pover kan fungeren als verklareingsgrond. We zien hier o.i. meer verwarring en kerkelijke breuken veroorzaakt hier o.i. politieke scheuren.

We hebben er wijlen Prof. Visscher en nu Prof. Severijn dank voor te weten, dat zij de moed hadden en de kracht vonden, om in deze tegen de stroom op te roeien en te betuigen, dat het christenleven, als geestelijk leven, breder grijpt dan het kerkelijke en stichtelijke.

Zo hebben we respect voor deze beslissing van 1929. Want Prof. Severijn heeft stellig wel geweten, dat het „afdalen in de politieke arena” geen stil en gerust leven belooft. Dat moet voor een man met uitgesproken wetenschappelijke en wijsgerige aanleg dubbel zwaar vallen. Het moet nochtans, ongezoekt, een goede inleiding tot het komende academische ambt hebben gevormd. Wie immers toonde, als hij in zijn proefschrift, zich zo te kunnen inleven in een zo vreemde gedachtenwereld als die van Spinoza en diezelfde schone kunst in de Kamer verder heeft moeten beoefenen, kan datzelfde in het academische ambt bewerkstelligen en zo ongewenste wereldvreemdheid vermijden.

Er ligt dan ook stellig verband tussen Prof. Severijn's politieke activiteit en zijn hoogleraarstaak. Als hij zijn leerlingen later Aristoteles heeft te tekenen, en de wijze, waarop die de mens kent als „politiek wezen”, heeft hij stellig niet kunnen nalaten, vele gereformeerde christenen in zijn kring in deze in gebreke te stellen. En als zijn belangstelling voor Spinoza hem in contact brengt met diens typische mystiek,

die, ondanks vinnige kritiek op kerk en wereld, het niet verder brengt, dan van terzijde af te breken, zonder ook mee te dragen en te bouwen, dan heeft dat evengoed politieke consequenties gehad. We moeten echter erkennen, dat naar die kant zijn voorbeeld en voorlichting niet het best is verstaan. Het kamerlidmaatschap heeft maar kort geduurd, maar 2 jaar. Er was toch o.i. reden, om de principiële betekenis ervan, er breed bij stil te staan. Dat op het gebied van het onderwijs, hem als specialiteit toegewezen, door hem niet bepaald grote dingen zijn verricht, kan ons niet verwonderen. Jammer misschien, dat in 1931 het hoogleraarsambt dwong, de Kamer al vaarwel te zeggen. Het is vanzelfsprekend onvermijdelijk, maar wat zijn Wijsheid en Waarheid heel apart nodig ook in het politieke leven, opdat het met recht een hoofdletter verdiene en Leven zij! Plato wilde immers de politiek beoefend zien door de wijsgeren. Dat is stellig eenzijdig. We bedoelen zeker niet, de Kamer te vullen met professoren en theologen. Maar we begeren wel, dat de Wijsheid er hoog uitsteke boven politieke pienterheid; de Waarheid het winne van goedkope en zelfs van dure compromissen en het Leven zo de dood verdrijve, die zo licht in de politieke pot zit.

De Kamer werd dus in 1931 verlaten. De band aan de politiek, aan de A.R. partij bleef. Met name ijverde prof. Severijn ervoor, dat het „hervormd-gereformeerde volk” politiek wakker zou worden en vooral: eenstemmig. Dat is lang niet gelukt in de mate, waarop dat te wensen ware geweest. Maar de aanpak is blijvend waardevol. Prof. Severijn bleef jarenlang lid van het Centraal Comité der partij. Aan de poging van prof. Visscher, om een Christelijk Nationale Actie te beginnen, en zo bepaalde grieven, in verband met de partij gerézen, juist met betrekking tot de hervormden, ingewilligd te zien, heeft hij niet kunnen meedoen. De uitkomst heeft hem wel sterk in het gelijk gesteld. Het tekent hem als een trouw man, zeer gezind, om binnen de kring van de „gereformeerde gezindte” loyaal samen te werken en daarbij, wanneer zich strijd opdoet, die met open vizier te strijden.

De feestbundel, waarbij wij aanknoopten, is, naar we erkennen, maar een torso. Dat is heel het werk van prof. Severijn ook. En met name zijn aandeel in het politieke leven staat in dit teken. In zijn kring heeft het nadruk, dat wij hier, „in beginsel”, het heil deelachtig zijn. Ook dat spiegelt zich in zijn levenswerk.

Maar ook zij, die in het politieke leven staan, zullen prof. Severijn danken en waarderen. Hierom, dat hij, op het wijde gebied van Wijsheid, Waarheid en Leven werkzaam, daarbij inbegrepen het politieke gebied, wel nergens boven het torso kon uitkomen, maar nochtans zich geheel gegeven heeft, met hart en ziel en krachten.

Prof. Dr. S. VAN DER LINDE

De defensiebegroting voor 1957

DE BEGROTINGEN voor Oorlog en Marine voor 1957 zijn een getrouwe afspiegeling van de verwarring, die inzake het te volgen defensiebeleid in de boezem van de NAVO heerst. Zij draagt bovendien het stempel van een tendens die zich meer en meer beweegt in een richting, waartegen wij met klem hebben gewaarschuwd nl. een eenzijdige, blijvende oriëntering op de afschrikwekkende kracht van de massavergeldingswapens en het eventueel voeren van een oorlog daarmee. In feite drukt de NOTA ter algemene inleiding van de memories van toelichting zich positief op deze grondslag uit, doch zij laat theoretisch nog een gaatje open, dat op deze grondslag nog een heroriëntatie mogelijk is, wanneer in december a.s. de NAVO-ministerraad vergadert en dan zal letten op de nieuwste strategische inzichten. De NOTA formuleert de hoofdtaken van de NAVO strijdkrachten in geval van agressie als volgt:

1e. de gepleegde agressie door een krachtig strategisch luchtoffensief met atoomwapens te vergelden;

2e. daarnaast de eerste vandelijke acties op te vangen op een „schild“ van parate strijdkrachten, d.w.z. van soldaten en tanks, gesteund door tactische atoomwapens.

Onverbloemd is hier dus sprake van een „all out“ gebruik van A- en H-wapens. Over een alternatief gebruik van conventionele wapens wordt zelfs met geen woord gerept.

Wij hebben tegen deze orzels op dit moment geen bezwaren. Zij stamt uit de achterliggende periode, toen men zeker was, hetzij van een monopolie op het stuk van A- en H-wapens, hetzij van een zodanig grote voorrang, dat men met zekerheid erop kon rekenen, dat Rusland zich aan geen agressie zou wagen. Het zou tegenover een atomisch grote overmacht immers kansloos staan met de eigen, zij het overmachtige conventionele middelen! Doch deze verhouding loopt ten einde en deze premisse dient dus opnieuw onder de loep te worden genomen. Dat men dan het hoogst gevaarlijke ervan zal inzien is nog de zwakke hoop waarvan wij hieroveren gewaagden.

Lie hoop werd mede gesteund door het feit, dat Montgomery bij zijn bezoek aan ons land in augustus jl. en de daarbij met de Minister van Oorlog en de Chef Staf gevoerde besprekingen, naar verluidt, ernstig geadviseerd had thans de uitrusting van leger en luchtmacht niet aan te passen aan de moderne atoomoorlogvoering. Deze aanpassing zou voor de landmacht tussen 1960 en 1965 aan de orde komen. Onze hoop wordt echter thans verzwakt door het bij de begroting aangekondigde voornemen om de sterkte van onze veldlegerstroepen, d.i. onze bijdrage aan de NAVO, te verminderen en wel te brengen van vijf sterke op vier zwakke divisies. Dit zou hand aan hand gebeuren met de omzetting van één parate divisie in een paraat legerkorps van twee divisies. Hiermede zou reeds in 1957 een aanvang worden gemaakt, hetgeen slechts mogelijk is door een gelijktijdige reorganisatie van de divisie op atomische basis d.w.z. van geringere sterkte.

Haastige spoed....

Wat in deze aangekondigde maatregel treft is de eerste de haast die thans met de reorganisatie van de divisie op atomische basis wordt gemaakt, in afwijking van het advies van Montgomery en in tegenstelling met de afwijzende houding die de Minister van Oorlog bij vorige begrotingsbehandelingen tegenover al te voortvarende Kamerleden heeft betracht.

Ten tweede, dat de Minister, die tot nu toe elke vermindering van de sterkte van het veldleger met kracht heeft afgewezen, thans een sterke aderlating in het vooruitzicht stelt.

Ten derde, dat deze aderlating geen steun vindt in de NOTA, want deze

Een actiefoto, genomen tijdens de onlangs gehouden herhalingsoefeningen.

sprekt wel van een NAVO-herwaarding van de behoeften aan personeel en materiële reserves, welke eerst later dan na 30 dagen na mobilisatie ter beschikking kunnen komen, doch niet van een herwaarding van dit soort krachten, die vóór die tijd mobilisabel zijn, d.w.z. onze mobilisabele divisies.

Is de Minister dan op eigen houtje aan een herwaarding begonnen en is dit wellicht een gevolg van de noodzaak tot bezuiniging, omdat het defensieplafond niet verhoogd is tot het bedrag dat hij noodzakelijk achtte om de huidige plannen te handhaven met een verlegging van het accent naar de luchtmacht?

Het heeft er alle schijn van en dan dient dus te worden geconstateerd, dat bij het nieuwe defensiebeleid de landmacht het kind van de rekening is geworden. Wij mogen toelichten in welke mate.

Tussen twee muren

Nederland heeft thans één parate divisie plus het daarbij behorende deel aan legerkorpsstroepen. De sterkte van de divisie kan daarbij op rond 18.500 man

nemende dat de nieuwe divisieorganisatie zich naar het Duitse voorbeeld richt dan zal de sterkte 13.000 à 14.000 man belopen, voor twee divisies dus 27.000 man, zodat er voor parate legerkorpsstroepen slechts 10.000 man overblijven d.w.z. om daarmee twee divisies te steunen, terwijl er nu voor steun aan 1 divisie ruim 18.000 man beschikbaar zijn.

Daar zulk een drastische beperking nimmer verantwoord kan zijn, ligt het voor de hand, dat de voor oorlogsgebruik onvoldoende sterkte aan parate legerkorpsstroepen moet worden aangevuld met mobilisabele legerkorpsstroepen. Met andere woorden het parate legerkorps van twee divisies plus legerkorpsstroepen zal slechts ten dele paraat zijn en zal om te velde te kunnen gaan versterkt moeten worden met mobilisabele legerkorpsstroepen. In de 100 procent paraatheidsfactor van thans gaat men er dus op achteruit.

Tegenover dit nadeel staan echter voordelen. Wel moet men zich hoeden te

van geoefendheid hoger ligt, aangezien de eerste oefentijd zo veel korter terug ligt. Met de bestaande herhalingsoefeningen kan men dus een hogere graad van mobilisabelheid garanderen dan thans mogelijk is. Hierdoor kunnen de jongste mobilisabele divisies aan de SHAPE eisen van „1e echelons“ — en de beide oudere zeker aan die van „2e echelons“ — voldoen.

Het valt daarom dubbel te betreuren, dat de Minister thans aankondigt het voornemen te hebben van de diensten van deze twee oudere jaarklassen voor het veldleger geen gebruik meer te zullen maken. Immers voor ogen staat een nieuwe organisatie waarbij achter het parate legerkorps van twee divisies slechts één mobilisabel legerkorps van twee divisies staat. Aldus worden twee mobilisabele divisies opgeofferd. Ten rechte gaat de sterkte van de veldlegerstroepen terug van 5 sterke op 4 zwakke divisies of in getallen uitgedrukt van $5 \times 18.500 = 92.500$ man op $4 \times 13.500 = 54.000$ man en de legerkorpsstroepen van een gelijk aantal (92.500) op een getal dat waarschijnlijk de 54.000 niet veel zal overtreffen. Met deze sterkte is het uiteraard niet mogelijk hetzelfde te presteren als met de oude sterkte. Wil men dat toch doen dan is een compensatie onmisbaar. Deze kan alleen bestaan uit de steun met tactische atoomwapens. Hier wordt a priori tot een organisatie besloten waarin de afhankelijkheid van A-wapens impliciet is.

Hiertegen hebben wij bij vorige gelegenheden reeds omstandig onze bezwaren geuit. Men kan dus met niet genoeg kracht tegen dit — gelukkig nog slechts „voornemen“ van de Regering stelling nemen en erop aandringen dat de twee oudere jaars mobilisabele divisies in de sterkte der veldlegerstroepen blijven gehandhaafd. Daar is des te meer reden voor nu de Duitse herbewapening zwakker uitvalt dan aanvankelijk werd gehoopt en waarop mogelijk de verzwakking van de Nederlandse bijdrage heeft geanticipeerd.

Er zijn dus nieuwe elementen sedert de indiening van de begroting opgetreden, welke een heroriëntering rechtvaardigen, niet alleen voor Nederland doch voor de gehele NAVO strategie. Van deze laatste valt te hopen, dat zij zich bij de a.s. decemberbijeenkomst van de Raad wel tweemaal zal bedenken eer zij de uitsluitende en onontkoombare atoomoorlog als grondslag zal handhaven. Wellicht kan hierbij de door Adenauer bepleite nauwere militaire aansluiting van de Westeuropese Unie een element vormen om een meer eigen defensiegeluid te laten horen in plaats van een slaafse navolging van de Amerikaanse, die haar hart nu eenmaal, op zuiver Amerikaanse doch geen Westeuropese motieven, aan het A- en H-wapen heeft verpand.

Van onze militaire medewerker

worden gesteld en die van de legerkorpsstroepen eveneens. Er zijn dus rond 37.000 man aan parate troepen onder de wapenen. Om deze sterkte te verkrijgen heeft men een kern van beroepspersoneel (officieren en onderofficieren) en de dienstplichtigen die hun eerste dienstdienst vervullen, nadat zij hun eerste militaire of specialistische opleiding bij depots hebben voltooid. Zij dienen, afhankelijk van de duur van deze opleiding, 12 tot 16 maanden bij de parate troepen. Daar de sterkte van een dienstplichtjaarcontingent beperkt is kan op deze basis met $1\frac{1}{2}$ à $1\frac{1}{4}$ jaarcontingent de parate divisie plus haar legerkorpsdeel voor 100% op sterkte worden gehouden. Uitbreiding van deze sterkte is dus onmogelijk. Even onmogelijk is het de duur van de eerste oefentijd te verminderen daar anders deze parate sterkte niet kan worden gehaald.

Onze parate organisatie zit dus geklemd tussen twee muren, de duur van de eerste oefentijd en de sterkte van het jaarcontingent. Het is dus uitgesloten twee parate divisies te vormen met de daarbij behorende legerkorpsstroepen zonder de sterkte van de divisie zelf en van de legerkorpsstroepen (of beide) te verzwakken.

Dit laatste nu heeft plaats wanneer wij straks overgaan van de oude op de nieuwe organisatie. Op papier spreken wij voortaan van 2 divisies, doch in de praktijk is er geen man meer paraat onder de wapenen. Het probleem der reorganisatie is dus uit een sterkte van 37.000 man twee divisies plus legerkorpsstroepen te vormen. Aan-

denken, dat een divisie van 13.500 man hetzelfde kan presteren als een van 18.500 man. Zij zal, naast versobering op ondersteunende en verzorgingsdiensten, toch ook een veer hebben gelaten op het stuk van de infanteriesterkte, d.i. in werkelijke gevechtskracht. Doch, afgescheiden van een atomische oorlogvoering, heeft een zwakkere en meer mobiele divisie een grotere soepelheid en is minder kwetsbaar voor luchtgevaar, een factor, die bij een eventuele oorlog sterk spreekt, daar men van huis uit niet op eigen luchtoverwicht mag rekenen. Twee parate divisies hebben voorts tezamen een hogere graad van geoefendheid dan één parate en één mobilisabele. De homogeniteit van een paraat legerkorps, zij het met een sterke inslag aan mobilisabele legerkorpsstroepen, is groter dan van een legerkorps van één parate divisie en een aantal mobilisabele.

Mobilisabele divisies

Buiten deze voor- en nadelen van de a.s. omschakeling is daar het voordeel van de mobilisabele divisies. Hierin heeft een verjonging plaats. Bij het huidige systeem had men ongeveer anderhalf jaar nadat de laatste man van een bepaald jaarcontingent door de parate divisie was heengestroomd, één reserve-divisie voor mobilisatie bij elkaar, de tweede na nog eens anderhalf jaar en zo vervolgens met de derde en vierde mobilisabele divisie. Thans heeft men nu anderhalf jaar reeds twee mobilisabele en na nog eens anderhalf jaar de volgende twee. Betrok men aldus nu de vier mobilisabele divisies uit de jaarklassen 4 tot en met 9, thans kan men deze uit de jaarklassen 4 tot en met 6 verkrijgen, een aanmerkelijke verjonging die het voordeel heeft dat het peil

Wat denkt U van de verkiezingsuitslag?

Het septembernummer van Anti-Revolutionaire Staatskunde heeft de redactie gewijd aan de na de voor de Anti-Revolutionaire Partij teleurstellende verkiezingen van 13 juni j.l. wel bijzonder klemmende vragen: **Waarom hebben wij verloren? Wat staat ons te doen?**

De heer J. W. Ooms, letterkundige, beoogt dat niet de P.v.d.A. is doorgebroken binnen de protestants-christelijke kring, doch dat een aantal kerkleden is doorgebroken naar het socialisme. Daardoor ontstaat een geestelijke leegte, waarin de mens zich zijn bestemming niet meer wenst te herinneren. De bestrijding ervan vordert een geestelijke bewapening. Daartoe zal in het bijzonder aandacht moeten worden geschonken aan de bezinningsarbeid van de jeugd, waarbij ook de kerkelijke ambtsdragers zich meer bewust moeten worden van hun profetische roeping.

Dr. W. P. Berghuis is van oordeel, dat de verkiezingsuitslag het besef dient te versterken, dat op dit ogenblik in feite de totale invloed van georganiseerd protestants-christelijk Nederland in het geding is. Klemmend is de eis van principiële politiek maar tegelijkertijd de wetenschap, dat zij alleen vruchtbaar kan zijn, indien zij is afgestemd op de zeer concrete vraagstukken van de politieke praktijk van vandaag en morgen.

De heer M. Ruppert kan zich wat betreft de vraag waarom de A.R.P. heeft verloren, goeddeels verenigen met de analyse, die dr. Berghuis op de bijeenkomst van het Partij Convent heeft gegeven. Ten aanzien van het tweede vraagpunt is spr. van oordeel, dat de A.R.P. nu eindelijk ook in haar organisatorische gedragingen eens moet tonen een christelijke volkspartij te willen zijn.

Ds. J. H. Velema schrijft het verlies toe aan de achteruitgang van het gereformeerde leven en het missen van de totalitaire visie alsmede aan de verzakelijking van het leven. Grondige bekeuring over de gehele linie acht spr. nodig. De interne taak is duidelijk te maken waarom christelijke politiek vandaag noodzakelijk is. Op verbetering van de christelijke pers wordt aangedrongen. Extern moet een principieel geluid worden gebracht.

Prof. dr. J. P. A. Mekkes merkt op, dat in plaats van Gods zaak vóór alles te stellen, ook in de politiek wereldse belangen zijn nagestreefd. Daarin wordt de antirevolutionair altijd door de socialist overtroefd. Vandaar dat, nu de materiële aangelegenheden zo'n grote rol spelen, men het liever bij de P.v.d.A. zoekt. God stelt zijn eigen eis voor de staat. Deze moet rechtsstaat zijn en geen uitdeler van particuliere welvaart met behulp van staatsmacht. Het antirevolutionaire volk zal weer opnieuw geestelijk moeten worden gevormd. Het gaat niet om zijn winst, maar om zijn getuigenis.

Prof. dr. S. U. Zuidema wijst er op, dat de A.R.P. de gedachte niet heeft kunnen doorbreken, dat het politieke vraagstuk in wezen tot de „sociale gerechtigheid” is beperkt. Voorts laboreert de partij aan de welvaart van kerkelijk gereformeerd Nederland. Nodig is een doorbreking van de mentaliteit van doorgebrokenheid en verdoezeling der grenzen.

Dr. J. Meulink geeft aan, dat de antirevolutionaire persoonlijk en in organisatorisch verband steeds meer losraken van de christelijke normen en dat de mentaliteit steeds meer verzakelijkt. Hierteegenover zal primair moeten worden gesteld, niet hoe de verloren stemmen worden terugverkregen, maar hoe de A.R.P. in getrouwheid de verkregen opdracht heeft uit te voeren.

Mevrouw dr. F. T. Diemer—Lindeboom is van oordeel, dat men zich duidelijker voor ogen moet halen de betekenis van het gezin voor de politiek en de betekenis van de politiek voor het gezin. Het te weinig dienstbaar maken van de politiek voor het gezin is onderdeel van het algemene verschijnsel, dat de A.R.P. te weinig tot eigen politieke initiatieven komt. Indien de politiek zich meer met het gezinsleven bezig houdt is de beloning een toenemende langstelling van het gezin voor de politiek.

Prof. mr. I. A. Diepenhorst wijst op de onmacht van het protestantisme in Nederland, aan deze tijd het hoofd te bieden. De reformatorische kerken houden de schare niet voldoende onder beslag, terwijl het uit elkaar liggend protestant-

se verenigingswezen soms weinig uitricht. Dit had zijn gevolgen met betrekking tot de A.R.P. Slechts bij zich vernieuwende geloofs-geestdrift kan het nederlandse volk weer met succes worden aangegrepen. Daarbij zijn onmisbaar de christelijke school, de onophoudelijk positief voorlichtende christelijke pers, de christelijke radio, christelijke organisaties enz.

Mr. W. Aantjes ziet in zijn bijdrage onder de titel „Om een goed geweten” als hoofdoorzaak van het verlies een proces van vervreemding van het Woord en van vermaterialisering. Allerlei vormen van georganiseerd christelijk leven zijn aan deze ontwikkeling echter niet onschuldig. Het streven dient dan ook in het algemeen te zijn gericht op herkerstening van het volk en op een politiek met een principieel gefundeerde en praktisch duidelijke koers van eigen karakter.

Mr. C. J. Verplanke wijst er op, dat niet de doorbraak als een bewust stre-

Een twaalfstal antwoorden op deze vraag vindt u bijeen in het jongste nummer van A.R. staatskunde.

ven, maar het groeiende indifferentisme heeft gezegevierd. Dit is in de hand gewerkt door de Generale Synode der Ned. Hervormde Kerk en wellicht ook door het gebrek aan een radicaal a.r. beleid, waarbij het verschil met het socialistische beleid onvoldoende naar voren is gekomen. Biddend en studierend zal naar de juiste inslag van de politiek moeten worden gezocht. Huisbezoek, pers en radio zullen hiertoe moeten prikkelen. In de toekomst zal de arbeid niet allereerst gericht moeten zijn op het terugwinnen van de omgezwaaide kiezers, maar op

verdieping van en bezinning op eigen standpunt.

De heer G. Puchinger phil. drs. constateert een gebrek aan interne bezinning, onkundigheid in de aanpak van degenen die van ons zijn gegaan, alsmede een technisch en geestelijk zwak verweer jegens de ware tegenstanders. Een geestelijke zelf-analyse, onderling geduld en een ernstig nemen van de crisis zijn noodzakelijk. Voorts dient een kader-vorming plaats te vinden van „officieren” die in levende relatie tot volk en beginselen waarlijk bezielde aanvoorders kunnen zijn. In dit verband wordt opgemerkt hoe zwak de eigen persorganen zijn en hoe dringend er behoefte bestaat aan eucumenisch-nationale publikaties op calvinistische grondslag, welke voorlichting bieden zowel op religieus als op cultureel en algemeen politiek-historisch terrein. De jeugd wordt door de leiders niet meer op waardevolle wijze voor het leven gevormd. Niet het zetelverlies is de ware achteruitgang maar de geestelijke armoede in eigen kring.

De Arjos-studieconferentie

Ds. J. M. van Krimpen

DE jaarlijkse studieconferentie van de Arjos behoort wel tot de hoogtepunten in het Arjos-leven.

De tweede voorzitter van de Arjos, Tj. Pel, die dr. Veerman de eerste dag verving, kon met genoegen constateren, dat ook deze studieconferentie zich in een behoorlijke belangstelling mocht verheugen. Het Arjos-werk heeft twee polen merkte hij op: studie en actie (dat is toepassing van de studie). De studie is evenwel het centrale en vandaar, dat aan conferenties als deze grote waarde wordt gehecht.

Belangrijk was, dat Pel nogmaals onderstreepte, dat er te weinig contact met de christelijk-historische jongeren bestaat. Op de Arjos, in al haar geleidingen, zo zei hij, blijft de plicht rusten, ondanks teleurstellende ervaringen, telkens weer dit contact te zoeken.

Het was een goede greep van de Arjos ditmaal het maatschappelijk werk in zijn verschillende aspecten onder de loep te nemen. Wij hebben hier immers te maken met een tak van arbeid, die een stormachtige ontwikkeling doormaakt. Wij hebben ons te bezinnen op onze maatschappij in groei, waardoor de individuele mens vaak in geestelijk-zedelijke nood geraakt.

Hier ligt het wijde arbeidsterrein voor het maatschappelijk werk, dat in deze nood wij voorzien. Het is noodzakelijk dat wij bij de oplossing van de hier liggende, vaak zo moeilijke, vragen voor-aan staan.

De twee referenten ds. J. M. van Krimpen en Prof. Dr. J. J. de Jong vulden elkaar op uitstekende wijze aan.

Ds. Van Krimpen handelde voornamelijk over de ontwikkeling van het jeugdwerk, waarbij vooral ook de naoorlogse situatie uiteraard ruime aandacht kreeg.

Een steeds belangrijker plaats wordt ingenomen door de organisaties, die zich bezig houden met de jeugdzorg, het opvangen en in de goede richting leiden van de zogenaamde massajeugd.

Ook de overheid heeft een positieve taak ten aanzien van de jeugdvorming, de volksontwikkeling en het maatschappelijk werk, zo concludeerde ds. Van Krimpen in één van zijn stellingen.

Dat het jeugdwerk een steeds toenemende steun van de overheid ontvangt wordt wel duidelijk gedemonstreerd als men bedenkt, dat in 1946 voor dit doel f 600.000,— op de begroting was uitgetrokken en in 1956 f 6000.000,—.

De wijze van subsidieverlening geschiedt nog te veel incidenteel. Het is moeilijk om uit de wirwar van gegevens een bepaalde lijn te trekken.

Daarom zou het gewenst zijn tot een

Hoe pakken wij het maatschappelijk werk aan?

Prof. Dr. J. J. de Jong

wettelijke regeling van het subsidiebeleid te komen. Deze regeling zou zich echter moeten beperken tot het aangeven van algemene normen, opdat telkens met de nodige soepelheid in de grote verscheidenheid van gevallen de weg kan worden gevonden.

Prof. De Jong schetste in een boeiend betoog de structuurverandering, die de maatschappij door de komst van de industrialisatie heeft ondergaan. In verband met de aard van het onderwerp beperkte hij zich tot de nadelige gevolgen, omdat wij hiermede juist in aanraking komen als wij ons bezig houden met het maatschappelijk werk.

Een belangrijk vraagstuk is, dat door de industrialisatie in plaats van de levensvreugde van het scheppende ambacht menigmaal een geestelijk gedraaide arbeid is ontstaan. Lopende-band-werk.

Hiermede hangen een reeks van gevolgen samen. Het verlies van tastbare zin van de arbeid, het verlies van vakbekwaamheid en arbeidsvreugde, het verminderen van het besef deel uit te maken van een bedrijfsgemeenschap. Ook speelt hier een rol het afnemen van de mogelijkheid om op de maatschappelijke ladder te stijgen en hiermede hangt weer samen het ontstaan van een subjectief klassebewustzijn tot uiting komende in een strijdhouding en het wegvallen van de harmonie uit het leven.

Ook het gezinsleven ondervindt van dit alles de invloed. Men behoeft alleen maar te denken aan de nadelige invloed van de continue arbeid, voorts ook het wegvallen van de oude vertrouwde omgeving en het in aanraking komen met allerlei nieuwe mogelijkheden van de moderne cultuur en de gevaren die daaraan vastzitten.

Het benaderen van de mens in de spanningen waarmee hij te maken heeft om tezamen met hem een nieuwe verantwoorde weg te vinden in de taak van het maatschappelijk werk.

Het gaat hier om zedelijk-geestelijke vraagstukken en daarom moet duidelijk worden gesteld dat hier principieel een taak ligt voor de kerken en de levensbeschouwelijke organisaties.

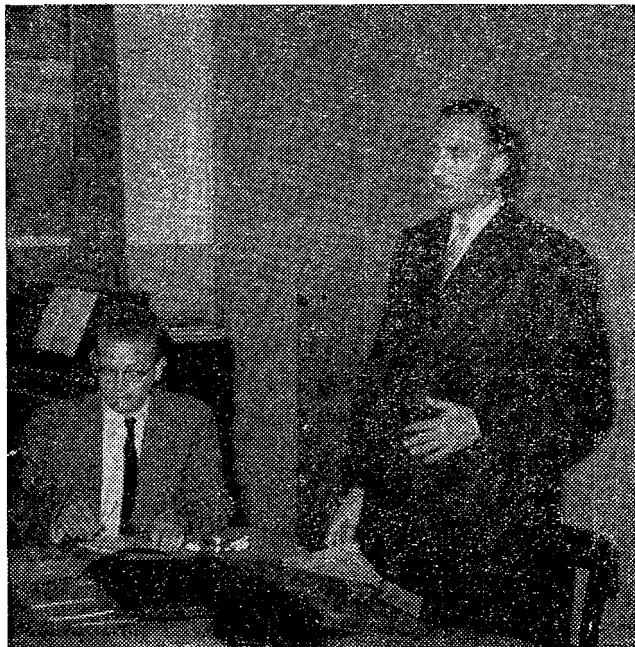
Het departement van maatschappelijk werk is als stimulerende factor in dit verband van gewicht. Bij de moderne en verantwoorde aanpak is het voorts ook noodzakelijk, dat de overheid haar subsidiebeleid positief doet corresponderen met de aanwezige nood, die bestreden moet worden.

De deelnemers van de conferentie hebben pittige en principiële kost genoten.

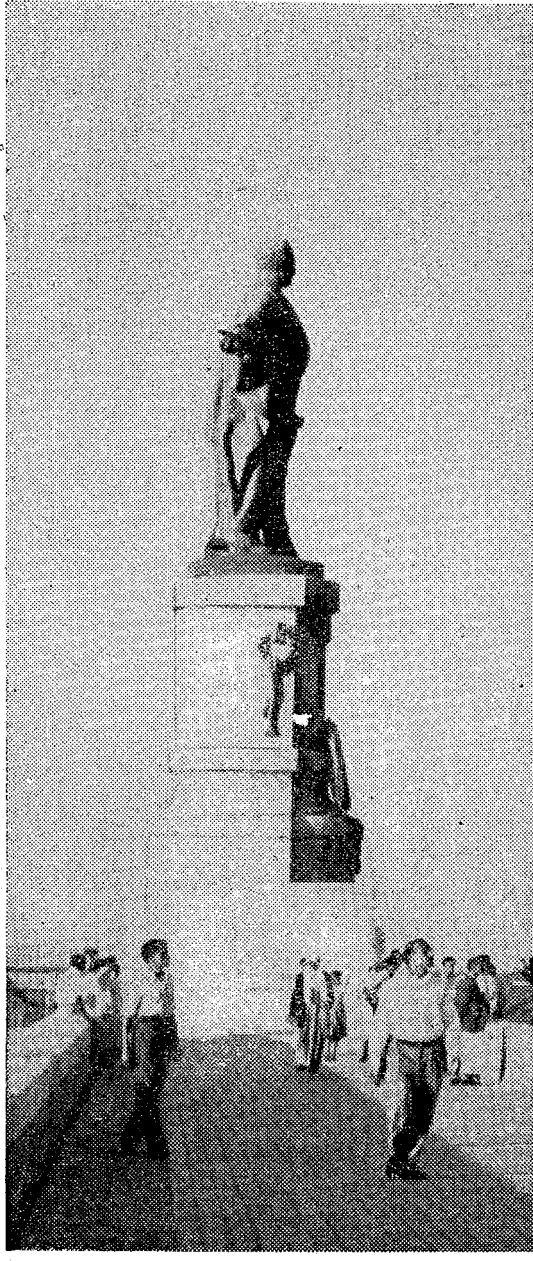
☆
Ook de voorzitter van de A.R.-partij, Dr. W. P. Berghuis maakte een deel van de studieconferentie mee. Hij onderstreepte in zijn toespraak het grote belang van het Arjos-werk voor de partij.

Aan de tafel zit de secretaris van de Arjos, de heer A. H. M. Mulder.

Daarachter het orgel, waaromheen zich af en toe een zingende schare jonge mensen groepeerde, want op een studieconferentie gaat het bepaald niet saai toe!

Nasser stapte in het Suez-ka

Cairo, oktober

LANG LEVE GAMAL, Kampioen van "het Kanaal!" — Deze nieuwe leuze, die zowel in het Arabisch als in het Nederlands rijmt, heft het volk van Egypte aan, als zijn president in het openbaar verschijnt, of als er, ter ondersteuning van een of ander regeringsplan, een massa-demonstratie gehouden wordt. Want Nasser, op 't ogenblik de centrale figuur van de hele Mohammedaanse wereld, de man, die bewezen heeft zowel onbesuisd als weloverwogen te kunnen optreden, laat zich door zijn volk graag bij z'n eerste voornaam noemen. Hij is in dit opzicht weinig verschillend van de dictators, die voor hem hebben geleefd en die het al evenzeer van populariteit moesten hebben.

Er is dan ook geen naam, die meer in Egypte weerklinkt dan die van Nasser. En er is ook geen portret, dat men meer in Egypte ziet dan dat van Nasser. Overal bemerkt men zijn innemende, jongensachtige gezicht, de lippen vastberaden op elkaar geklemd, de kepie met de symbolen van het Egyptische leger er op, bijna jolig op het kroezige haar gedrukt. Zijn foto hangt in 'elk kantoor, dat zich respecteert, in winkels, huizen, scholen en in alle kamers van de regeringsgebouwen. Men heeft er spreuken onder gehangen, zinvolle Arabische spreuken, die van een wijsheid getuigen, die zo vaak in strijd is met de hartstochten, welke de Arabische volkeren kunnen beheersen. „Hij, die precies doet wat hem gezegd wordt," luidde er een, „is een slaaf, maar hij, die meer doet dan hem is opgedragen, is een vrije man."

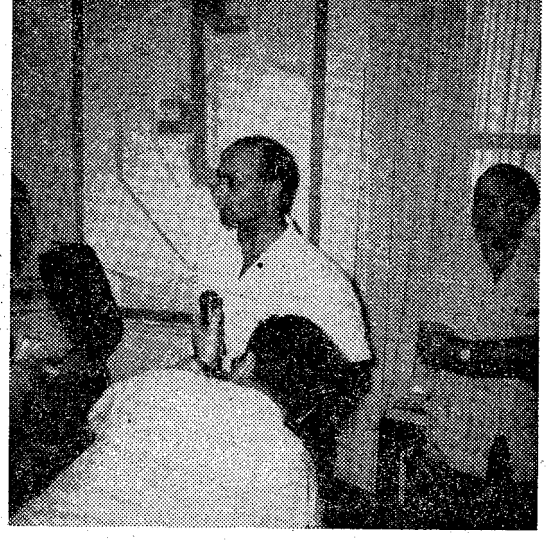
Het hele land van Nasser hangt trouwens vol met aanplakbiljetten, die op het patriotisme en de gemeenschapszin van de burgers speculeren. De bewoners van het Rijk der Nijl worden opgeroepen de eenheid te bewaren, de discipline te handhaven en hun werk goed uit te

door

Link van Bruggen

voeren. Er wordt tegen het verspreiden van geruchten gewaarschuwd, tegen spionnen, chantage en corruptie. Grote, in de aanval zijnde tanks, straaljagers in duikvlucht en stram in de houding staande militairen, zijn weer op andere folders afgedrukt. Het is een propaganda, die herinneringen oproept aan de bezettingstijd. Een propaganda ook, die nergens nalaat tot uitdrukking te brengen hoe het Egyptische volk zich van zijn imperialistische ketenen heeft bevrijd.

Dit alles dateert natuurlijk al van vóór de dag, dat president Nasser Frankrijk en vooral Engeland in een toestand van opwinding bracht

door de Suez-kanalen. Maar nu, na de lange wachtende, gaan de platen en letters en de dreigende uitwerkingen. Frankrijk deelde had. Het is er ook al natuurlijk der Arabische Rijk. Tienduizenden der bevolking Reserve aangereid bevolking, die uitbreiding onder ningen gehoorde fatalisme, de Egyptische volk voor de vrijheid tot de laatste

Hoewel niet staat, als de wijde schappij genatie twijfelt niemand lisatie zelf. De wordt hier gere van bestaan aan heeft de Egypte volksmassa behoeft duel denkende beheer van het overblijfsel besch tijdperk. De bezaten en de ware nig of niets. Hij wel en het andere en deze mening van het land ge

Wekenlang is in Cairo bena Frankrijk niet geruchten in deze

maar komt hij uit de mo

dat de missie van buitenlandse loo Maatschappij en kwam vast te st vrede er door ger ten laatste naar men er wel van wapend ingrijp worden is. Men schil met praten reine kon wordte ook overtuigend onder Egyptisch

Voor het niet kanaal is men geweest. Het van Nasser hing het westen hier kon maken. Zelfs een eerlijke bewa waarop de nieuw door haar eerste de voorzorgsmat weest, zou het schikbare loods Egyptenaren ten oorzaak, waarv zien war

Men is in Cairo namelijk, dat Egro winning op het de positie van in de Arabische sterkt. De pers met de onmacht ten, in 't bijzong haast voorgeste Zij ziet in de dat de initiatief „nog niets van hebben verleerd kers Associatie de kranten. Was ciatie in Londen

De hoon, die Nabije Oosten, niets aan de betwijfelen val lisatie van de wissel op de Voordat we veel gebeuren, den waterweg trekking tot Want het schijnt, in mil worden, in een een langzaam Geen enkele naris vindt he

Kanaal,

Suezkanal te nationaliseren. Het is van spanning en afgegaan de invloed van deze leuzen die het wapengekletter reizen, die Engeland en deden hebben een samenbinding. Egyptische volk geseriedig door geworden, tuurlijk het zich van de steun Rusland zeker acht. en vrouwen uit alle lagen kingen voor de Nationale Bescherming Burgerangen. Staat heeft een grote g overal worden oefehoudet fanatisme en het de menen eigen, heeft het e volk verklaard zijn bloed rijkheid te storten en het tste te verdedigen.

iet naar achter Nasser e wijde Suezkanaal Maat-tationerd, besproken wordt, andheid van de nationa- De was Egyptisch, zo geread ontleende haar recht aan ische wet. Bovendien pten tot de ongeletterde behoeve de klasse der indivi- den, melijk Frans/Engelse het S altijd als een laatste oescheit zo gehate koloniale bedelke bij Nasser voor- avare interresseren hem wei- Hij waarom het ene land andert mag nationaliseren ing n de knapste juristen gebel

is verantwoordelijke kringen. enaureit, dat Engeland en t zwellen toe te slaan. De deest sterkt, toen bleek,

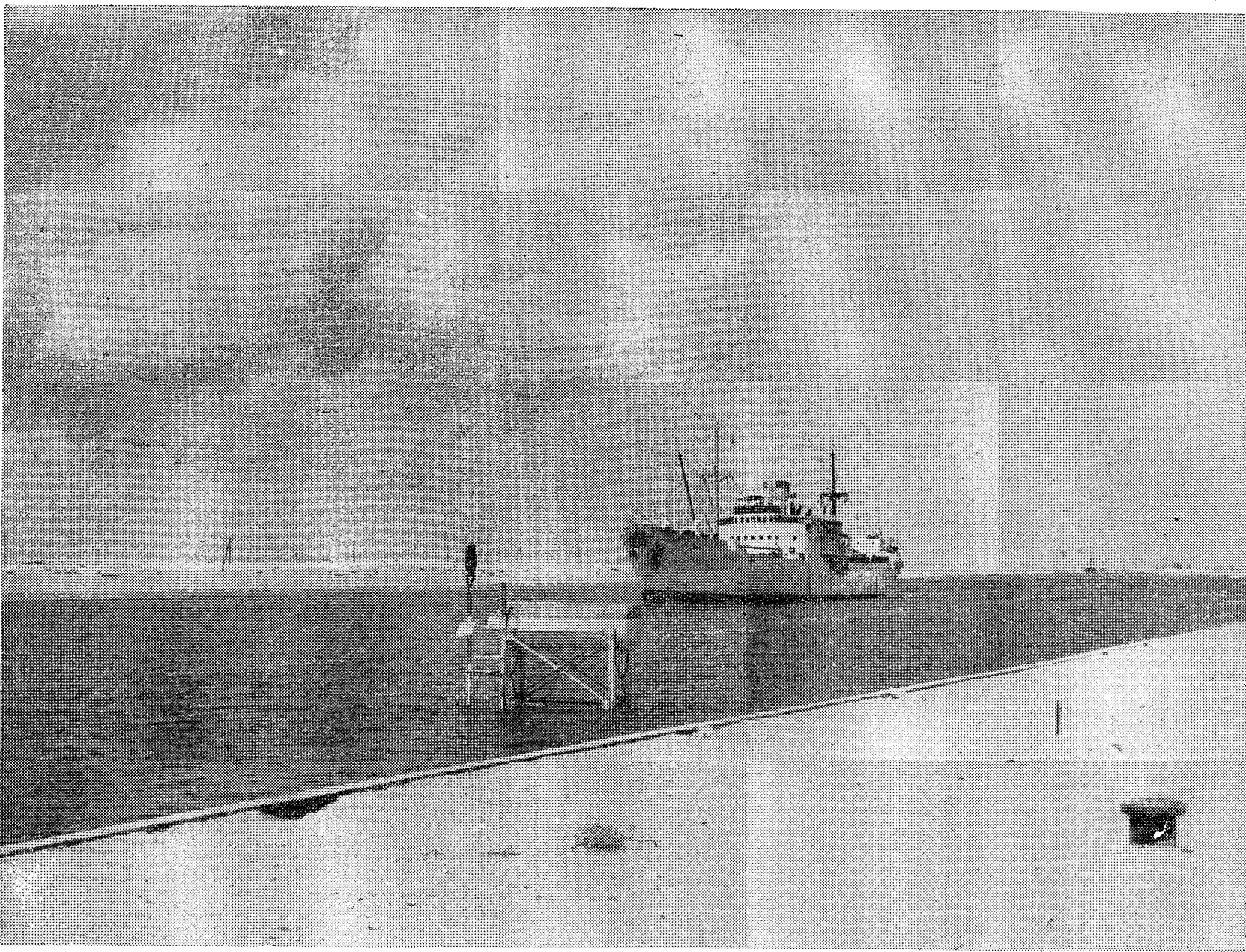
nder?

van slukt was en toen de loode oude Suezkanaal en verlieten. Maar toen e sta Verenigde Staten tot e bereid waren, als de e genen, toen het dispuut aar raad verhuisde, is van geraakt, dat een ge- tijpids onmogelijk ge- ten thans, dat het ge- ten weliswaar, in het orde te meer, daar thans dat het Suezkanaal isch ed functioneert.

iet gemeren van het Suez- n voortdurend 't bangst van wo, die over de daad ving, eren wel in zag, dat er recht een casus belli van telys ing kan men dan ook bewebben voor de wijze, aal-Maatschappij zich been geslagen. Indien madet perfect waren ge- 140 van de 200 be- complot zeggen de teren chaos hebben ver- artuquenties niet te over-

Cairo is zeker van. Het feit E grote politieke over- et behaald en dat deze n M tel in eigen land als che aanzienlijk heeft ver- s in Oosten drijft de spot cht eeldheid van het wes- ongetwijfeld in grote stels gebruikers Associatie. vortit lichaam het bewijs, iefengeland en Frankrijk) n imperialistische streken rd'. geen Vliegveldegebru- ie wand opgericht? vragen vaag Taxigebruikers Asso- nen, verijs int?

de stenen thans in het en et, doet inmiddels e eheid af, dat het te valler met de nationa- le S Maatschappij een de verkregen heeft. e verder zijn, kan er en wat de omstre- en maar ook met be- t van Egypte zelf. Rijl mag, naar het illit met rust gelaten e opzicht heeft zich e proces ingezet. E regeringsfunctio- nel enstig hier met een

buitenstaander over te praten. Maar het land verkeert in grote nood, zit financieel volkomen aan de grond en als er niet spoedig redding op komt dagen, zal het door een golf van werkloosheid en misschien wel een hongersnood geteisterd worden.

Aan deze toestand is niet alleen het westen schuld (Engeland bijvoorbeeld, dat de Egyptische sterlingtegoeden heeft geblokkeerd). Door een te krachtige uitbouw van het militaire apparaat was de deviezenpot reeds het vorige jaar op een bedenkelijk laag niveau gekomen en Nasser heeft zich toen al genoodzaakt gezien Egypte's belangrijkste bron van inkomsten, de katoen, voor een groot deel te verpanden. Groots opgezette, doch wel...g efficiënte projecten hebben veel tot de economische crisis bijgedragen. Last not least werd Cairo's grootste saldo in het buitenland, dat in Engeland, door de gebeurtenissen rondom het Suezkanaal geblokkeerd, waardoor de nood bijna tot aan de lippen is gestegen.

Op 't ogenblik is het al zo, dat Egypte de grootste moeite heeft om voldoende tarwe te importeren. Deviezen heeft het bijna niet meer, te ruilen heeft het niets en het Egyptische pond wordt in het buitenland nog nauwelijks vertrouwd. Elke zending tarwe, die momenteel wordt geïmporteerd, of waarvan bericht binnenkomt, dat ze geleverd zal worden, wordt in de dagbladen met grote koppen aangekondigd. Nooit wordt er echter bij verteld, dat de aankoop er van vaak na een moeizame driehoekstransactie tot stand is gekomen en hoeveel verlies er op geleden werd. De import van goederen, die buiten het terrein van het noodzakelijke levensonderhoud vallen, is verder bijna zo goed als stop gezet. Op elk gebied heerst grote schaarste en steeds meer winkeliers trekken hun voorraden uit de circulatie terug, omdat ze er later, op de zwarte markt, waarschijnlijk veel meer geld voor zullen krijgen.

Egypte, dat voor 't grootste deel van zijn importen van het westen afhankelijk is, heeft al geprobeerd zijn leveringen uit het oosten te betrekken. Over 't algemeen is dit echter geen succes geworden, want landen als Rusland, China, Tsjecho-Slowakije, Roemenië etc. zitten aan een bepaald produktieplan vast en zijn alleen in staat op langere termijn te leveren. Bovendien komt het hele Egyptische machinepark uit het westen, hetgeen betekent, dat er in het oosten niet 't kleinste reserve-onderdeel voor te vinden is.

De Egyptische regering heeft zich nu al genoodzaakt gezien alle invoervergunningen, die aan particuliere bedrijven waren verstrekt, in te trekken. Grote firma's, die vier-, vijfhonderd en zelfs duizend employés tellen, zijn hierdoor in hun bestaan bedreigd en verschillende fabrieken zijn al stop gezet. Wat dit alles in de toekomst brengen zal, is voor vele waarnemers nog een raadsel. Men vreest echter voor een totale economisch ontwrichting, uiteraard gepaard gaande met grote werkloosheid. Het spreekt vanzelf, dat het westen het

dreigende bankroet van Egypte in zijn calculaties betreft, als het straks de balans zal gaan opmaken. Tegelijkertijd kan men ook aannemen, dat het geen hand ter redding van Egypte zal uitstrekken, als Cairo zijn standpunt ten aanzien van het Suezkanaal, ook tijdens een eventuele nieuwe serie van besprekingen na de zitting van de Veiligheidsraad, ongewijzigd laat.

De grote vraag is dan ook, of Nasser het in nijpende economische omstandigheden politiek kan houden. Hij heeft het Egyptische volk brood en arbeid beloofd — iets wat hij het aanvankelijk ook heeft kunnen geven —, maar het gaat er thans op lijken, dat er een nieuwe periode van magere jaren zal aanbreken.

- Bij de foto's:
1. Op de pier, die de haven van Port-Said omsluit, staat het standbeeld van Ferdinand de Lesseps, grondlegger van 't meest besproken kanaal ter aarde.
 2. Aan de kade die tot het terrein van de Suezkanaal Maatschappij in Port-Said behoort, liggen de snelle loodsbootjes gemeerd.
 3. Kolonel Mahmoed Yoenis, de nieuwe directeur-generaal van de Suezkanaal Maatschappij, voor een kaart van de waterweg in zijn werkkamer in Port-Said.
 4. Gewoon een kanaal en gewoon een schip. Dat is alles wat men van de spanning aan de waterweg zelf merkt.
 5. Gezicht op het hoofdkantoor van de Suezkanaal Maatschappij in Port-Said.

Na acht jaar werd GOMOELKA in eer hersteld

ENKELE dagen geleden werd officieel in Polen medegedeeld, dat Wladislaw Gomoelka, de vroegere secretaris-generaal van de Poolse communistische partij, in ere is hersteld. Gomoelka, die in 1948 in de gevangenis werd geworpen, viel in ongenade op het ogenblik, dat de breuk tussen het Kremlin en de Joegoslavische communistische leider Tito volkomen onoverbrugbaar leek.

Gomoelka zal nu weer volgens de laatste berichten tot het centrale comité van de Poolse communistische partij toetreden. Verwacht werd zelfs, dat hij een vooraanstaande plaats zal krijgen in de partij en de regering te Warschau. Uit het officiële communicé, dat over deze kwestie in de Poolse hoofdstad werd uitgegeven, menen waarnemers te kunnen opmaken, dat Gomoelka zijn rehabilitatie op eigen voorwaarden heeft verkregen.

Voordat Gomoelka in 1948 van het politieke toneel werd verwijderd, was hij met de vroegere premier Osobka Morawski in de Poolse politiek een van de belangrijkste figuren. Gomoelka en Morawski hadden de steun van degenen, die gekant waren tegen een volkomen overgave aan het communisme. Officieel werd Gomoelka verwijderd, omdat hij niet van harte de communistische plannen in Polen (in overeenstemming met de doelstellingen van de — thans opgeheven — Kominform) onderschreef en dus van zijn sleutelpositie moest verdwijnen.

Morawski werd er van beschuldigd, dat hij voorstander was van een „gewone burgerlijke parlementaire democratie” en dat hij op een fusie van socialisten en communisten had aangedrongen. In werkelijkheid had de verwijdering van Gomoelka en anderen dan ook minder met de bestrijding van Tito-isten, dan met het uitschakelen van de tegenstanders van de toenmalige president Bolislaw Bieroet te maken. Er dreigde in die dagen een breuk in de communistische partij te ontstaan en het zag er naar uit, dat Gomoelka de beste kaarten in handen had. Het Kremlin gaf Bieroet de vrije hand.

GOMOELKA verdween. Maar zijn politiek werd voor een belangrijk deel geruisloos, overgenomen. Hierbij volgden Gomoelka's tegenstanders het voorbeeld van hun grote leider Stalin, die volgens de Kopenhaagse Slavist prof. Anton Karlgren, bij de overwinning van zijn tegenstanders binnen de partij regelmatig dezelfde methode toepaste: nadat hij ze uit de weg had geruimd, nam hij hun opvattingen gedeeltelijk over of verwerkte hij ze in een compromis.

De man, die geroepen was, Gomoelka te veroordelen en tegelijkertijd zijn planer over te nemen, was de grote econoom Hilary Minc. Hij is tot eerste vice-premier benoemd en tevens tot tweede man in het partijsecretariaat. Het is echter de vraag, of deze zijn positie zal behouden, nu Gomoelka in de politieke arena is teruggekeerd. Te meer, waar president Bieroet op zonerlinge wijze is overleden en hij niet meer op diens bescherming kan rekenen. Zoals men weet, wordt beweerd, dat Bieroet in Moskou zelfmoord heeft gepleegd met de revolver, die hem door partijsecretaris Chroesjtsjef werd overhandigd.

THANS kan nog niet worden overzien, van hoe grote betekenis de rehabilitatie van Gomoelka is, in hoeverre zij iets te maken heeft met het losser worden van de banden tussen de Sowjetunie en de satellietstaten en het hechter worden van de banden tussen deze staten en het Joegoslavië van maarschalk Tito.

Met andere woorden: is de Sowjetunie het eens met deze rehabilitatie, trachten de huidige Poolse communistische leiders de steun van Gomoelka's groep te winnen om zich wat sterker te weten tegenover de Sowjetunie, houdt het eerherstel voor Gomoelka verband met de plotselinge reis van Tito naar de Sowjetunie?

UIT PERS EN PERIODIEK

Geen blijdschap over OPLOSSING VAN CRISIS

Crisis blijft

Elseviers Weekblad schrijft:

„Een onoverwinnelijke kabinetcrisis kreeg een even onoverwinnelijk einde. Vier maanden vol ergerlijk en vruchteloos gesabbel hebben een ministerie opgeleverd, dat de naam „nieuw” in het geheel niet verdient. Liefst negen ministers uit het vorige kabinet-Drees keren, alsof er niets gebeurd was, terug.

Maar er is wel iets gebeurd. Informatieuren en adviseurs, mitsgaders figuren uit alle vier regeringspartijen, zijn er in geslaagd om met negatie van evidente landsbelangen zowel het gezag der regering als het prestige der parlementaire democratie ernstige schade toe te brengen.

Er is geen nieuwe regering gevormd. Op de schaal, welke premier Drees uit handen van mr. Burger heeft ontvangen en die hij aanstonds het Nederlandse volk zal presenteren, ligt in feite het opgelapte démissionnaire kabinet.

Neen, er komt geen nieuwe regering. Er komt een zwakke regering.

Het sterkst blijven de socialisten: Drees, Mansholt, Suurhoff, Hofstra — de laatste, hoezeer te duchten, is in elk geval bekwaam — vormen een knap kwartet. In het vijftal K.V.P.-ministers kan men eigenlijk alleen de terugkeer van ir. Witte met vertrouwen begroeten. Beels heengaan is een verlies. Alleen mejuffrouw Klompé zal een fleurige bloem zijn in een grauw geheel.

De liberalen mogen de hemel danken dat zij, hoezeer geholpen door mr. Burger, buiten dit ministerie blijven. Wanneer een te zwak kabinet staat voor een te zware taak, is een gezonde parlementaire oppositie onontbeerlijker dan ooit. Daarbij is met deze ongelukkige formatie niets opgelost: alle strijd-vragen, alle geschillen en alle conflicten zijn onveranderd. De kabinetcrisis is voorbij. De regeringscrisis blijft.”

Nakomertje

Vrij Nederland schrijft o.m.:

„Het is een zware bevaling geweest. De nieuwgeborene is een echt „nakomertje”. Het is ook de spruit van een ouder geworden echtpaar, dat het eigenlijk niet meer zo goed met elkaar kan vinden. Men kent dat wel: „zo'n teer kindje.”

Bijna iedereen is in zijn verwachtingen teleurgesteld: De K.V.P., die haar vertwijfelde pogingen om prof. Romme in het kabinet te krijgen, zag mislukken. De A.R.P. die haar illusies over het leiderschap van een „rechtse coalitie” in rook zag opgaan. De P.v.d.A. omdat zij het gevoel had, dat dit resultaat, bij wat meer sportiviteit van haar tegenstanders, ook na een formatie van dertig dagen bereikt had kunnen worden. Dankbaarheid is er misschien alleen bij de C.H.U. omdat alles ten slotte toch

weer zo ongeveer bij het oude is gebleven. Bij handhaving van de „status quo” is deze politieke groepering immers wel het meest gebaat.

De V.V.D. is in de oppositie gebleven, doch waarlijk niet op een wijze, welke imponeert door beslistheid van keuze. De liberalen hebben net iets te veel slagen om de arm gehouden en daardoor het geduld van de toch al licht ontvlambare informateur mr. Burger onder een te zware druk gezet.

Wie een meer progressieve politiek verlangde, behoeft over het feit, dat de liberalen buiten het kabinet zijn gebleven, overigens niet te treuren. Uit parlementair oogpunt is het zelfs wel gezond, dat er behalve de steriele communistische tegenstemmers ook een werkelijke oppositie tegenover het nieuwe kabinet zal staan. Prof. Oud verstaat het vak van oppositie-leider. Hoe meesterlijk zal hij de onmacht van de regeringspartijen straks striemen..... maar wie dan naar hem luistert, zal zich wellicht weer niet aan het gevoel kunnen onttrekken, dat de druiven zuur zijn.....

Hoe dan ook: alles is vrijwel bij het oude gebleven. De partijen wilden wel wat anders, maar dat kan nog niet. Dit is de grote teleurstelling na een verkiezingsuitslag, welke grotere verschuivingen te zien gaf dan in vele jaren waren voorgekomen.....”

Het bloed kruipt

In De Volkskrant lezen we o.m.:

„De socialistische informateur, mr. Burger, gaf zich moeite om ook een liberaal in het kabinet te krijgen. Waarom? „Het Vrije Volk” heeft er deze verklaring voor: voor de P.v.d.A. ging het om een compromis. „En of zij dat moet sluiten met de conservatieven uit de K.V.P., de A.R. of de V.V.D. maakt voor haar weinig verschil.”

Wat kan er in vier jaar veel

veranderen! In 1952 liet dr. Drees de liberalen welbewust buiten staan; nu zijn de K.V.P. en de A.R. al even conservatief. De C.H. wordt door „Het Vrije Volk” niet genoemd. Wordt zij, als beloning voor het optreden van ir. Staf bij de informatiepoging van prof. De Gaay Fortman, voortaan tot de progressieven gerekend? Mocht dat niet zo zijn, dan heeft de P.v.d.A. zich toch wel in een zeer onverantwoord avontuur gestort.

Neen, de P.v.d.A. hechte er wel degelijk aan, dat er dit keer ook een liberaal bij zou komen.

Een dergelijke voorkeur moet een oorzaak hebben. Wij hebben er al eerder op gewezen, dat hier dieper liggende motieven speelden. Tussen socialisten en liberalen bestaan tegenstellingen op het sociaal-economisch vlak — hoewel „Het Vrije Volk” nu ook wat dat betreft er al van uit gaat, dat er bij de liberalen toch wel „schakeringen” zijn — maar ook overeenkomsten op het geestelijk vlak. De V.V.D. is een vrijzinnige partij en wat is de P.v.d.A.? De socialistische „doorbraakpartij” doet wel alsof zij dat niet is, maar het bloed kruipt toch waar het niet kan gaan. Dat is bij deze formatie wel duidelijk gebleken.

Zo werd het ook aan liberale kant begrepen. De N.R.C. die zich zo bijzonder veel moeite gaf om liberalen en socialisten tot elkaar te brengen, blijft volhouden, dat mr. Burger „princiepelijk” de deelneming van de liberalen verlangde. En wat was dat „principe”? dat was de behoefte ook daarvan blijft de N.R.C. overtuigd, om met behulp van de liberalen de niet-confessionele vleugel van het kabinet te versterken.”

Waarom gaat het?

In de Christelijk-Historische Nieuwland schreef de heer H.

Kikkert o.m.:

„Drie kandidaten van de A.R.-groepering weigerden echter deze portefeuille (van Overzeese Rijksdelen) te aanvaarden.

Waarom gaat het eigenlijk?

Om invloed van de protestantse groepen, of spreekt partij-invloed sterker?.....

Duidelijk is thans gebleken dat de C.H.U. eigen zelfstandige wegen bewandelt, die op den duur van groot belang kunnen zijn voor ons volksleven.

Was het niet Dr. Diepenhorst, die op de Jongerenconferentie als zijn overtuiging uitsprak, dat de C.H.U. in de naaste toekomst de grootste protestantse partij zou worden?

Hij voorzag een grote toekomst voor de C.H.U. Stelling zou de huidige kabinetsformatie vlotter zijn verlopen, wanneer de C.H.-Unie versterkt uit de stembusstrijd was te voorschijn gekomen. Als sterk bindend element tussen de verschillende divergerende stromingen.”

De grootste

In de Christelijk-Historische Nieuwlander komt een verslag voor van de rede van dr. I. N. Th. Diepenhorst, de C.H.-Gedeputeerde van Gelderland. Daarin lezen we o.m.:

„Dr. Diepenhorst sprak als zijn overtuiging uit, dat de C.H.U. in de toekomst de grootste protestantse partij zal worden.

Samenwerking met de A.R.P. zou dan wellicht gemakkelijker liggen en voor de C.H.U. meer aanvaardbaar dan thans. Ondertussen verheerde spreker niet, dat hij het zo gescheiden optrekken van thans ernstig betreunde.

Dr. Diepenhorst voorzag een grote toekomst voor de C.H.U., wier invloed steeds is uitgegaan boven het getal. Een toekomst, waarin de C.H.U. haar roeping kan vervullen een zoutend zout te zijn.”

IN ONS COMMENTAAR

Een zware taak wacht

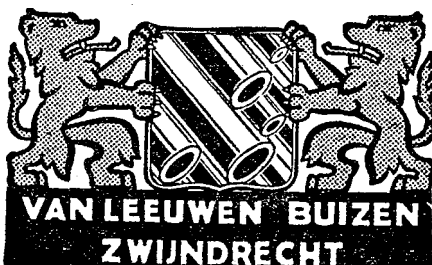
Het is inderdaad zo, dat er weinig enthousiasme is over de oplossing van de kabinetsformatiecrisis. Hoe zou het ook kunnen? De klachten over het „overvragen” van de A.R.-fractie zijn vrijwel terstond verstomd. Dat is ook al niet verwonderlijk. Want er was geen sprake van overvragen. Van A.R. zijde is slechts vastgehouden aan hetgeen dr. Drees bij zijn eerste formatiepoging reeds bereid was toe te staan, wat hij in zijn verdelingsstelsel had opgenomen. De A.R. weigerden de protestantse invloed te laten halveren vergeleken bij 1952. Is dat zo vreemd?

Vreemd is, dat juist van C.H.-zijde daarop steeds teruggelaten wordt en dat men in die kring blijkbaar niet kan inzien, dat de A.R. terecht hebben vastgehouden aan de eis van twee zetels naast de ene C.H.-zetel, die de verscheidene formatieuren of informateurs bereid waren toe te kennen.

Het is waarlijk bedroevend, dat in de Christelijk-Historische weekbladen stelselmatig positie gekozen wordt tegenover de A.R. Wat mag daarvan toch wel de reden zijn?

Hoe goed zou het geweest zijn als juist in de afgelopen maanden de beide protestants-christelijke groepen schouder aan schouder hadden gestaan, om gemeenschappelijk te streven naar zo groot mogelijke invloed in het kabinet.

AMSTLEVEN levensverzekering

BOERHAAVE
VAN 1907
Heemskerckstraat 11
's-Gravenhage
Telefoon 33 09 05

DE
aangewezen Verzekering-
Maatschappij
ONGEVALLEN
ZIERENHUISVERPLEGING
OPERATIE
WEKELJKSE UITKERING BIJ
ZIERTE
Vraagt prospectus!

Voor advertenties

gelieve men zich uitsluitend wenden tot de

**advertentie-
administratie**

Kon. Wilhelminalaan 34
LEIDSCHENDAM

De weg
van het
socialisme

ONDANKS AANPASSING BLIJFT DE KERN GELIJK

HET Nederlandse socialisme is niet meer wat het was in Troelstra's tijd. Toen worstelde ook deze grote socialistenleider al met aanpassingsproblemen. Men leest het in zijn gedenkschriften. Welk een teleurstelling moet het bijv. geweest zijn, toen men het in de partij niet eens kon worden over de uitwerking van zo'n belangrijk leerstuk als de socialisatie. Maar de grote moeilijkheden doken pas op na zijn dood, toen zowel leer als leven de onhoudbaarheid aantoonde van het optimisme dat zo lang op hoop tegen hoop was gekoesterd. En het waren allermintst bijkomstige uitgangspunten die in de crisis stortten: vele kernvraagstukken moesten radicaal worden herzien. Daarmee werd opnieuw geïllustreerd hoe elk systeem dat de Openbaring verwerpt en gebouwd wordt op menselijke wijsheid, in de praktijk onhoudbaar is, omdat de tweede psalm Goddelijke waarheid is.

Wij kunnen er niet aan denken, hoe interessant dat overigens is, de aanpassing van het socialisme op de voet te volgen. Wel willen wij, zoals in een vorig artikel beloofd werd, nagaan hoe in de ontwikkeling van het Nederlandse socialisme de eenvoudige christen gelijk kreeg. Of neen, het was niet de mens die het beter wist, ook niet de gelovige mens, maar de Schrift die dit door Gods genade aan de mensheid openbaarde.

Leentje buur

In het program van de P.v.d.A. wordt de klassenstrijd niet meer geleerd. Daartegenover wordt nu in de praktijk de samenwerking in de P.E.O. aanvaard, hoewel die eerst bestreden werd. De verarming van de proletariërs als onmisbare inleiding tot de grote revolutie is al lang verworpen en de revolutie zelf is uit het program geschrapt. Aan de kerken wordt nu „de vrijheid gewaarborgd hun roeping te vervullen” en zelfs wordt erkend dat zij „het tot hun taak kunnen rekenen, terwille van het geestelijk en zedelijk heil van het volk, hun woord te spreken met betrekking tot het staatkundig en maatschappelijk leven.” Tevens wordt nu erkend „de fundamentele betekenis van levensbeschouwing en geloofsovertuiging voor opvoeding en onderwijs, gelijkelijk voor het openbaar en het bijzonder onderwijs.”

Weliswaar wordt in het program niet gesproken over het koningshuis, maar indirect en in de praktijk is daar nu toch voor gekozen. Sedert 1937 wordt tegenover het internationalisme de betekenis van de Nederlandse volksgemeenschap erkend. In dat verband is, na het fiasco van de eenzijdige ontwapening, nu ook opgenomen, dat Nederland een „gewapende macht” moet hebben. Het onbepaalde staatsgezag wordt nu ook voor de tijd na de invoering van het socialisme verworpen. Anderzijds gelastte minister Donker een onderzoek, om het stakende overheids-personeel van Amsterdam te laten vervolgen op grond van diezelfde zo fel verguisde stakingswetten van dr. Kuyper in 1903.

Hoe het met de eis van staatspensioen staat, weet ieder uit de jongste geschiedenis. Na de bevrijding zijn er drie socialistische ministers van sociale zaken geweest die zich met deze materie hebben bezig gehouden. De eerste twee, Drees en Joekes, beloofden een stelsel van ouderdomsverzekering. De derde, Suurhoff, bracht het ook werkelijk.

Zelfs de eis tot socialisatie wordt niet meer zo absoluut gesteld als voorheen. Staatssocialisme wordt uitdrukkelijk verworpen. Alleen „de voornaamste produktiemiddelen op de gebieden van industrie, bankwezen en transport” moeten worden gesocialiseerd en het is algemeen bekend dat de socialisten het daarover in de praktijk onderling oneens zijn.

Wij willen niet verder gaan. Deze lange lijst is voldoende om het fiasco van het oorspronkelijke socialisme aan te tonen. Het heeft, om zich te kunnen handhaven, steeds meer grondgedachten moeten afstoten en leentjebuur gespeeld bij de schriftgelovige christenen die eerst zo fel veracht werden. Wij schrijven hier uitdrukkelijk, dat geborgd werd bij de christenen — niet bij de Schrift.

Wie deze op zichzelf zeer verheugende ontwikkeling beziet, zal misschien geneigd zijn te vragen: Welk bezwaar is er nu nog voor christenen om op de P.v.d.A. te stemmen? Verscheidene gelovigen hebben hierop reeds geantwoord: Geen enkel.

Daartegenover hebben wij nog één, slechts één bezwaar. De P.v.d.A. is socialistisch en het socialisme deugt in zijn wortel niet. Het is en blijft uit de aarde aards.

Daarmee bedoelen wij dus niet in de eerste plaats dat vele socialisten nog rasechte klassenstrijders zijn; dat ir. Vos onder P.E.O. heel wat anders verstaat dan de rechtse partijen; dat de ontwapening toch telkens de kop opsteekt in de P.v.d.A.; dat het revolutionaire sentiment niet dood is, maar uitdrukkelijk gepropageerd wordt; dat de christelijke school in de praktijk toch telkens weer bestreden wordt; of dat dan toch maar vastgehouden wordt aan de socialisatie, en bijv. de Engelse socialisten, waarnaar de P.v.d.A. telkens als een voorbeeld ziet, nu alle woningen, landerijen enz. willen socialiseren.

Want deze en nog vele andere bezwaren vloeien allen voort uit dat ene, allesbeheersende feit, dat het socialisme van revolutionaire oorsprong is, in die diepe zin die Groen er aan toekeende. Daarvan kan het zich onmogelijk los maken, want dan zou het geen socialisme meer zijn. Het heeft zich, gedwongen door de praktijk, aangepast in velerlei opzicht. Maar het blijft, als socialisme (en het kan ook volstrekt niet anders), ont-

kennen dat Gods openbaring-richtsnoer en toetsteen kan en mag zijn voor het handelen ener partij. En daarmee blijft het in opstand tegen God en Zijn gebod. Wij verwijten dus het socialisme niet dat het fouten maakt. Dat doen christelijke partijen evenzeer. Maar ons hoofdbezwaar is, dat het geen appel geeft op het laatste en het hoogste gezag; dat het God niet erkent als Koning over staat en partij; dat het niet wil erkennen dat in het houden van Gods geboden groot loon is voor het Nederlandse volk; dat het nog steeds, hoogmoedig en eigen-wijs, ons volk niet wil leiden naar de enige bron van zegen en daardoor nimmer, ondanks alle goede bedoelingen, aan dat volk werkelijke vooruitgang kan bieden.

Wellicht zijn er nu die vragen: Maar hoe is het dan mogelijk dat oprechte christenen zich afwenden van de christelijke partijen en uit overtuiging lid worden van de P.v.d.A.?

Om hier een antwoord op te geven is het weer nodig zich voor ogen te stellen dat wij in een overgangstijd leven. De mensheid wendt zich af van het rationalisme. Er is een groot wantrouwen tegen logisch doordenken en vooral tegen het stellen van vaste waarheden en normen. Aan het irrationalisme is de toekomst. En niet alleen op politiek terrein.

Indertijd is het rationalisme ook theologie en kerk binnengedrongen. Eerst op kousevoeten, toen op klompen. Schrift en belijdenis zouden worden bedolven onder de korenmaat van de soevereine wetenschap. Maar de vlam van de openbaring kon niet geblust worden, zij brandde gaten in het omhulsel en bracht daarmee de dwaasheid van dit pogen aan het licht. Er was steeds een sterke onderstroom van belijdende christenen die de knie niet wilden buigen voor de tijdgeest. En al werden zij op sommige punten wel eens door de knieën geslagen, doordat zij leefden bij en uit het Woord werden zij steeds weer overeind geholpen.

Zo valt bijv. niet te ontkennen dat verschillende uit de bijbel afgeleide beginselen ten onrechte werden vereenzelvigd met de wet Gods of de wil des Heren. Dan matigde ook christelijk denken zich goddelijke autoriteit aan, dan werd beleden maar niet beleefd dat de rede van de mens, ook van de bekeerde mens, door de zonde verduisterd is. Daartegen moest telkens protest rijzen, want „zulk een beginsel-absolutisme is dodelijk voor alle waarachtig christelijk leven. Het barricadeert de weg voor waarachtige christelijke progressiviteit bij een verantwoordelijk leven uit het geloof, tot Gods eer en naar de wet Gods” (prof. Zuidema).

Eenzijdigheid

Maar toen het irrationalisme zijn verzet inzette tegen de opperheerschappij van de Rede, grepen verschillende theologen ook naar het daardoor aangelegde arsenaal, om het rationalisme in theologie en kerk te bestrijden. Doch met de beste bedoelingen kwam daardoor, met allerlei zwaar belaste termen, ook een stuk irrationalistische filosofie in de theologie.

Dit is het grote gevaar dat kerk en theologie nu weer bedreigt, ja voor een deel al werkelijkheid is geworden. De waarheid die het christelijke verzet tegen het rationalisme bevat, dreigt al meer overspoeld te worden door het irrationalistische uitgangspunt van waaruit men de bijbel benadert. Hoe gemakkelijk komt men er dan niet toe om de bijbelse openbaring in eigen schema te wringen.

Het is deze theologie, die geen gelovigen meer kent, doch slechts mensen met momenten van geloof; die de bijbel slechts af en toe Gods Woord laat zijn maar gewoonlijk een boek als andere; die niet meer durft spreken van de Heilige Schrift. Het is deze gewrongen uitleg, die prof. Korff de verzuchting ontlokte: „Arme Bijbel! „Schriftuurlijkheid” is een Kantiaanse „Idee”. Ik ben nooit zo overtuigd geweest van de onjuistheid van de dialectische positie in dezen, als na lezing van deze bladzijden..... Het is wel buitengewoon te betreuren, dat de ontwikkeling van de theologie altijd in eenzijdigheid moet verlopen”.

Welnu, het is van deze theologische eenzijdigheid uit, dat men komt tot de verwerping van christelijke politiek en christelijke partijen. Uit reactie tegen het misbruik dat christelijk rationalisme maakte van de bijbel, noemt men het (gelukkig met inconsequenties: denk aan de werkverbanden in de P.v.d.A.) zonde tegen het derde gebod, wanneer christenen bezig zijn met het concrete gebod in de politiek en hun gedrag een uitvloeisel van belijden weten.

Hier ligt de wortel van „de doorbraak”. Laten wij er geen doekjes om winden: dat is ten diepste allereerst en allermeeft een theologisch verschijnsel van dezelfde orde als waarmee honderd jaar geleden werd geworsteld toen het liberalisme zijn overwinningen boekte. Ons verweer kan geen ander zijn dan toen. Ook nu kan slechts in het geloof, in de gemeenschap met de levende God en in gebondenheid aan de Heilige Schrift weerstand worden geboden aan de „goden van de tijd”, getuigenis worden gegeven van het heil in Christus. Dat is het enige nodige voor de toekomst van kerk en staat en volk. En voor de christelijke politieke partijen. Dan nog zal er in Gods rijk gevarieerde schepping verschil van mening blijven tussen christenen, maar zij zullen blijven binnen de grenzen door Gods openbaring gesteld.

P. WYBENGA

ZWOLLE

Makelaarskantoor J. G. Bramer

Woningbureau
Assuranties
Hypotheken
Taxaties

ZWOLLE — OUDE VISMARKT 38
Postrekening 21139, Tel. 6783 b.g.g. 5729

HET VERTROUWENSADRES VOOR
PIANO'S EN ORGELS
ook voor het stemmen en onderhouden van uw instrument
GANZEVOORT
DIEZERSTRAAT 116 • TEL. 6552 • ZWOLLE
Uitgebreide keuze muziek en grammofoonplaten

Steeds voorhanden de nieuwste uitgaven der volgende rubrieken: Theologie - Staatskunde - Vaderl. Geschiedenis - Kerkgeschiedenis - Zending - Wijsbegeerte - Taal- en Letterkunde - Romans en Novellen - Opvoeding en Onderwijs.

Boekhandel Westerhof
MELKMARKT 36 • ZWOLLE • TELEF. 6171

WONINGINRICHTING
Boertien

Sassenstraat 39 — ZWOLLE — Tel. K 5200—6473
Levering franco met eigen wagen.

ZUTPHEN EN
OMSTREKEN

Voor al Uw **SCHOEISEL** naar **KROES**
Schoenmagazijn
GROENMARKT 47 ZUTPHEN
Vakkundige bediening

HILVERSUM

C. VAN DEN BRINK
Fa Erven G. H. van den Berg
Schildersbedrijf
VAARTWEG 73 • Telefoon 5561 • HILVERSUM

JAN VAN DEN BRUL
★ HEREN- EN JONGENSKLEDING
★ SPORT- EN REGENKLEDING
★ BETERE BEDRIJFSKLEDING
HILVERSUM — GROEST 60 — TELEFOON 2614

Begravenisonderneming
L. v. d. Brink
Spoorstraat 4 • Tel. 4975 • Hilversum
Sinds 1896 een begrip

Cinderella
Het modehuis met de ruime keuze, ook in grote maten en voor oudere dames!
★ Elegant, prettige pasvorm, voordelig!
HAVENSTRAAT 53 • HILVERSUM • TELEF. 2161

DE DEUR UIT... DIE WAS
Als U alles rekent is Reijmerink beter en voordeliger!
REIJMERINK wast goed goed goed! en is op de duur heus voordeliger!
Reijmerink - 's-Graveland
Tel. K 2950 • 8862

DE SPAARBANK
Hilversum • Bussum • Huizen
Loosdrecht • Mulden • Naarden

GRONINGEN

Chr. Coöp. Spaarbank
„EIGEN HAARD” G.A.

LOPENDE DIEP 7 - GRONINGEN

Rentevergoeding 2 3/4 %
idem leden 3 %

BABY Vraagt
UITZETTEN monsters
Terwerda Groningen
Vischmarkt 15-19

Begravenisvereniging „Groningen”
ZWANESTRAAT 12 - TEL. 20910
Dir. G. L. SMIDT
Dag en nacht te ontbieden voor leden en niet-leden.
Begravenissen - Crematies - Binnen- en Buitenlandse
transporten. Eigen Rouw- en Ontoangkamers.
Gelegenheid tot inschrijving tegen premiebetaling.

EXCLUSIEVE INTERIEURS
VOOR WONING, KANTOOR EN WINKEL
MEUBILERINGSBEDRIJF
DEN OUDEN
OUDE BOTERINGESTRAAT 2 - GRONINGEN

Bij **TECHNISCH BUREAU**
YPEY
komt u in contact met goede instal-
lateurs en reparateurs.
Rf. Ho. - Elektr. Scheerapparaten - Schemer- en gloet-
lampen - Stofzuigers - Verlichting.
BLOEMSTRAAT 31 - TELEFOON 28095

MEUBELEN aangepast aan elk gewenst
INTERIEUR en voor elk doel.
TAPIJEN, GORDIJNEN, BEDDEN, LINOLEUM, VILTZEIL
in uitgebreide keuze voorradig
Franco levering door geheel Nederland.
D. BOONSTRA, Woninginrichting, GRONINGEN
WESTERHAVEN 12 - Tel. 26324
Op verzoek komen wij u gaarne aan huis onze collectie
tonen. Indien nodig wordt betaling op prettige wijze ge-
regeld zonder kosten.

Dames- en meisjesbovenkleding
Het aangewezen adres in het Noorden:
Buisman-Stienstra
GULDENSTRAAT - GRONINGEN

n.v. **Slavenburg's Bank**
gevestigd te Rotterdam.
Handels- en Effectenbank n.v.
gevestigd te Groningen
GRONINGEN: Brugstraat 32
WINSCHOTEN: Blijhamstraat 21
Kredieten voor handel en industrie

BROEKEMA'S
KOFFIE en THEE
vraag die!
N.V. BROEKEMA-NAGEL, GRONINGEN - ASSEN

Zwitserse Horloges
Verlovingsringen
Goud en Zilver
Tafelzilver
Avondmaal-Serviezen
Schatkamer
STOELDRAAIERSTRAAT 3-5
GRONINGEN

Briefhoofden
Briefkaarten
Enveloppen
Rekeningen
Kwitanties
Vloei-bladen
Folders enz.
Laat **JAN NOORMAN**
uw drukwerk verzorgen
en... u is tevreden
Drukkerij en Papierhandel
v/h T. J. de Jong (Jan Noorman)
Folkingerstraat 15. GRONINGEN
Telef. 22717 b.g.g. s avonds 30931

Hoever men in de politieke strijd kan gaan

Voorzichtigheid geboden

IN NEDERLANDSE GEDACHTEN van 15 juni 1946 deelde ik een vonnis van de Zwolse politierechter mede, waarvan de kern werd gevormd door de overweging, „dat echter in de politieke strijd een zekere marge mag worden gelaten, waar binnen harde woorden, zelfs van persoonlijke aard en hoe onaangenaam ook, niet aanstonds als strafbare beledigingen behoeven te worden opgevat”.

Wat de politierechter toen overwoog, komt wel enigermate overeen met wat onder het volk leeft. Ouderen vertellen met smaak, hoe Talma en Troelstra elkaar te lijf konden gaan, waarna ze elkaar op de politieke debatavonden voor het forum van het publiek de hand gaven. In Engeland gaan sappige verhalen over Lloyd George en niet minder over Churchill. Het toppunt was misschien wel diens verhaal, in het parlement voorgedragen, over een bezoek, dat hij in zijn kinderjaren onder geleide van zijn ouders aan een kermis had gebracht. Tot zijn grote ergernis mocht hij één tent niet binnen: daar was een man te zien zonder beenderen, alleen maar een slappe vleesklomp. En de ouders vonden dat te erg voor hun zoon. Dit „monstrum” mocht hij niet aanschouwen. Maar nu, Mr. Spaker, zo vervolgde hij, zie ik het tóch, op mijn ouwe dag. Het is het kabinet-Attlee, slap, zonder botten in het lijf.

Het is geen wonder, dat de voorzitter van het Engelse Lagerhuis een alfabetische lijst van onparlementaire woorden op zijn lessenaar heeft.

Toch geldt ook in de politiek het negende gebod, en de verklaring, door de heidelbergse catechismus daarvan gegeven, leert ons, hoe nauw dit luistert.

Afgezien daarvan, de rechter kan er ook in worden gemengd, als de hevigheid van de politieke strijd zich gaat uiten in heftige en felle woorden.

Zo werd de arrondissementsrechtbank in Almelo er onlangs in gemengd. In een verkiezingsstrijd (vermoedelijk die bij de raadsverkiezingen van 1953) had een huisarts, tevens raadslid, voorzitter van een der twee grootste raadsfracties, lid van de Provinciale Staten, en bovendien in leidende functie werkzaam in talrijke sociale en culturele organisaties, zich bijzonder geroerd. Hij was de leider van een felle strijd tegen de rechtse groepen, en had richtlijnen uitgegeven voor deze actie.

Daarop heert het bestuur van de plaatselijke Stichting voor een sociaal en cultureel centrum op gereformeerde grondslag zich met een adres tot de gemeenteraad gewend, waarin de richtlijnen van de dokter onder handen werden genomen. Het stichtingsbestuur gebruikte in dat adres nog al krasse taal.

De arts werd er door het stichtingsbestuur van beschuldigd, dat onder zijn leiding een verkiezingscampagne was gevoerd; dat tijdens die verkiezingscampagne reeds overal voelbaar was, dat er tegen het rechts-georiënteerde en in het bijzonder tegen het gereformeerde deel der bevolking stemming werd gemaakt; dat „men” niet bereid was de gereformeerden als volwaardige deelgenoten in het opbouw- en opvoedingswerk te aanvaarden; dat hij richtlijnen voor die verkiezingsactie had uitgegeven en een huisbezoek-instructie had uitgegeven; dat hij „door verdraaiing van de diepste bedoelingen der gereformeerden” tegen hen stemming had doen maken, waaruit duidelijk de poging bleek hen „uit de gemeenschap te stoten”. Verder werd in het adres van het stichtingsbestuur aan de gemeenteraad nog gesproken van „de haat, die Dr. A. door zijn gemeenschaps-ontbindende actie tegen ons heeft laten verspreiden” en van „iemand, die de plaatselijke gemeenschap door zo'n onwaardige actie aantast”.

De dokter achtte zich door deze schriftuur van het stichtingsbestuur beledigd en vorderde ter betering van het nadeel geleden in zijn eer en goede naam een som van f 10.000,— van het stichtingsbestuur. Bovendien stelde hij, dat de openbaarmaking van het stuk een onrechtmatige daad was geweest, waardoor hij schade had geleden in zijn dokterspraktijk, welke schade het stichtingsbestuur hem had te vergoeden. Het stichtingsbestuur was niet bereid gebleken, zijn leedwezen over het adres te betuigen.

De Almeloze rechtbank achtte de eerste vordering van de dokter niet ontvankelijk, da: niet was gebleken, dat het stichtingsbestuur het oogmerk had gehad, hem te beledigen. Het aan de raad toegezonden stuk moest, aldus de rechtbank, worden gezien in verband met de politieke strijd waarin het werd gebruikt. En „de politieke strijd heeft een eigen stijl en eigen maatstaven van (politiek) fatsoen, welke in zekere opzichten ruimer, althans anders, kunnen zijn, dan die welke in andere maatschappelijke milieus van gelding zijn”. Verder: „het oogmerk om de politieke tegenstander aftreuk te doen — hetgeen kennelijk de strekking van het onderhavige adres aan de gemeenteraad is, en welk oogmerk in een democratisch bestel ook alleszins ge-

oorloofd is — mag niet worden vereenzelvigd met het oogmerk om te beledigen in de zin der Wet. En tenslotte: „het oogmerk om te beledigen mag in de politieke strijd niet te spoedig worden aangenomen, gezien het vorenbedoelde eigen karakter van die strijd”.

Echter was de rechtbank wel van oordeel, dat de door het stichtingsbestuur gedane uitlatingen „indruisen tegen de zorgvuldigheid welke in het maatschappelijke verkeer jegens eens anders persoon betaamt, zelfs indien deze uitlatingen, gelijk i(n) c(asu) (= in het onderhavige geval), in de hitte van de politieke strijd worden gebezigd, daar de zakelijke stellingen van gedaagden, zonder aan de duidelijkheid van hun standpunt te kort te doen, in meer gematigde bewoordingen hadden kunnen worden, en hadden dienen te worden, uitgedrukt”. Daarom leverde het bezigen van deze uitlatingen in beginsel een onrechtmatige daad op, welke het stichtingsbestuur tot schadevergoeding zou verplichtingen, indien de dokter inderdaad zou bewijzen, dat hij schade had geleden; tot welk bewijs hij dan ook werd toegelaten.

Of hij daarin geslaagd is, meldt de historie (nog) niet. Evenmin of het stichtingsbestuur zich bij het vonnis heeft neergelegd dan wel „het hogerop heeft gezocht”.

In elk geval leert het vonnis, dat men in de politieke strijd zich wel scherpe uitlatingen mag veroorloven zonder dat dit rechtens spoedig als belediging dreigt te worden opgevat, maar dat anderzijds toch zekere voorzichtigheid is geboden, wil men niet de kans belopen tot vergoeding van door scherpe uitlatingen veroorzaakte schade te worden veroordeeld.

Mr. K. GROEN

Twee proefschriften

ENIGE TIJD geleden zijn aan de V.U. een twaalfstal proefschriften verdedigd. Beide proefschriften, waarvan Professor Hellema de promotor was, zijn opnieuw een bewijs dat aan de V.U. werk wordt verricht waarvan de waardering uitgaat boven het alledaagse. Het betreft namelijk proefschriften die belangrijk voorbereidend werk verrichten met betrekking tot de toekomst van Nederland en Europa.

Voor een Europese integratie is het noodzakelijk de belastingstelsels op elkaar af te stemmen.

Wil de weg naar integratie (zinnig samenwerken op internationaal niveau) begaanbaar worden, dan is het — afgezien nog van andere voorwaarden — noodzakelijk, dat het fiscale instrument van de landen van Europa meer op elkaar zal moeten worden afgestemd. In de praktijk na 1946 is herhaaldelijk gebleken, dat het gebruik van verschillende belastingstelsels door de diverse landen mede oorzaak is van moeilijkheden op economisch terrein. Te denken valt aan dit soort moeilijkheden die te overwinnen zijn in Benelux-verband. Te denken valt ook aan het feit dat — nu in diverse landen om redenen van inflatoire aard — er een neiging is te constateren de huidige belastingdruk niet verder te verminderen; hetgeen meestal betekent over te zullen gaan tot een actieve belastingpolitiek resulterend in een zwaardere druk. En dan in de meest verschillende zin!

De vraag is derhalve terecht te stellen of het geen tijd wordt de belastingen in Europa naar dezelfde beginselen op te bouwen en of het geen tijd wordt eens grondig uit te praten over de mogelijkheden ter voorkoming van dubbele belasting — het verschijnsel dat meer dan één land over het zelfde bedrag van eenzelfde persoon belasting heft.

„Harmonisatie der belastingen is een onmisbare schakel bij het totstandkomen van een Europese integratie”.

Omtrent deze materie handelen beide proefschriften. Om hertoe te kunnen geraken moet eerst zoveel mogelijk materiaal worden verzameld uit de landen van Europa, waarna dit materiaal weloverwogen moet worden geschift om tenslotte te komen tot een rechtsvergelijkende beschouwing.

Dr. Mülder heeft dit gedaan met betrekking tot een onderdeel van de inkomstenbelasting hetwelk van groot belang is voor de z.g.n. familie n.v.: het begrip aanmerkelijk belang. De promovendus geeft een vergelijkende beschouwing over het nederlandse-, het engelse- en het duitse stelsel.

Dr. Ten Tooren heeft het gedaan met betrekking tot de heffingstechniek van de belastingen en de differentiatie van de belastingstechniek, voornamelijk omtrent het engelse, het belgische, het duitse en het bazelse systeem.

Het is hier niet de plaats de inhoud van beide, prettig geschreven, proefschriften te bespreken.

Het is naar mijn mening wel — in dit weekblad — op zijn plaats de promovendi en de promotor te danken voor de wijze waarop getoond is een open oog te hebben voor een noodzakelijke toekomst. Hierbij moet tevens worden geconstateerd en dit geldt met name voor de brede opzet en uitwerking van dr. Ten Tooren, dat hier knap werk is geleverd.

Ik hoop van harte dat Prof. Hellema tijd en gelegenheid vindt op deze weg voort te gaan.

G. A. KIEFT

Verplaatsbare houten gebouwen

Directie- en schaffketen
Noodwoningen, -scholen en -kerken
Directie- en schaffwagens etc.

HABBO
HOUTBOUW
HARDINXVELD

Tel. 41 Neder-Hardinxveld

N.V. W. J. SCHULING's
HANDELSONDERNEMING
BINNENHAVENWEG 20
HENGELO

Telefoon K 5400-3029
(na 18 uur Delden, K 5497-447)

INNEMEE & ZN. N.V.

**BEGRAFENIS-
TRANSPORT**
DEN HAAG
Telefoon 115940

HAARLEM
Telefoon 10441

DELFT
Telefoon 1642

Onmiddellijk ter plaatse te ontbieden

n.v. drukkerij van haeringen
Prinsegracht 126 / 's-Gravenhage
Telefoon 33.41.20 - 33.41.21

speciaal adres voor uw:
HANDELSDRUKWERK
DISSERTATIES
TIJDSCHRIFTEN
BOEKWERKEN

Op aanvraag zullen wij u gaarne bezoeken.

AANNEMERSBEDRIJF
Gebrs. Hakkers

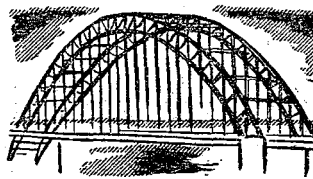
- * Handel in rijmateriaal, riet en teen
- * Rietmattenfabriek
- * Hoepelmakerijen

WERKENDAM
Telefoon 14

FIRMA
BLAAK

BOOT- EN SLOEPENBOUWERIJ
HOOGZAND

SCHEEPSBOUWWERVEN
A. VUYK & ZONEN
CAPELLE AAN DE IJSEL
Nieuwbouw en reparatie
Telefoon Rotterdam 113333 (K 1800)

HET ANDERE GEZICHT

vervolgverhaal
door J.W. Verms

En daarop zei Lambooi:
„Laat dat jong van jou die meid dan houden! Ik zal er niet meer naar omzien. Ze zullen geen last meer van mij hebben. Paula niet, die zoon van jou niet. Maar ik bind je aan je woord!”

Lijnegang knikte.
„Dat is dan afgesproken.”
Toen Lijnegang nadien terugliep naar zijn boerderij, dacht hij: — Hoe ben ik toch zo kunnen veranderen... Eerst heb ik mij met hand en tand er tegen verzet, dat Melchior met de ingenieursdochter omgang zocht. En nu... nu ben ik zijn rivaal wezen soebatten om niet meer naar Paula om te zien...
Neen, Lijnegang begreep zichzelf niet meer. Hij voelde eensklaps de last van zijn leeftijd zwaar drukken, ofschoon hij toch niet oud en afgeleefd genoemd kon worden. En moest hij nu nog altijd blijven volharden in zijn eenmaal ingenomen standpunt om Melchior nooit toestemming te verlenen om met de ingenieursdochter om te gaan? Moest hij van nu af een soort dubbel-leven gaan leiden? Hij had Lambooi gevraagd, Paula over te laten aan zijn zoon... Moest hij zijn zoon nu nog blijven tegenwerken en hem verbieden, met het stadse meisje omgang te hebben?

— Maar ik ben naar Lambooi gegaan voor 't welzijn van Melchior, trachtte hij zichzelf gerust te stellen. Het is mij uitsluitend te doen geweest om mijn jongen te vrijwaren voor narigheid, voor onheil...

Ineens begreep hij, dat zijn gemarteld vaderhart sterker geweest was dan zijn trotse boerenhart. Hij wilde het geluk van zijn jongen... Maar Melchior scheen dat geluk slechts te kunnen vinden bij het meisje van de ingenieur. Zou hij dan zijn wensen en verlangens moeten overgeven en er in moeten toestemmen, dat hij een wildvreemde stadse schoondochter krijgen zou? Ach, wat was dat moeilijk!

Toen Lijnegang thuiskwam, had hij zijn besluit genomen. De tweespalt, die zijn hart bestookte, mocht niet blijven voortwoekeren als een stil vergif. Hij moest kiezen of delen. Hij had zijn houding tegenover Roelie herzien; hij had Willem gefeliciteerd omdat deze in de gemeenteraad gekozen was, hoewel hij met angst en beven diens optreden in de raad tegemoet zag. Hij moest nu ook zijn eigen wensen en verlangens terzijde weten te stellen voor het geluk van de jonge Melchior. De jonge mensen kwamen aan bod en het was hun gegeven om op hun manier het geluk te zoeken. En als zij dat geluk nu maar zochten in het navolgen van wat God aan de mens als eis en als belofte gesteld had, dan zou het goed zijn. Ja, de wereld kreeg een ander gezicht, de streek veranderde, alles was aan verandering onderhevig — maar onveranderlijk bleef de eis om God te dienen! Daar moest het om gaan; en als Willem en Melchior en Roelie en Aaltje dat als levensdoel stelden, zou het goed zijn. Misschien zouden ze het beter doen dan hij — want wat had hij er van terecht gebracht?

Hij had zijn besluit genomen, ja. Toch viel het hem nog bitter moeilijk om het uit te spreken.

De jonge Melchior kwam het woonvertrek binnen. — Nu zal ik het hem zeggen, dacht Lijnegang. Maar hij zei het niet, hij was nog niet in staat en bereid om te capituleren. Pas de volgende dag, toen ze in de varkensschuur bezig waren, zei hij:

„Als je nou niet wijzer wil wezen... als je nou met alle geweld die meid van de ingenieur wil knuffelen... al blijf ik zeggen, dat je wijzer had moeten zijn... dan moet je haar maar eens meebrengen naar hier. Op een zaterdagavond of zo. Heb het er maar eens over met je moeder.”

De jonge Melchior wist niet wat hij hoorde. Hij keek zijn vader vol verbazing aan.

„Meen je dat, vader?”

„Heb ik ooit iets gezegd, waar ik niet helemaal achter stond? Maar je moeder heeft er 't laatste woord over. Je moet haar maar vragen, hoe zij er over denkt.”

Melchior kon ineens wel zingen van vreugde. Maar er kwamen tranen in zijn ogen. Tranen van vreugde en van ontroering, omdat hij begreep, hoeveel moeite het zijn vader gekost had om zijn houding te herzien.

„Dankje,” zei hij, „dankje, vader!” En hij holde naar binnen om met moeder te overleggen.

„Als vader het dan wil, dan zal ik me er niet tegen verzetten, jongen,” was haar antwoord. „Maar je moet vooruit

goed weten, dat wij niet zo vlug eigen met haar zullen zijn, want ze is stikvreemd voor ons. En ze komt uit de stad, ze is alles natuurlijk heel anders gewend dan wij.”

„O moeder, maar als je Paula eenmaal kent, zal je haar een fijn meisje vinden!”

„We zullen dat hopen, jongen.”

In de varkensschuur staande, dacht de oude Lijnegang: — ik had hem ook nog moeten zeggen, dat het er op aankomt, of hij en die ingenieursdochter 't christelijk gebod zullen naleven, of ze de eer van de Almachtige zullen zoeken in hun leven... Maar neen, daar zou hij niet de moed voor gehad hebben, want wat had hij er zelf van terecht gebracht? Herhaaldelijk had hij zijn opstandig hart niet kunnen bedwingen en er was zoveel onheilg vuur op het altaar van zijn leven geweest... Vooral de laatste jaren, met de brug in 't verschiet, had hij zoveel onchristelijken gedacht en gedaan. Met hand en tand had hij zich tegen allerlei nieuwigheden verzet willen houden en er niet aan willen denken, dat de tijd niet stilgezet kan worden en dat elke periode haar eigen problemen heeft, die opgelost dienen te worden. Ook deze naoorlogse tijd had reeds veel nieuwigheden te zien doen geven en meestal had hij zich heftig verzet. Deze tijd en deze jaren deugen niet, had hij dikwijls verkondigd. Maar ook van deze jaren moest gezegd worden: anno domini. Het waren jaren van God en Hij had zijn plan met de wereld en ook met deze streek. — Ik moet leren, tot overgave te komen, dacht Lijnegang ootmoedig. En plotseling dacht hij aan de apostel Paulus, die altijd alle levensgewoonten en omstandigheden wist aan te grijpen om ze dienstbaar te maken tot de eer van God.

Maar toen hij nadien door het beragde ruitje van de varkensschuur de overspanning van de brug zag, werd hij toch weer opstandig en prikkelbaar. O, wat was het moeilijk, eigen opvattingen los te laten! Nooit zou hij volmondig kunnen zeggen, dat de brug een voordeel voor de streek betekenen zou. Hoeveel verdriet had de brug hem reeds op zijn dak geschoven... Maar één ding milderde zijn somberheid: De opzichter had beloofd, zich niet meer om de ingenieursdochter te zullen bekommeren. De jonge Melchior zou dus veilig zijn en niet te eniger tijd kennismaken met een boksbeugel of mes. Als Lambooi zich tenminste hield aan het gegeven woord. Want was dat volk dat aan de brug werkte, wel te vertrouwen?

Op deze vraag kreeg hij twee dagen later een antwoord.

Lambooi had het werk aan de brug neergelegd en op staande voet ontslag genomen. Gepakt en gezakt ging hij op een avond weg en hij nam niet eens afscheid van zijn collega's. Maar hij had Wijdenes opgedragen, een briefje te brengen bij de boer van de Lindenburg.

Lijnegang maakte het briefje open, zijn vingers beefden een beetje. Maar toen hij het kattebelletje gelezen had, was hij gerustgesteld. Het briefje luidde: U moet u houden aan uw woord en de politiereel zien te sussen. Ik van mijn kant zal me ook aan mijn woord houden. Ik ga voorgoed weg en ik laat Paula Santemeijer aan jouw zoon. Misschien zal ergens in de wijde wereld voor mij een andere liefde zijn. Lambooi.

„Nou heeft de jonge Melchior geen kwaad meer te duchten,” zei Lijnegang opgelucht.

XV.

Op zaterdagavond, toen een druilige regen neerviel en het was alsof de natuur heimelijk weende, bracht de jonge Melchior haar mee naar de Lindenburg.

Paula was een beetje zenuwachtig, want zij wist langzamerhand heel goed, dat de vader van Melchior vasthoudend was ten opzichte van eenmaal door hem ingenomen standpunt. Nors scheen de oude Lijnegang eveneens te zijn; maar Melchior had haar verteld, dat zijn vader in wezen helemaal niet nors was, doch dat hij in een soort afweerdhouding gekomen was tegen het tempo van veranderingen, die zich na de oorlog voordeden. „Vader kan niet mee en wil niet mee en dat is de oorzaak, dat hij nors schijnt te zijn. Maar in werkelijkheid heeft hij het heel moeilijk, hij voert strijd met zijn eigen gedachten en opvattingen.”

Paula probeerde, eenmaal aan tafel gezeten in het grote woonvertrek van de Lindenburg, zo gewoon mogelijk te doen.

(Wordt vervolgd)

EEN UITKOMST VOOR
MAAGLIJDERS

Maaglijders, U kunt weer alles gaan eten. De echte C-R MAAGTABLETTEN zijn weer in Nederland verkrijgbaar.

C-R MAAGTABLETTEN

geven direct verlichting en zijn pijnstillend.

De echte Amerikaanse C-R Maagtabletten zijn die lichtgele tabletten. Alleen verkrijgbaar bij:

LOUIS RIETBERGEN

NIEUWE BINNENWEG 400 - ROTTERDAM

Vraagt inlichtingen zonder enige verplichting.

HOTEL „DE KROON”

SOPHIALAAN — LEEUWARDEN

Tel. 4467—4468

★

Uw adres voor recepties en partijen

Rijwielen direct v. fabriek

f 50.— goedkoper. Eerste klas materiaal en langdurige garantie. Gedurende de wintermaanden op onze reeds zeer laag gestelde prijzen een extra korting: okt. f 12.50, nov. f 14.—, dec. f 14.—, jan. f 13.— en febr. f 12.50. Doe als zo velen profiteert van dit voordeel. Vraag gratis prijscourant met kortingsbonnen. SIMBA RIJWIELFABRIEK, Naaldwijkseweg 26, 's-Gravenzande, Tel. K 1748—673.

CONSTANT
VERLOVINGSRINGEN
VOLLEDIGE COLLECTIE
VAN DE BEKENDSTE MERK
IN ALLE MATEN

SIEBEL

KALVERSTR. 123 • AMSTERDAM
LANGE POTEN 11 • DEN HAAG
STADHUISPLEIN 24-26 • R'DAM
NW. BINNENWEG 227 • R'DAM

BUREAU VOOR VASTE
GOEDEREN

P. Kraaijeveld

Beëdigd Taxateur

Bloemstr. 13, UTRECHT

Kopen en verkopen van huizen, etc. Woningen te koop gev. voor geldbelegging. Ook worden door ons alle inlichtingen verstrekt omtrent nieuw te bouwen woonhuizen.

AL L E VERZEKERINGEN

Nergens baat
gevonden?

Wendt u dan tot ons. De natuurgeneeswijze doet wonderen! Meldt ons uitvoerig Uw ziekte en klachten en wij zenden U een pak geneeskruidenten à f 3.95, waaraan talloos velen hun genezing danken. Ook zij hadden alles geprobeerd en danken hun genezing aan onze onschad, middelen. Leer de ons in de natuur geschonken geneeskrachten kennen!

Brochure en inl. gratis
Kruidenthuis Flora
Westersingel 40, GRONINGEN

AMSTERDAM

N.V. Aannemersbedrijf voorheen

H. DE BAAT

Directie: E. C. de Baat - T. H. de Baat

Kantoor: Ceintuurbaan 179,

Amsterdam, Telefoon 798604 - 53257

J. DE VRIES

Commissionairs in effecten

O.Z. Achterburgwal 173, Tel. 47126
Privé Olympiakade 60, Tel. 94152
AMSTERDAM

H. Robbers Schildersbedrijf

GIJSBRECHT VAN AEMSTELSTRAAT 1, AMSTERDAM

Telefoon 506595 en 717160

INGWERSEN & CO

Amsterdam - Keizersgracht 382 - Tel. 33121

Effecten — Coupons en administratiën —
Alle assurantien — Levensverzekeringen en
lijfrenten

Speciale afdelingen voor protestantse kerkelijke
leningen

DE ARJOS-PROPAGANDA-ACTIE

* Wij heten 6 nieuwe clubs welkom!

* Jaarvergaderingen in enkele provincies.

IS GESTART

VAN alle kanten dwarrelen de tekenen van nieuw ontwaakt Arjos-leven binnen. De meeste clubs hebben al weer een keer vergaderd of staan op het punt dit te doen. Er worden schetsenbundels besteld; adreswijzigingen aan het secretariaat gezonden, boeken te leen gevraagd bij de Kuypersstichting..... kortom: er is weer leven in de brouwerij!

In de stad Utrecht werd de club Groen van Prinsterer gesplitst nu bleek dat beide delen een voldoende aantal leden behielden. In de provincie Utrecht kon Maarssen als nieuwe club worden geboekt, die direct al met 20 leden is gestart. Ook Zeist heeft een algehele verjonging en verfrissing ondergaan. Het ledental is aanzienlijk uitgebreid en men heeft een zeer aantrekkelijk winterprogramma opgesteld.

gemeester Bramer uit Den Ham zullen resp. de geestelijke en de politieke (economische) zijde van dit onderwerp belichten. Wij wensen Overijssel een geslaagde studieconferentie toe op 27 oktober a.s.

Er konden dus zes nieuwe clubs worden ingeschreven.

Dat belooft veel goeds voor de eerstvolgende weken, want de clubs die wat laat uit hun zomerslaap ontwaakten, gingen inmiddels ook aan de slag.

De actie voor het uitbreiden van het aantal clubleden en het aantal clubs begint te lopen.

Maak een plan en trek er samen op uit, in eigen plaats of in het omliggende district, maar... steek de handen uit de mouwen en tracht jongeren te winnen voor de zaak van de Arjos. Praat er over met vrienden en kennissen. Maak ze enthousiast door een gloedvol betoog, dan blijven de resultaten niet uit!

Jeugd in actie

Het streekverband Walcheren hield een propaganda-avond waar gesproken werd over „Ons partijleven in vogelvlucht”. Een muziekensemble poogde alle zorgen te breken; het droeg nl. de naam „de Zorgbrekers”. Wij twijfelen er niet aan of niet alleen op Walcheren doch in heel Zeeland zal hard worden gewerkt aan de uitbouw van de bestaande en de oprichting van nieuwe clubs.

Zo is het ons bekend dat in Zaanslag al weer aan een nieuwe club wordt gewerkt. De Zeeuwen worstelen moedig en volhardend verder en zijn niet van plan onder te gaan, zoals ook wel bleek op de onlangs te Goes gehouden jaarvergadering van dit provinciaal verband.

Twee nieuwe clubs werden ons gemeld uit Overijssel. Na veel moeite is het gelukt in Hardenberg een Arjos op te richten waarvoor zich al dertig leden liet inschrijven. In deze zelfde omgeving, nl. in Bruchterveld, kwam een club met achttien leden tot stand. Een en ander zal het bestuur van het streekverband Noord-Oost (verijssel) wel bijzondere voldoening schenken. Hulde voor dit enthousiaste werken.

In deze provincie waar sinds tientallen jaren de weefgeto: wenen snorren en de metaalbewerkende machines ratelen, gaat men zich in Arjosverband bezinnen op „Vragen rondom de industrialisatie”. Ds. v. d. Staal uit Vroomshoop en bur-

Van Zeeland naar Noord-Holland is voor ons slechts een kleinigheid. Ook daar veel activiteit. In Purmerend werd een nieuwe club opgericht en vanuit het district Alkmaar wordt hard gewerkt. De kansen lijken goed en we wachten dus met spanning op nadere berichten.

Ook het stedelijk verband Amsterdam ontwikkelt activiteiten op velerlei gebied. Bij geruchte vernamen we van een nieuwe Arjos in West.

In Groningen waait een frisse wind. Op 20 oktober a.s. wordt in de stad van de Martinitoren de algemene vergadering gehouden, die 's middags wordt gevolgd door een studieconferentie. Ds. Visser uit Tilburg zal naar het hoge Noord trekken om te refereren over „de grondbeginselen der A.R.-overtuiging”. Wij twijfelen er niet aan of uit alle delen van het mooie Groningse land zullen de Arjosleden en belangstellenden naar de stad trekken en jaarvergadering en studieconferentie tot een succes maken, om daarna met enthousiasme geladen naar hun woonplaatsen terug te keren en er mee aan 't werk te gaan.

Niet alleen in het provinciale vlak doch ook van de clubs zelf, vallen activiteiten te melden.

Zo onderging de club Hoogezand-Sappemeer een hele gedaanteverwisseling. Zeven leden bedankten, maar zestien nieuwe werden ingeschreven. Dat is werken!

Ook in Dokkum is de Arjos in nieuwe gedaante verschenen. De verkiezingsactie was mede aanleiding tot heroprichting van deze club. We hopen nu dat 't een blijvertje is.

* * Werkende Jeugd

Het is deze maand 1 jaar geleden, dat de jongerenorganisatie van het C.N.V., Werkende Jeugd, werd opgericht. Deze organisatie stelt zich ten doel de vorming van de werkende jonge mensen voor de vervulling van hun christelijk-sociale roeping in deze wereld. Er zijn nu 45 clubs over het gehele land verspreid. Wij geloven, dat deze organisatie goed werk verricht en wij hopen daarom dat het tot een verdere uitbouw van dit werk mag komen.

8
OCT.

Terwijl ik uit het huis van de buurman Louis Davids van de grammofoonplaat hoorde zingen: „ik breng mijn weekend door met jou in Schéééveningen.....”, bracht ik mijn weekend door met een boekje van de Groningse theoloog prof. dr. J. Lindeboom, die enkele behartenswaardige opmerkingen maakt over de wijze van schrijven. Het geschrift heet „Wat en hoe?”. Ik heb er veel uit geleerd, al heb ik wel gemerkt, dat prof. Lindeboom geen redacteur van een dagblad is geweest, anders had hij hier en daar wel anders geschreven. Doch als ik het goed begrepen heb schreef hij dit boekje eerder voor geleerden van beroep, die de pen opnemen, dan voor die beroepsjournalisten, die soms ook heel geleerd zijn, doch van hun levenswijsheid toch ook weer geen professe maken. „Het telkens weer beginnen met een nieuwe alinea kan men gerust onbenullig noemen”, zegt prof. Lindeboom. Ik heb daarin nooit iets onbenulligs gezien, veel eer een slimmigheidje van de schrijver, die per regel betaald wordt.

Maar dat worden hoogleraren natuurlijk niet, net zo min als theologen per gesproken woord betaald worden.

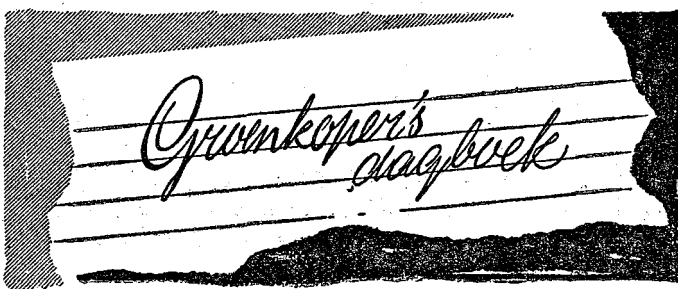
Dat worden zij niet. Zeker niet. Neen. Of dacht u van wel? Dan dacht u verkeerd!

9
OCT.

Ik moet u een bekentenis doen op deze 9e oktober. Het einde van de cabinetscrisis is voor mijn huis en mij zo onverwacht gekomen, dat de mijnen en ik er nog altijd een beetje mee zitten. Per slot van rekening gaat een mens, ook al is hij dan politiek aangelegd, aan een zekere situatie wennen. Niet dat ik dacht dat we nooit meer een kabinet zouden krijgen. O, nee. Maar dat we het, na al die pogingen en formaties nog zo vlg voor elkaar hadden, eerlijk, ik moest mij even in die situatie verplaatsen. En al staan vandaag de zetels van de ministers nog niet zo vast, als sommige kranten beweren dat zij staan, dat wij de eer-

ste vrouwelijke minister hebben is zo zeker als een huis: mej. dr. M. A. M. Klompé. De lezer weet, dat wij altijd het pleit hebben gevoerd voor een vrouwelijke minister, weet ook, dat wij liever Dr. Diemer-Lindeboom in het kabinet hadden gezien, doch op haar moeten wij maar een volgende keer rekenen. Ik kan u nu wel zeggen — eerder kon dat beslist niet — dat er aan de totstandkoming van het nieuwe kabinet héél wat is voorafgegaan, héél

nenlandse Zaken, P.B.O. en bezitsvorming. Vooruit maar! En de heer Hofstra gaat Financiën doen waarbij ik 'hem alle sterkte wens, misschien wel omdat dit departement nooit door mij geambieerd is. Ik lig bovendien ook altijd met de belasting overhoop, hetgeen de heer Hofstra natuurlijk mist want hijzelf is belastingdeskundige, waarom hij dr. Berger de staatssecretaris niet meer nodig heeft. De een z'n brood..... zo gaat het. Ook in de poli-

wat! Ja, want er zijn mensen, die denken, dat zo'n kabinet in een handomdraaien gemaakt is. Maar dat is beslist niet zo!

10
OCT.

Om nog eens op onze vrouwelijke minister terug te komen, ik las in mijn lijfblad een loffelijk artikel over haar, waarbij de uitdrukking „feminisme van hoger orde” werd gebruikt, op welke uitdrukking ik snel de vinger heb gelegd, toen ik mijn vrouw het portret van mej. Klompé deed zien. Als u mij vraagt: „wat is feminisme van hoger orde”, dan weet ik dat ook niet, maar dat doet er niet toe. Een mens kan niet alles weten. Een van de kinderen liep te zingen: „Simpe sampe sompe, Carel loopt op klompe...” hetgeen mij verdacht in de oren klonk, doch ik geloof niet dat hij er iets mee bedoelde wat maar riekt naar politiek. Maar laat ik mij ook bezig houden met de nieuwe gezichten van mr. Struycken, de heer H. J. Hofstra en prof. Samkalden. Eerstgenoemde heeft heel wat hooi op zijn vork gekregen: het vice-minister-presidentschap; Bin-

En wat de minister van Justitie betreft, die is een collega van prof. Rip. Dat zit wel goed!

En voor het overige: de oudjes doen het weer best!

11
OCT.

Nee, om nu te roepen: „sjonge, sjonge, wat 'n kabinet! Een kabinet van de bovenste plank! Nooit zo'n kabinet gezien!”

Neen. Het is niet helemaal antiek, het is ook weer niet modern, je kunt het zo moeilijk in een bepaalde periode plaatsen en zo lastig in een zekere stijl zetten. Hier en daar lijkt het op een Friese kast; dan weer geeft het de schijn van 17e eeuws eikenhout uit het Gelderse; het lijkt ook een beetje op de Hollandse beeldenkast zoals die in 1640 in ons land in gebruik was; het heeft weer niets van een zogenaamd dressoir. In het ouderlijk huis bezaten wij een Utrechtse kast. Een zogenaamde tweedeurstoogkast met engelenfiguurtjes en die door een zware kap werd afgedekt. Maar zo'n kabinet hebben wij nu niet. Dat heb ik wel begrepen.

* * Meewerken

In het septembernummer van het blad „Informationen”, dat uitgegeven wordt door de jongerenorganisatie van de C.D.U. in Duitsland komt een interessant artikel voor, dat handelt over de plaats van de partijen in het democratisch staatsbestel.

Een belangrijke vraag in dit verband is deze: hebben de partijen een belangrijke ledenaanhang of is hun positie nagenoeg geheel afhankelijk van de stemmen, die zij bij de verkiezingen verwerven? Het is bekend, dat in Duitsland de ledenaanhang van de politieke partijen maar zeer gering is. Onlangs vernamen wij, dat b.v. de C.D.U. een ledental heeft, dat slechts 2% bedraagt van het aantal op deze partij uitgebrachte stemmen.

De schrijver van genoemd artikel acht dit een zeer bedenkelijke zaak en wij zijn het met hem eens. De problematiek, die hij aanroert lost zich op in deze vraag: zijn wij een „kiezerspartij” of een „ledenpartij”?

Het is duidelijk, dat het democratische staatsbestel ten diepste alleen maar kan worden gebouwd als het volk zich in brede lagen verantwoordelijk voor de gang van zaken voelt en in de politieke partijen bewust en positief meeleeft.

Nu liggen de verhoudingen in Nederland gelukkig gunstiger. Maar het kan en moet beter.

Tweeërlei opdracht vloeit hieruit voor ons voort: ten eerste dienen wij voortdurend te blijven streven naar een uitbreiding van het ledental van partij en Arjos en ten tweede dienen wij er op bedacht te zijn partij en Arjos steeds meer te maken tot een gemeenschap van mensen, waarvan ieder op grond van eigen persoonlijke verantwoordelijkheid zijn bijdrage levert aan de politieke meningsvorming.

12
OCT.

Ik heb het allemaal nog eens rustig gelezen, die gehele kabinetsformatie en -informatie, van minuut tot minuut en van persoon tot persoon. En ik heb goed begrepen, dat de heer Burger de A.R.P. een draai om de oren heeft willen geven. Nu dat is hem dan niet gelukt. Nu moet ik zeggen, dat ik de houding van de heer Burger, toen hij door de informateur prof. de Gaay Fortman benaderd werd, daar in Zwolle al niet erg sympathiek heb gevonden. Hij heeft iets tegen de A.R.P., dat is duidelijk. Dat hebben de liberalen soms ook, dat is even duidelijk. Soms vraag ik mij af of de C.H. het ook niet een beetje heeft. En om nu te zeggen dat de K.V.P. zo erg dik met de A.R.P. is..... Eigenlijk zijn de S.G.P. en de Communisten dat ook niet! Nee, als je het goed bekijkt staan we nog steeds in ons isolement. Met twee ministers. In een oud-Hollands Kabinet, zonder stevig zware kap en zonder engelen!

13
OCT.

De eerste foto van zo'n kabinet is altijd weer een verrassing. Het is ditmaal een vrolijke opname geworden, niet zo ernstig als foto's van nieuwe kabinetten plegen te zijn.

Op het portret in mijn lijfblad zie ik prof. Zijlstra in een precieus gesprek met minister Klompé, waarbij prof. Zijlstra koket de pink opheft. Minister Luns zit eenzaam voor zich uit te staren, zeer eenzaam. Minister Struycken kijkt of hij direct weg moet. Minister Drees houdt zijn stoel stevig vast bij de leuning. Minister Samkalden maakt nu al een grapje met de secretaris van de minister-raad, waarbij minister Suurhof toekijkt. Minister Staf beziet minister Witte alsof hij zeggen wil: „Zo, ben jij er ook weer?”

En zo is het een geslaagde foto geworden. Eén om te bewaren! Want het is wel een kabinet met een historische achtergrond!

William Gruenkoper

NEDERLANDSE GEDACHTEN

OFFICIEEL WEEKBLAD VAN DE ANTI-REVOLUTIONAIRE PARTIJ

Wij wachten op de daden

DE REGERINGSVERKLARING van het herboren kabinet Drees is een lijvig stuk geworden. Het was geen staatsstuk dat imponeerde door breedheid van visie of door een grote staatkundige lijn. Zij, die van achter de regeringstatel graag koene taal willen horen, taal die het volk bezielt, zullen ongetwijfeld wel een beetje teleurgesteld zijn. Want de verklaring die minister-president Drees aflegde was voor een groot deel een opsomming van plannen. In vele opzichten waardevolle plannen, maar enthousiast daarover kan men eerst zijn als die plannen in de praktijk worden geëffectueerd.

En toch hebben we geen behoefte om met stenen naar dit kabinet Drees te gooien. Wij weten nu eenmaal dat gedurende de lange crisis van alles is geprobeerd om met een ander kabinet voor de dag te komen. Elke andere combinatie mislukte, alleen dit vier partijen kabinet bleek tenslotte mogelijk. Deze overweging moeten we als partij, die van nature bereid is regeringsverantwoordelijkheid te dragen niet geheel verwaarlozen. Natuurlijk houdt deze overweging niet in dat wij het kabinet nu met ongebreidelde enthousiasme gaan begroeten. Wij gaan dit kabinet Drees in de toekomst op zijn daden beoordelen. Maar gelijktijdig zeggen wij blij te zijn dat mannen als Algera en Zijlstra in dit kabinet zitting hebben. Het zijn mannen waarin wij volop vertrouwen hebben.

Bekende klanken

ALS in deze regeringsverklaring wordt gesteld dat het prijsstabilisatiebeleid en het kartelbeleid onverzwakt wordt gehandhaafd dan horen wij klanken, die de a.r. minister van Economische Zaken, prof. Zijlstra, zeer bekend zullen zijn. En dat is ook het geval als

VRIJ

De algemene beschouwingen in de Kamer zijn begonnen.

Ditmaal niet op basis van de Troonrede, maar op basis van de Regeringsverklaring. Voor de anti-revolutionaire fractie heeft Dr. Bruins Slot het woord gevoerd. In zijn betoog heeft hij zeer adrukkelijk afstand genomen van het Ministerie. Dit Ministerie is niet slechts een reconstructie van het voorgaande Kabinet, het is alleen wat de personen betreft een reconstructie, maar het betekent niet een aanvaarden van de brede basis, zoals dat in 1952 het geval is geweest. Dit Ministerie is slechts een noodoplossing, omdat elke andere oplossing op dit moment onmogelijk bleek.

De anti-revolutionairen staan derhalve vrij en onafhankelijk tegenover dit Kabinet.

Met nadruk betoogde Dr. Bruins Slot, dat de verhouding tussen de anti-revolutionairen enerzijds en de socialisten anderzijds, mede door de verkiezingsstrijd en door de Kabinetsformatie is verscherpt, waarbij de principiële tegenstellingen duidelijker dan ooit aan het licht zijn getreden.

De socialisten trachten voortdurend en in een te sterke mate hun stempel te drukken op het regeringsbeleid en de anti-revolutionaire fractie zal zich daartegen met kracht verzetten.

In de nadere uitwerking van zijn rede merkte de heer Bruins Slot voorts op dat, voorzover het de sociale politiek betreft, van onze kant met name zal worden aangestuurd op de bezitsvorming, de vrijere loonvorming en de herziening van het vennootschapsrecht.

Uiteraard komen wij op deze belangrijke rede in de volgende nummers van ons blad nader terug.

zeer duidelijk wordt gezegd, dat er een structuurpolitiek op lange termijn gevoerd dient te worden. Dat is de fundamentele doelstelling van het toekomstige economische beleid. „Een conjuncturele correctie op deze structuurpolitiek is gewenst, indien en voorzover in de volkshuishouding de bestedingen de middelen dreigen te overtreffen en de expansie in het bedrijfsleven tot te grote spanningen aanleiding geeft. Bij zulk een afremmen zullen alle bestedingscategoriën onder het oog gezien moeten worden. De middelen van conjunctuur- en structuurpolitiek moeten bij voorkeur van globale aard zijn; fysieke controles zullen slechts in speciale gevallen mogen worden toegepast”, zo zegt de regeringsverklaring. Het is een geluid dat ons ook al weer niet onbekend is. En dat geluid verwerken wij met minder moeite dan sommige andere partijen.

Een ander punt: „Een onderzoek zal worden ingesteld naar de mogelijkheid ener heziening van het vennootschapsrecht met het oog op medezeggenschap der werknemers en ter verbetering van de publieke verantwoording der open vennootschappen.” Deze kwestie is bij de algemene politieke beschouwingen van het vorig jaar door dr. Schouten aan de orde gesteld. Kennelijk met succes, want zij is nu door de anti-revolutionairen in het regeringsprogramma en in de regeringsverklaring gebracht. Het Prot. Christelijk convent van sociaal-economische organisaties zal dit vraagstuk, waarover reeds rapporten zijn uitgebracht, nu met spoed tot een oplossing moeten brengen.

Het beleid van de ministers Algera en Zijlstra kennende geven deze voorbeelden ons enig vertrouwen. Maar natuurlijk op de daden van het kabinet komt het aan, want ook de socialisten kunnen wel enige punten opnoemen waarover zij tevreden zijn. Daar is bijv. het voornemen van de regering om het verbod van arbeid van de gehuwde vrouw in overheidsdienst te doen vervallen. Voor vele anti-revolutionairen is dat ongetwijfeld een moeilijk punt. Dat was het ook tijdens de kabinetsformatie voor de a.r. fractie. Deze aangelegenheid is tot een „vrij punt” gemaakt. De ministers hebben beloofd om daarvoor niet uit het kabinet te stappen. De fracties staan geheel vrij. Dat is in dit geval geheel vanzelfsprekend nu er behoefte bestaat het extra-parlementair karakter van dit kabinet met nadruk vast te stellen.

Alvorens minister-president dr. Drees overging tot het afleggen van de regeringsverklaring, heeft de Tweede-Kamervoorzitter bloemen op tafel laten neerzetten voor de plaats van Nederlands eerste vrouwelijke minister, mej. dr. M. A. M. Klompè.

Prioriteiten

WAT heeft men aan deze lange opsomming van plannen als de prioriteiten niet worden vastgesteld?, zo zou men kunnen beweren. Het is interessant te vernemen wat de regering allemaal van plan is, maar nog interessanter is het te weten wat zij op korte termijn gaat doen. Men moet echter begrip opbrengen voor de positie waarin het kabinet, tijdens het afleggen van de regeringsverklaring, verkeerde. Op voortreffelijke wijze is in deze verklaring een analyse van de huidige financiële en economische toestand gegeven. Er wordt geconstateerd dat het moeilijk zal zijn in het komende jaar te voorkomen dat de hoogconjunctuur een niet overspannen karakter zal krijgen. Reeds duiken symptomen van die overspanning op in de betalingsbalans, een gevolg van de toeneming van de bestedingen.

Nu heeft de regering aan de Sociaal Economische Raad advies gevraagd over een eventuele bestedingsbeperking. Het rapport daarover wordt waarschijnlijk half november uitgebracht. Dan krijgt de regering een volledig inzicht in de ernst van de situatie. En dan zal zij moeten kijken of het nodig is de consumptie te beperken en eventueel de investeringsfaciliteiten geheel of gedeeltelijk ongedaan te maken. Voordat dit rapport uitgebracht is kan de regering moeilijk de prioriteiten gaan vaststellen. De Sociaal Economische Raad is een adviesorgaan van de regering. Werkgevers en werknemers hebben daar mede zitting in. Wij kunnen ons voorstellen dat het niet zo goed zou vallen als de regering bijvoorbeeld besloot tot een consumptiebeperking zonder het advies van de werkgevers en werknemersorganisaties te hebben gehoord. Het gaat hier over een zaak die vrij diep in ons volksleven kan ingrijpen. Zulke belangrijke beslissingen kunnen niet overijld genomen worden.

Zodra het rapport van de Sociaal Economische Raad er is en het kabinet zijn beslissingen heeft genomen kunnen we het regeringsbeleid werkelijk serieus gaan beoordelen. Dan zal blijken of Dr. Drees en zijn mannen de prioriteiten goed hebben vastgesteld, want daarvan hangt het beleid van het kabinet in de naaste toekomst voor een groot deel af. Dan kunnen we het kabinet gaan beoordelen op de daden.

Men kan overigens verheugd zijn dat

dr. Drees reeds heeft aangekondigd dat ook de overheid haar deel moet bijdragen in het beperken van de nationale bestedingen, want de regering kan slechts een beroep doen op de consument en het bedrijfsleven als zij zelf in haar gigantisch apparaat het voorbeeld geeft. Dit voorbeeld kan van het grootste belang zijn. Overwogen wordt in ieder geval welke overheidsuitgaven getemporeerd of verminderd kunnen worden, terwijl daarnaast de efficiency en de soberheid in de overheidsdienst krachtig zal worden vorderd.

Het feit dat de prioriteiten dus nog niet vastgesteld konden worden maakt de regeringsverklaring minder interessant dan gewenst is. Bovendien zitten in deze verklaring nog verschillende vraagtekens.

Het huurcompromis, dat na moeizaam onderhandelen werd gesloten, wordt zonder verdere mededelingen nog eens opgehaald. Nieuws was alleen de aankondiging dat de helft van de huurverhoging gedurende tien jaar geblokkeerd

*Komend S.E.R.-advies
wierp een schaduw
over de
regeringsverklaring*

zal worden. Maar met geen woord is geïmpliceerd over de praktische uitvoerbaarheid van dit compromis, waaraan door velen wordt getwijfeld. De blokkering moge op zichzelf een vondst zijn, maar het is de vraag of de bedragen die geblokkeerd worden in vele gevallen in redelijke verhouding zullen staan met de administratiekosten. Dat geldt natuurlijk vooral als het een huiseigenaar betreft met één of meer woningen met een lage huuropbrengst. Een raadsel is het echter dat in deze regeringsverklaring niet wordt vermeld dat het geblokkeerde bedrag rentegevend zou zijn. Dat was tijdens de formatie overeengekomen.

Samenwerking . . . en strijd

ZO zou men nog wel andere voorbeelden kunnen opnoemen. Dr. Drees heeft zijn vertrouwen uitgesproken in de samenwerking tussen de ministers. Wij twifelen er niet aan of die samenwerking zal goed zijn. De minister-president heeft zijn sporen als kabinetsbemedelaar langzamerhand wel verdiend. Dat is echter slechts één zijde van de medaille. De lange crisis heeft de politieke verhoudingen niet beter gemaakt. De stelselmatige aanvallen van de socialisten op de christelijke partijen doen daar — zacht gesproken — geen goed aan. En deze strijd zal voortduren zolang de socialisten niet bereid zijn hun stelling prijs te geven dat de christelijke partijen in deze tijd niet meer passen. Het gaat hier om een strijd van leven en dood. En nu moge de samenwerking in het kabinet in de toekomst niet veel te wensen overlaten, de strijd op het parlementaire vlak kan belangrijker zijn dan de rust in het kabinet. Zo ligt de zaak nu eenmaal. Vraagstukken als bezitsvorming, vennootschapsrecht en bedrijfs-taksgewijze loonvorming zijn voor de socialisten belangrijk genoeg om het anti-christelijk partijenvuurtje weer op te blazen. Van de niet socialistische ministers zal in de komende tijd veel tact en standvastigheid worden gevergd. De afgelopen parlementaire periode heeft bewezen dat het voor de socialisten niet mogelijk is geweest hun typische idealen te verwezenlijken. Dat zal ook in deze parlementaire periode niet gebeuren.

Regelmatige voorlichting

NAAR BUITEN

- * *Nederlandse Gedachten wordt 10 x per jaar beschikbaar gesteld voor verspreiding*
- * *Tot 1 januari bedraagt de prijs f 10,— per 1000 stuks*
- * *Bij aller medewerking kunnen maandelijks 200.000 mensen worden bereikt*
- * *De kiesverenigingen in districten verdelen!*

DE CIRCULAIRE met de plannen voor de komende wintermaanden is nu aan de kiesverenigingen toegezonden, dat wil zeggen aan de voorzitters, secretarissen en penningmeesters. Het is een vrij lange circulaire geworden, waarin verschillende onderwerpen zijn behandeld.

Voor ditmaal willen wij met name de aandacht vestigen op punt 3 van deze circulaire, nl. de regelmatige verspreiding van „Nederlandse Gedachten”.

Het Centraal Comité schrijft het volgende:

„Wij achten het voorts noodzakelijk, dat ook reeds aanstonds maatregelen worden getroffen om het optreden naar buiten, in de sfeer van de propaganda te bevorderen. Regelmatige voorlichting aan een breder publiek is dringend noodzakelijk. Het zou echter te grote financiële offers vergen daarvoor een nieuw blad op te richten.

Wij hebben echter de beschikking over het weekblad „Nederlandse Gedachten”.

Bij alle tegenslag, die wij hebben ondervonden, mag met blijdschap worden geconstateerd, dat de reorganisatie van „Nederlandse Gedachten” met een ongedacht succes is bekroond, hetgeen er toch, en dat is onder de gegeven omstandigheden zeer bemoedigend, op wijst dat de Anti-Revolutionaire partij in haar kern nog steeds onverzwakt aanwezig is.

Het aantal abonnees is meer dan verdubbeld en bedraagt thans rond 18.700. Dat is voor de financiering van het weekblad nog onvoldoende; zal de exploitatierekening een gunstig beeld vertonen, dan moet dit aantal zeker worden gebracht op 25.000 en wij menen dat dit zeer zeker mogelijk is. Wij roepen dan ook de kiesverenigingen op daaraan met kracht mee te werken.

Intussen wordt 10 maal per jaar het weekblad als „contactorgaan” aan alle bij de partij aangesloten leden toegezonden. Vroeger geschiedde dit slechts 6 maal per jaar. Dit betekent dus eveneens een verbetering.

Wij willen het nu mogelijk maken, dat de kiesverenigingen regelmatig een aantal exemplaren van dit contactorgaan onder geestverwanten verspreiden. Dit is organisatorisch en financieel uiteraard de meest eenvoudige en ook de meest voor de hand liggende oplossing. Van het Contactorgaan zullen een aantal exemplaren worden overgedrukt met dien verstande, dat niet 8 maar 4 pagina's worden geleverd, hetzelfde formaat derhalve als ook voor de verkiezingen driemaal beschikbaar is gesteld. De kosten daarvan zijn f 21,— per 1000 exemplaren. Bij de vaststelling van deze prijs is reeds rekening gehouden met de loonsverhoging van dit jaar en in het algemeen met de stijgende kosten.

Opzet is nu dat de kiesverenigingen dit blad zullen gaan bezorgen aan geselecteerde adressen, en wel om een algemene norm te noemen, aan tweemaal zoveel adressen als de kiesvereniging leden telt.

Heeft een kiesvereniging dus 200 leden, dan moet het daar heen, dat zij maandelijks — met uitzondering van juli en augustus — 400 exemplaren verspreidt. Dit betekent dus 4000 exemplaren per jaar, en daarmee zal dus gemoeid zijn een bedrag

van f 84,—. Dat kan iedere kiesvereniging financieel wel opbrengen. Maar om deze zaak te stimuleren zijn wij bereid de helft van deze kosten voor onze rekening te nemen en op de begroting van 1957 is daarvoor een bedrag van f 15.000,— uitgetrokken. Nu is dit echter een voorlopige regeling. De vraag doet zich voor of het verlenen van subsidie wellicht op dezelfde wijze moet worden geregeld als voor het beschikbaar stellen van verkiezingsmateriaal is geschied.

Daarover zal het Algemeen Organisatie Comité nader aan ons moeten adviseren. Teneinde echter vlot te starten geldt tot 1 januari a.s. de regel, dat deze couranten beschikbaar worden gesteld tegen de prijs van f 10,— per 1000 stuks.

Er zijn gelukkig een aantal kiesverenigingen, die gaarne daarmee beginnen. Deze moeten daarin zeker niet worden belemmerd. Het geldt dus een voorlopige regeling in afwachting van de definitieve.”

VEEL TOELICHTING behoeft het bovenstaande niet. Onze partij telt 100.000 leden. Wanneer alle kiesverenigingen op de aangegeven wijze medewerken, wordt het mogelijk 10 maal per jaar 200.000 exemplaren van „Nederlandse Gedachten” onder geestverwanten te verspreiden.

Daarvoor is in elke plaats enige organisatie nodig. Men zal het werkgebied van de kiesvereniging in districten moeten verdelen en in ieder district een of meer medewerkers trachten te verkrijgen.

De redactie zal harerzijds trachten aan deze nummers veel aandacht te geven, zodat zij voor deze verspreiding geschikt zijn.

Het komt er nu op aan, dat de kiesverenigingen zo spoedig mogelijk opgeven hoeveel exemplaren zij van elk nummer wensen te ontvangen. De nummers verschijnen in de tweede week van iedere maand, behalve in de maanden juli en augustus. Het is niet mogelijk deze nummers per post te doen bezorgen. Zij moeten dus ter plaatse, door middel van eigen krachten worden verspreid.

Wij doen een dringend beroep op alle kiesverenigingen aan deze propaganda mede te werken, zoveel slechts mogelijk is.

Het is van groot belang dat iedere maand 200.000 exemplaren van „Nederlandse Gedachten” onder ons volk worden gebracht. Dat betekent dat aan 200.000 gezinnen althans iets wordt medegedeeld over het doel en het streven van de Anti-Revolutionaire partij.

De prijs is f 10,— per 1000 exemplaren per keer.

Vooraf het nummer dat in november verschijnt, is van betekenis, omdat daarin nog mededelingen worden gedaan over de Kabinetsformatie, terwijl tevens aandacht wordt gegeven aan de rede van Dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot, gehouden bij de algemene beschouwingen.

Wij hopen zeer, dat deze poging tot regelmatige propaganda zal slagen. Wanneer het beoogde doel wordt bereikt, dan is daarmee de propaganda voor het anti-revolutionaire beginsel in ons volksleven zeer geëind.

Het woord is nu aan de kiesverenigingen.

Onderzoeker en profeet

DR. Abraham Kuypers is voor velen in de eerste plaats de man van de schoolstrijd. Wat hij nog méér is, dat komt maar vaag in het gezicht.

Het is goed, er de aandacht op te vestigen, dat hij in het bijzonder door zijn strijd voor nieuwe maatschappijvormen en voor sociale gerechtigheid een man is van nationale betekenis. Zijn beste jaren liggen, wat deze strijd betreft, tussen 1890 en 1900.

Het begon met het Eerste Christelijk Sociale Congres. Sommigen hebben gezegd: dat Congres was te vroeg. Het was voor die tijd te hoog gegrepen. We hadden er de mannen niet voor, om de vraagstukken te doorvorsen; het klimaat was niet gunstig door kerkelijke gedeeldheid en wantrouwen, en er was te weinig eensgezindheid, om tot een program te komen. Het is vrij gemakkelijk, om zulke verklaringen met voorbeelden toe te lichten en zeer aanvaardbaar te maken. Maar wie zo redeneert, ziet het belangrijkste over het hoofd: dat er een sociaal congres werd gehouden.

DAT WAS OP ZICH ZELF EEN PROGRAM. Dat was een verklaring, dat de komende halve eeuw zou dringen naar de oplossing van een reeks van sociale vraagstukken. Bescherming van de arbeiders, beperking van de arbeidsduur, voorzieningen tegen de financiële gevolgen van ziekte, ongevallen, ouderdom, werkloosheid. Een wettelijke basis voor het arbeidscontract.

Maar al die maatregelen binnen een groter kader: een nieuwe positie van de arbeider, sterker, vrijer, menselijker.

En dat weer bij het licht van het Evangelie als het beleven van een echt Christelijke roeping tot vrijheid en rechtvaardigheid, solidariteit en toenadering.

DAAROM is het geen wonder, dat het Eerste Christelijk Sociaal Congres van grote betekenis is geweest. Het heeft de gehele sociale kwestie aan de orde gesteld, en dan zo, dat het thema werd: de Christus en de sociale noden. Daarom was dit Congres een symbool, een getuigenis, een lichtbaken. De arbeiders van die dagen, schamel behuisd, met lange werktijden en toch op de grens van de verpaupering, ze hebben van dat Congres gehoord en gelezen, er met elkaar over gesproken, en het gaf hun het gevoel, dat er een nieuwe tijd zou komen. Het was, alsof ze anders zaten te kijken naar hun kinderen, die opgroeiden in de morgen van een nieuwe dag.

EN nog is daarmee de betekenis van Kuypers werk in die dagen niet volledig getekend. Hij beseftte, dat de grote sociale veranderingen gelijk op zouden gaan met een ombouw van staat en maatschappij. een organisatie van het bedrijfsleven, dat langs die weg méé gaat spreken, als de overheid beslissingen moet nemen. Soms lijkt het, alsof Kuypers heeft misgetast, b.v. in zijn pleit voor een Kamer van Belangen naast de politieke Kamer. Maar de S.E.R. ligt toch wel in de lijn van zijn gedachten over de toekomstige structuur van het maatschappelijk leven.

Wie dit alles overdenkt, die komt onder de indruk van het profetisch element in Kuypers werk.

DE halve eeuw, die volgde op het Eerste Christelijk Sociaal Congres, is voorbij. Een wereldoorlog heeft op schokkende en revolutionaire wijze dat tijdperk afgesloten.

En nu staan wij voor een andere halve eeuw. Nog geen vijftig jaren scheiden ons van het jaar 2000.

Enigszins vaag beseffen velen, dat dit tijdperk ons veranderingen brengt, die nog véél geweldiger zijn dan die, welke nu een zekere afsluiting hebben gevonden. Wij spreken van de tweede industriële revolutie, met het gebruik van kernenergie, elektronica en synthetische grondstoffen. Massaproductie, verkorting arbeidstijd, het vraagstuk mens en machine in een nieuw stadium, verhoging van het welvaartspeil, dirigisme in cultuur en vrije-tijdsbesteding, oppermacht der organisaties, een nieuw menstype, standaardtype in een standaardhuis (via een catalogus besteld), passief tegenover radio en televisie, maar hongerig naar actualiteiten en gestemd tot heldenverering?

ER zijn romans, die een beeld trachten te schetsen van de veranderingen, die er over 25 jaren al zullen zijn. Een wereld, die we nauwelijks zouden herkennen, als we er opeens midden in stonden. Maar we gaan in een hoog tempo er naar toe en de mens heeft een enorm aanpassingsvermogen.

Daar staat het opeens duidelijk voor ons. die mens is beelddrager Gods. Christus is gekomen, om hem te verlossen. Hij heeft te leven tot Gods eer, in Christelijke gehoorzaamheid, als koning én martelaar, als pelgrim én strijder. Hoe gaat dat in zo'n vreemde, nieuwe wereld?

Dáárom hebben wij herinnerd aan wat Kuypers deed. Hij was een ziener. En hij begon met een program op te stellen. Hij ging voor bij het onderzoek.

En nu zegt iemand: zo'n man als Kuypers hebben wij vandaag niet. Zeer beslist niet. Wij hebben een leger specialisten, die elkaar vaak tegenspreken. Wij hebben een heel mastbos van geleerden, en het lijkt ons soms als ironie bedoeld, wanneer de Spreukendichter schrijft, dat de overwinning ligt in de veelheid der raadgevers. De statistiek onthult geheimen en leert werken met gemiddelden en de diagrammen bieden de lijnen, die we zonder te veel risico kunnen doortrekken naar de toekomst.

HEBBEN zij, die zo klagen over een overvloed aan onderzoek en een tekort aan profetie, gelijk? Tot op zekere hoogte wel, als wij letten op de mensen, die het woord nemen.

Maar wij hebben het profetische Woord dat zeer vast is, en dat als een licht schijnt ook in de toekomst. Dát is het probleem, dat is onze nood, dat is onze roeping: een wereld, die snel verandert en elke dag nieuwe vragen stelt; een wetenschap, die de vinger aan de pols houdt; en dán het Evangelie, dat ons roept tot het getuigenis én de daad!

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), R. Gosker, Jac. S. Hoek, Prof. Dr. J. J. de Jong, S. J. Jonker, A. R. de Kwaadsteniet, J. D. Troostheide.

Secretaris: G. J. H. Griffioen.

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuypersstraat 3, 's-Gravenhage. Telef. K 1700-115935. Giro 89673. VOOR ADVERTENTIES: Kon. Wilhelminalaan 34, Leidschendam. Tel. K 1761-1046.

ABONNEMENTSPRIJS f 6.20 per jaar, f 1.55 per kwartaal, giro 89673.

STUDENTENABONNEMENT f 4.— per jaar LOSSE VERKOOP f 0.20.

Voor een juichend Polen werd het lente in oktober

(maar in Boedapest's straten reden Russische tanks)

GOMOELKA

TOEN laat op die gedenkwaardige zondagavond in Warschau's drukkerijen de krantenpersen gingen draaien, stonden buiten in de kille nacht de honderden te wachten: popelend van ongeduld naar het laatste nieuws van de vergadering van het Centrale Comité der Poolse communistische partij. Maar nog voordat ze het konden lezen schalde de radio het al uit: „Gomoelka heeft gewonnen. Het is lente geworden in ons land: lente in oktober!”

Twee nachten later: Boedapest. Hetzelfde ongeduld, hetzelfde popelend verlangen naar de uitslag van de beraadslagingen in het Centrale Comité van de Hongaarse communistische partij. En ook hier het bericht: Nagy, de „titoïst” van Hongarije, heeft gewonnen. Maar welhaast op hetzelfde ogenblik rollen de Russische tanks de straten van de stad binnen en werden de betogers voor het „Hongarije-vrij-van-Moskou” van de straten geveegd. Het Russische leger greep in — naar men zegt „op verzoek”.

Welke conclusies kan men op dit ogenblik trekken uit de warboel van berichten die binnenstromen? Hoe is nu de feitelijke situatie daar achter het ijzeren gordijn? In Rusland zelf en in de satellietstaten? Er wat is de rol van Tito geweest en wat wordt zijn positie? Is het inderdaad lente geworden? Of is er slechts sprake van een „zomerse dag” zoals men die meer aantreft in het najaar?

Het heeft zin de situatie nuchter onder ogen te zien en op de feiten te letten voor zover die thans bekend zijn.

Het titoïsme

Beginnen we met de rol van Tito. Tito is de man geweest die een groot gat gehakt heeft in het ijzeren gordijn dat, naar de wil van Stalin, ook over Zuid-Slavië moest worden neergelaten.

* * * Zo niet

Het vonnis van Schmidt, die door de rechtbank te Djakarta tot levenslange gevangenisstraf werd veroordeeld, heeft heel het Nederlandse volk hevig aangegrepen. Het is geen wonder, dat de behoefte ontstaat, om te klagen, te getuigen, te protesteren. Maar het moet zo gebeuren, dat het een echt nationaal protest wordt.

Dus ligt het voor de hand, dat een protestvergadering, die een nationaal geluid wil doen horen, niet op zondag wordt gehouden. Het ligt zó voor de hand, dat het volkomen onbegrijpelijk is, dat niettemin zulke vergadering toch op a.s. zondag wordt gehouden. Wie daartoe besluit, weet, dat hij de Protestants Christelijke groep niet behoeft te verwachten. Wie bovendien het allemaal dusdanig in De Telegraaf annonceert, dat het de indruk wekt, dat het een speciale Telegraaf-zaak is (de kaarten kunnen per giro door d. Telegraaflezers worden besteld op de postrekening van dat blad en evenzo voor de lezers van De Courant Het Nieuws van de Dag bij hun blad) brengt ook op die wijze het nationale karakter van het protest nog meer in het geding.

Wij betreuren het, dat Prof. Gerbrandy aan deze „protestvergadering” meedoet. Zij, die hem politiek en geestelijk het naast staan, zal hij niet onder zijn gehoor zien.

Omdat Tito niet maar voetstoots wenste te aanvaarden wat het Kremlin dikteerde.

Maar hij was de enige en als zodanig een eenzame figuur. De andere landen die (door de grootste blunder van de moderne geschiedenis) achter het ijzeren gordijn waren terecht gekomen, schikten zich naar de wil van de rode diktator. De machthebbers, stromannen van Moskou, maakte hun land en hun nationale belangen ondergeschikt aan de belangen van het Stalinistische communisme. Aldus niet Tito. Hij had zijn land niet tegen het Duitse nazisme verdedigd om het nu aan Moskou uit te leveren. Hij was communist..... maar een Zuidslavisch communist, die het welzijn van zijn volk stelde boven het welzijn van het Russisch ideaal. En dus ontbrandde het conflict met Stalin. Alle economische en militaire druk die Stalin maar durfde aanwenden, zette hij in en de satellietlanden volgden hem trouw. Maar Tito bezweek niet — en het Westen, speciaal Amerika, hield hem op de been.

Tito vond volgelingen, ook nog tijdens het leven van Stalin. In andere landen stonden mensen op zoals hij. Communisten..... maar met een diepe liefde voor eigen land en volk. Geen slavenzielen. Sommigen van hen hebben het met de dood moeten boeten — anderen, die té populair waren om zonder meer te worden geliquideerd, werden langzaam maar zeker uitgerangeerd en belandden in gevangenis: Gomoelka in Polen, Nagy in Hongarije. Beschuldigd van „titoïsme” — en was er onder Stalin een ergere zonde denkbaar?

Maar Stalin overleed en nieuwe machthebbers namen in Rusland het heft in handen. Eerst Malenkof, na hem Chroestsjef, de partijsecretaris. En zij deden iets waarvan ze misschien nu spijt hebben: zij doodden ook de geest van Stalin. Zoals het „titoïsme” eens een halsmisdad was, zo werd nu het „stalinisme” een misdad. Wie door deze misdad was besmet, moest schuld belijden en aan kant worden gezet.

Dat was de kans voor Tito: dit waren tegenstanders die hij kon verslaan. Het begon er mee dat de Zuidslavische dictator weer als een vriend en broeder in Moskou werd ingehaald — en het is geëindigd met „de vakantie aan de Zwarte Zee” van een paar weken geleden, waar Tito en Chroestsjef de degens hebben gekruist. En waar Chroestsjef heeft verloren: hij heeft het titoïsme, het nationalistische communisme, de plaats moeten geven die het opeiste.

De gevolgen

Wat er nu gebeurt en geburd is, zijn de gevolgen. De Russische reus wankelt op zijn voetstuk. Men heeft Stalins geest met de dolksteek in de rug vermoord — maar in het Kremlin waren nu de geesten rond die Chroestsjef en de zijnen een nachtmerrie bezorgen. Het Zuidslavische spook was er eerst alleen, nu is er ook het Poolse en het Hongaarse, straks wellicht ook het Roemeense, het Tsjechische, het Bulgaarse. Zij allen dansen rond het bed van de reus, die ontwaakt en ziet dat zijn machtdroom ten einde is.

Want dat is toch wel de eerste conclusie die men trekken mag: de tijd van het blok-achter-het-ijzeren-gordijn is

voorbij. Stalin heeft met de zweep het nationalisme in al die staten eronder weten te houden — maar nationalisme, de stem van het bloed, kan men niet smoren!

Dat men dit in Moskou beseft bewijzen wel de gebeurtenissen in Polen. Op zaterdag kwam Chroestsjef, een woedende Chroestsjef, in een straalvliegtuig naar Warschau om te trachten de kar weer in het rechte spoor te brengen — twee dagen later bood hij via de telefoon zijn excuses aan omdat de Prawda, het blad van de Russische communistische partij, nog steeds aanvallen richtte op Gomoelka, de nieuwe machthebber in Polen. Zonder enige twijfel heeft hij zich in Warschau gerealiseerd dat hij niets meer winnen kon bij een gewapend optreden. Elke Russische stap zou een opstand ontketend hebben, die ongetwijfeld zou zijn overgeslagen naar de andere staten in Oost-Europa. En dat zou niet slechts het einde van de Russische machtdroom maar tevens het einde van het communisme in die landen betekend hebben. Daarom kon hij niet anders dan van twee kwaden het minst kwade kiezen — zelfs als hij daarbij excuses zou moeten maken!

In Hongarije is het anders gelopen. Hoe? Het is op het ogenblik dat wij dit schrijven nog niet te zeggen. Wie heeft de Russische troepen te hulp geroepen?

CHROESTSJEF

west. Want Gomoelka is een communist. Hij heeft dan wel het Kremlin afgezworen maar de communistische ideologie is zijn geloof. En zo is het met Tito en zo is het met Nagy. Ze mogen dan anders zijn dan Stalin — ook voor hen is de enkeling slechts de ondergeschikte van de massa en ook voor hen kan de macht van de massa slechts belichaamd worden in de staat. De vrijheid, de christelijke vrijheid die nog altijd het wezenskenmerk is van het Westen, van de westerse democratie, is hun vreemd, zelfs vijandig.

Een Gomoelka mag dan verkiezingen willen houden waarbij „niet slechts gestemd maar ook gekozen” mag worden — wat zal hij doen als (niet nu maar wellicht over een aantal jaren) zijn communistische partij in de stembusstrijd verslagen wordt? Als het ideaal van de vrije Polen, verspreid in de landen van Europa, werkelijkheid gaat

SPOKEN IN MOSKOU'S RODE BURCHT

En wat heeft Moskou de overtuiging gegeven dat het in Boedapest wel kon doen wat in Polen onmogelijk was? Of, en dat is nog een derde mogelijkheid, is dit alles gebeurd buiten Moskou om? Door het bevel van een generaal misschien? Wellicht weet u het antwoord als u dit leest — het antwoord dan dat men van officiële zijde op die vraag wenst te geven! De schuld op een ondergeschikte werpen is al in menige moeilijke situatie de uitweg gebleken.

En een moeilijke situatie is het voor Chroestsjef: de kans dat hij de vrijheidsdrang der Oosteuropese staten nu nog onderdrukt, lijkt ons wel uiterst gering. Tito heeft gewonnen — dat is niet meer te keren. Zelfs niet wanneer iemand van de oude stalinistische garde het heft in handen zou nemen in Moskou. Immers, ook dat is een speculatie: kan Chroestsjef dit aan zijn eigen mensen „verkopen”? Of zal ook hij straks de weg gaan van zovele dictators: verstoten, vermoord wellicht? Er is niemand die deze vraag kan beantwoorden.

Volgt er een zomer?

Het is lente in oktober — zo heeft radio-Warschau triomfantelijk uitgeroepen. Het is waar. Maar bedenkt dat deze lentedag nog geen zomer betekent. Er is nog geen enkele reden om overdreven optimistisch te zijn over een verbetering van de betrekkingen tussen oost en

worden en het Poolse volk zich gaat afwenden van de communistische ideologie? Dat is lang geen denkbeeldig geval want Polen is altijd op het Westen georiënteerd geweest. Dan zal immers ook Gomoelka zijn ware communistische aard tonen — want communisme en vrijheid zijn begrippen die elkaar nu eenmaal niet kunnen dekken.

De rol van het Westen

En hier heeft men dan tevens het antwoord op de vraag welke houding het Westen bij deze nieuwe ontwikkeling moet aannemen: men zal met te groter kracht moeten strijden tegen het communisme als ideologie. Er zijn, vooral in Amerika, wel eens stemmen opgegaan die opriepen tot een krachtdadige bevrijding van de satellietlanden — het is een dom groep.

Toen men Foster Dulles, de Amerikaanse minister van buitenlandse zaken, naar zijn mening vroeg over wat Amerika nu te doen staat, was zijn antwoord: „Ik geloof niet dat we, onder welke omstandigheden ook, onze gewapende macht naar Polen of Oost-Duitsland kunnen zenden — dat zou een volledige wereldoorlog verhaasten!” Met dit inzicht in de toestand mag men blij zijn. Want misschien (wie weet wat de toekomst nog in haar schoot verborgen houdt) dat, bij een Russisch gewapend optreden in Polen, Gomoelka Amerikaanse hulp met graagte zou accepteren — maar Gomoelka is niet „een der onzen”. Evenmin als Tito een der onzen is. Meer dan Stalin zijn zij bereid in vrede te leven naast de kapitalistische staten en willen zij zelfs goede betrekkingen onderhouden — maar het ideologische verschil blijft.

Het is zaak dat men dat in onze landen duidelijk ziet. Het Russische bolwerk is niet onaantastbaar gebleken — Amerika's hulp aan Tito blijkt de beste geldbelegging geweest te zijn van de naoorlogse jaren. Deze politiek zal men moeten voortzetten. Met veel geduld en met veel volharding zal men er naar moeten streven het Russische machtsblok te verzwakken. Dan kan op het onverwachte ogenblik, in oktober, de lente komen. Maar volle zomer zal het pas zijn als in al die landen achter het ijzeren gordijn niet slecht's het „stalinisme” maar ook het communisme, de leer der onvrijheid, overwonnen zal zijn. Als men in Polen en Joegoslavië, in Hongarije en Roemenie en Tsjecho-Slowakije, niet slechts als burgers maar ook als vrije burgers in een vrij land zal kunnen leven.

Vol spanning neemt het Poolse volk kennis van het laatste nieuws

Een nieuwe wet voor de huisarbeid

EEN belangrijke opgave van het nieuw opgetreden kabinet zal zijn het ontwerp-Huisarbeitswet in veilige haven te loodsen. Dit ontwerp is inmiddels gepubliceerd en werd reeds in mei van dit jaar door de Staatssecretaris van Sociale Zaken aan de Sociaal Economische Raad toegezonden om de regering in staat te stellen kennis te nemen van het oordeel van dit toporgaan van het georganiseerde bedrijfsleven. Hieruit blijkt, dat wij te doen hebben met een belangrijke aangelegenheid.

Duizenden en duizenden personen verdienen met het verrichten van huisarbeid een boterham, die in de loop der tijden wel eens heel dun en onbelegd is geweest. Doch niet alleen de huisarbeiders zelf zijn bij deze zaak betrokken. Vele ondernemingen, die verschillende produkten in huisarbeid laten vervaardigen of afwerken, zijn uiteraard eveneens ten zeerste geïnteresseerd bij de nieuwe wettelijke regeling. Niet minder dan 43 verschillende werkzaamheden worden in de vorm van huisarbeid verricht.

Men denke hierbij aan de maatkleding- en de confectiebranche, de glas- en aardewerkindustrie, de lederwarenfabricage, de metaal- en elektrotechnische nijverheid, de knopenvervaardigingsbedrijven en nog zoveel andere sectoren van het bedrijfsleven.

Het wel en wee van zovelen kan ook onze partij niet onberoerd laten. Velen van hen vullen onze gelederen en verwachten van ons, dat wij aandacht aan hun moeilijkheden schenken en ons bezinnen op de problemen waarmee zij te maken hebben. Trouwens ons gehele maatschappelijk leven is daarmee gediend.

De positie van de huisarbeiders

MEN kan de huisarbeider zien als iemand, die tussen de werknemer en de kleine zelfstandige huisindustriël in staat. Vele huisarbeiders zijn tevens werknemer in de zin van de wet. Als huisarbeider vervaardigt hij echter goederen in opdracht van een ondernemer of legt hij de laatste hand aan in een fabriek gemaakt produkt. Omdat het daarbij gaat om het afleveren van een hoeveelheid werkstukken, moet zijn arbeid juridisch worden gezien als aanneeming van werk. Immers het arbeiden in ondergeschiktheid aan een voortdurend toezicht houdende leiding, zoals dat met de arbeider in een fabriek of werkplaats het geval is, kenmerkt niet de arbeidsverhouding tussen ondernemer en huisarbeider. In dit opzicht bestaat er veel misverstand, dat ook tot uitdrukking komt in de reacties op het thans gepubliceerde wetsontwerp.

Wij zijn evenwel van mening, dat daarop op deze plaats niet diep behoort

te worden ingegaan. Toch dient te worden opgemerkt, dat de losse band tussen opdrachtgever en huisarbeider de laatste jaren reeds veel ellende bezorgd heeft. Terwijl de werknemers in de fabrieken reeds lang bescherming genoten voor wat betreft hun arbeidsduur en de omstandigheden waaronder zij werkten, ontbeerde de huisarbeider al te lang de zegen van maatregelen, die in het belang van gezondheid en veiligheid gesteld zijn.

Gelet op zijn positie mogen de gevolgen de opdrachtgevers in vele gevallen niet in de schoenen geschoven worden. Immers zij zijn geen baas in de woning van de huisarbeider. Wel kunnen door de beloning, die zij toekennen en de materialen en werktuigen, die zij ter beschikking stellen, veel leed verzacht worden. De toestanden, die zich in de loop der jaren op het gebied van de huisarbeid ontwikkelden, deden duidelijk zien, dat op dit terrein een belangrijke taak voor de overheid lag.

De wetgever grijpt in

DE tragedie van de huisarbeid kwam scherp aan het licht op een in 1909 te Amsterdam gehouden tentoonstelling. Een in de jaren 1911-1914 ingesteld onderzoek bevestigde het bestaan van grove misstanden in bepaalde sectoren van de huisarbeid.

De werktijden der huisarbeiders bleken in veel gevallen abominabel lang. De beloning was vaak bedroevend gering. Hygiënische wantoestanden benadeelden de gezondheid van de huisarbeiders en van hun dikwijls even hard meeploeterende vrouwen. Schrijnend was ook de veel voorkomende kinderarbeid. In de Staten-Generaal gingen stemmen op, die de wetgever opwekten aan deze vaak ellendige toestanden een einde te maken. Het duurde echter nog tot 1928 voordat de Troonrede een wettelijke regeling in uitzicht stelde. In 1933 verscheen de eerste Huisarbeitswet in het Staatsblad. Een rechts kabinet kon dit feit op zijn dienststaat bijschrijven.

De wet kon bepaald niet als een staaltje van overbodige overheidsbedilzucht worden aangemerkt. In 1932 had een enquête te 's-Gravenhage nog uitgezeten, dat een huisnaaister meer dan 100 uren per week werkte voor een beloning van 13 à 15 gulden per week. Dze 15 centen per uur waren er de oorzaak van, dat zij slechts enkele keren per week een warme maaltijd kon nuttigen...

Het kwaad niet bezworen

DE malaise deed in de dertiger jaren de huisarbeid eerder toenemen dan verminderen. De economische depressie noopte de ondernemers begrijpelijkerwijze om te zien naar wegen en middelen om de bedrijfskosten te drukken. Op licht, verwarming, werkplaatsruimte en toezichthoudend personeel kon worden bespaard als men veel werk in huisarbeid deed verrichten. Bovendien is de controle op de naleving van verplichtingen ingevolge de sociale verzekeringswetten bij huisarbeid veel bezwaarlijker dan in de gewone industrie. Ook aan de kant van de werknemers bestond er een begrijpelijke animo voor het verrichten van werkzaamheden thuis. Tenslotte is het vrijere leven in het gezinsverband wel een offer op ander gebied waard.

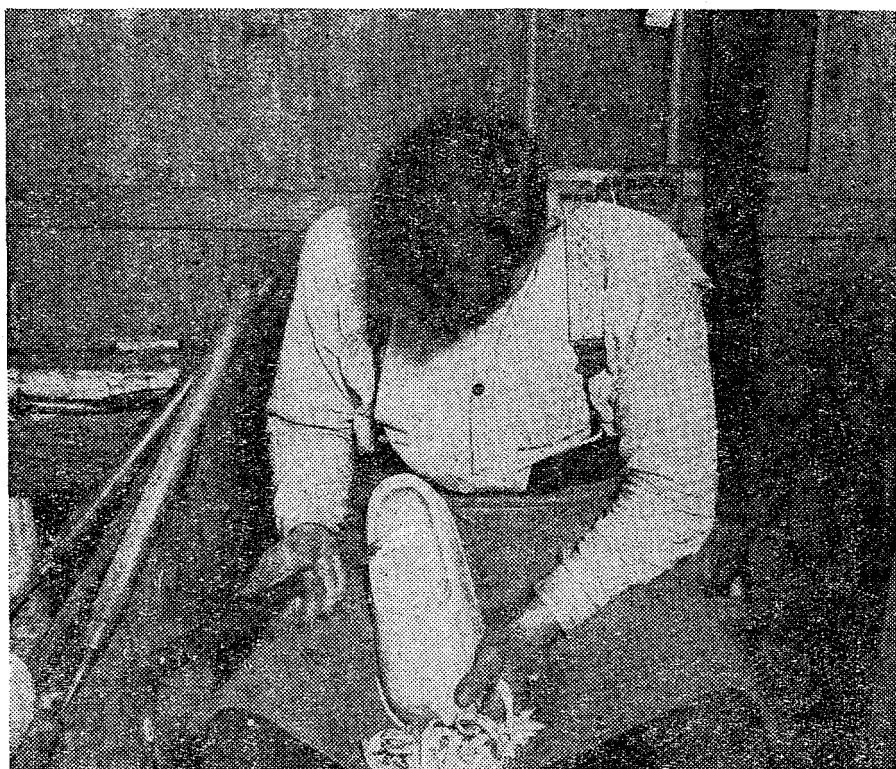
De Huisarbeitswet-1933 bepaalt, dat slechts die werkzaamheden als huisarbeid worden beschouwd, die als zodanig zijn aangeduid. Dit geschiedde in het Huisarbeitsbesluit-1936. Ook werden in dat besluit beschermende voorschriften gegeven, zonder inachtneming waarvan de huisarbeid verboden is. De juiste bedoeling hiervan is uiteraard om gevaren, die de gezondheid, het leven en de zedelijkheid van de huisarbeiders en hun gezinnen bedreigen, af te wenden.

Het manco van deze opzet is echter, dat men niet bij machte bleek aan de sociale nadelen van de huisarbeid op afdoende wijze paal en perk te stellen. Bij de bestrijding van wantoestanden draaft de overheid als het ware steeds achter de feiten aan. Het kwaad is veelal reeds geschied voordat men er de lucht van krijgt en maatregelen kan nemen.

Snel opkomende nieuwe vormen van huisarbeid blijken soms grote gevaren voor de gezondheid op te leveren, doch men kan dit vaak slechts achteraf constateren.

Op zoek naar een beter wettelijk systeem

EEN uitgebreid onderzoek van de Arbeidsinspectie in 1948 onderstreepte de juistheid van de bovengenoemde tekortkoming van de huidige wet. Het

zellen van garnalen en het fileren van vis bleek onder zeer bedenkelijke hygiënische omstandigheden te geschieden. Een ander voorbeeld. Het verpakken van geneesmiddelen en preparaten ter bestrijding van ongedierte en plantenziekten, kan onder bepaalde omstandigheden voor de mens dodelijk of althans zeer schadelijk voor zijn gezondheid zijn. Hetzelfde geldt voor werkzaamheden met betrekking tot aardewerk, biscuit en ontplofbare stoffen. Men ziet, dat de huisarbeid ook in onze moderne tijd doordringt tot allerlei voor dit werk nog onbekende sectoren. Het bewerken in huisarbeid van zakjes, gevuld met een permanentmiddel gaf aanleiding tot oog- en hartaandoeningen. De schuldvraag kan in dit artikel in het midden gelaten worden.

Dat de wetgever moet trachten voor de huisarbeid een oplossing te vinden, die uitgaat van de gedachte „voorkomen is beter dan genezen“, is in het bovenstaande hopelijk duidelijk aangevoeld.

De ontworpen oplossing

HET ontwerp voor de nieuwe Huisarbeitswet gaat uit van een verbod inzake het doen verrichten van huisarbeid. Een vergunning van de Arbeidsinspectie is nodig om toch op deze wijze werkzaam te mogen zijn.

Dit is een krasse maatregel. Toch lijkt zij, gelet op het doel van de wet, de enig juiste. Wanneer iemand een onderneming begint, weten de desbetreffende instanties, dat het bedrijf gaat draaien. Controle op de naleving van de in het algemeen belang gegeven voorschriften is daardoor mogelijk. Dit is voor alle betrokkenen gewenst.

De huisarbeid geschiedt minder in het openbaar. Zij wordt verricht in particuliere woningen of de toebehoren daarvan. Het is noodzakelijk gebleken, dat ook daar toezicht kan plaatsvinden. Niet in het minst ten behoeve van de huisarbeider zelf. Het wetsontwerp opent daartoe de mogelijkheid.

Het is duidelijk, dat de verbodsconstructie overwegend op grond van wettelijke motieven gekozen is. Het ligt niet in de bedoeling de huisarbeid uit te roeien. Dit blijkt ook duidelijk uit de opzet van de wet en van de Memorie van Toelichting. De huisarbeid is voor velen een belangrijk middel van bestaan. Voor onze nationale welvaart is zij eveneens van groot gewicht. Vele voor de export bestemde artikelen ondergaan noodzakelijke bewerkingen in het kader van de huisarbeid. Dit is een blijvend verschijnsel en kan dus niet toegeschreven worden aan het huidige, wellicht weer voorbijgaande, tekort aan werkrachten en bedrijfsruimten, hoezeer die factoren thans ook een rol spelen.

Zonder vooruit te lopen op het resultaat van het overleg in de S.E.R. en de Staten-Generaal, willen wij toch de vraag stellen of het verbod zich niet te eenzijdig tot de opdrachtgevers, dus tot de ondernemers, richt. Het doel van de wet is het voorkomen van misstanden. Dit doel wordt naar onze mening het best bereikt door ook de huisarbeiders verantwoordelijkheid te doen dragen ten aanzien van het naleven van de gegeven voorschriften. Op dit aspect zal zeer zeker de nadruk moeten worden gevestigd.

Inschakeling van het bedrijfsleven

HET ontwerp voldoet aan de eisen, die aan moderne vooruitstrevende regelingen op sociaal-economisch terrein gesteld moeten worden. De betrokken bedrijfsgenoten krijgen namelijk de gelegenheid opmerkingen te maken en van advies te dienen. In die sectoren van het bedrijfsleven waarvoor reeds hoofdbedrijfschappen of bedrijfschappen zijn ingesteld, geschiedt dit door middel van deze publiekrechtelijke lichamen. Waar het nog niet zover is, kan de minister huisarbeidscommissies in het leven roepen. Organisaties van werkgevers en van werknemers benoemen ieder voor de helft de leden van deze commissies. Men is van plan met één commissie te starten. Dit lijkt ons onvoldoende. De omstandigheden waaronder in de diverse sectoren van het bedrijfsleven huisarbeid verricht wordt, zijn te verschillend om door één commissie beoordeeld te kunnen worden.

De (hoofd)bedrijfschappen krijgen grotere bevoegdheden. Zij kunnen verordeningen betreffende de beloning en andere arbeidsvoorwaarden van de huisarbeiders vaststellen. Ook kan de minister hun medewerking in andere aangelegenheden inroepen. Deze gang van zaken doet recht aan de gedachte der publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie en verdient derhalve onze steun.

Bij het bepalen van het beleid aan de hand waarvan de vergunningen worden verleend, dienen naar onze mening de bedrijfsgenoten ook zoveel mogelijk te worden ingeschakeld. Het ontwerp voorziet daarin thans nog in onvoldoende mate. Op de duur zullen de bedrijfstakken, die organisatorisch het best geoutilleerd zijn, de vergunningen zelfs door de eigen organen moeten kunnen doen uitreiken. Hoewel nog veel over dit belangrijke onderwerp zou kunnen worden gezegd, willen wij in dit stadium nog slechts één opmerking maken. Het wetsontwerp bepaalt, dat in een algemene maatregel van bestuur regelen kunnen worden gegeven in het belang van de veiligheid, de gezondheid en de zedelijkheid van de huisarbeiders en hun huisgenoten. Een dergelijke regeling zal ongetwijfeld mede de basis vormen van het vergunningenbeleid. Aan de hand van die voorschriften kunnen de belanghebbenden nagaan in hoeverre de maatregelen, die zij zelf reeds namen, aan de algemene eisen voldoen. Verscheidene branches, onder welke het maatkledingbedrijf met ere genoemd moge worden, brachten in dit opzicht reeds veel goeds tot stand. Het lijkt ons echter een eis van rechtszekerheid, dat deze basis spoedig tot stand komt. Tot zekerheid en ten zegen van alle bij de huisarbeid betrokkenen.

Mr. W. R. v. d. Sluis

Het landbouwbeleid

DE moeilijke periode die de landbouw doormaakt heeft tot gevolg, dat de landbouwpolitiek allerwege in discussie is. De Sociaal-Economische Raad bracht onlangs advies uit aan de Regering over het garantiëprijsbeleid van de melk. Het Landbouwschap formuleerde deze maand zijn ingrijpende voorstellen over herziening van de kostprijsberekeningen in de landbouw. Ook in de verkiezingsstrijd speelde het landbouwbeleid een belangrijke rol.

Het valt te verwachten, dat in het komende parlementaire jaar op politiek niveau belangrijke besluiten zullen moeten worden genomen ten aanzien van het landbouwbeleid.

* * *

HET IS daarom toe te juichen dat de Ned. Chr. Boeren- en Tuindersbond deze week een rapport heeft gepubliceerd over de grondslagen van het landbouwbeleid.

In deze keurig verzorgde uitgave worden de actuele problemen, waarmede de landbouw heeft te kampen aan een beschouwing onderworpen.

Over een groot aantal vraagstukken spreekt de C.B.T.B. zich in het rapport uit. We doen slechts een greep:

de produktietechniek
de produktieomstandigheden
de grootte der bedrijven
het financieringsprobleem
de afvloeiing van agrarische jongeren
het landarbeidersvraagstuk
het prijsbeleid.

Een belangwekkend rapport van de C.B.T.B.

ONZE eerste indruk is bij het doorbladeren van dit gedegen stuk werk van de hand

van Ir. Wansink, secretaris van de C.B.T.B., dat men erin is geslaagd temidden van het huidige strijdgewoel over de landbouwpolitiek, een rustige, en zakelijk weloverwogen uiteenzetting te geven van de opvattingen van de C.B.T.B. over het landbouwbeleid dat in de toekomst gevolgd moet worden.

Het is van belang, dat we ook in onze partij van deze inzichten met ernst kennis nemen.

De landbouw heeft daarop recht. We hopen op de inhoud van het rapport later terug te komen. Wel kunnen we reeds nu de lezing ervan van harte aanbevelen. Exemplaren kunnen worden aangevraagd bij het Bondsbureau van de Ned. C.B.T.B., Raamweg 28, den Haag. (Gedachten over de grondslagen van het landbouwbeleid (prijs f 3.—)

Als wij vrouwen eens...

"O!" ZEI LOES. „Nou begrijp ik waarom ik het niet begrijp. M'n moeder heeft me natuurlijk bij mijn opvoeding te weinig „foi" en teveel „croyance" meegegeven!" Wat verwaasd keek ik naar het briefje dat ze in haar hand hield — een van de brieven die ik kreeg als reactie op mijn eerste hartekreet en die de redactie van dit blad mij had toegezonden.

„Je kunt wel gelijk hebben!" zei ik, „maar voorlopig is het voor mij nog Chinees!"

„Helemaal geen Chinees!" zei Loes. „Het is Frans!" Geef me maar eens even een woordenboek dan zal ik het haarfijn uit de doeken doen waarom wij niets weten van die conjuncturele en structurele gevolgen waarover jij in je „mannenblad" zo hebt zitten klagen!"

„Wat mannenblad!" stooft ik op. „Nederlandse Gedachten is geen mannenblad meer sinds ik er in mag schrijven!"

„Zeur niet!" zei ze „en geef me een woordenboek!" Met behulp van een woordenboek zijn we er dan achter gekomen, dat „foi" geloof betekent in de zin van vertrouwen en dat „croyance" geloof is in de zin van mening. Waarmee de bedoeling van de briefschrijfster ons althans duidelijk was geworden!

* * *

LAAT ik nu proberen u er ook iets van te laten begrijpen, want anders zie ik ervan komen dat dit stuk als „opgewonden vrouwengepraat" door de redactie van dit ons blad geweigerd wordt. Het zit dan zo: ik heb een stuk of tien brieven gekregen met antwoorden op de vraag hoe het mogelijk zal zijn de vergaderingen van onze kiesverenigingen ook voor vrouwen aantrekkelijk te maken. En over een daarvan wil ik het nu hebben — de andere komen dan een volgende keer aan de beurt.

Mijn briefschrijfster uit Utrecht heeft de zaak n.l. eens wat meer wetenschappelijk aangepakt — het zij haar vergeven dat ze dat met wat vreemde woorden heeft gedaan. Ten slotte heb ik daarvoor een woordenboek!

„Het komt mij voor — zo schrijft ze — dat alles wat „staat" betreft: staat, staatkunde, statistiek, statisch, beroep doet op het patriarchale, zeg het mannelijk element in de mens. Aangezien het kind meestal voor een groot deel door de moeder wordt opgevoed en de impressies uit de prille jeugd jaren van overwegende invloed zijn op de karaktervorming, de mentaliteit en de interesse-richting in het latere leven en waar het meisje van nature het patriarchale, het moederlijke, in zich draagt en haar beïnvloeding door de moeder bovendien in de patriarchale sfeer ligt, zal zij zich zonder meer niet of weinig voor het staatkundig bestel als zodanig interesseren. Dit ligt dus niet aan de vrouw, maar aan haar natuurlijke instelling, gevoegd bij de aard van haar opvoeding."

En nu de oplossing die mijn briefschrijfster geeft (waarbij ik het wel wat ingewikkelde stuk over de „foi" en de „croyance" maar weglaat.) Het is de bedoeling van de schrijfster dat het meisje tot politiek begrijpen (en dat is dan nog iets

anders dan politiek meelevend) moet worden opgevoed. Men moet er niet een mening „inpompen", men moet de kinderen ermee vertrouwd maken. En ze schrijft dan:

„Reeds vrij jonge kinderen zijn verrukt over de verhalen uit de kinderbijbel. Ze zullen foto's van het Koninklijk Huis (prinsessenkalender) hogelijk waarderen. Iets later zullen ze gevoelig blijken voor de aanleg van straten en de bouw van huizen (sparen) in hun woonplaats — dit voorbeeld uit het concrete vlak is met vele aan te vullen. De vader die misschien de krant degelijker leest dan de moeder, kan tenslotte de aandacht vestigen op bepaalde, niet te lange artikelen (zo werd mij het krantenlezen geleerd — erg belangrijk voor iemand die iets van de politiek wil begrijpen). Dit zijn maar grepen, maar u voelt wel wat ik bedoel.

In dit soort dingen schuilt veel meer van politieke strekking dan ogenschijnlijk lijkt. Het heeft tegen, dat het resultaat pas na vijftien tot twintig jaar (op zijn vroegst) blijkt. De vrouw lijkt me indirect voor de politiek veel belangrijker dan direct. Resultaat hiervan zal

kunnen zijn een grotere toeloop van leden voor de jeugdbeweging in de toekomst. Maar is dit in zekere zin al niet zo? Heeft, ondanks de teleurstellende uitslag van de verkiezingen, niet de jeugdactie een positieve bijdrage geleverd in dit kader? Laten wij doorgaan in deze richting, die volgens mij de vruchtbaarste bijdrage van de vrouw kan opleveren als we geduld willen betrachten!"

* * *

EN DAAR zit ik dan nu en kijk naar mijn opgroeiende kinderen. Naar mijn dochter die zonder al te veel haperingen een overzicht kan geven van de kabinetsformatie ook al is ze dan nog maar twaalf. Maar ze heeft er een intense belangstelling voor en leest uit zichzelf iedere dag de krant. En naar mijn zoontje, drie jaar jonger, die niet eens weet wat een minister is en die het ook niet als een gemis voelt dat hij dat niet weet!

Neen, er klopt iets niet in de redenering van mijn briefschrijfster. Is het uitgangspunt: dat een meisje van nature weinig interesse heeft voor alles wat met „staat" te maken heeft, wel juist? Ik geloof het niet zo erg. Eerlijk gezegd geloof ik eerder dat een vrouw er zich minder voor interesseert omdat de staat nu eenmaal altijd het domein is geweest van mannen en opgezet is volgens de mannenlogica — en die wijkt nogal eens af van wat wij, vrouwen, onder logica verstaan. Dat is tenminste mijn persoonlijke ervaring!

Ik moet het er toch eens met Loes en Ans over hebben. Vooral Loes heeft wel eens van die heldere ideeën. En intussen ga ik mijn dochter maar vragen hoe het zit met die regeringsverklaring — ik heb zo de indruk dat ze er meer van heeft gelezen dan mijn man. Want die had vanavond een protestvergadering over de salariering..... GRACIA

ROTTERDAM

Barendregt's

SPECIALAAL-
ZAKEN
Textiel
Bedden
Baby-
artikelen
Tapijten

Kat. Lagedijk 421-423-434-438, hoek Slotboomstraat
Tel. 71986-71999
Schiedamsseweg 47 — Tel. 52992 — Rotterdam

R.H.I.W.A.
ROTTERDAM

R.H.I.W.A.

Carrosserie-fournituren — Plaatbewerkingmachines — Non Ferro metalen — Scheepsramen en deuren
Fabricatie, Groothandel Im. en Export

BEGRAFENIS-ONDERNEMING

A. HESS

Alle verzekeringen

Mathenesserweg 138 b

Telefoon 36073 — (bij geen gehoor 38516)

Voor
DAMES
en
HEREN

de Jong

Weet
wat u
kleedt

Beide zaken zijn gevestigd
KATENDRECHTSE LAGEDIJK
(hoek Dorpsweg) Tel. 77820

Foto - Film

Nu reeds een goede KODAK FILM CAMERA voor f 148.—. Gebruikt u ook reeds onze goedkope 8 mm. films ? f 7.90 inclusief ontwikkelen.

R. LANGSTRAAT EN ZON

Dorpsweg 101 Telefoon 171056 — Putselaan 37
Telefoon 76042 — Leica-specialist

Drukkerij **LAURENS COSTER N.V.**

Hoogewerffstraat 7-9 Telefoon 26743

Woonadres M. de Dreu

Rodenrijsestraat 28 Telefoon 48031

Drukwerk op elk gebied — Offset — Stencil

Fa. D. v. d. Poort

HERTEKADE 2-3 — TEL. 23742-73236

Voor moderne zonwering

Markiezen — Aluminium Jaloezieën — Zonneschermen — Dekkleden — Autokappen — Fietstassen — Tenten

KOLEN

van de Oranje Nassau Mijnen

P. G. LODDER N.V.

2e Rosestraat 7 - Telef. 71052 - ROTTERDAM-ZUID

FOURAGE'S TURFSTROOISEL HOUTWOL

P. van der

Kooij

en zonen

Rotterdam tel. 3.1.4.1.3.

Na 6 uur ook Tel. 35744

N.V. „OXFORD" Galvanisch Bedrijf

Speciaal adres voor: koperen, nikkelen en chromen van massawerk op alle gebied.

ROTTERDAM — TEL. 72018 — DYNAMOSTRAAT 15

Wat **ZIJLSTRA** is voor de A.R.

Is **RONDO** voor wasmachines

Beijerlandse laan 31 - Telefoon 71593

O. Binnenweg 146 - Telefoon 24067

J. Fransstraat 106 - Telefoon 23251

FA. C. A. STREEFKERK

LOODGIETERSBEDRIJF

Ruime sortering

GASAPPARATEN EN SANITAIRE ARTIKELEN

Claes de Vrieselaan 164 — Tel. 34852

Vacant

De plaats van de barmhartige Sam

En denkt men eenmaal in boekentitels, die de kracht van een slogan hebben, dan volgt er alras op: kleine man, wat nu? Dreigt het middel niet erger dan de kwaal te worden?

DE UITOEFENING van het maatschappelijk werk richt zich op het voorkomen en opheffen van sociale noden, waarin de mens en het gezin in de samenleving kunnen geraken.

De mens, voor wie het niet goed is alleen te zijn, krijgt pas ontplooiingsmogelijkheden in het samenleven met andere mensen.

Deze waarheid werd vroeger veel meer aan den lijve ervaren. Het familieverband, de dorps-samenleving, de ommuurde stad, waren bestaansvoorwaarden, waarvan lijfsbehoud en ontwikkeling van economische mogelijkheden afhingen.

Genoemde verbanden oefenen deze functies nog maar voor een gering deel uit. Zij zijn overgegaan op massale organisaties en op de overheid. De wijze, waarop deze ons beschermt en sociale maatregelen treft en uitvoert, gaat ver uit boven de oorspronkelijke functie van de familie, het dorp of de stad. De verlangens en eisen richtten zich op een door collectieve maatregelen, individueel verzekerd recht op bepaalde levensvoorwaarden en ook de vrees, die tot samenleven noopte, schijnt wel uitgebannen te zijn.

Er is een lange weg met vele gedenktekens afgelegd van het eerste Kinderwetje-van Houten tot de Wet op de Ouderdomsvoorziening.

Het was een gelukkige weg, waarin veel gerechtigheid en zekerheid werd bereikt.

Wel bleek, dat in de sfeer van recht en zekerheid het menselijk geluk niet bereikbaar was. De menselijke nood kreeg een andere verschijningsvorm. Deze was en is van ouds van geestelijke aard enerzijds en van materiële aard anderzijds.

De middelen waren zielszorg en armenzorg. Het daartussen gelegen terrein van de immateriële nood, waarvoor de ogen meer en meer zijn opengegaan, valt aan de bemoeienissen van het maatschappelijk werk toe.

DOOR tal van maatregelen is in de materiële nood in belangrijke mate voorzien, al zijn zij veelal nog ontoereikend om betrokkenen het noodzakelijk levensonderhoud geheel te kunnen verschaffen.

De ouderdomsuitkering (Noodwet Ouderdomsvoorziening) en Invaliditeitswet b.v. verschaffen een nog niet geheel toereikende materiële basis en de vanouds optredende organen van armen-

door te dringen tot uit de toestand de m.a.w. bedeling werk.

Nog is de aanleide materiële nood, een bleek het, dat ook voor zichzelf kunnen zij zich maatschappelijk houden of invoegen.

De problemen, staan, bleken heel het toepassen van waarbij berekend is om te voorzien in stof.

De zorg strekte zo mogelijk cureren. Naast duidelijk niet gemakkelijk lichaamelijke gebreken ook de moeilijke en lastige karakteren

OP TAL VAN TERREINEN in de samenleving treedt in de laatste jaren het maatschappelijk werk naar voren, al dan niet met name zo genoemd als b.v. bedrijfsmaatschappelijk werk en schoolmaatschappelijk werk, of bureau voor levens- en gezinsmoeilijkheden en medisch opvoedkundig bureau, waarbij de uitvoering in deskundige, geschoolde handen is gelegd.

En waar diaconaal werk van de oude stempel wordt gemoderniseerd, worden stichtingen voor maatschappelijk werk opgericht.

Bij de stormachtige ontwikkeling der laatste jaren behoort vervolgens, dat tal van instellingen worden gefedereerd of overkoepeld; op functionele of levensbeschouwelijke dan wel geografische basis aan samenwerkingsorganen deelnemen, waarvoor het een hele studie vergt om er nog de weg in te weten. Zelfs de terminologie wordt een belemmering, en in de voorgaande zin hebben wij zelf het bewijs daarvan trachten te leveren.

Een Ministerie van Maatschappelijk Werk, even verrassend snel ingesteld als menige politicus het weer wil doen verdwijnen, kan als een bekroning der ontwikkeling worden gezien.

Doch wat moet de kleine man, de goedwillende vrouw, wier hart uitgaat om te helpen in nood, nu zoveel hoge heren de zaak kennelijk ter hand hebben genomen?

De vraag kan dan wel eens opkomen: maatschappelijk werk waarheen?

maatschap

zorg van kerkelijke en overheidszijde vinden nog steeds een ruim arbeidsveld, zij het onder nieuwe namen optredend.

Niet alleen de naamgeving (burgerlijk armbestuur — maatschappelijk hulpbetoon — dienst voor sociale zaken) veranderde, doch ook de opvatting omtrent de taakuitoefening. Men bleef bij het verlenen van hulp niet aan de buitenzijde van het armoedeververschijnsel staan, maar trachtte

met de naaste om te staan, om behandelen werden daartoe, te lenen het individu, de omgeving in de bereik. Zo werd de armenzorg schappelijke werken, schappen, als de eeling en psychiatrie te

HET barmhartige staan en wil

HOE fijn het was en hoe gezellig . . .

De Arjos-conferentie in Driebergen is weer achter de rug.

Voor mij was het de eerste keer dat ik zoiets meemaakte. Eerlijk gezegd had ik mij er niet veel van voorgesteld en ging ik met gemengde gevoelens op pad.

In de bus van Amersfoort naar Driebergen hing een anti-revolutionaire geest, gezien de vele jongelui met week-end tassen en anti-revolutionaire gezichten.

Inderdaad stapte alles in Driebergen uit, en als een kudde schapen gingen we op weg naar „Ons Centrum“.

Een beetje onwennig stapten we de reeds half gevulde zaal binnen. Maar toen voelde je dadelijk dat je er bij hoorde. Enkele bekenden kwamen verrast op je toe en drukten je de hand. Er hing een sfeer van saamhorigheid.

Over de referaten zal ik niet schrijven, want daar maken we nog inleidingen over.

Enkele punten die mij troffen wil ik graag aanhalen:

In de eerste plaats de indeling van de discussie-groepen. Volgens mij was dit ideaal! In onze groep waren vijf verschillende provincies vertegenwoordigd, zelfs twee uitersten Zeeland en Friesland.

Het voordeel hiervan is, dat je dan niet eenzijdig blijft. Ik bedoel dit: Zuid-Holland, de provincie waar ik woon, heeft een levenswijze, en problemen die heel anders liggen dan bijvoorbeeld in Zee-

land, welke provincie weer heel anders is dan Groningen.

Juist door onze gesprekken, kwam je tot nieuwe ontdekkingen, en andere ideeën. Je leert elkaar meer waarden.

Ook een gesprek dat we in onze groep voerden over de plaatselijke Arjos-vergaderingen, en eventuele

Impressie van een conferentie

propaganda, samenwerking met de kiesverenigingen, en tal van andere praktische zaken, heeft ons veel van elkaar doen leren.

Hiermede verzamel je gegevens die voor je eigen club van nut kunnen zijn. Wat mij verder getroffen heeft is dit: Of het nu, wij als jongelui waren, of de heer, Dr. of Prof. of wat dan ook, er is geen kloof tussen de leiding en ons. Ook onderling niet.

Prof. Dr. de Jong zei dat wij een „Volksparitij“ zijn. Dit is niet bij woorden gebleven. Tijdens de pauzes en maaltijden kon je zo maar naast één van de „hogere

heren“ terechtkomen, waarmee je gewoon gezellig omging.

Dit is volgens mij geloofscenheid. Wij als jongeren hebben eerbied voor onze voorgangers in onze partij, juist omdat wij voor 100 % gewaardeerd worden.

Zulke conferenties moeten eigenlijk veelvuldig voorkomen, of we moesten eens uitwisselings weekenden organiseren met de clubs onderling.

Tot nog toe had ik zo'n idee, een klein onaanzienlijk radertje te zijn, van een grote partij, die ergens ver weg op de achtergrond van het geheel de touwtjes in handen hield.

Het is van groot belang dat we contact met elkaar houden. Er moet tussen de A.R.-jongeren een band zijn; dit maakt enthousiaste werkers, en je voelt dat je één geheel bent, en niet één van een groep mensen die elkaar niet kennen, en waarvan ieder z'n eigen gang gaat.

Ik ben blij met verschillende personen kennis gemaakt te hebben. Je weet nu tenminste van wie je van tijd tot tijd je correspondentie ontvangt, en wie er op het partij-bureau onze zaken behartigt.

Ik zou zo door kunnen gaan, maar volgens mij is met bovenstaande het voornaamste wel gezegd.

Voor deze conferentie zijn we God dankbaar. En we hopen elkaar spoedig weer te zien.

Gouda. DINI OLDE

Samaritaan in het

BIJ DE FOTO'S:

1. De maatschappelijk werkster in het bedrijf heeft een kamertje tot haar beschikking om in een rustige sfeer een gesprek te voeren.
2. Zij zoekt ook de mensen thuis op om hulp en raad te verschaffen.
3. De gezinsverzorgster betekent een uitkomst in een gezin waar de moeder tijdelijk haar taak niet kan vervullen.
4. Speelplaatsen zijn van groot belang om de jeugd van de straat te houden. Hier kunnen de kinderen een gezonde ontspanning genieten.
5. Een kijkje in een kinderverzorgingstehuis.

tot de om tot opheffing der armoede te geraken, gien maatschappelijk

leiding veelal een meer en meer van de materiele omstandigheden, omdat

toen kwam te liggen dan milddadigheid, d'eerste geld er nodig in de verandering en brand-

te het opsporen en der armoede, maar daarom nog verzuimen, als ziekte, onwetendheid, vroegen te de maatschappelijke verhouding ten gevolge van conflicten

Maatschappelijk werk

de werkgever ontdekt en technische problemen, terwijl niet alleen de groep en de bevoegden betrokken, maar ook de geschoolde maatschappelijke scholing wetenschappelijke, psychologische en sociale worden geroepen.

re van machteloos te worden kan niet.

Gebeurt er op straat een ongeluk, waar men getuige van is, dan is de eerste neiging om de handen uit te steken. Bij een brand al evenzeer, maar we hebben geleerd, dat het verstandiger is niets te doen dan hoogstens de telefoon te grijpen om de instanties, die het aangaat, te waarschuwen, want dan verschijnt er een technisch perfect geoutilleerde geneeskundige dienst of brandweer en blijkt het de beste hulp te zijn snel door te lopen om zo min mogelijk de hulpverleners van professie in de weg te staan.

Zo dreigt het nu ook te gaan door de organisatie, scholing en de wetenschappelijke methodiek van het hulpverleners in maatschappelijke nood.

In de huidige ontwikkeling ligt het grote gevaar, dat de persoonlijke verantwoordelijkheid voor de naaste in het gedrang komt en er geen plaats meer wordt gevonden voor het roepingsbesef tot hulpverlening.

Voor alles is er een instituut.

De mens, die in de collectiviteit van de samenleving en in de mechanisatie van het productieproces als mens dreigt ten onder te gaan, doch voor wiens geluk en herstel in zijn menselijke waardigheid de ogen weer zijn open gegaan en waarvoor allerwege maatregelen worden genomen, dreigt weer ten prooi te vallen aan de gerationaliseerde behandeling per instituut. En zo zal er ook op dit terrein al weer een verschraving kunnen intreden voordat nog van bloei sprake is.

Voor de mens in nood is nog steeds het hoogste goed, dat hij als mens door een medemens benaderd wordt en in een menselijke ontmoeting begrip vindt.

De instituten voor individueel gericht en ook voor groeps-maatschappelijk werk verrijzen als paddestoelen uit de grond en in een zekere subsidiedrift wordt hun het leven mogelijk gemaakt. Tegelijkertijd dient echter opgebouwd te worden een nieuwe persoonlijke verantwoordelijkheid voor elkander, die is weggegaan met het wegvallen van oude vormen en verbanden en die door de nieuwe collectieve denkwijze niet meer werd gevoeld.

De loze vereniging, bestaande uit enkel bestuursleden, die voor de uitoefening van haar taak steunt op uit subsidie betaalde beroeps-

krachten is in wezen een teken van een ongezonde ontwikkeling.

Daarom dient de subsidiepolitiek gericht te zijn op deelname uit eigen kring, zodat het werk, dat een groep of een instituut gaat verrichten, steunt op een adequate financiële en personele bijdrage van vrijwilligers.

Bijdragen en medeleven van een grote kring en medewerking van een aantal vrijwilligers behouden het leven voor verzakelijking en betekenen winst voor de helper en de geholpene.

Kinderbescherming en reclassering zijn vanouds (nog) terreinen van maatschappelijk werk, waarop de vrijwilliger daadwerkelijk deelneemt. Maar over het algemeen schrijdt de institutionalisering voort.

De vereniging, de stichting en het bureau zullen niet alleen hun taak moeten zien als hulpverlening aan een bepaalde categorie of groep, maar tevens hun activiteit als een functie in de samenleving.

De huidige maatschappij heeft steeds minder het karakter van een samenleving. De (massa) mens kan zich volkomen passief daarin bewegen. Zijn arbeid is geen heerlijk ambacht, doch een op onpersoonlijke wijze verrichten van een aantal handgrepen gedurende acht uur per dag. Zijn ontspanning is geamuseerd worden door radio, televisie of film. Hij beweegt zich wel in de samenleving, maar leeft niet samen. Zijn vereenzaming wordt steeds groter.

De aanraking met één medemens in samenwerking of samenspel geeft een duizendvoudige verrijking van het leven; het zitten met duizend mensen in een bioscoop laat een grote leegte achter.

Zonder hier nu op deze structuurverandering der maatschappij nader in te gaan moet zij worden aangewezen als oorzaak van veel maatschappelijke nood, ja zelfs van nieuwe ziekten als neurosen.

De evenbedoelde functie van het maatschappelijk werk vraagt van de bestuurders en de onmisbare geschoolde beroepskrachten een voortdurende bezinning op het geven van een plaats aan de barmhartige samaritaan, om de maatschappij als samenleving te behouden en de mens in zijn nood situatie het informele, als zeer persoonlijk ervaren contact te geven.

Het maatschappelijk werk is een sociale activiteit van en voor de samenleving en derhalve ook door leden dier samenleving uit te voeren. Persoonlijke aanraking met de nood van een medemens is nodig om geconfronteerd te worden met de goddelijke roeping om barmhartigheid te bewijzen. In de huidige stand der ontwikkeling van het maatschappelijk werk ligt hier een kernvraagstuk, waarvan de juiste oplossing van grote betekenis voor de samenleving is.

Dr. P. J. PLATTEEL

Hoe lang zal Walter Ulbricht het nog uithouden in Oost-Duitsland?

DOOR de gebeurtenissen in Polen zijn de communistische leiders in Oost-Duitsland in een moeilijke situatie geraakt. Hun positie is een geheel andere dan die van hun rode broeders in Warschau en Boedapest en andere vroegere filialen van het Sowjet-impèrium. Polen en Hongarije zijn (voor de vorm althans) onafhankelijke landen, met een eigen leger. Oost-Duitsland staat echter nog steeds onder curatele van de Sowjetunie en machtige Sowjetstrijdkrachten houden er nog steeds een oogje in het zeil.

Een gevolg hiervan is, dat de Oostduitse communistische leiders thans tussen twee vuren zitten: zij moeten in de eerste plaats goede vrienden proberen te blijven met hun Russische meesters, want doen ze dat niet, dan kunnen zij er op rekenen, dat hun laatste uur geslagen heeft; anderzijds kunnen zij er niet aan ontkomen rekening te houden met de wensen van de Oostduitse bevolking die — in navolging van de andere satellietlanden — meer vrijheid wenst. Aan deze wensen kan — niet worden voorbijgegaan met de belofte, dat het Oostduitse communisme eigen wegen zal zoeken.

VAN een omwenteling als in Polen kan in Oost-Duitsland geen sprake zijn. En zo er al pogingen ondernomen mochten worden, het Poolse voorbeeld na te volgen, dan zal het de Russische troepen weinig moeite kosten, de orde te herstellen en een bewind in het leven te roepen, dat zich volledig voor de Russische doeleinden leent.

De man, die de Russen nog belangrijke diensten kan en ook wel wil verlenen, is Walter Ulbricht, die zich nog steeds weten te handhaven als secretaris-generaal van de Oost-Duitse communistische partij. Zijn positie lijkt door de gebeurtenissen in Oost-Europa opnieuw te zijn verstevigd. Deze Ulbricht, een kleermakerszoon uit Leipzig wordt door iedereen gevreesd, zelfs door zijn naaste vrienden. Hij heeft op de anderen voor, dat hij niet alleen Saksisch, maar ook Russisch spreekt en zich dus gemakkelijker dan wie ook tijdig op de hoogte kan stellen van wat zijn Russische opdrachtgevers van hem verlangen.

AL vroeg was Ulbricht een betaald functionaris van de Duitse communistische partij. Daardoor kwam het, dat hij (als ondergeschikte) nooit op de voorgrond trad bij talrijke interne partijverwikkelingen, die de strijd om de macht ook in Duitsland steeds hebben gekenmerkt in de periode na de eerste wereldoorlog. Niettemin slaagde hij er in 1928 in, communistisch lid van de Reichstag te worden. Dat bleef hij tot 1933, toen hij zich gedwongen zag, naar het Saargebied uit te wijken, omdat hij werd gezocht wegens een moord op twee politiemannen. In 1936, toen de grond in het Saargebied hem te heet onder de voeten werd, verhuisde Ulbricht naar Spanje, waar hij deelnam aan de burgeroorlog.

Ook in Spanje kon Ulbricht — toen de troepen van Franco zegevierden — niet blijven. Zijn goede diensten werden beloond met het Russische staatsburgerschap en in 1943 konden we hem in de Sowjetunie aantreffen. Na de tweede wereldoorlog keerde hij naar Berlijn terug in de uniform van een Russisch kolonel. Meteen wist hij zich een leidende positie in de Oostduitse communistische partij te veroveren, zeer tot ongenoegen van Wilhelm Pieck, die thans president is.

SINDSDIEN heeft hij goede relaties met de Russische Geheime dienst. Over alles wat hij doet, hoort en ziet brengt hij als het ware van minuut tot minuut verslag uit aan zijn Russische opdrachtgevers. Voorts heeft hij een onloochenbaar instinct voor machtsverhoudingen. Dit heeft hem door verschillende partijcrises heen geholpen en hem ook in Moskou, toen tal van Duitse communisten naar Siberië werden verbannen, tegen de maatregelen van de GePoe beschermd.

Een aardige bijzonderheid, die kenmerkend is voor de huidige verhoudingen in Oost-Duitsland, is het volgende. Ook Otto Grotewohl, de premier van Oost-Duitsland, is een kleermakerszoon. Dit feit gaf de Russische maarschalk Sokolofsky (thans onderminister van buitenlandse zaken in Moskou, maar toen nog opperbevelhebber van de Sowjetstrijdkrachten in Duitsland) aanleiding, de twee kleermakerskinderen in een hotelkamer te laten opsluiten. Zij moesten het gedurende de nacht eens worden over de Eenheidspartij.

SOKOLOFSKY had succes. De „socialist” Grotewohl en de communist Ulbricht verklaarden zich na het nachtelijk beraad bereid, zich geheel en al in dienst te stellen van de door de Sowjetunie gewenste Eenheidspartij. Zal deze geschiedenis van de twee kleermakerskinderen zich dezer dagen herhalen?

Z

drukkerij zwagers

SINDS 1903
nieuwe binnenweg 460.462 — rotterdam

Scheepsinstallatiebedrijf
„Nederland” N.V.

Oostdijk 29, IJsselmonde
Tel. 445 Ridderkerk
(4 lijnen)

**Voortstuwings-
installaties**
van elk vermogen.

SCHEEPSBOUWERVEN

**A. VUYK
& ZONEN**

CAPELLE AAN DE IJSSEL

Nieuwbouw en reparatie
Telefoon Rotterdam 113333 (K 1800)

VAN LEEUWEN BUIZEN
ZWIJNDRECHT

N.V. Houthandel
ARENDSSEN

Luitkepoortstraat 52
Telefoon K 3410.2109 — Harderwijk

Firma
C. Vermeer en Zoon's

Fabrieken voor gebogen hout
Tel. K 1894-1230 Ouderkerk a/d IJssel
Ronde en ovale tafelanden
Gebogen regels voor stoelen en tauteuils
armleggers, kappen, regels, stijlen enz.

SERRES EN WARENHUIZEN.
BOUW

N.V. AANNEMERSBEDRIJF
Boers en Vrijland

Kantoor Molenstraat, s-Gravenzande
Tel. K 1748—538 en 738

**Koopt een goed
kostuum**

enorme keuze tegen uiterst
scherp gestelde prijzen.
De eerste reis is lonend

DUTHLER
VARSSEVELD

**IN. EN VERKOOP VAN ALLE
SOORTEN:**

jute-, katoenen- en papieren zakken -
touw - garens - dekkleden etc.
Elektrische reparatie-, reiniging- en
stempelinrichting

**N.V. Woerdensche Touw-
& Zakkenhandel**

Directie: De Vries en Griffioen
Woerden, Telefoon K 3480—2583

PLAATWERK
STAAL EN ALUMINIUM
NIMA ZWIJNDRECHT
K 1850-5382

VOOR ADVERTENTIES
gelieve men zich uitsluitend te wenden tot de
advertentie-administratie
Kon. Wilhelminalaan 34, LEIDSCHENDAM

UIT PERS EN PERIODIEK

Deze week begon het

In de pas

In Vrij Nederland lezen we in een artikel, getiteld „Het Kabinet aan de leiband van de K.V.P.-fractie?” o.m.:

„Rommes aanblijven als fractievoorzitter verzekert hem derhalve aanzienlijk meer greep op de politieke gebeurtenissen en op het kabinetsbeleid, dan indien hij zelf in het kabinet zitting had genomen. Het staat buiten kijf dat prof. Romme ernstige twijfel koesterde omtrent de samenhang in de heterogene KVP-fractie, indien de dagelijkse leiding hem zou ontvallen door een ministerschap. Het rumoer in deze fractie in de onderscheidene formatiestadia heeft de gerechtvaardigheid van die vrees alleen maar bevestigd.

Gevolg van zijn besluit dreigt te zijn, dat sterker nog dan te voren, het kabinet van binnenuit zal worden gedwongen zich te richten naar wat de heer Romme als fractieleider goed acht. Sterker dan te voren, omdat enerzijds Romme met meer reden nog dan tevoren het kabinet erop zal kunnen wijzen, dat hij zijn fractie nauwelijks in de hand kan houden bij afwijking van zijn advies. Maar ook, omdat het socialistische element in de regering wat gezag in eigen socialistische fractie betreft, ook nog versterkt is, en overredingskracht vanuit de regering op de P.v.d.A.-fractie geoefend, daar allicht nog meer indruk zal maken. Men kan aannemen, dat de P.v.d.A.-fractie zich van dat gevaar wel bewust is.”

Mislukt?

De Gids, het orgaan van het C.N.V., schreef onder bovenstaande titel:

„Ongeveer twee miljoen werknemers hebben na de regeringsbeslissing van 19 maart 6% loonsverhoging gekregen. Circa een half miljoen werknemers moeten het voorlopig met 3% doen.

De gedifferentieerde loonpolitiek is volgens de socialisten en sommige liberale werkgevers, mislukt.

Wat zijn echter de feiten? Als het oude systeem van loonvorming volledig was gehandhaafd, zou de loonsverhoging zijn neergekomen op 3% voor allen. De loonmaatregel van 1956 bracht thans voor de werknemers honderd miljoen gulden op. Bij een andere loonpolitiek zou een belangrijk bedrag hiervan in handen van de ondernemers zijn gebleven.

Dat verzwijgen de socialisten. Zij praten over mislukking. De cijfers tonen echter een ander beeld. De nieuwe vorm van loonpolitiek, die overigens meer margepolitiek dan gedifferentieerde loonpolitiek was, heeft de arbeidende stand baat gebracht!”

Daden!

Het Algemeen Handelsblad, schrijvende over „Plannen en daden”, merkt o.m. op:

„Kennelijk beseft men in politieke kringen nog niet de ernst van de situatie waarin ons land zich bevindt. De regering misschien wel; zij wijst er immers op, dat de omstandigheden zich kunnen wijzigen en er een sterke verschuiving van de vraagstukken waarvoor men zich gesteld ziet kan optreden in de komende periode. Daarvoor is, zo zegt zij, een flexibel beleid nodig. Maar de plannen, die zij aankondigt in haar verklaring geven geenszins de waarborg, dat zij thans reeds begint met een beleid, dat zich richt naar de thans geldende omstandigheden te weten een lege schatkist, stijgende uitgaven, dalende deviezenreserves, alles aanwijzingen, dat wij als volk boven onze reële inkomsten leven. Beter ware geweest wanneer zij het had aangedurfd ons volk die realiteit duidelijk voor ogen te stellen, haar beleid allereerst op een herstel van het economisch evenwicht had ingesteld (zonder hetwelk alle sociale en economische politiek tot mislukking gedoemd is) en pas daarna de mogelijkheid zou beproeven haar flexibel beleid te richten op de verwerkelijking van diverse nationale en sociale verlangens...

Ten slotte: dit nieuwe, of juist, dit oude gereconstrueerde Kabinet-Drees doet een ietwat minder optimistisch geluid horen dan te voren. Toch zal in de praktijk moeten blijken of het beschikt over voldoende flexibiliteit en werkzame zin.”

In de branding

Onder bovenstaande titel schreef de Nieuwe Rotterdamse Courant o.m.:

„De kern van het rege-

POLITIEKE STEEKSEL

ingsbeleid, ten aanzien waarvan de slepende kabinetsformatie beslissingen reeds te lang heeft verschoven, betreft de wijze waarop wij de hoogconjunctuur in haar economische en sociale, haar financiële en monetaire aspecten tegemoet treden.....

Kardinaal is voor zulk een beleid de beheersing van lonen en prijzen. De regering nu wenst terecht het prijsstabilisatiebeleid voort te zetten; dit uitgangspunt is o.i. zo allesbeheersend voor het behoud en de versteviging van de reële welvaart voor alle groepen der bevolking, dat de loonbeweging daaraan ondergeschikt moet blijven. Wanneer de regering in dit verband dan ook rept van „de aanpassing van het loonniveau, die in 1957 moet worden verwacht”, dan kunnen we ons denken dat werkgevers- en werknemersorganisaties gezamenlijk tot de conclusie komen dat, gelet op de toename van het reële arbeidsinkomen in de laatste jaren, voor de premie van de ouderdomsvoorziening en voor de tevens aangekondigde huurverhoging met 25 pct. geen volledige looncompensatie moet worden gegeven.....

Ieder dient te beseffen dat wij in de branding staan en dat onnodig geredekavel alleen maar het gevaar oproept dat de noodzakelijke koersbepaling achterwege blijft en het schip in de draaikolk van de inflatie tenonder gaat.”

Het roer om!

Onder de titel: „Een beleid, gegrond op realiteit”, schreef prof. mr. P. J. Oud in Elseviers Weekblad o.m.:

„Vooruitziend beleid heeft bij de thans afgetreden minister van financiën ontbroken. Telkens weer is hem voor

ogen gehouden, dat het peil van de overheidsuitgaven veel te hoog was. Daarom moest juist een tijdperk van hoogconjunctuur worden aangegrepen om dit peil naar beneden te drukken. Bezuinigen is altijd een moeilijk werk, maar het veroorzaakt in tijden van hoogconjunctuur veel minder ongerief dan in dagen van depressie. Men denke er alleen maar eens aan, hoeveel gemakkelijker overtollig overheidspersoneel elders plaatsing vindt in een tijd, dat het particuliere bedrijfsleven zit te springen om werkkraft dan in een tijd, dat ook daar personeel overcompleteert komt.

Iedere neiging om op dit stuk een doelbewust beleid te voeren was echter bij het afgetreden kabinet afwezig. Bij herhaling voegde de minister van financiën de Kamer toe, dat, indien zij bezuiniging wilde, zij zelf maar moest aangeven waarom. Het stond bij voorbaat vast, dat langs deze weg geen inkrimping van uitgaven zou worden bereikt. Iedere bezuiniging tast het een of ander belang aan. Bezuiniging is daardoor een impopulair werk en er is geen enkel parlement, dat gaarne impopulaire dingen doet.

De regering kan daarvoor alleen dan de medewerking van het parlement verkrijgen, wanneer et dit parlement voor de harde waarheid plaatst en het aldus van de noodzakelijkheid van bepaalde onaangename maatregelen overtuigt. Maar een regering, die niet de kracht heeft op deze wijze leiding te geven, kan van te voren weten, dat er niets zal worden bereikt. Primaire plicht van het kabinet zal thans zijn op dit punt radicaal het roer te wenden en van de Kamer om daarbij haar onmisbare steun te verlenen.”

EN ONS COMMENTAAR

Het wachten is op daden

Het nieuwe kabinet is voor de Tweede Kamer verschenen. Een regeringsverklaring is afgelegd. En het politieke steekspel kon woensdag beginnen.

Dat debat moest in tweeën uiteenvallen.

In de eerste plaats kon niet gezwegen worden over de verscheidene pogingen, welke ondernomen werden om tot de samenstelling van een Kabinet te komen, en vervolgens moest een oordeel gegeven worden over de door dr. Drees namens het Kabinet uitgesproken regeringsverklaring.

Wie mocht denken, dat met het optreden van het Kabinet de vrede tussen de partijen getekend is, zal wel bedrogen uitkomen. Hoogstens zal gezegd kunnen worden, dat een wapenstilstand gesloten werd. En hoe men het Kabinet ook zal betitelen, vast staat wel, dat de fracties niet gebonden zijn aan een program, waarop het Kabinet in zee is gegaan. Dat betekent, dat ten aanzien van tal van punten verschil van mening aan de dag zal treden en dat zich op sommige punten zelfs scherpe tegenstellingen zullen openbaren.

Het is te hopen, dat het Kabinet door zijn daden vertrouwen zal weten te wekken en daardoor sterk zal komen te staan. Voorlopig staat het alleen nog maar sterk, omdat het wel heel erg moeilijk zal vallen om het door een ander te vervangen.

Omtrent hetgeen het Kabinet zal gaan doen, valt nog niet zo veel te zeggen, ook niet na lezing van de lange regeringsverklaring.

Het wachten is thans op de daden. Welnu, er valt heel veel te doen. De toestand is allerminst rooskleurig.

Zeeuwsch Dagblad GOES

Een frisse en actuele krant
met een ruime publiciteits-
waarde.

Exploitatie: drukkerij Oosterbaan
en le Cointre, Goes.

BIEDT ZICH AAN 18 j. MEISJE

(G.G.), speciaal voor bij kinderen.
Event, met lichte huisel, bezigh. In
bezit van dipl. eenv. kinderverzorging
en 3 jaar ass. kleuterschool.
Brieven onder lett. S aan adv. adm.
v. d. blad.

Schimmelpenninck

fijn! die ken ik

GYMNASTIEKTOESTELLEN
ROTHUIZEN N.V. — HEELSUM

*** * Beschermelingen**

De N.R.C. heeft een overzicht gegeven van de gang van zaken bij de Kabinetformatie. Een overzicht, dat wel knap geschreven is, maar niet uitmunt door objectiviteit.

Daarbij is het bijna vanzelfsprekend, dat de A.R. worden aangevallen. En dan geeft de liberaal-socialistische N.R.C. deze voorstelling: de A.R. waren de beschermelingen van Romme. Dat is natuurlijk gebaseerd op het feit, dat de K.V.P. er op heeft gestaan, dat de A.R. zouden meedoen, en dus als volwaardige partner zouden meedoen. Want elke partij en elke politicus, die de A.R. kiest, en dan er prijs op stelt, dat zij zullen meedoen, kan niets anders bedoelen dan als een volwaardige partner meedoen. Zo heeft iedereen het begrepen, de K.V.P., de A.R. en ook mr. Burger.

Maar als de heren daaruit concluderen, dat de A.R. zo ongeveer de beschermelingen zijn van de K.V.P., dan kunnen we met evenwel recht zeggen, dat de liberalen de beschermelingen waren van de socialisten. Met de goedkeuring van de N.R.C., die de heer Burger graag steunde bij diens pogingen om het vrijzinnig element in het kabinet te versterken.

Er is evenwel een belangrijk verschil. De K.V.P. heeft voet bij stuk gehouden en de A.R. ook, en zijn als volwaardige partner aanvaard.

De liberaal is op een gegeven moment tussen de kaai en het schip gevallen. Doordat de heer Burger aan de loopplank ging trekken en zei: die wordt nu zo meteen ingehaald, want we gaan varen.

Dat is voor de liberalen niet aardig geweest. Maar ze moeten wel de eer hebben, dat ze het knap hebben genomen, en een gezicht hebben gezet, alsof ze eigenlijk toch niet over de plank wilden; althans zó niet. In dat opzicht hebben ze een pluim verdiend voor hun goed spel.

Twee kandidaten

OP 15 december gaat de Arjos een nieuwe voorzitter kiezen. De twee kandidaten, die door het bestuur van de nationale organisatie zijn gesteld, zijn al aan de clubs meegedeeld: Mr. C. Boertien en S. Silvis.

Graag wil ik ze hier wat nader aan de clubs (en aan de partij, die daar ongetwijfeld ook belang in stelt) voorstellen. Ik zou dat kunnen doen, door de hele waslijst van diploma's en functies, die ze op hun naam hebben, te gaan opsommen. Het heeft weinig zin. Zo'n ceel zou er van verscheiden figuren onder ons te maken zijn. We zijn immers gediplomeerd en georganiseerd van de wieg tot het graf.

Wie en wat ze zijn in de Arjos blijkt duidelijker dan uit een doopceel uit twee omstandigheden.

De eerste is, dat de huidige voorzitter zijn functie neerlegt voor zijn tijd om is. Dat heeft iets te maken met leeftijd. Ik ben van mening, dat een voorzitter van een jongeren-organisatie als de Arjos aan enkele voorwaarden dient te voldoen: primo moet hij zich jong voelen, secundo moet hij door de organisatie als een van de jongeren worden beschouwd en tertio moet hij bij voorkeur jong zijn.

S. SILVIS

Het voorzitterschap van de Arjos

Mr. C. BOERTIEN

Maar..... dit steekt niet op één jaar. Daarom heeft dit ontslag veel meer nog zijn motivering in het feit, dat de Arjos thans over een Silvis en een Boertien beschikt, beiden volledig capabel het voorzitterschap over te nemen. In zo'n situatie verkeren we warempel niet ieder jaar. Daarom zeggen we „Grijpt als 't rijpt“.

De tweede omstandigheid, die zeer welsprekend zegt wat Boertien en Silvis waard zijn, vinden we in de bestuursvergadering, waar hun kandidaatstelling plaats vond. Ik vermoed, dat zelden zo kort over een tweetal gediscussieerd behoefde te worden, wanneer men al van discussie spreken kan. De enige bezwa-

ren kwamen van de beide „slachtoffers“ zelf. Overigens waren allen het er snel over eens, dat zij het moesten zijn.

Dat is wel een verheugend verschil met 1952, toen de beide kandidaten van buiten de Arjos kwamen, al waren ze toch ook weer niet echt buitenstaander. Nu hebben we twee mensen „van het vak.“ Silvis werd in april '54 voorzitter van Groningen, als opvolger van Van Ruller. Boertien werd in november '54 voorzitter van Noord-Holland, als opvolger van Verplanke. Beiden hebben dus de kunst geleerd bij een virtuoos van reputatie.

Wie na dit alles nog echte personalia verlangt, loopt gevaar, van onbescheidenheid beschuldigd te worden. Niettemin zal hij krijgen, wat hij wenst.

Beide kandidaten zijn gehuwd. De twee echtparen zijn samen zes kinderen rijk, waarbij de stand momenteel echter zeer ongelijk is. Leeftijd: Boertien iets onder Silvis even boven de dertig. Wat hun maatschappelijke positie betreft: Silvis heeft iets te maken met de zaadhandel, Boertien met het Nederlands Instituut van Accountants (N.I.V.A.), maar wanneer ik hun functie nader zou omschrijven, zou ik ze misschien te veel of te weinig eer geven, hetgeen beide naar zou zijn. De een behoort tot de christelijke-gereformeerde, de ander tot de gereformeerde kerk, maar dat is — gelijk bekend — in de A.R. partij irrelevant.

Nu weet u het nog niet? Dat is juist de bedoeling. U had toch niet verwacht, dat u in dit stukje zou vinden, wie u stemmen moet? Volkomen oprecht kunnen we zeggen, dat beide kandidaturen serieus zijn. Naar onze overtuiging zal elk van hen in staat zijn, met Gods hulp onze Arjos te leiden. En naar onze overtuiging verwachten ze het beiden ook van die hulp. Dat geeft ons juist de vrijmoedigheid, hen bij de clubs aan te bevelen.

VEERMAN

Gratis lezen tot 1 januari a.s.

Wie zich nu abonneert op Nederlandse Gedachten ontvangt de nummers die nog vóór 1 januari verschijnen gratis.

Ondergetekende verzoekt als abonnee te noteren:

Naam:

Adres:

Plaats:

Abonnement per jaar (f 6.20); half jaar (f 3.10); kwartaal (f 1.55).

Naam afzender:

Adres:

Plaats:

Te zenden aan de Administratie van „NEDERLANDSE GEDACHTEN“, Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage.

ZUIDHOLLANDSE BANK

ALLE BANKZAKEN * EFFECTEN * EMISSIES * ASSURANTIËN

ROTTERDAM **DEVIEZEN** 's-GRAVENHAGE

VERZINKERIJ
G. CLEMENTS & ZOON N.V.
ALBLASSERDAM
Telefoon 641 (K 1859)

BRONCHITIS?

Onze homoeopathische korrels helpen afdoende, ook in verouderde gevallen. Verpakking vold. voor 3 weken f 3.50, bij Asthm. bronchitis f 3.90.

Drogisterij Spoelstra - Drachten

Postgiro 410799

Telefoon 2198

RADIO ELEKTRA
Gas en Waterleiding Sanitair en Loodgieterswerken
HOOFDSTRAAT 220 HOOGEVEEN

Beleefd aanbevelend, **Fa. D. LION en Zn.**

EMIGRATIE
Als specialisten belasten wij ons met de volledige verzorging van verzendingen overzee.
Tel. 2841 (K 5280)
JAN DE BOER N.V. HOOGEVEEN

DE GROOTSTE SORTERING
MANTELS KOSTUUMS JAPONNEN OVERJASSEN
De beste kwaliteiten - De laagste prijzen
De Speciaalzaak voor betere Dames- en Herenkleding
BUINING HOOGEVEEN

FA. K. HARTMAN EN ZN.
Telefoon 2130
Voor al Uw verhuizingen en Transporten
AUTODIENST HOOGEVEEN-GRONINGEN v.v.

FIRMA
P. ZEEUW Jzn
Rotterdam-O. - Voorschoterlaan 51
Tel. serie no. 11.34.34
Na zes uur Tel. 11.34.34-26977
GRANEN-VEEKOEKEN GEDROOGDE PULP
Lid van de Rotterdamse vereniging voor de termijnhandel in granen

Rijwielen direct v. fabriek
f 50.- goedkoper. Eerste klas materiaal en langdurige garantie. Gedurende de wintermaanden op onze reeds zeer laag gestelde prijzen een extra korting: okt. f 12.50, nov. f 14.-, dec. f 14.-, jan. f 13.- en febr. f 12.50. Doe als zo velen profiteert van dit voordeel. Vraag gratis prijscourant met kortingsbonnen. SIMBA RIJWIELFABRIEK, Naaldwijkseweg 26, 's-Gravenzande. Tel. K 1748-673.

Bloemistknechten gevraagd
Voor vakopleiding is te Aalsmeer goede gelegenheid.
M. C. van Staaveren - Aalsmeer
Hornweg 24

Koopt bij de adverteerders

DRENTE

BOUWBEDRIJF VANESS
Emmen
KAPELSTRAAT 20 - TEL. 671
Uitvoering van alle voorkomende bouwwerken

EEN UITKOMST VOOR MAAGLIJDERS
Maaglijders, U kunt weer alles gaan eten. De echte C-R MAAGTABLETTEN zijn weer in Nederland verkrijgbaar.
C-R MAAGTABLETTEN
geven direct verlichting en zijn pijnstillend.
De echte Amerikaanse C-R Maagtabletten zijn die lichtgele tabletten. Alleen verkrijgbaar bij:
LOUIS RIETBERGEN
NIEUWE BINNENWEG 400 - ROTTERDAM
Vraagt inlichtingen zonder enige verplichting.

BOEKEN, DIE EEN APARTE PLAATS INNEMEN . . .

DE INDUSTRIALISATIE EN ONS VOLK, door drs. F. W. Dirker, prof. dr. R. van Dijk en prof. dr. R. Schippers. 272 blz., geb. f 10.—, voor CNB-leden slechts f 7.—.

Een diepgaande studie van de uitzichten en de problemen, die de toenemende industrialisatie biedt voor volk, gezin en kerk.

„Tot het onderkennen van die problemen levert dit boek een uitstekende bijdrage.” (Prof. dr. J. Zijlstra in Voorwoord)

„... dank zij studies als deze staan wij voor de industrialisatie niet meer passief als voor een donkere dreiging.” (De Rotterdammer)

*

DE MAATSCHAPPIJ DER TOEKOMST, door prof. dr. H. van Riessen. 4e druk, 350 blz., w.o. zaakregister, geb. f 12.—, voor CNB-leden slechts f 8.—. Een scherp-analyserend en ernstig-waarschuwend boek, dat in vele kringen van ons volk diepe indruk heeft gemaakt. Deze vierde druk verschijnt begin 1957.

„Dit boek aanvaardt op de grondslag van de gedachte der soevereiniteit-in-eigen-kring de titanenstrijd tegen het collectivisme.” (Prof. dr. R. Schippers in Schering en Inslag)

„Een zeldzaam knappe analyse van wat in onze maatschappij zich bezig is te voltrekken. Nuchter, diep indringend in de geestelijke achtergronden, vol bijbelse werkelijkheidszin. Soms beklemmend in zijn ontdekking van de geweldige ernst van wat zich rondom ons in onze samenleving voltrekt. En toch gedragen door een levendig geloofsvisionair en daarom eindigend in een enthousiast appel.” (Prof. dr. G. Brillenburg Wurth in Horizon)

„... een opvallende bijdrage tot de verklarende en oriënteringsliteratuur van onze tijd.” (Prof. dr. W. Röpke in Elseviers Weekblad)

*

ONGELOOF EN REVOLUTIE, door mr. G. Groen van Prinsterer. Een volledige, maar beter leesbaar gemaakte herdruk van Groens meesterwerk, bewerkt door prof. dr. H. Smitskamp, die ook de citaten vertaalde. 344 blz., geb. f 12.—, voor CNB-leden slechts f 8.—.

„Dit is geen droge lectuur! Niet alleen verkrijgt men zijn inzicht in de politiek en de beginselen van vroeger, maar de lijnen lopen door en daarom is het boek actueel.” (Sola Fide)

„Wij zijn dr. Smitskamp dankbaar voor deze arbeid. Dit boek komt nu in vele handen! Niet het minst in die van onze jongeren.” (Patrimonium)

*

WAT GROEIT ER UIT DEZE WERELD? De wereldgroten Churchill, Adenauer, Lenin, Stalin en Tito in hun betekenis en invloed geschetst, resp. door prof. mr. P. S. Gerbrandy, drs. C. Goldschmeding, dr. G. Kuypers en drs. J. Klatter. 376 blz., geill., geb. f 13.50, voor CNB-leden slechts f 9.—.

„Stuk voor stuk boeiende, uitstekende biografieën, die ons inzicht verdiepen bij het beschouwen van de wereld van heden.” (Chr. Hist. Nederlander)

„En zo leeft dit boek, dat zich als een roman laat lezen zonder aan de oppervlakte te blijven. Want het geeft een uitnemend beeld van de besproken representanten van stromingen en volken. Hartelijk aanbevolen!” (Evangelië en Maatschappij)

„De verschillende auteurs schrijven over de uitgekozen figuur in volle objectiviteit en met een gefundeerde kennis. Zij zijn zeer persoonlijk in opvatting en uitwerking van het gegeven, maar allen munten uit door een sprankelende taal en een meer dan levendige stijl, zodat men menige bladzijde leest als een roman.” (De Boekengids)

*

DE CHRISTELIJK-SOCIALE BEWEGING, door R. Hagoort. 283 blz., w.o. uitvoerig naam- en zaakregister, geb. f 10.—, voor CNB-leden slechts f 7.—. Dit pasverschenen boek biedt een schat van materiaal over het chr. organisatieleven van patroons en arbeiders, zoals nergens elders aangetroffen zal worden. De auteur heeft van jongsaf met de christelijk-sociale beweging meegeleefd en meegewerkt, en staat nog dagelijks met haar in levend contact. Dit feit alleen reeds is waarborg voor een deskundige studie van geschiedenis, beginselen en inrichting der chr. vakorganisaties.

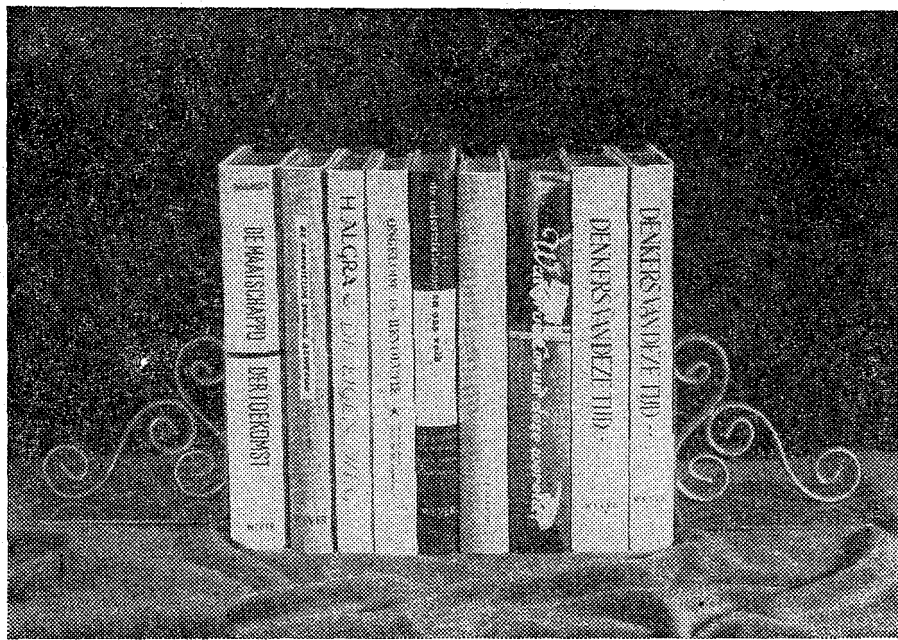
„Aan de studie met dit boek! Vandaag nog!” (Ons Jonge Platteland)

*

DE EIGEN WEG VAN HET NEDERLANDSE VOLK, door H. Algra. 2e druk, 292 blz., geb. f 12.—, voor CNB-leden slechts f 8.—. Een krachtig appel op de nationale, reformatoerisch gefundeerde gezindheid van ons volk, welke zo zeer door de idee van de vrijheid wordt bepaald. De tweede druk van deze „vaderlandse geschiedenis in dwarsdoorsneden” verschijnt in de zomer van 1957.

„Een boek, dat de kernpunten van oze vaderlandse geschiedenis in het hart raakt.” (Elseviers Weekblad)

„Er is wellicht een bijzondere reden, waarom juist wij met dit boek zo ingenomen zijn: men waardeert het meest dat soort werk dat men zelf heeft willen, maar niet kunnen maken.” (Prof. dr. C. Gerretson in De Telegraaf)

Boeken, die U BLIJVENDE VOLDOENING schenken, die EEN SCHAT VAN VOORLICHTING bieden en TOCH NIET DUUR ZIJN

dié vindt U in de

CHRISTELIJK NATIONALE BIBLIOTHEEK

U wilt daar graag meer van weten? Welnu, hiernaast ziet U een lijst van zulke boeken, die de Stichting Chr. Nat. Bibliotheek onder ons volk brengt om het de zo onontbeerlijke voorlichting te bieden op het terrein van kerk, staat en maatschappij.

De klinkende auteursnamen waarborgen inderdaad deskundige en verantwoorde voorlichting. De schrijftant is bovendien zo glashelder en boeiend, dat ook de niet-gestudeerde lezer hier zijn geest verrijkt. Een greep uit de talloze enthousiaste beoordelingen moge U daarvan overtuigen.

Maar U zult werkelijk aangenaam verrast zijn over de aantrekkelijke voorwaarden, waarop deze lectuur „voor elke beurs” toegankelijk is gemaakt. De Stichting Chr. Nat. Bibliotheek stel haar uitgaven nl. beschikbaar tegen sterk gereduceerde prijs, indien U zich als lid opgeeft.

Dat lidmaatschap van de CNB geeft U recht op alle CNB-uitgaven tegen ledenprijs, een recht dat U behoudt, ook voor de boeken die in de toekomst zullen verschijnen. U hebt echter een volkomen vrije keuze. De enige verplichting, die het CNB-lidmaatschap voor U meebrengt, is de afname van minstens 2 boeken uit deze eerste reeks, eveneens naar eigen keuze.

En hoe wordt U lid? Door voor éénmaal (dus niet jaarlijks) een inleg van f 5.— te storten ten gunste van de Stichting Chr. Nat. Bibliotheek. U zult bemerken, dat U deze lage eenmalige contributie reeds na de minimum-afname van 2 CNB-uitgaven ruimschoots hebt terugverdiend!

Tenslotte zult U enthousiast zijn over het uiterlijk van deze unieke boekwerken. De exploitatie van de Chr. Nationale Bibliotheek is opgedragen aan de uitgever T. Wever te Franeker, die zorgt draagt voor een degelijke en artistieke uitvoering, in overeenstemming met de eisen van deze tijd en met de rijke inhoud van elk boek.

Aarzel dus niet, maar

NEEM..... EN LEES!

Leden van de Stichting Christelijk Nationale Bibliotheek verzamelen zich een kostbare boekenschat, naar eigen vrije keuze en tegen betaling van (desgewenst)

SLECHTS f 2.50 PER MAAND

Ook U kunt van deze gemakkelijke betalingsvoorwaarde profiteren. Wacht dus niet langer, maar sluit U aan bij de steeds groeiende lezerskring van de **CHR. NAT. BIBLIOTHEEK!**

DE REFORMATIE EN DE STAATKUNDE, door dr. D. J. de Groot. 313 blz., geb. f 10.—, voor CNB-leden slechts f 7.—.

De staatkundige beginselen bij Luther, Zwingli en vooral bij Calvijn worden in dit boek uiteengezet en aan de actualiteit getoetst.

„Een stevig studiewerk, maar zo verhelderend geschreven,.... dat het straalt van frisse gedachten en prikkelt tot diepgaander studie.” (Chr. Hist. Nederlander)

„Een zeer belangrijk en uitermate actueel boek!” (Trouw)

*

DENKERS VAN DEZE TIJD. Een serie populair-wijsgerige monografieën onder redactie van prof. dr. S. U. Zuidema. **DEEL I: Kierkegaard** (S. U. Zuidema), Nietzsche (H. van Riessen), Barth (A. D. R. Polman), Bultmann (Herm. Ridderbos), Niebuhr (G. Brillenburg Wurth) en Sartre (S. U. Zuidema). 3e druk, 331 blz., geb. f 12.—, voor CNB-leden slechts f 8.—. Deze derde druk verschijnt januari 1957.

„Zo geschreven, dat ook een niet-wetenschappelijk gevormde het goed lezen kan. Wij zouden daaraan willen toevoegen: het ook lezen moet....” (De Rotterdammer)

„Alle geleverde studies getuigen van ernst en kunde.” (Prof. dr. K. J. Popma in Trouw)

*

DENKERS VAN DEZE TIJD, DEEL II: Heidegger (S. U. Zuidema), Dostojewski (S. J. Popma), Jaspers (J. Severijn) en Toynbee (H. Smitskamp). 215 blz., geb. f 8.90, voor CNB-leden slechts f 6.—.

„Er zullen wel luisteraars zijn, voor wie deze denkers slechts namen zijn, maar die toch het verlangen hebben wat meer van het huidige geestesleven te weten te komen. Men raad ik aan zich dit boek aan te schaffen. Ze zullen door deze confrontatie met het moderne leven rijker van geest worden.” (Dr. H. Jonker voor de NCRV-microfoon)

*

In voorbereiding zijn:

DENKERS VAN DEZE TIJD, DEEL III: Marx (K. J. Kraan), Sorel (H. van Riessen), Schumpeter (S. U. Zuidema), Keynes (F. de Roos) en Röpke (D. W. Ormel). Ca. 230 blz., geb. f 10.—, voor CNB-leden slechts f 7.—.

Deze derde bundel „Denkers” behandelt een aantal figuren, die in het bijzonder hebben nagedacht over de grote problemen, die met de wereldhuishouding in verband staan. In onze tijd van grote beslissingen op sociaal-economisch terrein, mag de bezinning niet ontbreken, en daarbij zal dit boek uitstekende diensten kunnen bewijzen. Het wil de lezer doen beseffen, dat ook op dit terrein van het menselijk leven de koers in wezen wordt bepaald door levens- en wereldbeschouwingen, en dat met de rekenlei alleen geen econoom kan worden nagerekend. Een buitengewoon interessant en actueel boek, dat omstreeks december 1956 verschijnt.

*

DE VAART DER VOLKEN, door prof. dr. L. W. G. Scholten. Omvang ± 350 blz., geb. ca. f 12.—, voor CNB-leden slechts ca. f 8.—.

Geen bundeling van de bekende radiolezingen, maar een geheel oorspronkelijk werk, dat zich bezighoudt met het vraagstuk van het tegelijkertijd tot ontwikkeling komen van een toenemende internationale samenwerking en een verhoogde nationale bewustwording. De achtergronden van de actuele gebeurtenissen worden op verrassende wijze in het licht van Schrift en historie gesteld. De verschijning is binnenkort te verwachten.

BESTELBON

Aan de Stichting Christelijk Nationale Bibliotheek, Postbus 13, Franeker.

Ik bouw ook mee aan de Chr. Nat. Bibliotheek! U kunt mij noteren als lid en mij de volgende boeken zenden

rechtstreeks van de uitgever T. Wever *

via boekhandel:

DEZE BON INZENDEN IN OPEN ENVELOP, GEFRANKEERD ALS DRUKWERK (2 ct.), AAN DE STICHTING CHRISTELIJK NATIONALE BIBLIOTHEEK, POSTBUS 13, FRANEKER, OF AAN UW BOEKHANDELAAR.

DE LEVERBARE BOEKEN WORDEN U OMGAAND TOEGEZONDEN. DE INLEG (ad. f 5.—) KAN NA ONTVANGST VAN DE EERSTE BOEKENZENDING WORDEN BETAALD.

..... ex. De Industrialisatie en Ons Volk,	à f 7.—
..... ex. De Maatschappij der Toekomst,	à f 8.—
..... ex. Ongeloof en Revolutie,	à f 8.—
..... ex. Wat groeit er uit deze Wereld?,	à f 9.—
..... ex. De Christelijk-Sociale Beweging,	à f 7.—
..... ex. De Eigen Weg van het Nederlandse Volk,	à f 8.—
..... ex. De Reformatie en de Staatskunde,	à f 7.—
..... ex. Denkers van deze Tijd, deel I,	à f 8.—
..... ex. Denkers van deze Tijd, deel II,	à f 6.—
..... ex. Denkers van deze Tijd, deel III,	à f 7.—
..... ex. De Vaart der Volken,	à (ca.) f 8.—

Ik betaal steeds direct na ontvangst der boeken *) in maandel. termijnen à f (minimum f 2.50

Naam van de afzender:

Adres: Woonplaats:

*) Doorhalen wat niet van toepassing is.

Nogmaals: voorzichtigheid

MIJN BIJDRAGE onder dit opschrift in *Nederlandse Gedachten* van 20 oktober j.l. gaf aanleiding tot twee reacties.

In de eerste plaats wordt mij verteld, dat Churchill zijn grapje over de man zonder boten niet heeft gedebeerd aan het adres van — zoals mij was gezegd — het kabinet-Attlee, maar reeds in januari 1933 aan dat van de toenmalige premier van het zgn. nationale kabinet dat in de jaren 1931—1935 in Engeland aan het bewind was, de bekende labour-politicus Ramsay MacDonald. Van Attlee heeft Churchill echter ook wel eens iets gezegd, wat men buiten de sfeer van de politieke strijd iemand niet zo licht zou durven toevoegen, b.v. dit — mij medegedeeld door mijn kritische briefschrijver, aan wie mijn dank —: „Ik heb volledig begrip voor de positie waarin de geachtige afgevaardigde verkeert. Hij is hun leider. Derhalve is hij genoopt hen te volgen...”

Bij anderen rees bedenking tegen mijn stukje, omdat ik daarin een bepaald geval heb beschreven, dat in hun woonplaats is voorgevallen en waarover een proces wordt gevoerd, dat nog niet is afgelopen. Men vreest, dat de tegenpartij uit mijn stukje processuele munt zal slaan, en is daarom van mening, dat ik eerst met de belanghebbende procespartij had moeten overleggen alvorens dit geval te publiceren. Bovendien zou de zaak zich niet geheel zo hebben toegedragen als ik had vermeld.

Wat dat laatste betreft wijs ik er op, dat ik de door mij vermelde feiten heb ontleend aan het vonnis van de arrondissementsrechtbank, zoals dit reeds gepubliceerd was in *Nederlandse Jurisprudentie*.

En ook overigens heb ik niets anders gedaan, dat de overwegingen van de rechtbank te vermelden, zonder van enige instemming daarmede of afkeuring daarvan te doen blijken; waarna in een enkele slotzin werd geformuleerd, welke algemene les uit het onderhavige vonnis viel te trekken.

Een en ander geschiedde naar mijn bescheiden mening op een wijze, welke volkomen in overeenstemming is met hetgeen de gezaghebbende jurist, thans oud-minister van Justitie, prof. Mr. J. C. van Oven, oprichter en redacteur van het *Nederlandse Juristenblad*, onder de titel *Adhuc sub iudice lis est* (de zaak is nog onder de rechter, is nog niet ten einde toe uitgeprocedeerd), in de aflevering van dat blad van 6 januari 1951 schreef. De hierboven vermelde vrees is dan ook geheel ongegrond.

Tenslotte zij nog aangetekend, dat het mij uiteraard niet om het in het onderhavige geding aanhangige concrete geval ging, maar uitsluitend om de overwegingen van algemene aard welke de rechtbank aan haar interlocutoire vonnis ten grondslag legde. Ook dit schijnt ter plaatse niet voldoende begrepen te zijn en daaruit vloeien dan weer andere ongefundeerde bezwaren tegen mijn stukje voort.

Mr. K. GROEN

* * * Lening

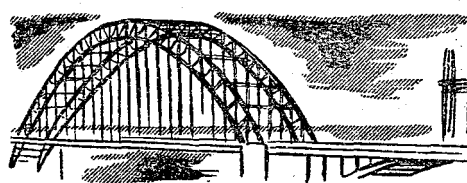
Voor de spaarders, die hun geld in staatsleningen of obligaties hebben belegd is de over een langere periode optredende waardeval van het geld een trieste aangelegenheid. Iedere bij de aflossing van de lening ontvangen zij wel hetzelfde aantal gulden terug dat zij inderjare hebben beschikbaar gesteld, doch de koopkracht van deze gulden is minder omdat het prijspeil is gestegen.

Hier ligt een moeilijk probleem. In dit verband is het interessant kennis te nemen van de voorwaarden van de (inmiddels geheel voltekende) jongste Franse staatslening. Er is bepaald, dat de aflossing (met als minimum 100%) zal worden gekoppeld aan een index waardoor de hoofdsom naar boven kan fluctueren. Deze index, met als basis 1955, wordt berekend als een rekenkundig gemiddelde van de beurswaarde van 295 aandelen en 62 obligaties.

Er ontstaat zo enige garantie tegen de waardeval van het geld. Het blijkt wel, dat deze methode — ook in 1952 reeds toegepast — bij het publiek vertrouwen wekt.

Uiteraard zijn hier genoeg problemen aan verbonden, alleen al de kwestie b.v. dat op de beurswaarde nog wel andere factoren invloed uitoefenen dan alleen het prijspeil.

Het is o.i. echter wel op zijn plaats aan dit interessante experiment nauwgezette aandacht te wijden.

HET ANDERE GEZICHT

www.gverhaal
door J.W. Doms

Dat ging haar echter niet te best af; zij was er zich van bewust, dat zij thans in haar woorden en gedragingen gekeurd werd en dat deze eerste kennismaking van belang kon zijn voor de verhoudingen, die zich later zouden voordoen.

Melchior's moeder betoonde zich vriendelijk, maar was toch ook uit haar gewone doen. De boerin wist niet goed, wat zij zeggen of zwijgen moest. Tenslotte was Paula een wildvreemde, die zich ongetwijfeld niet zou thuisvoelen in 'een boerengezin.

Pas toen Paula vertelde, dat haar grootmoeder nog een boerinnemuts gedragen had — een juweeltje van kantkunst — scheen het ijs te breken. Plotseling was het stadse meisje niet zo ver meer verwijderd..... Zelfs de oude Lijnegang, die weinig sprak, hoorde met enige opluchting aan, dat Paula begon te vertellen over haar grootouders, die op het platteland gewoond hadden.

— Stadse hoogmoed zit er gelukkig niet in bij haar, stelde hij tot zijn genoegen vast. 't Was al erg genoeg, dat de jonge Melchior zich geen vrouw wilde zoeken onder zijns gelijken; dat Paula geen hoogdravende stadse en verwerende dame bleek te zijn, maakte de teleurstelling iets minder.

Willem kwam deze zaterdagavond ook nog even aan. Hij moest iets bespreken met vader over de inkoop van pulp en schijnbaar toevallig ontmoette hij Paula nu. Wijselijk verzweeg Willem, dat de jonge Melchior, blij als deze was dat zijn vader eindelijk het verzet opgegeven had, hem had ingelicht dat Paula deze avond voor 't eerst op de Lindenburg zou komen.

Willem, gul en dankbaar, dat zijn broer eindelijk de toestemming van vader en moeder ontvangen had, nodigde Paula uit, eens gauw met Melchior bij hem op bezoek te komen.

Paula beloofde dat.

„Melchior en ik kunnen dat dan weleens nader afspreken,” zei ze.

De oude Lijnegang deed dit antwoord van het meisje goed. — Zij doet niets op eigen houtje, zij wil er eerst Melchior in moeien, dacht hij. In zijn verbeelding waren de tegenwoordige stadse vrouwen veel te eigengereid en te zelfstandig. Paula maakte hier op een gunstige uitzondering, zo meende hij. En al bleef het dan een triestige zaak, dat zijn jongen zich niet tot een boeredochter gewend had, toch had het nog érgers kunnen zijn.....

Aaltje was deze avond niet aanwezig. Zij had 's middags, toen Melchior haar verteld had, dat hij Paula deze avond zou meebrengen, een beetje verbaasd gekeken. Een half uur later had zij gezegd, dat ze 's avonds met Mink Ruizendaal een verjaarsvisite afleggen moest.

De jonge Melchior had betwijfeld of Aaltje de waarheid sprak. Hij had de gedachte niet van zich kunnen afzetten, dat zijn zuster liever geen ontmoeting met Paula had. Even voordat hij de boerderij verlaten had om Paula te halen, had hij aan Aaltje gevraagd, of zij iets tegen Paula had.

„Nee, ik heb niets tegen die meid,” had zij onverschillig geantwoord. „Ik blijf vanavond niet thuis. Ik moet met Mink uit, een vriend van hem is vandaag jarig. Maar wat Paula betreft..... ik zeg je ronduit dat het mij niet ligt om met stadse dames om te gaan.”

Haar woorden hadden de jonge Melchior gegriefd.

„Je hebt haar nu al vaak op de meisjesvereniging ontmoet..... je wil toch niet zeggen, dat Paula een hooghartig schepsel is?”

„Ik zeg niets. Je zal mij geen kwaad over haar horen zeggen.”

Toen wist de jonge Melchior voorlopig genoeg. Hij was er echter van overtuigd, dat Paula spoedig geen vreemde meer voor Aaltje zou zijn; want Paula, ofschoon grootgebracht in een totaal ander milieu, was eenvoudig en open van karakter en zij voelde zich op een bijzondere wijze tot het platteland en een besloten dorpsgemeenschap aange-trokken.

Toch kwamen er nog moeilijkheden. Zondagavond liep de jonge Melchior met zijn broer mee uit de kerk. Willem gaf toen de raad, liever nog wat te wachten met dat bezoek, waar hij gisteravond met Paula over gesproken had.

„Celia is er voorlopig niet zo bijster op gesteld,” lichte hij met sombere stem toe. „Zij is een beste vrouw, maar zij kan zich zo moeilijk verplaatsen in andere omstandigheden.”

De jonge Melchior knikte en daarna zei hij enigszins verbitterd:

„Dus Celia is tenslotte nog minder van haar standpunt af te brengen dan vader!”

„Zij kan zich niet zo gemakkelijk gewonnen geven. Melchior. Maar je moet goed begrepen hebben, dat ze geen vooroordelen tegen jouw meisje heeft. Ze moest eerlijk toegeven, nooit iets ten nadele van haar te hebben gehoord. Alleen..... Paula is geen boeremeisje. En je weet, dat Celia dikwijls niet kan loskomen van allerlei gedachten, die eeuwenlang opgeld hebben in deze streek. Zij ziet jouw meisje nog als een vreemde indringster. Stel daarom dat bezoek nog wat uit. Dat is beter, dan geforceerd te werk gaan.”

De jonge Melchior knikte andermaal.

„Aaltje is al net zo,” zei hij na een korte stilte. „Die wil ook nog niets van Paula weten. Gisteravond wilde ze niet thuisblijven. Ze zei, dat ze met Mink naar een verjaarsvisite moest. Maar toen ze terugkwam — ik had net Paula thuisgebracht — was haar mantel doornat. Daar maak ik uit op, dat ze de hele avond met Mink gewandeld heeft in de druifregen en dat ze dus niet naar een jarige geweest zijn. Ze heeft Paula niet willen ontmoeten.”

„Best mogelijk,” zei Willem.

„Maar zelf heeft ze verkerking met de liberale Mink Ruizendaal, die bijna nooit in de kerk komt!” viel de jonge Melchior ineens uit. „Als ik haar daar mijn gedachten over zei, zou ik wat van haar te horen krijgen!”

„Je moet je niet opwinden, Melchior,” vermaande Willem. „Ik weet, dat de dominee er al met haar over gesproken heeft. Daar ben ik blij over, want een huwelijk, waarin men niet eensgeestes is aangaande de levensbeschouwing, zal allerlei moeilijkheden geven. Ik kan genoeg voorbeelden noemen. Op een voorzichtige manier heb ik dit onderwerp in een gesprek met Aaltje aangeroerd, maar ze scheen het nogal lichtvaardig op te vatten. Hopelijk hebben de woorden van de dominee meer indruk op haar gemaakt.” Willem zweeg een tijdje, maar daarna zei hij: „Déze moeilijkheid kennen Celia en ik gelukkig niet. Daar dank ik God voor. Wij hebben dezelfde geloofsovertuiging en daardoor is ons huwelijk zo goed, al zal je misschien weleens gedacht hebben, dat er tussen mij en Celia iets strookt. Maar dat komt omdat

wij heel verschillende karakters hebben en Celia soms vastzit aan tradities, die langzamerhand door en door vermolmd zijn en dus niet houdbaar. Het kost haar moeite, er zich van los te maken, maar op den duur zal zij gaan inzien, dat een heleboel opvattingen van vroeger aangaande de boerenstand, niet meer opgaan. Nou..... 't zijn die oude opvattingen, die haar voorlopig vreemd doen staan tegenover jouw meisje. Maar ik verzeker je, dat het anders zal worden. Alleen..... we moeten wat geduld hebben.”

„Ik hoop het,” gaf de jonge Melchior zuchtend ten antwoord. In zijn hart was grote vreugde, omdat Paula op de Lindenburg mocht komen en vader zijn verzet opgegeven had. Maar hij had nu ook het verlangen, dat zij door de hele familie zou worden aanvaard en dat noch Celia, noch Aaltje in stilte bedenkingen tegen Paula zou blijven houden. Willem zei wel, dat zijn vrouw tot andere gedachten zou komen, maar Melchior was daar niet zeker van. En het zou verschrikkelijk zijn, steeds te moeten bedenken, dat zijn schoonzuster diep in haar hart een afkeer van Paula had.

De seizoenen kwamen en gingen en de bouw van de brug vorderde goed.

Willem werd beëdigd als raadslid. De oudste Lijnegang deed tegenover zijn zoon, alsof hem dat niet in het minst interesseerde, doch toen er een verslag over die raadsvergadering in het streekblad kwam, met daarin breedvoerig opgenomen de verklaring, die Willem uitgesproken had betreffende zijn zitting nemen in de raad, bewaarde de oude Lijnegang deze krant nauwkeurig. Vaak herlas hij dat gemeenteraadsverslag en dan zwol zijn hart van trots: Willem had het toch maar zover geschopt, dat hij in de raad zat! En hij had het mooi gezegd.....

En toen hij in diezelfde week een gesprek had met de dominee, kon hij niet nalaten om naar aanleiding van de beëdiging van Willem te zeggen:

„Ja, ja dominee, een ouder mag er niet groots op gaan als zijn kinderen het goeie pad bewandelen, maar het doet me toch goed, dat Willem de beproefde antirevolutionaire beginselen in de raad zal verdedigen.”

„Het is een felicitatie waard,” vond de dominee. En toen vertelde deze, hoe hij in een vorige gemeente een man en een vrouw gekend had, die hun zoon, die hoogleraar geworden was, als een soort god aanbaden, hetgeen natuurlijk helemaal mis was.

„Ik weet goed, dat mijn kinderen zondig zijn en ik zal ze dan ook niet tot andere goden maken,” had Lijnegang geantwoord.

Maar nadien had hij zich afgevraagd, of de dominee dat verhaal over die ouders met opzet verteld had..... — Dan kent hij mij slecht, dacht Lijnegang. — Waar ziet hij mij voor aan?..... Maar nog diezelfde dag haalde de boer heimelijk de krant met het raadsverslag weer tevoorschijn en las voor de zoveelste maal niet zonder trots de woorden, die Willem gesproken had.

De brug begon haar voltooiing te naderen.

Lijnegang, die eerlijk zijn best gedaan had om te berusten in de grote veranderingen die zich voltrokken, kwam zo nu en dan toch weer in opstand. Hoe meer de overspanningen van de brug het landschap begonnen te beheersen, des te vaker kwam hij in verzet tegen wat hij noemde: de onttekening van de streek.

Op een zaterdagavond, toen Roelie weer thuis was, had hij zich plotseling heftig uitgelaten over de bouw van de brug.

„Ach, trek het je niet aan, vader,” had Roelie vriendelijk vermaand. „Er gaat hier heus wel wat veranderen, dat wel. Maar als we maar weten, dat één ding niet veranderen zal, dan behoeven we toch niet ongerust te zijn?”

Hij had geen antwoord gegeven, maar de hele avond had hij over haar woorden nagedacht. Natuurlijk, Roelie had bedoeld, dat de woorden en de beloften van God onveranderlijk waren en dat dit het houvast moest blijven voor de mens. Zou zij dit werkelijk bedoeld hebben?

Toen zij opstond om naar boven te gaan, was hij haar nagelopen.

„Roelie, wat bedoelde jij eigenlijk met die uitdrukking, dat één ding niet veranderen zal?”

Roelie keek haar vader verwonderd aan.

„Dat..... dat de Bijbel toch onveranderlijk blijft, vader?”

„Ja, meisje..... als je dat maar vasthoudt, je hele leven lang,” had hij geantwoord. En bijna onmiddellijk had hij gedacht: — Dat vergeet ik maar al te dikwijls..... Maar Roelie denkt er wel aan, ach, ik heb mijn kind steeds verkeerd beoordeeld!.....

Toch gebeurde het meermalen, dat hij dreigend zijn vuist ophief in de richting van het grote werk. Maar wat hielp het? Hij was machteloos; de verandering die hij verafschuwde, was nu eenmaal niet meer te keren. Het was, of een macht, buiten en boven de mensen staande, het aanzien van de wereld veranderde. Ja, dat was het: de wereld kreeg een ander gezicht! De streek en het dorp werden van uiterlijk veranderd. Niet alleen de brugoverspanningen wijzigden het karakter van het landschap. Dit was nog slechts het begin, het gehele beeld van het dorp zou veranderen. Dat zat hem dwars, hij had zijn dorp lief en hij zou het oude en vertrouwde beeld van zijn streek willen vasthouden. Het was hier vroeger zo knus geweest, zo vertrouwd en veilig. Maar nu kwamen de veranderingen en daar verzette hij zich tegen.

Hij moest ineens denken aan het Bijbelwoord, dat wij hier geen blijvende stad hebben, maar de toekomstige zoeken. Ja, dat was een mooie tekst..... Maar als hier alles bij het oude en vertrouwde bleef, zou hij nooit verlangen koesteren om weg te gaan, om iets anders te zoeken. Hij zocht 'het verleden vast te houden, maar de toekomstige stad zocht hij niet..... Alles jaagt hier naar verandering, had hij Aaltje gisteren horen zingen. Welja, alles veranderde, zelfs zijn dorp.

Nu was er ook als een uitbreidingsplan aangekondigd. Er zouden arbeiderswoningen gebouwd worden, er was een woningbouwvereniging opgericht. Hij had kennis genomen van het uitbreidingsplan; het zou hem weer een strook land kosten en hij wist helaas heel zeker, dat het hem niet baten zou als hij zich verzetten zou. Er werd tegenwoordig zoveel geschermd met het algemeen belang.....

Het werd nog erger. Op zekere dag las hij in de krant, dat een fabriek zich in het dorp wilde vestigen en dat het gemeentebestuur er niet afwijzend tegenover stond.

Lijnegang ging naar Willem om het naadje van de kous te weten te komen. Zijn zoon stelde hem gerust. Inderdaad wilde zich een industrie in de gemeente vestigen, maar het was een kleine fabriek, die textielgoederen vervaardigde. Het agrarisch karakter van het dorp zou zich dus niet wijzigen.

(wordt vervolgd)

De vaart der Arjos

DE Arjos heeft eindelijk vaste voet gekregen in onze meest zuidelijke provincie Limburg. In het land waar het zwarte goud wordt gedolven, temidden van de zg. steenberg, werd vorige week donderdagavond een Arjosclub opgericht.

Als gevolg van de bezielende woorden van onze voorzitter, dr. Veerman, kwam in Treebeek een club tot stand.

Niemand zal het ons kwalijk nemen, wanneer wij onze bijzondere blijdschap uiten bij de geboorte van deze Arjos-spruit. De eerste club in Limburg! Volgen er spoedig meer?

Limburgers zijn doorzetters, dus hebben we goede moed!

Groningen en Drente gaven een voorbeeld van provinciale Arjos-integratie. Er werd nl. onlangs te Stads kanaal een Arjos propaganda-avond belegd door de grensdistricten „Nieuw-Buinen en Omstreken” en „Veenkoloniën-Westerwolde.” De heer Smallegen uit Assen sprak over „Positie en taak der A.R.-Partij, terwijl de avond werd gesloten met een vurig betoog van de heer Silvis.

Voorwaar een duidelijk bewijs van wat samenwerking — ook over de provinciale grenzen — vermog.

In Zeeland gonst het van activiteit! Op vele fronten worden acties ondernomen om nieuwe clubs op te richten. Zullen Vlissingen en Kruiningen spoedig weer een Arjos rijk zijn? We hebben goede verwachtingen van de activiteiten van deze stoere Zeeuwen.

Geheel tegen de aard van onze Groningse Arjosvrienden in, heeft men daar jl. zaterdag, ongeveer een half jaar te laat, de jaarvergadering gehouden van het provinciaal verband.

Dat lijkt nu niet aardig om dat in de krant te zetten, maar eigenlijk is het een pluis.

Die jaarvergadering had in april gehouden moeten worden, maar toen had de Groningse Arjos het te druk met de voorbereidingen van de verkiezingsactie. Nu was er wel gelegenheid om rustig de huishoudelijke zaken af te handelen en tegelijkertijd de principiële vorming te stimuleren.

De steeds ijverige en nauwgezette secretaris Tillema uit Hoogerkerk had het niet zwaar bij de bespreking van het jaarverslag; evenmin penningmeester Wiertsema. Waren de huishoudelijke problemen aldus snel afgewerkt, van naar huis gaan was geen sprake.

Vanuit het Brabantse land was ds. Visser naar Groningen gekomen om daar te spreken over „de grondbeginselen der A. R. overtuiging”, hetgeen hij deed aan de hand van het rapport van de Commissie die werd ingesteld om de artikelen I tot en met V van het program van beginselen nader te bezien.

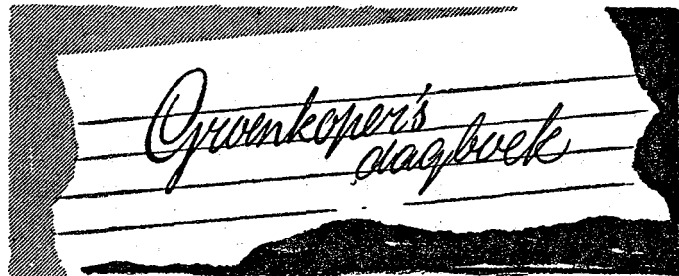
In een duidelijk en boeiend betoog wees deze Tilburgse Pastor erop, dat uitgangspunt van heel ons politiek bezig zijn, alleen kan zijn ons geloof in Jezus Christus als Verlosser der wereld en dat dit geloof bepalend is voor alle verhoudingen in het statelijke leven. Een twintigtal scherp geformuleerde vragen werd op de spreker afgevuurd, die ze tenslotte nog uitvoerig beantwoordde.

Het was een jaarvergadering die in het teken stond van het bewust en eensgezind willen aanpakken en die onder de bezielende leiding van voorzitter Silvis zeker niet zal nalaten vruchten af te werpen.

Het is steeds een prettige bezigheid allerlei activiteiten op Arjosgebied via deze rubriek bekend te maken. De bouwstenen voor een dergelijk verhaal moeten echter door de Arjos zelf worden geleverd. Natuurlijk moet het door hen zelf worden gepresteerd, maar dat is wel in orde. Maar vervolgens dient het schrijver dezes ook ter ore te komen. Daarom verzoeken wij omtrent allerlei Arjos-activiteiten en feiten mededeling te doen aan het secretariaat van de Nationale Organisatie.

Voor onze abonnees

De kwitanties voor het vierde kwartaal worden nu in gereedheid gebracht. Bespaar uzelf f 0.35 incassokosten en ons veel administratie door het bedrag van f 1.55 op gironummer 89673 ten name van de Anti-Revolutionaire Partij, Den Haag, te gireren.

15 OKT.

Een zwarte dag in de betrekkingen tussen Indonesië en Nederland! De heer Schmidt veroordeeld tot levenslange gevangenisstraf. De blinde staatszucht, welke de politiek van Djakarta beheerst toont zich hier in hare ware gedaante en maakt het bijkans onmogelijk nog van „betrekkingen” tussen de Republiek en het Koninkrijk te spreken. Wat mevrouw Bouman de internationale en nationale pers te Den Haag heeft medegedeeld over „een vonnis tegen beter weten in” tekent wel, dat in officiële kringen in Indonesië de haat tegen al wat Nederlander is volkomen is geworden. Het edele ambt, het nobile officium van de verdereger vond wel een voortreffelijke verpersoonlijking in mevrouw Bouman, die zonder vrees en blaam is opgekomen voor het recht. En naar de heer Schmidt en naar mevrouw Bouman gaat in stilte onze hulde. Moge spoedig gezegd kunnen worden: „er zijn nog rechters in Djakarta!”

16 OKT.

Soms denk ik wel eens, dat ons land en ons volk van de hoogte beginnen te glijden, waarop zij zich zo lange tijd hebben kunnen handhaven. Wij zijn vele jaren een eiland van rust geweest, een voorbeeld voor anderen. Een land met een gestage politiek en met een van alle sensatie gespeende pers. Hoe komt het toch, dat wij nu zo plotseling in de belangstelling staan van de buitenlandse pers en dat met name het Koninkshuis het ontgelden moet? Eerst die maandenlange kabinetserisis en nu weer die geruchten om Soestdijk, waarbij toch maar als berichtgevers man en paard worden genoemd, informanten, die in de omgeving van de Kroon moeten worden gezocht. Vandaag

17 OKT.

dacht ik aan Achitofel en ik vroeg mij af, of er wel juiste raadgevers en juiste dienaren op de juiste plaatsen staan. Het ene bericht verdringt het andere nog officiële bericht en niemand weet wat er eigenlijk gaande is. Zeer tot schade van land en volk en vorstin.

Nee, deze eerste twee dagen van de week, welke toch al zo herfstig waren, zijn mij echt als een stukje herfsttij van het vaderland voorgelopen. Niemand kan meer zeggen, dat er niets aan de hand is. Maar ieder oprecht Nederlander wil weten wat er wel aan de hand is. En niet via de buitenlandse boulevardpers, doch van officiële zijde, welke dan ook klare wijn moet schenken en geen grondsop.

Dit is dan de dag, waarvan die mijnheer in rechterstoga wilde weten, hoe wij hem hebben doorgebracht. Het antwoord is bedroevend. Meer verdere keersongelukken met dodelijke afloop, dan op welke andere dag.

Voor mij zijn de straffen, welke voor verkeersmisdaden worden opgelegd niet hoog genoeg. Zowel wandelaars, als fietsers als automobilisten als allen, die zich hoe dan ook door het verkeer bewegen, moeten er van worden overtuigd, dat zij voor hun eigen en voor het leven van de ander verantwoordelijk zijn. Kijk eens om u heen, des morgens, middags en des avonds. Het valt mij nog mee, dat er niet meer zeer ernstige verkeersongelukken gebeuren, als ik misdadige autorijders, onverantwoordelijke bromfietzers en plotseling van verstand beroofde voetgangers langs 's heren wegen zie gaan. Voor politieagent zou ik niet geschikt zijn. Ik maak me te gauw kwaad, doch als ik als onbezorgd rijksveldwachter eens processen verbaal mocht maken tegen iedere verkeerszondaar,

18 OKT.

die ik per dag tegenkwam, dan zou ik tijd te kort komen. Tien doden op de dag, welke wij „Veilig Verkeersdag” hebben genoemd! En dan neem ik aan, dat velen nog voorzigtiger zijn geweest dan anders. Weer een zwarte dag in deze week.

Nu weer rumoer om Dr. Drees, hoe wel ik daarom kan lachen. Let wel om het rumoer! Een cabaretartiest heeft een „Dreeslied” gemaakt, waarin o.a. in het refrein voorkomt: „Dreesie, Dreesie, de oudjes doen het weer best!” Met behulp van 'n koor, dat vanwege zijn sociaal-culturele betekenis door de stad Amsterdam wordt gesubsidieerd, zou het lied op de gramfoonplaat worden vastgelegd. Terecht heeft die betreffende gemeentelijke dienst gezegd, dat dit lied niets met sociaal-culturele belangen te maken heeft en dat het bewuste koor zijn stem wel beter kon gebruiken.

Door mijn lach zijn toch ook weer de tranen gekomen. Werkelijk, wat zijn we in Nederland aan het afglijden! Een lied op de minister-president, dat begint met „Dreesie, Dreesie”. Het is wel de wansmaak ten top. Als de Partij van de Arbeid daarmee gediend is, wat ik niet aanneem, dan zit het toch wel een beetje scheef.

Iets later hoorde ik, dat een boer op een terechtzitting verklaarde, dat koeien, die door een luidspreker de stem van Dr. Drees hadden gehoord, doodsbenauid op de loop waren gegaan.

Moeilijke dagen voor Dr. Drees! Enfin, ik verneem, dat hij die gramfoonplaat niet wil hebben en bij geruchte hoor ik dat minister Mansholt de weggelopen koeien zal terugroepen.....

19 OKT.

Op de film zag ik onze eerste vrouwelijke minister, die door een verslaggever over haar nieuwe ambt ondervraagd werd. Dr. Klompé zal het goed doen, neem ik aan. Ik hou van vrouwelijke ministers! Ik schreef „op de film”.

Wat dat betreft moet ik even van (Nederlandse) gedachten wisselen met de secretaris van de CEFA op Urk, die mij een briefkaart stuurde over die vorige keer, dat

ik schreef „op de film zag ik”. „Ik neem aan”, schrijft hij, „dat dat in het voorprogramma geweest is”. Ja mijnheer, in het voorprogramma op de televisie! Want u vermaant mij eigenlijk zo'n beetje niet naar de bioscoop te gaan. Daarom deel ik u mede, dat voor de televisie zeker drie maal per week een filmjournaal draait. Daar weet de heer Hoek van de CEFA ook alles van!

En als u mij nu vraagt: waar blijft voor de CEFA de mogelijkheid om nieuws en wereldnieuws te vertonen? dan moet ik eerlijk zeggen, dat ik dat niet weet. Maar ik hoop, dat de CEFA dat spoedig kan verzorgen. En ik wens u veel succes met het werk van de CEFA op Urk. Ik ben het niet eens met uw opvatting, welke hierop neer komt, dat ik bij iemand die ook jenever verkoopt geen koffie mag kopen, maar ik geef toe, dat wij alles moeten doen om de eigen Christelijke organisatie te steunen.

20 OKT.

Mevrouw Bouman niet alleen ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw, maar ook straks doctor honoris causa in de rechtwetenschappen. Djakarta zal dat wel als een provocatie opvatten, maar dat nemen we dan maar.

Zo eindigt de week weer blij, hoewel zij er niet zo uitzag, in het begin. Intussen is het nu echt herfst geworden. Voorbereiding voor de wintercampagne. Dinsdag begint de Tweede Kamer weer..... met prof. Gerbrandy, die ik hartelijk gelukwens met zijn benoeming.

Nog even melden, dat het niet waar is, dat prof. Scholten de portefeuille van Overzeese Rijksdelen heeft willen aanvaarden na overleg met prof. Zijlstra. Dit berichtte namelijk het „Vrije Volk”. „Uit de duim gezogen”, heeft prof. Zijlstra medegedeeld. Als iemand het weten kan, is het prof. Scholten of prof. Zijlstra. Ik neem dus direct aan, dat het Vrije Volk de duim in de mond heeft genomen. Moet je nooit doen in de politiek!

Kun je ook niet goed zingen!

Zeker geen liederen over de oudjes die het nog best doen!

William Frankoper

Kruiswoordpuzzel

Horizontaal: 1. pas geslaagde kabinetsformateur; 6. lofzang; 12. gereed; 14. enzovoort (afk.); 16. voorzitter van een kapittel; 18. over, ngs; 19. projectiel; 22. bijbelse naam; 23. rund; 25. reeds; 26. riviervlakte; 28. dichtbij; 29. kastplank; 31. minister van buitenlandse zaken van 1948-'52; 34. ajuin; 35. aardrijkskundige aanduiding; 37. osmium (afk.); 38 en 39. weerkundig instituut (afk.); 40. porcefeuille; 42. rustend predikant (afk.); 43. vallei; 45. één onzer sociale wetten (afk.); 47. academische titel; 49. roem; 51. muzieknoot; 52. water in Drente; 53. deel van het gelaat; 56. gymnastiektoestel; 60. geldbuidel; 62. godsdienst; 64. uitroep; 65. symbool van het chemisch element osmium; 66. voedsel; 68. vis; 70. de man, die het Suezkanaal voltooide; 73. grote bijl; 74. genade; 76. familielid; 78. water in Nederland; 79. voorname grondstof voor margarine en zeep; 80. symbool van de hoop.

Vertikaal: 1. plaats in Zwitserland; 3. muzieknoot; 4. naar; 5. bijbelboek; 7. Belgische minister van buitenlandse zaken; 8. deel van de wer; soort onderwijs; 10. insecteneter; 11. monster, lapje stof; 13. staatskas; 15. de naam weet ik niet; 17. Japans-Indische munteenheid; 20. wanneer; 21. liefkozing; 24. bevestiging; 27. dorpje in Friesland; 30. voormalig leider der Duitse Nazi politiek; 32. stad in Canada; 33. Ned. R.K. politicus; 36. muzieknoot; 37. fractieleider der V.V.D.; 41. door middel van; 44.

voertuig; 45. zwakke plaats in 't ijs; 46. kleine beer; 47. muzieknc; 48. zeedier; 50. uitroep van Archimedes... 54. zoogdier; 55. langzame; 57. boom; 58. stapel; 59. zoogdier; 61. tot touw verwerkte bladvezels van de agave; 63. wagen; 66. stop, dop; 69. soort varf; 70. deel van het gelaat; 71. muzieknoot; 72. kledingstuk; 75. verkorte meisjesnaam; 77. pers. voorn.woord.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
12	13	14			15	16			17	
18			19	20	21			22		
23		24	25		26			27	28	
29	30			31	32				33	
	34								35	36
37			38			39			40	41
								42		
43	44		45	46		47	48	49	50	
	51		52			53	54			
55	56	57		58	59		60			61
62	63			64		65	66			67
68	69		70		71		72	73		
74		75				76	77	78		
	79				80					

NEDERLANDSE GEDACHTEN

OFFICIEEL WEEKBLAD VAN DE ANTI-REVOLUTIONAIRE PARTIJ

Achter de schermen

WELHAAST MET VERBIJSTERING slaat de mens de gebeurtenissen gade die in de afgelopen dagen de wereld in beroering hebben gebracht. De omwenteling in Polen, één week geleden nog een gebeurtenis die alle voorpagina's van alle kranten in beslag nam, is al haast vergeten. Het is al niet belangrijk meer: na Polen is Hongarije het nieuws geworden, adembenemend nieuws dat beurtelings diepe angst en grote blijdschap bracht. Maar zelfs deze gunstige wending kon al nauwelijks meer een plaats vinden op de frontpagina's: Israël was zijn opmars begonnen op Egyptisch grondgebied. De Arabische oorlog, al zo lang gevreesd, leek begonnen te zijn. Maar de dag daarop was dat veldtochtje der Israëli's al niet belangrijk meer: een Brits-Franse vloot stoomde op naar de Suez-kanaalzone om de rechten en plichten te herkennen die de dictator Nasser hun, aanvankelijk met succes, had betwist. En op die dag meldden de kranten ook nog de breuk tussen Engeland en Frankrijk enerzijds en de Ver. Staten anderzijds en maakten zij gewag van een "eidverklaring van de Sowjet-russische regering om haar troepen uit Oost-Europa terug te trekken.

Het is een haast ondoenlijke opgave om in deze wisseling van situaties nog een draad te vinden — het is een onmogelijkheid er nu al ook maar enigszins verantwoordde conclusies uit te trekken. Want de gebeurtenissen die wij kunnen waarnemen zijn verbijsterend — maar wat zou men te aanschouwen krijgen als men eens een blik achter de schermen kon krijgen. Als men eens de besprekingen mocht bijwonen in het Kremlin in Moskou, in het Witte Huis te Washington, in Downingstreet 10 in Londen en vul maar in: Boedapest en Caïro, Jeruzalem en Warschau.

Achter de schermen — is daar het plan gesmeed tussen Israël, Engeland en Frankrijk? 't Plan van de Israëli'se aanvallen die de beide westelijke mogendheden het recht gaf hun vroegere posities van beschermers van het Suezkanaal weer in te nemen, daar immers de veiligheid van deze internationale vaarweg gevaar kon lopen?

En dat alles is nog heel wat gemakkelijker te raden dan wat zich in het verborgene zal hebben afgespeeld in Moskou en Boedapest.

Achter de schermen wordt ons geen blik gegund, slechts het verbijsterende resultaat wordt ons getoond. We zien het onmogelijk geachte mogelijk worden... en begrijpen doen we het niet. En conclusies trekken — wie neemt het ons kwalijk dat we daartoe niet bij machte zijn, noch op deze pagina noch op pagina 3 waar wij over Hongarije schrijven?

En toch is er één conclusie: dat het God is die de wereld regeert. Want hoe kan anders het onmogelijke mogelijk worden? Hij heeft het Hongaarse volk weggerukt uit de onderdrukking en het Russische machtsblok omver gestoten. En kan het niet zo zijn dat Hij met die breuk in het westelijke kamp zijn bedoelingen heeft? Wil Hij ons wellicht leren dat het „denken in machtsblokken“ een gevaar kan zijn? Opdat wij het niet vergeten zullen: God de Heer regeert — niet de dictators en de presidenten!

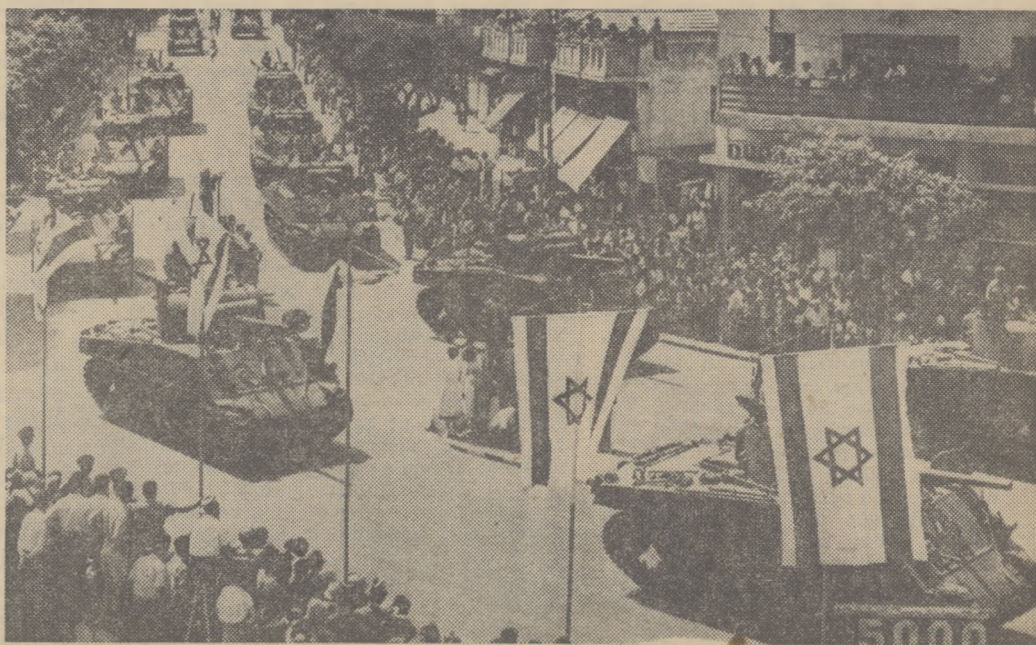
HELP HONGARIJE!

Wie hulp wil bieden aan het Hongaarse volk, wordt verzocht zijn bijdrage te storten op girorekening 316430 ten name van het Admiraal De Ruyterfonds te Utrecht onder het motto „Hongarije 1956“ of per postwissel Admiraal De Ruyterfonds, Melis Stokelaan 17, Utrecht.

Men kan zijn bijdragen ook overmaken aan het Nederlandsche Rode Kruis, girorekening 777, Den Haag. Op het strookje vermelden: Hulp voor Hongarije.

Bommen op Egypte

Einde
van
veel
illusies

Israël beschikt over uitstekende wapens. Dit is o.a. gebleken bij een gehouden parade ter gelegenheid van de onafhankelijkheidsverklaring.

DIT IS een triest verhaal.

Triest voor de mensen die geloofden, dat elke zaak, hoe ernstig ook, kan worden opgelost door rond een conferentietafel te gaan zitten en daar te blijven zitten tot de kwestie is „ rondgepraat“. De mensen die nog geloof hadden in de organisatie der verenigde volkeren en in derzelver veiligheidsraad. Van hen is Dag Hammerskjöld, de secretaris-generaal der UNO, het typische voorbeeld.

Triest ook voor hen die geloofden dat banden zoals er bestaan tussen Engeland, Frankrijk en de Ver. Staten: banden dus die hun oorsprong vinden in de gemeenschappelijke tradities en de gemeenschappelijke cultuur, de beste garantie zouden vormen voor een eensgezind betreden van de weg van de vrede.

En triest vooral voor de Nassers in deze wereld, de predikers van het ontwaken der te lang geknechte en uitgebuite volkeren en van het afsterven van het oude Europa. De Nassers (en noem er maar de Soekarno's bij!) die meenden dat men die „oude Europese man“ wel straffeloos kon te na komen, omdat die ouderdom immers de krachten had ondermijnd!

De bommen, uitgeworpen uit Britse en Franse vliegtuigen en de granaten, afgevuurd van Britse en Franse oorlogsbodems met als doel de militaire installaties langs het Suezkanaal. Men is even ruw een einde gemaakt aan al deze illusies als zij de Egyptenaren hebben bang gemaakt.

Want zo mag men de situatie toch wel zien: het Brits-Franse optreden heeft een abrupt einde gemaakt aan wat men (oneerbiedig) zou kunnen betitelen met „het gezeur“. Aan het „kwakzalveren“ in de Arabische wereld met de welhaast gegarandeerde zekerheid dat het vroeg of laat toch tot een uitbarsting zou komen. Want geen zinnig mens geloofde dat het de bedoeling van de Arabische wereld was om Israël ongemeoid te laten; om dit van energie geladen volk in vrede te laten voortleven in het landder-vaderen, dat ook het Arabisch landder-vaderen is. En geen zinnig mens geloofde dat dictator Nasser zich ooit gestoord zou hebben aan de internationale regels van het Suezkanaal als ooit de nood aan de man zou zijn gekomen. Op het moment dat haar gunstig zou hebben geleken zou de gehele Arabische wereld aan al dat mooie gepraat van bestandscommissies en van een veiligheidsraad de rug hebben toegekeerd en haar gang zijn gegaan. De agressieve gang

van de op macht beluste dictatuur.

Engeland en Frankrijk doen thans een poging hieraan een abrupt einde te maken. Zij zijn het moe om telkens en telkens weer door de heer Nasser in de maling te worden genomen.

Het plan dat deze beide landen hadden uitgewerkt was slim, hoewel doozichtig en weinig elegant. Men heeft naar een voorwendsel gezocht om Egypte met een schijn van recht te kunnen aanpakken en Israël is daarbij behulpzaam geweest. Dat dit doorgestoken kaart was zal wel nooit openlijk worden toegegeven, maar wie twijfelt er aan?

En zo rukte het Israëli'sche leger op, de woestijn van Sinai in. „Geen oorlog“, verzekerde men te Jeruzalem. „Slechts een expeditie om de bases te vernietigen van waaruit de Egyptische zelfmoordpatrouilles tegen ons opereren en onze burgers vermoorden.“ En niemand kan zeggen dat dit argument geen hout snijdt, want zelfs een Hammerskjöld, de vredesapostel in het midden-oosten, moet ervan overtuigd zijn dat de Arabische wereld nooit heeft nagelaten het de Israëli's zo lastig mogelijk te maken door al die kleine „grensincidenten“. Of Israël daaraan het recht mocht ontlennen tot een preventieve oorlog over te gaan is een andere zaak. Men kan er hele theorieën over opzetten maar uw en mijn hart hebben al gekozen ook zonder dat men dat recht heeft nageplozen. Zoals we geglimlacht hebben toen bleek dat de Egyptische grote mond niet kon verhinderen dat de Israëli's in enkele uren tijds grote stukken Egyptisch grondgebied bezetten.

Daaraan hebben Engeland en Frankrijk het recht voor hun actie ontleend. Immers, de Suezkanaalzône kwam in gevaar door het binnendringen van vreemde legers en dus kwam aan deze landen het recht toe hun oude posities weer in te nemen ter bescherming van het kanaal. Ook dit argument is weinig meer dan een glimlach waard want geen zinnig mens geloofde dat Israël werkelijk het Suezkanaal bedreigt. Maar goed, het argument was er en dus ging men tot actie over. De actie die zoveel illusies tot gruiszels sloeg.

Als men tracht deze hele zaak nuchter te bezien en van daar uit tot bepaalde conclusies te komen, dan stuit men op de volgende omstandigheden:

1. Engeland en Frankrijk hebben de potentiële macht om in een vrije korte tijd Egypte op de knieën te brengen.

2. Geen enkele andere mogendheid heeft zich, tot op het ogenblik dat wij

dit schrijven, bereid getoond Egypte anders dan met woorden de helpende hand te reiken. Eisenhower heeft in zijn (verkiezings)rede over de toestand in het nabije oosten het optreden van zijn bondgenoten wel afgekeurd, maar heeft aan de andere kant de „breuk“ wat afgezwakt. Rusland zou graag Engeland en Frankrijk als agressors gebrandmerkt zien... maar enige lust om er zich daadwerkelijk mee te bemoeien hebben de Sowjets nog niet getoond. En zelfs de andere Arabische staten hebben tot op dit ogenblik (donderdagmorgen) maar weinig gedaan waaraan Egypte werkelijk houvast heeft.

3. De Veiligheidsraad der Ver. Naties heeft zichzelf al uitgerangeerd door een spoedbijeenkomst van de algemene vergadering van de volkerenorganisatie bijeen te doen roepen.

4. En de algemene vergadering zal wellicht Engeland en Frankrijk tot agressors bestempelen (vermoedelijk is hiervoor wel een meerderheid te vinden) maar het antwoord hierop van deze beide mogendheden zal waarschijnlijk weinig anders zijn dan het laconieke Engelse „So what!“ — „en wat dan nog!“

Want één ding is toch langzamerhand wel duidelijk geworden: dat de Ver. Naties-organisatie een mooi en zelfs een onmisbaar instrument is in de samenleving der naties, maar dat deze organisatie niet bij machte is de politieke koers in deze wereld in een bepaalde richting te dwingen, laat staan dat zij de vrede zou kunnen afdwingen indien die in gevaar komt. De volkeren ontmoeten hier elkaar en als zodanig is dit forum van onschatbare waarde omdat het elkaar kennen eerste voorwaarde is voor het elkaar waarderen — maar te denken dat men, gewapend met het handvest, de leden-staten in belangrijke aangelegenheden tot het opgeven van hun standpunten zou kunnen bewegen, is een onbereikbare illusie.

Daar komt iets anders bij. In de laatste jaren hebben mensen als Soekarno en Nasser, de dictators-in-de-dop, een chantagepolitiek gevoerd ten opzichte van de groten, omdat zij zich betrekkelijk veilig voelden: de groten hadden het zo druk met elkaar dat zij zich die kleine speldeprikken moesten laten wegvallen. Deze politiek moest eens worden afgestraft — en zo het liet er naar uit dat het Nasser is die thans de tol moet betalen. En daarover kunnen wij ons alleen maar verheugen. Waarbij we ons afvragen wanneer de rekening ook aan Soekarno zal worden gepresenteerd!

Ieder, die een abonnee werft krijgt

EEN GULDEN

* *Vóór de tweede donderdag van iedere maand de bestellingen indienen voor de verspreidingsnummers van Nederlandse Gedachten!*

* *Penningmeesters, maak vast een voorschot over!*

* *De samenstelling van het moderamen van het Centraal Comité.*

DE reeds meermalen genoemde circulaire van het Centraal Comité is aan alle voorzitters, secretarissen en penningmeesters der kiesverenigingen toegezonden. Deze hebben daar nu kennis van kunnen nemen. Maar dat is niet voldoende. Deze circulaire moet niet maar als ingekomen stuk op de kiesvereniging worden medegedeeld en vervolgens voor kennisgeving worden aangenomen. Men moet daar goede aandacht aan geven en de voorzitter of een der bestuursleden moet in een betoog de verschillende punten in deze circulaire genoemd nader toelichten. Wanneer hij regelmatig Nederlandse Gedachten leest is hij vast en zeker in staat om dit op voortreffelijke wijze te doen. Zo worden ook de leden van onze partij bij de zaak betrokken.

VOLGENDE WEEK verschijnt weer een contactnummer en dan worden de kiesverenigingen in de gelegenheid gesteld extra-exemplaren te bestellen voor de verspreiding. Tot nog toe werden geen aanvragen ontvangen maar we twijfelen er niet aan of deze zullen komen. Maar men moet er goed aan denken dat het een overdruk betreft. Men kan niet meer bestellen na ontvangst van het blad. Het blad wordt op vrijdag gedrukt en op donderdag moet de opgave binnen zijn. Dit is de algemene regel. Bestellingen moeten dus binnen zijn op het Partij-secretariaat op de tweede donderdag van de maand. Laat men vooral duidelijk opgeven of de bestelling voor éénmaal geschiedt of dat voortaan iedere maand een aantal exemplaren wordt verlangd. Die kiesverenigingen hebben natuurlijk enige tijd nodig om de zaak te organiseren en om op gang te komen. In de eerste weken zal het aantal dus niet zo groot zijn. Maar laat men dit nu niet uitstellen en de zaak direct fors en goed aanpakken. De doelstelling is het blad verspreiden onder tweemaal zoveel adressen als de kiesvereniging leden telt. En de prijs is f 10.— per 1000 exemplaren. En dat is bar goedkoop.

MET KRACHT moeten we ook werkzaam blijven aan ons weekblad. Per 1 oktober hadden een 100-tal abonnees bedankt. Dat is jammer! Maar er zijn ook weer 100 nieuwe abonnees bijgekomen zodat ons aantal blijft op 18900. Met 1 januari moeten we echter meer nieuwe lezers hebben dan er bedanken. We kunnen toch wel de 20.000 bereiken. Ons blad wordt gelezen. Dat is een feit en in het algemeen spreekt men er gelukkig in gunstige zin over. Om de werkers en propagandisten nu te stimuleren is nu de beslissing genomen dat voortaan voor het aanbrenge van een nieuwe abonnee aanstonds een premie van één gulden wordt betaald en het ligt in de bedoeling deze premie direct uit te keren nadat gebleken is dat de zaak administratief in orde is.

HET Centraal Comité heeft nu langzamerhand zijn definitieve samenstelling. Op het Partijconvent zijn tot lid van het Centraal Comité gekozen de heren prof. dr. Herman N. Ridderbos en dr. H. Jonker, Ned. Hervormd predikant te Amsterdam. Er was nog een tweetal aangeboden bestaande uit de heren prof. Kremer en ds. Velema. Maar dit tweetal is teruggenomen omdat prof. Kremer

te verstaan had gegeven dat een benoeming door hem niet zou kunnen worden aanvaard. Deze vacature blijft dus nog open. De bedoeling van het Centraal Comité was duidelijk. Het begeerde een versterking van het theologisch element en dat is begrijpelijk, vooral nu voor de eerstvolgende periode de nadruk is gelegd op de principiële bezinning. We wensen dr. Jonker en prof. Ridderbos hartelijk geluk met deze benoeming en we hopen dat ze in hun nieuwe functie flink zullen medewerken.

MAAR ook het Moderamen is uitgebreid. In een eerder stadium hebben we reeds medegedeeld dat de heer M. Ruppert door het Centraal Comité tot lid van het Moderamen was benoemd. Het Centraal Comité heeft daar nu de heer prof. dr. Ir. H. van Riessen aan toegevoegd. Deze is vanaf 1946 secretaris geweest van het Centraal Comité en was als zodanig steeds lid van het Moderamen. Het was dan ook wel vanzelfsprekend dat hij opnieuw van dat Moderamen deel zou uitmaken, al was het alleen maar terwille van de continuïteit in het beleid. De samenstelling van het Moderamen is als volgt:

- 1 Dr. W. P. Berghuis, voorzitter.
- 2 Mr. A. B. Roosjen, tweede voorzitter.
- 3 J. Smallembroek, tweede voorzitter.
- 4 J. Tjalma, penningmeester.
- 5 Prof. dr. A. M. Donner, voorzitter van het College van Advies.
- 6 Prof. mr. P. J. Verdam, voorzitter van de Organisatiecommissie.
- 7 M. Ruppert.
- 8 Prof. dr. ir. H. van Riessen.

Voorts woont een gedelegeerde van de beide Kamerfracties als adviseerend lid de vergaderingen van het Moderamen bij. Dat is thans voor de Tweede Kamerfractie de heer dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot en voor de Eerste Kamerfractie de heer prof. dr. W. Rip.

MAAR nu zijn er weer nieuwe moeilijkheden. Het statuut schrijft voor dat slechts vier leden van de Staten-Generaal deel mogen uitmaken van het Centraal Comité. Momenteel zijn er reeds drie, nl. de heren mr. A. B. Roosjen, J. Tjalma en Van Eibergen. Maar dinsdag a.s. worden de heren M. Ruppert en J. Smallembroek als zodanig beëdigd. De eerste wordt nieuw lid van de Eerste Kamer en de tweede lid van de Tweede Kamer. En één van beiden zal dus niet lid van het Centraal Comité kunnen blijven, omdat het statuut zich daartegen verzet.

HET Centraal Comité heeft grote uitgaven gedaan voor de verkiezingen. Het is daarom momenteel kort bij kas. Maar de kiesverenigingen moeten voor het merendeel de afdracht over 1956 nog betalen. De nota's zijn echter nog niet verzonden. Daar wordt nu een begin mee gemaakt. Het wordt echter op hoge prijs gesteld wanneer de penningmeesters alvast een voorschot willen zenden en aan de penningmeesters der Kamercentrales wordt verzocht de nota die zij hebben ontvangen van de verkiezingsactie zo spoedig mogelijk te voldoen.

Het recht van opstand

DE HONGAREN zijn opgestaan.

En door de gehele vrije wereld gaat een golf van vreugde, omdat zij er in schijnen te slagen, een groter of kleiner deel van de vrijheid terug te winnen. Na 1918 is Hongarije het slachtoffer geweest van de terreur van Bela Kuhn. Nu, na 1945, was er opnieuw een communistische terreur, onder supervisie van Stalin.

Maar het Hongaarse volk is „met de blote handen” gaan vechten tegen de Russische tanks. En het heeft veel meer bereikt, dan we hadden durven denken. Hebben we niet vaak gezegd: een volksopstand heeft geen kans meer tegen een dictatuur, die de vliegtuigen en de tanks kan gebruiken? Het is hier toch gebeurd. Welk een nood, welk een vastberadenheid, welk een doodsvrachting moet er geweest zijn, om dit aan te durven!

En in alle lagen van het volk springt de vraag omhoog: hoe kunnen we die Hongaren helpen in hun nood en strijd?

IS HET in dat verband niet even vreemd, dat we opeens de vraag stellen: is een opstand geoorloofd, een opstand tegen het wettig gezag, tegen de overheid? Natuurlijk, wij weten wel, dat het in Hongarije soms moeilijk uit elkaar was te houden, in hoeverre het een strijd was tegen de eigen regering en in welke mate met de eigen regering of met haar gedogen of gedwongen instemming tegen de vreemdelingen, tegen de Russen. Wij weten ook wel, dat het niet eenvoudig is, uit te maken, wanneer er gesproken moet worden van een wettige overheid. Een wettige overheid, dat kan ook een harde overheid zijn. Paulus heeft Romeinen 13 geschreven in de dagen van de Romeinse keizers, waarvan de geschiedboeken tyrannieke daden hebben opgetekend. En wij herinneren ons, wat Groen van Prinsterer in dit verband opmerkte:

„Magt is niet synoniem van overmagt en geweld. Ik weet dat de Christen niet altijd wordt geroepen zich in geschillen over de wettigheid der bestaande magten te mengen; de uitdrukking „ook den harden”, van meesters over slaven, wil ik bij analogie, van de ongerechtigheden der Overheden doen gelden, doch ik wil geene uitlegging onderschrijven, welke ons verplichten zou den booswicht die het moordtuig voorhoudt, gehoorzaam te zijn, of den gekroonden roover, die gisteren den wettigen Vorst verjaagd heeft, heden als eene van God verordeneerde magt te beschouwen.”

Maar al houden we met dit alles rekening, dan nog blijft die vreemde vraag daar staan: is er een recht van opstand, en mogen we zelfs spreken van een heilig recht van opstand?

DE Lutherse zeiden: neen! Zij zagen geen andere weg dan die van het lijden, het dulden. En op die weg bleef ook in het uur van de volledige ondergang een stem van geloof en overwinning klinken: Delf vrouw en kinderen 't graf, neem goed en bloed ons af, het brengt u géén gewin, wij gaan ten hemel in, en erven koninkrijken. Wie de achtergrond van lijdzaamheid niet kent, let niet op de speciale zin van het Lutherlied, die er naast de algemene betekenis in verborgen is. Het is in wezen anders dan de bede uit het Wilhelmus: Dat ik toch vroom mag blijven, Uw dienaar te allen stond, de tyrannie verdrijven, die mij mijn hart doorwondt.

De Calvinisten hebben altijd het heilig recht van opstand erkend. Prof. G. M. den Hartogh heeft het in het gedenkboek van de A.R. partij van 1928 aldus geformuleerd:

„Indien een hoge overheid het leven en het levensrecht van een volk zoekt te vernietigen, inplaats van het te beschutten, dan ligt in het leven van het volk zelf het recht en de roeping, om onder biddend opzien tot God, geleid door lagere overheidspersonen, met erkenning van het gezag, den gezagsdrager te vervangen.”

Het is bekend, dat het Plakkaet van Verlatinghe van 1581, waarin Filips II vervallen werd verklaard van zijn bevoegdheden in de Nederlanden, dit op een eigenaardige wijze heeft uitgewerkt. En dit gaat alles terug op Calvin en op Beza, het meest nog op Beza. Altijd is daar de erkenning van het recht van opstand, wanneer de vorst is geworden tot een tyran en moordenaar van zijn volk. Het meest concreet kwam de vraag naar het recht van verzet aan de orde, althans in de Nederlanden, in de jaren van de zwaarste vervolging. Wanneer onze stadgenoten, onze broeders, uit hun huizen worden gehaald, om den gelove, en in de kerker wachten op de dag van morgen of overmorgen, wanneer er een galg of een brandstapel gereed zal zijn, mogen wij dan de gevangenisdeuren openbreken en onze broeders met wapengeweld bevrijden? Deze vraag is op kerkelijke vergaderingen overwogen. En dan was altijd weer het resultaat van de overwegingen, dat verzet tegen een moordende overheid, tegen een bewind, dat het volk naar het leven staat, geoorloofd is. In het leven van het volk zelf ligt het recht en de roeping tot verzet.

MAAR dan staan daar opeens weer die „lagere overheidspersonen”, die magistratus minores of ook wel magistratus populares, die de leiding moeten nemen, en zonder wie het principiële niet gaat. Wij geloven, dat het met die lagere en die volksmagistraten geen eenvoudig geval is.

Vooreerst zijn het niet dezelfde. Bij Beza blijkt duidelijk, dat hij maar niet bedoelt graven of markiezen of vrijheren, zoals Duitsland ze overvloedig kende, maar dat hij speciaal denkt aan volksmagistraten, mannen, wier taak het is te waken voor de vrijheden en rechten des volks. Dát zijn de eigenlijke magistratus populares en niet de vorsten in zakformaat. Met deze laatsten hebben de Duitsers meer gewerkt als het ging om het verzet tegen de keizer. Beza geeft evenwel als voorbeelden de ephoren in Sparta en de volkstribunen in Rome. Maar hij is ook van mening, dat de priester en de oudste bij Israël in dezelfde geest een taak hadden, en hij denkt b.v. aan de hogepriester Jojada. Zoals dan ook de consistoriën in Nederland in 1567 het verzet mede ter hand hebben genomen.

Het is van belang, op deze volksmagistraten nader in te gaan.

IMMERS, het behoort tot het wezen van een moderne dictatuur, dat zij geen enkele volksmagistraat gedooft. Zij vernietigt alles, wat „eigenstandig” is binnen haar gebied. Zij gedooft alleen handlangers. Nooit iemand, die een woord zegt bij haar voor het volk. De pers wordt gelijk-

• *Vervolg op pag. 3*

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), R. Gosker, Jac. S. Hoek, Prof. Dr. J. J. de Jong, S. Jonker, A. R. de Kwaadsteniet, J. D. Troostheide.
Secretaris: G. J. H. Griffioen.

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuiperstraat 3, 's-Gravenhage. Telef. K 1700-115935. Giro 89673. VOOR ADVERTENTIES: Kon. Wilhelminaan 34, Leidschendam. Tel. K 1761-1646.

ABONNEMENTSPRIJS f 6.20 per jaar, f 1.55 per kwartaal, giro 89673.

STUDENTENABONNEMENT f 4.— per jaar LOSSE VERKOOP f 0.20.

* * * Afgelast

Verleden week hebben wij bezwaar gemaakt tegen het uitschrijven van een protest-vergadering vanwege het Jungschlaeger-comité, om te getuigen tegen het onrecht, Schmidt en andere aangedaan. Deze vergadering zou j.l. z o n d a g worden gehouden. Het verheugt ons, dat wij onze lezers kunnen mededelen, dat deze vergadering op het laatste moment is afgelast.

* * * Top-functionarissen

De Regering heeft het plan, de salarissen van de „topfunctionarissen” belangrijk te verhogen. Doordat er in een goede hiërarchie betrekkelijk weinig topfunctionarissen zijn, behoeft dit niet zo heel veel geld te kosten.

Maar politiek is de zaak wel van enige betekenis. De Regering kan haar plan met twee argumenten verdedigen.

Vooreerst is het duidelijk, dat het vrije bedrijf voor eerste klas krachten met top-ervaring véél meer biedt dan de Regering, zodat het al moeilijker wordt, de goede krachten te behouden.

Daar komt als tweede argument bij, dat bij een reeks van salarisherzeningen v e r h o u d i n g s g e w i j z e meer is gedaan aan de lagere dan aan de hogere salarissen. De hogere ambtenaren zijn achterop geraakt. Dat is met de cijfers gemakkelijk te bewijzen.

Hier staan evenwel dingen tegenover. Vooreerst moet niet uit het oog worden verloren, dat onder op de ladder mensen staan, die nauwelijks voldoende verdienen om met hun gezin op sobere wijze rond te komen. Ook de laagste salarissen bij de overheidsdiensten hebben nauwelijks een parallel in het vrije bedrijf.

In de tweede plaats is de achterstand bij de hogere ambtenaren voor een déél reeds ingehaald, door vele ambtenaren een hogere rang te geven dan zij normaal konden verwachten, juist om die achterstand in te halen.

Er mag wel terdege op worden gelet, dat er niet een dubbele compensatie voor de achterstand komt, nl. én door verhoging in rang én door extra salarisverhoging.

In de derde plaats moet de vraag worden gesteld, of het geoorloofd is, willekeurig gehele groepen van deze extra-verhoging uit te sluiten.

Wanneer dat laatste gebeurt, wordt des te meer geaccentueerd, dat het gaat om bepaalde, bewust uitgekozen groepen, die van de extra-verhoging zullen profiteren.

Daartegen hebben wij bezwaar. Wij kunnen ons het toekennen van extra-verhogingen denken in een overwegend persoonlijke sfeer, als een blijk van waardering voor bijzonder gequalificeerde krachten, die moeilijk vervangbaar zijn. Het is dan inderdaad een blijk van waardering en dus van grote psychologische waarde. Want deze verhoging gaat dan gepaard met de gedachte, dat natuurlijk zulk een verhoging niet kan of mag worden gezien als een enigszins volledige compensatie van wat het vrije bedrijf zou kunnen bieden en misschien reeds geboden heeft.

Wij kunnen het toekennen van extra-verhogingen ook zien als een werkelijke en als zodanig bedoelde correctie op de geldende salarisschalen, waarbij de hogere functionarissen tekort zouden zijn gedaan. Maar dan moet de verhoging elke „hogere” groep gelden, wil de Regering niet onrechtvaardig zijn.

De Regering zal dus twee vragen duidelijk hebben te beantwoorden:

1e Wat is precies het karakter van deze verhoging?

2e Wat is, in dit licht bezien, nu de speciale verantwoordelijkheid voor de laagst bezoldigden?

Komt op die beide vragen geen bevredigend antwoord, dan moeten wij het beleid der Regering in dezen afkeuren.

• Vervolg van pag. 2

geschakeld, de ene politieke partij, die is overgebleven, is een propaganda-instrument in handen van de dictator. De maarschalken zijn lakeien, de ministers boodschappenjongens, de rechters beulen en de hogleraren klerken. Dát is de fascistische dictatuur, en zo is haar tweelingzuster, de communistische dictatuur. En dus is daar nergens de volksmagistraat, die een hand kan uitsteken, om het volk te beschermen, en het als laatste uitweg de weg van het verzet te wijzen.

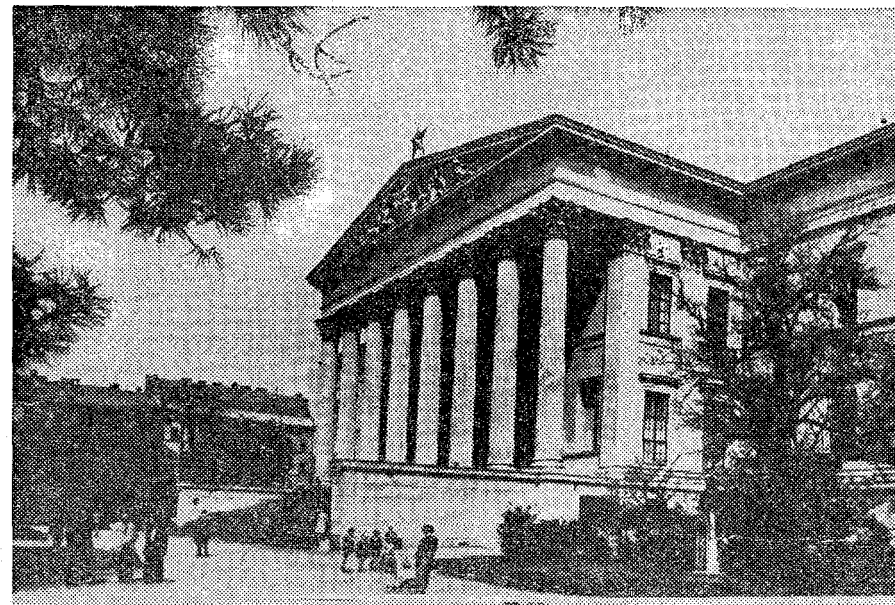
De klassiek geworden theorie van de volksmagistraten als leiders van het rechtmatig verzet en de geoorloofde opstand, is in zulk een moderne dictatuur onbruikbaar.

HET OUDE Calvinistische beroep op de volksmagistraten past in een wereld, waar het volk mondig is geworden of gebleven. Wat Beza schreef, wortelde niet in een of andere theorie, maar staat in verband met de politieke en staatkundige verhoudingen en opvattingen van zijn tijd. De diepere zin was de hoge opvatting van het ambt en de verantwoordelijkheid, de legitimiteit en de plicht. Er zit afkeer in van het eigen rechter spelen onder leiding der volkshartstochten. Maar de moderne dictatuur noopt ons, de oude formulering over het recht van opstand te herzien

Na de Poolse lente:

HET ONGELOOFLIJKE, het onmogelijke geachte is toch tot stand gekomen: Hongarije is vrij! En niet de communistisch-titoistische vrijheid van Polen en Zuidslavie, maar de westerse vrijheid die eeuwenlang het deel was van deze staat aan de Donau maar die na de oorlog was teloor gegaan toen het Moskovitische ijzeren gordijn de verbindingen met het Westen afsneed. Het bloed dat in stromen vergoten is in deze zaak van heldenstrijd, is niet tevergeefs gestort.

Het ongelooflijke is tot stand gekomen. Toen, op die eerste woensdag van de opstand, duizenden Hongaarse mannen en vrouwen door de straten van Boedapest trokken, vrijwel ongewapend maar de vlag zonder rode ster met zich voerend; toen zij met vereende krachten het standbeeld van hun onderdrukker Stalin neerhaalden en letterlijk aan stukken sloegen en toen zij op de overblijfselen van dit wat eens een afgodsbeeld was hun driekleur plantten — toen leek dit alles een wanhoopsdaad, een opstand die

Het nationaal museum te Boedapest werd tot viermaal toe door de opstandelingen in brand gestoken

gedoemd was in bloed te worden gesmoord.

En bloed vloeide er, veel bloed. Dat werd in die eerste chaotische dagen wel duidelijk. Maar het ongelooflijke, het wonder, gebeurde ook: de opstand slaagde. Toen op de afgelopen maandagmorgen het rookgordijn van de strijd enigszins was opgetrokken en het mogelijk was een (gebrekkig) inzicht te krijgen in de posities der verschillende partijen, leek het alsof er alle redenen was tot juichen. Immers, na vijf dagen van strijd kon men deze situatieschets tekenen:

- De verzetsstrijders, gesteund door vrijwel de gehele Hongaarse bevolking, waren heer en meester in grote delen van het land. Zij beschikten over radiostations en over dagbladen waarmee zij hun eisen kenbaar konden maken aan de Hongaarse titoïst Imre Nagy, die al bij de eerste tekenen van opstand door de Hongaarse communistische partij als haar leider was erkend en die ook door de Russen als zodanig werd aanvaard. Bovendien beschikten zij over wapens, waarschijnlijk voor een deel buit gemaakt op de Russen en begon hun een stroom

van medicamenten en levensmiddelen toe te vloeien.

- In Boedapest zelf had de communistische partij haar secretaris Gerö laten vallen en de titoïst Janos Kadar in zijn plaats gekozen. De regering Nagy was geheel gereorganiseerd, de geheime politie was op haar bevel ontbonden en werkelijk vrije verkiezingen werden aan de verzetsstrijders in het vooruitzicht gesteld.
- De Russen schenen bereid te zijn zich bij de besluiten van Nagy en

Zomer in Hongarije

de chaotische berichtgeving over die maandag en dinsdag enige lijn te vinden, die kan niet anders dan opmerken dat de verzetsbeweging verre van eensgezind was over het te bereiken doel. Slechts over één ding was men het wel eens: de zelfstandigheid van Hongarije moest hersteld, de band met Moskou moest verbroken worden. Dat was een eensgezindheid in het negatieve — maar ze ontbrak in het positieve: de toekomstige staatkundige ontwikkeling van het land. Moest Tito het voorbeeld zijn dan wel de westerse landen?

Het speculeren op die verdeeldheid heeft Nagy tot een daad gebracht die uit persoonlijk oogpunt beschouwd begrijpelijk te noemen is, maar die hem in de ogen van miljoenen van zijn landgenoten en van de gehele vrije wereld tot een verrader stempelt: hij riep voor de tweede maal de Russen te hulp, vertrouwend, dat men hem een Tito-positie zou gunnen als eenmaal het verzet zou zijn gebroken. En hij deed dat in de persoonlijke wetenschap dat, als de zon van de werkelijke vrijheid in Hongarije zou doorbreken, het met hem gedaan zou zijn.

Nagy heeft zijn spel gespeeld — en hij heeft verloren. Want niet de weerstand van het Hongaarse volk brak toen het zich weer gesteld zag voor de vuurmonden van de Russische tanks..... de weerstand van het Kremlin brak. Nog geen 24 uur nadat de brand opnieuw in volle hevigheid was uitgebroken verlieten de Russische troepen Boedapest en klonk, via radio-Moskou de verbijsterende mededeling van de Russische regering dat het de mogelijkheid voor alle Oosteuropese landen openstelde om te onderhandelen over een terugtrekken der Russische troepen.

Het Russische raadsel

EN daarmee is het Westen en de gehele wereld voor het raadsel geplaatst: wat wil toch dit zijn? Een raadsel dat op allerlei manieren kan worden en ook wordt opgelost zonder dat men echter ook maar enige zekerheid heeft dat men de juiste oplossing bij de kop heeft.

Het is een politiek van zwakte, zo zegt men. Door het onderlinge gekrakeel der Russische leiders is men niet meer in staat de touwtjes in handen te houden. Voor de strijd om de persoonlijke macht offert men de macht van het Russische rijk op.

Het is een koerszwenking, zo zeggen anderen en zij baseren hun oordeel op de Russische verklaring over het terugtrekken der Russische troepen waarin in het bijzonder de nadruk wordt gelegd op een nieuwe vorm van samenwerking n.l. de economische. Chroestjef en zijn aanhangers, zo is de redenering dan, zien in dat er tot in verre jaren geen mogelijkheid zal bestaan langs militaire weg de overwinning van het Russische communisme tot stand te brengen. En zij zien die mogelijkheid wel langs de andere, de economische weg, omdat zij geloven dat de kapitalistische wereld op economisch terrein veel zwakker is dan op militair terrein.

Waar ligt de waarheid? In het midden? Dat het niet alles koek en ei is daar in het Kremlin, is zonneklaar. In een dictatoriaal geregeerd land is het nooit koek en ei. Maar dat men zover zou gaan dat men alle kansen voor het communisme afbreekt ter wille van de eigen doeleinden — neen, dat is onrussisch en niet-communistisch. De tweede theorie ligt veel meer in de lijn der logica en sluit veel beter aan op de jongste ontwikkelingen in Rusland.

Laat men dit in het westen blijven be-
seffen: het communisme, onder welke
mom het zich ook aandient en welke wa-
penen het ook hanteert, is een intense
bedreiging van de vrijheid en van de
christelijke beschaving. En laat men
ook dit zien: zo lang het Westen niet in
staat blijkt een maatschappij op te bou-
wen op de grondslagen van het Goddelijk
gebod der liefde, zo lang zal het commu-
nisme voor ons allen een dodelijk ge-
vaar betekenen. Want na de lente van
Polen en de zomer van Hongarije kunnen
voor de westelijke landen de herfst en
de winter aanbreken.

Verraad — van de regering-Nagy...
maar was het verraad? En nu lette men
op het verschil dat wij de vorige week
reeds signaleerden en dat wij toen noem-
den het verschil tussen lente en zomer.
In Polen is het lente geworden — zo
schreven wij. Maar ook niet meer dan
lente. De zomer-der-vrijheid kan niet
aanbreken zo lang de communistische
leer van de onvrijheid wordt beleden.
Wat begeerde Nagy? Hij begeerde de
Poolse lente. En daarin verschilde hij
van opvatting met de honderdduizenden
verzetsstrijders die de wapens hadden
opgenomen. Echter, toch ook weer niet
met alle verzetsstrijders. Wie tracht in

De brede basis is niet meer

HET KABINET Drees moge in zijn samenstelling veel op het oude kabinet lijken, wat zijn verhouding tot de Tweede Kamer betreft is er een fundamenteel verschil. In 1952 verklaarden socialist en antirevolutionairen zich gebonden te voelen aan het regeringsprogramma. De K.V.P. maakte tegen deze „gebondenheid” bezwaren.

Nu, in 1956, is het zo, dat zowel de K.V.P. als de A.R. zich volkomen vrij tegenover dit kabinet opstellen. Niet alleen omdat dit ministerie „extra-parlementair” is, maar omdat volgens de mening van deze fracties een zo grote verwijdering t.o.v. de socialist is ontstaan, dat de vertrouwensbasis voor een kabinet op brede basis ten enenmale ontbreekt.

Nu mag de heer Tilanus een verwoed voorstander van de brede basis zijn en ook de heer Burger mag dan niet ongenegen zijn dit kabinet met vertrouwen tegemoet te treden, het is duidelijk als twee van de vier fracties zeggen: de brede basis is er niet meer dat deze er dan ook werkelijk niet meer is. Dat is de grote les van het grote debat over de regeringsverklaring.

Met veel nadruk is vastgesteld dat het kabinet Drees er is gekomen omdat er geen ander te vormen viel. Het zit dus, omdat de partijen haar onmacht hebben bewezen iets beters tot stand te brengen. Voor dr. Drees en zijn medeministers is dit tevens een geruststelling. Zij kunnen aan de slag gaan en zullen dat stellig niet nalaten.

Het zal nog wel eens spannen in het parlement. En de oppositie tegen een bepaalde maatregel zal lang niet altijd uit één hoek komen.

Over dit debat is reeds veel geschreven en gesproken. Wij verwijzen voor deze rede van de heer Bruis Slot ook naar het verslag van het Partij Convent.

De redevoering die de wnd. fractievoorzitter in Utrecht hield is in argumentatie in grote lijnen dezelfde als in de Tweede Kamer. Toch zal het interessant zijn ook nog enige punten uit dit debat naar voren te brengen. Uit de „Handelingen der Tweede Kamer der Staten Generaal” hebben wij enige grepen gedaan, waaruit gelezen kan worden hoe de fracties zich tegenover het kabinet en tegenover elkaar hebben opgesteld.

De Rubicon

De redevoering van de heer Bruis Slot was in hoge mate opvallend door de wijze waarop de a.r. positie t.a.v. de socialisten werd geschilderd.

„De brede basis is er niet meer. Dat vindt niet in de eerste plaats zijn oorzaak in conflicten over een program en niet in de eerste plaats in verschillen over de zetelverdeling. Maar het heeft zich wel bij die kwesties geuit en is daarin zichtbaar geworden. Het is in de eerste plaats een politieke kwestie van meer primaire aard. Men is uit elkaar gegroeid en staat onverzoelelijk tegenover elkaar, omdat de politieke opvattingen en idealen, die in wezen aan elkaar diametraal tegengesteld zijn, omdat zo radicaal verschillende existenties op de meest onverbloemde wijze zich hebben uitgeleefd in de verkiezingsstrijd en in de maanden daarna.

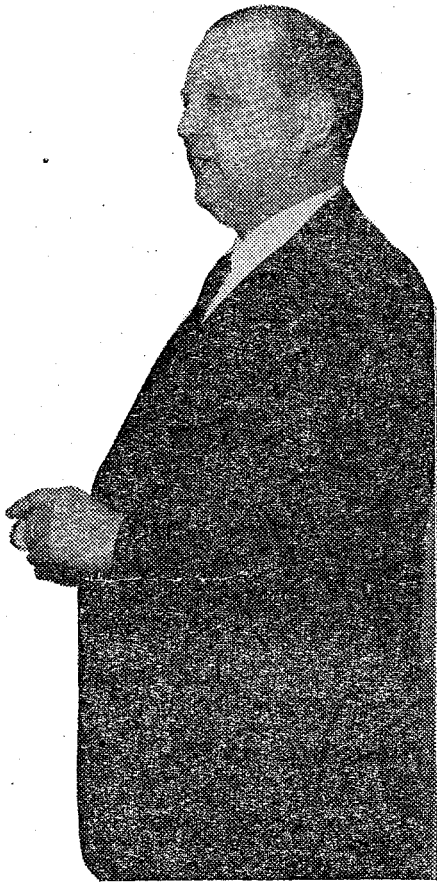
Mijnheer de Voorzitter! In de pogingen om uit de moeilijkheden te komen, lijkt het soms, alsof de verschillen te subtiel worden om erover te praten en dan lijkt het, alsof het maar om een getalletje meer of minder gaat. Maar in feite hebben wij in deze crisis gestaan voor de Rubicon. De P.v.d.A. wil het Kabinet de Rubicon doen overtrekken om de weg naar het socialisme te kunnen inslaan. Andere partijen hebben „neen” gezegd. En nu spitst zich die strijd op een gegeven ogenblik toe op één punt. In het verleden is het soda-project zulk een punt geweest. De einduitslag van het gevecht was toen: wij trekken de Rubicon niet over. Later is dat geworden het punt van de vrijere loonvorming. Vasthouden aan de volstrekt gebonden loonvorming zou zijn geweest het overtrekken van de Rubicon. Het punt is nog actueel. Want tegen de vrijere loonvorming wordt tot op de dag van vandaag van socialistische zijde fel gereageerd. Al is het bij deze formatiepogingen minder op de voorgrond getreden, ik ben ervan overtuigd, dat het nog altijd actueel is, omdat het van socialistische zijde disputabel gesteld wordt.”

De mens

Later in zijn redevoering zeide de heer Bruis Slot:

„Mijnheer de Voorzitter! Ik kan op dit ogenblik niet de gehele controverse tussen de socialist en ons volledig behandelen. Maar het is duidelijk, dat bij dit sociale probleem aan de orde is het vraagstuk van de mens. Wat dunkt u van de mens, en wat dunkt u van de Staat? Wat kunnen ze, wat mogen ze en wat moeten ze? Hier komen vragen van het gezag en zijn grenzen en van de vrijheid en haar grenzen aan de orde. Hier komt de vraag van de zonde, van de macht der zonde, van de stuiting der zonde, van de betekenis van Gods genade en van het werk van Christus daarin aan de orde. Het hele vraagstuk is volop religieus van aard. En wij zijn er met heel ons bestaan, met heel ons geloof bij betrokken.

In de P.v.d.A. meent men, dat men deze problematiek niet in een godsdienstige tegenstelling behoeft te benaderen. Wij menen, dat het anders is. Onze tegenstelling tot de P.v.d.A. is niet zakelijk-politiek, maar godsdienstig-

Dr. J. A. H. J. S. BRUIS SLOT

politiek van aard. In de strijd om de doorbraak botsen religieuze uitgangspunten. En niet alleen op sociaal gebied. Wij hebben de overtuiging, dat de gemeenschapsidee van de socialist en de geestelijke vrijheid moet aantasten. Wij zien daarin verwantschap tussen hen en de liberalen. Ik kan dat om des tijds wille nu niet alles uitvoerig uiteenzetten. Ik heb dat bij geschreefde trouwens meer dan eens gedaan.

Waar het mij nu om te doen is, is duidelijk te stellen, dat het een religieus conflict is van ontzaglijke diepte, dat de tegenstellingen in de Nederlandse politiek beheerst. Het is onjuist, om dat te verdoezelen. Het feit, dat er christenen zijn, die het anders zien dan wij, relativiseert dit conflict niet, veel minder heft het het op.

Het laat slechts dit conflict te schrijven en te tragischer aan de dag treden.”

A.R. en Kabinet

De heer Bruis Slot vervolgde:

„En hoe staan wij nu tegenover het Kabinet? Wij staan tegenover het Kabinet en tegenover het Regeringsprogramma volkomen vrij. Aan geen enkele oplossing, daarin vermeld, zijn wij a priori gebonden. Niet aan de huuroplossing, niet aan het doen vervallen van het verbod van arbeid van de gehuwde vrouw in Overheidsdienst, niet aan de herziening van de beheersvorm van het openbaar onderwijs, om bij wijze van voorbeeld er enkele te noemen. Wij zullen, als de zaken, in de Regeringsverklaring aangeduid, eventueel aan de orde komen, alles op hun eigen merites en in het licht van onze staatkundige overtuiging beoordelen.

Wat het Kabinet betreft, noch de heer Burger, noch de heer Drees heeft met onze fractie of met onze fractievoorzitter qualitate qua overleg gepleegd. Dat was van hun standpunt bezien begrijpelijk en wij respecteren dat. Het besef

van een brede basis, waar wij samen min of meer verantwoordelijk voor zijn, gelijk bij het vorige Kabinet het geval was, ontbreekt thans ten enenmale. Onze verantwoordelijkheid voor dit Kabinet gaat niet verder dan dat wij, toen er op geen enkele andere wijze een Kabinet te formeren bleek en alle mogelijkheden waren beproefd en het zonder medewerking van de antirevolutionairen blijkbaar niet ging, de uit onze groep aangezochte kandidaten vrij hebben gelaten naar eigen overtuiging te handelen, onder voorbehoud van ook onze volledige vrijheid ten aanzien van het beleid van het Kabinet.”

P.v.d.A. niet ongenegen

De socialistische fractievoorzitter ziet wel iets in het kabinet Drees.

„Mijnheer de Voorzitter! Een punt, dat met name van belang is om te weten, is de vraag in hoeverre de fracties zich aan het Regeringsprogramma gebonden achten, een factor, die vanwege het z.g. extraparlamentaire aspect van het huidige Kabinet nog onduidelijker ligt dan voorheen het geval placht te zijn. Dit is vooral van belang met betrekking tot de punten, waartrent moeizaam een compromis is kunnen worden bereikt. De P.v.d.A.-fractie is geneigd te staan achter het Regeringsprogramma als geheel, ter wille van zijn progressief karakter. Derhalve ook achter die facetten daarin, welke zij bepaaldelijk minder aantrekkelijk acht.

Maar het spreekt wel vanzelf, dat deze fractie niet voornemens is dit program als geheel, dus ook de schaduwzijde te steunen, indien in feite de andere fracties dat program niet als geheel wensen, maar meer beschouwen als een soort hors d'oeuvre varié, waaruit men naar believen kan kiezen. Dan toch zal er van de optimistische klanken, waarin de Regeringsverklaring uitmond, weinig terecht komen. In dit opzicht vond ik de rede van de heer Bruis Slot bepaald niet erg perspectiefrijk.”

Bij de replieken heeft de heer Burger al zijn best gedaan om de tegenstellingen tot de a.r. eerder te verscherpen dan te verzachten.

„Mijnheer de Voorzitter! Laten we die Rubicon nog eens bezien in het licht der historische feiten. Ik kom dan tot die Rubicon ten aanzien van de Leerplichtwet en die Rubicon ten aanzien van het vrouwenkiesrecht en die ten aanzien van de positie van de vrouw in het algemeen. En ik geloof dan, dat dit overtrekken van de Rubicon wel mee blijkt te vallen, maar dan wat later in het seizoen. Ik heb ook van de heer Bruis Slot vernomen, dat typisch het Soda-project zulk een uiting van christelijke politiek is. Als ik het in alle eerlijkheid mag zeggen — ik heb het nooit eerder gedaan ten aanzien van het Soda-project; ik heb er nl. nooit eerder over gesproken — ik heb het er altijd voor gehouden, dat het eigenlijk zo was, dat de heer Zijlstra, die ik bijzonder waardeer in verband met zijn economische kennis — hij was toen nog maar kort Minister — zich door handige zakenlieden te grazen had laten nemen. Ik dacht, dat iets, als met betrekking tot het Soda-project de heer Zijlstra nooit meer zou gebeuren, maar nu hoor ik, dat het een beginselzaak is. Men is toch nooit te oud om te leren, ook niet om erg op de A.R.P. te letten, als het over belastinggelden gaat. Als men het echter werkelijk zo stelt, hoe staat het dan met de Staatsmijnen en met Breedband? Men kan werkelijk in dit opzicht alles overtrekken en verengen. Dit is ook eigenlijk het karakter van het betoog dat de heer Bruis Slot heeft gehouden. Iets interessants is, dat, indien men telkens zou invullen daar, waar de heer Bruis Slot spreekt over „socialisten”, de woorden „christenen die het anders zien”, — dat is nl. wat hij bedoelt, naar ook uit „Trouw” blijkt — dan tot uiting zou komen, dat het in zijn betoog in het geheel niet ging om socialist, maar, dat het gaat over theologische verschillen in de protestants-christelijke hoek. Een politieke partij is echter geen secte, waar men zijn normen moet aanleggen, zoals de heer Bruis Slot doet. Daarom vind ik zijn betoog een kronkelredenering, waartrent ik niet geloof, dat men er ver mee komt.”

Vrijzinnige concentratie

Prof. Romme zag de doorbraakpartij, de P.v.d.A., in haar ware gedaante toen zij probeerde samen te werken met de liberalen

„Hoe het zij, een feit is in ieder geval, dat tot aan dat laatste, mij nog altijd meer mysterieus dan elegant lijkende ogenblik een zekere socialistische overijver te constateren is geweest om ook het liberale element in het Kabinet te betrekken. Het lijkt mij zo, dat de geachte

afgevaardigde de heer Oud er over tevreden kan zijn, dat vier jaar tamboeren op het grote goed, in zijn ogen van het vrijzinnig begrip der geestelijke vrijheid, hem het succes heeft bezorgd, dat de doorbraakpartij bij uitstek, de P.v.d.A., zich ervoor heeft bekend, prijs te stellen op versterking in het Kabinet van het vrijzinnig element. Het lijkt mij tevens dat onze doorbraakpartij bij uitstek hiertoe haar ware wezen meer naar buiten heeft gekeerd, haar ware wezen van overheersing der vrijzinnigheid in haar rijen.

Wat de protestants-christelijke en de katholieke tegenkrachten in de P.v.d.A. hiertegen hebben gedaan, vermag ik niet te beoordelen. Als zij iets hebben gedaan, dan in ieder geval zonder succes, aangenomen althans, dat de slotfase van mr. Burgers informatie-activiteit geen coup d'état is geweest van zijn christelijke en katholieke partijgenoten.”

„Het lijkt mij voor de C.H.U. een zware verantwoordelijkheid, de zaak van de politieke samenwerking aldus in een slop te hebben gevoerd, het slop, waaruit nu geen „terug” meer mogelijk was, het slop van de twee noodvoeringen: een brede basis-Kabinet uit nood of wel de andere noodvoering: een zakenkabinet. Ik wil eerlijk zeggen, Mijnheer de Voorzitter, voor een slechtere keuze in de afgelopen 10 jaren nimmer te zijn gesteld.”

C.H.: gaarne steun

De heer Tilanus vindt de brede basis nog alszins ideaal.

„En wanneer de Regering daaraan toevoegt, dat zij wil streven naar een „maatschappelijke structuur in de richting van grotere sociale rechtvaardigheid”, dan lopen deze beide verklaringen, zij het in andere bewoordingen en misschien ook met iets andere inhoud, toch wel parallel met de oproep, waarmee de C.H.U. zich bij de onlangs gehouden verkiezingen tot het Nederlandse volk richtte, nl. met de vraag haar te steunen en vertrouwen te schenken, ten einde in het licht van christendom en historie voort te bouwen aan maatschappij en staat en te streven naar een evenwichtige samenleving, waar sociale gerechtigheid heerst.

Wanneer ik zo de Regeringsverklaring mag interpreteren, zijn mijn politieke vrienden en ik, in afwachting van de voorstellen, die aan de Staten-Generaal zullen worden voorgelegd, gaarne bereid steun en medewerking aan de Regering te geven.”

„Hoe ik er ook over nadacht, ik kon niet zien, dat het een of het ander een bruikbare oplossing voor de moeilijkheden zou geven. Ik was daarom niet bereid in die richting te gaan. Ik zag maar één mogelijkheid, nl. weer te gaan in de richting van een brede-basispolitiek, en ik ben dankbaar, dat dit eindelijk gelukt is.

Kan men dit nu een slop noemen, waarin ik mede zou hebben gevoerd. Ik kan dit niet zien als een slop, waar men eindelijk niet uit terug zou kunnen kruipen. De geachte afgevaardigde de heer Romme heeft ook gezegd: Ik wil eerlijk zeggen voor een slechtere keuze in de afgelopen tien jaar nimmer te zijn gesteld, maar gesteld voor de keuze tussen deze twee, leek hij intussen de keuze te moeten vallen op het noodkabinet-Drees.

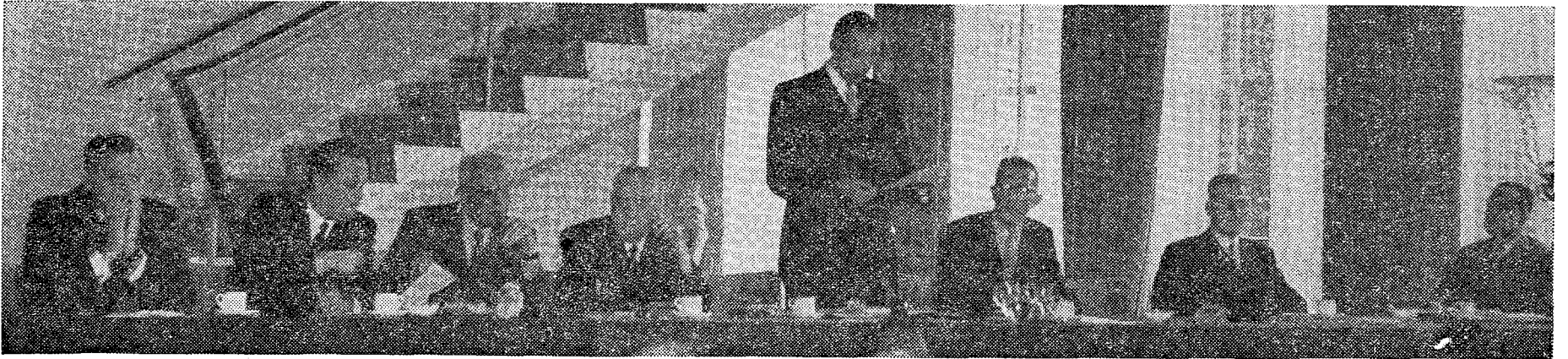
Mijnheer de Voorzitter! Was dit nu de slechtste keuze, waarvoor de geachte afgevaardigde heeft moeten staan? Ik begrijp dat niet. Ik heb tot nog toe steeds gehoord, althans na 1948, dat de geachte afgevaardigde de heer Romme een warm pleidooi voerde voor de brede basis. Dat heeft hij ook gisteren weer tot uitdrukking gebracht, toen hij zeide, dat hij persoonlijk, blijkbaar dus niet zijn gehele fractie, in de brede basis ook voor de huidige tijd de beste oplossing in 's lands belang zag, wat de politiek betreft. Maar, zeide hij, ik heb mij tegelijk moeten afvragen, of de politieke ontwikkeling niet schrijft in een richting, waarin de reële mogelijkheid van een brede basis-Kabinet naar de achtergrond gaat wijken.”

W. Drees: geen immens conflict

De minister-president, dr. Drees, trok zich van die tegenstellingen niet veel aan:

„Er is een immens politiek conflict geweest, zegt de geachte afgevaardigde de heer Bruis Slot. Als de geachte afgevaardigde erbij was geweest, zou hij er niets van gemerkt hebben. Ik geloof, dat, hoe goed het contact met de voorzitter en ondervoorzitter in de antirevolutionaire fractie ook moge zijn geweest, het op dit punt gefaald heeft. Met de antirevolutionaire fractie was er in elk geval op dat ogenblik geen conflict.”

Een inspirerend partijconvent

DE NAJAARSVERGADERING van het Partijconvent is in verschillende opzichten zeer goed geslaagd. Een van de winstpunten, die zonder tegenspraak te duchten, kan worden genoteerd, is dat de Anti-Revolutionaire Partij weer een man aan het stuur heeft, die over stuurmansqualiteiten beschikt. En dat is al vast een geruststellende wetenschap. De openingsrede van dr. Berghuis was een goed stuk werk. En in dit verband gold tevens het spreekwoord: „Een goed begin is het halve werk.”

Op dit Partij Convent is openhartig van gedachten gewisseld. Deze openhartige gedachtenwisseling heeft er toe geleid, dat de positiebepaling van de Anti-Revolutionaire Partij duidelijker werd geaccentueerd dan in de laatste jaren wel het geval was en dat zal voor de verdere ontwikkeling van de Anti-Revolutionaire Partij van grote, zo al niet van beslissende betekenis worden. Het is immers steeds een karaktertrek van de Anti-Revolutionaire politiek geweest, dat zij duidelijk haar standpunt bepaalde. Men mocht het dan met deze politiek eens zijn, of haar vierkant verwerpen, men wist in ieder geval waaraan men toe was en men waardeerde het in haar, dat zij klare wijn schonk. Bedriegen we ons niet, dan is die duidelijkheid op dit Partij Convent weer helder aan de dag getreden.

Dit danken we aan de openingsrede van dr. Berghuis, die in weloverwogen woorden het standpunt van de Partij vertolkte. Ten aanzien van de Koningskwesitie — ten aanzien van de processen in Indonesië, maar ook met betrekking tot de positie van Nieuw Guinea en de dramatische gebeurtenissen in oost-Europa.

Dit danken we in de tweede plaats aan het betoog van dr. Bruins Slot. Ingevolge de bepaling van het nieuwe statuut had hij tot taak een overzicht te geven van de parlementaire gebeurtenissen gedurende het laatste jaar. Dat hij dit overzicht zou beperken tot de laatste maanden lag voor de hand. De Kabinetsformatie had zolang geduurd en had zoveel opwindende momenten opgeleverd, dat daarover meer dan genoeg te discussieren viel. Deze opgave was voor hem echter niet zo eenvoudig, omdat hij enkele dagen eerder, in de Tweede Kamer bij de algemene beschouwingen, over hetzelfde onderwerp het woord had gevoerd. Toch is zijn rede op het Partij Convent gehouden niet zonder meer een reprise geworden van wat hij reeds eerder in het Parlement had betoogd.

Analyse

IN klare en begrijpelijke taal gaf dr. Bruins Slot een uitstekende analyse van de parlementaire crisis in Nederland, veroorzaakt door de scherpe verhoudingen tussen de Partij van de Arbeid enerzijds en de Katholieke Volkspartij anderzijds, waardoor de vertrouwensbasis ontbreekt van een redelijke oplossing van de Kabinetsformatie. Maar, en dit is voor ons belangrijker, met name de verhouding tussen de Anti-Rev. Partij en de Partij van de Arbeid werd gedurende de laatste jaren steeds slechter.

Was de Kabinetsformatie van 1952 reeds met grote moeilijkheden gepaard gegaan, tenslotte lukte het toen nog, zij het op extra-parlementaire basis, een ministerie te vormen, dat zekere bindingen had met de fracties in de Kamer. Toen werd nog enigszins voldaan aan de voorwaarde van een bewust gewilde samenwerking tussen de verschillende partijen.

In de achter ons liggende parlementaire periode ging die bewust gewilde samenwerking hoe langer hoe meer ontbreken. Het waren met name de socialistische, die telkens onderscheid maakten tussen het beleid van hun eigen ministers en dat van de anderen, zodat er van een

kabinetsbeleid steeds minder te bespeuren viel. Al het goede werd aan de socialistische bewindslieden toegeschreven en voorzover de kabinetspolitiek de socialisten in de Kamer niet aanstond, ook al waren hun ministers daarbij betrokken, dan waren het de conservatieve elementen, die daarvoor verantwoordelijk werden gesteld.

Vandaar het felle en emotionele debat over het befaamde Sodaproject, waarbij het beleid van Minister Zijlstra zo vinnig werd bestreden.

Vandaar de dramatische ontknoping van het debat over het huurbeleid, waarbij de Socialistische ook hun eigen Ministers naar huis stuurden.

Vandaar het hevige verzet tegen de vrijere loonvorming, die onder verantwoordelijkheid van Minister Suurhoff haar intrede deed.

Vandaar het misnoegen over de doorgevoerde belastingverlaging, hoewel Van der Kieft de voorstellen daartoe indende.

In de verkiezingstijd bereikte deze ontwikkeling haar climax in de botsing tussen Mansholt en Zijlstra, waarbij de eerste als minister van Landbouw de laatste aansprakelijk stelde voor het mislukken van de landbouwpolitiek. Het was vooral tijdens de verkiezingen dat de Socialistische steevast hun eigen ministers ophemelden, alle goede resultaten voor hun voormannen opeisten en de minder goede resultaten aan de regeringspartners toeschreven. De tegenstelling voortuitredend en conservatief was favoriet.

In deze verkiezingsstrijd is de vertrouwenscrisis acuut geworden. Zij kan niet meer worden ontkend! Wanneer de grondslag van het vorige kabinet inderdaad was een bewust gewilde samenwerking tussen de verschillende partijen, dan had deze tot noodzakelijk gevolg moeten hebben, dat de partijen elkaar zo min mogelijk bestreden en in ieder geval had deze er toe moeten leiden dat de partijen zich een bewuste zelfbeperking oplegden in de bestrijding van elkaar. Maar noch van het een, noch van het ander is ook maar iets gebleken. De socialistische hebben ons bestreden zo fel als het maar mogelijk was en met name minister Zijlstra was het zwarte schaap, hoewel diens politiek van prijsstabilisatie juist voor het sociale beleid van zeer grote betekenis was.

Met nadruk stelde dr. Bruins Slot vast, dat door dit alles de politieke verhoudingen in beweging gekomen zijn, en hij bepleitte met kracht, dat we ons duidelijk moeten realiseren dat wat ons verdeelt nu zwaarder weegt dan wat na moeizaam overleg ons verenigt. Dit alles is

naar zijn mening duidelijk tot uitdrukking gekomen in de lange duur van de Kabinetsformatie. De lange duur kan niet worden geweten aan onbekwaamheid of onwil van bepaalde personen of partijen. Dat heeft er niets mee te maken. Waar het aan schort? Er is geen parlementaire basis voor de vorming van een kabinet. En dat wordt veroorzaakt door een vertrouwenscrisis tussen de partijen onderling.

Dit was de achtergrond van het betoog van dr. Bruins Slot en daarom draaide het debat. Natuurlijk werden verschillende vragen gesteld en kritische opmerkingen gelanceerd, maar in het algemeen bleek men het toch wel in de grote lijn met dr. Bruins Slot eens te zijn. Op het Partij Convent heerste dan ook een goede sfeer. Waaraan dit te wijten was? Omdat gesproken werd over de algemene politieke situatie, waarbij vanzelfsprekend de principiële overwegingen werden beklemtoond. Het ging ditmaal niet zozeer over zakelijke vraagstukken, al speelden die er natuurlijk wel doorheen en vormden die ongetwijfeld de basis voor het debat. En wanneer de algemene principiële politieke visie in het centrum staat dan voelt een anti-revolutionair zich direct in zijn element. Dat wordt het van binnen bij hem warm. We hebben dat werkelijk nog niet verlerd. Dan wordt ook het gevoel van onderlinge verbondenheid weer sterk. Het is steeds een behoefte voor hem door te dringen tot de diepere fundering en de geestelijke achtergrond der dingen. Wat dat betreft veranderd hij niet.

Twee mogelijkheden

IN HET DEBAT is er met nadruk op gewezen, dat het niet voldoende is een goede schets te geven van de historische ontwikkeling en dat er niet mee kan worden volstaan op uitstekende wijze de huidige politieke toestand te analyseren. We moeten vooruit en vooral het jaar 1960 in het oog houden. We moeten ons eens ernstig gaan bezinnen en beraden op de consequenties, die uit deze analyse voortvloeien. We zijn dr. Bruins Slot zeer dankbaar voor wat hij ons gegeven heeft ter overdenking, zowel in zijn Kamerrede als op het Partij Convent. Maar we moeten verder.

Kort en bondig samengevat komt het betoog van dr. Bruins Slot immers hierop neer dat dank zij de geschetste ontwikkeling onze verhouding tot de Partij van de Arbeid scherper is; dat we hoe dan ook, ons niet zullen associëren met de K.V.P., maar wel dat er op het stuk van de zedelijke beginselen met

Een overzicht van de bestuurstaafel. V.l.n.r. de heren Smallegenbroek, Bruins Slot, Roosjen, Schouten, Berghuis, Gosker, Tjalma en Ruppert.

haar een verwantschap bestaat, terwijl anderzijds een zekere verkoeling moet optreden in onze relatie met de Chr. Historische Unie, hoezeer we ons ook in het religieuze vlak met hen verbonden weten. En nu zijn er dunkt ons twee mogelijkheden! En daarover zal de discussie in eigen kring nu moeten beginnen.

Want we staan nu voor de vraag hoe we de analyse die dr. Bruins Slot heeft gegeven nu praktisch zullen gaan realiseren.

● Zullen we dat doen met een zeker radicalisme, om te trachten de gewijzigde politieke verhoudingen, waarover dr. Bruins Slot gesproken heeft, verder om te buigen in een andere richting? Dat betekent dus van de brede basis politiek af en het doel van een rechtse samenwerking doelbewust nastreven in het verzuimen, dat, wanneer dit door ons maar vastberaden en consequent wordt volgehouden, op de lange baan dit doel kan worden bereikt?

● Daar is ook een andere mogelijkheid! Een mogelijkheid, waaraan dr. Bruins Slot klaarblijkelijk de voorkeur geeft. Dat is het „Nemini me mancipavi” het „In onze zelfstandigheid ligt onze kracht”. Dat betekent, dat we voorzichtig de mogelijkheden aftasten, dat we terdege rekening houden met wat we op dit moment voor mogelijk en bereikbaar achten, dat we geen schepen achter ons verbranden, beleidvol manoeuvreren in het politieke vaarwater. Maar dan moeten we wel verstaan, dat het politieke vaarwater momenteel erg woelig is.

Zo leverde dit Partij-Convent een interessant en levendig debat, dat tenvolle de belangstelling der aanwezigen had. Het was natuurlijk teleurstellend dat Minister Zijlstra zijn rede over de sociaal-economische toestand van Nederland niet kon houden. Maar achteraf was het waarschijnlijk beter zo, want het debat kon nu tenvolle tot zijn recht komen. We hebben allen ruim stof tot nadenken gekregen. En het gaat daarbij om het vaststellen van de politieke beleidslijn van onze partij.

Dr. Schouten: Bezinning en activiteit

DR. SCHOUTEN is gedurende enige weken in Eudokia — het ziekenhuis te Rotterdam — opgenomen geweest. Maar nu is hij weer hersteld van zijn ziekte en zo was hij dus weer aanwezig op de vergadering van het Partij Convent. Als ere-voorzitter was zijn plaats uiteraard aan de bestuurstaafel en hij kwam terecht tussen de voorzitter van het Centraal Comité, Dr. Berghuis, en de voorzitter van de Kamerfractie, Dr. Bruins Slot. Met kennelijk genoegen heeft Dr. Schouten zijn beide opvolgers in actie gezien. En gaarne benutte hij aan het einde van de vergadering de gelegenheid, bij het uitspreken van zijn slotwoord, de partij en zich zelf te feliciteren met de gedane keuze.

In dat slotwoord toonde hij zich weer in zijn oude kracht. In de maanden van zijn ziekte had hij het spreken nog niet verlerd en

het oratorisch geweld was onverzwakt.

Vatten wij zijn rede in enkele punten samen:

- 1e. In iedere politieke partij treden verschilpunten aan de dag en openbaren zich zekere nuanceringen, maar in ons Anti-Revolutionair denken moeten we op samenwerking aansturen.
- 2e. Bezinning is noodzakelijk, maar we mogen aan die bezinning niet een overmatige plaats geven, en zij mag zeer zeker niet te kort doen aan de organisatorische activiteit van de kiesverenigingen in het land. En dan moet vooral het huisbezoek worden aangepakt.
- 3e. Sommigen zien niet duidelijk de goede verhouding tussen de principiële bezinning en de historische ontwikkeling en vallen daardoor in een zekere eenzijdigheid, die tot verkeerde gevolgtrekkingen moet leiden.
- 4e. De remedie is dat onze

mensen zelf weer de vraagstukken gaan bestuderen en dat de kiesverenigingen dus niet alleen „sprekers” van buiten vragen, maar vooral met eigen krachten de nodige voorlichting verstreken.

5e. Eenheid in beginsel waarborgt niet steeds eenheid in gedraglijn bij het nemen van politieke beslissingen, omdat ook de ingewikkelde maatschappelijke en politieke verhoudingen daarbij een rol spelen. Dat geldt werkelijk niet alleen voor onze partij. Het geldt ook voor de Liberalen en het geldt werkelijk niet in mindere mate van de Socialistische.

6e. We moeten niet bang zijn voor kritiek, maar de kritiek mag niet onbillijk en onredelijk worden. Dr. Schouten meende dat de kritiek op „Trouw” gedurende de laatste tijd te scherp is geweest en mank ging aan een zekere liefdeloosheid.

7e. De verhoudingen in de wereld zijn moeilijk. Er zijn ontwikkelingen aan de gang, die ons met grote bezorgdheid vervullen. Maar ook die grote wereldproblemen hebben we met onze Anti-Revolutionaire visie te benaderen.

8e. Ook wat de binnenlandse politiek betreft blijft het de taak van de Anti-Revolutionaire Partij eigen initiatieven te ontwikkelen.

9e. Men heeft ten onrechte aan Dr. Schouten verweten dat hij op een ongelegen ogenblik is heengegaan als voorzitter van het Centraal Comité en als voorzitter van de Kamerfractie. Spreker is er voor zich zelf gerust op dat de leiding in goede handen is overgegaan.

10e. Het standpunt dat we nu in de Kamer innemen, is goed en we zullen een beroep moeten blijven doen op de grondtoon van ons volkskarakter.

Amerikaanse presidentsverkiezingen

HET IS MOGELIJK, dat door de recente gebeurtenissen in Noord-Afrika, het Midden Oosten en Oost Europa, onze aandacht niet zo zeer is gevestigd op de verkiezingen die op 6 november in de Verenigde Staten van Noord Amerika zullen worden gehouden.

Toch is er alle reden om zich te verdiepen in de verkiezingen, die zullen beslissen over het presidentschap voor de komende vier jaar, de vice-president, een derde van de senaatszetels en het gehele huis van afgevaardigden en verschillende gouverneurs der staten en lagere ambtenaren.

Op 6 november worden dus eigenlijk diverse verkiezingen gehouden maar die van een President trekt toch wel de grootste aandacht. Te meer nu de hele verkiezingsstrijd van 1956 in de zeer persoonlijke sfeer ligt. De verkiezingsprogramma's van de politieke partijen (party platforms) zijn ook dit jaar weer uitvoerig maar missen toch de vaste principes die voor de meeste Europese partijen wel kenmerkend zijn.

De Amerikaanse politieke partij heeft een sterk zakelijk karakter en eigenlijk geen vaste leiders. Bij elke campagne heeft men weer nieuwe managers en feitelijk is de functie van de Amerikaanse politieke partij meer een onmisbaar selectieorgaan dan een groepering met een uitgesproken geestelijke achtergrond die voortdurend werkt op de vorming van de volksmening.

Selectieapparaat dus en wel om de Amerikaanse burger eens in de vier jaar o.a. in staat te stellen zijn president te kiezen.

Maar kiest men dan niet voor een bepaald programma? Wanneer men de stortvloed van verkiezingslectuur doorleest, worden inderdaad de verschillen tussen de partijen wel duidelijker. En natuurlijk kijkt de farmer vooral naar wat er over zijn belangen wordt gezegd en zo zijn er de arbeiders, negers, industriëlen en vele anderen met speciale belangen. De Amerikaanse burger weet echter zeer goed dat het partijprogramma (party platform) een richtlijn is en dat de President met het congres (de beide kamers) en in zijn staat de gouverneur en zijn secretarissen de marsroute zullen bepalen.

Waar gaat het om?

WAT ZIJN nu de belangrijkste strijdpunten in deze campagne? Vrede en welvaart zegt de republikeinse partij en de democratische tracht op allerlei wijze dit simplificerende maar voor de kiezers zeer overtuigende program aan te vallen. Hoewel er wel enkele kleinere partijen zijn gaat de strijd in feite tussen deze beide grote partijen met Eisenhower (Nixon vice-president) en Stevenson (Kefauver vice-president) als kandidaten.

En mede omdat de democraten tegenover de vrede en welvaart leuze feitelijk niets hebben kunnen inbrengen gaat de strijd vooral tussen zoals men dan zegt Ike en Adlai.

Vroeger kon men nog zeggen dat de republikeinse partij, die vooral haar aanhang in het industriële noorden had, voor een sterk federaal gezag was („centralisatie"). In het begin van de Unie moesten haar aanhangers fel strijden tegen de „democratisch-republikeinse gedachte" die vooral voor de zelfstandigheid van de staten en de vrijheid van de ondernemers was. De aanhang van deze latere democraten (Jefferson) vond men vooral in de zuidelijke agrarische staten (de katoenstaten) en hiermede ging een traditionele vrijheidspolitiek gepaard. Vooral sinds de crisisjaren en de vergaande „regerings-inmenging" onder F. D. Roosevelt met zijn New Deal, kan men veeleer zeggen dat de democraten voor verdergaande Uniebevoegdheden zijn en de republikeinen opkomen voor de statenrechten en free enterprise.

De belangrijkste punten uit de verkiezingsprogramma's zijn wel: het agrarische vraagstuk, de welvaartsstaat en de handelspolitiek, de burgerschapsrechten, de buitenlandse politiek en het streven naar vrede.

In dit verband moet ook nog worden gewezen op een vraagstuk dat meer direct in verband staat met het Amerikaanse staatsrecht: de ontwikkeling van het presidentschap tot een sterke uitvoerende en gedeeltelijk wetgevende macht. Zo werd Truman in 1952 terecht gewezen door het hoogere rechtshof (dat de constitutie moet handhaven en de Uniewetten kan toetsen) toen hij in plaats van arbitrage af te wachten bij een staking de staalindustrie had overgenomen.

De interesse van de Amerikaanse burger

DOOR de politieke partijen en tal van niet-politieke organisaties worden energieke pogingen gedaan zoveel mogelijk Amerikanen naar de stembus te krijgen. De opkomst die in 1944

slechts 53 % en in 1948 slechts 31,5 % was, steeg tengevolge van een enorme campagne (iets anders dan het visitekaartje van onze minister-president) in dagbladen en voor radio en televisie tot 62,7 %.

Nu het de „gemiddelde" Amerikaan goed gaat verwacht men een veel geringere opkomst. Allerlei stichtingen en clubs en vooral ook de bond van vrouwenkiezers roepen op om in elk geval te kiezen. Merkwaardig is dat door de partijen wordt gesteld dat ieder van hen in verhouding zal profiteren van een grotere opkomst.

Apart willen wij hier vermelden het ADA (Americans for Democratic Action) comité dat

De populariteit van zijn persoon en zijn meer waard dan

Daarom stelden de personen van welke laatste voortdurend Ike wijst, Nixon extremist en Dulles het symbool van de ten hebben een ezel.

Het opinieonderzoek pro-Eisenhower-stemmen niet al te groot was. Gallup voorspelde in de verkiezing van F. D. Roosevelt

Eisenhower op tournee, omringd door een dichte menigte

tussen de partijen en de niet-politieke organisaties in staat. Dit comité streeft naar een „liberale" politiek onafhankelijk van de beide grote partijen. Voor deze campagne steunt men de democraten intussen. Het zogenaamde „liberal" zijn is een begeerde eigenschap en sommigen van de Republikeinen zeggen dat Eisenhower ook „liberal" is. „Liberal" is te omschrijven als: sterke verdediging van de burgerschapsrechten (anti segregatie) en gelijke mogelijkheden voor iedereen, gewetensvrijheid, ontwikkeling van de welvaartsstaat (sociale zekerheid). Vooral ook op het gebied van onderwijs en gezondheid, verder voor een juist gebruik van de nationale rijkdom.

Ondanks de niet aflatende activiteiten blijft de gemiddelde Amerikaan nogal rustig bij deze campagne. Natuurlijk zijn er heethoofden en waren de partijconventies in augustus af en toe naar Europese maatstaven een compleet circus, maar een bekend verslaggever gaf de stemming in sommige welvarende streken aldus weer: een televisietoestel en een glas bier en Ike zal het wel doen voor ons.

Stevenson (r) en Kefauver (l)

(met anderen!) door Dewey toe te denken. Intussen is de methode zeer verrijnd maar totari heel wat anders. Een van slissen en vele kiezers dag nog van mening.

De Conventie programma

WANNEER men de van de beide groo leest, valt het op verschillende punten

De democraten hebben heftige strijd gevoerd Sapio (leider van het many hall apparaat in den Harriman en als kameraden elkaar wrijft men wel de ogen vechtjas Truman stegen geen visie had, een Kefauver wist daarvoor dat hij de negers op de segregatie en eigenlijk handige vennootschapsmen noemt een opgevoerd strijd maar thans is het lijk verenigd, Overgesel van vleugels en liepen de Dixicraten en stichtten een app) slechts inhaerent aan Slechts hebben de repewer gewaakt dat hun intniet openbaar werd

Intussen zijn de dem een sterk programma. programma is gemidd op de zuidelijken) by schapsrechten, wel eederwijsprogram en sociale zekerheid. Op de beperking van de handelsparagraaf (het economische zwakke lijke positiekiezen teg Het Republikeinse gram) bevat vele schen aanzien van de burger gematigd. Het proteer verloochend doordat de belemmeringen voor handel moeten worden tevens dat de binn moeten worden besch

De buitenlandse onder het hoofd: vrede en welvaart pague voortdurend en welvaart (peace maar in het nergens dat de

Wijzingen: IKE OF ADLAI?

van het vaderlijke karakter van zijn karakterprogramma. Hij gaat vooral tusschen Stevenson, van gezondheid van een rechtse infant (intussen de de democratie, dit ogenblik een tijdelijk met een overwinning. De bekende blamerende zich

overwinning aan de man won. Het opinieonderzoek en de analyse nog 3% kan bezien op de laatste

de

de

de

de

de

de

de

de

de

de

de

de

de Koreaanse oorlog alleen aan de president zou zijn te danken. In de Europese paragraaf wordt slechts een weergave van de feiten gedaan en wordt gewezen op het succes van de onderhandelingen met Spanje. Over Franco en de Rooms Katholieke Kerk wordt uiteraard gezweegen. Het verzet tegen het communisme is overal te vinden en voor het tegenwerken van Rood China beroept men zich op het handvest van de V.N. Tenslotte wordt gezegd dat men uitziet naar het einde van het kolonialisme.

Naar onze mening heeft wellicht de Eisenhower-richting moeten toegeven ten aanzien van de tarieven (internationale handel) maar is het isolationisme praktisch toch verdwenen. Men bedenke dat een isolationistisch bolwerk als Chicago (de Tribune van Mc Cormick!) in de nabije toekomst door het St. Laurens project „aan zee” komt te liggen. Maar ook de thans overleden senator Vandenberg uit Michigan was na 1945 bekeerd van zijn houding voor 1940 toen hij tegen de dienstplicht, de lend lease (het grootscheepse oorlogshulpprogramma) en de herroeping van de neutraliteitswet was. Ook in de republikeinse partij kan men ten dezen een „liberal”-stroming onderkennen.

De campagne

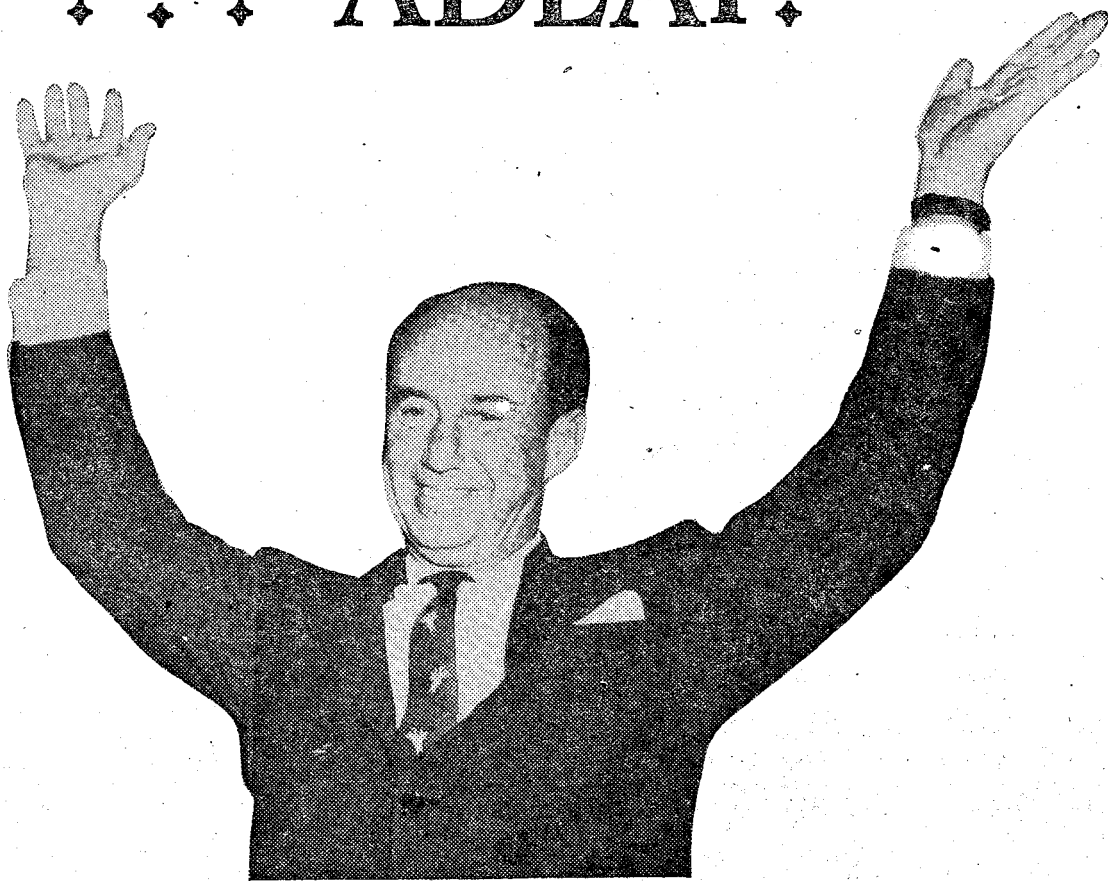
IN DE LAATSTE WEEK van de maand september is de presidentiële verkiezingsstrijd begonnen en nu wij begin november schrijven kan reeds worden gezegd dat het een zeer levendige strijd is geweest.

President Eisenhower heeft veel meer activiteiten ontplooid dan hij van plan was en de soms minder populaire republikeinse volksvertegenwoordigers, gouverneurs en hogere ambtenaren hopen aan de jaspanden mee te vliegen.

Met alle middelen van de moderne techniek, radio, film, televisie is men op de ruim 150 miljoen Amerikanen losgebarsten. De pamfletten geven vaak zeer felle aanvallen, maar ook de beide kandidaten hielden scherpe betogen.

Over het karakter van Ike en Adlai weten we langzamerhand wel heel wat en de populariteit van Ike is enorm gebleken. Zijn gezondheidstoestand is vrijwel geheel genegeerd en de persoonlijke aanvallen richtten zich er op dat hij te gemoedelijk is, te veel golf speelt en dan „stel u voor Nixon.”

Toch is de inderdaad wel wat zeer „rechtse” Nixon niet het doelwit geworden en de klassieke anekdote van twee vrienden die elkaar ontmoeten en over hun kinderen spreken, geldt niet voor hem. Het gesprek luidt: Hoe gaat het met je zoon. O, daar hoor ik niets meer van, die is vice-president geworden. (In 1841 vond men Tyler aan het knikkeren met enige kinderen!) Nixon heeft zich vernieuwd: hij speelt het klaar tegenstellingen te overbruggen en leverde enige goede redes over de morele, geestelijke en materiële leiding door de republikeinen. Maar telkens weer zijn het feit elijke en geen principiële verschillen, die een rol spelen. De republikeinen

beroemen zich op hun resultaten. Soms zeiden de democraten: daarvoor hebben wij meer geld uitgegeven en dan antwoordden de republikeinen, ja maar wij doen meer, goedkoper en beter!

Wij zagen reeds dat het de democraten aan echte rauwe vechtlust en vooral aan programpunten ontbrak. De New Deal is dood! Stevenson lanceerde een Nieuw Amerika programma waarin hij bijvoorbeeld een gedurfd onderwijsplan ontvouwde. Maar hij sprak veelal over de hoofden heen en Ike heeft nu eenmaal de reputatie dat hij karakter heeft, waardig, oprecht en betrouwbaar is.

Een karavaan van adviseurs en managers begeleidt de kandidaten en zeer snel waren reacties op echte verkiezingsaanvallen over het nationaal inkomen, de agrarische prijzen, de onderwijsproblemen, de buitenlandse politiek, een nationaal gezondheidssysteem en de burgerschapsrechten.

De gedachte van Stevenson dat hij Eisenhower zou „slaan” met het voorstel tot stopzetting van proeven met atomische wapens was een misrekening. Men vertrouwt ten dezen meer de oudgeneraal met de grote ervaring. Het is de democraten niet gelukt om het vertrouwen in Eisenhower te ondermijnen, hoezeer ze ook getracht hebben Ike en de Republikeinen te scheiden.

Het Amerikaanse karakter waarvan men een neerslag vindt in de constitutie: „the pursuit of happiness” — het najagen van voorspoed — acht dit bij Ike een bereikbaar ideaal.

Natuurlijk zullen vele negers democratisch stemmen omdat Roosevelt meer voor hen deed dan de republikeinen. Toen Eisenhower in California aankwam bij een vliegtuigfabriek, heerste er een ijzige stilte: vele arbeiders zullen Stevenson stemmen en zo ook het Zuiden en vele boeren.

Maar, vertelde een arbeider, als Ike op het televisiescherm komt, huilt mijn vrouw van vreugde. Vele vrouwen vinden Ike een ideale man en ook vele arbeiders gaat het goed dus: houden zo.

Wij zullen ons niet in speculaties gaan verliezen. De dag van 6 november zal het leren. Met spanning wacht de wereld de uitslag af.

Mr. H. A. HOMAN Jr.

GRONINGEN

Chr. Coöp. Spaarbank „EIGEN HAARD” G.A.
LOPENDE DIEP 7 - GRONINGEN
Rentevergoeding 2 3/4 %
idem leden 3 %

Dames- en meisjesbovenkleding
Het aangewezen adres in het Noorden:
Buisman-Stienstra
GULDENSTRAAT - GRONINGEN

Briefhoofden
Briefkaarten
Enveloppen
Rekentngen
Kwitanties
Vloei-bladen
Folders enz.

Laat **JAN NOORMAN** uw drukwerk verzorgen en... u is tevreden
Drukkerij en Papierhandel
v/h T. J. de Jong (Jan Noorman)
Folklingestraat 15. GRONINGEN
Telef. 22717 b.g.g. 's avonds 30931

Bij **TECHNISCH BUREAU YPEY**
komt u in contact met goede installateurs en reparateurs.
Rr'Ho - Elektr. Scheerapparaten - Schemer- en gloeilampen - Stofzuigers - Verlichting.
BLOEMSTRAAT 31 - TELEFOON 28095

EXCLUSIEVE INTERIEURS VOOR WONING, KANTOOR EN WINKEL MEUBILERINGSBEDRIJF DEN OUDEN
OUDE BOTERINGESTRAAT 2 - GRONINGEN

MEUBELEN aangepast aan elk gewenst INTERIEUR en voor elk doel.
TAPIJTEN, GORDIJNEN, BEDDEN, LINOLEUM, VILTZEIL in uitgebreide keuze voorradig
Franco levering door geheel Nederland.
D. BOONSTRA, Woninginrichting, GRONINGEN WESTERHAVEN 12 - Tel. 26324
Op verzoek komen wij U gaarne aan huis onze collectie tonen. Indien nodig wordt betaling op prettige wijze geregeld zonder kosten.

Uw BABY licht in onze **Hygros-luiers**
Ferwerda Vismarkt 19 Groningen
Vraagt monsters

n.v. Slavenburg's Bank gevestigd te Rotterdam
Handels- en Effectenbank n.v. gevestigd te Groningen
GRONINGEN: Brugstraat 32
WINSCHOTEN: Blijhamerstraat 21
Kredieten voor handel en industrie

Begrafenisvereniging „Groningen”
ZWANESTRAAT 12. TEL. 20910
Dir. G. L. SMIDT
Dag en nacht te ontbieden voor leden en niet-leden. Begrafenissen - Crematies - Binnen- en Buitenlandse transporten. Eigen Rouw- en Ontvangkamers. Gelegenheid tot inschrijving tegen premiebetaling.

ZWOLLE

Makelaarskantoor J. G. Bramer
Woningbureau
Assuranties
Hypotheeken
Taxaties
ZWOLLE - OUDE VISMARKT 38
Postrekening 21139. Tel. 6783 b.g.g. 5729

HET VERTROUWENSADRES VOOR
PIANO'S EN ORGELS
ook voor het stemmen en onderhouden van uw instrument
GANZEVOORT
DIEZERSTRAAT 116 - TEL. 6552 - ZWOLLE
Uitgebreide keuze muziek en grammofoonplaten

WONINGINRICHTING Boertien
Sassenstraat 39 - ZWOLLE - Tel. B 5200-6473
Levering franco met eigen wagen.

Vraagt steeds uw leverancier naar:
Fransen's koffie en thee
Elektrische Koffiebranderij en Theehandel
P. C. Fransen - Dijkstraat 2 - Tel. 5457-3337, Zwolle

Steeds voorhanden de nieuwste uitgaven der volgende rubrieken: Theologie - Staatskunde - Vaderl. Geschiedenis - Kerkgeschiedenis - Zending - Wijsbegeerte - Taal- en Letterkunde - Romans en Noveellen - Opvoeding en Onderwijs.
Boekhandel Westerhof
MELKMARKT 36 - ZWOLLE - TELEF. 6171

BRONCHITIS?

Onze homoeopatische korrels helpen afdoende, ook in verouderde gevallen. Verpakking vold. voor 8 weken / 3.50, bij Asthm. bronchitis / 3.90.

Drogisterij Spoelstra - Drachten

Postgiro 410799

Telefoon 2198

CONSTRUCTIEBOUW
Haring N.V.

Boskoop — Telefoon 128

Afd.: TANKS voor vele industrieën
 Afd.: HOOL EN/OF GRAANBERGEN
 Afd.: LANDBOUWMACHINES:

Wervelwind-poederstuifmachines
 Wervelwind-vloeistofnevelmachines

LEEWARDEN

ELEKTRA: Lichtinstallaties, Kracht, Reparatie van alle elektr. apparaten.
GAS: Verwarming, Komforen, Geisers
WATER: Wastafels, Boilers, Douchezellen
DAKBEDEKKING: Lei, Zink, Koper, Asfalt
 Loodgieters. en Elektrotechnisch Bedrijf
FA. J. POPMA & ZN. v/h W. Bultsma
 Voorstreek 38, Tel. 3487; Weerd 1, Tel. 4926, LEEWARDEN

HOTEL „DE KROON“

SOPHIALAAN — LEEWARDEN
 Tel. 4467—4468

★
 Uw adres voor recepties en partijen

Nu het nog winter is

Laat nu reeds uw KAPOKMATRASSEN bijvullen of overtrekken vóór de grote drukte komt. Bij vroegtijdige afspraak in één dag klaar. Vraagt vrijblijvend prijsopgave.

Matrassenmakerij W. Sierksma

CAMMINGHASTRAAT 87 - tel. 2292 - LEEWARDEN
 Werkplaats: Werkmanslust 143a, Tel. 2629

J. SPAAN
TIMMERBEDRIJF NIEUWBOUW
EN ONDERHOUDSWERK

Spanjaardslaan 11 - Tel. 8515 - LEEWARDEN

Nederlandsche Middenstandsbank N.V.

Kantoor LEEWARDEN
 Bedrijfskredieten
 Deposito's
 Rekening-Courant
 Safeloketten
 Beleggingen
 Spaargelden
 WILLEMSKADE 2 - TEL. 4646 - LEEWARDEN

Modern schilderwerk

verzorgt

Schildersbedrijf H. Visser

De Ruyterweg 22-24, Telefoon 5866, Leeuwarden

Boekbinderij en Cartonagebedrijf
T.J. KIEVIT

Perforeer- en Brocheerinrichting

ROMKESLAAN 2a - Telef. 8633 - LEEWARDEN
 HET ADRES om uw tijdschriften, vakbladen enz. te laten inbinden.

HUIZUMER
FRUIT- EN GROENTENHAL

(M. W. CAMPING)

NIEUWESTAD 80 - LEEWARDEN - TEL. 6921
 Lid Fruitexpres „VITA“ Diepvriesgroenten

Stoomwasserij DE RUITER

Tulpenburg 30 - LEEWARDEN - Tel. 5707

Behandeling van HUISHOUDWAS
 WERKKLEDING
 OVERHEMDEN
 BOORDEN enz.

Experimentele poëzie

door J. W. Ooms

DE EXPERIMENTELE DICHTKUNST is Donderwerp van bespreking geweest in de Eerste Kamer van onze Staten-Generaal. Het geviel, dat bij de behandeling van de begroting voor Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, de heer Wendelaar van de V.V.D. zijn in opstand gekomen literaire geweten lucht trachtte te verschaffen door de zogenaamde experimentele poëzie van de huidige dag te hekelen. Er vielen namen tijdens het debat. Onder meer die van Lucebert, de experimentele dichter en schilder, die in werkelijkheid heel gewoon Bertus Zwaandijk heet en van wie geschreven is, dat hij „tracht de antieke orphische geest met eigentijdse poëtische middelen tot uitdrukking te brengen“. Men moet zich wel aan zijn stoel vasthouden, als met zulk zwaar geschut gewerkt wordt. Ook de naam van de romanschrijfster Anna Blaman werd in de Eerste Kamer genoemd. Men had ook gewoon van mejuffrouw Vrugt kunnen spreken, want zó heet ze.

De heer Wendelaar stelt de kunst zeer hoog. Dat heeft hij zelf gezegd en natuurlijk geloven wij hem. Deze senator nu trok dapper te velde tegen wat hij blijkbaar ziet als pseudo-kunst. Men mag hem in dit verband enige moed niet ontzeggen. Het was te voorzien, dat zijn woorden met hoongelach ontvangen zouden worden door een aantal dichters, dat druk aan het experimenteren geslagen is en zich letterkundig wenst te uiten op een manier, die voor de meeste landgenoten voorshands onbegrijpelijk is.

„Kunst, wetenschap en geloof zijn de machtige hefbomen voor de tobende, dikwijls zo ongelukkige mensen om boven hun moeilijkheden uit te komen,“ zo heeft de heer Wendelaar, blijkens de Handelingen der Eerste Kamer, verklaard.

Zijn rangschikking van deze inderdaad machtige dingen in het menselijk leven zou niet de onze kunnen zijn. Het geloof — en dan het waarachtige Bijbelse geloof — zou voorop moeten staan. Bij de rangschikking van Wendelaar denken wij onwillekeurig aan een driestar van Kuyper; daarin waarschuwde hij terecht voor een overschatting van de kunst. Maak nooit kunst tot een soort religie, zo vermaande hij. Die waarschuwing was toen niet overbodig, want het „kunst om de kunst“ was vooral in die tijd schering en inslag.

De senator verklaarde voorts, zich onzegbaar te ergeren, wanneer hij waardeloze rommel met de verheven naam van kunst bekroond ziet. Hij kon niet nalaten, daartegen met klem te protesteren. In de Handelingen lezen we dan, dat de heer Wendelaar zich als volgt geuit heeft: „Ik weet het: de Minister kan daartegen niet veel doen en ik nog minder, maar het weinige, dat ik er tegen doen kan, wil ik dan ook niet nalaten. Ik protesteer niet tegen de Minister, maar wel tegen sommige organen der overheid en bovendien tegen dat deel van het publiek, dat geen eigen oordeel heeft, maar dat, uit de kleinzielige vrees, voor onvoldoend modern aangezien te worden, maar alles prijst wat exentriek is. Alsof ook in de kunst niet eenvoud het kenmerk van het ware zou zijn!“

Vervolgens heeft Wendelaar de Kamer verrast door enkele experimentele gedichten uit de bundel van Lucebert voor te lezen, waarna hij zich als volgt uitte: — U houde mij ten goede, mijnheer de Voorzitter, maar zo iets is mij een gruwelijke ergernis. Als Lucebert het de kosten en de moeite waard vindt om zo iets te laten drukken, dan moet hij dat weten. Ik vraag mij echter af, in wat voor decadente tijd wij toch leven, dat de gemeente Amsterdam een bundel bekroont, waarin dergelijke dingen opgenomen zijn. Helaas, helaas, waar is Vondels geest gevaren?

Toen Minister Cals de volgende dag hierover het woord nam, bleek hij niet geneigd al te gauw het werk van iemand, ook van iemand als Lucebert, als onzin te betitelen. Hij herinnerde er aan, dat de waardering omtrent het werk van tijdgenoten-kunstenaars altijd een bijzonder moeilijke taak is. Van Gogh en andere grote Nederlanders, die in hun eigen tijd verguisd zijn, doch die thans vrijwel alom waarderend genieten, zijn er een treffend bewijs van. Minister Cals verklaarde, dat de experimentele dichters als het ware op een schone lei begonnen zijn, met een nieuwe griffel. Dit geeft uiteraard soms een krassend geluid en de oren van de tijdgenoot zijn daar nog niet aan gewend, maar — aldus de Minister van O., K. en W. — ik zou mij daar toch niet geheel voor willen afsluiten en ook niet willen proberen, alles verstandelijk te verklaren. Om met Lucebert te spreken in het tweede deel van de door de geachte afgevaardigde aangehaalde Lente-suite voor Lillith: „Luister, ik jaag niet naar de letter, maar ik luister.“

In zijn repliek kwam de heer Wendelaar op zijn letterkundig meningsverschil met de minister terug. Hij zei, met grote vreugde te hebben gehoord, dat de

Haagse kunstkring en de Gidsredactie al waren begonnen met de door hem gewenste bestrijding van de „arrogantie der Luceberts“ en de „degeneratie der Blamans, die zich in hun werk gedragen alsof ter wereld niets belangrijkers is dan perverse seksualiteit.“

Arrogantie en degeneratie?

WAAR wringt toch de schoen aangaande de experimentele dichtkunst? Gaat het om het onbegrijpelijke van de experimentele poëzie, of om de „perversiteit“, die men er ondanks alle onbegrijpelijkheid toch nog uit te peuren weet? Is de gemeente Amsterdam inderdaad decadent, daar ze een dichtbundel van Lucebert bekroont heeft met geld van de overheid — en dus van de gemeenschap?

Een dichter is stem van zijn gemeenschap. Dat wil zeggen, dat hij stem geeft aan datgene wat er leeft in zijn volk of in het volksdeel, waarvan hij één der hunnen is. Toen Mirjam haar overwinningslied zong, was zij de stem van haar volk Israël. Maar de dichter is, omdat hij stem van zijn gemeenschap is, vaak méér dan dat. Grote kunstenaars hebben altijd iets profetisch; in een grootse visie blijken ze soms zieners. Veelal worden ze niet begrepen en dan gaan ze eenzaam en volhardend hun weg. Maar zelfs dan, in die eenzaamheid en onbegrepenheid, zijn ze toch nog de stem van hun gemeenschap, want ze spreken vanuit die gemeenschap, zelfs al worden ze verguisd. Die gemeenschap zal tenslotte zien, wat ook de groten onder de kunstenaars zagen, maar wellicht zal dan reeds een volgend geslacht leven. En pas dát geslacht zal waardering voor het werk van de kunstenaar weten op te brengen.

Luceberts werk is embryonaal, doch het dient zich aan alsof het een rijpe vrucht van de kunst zou zijn. In dit opzicht is het arrogant. De duisterheden in zijn werk zijn dikwijls niet meer dan onbegrijpelijkheden.

Het oude spreekwoord, dat brutalen de halve wereld hebben, geldt ook in dit opzicht. De brutalen hebben de halve Parnassus. Ze nemen vaak het air aan, visionair te zijn in hun kunst, maar in werkelijkheid mag nog niet eens van koffiedikkijkerij gesproken worden. Bertus Aafjes heeft Lucebert en zijn bentgenoten aardig getypeerd als de dichters van het schuifgat. Het is voorts niet te ontkennen, dat een degenererend element te bespeuren valt in de moderne literatuur. Maar de decadentie is niet slechts aanwijsbaar in het werk van sommige kunstenaars — ze doet zich voor op vrijwel alle levensgebieden.

Dat Wendelaar het werk van Lucebert afwees, is dus niet te verwonderen. Ook de christen moet diens werk afwijzen op grond van het levensbeschouwelijke element.

Maar de Senator heeft, inplaats van alleen maar de morele zijde van het werk van Lucebert af te wijzen, tevens de experimentele dichtkunst afgewezen en bestempeld als een pseudo-kunst. En dat gaat zeer beslist te ver. Wij willen de huidige dichtkunst der zogeheten experimentele groep zeker niet verdedigen — er is veel onzinnigheid bij en bij-de-neus-nemerij van het verbaasde publiek, dat toch heel graag voor modern wil doorgaan — maar het experiment in de kunst mag niet verworpen worden enkel en alleen omdat het experimenteel is.

Nokke maar voort, nokke maar voort

TOT de Senatoren der Eerste Kamer behoorde Prof. Gerretson. Minister Cals herinnerde Wendelaar er fijntjes aan, dat een schrijver van Experimenten, zij het van heel andere experimenten, zich in deze hoge vergadering bevond.

Prof. Gerretson zal bij de kunstminnenden blijven voortleven niet als politicus en niet als man van wetenschap, maar als de dichter Geerten Gossaert, die met zijn bundel Experimenten — zijn enige dichtbundel, verschenen in 1911 — terecht grote roem verwierf. Zijn dichteren was experimenteren en zijn bundel is zeer aanspreekbaar gebleken voor een uitgebreid lezerspubliek, ofschoon ze in wezen veel „moeilijker“ is dan menig oppervlakkig lezer meent.

De experimentele dichters van vandaag willen door de klank der woorden bewegelijkheid oproepen. Maar de bewegelijkheid door Lucebert verklaart, benadert soms dicht de grens van het perverse — en dát wijzen we onvoorwaardelijk af.

Wendelaar had, echter niet met het kind het badwater moeten wegwerpen: hij had alle experimentele poëzie niet mogen vereenzelvigen met de uitingen van Lucebert en anderen.

Bij de experimentele dichter gaat het niet om de letter en zelfs niet om het woord, doch om de klank van het woord. Daardoor ontstaan er regels, die zonder zin lijken. Maar in de klank vibreert vaak een dichterlijke ontroering.

Wie kent niet van uit zijn jeugd jaren een aftelversje, dat als volgt begon: Olleke-bolleke, ribbeke-solleke. Hebben die woorden, naar de letter genomen, enige zin? Welneen, in wezen zijn ze als woord zinloos. Maar het was de klank, die het deed. De klank werkte suggestief.

Het zou onjuist en onrechtvaardig zijn, de experimentelen het experimenteren met de verklanking van hun gevoelens kwalijk te nemen.

We moeten niet vergeten, dat Guido Gezelle — toch wel een onverdacht groot dichter — eveneens experimentele poëzie schreef. Een Kleingedichtje van zijn hand luidt als volgt:

Nokke maar voort,
nokke maar voort,
breie ma'
breie maar
nokke maar voort,
'k zal u wel volgen, gij
snelle behendigheid,
'k zal u wel halen en
eer gij uw kouse afbreidt,
hebbe 'k een liedjen al op het
papier geleid:
nokke maar voort,
nokke maar voort,
breie ma'
breie maar
nokke maar voort.

Hier betrappen wij Gezelle op het experimenteren, op het vastleggen van de klank. Want het gaat hem hier zuiver en alleen om de klank. Een kous-breien de vrouw zit bij hem en nu heeft Gezelle getracht, het stalen geluid van de breipennen weer te geven.

Nokke maar voort, nokke maar voort..... Dat is één toer. Laten we zeggen: één toer recht. Nu volgt een volgende toer naar een andere wijze van breien: averecht. Het geluid der penne wordt anders en Gezelle heeft die klank weten weer te geven met: breie ma', breie maar.....

Dit kleingedichtje ontleent zijn waarde aan de eerste vijf regels en aan de laatste vijf regels. Het middelste gedeelte van het gedicht is in wezen onbelangrijk; het is het verhalende gedeelte. Het was Gezelle te doen om het vastleggen van de klank; het ging hem om de zingzang der breipennen. Daarmee riep hij bij vele lezers een wonderlijke ontroe-

ring op. Ja, zó heb ik het vroeger gehoord, toen moeder te breien zat..... zullen velen gedacht hebben. Het vers riep ontroerende herinneringen op.

Experimentele poëzie te verwerpen om de schijnbare zinloosheid der woorden, is dus onjuist. Slechts als woorden klankwaarden oproepen die, hoewel onuitgesproken misschien, perversiteit en godloosheid als atmosfeer, als klimaat suggereren, hebben wij de experimentele poëzie af te wijzen. Wij moeten, naar het wijze vermaan van de apostel, alles wat welluidt, alles wat edel en alles wat schoon is, bedenken. Tegen het lage, het onedele, het onschone, zeggen wij neen.

De eigen tijd leren wij vaak pas goed kennen door uitingen van eigentijdse kunst. Maar dan hebben wij behalve schoonheidsgevoel en verlangen naar het harmonische, tevens een beschouwende blik nodig. En als wij uitingen van perversiteit en degeneratie aantreffen in de kunst van de eigen tijd, zal dit ons nog teneer moeten bewegen om te doen wat in ons vermogen is om het volksleven op een hoger plan te brengen. Te ijveren voor de doorwerking van de christelijke politiek in onze gemeenschap kan men dan ook noemen het voldoen aan de opdracht tot inwendige zending.

Het werkerterrein voor hen, die naar Gods geboden wensen te leven, is veel groter dan we vaak denken.

Voorbarig

De grootste grief van Wendelaar in de Eerste Kamer was wel, dat de gemeente Amsterdam een dichtbundel van een zogeheten experimentele dichter bekroond heeft. Nauwkeuriger gezegd: dat Amsterdam een dichtbundel van Lucebert bekroond heeft.

Wij hebben al eens eerder betoogd, dat de Overheid niet tot kunstbeoordeling in staat is. Zij moet zich dus laten voorlichten. Maar dan spreekt het vanzelf, dat die voorlichtingsorganen met de grootste zorg samengesteld moeten worden; men moet bedenken, dat de kunst op vele fronten bloeien kan. Het gevaar, dat er groepjesvorming plaatsgrijpt in jury's is niet denkbeeldig. Op de markt zijn de grootste schreeuwers toonaangevend; ze zijn echter lang niet altijd de bekwaamste kooplieden en hun waar heeft niet altijd de kwaliteit, die men op grond van de aanprijzingen zou mogen verwachten.

Op het gebied van de kunst wordt geëxperimenteerd. Men zoekt nieuwe uitdrukkingsvormen. In wezen is elke kunstdaad en elk pogen daartoe een experiment voor de kunstenaar. Elke kunstbeoefening is een waagstuk. Wanneer zó geëxperimenteerd wordt, kan dat ongetwijfeld zijn nut hebben. Er kan een nieuwe of vernieuwde kunstvorm ontstaan. De periode van de nieuwe zakelijkheid, die vóór de oorlog opgeld deed, is niet blijvend geweest. Ze was van voorbijgaande aard, maar de hedendaagse kunst is bijna niet denkbaar, zonder die voorbije periode. De nieuwe zakelijkheid, die in sommige opzichten extreem was, blijkt een loutering geweest te zijn.

Maar de gemeente Amsterdam heeft met de bekroning van Luceberts bundel de belangrijke maatstaf van het „wel-luidende, het edele, het schone, het goede, het rechtvaardige, het reine, het deugdzaam” niet ernstig gehanteerd. Amsterdam is ook te voorbarig geweest. De experimentele dichtkunst is nog altijd in een embryonaal stadium. Zij zal organisch groeien, — of afster-

ven. Een officiële bekroning van een embryo is een voorbarigheid, die de verdere groei zal kunnen belemmeren. Het experiment in de dichtkunst zal voorspoedig in stilte moeten groeien. Het gevaar dat thans bestaat is, dat de experimentele dichtkunst van mening is „er te zijn.”

Tenslotte moet dit vaststaan: Indien een kunstwerk inderdaad lijk geeft van perversiteit, heeft de overheid zich te onthouden van aanmoedigende schouderklaps in de vorm van bekroningen en aankopen. De overheid heeft een roeping ten aanzien van de kunstuitingen van een volk, maar niet minder heeft zij te waken voor de goede zeden en de moraal. De christelijke levensvorm moet ze laten prevaleren.

Amsterdam was met Lucebert te voorbarig. Wendelaar trok ten strijde tegen perversiteit. Maar hij heeft zich verkeken op de experimentele poëzie in 't algemeen. Hij vergat, dat alle kunst een waagstuk, een experimenteren is. Gebeurt dat experimenteren uit een innerlijke dwang, dan zal dit ernst en diepte geven aan het uiteindelijke werkstuk, onverschillig of dit een schilderij, een muziekstuk of een gedicht is.

Wendelaar heeft Lucebert afgevezen. Wij doen dat ook; en wel om de levensbeschouwelijke tendentie die in zijn poëzie geopenbaard wordt. Maar Wendelaar heeft zowel Bertus Zwaandijk als de experimentele poëzie willen uitbannen. Daarmee meende hij de kunst een dienst te bewijzen. In werkelijkheid trachtte hij haar een belangrijk privilege te ontnemen.

EEN UITKOMST VOOR MAAGLIJDERS

Maaglijders, U kunt weer alles gaan eten. De echte C-R MAAGTABLETTEN zijn weer in Nederland verkrijgbaar.

C-R MAAGTABLETTEN

geven direct verlichting en zijn pijnstillend.

De echte Amerikaanse C-R Maagtabletten zijn die lichtgele tabletten. Alleen verkrijgbaar bij:

LOUIS RIETBERGEN

NIEUWE BINNENWEG 400 - ROTTERDAM

Vraagt inlichtingen zonder enige verplichting.

DE DEUR UIT... DIE WAS

Als U alles rekent is Reijmerink beter en voordeliger!
REIJMERINK wast goed goed goed!
en is op de duur heus voordeliger!

Reijmerink - 's-Graveland

Tel. K 2950 - 3862

Ik adviseer U:

MEDICINALE Salvitine

Een rijk vitaminen- en mineralenmengsel, dat het dagelijkse diët juist op de zwakste punten aanvult

Indien niet verkrijgbaar bij Uw apotheker of drogist vrage men bij:

BOGENA N.V.
VEERLAAN 17-23
ROTTERDAM (Z.)

GARANTIE: Constateert U na een dagelijks gebruik van gedurende 3 achtereenvolgende maanden geen enkele verbetering, dan vergoeden wij U, alleen op grond van Uw persoonlijke verklaring, en bij inlevering van 2 ledige flesjes, de totale aankoopsprijs.

Voor de VUIST SPREKEN

Of dat is aan te leren? Vraag per briefkaart gratis brochure over de schriftelijke cursus „Vrij Spreken” aan het I.T.P., voorheen Dalmeijer's cursussen, Ad. NG. 156, Koninginneweg 182, Amsterdam Z. 44-jarige ervaring. Erkend door de Inspectie van het Schriftelijk Onderwijs.

Rijwielen direct v. fabriek

f 50.— goedkoper. Eerste klas materiaal en langdurige garantie. Gedurende de wintermaanden op onze reeds zeer laag gestelde prijzen een extra korting: okt. f 12.50, nov. f 14.—, dec. f 14.—, jan. f 13.— en febr. f 12.50. Doe als zo velen profiteer van dit voordeel. Vraag gratis prijscurant met kortingsbonnen. SIMBA RIJWIELFABRIEK, Naaldwijkseweg 26, 's-Gravenzande. Tel. K 1748—673.

Artsen en specialisten

VAN NAAM hebben kruidenmengsels samengesteld tegen aambeien, astma, bedwaken, bloedarmoede en zenuwzwakte, blaascatarre, bronchitis, congestie, galsteenstuwung blaasontsteking en alle

ANDERE CHRON. ZIEKTEN

welke wij u leveren à f 3.95 per pak voor 1 maand. Gegar. onschad., pracht resultaten ook in schijnbaar hopeloze gevallen. Broch. en inl. gratis. KRUIDENHUIS „FLORA”, Westersingel 40, Groningen.

BUREAU VOOR VASTE GOEDEREN

P. Kraaijeveld

Beëdigd Taxateur
Bloemsr. 13, UTRECHT
Kopen en verkopen van huizen, etc. Woningen te koop gevr. voor geldbelegging. Ook worden door ons alle inlichtingen verstrekt omtrent nieuw te bouwen woonhuizen. ALLE VERZEKERINGEN

KOOPT BIJ DE ADVERTEERDERS

Tuinbezitters - Plantenliefhebbers

Het is de hoogste tijd dat U nu uw bloembollen bestelt, die voor de winter in de grond moeten. Wij bieden U aan een uitzonderlijke fraaie collectie tegen een zeer voordelige prijs.

COLLECTIE a

12 Darwintulpen in fraaie kleuren, gemengd; rood, paars, geel, wit.

12 Vroege Tulpen gemengd; geel, wit, rood, abrikooskleurig.

10 Trompetnarcissen

in diverse kleuren; wit met rood, geel, geel met rood, geel met oranje.

10 Trosnarcissen

gemengd; wit met rood, wit geel, wit met oranje, creme met rood.

25 Crocussen in vijf soorten en kleuren.

12 Blauwe Druifjes

25 Hyacinten

in verschillende kleuren, gemengd.

Alles in prima exportkwaliteit. Prijs f 8.50

Wilt U één bepaalde kleur, dan gelieve U de niet gewenste kleuren op te geven.

COLLECTIE b

Sortiment en kwaliteit als collectie a, doch van ieder soort de dubbele aantallen. Prijs f 16,—

Voorlichting hoe te planten bij iedere zending aanwezig.

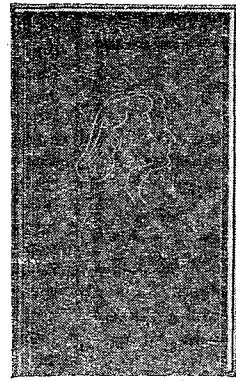
Vracht en emballage zijn in de prijs begrepen. Wij leveren uitsluitend onder rembours; is het pakket echter niet naar uw genoegen, zend het ons binnen 5 dagen ongefrankeerd terug en U ontvangt onmiddellijk het door U betaalde bedrag retour. Kijk niet de hele winter in een kale tuin. Zet er enkele groenblijvende planten in:

4 Divergenconiferen in 4 soorten voor f 4.—
3 laaggroeiende bladhoudende heesters in 3 soorten f 3.50
1 Vuurdoorn (Pyraeantha) muurbeplanting f 2.50

Wij leveren verder alle planten die U voor uw tuin nodig hebt, vraagt prijs. Leveringscondities als boven, alleen vrachtkosten voor de ontvanger.

Plantenverkoopcentrale Boskoop

LIED DER LIEFDE

is een beknopte uitgave van het standaardwerk „Huwelijksboek”. Het werd geschreven door Ds. Th. Delleman met medewerking van een vrouwenarts. De inhoud van dit boek spreekt voor zichzelf en geeft tevens een antwoord bij het licht der Schrift over de geoorlooftheid der geboorteregeling.

De volksuitgave kost

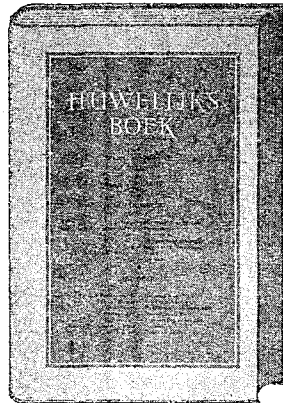
f 1.98

terwijl de prijs van de luxe uitgave f 3.90 is.

DE INHOUD IS ALS VOLGT:

I. Liefde en liefde. - II. Het geheim van een gelukkig huwelijk. - III. Het seksuele in de huwelijksgemeenschap. - IV. De wording van een mens. - V. Het gezin. - VI. Huwelijk en kinderen krijgen. - VII. Het kinderloze huwelijk. - VIII. Van bruiloft tot bruiloft.

HUWELIJKSBOEK

De redactie werd gevormd door Ds. Th. Delleman en Dr. A. Hijmans.

Geeft u een juist overzicht van de vragen, welke behandeld worden: Het huwelijk in de Bijbel door Th. Delleman. De eerste tijd door Mevr. Dr. A. J. de Leeuw-Aalbers. De eerste tijd door Dr. J. C. Roose. De geslachtsgemeenschap door H. Knol, arts. Huwelijks- en karaktervorming door Dr. Joh. van der Spek, Trouw door Mevr. Dr. F. T. Diemer-Lindeboom. De avond door Prof. Dr. M. J. A. de Vrijer.

Het gezin in de Bijbel, door Prof. Dr. Brillenburg Wurth. Wording van het gezin door Dr. Delleman. Onvruchtbaarheid door C. Kwikkel, vrouwenarts. Zwangerschap en bevalling, door H. Knol, arts. De zuigeling, door P. G. Oosterhof, kinderarts en H. Knol, arts. Ouders en Peuter, door P. W. J. Steinz.

Gebonden f 9.80

welke in maandelijksse termijnen voldaan kan worden. In de boekhandel verkrijgbaar.

BON

Gelieve te zenden rechtstreeks * via de boekhandel:

..... ex. Lied der liefde. Luxe uitgave *) f 3.90. Volksuitgave *) f 1.98.

..... ex. Standaard Huwelijksboek.

Betaling inéens *); in vier maandelijksse termijnen *).

Naam

Adres

Plaats

*): Doorhalen wat niet verlangd wordt.

Uitg. De Graafschap, Aalten

HOTEL-PENSION „DREYEROORD“
Telefoon 3169 - OOSTERBEEK

Pedalion Organ Cy.
De studerende organist die door eigen nauwgezette studie technische moeilijkheden wil overwinnen, stelt zich met een eenvoudig huissorgel niet meer tevreden. Voor de beoefening van het pedaalspel is het moderne twee klaviers PEDALION een onmisbaar instrument.
Vraagt catalogus en condities aan bij
Fa R. van den Burg
AMERSFOORT
Arnh. straat 8 - Telefoon 3877

BONGERS WAGENINGEN
Verhuizingen Verpakkingen - Meubelopslag
Intern autotransp. Zweden, Zwitserland, enz.
Telefoon 2725 - Law. Allée 88

HOUTHANDEL
K. J. Bos & Zoon
ROTTERDAM - HOUTLAAN 19
TELEFOON 113860

Fa. Gebr. de Waard
Crabethstraat 14
Telefoon 2569-2248
GOUDA
Aannemer van
SLOOP-, SCHOOR- en GRONDWERKEN
Handel in BOUWMATERIALEN en METALEN

TOESLAGSTOFFEN voor Lichtbeton
GRONDSTOFFEN voor de Steen- en Keramische Industrie
WEGENBOUWMATERIALEN
G. Vogler & Co. C.V.
Mauritsweg 49 - ROTTERDAM
tel. K 1800-27878

Uw adres voor:
DIRECTIEKETEN
BARAKKEN
SCHOLEN
ZOMERHUISJES
enz. enz.
Fa Gebr. Timmer
Houtbouw - Giessendam - Telefoon 62

VAN LEEUWEN BUIZEN
ZWIJNDRECHT

SCHEEPSBOUWERVEN
A. VUYK & ZONEN
CAPELLE AAN DE IJSSEL
Nieuwbouw en reparatie
Telefoon Rotterdam 113333 (K 1800)

A. van der Werff
Scheepsbouw en Bergingsbedrijf
Verhuur dekschuiten en motordekschuiten
DOESBURG TELEFOON 275

Voor advertenties
genieve men zich uitsluitend wenden tot de
advertentie-administratie
Kon. Wilhelminalaan 34
LEIDSCHENDAM

UIT PIJS EN PERIODIEK

Politiek zakelijk, maar

Afbraak

In het Gereformeerd Weekblad schreef prof. dr. Herm. Ridderbos o.m.:

„Nu is het onbillijk en ook onreëel om de doorbraak, als theologisch-filosofisch verschijnsel, heel de schuld te geven van de grote teruggang van de protestants-christelijke partijen en van het verlies aan Calvinistisch geestes-merk in ons volk. Honderdduizend stemmen verliest men niet in de sector waar de doorbraak als theologisch-filosofisch beginsel bewust wordt aanvaard. Er zijn andere, minder ideële oorzaken, die hier een rol hebben gespeeld en die zonder theologische omwegen de weg tot de massa hebben gevonden. Men kan zelfs zeggen, dat de verkiezings-overwinning de doorbraak als „levensbeschouwelijk“ beginsel boven het hoofd groeit. Want wat voor haar een principieel inzicht is — verzet tegen christelijke organisatie als zodanig —, is het voor de grote massa, die is doorgebroken helemaal niet. Voor deze is het „principe“ hier juist niet belangrijk meer. Voor haar is de politiek van vandaag een volkomen seculaire aangelegenheid geworden, anders dan het voor de theologische doorbraak is. Toch is er ook een nauw verband tussen beide. Want de doorbraak in haar principiële gedaante heeft alles gedaan wat in haar vermogen was om het oude huis, waarin men gemeenschappelijk eens woonde, in diskrediet te brengen; zij heeft ook alles gedaan wat haar mogelijk was om het verband tussen religie en politieke organisatie zo relatief mogelijk te maken. In zoverre kan zij de thans zonder theologie doorbrekende duizendtallen zonder twijfel mede op haar credit schrijven. Of zij zich daarbij innerlijk op de borst zal slaan? Of zij, bij het gezicht van de velen, die mede onder haar invloed de christelijke gelederen om volstrekt seculaire en a-principiële redenen verlaten, nooit een het gevoel zal hebben, dat men zich ook „tot-siegen“ kan en dat het toch niet enkel voordeel kan zijn wanneer men in Nederland — evenals elders — het verband tussen religie en politiek bij de massa al meer ziet verdwijnen? Wij weten het niet. Wij staan slechts voor het feit, dat het Nederlandse protestantisme én principieel én volkomen ónprincipieel bezig is af te breken wat door Groen van Prinsterer, Kuyper, Lohman en Talma organisatorisch is opgebouwd.

Dit feit nu gaat niet alleen de A.R. partij aan, maar dient al degenen, die voor het Calvinistisch geestesmerk van het Nederlandse Protestantisme nog iets in hun binnenste voelen kloppen, ter harte te gaan. En dat is dan ook de zaak, waar het in heel de bezinning over deze verkiezingsuitslag, naar mijn overtuiging ten diepste om gaat.”

Noodkabinet

De Volkskrant, handelend over het debat over de regeringsverklaring, merkte o.m. op:

„Wat dieper liggende factoren betreft, werd terecht van K.V.P.- en A.R.-kant op-

gemerkt, dat bij deze formatie de verschillen in maatschappijvisie vooral op het stuk van de bezitsvorming botsten. Ook het levensbeschouwelijke krijgt opnieuw sterker de aandacht door de behoefte van socialisten en liberalen om elkaar op het vrijzinnige vlak te vinden, waar een beter beleefde verwantschap tussen christelijk gefungeerde partijen als K.V.P. en A.R. tegenover staat.
A's nu toch een nieuw kabinet gevormd wordt, bestaande uit figuren, die hun uitgangspunt hebben in P.v.d.A., P.V.P., A.R. en C.H., dan is de vraag of een dergelijke combinatie zich een „noodkabinet“ laat noemen. Een „zakenkabinet“ is, politiek gesproken, de uiterste vorm van nood. Die mogelijkheid kan dus zeker buiten beschouwing blijven. Een kabinet zonder K.V.P. zou betekenen geen ruimte voor eigen invloed en idealen. Blijft over een christelijk kabinet, dat een uiterst smalle werkbasis zou hebben en waarbij A.R. en C.H. en vanuit hun eigen partijen én vanuit de socialistische „doorbraak“ voortdurend achtervolgd zouden worden met de „vrees voor Rome“. Zoals het nu ligt zijn de belangen waar het de christelijke partijen om gaat beter gediend met

vooral principieel

een niet te nauwe binding, hetgeen samenwerking niet uitsluit. Bij de formatie hebben K.V.P. en A.R. dat bevestigd. Daarnaast hebben wij van onze kant nooit moeite gehad uit te spreken, dat de P.v.d.A. bij een vooruitstrevend beleid hoort.

Voor ons gevoel zou men slechts van een „noodkabinet“ kunnen spreken in zover de noodzaak om elkaar te vinden krachten in één kabinet tezamen heeft geperst, die hun verschillen onmiskenbaar en wat maatschappijvisie en wat levensbeschouwelijke basis betreft, scherper in het oog houden. Met die noodzaak kunnen het landsbelang en een vooruitstrevend beleid echter wezenlijk gediend zijn. Dit kabinet heeft, zo bezien, de taak en de kans om van de nood een deugd te maken.”

Zonder geld

In Elseviers Weekblad lezen we onder bovenstaande titel:

„Op het allerbelangrijkste punt schiet de verklaring-Drees tekort. De regering verklaart niet, dat haar beleid gericht zal zijn op drastische bezuinigingen, zij zegt

niet, dat zij zal trachten de uitgaven der overheid sterk en snel te verminderen en zij belooft niet een beleid te gaan voeren, dat gericht is op meer efficiency in de staats-huishouding.

Integendeel: alsof er geen wolkje aan de hemel was, toert zij het volk een lange reeks van fraaie zaken voor die, zo zij ooit verwezenlijkt werden, talloze miljoenen zouden kosten.

Kennelijk zit de schrik van vier maanden modderen aan de formatie dit kabinet nog in de benen. Kennelijk durft het nog niet goed met de waarheid voor de dag komen. Want men kan niet aannemen, dat dit ministerie onwillens zou zijn om metterdaad te doen, wat 's lands toestand zo dringend vereist.

Het moet wel weten, dat het beleid één strak richtsnoer zal moeten volgen: sterke, hier en daar drastische beperking van de uitgaven der overheid; inkrimping der landsuitgaven over de gehele linie; insnoering van het gebied der ambtelijke bemoeiingen, zomede modernisering van het apparaat der overheid.

De tijd moet komen, dat de regering dit alles durft te doen. Op het ogenblik durft zij het nog niet eens te zeggen.....”

EN ONS COMMENTAAR

Christelijk-nationaal en sociaal

Niemand schijnt een „zakenkabinet“ te begeren. Waarom eigenlijk niet? Als het in de politiek vrijwel uitsluitend gaat om het zakelijke, zoals van de zijde van de Partij van de Arbeid en vooral dan van de „doorbraak“-lieden, herhaaldelijk werd beweerd, dan zouden we toch eigenlijk blij moeten zijn met een zakenkabinet.

Maar ook in socialistische kring weet men maar al te goed, dat bij zeer vele zaken, die in het parlement aan de orde komen, de beginselen, waarvan men uitgaat, een belangrijk woord meespreken. Dat is in het debat over de regeringsverklaring ook wel gebleken. En het zal telkens weer blijken in de periode, die we thans zijn ingegaan.

Tegen de theorie van de zakelijkheid van de politiek (niet van de zakelijkheid in de politiek) zullen we ons dan hebben te verzetten. En aan het Nederlandse volk zal duidelijk gemaakt moeten worden, dat een echt Christelijk-nationaal en sociale politiek land en volk het meest tot zegen zal zijn. We zullen onze beginselen moeten uitdragen en daarbij tegelijkertijd laten zien, dat deze van grote, vaak beslissende, betekenis zijn voor de oplossing van allerlei sociale, economische en financiële vraagstukken. Daarmede moeten we dan niet wachten tot de verkiezingen van 1960 voor de deur staan. Van vandaag af, dienen we ons volk voor te lichten.

En dan zal men aan ons moeten zien, dat we niet slechts spreken over, maar ook leven uit onze beginselen. De prediking moet, naar het woord van Groen van Prinsterer, ook daad zijn!

Een mooie vergadering van het Partij-Convent stemt tot dankbaarheid, maar moet vooral tot aanpakken dringen.

AMSTLEVEN levensverzekering

Waarheen leidt BEN GOERION de staat Israël?

DE gebeurtenissen in de wereld volgen elkaar zo snel op, dat het moeilijk is, er gelijke tred mee te houden. De inkt van de dagbladen, waarin „het laatste nieuws” is opgenomen, is nauwelijks droog, of er hebben zich reeds weer nieuwe ontwikkelingen voorgedaan, die vaak dat laatste nieuws, geheel of ten dele, achterhaald hebben. Zo gaat het wellicht ook nu. Op het ogenblik, dat we dit schrijven, is „het laatste nieuws”, dat Israëliische troepen Egyptisch grondgebied hebben betreden in een actie, die te groot voor een vergeldingsaanval en te klein voor een oorlog wordt bestempeld. En met aangestige spanning in het hart vraagt menigen zich af, waartoe dit alles tenslotte zal leiden.

IN deze rubriek vragen wij uw speciale aandacht voor de man, die de grootste verantwoordelijkheid draagt voor de aanval, die Israëliische troepen op Egyptisch grondgebied hebben ondernomen. Wij bedoelen de Israëliische premier David Ben Goerion (Zoon van een leeuw).

Hij werd ruim 70 jaar geleden in een Pools dorpje geboren. David was de enige jongen in het gezin Grun (de werkelijke familienaam), dat elf kinderen rijk was. Toen hij 15 jaar was ging de familie Grun naar Palestina, dat toen nog in handen van de Turken was. David ging rechten studeren aan de universiteit van Istanboel en ging zich met politieke kwesties inlaten. Na zijn studietijd richtte hij een arbeidersbeweging op en organiseerde hij een Joods legioen. Dit leidde er toe,

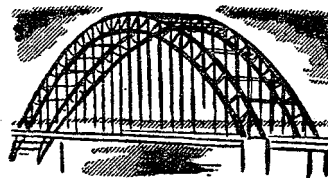
dat hij door de Turken werd uitgewezen. Via de Ver. Staten en Canada kwam hij als korporaal van een Joods bataljon in het Britse leger weer in Palestina terecht.

VAN 1921 tot 1935 was Ben Goerion secretaris-generaal van de Joodse vakbeweging in Palestina en in die periode werd hij ook lid van het Uitvoerende comité van het Joodse agentschap en van de Zionistische wereldorganisatie. Van 1935 tot 1948, het jaar, waarin de joodse staat werd gevestigd, was hij voorzitter van het joodse agentschap in Palestina. In 1944 werd hij ook voorzitter van de Zionistische wereldorganisatie. En ondertussen bereidde hij in het door de Engelsen bezette Palestina de stichting van een joodse staat voor.

Hier zien we dus, dat Ben Goerion met recht de bouwver van het Joodse nationale tehuis wordt genoemd, ook al mag het vele en zeer belangrijke werk, dat door mannen als Chaim Weizmann werd verricht, geenszins worden gebagatelliseerd.

Toen de Britten zich uit Palestina terugtrokken, riep Ben Goerion de staat Israël uit: hij werd minister-president en minister van defensie. En onder zijn doortastende leiding werd de Arabische legioenen een grote nederlaag toegebracht.

PAS in mei 1951 verliet Ben Goerion zijn staat om in Amerika een lening te gaan sluiten. En in 1953 besloot hij (voor de buitenwereld vrij onverwacht) het politieke leven vaarwel te zeggen en rustig op zijn boerderij te gaan leven. Waarschijnlijk heeft hij echter nooit werkelijk het plan gehad, zich niet meer met de leiding van de staat Israël in te laten en heeft hij de welverdiende rust gebruikt om in zijn zeer uitgebreide bibliotheek nieuwe energie op te doen. En het moet meer dan eens zijn voorgekomen, dat hij achter de schermen een zeer grote in-

HET ANDERE GEZICHT

vervolgverhaal
door J.W. Ooms

„Dat komt wel,” bromde Lijnegang. „Als jullie als raadsleden toestaan dat er een fabriek komt, brengen jullie het eerste schaap over de brug. Dan komen er meer. Over tien jaar zien we hier niets anders meer dan schoorsteenpijpen en roetwolken.”

„Jij maakt je ongerust over de toekomst, vader. Geloof me, deze streek blijft landelijk van karakter.”

„Je kunt me nog meer vertellen. Ik zeg je, dat jullie spelen met vuur. Fabrieken brengen een andere geest — begrijp je nog steeds niet, dat het een verkéerde geest zal zijn?”

„Je moet vooral niet menen, dat wij — dus de landbouwbevolking — een soort engelen zijn. De verkeerde geest leeft in ons allemaal, vader. Het gaat er maar om, in hoeverre wij in de veranderde wereld onze plicht vervullen als christenen.”

Teleurgesteld ging de oude Lijnegang heen.

Een paar weken later hoorde hij, dat een stuk weiland bij de Dorpsstraat, dat toebehoorde aan een nog jonge boer, overgegaan was in handen van de gemeente. Die boer, Wendel Romein, had onderhandeld met het gemeentebestuur en tenslotte het land verkocht. Er zouden woningwoningen op gebouwd worden.

Lijnegang begreep niet, dat Romein afstand van dat land gedaan had. Natuurlijk, er was woningnood en er moesten huizen gebouwd worden. Maar moest daarvoor goed weiland geofferd worden? Hij achtte dat een schande!

Op een houtverkoop sprak hij er Wendel Romein over aan.

„Ik weet nog, dat jouw grootvader dat weiland erfde van een oom. Volgens de polderboeken is het al honderdvijftig jaar in jouw familie geweest. Heb jij er vrede mee, dat land verkocht te hebben?”

Romein haalde de schouders op.

„Wat moest ik anders? Ik had kunnen zeggen: Neen! Nooit!..... Maar dan zou het een ontegeningsgeschiedenis geworden zijn. Daar zijn de mensen, die naar een huis zitten te snakken, niet mee gediend. 't Is tenslotte een kwestie van algemeen belang.”

„Daar had je 't weer, dat geschermd met het algemeen belang. „Het algemeen belang eist, dat weiland ongerept voor de landbouw bewaard blijft,” zei Lijnegang vinnig.

„Jawel, dat is in 't algemeen genomen volkomen waar. Maar zijn wij in staat om het algemeen belang te overzien? Er is een bittere woningnood, dat weten we. 't Is onze plicht om er aan mee te helpen, die nood op te lossen.”

Lijnegang schudde ontevreden het hoofd.

„Praat er eens over met je zoon, met Willem,” zei Romein daarop. „Willem ziet die dingen helderder dan ik. Je bent de laatste maanden dikwijls absent geweest op vergaderingen van onze kiesvereniging. Als je trouw zou zijn opgekomen, had je zelf kunnen horen, hoeveel studie Willem van deze zaken gemaakt heeft. Een heleboel mensen stonden er verstand van.”

„Ik heb Willem niet nodig, ik ben zelf mans genoeg,” antwoordde Lijnegang vergramd.

„Maar je zoon heeft zulk soort aangelegenheden uitstekend overwogen, die eer zal iedereen hem moeten geven. Hij zit nu in de gemeenteraad en ik geloof, dat we goed af zijn.”

Verbitterd wendde Lijnegang zich van Romein af. Hij trachtte te luisteren naar de grappen, die de afslager bij de houtverkoop ten beste gaf. Maar zijn gedachten vertoefden telkens elders. Lijnegang begreep opnieuw, dat hij zich niet kon vinden in de grote veranderingen, die zich op allerlei terreinen van 't leven voordeden.

— Ik zit vast aan deze streek, te vast aan hetgeen wat hier vroeger allemaal onveranderlijk scheen, dacht hij. — Mijn vader en grootvader hebben het gemakkelijker gehad op dit punt, zij hebben niet te maken gehad met allerlei nieuwigheden..... Ofschoon dat toch eigenlijk niet waar was. Was er in hun tijd ook niet veel veranderd? De veranderingen waren misschien minder snel gekomen toen, maar overigens hadden ze toch ook wel terdege met veel nieuwe dingen kennis gemaakt in hun leven.

Er kwam weer schuldbesef in Lijnegang op. Hij was te aards in al zijn denken en handelen en hij vergat te vaak zijn eigenlijke levensbestemming, die diepere zin van zijn leven.

Wat ik vóór alles nodig heb, is de genade om afstand te kunnen doen van dat wat geweest is, overlegde hij.

Maar dat was zo moeilijk-

XVI

De bouw van de brug scheen een monnikenwerk te zijn, maar men stond verwonderd over het snelle tempo, waarin de overspanningen werden aangebracht. Elke keer als Roelie met het weekend naar huis kwam, viel het haar op, dat het grote werk weer belangrijk gevorderd was.

De brug begon reeds de voltooiing te naderen. De machtige opritten, aansluitend op een nieuwe provinciale weg, schenen te groot en te monumentaal voor de streek, waarin de dorpen sober en knus verborgen lagen.

De veerpont ging in onverstoorbare regelmaat van de ene oever naar de andere; maar de dag was niet meer zo ver verwijderd, dat de veerbel niet meer zou luiden en dat de pont zou worden weggesleept naar een scheepssloperij.

De oude Lijnegang trachtte te berusten in het andere gezicht, dat zijn dorp en zijn streek begonnen aan te nemen. Dat kostte hem evenwel veel strijd. Hij kon met geen mogelijkheid het intieme en besloten dorpsleven van vroeger vergeten. En de letterbomen, die als eerste slachtoffers van de brug omgehakt waren, bleven onvergetelijk op zijn ogenprint staan — en altijd opnieuw kwam zodoende het verzet tegen

de vaste oververbinding weer in hem op.

Lijnegang voelde zich oud worden. Hij kon de jonge Melchior al niet meer bijhouden bij het werk op het land of op de grote bietenakker.

Ofschoon hij dat niet uitsprak, moest hij toch toegeven, dat zijn jongste jongen een flinke werkezel was met veel doorzicht in het boerenbedrijf. In dit opzicht leek de jonge Melchior veel op Willem, die ook zo voortreffelijk zijn bedrijf leidde. Lijnegang dacht er vaak aan, te gaan rentenieren en de jonge Melchior het bedrijf geheel in handen te geven. Was Paula een boeredochter, dan zou hij er bij zijn jongen op aangedrongen hebben, niet te lang te blijven lopen alvorens ze zouden trouwen. Maar nú was het anders.

Natuurlijk had de jonge Melchior andere ideeën omtrent het bedrijf. Hij was een voorstander van elektrisch melken; niet omdat dit beter zou zijn voor de dieren of voor de kwaliteit van de melk, maar omdat zodoende het arbeiderstekort niet zo nijpend meer zou zijn.

Ja, die ideeën van de jonge Melchior..... Paula Santemeijer kwam nu dikwijls op de Lindenburg. Lijnegang raakte al een beetje aan het vreemde gezicht in de familiekring gewend. Het was al niet zo vreemd meer..... Hij begreep de keus van zijn jongen niet, doch hij moest erkennen, dat Paula geen nuffig deerntje was. Ze had met alle geweld melken willen leren. Het kwam voor, dat zij, de ingenieursdochter, in een blauwe overall van Melchior onder een koe zat. Lijnegang had het daar niet zo bijster erg op, maar hij had toch wel geconstateerd, dat zij er spoedig de slag van te pakken had. Zij melkte de dieren ook goed uit. De leste drop is de boterknop, was zijn stelregel. Paula bleek daar rekening mee te houden: de koeien, die door haar gemolken waren, behoeften niet nagamolken te worden.

Zij was zo gewoontjes in alles, zij had in 't geheel geen stadse fratsen in de omgang. Lijnegang dacht weleens: — 't Is zonde en jammer, dat zij niet van hier geboortig is, dat zij geen boeredochter is. Er zou werkelijk een degelijke boerin uit haar kunnen groeien.....

Maar één vreemde stadse manier had hem danig tegengestaan. De jonge Melchior was er op gesteld, dat wederzijdse ouders kennis met elkaar zouden maken. Dat had Paula hem natuurlijk ingefluisterd, daar was Lijnegang van overtuigd. Lijnegang had het proberen af te wimpelen, maar Melchior was er op blijven doorborduren.

Lijnegang voelde er niets voor. Hij zag de ingenieur liever niet dan wel. Bovendien wilde hij zich niet ophouden met zulke uitheemse manieren. Ze zouden warempel langzamerhand nog gaan denken, dat hij er mee ingenomen was dat de jonge Melchior verkering had met de ingenieursdochter!.....

Toen de jonge Melchior hem er weer eens over aan 't hoofd zanikte, zei Lijnegang kort en bondig:

„Geen denken aan. Voor zulke stadse manieren zal ik mij nooit laten vinden. Toen de meid van de schoolmeester verkering kreeg met het nuchtere notarisklerkje, hebben de ouwelui over en weer mekaar ook opgezocht. De meester wilde dus ook de stadse manieren hanteren. Dat moet hij weten; maar wij zijn boeremensen en wij doen er niet aan mee.”

„Maar het is toch heel gewoon als moeder en u met Paula haar vader kennismaken?”

„Dat is hier nooit gewoonte geweest. Allemaal poaha en kouwe drukte van stadslui.”

„Maar luister nou eens, vader.....”

„Zwijg er maar over. Je weet nu, hoe ik er over denk. En ik stap niet van mijn opvatting af. Ik wil mezelf blijven.”

De jonge Melchior begreep, dat hij bij zijn vader op dit punt niets bereiken zou. Een dag later sprak hij er met zijn moeder over.

„Ach, Melchior, wil me dát alsjeblift niet aandoen,” smeekte zij. „Wat zou ik tegen zo'n ontaard deftige ingenieur moeten zeggen? 'k Zou met een mond vol tanden zitten. Ik ben maar een eenvoudige boerevrouw en ik ben gelukkig nooit met de grootheid in aanraking geweest.”

„Maar Paula haar vader is een heel gewone en vriendelijke man.”

„Hij is ingenieur. Noem jij dat gewoon? Als hij met motballen langs de huizen zo leuren, zou 't mij gemakkelijker vallen om met hem te praten. Maar zo'n barhoge geleerde man..... Nee, Melchior, dat moet je liever niet van me vragen.”

En toch gaf vrouw Lijnegang toe. Dat was, toen Paula haar vroeg, eens met haar vader kennis te willen maken. Eerst spartelde zij nog wel tegen, want zij zag er als een berg tegenop. Maar toen Paula zei, dat vader het tóch al zo eenzaam had sinds moeder gestorven was, had vrouw Lijnegang geen verweer meer.

„Goed dan,” stemde zijn toe. „Maar je moet je vader vooraf duidelijk zeggen, dat wij gewone mensen zijn en dat ik heel niet deftig praten kan. En van vreemde woorden heb ik geen verstand, Paula. En hij moet het voor lief nemen, dat ik m'n gewone zwarte popjesjurk aan doe, want ik ben niet gewend om hoogdeftig gekleed te gaan, dat weet je wel. Trouwens, mijn allerbeste jurk zit me te strak om de heupen en dat is niet netjes.”

„Maar natuurlijk! Vader is maar een heel gewone man, hoor! Hij is heus niet akelig deftig.”

(wordt vervolgd)

vloed liet gelden in partij- en staatszaken.

Even plotseling keerde Ben Goerion terug in de politiek. Dat was vorig jaar, toen de positie van Israël temidden van de Arabische wereld steeds moeilijker begon te worden. Dit ging niet zonder vrijving gepaard en korte tijd na de terugkeer van Ben Goerion nam minister-president Mosje Sjarett (ook een socialist) ontslag, omdat hij het niet eens was met de gedurfde politiek van zijn grijze partijgenoot. Sjarett bleef nog enige tijd minister van buitenlandse zaken. Deze trachtte in het Westen begrip te wekken voor de positie van Israël, die bijzonder moeilijk was geworden, nadat de

Sowjetunie besloten had, wapens en munitie aan de Arabische landen te leveren. Het machtsverwicht was verbroken en Sjarett wist, wat dat betekende.

DE Westelijke landen konden echter Sjarett niet helpen, omdat zij zich niet konden veroorloven, mee te doen aan een bewapeningswedloop in het Middenoosten en omdat zij vreesden, dat Israël's Ben Goerion, de leeuw, een verkeerd gebruik van de verkregen wapens zou maken. Dit beteke de, dat de gematigde Sjarett in Israël niet langer gehoor vond en dat de felle Ben Goerion het geheel voor het zeggen kreeg.

Waar toe dit geleid heeft, hebben de gebeurtenissen van de afgelopen maanden en in het bijzonder die van de afgelopen week, bewezen. Een aanval van de Arabische landen op Israël is langzamerhand schier onvermijdelijk geworden. En Ben Goerion wenst niet langer een afwachtende houding aan te nemen. Hij heeft absoluut geen vertrouwen meer in de Ver. Naties en ook niet in de garanties van de Westelijke mogendheden. Hij vertrouwt thans geheel op eigen kracht. Het zou niet voor het eerst zijn, dat dit vertrouwen op eigen kracht voor Israël noodlottig zou worden. Moge God het Israëliische volk en zijn leiders in deze gewichtige dagen nabij zijn...

De overheidspensioenen

OP 23 oktober j.l. sprak de minister-president deze wens uit, zodat verwacht mag worden, dat de Staten-Generaal zich beijveren zal om aan dit verzoek te voldoen. Deze drie wetsontwerpen zijn allereerst van betekenis voor het personeel in dienst van de overheid en de Nederlandse Spoorwegen, doch kunnen ook hun waarde bewijzen voor allen die op enigerlei wijze pensioen ontvangen of binnenkort verkrijgen. Uit dien hoofde is een kort artikel over dit onderwerp ook voor ons partij-orgaan van belang.

Het gaat over drie wetsontwerpen. 't Eerste (4283) dateert reeds van 13 maart j.l. in hande: t over beperking van de uitbetaling van een overheidspensioen bij gelijktijdige aanspraak op een pensioen krachtens de algemene ouderdomswet.

't Tweede en derde (4452) regelt de toeslag voor gepensioneerden en brengt wijziging in het stelsel van pensioenberekening in de pensioenwetten voor ambtenaren en spoorwegpersoneel.

OVER de denkbeelden in het eerste wetsontwerp neergelegd is in de beide Kamers der Staten-Generaal uitvoerig beraadslaagd toen de algemene ouderdomswet in behandeling was. Er was ernstige kritiek op de gedachte om op de pensioenen van het overheidspersoneel, die verkregen rechten waren, korting toe te passen. Dit te meer omdat de ambtenaren voor het overheidspensioen en voor de algemene voorziening moesten betalen.

De Staten-Generaal hebben het beginsel van aftrek aanvaard en ook de bonden van overheidspersoneel hebben het voorstel redelijk genoemd, echter met in achtneming van de critiek die zij op de voorstellen zelf hebben en waarvan zij verwachten dat in het overleg tussen het Kabinet en de Staten-Generaal aan deze critiek tegemoet gekomen zal worden.

Bij de behandeling van de algemene ouderdomswet in mei 1956 is een amendement-De Kort c.s. op art. 61 aanvaard, waarin werd uitgesproken dat indien de uitkering in mindering wordt gebracht op bestaande of toegezegde pensioenen deze niet meer dan 1½% vóór ieder pensioenjaar zou mogen bedragen. In het wetsontwerp no. 4283, ingediend vóór de behandeling van de algemene ouderdomswet is voorgesteld de aftrek 2% te doen zijn.

Een klemmende vraag is nu of de regering bereid zal zijn, gelet op het amendement-De Kort c.s. op art. 61, haar voorstel van 2% terug te brengen op 1½%. Dit zal betekenen dat de pensioenen voor de laagste salarissen van resp. f 3000,— en f 4000,— per jaar met het aandeel van de A.O.W. resp. 89.9% en 84.8% van het genoten salaris zal bedragen. Zoals het ontwerp thans luidt zijn de percentages 79.9 en 77.4. Voor de salarissen van vijf tot tienduizend gulden zal het percentage resp. lopen van 81.9 tot 75.9 (volgens het ontwerp zijn de percentages resp. 75.9 tot 72.9).

De teruggang van het inkomen als iemand gepensioneerd wordt op een salaris van drie à vierduizend gulden, is belangrijk en voor velen moeilijk te realiseren.

HET tweede wetsontwerp dat bedoelt de pensioenen aan het geldende bezoldigingspeil aan te passen heeft, over het algemeen genomen, instemming verworven en daarmede wordt een eind gemaakt aan de onhoudbare toestand dat de pensioenen regelmatig achter bleven bij de opwaartse tred van de salarissen.

In het wetsontwerp worden elf typen van rijksfuncties genoemd om aan te geven, hoe de salarisschalen daarvoor zijn en als maatstaf dienen om de sala-

De regering stelt prijs op zeer spoedige behandeling van de voorstellen inzake de overheidspensioenen.

risschalen voor de gepensioneerden te bepalen en het percentage vast te stellen van de toeslag. Op de pensioenen, berekend volgens de laatste pensioengrondslag, welke aan hen die vóór 1919 gepensioneerd werden zal 300% toeslag worden verleend. Voor deze grondslagen der pensioen in de daarop volgende jaren dalen de percentages. Bijv. in 1920 zal dit 150% zijn; in de jaren 1921-1923 77%; in de jaren 1924-1932 95%, dan lopen de percentages weer op, bijv. in de jaren 1935 tot 1940 tot 131%. Daarna lopen de percentages van 1941 tot 1956 terug van 131 tot 2%.

In dit verband komt de vraag om de hoek kijken of het mogelijk is voor het personeel van overheid en spoorwegen een regeling te treffen voor optrekking der pensioenen als het salarisspeil in de toekomst stijgt. Een regeling soortgelijk als in de algemene ouderdomswet neergelegd.

IN het derde wetsontwerp, nl. de wijziging van het stelsel van pensioenberekening, liggen enkele voetangels en klemmen. De wijziging van de pensioenwet nl. vaststelling van een uniform percentage van 1½ per dienstjaar tot een maximum van f 20.000 salaris per jaar betekent een belangrijke verbetering in de pensioenen der hogere ambtenaren.

Echter heeft de staatscommissie, die het probleem der pensioenen bestudeerde, voorgesteld om de pensioenen voor de salarissgrens beneden f 6000,— per

jaar te bepalen naar een percentage van 2. Dit advies heeft de regering niet gevolgd. De staatscommissie meende dat het pensioen voor hen die beneden f 6000,— per jaar verdienen, naar het percentage van 1½ berekend, te laag is, omdat de terugval van salaris op pensioen voor de laagstbezoldigden te groot was. Naar het oordeel der regering zal op deze wijze, omdat ook nog een deel van de A.O.W. wordt uitgekeerd, het verschil tussen salaris en pensioen te gering worden. Iemand die f 3000,— salaris verdiende zal dan uit beide „bronnen” een pensioen ontvangen van f 2697.60 of 89.9% van zijn loon.

De gewijzigde methode van berekening van het weduwnpensioen kan in meerdere gevallen leiden tot een verslechtering.

Bij het huidige systeem komt de diensttijd van de overleden ambtenaar niet in het geding, terwijl thans wordt voorgesteld het weduwnpensioen af te leiden van het ambtenaarspensioen dat genoten werd, dan wel genoten zou worden, ware die ambtenaar tot aan het 65e levensjaar in dienst der overheid gebleven (z.g. potentieel pensioen). Het weduwnpensioen zal ½ deel daarvan gaan uitmaken.

Een verslechtering zal het gaan betekenen voor de weduwen van de ambtenaren, die op late leeftijd in Overheidsdienst treden en dus weinig dienstjaren kunnen behalen.

Ook voor weduwnpensioenen van ambtenaren met een lage grondslag en een diensttijd van 40 jaar betekent dit een verslechtering. Een berekeningspercentage van 2 kan hier een oplossing bieden.

TEN SLOTTE zijn er nog twee zaken die straks in de Tweede Kamer wel ter sprake zullen komen, nl. het te verhalen deel der premie en het niet opnemen in de pensioen-grondslag van de toe te kennen premie-compensatie voor het pensioen der N.O.W.

Tot nu toe betaalt de ambtenaar 5½% van de eerste f 3000 voor weduwe- en wezenpensioen en 2% van zijn volle salaris voor zijn eigen pensioen. In het wetsontwerp wordt een uniform premieschaal van 7½% over de gehele wedde voorgesteld. Deze wijziging betekent dat de ambtenaren een belangrijk hogere premie zullen moeten betalen, hetgeen voor de laagst bezoldigden wel bezwaren zal opleveren. Voor de thans in dienst zijnde ambtenaren is echter een overgangsbepaling in het wetsontwerp opgenomen, waarbij de 5½% voor de eerste f 7000 tot 4% wordt teruggebracht, met een maximum van f 165 per jaar. Zij die na 1 januari a.s. in dienst treden zullen echter de 7½% over de gehele wedde moeten betalen.

Ten slotte is er de bepaling dat compensatie (in de vorm van salarisverhoging) zal worden gegeven voor de premie die voor de A.O.W. betaald moet worden. Het wetsvoorstel houdt tevens in dat deze salarisverhoging niet opgenomen zal worden in de pensioengrondslag. De regering staat nl. op het standpunt dat deze verhoging in feite niet als een salarisbestanddeel kan worden aangemerkt. Dit betekent dat de pensioengrondslag voor een ambtenaar die f 3000,— verdient niet verhoogd wordt tot f 3210,—, bij welk bedrag uitgegaan wordt van een premie van 7% voor de A.O.W. Handhaven van deze stelregel betekent voor deze ambtenaar dat zijn pensioen bij 40 dienstjaren niet f 2.242 per jaar zal bedragen, doch f 2.100,—. Voor een ambtenaar die f 5000,— verdient, worden deze cijfers dan f 3745,— en f 3500,—. Ook de weduwnpensioenen ondervinden daarvan de terugslag.

Het is begrijpelijk, dat niet slechts het overheids- en spoorwegpersoneel met spanning de beraadslaging in de Tweede Kamer zal volgen; maar dat ook anderen met belangstelling deze discussie zullen gadeslaan, omdat de richtlijnen die daardoor getrokken worden ook voor andere pensioentrekkingen van betekenis zullen zijn.

J. SCHIPPER

22 OKT.

Met een rustig gevoel ben ik de week begonnen, wetende, dat wij, u en ik, een kabinet hebben. Dan zie je de wereld toch weer heel anders.

Er zijn vele mensen op deze wijde wereld, die geen kabinet hebben, die misschien nooit een kabinet zullen krijgen. Om met mijn grootmoeder te spreken (als ik niet wilde eten): „denk aan die arme kindertjes in Rusland”. Nu zal ik niet zeggen: „er was geen beter kabinet te krijgen”, dat zal ik niet zeggen. Maar toch zie ik de toekomst lichter in, vooral aan het begin van de week.

En nu zal ik u eens iets vertellen. Ik verwacht op een goede dag, dat een of twee leden van dit kabinet zullen worden uitgenodigd naar Moskou te komen. Zo maar. Voor een officiële visite. In navolging van de Belgische ministers Van Acker en Spaak. Wie zal gaan, weet ik natuurlijk niet. Dat is een kwestie van het Kabinet en van kabinetskwesties weet ik niets.

23 OKT.

Niemand kan de kennismaking van het Kabinet met de Kamer van zo dichtbij gezien hebben als ik. Heerlijk in mijn leunstoel voor de televisie zittend, maakte ik alles mee van a tot z. Het duurde wel even voordat Dr. Drees met zijn verklaring kwam, maar er was intussen allerhand te doen. Een buurman — niet te verwarren met de, hier meer genoemde buurman, kwam even aanwippen tussen 1 en 2 uur, doch hij moest al vroeg weg. Ik heb hem intussen toch wat wegwijs kunnen maken in de Kamer, want de goede man wist er nu werkelijk niets van. Waarom de voorzitter een witte- en ds. Zandt een zwarte das droeg, vroeg hij o.a. Waarom de heer Bruins Slot op een zeker ogenblik achter de ministers-tafel stond, vroeg hij ook. Wie die mijnheer in jacquet was, die als maar microfoons overschakelde, wilde hij weten. Dat was namelijk de griffier van de Kamer.

Maar goed, ik gaf gaarne antwoord. Want de Kamer heeft nog altijd mijn hart, vooral als er zo iets hartelijks is als het aanbieden van een bijzondere bloemenhulde aan de eerste vrouwelijke minister van Nederland. Ik zag haar zitten naast minister Luns, die haar de nodige inlichtingen gaf omtrent de plaats van het kabinet in de Kamer, niet staatsrechtelijk, gewoon plaatselijk!

Mijn kinderen, die meeketen waren het meest geïmponeerd door heren in een soort rokkostuum met een prachtige plaque op hun jas. Zij waren zeer doende, maar deden dat op een zeer gedistingeerde manier. Zij waren overal waar zij op dat moment moesten wezen, maar zij gingen hun gang op een wijze, welke uitdrukte: „kalm aan, alles op zijn tijd.” Het waren de bodes. Ik heb mijn kroost duidelijk gemaakt, dat bodes een hoogst belangrijke functie bekleden in de Kamer. Dat zonder bodes het parlementaire leven in Nederland mank zou gaan.

24 OKT.

En nu de regeringsverklaring. Dat alles mij nu klaarder is geworden, kan ik niet zeggen. Maar ik had mijn verwachtingen ook niet hoog gesteld. Wat wil men? Het kabinet dat zich gepresenteerd heeft is nu direct niet van het ware wagenschot getimmerd, al mag men het materiaal ook weer geen waibomenhout noemen. Enfin, geantwoord heeft dr. Bruins Slot reeds, waarbij zich een reeks beelden ontrolden als Wolf en Lam en de Rubicon, waarbij geen woord Frans is. Ik heb ook uitvoerig gelezen wat andere fractieleiders over

25 OKT.

Vandaag heel iets anders dan parlementaire zaken. Omdat ik nog altijd droom eens buiten te kunnen wonen en er dan kippen op na te kunnen houden, die iedere dag minstens zes eieren leggen, ben ik en blijf ik geïnteresseerd in alles wat betrekking heeft op pluimvee. En zo greep ik gretig naar een verslag in mijn lijfblad met betrekking tot de opening van de nationale tentoonstelling „Ornithophilia” te Utrecht. Ik las, dat er op die tentoonstelling ook een groep nerveuze Peking-eenden aanwezig was, de slachteend, welke de basis van de eendenhouderij de laatste jaren aanzienlijk verbreedde. Daar heb je, dacht ik, de brede basis. Welke echter gelegd wordt door een nerveuze eend, een eend, die een slachteend is. Bij deze brede basis valt er dus een slachtoffer, dat — en dat is nogal begrijpelijk — ietwat nerveus is. Dan maar geen brede basis, overwoog ik. Als het zo moet gaan..... nee, ik woon nog niet buiten en ik hou nog geen kippen.

26 OKT.

Als ik het nu goed begrepen heb — en ik heb het uit mijn bloeiden lijfblad — zitten in het Kabinet zeer gewaardeerde en bekwaame geestesverwanten, doch dat wil niet zeggen: daar staat nu ONS kabinet. Het Kabinet staat alleen, de Kamer staat alleen. Niet dat zij beide vergeten

groepen zijn, maar zij zijn geen familie van elkaar. Nu zou men kunnen vragen, of Kabinet en Kamer met elkaar getrouwd zijn. Dat wil zeggen: geen familie van elkaar. (Ja, dat weten velen niet, dat man en vrouw in de huwelijke staat geen familie van elkaar zijn.)

Ik heb over deze vraag diep nagedacht en ik ben tot de conclusie gekomen, dat Kabinet en Kamer zelfs niet met elkaar gehuwd zijn. Zij zijn meer dan burens, meer dan goede kennissen, maar verder gaat de verhouding toch niet. Elk van de twee heeft zijn vrijheid. Noodkabinet-Drees staat tegenover Kamer als 1:1. Die cijfers kloppen natuurlijk niet, doch het geeft de koelheid van de verhouding aan.

Wij hebben daarmede wel degelijk rekening te houden. En ik doe dat dan ook.

Tenzij onze zeer gewaardeerde en bekwame geestesverwanten in het Kabinet mij schrijven: „Hooggeachte heer Groenkoper, wij zijn dit niet met u eens.....”

Dan zal ik verder zien.

27 OKT.

Niet naar het Partijconvent geweest. Niet uit onverschilligheid, maar ik was wettig verhinderd. Ik heb het uitvoerig verslag gelezen, waarom ik met dit slot van mijn dagboek tot maandag moest wachten. Maar dat mag van de hoofdredacteur.

Een kort zinnetje in het verslag heeft mij deugd gedaan, de passage waarin ik las, dat ONZE ministers niet in de lucht hangen.

Daarvoor ben ik dankbaar. Voor Mr. Algera, die qualitate qua met de luchtvaart te maken heeft, is dat in de lucht hanger, zo niet dagelijks dan toch gebruikelijk werk. Maar voor prof. Zijlstra niet.

Ook de woorden van Dr. Schouten deden mij goed.

Het waren wijze woorden van een man, die de zaken, welke hem zo ter harte gaan met datzelfde geruste hart aan jongeren overlaat.

William Groenkoper

Oplossing Kruiswoordpuzzel

1. Drees; 6. psalm; 12. af; 14. enz.; 16. proost; 18. via; 19. granaat; 22. Lea; 23. os; 25. al; 26. aa; 28. na; 29. schap; 31. Stikker; 34. ui; 35. o.l. (oosterlengte); 37. osm.; 38 en 39. K.N.M.I.; 40. beurs; 42. em; 43. dal; 45. w.w. (werke-loosheidswet); 47. dr.; 49. eer; 51. re; 52. aa; 53. oor; 56. rekstok; 60. beurs; 62. r.k.; 64. ba; 65. o.s.; 67. ei; 68. aal; 70. Lesseps; 73. aks; 74. gratie; 76. oom; 78. aa; 79. kopra; 80. anker.

1. Davos; 3. re; 4. eng; 5. Ezra; 7. Spaak; 8. art.; 9. l.o.; 10. mol; 11. staa; 13. fiscus; 15. n.n.; 17. sen; 20. als; 21. aai; 24. ja; 27. ee; 30. Himmeler; 32. Toronto; 33. Romme; 36. la; 37. Oud; 41. per; 44. ar; 45. wak; 46. wasbeer; 47. do; 48. Rob; 50. eureka; 54. ree; 55. trage; 57. es; 58. tas; 59. ko; 61. sisal; 63. kas; 66. spon; 69. lak; 70. lip; 71. si; 72. sok; 75. to; 77. me.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

OFFICIEEL WEEKBLAD VAN DE ANTI-REVOLUTIONAIRE PARTIJ

Afgrijzen en deernis

EEN kreet van afgrijzen ging zondag op in de wereld toen in de vroege morgenuren bekend werd, dat de Sovjet-Unie tegenover Hongarije, en daarmee tegenover de gehele wereld het masker van de glimlach had afgeworpen en daarachter de grijnslach van het verraad vertoonde.

Het brute en overmachtige geweld trad in werking tegen een klein volk, dat in een uiterst heldhaftige poging uiting had gegeven aan het verlangen om vrij te zijn en dat deze vrijheid na een jarenlange onderdrukking scheen te hebben heroverd.

De gehele vrije wereld had met ingehouden adem en stijgende bewondering de ontwikkeling der dingen in Hongarije gevolgd en was er getuige van hoe ook na een zeer langdurige en stelselmatige beïnvloeding met totalitaire ideeën het vrijheidsvuur niet was gedoofd, en dat juist de jeugd, die nooit iets anders dan de onvrijheid bewust had meegemaakt, in de strijd voorop ging.

Het bewijs van de grote spanningen in de door Rusland overheerste landen, en van wat een algemene volksofstand vermag, deed een zeker optimisme ontstaan. Het ijzeren gordijn ging gaten vertonen. En nu is het met zwaar geweld van tanks en kanonnen weer dicht getrokken. Daarachter wordt nu, voor ons niet meer zichtbaar, het arme Hongaarse volk getrapt en geknuppeld voor wat een van zijn grootste deugden is, zijn vrijheidsdrang.

Dit volk is in deze dagen vrijwel niet uit onze gedachten. Wij denken ook aan onze Calvinistische geestverwanten ginds. Wij zijn er zeker van dat hun aandeel in de vrijheidsstrijd groot is.

Woorden schieten in omstandigheden als deze tekort om uitdrukking te geven aan ons diepe medeleven met de Hongaren en onze even diepe verontwaardiging over het optreden van de Russen.

Wat wij reeds wisten is bevestigd. Een regiem als dat van de Sovjets is alleen met de knoet in

stand te houden. Neemt men de knoet weg, dan stort het regiem ineen. Dat geldt voor Hongarije, voor Polen en Oost-Duitsland, voor alle satellietlanden en ook voor de Sovjet-Unie zelf. Het communisme regeert bij de gratie van de knoet. Is het niet onbegrijpelijk, dat er nog altijd idealistische mensen zijn, die erin geloven?

De goodwill, die de Russen meenden zich te kunnen verschaffen met hun politiek van coëxistentie, van een vreedzaam naast elkaar leven, is, voorzover zij er al geweest mocht zijn, met een slag verdwe-

nen. Hier is geen vreedzaam naast elkaar leven mogelijk.

Wat ons het meest in de ziel brandt is het gevoel van machteloosheid tegenover de laatste kreten om hulp, die Hongarije nog de wereld heeft kunnen inzenden.

Ons hart is geneigd te zeggen, dat de vrije wereld niet mag dulden, wat hier gebeurt, en op enigerlei wijze moet ingrijpen. Ons verstand weet, dat hier ontzaglijke moeilijkheden liggen. Moge aan de verantwoordelijke staatslieden kracht en wijsheid gegeven worden.

En wat onze eigen onmacht aangaat, wij hebben ondanks alles een wapen, dat effectief is: het gebed.

Het zou goedkoop kunnen schijnen dit nu in het aangezicht van de nood van het Hongaarse volk te zeggen. En God beware ons ervoor hiervan een goedkoop en voor onszelf veilig middel te maken.

Het gebed van een rechtvaardige vermag veel. De Hoorder der gebeden kan ijzeren gordijnen doen scheuren en de harten der vorsten, ook der Russische heersers, neigen als waterbeken. Bidden wij voor Hongarije. . . . en voor Rusland. Voor het slachtoffer. . . en zijn moordenaar.

Dr. W. P. BERGHUIS

Een droevig beeld van de Oostenrijks-Hongaarse grens. Een oud moedertje wordt door een Oostenrijkse soldaat ondersteund. Haar geboorteplaats heeft zij moeten verlaten bij de nadering van de rode terreur. Op vreemde bodem komt zij aan, beroofd van alles. . . . maar één ding heeft zij behouden: de vrijheid!

Wanneer redt Gij de volken?

Zo zegt de Heer: „Gelijk als Ik over dit volk gebracht heb al dit grote kwaad, also zal Ik over hen brengen al het goede, dat Ik over hen spreek.”
Jeremia 32 : 42

Wanneer redt Gij de volken?
Barmhartig God, wanneer?
Geen staten slechts en kronen,
maar mensen, mensen, Heer?
Zij moesten in hun schoonheid staan
en niet vertrapt ten ondergaan,
hun kracht in ijd'le hoop verdaan!
God, red de volken!

Wanneer redt Gij de volken?
Hoe wordt het recht verkracht!
Het struikelt op de straten;
't geweld grijpt naar de macht.
O God, laat als de bergen staan
uw trouw, die niet mag ondergaan:
de mensheid sterft in eigen waan.
God, red de volken!

Wanneer redt Gij de volken?
Verhef uw aangezicht,
en de verdwaasde wereld
zal baden in uw licht.
Wanneer breekt uwe waarheid door?
O God, geef eind'lijk toch gehoor!
Het mensdom sterft en' gaat teloor.
God, red de volken!

Looft God, looft God, gij volken!
Het licht vloeit van zijn troon.
Een wolkeloze wereld
bloeit open stil en schoon.
Want boven smart en weedom uit
is de-eeuw'ge dag dan ingeluid
door eng'len met bazuïngeluid!
God redt de volken.

ER zijn momenten, waarop men het gevoel heeft, dat alles uit is.

Men heeft gedacht en plannen gemaakt en gecombineerd en geconfereerd en gehandeld. En langzaam schenen de dingen zich te vormen naar het gewenste doel. Middelen werden gevonden, wegen geopend, tegenslagen overwonnen. Als het er heel somber uitzag, dan waren er toch ook nog lichtplekjes, waarop gewezen kon worden. Er was nog wel hoop.

Maar plotseling gebeurt er dan iets, zo verpletterend, zo catastrofaal, zo volslagen duister, dat er geen licht meer aan te wijzen valt, dat het uit is, en er alleen maar plaats is voor het vormen van een rouwstoet.

Zo'n moment schijnt gekomen

Geloof alleen

te zijn, als er iemand komt uit het huis van de overste der synagoge in Kapernaum, Jairus, die hem komt vertellen, dat zijn dochtertje dood is.

Tot dat moment was er nog hoop geweest. Het kind was zwaar ziek, het verkeerde in gevaar, maar het leefde nog.

Jairus ziet nog mogelijkheden. Er is nog licht. Hij is naar Jezus gegaan in de hoop, dat die op tijd zou ingrijpen en zijn kind redden. En sterk moet de hoop in hem zich geroerd hebben. De Meester ging mee. Helaas ging het niet zo vlug als hij gewild had. Hoe zal hij de seconden geteld hebben. Maar 't ging langzaam en er was oponthoud.

En dan ineens is alles uit. Er komt iemand van zijn huis en de slag valt: Uw dochter is gestorven; waarom valt ge de Meester nog lastig?

Wat zal men tegen de dood? Die is toch wel beslissend. Er blijft niet anders over dan zich te onderwerpen. Met tranen, met diep verdriet, met een hoog opvlammen van een wanhopige liefde, maar zonder verwachting, zonder uitzicht.

WE KENNEN dit gevoel van wanhoop bij de berichten die tot ons komen uit Oost-Europa. Er is gewerkt, geconfereerd, politiek bedreven. Er is bewaard, er zijn plannen gemaakt, er is gewacht en gehoopt. Er is ook gebeden. Mensen zijn tot God, tot Jezus gegaan. En zij hebben gevraagd om vrede, om recht, om vrijheid, om leven. En even is de hoop hoog opgevlamd. Tot de onheilstijdingen kwamen, of liever de ene onheilstijding: alles is uit! Uw dochter is gestorven! En dan daarbij het wanhoopsadvies: Houd maar op! Scheid er maar mee uit! Wat wilt ge nog langer met uw politiek, ook met uw christelijke politiek. Het kind is dood. De vrijheid is in bloed gesmoord.

U kent het verhaal uit Markus 5. Jezus is niet mee verslagen. Hij luistert niet geschrokken naar de boodschap van de dienaar. Hij zegt niet: „Wat vreselijk! Ja, nu komen we te laat. Het heeft geen zin dat ik nog verder met u mee ga.” Integendeel, er staat: Jezus luisterde niet naar wat gezegd werd.... Hij stond niet stil. Hij hield er niet mee op. Hij zei tot Jairus: „Wees niet bevreesd, geloof alleen.”

GELOOF ALLEEN! Dat wordt gezegd tot een man, voor wie alle deuren zijn dichtgevalen, voor wie er geen mogelijkheid meer is, die aan het eind is van alle hopen en plannen maken en werken, voor wie de dood gekomen is.

Geloof alleen!

We moeten soms in ons bezig zijn, ook in ons christelijk bezig zijn, gebracht worden tot het eenvoudig geloven. Wij zijn aan het eind. De machten zijn ons te sterk. Er is geen hoop meer. Het kind is dood.

Geloof alleen. Er is een God, die de doden levend maakt, die de wereld met Zich heeft verzoend, die de wereld redt. Het evangelie is de boodschap van het mensenonmogelijke, dat God doet. Het is de boodschap van de onzienlijke, eeuwige dingen, die dwars door de zienlijke, tijdelijke dingen heen, verwerkelijkt worden. Het is de boodschap van eeuwige vrede, van eeuwige vreugde, van eeuwig leven, van een nieuwe wereld, van een volkomenheid der rijks.

Geloof alleen.

DAT betekent niet, dat onze zwakke, bezwijkende krachten nog een beetje gestut worden. Het betekent niet, dat we wankelend nog een paar schreden kunnen doen. Het betekent, dat het grote heilswerk Gods voor de wereld in grote onoverwinnelijke kracht bezig is te geschieden en dat we daaraan denken mogen, zonder vrees.

Geloof alleen! Ook al zijn alle deuren in het slot geworpen. Al kwam de nacht over Europa, al mislukten alle plannen, al werd alle hoop de bodem ingeslagen, al zouden we omringd zijn van het grote sterven, al stierven wij zelf, al braken de anti-christelijke machten over de hele wereld los, geloof alleen!

Het is een woord voor de armen, voor de zwakken, voor de verslagenen.

Het is een woord van troost, en van bovenaardse vrede, en van hoop.

Jairus, wiens dochter dood is, en Jezus gaan samen voort.

Geloof alleen!

Geest uit de diepte

HET IS MOEILIJK, zo hevig onder de indruk van het Russische ver- raad, een rustig en bezonnen woord te schrijven over wat in Hongarije is gebeurd.

Het is zo intens geméén en juist daarom zo wreed. Het wordt van Russische zijde gedekt met huichelachtige verhalen, die ons bitter maken. Er flitst telkens, midden in de machteloosheid, een felle vlam van ontwaardiging in ons omhoog en dan knappen de draden van onze redeneringen af in dat vuur.

MAAR wij willen met klem waarschuwen tegen een verkeerde gedachtenreeks, die ons nu gemakkelijk kan meeslepen. Wij weten, hoe de Hongaren vroeger zijn geteisterd. Zij hebben eeuwen het Turkse juk gedragen en daarna werden zij door de Habsburgers overheerst, die hun tyrannie sterker maakten in Hongarije, naarmate in het Westen hun invloed daalde. De Habsburgers, die de Protestantse kerken in Hongarije hebben vervolgd. De Habsburgers, die in 1848 de opstand der Hongaren hebben onderdrukt met behulp van de Russen, die hun legers over de Karpathen zonden. Als wij dat allemaal in onze herinnering roepen, dan krijgen onze gedachten een snelle vlucht. Dan denken we aan de horden uit Azië, die naar het Westen zijn gestroomd, telkens weer en die de vlakten in vlam hebben gezet, de steden verwoest, de volken uitgeroeid. Zij kwamen uit de verre binnenlanden van Azië, waar hun paarden het veld hadden vertrappt, daar groeide geen gras meer. En — zo denken we dan, de Russen zijn toch eigenlijk de voorhoede van dat Barbarendom, ook in deze eeuw. Zij zijn Oosters in sluwheid en in trouweloosheid, Oosters in wreedheid en fanatisme. En zo is de moord op Hongarije een oud verhaal in een moderne tijd, een aanval op Europa, zoals die er zo vaak zijn geweest, van de Turken of de Russen of wie daar nog weer achter opstuwden.

Maar dit is een vergissing. Dit verhaal zou zo ook — door een nationaal-socialist verteld kunnen worden.

Hongarije is niet verraden door het Oosten, door Azië of door het barbarendom, maar door het *communisme*.

DE praktijken, die werden toegepast, het verraad, dat werd bedreven, het geweld, dat triumfeerde, het is alles het werk van het communisme. En dat communisme is helemaal niet Oosters. Het doemt niet op uit de Aziatische steppen, maar het is geboren in het hart van Europa. Het heeft zijn „heilig boek” in „Das Kapital” van Marx en dat boek is verschenen in Engeland. Het historisch materialisme is het fundament, dat gelegd is en versterkt werd aan Europese Universiteiten.

En wanneer wij verder terug willen gaan in de historie, dan moeten we niet allereerst kijken naar Turken en Aziaten, maar naar de mannen van de Franse revolutie. Zij hebben de revolutionaire leer ontwikkeld en in praktijk gebracht, die haar consequente toepassing vindt bij de communisten. Zij hebben het schrikbewind geprezen en de terreur als een wettig middel om te heersen geïntroduceerd.

En wij stuiten dus in Hongarije niet op krachten, die ontspringen uit de diepten van een wereld zonder grenzen aan de andere zijde van de Oeral, maar op wat in Europa is uitgedacht en als de hoogste wijsheid geprezen. Dáár is het verkondigd, dat de vorsten tyrannen zijn en de priesters bedriegers, en dáár is de nieuwe moraal uitgedacht, dat waarheid, recht en vrijheid een andere betekenis krijgen, zodra de revolutie deze woorden hanteert. Daar is het geluk geprezen, dat er komen zal via de „dictatuur van het proletariaat”.

UIT dit alles volgt, dat de vijand niet vóór de poorten is, maar binnen de poorten. Amsterdam, waar de Waarheid wordt gedrukt en waar aan de Stedelijke Universiteit gekoketteerd wordt met het communisme, Amsterdam, waar de heren van de Derde weg zitten, dominees en atheïsten, die samen aan ons volk vertellen, dat het best losloopt met Rusland, als wij maar van West-Europa een gebied maken, even weerloos als Hongarije tegen de Russische tanks, omdat die weerloosheid het Russische wantrouwen zal wegnemen, en na Amsterdam al die plaatsen, waar de communisten hun invloed hebben en hun woord spreken, dáár wordt gedacht, gesproken en gestreefd in dezelfde lijn, precies dezelfde lijn, als waarin Rusland zich beweegt, wanneer het op de gemeenste manier in Hongarije optreedt. En in Amsterdam en in vele andere plaatsen in ons land zijn felle aanhangers van de communistische leer, strijders voor de communistische revolutie over héél de wereld, die zich innig verheugen, dat de Russen aan de Hongaarse vrijheidsstrijd een einde hebben gemaakt.

EN DAAROM begint onze strijd en onze waakzaamheid in het eigen land, aan het front, waar wij staan tegenover de communistische strijders, die hun handen in elkaar hebben geknepen van vreugde, toen de laatste noodkreten uit Hongarije wegstierven.

En het is wéér te gemakkelijk, wanneer wij ons alleen maar in felheid tegenover hen stellen, als tegenover een minderwaardige groep, die heult met het verraad en dweept met de rode dictatuur. Wij hebben er naar te streven, door deze les nog eens opnieuw geleerd, dat ons volk geestelijk weerbaar wordt en begrijpt, dat in het communisme de geest uit de afgrond openbaar wordt, de macht van het ongelooft, het rijk van de anti-christ. En wij hebben ons volk voor te houden, dat het enige afdoende verweer tegen dit geweld en deze verwording is de gehoorzaamheid aan het heilig Evangelie. Hoe duidelijk, hoe indrukwekkend, hoe ernstig staat nu het woord voor onze ogen: Tegen de Revolutie het Evangelie. En dat is een boodschap, die we allereerst hebben te brengen aan ons eigen volk.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), R. Gosker, Jac. S. Hoek, Prof. Dr. J. J. de Jong, S. J. Jonker, A. R. de Kwaadsteniet, J. D. Troostheide.

Secretaris: G. J. H. Griffioen.

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuypersstraat 3, 's-Gravenhage. Telef. K 1700-115935. Giro 89673. VOOR ADVERTENTIES: Kon. Wilhelminalaan 34, Leidschendam. Tel. K 1761-1646.

ABONNEMENTSPRIJS f 6.20 per jaar, f 1.55 per kwartaal, giro 89673.

STUDENTENABONNEMENT f 4.— per jaar LOSSE VERKOOP f 0.20.

Helpt Hongarije!

U kunt helpen om de nood van het Hongaarse volk te lenigen door uw bijdrage te storten op girorekening 316430 ten name van het Admiraal de Ruyterfonds te Utrecht onder het motto „Hongarije 1956” of per postwissel Admiraal De Ruyterfonds, Melis Stokelaan 17, Utrecht.

Men kan zijn bijdragen ook overmaken aan het Nederlandsche Roode Kruis, girorekening 777, Den Haag. Op het strookje vermelden: Hulp voor Hongarije.

Rente en schuld

HET IS eigenlijk een afschuwe-lijke zaak iets te moeten schrijven over Hongarije.

Want terwijl je de zinnen op papier zet, ordelijk met punten en komma's, besef je wat het is: woorden, woorden. En tussen de regels van je eigen schrift door zie je de zinnen uit de krant staan, waarin verteld wordt van de wanhoopskreten van de Hongaarse vrijheidszender: „Help ons, niet met woorden of adviezen, maar met daden, met tanks en vliegtuigen.”

In een machteloze ergeris over onszelf, over heel de vrije westelijke wereld hebben zeker wij, jongeren, ons telkens weer afgevraagd, of we dan werkelijk niets konden doen.

U leest dat ook in de resolutie, die de politieke jongeren-organisaties naar de Regering zonden. Overweeg toch, welke maatregelen getroffen kunnen worden, moreel, materieel, diplomatiek, om het Hongaarse volk te steunen en de Russische agressie ongedaan te maken.

Wij willen ons niet overgeven aan illusies over wat mogelijk is.

Maar het zou onvergeeflijk zijn, wanneer het Westen zou volstaan met woorden van meelevens en protest en zou overgaan tot de orde van de dag.

De gebeurtenissen van 47-48, toen stuk voor stuk de „Satellietlanden” onder communistische terreur werden gebracht, hebben maar tijdelijk indruk gemaakt op de vrije volken. De nieuwe toestand is geleidelijk in het politiek geheel opgenomen als de vanzelfsprekende toestand. De Crang naar een samenwerkend, zich samen sterk makend Europa nam met het jaar af.

Als Hongarije - 1956 het vrije Europa niets te zeggen heeft, wat dan wel?

WIE JONG is heeft — gelukkig — sterker dan anderen de neiging, de dingen niet zonder meer te nemen zoals ze nu eenmaal zijn.

Wij zijn op schokkende wijze herinnerd aan wat wij wisten, dat daar, waarlijk niet zo ver van ons af, terreur en onvrijheid heersen.

Dat daar jongeren, die naast ons op de Arjos zouden kunnen zitten, hun leven gegeven hebben voor de vrijheid, die wij nauwelijks meer als een voorrecht beschouwen.

Dat anderen nu weer wachten op het moment, dat zij met gejuich kunnen maalen, wat nu met bloed en tranen is gezaaid.

Wanneer we ons dat goed bewust zijn, kunnen we geen vrede hebben met de Status quo.

Dan zullen we iedere dag zelf onze vrijheid beleven als een onverdiende gave van God — en trachten ons zo die vrijheid waard te maken.

Dan zullen we daarnaast als ons ideaal zien, dat ook anderen die vrijheid mogen verkrijgen.

Dan zullen we er aan meewerken, dat West-Europa geestelijk en materieel sterk wordt, opdat het niet alleen een symbolisch, maar een werkelijk bolwerk voor de vrijheid kan zijn.

Maar het blijft een afschuwelijke zaak, iets te moeten schrijven over Hongarije. Want wij voelen het — dunkt mij — allen als een onbetaalde rekening.

Als we nu maar geen streep halen door deze schuld. Wat we doen aan hulp in welke vorm ook — het is niet meer dan het betalen van wat rente.

Maar de schuld blijft.

VEERMAN

* * Neutraal

* De Algemene Vergadering van de Verenigde Naties heeft met grote meerderheid de Amerikaanse resolutie aangenomen waarin het Russische optreden in Hongarije ten scherpste wordt veroordeeld.

Het was niet verwonderlijk, dat de acht communistische landen tegen deze resolutie hebben gestemd.

Maar wel is het diep beschamend en grievend, dat de landen van de Aziatisch-Afrikaanse groep zich van stemming hebben onthouden. Zij willen „neutraal” zijn. Nehroe verklaarde later, dat hij zowel het Engels-Franse optreden in Egypte, als het Russische optreden in Hongarije veroordeelde.

Maar deze landen hebben tegen Engeland en Frankrijk gestemd toen het om de Suez-questie ging. Maar toen een arm, klein land werd vermoord, toen Hongarije onder de Russische stoomwals dreigde te worden verpletterd, toen hebben zij blanco gestemd.

Met onze macht is 't niets gedaan

Op maandagavond 5 november heeft de heer M. Ruppert namens de protestants-christelijke groep op de Dam bij het nationale monument de volgende woorden gesproken:

IN het Lutherlied komt een gedeelte voor, dat luidt:

„De vijand rukt vast aan met opgestoken vaan;
hij draagt zijn rusting nog van gruwel en bedrog:
nooit zag men zijns gelijke”.

Aan deze woorden moet ik steeds maar denken.

„Gruwel en bedrog”.

Gisteravond meldde radio Moskou, dat de orde in Hongarije was hersteld. En terwijl dat rondgeroepen werd, terwijl het Russische volk aldus werd voorgelicht, stond Boedapest in vlammen, was de weerloze stad gebombardeerd en bloedde zij uit duizenden wonden.

„De orde is hersteld”, zei Moskou. Inderdaad: dat is de orde van Moskou.

EN zo is het niet alleen met het woord orde.

Zo is het met het gehele bolsjewistische woordenboek.

De Russen beloven Hongarije plechtig, dat de Russische legers het land zullen verlaten. Maar intussen hergroeperen zich die legers om als een sluipmoordenaar het Hongaarse volk te overvallen.

De Russen onderhandelen met een commissie over de terugtrekking van de Russische troepen en

houden ze zó lang aan de praat, totdat zij zich in staat achten de commissie te arresteren!

De helden!

De helden van gruwel en bedrog. Waarlijk, hier zijn de duivelse gruwel en het satanische bedrog werkelijkheid geworden.

Wat doen wij daartegen?

Wij, Nederlanders, hebben vijf jaren geleefd onder het juk van de dictatuur. Af en toe leek het alsof er geen eind aan kwam. Maar wij wisten, dat er gewerkt werd aan onze bevrijding. Het duurde wel lang, maar er werd voor ons gewerkt.

Hoe staat het in dit opzicht met Hongarije?

De Hongaren en de andere Oost-europese volkeren zuchten nu reeds meer dan tien jaren onder het communisme.

Maar wie werkt er aan hun bevrijding?

Niemand. Zij zijn zelf ten strijde getrokken. Veelal zonder wapens, met blote handen tegen tanks en tegen machinegeweren. En zij wonnen het.

En nu? De Russische machthebbers hebben zich zelfs niet geschaamd, dat arme, vrijheidsminnende volk neer te slaan, neer te schieten, neer te bombarderen.

EN WAT doen wij?

De ruiten ingooien bij de zogenaamde „Waarheid”.

Dat helpt niet.

Mag ik u zeggen, wat naar mijn overtuiging gebeuren moet? Wellicht is niet iedereen het daarmee eens. Maar wij leven in een vrij land en dát is nu het kenmerkende van een vrij land, dat je in het openbaar iets mag zeggen, waarmee niet iedereen het eens is.

Welnu, het eerste is en blijft het gebed. Ons gebed vermag méér dan Chroestjew en méér dan opperveldmaarschalk Zjoekow.

Het tweede, dat we kunnen doen is: geven.

Veel geven, met geld en met de daad.

Offeren en de vluchtelingen herbergen.

Het derde is: samen met de andere naties ernstig en vastberaden nagaan hoe Rusland tot de orde geroepen kan worden. Daar zijn nog vele wegen.

En het laatste is: blijven geloven in de vrijheid, in de vrijheid, waar toe de naar Gods beeld geschapen mens geroepen is.

Met onze macht is 't niets gedaan: wij zijn alras verloren.

Maar d'een'ge, die ons bij kan staan, God heeft Hem ons verkoren.

Vraagt gij Zijn naam, zo weet, dat Hij de Christus heet.

Der legerscharen Heer

is onze tegenweer;

Hem blijft in 't eind de zege.

Roep om recht

VOLKEREN van de wereld, redt ons! Deze roep om recht klinkt over alle landen, nu Hongarije opnieuw de Russische terreur ervaart.

De schending van het recht, zoals de wereld deze zondag heeft zien gebeuren, is nóg gemener, nóg valser dan de rechtsverkrachting van het Hitlerbewind, waarover ook niet anders dan met afschuw kan worden gesproken. Maar wie zal dan nu recht doen?

Laten we het maar direct uitspreken: hier is van mensen vrijwel niets te verwachten.

God de Almachtige is het, die hier uitkomst kan geven.

Daarom blijft ons gebed opgaan tot Hem, of Hij het Hongaarse volk wil bijstaan in het nieuwe lijden, waar onder het gebukt gaat, en of Hij op Zijn wijze dit naar vrijheid snakkende volk weer bevrijden zal van de communistische terreur.

De verhoudingen tussen de volkeren zijn onderworpen aan normen. Die verhoudingen mogen niet worden beheerst door de willekeur en de macht van de individuele staten. Zij moeten beheerst worden door het recht.

Deze overwegingen hebben het Volkenrecht in aanzijn geroepen, dat is het recht, dat de verhoudingen tussen de staten regelt.

De vraag is nu maar hoe dat Volkenrecht tot gelding moet worden gebracht.

Naar onze vaste overtuiging kan hier geen sprake van neutraliteit zijn. Als de hoogste goederen van de mensheid met bruto geweld worden geschonden, dan is er slechts een houding mogelijk: Verontwaardiging en verzet. En als men dan toch „blanco” wil zijn, dan geeft men in feite steun aan de communistische gewelddaden.

Dat ook Finland meende „blanco” te moeten stemmen heeft ons pijn gedaan, omdat dit volk het aan den lijve heeft ervaren wat het is als de vrijheid wordt belaagd.

Eeuwenlang is reeds gedroomd over de mogelijkheid het internationale leven door een inter- of supra-nationaal orgaan te doen beheersen naar regelen van het recht.

De eerste concretisering daarvan was de Volkenbond, gesticht onder auspiciën van President Wilson na de eerste wereldoorlog.

De tweede concretisering daarvan werden de Verenigde Naties, gesticht onder auspiciën van de overwinnaar, na de tweede wereldoorlog.

Grondslag van en wet voor de Verenigde Naties is het verdrag op 26 juni 1945 te San Francisco aanvaard.

De samenwerking van de volken dient te worden bevorderd en daarom is de Organisatie van de Verenigde Naties zeker belangrijk.

Wie echter mocht menen, dat mét deze organisatie het onrecht uit de wereld

gebannen kan worden of zo nodig gestraf kan worden, vergist zich. Zeker er zijn belangrijke bepalingen aanvaard, zelfs bepalingen, welke sancties voorschrijven.

Doch de Organisatie van de Verenigde Naties zal slechts dan waarlijk zegenrijk werk kunnen doen, indien de beginselen van het volkenrecht ook algemeen worden aanvaard.

En zover is het helaas nog steeds niet. De algemene vergadering van de Organisatie der Verenigde Naties, zondag gehouden, heeft dit weer duidelijk gemonstreerd.

Die vergadering is het forum der wereldopinie.

Maar het bleek, dat zelfs een resolutie, waarin Rusland verzocht werd de vijandelijkheden tegen Hongarije te staken, de troepen terug te trekken en waarnemers van de V.N. toe te laten nog niet met algemene stemmen kon worden aanvaard. Acht afgevaardigden stemden tegen, vijftien onthielden zich van stemming.

* Vervolg op pagina 7.

Kardinaal Mindzenty, pas bevrijd, heeft zich nog bijtijds weten te redden in de Amerikaanse legatie. U ziet hem hier tezamen met Hongaarse vrijheidsstrijders, die hem hebben bevrijd.

Ieder die een nieuwe abonnee opgeeft, ontvangt een premie van f 1,-

Verbijstering om weerz

ER ZIJN MOMENTEN in de geschiedenis, dat de mensheid met ingehouden adem en met stomme verbijstering de tafelen gadeslaat, die zich op het wereldtoneel afspelen. Op die momenten lijkt het of het kwaad, jarenlang ingetoomd, zijn ware aard verbergend achter het masker van een beleefde diplomatieke glimlach, opeens meedogenloos en weerzinwekkend in al zijn bruutheid en levensvernietiging tot een explosie komen moet.

De geschiedenis, de doorgaande ontwikkeling, gaat voort in een bloedig spoor. En men vertelt haar loop van oorlog tot oorlog, van revolutie tot revolutie. Maar wat er ook op deze wereld in de staatkunde aan slechtheid en gewetenloosheid is gebeurd, nooit is er in een zo verschrikkelijke zin sprake geweest van trouweloosheid, woordbreuk, misleiding als ditmaal. De gruwel van de Bartholomeusnacht verbleekt bij het verraad, dat de communisten hebben gepleegd tegen het Hongaarse volk. De zondag van de vierde november van het jaar 1956 zal in de historie bekend blijven, niet alleen bij de Hongaren, maar in heel de wereld, als een dag van graven, als een dag van rouw.

Die datum kan niet meer worden vergeten. Zij staat in ons geheugen gegrift. De herinnering aan deze huiveringwekkende dag zal levend blijven bij het volk der Magyaren allereerst en allergeest, maar ook wij, wij zul-

len hem niet kunnen, niet mogen vergeten. Hoe hebben we gehoopt, geloofd en gebeden dat nu, na zoveel jaren van terreur en onderdrukking, eindelijk ook voor het zo zwaarbeproevede Hongaarse volk het uur der vrijheid sloeg. Hoe hebben we de moed en de doodsverachting bewonderd, waarmee dit volk tegen zijn onderdrukkers opstond. Hoe hebben we er ons over verwonderd dat zulke dingen nog mogelijk bleken! Ja, hebben we het niet als een wonder Gods gezien?

Wij, nuchtere mensen van de moderne tijd, die nauwelijks meer het woord heldenmoed in de monden durven nemen, omdat mechanisatie en rationalisatie, techniek en wetenschappelijke apparatuur ons leven beheersen, en verzakelijken, zodat we ons willoos en weerloos mee voelen drijven met de ontwikkeling van de tijd.

Wij zijn verbaasd geweest over het feit, dat een klein volk, overheerst en vertrapt door het Russisch communisme, ineens de bezieling, de geestkracht, het idealisme opricht om zijn onderdrukker naar de keel te vliegen en het gehate juk af te werpen. Met blote handen ging de jeugd van dat volk de tanks te lijf. Leiders van de opstand waren er niet, want allen die leiding hadden kunnen geven waren reeds lang geliquideerd of hadden moeten vluchten. Er was geen voorbereiding. Er was geen organisatie. Er was geen plan de campagne. Er was geen generale staf. Er was..... ook geen hulp van buiten! Er was alleen een volk — een volk, dat in opstand kwam. En wij mensen van de twintigste eeuw,

*Zoo velt de zicht de korenaiaren.
Zoo schud een buy
de groene blaren,
Wanneer het stormt
in 't wilde wout.
Wat kan de blinde staetzucht
brouwen,
Wanneerze raest uit
misvertrouwen:
Wat luit zoo schendig
dat haer rout!
Beducht Europa!
staek dit waeren:
Uw kinders sterven martelaren,
En eerstelinghen van het zaet.
Dat uit uw bloet
gewis zal groeien,
En heerlick tot Godt's eer
zal bloeien,
En door geen tirrany vergaet.
(Vondel)*

wij burgers van de welvaartsstaat met al zijn administratie en voorzieningen, wij die niet meer weten wat bezieling en offerbereidheid betekenen, omdat wij in de gezapige welvaartssfeer waarin wij leven, zo graag verzorgd zijn van de wieg tot het graf en de ijdele waan koesteren dat we dit ook nog kunnen verzekeren?

Wij, die geen besej meer hebben wat het is zich met zijn gehele persoon in te zetten voor een zaak, die ons hart raakt, die niet meer verstaan wat het is geroepen te zijn tot meer en hoger levensdoel, wij werden ineens geconfronteerd met het feit, dat een tot machteloosheid gedoemd en volslagen weerloos volk een in slavernij geketende natie opeens een heroïsme, een geestkracht, een initiatief, een durf, een doodsverachting aan de dag legde, die volgens onze moderne begrippen niet meer konden bestaan.

Wij die ons bezig houden met de problemen van de strategische en tactische oorlogsvoering, supersonische vliegtuigen en de waterstofbom, waarbij alleen geld en techniek de doorslag geven, wij waren, ondanks het feit dat we nauwelijks vijftien jaren geleden zelf de verschrikking van het nationaal socialisme meemaakten, bezig te leren dat wij een beetje sarcastisch lachen moesten over woorden als heroïsme, geestkracht, durf en doodsverachting. Dat waren en werden begrippen uit een romantisch verleden. In schoolboekjes hoorden we daar nog van. Maar het was naïef en kinderachtig om daaraan nog enige waarde of betekenis toe te kennen. En dan plotseling wordt het ons ge-

leerd op de smartelijkste en aangrijpendste wijze die mogelijk is, dat die woorden wel degelijk tot onze taalschat behoren, dat ze een zeer reële, een zeer wezenlijke, een echte waarde bezitten. Wij moderne mensen staan aan te gapen tegen een machtig gebouw van 20 verdiepingen hoog en noemen dat een epos van beton en staal, omdat we dat woord anders niet meer kunnen gebruiken. Maar nu verstaan we weer wat het is, want we hebben dit episch gebeuren meegemaakt, een episch gebeuren, waarvan de dramatische kracht de grondvesten van onze moderne samenleving deden wankelen.

De vlam van de vrijheid is opnieuw gedoofd. Het ijzeren gordijn is weer neer gelaten. En hermetisch zijn we afgesloten van datgene wat er in Boedapest en Debréceen, in Tokay en Szolnok, in de steden en dorpen van het Hongaarse

HET Hongaarse leed, doorstaan in de laatste weken; het Hongaarse bloed in deze dagen met stromen vergoten, strekt tot verdediging van de westerse cultuur, zoals Hongarije reeds eeuwen lang een schutsmuur is geweest ter bescherming van de grote goederen van het westen. Ongeveer elf eeuwen geleden kwam een woeste ruitersham uit Azië zich nederzetten in de grote Donauvlakte. Het waren kinderen van de steppe en zelfs het uitgestrekte huidige Hongaarse gebied was hun te eng. Zij zwermden tenminste uit naar het westen en het duurde enkele tientallen jaren voor zij gedwongen werden af te zien van hun drang naar de Germaanse rijken. Deze stamvaders der Hongaren woonden toen tussen het grote Oostromeinse rijk en de groeiende Duitse macht. Zij zouden tussen beide vernietigd zijn, indien zij niet gekozen hadden voor een van beiden. Dat was het westen. De Hongaren ontvingen de westerse vorm van het Christendom, in tegenstelling met de Zuid-Slavische volken. Herhaalde malen werden westerse vorsten tot heersers over Hongarije aangewezen. De kunst werd blijvend beïnvloed door het westen. De letterkunde ontwikkelde zich niet buiten de Renaissance. En ook de muziek, vertoont ongetwijfeld tekenen van verwantschap met die van de grote westerse musici.

ONDER die alle neemt de godsdienst ongetwijfeld de voorname plaats in. Na de kerstening

Gratis lezen tot 1 januari a.s.

Wie zich nu abonneert op Nederlandse Gedachten ontvangt de nummers die nog vóór 1 januari verschijnen gratis.

Ondergetekende verzoekt als abonnee te noteren:

Naam:

Adres:

Plaats:

Abonnement per jaar (f 6.20); half jaar (f 3.10); kwartaal (f 1.55).

Naam afzender:

Adres:

Plaats:

Te zenden aan de Administratie van „NEDERLANDSE GEDACHTEN”, Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage.

land ge...
is een...
tranen...
maar...
oever...
afspele...
vrijheid...
gaarse...
zelfsta...
snik van...
leven...
braakte...
over he...
Boelap...
krachte...
„meest...
rukten...
den ier...
werd de...
de, op...
als ree...
van he...
Russen...

En z...
in een...
sing, w...
wettel...
die hi...
organ...
sen, m...
onze...
maar...
ons t...
wanho...
daarv...

En le...
het R...
sche...
vergi...
onth...
nen v...
zich...
trane...
Maar...
West...
wust...
in he...
dus...
tegen...
zich...
slech...
azlat...
den v...

van Ho...
1 Rome...
kroon...
nog...
geen...
dit...
scho...
Moham...
in...
eeuw...
c...
der d...
de ha...
son...
zelfst...
kerk...
En...
stant...
wierv...
zi...
Hong...
Turke...
in...
vlakte...
verde...
maak...
Tua...
houden...
een...
Hong...

Onder...
ming...
dat...
het...
vorder...
mak...
nog...
is...
de...
Hoe...
Maar...
me...
hier...
het...
teng...
het...
dank...
het...
der

zwakke verraad

Wat voor Westeuropa geldt, geldt ook voor de samenstellende delen, ieder afzonderlijk, geldt voor ieder land. In Bonn en Parijs, te Rome en Brussel, in Den Haag en Stockholm, in Londen en Bern, in alle hoofdsteden zullen de regeringen zich moeten bezinnen op de nieuwe situatie, die is ontstaan.

Er was reeds sprake van dat de boog niet meer zó strak gespannen behoefde te zijn. Op militaire uitgaven kon naar te velen meenden, langzamerhand wel iets worden bezuinigd. We lieten ons alweer een beetje in slaap wiegen.

Maar nu weten we het dat dit niet kan, dat dit niet mag, dat het niet verantwoord is!

Bij de foto's:

1. Tanks, tanks en nog eens tanks tegen een weerloos volk, dat met de blote handen vecht....
2. Verschillende delen van het Hongaarse leger zijn naar Oostenrijk gevlucht om zich aan de Russische greep te onttrekken. De foto toont hoe een Hongaarse soldaat zijn wapens aan de Oostenrijkers afgeeft.
3. „Weg met de communisten uit Hongarije” stond er op dit bord. Een schreeuw om vrijheid van een volk, dat bloedt uit duizend wonden.

En wat in de democratische landen de politieke partijen ook verdeelt, op dit punt zal er tussen hen overeenstemming moeten bestaan. Op dit punt zullen zij elkaar moeten vinden.

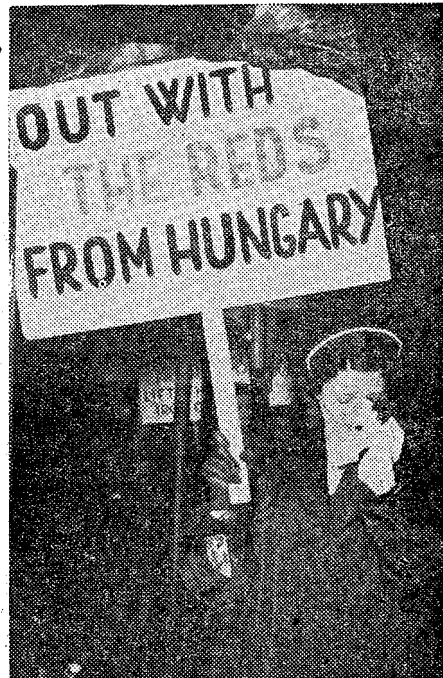
In de derde plaats is, wat nu in Hongarije gebeurt voor ieder van ons een les, dat we weer duidelijk zien de betekenis van de christelijke politiek, de grote waarde van een christelijke staatkunde. Er zijn zo heel veel dingen, waarover bij ons misverstand bestaat en verdeeldheid heerst. In de politiek treden we gescheiden op. We boeten daardoor in aan kracht en invloed. Duizenden, die in gelovig aanvaarden van de bijbel als het Woord van God, onze geestverwanten zijn en de anti-revolutionaire politiek zouden moeten steunen, doen het niet om honderd en één toekomstige redenen. Maar nu worden de dingen weer centraal gesteld. Het gaat niet om een beetje bedrijfsorganisatie meer of minder. Het gaat niet over de vraag of de komende ouderdomsvoorziening principieel staatszorg is of niet. Het gaat niet..... en zo kunnen we doorgaan. Waar het om gaat?

Het gaat om „Tegen de revolutie.... het Evangelie!”

En dat moet weer wakker worden in het hart van ieder vroom christenmens. Dat moet weer gaan leven in ons met een kracht als nooit te voren.

Wij moeten weer verstaan dat we een boodschap hebben aan ons volk — niet allereerst de belofte van een welvaartsstaat — maar de boodschap van het Evangelie. Nu worden de begrippen van de antirevolutionaire staatkunde weer duidelijk en helder. We zien immers wat er op het spel staat. Daar is naar anti-revolutionair staatsrecht een recht van opstand. Daar is naar anti-revolutionair staatsrecht een plicht tot interventie. Het lot van Hongarije gaat ons aan. Het mag ons niet meer loslaten. Wij kunnen niet veel doen. Maar wat we wel kunnen doen is de harten en de geesten voorbereiden. Want het Evangelie opent ons de ogen voor het leed in Hongarije en in al die andere landen achter het ijzeren gordijn, waar vele volken zich krommen onder het juk van een ondraaglijke tyrannie. Het opent ook de ogen voor de noodzakelijkheid van christelijke politiek.

Op zondag 4 november 1956 is er gebeden in alle kerken voor Hongarije

en voor het behoud van de wereldvrede. Maar boven de wereldvrede staat de handhaving van het recht. Het gaat, en we zagen het nooit duidelijker dan nu, vandaag, om gezag en vrijheid in de levensverhoudingen. Meer nog, het gaat om de majesteit en de eer van God.

De opstand in Hongarije is neergeslagen. Wie en wat de opstandelingen zijn geweest, we weten het niet. Eén ding was slechts duidelijk, het was het volk, dat in opstand kwam, spontaan, uit eigen beweging, uit eigen aandrifft.

Wat er uit zou zijn gegroeid als de opstand was gelukt, niemand, die het kan zeggen. Dat is trouwens het tweede brandende probleem, waarvoor het Westen staat. Het eerste is hoe houden we de communistische vloedgolf in bedwang. En het tweede is: Als ooit de communistische dictatuur ineens stort, hoe zal het dan mogelijk zijn in die landen weer dragelijke, menselijke, rechtvaardige verhoudingen te scheppen.

Het laatste vraagstuk is minstens zo belangrijk als het eerste.

En ook het antwoord op die vraag is: „Tegen de revolutie het Evangelie!”

En daarom: laten wij weer waarlijk Anti-Revolutionair zijn, met de spankracht van onze ziel, met al de bewogenheid van ons hart, met al de geestkracht die wij opbrengen kunnen.

voorpost van het westen

WAS het in deze eeuwen vooral de Hongaarse adel, die de leiding had in het verzet tegen de vijand van het volk, daarbij krachtig gesteund door de boeren, in de negentiende eeuw ging dit veranderen. De denkbeelden der verlichting vonden in Hongarije een gunstig onthaal vooral bij de ontwikkelde burgerij. Er ontstond een partij van liberalen, die toepassing eiste van de moderne gedachten van grotere volksinvloed. Toen dan ook in het revolutiejaar 1848 in navolging van Parijs overal opstandige bewegingen losbarstten, waarbij de absolute macht van de vorst het doel ter bestrijding was, bleef ook Hongarije niet achter. De naam Kossuth komt naar voren als leider van het volk. Hij streed niet alleen voor de vrijheid van de Hongaren als natie, maar ook voor de staatkundige vrijheid van het tot politieke rijpheid gekomen volk. Toen

onderdak gevonden. Die banden, toen gelegd, zijn nog niet verbroken. En het leed in de Hongaarse gezinnen wordt dan ook in tal van Nederlandse families als verdriet in de eigen kring ervaren.

WAS het in deze eeuwen vooral de Hongaarse adel, die de leiding had in het verzet tegen de vijand van het volk, daarbij krachtig gesteund door de boeren, in de negentiende eeuw ging dit veranderen. De denkbeelden der verlichting vonden in Hongarije een gunstig onthaal vooral bij de ontwikkelde burgerij. Er ontstond een partij van liberalen, die toepassing eiste van de moderne gedachten van grotere volksinvloed. Toen dan ook in het revolutiejaar 1848 in navolging van Parijs overal opstandige bewegingen losbarstten, waarbij de absolute macht van de vorst het doel ter bestrijding was, bleef ook Hongarije niet achter. De naam Kossuth komt naar voren als leider van het volk. Hij streed niet alleen voor de vrijheid van de Hongaren als natie, maar ook voor de staatkundige vrijheid van het tot politieke rijpheid gekomen volk. Toen

dit nationale verzet, dat door de strijd naar staatkundige vrijheid nog groter kracht ontving, door de Habsburger in Wenen niet kon worden gebroken nam hij het rampzalige besluit de Russen van Czaar Nicolaas I, de ijzeren Czaar, te hulp te roepen. Door hun meedogenloze optreden werd de opstand der Hongaren onderdrukt.

Is het wonder, dat sindsdien de Russen bij elke Hongaar gehaat zijn. Die haat gaf de Hongaarse regimenten de kracht om alle aanvallen der Russen in de eerste wereldoorlog bij de Karpathen tot staan te brengen. En toen in de storm der revolutie van 1918 ook Hongarije zijn omwenteling moest ondergaan en het bestuur van de communist Bela Kun moest dragen, die daarbij gesteund werd door de nieuwe machthebbers in Moskou, duurde het niet lang of het Hongaarse volk wist zich met Roemeense hulp aan dat schrikbewind te onttrekken. Hadden de grote mogendheden toen niet het rijk der Hongaren te veel verminkt, het had zijn taak als voorpost van het westen ook verder kunnen vervullen. Nu kon een volk van nog geen tien miljoen inwoners geen zelfstandige plaats behouden. Uit haat tegen de Russen

sloot het zich aan bij de Duitsers. Met de macht van het Derde Rijk, waarvan men de dodelijke beginselen nog niet had onderkend, viel ook Hongarije. Reddeloos viel het in handen van de Russen.

* * *

MAAR de aanraking met deze oostelijke macht heeft het Hongaarse volk wakker geschud. Het nationaal gevoel ontwaakte. De rijkdom van zijn op het westen gericht cultuur zag men bedreigd. Maar het waren nu niet de adel, de boeren, of de ontwikkelde burgers, die het eerste zich tegen de Russen in verzet opstelden. Het waren vooral de arbeiders, die in open strijd, zoals de wijheid van hun vlakten veronderstelt, zich wierpen op de belagers van hun bestaan. En de herinnering aan de bevrijder Kossuth hielden zij levendig door het Kossuthemblem op hun wapenschilden en uitrusting en door de naam van hun vrije radiozender.

De kardinaal Mindszenty huwde het kerkelijk verzet aan het nationale. En zeer verheugend is, dat thans het volk van Oostenrijk, dat zo vaak in strijd met de Hongaren heeft geleefd, thans alle krachten inspant, om het lijden van de Hongaren te verzachten.

En met alle volken van het westen vraagt ook deze voormalige vijand der Hongaren: „Hoe lang, Hongaren, lijdt gij?”

Bedenkende, dat Hongarije lijdt als voorpost van het westen.

Prof. Dr. L. W. G. SCHO'TEN

H. Robbers
Schildersbedrijf
 GIJSBRECHT VAN AEMSTELSTRAAT 1,
 AMSTERDAM - Telefoon 506595 en 717160

FIRMA FERNHOUT
 HANDEL IN WEGEN- en WATER-
 BOUWMATERIALEN, OP- EN
 OVERSLAGBEDRIJF, SCHEEPS-
 BEVRACHTING
 Zwolle, telefoon 5358 b.g.g. 3477
 Emmeloord, telefoon 2493 b.g.g. 2663

SCHEEPSBOUWERVEN
A. VUYK
& ZONEN
 CAPELLE AAN DE IJSSEL
 Nieuwbouw en reparatie
 Telefoon Rotterdam 113333 (K 1800)

N.V. R.H.I.W.A.
 Carrosserie-fournituren
 Plaatbewerking-
 machines
 Non-Ferro metalen
 Scheepsramen en deuren
 Fabricaue, Groothandel Im- en Export

ANCHE
HORLOGES
 DE NIEUWSTE MODELLEN
 IN CHROMÉ - STAAL
 DOUBLÉ EN GOUD
SIEBEL
 KALVERSTR. 123 - AMSTERDAM
 LANGE POTEN 11 - DEN HAAG
 STADHUISPLEIN 24-26 - R'DAM
 N.W. BINNENWEG 227 - R'DAM

Fa. GEBR. VISSER
 Carrosserie- en Brancardfabrieken
 Westersingel - Pier Panderstraat
 Leeuwarden. Tel. 0 5100-5529
 Gespecialiseerd in het bouwen van:
 Ambulancewagens, Dentalcars
 Mobile units voor Chirurgie en
 Röntgenologie.

IN- EN VERKOOP VAN ALLE
 SOORTEN:
 jute-, katoenen- en papieren zakken -
 touw - garens - dekkleden etc.
 Elektrische reparatie-, reiniging- en
 stempelinrichting
**N.V. Woerdensche Touw-
 & Zakkenhandel**
 Directie: De Vries en Griffioen
 Woerden, Telefoon K 3480-2583

Luchtbehandeling
 voor schepen
 en gebouwen
NIMA Zwijndrecht
 TEL. K 1850-5382

VOOR ADVERTENTIES
 gelieve men zich uitsluitend te wenden tot de
 advertentie-administratie
 Kon. Wilhelminalaan 34, LEIDSCHEMENDAM

De Jeugd op de bres

voor de vrijheid!

DE DAGERAAD van de volwaardige, menselijke vrijheid leek angebroken voor het dappere Hongaarse volk, dat na tien jaren van communistische overheersing en onderdrukking, van politieke terreurmethode en vrijheidsberoving zijn onuitgebluste vrijheidsidealën liet herleven uit het bloed van zijn beste mensen.

Als we gedacht hadden, dat de jongste generatie van de verdrukte landen achter het ijzeren gordijn vergiftigd zou zijn door de verderfelijke communistische ideologieën, dan zijn we thans vervuld van hoop, omdat we gezien hebben, dat wat in Polen en tot bloedens toe in Hongarije is herleeft, voor een zeer groot deel voortkomt uit de jeugd.

Maar terwijl we dit schrijven wordt onze hoop teruggedrongen en maakt zij plaats voor felle verontwaardiging en diepe bewogenheid.

Felle verontwaardiging, omdat op dit moment de zwaar bevochten vrijheid door verraad, lafhartigheid en moord wordt omgezet in knechting en leed.

Diepe bewogenheid, omdat we ons zo intens begaan voelen met het lot van het Hongaarse volk, dat ons om

hulp smeekt, ook om de hulp, die wij niet vermogen te bieden.

DE snel opéénvolgende gebeurtenissen achter het opengereten en thans weer met bruit geweld gesloten ijzeren gordijn hebben de jeugd van Nederland niet onberoerd gelaten. Van het eerste moment af, waarop de vrijheidsstrijd oplaaid, heeft onze jeugd zich in eenheid verbonden geweten met het Hongaarse volk en in het bijzonder met de strijdende Hongaarse jeugd. We hebben daarvan getuigd op vele manieren en zullen dat blijven doen, zolang we zelf in het bezit zijn van de vrijheid waarvoor onze gelijken daar bereid zijn het leven te geven. We weten, dat we zulks moeten, omdat we zien dat het grote goed van de vrijheid in een groot deel van de wereld wordt bedreigd en aangerand door het barbaarse geweld van de Russische vuurmonden, die niets en niemand ontziend de onderdrukking prediken.

Het is vooral de jeugd, die zich machteloos voelt bij zoveel onrecht en leed. Maar ook al zien we de handen gebonden als het gaat om directe hulp te bieden, volledig bereid tot steun en arbeid zullen we zijn, waar zulks mogelijk is. In dit opzicht is er

in de jeugd niets dat ons scheidt en staan wij dicht aanééngesloten naast elkaar.

De Nederlandse jeugd heeft dat op vrijdagavond 2 november duidelijk getoond tijdens haar demonstratie in Den Haag, beledigd door de Politieke Jongeren Contact Raad, De Nederlandsche Jeugdgemeenschap en Studentenorganisaties.

We hebben ons daar laten aanspreken tot eendrachtigheid in steun en gebed. De woorden van de Hongaarse dominee Istar Tüski hebben we in stilte tot ons door laten dringen, om ze nooit meer te vergeten.

In een petitie hebben wij de regering gevraagd, dat zij geen middel onbenut zou laten, om het Hongaarse volk te steunen in haar moedige strijd tegen de vrijheidverstikkende dictatuur van het communistische regiem.

Wij leven mee met dat prachtige volk, met die van vrijheid en rechtvaardigheid vlammeende jeugd en zullen alles doen, wat binnen ons bereik ligt, om hen te helpen.

We zullen vooral ook bidden, vurig bidden, dat God in hen wakker zal houden het vuur van de liefde, de liefde voor Hem, het Vaderland, het Volk en de Vrijheid.

* * Niet voetballen

Allerwegen uit zich de afschuw over de Russische wandaad in Hongarije door het uiten van de wens culturele en sportcontacten met de Russen af te breken.

De christelijke en rooms-katholieke sportbonden dringen er op aan, dat Nederland niet aan de Olympische Spelen zal deelnemen, als Rusland daar ook aan deelneemt.

De voorzitter van de K.N.V.B., de K.N.Z.B. en het bestuur van het K.N.G.V. hebben een gelijksoortig geluid laten horen.

De voetbalwedstrijd, die op 28 november tegen het Rode Leger in Amsterdam zou worden gespeeld, is inmiddels afgelast.

Vandaag bij het ter perse gaan van dit nummer zal het Nederlands Olympisch Comité zich beraden over de vraag of Nederland nog mee zal doen aan de Olympische spelen te Melbourne.

Wij geloven, dat geen Nederlander nu nog behoefte zal gevoelen om met de Russen een vriendschappelijke wedstrijd te spelen. Of zoals de volksmond het nu duidelijk en omomwonden zegt: wij voetballen niet met de moordenaars van Hongarije!

TELEGRAM

Vrijwel onmiddellijk na de verraderlijke Russische aanval op het Hongaarse volk op zondag 4 november j.l. hebben de jongeren-organisaties van de vijf democratische partijen in Nederland zich gezamenlijk in een telegram gericht tot de minister-president Dr. W. Drees.

Dat telegram had de volgende inhoud:

„De Politieke Jongeren Contact Raad, waarin vertegenwoordigd de „A.R.J.O.S., F.C.H.J.G., J.O.-K.V.P., J.O.V.D. en „Nieuwe Koers”, geeft „uiting aan zijn felle verontwaardiging over de verraderlijke en lafhartige aanval van de Russische troepen op het Hongaarse volk, dat „zojuist onder opoffering van het bloed van zijn beste Zonen en Dochters opnieuw de vrijheid had verworven.

„Hij dringt er met klem bij de regering op aan, dat onverwijld wordt „overwogen, welke morele, materiële en diplomatieke maatregelen getroffen kunnen worden om het Hongaarse volk te steunen en de Russische agressie ongedaan te maken.”

HET ANDERE GEZICHT

vervolgverhaal

door J.H. Boms

„En hoef ik mijn pink niet deftig omhoog te steken als ik mijn theekopje vasthoud?”

Paula moest opeens onbedaarlijk lachen.

„Wat denkt u wel? Zal ik u eens wat vertellen? Als vader vindt, dat de koffie te heet is om zo op te drinken, gooit hij zijn kopje rustig leeg op het bakje — en zo drinkt hij het dan op! Dan slurpt hij verschrikkelijk.”

„Is 't waar?”

„Ja, heus.”

„Dan..... dan is je vader een man van 't goeie, gewone soort!” zei vrouw Lijnegang. De mededeling van Paula stelde haar gerust. Zij kreeg er nu hoe langer hoe meer vertrouwen in, dat de ingenieur heel niet onnoemelijk deftig was, zoals zij zich angstig had voorgesteld.

„Goed dan, 't moet dan maar gebeuren,” gaf zij toe. „Maar zal je dan beslist vooruit aan je vader vertellen, dat ik niet deftig praten kan?”

„Vader zal er blij om zijn.”

„Ach, als dát waar is, moet hij vast wel een innige man zijn. Ja, 't moet dan maar gebeuren, Paula. Als Melchior er tenminste accoord mee gaat.”

„Melchior wil niet liever, dan dat jullie kennismaken met mijn vader.”

„Jij bedoelt de jonge Melchior. Ik heb het nu over mijn man.”

„O ja, dat is waar.” Paula zweeg even, maar wat later voegde zij er aan toe: „Melchior heeft het al aan z'n vader gevraagd. Hij doet het liever niet. Maar als u het hem vraagt..... Toe, wilt u het aan uw man vragen?”

Vrouw Lijnegang knikte, doch zei er nadenkend bij:

„Mijn man heeft z'n opvattingen, Paula.....”

Jazeker, Lijnegang had zo zijn opvattingen. Toen zijn vrouw hem vertelde, dat Paula haar vader hem graag eens ontmoeten zou, schudde de boer resoluut het hoofd.

„Van stadse fratsen ben ik niet gediend, dat weet je. 't Is al erg genoeg, dat onze jongen met die ingenieursdochter omgaat. Geen haar op mijn hoofd die er aan denkt om met de ingenieur aan te pappen. Stel je voor, wat de mensen er wel van zullen zeggen als ze horen, dat wij bij zo'n kerel van de brug op visite gaan!”

Er viel met Lijnegang op dit punt werkelijk niet te praten en vrouw Lijnegang drong dan ook maar niet verder bij hem aan. En toen Paula weer op de Lindenburg kwam, vertelde de boerin haar, dat haar man er geen oren naar had en dat er dus niets van komen zou.

„Dat zal vader heel jammer vinden,” zei Paula.

Op een avond, toen zij een ogenblik met de oude Lijnegang alleen in het woonvertrek was, merkte ze op, dat het litteken op Lijnegangs wang steeds kleiner werd. „'t Is toen nog best afgelopen op die avond van die verschrikkelijke vechtpartij.” Lijnegang knikte instemmend.

„Ik denk nog dikwijls aan die avond,” ging Paula verder. „U was niet kleinzerig, Lijnegang! Vader en ik hebben er verstand van gestaan, dat u weer zo gauw opstond en naar huis ging.”

„Oost, west, thuis best,” probeerde Lijnegang grappig te zijn. „Nog wel bedankt, dat je me toen geholpen hebt.”

„Vader zegt altijd: Die Lijnegang is een flinke kerel, een man uit één stuk, die voor geen klein geruchtje vervaard is. Vader zou zo dolgraag nader kennis met u willen maken. Wilt u het doen, Lijnegang? Toe, u moet toch ook weten, wat voor soort man mijn vader is!”

Het verzoek van Paula overrompelde hem een beetje. Hij antwoordde: „'t Heeft geen haast.....”

„Ik zou het reuze plezierig vinden als het gauw gebeurde! Mijn vader kent Melchior nu wel, maar hij weet eigenlijk niets van u en uw vrouw. Vader zei gisteren nog: Ik hoop, dat je daar in een goed christelijk milieu terecht bent, Paula. Vader is stipt in die dingen, ziet u. Laten we meteen een avond afspreken waarop u en uw vrouw bij vader komen!”

Paula vroeg het zo vriendelijk en tegelijkertijd ook zo dringend en ernstig, dat Lijnegang geen moed had om het af te wimpelen.

„Dat moet dan maar gebeuren,” zei hij..... en op 't zelfde ogenblik dacht hij: — Dwars tegen mijn zin in ga ik weér door de knieën.....

„Aanstaande vrijdagavond, schikt u dat?”

— Het schikt mij nooit..... wilde hij zeggen, maar in wer-

kelijkheid knikte hij een beetje onduidelijk en hij mompelde: „Onder voorwaarde, dat de vrouw er ook mee accoord gaat, komen we dan vrijdagavond.”

„Fijn, ik zal het tegen vader zeggen, hij zal er erg blij mee zijn, dat weet ik zeker!”

„Jij bent een vrouw uit duizend, Paula,” zei de jonge Melchior er van. „Er komt nog een tijd, dat vader met jou méér zal ophebben dan met zijn bloedeigen kinderen.”

Maar zover was het nog niet. Dat kwam, vooral door de houding van Aaltje.

Die vrijdagavond, toen vader en moeder Lijnegang zich gereed maakten om naar ingenieur Santemeijer te gaan — Lijnegang stond een tijdlang te worstelen om zijn boord en das om te krijgen, daar had hij altijd de grootste moeite mee en uiteindelijk moest één van de huisgenoten hem altijd helpen — zei Aaltje op haar bekende snibbige manier:

„Zo zout heb ik het nog nooit gegeten! Krijg jij ook al stadse manieren, moeder? En ga jij met een boord om uit, vader? Ga jij aanpappen met de man, die eigenlijk de hoofddader van de brug is?”

„Bedaar maar, Aaltje,” zei moeder zacht.

Maar Aaltje deed alsof zij het niet hoorde en ging verder: „Als de dominee op huisbezoek komt, wil je zelfs niet de moeite nemen om een boord om te doen. Maar nou je naar dat stuk ingenieur moet, ga je gekleed als een grote meneer. Ik dacht, dat jij niks van de lui van de brug moest hebben, vader?”

Lijnegang bromde wat, maar een antwoord gaf hij niet. Op dit ogenblik had hij er echter heel veel spijt van, toegegeven te hebben aan het verzoek van Paula. Hij stond een ogenblik in beraad of hij alsnog zijn toezegging zou intrekken.

Maar moeder liep al met haar zwarte nopjesjurk aan en hij had zelf zijn zondagse pak reeds aan — hij kon nu niet meer terugkrabbelen.

Tenslotte zei hij grimmig tot Aaltje:

„Jij moet je hier buiten houden! Moeder en ik weten precies, wat we doen.”

„Ik zeg toch niets, is 't wel?” was het weerwoord van Aaltje.

En zo gingen ze dus die avond op bezoek bij de ingenieur en zijn dochter, die intrek genomen hadden bij de weduwe Bijster.

Toen Lijnegang 's avonds — het was later geworden dan hij zich voorgenomen had — met zijn vrouw naar de Lindenburg terugkeerde, moest hij toegeven, dat de ingenieur een aardige man was. En wat méér was: het was hem gebleken, dat Santemeijer leefde uit de hechte onveranderlijke beginselen. De ingenieur was een christen; niet met woorden, maar diep in zijn hart. En het was Lijnegang ook bar meegevallen, dat Santemeijer zo eenvoudig was. Hij had helemaal niet deftig uit de hoogte gedaan; integendeel, hij was de eenvoud zelve. Uit dien hoofde was Lijnegang er mee verzoend geraakt, dat hij had toegegeven aan de wens van Paula. Dat liet hij ook merken aan zijn vrouw, door te zeggen:

„'t Bezoek is me niet helemaal tegengevallen, ik zou liegen als ik het anders zei. Zo'n ingenieur staat wel ver van ons af, maar 't is een degelijk christenmens.”

„Jazeker,” vond vrouw Lijnegang, „'t is een innige man! En we mogen onze handen saamknijpen, dat Paula heel geen stads popje is en geen kouwe drukte bij zich heeft. Onze Melchior had het slechter kunnen treffen.

Maar tegen dát woord moest Lijnegang in verzet komen.

„Jij doet precies, alsof onze jongen haar gekregen heeft,” zei hij. „Maar 't is zijn eigen keus geweest. Een jongeman heeft tenslotte altijd nog de vrijheid om zelf zijn meisje te kiezen en je kan dus moeilijk zeggen, dat Melchior het getroffen heeft.”

„Nou ja, maar je moet dan maar begrijpen, hoe ik het bedoel,” zei vrouw Lijnegang. En even later voegde zij er zacht aan toe: „Als 't goed is, moet een man zijn vrouw toch zien als een geschenk van God.”

„Afijn,” zei Lijnegang, „ik blijf zeggen, dat hij een boere-dochter uit de streek had moeten nemen, maar 't had nog erger kunnen zijn dan het nu is en daar mogen we dankbaar voor zijn.”

(wordt vervolgd)

ROEP OM RECHT

* Vervolg van pagina 3

En toch zal zich in de geschiedenis der mensheid moeilijk een geval van ernstiger rechtsschending kunnen voordoen, dan waarover de Verenigde Naties zondag te oordelen hadden.

De Veiligheidsraad zelf is reeds tot lamheid geslagen, doordat Rusland als een van de grote mogendheden door het hanteren van het veto-recht elke actie onmogelijk kon maken.

De Algemene Vergadering komt niet verder dan een bij meerderheid van stemmen aanvaarde resolutie, waarmee Hongarije niet gebaat is.

Er is nog steeds geen internationale rechtsorde. Wie nagaat, wat door de Organisatie van de Verenigde Naties werd gepresteerd, vraagt zich af, of niet gesproken moet worden van internationale willekeur. Aan de grootmachten 'is, om politieke redenen, meerdere bevoegdheid toegekend, met als gevolg, dat als zich een conflict

voordoeft tussen politiek en recht, in het Handvest zelf bepalingen zijn opgenomen ten gunste van de politiek. Dat betekent dan evenwel, dat in de geldende rechtsorde de macht heerst over het recht.

In de grote nood, waarin Hongarije thans verkeert, moet dan ook niet gerekend worden op een ingrijpen van de Verenigde Naties in dien zin, dat de aanvallende direct zal worden teruggeslagen.

Niettemin zal er naar gestreefd moeten worden het wereldgeweten te bewaken, opdat dit duidelijker gaat spreken.

Dat is een belangrijke taak.

De Verenigde Naties zullen alleen dan waarlijk hun taak naar behoren kunnen vervullen, indien ook in het internationale recht de goddelijke ordinarissen, zoals die ons in Gods Woord geopenbaard zijn, worden nageleefd.

Daarom zou het toch — ondanks de ondervonden teleurstellingen — onjuist zijn uit de Verenigde Naties te treden. Men kan alleen werken aan de verbeteringen der internationale rechtsorganisatie door daarvan deel te blijven uitmaken.

Bovendien verbeteren we eigen positie niet door uittreding, aangezien de jurisdictie van de Verenigde Naties van kracht blijft ook over buitenstaanders.

Reeds jaren geleden heeft dr. J. A. H.

J. S. Bruins Slot er op gewezen, dat het grondeuvel van de Verenigde Naties is, dat zij een rechtsorganisatie heeft geschapen op een gebied, waarin de politieke stabilisatie ontbreekt. Dat is in de grond der zaak iets onmogelijks. Aan elke rechtsorganisatie moet een politieke stabilisatie, een zekere harmonisatie der politie-sociologische factoren, voorafgaan. Elke staat b.v. is het product van zulk een historische harmonisatie, die men met het woord „nationale cultuur” zou kunnen aanduiden. Zo is het ook met de Verenigde Naties. Er bestaat geen internationale cultuur, die het substraat van een internationale rechtsorde zou moeten zijn.

Nogmaals: datgene wat de Verenigde Naties waarlijk mogelijk zou kunnen maken, is de doorwerking van de doorwerking van de Christelijke religie in het ganse mensenleven.

En dat is dan de taak, waaraan wij ons — hoe klein onze krachten ook zijn — hebben te geven.

Blijf meester

over Uw zenuwen. Neem Mijnhardt's Zenuwtabletten Zij schenken de rust tot herstel

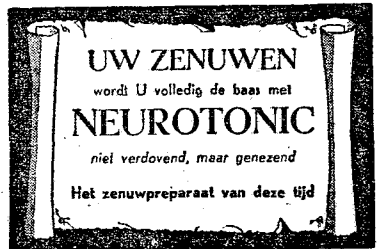
WAT MIJNHARDT MAAKT IS GOED

MODERNE SALONTAFELS
KLOOSTERTAFELS
THEEWAGENS
KAPSTOKKEN
Arco
KLEINMEUBELFABRIEK
WINTERSWIJK

★ Periodieken
★ Handelsdrukkerij
★ Boekwerk

drukkerij derksen nv

Bloemstraat 61 - Arnhem

Koopt een goed kostuum

enorme keuze tegen uiterst scherp gestelde prijzen, De eerste reis is lonend

DUTHLER VASSEVELD

GEURTS' CONSERVENFABRIEK O.V. DODEWAARD

De fijnste fruitproducten uit de Betuwe boomgaarden

Vraagt Uw winkelier ons merk Jams Appelmoes - Vruchten op Sap - Etc.

LINOLEUM TOTH DORDRECHT

J. DE VRIES

COMMISSIONAIRS IN EFFECTEN

O.Z. Achterburgwal 173

Tel. 47126

Privé Olympiakade 60

Tel. 94152

AMSTERDAM

AANNEMERSBEDRIJF

Gebrs. Hakkers

★ Handel in rijsmaterialen, riet en teen

★ Rietmattenfabriek

★ Hoepelmakerijen

WERKENDAM

Telefoon 14

Fa Gebr.

G. & W. Draisma

Aanneming van

BOUW. EN BETONWERKEN

Jachtlaan 278 - Apeldoorn - Tel. 5093

H. DORSMAN

Zwijndrecht

Telefoon 6576 (K 1850)

Asbestcement-producten

Gespecialiseerd in het aanbrengen van asbest-golfplaten op daken

ELECTRISCHE INSTALLATIES

W.G. Scheeres

Electrotechnisch ingenieursbureau

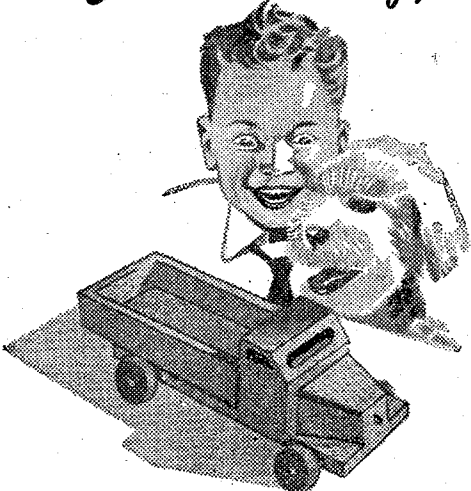
's-GRAVENHAGE

TELEFOON 116250

Alle VERZEKERINGEN, financieringen en hypotheek (event, zonder aflossing)
HERNGREEN'S ASSURANTIEKANTOOR
Okeghemstraat 29
AMSTERDAM — Telefoon 728825

Rijwielen direct v. fabriek
 f 50.— goedkoper. Eerste klas materiaal en langdurige garantie. Gedurende de wintermaanden op onze reeds zeer laag gestelde prijzen een extra korting: okt. f 12.50, nov. f 14.—, dec. f 14.—, jan. f 13.— en febr. f 12.50. Doe als zo velen profiteer van dit voordeel. Vraag gratis prijscourant met kortingsbonnen. SIMBA RIJWIELFABRIEK, Naald. wijkseweg 26, 's-Gravenzande Tel. K 1748-673.

Oh Robby wat fijn!

**NOOITGEDAGT
SPEELGOED**

J. NOOITGEDAGT & ZN. ULST

Bloemistknechten gevraagd

Voor vakopleiding is te Aalsmeer goede gelegenheid.
M. C. van Staaveren — Aalsmeer
 Hornweg 24

**Kleding voor
het hele gezin**

ZWOLL APELDOORN AMERSFOORT
 Oude Vismarkt Hoofdstraat Arnhemseweg
 26-28 92-94 9 en 26

**Koopt bij de
adverteerders!**

Constructiewerkplaats

„BAILY”

NIEUW-LEKKERLAND
 Telefoon 36

Gespecialiseerd in
**Staalconstructies
voor gebouwen**

FIRMA

P. ZEEUW Jzn

Rotterdam-O. . . Voorschoterlaan 51

Tel. serie no. 11.34.34
 Na zes uur Tel. 11.34.34-26977

**GRANEN-VEEKOFKEN
GEDROOGDE PULP**

Lid van de Rotterdamse vereniging voor de termijnhandel in granen

fijn! die ken ik

**BOERHAAVE
VAN 1907**

Heemskerkstraat II
 's-Gravenhage
 Telefoon 33 00 05

DE

aangewezen Verzekering-
 Maatschappij
**ONGEVALLEN
 ZIEKENHUISVERPLEGING
 OPERATIE
 WEKELIJKSE UITKERING BIJ
 ZIKTTE**
 Vraagt prospectus!

EEN UITKOMST VOOR MAAGLIJDERS

MAAGLIJDERS U KUNT WEER ALLES GAAN ETEN. De echte C.-R. MAAGTABLETTEN zijn weer in Nederland verkrijgbaar.

C.-R. MAAGTABLETTEN

geven direct verlichting en zijn pijnstillend.
 De echte Amerikaanse C.-R. MAAGTABLETTEN zijn die lichtgele tabletten. Alleen verkrijgbaar bij
LOUIS RIETBERGEN
 NIEUWE BINNENWEG 400 — ROTTERDAM
 Vraagt inlichtingen - zonder enige verplichting.

**N.V. Houthandel
ARENDSSEN**

Luttelepoortstraat 52
 Telefoon K 8410-2109 — Harderwijk

Firma
C. Vermeer en Zoon's

Fabrieken voor gebogen hout
 Tel. K 1894-1230 Ouderkerk a/d IJssel
 Ronde en ovale tafelanden
 Gebogen regels voor stoelen en fauteuils,
 armleggers, kappen regels stijlen enz.

N.V. AANNEMERSBEDRIJF

voorheen

H. DE BAAT

Directie:

E. C. de Baat - T. H. de Baat
 Kantoor: Ceintuurbaan 179

Amsterdam, Telefoon 798604 - 53257

Accountantskantoor

S. M. STOLP

★

Leiden Oudewater
 Tel. K 1710-26318 Tel. K 3486-486

**Verplaatsbare houten
gebouwen**

Directie- en schaftketen
 Noodwoningen, scho-
 len en kerken
 Directie- en schaft-
 wagens
 etc.

HOUBOUW **HAHBO**
HARDINXVELD
 Tel. 41 Neder-Hardinxveld

SERRES

EN WARENHUIZENBOUW
 N.V. AANNEMERSBEDRIJF

Boers en Vrijland

Postbus 30, 's-GRAVENZANDE
 Tel. K 1748-745 en 746

GYMNASTIEKTOESTELLEN

ROTHUIZEN N.V. — HEELSUM

REISBONNENSISTEEM HOBACA

contractante van de Nederlandsche Spoorwegen, zoekt in alle plaatsen van Nederland waar de Winkeliers nog geen Hoboca-bonnen verstrekken:

Betrouwbare en actieve agenten

tegen zeer gunstige voorwaarden, in staat en bereid een kring van actieve Winkeliers uit alle branches op te bouwen en deze verder blijvend van bonnen te voorzien.

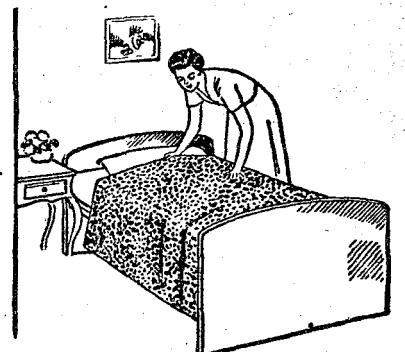
Brieven aan: HOBACA, „agentenafdeling”. Heemraadssingel 245, Rotterdam.

Verbaasd zult u staan

als u dit leest . . . uw verbazing stijgt . . .

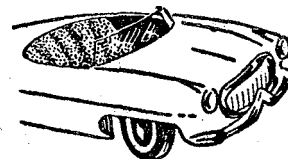
als U van nabij kennis maakt met de meest ongeloflijke aanbieding ooit in Nederland gedaan.

**20.000
OCELOT KLEDEN**

Door betalingsmoeilijkheden met het land (waarvoor ze speciaal werden vervaardigd), kwamen wij in het bezit van deze EXPORT-PARTIJ.

Nu gaan wij ze het Nederlandse publiek uitreiken tegen de ongelooflijk lage prijs van **14.75**

De fabriekskosten liggen reeds hoger en nu wordt ook nog de tussenhandel uitgeschakeld.

Aanmaak is niet meer mogelijk

Dit is dus een 1-malige aanbieding

Deze kleden van prachtig, degelijk Hollands export-materiaal, zijn warmte-, isolerend, zeer soepel in „NECO” systeem, doubleface (2 zijden) geweven en over het gehele vak van 150 x 200 cm met een natuurlijk luipaard-motief en aan de andere kant met ruitmotief bedrukt!

GEGARANDEED WAS- en KLEURECHT!

Maak er een moderne topper of jumper van. Gebruik hem als auto-plaid, reisdeken, overgordijn, sierdeken of meubelbekleding.

Bekijk ze thuis op Uw gemak.

Indien niet volkomen naar zin stuur ze dan (binnen 5 dagen) terug en U ontvangt Uw geld retour.

BON Ik verzoek U mij onder rembours te zenden . . . stuks Ocelot Plaids à f 14.75. Is de zending niet naar mijn zin, dan ontvang ik het betaalde terug.

NAAM
 ADRES
 WOONPL.
 HANDTEK.

Orders worden uitgevoerd in volgorde van binnenkomst.
 Aan firma „POSTEX”
 Churchill-laan 47 AMSTERDAM. Tel 798083-36028

NEDERLANDSE GEDACHTEN

OFFICIEEL WEEKBLAD VAN DE ANTI-REVOLUTIONAIRE PARTIJ

Laat ze
het lezen

DAGEN lang hebben de socialisten, daarbij van heler harte gesteund door hun liberale familie in Rotterdam, voor de radio en in de pers verteld, dat de A.R. de kabinetsformatie vertraagden en bijna onmogelijk maakten, doordat zij te véél vroegen. Zij wilden twee zetels in het kabinet en dat was een onbehoorlijke wens. De V.A.R.A. raakte er niet over uitgepraat en Het Vrije Volk en de N.R.C. knikten elkaar toe, zelden het nog eens en besloten met een: zo is het!

En natuurlijk zijn er dan velen, die het geloven. Het is voor de radlo geweest en het heeft bovendien nog zwart op wit in de krant gestaan.

Waarschijnlijk heeft u ook zulke mensen ontmoet en misschien ontmoet u ze elke dag.

Laat ze dan het volgende lezen uit de Handelingen van de Tweede Kamervergadering van 25 oktober 1956, dus nadat de kabinetsformatie een einde had genomen en het „nleuwe" kabinet zijn intocht in de Kamer had gedaan.

De heer Drees vertelde, dat hij, die toch de éérste formateur was geweest, terstond had gedacht aan een kabinet met twee antirevolutionairen. De heer minister-president zelde letterlijk:

Ik heb mij aanvankelijk gedacht de verhouding 5 : 5 : 2 : 1 : 1. Hoe is dat in mijn gedachtengang te voorschijn gekomen? Enige beperking van het aantal ministers scheen mij wenselijk en verantwoord. Het leek mij, dat een verhouding, waarbij de twee sterkste partijen ieder vijf zetels en de drie andere, niet beschouwd als een eenheid, als een derde macht, maar voor de getalssterkte even samengenomen, met 27 zetels, een viertal zetels zouden hebben, een redelijke oplossing zou zijn. Aangezien ik geen kans zie vier zetels over drie partijen zo te verdelen, dat ieder 1 1/3 zetel krijgt, heb ik gemeend, dat waar de A.R.P., zij het met een klein verschil, de sterkste van de drie was en van haar twee ministers in het kabinet zitting hadden, het niet onredelijk was voor de antirevolutionairen aan twee zetels te denken. Dit was het uitgangspunt, dat ik nog altijd zeer verdedigbaar acht.

Wij hebben in deze uitspraak van dr. Drees iets onderstreept. De A.R. hebben er gedurende de gehele formatie op gestaan dat zij twee zetels zouden krijgen in dit kabinet. Dr. Drees was zo immers begonnen, en hij achtte het zowel toen als nu redelijk en verdedigbaar. De A.R. pasten er voor, om plotseling, toen de heer Burger aan het „informeren" ging, van twee op één zetel gebracht te worden; zij hielden vast aan wat redelijk genoemd mag worden en in de discussies sedert de eerste poging het uitgangspunt was geweest, zo vaak er van een kabinet op brede basis sprake was.

Laat ze het lezen, zij die de A.R. onredelijk vonden, omdat de Vara en de N.R.C. het zelden!

AMERIKA

Bondgenoot en tegenstander

DE VERWARRING in de wereld, die ontstaan is door het optreden van Sowjet-Rusland in de Oost-Europese satellietlanden en in het Midden-Oosten, door de Engels-Franse militaire actie in Egypte en door de breuk in de Westelijke wereld met name tussen de Ver. Staten en Frankrijk en Engeland, zal naar het zich laat aanzien nog geruime tijd voortduren. Zowel in het Oost-blok als in het West-blok zijn de interne moeilijkheden groot.

Sommigen zien daarin een lichtpunt. Het gevaar van het uitbreken van een wereldoorlog wordt hierdoor verminderd. Zij die zo redeneren beroepen zich daarbij op de houding van Sowjet-Rusland in het Suezconflict. De dreigementen van het Kremlin aan het adres van Engeland, Frankrijk en Israël waren volgens hen alleen maar bluf, een poging om de aandacht af te leiden van het gebeuren in Hongarije en Polen. Het is mogelijk dat de mensen die zo redeneren gelijk hebben.

Een feit is echter dat de Engelse en Franse premiers Eden en Mollet hun politiek niet op deze verwachting hebben durven baseren. Zij kondigden in Egypte „het staakt het vuren" af een dag voordat zij dit van plan waren te doen. Zoveel uitwerking had de Russische dreiging in ieder geval.

Dit besluit werd uiteraard mede bepaald door de opwinding in de Ver. Staten en in de publieke opinie van Engeland zelf. Er zijn berichten uit Washington die melden dat de Amerikaanse regering even eraan gedacht heeft de zesda Amerikaanse vloot in de Middellandse zee opdracht te geven, om de Engelse en Franse oorlogsschepen op weg naar Egypte tegen te houden. Deze gedachte werd echter onmiddellijk losgelaten, toen het Russische aanbod aan Washington kwam van een gemeenschappelijke Russische-Amerikaanse actie.

Engeland en Frankrijk stonden dus tegenover een Russisch dreigement en een Amerikaanse verbolgenheid, waarvan men niet wist hoe deze zouden uitpakken. Eden en Mollet konden niet anders doen dan onmiddellijk het besluit nemen het vuren te staken en tijd te winnen teneinde de gemoederen tot bedaren te brengen, vooral in de Ver. Staten en op het thuisfront. Daarmee zijn de Engelse en Franse regering thans druk bezig.

Een van hun sterkste troeven is wel het feit van de enorme hoeveelheid wapens, die het Sowjet-blok in het afgelopen jaar aan Egypte heeft geleverd, namelijk tot een waarde van 1500 miljoen gulden: bommenwerpers, jagers, zware en middelzware tanks, kanonnen en niet te vergeten 1000 technici en instructeurs. Deze Russische penetratie in Egypte was niet alleen gericht tegen Israël, maar had vooral ook ten doel de Egyptische dictator in staat te stellen zijn greep op het Suez-kanaal tot een ijzeren greep te maken, waarmee West-Europa naar de keel kon worden gegrepen.

De Amerikaanse regering, met name de Amerikaanse minister van buitenlandse zaken Foster Dulles was van deze ontwikkeling op de hoogte, maar weigerde Frankrijk en Engeland te steunen op de gehouden Suez-conferenties, waar het erom ging of het Suez-kanaal onder internationale controle zou komen te staan of aan de uitsluitende controle

Eisenhower en Nixon zijn herkozen. Maar wat nu....?

van de Egyptische regering zou komen te vervallen. Maandenlang hebben Engeland en Frankrijk geprobeerd de heer Foster Dulles tot het juiste inzicht te brengen. Telkens beloofde hij hen te steunen, doch telkens kwam hij tenslotte tot een standpunt, dat kolonel Nasser, de pion van Sowjet-Rusland volledig in de kaart speelde.

Er wordt wel gezegd, dat de houding van de Amerikaanse regering verklaard moet worden uit de behoefte van president Eisenhower om met het oog op de presidentsverkiezingen het koste wat het koste zijn aureool van vrede- en welvaartspresident te handhaven. Dat lijkt ons juist. Dat hij na zijn hernieuwde verkiezing in het Midden-Oosten tot een voor Frankrijk en Engeland meer aanvaardbare politiek zou besluiten, geloven wij niet.

**Europa
moet tot
eenheid
komen**

Voor Washington is er veel meer aan gelegen de zogenaamde niet-gecommiteerde landen, de neutrale landen, zoals India, Indonesië, Egypte en de andere Arabische landen aan zich te verplichten en de West-Europese bondgenoten, die door de

ze landen worden uitgekreten als imperialistisch en kolonialistisch, op de beklagdenbank te brengen. In de strijd tegen het wereldcommunisme zijn de West-Europese landen natuurlijk de betrouwbaarste bondgenoten, zo betrouwbaar, dat Washington zich niet kan voorstellen, dat zij ooit uit het N.A.V.O.-bondgenootschap zullen treden.

Alleen reeds het feit, dat West-Europa het meeste de Sowjet-bedreiging te vreezen heeft, verleent de Amerikanen een grote vrijheid van handelen met betrekking tot de te voeren politiek ten aanzien van de belangen, die deze West-Europese landen hebben in Zuid-Oost-Azië en het Midden-Oosten.

Zodra West-Europa zich geplaatst ziet tegenover het Midden-Oosten en Zuid-Oost-Azië constateert het, dat de Ver. Staten principieel dichter staan bij de Afrikaanse, Arabische, Aziatische landen. Deze houding van de Amerikanen is in hoge mate historisch bepaald door hun eigen vrijheidsstrijd. Zij zien in het optreden van Engeland en Frankrijk in het midden-Oosten niets anders dan het optreden van Londen in de achttiende eeuw tegenover de Amerikaanse kolonie.

Het anti-kolonialisme, dat de Amerikanen met de papelepel is ingegoten, doet hem telkens weer het gevoel voor de juiste verhoudingen verliezen. Alleen het optreden van Sowjet-Rusland kan hem nog van de ernstigste misstappen afhouden. Vele Europeanen hebben zich erover verwonderd, dat het Amerikaanse volk in zijn reactie op de gebeurtenissen in Hongarije veel minder fel was dan West-Europa en dat daarentegen de Engels-Franse actie in Egypte de Amerikanen veel meer in beroering bracht. Dat kan alleen maar verklaard worden uit het feit, dat tijdens de presidentsverkiezingen in Amerika de typisch Amerikaanse isolationistische gevoelens, die hun psychologische oorzaak vinden in het anti-kolonialisme, de boventoon voeren.

Hoe komt het dat de Amerikaanse regering met zo'n felheid vasthoudt aan het instituut van de Ver. Naties? Ook deze felheid heeft mede haar voedingsbodem in de Amerikaanse vrijheidsstrijd tegen Engeland. De Ver. Naties zijn in de ogen van de Amerikanen het middel bij uitstek om aan het anti-kolonialisme een einde te maken. In dit opzicht kent hun optimisme geen grenzen. De Ver. Naties mogen in het bedwingen van het Sowjet-imperialisme hebben gefaald. President Truman liet zijn actie in Noord-Korea eerst later door de Ver. Naties sanctioneren en een eventuele aanval van Sowjet-Rusland zal ongetwijfeld de ogenblikkelijke tegenaanval van de Ver. Staten tot gevolg hebben. Dan wordt niet eerst de tussenkomst van de Ver. Naties afgewacht. En terecht.

De Ver. Naties zijn voor de Amerikanen het orgaan, dat aan de vrijheidsstrijd van de volken, met name de zogenaamde koloniale volken, recht doet wedervaren. Het is voor de Amerikanen tevens de rechtbank die hun West-Europese bondgenoten tot de orde dient te roepen. Recht en gezag en verantwoordelijkheid en het belang van de West-Europese mogendheden zijn voor de Amerikanen minder belangrijke criteria dan vrijheid. In dit opzicht is de Amerikaanse politiek doordrenkt van het valse vrijheidsideaal van de Franse revolutie.

De Amerikanen worden in deze gedachtengang bovendien gevoed door de ideeën die uit West-Europa zelf tot hen

• Vervolg op pag. 11

Versterking van het

SECRETARIAAT

- * *Penningmeesters: wacht niet op het zenden van een kwitantie*
- * *Een goede ledenadministratie en maandelijkse inning van de contributies*
- * *Deze winter wordt het beginsel- en algemeen staatkundig program behandeld*

HET MODERAMEN heeft een chef de bureau benoemd voor het Partij-secretariaat. De heer Van der Wees — een bekend figuur in Delft — zal vermoedelijk op 1 januari a.s. als zodanig in functie treden. Het is een belangrijk besluit, want deze versterking van het partij-secretariaat was dringend nodig. Het werd gedurende de laatste jaren steeds moeilijker de werkzaamheden in goede orde te verrichten. Voortdurend moesten allerlei dingen blijven liggen, die niet konden worden afgedaan en daardoor ontstond er een achterstand, die steeds moeilijker in te halen bleek. Daarom zijn we blij nu te kunnen berichten, dat de heer Van der Wees als chef de bureau zal optreden. Wij zijn er van overtuigd, dat hij zijn werkzaamheden met liefde voor onze partij zal aanvangen en we roepen hem ook op deze plaats een hartelijk welkom toe. De nieuwe functionaris zal worden belast met de langzamerhand wel zeer omvangrijk geworden administratie van het partijbureau en met de boekhouding.

EEN zeer groot deel van de financiële nota's is nu naar de penningmeesters gezonden en we doen op hen een dringend beroep deze nota's zo spoedig mogelijk te voldoen. Over enige weken zal een begin worden gemaakt met het gereed maken van de kwitanties. Maar waarom zal men daarop wachten? Het betekent extra werk en extra kosten, want de inningskosten zijn tegenwoordig hoog. Laat men het bedrag toch per giro overmaken. Voor de penningmeesters is het een kleine moeite — en voor onze administratie spaart het heel veel drukte. En we zijn nog zo overbezet. Mogen we ook de voorzitters vragen daarop toe te zien?

Nu moeten we er toch iets meer van zeggen. Met ingang van dit jaar is de afdracht per lid en per jaar gebracht op f 2.50 — en voor gehuwde vrouwen — echtgenoten van leden — op f 1.—. Het besluit daartoe is medio 1955 door de Deputatenvergadering genomen. Daarna is er een actie gevoerd in het land om ook de contributie der leden te verhogen en met kracht is aangestuurd op een gemiddeld bedrag van f 6.— a f 7.—. Een gemiddeld bedrag! Want iedereen moet lid van een A.R. Kiesvereniging kunnen zijn respectievelijk kunnen blijven. Voortdurend is dan ook bepleit dat een contributie zou worden geheven rekening houdend met de financiële draagkracht. — Daarbij wordt uitgegaan van de veronderstelling dat iedere kiesvereniging wel een aantal leden telt, dat meer dan f 6.— per jaar kan en wil bijdragen.

Intussen heeft dit tengevolge gehad, dat er in de loop van dit jaar een groot aantal mutaties zijn ingekomen. Veel kiesverenigingen hebben een geheel nieuwe en bijgewerkte ledenlijst gestuurd. Bij sommigen daalde het ledental, maar bij anderen steeg dit en nu hopen we dat de winst hier het verlies daar opheft zodat per saldo het ledenaantal gehandhaafd blijft.

Maar er is ook een aantal kiesverenigingen dat niets van zich heeft laten horen en daar zijn we nu niet helemaal gerust op. Wij moeten er

nu op aanwerken dat allerwege de financiële basis wordt versterkt en dat men zich aanpast bij de nieuwe situatie. Over de nota's zal nog wel wat correspondentie moeten worden gevoerd, want er zijn hier en daar nog wel wat moeilijkheden. En nu is het Centraal Comité onder bepaalde omstandigheden wel bereid tot enige medewerking, maar dan moet ook van de zijde der betrokken kiesverenigingen de goede wil eveneens duidelijk blijken, en een van de eerste voorwaarden is dat men de ledenadministratie goed in orde maakt — en een tweede voorwaarde is dat men tot maandelijkse inning der contributie overgaat.

OVER enkele dagen zal aan de kiesverenigingen worden toegezonden een brochure, bevattende de beide rapporten over de herziening van het program van beginselen, die zoals reeds in de circulaire van enige weken terug is medegedeeld, in de komende maanden door de kiesverenigingen kunnen worden behandeld. Deze rapporten zijn samengesteld door een tweetal commissies. Zij zijn dus niet een voorstel van het Centraal Comité. Maar reeds in dit stadium wordt de medewerking der kiesverenigingen gevraagd, in die zin, dat zij amendementen en voorstellen tot wijziging indienen. In dit geval kunnen deze rechtstreeks

worden gezonden naar het partijsecretariaat en behoeven zij niet te worden ingediend bij een statencentrale of kamercentrale. Al deze amendementen zullen daar worden behandeld en bestudeerd en daarna komt dan het Centraal Comité met een uitgewerkt voorstel, waarbij dus reeds rekening gehouden is met de wensen en verlangens der kiesverenigingen. Eerst dan vangt de officiële behandeling aan.

Het voordeel van deze werkwijze is dat heel veel kwesties van te voren zijn opgelost en dat alleen de cardinale punten voor de officiële behandeling overblijven. De aandacht wordt dan niet verdeeld over vele minder belangrijke kwesties maar richt zich op een hoofdprobleem. Het is eenvoudig niet doenlijk op een vergadering van het Partij Convent zeg 300 amendementen serieus te behandelen, laat staan op een Deputatenvergadering, waar 2000 mensen aanwezig zijn — en waar de zaak in zeggende en schrijvende één dag haar beslag moet krijgen. Laat men dus nu reeds intensief meewerken. Men heeft er ruimschoots tijd toe. Het bevordert de goede voorbereiding voor deze belangrijke zaak.

In dit verband kan tevens worden medegedeeld dat de redactie van ons blad een aantal vooraanstaande figuren heeft verzocht een kort commentaar op de artikelen te willen geven. Binnenkort zal met de publikatie daarvan een aanvang worden gemaakt.

De brochure is verkrijgbaar bij het Partijsecretariaat tegen de prijs van f 0.40 per stuk en bij een aantal van meer dan 5 exemplaren tegen f 0.30 per stuk. Laat men nu overal een kleine commissie aanwijzen om deze zaak van de kiesvereniging rustig voor te bereiden. Dit is een goede gelegenheid om mensen ertoe te brengen tot studie van onze beginselen. En zo moeten we met elkaar ons best doen een bevredigend resultaat te verkrijgen.

BEZUINIGING

HET hoge woord is er uit. Minister Hofstra heeft het zelf op 7 november in de Tweede Kamer gezegd: de Regering wil bezuinigen. De teugels moeten strakker worden aangetrokken.

Bezuiniging is een woord met een onvriendelijke klank. Vooral, omdat ieder eerlijk mens toegeeft: in bezuiniging zit een element van aanpassing. Aanpassing aan veranderde omstandigheden, aan ongunstige financiële positie. Het is geen kleinigheid: er moet vier à vijfhonderd miljoen gulden worden „gevonden”. Het ligt voor de hand, dat de Regering het niet in haar hoofd haalt, om dat gehele bedrag te zoeken in de bezuiniging. Zij doet het, zoals het vroeger óók werd gepresteerd. De uitgaven en de inkomsten moeten worden aangepast. Hogere belastingen, lagere uitgaven. Van twee kanten tegelijk wordt met de dam begonnen, die de verbinding tot stand moet brengen. Van twee kanten. De socialistische woordvoerder wilde van één kant beginnen; hij wilde de voor de Regering zo eenvoudige en gemakkelijke manier: verhoog de belastingen met het tekort. Maar evenzeer als de cijfers uitwijzen, dat het bedrag niet alléén door bezuinigingen kan worden gevonden, leerden diezelfde cijfers, dat ook de suggestie van de socialisten onmogelijk kan worden verwezenlijkt. Minister Hofstra heeft het zelf gezegd en het staat op blz. 153 der Handelingen.

MINISTER HOFSTRA zegt: we gaan bezuinigen!
Het Kabinet-Drees zegt: we gaan bezuinigen!

Het is wel enigermate een nieuw geluid.

Bij vorige gelegenheden is van de zijde der Regering meer dan eens betoogd, dat het eigenlijk niet kón. Op kleinigheden na natuurlijk, zoals ook in elk particulier bedrijf altijd wel iets over de balk gaat. Nu zal er tóch worden bezuinigd, en er is een bedrag genoemd van 100 miljoen per jaar.

HIER raken wij aan een kwestie, die staatsrechtelijk en politiek niet eenvoudig is.

Wij hebben een Rekenkamer en haar taak is geregeld bij de Comptabiliteitswet. Zij brengt jaarlijks een openbaar verslag uit van haar bevindingen, en zij let er onder meer op, dat de gelden doelmatig worden besteed. In haar rapporten legt zij telkens de vinger bij ongerechtigheden en verkwestingen, en zij weet heel wat besparingen te bevorderen. Bovendien werkt haar controle in hoge mate preventief. Menig ambtenaar heeft voor zijn voorzichtigheid en zorgvuldigheid ook het motief, dat de Rekenkamer moeilijkheden zou kunnen maken.

MAAR bij een werkelijke bezuiniging als streven van de Regering komen er andere verantwoordelijkheden aan te pas.

Dan gaat het om een niet over te dragen verantwoordelijkheid van de Regering zelf en de Staten-Generaal zelve. In gemeenschappelijk overleg moeten zij tot het juiste beleid komen.

Daarbij is het land niet in het allerminst gebaat door het spelletje, dat er als volgt uitziet:

De geachte afgevaardigde. Er moet bezuinigd worden.

De Minister: Wees zo vriendelijk, mij de posten aan te wijzen, waarop bezuinigd kan worden.

De geachte afgevaardigde: Dat is voor een Kamerlid een onmogelijke eis, want hij is geen insider.

De Minister: Dan kan ik uw roep om bezuiniging niet serieus nemen.

En het land is evenmin er mee gebaat, wanneer een fractie wél de algemene wens tot bezuiniging uit, maar tegelijk met een waslijstje komt van lofwaardige zaken, waarvoor méér geld beschikbaar moet komen.

IN gemeenschappelijk overleg.

Dat is alleen mogelijk, als men elkaar ernstig neemt en bewijst, daar recht op te hebben.

Regering en volksvertegenwoordiging staan hier voor een ernstige verantwoordelijkheid.

De Staten-Generaal is er, historisch gezien, allereerst om 's lands financiën te controleren. Haar kracht ligt in het budgetrecht. Zij kan dat recht niet verwaarlozen, door te verklaren, dat de moderne tijd voor zulke ingewikkelde systemen, kwesties en complicaties plaatst, dat zij het nodige overzicht voor het uitvoeren van een gezonde, daadwerkelijke controle mist. Maar niemand kan haar kwalijk nemen, dat zij de bijstand en technisch-deskundige voorlichting vraagt van een orgaan of commissie, die zich op efficiency heeft gespecialiseerd.

INTUSSEN blijft bezuiniging een moeilijke zaak. Want zij is alleen mogelijk tegen de wens van verschillende hoge en machtige ambtenaren in. Die ambtenaren zijn vóór bezuiniging. In hun beleid liggen zelfs elementen van onverbiddelijkheid. Maar die onverbiddelijkheid is er ook tegen ieder, die het gewicht in hun speciale afdeling te zwaar vindt.

In de Eerste Kamer is een onvriendelijke opmerking gemaakt, dat bij „Oorlog” een kolonel wel eens doet, wat ook door een sergeant-majoor zou kunnen worden gedaan. En die opmerking raakt inderdaad een belangrijke vraag. Wordt er op ieder departement niet véél administratief werk van betrekkelijk eenvoudige aard gedaan door mensen, die groeien in gewicht, rang en salaris, maar niet in belangrijkheid van hun werk? Het is bijna oneerbiedig, die vraag te stellen en zij zal de vrager kwalijk worden genomen. Maar Regering en volksvertegenwoordiging zullen haar jaarlijks moeten stellen. En vooral nu moeten stellen.

Want Minister Hofstra gaat bezuinigen.

De Regering gaat bezuinigen.

De socialisten zeiden: zoek het alléén in verhoging van belastingen. Maar Minister Hofstra zei, dát is onmogelijk.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), R. Gosker, Jac. S. Hoek, Prof. Dr. J. J. de Jong, S. J. Jonker, A. R. de Kwadsteniet, J. D. Troostheide.

Secretaris: G. J. H. Griffioen.

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuiperstraat 3, 's-Gravenhage. Telef. K 1700-115935. Giro 89673 VOOR ADVERTENTIES: Kon. Wilhelminalaan 34, Leidschendam. Tel. K 1761-1646

ABONNEMENTSPRIJS f 6.20 per jaar f 1.55 per kwartaal giro 89673

STUDENTENABONNEMENT f 4.— per jaar

LOSSE VERKOOP f 0.20.

Strategisch schaakspel

(Van onze militaire medewerker)

NU DE ORDER tot het staken van het vuren gegeven is kan men van mening verschillen of het optreden van Israël tegen Egypte en van Engeland en Frankrijk in aansluiting daarop, een daad van wijs politiek beleid is. Men kan ook de morele rechtvaardiging daarvan aanvechten. Doch wat niet ontkend kan worden is, dat hier een strategisch schaakspel gespeeld wordt, dat van grote strategische bekwaamheid getuigt en dat voorts als een voorbeeld van goed samenspel tussen strateeg en politicus kan worden aangemerkt. Wij mogen dit aan de hand van de strategische positie van Israël en van de Brits-Franse Suezkanaal-impasse aantonen.

Israël is van zijn geboorte af omringd door vijanden, die het naar het leven staan. Het bevindt zich daardoor strategisch in een z.g. binnenlijnenpositie, de gezamenlijke tegenpartij op de buitenlijnenpositie. Een binnenlijnenpositie is voordelig, omdat men met de eigen verenigde militaire macht in staat is de strategisch gescheiden afzonderlijke machten van de tegenpartij achtereenvolgens te verslaan. Wil men dit voordeel ufbuiten dan moet echter aan een aantal voorwaarden worden voldaan.

- Ten eerste voldoende operatieruimte, zodat men niet in de rug kan worden aangevallen door B en C terwijl men bezig is met A af te rekenen.
- Ten tweede een goed verbindingssysteem (spoor- en autowegen), dat in staat stelt snel een sterke

troepenmacht van de ene grens naar de andere te verplaatsen.

- Ten derde een overwicht in de lucht, zodat dit verbindingssysteem (waarvan alles afhangt) niet kan worden verbroken.
- Ten vierde een onsamenhangende tegenpartij, zodat diens acties als los zand aan elkaar hangen.

Worden de acties van de tegenpartij daarentegen goed gecoördineerd, dan wordt de aanvankelijk op vele plaatsen open ring hoe langer hoe nauwer dicht getrokken totdat zij een tang is geworden waarin de partij op de binnenlijnen vernietigd wordt.

Dit laatste was de eindpositie van Duitsland in twee wereldoorlogen en in het bijzonder in de laatste. De meerfronten-krijg is daarom het schrikbeeld voor elke strateeg, ook voor de Israëliësche. Hij was het niet zolang Israël de vier genoemde voorwaarden aan eigen zijde had. Doch door de achtereenvolgende Russische wapenleveranties verloor het het luchtoverwicht. Daarop volgde de instelling van een gezamenlijk opperbevel van Egypte met Saoedië-Arabië, gevolgd door een gelijk opperbevel tussen Egypte, Jordanië en Syrië, terwijl Irak steun toezegde. De ring sloot zich en voortaan moest een gecoördineerde militaire actie worden gevreesd. De Israëliësche overmacht te land begon door de Russische wapenleveranties eveneens te tanen. De tijd begon te dringen om de strategische tang te doorbreken.

De controverse over het Suezkanaal was inmiddels de Israëliësche strategische positie tehulp gekomen. Een bedreiging van het Suezkanaal zou Engeland de reden verschaffen om de kanaalzone desnoods met geweld te herbezetten. Een stoot tegen het Suezkanaal zou derhalve Engeland eventueel, tegen wil en dank, verplichten zich als een wig tussen

Egypte en Israël te plaatsen. Doch door deze Britse zet zou automatisch het westelijke tegen Israël gerichte front komen weg te vallen en zou het de handen geheel vrij krijgen voor het zoveel zwakkere oostelijke front. Voor een Egyptisch luchtoverwicht, in toom gehouden door de R.A.F., zou Israël ook niet meer bevreesd behoeven te zijn. Met één strategische meesterzet op het schaakbord zou aldus de Arabische ring schaakmat worden gezet. Want van dat moment af aan zou de oostelijke combinatie te land zeer sterk in de minderheid zijn tegenover de verenigde Israëliësche landmacht, terwijl er een absoluut Israëliësch overwicht in de lucht zou zijn. Onder die omstandigheden zouden Syrië, Jordanië en Saoedië-Arabië alsmede Irak zich wel tweemaal bedenken eer zij Egypte te hulp zouden komen. Zij zouden een zware militaire nederlaag lijden, die hun grondgebied en prestige zou kosten. In deze sterke strategische positie zou het politiek gemakkelijker worden de Arabische Liga eindelijk te dwingen tot een overeenkomst, die een einde zou maken aan de reeds jarenlange impasse.

De actie tegen Egypte werd strategisch uitnemend voorbereid. Door vergeldingsacties tegen Jordanië werd wekenlang alle aandacht naar het oosten gebonden en dit te meer omdat aan het Egyptische front een bijna onnatuurlijke rust heerste. De Israëliësche mobilisatie werd dan ook als gericht tegen Jordanië beschouwd en als zodanig door Israël voorgesteld. Als een donderslag bij heldere hemel volgde daarop de strategische overval op Egypte, de klassieke manoeuvre voor een snel en diep ingrijpend succes naar het aloude strategische beginsel van de „verrassing”. Het succes was volkomen. Ook zonder het ingrijpen van Engeland en Frankrijk zou het kanaal en de Golf van Suez zijn bereikt en daarmee een natuurlijke hindernis, die in staat zou stellen de tijd-winst te leveren om zich vervolgens desnoodig tegen het oosten te wenden, althans een offensief daar op te vangen en terug te slaan. Doch dit was niet nodig. Engeland en Frankrijk grepen gaarne de kans aan om de politieke impasse inzake het Suezkanaal te doorbreken en thans verrassend d.w.z. snel militair in te grijpen, hetgeen zij begin augustus niet hebben kunnen doen en deswege in het strategische schaakspel in tijdnood kwamen en tempo tegenover Nasser verloren, zodat zij een tijdwinningende politieke actie moesten gaan voeren. Thans hebben zij in dat schaakspel de passieve rol verlaten en hebben nu tempo op Nasser behaald. Zo voor Israël als voor Engeland en Frankrijk is daarmee de strategische situatie radicaal veranderd.

Door hun sterke strategische positie wordt de kans op uitbreiding van het conflict gering. Door de sterk verzwakte Russische strategische positie in Europa is Russisch ingrijpen hoogst onwaarschijnlijk. Het Russische dreigement met „vrijwilligers” is steriel daar deze Egypte niet kunnen bereiken bij het meesterschap ter zee en in de lucht, dat Engeland

* * * Sociale politiek

Het was maar een „schimmig denkbeeld”, heeft Minister van der Kieft eens gezegd: een gulden is een gulden. Wie dat zo duidelijk zegt, moet er niet op rekenen, dat het volk met ijver gaat sparen. Want het loopt de kans, heel andere guldens terug te krijgen, dan het naar de spaarbank bracht.

Daarom is het te waarden, dat de Regering inflatoire tendenzen wil tegen gaan. Dat zij daartoe ook wil bezuinigen. Dat zij wil strijden om gaaf geld, gezond geld. Laten zij maar niet zeggen: de „gave gulden”. Daar is immers zó op gesmaad, zelfs van de kansel...

Maar dit willen wij wel heel nadrukkelijk zeggen: een politiek, die alles doet, om gezond geld te houden, is sociale politiek. Als 'n gulden aan waarde al maar verliest, gaan de banken niet naar de kelder en de Unilever en Philips gaan niet kraken. Maar heel veel mensen met een laag en vast inkomen worden wel de dupe. En de „vergeten groepen” ervaren met bitterheid dat zij er niet meer kunnen komen. En zij proeven daarin onrecht. Daarom is een politiek van gaaf geld een rechtvaardige sociale politiek.

* * * Staatssecretaris

Er is een staatssecretaris benoemd om de Minister van Binnenlandse Zaken, tevens vice-ministerpresident, terzijde te staan.

De naam van de staatssecretaris is W. K. N. Schmelzer.

Hij zal de zaken van de bezitsvorming en van de P.B.O. behandelen, het werk, waar de heer De Bruyn zich mee heeft bezig gehouden.

Maar hij zal méér doen.

Hij zal „zijn” minister voorlichten, ter zake van de sociaal-economische en financiële politiek.

Die politiek komt in de Ministerraad aan de orde. De Ministers Zijlstra, Suurhoff en Hofstra zullen er deskundig over praten, in de Ministerraad. Terwijl de nieuwe minister van Binnenlandse Zaken naast Dr. Drees zit. Maar daarnaast, daarvoor of daarna krijgt deze minister ook nog „voorzichtig” van een staatssecretaris, die daar speciaal voor is benoemd. Wij maken daaruit op, dat de nieuwe Minister van Binnenlandse Zaken een soort privatisimum zal genieten van „zijn” staatssecretaris. Om hem bij te werken?

lokaal heeft. De Arabieren hebben voorts onder Lawrence in de 1e wereldoorlog bewezen heel wat slechtere guerillastrijders te zijn dan hun Noordafrikaanse rasgenoten, terwijl het terrein hier veel minder geschikt voor de guerilla is. Bovendien snijdt een guerilla tegen de olievoorziening in eigen Arabisch vles, zodat de daarbij belanghebbende landen dit niet zullen aanmoedigen. Het strategisch schaakspel staat derhalve rond het Suezkanaal in een stand die een goede kans maakt voor de Arabische Liga op een schaakmat uit te lopen.

Prof. Mr. A. Anema

DE EERSTE KAMER telt nu 75 leden. Bij deze 75 zijn er maar enkelen, die reeds voor de tweede wereldoorlog lid waren. En prof. mr. Anema is de oudste van hen, in levensjaren en in dienstjaren. Het is nl. deze herfst 35 jaar geleden, dat prof. Anema zijn intrede deed in het parlement.

Over een paar maanden, op 10 februari a.s. hoopt hij zijn 85ste verjaardag te vieren. En fris en veerkrachtig beweegt hij zich door de kamer. Soms fluistert hij eens met zijn buurman, en dat fluisteren is een gebrom, dat doordringt tot de tribunes.

Als er een heel officiële loting moet plaats hebben over de aftreding der groepen, dan verricht hij als oudste lid die loting met de zwaarigheid van een diplomaat. Voor nieuwe leden heeft hij een hoffelijk woord van welkom en zijn oude vrienden begroet hij met brede gebaren. En zijn kritiek op onvolkomenheden, die hij met een scherp oog

ontdekt, krijgt een glans door zijn humor.

Hij is wel een merkwaardig man. Stammend uit een Fries boerengeslacht, opgegroeid aan de voet van de forse toren van Minnertsga, die zo dichterbij is beschreven in het boek van zijn broer, Seerp Anema, (In 's Levens Op-gang) werd hij tot een man van een voor een boerenzoon wel zeer opvallende allure: een man van het internationaal recht (Prof. Anema is lid van het Permanente Hof van Arbitrage), een professor met een eigen stijl, een minnaar van de muziek, en een parlementair spreker van groot gezag.

Meer dan veertig jaar was hij professor en 35 jaar kamerlid. Ter gelegenheid van zijn 80sten verjaardag werden zijn parlementaire redevoeringen gedrukt.

Dit zijn maar een paar notities, om aan te duiden, dat we in prof. Anema een figuur van bijzonder formaat ontmoeten. Maar hoe uitgebreid wij deze opsomming ook zouden trachten te maken, ze laat toch altijd maar weinig zien van zijn wezenlijke betekenis. Eenmaal schreef hij een brochure: Een nieuwe tijd en een nieuwe taak. En de titel van dat boekje wijst in de richting van zijn eigenlijke betekenis. Hij heeft het bijzondere voorrecht, dat hij nu in de moderne tijd staat en toch afstand weet te nemen; dat hij de roeping van de Christen positief ziet in die tijd en dat hij daarover kan spreken uit een diep en warm geloof.

Daarom heeft hij tot de jongere generatie ook nu iets heel wezenlijks te zeggen.

Wij kunnen over hem, ook nu wij zijn zevende lustrum als lid van de Eerste Kamer memoreren, niet anders spreken dan met grote dankbaarheid.

Wij wenschen niet onze kracht te zoeken in mythen, die alleen tot het onberedeneerd gevoel spreken, maar geen waarheid behelzen.

Wij vinden onze kracht in het geloof in de eeuwige Waarheid, die God ons heeft geopenbaard.

Wij wenschen geen ellië, geen kleine groep, die de macht over het volk uitbuit door hun mythen als zielevoedsel toe te werpen, waarvoor zij zelf minachtend de schouders ophalen, maar wij willen vrijwillig aanvaarde leidlieden, met het volk één van zin en één van geloof, en met hen voor God volkomen gelijk.

Wij wenschen geen heroïsche geweldadaden als verlossing uit geestelijke onmacht; als ook wij krachtsontwikkeling wenschen, dan is het een heel ander soort van kracht, die wij pogen te bevorderen; dan zoeken wij niet naar den sterken man, naar den modernen Caesar, naar het „blonde beest”, maar als wij ons moeten aangorden, dan beginnen wij dat door met den apostel Paulus te zeggen: als ik zwak ben, dan ben ik sterk en dan belijden wij: 't is Israels God, die krachten geeft, van Wien het volk zijn sterkte heeft.

Prof. Anema in zijn rede
Een nieuwe Tijd en een
nieuwe Taak.

Een novemberactie

ACHTER de ramen van de huizen, in vergaderzalen, in de pers: overal ziet u deze maand de hiernaast afgebeelde affiche van het C.N.V.

Wat wil het C.N.V. hiermee?

Eenvoudig dit: de aandacht vestigen op de grote propaganda-actie die deze maand wordt gevoerd.

Wij staan op het standpunt, dat ook voor de oplossing van de maatschappelijke vragen een christelijke organisatie noodzakelijk is. Daarom leven wij van harte mee met deze actie van het C.N.V. Wij hopen, dat vele werknemers, die nog ongeorganiseerd of verkeerd georganiseerd zijn, de weg naar het C.N.V. zullen vinden.

Niet in de eerste plaats om het getal, hoewel ook dat belangrijk is. Laten we wat dit betreft nog maar eens denken aan de verdeling van de zetels in de S.E.R.

Maar bovenal wenschen wij dat om de boodschap die het C.N.V. bij de behandeling van de maatschappelijke vragen wil uitdragen. Immers wij zijn met het C.N.V. eensgezestes in de overtuiging, dat alleen het Evangelie hier de juiste weg kan wijzen.

In het tweede kwartaal van 1956 werden 5134 nieuwe leden ingeschreven. Dit is voor een betrekkelijk „slap” kwartaal een mooi resultaat. Het geeft hoopvolle verwachtingen omtrent hetgeen nog bereikt kan worden.

Wij spreken de wens uit, dat deze groei zich in versneld tempo zal voortzetten, opdat de invloed van de christelijke levensovertuiging op het terrein van de arbeid worde versterkt en verdiept.

Het is zo veel waard

om niet door financiële zorgen in beslag genomen te worden wanneer ernstige ziekte of ongeluk u of een uwer treft. Verzekering en zekerheid betekenen niet hetzelfde! Als u zekerheid wilt hebben, stelt u zich dan in verbinding met:

P. Z. V. HET WIT-BLAUWE KRUIS
AMERSFOORT - BERGSTR. 6-8 - TEL. 5628-7043

Schrijf-Telmachines

Vindt U bij ons in een enorme sortering zowel nieuw als gebruikt o.a. TELMACHINE met controle van f 98.150.195. 245.290.325.395.425. — enz. Komt U ook eens kijken of vraagt inlichtingen

KAPTINO Amsterdam

Leliegracht 24. Tel. 46922
OOK REPARATIE EN VERHUUR

DRENTE

BOUWBEDRIJF VANESS

Emmen

KAPELSTRAAT 20 - TEL. 671

Uitvoering

van alle voorkomende bouwwerken

BROEKEMA'S

KOFFIE en THEE
vraag die!

N.V. BROEKEMA-NAGEL, GRONINGEN - ASSEN

Fa. Gebr. Dekker

HOUT- EN

BOUWMATERIALENHANDEL

HOOFDSTRAAT 160 - HOOGEVEEN
TELEFOON K 5280-2118

DE GROOTSTE SORTERING

MANTELS KOSTUUMS
JAPONNEN OVERJASSEN

De beste kwaliteiten - De laagste prijzen
De Specialzaak voor betere Dames- en Herenkleding

BUINING HOOGEVEEN

EMIGRATIE

Als specialisten belasten wij ons met de volledige verzorging van verzendingen overzee.

Tel. 2841 (K 5280)

JAN DE BOER N.V. HOOGEVEEN

FA. K. HARTMAN EN ZN.

Telefoon 2130

Voor al Uw verhuizingen
en Transporten

AUTODIENST HOOGEVEEN-GRONINGEN v.v.

Meubilering Zandbergen

MEPPEL - HOOGEVEEN

Voor Zuid-west Drente

HET ADRES VOOR HET INRICHTEN
VAN UW WONING

VOOR ADVERTENTIES

gelieve men zich uitsluitend te wenden tot de advertentie-administratie: Kon. Wilhelminalaan 34, LEIDSCHENDAM

Waakzaam op alle fronten

- * Dr. Drees (namens ons allen): „Afschuw van Sovjet-optreden in Hongarije”
- * Mr. Roosjen: „Een krachtige defensie-politiek voeren”
- * De heer Van Eysden: „Gaarne verneem ik een soortgelijk cijfer voor het program van de P.v.d.A.”

Flitsen uit het Parlement

DE TWEDE KAMER is haar wedloop met de tijd weer begonnen: voor Kerstmis a.s. zullen alle begrotingshoofdstukken behandeld moeten zijn. Dit is iedere keer weer een moeilijke opgave. De begrotingsbehandeling is dit jaar des te interessanter, omdat in de Memorie van Antwoord het regeringsbeleid concreet uiteengezet wordt en omdat men kennis kan gaan maken met de nieuwe bewindslieden in dit herboren kabinet Drees. Ongetwijfeld hebben de gebeurtenissen in Hongarije en in het Midden Oosten een stempel gezet op deze eerste vergaderweek.

Men kan verheugd zijn dat onze volksvertegenwoordiging kans ziet actueel op de wereldgebeurtenissen te reageren en het heeft ons allemaal goed gedaan dat onze Kamerleden blijk gaven ook werkelijke volksvertegenwoordigers te zijn. Zij hebben als één man geprotesteerd tegen het optreden van de communistische partijvoorzitter Wagenaar. Dat is goed geweest.

Zo tijdens de kabinetsformatie heeft men misschien wel eens de vraag gesteld waar het met Nederland naar toe moet, nu de constructieve democratische partijen elkander amper meer konden vinden. Maar verleden week is dan weer gebleken dat in tijden van nood Nederland één is en dat heel dat „verdeelde” Nederlandse volk zich eensgezind keert tegen de leden van een Russische afdeling van een zich noemende „Nederlandse” partij.

De redevoeringen in de afgelopen week hebben dit overduidelijk bewezen. Alle democratische fracties hebben hun afschuw getoond van het walgelijke Sovjet-optreden in Hongarije. Minister-president dr. Drees heeft daarover een redevoering gehouden, die in de parlementaire geschiedenis als een monu-

Dr. W. Drees

ment bewaard kan worden. Dit was niet de dr. Drees die uitsluitend zijn sporen als kabinetsbemiddelaar verdient, maar het was een minister-president, die in onvervalst Nederlands zijn politieke aartsvijanden op heftige wijze aan de kaak stelde. Namens ons allen.

Afscheid van de glimlach

DE afschuw over het verraderlijke optreden der Sovjets was dus algemeen. Eensgezind was de Tweede Kamer ook toen de vraag aan de orde kwam of Israël het recht had Egypte binnen te vallen. Die eensgezindheid was verklaarbaar nu de volgelingen van dictator Nasser steeds driestere pogingen deden de Israëliërs naar de keel te grijpen.

De eenstemmigheid was iets minder groot over de vraag of Engeland en Frankrijk het recht hadden in dit conflict in te grijpen. Wij kunnen dankbaar zijn dat de a.r. fractievoorzitter, dr. Bruins Slot, zijn standpunt zo duidelijk uiteen heeft gezet. Door de Russische wapenleveranties aan Egypte dreigde het Suezkanaal in Egyptisch-Russische handen te komen. Egypte was bezig zich in Russische armen te werpen en daarom was het gezamenlijk Brits-Franse optreden gerechtvaardigd.

De feiten hebben de heer Bruins Slot en alle andere democratische fracties (uitgezonderd het merendeel der socialisten) in het gelijk gesteld. De mededelingen over de ware gang van zaken, die langzamerhand door de Britse en Franse regering bekend is gemaakt, tonen duidelijk aan dat ingrijpen hoogst noodzakelijk was. Zo niet dan had het waarschijnlijk niet lang meer geduurd of de Sovjets hadden in het Midden-Oosten een machtig steunpunt gekregen.

Wat dat betekend zou hebben voor de Westerse wereld behoeft niet uiteen gezet te worden. Het Brits-Franse optreden was dus gerechtvaardigd. Het valt

overigens moeilijk te begrijpen hoe het mogelijk is dat het socialistische partijorgaan „Het Vrije Volk” de ernst van deze situatie niet heeft begrepen. Het heeft gesproken van de Brits-Franse „agressie”, omdat het geen rechtsgrond voor dit ingrijpen zag. Maar had de heer Bruins Slot niet gelijk toen hij zeide dat de bedreiging van het Suezkanaal ook een bedreiging is van de toekomst en de veiligheid van de landen in West-Europa?

Al deze internationale problemen kwamen ditmaal aan de orde bij de begrotingen van Oorlog en Marine. Deze begrotingsbehandeling bood de enige kans om actueel te reageren nu minister Luns onderweg was naar de Ver. Staten om de algemene vergadering van de Verenigde Naties bij te wonen.

De internationale vraagstukken overschaduwen uiteraard het eigenlijke defensiedebat. Men kon het er over eens zijn dat de glimlachpolitiek der Russische machtshebbers van geen belang is geweest en dat de gedachte van een „vredezaam naast elkaar leven” nu

Mr. A. B. Roosjen

maar voorgoed uitgebannen moet worden. De Westerse wereld zal weer waakzaam moeten zijn. In dit verband constateerde de heer Roosjen juist de laatste tijd een zorgeloosheid in onze defensie-inspanning. Verschillende Nato-landen hebben maatregelen genomen die de westerse militaire kracht moet verzwakken, zoals uitstel van herhalingsoefeningen, inkrimping van divisies en kortere diensttijd. Door de gebeurtenissen op Cyprus, IJsland, Israël en Egypte wordt de Navo verzwakt, zo zeide de heer Roosjen zeer terecht.

Het westen zal zijn roeping wel weer gaan verstaan. Het is echter te betreuren dat er na een Praag nog een verschrikkelijk Boedapest nodig was om dit te bereiken.

Van de „kleinere” aangelegenheden — daarom nog geen onbelangrijke — willen we ditmaal alleen vermelden dat de heren Fokkema en Calmeyer succes schijnen te oogsten met hun pogingen meer subsidie te krijgen voor het prot. chr. militair vormingscentrum Beukbergen.

Financiële beschouwingen

LATEN we echter even terugkeren tot het begin van de vorige week toen de algemene financiële beschouwingen aan de orde waren. Dat was het debat van minister Hofstra, waarover niemand ontevreden kon zijn. Het debat was niet uitputtend. Dat was niet zo zeer te wijten aan de nieuwe bewindsman van financiën als wel aan de omstandigheid dat het advies van de Sociaal Economische Raad over de bestedingsbeperking nog niet gereed is. De regering heeft wel vast afgekondigd dat de bepalingen over de investeringsaftrek in ieder geval per 6 november j.l. zullen ingaan en tevens heeft zij de bekende mededelingen gedaan over suiker, textiel, benzine en gedistilleerd. Voordat de Kamer daarover met kennis van zaken kan spreken moet zij een inzicht hebben in het gehele complex van maatregelen. Eerst dan zal het regeringsbeleid pas goed beoordeeld kunnen worden. Uit de debatten van verleden week is in ieder geval duidelijk geworden dat de voorgenomen blijvende afschaffing van de omzetbelasting op textiel de algemene instemming had. Slechts de heer Lucas (kath.v.) vond het onjuist dat voor suiker niet dezelfde maatregel in petto is. Over de verhogingen van de heffingen op benzine en gedistilleerd zal nog wel nader gesproken worden. Het ziet er echter wel naar uit dat deze wetsontwerpen de eindstreep zullen halen.

Redevoering Prof. Zijlstra

IN het „voorlopige” debat over de bestedingsbeperking heeft de briljante redevoering van minister Zijlstra op de algemene vergadering van het Verbond van Nederlandse Werkgevers een grote rol gespeeld. In deze rede heeft de bewindsman van Economische Zaken het volgende gezegd:

„De verhouding tussen middelen en bestedingen

Gezond geld en gave gulden

HET verkeer tussen de mensen is zonder het huidige geld bijna ondenkbaar. Immers het gebruiken van geld brengt mee dat de waarde van alle goederen in dezelfde eenheid kan worden uitgedrukt en bovendien is rechtstreekse koop en verkoop mogelijk, zonder moeilijke ruitingen!

Vroeger vonden koop en verkoop plaats tegen een hoeveelheid edel metaal (goud b.v.). „Abraham woog aan Efron het geld af, waarvan hij gesproken had ten aanhore van de Hethieten.....” (Genesis 23 : 16).

Langs vele tussentoestanden zijn wij thans zover gevorderd dat het geld op zichzelf geen enkele waarde meer heeft. Het materiaal waaruit het gemaakt is, is geen cent waard, bankbiljetten kunnen immers vandaag aan de dag niet tegen goud worden ingewisseld. Het geld wordt noch door de banken, noch door de overheid meer geruggesteund door enige dekking!

De waarde van het geld ligt derhalve louter en alleen in hetgeen wij er voor kunnen kopen. Naarmate de prijzen stijgen, kunnen wij voor een gulden minder kopen. Naarmate de prijzen dalen kunnen wij er meer voor kopen.

Hieruit blijkt zonder meer, dat er een groot vertrouwen moet worden gesteld in de overheid die dit geld tot verplicht wettig betaalmiddel verklaarde.

En dit legt, aan de andere kant, deze overheid de dure plicht op dit vertrouwen in het geld niet te beschamen.

Wij moeten dan ook als christelijke volkspartij aan de overheid de eis stellen, dat zij alles in het werk stelt het geschonken vertrouwen waardig te zijn.

Wanneer er een te veel of een te weinig van dit geld aanwezig is, kan dit feit sterk ontwrichtend werken. Om een voorbeeld te noemen: Laat de overheid te veel geld toe, boven het inkomen dat uit de gehele produktie komt, dan betekent dit inflatie: een stijging van de prijzen omdat de vraag het aanbod overtreft.

Als tegengesteld hieraan — door vermindering van de geldcirculatie — de vraag kleiner wordt dan het aanbod is deflatie het gevolg: optreden van werkloosheid.

Het is dus zaak dat de overheid — met alle kracht die zij kan opbrengen — er voor moet waken dat het geld gezond blijft.

De thans opgetreden regering heeft bij monde van de socialistische Minister van Financiën met nadruk, en naar mijn mening zeer terecht, gesteld in de pas verschenen Memorie van Antwoord dat „haar streven naar gezond geld een centrale plaats zal innemen in haar financieel-economisch beleid”.

Waarbij dan als eerste doel wordt gesteld: welke uitgaven van de overheid kunnen worden verlaagd en welke inkomsten van de overheid kunnen worden verhoogd.

Middenstand in de knel

ALS een reële zakenman op oudere leeftijd zijn bedrijf aan zijn zoon overdoet of met die zoon een firma opricht kan komen op dat moment vaak de stille reserves en de goodwill van de zaak naar voren.

De zoon-opvolger kan in verreweg de meeste gevallen deze naar vorengelaten waarden niet contant betalen. In verband met een rechtvaardige verdeling voor de nalatenschap is het ook onjuist deze waarden aan de zoon-opvolger te schenken. De praktijk vond de oplossing dat de zoon-opvolger van de vader deze waarden overnam tegen een lijfrente ten behoeve van de vader-verkoper al of niet mede ten bate van de echtgenote.

Met die lijfrente kon de zoon-opvolger in de loop der jaren, uit de winst van de overgenomen zaak, de schuld aan de vader afbetalen.

Voor beide partijen was dit een redelijke oplossing.

Deze naar voren gekomen stille reserves (verschil tussen werkelijke waarde en de boekwaarde) en de goodwill vormen een bestandsdeel van de winst in het jaar van overdracht. Hierover moet belasting worden betaald.

Bij verschillende ministeriële resoluties was vastgesteld dat indien een bedrijf op deze wijze werd overgedra-

Dit hechten aan gezond geld is niets nieuws. Diezelfde drang bezielde ook de vooroorlogse regering, omdat dit in 's Lands belang was, in het belang van de lager bezoldigden en de vergeten groepen! Evenzeer gepaard gaande met beperking van uitgaven en vermindering van de inkomsten. Het was de strijd om het behoud van de gave gulden.

Ik zal beslist niet ontkennen dat er toen fouten zijn gemaakt. Maar toch, de doelstelling was hetzelfde als vandaag: zorgen voor gezond geld, voor de gave gulden. Men beschikte toen helaas nog niet over de economische wetenschap waarover men vandaag wel beschikt. De fouten die daarvan het gevolg zijn, mag men niet aan de regering van toen verwijten!

Net zo min als men de vooroorlogse dokter zou mogen verwijten dat hij toen van peniciline geen gebruik heeft gemaakt.

gen, niet de gehele naar voren gekomen extra winst in één jaar behoefde te worden betaald.

Bij de verkoper werd slechts het jaarlijks uitgekeerde lijfrentebedrag belast. De druk der belastingen werd hierdoor buitengewoon gematigd en paste dus geheel bij de redelijke oplossing die vader en zoon beoogden.

Helaas heeft de Hoge Raad deze beslissingen van de minister niet geaccepteerd. Op 17 oktober besliste hij dat deze naar vorengelaten — over jaren opgepotte — winst in één jaar moest worden belast en wel naar het hoogste tarief van dat jaar.

Er is daardoor onrust ontstaan in de middenstandsector. Men weet niet wat te doen. Lopende onderhandelingen worden gestaakt en zij die nog geen definitieve aanslag hebben ontvangen staan voor onaangename verrassingen met betrekking tot de fiscale gevolgen.

Het is daarom terecht dat het A.R.-kamerlid de heer Smallegen, de minister van financiën met betrekking tot dit middenstandsprobleem de vraag heeft gesteld te willen bevorderen dat zo spoedig mogelijk diens standpunt kenbaar wordt gemaakt.

Te meer omdat de minister van Financiën nu kan tonen een open oog te hebben voor een gunstig fiscaal klimaat voor onze middenstanders.

Geen tegenstelling

DE heer Van Eysden, die de heer v. de Heuvel voortreffelijk heeft vervangen, maakte een eind aan deze belachelijke tegenstelling.

De heer Van Eysden zeide.

„Deze verwijzing naar de Staatstaak brengt mij vanzelf op een ander deel uit de rede van de geachte afgevaardigde, nl. dat deel, waarin hij een tegenstelling naar voren bracht, welke naar zijn mening bestaat tussen de rede, welke de heer Bruins Slot bij de algemene beschouwingen in deze Kamer heeft gehouden, en datgene, wat Minister Zijlstra onlangs op een vergadering in Arnhem heeft betoogd. Deze tegenstelling is naar mijn mening niet aanwezig.

De heer Bruins Slot heeft hier gewezen op de principiële tegenstelling, welke bestaat tussen de P.v.d.A. en ons, wanneer het gaat om de aanwijzing van de taak van de Staat. Hij heeft doen uitkomen, dat naar socialistische opvatting aan deze Staatstaak, ook in de sociaal-economische verhoudingen, een veel grotere betekenis en een ruimere omvang wordt toegekend dan dit door ons kan worden aanvaard. Hij heeft daarentegen in geen enkel opzicht gesteld, dat naar anti-revolutionaire visie de Overheid geen taak zou hebben te verrichten op sociaal-economisch gebied. Maar de tegenstelling spitst zich toe, wanneer er specifiek socialistische denkbeelden naar voren treden, en dan wensen wij de Rubicon, waarvan de heer Bruins Slot gewaagde, inderdaad niet te overschrijden. Het is nog altijd nuttig om, als het over dit soort onderwerpen gaat, in herinnering te brengen datgene, wat de heer Zijlstra destijds heeft geschreven in een periode, toen hij geen Minister was. Het is van belang, dat ik de naam van de heer Zijlstra noem, omdat de heer Vondeling een tegenstelling wenst te zien tussen datgene, wat de heer Bruins Slot beweert en wat de heer Zijlstra heeft gezegd. Ik bedoel de kritiek, die prof. Zijlstra heeft geschreven naar aanleiding van de publikatie „De Weg naar de Vrijheid”. Hij heeft geleerd een immanente kritiek en met nadruk gewezen op het feit, dat het voor hem de vraag was of onze democratische instellingen gehandhaafd zouden kunnen worden, wanneer de denkbeelden, welke in dat boek worden ontwikkeld, zouden worden verwezenlijkt. En dat is nog steeds een belangrijke vraag, welke zij, die de bedoelde denkbeelden aanhangen, in ernstige overweging moeten nemen. Ik vestig er de aandacht op, dat het hier niet ging om een transcendente, maar om een immanente kritiek, zodat, wanneer het gezichtspunt van de levensbeschouwing daarbij aan de orde wordt gesteld, de bezwaren onzerzijds nog worden versterkt.

Het is niet zo, dat de A.R. niet een duidelijke taak van de Overheid zou zien op sociaal-economisch gebied. Het beleid van Minister Zijlstra gedurende de laatste jaren is daarvan een bewijs en dat beleid is door onze fractie niet bestreden. Het globaal ingrijpen op strategische punten is een bekende uitspraak geworden, welke als leidraad diende, als het om essentiële punten van de volkshuishouding ging.

Wanneer Minister Zijlstra gesteld heeft, dat ten

anzien van de drie categorieën van bestedingen geen a priori dient te worden gesteld, dan is dat naar mijn mening niet alleen juist, maar ook niet in tegenspraak met de opvattingen, welke onzerzijds worden gehuldigd. En dat Overheidsinvesteringen per definitie onrendabel zouden zijn en daarom het allereerst aan de beurt van radicale afremming zouden komen, is stellig geen stelling, welke in onze kring opgeld doet. Inderdaad zal een nauwkeurige en zorgvuldige afweging van allerlei belangen moeten plaatsvinden, wanneer de noodzaak van afremming van de bestedingen, zoals deze thans noodzakelijk aan de orde is, moet plaatsvinden.

Wat ten slotte de becijfering betreft, die de heer Vondeling heeft gemaakt, merk ik allereerst op, dat ik het prettig zou vinden, als ik een soortgelijk cijfer zou mogen vernemen voor het program van de

Bruins Slot fractievoorzitter

Op 6 november j.l. is de Tweede Kamer uitgebreid tot 150 leden. De vijf nieuwe a.r. fractieleden zijn de heren Biesheuvel, Meulink, Scholten, Smallegen en Versteeg. Enige uren voor de beëindiging van deze nieuwe leden kwam de vijftien man tellende a.r. fractie bijeen om definitief een fractievoorzitter te kiezen.

De keus viel op de waarnemend voorzitter, dr. Bruins Slot, die reeds een grote redevoorering bij de algemene politieke beschouwingen achter de rug had. De verkiezing van een fractievoorzitter gaat buiten elke partijinstantie om. De fractie spreekt daarover het eerste en het laatste woord. Dat laatste woord is goed geweest. De keus is gevallen op de beste man. Zijn principieel inzicht, zijn staatsrechtelijke kennis en zijn internationale ervaring hebben hem gemaakt tot een ervaren politicus. Het is voor de heer Bruins Slot ongetwijfeld geen gemakkelijke taak om de doorgewinterde politicus dr. Schouten te moeten vervangen. Laten we eerlijk zijn, dr. Schouten is niet te vervangen, want er zijn nu eenmaal in de fractie geen mensen die zulke parlementaire ervaring hebben als hij. Daarom is het goed dat de heer Bruins Slot geen enkele poging heeft gedaan zijn grote voorganger te copieren. De heer Bruins Slot is zichzelf gebleven en ontwikkelt zijn eigen stijl. Zijn redevoorering bij de algemene politieke beschouwingen, of men het er nu geheel mee eens is of niet, was een rede van formaat. Daarover zal men de komende maanden dan ook nog wel het een en ander horen.

Prof. Dr. J. Zijlstra

heeft dus de volle aandacht. Wanneer de conclusie moet worden getrokken, dat t.a.v. de bestedingen enige restrictieve invloed noodzakelijk is, dan komt men voor de vraag te staan, op welke wijze deze vermindering moet worden uitgesmeerd over de drie categorieën consumptie, investeringen en reële overheidsuitgaven.

Ieder à prioristisch oordeel is hier uit den boze. De verdeling zal moeten resulteren uit een afweging van een groot aantal gezichtspunten. Ik doe natuurlijk op dit ogenblik geen uitspraak, maar ik wil aan het adres van diegenen, die eenzijdig het accent willen leggen op één van de drie (de overheidsuitgaven) toch zeggen dat het geenszins à priori vaststaat, dat deze of gene overheidsbesteding, omdat het een overheidsbesteding is, een slechter rendement heeft voor de nationale economie dan deze of gene besteding in de private sector. De voorbeelden van het tegendeel liggen voor het grijpen”.

Ha, dacht de nieuwe socialistische specialist, de heer Vondeling, deze redevoorering ga ik nu eens uitspelen tegen de nieuwe a.r. fractievoorzitter, de heer Bruins Slot, die bij de algemene politieke beschouwingen heeft verkondigd dat de staatstaak moet worden afgeremd. Dat was een ijdele poging. En dat geldt al evenzeer voor de poging van de heer Vondeling om het a.r. program van Actie belachelijk te maken. Tegen de staatstaak, zo zou men de rede van de heer Vondeling kunnen samenvatten — staan er niet in het A.R. program 44 verlangens, die overheidsuitgaven kosten? Als die verlangens worden vervuld zouden deze dan niet honderden miljoenen per jaar van de schatkist vergen?

H. van Eysden

P.v.d.A. Overigens kan ik deze berekening uiteraard niet zonder meer beoordelen. Maar in het licht van de door mij gegeven uiteenzetting is het niet vreemd, dat er in de A.R. kring een aantal wensen leeft, welke financiële consequenties hebben, wensen, die worden geformuleerd in het verkiezingsprogram, dat voor een tijd van vier jaar wordt opgesteld, al zal het aan het beleid van de fractie moeten worden overgelaten aan welke zaken in het parlementaire debat prioriteit moet worden toegekend.”

Met een zekere vreugde kon de heer Van Eysden bij de replieken constateren dat de heer Vondeling op de tegenstelling Zijlstra-Bruins Slot niet was teruggekomen. Dat was een succes van de eerste speech van de heer Van Eysden bij de algemene financiële beschouwingen.

Een
geslaagd
financieel
debuut

Natuurlijk kwam ook de zaak van Hongarije ter sprake op de wereldconferentie van de Christen-Democraten. Het was dr. Haider, een Oostenrijker, die gedurende drie kwartier over de Hongaarse opstand sprak en onder ademloze stilte werd aangehoord.

Men kan er zich geen voorstelling van maken hoe ellendig de toestanden in Boedapest zijn. In 1945 lag het gedurende zes weken in de frontlinie. Het heeft ontzaglijk door de tweede wereldoorlog geleden. Maar de puinhopen van tien jaar geleden liggen nog net zo, alleen is er wat gras over gegroeid. Met uitzondering van enkele openbare gebouwen is er in deze stad niets, maar dan ook niets gebouwd. En nu is daar de nieuwe vernietiging overheen gekomen. Er is geen stad op de wereld, die een zo troosteloze aanblik biedt als Boedapest.

Christen-democraten uit

HET HEEFT in de pers niet veel opschudding veroorzaakt, dat op 8 en 9 november j.l. te Parijs een wereldconferentie van de Christen-Democraten werd gehouden. In de Nederlandse pers is er al heel weinig aandacht aan gegeven. Neen, een wereldschokkende gebeurtenis was het dan ook niet en er was in die dagen wel ander en belangrijker nieuws aan de courantlezers te berichten.

En toch is het ook weer niet zonder betekenis. Een wereldconferentie van Christen-Democraten, dat wil dus zeggen, dat vertegenwoordigers van de confessionele partijen uit geheel de wereld te Parijs bij elkaar zijn geweest en dat wel voor de eerste maal in de geschiedenis. Dit is toch wel een feit om even bij stil te staan en althans is het gewenst daaraan in de kolommen van ons blad enige aandacht te geven.

Christen-democraten... ook in Hongarije

Van het bestaan der N.E.I. — de Nouvelles Equipes Internationales — zijn we wel reeds enigszins op de hoogte. Dat is een organisatie der Christelijke partijen in West-Europa. In Nederland noemen we deze organisatie als regel de „Unie van Christelijke-Democraten”. Enige jaren geleden zijn zowel de Anti-Revolutionaire Partij als de Christelijk-Historische Unie tot deze organisatie toegetroten, en wel mee op verlangen van de Protestantse Christenen in Duitsland, die daar in de Christen-Democratische Partij van Konrad Adenauer met de Rooms-Katholieken samenwerken. Onze geestverwanten in West-Duitsland stelden er prijs op, dat wij in Nederland niet afzijdig zouden staan. Het moet worden geconstateerd, dat de Rooms-Katholieken deze protestantse medewerking in internationaal verband zeer waardeerden. Als typisch voorbeeld daarvan moge gelden de mededeling van dr. Haider, een Oostenrijker die Hongarije bezocht tijdens zijn strijd tegen de Russen en die op 3 november, dus net voor de overval van de Russen, naar Wenen terugkeerde, dat hij in Boedapest Kardinaal Mindzenty had gesproken. Die had hem verteld, dat hij een gesprek had gehad met Layos Ordas — de protestantse bisschop te Boedapest — waarbij beide geestelijke leiders waren overeengekomen, dat er in het vrije Hongarije een Christen-Democratische partij zou worden opgericht, eveneens gebaseerd op de samenwerking van Rooms-Katholieken en Protestant. Tegenvoer het communistisch gevaar was die samenwerking eenvoudig eis van het ogenblik. Een andere mogelijkheid zag men niet. Hier golden dus dezelfde overwegingen als die welke in Duitsland tot de ene confessionele partijorganisatie hebben geleid.

Die Unie van Christelijke Democraten omvat dus inzonderheid de christelijke politieke partijen in West-Europa. Zij gaat haar weg zonder veel ophef. Regelmatig vergadert het Comité Directeur te Parijs. Er is een economische commissie en een culturele commissie, die zo nu en dan rapport uitbrengen. Ieder

jaar wordt een congres georganiseerd en zoals te doen gebruikelijk is worden daar referaten geleverd en resoluties aangenomen. Het vorig jaar werd een congres gehouden te Salzburg in Oostenrijk, waar Minister Prof. Dr. J. Zijlstra één der inleiders was over het onderwerp „De integratie van West-Europa”. En we hebben als Anti-Revolutionaire Partij daar ongetwijfeld een goede beurt gemaakt want naar aller gevoelens was Minister Zijlstra de ster van de dag en de Nederlandse delegatie heeft in het restaurant „Mozart” ’s nachts van 12 tot 1 uur, de resolutie klaar gemaakt, die de volgende dag vrijwel zonder wijziging werd aanvaard.

De emigranten

Sterk is overigens deze Unie van Christelijke-Democraten in haar organisatie nog niet. Er ontbreekt nog al het een en ander aan haar werkwijze en vooral in publiciteit schiet zij tekort. Maar alles heeft tijd van groei en ontwikkeling nodig en op den duur zal er wellicht verbetering in komen. Dit is trouwens, als zovele malen, mede een kwestie van financiën. Nu was het ook zo dat die Unie van Christelijk-Democraten een min of meer tweeslachtig karakter droeg. Immers ook de „exilenen” maakten er deel van uit. Dat zijn de vertegenwoordigers van de politieke partijen uit de landen van Centraal-Europa, maar gelegen achter het „ijzeren gordijn”. Dat zijn dus de Zuid-Slaven, de Hongaren, de Polen, de Roemenen, de Litauers, de Tsjechen etc. Op de vergaderingen van de N.E.I. waren steeds delegaties uit die landen aanwezig, dus bestaande uit emigranten. Dit gaf nu wel geen aanleiding tot moeilijkheden, maar de belangensfeer was anders. De strijd tegen het communisme is natuurlijk uitermate belangrijk, maar de samenwerking in West-Europees verband is toch niet allereerst tot strijd tegen het communisme te herleiden. Ook andere dingen spelen daarbij een rol. Het gevolg daarvan is geweest, dat naast de

N.E.I. — de Unie van Christelijke-Democraten — nu ook is opgericht de Unie van Christelijke-Democraten van Centraal-Europa, afgekort de U.C.D.E.C. (Union chrétienne démocrate de l'Europe centrale). Voorzitter van deze Unie is Monseigneur Kozi Horvath — een Hongaar — en secretaris is Konrad Sieniewicz — een Pool. Zetel van het secretariaat is New York.

Zuid-Amerika

Er zijn echter meer Christelijke partijen in de wereld en dat wel voornamelijk in Zuid-Amerika, en ook deze zijn verenigd n.l. in de Christen-Democratische Organisatie van Latijns-Amerika, afgekort de O.D.C.A. (organisation Chrétienne démocrate de l'Amérique Latine). De secretaris van deze organisatie is prof. Tomas Reyes Vicuna uit Peru. Op de conferentie te Parijs waren

Motie inzake Hongarije

Ook volgens de verklaring van dr. Haider is het met name de zeer jonge jeugd van Hongarije geweest, die de opstand is begonnen en hem heeft doorgezet. Jongens van 14 en 16 jaar vormden de kern van het verzet.

Vanzelfsprekend heeft de conferentie, na enige ogenblikken stilte in acht genomen te hebben ter herdenking van de doden die gevallen zijn, een motie aangenomen van de volgende inhoud:

„De wereldconferentie van Christelijke Democraten geeft uitdrukking aan zijn gevoelens van bewondering en solidariteit van en met het Hongaarse volk dat strijdt voor zijn vrijheid en nationale zelfstandigheid.

De conferentie verklaart dat het niet toelaatbaar is aan het Hongaarse volk te onthouden het recht om naar zijn eigen wil een regeringsvorm te kiezen. Zij veroordeelt het ingrijpen van de Russische weermacht in Hongarije, omdat het enige doel daarvan is met geweld aan het Hongaarse volk het communistisch systeem op te dringen, waartegen het juist in opstand gekomen is.

De conferentie vraagt de regeringen der Westelijke staten ernstig na te gaan welke passende maatregelen kunnen worden genomen om aan Hongarije de middelen te verschaffen om met goed resultaat de bevrijding te verzekerden.

De conferentie dringt er voorts op aan dat de politieke gedragslijn van het Westen tegenover Rusland zal worden herzien in het licht van de jongste gebeurtenissen.”

Als wij vrouwen

„JE moet nooit van je hart een „moordkuil maken!” pleegt Loes te zeggen en ze handelt er ook naar. Helaas moet ik dat vandaag toch maar wel doen. Zo graag zou ik deze brief hier vóór me beantwoord hebben want daarin zegt een briefschrijfster dat ze mijn stukje van de vorige keer „niet neemt”. En dat is aardig! Maar het wordt tijd dat anderen eens hun mening zeggen over de gang van zaken op onze kiesverenigingen en over de mogelijkheden om meer vrouwen intensiever bij het werk van de kiesverenigingen te betrekken. Een kleine bloemlezing dus waarmee (gelooft ik) vele heren van vele kiesverenigingen hun voordeel kunnen doen.

EEN BRIEF SCHRIJFSTER UIT DEN HAAG heeft haar brief in twee punten verdeeld:

1. Onze A.R. mannen leven, voor wat het oudere gedeelte betreft, te veel uit gedachtengangen van vóór de eerste wereldoorlog. Bezoekers van de A.R. kiesverenigingen bestaan meestal uit mannen boven de veertig jaar. De jongere — stemgerechtigde — generatie „doet er niet aan” of zit op de Arjos. Gezellig met de jonge vrouwen samen. Op de Arjos worden de jonge vrouwen voor vol aangezien. Hier denkt men niet zo gauw minachtend over vrouwenlogica, daar veel Arjosleden op de universiteit al geleerd hebben dat verschillende methoden leiden kunnen tot oplossing van zaken.

Verbetering: de Arjos blijve een instituut voor de jeugd van 16—23 jaar. Politiek volwassenen horen op de kiesverenigingen, die geen „oude-mannen-societeit” mag worden. Sluit dus de Arjos voor stemgerechtigde leden en hevel deze jonge mannen en vrouwen automatisch over naar de kiesvereniging. Oud en jong, mannen en vrouwen moeten van elkaar leren. Een man is meestal vlug geneigd tot waardering van iets nieuws, vlugger dan een vrouw.

Ook al omdat hij minder emotioneel is. Daarom hebben onze A.R. mannen (oud van jaren of oud van geest) de jongere generatie beslist nodig.

2. Onze propaganda moet voor een deel anders ingericht worden. Over de principiële kant schrijf ik hier niet. Maar met mijn eenvoudig vrouwenverstand sta ik dikwijls verbijsterd over het feit dat „onze mannen” niet tellen kunnen. Als het goed is — de uitslag der verkiezingen was niet goed — bestaat het grootste deel der A.R. kiezers uit vrouwen. Wat biedt de A.R. partij speciaal aan vrouwen, gehuwd of ongetrouwd? Laat het partijconvent eens een rede aanhoren van een reclame-specialist van een of ander groot concern. Zij zullen dan misschien eindelijk begrijpen dat bijna alle reclame zich richt tot vrouwen. Leest u de advertenties maar na. Wie een auto wil verkopen zet er een mooi plaatje bij. Niet van de motor maar zo iets als een blikvanger, iets waar een vrouw naar kijkt. Als onze A.R. mensen dit eindelijk inzien, zullen ook de programma's van de wintervergaderingen der kiesverenigingen verbeteren. Tenminste..... als men werkelijk vrouwen op onze kiesverenigingen begeert. Niet noodgedwongen maar van harte.....!

EEN LEZERES UIT WOERDEN bekijkt de zaak uit een andere hoek. Zij schrijft o.m.:

Toch geloof ik niet dat de schuld bij de kiesverenigingen ligt dat de vrouwen er niets van willen weten. Tenminste, hier bij ons niet. Het lijkt mij dat de vrouwen nooit eens open staan voor een politiek gesprek. En hoe lezen zij de krant? Praten ze wel eens over de politieke gebeurtenissen met hun grote kinderen? De mannen hebben ook schuld als ze hun vrouwen niet aanmoedigen. Maar..... dan moeten de mannen zelf ook niet laks zijn. Ik

F. A. v. de B. v. de C. v. de D. v. de E. v. de F. v. de G. v. de H. v. de I. v. de J. v. de K. v. de L. v. de M. v. de N. v. de O. v. de P. v. de Q. v. de R. v. de S. v. de T. v. de U. v. de V. v. de W. v. de X. v. de Y. v. de Z.

Kidgijn
en als een...
ling heeft...
over te l...
HET IS...
vrouwen...
van een...
Wij vrou...
gerekend...
van de k...
vinden h...
breng een...
heren hoo...
komt het...
vergader...
worden e...
dig verta...
U vraag...
lossen? A...
grijpen...
van onze...
gadering...
verbond...
gesprek...

Niet alleen voor U mevrouw

maar ook voor mijnheer en Uw kinderen creëerde Mr. Poodle exclusieve mode'len in gebreide wollen bovenkleding.

Het zijn stuk voor stuk meesterwerken van 100 % zuiver wol die bovendien een maximum aan kleurechtheid - waschtheid - en krimp vrijheid hebben.

Vraag eens of Uw winkelier U de collectie wil tonen en let op het Mr. Poodle-etiket.

C.V. TRICOTFABRIEK

PEHAVEE

VEENENDAAL

N.V. TEXTIELUNIE

SPENCER-HEY

CULEMBORG

HILVERSUM

C. VAN DEN BRINK

Fa Erven G. H. van den Berg
Schildersbedrijf

VAARTWEG 73 . Telefoon 5561 - HILVERSUM

JAN VAN DEN BRUL

- ☆ HEREN. EN JONGENSKLEDING
- ☆ SPORT. EN REGENKLEDING
- ☆ BETERE BEDRIJFSKLEDING

HILVERSUM — GROEST 60 — TELEFOON 2614

DE SPAARBANK

Hilversum . Bussum . Huizen
Loosdrecht . Muiden . Naarden

Voor **GOEDE LECTUUR** voor Bijbel, boek of tekst...
Voor **DE VULPEN**, die U uit honderden kiest.....
Voor **THUIS of KANTOOR** voor alles benodigd bij schrijven, rekenen, tekenen

Ga naar 't Gooische Boekhuis

waar U goed en billijk wordt bediend.....
HAVENSTRAAT 25, HILVERSUM, TEL. 7238-700F
Showroom voor kantoren: HAVENSTRAAT 2 b

GROOTHANDEL — KLEINHANDEL

Vertegenwoordigster

STAATSMIJNEN LIMBURG

DEKKER VOOR KOLEN

MEER DAN 100 JAAR

Kolenstraat 17—21 - HILVERSUM - Tel. 6644—6645
Na 6 uur: 9432

DE DEUR UIT... DIE WAS

Als U alles rekent is Reijmerink
beter en voordeliger!
REIJMERINK wast goed goed goed!
en is op de duur heus voordeliger!

Reijmerink - 's-Graveland

Tel. R 2950 - 8362

WORDT LID VAN DE

Prot. Christelijke Begrafenis Stichting

„GOOI EN EEMLAND”

HILVERSUM - Tel. 4975—10574
Inlichtingen bij uw koster.

Cinderella

Het modehuis met de ruime keuze, ook
in grote maten en voor oudere dames!

☆ Elegant, prettige pasvorm, voordelig!
HAVENSTRAAT 53 - HILVERSUM . TELEF. 2151

Rechten onrecht in

* De U.N.O. schoot reeds gedurende een aantal jaren te kort

EEN onzer lezers stuurde ons een uiteenzetting over de acties van Israël, Engeland en Frankrijk in het Midden-Oosten, met een poging tot *principiële* beoordeling. Wij laten hier zijn stuk volgen:

Tegenspraak

Het artikel op de voorpagina van het nummer van „Nederlandse Gedachten” van 3 november jl. onder de titel „Bommen op Egypte” noopt tot tegenspraak. Daarbij zou ik niet op iedere zin en iedere suggestie in dat artikel voorkomend willen ingaan, ook al lijken zij mij nog zo onbevredigend. Tegenover het gehele artikel zou ik echter de volgende summierere tekening van de posities willen stellen en daaraan conclusies willen verbinden, die in een geheel andere richting wijzen dan het artikel aangaat.

ISRAEL

Voor wat de Israëliëse positie betreft, moet men zich vier dingen goed voor ogen houden:

1 Israël is als Staat gevestigd onder medewerking van de Verenigde Naties op grondgebied dat eeuwenlang door Arabieren is bewoond. Dat het de laatsten moeilijk valt dit te verteren, behoeft niemand te verwonderen.

2 Israël's grenzen zijn gegarandeerd door Engeland, Frankrijk en Amerika, terwijl Israël zich zelf althans in een bestandsovereenkomst met zijn naburen had gebonden tot het nalaten van militair optreden.

3 Ondanks de bestandsovereenkomst, ondanks de bovengenoemde garantie en ondanks alle bemoeiingen van diverse organen der Verenigde Naties, o.a. van de 60 ongewapende waarnemers onder Generaal Burns, werd het Israëliëse bestaan steeds meer en steeds duidelijker bedreigd. Bovendien werd met name door Egypte nadrukkelijk gesteld, dat het zich nog steeds met Israël in staat van oorlog bevond en werden de uiteindelijke doeleinden van de Egyptische politiek ten opzichte van Israël, namelijk algehele vernietiging, niet onder stoelen of banken geschoven.

4 De bestandsovereenkomst werd voortdurend geschonden, waarvan uiteraard partijen steeds elkaar de schuld gaven. Daarbij werd nu eens de ene dan weer de andere partij door de V.N. in het ongelijk gesteld en tot de orde geroepen.

Het is volkomen begrijpelijk, dat Israël ten slotte door vrees bevangen en zijn kans schoon ziende, heeft toegeslagen op een wijze die niet langer kan worden beschouwd als represaille tegen aanvallen van zijn buren. Israël heeft trouwens ook zelf gesteld, dat het dit maal verder wilde gaan en een bevredigende toestand wilde forceren.

In het licht van de voortdurende bedreiging en de vele voorbereidingen, die slechts Israëls ondergang ten doel hadden, in het licht ook van het feit, dat hier een gewapend, doch steeds meer bedreigd en labiel bestand opzij werd geschoven, wordt het moeilijk de Israëliëse daad als agressie te veroordelen.

Voor zover in de gehele verhouding van agressie kan worden gesproken, is hier minstens zoveel reden om Egypte als agressor aan te wijzen. Dit neemt niet weg, dat Israël door zijn optreden zijn rechtsverplichtingen schond op een ogenblik dat, van welke dreiging ook vervuld, toch niet kon worden gesteld, dat iedere hoop op een betere en uiteindelijk efficiënte beveiliging mocht worden opgegeven. Alleen al het feit, dat Egypte in steeds toenemende mate het Westen tegen zich in het harnas joeg gaf nieuwe reden tot hoop. Neemt men daarbij in aanmerking de permanente geneigdheid tot verdeeldheid onder de Arabische staten, dan lijkt de conclusie gewettigd, dat verdergaand geduld en verdergaande zelfbeheersing hier niet van zwakte, maar van kracht zou hebben kunnen getuigen.

Een en ander neemt niet weg, dat geen Staat ter wereld zich ten volle gerechtigd kan achten Israël met stenen te werpen. Te weinig werd gedaan om het het minimum aan bestaanszekerheid te verschaffen, dat ook een kleine Staat mag vergen als basis voor zijn voortbestaan en optreden naar buiten. Zeker, de drie grote mogendheden, welke zich voor Israëls grenzen garant stelden, zullen nauwelijks met verwijten kunnen komen. Ook zij verhinderden immers b.v. niet, dat Israëliëse schepen geweerd werden uit het Suezkanaal ondanks het feit, dat ten aanzien van dit kanaal bij internationaal verdrag was vastgelegd, dat de doorvaart voor alle schepen vrij en onbelemmerd zou zijn.

ENGELAND EN FRANKRIJK

Het Engels-Franse optreden noopt tot een geheel ander oordeel. Ongetwijfeld is het juist, dat de naasting van het Suezkanaal en de in het algemeen door het Egyptische bewind ingenomen houding voor Engel-

sen en Fransen niet slechts een klap in het gezicht, maar ook een zeer ernstige bedreiging van hun belangen inhield. Terecht hebben dan ook de Engelse en de Franse regeringen zich ingespannen om aan de in het Egyptische optreden gelegen bedreigingen het hoofd te bieden en zo mogelijk een situatie te verkrijgen, welke de Egyptische machtshebbers dwong tot een redelijke politiek.

Ten onrechte echter hebben deze regeringen gemeend in dit stadium en met de thans aangewende middelen te moeten streven naar het forceren van zulk een situatie. Men kan zich al zeer ernstig afvragen, of het Engels-Franse militaire optreden, ook los van de vraag, of dit concrete rechtsverplichtingen schond, niet als een grote blunder en een afschuwelijk gokspel moet worden aangemerkt. Men denke hierbij aan de dreigingen, die het met zich bracht, de verdeeldheden, die het accentueerde in westelijke kringen, de weerstanden, die het opriep in met name Aziatisch-Afrikaanse kringen.

Thans is de Russische dreiging bekend (en zij is niet geheel nieuw), waarvan God geve, dat zij niet moge worden uitgevoerd en dat zij niet veel meer dan een afleidingsmanoeuvre poogt te zijn van de ontwikkelingen in Hongarije. Ook indien dit laatste het geval is, zal men in ieder geval niet uit het oog mogen verliezen, dat het feit, dat Engelsen en Fransen op dit moment bezig waren in het midden-Oosten „grote politiek” te bedrijven, de aandacht van zowel het westen als de gehele wereld verdeeld hield en het afschuwelijk Russische optreden tegen de Hongaarse vrijheidsstrijders mede mogelijk maakte.

Bij deze overwegingen, waarin politiek en recht door elkaar spelen, maar waarbij de nadruk op enkele hoogst pijnlijke politieke momenten werd gelegd, komen nu evenwel andere overwegingen, die evenzeer zowel van politieke als van juridische aard zijn, en die naar mijn mening dwingen tot de conclusie, dat Engeland en Frankrijk zich bij hun actie aan een ernstige fout schuldig maakten.

Hoe gebrekkig ook de V.N. in de afgelopen jaren functioneerden en hoeveel moeite en pijn het ook kostte om in dat verband enig resultaat te boeken, nooit mag uit het oog worden verloren:

a. dat Engeland en Frankrijk door hun optreden met een cynisme, dat slechts door de Russen wordt overtroffen, een der belangrijkste verdragen van de huidige wereldsamenleving, namelijk het Handvest, terzijde schoven nu hun eigen belangen daarom schenen te vragen;

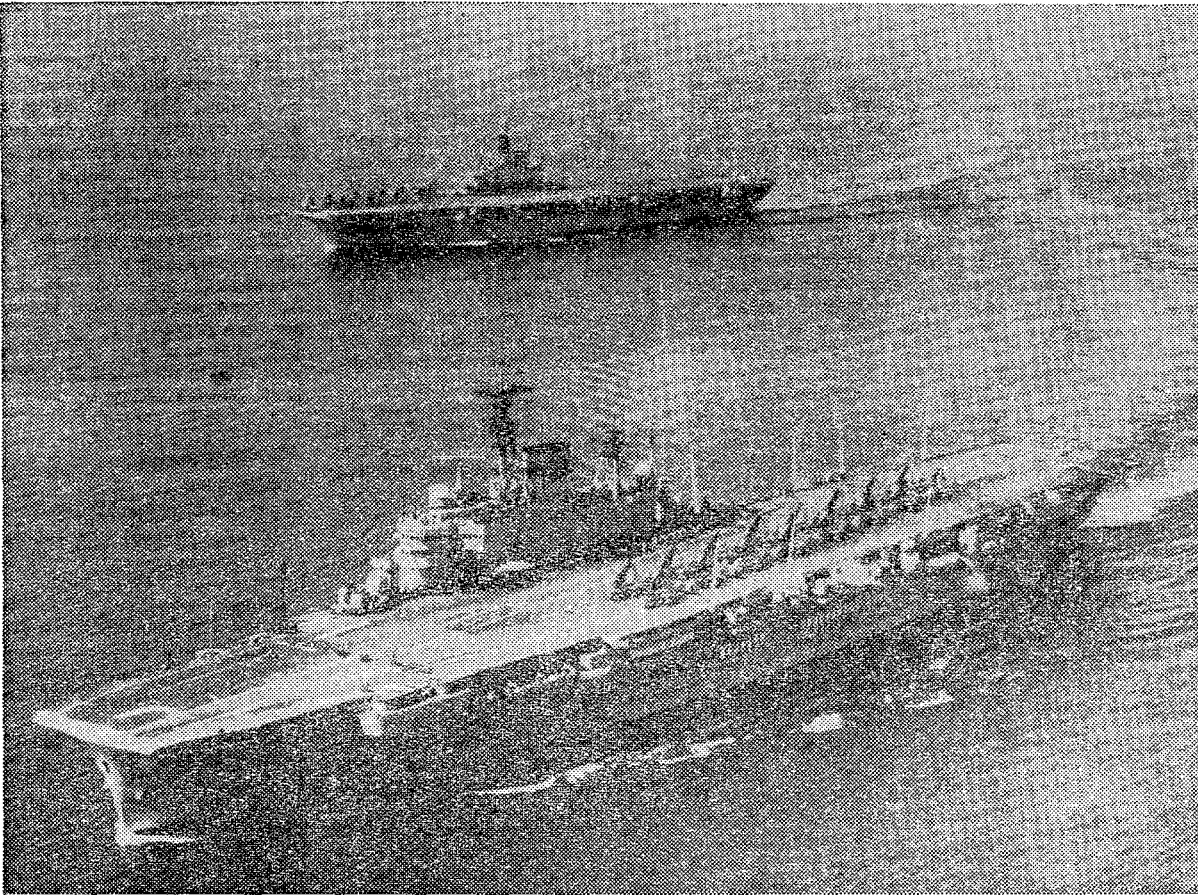
b. dat, voor wat Engeland betreft, bovendien de overeenkomst werd geschonden, die Engelsen en Egyptenaren afsloten in 1954 bij de ontruiming van het Suezkanaal door de Engelse strijdkrachten. Daarin stond immers opgenomen, dat Engeland weer strijdkrachten zou kunnen stationeren bij het uitbreken van een conflict, dat de vrije doorvaart zou bedreigen, doch nadrukkelijk waren hierbij conflicten met Arabische Staten of Israël uitgesloten.

Het Engels-Franse optreden betekent aldus een flagrante schending van verdragen, waaraan men zich nog betrekkelijk kort geleden had verbonden.

Daartegen kan niet worden tegengeworpen, dat Nasser door de naasting van het Suezkanaal een naar regels van internationaal recht onrechtmatige daad zou hebben gesteld, welke op deze wijze zou moeten worden afgestraft. In de eerste plaats toch is het de vraag of zijn daad naar internationaal recht onrechtmatig was, nu hij althans in uitzicht stelde een redelijke schadeloosstelling. Ook het feit, dat het hier een internationaal vaarwater betreft, behoeft in deze positie nog geen wijziging te brengen zolang de bepalingen van het Verdrag van Constantinopel, dat de vrije vaart regelt, worden in acht genomen zoals werd toegezegd. Doch indien men al zou aannemen, dat Nassers daad internationaalrechtelijk wel onrechtmatig mag worden geacht, dan nog geeft dit geen vrijbrief voor een antwoord als het Frans-Engelse, Het Handvest der V.N., door Engeland en Frankrijk aangaande, erkent immers slechts het recht tot individuele of collectieve zelfverdediging indien een gewapende aanval plaats heeft tegen een lid van de V.N. Het is duidelijk, dat van zulk een aanval nog niet kan worden gesproken.

Daartegen kan niet worden tegengesproken het gebrekkige functioneren der V.N. Reeds kort na het Korea-conflict immers hebben de V.N. de weg gebaad naar behandeling in de Algemene Vergadering van zaken, die in de Veiligheidsraad door toepassing van het veto-recht niet konden worden afgedaan. En nu weet ik wel, dat de weg door de Algemene Vergadering een zeer moeilijke en zeer uitputtende weg zou zijn geweest, een weg ook, die door zijn moeilijke be- gaanbaarheid gevaren liet bestaan. Maar in ieder geval had men er naar kunnen streven langs deze weg toch enige vordering te maken, b.v. in de richting van de internationale politiemacht, die er thans ook inderdaad is gekomen. Ook andere wegen waren nog niet

het Midden Oosten

Bij de actie's in het Midden-Oosten spelen vliegdekschepen een belangrijke rol. Op de foto ziet u twee van deze aan Engeland toebehorende schepen.

geheel uitgesloten, terwijl tenslotte Israël nog steeds in belangrijke mate in staat was zijn eigen peultjes te doppen. Dat Frankrijk en Engeland hier niet aan hebben gewild en hun eigen belangen en rancunes op onrechtmatige wijze voorrang hebben gegeven, kan naar mijn mening door een christelijke politieke partij slechts worden veroordeeld.

Dat zulk een veroordeling, nu wij eenmaal met de brokken zitten, niet als laats. wijsheid mag gelden ten aanzien van de verder door die partij en door de Nederlandse regering voorgestane politiek, ligt uiteraard voor de hand. Daarop verder in te gaan, kan thans niet mijn bedoeling zijn. Ik meen echter voor de hierboven uiterst summier weergegeven zienswijze aandacht en ruimte te moeten vragen in het officiële weekblad van de anti-revolutionaire partij, de partij, die evenals iedere andere tot beproefing der geesten en mede daarop gebaseerde daden is geroepen.

MR. L. J. VAN DER BURG

Dr. Bruins Slot

WIJ plaatsen hier naast en tegenover wat Dr. Bruins Slot in de Tweede Kamer, sprekende namens zijn fractie, over dezelfde materie heeft gezegd. De redactie van Nederlandse Gedachten hoopt de volgende week een bijdrage te leveren in de discussie van dit volkenrechtelijk en politiek zo belangrijke vraagstuk.

„Ik wil dan in de eerste plaats zeggen, dat naar mijn mening de militaire operaties, door Israël ondernomen tegen eenheden in de Gaza-strip en de woestijn van Sinaï, niet het karakter droegen van een agressie, maar dat zij het karakter droegen van wettige zelfverdediging.

De dreigende taal van Egyptische zijde, waardoor duidelijk aan het licht trad de bedoeling om Israël te vernietigen, gepaard aan een intensieve bewapening, voortdurende overvallen op Israëliësch gebied en de totstandkoming van een gemeenschappelijk opperbevel van Arabische landen onder Egyptische leiding tegen Israël vormden te samen een agressieve onderneming, waartegenover Israël uit zelfbehoud gerechtigd was op het meest geschikte ogenblik de geëigende maatregelen te stellen.

Wat de militaire activiteit van Britse en Franse troepen ten aanzien van de Suezkanaalzone betreft, zou ik mij in dit stadium, Mijnheer de Voorzitter, willen beperken tot enkele opmerkingen en niet deze problematiek ten voeten uit willen behandelen. Dat kan beter bij de behandeling van hoofdstuk III gebeuren. Deze opmerkingen zijn van tweeërlei aard.

In de eerste plaats hadden de Frans-Britse maatregelen ten doel — en daarin zijn zij ook geslaagd — om een volslagen oorlog tussen Israël en Egypte te voorkomen. De militaire maatregelen van Frankrijk en Engeland hebben het mogelijk gemaakt, dat Israël zijn actie tot zelfverdediging kon voltooien, zonder in overwegende mate te worden gestoord door de — door Russische leveranties — zeer versterkte lucht- en

tankmacht der Egyptenaren, terwijl de actie in de Suezkanaalzone een scheiding teweegbracht tussen de Egyptische hoofdmacht en Israël. Dit is op zich zelf reeds een acceptabel motief voor de Brits-Franse actie.

In de tweede plaats was het voor velen duidelijk en is het door verloop der jongste geschiedenis bevestigd, dat Egypte bezig was zich geheel in de armen van Rusland te werpen. Egypte was en is hard op weg een satellietstaat van Rusland te worden. De nationalisatie van het Suezkanaal — over welker juridische aspecten ik mij thans niet uitlaat — gezien in het verband van de extreem nationalistische soevereiniteitsopvattingen, door president Nasser gelanceerd, betekende aldus een bedreiging van de economische toekomst en de veiligheid van de landen van West-Europa. Zij betekende de beheersing van het Suezkanaal door Rusland.

Het conflict kwam door de militaire actie van Israël in een acuut stadium. Onder deze omstandigheden — mede in verband met het probleem Israël — konden de meest belanghebbende landen van West-Europa niet werkeloos toezien. De houding der Verenigde Naties, die de Israëliësch en Frans-Britse actie desavoueerden, betekende een miskenning van de bedreiging — in wezen van agressieve aard — voor Israël en voor de Europese landen.

Gevolg geven aan de wens der Verenigde Naties zou hebben betekend, dat Israël na luttele maanden aan de genade van Egypte zou zijn overgeleverd en dat het Suezkanaal definitief onder Russisch-Egyptische beheersing zou zijn gekomen.

Met volkomen erkenning van het feit, dat deze zaak gecompliceerd wordt door overwegingen van andere aard, zijn wij van mening, dat deze situatie een optreden van Brits-Franse zijde, als is geschied, rechtvaardigde.

Wij staan hier voor het feit, dat de positieve internationale rechtsorde helaas een dermate onvolwassen karakter draagt, dat zij een dergelijke eigenrichting rechtvaardigt. Deze eigenrichting kan juridisch alleen gemotiveerd worden door de bedreiging van de in geding zijnde rechtsbelangen, die ik hiervoor heb aangeduid en waartegen de rechtsorde der Verenigde Naties géén bescherming bood.

Zij wordt achteraf bevestigd terecht te zijn toegepast, in de eerste plaats door het feit, dat de Verenigde Naties bereid bleken de door Frankrijk en Engeland ondernomen politietoek — die de Verenigde Naties eerst veroordeelden — in een later stadium over te nemen en vervolgens door het feit, dat Rusland in het laatste stadium heeft gepoogd deze bescherming van rechtmatige belangen, kennelijk ten eigen faveure, door bedreiging met geweld te verhinderen.

Onder deze omstandigheden zijn wij van mening, dat de Nederlandse Regering — voor zover zij daarbij betrokken is of raakt — het hare heeft te doen om het bestaan van Israël en de vrijheid van de internationale vaarweg tussen Suez en Port Said te helpen handhaven.

Het spreekt daarbij vanzelf, dat deze actie behoort te worden beperkt tot dit concrete doel en zich niet heeft te richten tegen rechtmatige Arabische belangen en dat van de Israëliësch Regering in dit verband de nodige gematigdheid mag worden gevorderd.

EEN UITKOMST VOOR MAAGLIJDERS

Maaglijders, U kunt weer alles gaan eten. De echte C-R MAAGTABLETTEN zijn weer in Nederland verkrijgbaar.

C-R MAAGTABLETTEN

geven direct verlichting en zijn pijnstillend.

De echte Amerikaanse C-R Maagtabletten zijn die lichtgele tabletten. Alleen verkrijgbaar bij:

LOUIS RIETBERGEN

NIEUWE BINNENWEG 400 - ROTTERDAM

Vraagt inlichtingen zonder enige verplichting.

Rijwielen direct v. fabriek

/ 50.— goedkoper. Eerste klas materiaal en langdurige garantie. Gedurende de wintermaanden op onze reeds zeer laag gestelde prijzen een extra korting: okt. / 12.50, nov. / 14.—, dec. / 14.—, jan. / 13.— en febr. / 12.50. Doe als zo velen profiteer van dit voordeel. Vraag gratis prijscourant met kortingsbonnen. SIMBA RIJWIELFABRIEK, Naaldwijkseweg 26, 's-Gravenzande. Tel. K 1748-673.

HOTEL „DE KROON“

SOPHIALAAN — LEEUWARDEN

Tel. 4467-4468

★

Uw adres voor recepties en partijen

AMSTERDAM

N.V. Aannemersbedrijf voorheen

H. DE BAAT

Directie: E. C. de Baat - T. H. de Baat

Kantoor: Ceintuurbaan 179,

Amsterdam. Telefoon 798604 - 53257

Boekhandel VERMEULEN

Bos en Lommerweg 227, Tel. 83392 - Amsterdam

ROMANS

LUXE DOZEN POST VULPENNEN

Stucadoorsbedrijf

Gebr. C. W. en H. Blom

Lucellestraat 62, tel. 89696

Jan Haringstraat 32, tel. 123839

J. DE VRIES

Commissionairs in effecten

O.Z. Achterburgwal 173, Tel. 47126
Privé Olympiakade 60, Tel. 94152
AMSTERDAM

H. Robbers

Schildersbedrijf

Gijsbrecht van Aemstelstraat 1 Amsterdam
Telefoon 50595 en 717160

BRANDSTOFFEN

F.S. DOGGERH
Schinkelkade 14 - Tel. 722516
AMSTERDAM

PROT. CHR. COOP.
BEGRAFFENISVERENIGING U. A.
Vondelstraat 101, Tel. 82477, Amsterdam

Betere verzorging van begrafenissen

Is u nog geen lid? Vraagt dan inlichtingen aan de P.C.B. en laat u als lid inschrijven!

Wees zuinig met uw GELD

koop bij **WESTERVELD**

drogisteryn **DE CONCURRENT WESTERVELD**

FILIALEN DOOR GEHEEL AMSTERDAM

OP ALLE ARTIKELEN ONTVANGT U EEN KORTING VAN **3%** WANNEER VOOR U AAN CASSABONS WORDT 30% TERUGBETAALD.

uitges. Borne art.

Koopt bij de adverteerders

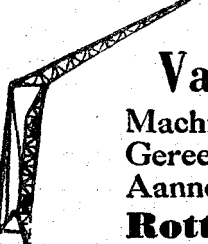
Z
drukkerij zwagers
 SINDS 1903
 nieuwe binnenweg 460.462 — rotterdam

Scheepsinstallatiebedrijf
„Nederland” N.V.

 Oostdijk 29, IJsselmonde
 Tel. 445 Ridderkerk
 (4 lijnen)
**Voortstuwings-
 installaties**
 van elk vermogen.

★ REPARATIE VAN ELECTRO-
 MOTOREN
 ★ VERKOOP VAN
 SIEMENS MOTOREN
 ★ SPECIALE
 BEDRIJFSINSTALLATIES
Fa De Kat & Den Otter
 ROTTERDAM
 Oostzeedijk 150-152 · Telefoon 28060

SCHEEPSBOUWERVEN
**VUYK
 & ZONEN**
 CAPELLE AAN DE IJSSSEL
 Nieuwbouw en reparatie
 Telefoon Rotterdam 113333 (K 1800)

VAN LEEUWEN BUIZEN
ZWINDRECHT

Van der Spek
 Machines
 Gereedschappen
 Aannemersartikelen
Rotterdam
 Wolphaertsbocht 214

N.V. Aannemers. en Handelsbedrijf
VAN OORD
 Hoogstraat 73a
Werkendam
 Telefoon 444
 RIJSWERKEN
 GRONDWERKEN
 ASFALTWERKEN

N.V.
 HOUTHANDEL EN
 ZAGERIJ
**P. C. van Drimmelen
 & Zonen**
 Zwindrecht
 Tel. 4765 en 6446

n.v. **Scheeps-
 bouwverf v/h**
Fa A. LANSER
 Sliedrecht
 Holland

N.V. W. J. SCHULING'S
 HANDELSONDERNEMING
 BINNENHAVENWEG 20
 HENGELO
 Telefoon K 5400-3029
 (na 18 uur Delden, K 5497-447)

UIT PERS EN PERIODIEK

Praag en Boedapest

Bijna uniek

Vrij Nederland schreef o.m.:

„Geen gebeurtenis heeft op het Nederlandse volk na de oorlog zo'n diepe indruk gemaakt als het Russisch ver- raad aan Hongarije en de koelbloedige moord die daarmee gepaard ging. De reacties hebben een omvang aangenomen, die voor Nederland bijna uniek zijn. De verklaring die men er voor moet zoeken, zal men niet anders kunnen vinden, dan in de algehele overeenstemming van het Russisch optreden met dat van Hitlers nazi's.

De afschuw over dit alles klonk diep door in de woorden van de Tweede-Kamer-voorzitter Kortenhorst, toen hij dinsdag de vergadering van deze Kamer opende en het sobere maar bewogen antwoord van minister Drees.

Ook in de Eerste Kamer klonk uit de mond van voorzitter Jonkman een bitter woord van protest.

Dat éne niet

Elseviers Weekblad schreef onder bovenstaande titel:

„De Hongaren vragen niet om geld. Zij vragen niet om kleding, om lakens, om schoeisel. Zij vragen zelfs niet allereerst om bloed en om verbandstof en medicijnen.

Wat de Hongaren ons vroegen, toen zij nog allen vochten en wat die weinigen, die nog in dappere kleine groepen de strijd voortzetten, thans nog vragen — waar zij om bidden, om smeken en de handen om ten hemel heffen, dat zijn niet de gulden, die wij in de bus doen rinkelen en niet de kleren en niet het voedsel.

Maar dat zijn de wapenen. De Hongaren vragen niet om geld, en niet om redevoe- ringen en maar nauwelijks om sympathie. Wat zij nodig hebben, dat zijn geweren om mee te schieten en kogels om er hun geweren mee te laden en pistolen en bren-guns, nog maar gezweven van tanks en vliegtuigen en kanonnen.

Wapen vroege het strijd- end Hongarije en wapens heeft Amerika en vrij Europa en heeft ook Nederland hen niet gegeven.

Goed — Nederland kon ze niet zenden. Doch laat ons deze onmacht beseffen. Vooral de onmacht, die veel erger was: de zwakte, en de mach- teloosheid van de gehele vrije wereld.”

Verbondenheid

In De Volkskrant la- zen we o.m.:

„Zo is er ook in de drie minuten stilte veel door ons heen gegaan. Wie aan mensen denkt, die met blote handen voor de vrijheid vechten, voelt weer sterker dat ook zijn eigen vrijheid niet zo vanzelf- sprekend is. Tegenover de vrije wereld, waarin wij als vanzelfsprekend leven vanuit ons geloof, waarin wij onze beginselen uitdragen vanuit eigen partijen en organisaties, staat nog altijd onverminderd het gevaar van dat alles bedreigende, tot de tirden ge- wapen te communisme. Om dat gevaar af te wenden blijft

VOLDOENDE LES?

Daden?

Trouw schreef o.m.:

„Het tragische is dat door de politiek der geallieerden tijdens de tweede wereldoor- log Rusland een groot deel van Oost-Europa onder con- trole heeft gekregen. Dat is de fout van Yalta. Daar bloe- den de Hongaren nu om. Maar het is niet mogelijk, eenvoud- igit niet mogelijk om daar nu een verandering in te bren- gen door wapengeweld.

Een derde wereldoorlog te beginnen, dat moet ieder die nu om „daden” roept goed be- grijpen, is een verantwoorde- lijkheid op zich laden die veel en veel groter is en zwaarder weegt, dan de verantwoorde- lijkheid om nu de Hongaren niet te hulp snellen.

We zeggen dat met een be- nauw en beschaamd hart Maar het is beter om dat zo te zeggen en te doen, dan met een warm hart en uit edele aandrift tot daden over te gaan waardoor men een on- voorstelbaar leed over heel de wereld gaat brengen, waarvan dat van Hongarije nog maar een fractie is en waarvan men niet eens weet of zij werkelijk voor Hongarije de vrijheid zouden brengen.”

Weer wakker

In De Rotterdammer lazen we o.m.:

„Rusland heeft zich des- tijds geen moeite gespaard om een hetze tegen het E.D.G.- verdrag te voeren. Waarom? Omdat het een sterk West- Europa vreesde. En inplaats dat men dat begreep, laaiden in het oude Europa de Frans- Duitse tegenstellingen weer hoog op. De geest van Praag was verdwenen. Europa dreigde in te slapen bij de grijnspolitiek van de Sovjet- machthebbers. Alle inspan- ningen ten spijt raakte, na de val van de E.D.G., Europa's eenwording steeds verder van huis.

Nu zijn West-Europa en heel de wereld weer wakker geworden. Het zal velen bij het lezen van de dramatische gebeurtenissen der laatste we- ken ontgaan zijn, dat er dezer dagen overeenstemming is bereikt tussen de Franse en Duitse regering over de ge- meenschappelijke markt en Euratom. Dat was een ver- heugend bericht. Het is ech- ter uitermate te betreuren, dat na Praag nog een Boeda- pest nodig was om de Euro- pese integratiewagen weer in het spoor te krijgen.”

Eenheid

Onder deze titel schreef Het Vrije Volk:

„De gebeurtenissen in Hon- garije hebben aangetoond, dat Rusland tot elke prijs zijn militaire machtspositie in Europa wil behouden. Ook al is die prijs een bloedbad en is die dodelijke haat van de be- volking van de satellietlan- den.

Voor het vrije Europa zijn deze gebeurtenissen een les. Het kan eruit leren, dat nog steeds een zo groot mogelijke eenheid absoluut noodzakelijk is. Wij kunnen ons niet ver- oorloven de vorming van een federatief Europa op de lange baan te schuiven. En daar zijn wij in Europa al jaren mee bezig door aan elke poging tot verdere integratie, of die nu Euratom heet of gemeen- schappelijke markt, duizend en één moeilijkheden in de weg te leggen.

Een groot deel van die moeilijkheden vloeiden voort uit het verlangen der grote deelnemers nationale belan- gen veilig te stellen en bin- nenlandse groepen van be- langhebbenden te ontzien.

Wanneer uit de grote span- ning van deze dagen nog iets goeds in Europa zou kunnen voortkomen, zou het een krachtige prikkel zijn met de Europese integratie voort te maken. Het is een levensbe- lang voor de vrije helft van ons werelddeel.”

IN ONS COMMENTAAR

Zware verantwoordelijkheid

Boedapest een les? Helaas ja. Maar hoe snel vergeten we die les weer.

We hebben meer lessen gehad. Praag was ook een les. Hoe schrok men op. Samenwerking met de communisten was niet meer mogelijk. Waar nog com- munisten in de colleges van Burgemeester en Wethouders zaten, werden zij er uit gewipt. Het kon niet langer meer. Maar het duurde niet lang, of men oor- deelde, dat communisten toch ook fatsoenlijke mensen zijn. Men kon weer met hen praten. Er kwam zelfs toenadering. En werd Rusland ook niet vriendelij- ker, menselijker?

Eén ding vergat men. Men dacht aan mensen. Maar men moest denken aan het stelsel, aan het beginsel van het communisme. Die communistische mensen kunnen soms zo sympathiek zijn. Gelukkig wel. Doch hun beginselen deugen niet. Zij moeten verworpen worden. En laten we nu, na Praag en na Boedapest niet denken, dat het straks wel weer zal gaan.

Men leze er in deze dagen Groen van Prinsterers „Ongeloof en Revolutie” maar eens op na, in het bijzonder het hoofdstuk „Schrikbewind”.

Aan wie de schuld?

Groen schreef: „Dan ligt de schuld bij hen, door wie het geloof aan de Openba- ring geschokt werd; dan rust de zwaarste verantwoordelijkheid niet op hen, die voor droombeelden hebben geijverd, maar op hen, die deze hersenschimmen der waanwijsheid hebben doen ontstaan; die, in het volle genot van den evan- gelie-zegen, zich tot de afgoden eener eigen schepping hebben gewend. De af- val van Hem, die gezegd heeft: „Ik ben de weg, de waarheid en het leven,” is de oorzaak der Revolutie; de werkzame belijdenis van den eenigen Redder is het middel van herstel en behoud.”

Als we dit belijden, zien we onze taak. Christen-zijn in de maatschappij, in de politiek, in het gehele leven.

Het leven zien als een eenheid, als een opdracht om God te dienen. Zien we het zo?

AMSTLEVEN levensverzekering

De capaciteit van Lauris Norstad kent geen grenzen

(aldus Eisenhower)

Hij is een van die zeldzame mensen, wier capaciteiten praktisch geen grenzen kennen. Ik was zo geïmponeerd door zijn schrandere geest, zijn kijk op en aanpak van problemen en door zijn gehele persoonlijkheid, dat ik hem daarna steeds in het vizier heb gehouden.

Dit oordeel gaf generaal Eisenhower, toen hij een jonge luchtmacht-officier had ontmoet tijdens operaties in Noord-Afrika, in de tweede wereldoorlog. Die officier was Lauris Norstad, de man, die als 49-jarige generaal van de Amerikaanse luchtmacht opperbevelhebber van de Navo-strijdkrachten in Europa wordt, als opvolger van generaal Alfred Gruenther.

Tijdens de tweede wereldoorlog moest Norstad tot generaal-majoor worden benoemd. Hij was toen eigenlijk nog te jong voor deze hoge rang. Er moest een speciale wet worden aangenomen om zijn benoeming een feit te doen worden.

De carrière van Norstad verliep snel. Hij werd spoedig een van de officieren met de meeste ervaring en iemand, die buitengewoon goed op de hoogte was met de problemen van de internationale strategie.

GENERAAL Norstad, die op 24 maart 1908 in Minneapolis werd geboren, heeft een lange atletische gestalte. Zijn haar is nog blond en dat maakt, dat hij er nog jonger uit ziet, dan hij is. Zijn voorouders kwamen uit Noorwegen en Zweden.

Grootvader Norstad werd in Noorwegen geboren en ging in 1873 naar de Ver. Staten. Daar trad hij in het huwelijk met een meisje, dat in Zweden was geboren.

De vader van Lauris, ds. Martin Norstad, werd rector van het Lutherse Diaconessenhuis in Chicago.

Hoewel hij tot cavalerist was opgeleid, nam Lauris Norstad al spoedig dienst bij de luchtmacht. Na zijn opleiding bracht hij vier en een half jaar door op Hawaï, met een gevechtsgroep van de luchtmacht. Na zijn terugkeer van Hawaï in de Ver. Staten (hij was inmiddels kapitein geworden) diende hij nog enkele jaren bij bombardements- en jachteenheden van de luchtmacht. Intussen trad hij (in 1935) in het huwelijk met Isabella Helen Jenkins. Het echtpaar heeft een dochter van 17 jaar: Kristin.

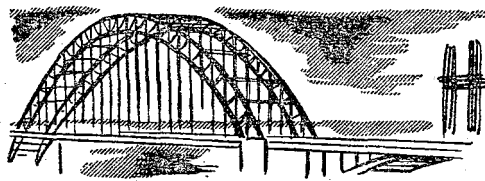
KORT nadat de tweede wereldoorlog ook voor de Amerikanen was aanbroken, werd Norstad benoemd tot stafchef voor operaties van de Twaalfde luchtmacht. In deze functie ging hij naar Engeland en tenslotte naar Algiers, waar hij onder Eisenhower diende. In het Middellandse zeegebied leidde hij bombardementen, waarbij duizenden vliegtuigen betrokken waren. Voordat de oorlog in Europa geëindigd was, keerde Norstad naar Amerika terug om enkele staffuncties te bekleeden, die hem een steeds belangrijker plaats gaven in het uitstippelen en organiseren van de strategie van de Amerikaanse luchtmacht.

Op 1 oktober 1947 werd hij benoemd tot plaatsvervangend stafchef van operaties van de luchtmacht en later tot vice-stafchef. In 1950 voerde hij het bevel tijdens de Exercise Swarmer, een gezamenlijke manoeuvre van leger en luchtmacht met het doel, de mogelijkheden van luchtlandingen te bestuderen.

In het voorjaar van 1951 ging Norstad naar Europa. Daar is hij sindsdien gebleven. Hij kreeg het bevel over de Amerikaanse luchtmacht in Europa en werd commandant van de Navo-strijdkrachten in Centraal-Europa. Op 27 juli 1953 werd hij plaatsvervangend opperbevelhebber (voor de luchtmacht) van de Navo. Dit was de benoeming, die tenslotte voor hem de weg opende naar het opperbevel.

GENERAAL Norstad woont sinds 1951 met zijn gezin in een villa in Garches, dichtbij de golfbanen van Saint Cloud, waar Norstad nogal eens te vinden is. Zijn dochter Kristin spreekt Frans, Duits en Italiaans en bezocht scholen in Wiesbaden, Zwitserland en in Fontainebleau.

Mevrouw Norstad oefende vorig jaar kritiek op de wijze, waarop de vrouwen van de Amerikaanse luchtmacht-mensen in Europa zich kleedden. Sprekend voor vrouwenclubs zeide zij, dat het haar en de kleding van de dames over het algemeen slecht verzorgd waren. Voorts adviseerde zij de officiersvrouwen, haar echtgenoten niet tegen de hogere officieren uit te spelen...

HET ANDERE GEZICHT

vervolgverhaal
door J.W. Doms

Vrouw Lijnegang kende haar man. Zij beseftte, dat zijn woorden zó opgevat moesten worden, dat hij er vrede mee gekregen had, dat de jonge Melchior en Paula elkaar gevonden hadden. Zij zou het waarschijnlijk nooit beleven, dat hij dit regelrecht en zonder omhaal zeggen zou. Maar zijn uitspraak was voor haar genoeg en in haar hart was dankbaarheid.

Maar Aaltje bleef de eerstvolgende dagen allerlei onaangename schimpscheuten afvuren. Ze zei, dat Mink nu ook aan zijn ouders vragen zou, of volgens stads recept wederzijdse ouders elkaar zouden willen ontmoeten. Maar vader mocht het Mink niet kwalijk nemen, als zou blijken, dat Mink z'n vader en moeder er niet van gediend zouden zijn. „Mink z'n ouwelui zijn degelijke boeremensen, zie je.....”

„Dat zijn wij ook,” antwoordde Lijnegang grimmig. „Best mogelijk, vader. Maar het is hier nooit de manier geweest om stadse fratsen na te volgen. Ik zou wel eens graag willen weten, of uw vader en moeder in de tijd dat u met moeder.....”

„Zwijg!” viel Lijnegang bars uit. „Ik miszeg toch niks, is 't wel, vader? Maar als ik zwijgen moet, best, dan zal ik mijn mond wel houden.”

Nee, Aaltje was niet best te spreken over de keus, die de jonge Melchior gedaan had.

Toen Melchior zijn zuster er over sprak, omdat het hem verdriet deed dat Aaltje zo hardvochtig was en zelfs vijandelijk tegenover Paula stond, zei ze:

„Ik zal jou noch Paula een stro-breed in de weg leggen. Maar ik zal nooit eigen met haar worden, dat moet je goed begrijpen. Zij is en blijft voor mij een vreemde en ik kan er niets aan doen, als ik niet familiair met haar ben.”

„Dat vinden Paula en ik erg jammer,” antwoordde de jonge Melchior verdrietig.

„Dat kan ik niet helpen. Ik zeg precies hoe ik er over denk. Nee, er was niet te praten met Aaltje. Maar Celia, de vrouw van Willem, trok bij. Toen Aaltje bij haar geweest was, bracht zij voor de jonge Melchior de boodschap mee terug, dat Celia graag had, dat hij eens kwam. Zij had hem iets te vertellen.

De jonge Melchior trok de schouders op. Wat zou zijn schoonzuster van hem willen weten? Zou zij, door Aaltje opgewarmd, eveneens hem willen laten weten, dat zij Paula altijd als een vreemde zou blijven beschouwen?

Hij had niet veel lust, aan het verzoek van Celia te voldoen. Toch ging hij er 's avonds even heen. 't Was verscheidene weken geleden, dat hij bij Willem in huis geweest was. Willem was niet thuis; Celia zei, dat hij een fractievergadering had. En toen vroeg ze vriendelijk:

„Waarom zien wij jou nooit meer hier, Melchior?” „Ik geloof, dat je nu naar de bekende weg vraagt, Celia. Je weet, dat het tussen jou en mij niet boterde. Ik heb een hekel aan ruzie, ik wil graag met iedereen goede vrienden blijven. Maar ik heb begrepen, dat ik dan beter niet teveel hier over de drempel moet komen.”

Celia knikte en zei: „Ik wist wel, dat je er zo over dacht. Ja, we waren het de laatste tijd niet helemaal met elkaar eens. Maar al denken jij en ik over sommige dingen heel verschillend..... we zijn toch familie van elkaar, nietwaar?”

„Natuurlijk, je bent mijn schoonzuster.” „Ik zou geen raad weten, als wij als kat en hond zouden moeten leven. Willem zou 't ook verdrietig vinden. Ik geloof, dat hij begrepen heeft, waarom jij zo weinig hier komt. Dat zit hem dwars. Hij zegt er niet veel over, maar ik weet zeker, dat het hem pijn doet. Want er is niemand zo fijngevoelig als Willem. Ik zou je willen vragen, eens met Paula bij ons op visite te komen.”

„Best,” antwoordde de jonge Melchior. En even later vroeg hij: „Vraag je dat om Willem een plezier te doen, of.....”

„Ja, dat ook,” zei Celia eerlijk. „Maar ook uit mezelf, Melchior. Ik zou 't verschrikkelijk vinden als er verwijdering tussen ons zou komen. Onenigheid in een familie is bijna het ergste wat er is. Ik mag tenslotte niet afwijzend tegenover dat meisje van de ingenieur staan. Ik heb mijn gedachten over haar gehad..... maar misschien ben ik fout geweest in mijn oordeel.”

De jonge Melchior zag, hoeveel moeite het zijn schoonzuster kostte om dit te zeggen. Hij kon niet nalaten om op te merken:

„Ik heb jou waarschijnlijk ook dikwijls verkeerd beoordeeld, Celia. Dat moet je me vergeven. Ik had meer naar Willem moeten luisteren.”

„Wat heeft Willem dan gezegd?” „Dat jij de beste vrouw van de wereld bent en dat ik het jou niet kwalijk mag nemen als jij andere opvattingen hebt dan ik.”

„O, Willem is zo'n beste man!” zei Celia ontroerd. „Als jij maar voor een tiende deel op Willem lijkt, zal 't meisje van de ingenieur een beste man aan je krijgen! Komen jullie zaterdagavond?”

„Goed, ik zal 't er met Paula over hebben. Als 't haar ook schikt, kan je ons verwachten, Celia.”

Toen de jonge Melchior naar de Lindenburg terug ging, overwoog hij, dat Celia het in sommige opzichten veel moeilijker had dan hij ooit had kunnen denken. Zij was een jonge vrouw, die op de grens stond van het verleden en het heden. Voortgekomen uit een gezin van mensen, die met alle vezelen van hun leven nog verbonden waren aan de vooroorlogse tijd, had zij er de grootste moeite mee om Willem te volgen, die vooruitstrevend was en die gemakkelijk afstand deed van al datgene wat in deze tijd van na de oorlog zijn waarde verloren had. Daardoor had Celia haar kleine innerlijke conflicten. Weliswaar waren die conflicten eigenlijk van weinig belang, maar voor haar simpele geest waren ze ingrijpend. Zij had er de grootste moeite mee om haar tegenzin aangaande nieuwe denkbeelden en opvattingen te overwinnen. Willem legde haar dan wel haarfijn uit, dat het niet ging om de onvergankelijke dingen des levens en dat hij niet graag de werkelijke beginselen van het Calvinisme zou loslaten, maar Celia kon 'n eenmaal niet voldoende onderscheiden tussen beginselen en gewoonten, tussen het onveranderlijke en het veranderlijke. Zodoende meende zij, dat de veranderlijke dingen onveranderlijk moesten blijven. — En misschien was het bij haar ook wel angst voor het loslaten van de onveranderlijke beginselen, die haar zo heftig en vurig deed vasthouden aan oude opvattingen, die feitelijk niets met beginselen te maken hadden, dacht de jonge Melchior. — En daarom heeft zij het moeilijk. Het betekent voor Celia heel wat, dat zij mij en Paula uitgenodigd heeft. In zekere zin heeft zij een offer gebracht, een offer aan zichzelf.....

De jonge Melchior kon niet begrijpen, dat de tijdsomstandigheden zo hevig kunnen inwerken op de gedragingen van een mens. Wonderlijk, dat de tijd de mens in opstand kon brengen tegen de eigen levensperiode. Van zijn vader kon hij het enigszins begrijpen. Vader was tenslotte zoveel ouder; die had er de grootste moeite mee, het leven en de gebeurtenissen van deze tijd bij te houden. Ook in het boerenbedrijf deden zich grote veranderingen voor — vader kon met die veranderingen niet instemmen, hoewel het hem toch duidelijk moest zijn, dat hij niet op de oude voet kon blijven voortgaan.

(Wordt vervolgd)

Bondgenoot en tegenstander

• Vervolg van pag. 1

komen. Het valt niet te ontkennen dat de West-Europese volken hun blazoën in velerlei opzicht niet onbesmet hebben weten te houden. De bijdrage van West-Europa aan de ontwikkeling van de internationale rechtsorde heeft niet nagelaten de verwarring van de geesten te bevorderen. In zekere zin wordt ons werelddeel thans de rekening gepresenteerd. Wij weten dat Sowjet-Rusland het op onze ondergang heeft gemunt. Dat weten de Amerikanen ook. Wij weten ook dat West-Europa in zijn relaties met het Midden-Oosten en andere minder ontwikkelde en afhankelijke gebieden zijn grote Amerikaanse bondgenoot lijnrecht tegenover zich vindt en dat Sowjet-Rusland alles zal doen om deze tegenstelling te verscherpen tot nadeel van Europa en de Ver. Staten.

Het Frans-Engelse optreden in Egypte heeft in ons land en in andere West-Europese landen groot begrip ontmoet. Het lijkt geen twijfel dat in het Midden-Oosten door Frankrijk en Engeland de levensbelangen van ons contingent worden verdedigd — wij denken slechts aan de betekenis van de Arabische olie voor ons contingent — en dat hun op-

treden inderdaad de Sowjet-plannen voor het Midden-Oosten heeft willen verijdelen.

Maar juist omdat onze belangrijkste Westelijke bondgenoot, de Ver. Staten, in anti-koloniale verblindheid de motieven van Frankrijk en Engeland miskent en daaraan een imperialistische tendens geeft, waardoor zij en de Sowjet-Unie in de kaart speelt en de chaos in Midden-Oosten en in de andere minder-ontwikkelde gebieden bevordert, is het dringend noodzakelijk, dat de West-Europese landen, zowel in de Ver. Naties als in de N.A.V.O., tot een collectief optreden komen.

De actie van Frankrijk en Engeland zou minder de schijn hebben gekregen van een verdediging van eigen eng nationalistische belangen, wanneer niet zij maar de Europese gemeenschap zich met de gang van zaken in het Midden-Oosten had bezig gehouden. Het lijkt ons niet bevorderlijk voor het Europese saamhorigheidsgevoel, wanneer Engeland en Frankrijk op eigenhoutje het lot van Europa op het spel zetten. Landen zoals Italië en West-Duitsland, om van Nederland en België niet te spreken, worden rechtstreeks door de

gevolgen van de actie in Egypte en het Midden-Oosten getroffen. Zij zijn echter volkomen door de gang van zaken overvallen. De gevolgen van de Engels-Franse actie zijn thans nog niet te overzien, maar zij zullen van niet geringe betekenis zijn, zowel politiek als economisch.

Een Verenigd Europa dat reeds zolang op het program van de continentale Europese mogendheden staat, zou een veel groter moreel, politiek en militair gezag hebben gehad dan het optreden van Engeland en Frankrijk afzonderlijk. Het komt ons voor dat de buitenlandse politiek van de Nederlandse regering daarom nog krachtiger dan voorheen erop gericht moet zijn Frankrijk en Engeland voor deze gedachte te winnen.

Bondskanselier Adenauer en de Franse minister-president Mallet zijn midden in de Suez-crisis tot overeenstemming gekomen over de oprichting van Euratom en de gemeenschappelijke Europese markt. Wij hopen dat deze overeenstemming, die in de nood geboren is, ook Groot-Brittannië aan het denken zal zetten. De urgentie van de Europese integratie is thans dwingender dan ooit.

INGWERSEN & CO

AMSTERDAM - KEIZERSGRACHT 322
TELEFOON 32121

Effecten
Coupons en Administratiën
Alle Assurantiën
Levensverzekeringen
en Lijfrenten

Speciale afdelingen voor Protestants
kerkelijke leningen

DRUKKERIJ EN UITGEVERIJ

JOH. LUYK

AMALIA VAN ANHALTSTRAAT 40-44
EINDHOVEN - TELEFOON 4512

Periodieken
Handelsdrukkerij

Zeeuwsch Dagblad GOES

Een frisse en actuele krant
met een ruime publiciteits-
waarde.

Exploitatie: drukkerij Oosterbaan
en le Cointre, Goes.

Er zijn er nog, die er niet zijn

Ik heb mij eens laten vertellen, dat sommige artsen, wanneer zij terwille van de bevolkingsadministratie de oorzaak van iemands overlijden moeten opgeven, wel eens volstaan met de korte en bondige mededeling: hartstilstand.

Als leek heb je daar natuurlijk geen oordeel over. Maar als diagnose lijkt het — aangenomen dat het verhaal juist is, wat er overigens weinig toe doet — als diagnose lijkt het wat simpel. Want je zou geneigd zijn te vragen, waarom dat hart nu is blijven stilstaan.

Zo vergaat het mij ook, wanneer politieke artsen hun diagnose geven over wat er op 13 juni gebeurd is. Gebeurd is met het hart van vele Christenmenschen toen hun hand het rode potlood hanteerde.

Doorbraak, verwereldlijking, materialisme — wie zal het tegenspreken? En toch kan men de vraag voelen rijzen naar de oorzaak achter deze oorzaak.

Onze arts kan bij het overlijdensbrieftje denken: „Wat doet het er toe; de patiënt is immers toch gestorven.“ Zolang er leven is, zolang er hoop is, zal hij zijn diagnose wel secuurder stellen. Zolang de ziekte duurt zal hij de patiënt blijven observeren, de waarde van allerlei symptomen overwegen, om voorzichtig te komen tot een oorzaak of complex van oorzaken.

In dat stadium verkeren wij in de politiek — gelukkig — nog.

* * *

De Arjos heeft deze zomer gewerkt onder hoogspanning. En met succes — zeker in die zin, dat het gestelde doel werd bereikt. Zij heeft vele duizenden jongeren toegesproken. Hun het gewicht van de stembus voorgehouden.

Maar even zeker is, dat zij vele duizenden jongeren niet heeft bereikt. Vermoedelijk zelfs duizenden, voor wie het veel noodzakelijker geweest zou zijn „bereikt“ te worden.

Deze overweging is van buitengewoon groot belang voor ons werk. U vindt haar dan ook terug in ons program voor deze winter.

Voorop staat natuurlijk, dat ons „gewone“ werk centraal blijft. Het Arjoswerk is in feite een soort kadervorming. Wij hopen op en door onze clubs de mensen te kunnen vormen, die straks het werk van de kiesvereniging mee kunnen dragen, of — zo men wil — die dit werk kunnen overnemen. Dat eist kennis, dus studie. Waarbij — laat me dat nog eens nagen zeggen — geen streep getrokken moet worden bij 1920, ook niet bij 1940, maar waarbij de politiek een levende zaak moet zijn, zodat we zelfs bij 1956 niet kunnen stoppen, maar een ideaal en een program zien voor ná 1956. Hier ligt overigens niet de eerste taak bij ons, maar bij de partij.

Naast dit werk ligt er evenwel meer. Wij hebben nu wel de ervaring opgedaan, dat wij maar een deel van de „jongeren van antirevolutionaire keuze“ die onze statuten ons op het hart binden, bereiken. Welk deel? Wie zijn dat? Het is de eerste bezigheid die bij het „observeren“ van de patiënt behoort, dat we dat nauwkeuriger weten. Daarom is er deze week een enquête de deur uitgegaan, waarin naar die dingen gevraagd wordt. Hoe is de samenstelling van de clubs, haar leeftijd en sexe, haar beroep en kerkelijke gezindte. Secretarissen: laat dit niet sloffen, vul het in, goed er vooral ook gauw.

Een tweede punt. Begin volgend jaar hopen we van onze leden te vragen, dat ze er eens op uitgaan. Dat ze in een bepaalde week contact zoeken met niet-leden. Jongeren „van Antirevolutionaire huize“ — die wel naar de kerk gaan — die misschien nog wel „ergens“ in een christelijke organisatie meedoen — maar die niets, maar dan ook niets voelen voor christelijke politiek.

Ik overdrijf misschien wat. Het gaat mij erom, dat we de grens niet willen trekken bij hen, die met een beetje goede wil nog wel op de club te krijgen zijn. Het gaat die week met primair om propaganda. Veeleer (vooruit, daar heb je het woord): om een gesprek. We mogen best vertellen, waarom wij ergens een warm plekje hebben voor die A.R.-politiek. Maar we willen ook graag horen, waarom die ander er weinig of niets voor voelt, zelfs ernstige kritiek heeft.

Dan hebben we niet altijd direct ons antwoord klaar, denk ik. Geeft niet. We zijn immers aan het observeren. Die dokter gaat ook wel eens naar huis — om eerst nog eens een paar boeken na te slaan op de dingen, die hij zag. En vergeet één ding niet: een warm hart voor de zaak is heel wat beter dan een — soms misschien wat spitsvondige — weerlegging van alle kritiek.

In de loop van november en december

5
NOV.

U moet uw dagblad van vandaag maar bewaren. Het grote bericht daarin is een aanklacht en een beschuldiging. Maar het is bovenal een document, waaruit ge kunt leren wat vrijheid betekent.

Het werd de laatste dagen ook duidelijk hoe tijdelijk wij, mensen, zijn in gedachten, woorden en daden. De eeuwigheid is ons in het hart gelegd, staat er geschreven. Maar er moeten altijd zulke dingen als moord en brand — let nu eens op die vaak gebruikte uitdrukking; DIT was MOORD en BRAND! — gebeuren, eer we gewaar worden, dat wij iets van de eeuwigheid in het hart dragen.

Hoe werden al onze dagelijkse zorgen onbenullig en klein in vergelijking met wat op dat moment Hongarije doormaakte. Misschien zaten we te delibereren over een nieuwe stoel of over een nieuwe broek voor Piet of over het herfstrapport van Wim of over de omzetsbelasting. En dat waren op dat moment voor ons belangrijke zaken, omdat de mens nu eenmaal in een kleine wereld woont, waarin hijzelf de voornaamste inwoner is. En dan komt zondag 4 november.

Dan begint — gelukkig — onze eigen wereld ineen te storten. Maar de echte wereld stort ook bijna ineen en het geweld daarvan maakt ons wakker.

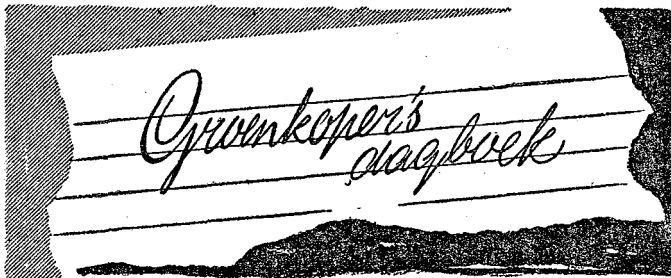
Laten wij wakker blijven. Wakend en biddend.

6
NOV.

In het sobere licht van gisteren lijkt ook een dagboek onbelangrijk. En het is het ook.

Maar ik moet een brief beantwoorden van een lezer uit een van de voornaamste straten van den Haag. Een brief naar aanleiding van mijn ontboezemingen ten aanzien van een eventueel ministerschap voor mevr. dr. Diemer-Lindeboom. (Ned. Ged. 9 okt.)

De geachte lezer uit die geachte straat in het geachte den Haag leeft misschien te dicht bij de politiek, dan dat hij het vleugje spot, dat ik

aanwendde heeft kunnen aanvoelen. Dat is niet zo erg. Mijn exclamation: „ik haak naar een vrouwelijke minister onzerzijds“ heeft hij een beetje te zwaar opgevat. Hij waarschuwt ernstig: „Maar de hemel beware ons bovenal voor (een) vrouwelijke figuur achter de ministerstafel. De hemel en het gezonde verstand bewaren ons daarvoor.“ Lieve lezer, wat zal ik daarvan nu zeggen? Werkelijk, in het licht van al de recente gebeurtenissen is mijn bijdrage in het nummer van 9 okt. zo onbelangrijk. En als de hemel en het gezond verstand ons niet voor erger dingen bewaren dan voor een gehuwde A.R. vrouwelijke minister, dan mogen wij diezelfde hemel danken, dat wij er nog zo goed afgekomen zijn!

7
NOV.

Het parlement heeft op waardige wijze antwoord gegeven op de internationale situatie. Warme harten koele hoofden. Die hebben wij op het ogenblik nodig.

Ook zelfbeheersing moeten wij tonen. Ik kan het best begrijpen, dat iemand in de stemming was om bij de „Waarheid“ de ruiten in te gooien. Maar punt één het helpt niet en punt twee: het maakt de zaken nog gecompliceerder. Als we onze energie verdubbeld voelen door het onrecht, dat de communisten Hongarije hebben aangedaan, laten we dan die krachten gebruiken voor directere hulp. Ik bedoel niet weglopen uit het Nederlandse leger om op eigen houtje te gaan vechten rond Boedapest, want dat heeft ook geen zin. Maar hulp aan de vluchtelingen. Want er zal nog veel van ons gevraagd worden.

Laten wij daarbij voor één

niet gaan helpen ten koste van de ander.

Straks komen duizend Hongaarse vluchtelingen naar ons land. Ik ben er zeker van, dat zij vertroeteld zullen worden. En ik juich dat toe.

Maar vergeet die andere vluchtelingen zonder vaderland, de Ambonezen, niet!

8
NOV.

Ik kan niet zeggen, dat ik uitblink in een bepaalde tak van sport. Eerlijk gezegd ben ik een stijf menneke, dat nog wel eens tracht de vinger-

toppen bij de grond te brengen bij ongebogen stand van de knieën, doch dan kraakt er meestal wat!

Maar ik heb luide gejuicht toen ik hoorde, dat het Ned. Olympisch Comité besloten had dat Nederland niet zal deelnemen aan de Olympische Spelen te Melbourne.

Ik had voor dat besluit een gejuich verwacht, zoals dat weleens klinkt in het Olympisch Stadion als er een doelpunt gemaakt wordt. Neen. Er zijn mensen, die doende aan sport, dit besluit belachelijk vinden. Dat is dan een sprekend voorbeeld van sportverdwazing. Dan zit het verstand in de benen.

Deze soort hordespringers hebben niet in de gaten, dat zij de weg openen voor de mogelijkheid dat horden over hen springen!

Wat mij betreft, alle hulde aan het N.O.C. en aan hen, die Christelijke sportorganisaties voorop, welke hier de kat de bel hebben aangeboden!

9
NOV.

Meer dan eens heb ik betoogd, dat ik geen politicus ben. Ik ben dagboekschrijver en word als zodanig al niet eens begrepen!

Maar ik heb wel

gevoeld, dat als de verkiezingen achter de rug zouden zijn, wij een helderder kijk op de internationale situatie zouden krijgen.

En nu onze vriend — ik bedoel dat in politieke zin — president Eisenhower in het Witte Huis mag blijven wonen de eerst komende vier jaar, nu voel ik, dat we er weer iets beter voorstaan. Hetzelfde vertrouwen, dat de Amerikanen in „Ike“ stellen, stel ik ook in Ike. (Let op de a van Ike, zetter!)

Zoals ik ook vertrouwen heb in het gezond verstand van Sir Anthony Eden, Monsieur Pineau en de heer Ben Goerion.

Ik kan mij echter niet vertrouwd maken met de gedachte, dat de heer Eden voorlopig als agent van politie is opgetreden in het Midden Oosten zonder dat Amerika daarvan maar ook iets wist.

Maar ik geef toe, dat ik wantrouwend ben. Dat wordt een mens in de politiek!

10
NOV.

De laatste dag van een veelbewogen week.

Vele vrienden heb ik horen praten over emigreren. Zij benijden andere vrienden in Tasmanië, Canada, Argentinië enz.

Ook daarin moeten we nuchter zijn. Ik ben nog altijd onder de indruk van een verhaal van een vriend, die jong naar Canada ging met andere jonge boeren. Voor de mobilisatie 1914 ging hij terug naar Nederland. Zijn makkers versleten hem voor gek. Zij bleven in Canada. Hij diende vier jaar aan de Nederlandse grenzen. Zijn makkers werden Canadees. Op het einde van die wereldoorlog werden zij in uniform naar Europa gezonden. Zij liggen begraven bij Yperen. Mijn vriend is er nog.

Laten wij onze arbeid verrichten op de plaats, welke ons nu bindt! En niet bang zijn voor de toekomst.

William Spaansper

De vaart der ARJOS

In Zuid-Holland is de reveille geblazen! Van vele kanten horen we van activiteiten. Zo verzamelde het stedelijk verband Rotterdam ongeveer driehonderd man op het dakterras van het Groothandelsgebouw om te luisteren naar prof. mr. I. A. Diepenhorst, die sprak over de verkiezingskwestie. Dat was een goed begin in Rotterdam.

Het district Westland trad aan in „de Binnenvaart“ te Naalwijk, waar onze partij-voorzitter dr. Berghuis de troep inspecteerde.

Tenslotte belegt dit provinciaal verband zaterdag 17 november a.s. in de Dierentuin te Den Haag de jaarvergadering die 's middags overgaat in een grote openbare meeting, waar ettelijke honderden jongeren prof. dr. S. U. Zuidema, de heer Silvis en dr. E. P. Verkerk kunnen beluisteren. Voor de afwisseling gaat men samen zingen en een Ambonezengezelschap, beluisteren.

De Zuid-Hollandse jaarvergaderingen zijn alom bekend en ongetwijfeld zal ook „1956“ als glorieus in de annalen worden vermeld.

Ook aan het oprichten van nieuwe clubs besteedt men behoorlijk aandacht.

wordt over deze en andere dingen gesproken op een aantal kaderbijeenkomsten, die door heel het land gehouden worden. De bedoeling is, dat in elk geval alle club-voorzitters daar komen.

We bemerken aan alle kanten, dat het werk weer loopt. De clubs draaien weer. Fijn. Maar het is beslist nodig, dat we daarbij ons voortdurend rekenschap geven van de zin van ons werk. Zien we dat goed, dan komen ook vragen naar boven over de juiste aanpak. Daarom moeten we met elkaar praten.

Dit is dan een stuk van ons winter-program. En — er staat nog meer op ons lijstje. VEERMAN

Zo werd op initiatief van het district Gouda onlangs in Oudewater een Arjos opgericht, waarvoor zich reeds zeventien leden meldden. De jongeren in dit Zuid-Hollandse dorp hebben de woorden van hun provinciale voorzitter niet alleen aangehoord, maar ook uitgevoerd; je behoeft slechts te willen om te kunnen!

In Rotterdam werd de club Feyenoord weer nieuw leven ingeblazen, terwijl in Oost en in Poortugaal nieuwe clubs werden opgericht. Niet alleen in Rotterdam maar ook in Den Haag is men er op uit om de uitbreiding van de stad op de voet te volgen. In Moerwijk-Morgentond zag een nieuwe Arjos het levenslicht, zodat het Stedelijk Verband van de Hofstad zijn activiteiten hier bekrond zag.

Verder kunnen we de aanwinst melden van een club die al geruime tijd bestaat. Tot onze blijdschap besloot nl. de Arjos te Sauwerd in de provincie Groningen, zich bij de Nationale Organisatie aan te sluiten. Men wilde het eerst eens aanzien of de club voldoende levensvatbaarheid had. Daarom zijn we te meer blij over dit besluit, want nu hebben we er een club bijgekregen die al over de nodige ervaring in het Arjoswerk beschikt.

Ook in Friesland zit men niet stil; verschillende clubs voerden er een ledenwerfactie, met als resultaat: in Lemmer een verdubbeling van het ledental en in Sneek maar liefst negentien nieuwe gezichten. Men zou daar zo langzamerhand over het splitsen van de club kunnen gaan denken.

Niet alleen optimistische geluiden maar ook de droeve feiten dienen ver-

meld te worden. Helaas heeft men in Zwolle, waar tot nu toe steeds twee clubs bestonden, moeten besluiten met één Arjos verder te gaan.

Wij kunnen ons niet anders voorstellen dan dat dit in Zwolle als een noodoplossing wordt gezien.

Het tellen van de neuzen is wel een van de eerste dingen die een provinciaal bestuur heeft te doen bij de aanvang van een nieuw seizoen. Soms zijn er clubs die moeilijk uit hun zomerslaap kunnen ontwaken of die een zetje nodig hebben. Geruime tijd geleden vond deze inspectie ook in Noord-Holland plaats en als gevolg daarvan is een plan de campagne uitgestippeld. In Andijk, Enkhuizen, Wormerveer, Naarden, Binnenbroek en Zaandijk bestaan redelijke kansen. Natuurlijk melden we binnenkort de resultaten.

Overijs al hield jl. zaterdag zijn jaarlijkse studieconferentie in Nijverdal, waar ruim vijftig jongeren zich bezonnen over „Vragen rondom de industrialisatie“. De geestelijke en de economische aspecten van deze zaak werden respectievelijk door ds. J. v. d. Staal uit Vroomshoop en burgemeester G. Brammer uit IJm Ham belicht.

Na de gezamenlijke broodmaaltijd met de traditionele soep en warme worstjes trachten de deelnemers het beide sprekers zo moeijlijk mogelijk te maken door het afvuren van een groot aantal vragen. Problemen omtrent ontwikkelingsgebieden automatisering, massamens e. d. werden door hen, tijdens de beantwoording, nog weer eens duidelijk uiteengezet. Dat er met animo is gewerkt bewees wel de noodzakelijkheid, dat — tengevolge van het onverbiddeijke door-draaien van de klok — geen tweede gedachtenwisseling kon volgen.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

OFFICIEEL WEEKBLAD VAN DE ANTIREVOLUTIONAIRE PARTIJ

COMMUNISTEN

DE communisten in Nederland hebben hun eigen politieke partij, de C.P.N. en hun officieel partijorgaan, dat De Waarheid heet, omdat het Russische woord Prawda ook waarheid betekent.

De communistische partij in Nederland is geen discussiegroep, waarin afwijkende meningen worden geduld. Wanneer de partij verklaart, dat het wáár is, dat de Joodse dokters hebben geprobeerd op een gemene manier de voornaamste medewerkers van Stalin te vermoorden, dan is dat zo, en wanneer een Joodse dokter in Nederland, lid van de C.P.N. zomaar zegt, het verhaal niet te kunnen geloven, dan wordt hij buiten de deur van de partij gezet. Wanneer Rusland en dus de C.P.N. enige tijd later verklaart, dat het hele verhaal over de gifmengers in doktersjassen achteraf bekeken een vull verzinsel was, dan zegt de C.P.N. daar Amen! op en dan mag de op straat geworpen dokter weer binnen komen. Zo was het vóór het verraad van Hongarije en zo is het nog. En alle georganiseerde communisten zijn verdedigers van dat verraad en zij danken de Russen voor hun optreden.

Er is dus niets veranderd in de C.P.N. Zij is na het verraad van Hongarije een anti-nationale partij, die de terreur bewondert, de Russische laarzen likt, en overal dezelfde vrijwel woordelijk gelijke verklaringen laat afleggen in de gemeenteraden, om zich solidair te verklaren met het gemeenste geweld. Maar daardoor is zij niets anders geworden dan zij vóór dat verraad reeds was. Haar beginsel is hetzelfde gebleven, en haar organisatie, en haar tactiek, en haar slaafse onderworpenheid aan de Russen.

Het is daarom niet helemaal duidelijk, waarom sommigen menen, dat na Hongarije en heel andere houding tegenover de communisten nodig is dan daarvoor. Want de communisten zijn zich zelf gebleven.

Wel hebben de gebeurtenissen van de laatste weken onderstreept wat wij al lang wisten en moesten weten. Wel hebben die gebeurtenissen zo duidelijk getoond, wat het lidmaatschap van de C.P.N. inhoudt, dat sommige leden van die partij er zelf van zijn geschrokken en nu de partij verlaten. Een aantal mannen van het tweede of derde plan zien wij nu hun biezen pakken. Een groter aantal mannen van datzelfde plan leest in de gemeenteraden het papierje voor met dat moeilijke woord: pogrom of Romme-pogrom. Dat slaat dan op het feit, dat sommige heethoofden de ruiten hebben ingeslagen bij de communistische kantoren.

De kracht en het gevaar van het communisme zit evenwel niet in deze figuren van de zoveelste rang.

Wel in de topfiguren voor en achter de schermen. Wat dat laatste betreft, er zijn een aantal leden van de C.P.N., die hun lidmaatschap krachtens orders van de partij niet mogen laten blijken, aan niemand. Omdat zij anders niet de sleutelpositie of de uitkijkpost zouden kunnen blijven bezetten, die zij nu innemen.

Er zijn geleerden, kunstenaars, schrijvers, die altijd gereed staan een of andere vredesresolutie of ontwapeningsresolutie van de communisten van hun adhesie te voorzien.

Daar zit het grote gevaar. De topfiguren geven de orders en de sympathisanten zorgen voor het rookgordijn.

Er is geen reden, om te doen, alsof onze ogen nu zijn opgegaan voor de waard van het communisme. Want als dat werkelijk zo zou zijn, dan waren we voorheen onnozele halzen.

Wel is het onze plicht, zoals het dat vroeger ook was, om tegenover het communisme onverbiddelijk te blijven, het principieel te verwerpen en te bestrijden, en de communisten te weren uit alle commissies en besturen, waar dat grondwettelijk mogelijk is.

Tito en Nehroe spelen één spel

DE internationale verwickelingen van de laatste dagen hebben nog steeds betrekking op de moeilijkheden in het Sovjet-blok en op de situatie, die ontstaan is door het Engels-Franse optreden in Egypte.

Er is ook een onmiskenbare samenhang te constateren tussen hetgeen in Oost-Europa en in het Midden-Oosten voorvalt. Van dit laatste levert de houding van de zogenaamde Afro-Aziatische landen wel het duidelijkste bewijs.

Velen hebben zich er over verwonderd, dat de ministerpresident van India, Pandit Nehroe, zijn aanvankelijke standpunt n.l. dat de gebeurtenissen in Hongarije een binnenlandse aangelegenheid zijn van Sovjet-Rusland en Hongarije, waarover men zich geen oordeel heeft aan te matigen, heeft laten varen.

De Indiase vertegenwoordiger in de Assemblee van de Verenigde Naties, Menon, stemde met het Sovjet-blok tegen de Italiaanse resolutie, die het houden van vrije verkiezingen in Hongarije onder controle van de Verenigde Naties eiste. Een paar dagen later schaarde de heer Nehroe zich met de andere minister-presidenten van de zgn. Colombolanden (Indonesië, Birma en Ceylon) achter een verklaring, waarin het optreden van Sovjet-Rusland in Hongarije werd afgekeurd.

Dinsdag j.l. hield Nehroe in het Indiase parlement een rede, waarin hij nog scherper de terreur van Sovjet-Rusland en de onderdrukking van het Hongaarse volk afwees. Hoe is zo'n positieverandering in enkele dagen tijds mogelijk geworden?

Wij zien hiervoor tweërlei oorzaak.

In de eerste plaats is hierop van invloed geweest de houding van president Tito van Joego-Slavië. Ook bij hem is een duidelijke verandering van positie tegenover Moskou opgetreden. Eerst keurde hij het optreden van de Russische troepen in Hongarije goed. Dat was in de fase, waarin duidelijk werd dat de opstand in Hongarije zich richtte tegen het communisme als zodanig, met name tegen het eenpartijen-systeem. In een latere fase toen het er om ging of in Hongarije een nationaal communisme in de geest van Tito zou kunnen worden geduld, waarbij Hongarije evenals Joego-Slavië in de strijd tussen oost en west in het neutrale blok van landen terecht zou komen, keurde president Tito het Russische optreden scherp en onomwonden af.

De neutrale politiek is zoals bekend eveneens het troetelkind van Nehroe en de andere Colombolanden.

Wij hebben voorts de indruk dat het veranderde inzicht van India mede bepaald is door de houding die de Verenigde Staten aannemen tegenover Frankrijk, Engeland

en Israël met betrekking tot hun optreden in het Midden-oosten. Naarmate het duidelijker werd, dat Washington zich bleef distantiëren van Engeland en Frankrijk en er op stond, dat zij gevolg zouden geven aan de resolutie van de Verenigde Naties om hun troepen terug te trekken uit Egypte, bleek Nehroe bereid de Amerikaanse visie op het gebeuren in Hongarije meer te willen steunen.

De Amerikanen en de Russen kunnen het streven van Nehroe en Tito naar de vorming van een gordel van neutrale mogendheden slechts tot op zekere hoogte en dan nog op tegengestelde gronden waarderen. Het Kremlin ziet hierin wat Oost-Europa betreft een aantasting van de strategische positie van Sovjet-Rusland.

Het bezoek van de nieuwe Poolse communistische partijsecretaris Gomoelka aan Moskou tijdens het vorige week-einde, had in de eerste plaats ten doel de Poolse communisten duidelijk te maken, dat er van enig Titoïsme in Polen geen sprake kan zijn. De Russische troepen blijven in Polen, zgn. om de westelijke grens van Polen tegenover de revisie-eisen van Duitsland te garanderen.

Natuurlijk komt dit er ook bij. De Polen van welke kleur zij ook zijn zien in de Sowjet-garantie van hun Westgrens de enige verzekering, aangezien de Westelijke mogendheden deze grens in verband met de Duitse eisen dienaangaande niet wensen vast te leggen. Maar hoofdzakelijk blijft voor Moskou, dat er in Polen een communistisch regime de leiding heeft, dat naar zijn pijpen blijft dansen.

Voor de Amerikanen is het streven van Tito in Oost-Europa een winst, maar wat de Indiase premier Nehroe in Azië en Afrika voorstaat is voor hen weer bijzonder gevaarlijk.

Nehroe verzet zich tegen de vorming van militaire machtsgroeperingen. Hij is tegen het Bagdadpact, de NAVO en het Z.O.-Aziatisch-verdedigingsverdrag.

De consequenties van het welslagen

van de door Nehroe nagestreefde neutralistische politiek zijn echter, dat de strategische posities van het westen op het Eur-Aziatische continent zouden worden opgerold. Wij denken hierbij aan het belangrijke westelijke verdedigingsbastion Turkije en aan de vliegvelden van Amerika in Marokko en Libye en Saoudisch Arabië, aan landen zoals Irak, Iran en Pakistan, die met Turkije deel uitmaken van het Bagdad-pact; aan Singapore, de Philippijnen, Formosa, Zuid-Korea en Japan, waar de Verenigde Staten en de andere westelijke landen bondgenoten en militaire bases bezitten.

Voor al de strategische luchtmacht van de Verenigde Staten — het belangrijkste wapen waarover het Westen beschikt — zou een dodelijke slag worden toegebracht, wanneer deze uitsluitend vanaf het Noord-Amerikaanse of het West-Europese continent zou moeten opereren in geval van oorlog.

Het spreekt vanzelf, dat Sowjet-Rusland een dergelijke ontwikkeling in hoge mate zou toejuichen. Vandaar dat Moskou er veel aan gelegen is om Nehroe en de andere neutralistische landen in Azië en Afrika te steunen en voor zich te winnen.

Naar onze overtuiging kon president Tito tegenover Moskou zo'n grote mond opzetten, omdat het Kremlin de neutralistische gedachten van Nehroe moet respecteren, want daarin liggen de grote kansen voor het wereldcommunisme.

Tito leeft bij de gratie van Nehroe. Men kan het ook anders zeggen, n.l. dat de machtspositie van Tito daaruit moet worden verklaard.

Het communistische blad de Prawda in Moskou kritiseerde de politiek van Tito op heftige wijze, maar deze kritiek richtte zich niet op diens neutraliteitspolitiek. Men hield de ruzie met Tito op het ideologische vlak.

Tito wordt gezien als de oorzaak van de opstanden in Polen en Hongarije. Met geen woord wordt gerept over het neutralisme van Tito, hoewel dit voor Moskou een nog duidelijker bedreiging is, want zijn positie in Europa wordt daarmee in het geding gebracht.

Sowjet-Rusland heeft tijdens het vo-

Een luchtfoto van de monding van het Suez-kanaal te Port-Saïd

• Vervolg op pag. 9

Twee belangrijke

CONFERENTIES

- ★ Een bezinningsconferentie op 30 november en 1 december a.s.
- ★ Het landbouwvraagstuk wordt besproken op 13 december a.s.
- ★ De vrouwenclubs verdienen meer aandacht
- ★ Ieder, die een nieuwe abonnee opgeeft ontvangt een premie van f 1,—.

OP vrijdag 30 november en zaterdag 1 december wordt in het conferentieoord Woudschoten een bezinningsconferentie gehouden. Deze conferentie is alleen voor genodigden toegankelijk en is derhalve niet openbaar. De leiding van iedere grote organisatie heeft op zijn tijd behoefte aan intern beraad over de aan de orde zijnde vraagstukken. Vooral in deze jachtige tijd wordt de behoefte daaraan gevoeld. De mensen die aan politiek doen zijn allemaal met werkzaamheden overbelast. Zij rennen van de ene vergadering naar de andere en van de ene bespreking naar de volgende. Van een achturige werkdag is in hun leven geen sprake en van een 40-urige werkweek voor henzelf dromen ze niet eens. Zelfs de vrije zaterdagmiddag moet er als regel aan geloven. En wie men nu ook spreekt, men hoort slechts één klacht: Hoe komen we aan lezen toe en hoe zullen we ons bezinnen over de problemen, waarover we toch mee moeten beslissen? Ook daarom is het een goede gedachte dat deze bezinningsconferentie plaats vindt.

NOG een andere conferentie staat op stapel. Op 13 december a.s. wordt te 's-Gravenhage een landbouwconferentie gehouden. De heer A. W. Biewenga Wzn., het Tweede Kamerlid, zal in deze conferentie, die slechts een dag duurt, de besprekingen inleiden met een algemeen betoog waarin een inventarisatie wordt gegeven van de vraagstukken, die momenteel in de landbouwpolitiek aan de orde zijn en dat zijn er tegenwoordig nog al wat. Ook deze conferentie is slechts voor genodigden toegankelijk. Het aantal deelnemers wordt zo beperkt mogelijk gehouden teneinde de discussies zo veel mogelijk tot hun recht te doen komen. Wij hopen dat ook deze conferentie goede resultaten zal afwerpen.

BIJ de herziening der statuten is een plaats ingeruimd voor de vrouwenclubs. Een bescheiden plaats mogen we wel zeggen. Immers alleen onder verantwoordelijkheid van het bestuur van een kiesvereniging kan plaatselijk tot de oprichting van een vrouwenclub worden overgegaan. Dit behoeft niet te betekenen, dat het bestuur nu ook alleen het initiatief daartoe zou kunnen nemen. Dat initiatief kan ook van de zijde der vrouwen uitgaan. Alleen, zij behoeven de goedkeuring van het bestuur, we twijfelen er niet aan of de grote meerderheid der besturen zal bereid zijn de gevraagde medewerking te verlenen. Want ook tot die besturen dringt het langzamerhand wel door dat in de medewerking der vrouwen nog een grote tot nu toe ongebruikte reserve aanwezig is, die onder de huidige omstandigheden moet worden benut.

Tot nog toe werd er in de statuten met geen woord over vrouwen gerept. En wat er nu staat is uitermate sober. Dat kan natuurlijk ook een voordeel zijn in sommige opzichten, want dan heeft men de handen vrij om te regelen zo men wil. Er zal

natuurlijk voor de bestaande vrouwenclubs een soort overkoepelend orgaan gevonden moeten worden dat de arbeid onder de Antirevolutionaire vrouwen coördineert en stimuleert, al zal dat steeds in zo nauw mogelijke samenwerking met de georganiseerde partij moeten geschieden. Daar zitten nogal wat kanten aan dit vraagstuk.

En daarom heeft het Moderamen dan ook besloten voor de bestudering daarvan een kleine commissie te benoemen die daarover te zijner tijd rapport zal uitbrengen. De samenstelling dezer commissie zal worden medegedeeld, zodra de aangezochte personen hun of haar benoeming hebben aangevaard.

HET algemeen organisatiecomité is op 22 november te Utrecht in vergadering bijeen geweest. Op het moment, waarop dit wordt geschreven kunnen daarover nog geen nadere mededelingen worden gedaan. Met een algemene aankondiging moet worden volstaan. Op de agenda staat niet de behandeling van een bepaalde kwestie of van een afgerond voorstel. De organisatiecommissie heeft in het begin van dit najaar een vrij uitvoerig rapport uitgebracht aan het moderamen van het Centraal Comité, waarin een groot aantal punten worden genoemd. Zij heeft nu voorts de opdracht ontvangen die punten nader uit te werken. Voor dat zij daartoe overgaat heeft zij er echter behoefte aan over de verschillende onderdelen van dit rapport met het algemeen organisatiecomité van gedachten te wisselen. Dat is begrijpelijk en verdient aanbeveling. Het kan de samenstelling van het definitieve rapport slechts ten goede komen, wanneer daarover met een aantal mensen uit de praktijk breedvoerig is gesproken.

OP 5 december a.s. vergadert de Nederlandse Afdeling van de Unie van Christelijke Democraten te Den Haag. Deze vergadering is nodig omdat op 8 december d.a.v. het internationale bestuur te Namen in België bijeenkomt ter voorbereiding van het congres van de N.E.I. dat in 1957 vermoedelijk in Noord-Italië zal worden gehouden. Wij zullen ons best doen voortaan wat meer over de N.E.I. en haar activiteiten te vertellen, om ook bij de Anti-Revolutionairen in het land de belangstelling voor dit internationale werk te bevorderen.

WIJ herinneren er nog eens aan dat ieder die een nieuwe abonnee opgeeft één gulden premie ontvangt. Vooral aan het eind van het jaar is het een goede gelegenheid nieuwe abonneementen te winnen. Denkt u er om dat we er nog lang niet zijn. Nederlandse Gedachten behoort in ieder Antirevolutionair gezin. Het arbeidsterrein is dus nog groot.

Over aanval en verweer

DE Fransen en de Engelsen hebben militaire maatregelen genomen tegen het Nasser-bewind in Egypte, een dictatoriaal bewind, dat van Marokko tot Singapore de onrust bevordert en voor een deel financiert, zich van internationale overeenkomsten weinig aantrekt, en een vernietigingsoorlog tegen Israël voorbereidde. Israël heeft niet gewacht, totdat Egypte de beste gelegenheid had gevonden, om die vernietigingsoorlog te beginnen, maar ging zelf tot de aanval over, toen het op andere wijze geen veiligheid kon verkrijgen.

En nu moeten de Nederlanders een antwoord vinden op de vraag, hoe het hier staat met de kwestie van aanval en verweer, van rechtmatige verdediging en ongeoorloofde aanval, van uitlokking en chantage, en hoe dit alles moet worden bekeken in verband met het statuut van de verenigde naties.

ER zijn Nederlanders, die dit niet zo eenvoudig vinden.

Maar wij treffen ook uitspraken aan, die ten volle verzekerd zijn. De Nederlands Hervormde Kerk, de Evangelisch Lutherse Kerk, de Algemene Doopsgezinde Sociëteit, de Remonstrantse Broederschap, de Unie van Baptisten Gemeenten, de Evangelische Broedergemeenten en de Oud-Katholieke kerk zijn omtrent het optreden van de Fransen en Engelsen in het nabije Oosten, over dat internationaal en politiek zo uitermate moeilijke vraagstuk tot klaarheid gekomen. Zij hebben samen een oproep tot het Nederlandse volk gericht, waarin zij verklaren, na het optreden der Russen in Hongarije te hebben afgekeurd, dat „de klem, welke dit optreden van Rusland op het geweten van de gehele wereld moet leggen, is verzwakt en de ontwikkeling van de volkerenverhouding tot een rechtsgemeenschap is belemmerd, nu tevens door Engeland en Frankrijk naar geweld werd gegrepen om, met terzijde stelling van de beslissing van geschillen langs vreedzame weg, te trachten eigen oplossing daarvan af te dwingen”.

Het woordje tevens wijst er reeds op, dat deze kerken principieel het optreden van Rusland tegen Hongarije en dat van Engeland en Frankrijk tegen Nasser op één lijn stellen.

Voorts hebben deze kerken gezamenlijk uitgemaakt, dat er langs vreedzame weg een beslissing van geschillen was in de kwestie van het Suezkanaal, en dat de Engelsen en Fransen die terzijde hebben gesteld. Dat het er die beide mogelijkheden niet om te doen is, om een basis te scheppen voor een werkelijk internationale regeling ondanks de onwil van Nasser, maar dat zij andere plannen hebben, nl. het afdwingen van een oplossing die alleen hún oplossing is.

HET is merkwaardig, dat deze kerken, na gezamenlijk te hebben uitgemaakt, wat het ware karakter is van het optreden van Engeland en Frankrijk en dat optreden te hebben gewraakt, geen oordeel uitspreken over het optreden van Israël. Het Nederlandse volk, tot hetwelk de oproep is gericht, blijft dus in het onzekere omtrent de gezamenlijke visie van deze kerken betreffende het gewapend optreden van Israël, maar formalistisch redenerende, zou men kunnen zeggen, dat eenvoudige rechtlijnigheid leiden moet tot precies hetzelfde oordeel over het optreden van Israël.

NU is het ons bekend, dat vele kerkleden van de kerken, die dit gezamenlijke manifest hebben gericht tot het Nederlandse volk, wel beseffen, dat de zaken niet zo eenvoudig liggen. Het is ons ook bekend, dat b.v. in de P.v.d.A. verschillende leden meer voelen voor het standpunt van hun Franse dan van hun Engelse partijgenoten. Dat is op zichzelf reeds een aanwijzing, dat we hier te maken hebben met een internationaal vraagstuk, dat vele aspecten heeft. En in ons vorige nummer hebben wij tegenover de opvattingen van een inzender de mening van Dr. Bruins Slot gesteld, zoals hij die in de Tweede Kamer heeft voorgedragen.

Alleen rechtlijnig formalisme en doctrinaire eenvoudigheid zijn hier in een oogwenk klaar.

Zij gaan nl. uit van enkele vóóronderstellingen.

Vooreerst: zolang een staat het onrecht alleen binnen de eigen grenzen openlijk bedrijft en het buiten de grenzen doet door provocateurs, onruststokers en niet-officiële bendes, dan is dat een fatsoenlijke staat, lid van de U.N.O., met een erkend recht op hulp en bescherming tegen ieder, die zulk een staat „aanvalt”.

Ten tweede: wie het eerst een schot lost, is de agressor en behoort dus door de Verenigde Naties te worden aangepakt, omdat hij de beslissing langs vreedzame weg ter zijde heeft gesteld.

Uit deze twee stellingen volgt de conclusie, dat Israël door de U.N.O. moet worden aangepakt, en de provocateur en dictator Nasser recht heeft op volledige bescherming door de Verenigde Naties. Want formeel heeft hij gelijk. En dan behoeft er verder niet te worden gepraat.

ER is een tweede gedachte, die nog eens duidelijk moet worden geformuleerd. De doctrinairers zeggen: laat geen land zich ongerust maken. Laat niemand vrezen, dat Nasser kwaad zal doen. Want als hij het wel probeert, door als formele agressor op te treden, dan komen immers de Verenigde Naties tussenbeiden! Afgezien van het feit, dat men ook zonder als formele agressor op te treden veel kwaad kan doen (Rusland is in strikt formele zin geen agressor in Hongarije want een Hongaarse „Regering”, die in de U.N.O. wordt erkend en aangevaard, verdedigt dat optreden en neemt het volledig in bescherming!) moet worden bedacht, dat hulp van de U.N.O. plaats heeft volgens een procedure, die tijd kost, met het gevolg, dat de hulp kan komen opdagen, als het graf van de laatste slachtoffers reeds is gesloten. Zuid-Korea zou totaal vernietigd zijn geworden, als Amerika toen op het resultaat van de procedure had gewacht.

Hierop dient een volgende overweging te volgen. Stel dat de procedure vlot verloopt en de Verenigde Naties komen nog tijdig tussenbeide, dan is het nóg de vraag, of zij wel degelijk onvoorwaardelijk herstel van het

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), R. Gosker, Jac. S. Hoek, Prof. Dr. J. J. de Jong, S.J. Jonker, A. R. de Kwaadsteniet, J. D. Troostheide. Secretaris: G. J. H. Griffioen.

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuiperstraat 3, 's-Gravenhage. Telef. K 1700-115935. Giro 89673. VOOR ADVERTENTIES: Kon. Wilhelminalaan 34, Leidschendam, Tel. K 1761-1646.

ABONNEMENTSPRIJS f 6.20 per jaar, f 1.55 per kwartaal, giro 89673.

STUDENTENABONNEMENT f 4.— per jaar LOSSE VERKOOP f 0.20.

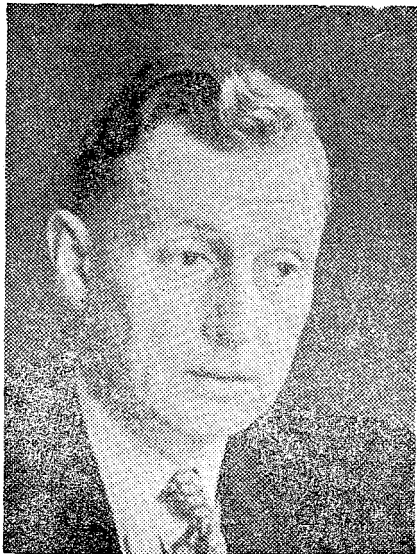

Nadeel voor de bejaarden

- ★ *De Heer Hazenbosch: „Jammer voor de bejaarden! Jammer voor de Kamer! Jammer voor de minister!”*
- ★ *Ds. Fokkema: „De overheid dient de maatschappelijke krachten zo hoog mogelijk op te stuwen”.*

VOOR de eerste maal in deze parlementaire periode heeft in 's lands vergaderzaal het onaanvaardbaar weer geklonken. Het was de minister van sociale zaken, de heer Suurhoff, die de twijfelachtige eer genoot dit geladen woord te mogen uitspreken. Deze eerste schermutseling tussen de nieuwe Kamer en het herboren kabinet ging tussen de bewindsman en de heer Hazenbosch. De argumentatie van de a.r.-afgevaardigde was vlijmscherp en zeer sterk. Minister Suurhoffs verdediging was dat echter niet. De feiten dat hij van „kabinetspolitiek” kon spreken en kon dreigen dat het wetsontwerp zou worden teruggetrokken als het amendement Hazenbosch werd aangenomen, deden de bewindsman tenslotte „overwinnen”. De keus was voor de heer Hazenbosch niet moeilijk.

Liever op 1 januari een slechte wet voor de bejaarde ziekenfondsverzekering, dan geen wet.

Min. J. G. SUURHOFF
... onaanvaardbaar ...

Het succes van minister Suurhoff is dus op zijn minst twijfelachtig. En het zou ons niet verwonderen als deze kwestie bij de definitieve regeling van het ziekenfondswezen toch weer op de proppen komt. Minister Suurhoff wil op deze regeling niet vooruit lopen. Maar, zo kan men vragen, was het wetsontwerp iets anders dan een vooruitlopen op deze definitieve regeling?

De zaak waarover het ging is bekend. Nu per 1 januari a.s. de noodwet ouderdomsvoorziening vervangen wordt door de ouderdomsverzekering, dreigde de ziekenverzekering van de bejaarden in het gedrang te komen. Tot nu toe is het zo, dat elke bejaarde, die onder de noodwet ouderdomsvoorziening valt, verplicht verzekerd is. Met de noodwet moet deze regeling verdwijnen. Er komt een ziekenfondsverzekering, waaronder de bejaarden vallen, die een inkomen hebben minder dan f 3410.—.

Over deze inkomensgrens is het debat gegaan. De heer Hazenbosch trachtte de inkomensgrens te verhogen van f 3400 tot 4200. De bejaarden, die in deze inkomensgrens vallen zouden dan de volle premie, zijnde twee gulden per week moeten betalen. „Het voordeel van dit compromis”, aldus de heer Hazenbosch, „lijkt mij in de eerste plaats hierin gelegen, dat de premieovergang voor de verschillende groepen van inkomens belangrijk geleidelijker worden; in de tweede plaats, dat wij dan behalve voor de noodwetrenttrekkers iets hebben gedaan voor de groep, voor wie het rijkssubsidie wordt ingetrokken en die daarop met het oog op hun bescheiden inkomen redelijkerwijze aanspraak kunnen maken”.

Het verweer van minister Suurhoff kwam er op neer, dat de heer Hazenbosch een willekeurig vraagstuk bij de kop had genomen. Als de gevolgen van het verdwijnen van de noodwet opgevangen zouden moeten worden, wist de bewindsman nog wel andere problemen te noemen. Maar de tijd is tekort geweest om alle problemen op te raktelen, want ook deze wet moet 1 januari in kunnen en kruiken zijn.

Het amendement-Hazenbosch, dat mede ondertekend was door de e.h. en k.v.p. heeft tenslotte dus moeten wijken voor het ministeriële „onaanvaardbaar”. De heer Hazenbosch heeft verklaard dat het hem speet voor de bejaarden, voor wier belangen hij was opgekomen. Hij merkte zeer terecht op, dat de minister door de onaanvaardbaar verklaring gespeculeerd heeft op het verantwoordelijkheidsgevoel.

„Ik durf de verantwoordelijkheid niet aan ertoe bij te dragen, dat met 1 janu-

Drs. C. P. Hazenbosch
... jammer ...

ari 1957 de definitieve ouderdomsverzekering niet zou kunnen worden uitgevoerd dan wel bij uitvoering daarvan de ziekenfondsverzekering voor de bejaarden niet in orde zou zijn. Dat is een verantwoordelijkheid die ik niet dragen kan. Dit is echter een medaille met een keerzijde. De keerzijde is, dat door het onaanvaardbaar verklaren, ingeval ik niet het verantwoordelijkheidsbesef zou opbrengen om te wijken de minister blijkbaar bereid zou zijn geweest om, wanneer de Kamer mijn amendement zou aanvaarden, dan wel de verantwoordelijkheid te dragen voor die onaanvaardbaarverklaring, dat het met de invoering van de definitieve ouderdomsverzekering per 1 januari 1957 niet voor elkaar zou zijn”. De heer Hazenbosch besloot met de opmerking: „Jammer voor de bejaarden! Jammer voor de Kamer! Jammer voor de minister!”

Wij zouden daaraan toe willen voegen: „Jammer voor de heer Hazenbosch, die zich prima in dit debat heeft gevoerd. Zijn amendement had een beter lot verdiend. Vooral, omdat bekend is dat de Ziekensfondsraad en de Stichting van de Arbeid ook voor de inkomensgrens van f 4200 zijn. Dat is een reden temeer om te verwachten dat de inhoud van het ingetrokken amendement Hazenbosch in deze parlementaire periode nog wel eens op de proppen zal komen.

Volle toeren

DE Tweede Kamer draait momenteel op volle toeren. De begroting van van Maatschappelijk Werk heeft het debuut opgeleverd van de eerste vrouwelijke minister, Mej. Klompé. Van dit debuut valt niet veel te zeggen. Het is duidelijk dat de „geachte bewindsvrouw” — zoals zij officieel wordt genoemd — nog moet inschieten in haar verantwoordelijke taak. Voor vele vraagstukken is nog „tijd en bezinning” nodig. Dat is begrijpelijk. Het departement van Maatschappelijk Werk is een moeilijk departement, als men er tenminste iets anders van wil maken dan het uitdelen van subsidies. Het maatschappelijk werk moge dan het gehele hart van de bewindsvrouw hebben, een feit is, dat zij zich de laatste jaren meer op het internationale terrein heeft bewogen. Dat verklaart voor een belangrijk deel de „tijd en de bezinning”. Wij gaan niet zover als de heer Scheps (soc.), die zei dat het van kracht getuigde dat de minister nog niet op alle vragen een antwoord wist te geven. Een dergelijke conclusie zouden wij pas volgend jaar willen trekken als we de bewindsvrouw nogmaals hebben gehoord. Zonder verwachting zijn wij overigens nog niet.

Maatschappelijk werk is het terrein van ds. Fokkema. Ook deze keer heeft hij over deze begroting een uitvoerige rede gehouden. De heer Fokkema heeft er op gewezen dat het a.r. program van actie zegt, dat maatschappelijk werk, jeugdzorg, volksoontwikkeling e.d., alleen dan effect kunnen sorteren, wanneer deze activiteiten gebeuren op levensbeschouwelijke grondslag. Hierbij heeft de overheid een positieve taak, daarbij alle ruimte latende aan het particulier initiatief. „De overheid dient de maatschappelijke krachten der mensen zo hoog mogelijk op te stuwen, waardoor deze arbeid een rijke betekenis krijgt”.

De klachten van ds. Fokkema over het Ambonezenkamp Lunetten hebben minister Klompé in ieder geval tot de erkenning gebracht dat de huisvesting

in dat kamp te wensen overlaat. Wij kunnen dus vertrouwen dat dit spoedig zal veranderen.

In zijn redevoering werd o.a. grote aandacht besteed aan twee belangrijke vraagstukken: het B.L.O. en het facetonderzoek van het gereformeerd sociologisch instituut in N.O. Overijssel. Wat dit eerste punt betreft was de heer Fokkema van oordeel dat de minister er niet voldoende rekening mee houdt dat zwakzinnige kinderen in heel de karakterologische ontwikkeling kinderen blijven. Daardoor wordt de sociaal-pedagogische sector gebagateliseerd en wordt gedacht dat men wel toe kan met maatschappelijke werkers. De heer Fokkema zeide dat wij er met maatschappelijke hulp alleen niet uit komen. Bijscholing blijft noodzakelijk. Ervaring met de zwakzinnigen hebben alleen de b.l.o. onderwijzers. Hij vond het erg, dat de Nederlandse Vereniging Nazorg B.O. en de Protestants Christelijke Nazorgvereniging geen sociaal-pedagogen kunnen aanstellen.

In 1954 is een sociologisch rapport verschenen over Noordoost-Overijssel. Vier instituten hebben daaraan meegedaan: het instituut voor Sociaal Onderzoek van het Nederlandse Volk, Het Katholiek Sociaal Kerkelijk Instituut, het Sociologisch Instituut van de Nederlandse Hervormde Kerk en het Landbouw Economisch Instituut. Dit rapport bood echter voor de gereformeerden weinig aanknopingspunten. Daarom heeft de Gereformeerde Stichting voor Maatschappelijk en Cultureel Werk in Noord-oost-Overijssel het Gereformeerd Sociologisch Instituut gezocht een facetonderzoek in te stellen, naar de behoefte aan middelbaar onderwijs in deze streek, naar de gereformeerde jeugd in dat gebied en naar de omstandigheden van de bejaarden. Er was gehoopt, dat het rijk dit belangrijke onderzoek zou subsidiëren. Minister Klompé vertelde, op vragen van ds.

Ds. J. Fokkema
... hoog opstuwen ...

Fokkema, dat dit niet kon, omdat het gereformeerd sociologisch instituut eerst om subsidie heeft gevraagd toen het onderzoek was geëindigd.

De andere hoofdpunten in dit debat waren — zoals ieder jaar de Ambonezen en de gerepatrieerden. Maar ditmaal werd er een ander probleem aan toegevoegd — helaas een actueel probleem: de Hongaarse vluchtelingen.

Afstandsgas

HET parlementaire debat over de coördinatie van de afstandsgasvoorziening was minder groot dan de belangrijkheid van deze zaak rechtvaardigt. In vier jaar tijds heeft minister Zijlstra een voortreffelijke gasvoorziening opgebouwd. Dat is een grootse zaak, van belang vooral voor de industriële ontwikkeling in het noorden van ons land. Dit debat bracht de heer Smallegenbroek in het geweer. Een maidenspeech was het niet, want de tweede voorzitter van de partij was ook lid van het noodparlement. Toen heeft hij een redevoering over de verzetsslachtoffers gehouden. Een onderwerp, dat aan de voorzitter van de Stichting 1940-1945 is toevertrouwd!

De heer Smallegenbroek moest plotse-ling in het gasdebat invallen, omdat de heer Van Eysden door droeve omstandigheden was verhinderd het woord te voeren. Hij heeft namens de fractie zijn volledig vertrouwen uitgesproken in het gasbeleid van minister Zijlstra. En het hart van de Gedeputeerde Smallegen-

• Vervolg op pag. 9

GYMNASTIEKTOESTELLEN
ROTHUIZEN N.V. — HEELSUM

ROTTERDAM

Barendrecht's

SPECIAAL-
ZAKEN
Textiel
Bedden
Baby-
artikelen
Tapijten

Kat. Lagedijk 421-423-434-438, hoek Slotboomstraat
Tel. 71986-71999
Schiedamsseweg 47 - Tel. 52992 - Rotterdam

H.H. GARAGEHOUDERS EN AUTOBEZITTERS.
Laat ons Uw kostbare en dure auto's van een **ORIGINELE ENGELSE BITTAC (UNDERCOATING)** voorzien. Dan bent U verzekerd dat de onderkant van Uw wagen tot een maximum aan **ROESTWERING EN RESONATIE-DEMPING** is beschermd.

Autospuut en plaatwerkrij
FIRMA VAN VUUREN EN VAN DRIELEN
Hillestraat 28-30, Rotterdam-Z. Tfn. 76306
Officieel bittac dealer.

BEGRAFFENIS-ONDERNEMING

A. HESS

Alle verzekeringen

Mathenesserweg 138 b

Telefoon 36073 — (bij geen gehoor 38516)

Voor
DAMES
en
HEREN

Weet
wat u
kleedt

Beide zaken zijn gevestigd
KATENDRECHTSE LAGEDIJK
(hoek Dorpsweg) Tel. 77820

Foto - Film

Nu reeds een goede **KODAK FILMCAMERA** voor f 148.—. Gebruikt u ook reeds onze goedkope 8 mm. films? f 7.90 inclusief ontwikkelen.

R. LANGSTRAAT EN ZOON

Dorpsweg 101 Telefoon 171056 — Putselaan 37
Telefoon 76042 — Leica-specialist

Drukkerij LAURENS COSTER N.V.

Hoogewerffstraat 7-9 Telefoon 26743

Woonadres M. de Dreu

Rodenrijsestraat 28 Telefoon 48031

Drukwerk op elk gebied — Offset — Stencil

Fa. D. v. d. Poort

HERTEKADE 2-3 — TEL. 23742-73236

Voor moderne zonwering

Markiezen — Aluminium Jaloezieën — Zonneschermen —
Dekkleed — Autokappen — Fietstassen — Tenten

KOLEN

van de Oranje Nassau Mijnen

P. G. LODDER N.V.

2e Rosestraat 7 - Telef. 71052 - ROTTERDAM-ZUID

FOURAGE'S TURFSTROOISEL HOUTWOL

P. van der

en zonen

Rotterdam tel. 3.14.1.8. Na 6 uur ook Tel. 35744

N.V. „OXFORD” Galvanisch Bedrijf

Speciaal adres voor: koperen, nikkel en chromen van
massawerk op alle gebied.

ROTTERDAM — TEL. 72018 — DYNAMOSTRAAT 15

Wat **ZIJLSTRA** is voor de A.R.

Is **RONDO** voor wasmachines

Beijerlandse laan 31 - Telefoon 71593

O. Binnenweg 146 - Telefoon 24067

J. Fransstraat 106 - Telefoon 23251

FA. C. A. STREEFKERK

LOODGIETERSBEDRIJF

Ruime sortering

GASAPPARATEN EN SANITAIRE ARTIKELEN

Claes de Vrieselaan 164 — Tel. 34852

A. VAN DE VISCH HANDELSONDERNEMING

Kantoormachines

HENEGOUWERLAAN 25-33 R'DAM — TEL. 37597

Het nieuwe concept staatkundig

Deze week plaatsen wij het eerste van een serie artikelen waarin een toelichting wordt gegeven op het nieuwe concept beginsel- en algemeen staatkundig program van onze partij.

Het is onze bedoeling in deze wintermaanden zo mogelijk elke week één artikel van dit nieuwe program onder de loep te nemen. Wij hebben hiervoor de medewerking verkregen van een aantal personen, die elk voor zich deskundig kunnen worden geacht ten aanzien van de onderwerpen, die zij zullen gaan behandelen.

Zoals reeds is medegedeeld is er een brochure verschenen waarin de beide rapporten over de herziening van het program van beginselen zijn opgenomen. Deze brochure is verkrijgbaar tegen de prijs van f 0,40 per stuk of bij een afname van meer dan 5 exemplaren tegen f 0,30 per stuk.

De Kiesverenigingen gaan zich in dit winterseizoen met deze belangrijke zaak bezig houden.

De redactie van ons blad hoopt door de publikatie van de hiervoor bedoelde reeks artikelen een bijdrage te leveren voor een vruchtbare behandeling.

Ten overvloede zij medegedeeld, dat het uiteraard niet zo is, dat met deze artikelen het laatste woord is gesproken. Onze bedoeling is alleen door een enigszins bredere bespreking van de vragen, die hierbij aan de orde komen de helpende hand te bieden bij de bezinning op en de behandeling van deze voor onze partij zo gewichtige zaak.

TOEN de Commissie, door het Centraal Comité van onze Anti-revolutionaire kiesverenigingen ingesteld, om de artikelen I t/m V van het Program van beginselen nader te bezien, aan het werk was getogen, bleek al spoedig, dat zij in overgrote meerderheid er behoefte aan gevoelde, om op opzettelijke wijze er uitdrukking aan te geven, dat het er ons als Anti-revolutionairen vóór alle dingen om te doen is, de naam van Christus over het staatkundig leven uit te roepen. En zo kwam zij er toe, om aan de artikelen van het Beginselprogram een préambule te laten voorafgaan, waarin wij belijdenis doen van onze christelijke religie, toegespitst op het politieke leven. De tekst van deze préambule is afzonderlijk hierbij opgenomen.

Behalve de belijdenis der christelijke religie, toegespitst op het politieke leven, wordt in deze préambule het godsdienstig, religieuze streven van de A.R. of Chr. Hist. richting publiek uitgesproken: „haar staatkundig streven richtende op de vervulling door Overheid en volk van de roeping, Gods geboden voor het leven in de staat te betrachten”.

Ik aarzel niet, dit een religieus streven te noemen. Religie, christelijke religie is hier aan het woord, en wil hier aan het werk gaan.

De opmerking mag m.i. hier wel terstond worden gemaakt, dat ons diepste streven zich hiermee duidelijk laat onderscheiden van wat men tegenwoordig gaarne aanduidt als een algemeen *zedelijk* streven. Want niet toevallig wordt tegenwoordig van zedelijkheid en niet van religie gesproken. Sinds het ideaal van de Verlichting de Westerse cultuur en ook het staatsleven vormend is gaan beïnvloeden, moet zedelijkheid religie vervangen. Men kan dan b.v. op zedelijke gronden, „waardering” hebben voor het gezag, maar verder brengt men het niet. „Eerbiediging van het gezag” spreekt een andere taal. Zij weet van de Hoogheid en Soevereiniteit Gods, en van de goddelijkheid van alle waarachtig Overheidsgezag. Het „Vreest God, eert de Koning” kan dan niet uiteengerafeld worden op zodanige wijze, dat het eren van de koning niet onmiddellijk gegrond zou zijn in de Vreze Gods.

In deze préambule hebben wij te doen met een kort begrip — niet maar „een” christelijk-politiek beginsel, doch — van het christelijk-politiek beginsel. Zeker, de formulering er van is mensenwerk, en daarom voor vervanging, verbetering vatbaar. Dat zal altijd wel zo blijven. Zo spraken de „vaderen” van Dordt over de „maniere” van belijden, welke heus niet voor alle tijden en eeuwen behoort vast te liggen. In deze zijn ook door hen de Drie Formulieren van Enigheid niet bedoeld als Drie Formulieren voor eeuwigheid. Maar de belijdenis, het *beledene*, geldt wel degelijk voor alle tijden en alle eeuwen. De christelijke religie, die als zodanig ook de drijfkracht is van alle christelijke-politieke activiteit, is zelve onveranderlijk en dat zeker tot aan Christus' wederkomst. Zo is ook het christelijk-politiek beginsel zelf voor wijziging noch verbetering vatbaar.

Algemeen menselijk

DIT beginsel nu is in z'n aard en zo ook in z'n pretentie algemeen-menselijk en helemaal niet een specialiteit van en voor christelijken huize. Hele-

maal niet — zoals o.a. Van Ruler graag suggereert — exclusief voor een „christelijk ghetto”. Het wil juist niet enkel en alleen gelden volgens en voor een aparte groep van mensen, die zich dan ook afzonderen uit de samenleving. Neen, maar dat Jezus Christus alle macht is gegeven in hemel en op aarde is algemeen-menselijk, raakt immers alle mensen, geldt voor alle mensen, voor alle Overheden en onderdanen, ongeacht of zij christenen zijn of niet. Zij behoren in deze zin christenen te zijn, willen ze echt — zoals God het wil — mens zijn.

Het zou ook wel een wonderlijk geval worden, wanneer de erkenning van Gods geboden en de onderwerping er aan zou kunnen inhouden, dat het menselijke hierdoor zou worden scheefgetrokken.

Met nadruk stellen wij juist het tegendeel: Zodra voor het leven in de staat Gods geboden niet erkend worden, trekken mensen dat leven scheef, wijken ze af van de waarachtige en enig algemeen-geldige menselijkheid, en worden de fundamentele onderwoeld. Waar de binding aan Gods wil en wet wordt geslaakt, komen noodzakelijkerwijze andere bindingen er voor in de plaats. Welnu, de geschiedenis van het Staatkundig leven in het Westen en in het Oosten is één doorlopend bewijs er van, hoe mensen de ware, de enig geldige, de algemeen-geldige humaniteit verwerpen, verzetten, knechten, mishandelen, verguizen, zodra zij God hebben afgeschaft, en zodra eigen wetten Zijn geboden overbodig moesten maken.

De afschuwelijke dwaling, dat mens en menselijke samenleving meer tot hun recht zouden komen, indien zonder God, Godsdienst en Gods geboden dan indien met erkenning, eerbiediging en naleving van Zijn ordiantien, heeft Europa, heeft de wereld gegeeseld, heeft miljoenen mensen afgemarteld en afgeslacht; en waar en wanneer is er het einde? De mens-onwaardigheid neemt een aanvang te zelfder ure waarop de overbodigheid van God, Zijn leiding, Zijn geboden door mensen wordt ingeluid.

Christelijke politiek heeft de pretentie — ze zou anders ook terecht als „christelijke” politiek moeten worden afgestraft — mens en samenleving op het statelijk vlak tot de orde, de ware en heilzame, de algemeen-geldige en de waarachtig menselijke orde, te roepen. Een orde, die alleen het statelijk leven menselijk, en de mens verantwoordelijk maakt, en in die verantwoordelijkheid waarachtig mens.

Er is trouwens geen enkele politieke richting, die niet de pretentie heeft, in haar eigen gaarheid en met haar beginselen het algemeen-geldige en het algemeen-menselijke te vertegenwoordigen. Hierop maakt onze Partij geen uitzondering. Neutraliteit is een fantasieprodukt, dat in het concrete statelijke leven nimmer verwerkelijkt werd, en ook nimmer verwerkelijkt zal kunnen worden.

Geen reductie

DEZE préambule laat ons duidelijk de christelijke idee van het algemeen menselijke, als politiek beginsel zien. Zo scherp, dat men het niet meer kan herleiden tot een gereduceerd christendom. Aan Jezus Christus is alle macht gegeven in hemel en op aarde en Gods geboden dienen voor het leven in de Staat door Overheid en volk betracht te worden. Daar zit geen enkele reductie in. Dat kan en dat mag ook niet, als het gaat over een christelijk politiek beginsel. Daardoor hebt ge hier in wezen ook geen aanrakingspunt, laat staan aanrakingsvlak met de humanistische idee van het algemeen menselijke, waarbij in beginsel afgezien is van de betrekking op God en vooral van de betrekking, die van God uitgaat op het politieke leven en op ons mensen in het politieke leven. Hier wordt niet beleden, dat het algemeen menselijke gelijk zou staan met het algemeen zedelijke, in welk idee juist geabstraheerd is van de betrekking van God uit en van de betrekking naar God toe.

Het algemeen zedelijke, het redelijk zedelijke, neen, dat vindt u hier niet als politiek beginsel. Ik zou het nog sterker willen zeggen: de A.R. Partij is A.R. Partij en onze richting is A.R. richting, omdat ze juist tegenover dat beginsel positie kiest. Omdat ze de idee van het algemeen-menselijke als het redelijk-menselijke heeft onderkend als het wereldse vervangingsbeeld van de Verlichting. Van wat Groen van Prinsterer de revolutie noemde, die de godsdienstige relatie essentieel bijkomstig, essentieel onbelangrijk acht. En die daardoor van oordeel was, dat voor het politiek gedrag van Overheid en volk de relatie tot God en van God uit niet behoefde te gelden. A.R. betekent, dat ze juist wel behoort te gelden, en dat waar ze niet geldt het waarachtig beeld van het algemeen menselijk verloren is gegaan ook in de politiek.

Een heilige zaak

DIT christelijke politieke beginsel als enige toegangspoort tot ons partijpolitieke optreden maakt voor ons de politiek terstond tot een heilige zaak. En de belijdenis van dit beginsel leert ook onmiddellijk, dat de politiek door ons ook bedoeld is als zulk een heilige zaak, en dat ze zo ook door ons beleefd wordt. We bedoelen, we beleven en erkennen ze ook als een heilige zaak, maar we roepen ons zelf hiermee ook steeds weer tot de orde in de A.R. Partij. Wij eisen hierdoor zelftucht van onszelven en van elkander. Er zal een christelijk geweten moeten kloppen in de A.R. Partij; dat is het geweten, dat we met een heilige zaak hebben te doen. Hier is nodig een christelijk hart, dat heilig vuur kent en heilig elan. Het gaat hier niet om een profane zaak, maar we zijn

beginsel- en algemeen program van onze partij

op het vlak van de politiek. Hoe zijn we daar gekomen? Jezus Christus is alle macht gegeven in hemel en op aarde. En voor ons is het duidelijk geworden, religieus duidelijk, dat Overheid en volk geroepen zijn die macht te erkennen en zich daaraan te onderwerpen en zo Gods geboden voor het leven in de Staat te betrachten. Daarom zijn ook wij in de politiek.

De christelijke belijdenis als uitgangspunt

HIERMEE treedt de A.R. richting van stonde aan in Nederland als christelijke partij naar voren. D.i. als partij, waarin de christelijke belijdenis het beheersend en stuwend uitgangspunt is. Groen van Prinsterer sprak van de A.R. Partij als van de partij van de levende God.

Dat sprak voor hem vanzelf, dat kwam er niet nog eens bovenop, dat was zo. En zo kon Groen leren, dat iedere Christen als vanzelf A.R. is.

Op deze wijze dienen wij ook — en dat is ook niet meer dan behoorlijk — de *duidelijkheid*. Het is onbehoorlijk op het politieke vlak op te treden en daar bewust, opzettelijk onduidelijk te zijn. Dit mag in onze tijd wel eens ondubbelzinnig gezegd worden. Wij dienen hiermee de duidelijkheid en bekennen zo van stonde af aan kleur. Ik wil u als voorbeeld van duidelijkheid het volgende geven. Als u het beginsel-program van de P.v.d.A. opstaat, dan zijn daarin naast onduidelijke dingen ook duidelijke. Ik zou u zo'n duidelijk ding willen noemen. In dit Program spreekt de P.v.d.A. zich duidelijk uit, dat ze principieel de antithese verwerpt als grondslag van partijformatie. Dat is duidelijke taal.

Nu deze préambule leert, dat de A.R. richting bewust niet de antithese — wilt u daarop letten — maar de these belijdt. Deze these, dat God Jezus tot Here, tot Kurios, tot Christus gemaakt heeft. Die these spreken wij duidelijk uit. Dit duidelijke werk van de levende God wordt in deze préambule uitgangspunt van onze politieke activiteit genoemd.

Wanneer in het Beginsel-program van de P.v.d.A. de antithese wordt verworpen, dan is ook deze these helemaal van de baan. Welnu, deze Goddelijke these staat hier bij het begin van ons partijprogram.

Daarmee stellen wij van stonde aan het staatkundig leven bij Overheid en volk — en zo is het ook metterdaad — onder het aspect der religie. Ik ben er mij van bewust, dat ik hiermee een verkeerde uitdrukking gebruik en wil die dan ook rectificeren. Onder het aspect der religie? Maar de religie is geen aspect, doch de religie is de alles beheersende horizon en de alles beheersende wortel. De religie, waarbij dan inbegrepen en beslissend Gods zelfopenbaring, is dus meer dan een aspect van menselijke activiteit en van menselijke zienswijze. Maar ons menszijn en onze menselijke gedragingen worden door de religie beheerst, overkoepeld en gedreven. En daarom belijden wij, dat wij in ons denken en spreken hierover nooit onze activiteit en onze zienswijze mogen losmaken van de religie, aangezien in feite onze activiteit beheerst wordt door de genade Gods, die verschenen is in Jezus Christus, onze Heer, Jezus Christus, die de Zaligmaker der wereld is. Slechts vanuit de belijdenis en de realiteit: Jezus is Heer leidt de enige weg naar een verantwoord leven van en in en voor de Staat.

Men kan dit ook weer anders zeggen: Onze christelijke religie is naar haar aard correlaat met de Christus-regering en zo te typeren als — en nu citeer ik uit de préambule — erkenning van, onderwerping aan die macht, n.l. de macht van Christus.

Gods geboden

INTUSSEN vindt men in deze préambule ook nog een andere uitdrukking, onmiddellijk verbonden met het voorafgaande, n.l. het betrachten van Gods geboden voor het leven in de Staat. Niet zonder reden wordt het koningschap van Christus in deze préambule innerlijk verbonden met Gods geboden voor het leven in de Staat. Men doet goed als men hierin opmerkt een bewuste distanciëring van gnostische of Doperse richting. Het regiment van Christus voert de zijnen in het burgerlijk staatkundig leven naar gehoorzaamheid aan Gods geboden voor dat burgerlijk staatkundig leven. Dit regiment van Christus licht de zijnen niet uit het leven in de Staat op, maar geeft hen juist als „gereformeerde” mensen, als „hervormde” mensen aan dat leven terug. Er is christelijke religie in het politieke leven en er is politiek leven in de christelijke religie. Anders: Er is dienst van God in het politieke leven en er is politiek leven in dienst van God. En dat is er, dank zij Gods geboden voor het politieke leven. Nog anders gezegd: dank zij het feit, dat het politieke leven naar zijn aard uit God is en onder de normering van Gods ordeningen staat. Dat is Christendom en wel primair de christe-

De préambule

De Anti-revolutionaire of Christelijk-historische richting,

belijdende, dat Jezus Christus is gegeven alle macht in den hemel en op de aarde en dat Overheid en volk zijn geroepen, in erkenning van en onderwerping aan die macht, Gods geboden voor het leven in den staat te betrachten,

haar staatkundig streven richtende op de vervulling door Overheid en volk van die roeping,

aanvaardt diensvolgens als Program van beginselen:

(waarna de artikelen één voor één volgen).

lijke erkenning van de scheppingsordeningen Gods, en van de schepping als enige oorsprong van al wat aanzijn heeft.

Dit is Christendom in de bestrijding van de dwaalleer als zou het politieke leven, resp. het leven in de Staat als zodanig in oorsprong ver van God staan, als zou het een eigen wortel hebben tegenover God.

Neen bij het leven in de Staat behoren Gods geboden en bij Gods geboden behoort ook het leven in de Staat. Ge kunt die twee niet van elkaar scheiden. Zoals de organisatie van de Staat rust op de historische grondslag van de zwaardmacht, welke laatste weer niet uit de lucht is komen vallen, maar met de schepping gegeven is. Dat er Gods geboden zijn voor het staatkundig leven is niet een gevolg van een vreemde ingreep van buiten, van een vreemde God, maar is oorspronkelijk gegeven. Zoals omgekeerd het „ni dieu ni maître” het staatsleven naar innerlijke noodzaak onderste boven keert.

We hebben als achtergrond en als beheersende inhoud van de christelijke religie de belijdenis van de schepping, zondeval en verlossing door Gods genade in Jezus Christus; en niet als achtergrond — wat intussen zeer veel voorkomt — de belijdenis van zondeval, waar de schepping innerlijk aan verbonden en van afhankelijk zou zijn en daarna verlossing.

Zoals hier in de préambule wordt beleden, wordt in ieder geval geen grond geboden voor een scheiding in twee terreinen, waarbij het terrein van de Staat neutraal zou staan tegenover Gods Openbaring. Het is er de A.R. Partij om te doen, dat Overheid en volk Gods geboden voor het leven in de Staat zullen betrachten. Dit is de roeping van volk en Overheid en het woord roeping kan hier niets anders betekenen dan een taak, die in religie, in Gods geopenbaarde wil en in erkenning van Gods wil gefundeerd is.

Over de verbinding van wet en Evangelie in de préambule het volgende: Het Evangelie gaat voorop. Het wordt tijd ook, dat wij ons daarvan bewust zijn. Aan Jezus Christus is alle macht gegeven in hemel en op aarde: dat is het heil, dat ons geschonken is. Daarna volgt eerst, volgt onherroepelijk de wet: deze: Christus dienen wij te erkennen en in navolging van Christus dienen wij Gods geboden onder zijn regiment te betrachten.

Het Evangelie, dat hier beleden wordt, wordt beleden naar de volheid van het Hemelvaartsevangelie en niet enkel als Kerstevangelie; het laatste zou te laag staan. Wij leven na de Hemelvaart en kunnen dan ook niet toe met, en mogen ons dan ook niet beperken tot een evangelievervolking, die met de Hemelvaart van Jezus Christus geen rekening houdt. Wij leven in de bedeling na de Hemelvaart. Daar volgt ten eerste uit, dat indifferentie op de aarde, het doet er niet toe waar en hoe, het tegendeel is van onderwerping aan de macht van Christus en onrecht is, aan het Evangelie aangedaan. Onrecht aan de Magnalia Dei aangedaan, miskening van God en miskening van zijn Gezalfde. Ten tweede: hieruit volgt, dat een staatkundig grenzeloze tolerantie niet anders kan plaats vinden dan bij grenzeloze afval van dit Evangelie en van het geloof in dit Evangelie. En dat

er dus noodwendig grenzen zijn voor staatkundige gelijkgerechtigdheid en tolerantie.

Tenslotte is in deze préambule een verzwegen achtergrond. Wel werkt ze er in door, n.l. de achtergrond van de belijdenis van de soevereiniteit Gods: „Aan Jezus Christus is gegeven”. Door wie? Niet door ons. Door de soevereine God, die hemel en aarde heeft geschapen. Deze God heeft ook Jezus Christus alle macht in hemel en op aarde gegeven. Overheid en volk zijn geroepen. Door wie? Door de soevereine God. Onderwerping aan die macht wordt gevraagd. Ge onderwerpt u alleen bij erkenning van soevereiniteit, van hoogheid. En er wordt tenslotte gesproken van het betrachten van Gods geboden. Weer klinkt hier de soevereiniteit van God in door, die, naar het woord van Calvijn, vrij staat van alle wet, boven alle wetten staat, maar die zelf niet een God van willekeur kan zijn.

Over het tweede gedeelte van deze préambule kunnen we, naar ik meen, kort zijn. Dat is dan het staatkundig ideaal, dat behoort bij en dat volgt uit dit christelijk politiek beginsel. „Haar staatkundig streven richtende op de vervulling van Overheid en volk van die roeping.” Dit ideaal volgt toch, innerlijk noodzakelijk, uit de voorafgaande belijdenis. Belijdenis en ideaal gaan hier hand in hand. Ze roepen elkander op, ze steunen elkaar, ze behoeven elkaar ook.

Slechts één opmerking zij hierover gemaakt, n.l. deze: De verhouding tussen beginsel en ideaal is niet die van theorie en praktijk, maar is die van geloof, resp. belijdenis van geloof en leven uit het geloof, leven uit de belijdenis.

WAGENINGEN

B. H. Haze

aannemersbedrijf

Uw adres voor alle voorkomende

timmer- en metselwerken

Wageningen — Harnjesweg 45 — Ceresstraat
Telefoon 2610

MAKELAAR D. BEUMER

gevestigd sinds 1925 IS UW ADRES

voor alle verzekeringen - koop en verkoop - huur en verhuur - taxaties - hypotheek en beheer vaste goederen

De jarenlange praktijkervaring is voor u de beste waarborg

Grindweg 8 — Wageningen — Telefoon 2981

VOOR PRIMA

brandstoffen en stookolie

H. J. Troost

Stationsstraat 5 A — Telefoon 2892 — Wageningen

Techn. Bureau Grutterink

Het adres voor: elektrische installaties, gas, water, lood- en zinkwerken
Kunsthandel - Tin - Koper - Gero-artikelen
Alleenverkoop voor Wageningen van Delfts blauw aardewerk „De Porceleine Fles”

BERGSTRAAAT 24 — TEL. 2163 — WAGENINGEN

DE SPECIAALZAAK VOOR

MANTELS - REGENMANTELS
JAPONNEN - TRICOTPAKJES
BLOUSES - ROKKEN

Modehuis De Windt

Nudestraat 16 - Telefoon 3102 - Wageningen
Gediplomeerd bontspecialist

Mej. K. van Tol

BOTERSTRAAT 18 - TEL. 2135 - WAGENINGEN

Coupeuse - Lerares

Het adres voor

damesmaatwerk

HAARDEN EN KACHELS

voor vaste en vloeibare brandstoffen, zowel voor woonkamer als voor kantoren, zalen, etc.

Fa. Wed. T. Viets

Bergstraat 38 - Tel. 2765 (K 8370) - Wageningen

Voor al uw bloemwerk

EVEN NAAR

„Bloemsierkunst”

JET KUYVENHOVEN

Junusstraat 8 - Wageningen - Tel. 3225

GOEDE WIJN BEHOEFT GEEN KRANS

Dus daarom altijd naar

VAN DRUTEN'S

Aangesloten bij het

Proefstation voor de

Wasindustrie

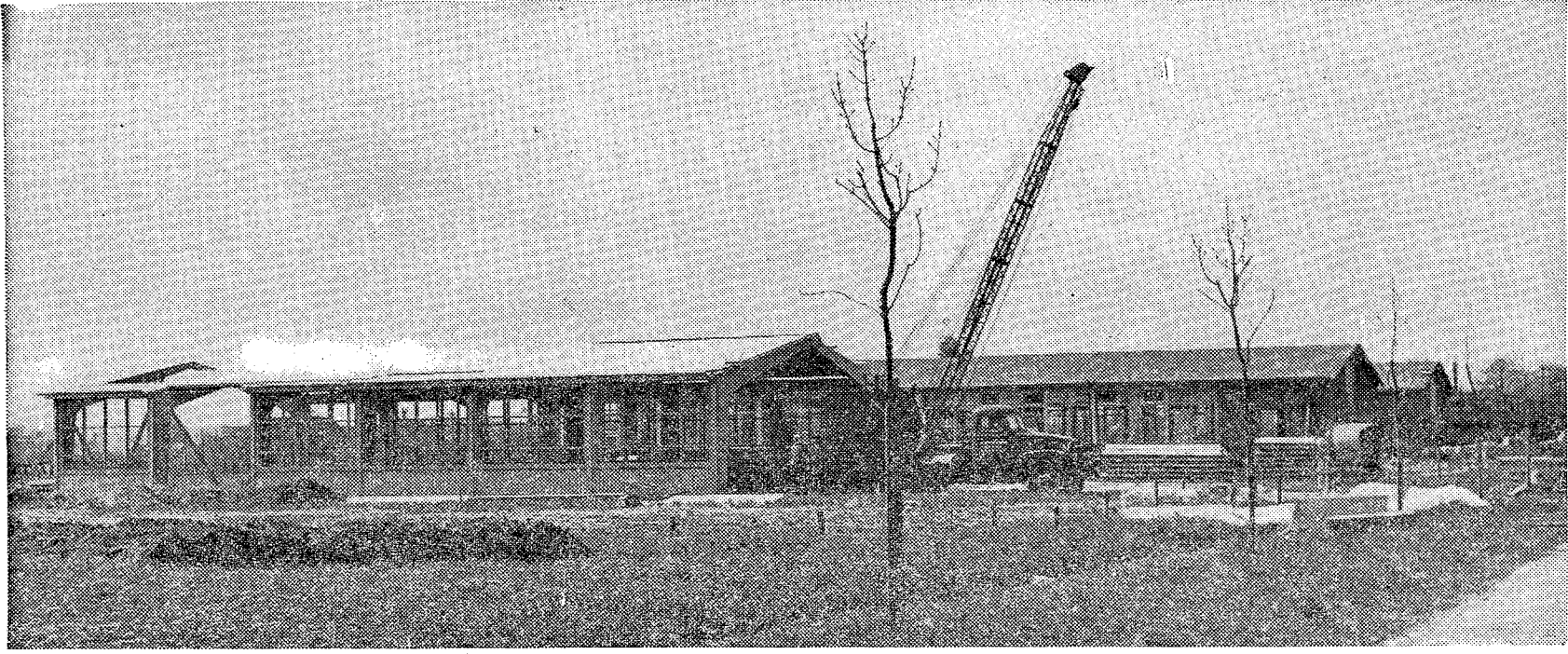
WIT-WASSERIJ

CHEMISCHE

WASSERIJ

ZELF-WASSERIJ

HERENSTRAAT 14 - TEL. 2202 - WAGENINGEN

Bovenstaande foto geeft een beeld van de montage van enkele hallen bestemd voor de - tijdelijke - onderbrenging van de Philipsindustrie te Stadskanaal.

Uit
„Veenkolonien”
van
groei
verjongd,
industrie

Oostelijk Groningen in opkoms

POSITIEVE MAATREGELEN, gericht op een betere bevolkingsspreiding, kunnen in Nederland nog succes hebben. Het zal daarbij aankomen op het stimuleren van de ontwikkeling buiten het westen, ten einde daar meer welvaart te scheppen en het gehele milieu te verheffen. Aldus staat te lezen in de onlangs verschenen alarmerende publikatie van de Rijksdienst voor het Nationale Plan en het Centraal Planbureau, waarin de dreigende groei van west-Nederland en met name van de „randstad Holland” tot een „chaotisch conglomeraat” wordt beschreven.

Bij het zien van deze passage zullen heel wat Groningers heftig-instemmend hebben geknikt. Daar schreven de „heren in Den Haag” toch maar precies hetzelfde als in het noorden reeds bij zovele gelegenheden is gehoord, iets waar vanuit deze hoek — en helaas tot voor kort met niet al te veel succes — bij de voortduur op is aangedrongen.

De Groningers hebben, overigens met de Friezen en de Drenten, al zo lang de „trek naar het westen” met lede ogen aanschouwd. Het noorden raakte er reeds duizenden goede, zeer betrouwbare, werkkrachten door kwijt. Meermalen is het geschied, dat een lokkende advertentie uit de randstad de produktiemogelijkheden in een of meer noordelijke bedrijven radicaal kwam verstoren, doordat mensen, die sleutelposities in die bedrijven bezetten aan de roep gehoor wensten te geven.....

Maar, de Groningers hebben tegen die trek gevochten wat ze konden en dat doende zijn ze al aardig op streek geraakt in wat nu staat beschreven als het „stimuleren van de ontwikkeling buiten het westen en het verheffen van het milieu.” Wie daar voorbeelden van wil zien, moet maar eens gaan kijken in de gemeenten, die samen het industrieschap „De Kanaalstreek” vormen. Dat is het gebied, hetwelk men met een wat verouderende naam dat van de „Groninger veenkolonien” zou kunnen noemen.

Waar denkt een „westerling” aan als hij „veenkolonie” zegt? Aan een onafzienbare, rechte,

doodse vaart, met de huizen aan weerszijden erlangs in één monotone rij. Stadskanaal, met zijn 12 kilometer lengte is wel het prototype, dat de schoolmeesters-beneden-Zwolle graag als de veenkolonie par excellence ten tonele voeren.

Men moet vandaag de dag eens gaan kijken in dat Stadskanaal. Zeker, de vaart is er nog, met de huizenrij. Maar dat is dan ook vrijwel de enige herinnering aan het veenkoloniaal verleden. Links en rechts van het kanaal, waar men vroeger slechts het groen van akkers en weiden vond, hebben zich nu nieuwe, moderne woonkernen gevormd en daarvan zullen er in de eerstvolgende jaren nog meer komen, met flatbouw in vier lagen, met, riante, brede straten en fleurige gazons. Datzelfde Stadskanaal heeft al sinds jaren een pracht van een wandelpark, het bezit een prima assortiment van scholen voor lager en middelbaar onderwijs, kortom, de uit haar krachten gegroeide veenkolonie van weleer wordt zo langzamerhand een genoeglijke plaats, een centrum waar het goed en comfortabel wonen is.

Zo, het is maar een voorbeeld, zijn de Groningers zelf bezig hun gebied te verheffen. Al decenia lang eigenlijk, maar het meest intensief na de tweede wereldoorlog. Ze moesten de zaak wel grondig aanpakken, want er dreigde narigheid. Toen de veenderij op een eind raakte konden de agrarische bedrijven en de schaarse industrie — meest landbouw-industrie — de vrijkomende mensen niet opvangen. De werkloosheid groeide schrikbarend. En werkloos-zijn werd gaandeweg meer synoniem met vertrek naar het westen, waar wel arbeid te vinden was. Zelfs zijn er perioden geweest — niet zo heel lang geleden — waarin de migratie van overheidswege min of meer werd gestimuleerd. Het oost-Groningse gebied dreigde daardoor zienderogen te verarmen, het werd leeggepompt, met de ellende van een gedwongen omschakeling van de plattelands- op de grotestadsgemeenschap voor de vertrekkenden en voortschrijdend verlies van welvaart voor de blijvenden.

Men begreep dat energiek-aangevatte industrialisatie van het eigen gebied de enige remedie zou zijn. Gelukkig werd dit ook door de landelijke overheid ingezien, die o.a. oostelijk Groningen tot „ontwikkelingsgebied” verklaarde.

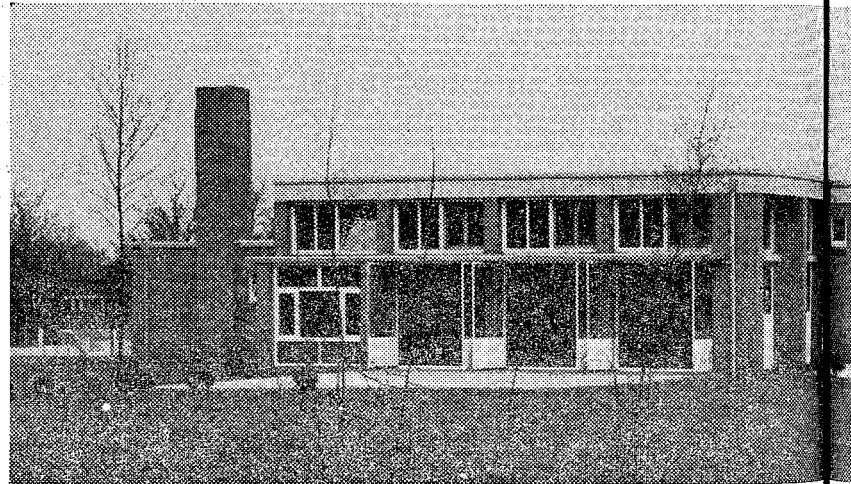
Deze kwalificatie schiept de gelegenheid om op betrekkelijk goedkope wijze terreinen gereed te maken voor industrievestiging, terwijl daarnaast zulk een vestiging voor gegadigden aantrekke-

lijker wordt, doordat in ontwikkelingsgebieden bij de stichting van nieuwe bedrijven belangrijke overheidssubsidies kunnen worden getouchéerd.

De besturen der diverse gemeenten, waarvoor industrievestiging van belang zou zijn, zagen in, dat het weinig zin zou hebben elk afzonderlijk „op de markt te komen” met offertes aan ondernemers. Men bundelde de activiteit op dit terrein middels zgn. industrieschappen, waarvan oostelijk Groningen er thans reeds drie telt: Het industrieschap „De Kanaalstreek”, dat zes gemeenten omvat met het gebied van Stadskanaal—Musselkanaal als centrum (en waarbij ook nog drie

Drentse gemeenten zijn betrokken). Het industrieschap „oostelijk Groningen en omgeving liggen en Centrale Veenkoloniën” is een punt.

Van een afstand besta schappen op een betrek schien nog rijkelijk veel, om verheffing van de gemeenten. Het hemd blijft welzijn van de oude veenk kunnen opbrengen een g

HET VERLANGLIJSTJE

DE INDUSTRIALISATIE van Oost-Groningen plaatst overheid en gemeenschap voor enorme taken. De overheid heeft te zorgen, dat de voorwaarden aanwezig zijn, die dit ontwikkelingsproces mogelijk maken en de voortgang ervan stimuleren, de bevolking staat voor het misschien wel even omvangrijke probleem van aanpassing aan de komende situatie. De aspecten van een typische plattelandsgemeenschap, die tot voor kort domineerden, gaan wijken, er komt een geheel ander „klimaat”, met andere verhoudingen, andere vraagstukken. Er voltrekt zich een wijziging, die op de duur elke kring ergens raakt en men zal temidden van al dit nieuwe een eigen, positieve, houding moeten vinden.

Voor het welslagen van de aanpassing is bewuste meningsvorming over de problemen van de zich vernieuwende tijd een conditio sine qua non. Hier ligt een taak voor de kerken, wier jonge leden van straks „anders” zullen zijn en waar de ouderen begrip zullen zoeken voor zoveel, dat zich wijzigt.

Er ligt werk voor de verenigingen en organisaties, die zich bezig houden met de culturele arbeid en diverse vormen van vrijetijdsbesteding. Ook op dit punt stelt een overwegend agrarische gemeenschap geheel andere eisen dan een industriële bevolking.

Straks zullen in deze gebieden vrij hoog-geschoolde arbeidskrachten wonen, staffunctionarissen en directeuren. Ook zij zullen zich in hun nieuwe omgeving thuis moeten

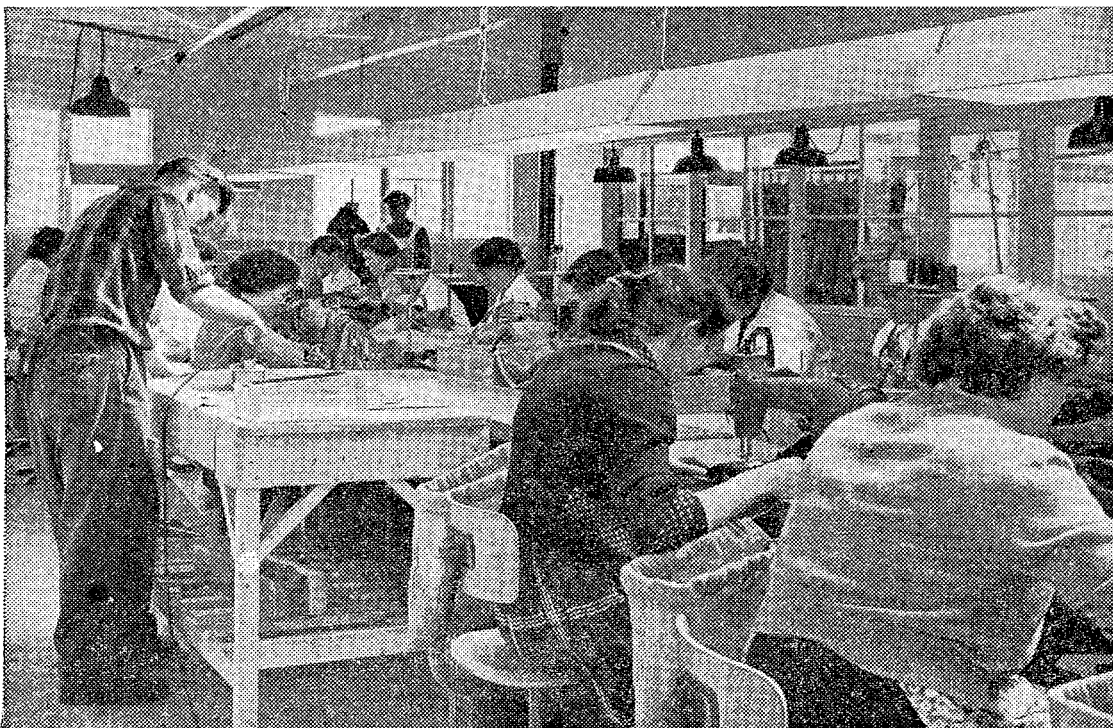
gaan gevoelen en ook zij zullen wensen deel te nemen aan het culturele leven.

Er is werk aan de winkel voor de vakbeweging, die mee haar aandeel zal dienen te nemen bij het inleiden van de industrie-arbeiders van straks tot hun nieuwe status, voor de middenstandsorganisaties waarvan de leden het grootste belang hebben bij perfectie van het gehele verzorgingsapparaat.

En de komende industrialisatie zal ook zeker in al haar facetten meermalen het onderwerp moeten zijn van studie op de kiesverenigingen, waar de mannen worden gevormd, die tot het besturen van het verjongde gebied geroepen zullen worden en waar deze bestuurders bovendien de „wijzen” zullen moeten vinden, met wie zij zich op de principiële achtergronden van de gehele problematiek zullen kunnen bezinnen. De aanpassing slaagt alleen, wanneer daar door oud en jong, in de gezinnen en op de scholen en in alle mogelijke verbanden, ernst mee wordt gemaakt.

De overheid

Tot de overheid wordt nu al jaren lang de klemmende vraag gericht om goede verbindingen te water en te land tussen de industriegebieden en de rest van Nederland. Het heeft er alle schijn van, dat nu toch binnenvaart niet al te lange tijd aan vele wensen zal worden voldaan. Onlangs nog, op de eerste juni, werd het geheel vernieuwd Winschoterdiep 'n gebruik gesteld, dat bevaarbaar is voor binnenschepen tot ruim duizend ton. Aan verbetering van

Een kijkje in de moderne bedrijfsruimte van een confectiefabriek te Valthermond.

die heel oostelijk: Groningen kan omvatten. Wat op zichzelf jammer is, want nu moeten bepaalde activiteiten, zoals het voeren van propaganda, de voorlichting over de mogelijkheden in dit gebied, etc., toch nog in drievoud gebeuren, terwijl men tezamen ongetwijfeld „steviger” voor de dag had kunnen komen.

Inderdaad, van ver-af gezien heeft men de neiging dit alles te betreuren, van dichtbij echter helt men er, de situatie kennend, eerder toe over bewondering te uiten voor het feit, dat althans nog drie groepen van gemeenten elkaar wisten te vinden, zodat niet elke plaats afzonderlijk te veld behoefde te gaan... Insiders weten nl. dat het plaatselijk „zelfbewustzijn”, om maar geen ander woord te gebruiken, in de gemeenten van oostelijk Groningen nogal diep geworteld zit.

Een recent voorbeeld van deze geaardheid vormen wel de moeilijkheden, welke gerezen zijn over de kwestie of een te stichten prot. chr. streekziekenhuis in het Onstwedder-, dan wel het Wildervankse deel van Stadskanaal zou moeten komen. Het geschil, dat hierover was ontstaan beïnvloedde de situatie zo zeer, dat het maar weinig heeft gescheeld of de stichting van het ziekenhuis zou onmogelijk geworden zijn.

Eén ding staat echter als een paal boven water: Ook „in triplo” hebben de industrieschappen goed werk kunnen verrichten in de nog betrekkelijk korte tijd van hun bestaan. Er gaat, dank zij hun activiteit, een nieuwe welvaart opbloeien in een gebied, dat tot verkwijnen gedoemd scheen te zijn.

Om dit te bewijzen gaan we nog even terug naar ons „voorbeelddorp” Stadskanaal, waar het industrieschap „De Kanaalstreek” werkt. Daar gaat de „Philips-telecommunicatie-industrie” waarschijnlijk nog dit jaar haar zesde en zevende fabriekshal in gebruik nemen. Dan zullen alleen in dat bedrijf ongeveer 350 arbeiders werk kunnen vinden. En dat is nog maar een begin, want reeds liggen de plannen klaar voor een grote Philips-fabriek, waar men zeker duizend man zal kunnen bergen.

Alleen die Philips-vestiging reeds heeft nodig gemaakt, dat de uitbreidingsplannen voor Stadskanaal totaal werden gewijzigd. Behalve ruimte voor de fabriek moest grond beschikbaar komen voor niet minder dan tweeduizend nieuwe woningen, die nu in moderne stedse wijken, rond het voormalige „Boerendiep”, zullen worden ondergebracht.

Een moderne „buitenschool” ergens in de Kanaalstreek

In Ter Apel werkt de Solafabriek straks met circa 150 man in een pas geopend eigen gebouw. Een Amsterdamse confectiefabriek heeft tenten opgeslagen in Valthermond. In Onstwedde, Musselkanaal en Ter Apel zijn weer andere textielbedrijven met de productie begonnen.

In totaal is in de Kanaalstreek zeker al 2000 vierkante meter bestaande bedrijfsruimte door nieuwe industrieën betrokken, terwijl nog wel duizend vierkante meter ruimte-in-aanbouw successievelijk in gebruik genomen wordt.

De bevolking van de Kanaalstreek vindt nu reeds voor ongeveer veertig procent werk in industriële bedrijven. Ruim tien procent is echter ook nu nog zonder geregelde arbeid en dus aangewezen op voortgaande industrialisatie. Op 1 maart van dit jaar stonden bij de arbeidsbureaus waaronder de Kanaalstreek ressorteert nog meer dan 3000 werkzoekenden ingeschreven, waarvan zeker de helft voor industriële arbeid geschikt moet worden geacht. Voor verdere industrialisatie is nog ruimte te over. Tientallen hectare fabrieksterrein liggen voor gegadigden beschikbaar in de gemeenten Borger, Gasselte, Odoorn, Onstwedde, Vlagtwedde en Wildervank.

Het nu ruim vier jaren bestaande industrieschap Oost Groningen kan bogen op soortgelijke resultaten. Ook in zijn gebied hebben verschillende textielbedrijven domicilie gekozen. Voorts zijn er o.a. fabrieken in aanbouw voor een Deense staalindustrie en een Amerikaans-Ngels chemisch concern, terwijl nog onlangs bekend werd, dat een belangrijke machinefabriek te Arnhem een dochteronderneming zal vestigen in Nieuwe Pekela. Ook hier liggen prima terreinen te kust en te keur, terwijl eveneens een belangrijk arbeidsoverschot garandeert, dat de komende ondernemers niet door personeelsschaarste-problemen zullen worden gehinderd.

In de prognose van het Centraal Planbureau omtrent de ontwikkeling van de Nederlandse bevolking wordt o.m. geconcludeerd, dat het, om een nog minder hanteerbare opeenhoping in de „randstad” te voorkomen, noodzakelijk zal zijn, voor rond een half miljoen mensen een bestaansmogelijkheid buiten het westen te zoeken. De Groningers stellen alles in het werk om althans hun deel van het totale bevolkingsoverschot „vast te houden”. Zij zijn daarmee begonnen, lang voordat het dreigende gevaar door de centrale overheid in zijn volle ernst werd gezien. Zij zijn er mee doorgestaan zelfs in een tijd waarin naar het scheen ook de regering slechts belang had bij een samenballing van alle werkkrachten in de grote westelijke industriegordel.

De tekenen wijzen erop dat het getij hun wat gunstiger gaat worden, nu men in Den Haag „de klap ziet aankomen”. En daarom hopen zij van harte dat hun activiteiten in de naaste toekomst ook de volle steun van de landsoverheid zullen ondervinden, een steun, die in het verleden nog wel eens werd ontbeerd. Industrialisatie kan niet langer uitsluitend worden gezien als een regionaal belang. Het is nu, meer dan ooit, een zaak van nationale betekenis.

H. W. v. d. BRINK

MACHINEFABRIEK HIDDING

Ter Apel

- * Centrale verwarming
- * Oliestookinstallaties
- * Bruggen
- * Sluizen
- * Zandstraalwerk
- * Draai- en fraiswerk
- * enz, enz.

GEDWONGEN MIGRATIE IS GEEN OPLOSSING

Moeten de arbeiders naar de industrie worden gebracht, of moet men industrie vestigen op plaatsen waar voldoende arbeidskrachten zijn te vinden?

Het zijn in de grond der zaak deze twee vragen geweest, die de gemoederen in het Noorden van ons land vorig jaar in heftige beroering hebben gebracht.

De merkwaardige situatie deed — en doet — zich namelijk voor, dat in de veengebieden van Groningen en Drenthe een enorme werkloosheid heerst, terwijl elders in het land het bedrijfsleven worstelt met een groot tekort aan arbeidskrachten.

Wat is er nu eenvoudiger, zou men zeggen, dan die arbeidskrachten daar te brengen waar ze nodig zijn; het bedrijfsleven in West-Nederland is er mee geholpen, het Rijk en de werkloosheidskassen, die de werklozen uitkeringen moeten verstrekken, zijn er zeer mee gebaat en de mensen zelf vinden weer werk en welvaart.

Jawel, maar de meeste mensen in de veenkolonien zijn niet dan in de alleruiterste noodzaak bereid hun geboortegrond, waaraan zij zo bijzonder gehecht zijn, te verlaten en elders em-plooi te zoeken.

Nu is er desondanks al sedert tientallen jaren vanuit de Noordelijke provincies een regelmatige trek naar het Westen. Uiteraard op geheel vrijwillige basis, totdat vorig jaar minister Suurhoff een stok achter de deur van de vrijwillige migratie zette, door arbeid in het Westen van ons land passend te verklaren. En het weigeren van passende arbeid betekent voor een werkloze arbeider nu eenmaal, dat zijn uitkering wordt stopgezet... De werkloze arbeider werd eenvoudig voor de keuze gesteld: óf voortaan geen uitkering meer, óf migreren naar het Westen.

Dit besluit van de minister van Sociale Zaken heeft in Zuid-Oost Groningen- en Drenthe een ware storm van protest ontketend, met de gemeentebesturen voorop.

Met lede ogen zouden zij het vertrek van vele gezinnen moeten aanzien. De middenstand zou er stellig de nadelige gevolgen van ondervinden en de ongunstige gevolgen voor de woningbouw zouden, bij een gebrek aan bevolkingstoename, onmogelijk kunnen uitblijven.

De gemeentebesturen — en verreweg het grootste deel van de bevolking met hen — hebben de migratie en zeker niet de min of meer gedwongen migratie, onmogelijk als een juiste oplossing van het structuurprobleem in hun gemeente kunnen aanvaarden.

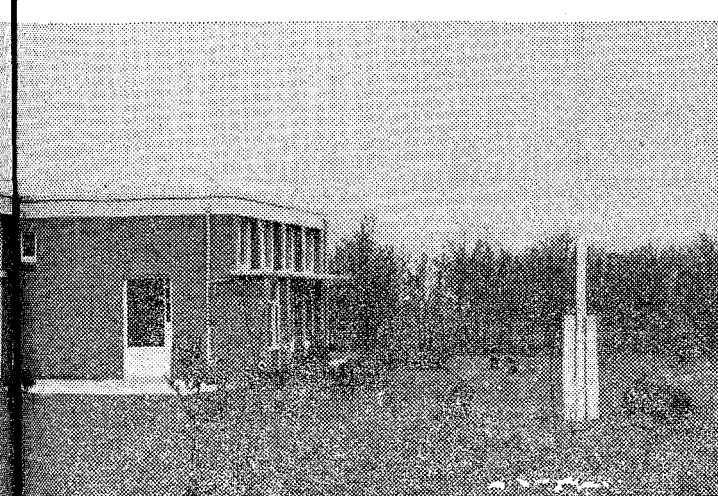
Het Groningse A.R. Tweede Kamerlid Biewenga, heeft ruim een jaar geleden over de migratie-kwestie aan minister Suurhoff een aantal vragen gesteld; mag nu reeds naar een van Overheidswege gestimuleerde migratie worden gegrepen, zo vraagt de heer Biewenga, nu door de Overheid nog te weinig aan ontwikkeling van die gebieden is gedaan én nu de reeds getroffen maatregelen nog niet voldoende effect hebben kunnen opleveren?

Met andere woorden: er moet nog afgewacht worden of de grote werkloosheid in de veengebieden van blijvende aard is.

„Breng de industrie hier naar toe”, zeggen de gemeentebesturen en zij hebben er krachtige argumenten voor en die laten zij zich niet gemakkelijk uit de handen slaan.

De hevige protesten tegen onvrijwillige migratie schijnen intussen tot gevolg te hebben, dat de opvatting van de gemeentebesturen en de industrieschappen, om niet de arbeider naar de industrie, maar juist omgekeerd, de industrie naar de arbeider te brengen, aan de winnende hand is.

B.B.

...scheepvaartverbindingen

...lijn en... weg met de watertollen

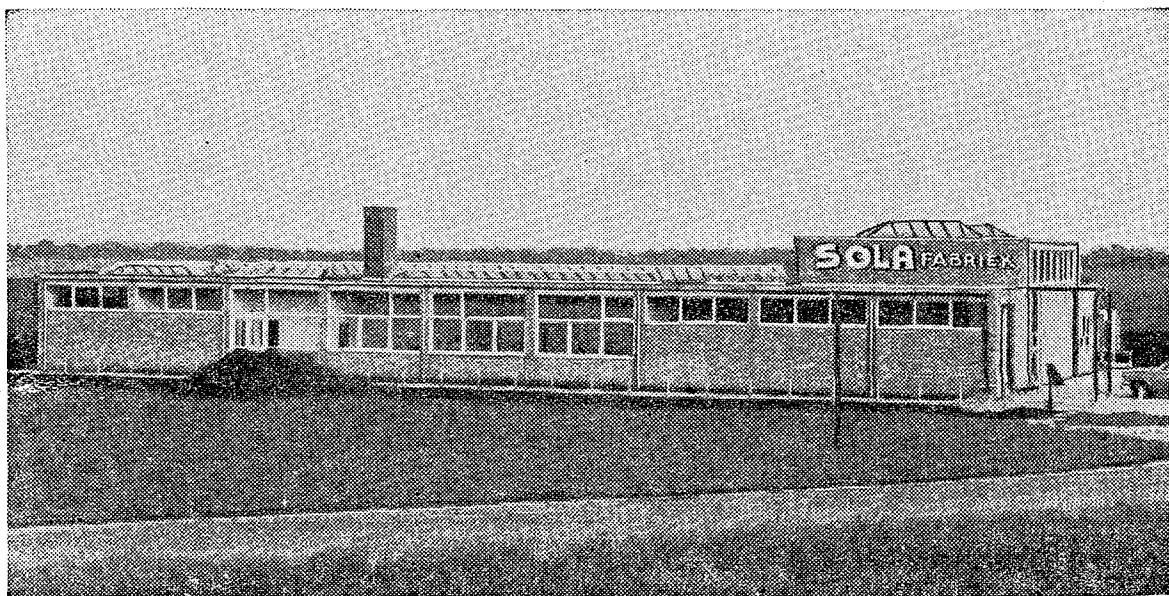
Stadskanaal wordt reeds ge- als ook die tot stand ge- zal zijn is een uitstekende naar de zeehaven Delfzijl en. Van deze vaarweg zal de Kanaalstreek mee kunnen en, wanneer ook de gepro- de zijarm van dit Winscho- tussen Zuidbroek en Wilder- naar men hoopt zelfs door- tot het Stadskanaal — gegraven. Doch men vraagt schaaldelijk is aangedron- en aansluiting te water via met het Dortmund-Eems- opdat een directe verbin- het Ruhrgebied tot stand en. En over het algemeen goede wegen naar het ge- Duitse gebied van grote, temeer nu de veenstre- over de grens in een zo ad snelle ontwikkeling zijn. zijn er de wensen met be- tot goede snelverkeerswe- er het zuiden des lands, met name de aanleg van weg Bareveld—Musselka- er Apel)—Emmen van grote zal zijn, evenals de reeds grootste gedeelte in tracé de weg Bareveld-Assen.

naalstreekers denken er echter anders over. Zij menen dat een trein-verbinding hun gebied met één slag veel aantrekkelijker zal maken voor industrievestiging en dan komen de reizigers vanzelf wel.

Water-tollen

Een unicum, maar niet om jaloers op te zijn, hebben de Groningers in hun water-tollen; d.w.z. de brug- en sluisgelden, die overal rijkelijk worden geheven. Een noodzakelijk kwaad tot nog toe, omdat het onderhoud van de meeste vaarwegen rust op de schouders van de provincie en de stad Groningen, die toch ergens de middelen vandaan moeten haen. Het resultaat was echter, dat tot nu toe een schipper voor een vaart van Harlingen naar Ter Apel driemaal zoveel kosten moest maken als op de route Maastricht-Amsterdam! Gedeeltelijk is voor deze aangelegenheid inmiddels een oplossing gekomen, doordat het rijk het onderhoud van drie grote vaarwegen, het Van Starckenborghkanaal, het Eemskanaal en het Winschoterdiep per 1 januari a.s. voor zijn rekening neemt, maar voor de kleinere vaarwegen blijven de moeilijkheden bestaan. Ook deze factor belemmert de industrievestiging en men hoopt van harte, dat spoedig met het rijk een overeenkomst zal kunnen worden getroffen die dit „museumstuk” — en graag meteen de oude „meier-rechten” van de stad Groningen op gronden in het industriegebied — geheel naar de historie zal verwijzen.

H. W. v. d. BRINK,

Het nevenbedrijf van de Solafabriek in Ter Apel. Hierin zullen nog dit jaar 150 mensen tewerk gesteld worden. Tezamen met het moederbedrijf in Zeist en het nevenbedrijf in Gramsbergen zal de totale personeelsbezetting van de Solafabriek dan 800 bedragen.

SLUMP'S

Hooi, Stro en Kunstmest
VEEVOEDERBEDRIJF
 Granen,
 Veevoerders
 Ruwvoerders
 LEEUWARDEN - ROTTERDAM
 ZWOLLE

JUTE ZAKKEN

voor binnenland en export
 Een vertrouwensartikel!
NOORD NEDERLANDSE ZAKKEN.
 HANDEL N.V. - GRONINGEN
 EEMSKANAAL N.Z. 46
 Telefoon 31345 (3 lijnen)
 Telegramadres „Jute“

INNEMEE & ZN. N.V.

Onmiddellijk
 ter plaatse
 te
 ontbieden

**BEGRAFFENIS-
 TRANSPORT**
DEN HAAG
 Telefoon 115940
HAARLEM
 Telefoon 10441
DELFT
 Telefoon 1642

Vraagt steeds

Zoetermeer's Room

de fijnste margarine

Firma Gebr. van der Spek
 Zoetermeer Telefoon 49

Koopt een goed kostuum

enorme keuze tegen uiterst
 scherp gestelde prijzen,
 De eerste reis is lonend

**DUTHLER
 VARSSEVELD**

**AVONDMAALSTELLEN
 DOOPBEKKENS
 OFFERSCHALEN enz.**
 in Zilver en Pleet-zilver.

Op aanvraag worden U de prijscou-
 rant en afbeeldingen gratis toege-
 zonden. Franco verzending door ge-
 heel Nederland.

D. J. H. EIKENDAL
 Bergstr. 12 - Tel. 2038 - Wageningen

**BONGERS
 WAGENINGEN**

Verhuizingen Verpakkingen -
 Meubelopslag
 Intern. autotransp. Zweden,
 Zwitserland, enz.
 Telefoon 2725 - Law. Allée 88

SCHEEPSBOUWWERVEN

**A. VUYK
 & ZONEN**

CAPELLE AAN DE IJSSEL
 Nieuwbouw en reparatie
 Telefoon Rotterdam 113333 (K 1800)

**N.V. Houthandel
 ARENDSSEN**

Luttekepoortstraat 52
 Telefoon K 3410-2109 - Harderwijk

**SERRES EN WARENHUIZEN.
 BOUW**

N.V. AANNEMERSBEDRIJF
Boers en Vrijland
 Kantoor Molenstraat, 's-Gravenzande
 Tel. K 1748-538 en 738

UIT DEBS EN PERIODIEK**Politiek moet zijn****Spreekende kerk**

Onder de titel „De Kerk moet over politiek spreken“ schreef prof. dr. H. de Vos in **Vrij Nederland** o.m.:

„Dat de Kerk zich niet slechts met de politiek mag, maar zelfs moet bemoeien, berust dus op de omstandigheid, dat de Kerk een Heer heeft, die tevens de Heer is van de gehele wereld en al haar gebieden en dat deze Heer wil spreken door deze Kerk. Dit betekent niet, dat de vertegenwoordigers der Kerk nu eigenlijk zouden moeten regeren. Dat betekent wel, dat de Kerk een woord heeft voor allen, die op een of andere wijze bij de regering van het land zijn betrokken en dat zijn in een democratisch land alle burgers. Het betekent ook niet, dat de Kerk zich met alle zaken van de staat, grote en kleine, heeft te bemoeien.

De Kerk heeft juist tot taak, de grote beginselen te verkondigen, waarop het politieke handelen moet rusten. Zij zal verder dit politieke handelen kritisch moeten begeleiden, dus moeten waarschuwen en vermanen, wanneer de politiek zich zeer duidelijk tegen de goddelijke wil in beweegt, desnoods zal zij fel moeten protesteren. Daarom was de Synode ook volkomen bevoegd, toen zij aan het Nederlandse volk de vraag voorlegde, of zijn houding tegenover het vraagstuk Nieuw-Guinea wel verantwoord was.

Of de Kerk ook positieve aanwijzingen moet geven, hoe het wel moet? Nogmaals, de Kerk kan nooit op de zetel der regering gaan zitten; daartoe ontbreekt haar ten enenmale de bevoegdheid en de kennis. Toch behoort het ook tot de taak van de Kerk, aanwijzingen te geven voor een oplossing der grote problemen, zij het ook alleen in zeer grote lijnen. De pauselijke encyclicken hebben dit gedaan en de oecumenische beweging doet dat op haar wijze. Men denke ook aan allerlei, dat van de Synode der Hervormde Kerk is uitgegaan.

Men heeft er de Kerk een verwijt van gemaakt, dat zij maar al te vaak gezwegen heeft, toen er hemeltergende misstanden aan te klagen waren en terecht. Het zou al te dwaas zijn, wanneer men nu de Kerk ging verwijten, dat zij spreekt. Bij dit alles moet men wel bedenken, dat de Kerk niet alleen te verkondigen heeft, wat Gods wil is voor de wereld, maar eveneens te getuigen heeft van de kracht, de bezieling, de loutering en ook van de vergeving, die God wil schenken. De politiek is een dienst aan God, kan het althans, behoort het te zijn. Deze dienst moet naar Gods wil gedaan worden. Dat dit geschiedt, daarover heeft de Kerk te waken. Daarom heeft de Kerk zeer veel met de politiek te maken.”

Humanisme

Naar aanleiding van beschouwingen van de voorzitter van het **Humanistisch Verbond**, dr. J. P. van Praag, over de vraag: **Waarom humanist?** schreef De Maasbode o.m.:

„Wij kunnen op zich waarderend hebben voor het streven van het moderne godloze humanisme, zoals dit zich in ons land belichaamt heeft in het **Humanistisch Verbond**, om 'n werkzame kracht te zijn tegen de onmenselijkheid en barbarij, die ons allen heel reëel en voortdurend bedreigen, maar dit humanistische streven is, zo moeten wij er direct bijvoegen, bij voorbaat tot misluk-

king gedoemd, omdat de grondslag ervan fundamenteel tekort schiet.

Het God ontkennde humanisme lijdt aan een innerlijke dialectiek, waardoor het onvermijdelijk omslaat in anti-humanisme. De humanistische grondidee, dat de mens zich zelf genoeg is, verkeert immers, gelijk in de Europese geschiedenis duidelijk naar voren springt, juist in de ontkenning van de mens en zijn waardigheid. Zonder God als fundament verwordt de menselijke samenleving onvermijdelijk tot een strijd van allen tegen allen.....

Alleen het christelijke begrip van de mens is een afdoende waarborg tegen de onmenselijkheid van mens en samenleving. Wanneer dr. Van Praag opmerkt, dat het christendom zich al te vaak met mensonwaardige praktijken, als door hem genoemd, vereenzelvigd heeft, dan vereenzelvigd hij op onverantwoorde wijze het gedrag van sommige christenen met het christendom als zodanig. In het christendom zelf wordt de mens juist zijn diepste verwantschap met de medemens geopenbaard. In het christendom komt de mens pas tot de juiste en meest hecht gefundeerde verhouding ten opzichte van de medemens.”

Schreeuw

Onder de titel „De schreeuw van Hongarije“ schreef ds. J. J. Buskes Jr. in **Het Vrije Volk** o.m.:

„Wat zal het Westen doen? Ik waag mij niet aan voorspellingen. Vooral de laatste weken is overtuigend gebleken, dat de geschiedenis telkens weer anders verloopt dan wij met stelligheid meenden, dat zij verlopen zou. Maar na al de solidariteitsverklaringen met Hongarije zou het zeker het meest afschuwelijke zijn, wanneer het Westen zich bij voldongen feiten neerlegde.

Het Westen heeft geen enkele reden zich zelf op de borst te slaan. Daar heeft prof. Banning in **Tijd en Taak** van de vorige week het zijne over gezegd. En wat het met

medewerking van de Franse socialisten door zijn optreden heeft kapotgemaakt, is niet onder woorden te brengen. Het weten van deze schuld mag echter niet betekenen, dat het Westen de roeping zou hebben, Hongarije te laten afslachten. Dat zou het laatste vertrouwen in de oprechtheid van het Westen kapotmaken.

En als dat toch gebeurt?

Is dan de schreeuw om vrijheid, die vanuit Hongarije tot aan de einden der aarde gehoord werd, vergeefs geschreeuwd?

Dat is onmogelijk!

Wie nog in God en de menselijkheid gelooft, kan dat onmogelijk aanvaarden. Men kan de opstand met tanks en fosforbommen neerslaan, men kan hem niet ongedaan maken. Hij is in de geschiedenis opgenomen en met hem die angstwekkende en radeloze schreeuw.

Het onschuldig bloed van Abel roept tot de Heer van hemel en aarde.

In de vorige eeuw heeft Groen van Prinsterer de politiek van de Europese volken eens een **Kainspolitiek** genoemd.

Er is alle reden, om diep te beseffen en geen ogenblik te vergeten, dat Kaïn nog leeft.

Godsdienst

In het septembernummer van **A.R. Staatskunde** schreef de voorzitter van het **Centraal Comité**, dr. W. P. Berghuis o.m.:

„De christelijk-politieke gedachte kan alleen levend en leven-wekkend zijn, indien zij waarlijk principieel is, d.w.z. uit de Bron des levens ontspruit en daardoor wordt gevoed. Daarom moet met grote kracht worden gesteld de noodzakelijkheid van een principieel-christelijke politiek, welke voor een beoordeling van de politieke „zaken“ essentieel is.

Ik durf te stellen, dat deze geestelijke benadering van de politieke vraagstukken meer noodzakelijk is, dan in de 19e eeuw, toen de vrijheid van onderwijs in het geding was. Vooral nu in deze eeuw staat en staatkunde zoveel sterker

in het gehele leven zijn teruggedrongen, is de totale structuur van de samenleving in de politiek des te meer in het geding. Het besef, dat politiek is Godsdienst, dient steeds meer te gaan spreken. Vandaar de eis, dat in de eerste plaats, ook in politiek, geestelijke leiding wordt gegeven.”

Levensseenheid

In hetzelfde nummer schreef ds. J. H. Velema o.m.:

„De uitslag van 13 juni heeft de kerken in Nederland zoveel te zeggen. Moet de kerk dan voortaan gespannen voor de a.r.-verkiezingswaggen? Alstublieft niet!! Wee de kerk, die zich bindt aan een politieke partij. Maar in onze kerken zal op de eenheid van het hele leven meer dan ooit de nadruk moeten vallen — dat hebben b.v. de Gereformeerde en de Christelijke Gereformeerde Kerken even hard nodig, al zal het accent in de Gereformeerde Kerken iets meer moeten vallen op de strijd tegen de wereldwijking en in de Christelijke Gereformeerde Kerken, alsook in de Gereformeerde Bondsgemeenten op het gevaar van een dualistische levenshouding.”

Getuigenis

Prof. dr. J. P. A. Mekkes schreef in het nummer van **A.R. Staatskunde** over de les der verkiezingen o.m.:

„.....wanneer wij de christelijke politiek weer zien als onderdeel van het getuigenis, dat de Kerk van Christus in deze wereld te geven heeft, en aldus voor het christelijke in de politiek willen opkomen, in plaats van voor de invloed van christelijke groepen, van onszelf dus, dan wordt het verliezen of winnen van zetels niet zonder belang maar wel secundair, omdat wij dan met Groen van Prinsterer ons weer weten „le parti du Dieu vivant“, wiens marsdoel immer vooruit en wiens overwinning zeker is.”

EN ONS COMMIENKAAT**Eenheid van ons leven**

Als we nagaan wat de oorzaken zijn van het verlies, dat de A.R. Partij bij de verkiezingen heeft geleden — en dat geldt, hoewel in iets mindere mate ook voor de C.H. Unie — dan kunnen tal van factoren worden aangewezen. Gewezen zou kunnen worden op een program, dat niet kan concurreren met dat van de P.v.d.A., aanmerking kan worden gemaakt op de wijze waarop de propaganda werd gevoerd en zo meer. Het is zeker goed ook daaraan aandacht te schenken.

De grote moeilijkheid is echter — en dat is veel ernstiger — dat door vele Christenen de eenheid van het leven niet meer wordt gezien. Een geestelijke oorzaak dus voor het geleden verlies. En het is goed, dat we ons in het bijzonder daarop bezinnen.

Politiek is niet een geheel afzonderlijk terrein, los van andere. Zal het goed zijn, dan dient ook de politiek gezien te worden als dienst van God. En nu is het eigenaardig, dat daarop, zoals boven blijkt, ook door iemand als prof. H. de Vos gewezen wordt. Maar het is duidelijk, dat indien men het zo stelt, juist de grote betekenis van de Christelijke partijen naar voren komt. Want als politiek behoort te zijn dienst van God — en zo moet het zijn — dan dient dat ook tot uitdrukking te komen in het program en in het gehele streven van de politieke partij. Dan mag het niet zo zijn, dat men het stelt, dat politiek gezien kan worden als dienst van God of als dienst van de mens, de mensheid. Als men het goed stelt, dan is dus de politiek ook niet maar zakelijkheid. Dan is het ook niet mogelijk, dat Christenen en humanisten gezamenlijk één doel voor ogen hebben, ook al kan men ten aanzien van bepaalde aangelegenheden tot eenzelfde slotsom komen.

We gaven ook een citaat uit een artikel van ds. Buskes. We kunnen volkomen begrijpen, dat juist een man als hij ontroerd is door „de schreeuw“ van Hongarije. Maar we begrijpen zijn vraag „Wat zal het westen doen?“ niet. Juist niet van hem. Laat ds. Buskes zeggen wat hij van het westen verwacht als hij meent, dat dat westen zich niet bij voldongen feiten mag neerleggen. Hoe moet Hongarije dan geholpen worden?

Drie pitten

't GAAT niet over rock 'n roll. Jammer, want dat is een dankbaar onderwerp, dat vele schrijvers weer stof tot schrijven heeft gegeven, de laatste weken. Ook een kwade zaak is toch ergens goed voor.

Nee, het gaat gewoon maar over het jaarverslag van de Arjos. Dat ligt nu bij de clubs. Het is niet opwindend, niet sensationeel. Je houdt er je verstand bij en kunt er gewoon op een stoel bij blijven zitten.

Een jaarverslag is als een appel. Je moet het eerst verorberen, om bij de pitten te komen. Voor de clubs reserveren wij de schil en het vruchtvlies. In Ned. Gedachten schrijven we alleen over het klokhuis, en wel over drie pitten.

PIT EEN. Het contact tussen Protestant-Christelijke Jongerenorganisaties. Vorig jaar werd daarvan al melding gemaakt, maar de zaak was toen nog in een beginstadium. Dit jaar is dit nieuwe geval tot leven gekomen. Belangrijke gesprekken werden er gevoerd.

Het blijkt, dat er voor onze jongerenorganisaties heel wat gemeenschappelijke vraagstukken zijn. En het zou niet zo vreemd zijn, wanneer nauw contact steeds meer gewenst zou worden. We leven immers in een tijd, waarin het jeugdwerk, zoals heel de samenleving, steeds meer „georganiseerd” gaat worden. Het is eigenlijk dwaas, dat de jongerenorganisaties tot dusver volmaakt langs elkaar heen werkten.

We willen graag oppassen voor overorganisatie. Vanwege de veelheid der koepels kan men zich soms bij een moskee wanen. Dus niet te zwaar. Maar goede persoonlijke contacten kunnen ons alleen maar helpen en het werk van ieder bevorderen.

PIT TWEE. De bijeenkomst van jonge protestanten in Worms, om samen ons op onze Christelijke politiek te bezinnen. Contact weer, nu dus van geestverwanten uit Zwitserland, Duitsland en Nederland.

Enige jaren heeft de Arjos naar een dergelijke conferentie gestreefd. Want ook hier moeten we kijken naar de toekomst, d.w.z. ermee rekenen, dat we meer met elkaar te maken zullen krijgen. Meer gemeenschappelijke problemen. En dat niet eens als een ons op-

gedrongen ontwikkeling, nee, in deze weken is weer eens te meer gebleken, hoe noodzakelijk het is, dat de vrije landen van Europa samenwerken.

Het is dringend nodig, dat wij dan weten, waar wij onze geestverwanten vinden kunnen. In dat opzicht hebben wij als mensen van de reformatie nog een enorme achterstand, alleen al in dit opzicht dat we het adres van onze geestverwanten meestal nauwelijks kennen. Ook hier is nodig geen zware organisatie, maar een net van goede persoonlijke relaties.

De Arjos heeft nu reeds de uitnodiging gedaan, in 1958 opnieuw bijeen te komen, nu in Nederland. Die uitnodiging werd graag aanvaard. Maar wij voor ons zullen moeten zorgen, dat we nog meer „adressen” vinden, ook in andere landen.

PIT DRIE. Alweer een soort contact. Nu met onze geestverwanten in heel bijzondere zin, de christen-jongeren van Nederland, misschien nog nader: de jongeren van antirevolutionairen huize, waarvan onze statuten spreken.

In onze verkiezingsactie hebben we getracht hen te bereiken. Organisatorisch werd dit een grote prestatie. Om maar wat met grote getallen te werken: de Arjos bereikte meer dan 30.000 jongeren op haar bijeenkomsten, zij verspreide meer dan 300.000 folders, er hingen bijna 30.000 raambiljetten van de Arjos en bijna 15.000 insignes prijkten op A.R.-revers. Werkelijk, dit resultaat hadden we nauwelijks mogen verwachten.

En tegelijk zijn we ons sterker bewust geworden, dat er toch iets niet meer klopt. Ons werk op de clubs is voortref-

felijk werk. Daar worden regelmatig een 5000 jongeren politiek geschoold. De een steekt er meer van op dan de ander, de een doet er meer aan dan de ander. Maar zeker is, dat een grote groep politiek bewust gemaakt wordt. Er wordt inderdaad kennis verworven en er groeit liefde voor de A.R.-beginselen en de A.R.-politiek.

Maar daarbuiten is een groep, die van de politiek, ook van de A.R.-politiek vervreemd. In de verkiezingsactie hebben we contact met deze groep gezocht. Maar dat was te incidenteel. We zullen regelmatig dat contact moeten zoeken. Hard werken aan onze eigen vorming op de clubs. En tegelijk openstaan voor onze vrienden om ons heen. Zo leven, dat zij niet hun schouders ophalen over onze „hobby voor de politiek”, maar veeleer onder de indruk ervan komen, erdoor beziel en getrokken worden.

Drie pitten. Drie kiemen dus, waar leven in zit. Leven voor de toekomst.

Maar pitten groeien in een complete vrucht. Het overige van die vrucht vindt U ook in het jaarverslag. Het is het gestage werk. Studie - conferenties - schetsen - bezinning - werkgroepen. Dat alles eist veel — zelfs verreweg de meeste aandacht.

Maar we noemen hier deze drie punten, omdat ze ons tonen dat het Arjos-volk leeft en daarom bouwt aan de toekomst.

VEERMAN

IN de maand januari van elk jaar wordt een conferentie belegd voor studenten. Deze traditie wordt ook in 1957 voortgezet en wel op 11 en 12 januari in het Gereformeerd Jeugdcentrum „De Witte Hei”. Als sprekers treden op Dr. W. P. Berghuis en de heer M. Ruppert, terwijl de deelnemers zaterdagmorgen een forum, bestaande uit de heren hoofdredacteuren van de christelijke pers, met vragen kunnen bestormen. Wij twijfelen er niet aan of deze dienaren van de Koningin der aarde, zullen die stormloop met glans doorstaan.

DE Arjos in de Zuid-Oosthoek van Friesland is weer volop actief. In oktober werd te Hoorsterzwaag een propaganda-avond gehouden, waar de heer Pel sprak over „De kleine mens en de grote politiek”. Een goed geslaagde avond was het! En daar blijft het niet bij.

Op een gecombineerde vergadering van de plaatselijke J.V.'s en M.V.'s zal

De vaart der Arjos

een lid van de Arjos een inleiding houden over het Arjoswerk.

Een voorbeeld dat op vele plaatsen gevolgd kan worden.

OP de Noord-Veluwe, aan de oever van de IJssel, ligt Hattem.

Dank zij de activiteit van het Gelderse provinciale bestuur, werd hier een Arjos opgericht. De club kon direct al met achttien leden starten.

Vergissen wij ons niet dan blijft 't in Gelderland niet bij nieuwe clubs in Elst en in Hattem!

DE Dierentuin in Den Haag was zaterdag — en op andere tijden evenmin — niet bevolkt door wezens die men gewoonlijk in een dierentuin pleegt aan te treffen, doch door de Zuidhollandse Arjos, die daar hun jaarvergadering hielden.

Ongeveer driehonderd jongeren luisterden naar de rede van prof. dr. S. U. Zuidema, die in zijn referaat „De Anonieme” sterk waarschuwde tegen het steeds meer opdringende neutralisme. Alleen een christelijke politiek, gefundeerd op Gods Woord, kan daartegen een dam opwerpen.

In ademloze stilte werd geluisterd naar het sobere woord van de Hongaarse dominee Sebestyen; als antwoord hierop werd een telegram aan dr. Drees verzonden waarin werd aangedrongen om alle krachten in te spannen om in Hongarije een missie van de V.N. te vestigen, opdat mede daardoor de deportatie van jonge Hongaren ongedaan wordt gemaakt.

Ook de toespraak van de heer Sillevius uit Scheemda stond in het teken van de gebeurtenissen in Hongarije. Mr. Dr. Verkerk uit Boskoop sprak een slotwoord getiteld: „Voorwaarts mars!”

Tijdens de huishoudelijke vergadering werden de voorzitter, T. Hopman, en de secretaresse, mej. H. van Leeuwen, herkozen. Zuidholland kan op een goed geslaagde jaarvergadering terugzien en het zal met vertrouwen en voortvarendheid op de ingeslagen weg verder gaan, daarbij geleid door een voorzitter en een secretaresse die hun sporen al hebben verdiend.

De klap komt hard aan!

(Van onze fiscale medewerker)

HET antwoord van minister Hofstra op de in ons vorig nummer bedoelde vraag van het A.R.-Tweede Kamerlid J. Smallemoed houdt in, dat de positie van de middenstand wordt verzwakt.

Op meer dan één front wordt stelling genomen. Allereerst met betrekking tot het noodzakelijke, gunstige fiscale klimaat voor de middenstand. Een willekeurig praktijk voorbeeld

van een eenvoudig bedrijf moge dit toelichten.

Een middenstandszaak wordt verkocht in 1957 (waaronder het pand waarin het bedrijf wordt uitgeoefend) voor f 28.000,— waarin is begrepen voor goodwill en voor de stille reserves een bedrag van f 12.000,—, terwijl de waarde volgens de boeken bedroeg f 12.000,—.

De goodwill en de stille reserves worden overgedragen tegen een lijfrente.

De nevenstaande cijferopstelling, waarbij het standpunt van minister Hofstra naast dat van minister Van de Kieft wordt gesteld, kan dan worden gemaakt.

Uit dit voorbeeld — dat meer zegt dan vele regels uitvoerig commentaar van de minister — blijkt van een welhaast principiële ommezwaai. Is het juist en verantwoord dat een minister buiten de Staten-Generaal om het fiscaal beleid op een voor de middenstand zo uiterst belangrijk punt mag ombuigen?

Een tweede opmerking is deze: zie hier het gevaar dat altijd latent aanwezig is in de aanwezigheid van een minister met een sterk politieke overtuiging: Niet in de wetgeving maar in de uitvoering daarvan ligt het knelpunt met betrekking tot beleidsvraagstukken.

Een derde opmerking is dat het de hoogste tijd wordt de toepassing van de z.g. hardheidsclausule — die de minister ook hier wil toepassen — in handen te leggen van een buiten de Minister staand orgaan. Verhoogde rechtsbescherming tegen de overheid is vandaag te meer noodzakelijk.

Wat Minister van de Kieft bewust deed.	
Verkoop bedrijf voor boekwaarde was	f 28.000 „ 12.000
overdrachtswinst af: lijfrente gekapitaliseerd vrij van belasting	f 16.000 „ 12.000
overdrachtswinst vrij gesteld	f 4.000 „ 7.500
Geen overdrachtswinst. overig inkomen af premie lijfrenteverzekering maximaal	f 10.000 „ 3.600
af premie Alg. Oud. Verz., stel	f 6.400 f 600
Te belasten naar Totale belasting verschuldigd bij een gehuwd persoon met 2 kinderen.	f 5.800 f 353
Voortaan is de jaarlijkse uitkering van de lijfrente als inkomen belast.	

Wat Minister Hofstra bewust wil	
Verkoop bedrijf voor boekwaarde was	f 28.000 „ 12.000
overdrachtswinst af: vrij	f 16.000 „ 7.500
belast, naar een speciaal tarief overig inkomen	f 8.500 f 10.000
totaal inkomen af premie lijfrenteverzekering	f 18.500 f 3.600
af premie Alg. Oud. Verz., stel	f 14.900 f 600
Te belasten naar Totale belasting verschuldigd bij een gehuwd persoon met 2 kinderen.	f 14.300 f 2.103
Voortaan is de jaarlijkse uitkering van de lijfrente eveneens als normaal inkomen belast.	

• Vervolg van pag. 1

TITO EN NEHROE

rige weekeinde, toen Gomoelka in Moskou was, opnieuw een vredesoffensief ingezet, dat vooral bestemd is voor Nehroe en zijn Aziatische vrienden.

De gemeenschappelijke strijd van Sovjet-Rusland en de Afro-Aziatische landen tegen de westelijke „inperialisten” is het uitgangspunt van de verklaring, die werd afgelegd. Het Engels-Franse optreden in Egypte en de opstand in Hongarije worden beide betiteld met de benaming imperialisme.

Het vredesoffensief van Moskou tracht bovendien Tito te overtroeven. De voorstellen hebben immers als strekking heel West-Europa, inclusief Groot-Brittannië,

tot een neutrale zone te maken en politiek en militair van het wereldtoneel te doen verdwijnen.

Deze neutralisering en ontmanning van West-Europa spreekt uiteraard de Afro-Aziatische landen aan, vooral nu gebleken is, dat Frankrijk en Engeland niet van plan zijn zonder meer hun biezen te pakken in het Midden-Oosten.

Wij willen echter met deze analyse niet de fout maken door te trachten het optreden van Sowjet-Rusland geheel te verklaren vanuit het militair-strategische aspect. Achter de Sowjet-diplomatie en strategie schuilt hun ideologie: de bevordering van de revolutionaire ontwikkeling in de wereld op basis van de marxistische dialectiek, waarbij men tegelijkertijd over oorlog en vrede spreekt — gelijktijdig ontwapeningsvoorstellen indient en een H-bom laat

ontploffen, op dezelfde dag met de Hongaarse opstandelingen praat en hen over de kling jaagt, vandaag Chroestsjef en morgen Molotof naar voren schuift.

De Sovjet-marxist is er niet in de eerste plaats op uit om met de buitenwereld een voor hem zo profitabel mogelijke situatie te scheppen, neen, zijn doel is met de buitenwereld tot een modus vivendi (een manier van samenleven) te komen, die kan worden uitgebuit voor de bevordering van de communistische wereldrevolutie. Daarbij zijn alle middelen geoorloofd en bestaan geen morele scrupules.

Wanneer men bij alles wat Sowjet-Rusland doet en zegt dit voor ogen houdt, gaat men iets van de

Kremlin-politiek begrijpen. Dan gaat men ook beseffen dat het weinig zin heeft om uit te pluizen of thans in Sowjet-Rusland de Stalinisten weer de overhand hebben. De tactiek en in verband daarmee de rol van bepaalde personen in het Kremlin moge verwonderen, het einddoel blijft hetzelfde.

West-Europa zal dit moeten beseffen dat Sowjet-Rusland in vereniging met de Afro-Aziatische landen ons continent in het Suezconflict naar het leven staat.

Maar nog belangrijker is dat onze Amerikaanse bondgenoten zich dit sterker bewust worden.

Als wij vrouwen eens...

ANS is ziek geweest. Een „gezonde ziekte“ had het moeten zijn. Maar het is anders uitgekomen. Het jonge leven werd door de dood te niet gedaan nog voor het geboren werd. En dat is triest.

Aan haar bed zittend heb ik getracht te troosten. Maar wat kun je zeggen in zo'n geval? Een heel hartelijke kus en een doosje heel mooi fruit — en dan verder maar praten over de gewone dingen van alle dag. Is dat niet het beste?

„Heb je al die brieven in Nederlandse Gedachten zelf verzonden?“ vraagt ze. „Of zijn ze heus „echt“? En in haar ogen twinkelen weer de echte Ans-spot-lichtjes!

Zie je, zo zijn de mensen. Altijd vol wantrouwen. Ans is, precies als Loes en ik, geïnteresseerd in de politiek — dat weet ik. Of eigenlijk is dat niet goed gezegd, want hieruit zou iemand de conclusie kunnen trekken dat we geïnteresseerd de verslagen lezen van wat er allemaal in het parlement gezegd wordt. En dat is echt niet zo! Mannen zullen nu a' wel weer hun wenkbrauwen fronsend optrekken en bij zichzelf denken: „Dus toch!“ maar laat ze! Hoe kan ik nu eens duidelijk maken wat wij als vrouwen in „de politiek“ zien? Ik geloof dat het bij ons drieën zo is: we mogen dan wel eens gek doen en giechelen maar met heel ons wezen haken wij naar „een stil en gerust leven“. Naar een wereld waarin het rechtvaardig toegaat, waarin niet de brute macht maar het doen van Gods liefdegebod de hoogste wijsheid is. Heel eenvoudig gezegd: wij willen leven in een christelijke werld en daarom zijn wij anti-revolutionair. („Meid“, zei Loes toen ze mijn kladgeschrijf overlas. „als onze rode broeder Scheps dat leest gaat-ie vast die zin voor de radio behandelen. Word je nog beroemd!“)

Maar laat ik verder gaan over mijn gesprek met Ans over die brieven. „Natuurlijk zijn die brieven echt!“ zeg ik, een beetje verontwaardigd. „Of dacht je soms dat ik die brief over „foi“ en „croyance“ zelf verzonden had. Kom nou!“

„Heb je nog antwoord gehad?“ vraagt Ans. „Want je hebt er een beetje de spot mee gedreven en ik kan me begrijpen dat die juffrouw een beetje boos was toen ze jouw ontboezeming over dat woordenboek las!“

„Ze was niet boos. Maar ze schreef in haar antwoord-brief wel één heel merkwaardige zin. Ik duik in

De Kiesvereniging (IV)

mijn tasje en zoek de brief op van mijn schrijfster uit Utrecht. „Hier, lees: „Wat ik niet neem is de wijze waarop u zich van „foi“ en „croyance“ afmaakt. „Foi“ is een pijler van christendom en cultuur en ik begrijp niet wie u bent dat u dat niet weet.“

„Kind, pas op.....!“ roep ik als ik zie dat Ans schudt van het lachen. „Het is ongezond voor je en bovendien is er helemaal niets te lachen. Integendeel, ik vind het ernstig. „Ik begrijp niet wie u bent.....“ Dat wil dus zeggen: alle mensen die naar mijn gevoelen capabel zijn om in Nederlandse Gedachten te schrijven, ken ik wel zo ongeveer. Die mensen weten allemaal dat „foi“ een pijler is van christendom en cultuur. En u weet dat niet, u bent

niet een van „het intellect van de partij“. Foei.....!“

„Ik heb de indruk dat je overdrijft!“ zegt Ans, nu weer ernstig.

„Kan wel zijn!“ zeg ik. „Maar je mag gerust weten dat ik me hieraan een beetje erger. Die hele anti-revolutionaire partij wordt mij een beetje te ge'eerd. Te veel academische titels als je begrijpt wat ik bedoel en te weinig „kleine luyden“. Voor zover ik weet hebben die altijd de kracht van onze partij gevormd — en als ik het goed zie raken we nu die „kleine luyden“, noem ze voor mijn part „de arbeidersjongens“, kwijt. En daarmee verliest de A.R.-partij haar hart!“

„Wind je niet op!“ zegt Ans. „Denk er om dat ik ziek ben.“

Geen misplaatste waarschuwing. „Maar je moet toch nog even deze brief lezen“, zeg ik. Van een dorp ergens op de Veluwe:

„.....deel ik u mede dat de vrouwen hier geen lid mogen worden van de A.R.-kiesvereniging. Als reden wordt opgegeven dat de vrouw zich niet op politiek gebied mag begeven daar de Bijbel dat veroordeelt. Ik kan die veroordeling echter nergens in de Bijbel vinden. Het enige is dat ze hier volgens de letter leven en niet naar de geest. Maar de letter doodt — de geest maakt levend!“

„O“, zegt Ans alleen en ze ziet er plotseling moe uit. Want ze is zeker dan een „gezonde zieke“. Bemoedigend sla ik mijn arm om haar schouders en kus haar heel hartelijk. Met in mijn gedachten die vrouw daar op dat Veluwe dorp die niet mee mag leven, althans niet actief, in de worsteling om de vervulling van Gods gebod van liefde. En mijn bemoedigende schouderklop is ook voor haar bedoeld.

„Geduld maar, het wordt wel beter!“ zeg ik. GRACIA

Afstandsgas

• Vervolg van pag. 3

broek sprak toen hij pleitte voor de instelling van een provinciaal raadgevend orgaan. Prof. Zijlstra was voor deze wens niet ongevoelig, al zal dit een kwestie zijn van regionaal overleg.

Een van de opvallende dingen in dit gasdebat was het feit dat de socialist Nederhorst geen behoefte had aan een staatsgasbedrijf. Deze mededeling heeft prof. Zijlstra wel heel laconiek als volgt opgevangen:

„De geachte afgevaardigde de heer Nederhorst heeft in de aanvang van zijn betoog een opmerking van algemene strekking gemaakt over het Staatsbedrijf, de wenselijkheid en onwenselijkheid om in dit geval het Staatsbedrijf te kiezen en heeft eraan toegevoegd, dat hij en zijn politieke vrienden niet op het standpunt staan — dit moge voor degenen, die dat wel zouden hebben gedacht, leerzaam zijn —, dat nu dan onder alle omstandigheden in dit geval het Staatsbedrijf de voorkeur zou verdienen. Verwar niet, aldus de geachte afgevaardigde, het socialisme en het Staatsbedrijf. Het zou bijzonder verleidelijk voor mij zijn, daarop wat nader in te gaan op dit ogenblik, maar ik geloof, dat het beter is een dergelijke gedachten-wisseling nog eens voor een andere gelegenheid te bewaren. Ik moge slechts constateren, dat ik met enige ontsteltenis heb gedacht aan de mogelijkheid, die zich had kunnen voordoen, dat ik hier vandaag zou hebben verdedigd het Staatsbedrijf en de geachte afgevaardigde de heer Nederhorst zich met hand en tand daartegen zou hebben verzet, maar dit heeft zich gelukkig niet voorgedaan.“

Verplaatsbare houten gebouwen

Directie- en schaftketen
Noodwoningen, scholen en kerken
Directie- en schaftwagens
etc.

HANBO
HOUTBOUW
HARDINXVELD
Tel. 41 Neder-Hardinxveld

Bent u er zeker van dat u zekerheid hebt?

Er is een verschil tussen verzekering en zekerheid. Eerst wanneer u tegen alle geldelijke gevolgen van ernstige ziekte en ongeval gedekt bent, bent u zeker. Teleurstelling (ook bij hogere leeftijd en veel schade) is dan uitgesloten!

Als u zekerheid wilt hebben, stelt u zich dan in verbinding met:

P.Z.V. HET WIT-BLAUWE KRUIS
AMERSFOORT - BERGSTR. 6-8 - TEL. 5628-7043

ER IS ZEKER HOOP VOOR U

aan welke step, ziekte U ook lijdt en wat U ook al hebt geprobeerd! Wij leveren reeds 30 jaren onze verpakte kruidengeneesmidd. a f 3.95 p. pak en mochten wonderbaarlijke successen boeken. Ge. gar. onschad.! Meldt ons uitvoerig uw ziekte en klachten en wij zenden U het juiste middel met broch. en inl. gratis! Sta niet van verre doch ondervindt wat ons in de natuur gegeven is!

KRUIDENHUIS „FLORA“

Westersingel 40 - Groningen

Zoudt U een, niet dure, doch toch goede

SCHRIJFMACHINE willen hebben voor privé- of zakelijk gebruik? Ik kan er U dan aan helpen! Stel U eens in goed vertrouwen met mij in verbinding onder letter B bur. v. d. blad. Kon. Wilh. a laan 34, Leidschendam, waarna U nader van mij verneemt.

EEN UITKOMST VOOR MAAGLIJDERS

Maaglijders, U kunt weer alles gaan eten. De echte C-R MAAGTABLETTEN zijn weer in Nederland verkrijgbaar.

C-R MAAGTABLETTEN

geven direct verlichting en zijn pijnstillend.

De echte Amerikaanse C-R Maagtabletten zijn die lichtgele tabletten. Alleen verkrijgbaar bij:

LOUIS RIETBERGEN

NIEUWE BINNENWEG 400 - ROTTERDAM

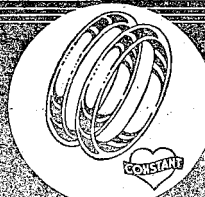
Vraagt inlichtingen zonder enige verplichting.

Bloemistknechten gevraagd

Voor vakopleiding is te Aalsmeer goede gelegenheid.

M. C. van Staaveren — Aalsmeer

Hornweg 24

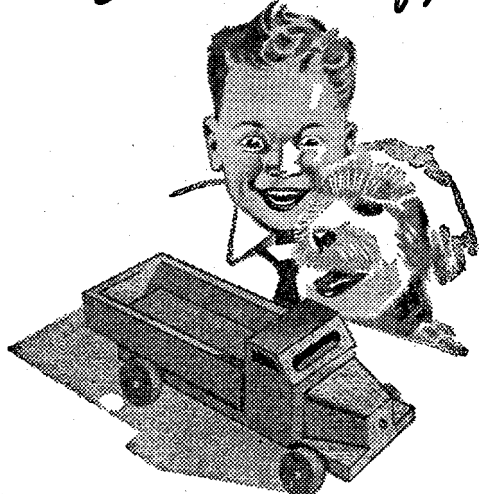
CONSTANT
VERLOVINGSRINGEN
VOLLEDIGE COLLECTIE
VAN DIT BEKENDE MERK
IN ALLE MATEN

SIEBEL

KALVERSTR. 123 - AMSTERDAM
LANGE POTEN 11 - DEN HAAG
STADHUISPLEIN 24-26 - R'DAM
NW. BINNENWEG 227 - R'DAM

KOOPT BIJ DE
ADVERTEERDERS

Oh Robby wat fijn!

NOOITGEDAGT SPEELGOED

J. NOOITGEDAGT & ZN. ULS

Rijwielen direct v. fabriek

f 50.- goedkoper. Eerste klas materiaal en langdurige garantie. Gedurende de wintermaanden op onze reeds zeer laag gestelde prijzen een extra korting: okt. f 12.50, nov. f 14.-, dec. f 14.-, jan. f 13.- en febr. f 12.50. Doe als zo velen profiteer van dit voordeel. Vraag gratis prijscourant met kortingsbonnen. SIMBA RIJWIELFABRIEK, Naaldwijkseweg 26. 's-Gravenzande Tel K 1748-673.

A. Baars Azn

Exploitatie van baggermaterieel N.V.

Telefoon no. 144 Sliedrecht

Verkoop en verhuur

VOOR ADVERTENTIES

gelieve men zich uitsluitend te wenden tot de advertentie-administratie: Kon. Wilhelminalaan 34, LEIDSCHENDAM

Gratis lezen tot 1 januari a.s.

Wie zich nu abonneert op Nederlandse Gedachten ontvangt de nummers die nog vóór 1 januari verschijnen gratis.

Ondergetekende verzoekt als abonnee te noteren:

Naam:

Adres:

Plaats:

Abonnement per jaar (f 6.20); half jaar (f 3.10);

kwartaal (f 1.55).

Naam afzender:

Adres:

Plaats:

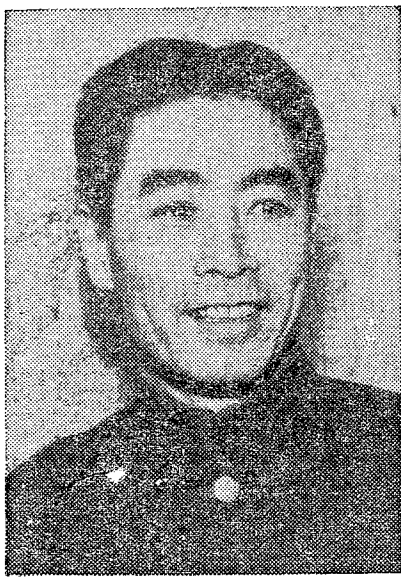
Te zenden aan de Administratie van „NEDERLANDSE GEDACHTEN“, Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage

Rood China's TSJOE EN LAI gaat een grote reis door Azië maken

TSJOE EN LAI, de premier van communistisch China maakt op het ogenblik een grote reis door Azië. Door de Brits-Franse actie in Egypte is het westen nog meer dan voorheen in Azië in discredit geraakt. Mogelijk heeft Tsjoë En Lai van deze gelegenheid gebruik gemaakt om zijn reis door dat deel van de wereld te beginnen.

Hij is een man van grote bekwaamheden en niet de minste van zijn gaven zijn: diplomatieke behendigheid en een vaardige hand voor intrigues. Door deze gaven werd hij uitgekozen om de Chinese communisten bij de besprekingen over Indochina te Genève te vertegenwoordigen. Voor sommigen in zijn eigen kamp is Tsjoë de „gentleman bolsjewist”, voor anderen de „elastische”. De nationalistische Chinezen noemen hem Pu Ta Wong — het met lood verzwaarde duikelpoppetje, dat altijd weer overeind komt.

ALS de Aziatische Goebbels (zoals men hem ook wel eens noemt) is Tsjoë ook een meester in de „grote leugen” geworden. Via radio-Peking verbreidde hij de absurde beschuldiging van de Amerikaanse bacteriëoorlog in Korea. Hij leidde de communistische propaganda bij de Koreaanse wapenstilstandsbesprekingen. In China zelf speelde hij de rattenvanger van Hameln om zijn landgenoten voor het communisme te winnen.

Sedert 1924 is Tsjoë al een functionaris van de Chinese communistische partij geweest — met een voortdurende loyaliteit tegenover de Sowjetunie. Hij laatste de bloedige zuiveringen in China en de „hersenspoelingen”. Dit alles verschafte hem de titels van premier, minister van buitenlandse zaken, vicevoorzitter van de Chinese Volksrepubliek en plaatsvervangend voorzitter van de Revolutionaire raad.

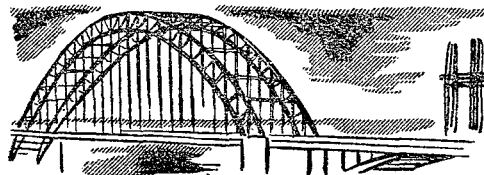
TSJOE EN LAI werd in 1889 in de provincie Kiangsu geboren uit een aristocratische mandarijnenfamilie. Hij studeerde aan de Nankai-universiteit las de werken van Soen Yat Sen en kwam in de gevangenis terecht als leider van een studentendemonstratie tegen de regering.

In de gevangenis ontmoette hij een meisje, dat later zijn vrouw zou worden. Na zijn vrijlating studeerde hij enige tijd aan een Japanse universiteit en in 1920 ging hij naar Frankrijk met een gedeeltelijk door Mao Tse Toeng (de communistische president van China) georganiseerde „werk- en studiegroep”.

In Europa werkte hij in de kolonmijnen van Lille en het Rijnland. Hij ontmoette er Franse communisten als Thorez en Duclos en aanvaardde hun leer.

In 1924, na een bezoek aan Moskou, kwam hij in China terug, waar hij hoofd van de politieke afdeling van de Militaire academie van Whampoa werd. Het volgend jaar werd hij politiek officier van Tsjang Kai Sjeks eliteleger. Toen in 1927 de Kwomintang met de communisten brak, ging Tsjoë naar Sjanghai en haalde er de industriearbeiders over, tot de communistische zaak. Hij werd echter gevangen genomen door communistische agenten en werd ter dood veroordeeld. Hij ontkwam slechts aan dit lot, doordat een vroegere student van Whampoa hem liet ontsnappen.

De situatie werd in 1936 omgedraaid, nadat Tsjoë er in was geslaagd, het Mandsjoerijse leger van Tsjang Haueh Liang, de jonge maarschalk, voor zich te winnen. De „jonge maarschalk” kidnapte generaal Tsjang Kai Sjek. Later had Tsjoë de naam, Tsjang Kai

HET ANDERE GEZICHT

vervolgverhaal
door J.W. Boms

Vaders afgepaste tredgang was reeds bepaald in zijn jeugd, toen in deze streek alles ging naar de weloverwogen maatslag van een verdoken poldergebied. Alles scheen altijd hetzelfde te blijven en het was goed zoals het ging.

— Daarom hebben wij boeremensen dikwijls zoveel moeite om veranderingen te aanvaardene overlegde de jonge Melchior. — In het boerenleven gaat alles naar vaste wetten. De hooibouw komt op zijn tijd, de bietenoogst heeft een vaste tijd. Het onveranderlijke in de natuur beheerst ons doen en laten en daardoor zijn wij geneigd om alles onveranderlijk te handhaven. De mechanisatie zien heel veel boeren met argusogen aan, ze moeten er niets van hebben, want het betekent een verandering in de manier van werken, een verandering in de gang van het boerenbedrijf. Vader zit verkleefd aan die onveranderlijkheid. De veranderingen, welke veranderingen dan ook, hadden reeds bij voorbaat zijn veroordeling.

Maar Celia, toch zoveel jonger dan vader, had er eveneens de grootste moeite mee om zich te voegen in de tijd van nu. De jonge Melchior kon het van haar veel moeilijker begrijpen. Hoe was het toch mogelijk, dat christenen zo vijandig konden staan tegenover de tijd waarin zij leefden? Dat zij tegenover verkeerde „zondige uitingen van hun tijd afkerig stonden, sprak vanzelf. Maar waarom verzetten zij zich ook zo dikwijls tegen wijzigingen, die achteraf meestal verbeteringen bleken te zijn? Was dat welbeschouwd niet onnatuurlijk?

De jonge Melchior dacht weer aan de tekst, waarin geschreven staat, dat God de eeuw in 's mensen hart gelegd heeft. Hij herinnerde zich, dat de dominee op de catechisatie wel eens uitgelegd had, dat eeuw moest worden opgevat als eeuwigheid. God heeft de eeuwigheid in 's mensen hart gelegd.....

De jonge Melchior vroeg zich af, of de mensen niet al te vaak de eeuwigheid vergaten. Als ze de veranderende omstandigheden in het licht van de eeuwigheid zouden kunnen zien, zouden ze de veranderingen kunnen aangrijpen om te getuigen van hun geloof in de eeuwigheid! Zij zouden in alle omstandigheden van hun geloof moeten getuigen.

Maar vader en Aaltje en Celia en zoveel anderen — en hij mocht er zichzelf in geen geval buitensluiten — dachten veel te weinig aan de eeuwigheid en wat daarin voor de christen weggelegd is. Vader en Celia vooral schenen slechts te denken aan datgene wat geweest was, wat voorbij was..... en zij vergaten, naar de toekomst te kijken.

— Die toekomst ligt achter de tijd, dacht de jonge Melchior. En hij vroeg zich af, of christenen, die deze toekomst vergeten, nog wel christenen zijn, ook al noemen zij zich zo. — Neen, ze zijn het niet, dat is onmogelijk, gaf zijn hart hem ten antwoord.

XVII

Toen de laatste brugoverspanning geplaatst werd, ging dit met enige plechtigheden gepaard.

Er wapperden vlaggen boven het stalen gevaarte. Ook op de keten van de arbeiders en op het directiegebouwtje woei het dundook in de klare lucht.

De sleepboten, die de overspanning op grote bokken hadden aangevoerd, lieten hun fluiten blazen op het moment dat door kranen en lieren de overspanning op de basispunten geplaatst werd. Het geluid van de juichende boten klonk tot ver in het rond.

„'t Lijkt wel oudejaarsnacht, dan is het gefluit van de boten soms ook te horen,” zei de jonge Melchior tot zijn moeder „Ze toeteren alsof het nieuwe jaar aanrukt.”

„Nee, niet het nieuwe jaar, maar wel een nieuwe verderflijke geest,” bromde de oude Lijnegang.

„Stil nou maar,” vermaande zijn vrouw, die er al weer onenigheid uit zag voortkomen, „er is toch niets aan te doen, berust er nou maar in.”

Ja, Lijnegang had zich vast voorgenomen om eindelijk te berusten in de bouw van de brug, die nu bijna voltooid was. Hij had er op dit ogenblik echter weer de grootste moeite mee om kalm te blijven.

Hij was eze morgen een boodschap wezen doen in het dorp. Hij had gezien, dat op het kleine gemeentehuis de vlag uitgestoken was, 't Was geen Oranjedag — hij wist de verjaardagen van alle leden van het Koninklijk Huis op z'n duimpje. Wat had die vlag toch te betekenen?

Lijnegang had er de smid naar gevraagd.

„Weet je dat niet? Vandaag wordt de laatste overspanning van de brug geplaatst. Nou, daar vlaggen ze voor, ze achten dat een gewichtig ding.” En een beetje tactisch, omdat hij wel wist, dat de boer van de Lindenburg nooit iets van de bouw van een brug had willen weten, had de smid er aan toegevoegd: „Ze dóen maar, als ze zo'n brug van zoveel belang achten. Als je 't mij vraagt, dan zeg ik, dat we niet overal voor behoeven te vlaggen. En alle verandering is nog niet altijd een verbetering.”

Lijnegang had niet kunnen verkroppen, dat van het gemeentehuis de vlag woei. Toen hij nadien even aanliep bij de plaatselijk bureauhouder voor de landbouw, zei hij somber:

„Ze vlaggen tegenwoordig overal om. Ze vlaggen om d'r eigen ondergang. De boerenstand gaat er mee ten onder, maar dat willen ze niet inzien. Ze vlaggen om zo te zeggen

voor d'r eigen begrafenis.”

Thans floten de sleepboten uitbundig door de klare heldere dag, het was feestelijk om te horen. Maar de oude Lijnegang klonken deze juichkreten als een vloek in z'n oren en dat zei hij ook.

„Vindt u de veerpont dan werkelijk te verkiezen boven een brug, vader?” vroeg de jonge Melchior.

„Ja,” gaf Lijnegang zeer beslist ten antwoord. „Die brug is nergens goed voor, dat heb ik al zo dikwijls gezegd! Ik hoop maar, dat ik er nooit óver hoeft te gaan. We hebben de veerpont, daar heb ik mijn hele leven gebruik van gemaakt en dat hoop ik te blijven doen als ik aan de overkant moet zijn.”

„De veerpont zal natuurlijk uit de vaart genomen worden zodra de brug gereed is.”

„Wie zegt dat?”

„Dat spreekt toch vanzelf!”

„Dat moet je niet zeggen. Heel goed mogelijk, dat hij in de vaart blijft. Er gaan nogal wat boeren met paarden over..... Wie weet, zijn de paarden doodsbenauid om over de nieuwe brug te moeten gaan. De pont zal dus wel blijven varen ten gerieve van de boeren die met gerij naar de overkant moeten.”

„Geloof dat maar niet, vader.”

Neen, Lijnegang geloofde het niet. Maar hij wilde zich aan deze mogelijkheid vastklampen, hij wilde toch iets hebben, waaraan hij zich kon vasthouden.....

Lijnegang stak zijn wijsvinger in zijn oren, zodat hij de fluiten van de sleepboten niet meer horen zou. Hij dacht er over, dat thans wellicht allerlei toespraken gehouden zouden worden. De vader van Paula zou woorden van lof te horen krijgen..... Misschien was Willem er bij aanwezig; men zou de gemeenteraad wel uitgenodigd hebben, bij de plechtigheid tegenwoordig te willen zijn. — Op deze manier proberen ze de tegenstand in de gemeenteraad te breken, dacht hij verbitterd en gegriefd. Maar welke tegenstand moest er gebroken worden? Er was eigenlijk geen sprake meer van enige tegenstand. Slechts één lid bleef zich verzetten tegen de brug; hij deed dat te pas en te onpas. Een ander lid gaf er blijk van, geen voorstander van de ontsluiting van de streek te zijn, maar de overige leden waren het met de gang van zaken volkomen eens.

Lijnegang ging naar buiten, maar hij vermeed het om in de richting van de brug te kijken. Hij wilde de fleurige vlaggen niet zien.

Ineens kwam er een plan in hem op: Hij zou op de Lindenburg ook de vlag uitsteken..... maar hij zou haar halfstok hangen.

Hij ging terug, hij was vastbesloten in zijn grimmigheid.

„Vrouw, waar is de vlag?”

Vrouw Lijnegang keek haar man met verbaasde ogen aan.

„De vlag?”

„Ja. Geef me de vlag, dan hang ik haar halfstok uit het zolderraam!”

„Wees toch wijzer, vader!” riep de jonge Melchior met enige ontsteltenis uit.

Zelfs Aaltje vond het denkbeeld van haar vader wat te bar. „Haal geen dwaasheid uit, vader! Wat zullen de mensen er wel van zeggen?”

„De mensen..... wat heb ik met de mensen te maken?”

„Ze zullen vragen, of wij gek geworden zijn!”

„Wij niet, maar dié daar.” Lijnegang wees met zijn duim in de richting van de brug. „Die daar durven te vlaggen over de ondergang van onze streek.”

„Stil nou maar, man,” probeerde vrouw Lijnegang te suspen. „Ik zie ook niet veel heil in die brug, dat niet. Maar waarom zouden we blijven mokken? 't Heeft geen zin, nietwaar? Die brug komt er, daar is niets tegen te doen. En de vlag..... mogen wij onze vlag gebruiken om te laten zien, dat we 't niet eens zijn met een brug?”

Lijnegang gaf geen antwoord. Lange tijd bleef hij in gepeins verzonken zitten. Blijkbaar had de opmerking van zijn vrouw hem getroffen.

Tenslotte stond hij op en bromde:

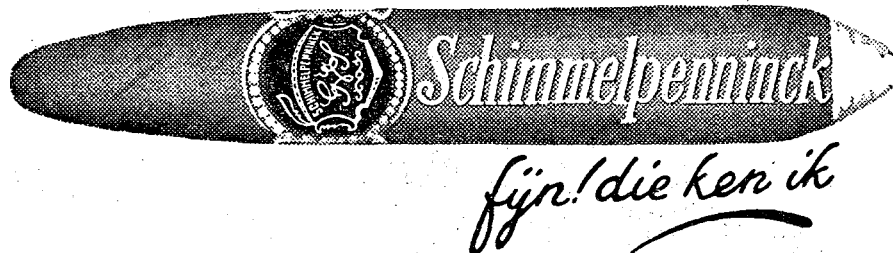
„Dan maar niet vlaggen. Misschien heb je gelijk, vrouw..... Misschien moeten wij ons er bij neerleggen, er is toch niets aan te doen.....”

Hij ging opnieuw naar buiten. En toen hij achter de varkensschuur gekomen was, keek hij her en der of niemand hem kon zien. Nergens zag hij iemand. Toen stak hij bel zijn vuisten omhoog in de richting van de brug. Hij hield de ogen gesloten, hij wilde de wapperende vlag op de grote overspanning niet zien. Maar terwijl hij zijn vuisten dreigend omhoog stak, begreep hij reeds, dat het slechts een gebaar van volslagen machteloosheid was. Niemand hield rekening met zijn opvattingen, niemand luisterde naar zijn woorden. Alles ging gewoon door, alsof hij niet bestond. De brug vorderde, er zouden thans toespraken gehouden worden, er zouden glazen volgeschonken worden en misschien had Willem het woord om te getuigen van zijn tevredenheid over het ontsluiten van dit landbouwgebied. Ja, wellicht uitte zijn zoon woorden van lof aan het adres van de ingenieur en alle overige werkers aan de grote brug..... en Willem dacht er niet aan, dat zijn vader achter de varkensschuur machteloos zijn vuisten ophief ten teken van vijandschap..... (Wordt vervolgd)

Sjek van de dood gered te hebben, maar in feite liet hij Tsjang slechts gaan, omdat de partij hem dat bevolen had. Hij overreedde Tsjang Kai Sjek daarna om samen met de communisten een verenigd front tegen de Jappen te vormen.

Toen Tsjang na zijn bevrijding naar Tsjoenking terugkeerde, volgde Tsjoë hem als officieel communistisch vertegenwoordiger in de hoofdstad. Hier bleef hij tot 1947, openlijk verzoekend, dat co-existentie met de Nationalisten mogelijk was, maar privé verkondigend, dat het einde van Tsjang in zi' was.

Op het ogenblik, dat Tsjoë in Tsjoenking arriveerde, leek het communisme in China vrijwel dood. Toen hij er vertrok, restte de Nationalisten nauwelijks een jaar langer op het vaste land... Zij bevinden zich nu al acht jaar op het eiland Formosa.

ZUIDHOLLANDSE BANK

ALLE BANKZAKEN * EFFECTEN * EMISSIES * ASSURANTIËN

ROTTERDAM DE VIEZEN 's-GRAVENHAGE

BOEKEN en periodieken

A. W. Abspoel: *Van Binnen- en Buitenhof. Schetsen van het Haagse Binnenhof. Amsterdam 1956.*

DE BESTAANDE reeks boeken en boekjes over het Nederlandse parlement is zo juist uitgebreid met bovengenoemd alleraardigst geschrift, gevloeid uit de pen van de parlementaire redacteur van het Algemeen Handelsblad. Dit soort literatuur is in ons land vrij oud. Ook in de vorige eeuw richtte af en toe een schrijver zijn aandacht op de Haagse Heren. Maar na de jongste wereldoorlog waren wij tot op nederen verstooken gebleven van een bundel schetsen over onze sedert mei 1940 zo sterk veranderde volksvertegenwoordiging, die dezer dagen nog een heel andere wijziging onderging.

Het is daarom een goed ding dat door zulk een bekwaam hand de schijnwerper der publiciteit wordt gericht op hen, die in de Kamers de stem der natie verneembaar maken. In een mild licht — het siert de schrijver, dat hij zich van iedere stekeligheid onthoudt — treden ze op de lezer toe: de vooraanstaande figuren van het ogenblik, zij die hun kracht meer in commissie-arbeid zoeken en zich daarbij soms grote naam verwerven, en ook de wel zeer stillen in den lande aan wie het toch toekomt, dat de stralenbundel, al is het even over hen glijdt.

De auteur heeft het gevaar der eentonigheid weten te vermijden, in weerwil daarvan, dat hij wel een zeer groot aantal parlementariërs bespreekt. Deze overvloed is gevolg van het feit, dat herhaaldelijk op de historie wordt teruggegrepen. Betrekkelijk zelden wordt over de Eerste Kamer gesproken, een wijze zelfbeperking, ofschoon men sommige zeer markante gestalten — ik noem wijlen de president Baron de Vos van Steenwijk node zal missen. Gelukkig is een vervolg, dat breder over de senaat zal handelen, toegezegd.

Vergissingen zal iemand sporadisch aantreffen. Bij het vaderschap van mej. Dr. de Vink wordt niet ere gegund wie daar aanspraak op heeft. Ten onrechte verschijnt de Heer Colijn in 1932 als minister ten tonele. Ook herhalings zijn zeldzaam: de dubbele vermelding van Koos Speenhouf's versje op Mr. Oud als jongste Kamerlid in 1917 schaaft niet. Voor het overige kan vastgesteld dat naast een enkele meer algemene beschouwing een schat van kleinere wetenswaardigheden wordt geboden. Schapers betiteling van de rechtse partijen als „een snoeverige ellendige troep”; de treffende beeldspraak soms door redenaars gebezigd: „de kunstmeest is de reddende engel, waar de landbouw op drijft; op deze aanbidding moet men beide handen toehappen”. Bijzonder vermaken de meegedeelde versprekingen: „onze fourier” voor „onze griffier”; „welk der woorden wenst nog het lid” voor „welk der leden wenst nog het woord”

In een tijd, dat de belangstelling voor de publieke zaak taant en parlementaire arbeid niet de waardering vindt, waarop hij aanspraak mag maken, kan een smakelijk geschreven schetsenbundel over het werk der Staten-Generaal een heilzaam tegenwicht vormen en het besef verlevendigen dat te onzent 's lands wel zijn naar beste krachten door de overgrote meerderheid der volksvertegenwoordigers behartigd wordt.

I. A. DIEPENHORST

Prinsessenkalender 1957 van „Pro Juventute”. Prijs f 2.75.

DE 10e Prinsessenkalender van Pro Juventute is geïllustreerd met een aantal buitengewoon aardige foto's van de vier prinsessen, welke nog niet eerder zijn gepubliceerd. De uitvoering verdient werkelijk alle lof.

Zoals bekend is houdt Pro Juventute zich bezig met het beschermen en steunen van kinderen die in moeilijkheden verkeren en dit met eerbiediging van de levensbeschouwing van de ouders.

Wij wekken onze lezers gaarne op het mooie werk van deze vereniging te steunen. Men kan dit nu heel gemakkelijk doen door een kalender te kopen, waarvan men, door de leuke foto's en net smakvolle uiterlijk, het gehele jaar veel genoegen zal beleven.

12
NOV.

Er bedanken nog al wat leden voor de C.P.N., hoor ik. Er zijn nu eenmaal verschillende manieren om door schade en schande wijs te worden.

Doch in dit geval is er, naar mijn smaak, meer schande dan schade te vermelden, althans wat de weglopers zelf betreft. In de Engels-spreekende landen heeft men een goede uitdrukking voor ons „salon communist”. Zo'n menneke heet daar een „fellow-traveler” hetgeen letterlijk betekent: medereiziger. Laatst hoorden wij van zo'n „medereiziger”, dat hij wel sympathiseerde met het communisme, doch dat hij weer niet zo ver ging om het gedrag van de Moskou-communisten goed te keuren. Deze heer werd daarom „fellow-traveler with a platform ticket” genoemd, een „medereiziger met een perronkaartje.”

Zo zijn er verschillende in ons land. Medereizigers op de „derde weg”, een zeer gevaarlijke weg. Men vindt hen in alle kringen, niet het minst in de wetenschappelijke wereld. Maar ook in de wereld van de kunst. Er zijn er, die de jeugd en de jongelingschap onderwijzen, die boeken schrijven, welke veel gelezen worden. Zij zitten in besturen van culturele verenigingen, welke banden aanknopen met landen achter het befaamde IJzeren Gordijn.

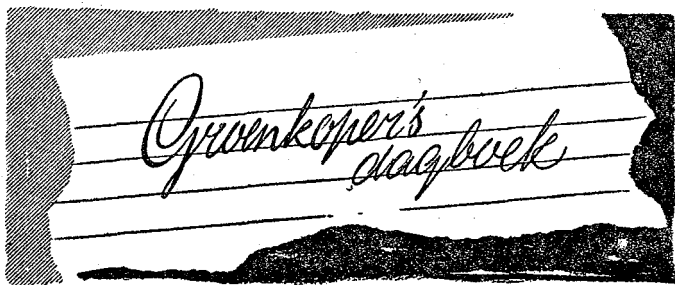
Misschien gaan zij niet zo ver. Ze brengen alleen maar reizigers naar de trein of zij halen die van de trein. Maar dat kan alleen al gevaarlijk genoeg zijn.

Pas op voor de „medereizigers met de perronkaartjes”!

13
NOV.

Ik las, dat Zijne Excellentie minister Algera Hare Excellentie minister Klompé de eerste kinderzegels van dit jaar heeft verkocht. Wat zei Zijne Excellentie daarbij? Hij zei „alstublieft”. En daarmee was het begin gemaakt met die verkoop van postzegels, welke mij elk jaar weer bijzonder aan het hart gaat.

Als u eens half wist, wat het voor duizenden kinderen, die zo anders zijn, betekent, dat de extra zorg, welke voor hen wordt aangewend verlicht wordt door de inkomsten van

die kinderopstempel..... als u eens half wist hoeveel kinderen nooit die vreugde kunnen smaken, welke andere kinderen wel genieten... dan zoudt u er niet over denken om maar één brief of kaart van nu tot en met het einde van het jaar zonder KINDERpostzegels in de bus te gooien. En om minister Algera te citeren „alstublieft.”

Nu ik toch in aanraking was met de politiek, zij het zéér, zéér zijdelings, van mijn kant wil ik nog gaarne dr. Kortenhorst gelukwensen met zijn zeventigste verjaardag. Wat mij betreft, ik ken hem alleen in rok en toga, want, wat deze laatste genoemde ambtskleding betreft, ik heb Dr. Kortenhorst een paar keer horen pleiten in een strafzaak. Even ad rem als zijn opmerkingen in de Kamer!

14
NOV.

Nu, wat generaal Gruenther gezegd heeft is ook niet mis: „de vergelding zal plaats vinden zoals de nacht volgt op de dag en de Sowjet-Unie zal worden vernietigd”. Hij zei, uit de verte, het tegen de Russen, bij zijn afscheid.

Hij gaf te kennen, dat hij er helemaal niet zeker van was, dat Rusland raketten had, het wapen, waarmee het dreigde. Merkwaardig zag ik in mijn lijfblad onder de uitspraak van Gruenther een Britse sergeant, die in Egypte een raketwerper van Russische makelij bewonderde. Ik neem dus maar aan dat Rusland wel raketten heeft. Overigens hou ik niet van die grote woorden. Niet dat ik generaal Gruenther niet vertrouw, maar als generaal praat hij mij te veel. Generaals moeten niet zoveel zeggen. Het ene woord lokt altijd het andere uit en wij moeten dat maar aanhoren of lezen. Soms denk ik wel eens, in

15
NOV.

Ik heb de Hongaren zien binnenkomen, vluchtelingen beroofd van have en goed en vaderland. Ogenblikken, waarop een mens een brok in de keel krijgt en een traan in het oog. Met name de dankbaarheid van die arme mensen was aandoenlijk. Hongaren zijn zeer dankbaar. Ik herinner me enkele bezoeken aan hun land, kort voor de oorlog, toen ik daar Hongaren sprak, die ongeveer twintig jaar tevoren als kind hier in Nederland vertoefd hadden. Zij raakten er niet over uittepraat. Als ge zeide, dat ge Nederlander was gingen alle deuren open en alle afsluitbomen omhoog.

Nederland opent weer zijn armen voor de Hongaren. Laten wij dat grote vaderlandse hart klopende houden. Giro's 777 en 999.

P.S. Bij uitgever Jongbloed in Leeuwarden is een Hongaars Psalmbokje verschenen. Dat komt nu van pas!

16
NOV.

Voordat de Russen bij de Rijn-IJssel lijn staan hebben Amerikaanse lange-afstandsbommenwerkers reeds in Rusland hun werk gedaan.

Weer een uitspraak van een Amerikaanse generaal. Nu van de afstammeling van een

in de 17e eeuw naar Amerika geëmigreerd Nederlands geslacht: generaal Cortland Van Rensselaer Schuyler.

Nee, dan las ik liever dat de hoed van de Rode Deken van Canterbury verloot is en de opbrengst aan de Hongaarse vluchtelingen geschonken. Want nogmaals: die generaals moeten niet zoveel praten. Ik heb altijd de neiging om hun praten als een soort excuus op te vatten. Zo van: u hebt in lange tijd niets van ons gehoord maar denk nu niet dat we ons best niet doen. Als de Russen komen dan... En in Rusland zeggen de generaals: u hebt in lange tijd niets van ons gehoord, maar denkt nu niet dat we ons best niet doen. Als de Amerikanen komen dan...

De taal van de oorlog is vreselijk, maar de taal van de koude oorlog doet een mens ook wel eens kille rillingen krijgen.

17
NOV.

Opwekkend was de week weer niet. Ik kan het ook niet helpen. Teveel problemen, maar te weinig leuke problemen. Hier is een leuk probleem. Een

hotelgast verzocht de hotel-eigenaar honderd gulden voor hem in de brandkast te bewaren. De hotelier deed dat gaarne. Toen de gast er een dag niet was, betaalde de hotelbezitter met die f 100.— z'n kleermaker. Die kleermaker betaalde met hetzelfde biljet de timmerman. En de timmerman was zo blij, dat de kleermaker betaald had, dat hij van louter vreugde met zijn vrouw ging eten in het hotel. Hij at voor dertig gulden. Betaalde met het bewuste biljet en kreeg zeventig gulden terug. Des avonds maakte de hotel-eigenaar de kas op. Hij legde de honderd gulden weer in de brandkast en toen de gast terugkeerde gaf hij die diens geld terug. De gast lachte en verscheurde het bankbiljet. „Het was vals” zei hij.

Wie heeft in dit geval gewonnen en wie heeft verloren?

Denk daarover maar eens na. Al is het geen politiek probleem!

William Frankoper

KRYPTOGRAM

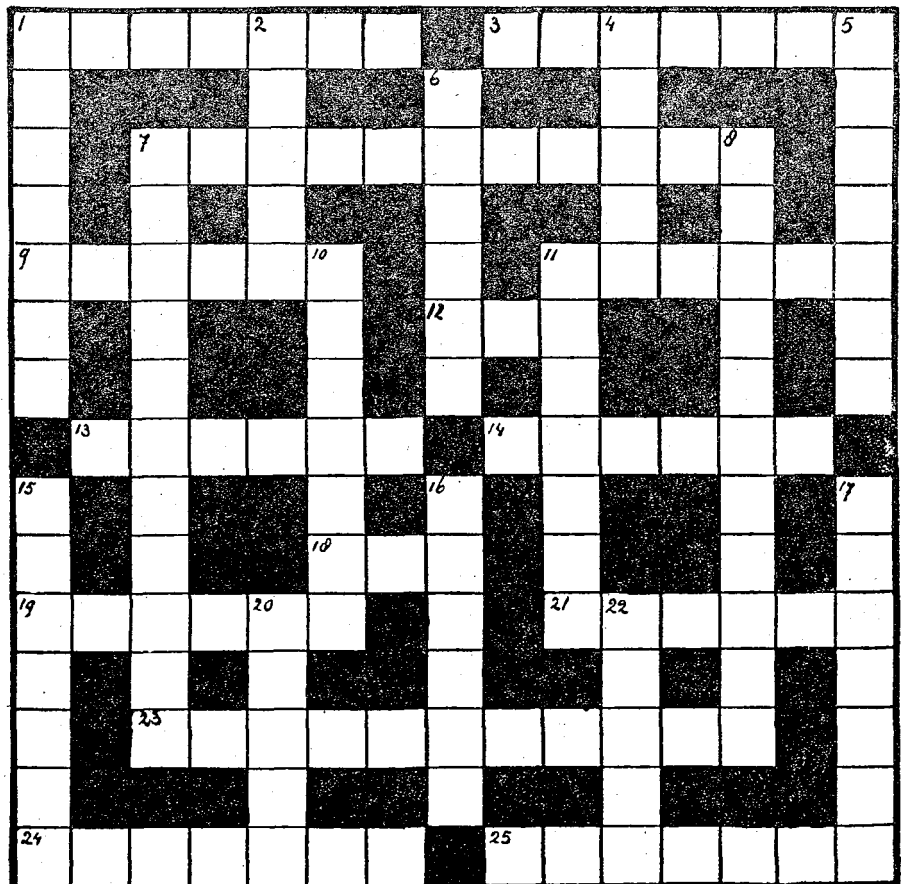
Horizontaal:

1. gelijkenis die met een zoon van Adam eindigt. 3. zijn halswervels zitten vast. 7. dat deden vroeger de gehuurde schreiers bij een begrafenis. 9. een ondergrondse werker en een Europeaan hebben oorlogsschade. 11. Indiaan uit de onderwereld. 12. van achteren wordt deze kroes groter. 13. in de SS in handigheid doortrapt geworden. 14. maar een enkele moeder stond voor een raadsel. 18. artikel dat de winkelier niet gaarne verkoopt. 19. met een vlieg zwamt u. 21. zitje in een raster? 23. brengt deze plant 's nachts nadeel? 24. deze wreker is wel eens mis. 25. de uitgever is vaak bedroefd.

Vertikaal:

1. hoeden waaraan moeder boven vader de voorkeur verleent: 2. echt Engels bed. 4. koud hoofddekseel van moeder aarde. 5. een aap en een poes vertoeven in Nw. Guinea. 6. Ans is met de abt afwezig. 7. lijden deze mensen aan bloedarmoede? 8. waard uit uw dromen.

10. steeds maar weer eindigt ieder in de N.O.P. 11. pinda wanneer zij door een aap wordt verorberd. 15. ga er bij liggen” schijnt dit dier te zeggen. 16. het is het meest geschikt, wanneer men z'n beurt voorbij liet gaan. 17. tenslotte maakt ontzag dik. 20. gezwel van het alfabet. 22. dier dat u in Dalen vindt.

PLAATWERK
STAAL EN ALUMINIUM
NIMA ZWINDRECHT
K 1850-5382

Uw adres voor:

DIRECTIEKETTEN
BARAKKEN
SCHOLEN
ZOMERHUISJES
enz enz.

Fa Gebr. Timmer
Houtbouw - Giessendam - Telefoon 62

Firma

C. Vermeer en Zoon's

Fabrieken voor gebogen hout

Tel. K 1894-1230 Ouderkerk a/d IJssel

Ronde en ovale tafelanden

Gebogen regels voor stoelen en fauteuils, armleggers, kappen, regels, stijlen enz.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

OFFICIEEL WEEKBLAD VAN DE ANTI-REVOLUTIONAIRE PARTIJ

Geen onberaden medelijden

ER IS de laatste dagen sterke aandringing uitgeoefend op het Nederlandse Kabinet om meer Hongaarse vluchtelingen toe te laten dan de 2000, die tot dusver onze grenzen mochten passeren. In brede lagen van ons volk heeft het teleurstelling gewekt, dat in het land, hetwelk de eeuwen door toevluchtsoord is geweest voor allen die aan vervolging bloot stonden, de regering de vluchtelingenstroom afdamde tot een limiet van 2000.

Waarom 2000? Waarom, als het Nederlandse volk zijn hart laat spreken en op onbekrompen wijze de beurzen opent, deze onbegrijpelijk schrielheid van de regering?

Het kabinet heeft gevolg gegeven aan deze aandringing. Minister Suurhoff deelde woensdagmiddag in de Tweede Kamer mee, dat boven de 2000 Hongaarse vluchtelingen die hier permanent asyl kunnen krijgen, nog 3000 lotgenoten zullen worden toegelaten, maar dan tijdelijk.

De nood in Oostenrijk is zo hoog gestegen, dat dit land geen raad meer weet met de dagelijks toenemende stroom van vluchtelingen. De Nederlandse regering heeft hier tenvolle besef voor.

Maar waarvoor laat men deze 3000 slechts tijdelijk toe? Er zijn toch duizenden Nederlanders die hun woningen voor deze mensen openstellen en voor hen willen zorgen? Het medelijden van ons volk is zeer groot. De oorlogstijd heeft aangetoond, dat ons volk dit medelijden niet tot een slappe sentimentaliteit devalueert, die niet bestand is tegen de moeilijkheden en

de bezwaren, die het langdurig onderdak verschaffen aan opgejaagde mensen meebrengt. Er is over het algemeen geen reden om aan te nemen, dat hier sprake is van onberaden medelijden.

Toch keuren wij het beleid van het kabinet ten aanzien van de toelating van Hongaarse vluchtelingen goed. Het betreft hier een noodsituatie, waarmee de gehele westelijke wereld wordt geconfronteerd. Het westen zal hier zijn schouders onder moeten zetten wanneer het om de leniging van deze nood gaat en dat zal snel moeten gebeuren.

Hierbij kan niet worden gewacht op wat de Verenigde Naties doen. Ons land was één van de eerste landen die besloten Hongaarse vluchtelingen toe te laten. Het bracht grote bedragen op voor voedsel, kleding en dekking. Wij gaven het voorbeeld aan menig groot land in het westen.

Maar een verantwoordelijke regering heeft tot taak bijdragen van haar land aan de leniging van de nood — juist omdat het hier een zaak betreft, die de westelijke landen gezamenlijk aan gaat — te bepalen binnen het kader van een snelle gemeenschappelijke inspanning. Hiervoor is temeer reden omdat in alle landen van het westen het gebeuren in Hongarije grote beroering heeft gewekt en tot allerlei spontane hulpacities heeft geleid. Het Nederlandse Kabinet mag er terecht van uitgaan, dat men in de andere landen niet te maken heeft met een strovuur, dat de slachtoffers van de rode dictatuur in de kou laat staan.

Minister Suurhoff kwam woensdagmiddag in de Tweede Kamer met een uiteenzetting voor de dag, waaruit enig verwijt sprak aan het adres van de grote landen. Zijn redenering was als volgt:

• Nederland heeft in het verleden tienduizenden Indische Nederlanders voor wie het leven in Indonesië, hun geboorteland, ondraaglijk werd, „ge-repatriëerd” en in de komende jaren zullen er nog tienduizenden Indische Nederlanders hun geboortegrond moeten verlaten en in Nederland moeten worden opgenomen (minister Klompé verklaarde onlangs in het parlement dat er 40.000 van deze mensen binnen twee jaar naar Nederland zullen overkomen).

• Vele duizenden Ambonezen vertoeven reeds jarenlang in ons land. Binnen afzienbare tijd is hun terugkeer naar Indonesië niet te verwachten.

• Voorts is er onze zeer snelle bevolkingsaanwas, waardoor de Nederlandse regering zich gedwongen ziet de emigratie te stimuleren.

• Tenslotte is er dan nog het nijpende woningvraagstuk.

Wanneer Nederland, dat zelf met zoveel moeilijkheden te kampen heeft thans aan 2000 Hongaarse vluchtelingen permanent asyl verleent, dan mogen andere landen zoals Engeland en Frankrijk, die deze moeilijkheden niet kennen en die veel groter zijn, toch zeker wel elk 10.000 Hongaarse vluchtelingen opnemen, aldus minister Suurhoff.

Wij kregen de indruk uit de rede van de heer Suurhoff dat de regering van oordeel is dat andere landen tekort schieten.

De minister van Sociale Zaken vermeldde dat Engeland en andere landen als excuus naar voren brengen, dat gebrek aan scheepsruimte hen niet in staat stelt meer Hongaarse vluchtelingen op te nemen.

Daarom heeft de Nederlandse regering besloten om enige Nederlandse emigrantenschepen voor dit transport ter beschikking te stellen. De 3000 Hongaren die Nederland bereid is tijdelijk op te nemen zullen zo snel mogelijk met deze schepen kunnen worden vervoerd.

Nederland wil dus als doorgangscentrum fungeren voor de Hongaarse vluchtelingen die de andere landen zegen voor hun rekening te zullen nemen. Het is verheugend dat de regering niet gewacht heeft met haar aanbod aan de Oostenrijkse regering totdat door de andere Europese landen „waterdichte” garanties zijn gegeven voor de opnemings van deze vluchtelingen.

Wij moeten thans afwachten wat van dit alles zal terechtkomen. Het vertrouwen in het Europese saamhorigheidsgevoel en in de Westelijke solidariteit zou wel diep geschokt worden wanneer de bondgenoten op het Europese en Amerikaanse continent thans toch nog verstek lieten gaan.

Het komt ons noodzakelijk voor dat van Nederlandse kant langs diplomatieke kanalen, waarover de regering beschikt en via de bondgenootschappelijke organen, waarvan ons land deel uitmaakt,

Dr. J. SCHOUTEN lid van Raad van State

Bij Koninklijk Besluit is met ingang van 1 december 1956 benoemd tot lid van de Raad van State dr. J. Schouten te Rotterdam, oud-lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

Dit bericht zal alom, doch zeker in de Antirevolutionaire kring, met grote dankbaarheid vernomen zijn. Wie kon zich dr. Schouten, die gedurende 38 jaren midden in het politieke leven van ons land heeft gestaan, indenken als een „rustend” burger?

Voorzitter van het Centraal Comité en lid van de Tweede Kamer: deze twee functies had hij jarenlang bekleed. Met grote liefde en toewijding en met inspanning van alle krachten. En toen plotseling — naar eigen verkiezing — trok hij zich terug.

De band met de partij, die hem toch niet wilde loslaten, bleef behouden, door zijn benoeming tot ere-voorzitter van het Centraal Comité.

En thans blijft — door zijn benoeming tot lid van de Raad van State — ook de band met het politieke leven behouden.

Zeker, niet meer in het publiek, maar op de achtergrond. Maar wie zal ontkennen dat dit „jongste” lid van het hoge college, nog vele goede diensten aan het vaderland kan bewijzen. Iemand, met zulk een rijke parlementaire ervaring vindt in de Raad van State zeker weer een nieuw arbeidsveld, waar hij zijn gaven en krachten kan ontplooiën.

Van de bloemisterij naar de Raad van State is een lange weg geweest. Rotterdam bracht hem het eerst in de actieve politiek, toen hij in 1916 gekozen werd tot lid van de gemeenteraad, waarin hij, met een korte onderbreking, tot 1931 zitting heeft gehad. Van 1918 tot 1935 had hij zitting in de Provinciale Staten van Zuid-Holland en van 1918 tot 1956 in de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

Thans is de nu 73-jarige benoemd tot lid van de Raad van State. Het is moeilijk te zeggen, dat dit de bekroning is op zijn veelomvattende arbeid. Zo zal hij het zelf ook niet zien. Dit nieuwe ambt ligt in het verlengde en ook zijn nieuwe functie zal hij ongetwijfeld met dezelfde liefde, getrouwheid en nauwgezetheid verrichten, als hij steeds zijn andere arbeid gedaan heeft.

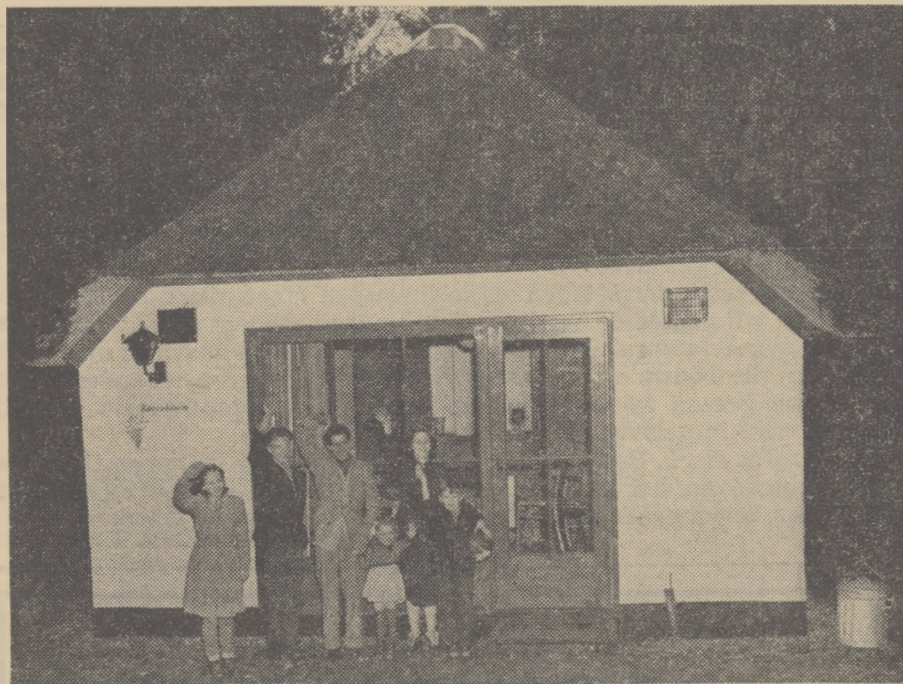
Wij danken God, dat Hij dr. Schouten dit jaar van ziekte heeft willen herstellen en bidden Hem, of Hij dr. Schouten ook in zijn nieuwe ambt nog vele jaren tot zegen van land en volk zal willen stellen.

duidelijk bekend wordt gemaakt wat Nederland van zijn bondgenoten verwacht en welke faciliteiten Nederland voor het transport van Hongaarse vluchtelingen bereid is te verstrekken.

Op korte termijn zullen wij haring of kuit moeten weten.

Mocht het resultaat van deze actie teleurstellend zijn, dan zal de regering dit zo spoedig mogelijk aan het parlement moeten mededelen. Zij zal dan moeten overwegen of het beleid ten aanzien van de Hongaarse vluchtelingen niet dient te worden herzien.

Het eventueel falen van anderen mag voor het Nederlandse volk geen excuus zijn om zich niet tot het uiterste in te zetten voor hen, die door de communistische tyrannie verdreven werden.

Bovenstaande foto toont een Hongaars gezin voor een vakantie-bungalow in de gemeente Eerbeek, waar zij gastvrij werden ontvangen. Aan het opvangen van deze mensen zijn grote problemen verbonden. Behalve op pag. 1 hebben wij hieraan aandacht gewijd op de pagina's 6 en 7.

Denk om de

VERSPREIDING

- * *Blijf op de hoogte en abonneer U op de documentatiedienst*
- * *Voor de landbouwconferentie op 13 december a.s. spreekt de heer A. W. Biewenga Wzn.*
- * *Nogmaals penningmeesters: wacht niet met betalen!*

DE DOCUMENTATIEDIENST draait nu een jaar. Wij zijn er mee begonnen in november 1955. Eerst in gestencilde vorm. Maar sedert 1 januari wordt de documentatiedienst gedrukt bij de fa. Van den Brink te Zutphen. Er bestond reeds jaren behoefte aan. Lang is gezocht naar de juiste opzet. Wij geloven dat nu inderdaad een goede oplossing is gevonden.

Onlangs is een enquête gehouden, waarbij aan de lezers werd gevraagd wat hun opinie over de documentatiedienst is. Men was over de gehele linie enthousiast op een uitzondering na. De antwoorden varieerden van „Voortreffelijk” en „prima” tot „voldoet aan een behoefte en zeer bevredigend”

Om de twee weken ontvangt men een boekje van 32 pagina's, maar pagina's van twee kolommen, waarin zijn opgenomen de belangrijkste artikelen uit de pers, over de actuele onderwerpen van de dag, zowel van geestverwante als van niet geestverwante bladen. Per jaar ontvangt men dus 25 afleveringen met 800 pagina's terwijl de prijs slechts f 12.— bedraagt. De documentatiedienst is inzonderheid bestemd voor het leidinggevend kader van de partij, en dan vooral voor hen, die zich niet de weelde kunnen veroorloven drie of vier dagbladen te lezen, terwijl zij toch op de hoogte willen zijn, wat anderen te beveren hebben. Het is niet zo eenvoudig alles te lezen wat geboden wordt. Maar de onderverdeling in 5 hoofdstukken maakt de oriëntatie gemakkelijk. Bovendien, is het buitengewoon gemakkelijk voor het naslaan. Men hoeft zelf niet meer bepaalde artikelen uit te knippen. Uit de enquête blijkt in ieder geval, dat we met deze documentatiedienst op de goede weg zijn. We hopen dat vele voorzitters van kiesverenigingen daarvan gebruik zullen maken.

HET ALGEMEEN ORGANISATIE-COMITE heeft vergaderd. De meeste Kamercentrales hadden hun afgevaardigden gezonden. Het is in Utrecht een goede vergadering geweest. Het is toch wel van belang dat allerlei organisatorische vragen eens rustig in kleine kring worden doorgesproken. Breedvoerig werd van gedachten gewisseld over de ledenwerving, over de verspreiding van Nederlandse Gedachten en over het organiseren van allerlei conferenties. Verschillende suggesties werden gedaan en de organisatie-commissie heeft enkele opdrachten mee naar huis gekregen, die nu verder moeten worden uitgewerkt.

Een ding is daarbij opgevallen. Men drong er van alle kanten op aan dat het Centraal Comité schetsen beschikbaar zou stellen over actuele onderwerpen. Men gevoelde het als een noodzakelijkheid dat de kiesvereni-

gingen zelf actief worden en in eigen kring politieke onderwerpen gaan bespreken. Steeds meer is de gewoonte ingedrongen dat men het met sprekers „van buiten” doet. En daar is geen bezwaar tegen. Maar dit zou toch eigenlijk uitzondering moeten blijven en niet regel moeten worden.

Het is een illusie te menen, dat de leden wel komen wanneer een beroemdheid als spreker optreedt. De ervaring leert dat dit voor een keer wel invloed heeft, maar op de duur raken de mensen ook daaraan gewend. Dr. Schouten heeft op het laatste partijconvent er zeer op aangedrongen dat ook in dit opzicht de zelfwerkzaamheid der kiesverenigingen zou worden bevorderd. En het algemeen organisatie-comité heeft daar duidelijk op gereageerd in positieve zin. De organisatie-commissie heeft beloofd in deze richting werkzaam te willen zijn.

OP donderdag 13 december a.s. wordt in Den Haag in de Dierentuin een conferentie gehouden met Anti-Revolutionaire landbouwers. De heer A. W. Biewenga, lid van de Tweede Kamer, zal in een inleidend woord een inventarisatie geven van de landbouwproblemen, die vandaag aan de orde zijn. De algemene gedachtenwisseling die daarop volgt is echter het belangrijkste. Het programma van het Centraal-Comité wordt, zo blijkt wel, successievelijk afgewerkt.

MOGEN we de penningmeesters, die reeds de nota over het jaar 1956 ontvingen er nog eens aan herinneren, dat zij het verschuldigde bedrag per giro overmaken. Ons gironummer is 89673 ten name van de Anti-Rev. Partij te Den Haag. Het voorkomt zoveel administratie. Daarom moeten de extra-kosten voor incasseren per kwitantie worden gemaakt? De penningmeesters, die het bedrag reeds overmaakten, zeggen wij hartelijk dank.

EN TENSLOTTE — de volgende week verschijnt weer het contactorgaan — en tegelijk het blad bestemd voor de verspreiding onder geestverwanten. De kosten daarvan zijn f 10.— per 1000 stuks. De bedoeling is dat iedere kiesvereniging 2 x zoveel exemplaren verspreidt als zij leden telt. Dit moet worden aangepakt en georganiseerd. De methode is het werkgebied der kiesverenigingen in districten en rayons verdelen. Wanneer dat iedere maand gebeurt bereiken we regelmatig 200.000 gezinnen. Dat is uitstekende regelmatige propaganda en goed gericht.

Landsbelang

DAT IS een term, die zich gemakkelijk laat hanteren. De politiek wordt gediskwalificeerd; de politieke partijen zijn weer eens te kort geschoten; zij hebben het landsbelang uit het oog verloren. De kabinetscrisis duurde te lang en de oorzaak is gemakkelijk te vinden: het landsbelang werd opgeofferd aan het partijbelang. Want het partijbelang is altijd tegen het landsbelang, en dat laatste moet beslissen.

WIJ WILLEN niet ontkennen, dat er méér dan eens aanleiding is gegeven tot zulke redeneringen. Wij willen nog minder ontkennen, dat een politieke figuur komt tot een houding of tot een daad, die de positie van zijn partij afbreuk kan doen, maar hij weet: het landsbelang stelt hogere eisen en wat het zwaarste is, moet het zwaarst wegen. Om maar geen voorbeelden uit de binnenlandse politiek te noemen: wij kunnen ons voorstellen dat een Eerste Minister in Engeland tot verstrekkende en weinig populaire maatregelen overgaat, die hij in 's lands belang noodzakelijk acht, terwijl hij wéét, dat zijn partij er veel minder populair door wordt. Er zijn gevallen, dat een staatsman zijn eigen partij schaadt, wat invloed en populariteit betreft, omdat hij zich in zijn geweten verplicht acht, maatregelen te nemen, die ondanks hun grote impopulariteit in het waarachtig belang zijn van het land.

MAAR TOCH moeten wij oppassen. Wij stuiten telkens op de aansporing, dat de politieke partijen nu eindelijk eens samen moeten denken aan het landsbelang. Laten wij ons indenken, dat zij het gáán doen, samen om één tafel. De K.V.P. krijgt het eerste het woord. Zij zegt: Er ligt nog altijd een schaduw over Nederland, de schaduw van Calvijn. Het is in het waarachtig landsbelang, dat het Nederlandse volk leeft als een christelijk volk, maar die „grondtoon van ons volkskarakter”, waar de A.R. over spreken, die Calvinistische grondtoon is een *onzuivere* toon. Wij willen die Hervormde signatuur van ons volk uitwissen. Dat is onze eerlijke en diepernstige bedoeling, *tot heil des volks*.

DE SOCIALIST komt aan het woord. Hij zegt: wij socialisten komen op voor de *gemeenschap*. Ons program is een volksprogram. Wij willen het *gehele* volk dienen. En wij achten het in het belang van het volk, dat de onzalige invloeden van de „confessionele partijen” verdwijnen. Het is schadelijk voor het volk, dat er „Christelijke” partijen zijn. Zij drijven in de richting van de „verzuiling”, zij delen het volk op. Maar wij zijn als P.v.d.A. de weerspiegeling van het gehele volk in al zijn sociale en geestelijke schakeringen, en wij drijven géén partijpolitiek, door te zeggen, dat onze politiek gevolgd moet worden, zal het landbelang werkelijk worden gediend.

De P.v.d.A. is nog lang niet kláár. Zij zegt: „de *gemeenschap*” moet véél in handen hebben. Het huizenbezit voor een groot deel aan de *gemeenschap*. De bodemschatten geëxploiteerd door de *gemeenschap*. Dat is landsbelang. Ons program formuleert juist in deze maatschappelijke sector het landsbelang.

DE LIBERAAL neemt het woord en pleit voor *zijn* program, het program van *zijn* partij. Daarin staat veel over *vrijheid*. Het individu moet méér kansen hebben en meer vrijheden. Dat is een landsbelang. Want Rückert heeft al gezegd:

Siert de bloem *zich zelf*,
Zij siert meteen de *gaard*.

ER IS GEEN SPRAKE VAN, dat wij van deze partijen zeggen: dat zijn maar *leuzen*, die zinsneden over het landsbelang. Zij menen het, als zij spreken over het behartigen van het landsbelang door hun partij, krachtens haar program.

En wij als Antirevolutionairen stellen er prijs op, dat wij voor God en ons geweten er van overtuigd zijn, dat onze oproep: Tegen de Revolutie het Evangelie, dat de door ons verdedigde Bijbelse opvatting over „gezag en vrijheid” tot zegen voor het volk gedijen zal. Het „Een zucht beheerst mijn leven” van Kuyper was een lied, waarin gesproken werd over het waarachtige heil van het volk, dat weer leert buigen voor Gods Woord.

EN POLITIEKE PARTIJ, die niet als haar hoge taak ziet, het *gehele* volk te dienen, is geen volwaardige politieke partij. Het is een belangengemeenschap, een Kongs, die voor de eigen groep voordelen uit het vuur wil slepen, die op materialistische wijze het groepsbelang bevordert, en het gehele volk uit het oog verliest.

ELKE PARTIJ heeft zorgvuldig te waken tegen invloeden, die haar willen brengen in het nauwe en doodlopende straatje van het groepsbelang en het politieke voordeel. Deze invloeden moeten met kracht worden geweerd.

Maar werkelijk *sterk* tegen zulke invloeden staat alleen de *beginsel*-partij. Dat wil zeggen de partij, die het bindend element niet vindt in een aantal concrete afspraken over praktische punten en daarmee uit, maar een partij die bouwt op een *sterk fundament*, dat niet verandert. Dat kan alleen gezegd worden van een partij, die het profetische Woord, *dat zeer vast is*, gelovig aanvaardt. Dat Woord is *sterk*. Het heft elk verband op boven de kleine en tijdelijke overwegingen en het noopt tot *zelfverloochening* en tot *dienst*, tot *strijden* en *bouwen*, het volk ten baat.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), R. Gosker, Jac. S. Hoek, Prof. Dr. J. J. de Jong, S. Jonker, A. R. de Kwaadsteniet, J. D. Troostheide.

Secretaris: G. J. H. Griffioen.

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage. Telef. K 1700-115935. Giro 89673. VOOR ADVERTENTIES: Kon. Wilhelminalaan 34, Leidschendam, Tel. K 1761-1646.

ABONNEMENTSPRIJS f 6.20 per jaar, f 1.55 per kwartaal, giro 89673.

STUDENTENABONNEMENT f 4.— per jaar LOSSE VERKOOP f 0.20.

Wegens benoeming naar elders van de huidige functionaris worden opgeroepen gegadigden naar de betrekking van

DIRECTEUR

der Doctor Abraham Kuyperstichting.

Sollicitaties vóór 10 december 1956 aan de secretaris van de Raad van Beheer, Dr. Kuyperstraat 5, 's-Gravenhage. Bezoek uitsluitend na oproep.

Waarom wordt gij een Christen genaamd?

HET antwoord op bovenstaande vraag kunt u lezen in zondag 12 van de Heidelberger Catechismus en het is nog altijd zeer verhelderend ook voor het politieke leven.

We worden in dit antwoord immers getroffen door de sterke massiviteit, waarmee het gehele leven van de christen in verband wordt gebracht met Christus.

Er is geen sprake van een verdeling van het leven in terreinen of sferen of niveaus. Er is geen plaats voor de vraag of we bijvoorbeeld in de kerk dichter bij Christus zouden zijn en in de politiek verder van Christus af.

Bij velen leeft het gevoelen, dat, naarmate men zich verwijderd uit de kerk en men het leven der wereld ingaat, een weg die toch door allen dagelijks gegaan wordt, die niet hun werk hebben in de directe kerkelijke arbeid, men zich ook verwijderd van Christus. Er is dan een gaan van de genade naar de wet, van de bijzondere naar de algemene genade, van het centrum naar de periferie.

Dit heeft dan natuurlijk ten gevolge, dat de mens juist als het er op aankomt, als hij handelen moet met inzet van zijn gehele persoon, onzeker wordt en zijn grootste kracht mist. Immers, wanneer heeft bijvoorbeeld een christen-soldaat zijn geloof het meest nodig? Ik zou menen vlak voor een aanval. Of een christenzakenman? Toch juist als hij een belangrijke transactie gaat afsluiten. Of een christenrechter? Als hij vonnis gaat vellen. Juist midden in de storm van het leven, wanneer een beroep wordt gedaan op alle inzicht, bekwaamheid, wijsheid en moed, juist dan zal de christen christen moeten zijn.

Dat is dan ook de zin van zijn christen-zijn. Christen-zijn is immers gezalft zijn en gezalft worden is een existentiële zaak, raakt de gehele persoon en het totale leven. Dat kunnen we het best zien aan Hem, wiens zalving wij deelachtig zijn naar zondag 12. Het zij met de grootste eerbied gevraagd, maar de vraag worde om de verhelderende kracht er van ook niet achterwege gelaten.

Was Christus ooit of ergens een weinig minder Christus dan elders? Hij was profeet en priester en koning en Hij was het totaal en overal. Hij trok niet bij bepaalde gelegenheden het ambtsgewaad aan om daarbuiten particulier te zijn. Hij was de Christus. En aan Zijn zalving heeft de christen deel.

Daarom kan ook de christen niet anders dan altijd en overal christen zijn, massief. Of blijft er nog een restje over na het belijden van Zijn Naam, het zichzelf tot een levend dankoffer Hem offeren, en het strijden met een goede en vrije consciëntie tegen de zonde en de duivel? Dit zijn toch geen dingen, waarmee men klaar komt in een kerkdienst? Daar kunnen ze wel gevoed worden en versterkt, maar tot actie komt het buiten. Christen-zijn is een totalitaire aangelegenheid, maar als er van accenten sprake zou kunnen zijn, dan valt het accent op het leven in de wereld. R.

FLITSEN UIT HET PARLEMENT

ZONDER overdrijving kan men stellen dat de tweede ambtsperiode van minister Zijlstra moeilijker zal worden dan de eerste. Niet, omdat de liberale fractie bij monde van de heer Van Leeuwen, te keer gaat tegen de prijsstabilisatiepolitiek van de regering, maar omdat het niet uitgesloten is, dat de jongste internationale gebeurtenissen onaangename economische gevolgen voor ons land kunnen meebrengen. Een klein voorproefje hebben wij reeds gezien in de regeringsmaatregel om het olieverbod te beperken. Vermoedelijk komen wij spoedig voor het probleem van de steeds stijgende grondstoffenprijs te zitten. En het zal iedereen duidelijk zijn, wat dit voor ons land betekent. Wij moeten het nu eenmaal hebben van invoer en export.

De treffende cijfers, die minister Zijlstra, verleden week in de Tweede Kamer heeft gegeven over de gevolgen van een verslechtering van onze ruilvoet voor de arbeidsproductiviteit, hebben ons de ernst van de situatie bijgebracht.

Als de grondstoffenprijzen gaan stijgen, zullen de produkten wel duurder moeten worden. Bij het handhaven van de lonen zal dat reeds een bestedingsbeperking betekenen. De noodzaak van die bestedingsbeperking is in het rapport van de Sociaal Economische Raad ter dege aangetoond: de tekorten op de betalingsbalans maakten een vermindering van de bestedingen nu eenmaal onvermijdelijk. Het zal de vraag zijn of het S.E.R.-advies nog wel actueel genoeg is. De heer Hazenbosch heeft reeds bij de behandeling van de begroting van sociale zaken de vraag gesteld of dit rapport eigenlijk niet verouderd is. De bewindsman heeft geantwoord, dat de internationale gebeurtenissen een ernstig accent geven aan de bestaande economisch moeilijkheden. Juist de verslechtering van de ruilvoet, kan de noodzaak van een bestedingsbeperking nog scherper accentueren.

Het kabinet zit voor dat probleem. Het zal de situatie nauwlettend moeten volgen en maatregelen treffen, zodra dit noodzakelijk is. Dat die maatregelen lang niet altijd van prettige aard zullen zijn, is slechts een toekomstigheid, nu het gaat om het behoud van de financieel-economische veerkracht van onze staathuishouding, om de welvaart van ons volk.

Wij kunnen ons gelukkig prijzen dat de vertegenwoordigers van werkgevers en werknemers in het toporgaan van het bedrijfsleven, de Sociaal Economische Raad, tot de conclusie zijn gekomen, dat de prijsstabilisatiepolitiek dient te worden voortgezet. De heer Van Leeuwen heeft daarover in de Tweede Kamer een heel ander geluid laten horen. Zijn stelling komt er op neer, dat het prijsbeleid een paskwil is geworden, nu de lonen dit jaar zijn verhoogd. De prijzen zijn niet meer te houden, zo kan men de redenering van de liberale afgevaardigde samenvatten. Hij zou overigens eerst maar eens advies moeten vragen bij zijn partijgenoot Twijnstra, die de waarde

Houdt de prijzen vast

★ De heer Hazenbosch: „Geen andere conclusie dan warme instemming met het prijsstabilisatiebeleid”

★ Minister Zijlstra: „Prijsstijgingen tot de kleinst mogelijke proporties beperken”

van dit beleid wel degelijk onderkent. Over dit prijsstabilisatiebeleid, heeft de heer Hazenbosch in zijn voortreffelijke redevoering over de begroting, waardevolle dingen gezegd.

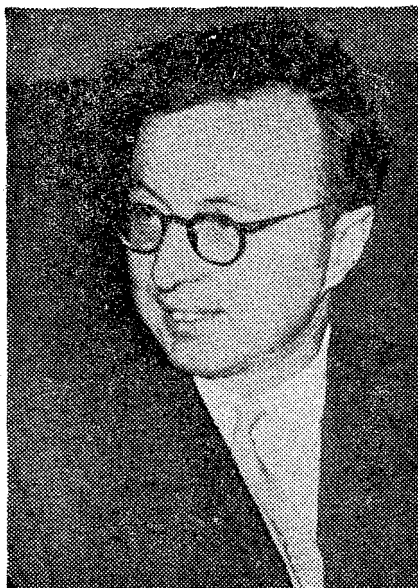
Op felle, maar verantwoorde wijze, heeft hij het betoog van de heer Van Leeuwen aangepakt. De heer Hazenbosch zeide, dat de liberale afgevaardigde heeft vergeten, dat als de prijzen omhoog gaan, de lonen ook zullen stijgen.

heer Nederhorst daarover heeft uitgesproken.”

De heer Hazenbosch en minister Zijlstra waren het er roerend over eens, dat prijsstabilisatiepolitiek niet betekent, dat de lonen niet verhoogd mogen worden. Minister Zijlstra heeft uiteengezet, dat het gemakkelijker zou zijn als hij geen prijsstabilisatiebeleid voerde en voortdurend in de Kamer aantoonde, dat „deze of gene prijsstijging uit die en die oorzaak te verklaren waren.” „Vanaf de afkondiging van het prijsstabilisatiebeleid in 1955 heb ik het veel moeilijker gehad dan daarvoor. Het zal nog moeilijker worden, maar dat is niet erg. Ik zeg dit alleen om duidelijk te maken hoezeer ik mij erover verheug, dat de Kamer in het algemeen dit prijsstabilisatiebeleid steunt.” De minister onderscheef de stelling van de heer Hazenbosch dat het prijsbeleid nu actueler is dan ooit. Juist als door de internationale gebeurtenissen onafwendbare prijsstijgingen ons deel worden is een rechtvaardig prijsbeleid meer dan ooit dringend geboden. Minister Zijlstra vervolgde:

„Het is nooit de bedoeling geweest individuele prijzen te verstarren. Het is altijd de bedoeling geweest een zodanige ontwikkeling van het prijsniveau te voorkomen, dat daaruit specifieke loonclaims ontstaan. Als in de nabije toekomst een prijsbeweging naar boven onafwendbaar zou zijn, dan komt op het prijsbeleid bovendien de zware taak te rusten om te voorkomen, dat dit uit de hand loopt, en om te bevorderen, dat zodanige prijsstijgingen tot de kleinst mogelijke proporties worden beperkt.”

De meerderheid van de Tweede Kamer en de Sociaal Economische Raad zijn dus voor een onverzakte handhaving van het prijsbeleid. Het is nu maar te hopen dat de liberale Tweede Kamerfractie tot het inzicht komt dat de heer Twijnstra dit beleid niet zou ondersteunen, als hij daarvan het nationale belang niet inzag. Ook al zijn dan misschien prijsverhogingen te verwachten, de zorg dat de prijzen niet meer stijgen dan beslist noodzakelijk, is een moeilijke zaak. Zo moeilijk dat een nationale politiek op dit punt gevoerd moet worden. Redevoeringen als die van de heer Van Leeuwen dragen er toe bij, het vertrouwen van de werkgevers in dat regeringsbeleid te ondermijnen. En daardoor wordt geen nationaal belang gediend. Wij hopen dat de v.v.d.fractie zich als één man achter de heer Twijnstra schaart. En als dat niet gebeurt dan vertrouwen wij dat de liberale werkgevers nog een zo'n duidelijk inzicht hebben in de situatie, dat zij zich houden aan het SER akkoord. Wat voor ons hele volk geldt, geldt ook voor de werkgevers: het los laten van de prijsstabilisatiepolitiek vermindert onze nationale welvaart. Een welvaart die nu extra bedreigd wordt door de internationale politieke ontwikkeling. Minister Zijlstra zal waarschijnlijk een moeilijke tweede ambtsperiode zijn ingegaan, wij kunnen verheugd zijn, dat juist deze briljante econoom weer zetelt aan het Haagse Beuzidenhout.

MINISTER ZIJLSTRA

„Wanneer dit proces in gang zou gaan, betekende dit, dat onze toch reeds vernauwde concurrentiemarge ernstig zou worden aangetast; dat door de ernstige aantasting van die vernauwde concurrentiemarge onze exportpositie zou worden ondermijnd en dus de economische structuur van de volkshuishouding zou worden verzwakt. Ons volk zou dan het slachtoffer worden van een inflatoire ontwikkeling, die er ongetwijfeld toe zou leiden, dat ons land het toneel zou worden van een grote sociale onrust, die tot grote schade voor de productie en voor de arbeidsproductiviteit zou zijn,” aldus de heer Hazenbosch.

„Geeft men zich daarvan voldoende rekenschap, dan kan men tot geen andere conclusie komen dan tot een warme instemming met het prijsstabilisatiebeleid. Het is dan ook de niet geringe verdienste van deze Minister geweest, dat hij dit op tijd heeft ingezien en dat hij zich daarvoor met zijn gehele persoon heeft ingezet. De Minister heeft daarvoor een gelukkige methode gevonden, die ik zou willen karakteriseren als: minimum aan dwang en maximum aan overtuigingskracht. Dit heeft ertoe geleid, dat de ondernemersorganisaties hiertoe haar medewerking hebben willen geven, en ik sluit mij gaarne aan bij de woorden van waardering, die de

Rondom de Gemeenschappelijke markt en de vrijhandelszone

DE economische gevolgen van de internationale situatie en de handhaving van het prijsstabilisatiebeleid waren ongewijfeld de twee hoofdpunten in het debat over de begroting van economische zaken. Het derde belangrijke punt was naar onze smaak: de verdere eenwording van Europa. Daarover zijn én van de zijde der Kamer én van achter de regeringstafel beharigenswaardige opmerkingen gemaakt. Euratom en gemeenschappelijke markt zijn langzamerhand vertrouwde klanken geworden. Maar meer dan ook niet, want tot voor kort zaten de besprekingen over deze twee zaken, in Brussel en Parijs, muurvast. Het zal velen zijn ontgaan dat enige weken terug, midden in de opwindende over het schandalig optreden der Sovjets in Hongarije, de heren

Adenauer en Mollet in Parijs tot overeenstemming zijn gekomen.

De regeringsexperts van de zes West-Europese landen, kunnen dus weer verder vergaderen. De Franse bezwaren tegen de gemeenschappelijke markt en de Duitse bezwaren tegen Euratom, zijn waarschijnlijk voor een belangrijk deel overwonnen, maar dat wil zeker nog niet zeggen, dat de andere regeringen zich nu maar zonder meer bij het Frans-Duits akkoord moeten neerleggen. Minister Zijlstra heeft er dan ook zeer terecht op gewezen, dat dit akkoord nog discutabel is.

Ook in ons land ondervindt de instelling van de gemeenschappelijke markt grote bezwaren. Men vreest, dat daardoor onze exportpositie wordt bemoeilijkt. Weliswaar krijgen we op de duur een vrij goederen- en kapitaal verkeer in de zes K.S.G. landen, maar daar staat tegenover dat er een gemeenschappelijk buitentarief zal komen, dat ongetwijfeld hoger is dan het tarief dat wij nu kennen. En aangezien Nederland een land is, dat zich op de wereldmarkt moet bewegen zit daarin een groot bezwaar.

• Vervolg op pag. 10

AFSCHEID VAN MR. K. GROEN

Onlangs hebben wij in een uitgebreide reportage verteld van de omvangrijke wetenschappelijke en documentaire arbeid, door de Kuypertstichting voor de A.R. partij en voor breder kring verricht. Er was toen ook gelegenheid, onze schijnwerper te richten op de directeur, mr. K. Groen.

Maar wij hadden toen niet gedacht, dat het al zo gauw een afscheid zou worden. Mr. Groen gaat de dr. Kuypertstichting verlaten. Hij is al bezig zich in te werken in zijn nieuwe taak, die van directeur-afdelingschef bij het departement van Binnenlandse Zaken, Mr. Groen krijgt daar de P.B.O. onder zijn hoede. Heel hartelijk willen wij hem gelukwensen met zijn benoeming tot deze belangrijke en verantwoordelijke taak, waar het aankomt op principieel inzicht, en niet minder op organisatorisch talent.

De ontwikkeling van de P.B.O. is zo belangrijk en tegelijk zo afhankelijk van allerlei subtiele beleidskwesties, dat het geen wonder is, dat de Minister omziet naar speciale krachten.

Maar het betekent, dat mr. Groen de Kuypertstichting gaat verlaten.

En daar laat hij een plaats achter, die zéér moeilijk kan worden vervuld. Hij heeft velen onzer gediend met zeer waardevolle adviezen, die voor een deel in A.R. Staatskunde zijn gepubliceerd. Hij heeft het werk van zijn voorgangers, prof. Dooyeweerd en mr. Noteboom op uitstekende wijze voortgezet en het Kuypertshuis is een vraagbaak geworden voor velen, een vraagbaak, die groot vertrouwen heeft. En daarom zien wij de heer Groen node vertrekken. Doch bij het afscheid klinkt geen woord van verwijt; wel een betuiging van grote dank.

LEEWARDEN

ELEKTRA: Lichtinstallaties, Kracht, Reparatie van alle elektr. apparaten.
GAS: Verwarming, Komforen, Geisers
WATER: Wastafels, Boilers, Douchezellen
DAKBEDEKKING: Lei, Zink, Koper, Asfalt
 Loodgieters- en Elektrotechnisch Bedrijf
FA. J. POPMA & ZN. v/h W. Bultsma
 Voorstreek 38, Tel. 3487; Weerd 1, Tel. 4926, LEEWARDEN

HOTEL „DE KROON“

SOPHIALAAN — LEEWARDEN
 Tel. 4467—4468

★

Uw adres voor recepties en partijen

KAPPER

DAMES Permanent Indola vanaf f 7.50 Tiède permanent
HEREN Wij knippen ook op zaterdag

H. ALGRA

Ooster Grachtswal, LEEWARDEN — Telefoon 6897
 (1ste winkelhuys vanaf Emmakade)

Blouses

Rokken

Pullover

Tricot-kostuums

TRINOVA

St. Jacobstraat 83 Tel. 8739 Leeuwarden

VERHUIZINGEN

FA. A. DE JONG

Telefoon 6212 Telefoon 7456
 Achter de Hoven 200 Sumatrastraat 13
 Leeuwarden

„EXPRES“

Reinigen - Triploneren - Verven

Uw kleding gereinigd volgens de nieuwste methode
 Vlugg en goedkoop

Sint Jacobsstraat 7 — Tel. 4357
 Groninger Straatweg 114 — Tef. 5321 — Leeuwarden

J. SPAAN

TIMMERBEDRIJF NIEUWBOUW
 EN ONDERHOUDSWERK

Spanjaardslaan 11 - Tel. 8515 - LEEWARDEN

Nederlandsche Middenstandsbank N.V.

Kantoor LEEWARDEN

Bedrijfskredieten

Deposito's

Rekening-Courant

Safeloketten

Beleggingen

Spaargelden

WILLEMSKADE 2 — TEL. 4646 — LEEWARDEN

Modern schilderwerk

verzorgt

Schildersbedrijf H. Visser

De Ruyterweg 22—24, Telefoon 5866, Leeuwarden

HUIZUMER

FRUIT- EN GROENTENHAL

(M. W. CAMPING)

NIEUWESTAD 80 . LEEWARDEN . TEL. 6921

Lid Fruitexpres „VITA“ Diepvriesgroenten

Stoomwasserij DE RUITER

Tulpenburg 30 — LEEWARDEN — Tel. 5707

Behandeling van HUISHOUDWAS
 WERKKLEDING
 OVERHEMDEN
 BOORDEN enz.

BROEKEMA'S

KOFFIE en THEE

vraag die!

N.V. BROEKEMA-NAGEL, GRONINGEN - ASSEN

Het nieuwe
 concept
 beginsel- en
 algemeen
 staatkundig
 program

(2)

handhaven dit, in weervil van het protest, dat hiertegen op gaat van de zijde van vrijzinnigheid en doorbraak en Rooms-Katholicisme.

Op de grondslag van het christelijk-nationale en christelijk-historische van ons volksleven zijn wij in Nederland antirevolutionair. In onderscheid van de préambule spreken wij ons in dit eerste artikel uit over het eigene, het specifiek Nederlands karakter niet alleen van onze partij, maar ook van het Nederlandse staatsleven en van onze staatsinrichting tot vandaag aan de dag in Nederland.

Nationaal

WAAROM nog na de preambule dit artikel? In de preambule is toch reeds belijdenis gedaan van onze christelijke religie? Ik zou daar wel enkele argumenten voor willen noemen.

1. Het is noodzakelijk in onze tijd te wijzen op het christelijk-nationale, het Nederlandse, het christelijk-historische van onze A.R. partij.
2. Het is ook van groot gewicht het streven en de strijd van onze partij in onze tijd tegen deze achtergrond aan te wijzen. Niet alleen tegen de achtergrond: wij doen belijdenis van de christelijke religie, maar ook tegen de achtergrond: wij zijn er ons van bewust, dat wij niet minder vertegenwoordigen dan christelijk-nationaal Nederland.

Dit houdt o.m. in, dat de secularisatie in Nederland op het politieke erf o.i. niet minder dan een verzetten van het eigen karakter van dat Nederlandse staatsleven is. Daar zit dus een aanklacht onzerzijds in tegen alle secularisatie. Wij zeggen in dit eerste artikel niet minder dan dat wij de secularisatie in de grond der zaak onnederlands achten. Maar dat geldt niet alleen van de secularisatie, dat geldt evenzeer de romanisering. Een ontwikkeling van ons volksleven en van ons staatsleven in romaniserende richting is niet minder dan een verzetten van het eigen karakter van het Nederlandse staats- en volksleven. En om deze reden reeds acht ik het van hoge waarde, dat wij art. 1 bezitten, ook voor de rechtmatigheid van onze A.R. strijd. Die A.R. strijd is geen aan Nederland vreemde strijd, het is geen strijd, die wij aan Nederland opdringen, maar is in Nederland een krachtens de historie der laatste eeuwen primair geldige strijd. Want de Nederlandse natie is in haar oorsprong en in haar bestand aan de Hervorming georiënteerd en nader aan de Calvinistische Reformatie, of als u dat liever wilt aan de Gereformeerde reformatie. Maar dan de gereformeerde reformatie, zoals die onder Willem van Oranje, in onderscheiding van het streven van Datheen, tot stand is gekomen. Dit is voorop het eigen karakter der Nederlandse natie en dit is te danken aan de strijd voor de religievrijheid en hiermede komt het eigenaardige: primair van de gereformeerde religie. Met art. 1 achten wij ons dan ook niet maar een partij in Nederland, één van de rechtens geldende partijen in het Nederlandse leven, maar achten wij ons wel degelijk die partij, die 't minst partij is en het meest nationaal in de historische zin van het woord.

Een beheersende zuil

DEZE pretentie, die op de historie gegrond is, laten wij niet vallen, zeker niet ten gunste van een kleurloze driezuilen-theorie. Dit artikel betekent immers het volgende: Onze richting vertegenwoordigt, voorzoveel ons land aangaat, de grondtoon van ons volkskarakter. Als wij daar niets aan af doen en m.i. mogen wij daar niets aan af doen, dan pretenderen wij hiermee, dat wij iets belangrijks voor hebben boven de andere staatkundige partijen in Nederland. Boven de linkse partijformaties, boven de R.K. partijformaties en boven de S.G.P. en die christelijke partijformaties, die het ook te kwaad hebben met de politiek van Willem van Oranje. Wij zeggen hiermee, dat onze christelijke partij christelijk-nationaal is, zoals geen enkele andere partij.

3. Christelijk en nationaal bepalen elkaar wederzijds als geestesmerk der Nederlandse natie; en onze partij staat het dichtst bij deze Nederlandse natie en heeft als geestesrichting de oudste brieven. Wij zeggen hiermee, dat dit christelijke het oriënteringspunt is en dient te blijven bij de poging om het eigen karakter der Nederlandse natie vast te stellen. Zo zeer, dat het Nederlands Humanisme, het Nederlands rooms-katholicisme en de Nederlandse S.G.P. — om alleen bij deze voorbeelden te blijven — ook aan dit christelijk-nationalisme georiënteerd zijn. Dat is: aan de Reformatie en aan Willem van Oranje.

Een gevolg hiervan is o.a., dat de Nederlandse rooms-katholiek zich belangrijk onderscheidt in staatkundige ideaalvorming van de Spaanse rooms-katholiek en dat dit onderscheid in zijn wezen te danken is aan het christelijk-nationale karakter van Nederland.

Een ander gevolg: Dat de Nederlandse democratie zich b.v. van de huidige Franse democratie nog belangrijk onderscheidt en dat dit te danken is aan de

Om de grondtoon

strijd voor de volksvrijheden en voor de rechten des volks van christelijk-nationaal Nederland lang vóór er een Franse democratie bestond. Wat wij hier van ons als A.R. richting of Partij pretenderen, kan geen rooms-katholiek van zich zelf verklaren. Wij kunnen verklaren: Wij vertegenwoordigen de grondtoon van ons volkskarakter. Ik geloof, dat het van belang is, dat wij dit met nadruk uitspreken in deze tijd.

De drie-zuilen-theorie is een miskenning van art. 1 van ons A.R. Beginselprogram. Want in art. 1 staat niet: Er zijn drie zuilen, maar staat: er is één beheersende zuil en dat is de christelijk-nationale grondzuil. Deze heeft — om een ander beeld te gebruiken — het eerstgeboorterecht. Deze is karakteristiek en draagt het gebouw van het Nederlands staatkundig leven tot aan vandaag de dag. En wanneer wij te kwaader ure zouden overschakelen naar die theorie van de drie zuilen, dan zouden we juist verloochend hebben, waar wij als A.R. Partij voor mogen staan, dank zij de leiding Gods in ons volksleven en in ons staatkundig leven.

Dit heeft natuurlijk zijn uitwerking op de strijd die wij als partij wensen en dienen te strijden in het Nederlandse staatkundige publieke leven. Dat laat dan ook het vervolg van art. I wel horen.

Concurrentie

Wij wensen de strijd te voeren voor het behoud en de versterking van het beslag van Gods woord op het openbare leven, zo staat in art. I.

Wij maken de lezer hier attent op een wijziging van wat in het eerste artikel van het tot nu toe vigerende Program van Beginselen staat. Daar werd uitgesproken: „Onze partij wenst mitsdien onder ons volk dit karakter te ontwikkelen“. Dat „ontwikkeling“ hebben wij hier vervangen door: „de strijd voeren voor het behoud en de versterking van het beslag van Gods woord“. Waarom? Wij waren van oordeel, dat er momenteel moeilijk meer sprake kan zijn van een ontwikkeling, die rustig en geleidelijk verloopt, maar dat we veeleer voor een harde strijd staan.

Voorlopig zal Rome het nog niet wagen te zeggen, dat zij de grondtoon vertegenwoordigt. Het Humanisme zal het eerder wagen, maar toch nog niet rechtens naar voren durven brengen. Maar toch: Als we nog meer in de richting gaan van de drie-zuilen-theorie, dan zijn we de nationale basis kwijt om het Nederlandse volksleven in een bepaalde richting te willen stuwten. Wij wensen daarentegen nog de geestesstructuur te bepalen en dan zullen we in concurrentie moeten treden en met Rome en met het Humanisme. We mogen hierbij het feit niet onderschatten, dat en Rome en het Humanisme voor zich het recht opeisen om die geestesstructuur innerlijk vanuit hun principes

door

Prof. Dr. S. U. Zuidema

fundamenteel te bepalen, zo dat het zelfs een vraag is of wij hier nog aan bod komen. Gewezen zij op de nieuwe zondagswetgeving, waarin het Calvinisme eigenlijk niet meer aan zijn trekken komt. Daarom: Het is een harde strijd en we doen beter het woord ontwikkeling te laten vallen en te vervangen door: „strijd te voeren voor het behoud en voor versterking“.

Het Humanisme kan zich voor zijn poging om aan Nederland de signatuur van het Humanisme in te prenten, beroepen op een enkele verworvenheid uit de eerste helft van de 19e eeuw. Zo b.v. op het Instituut van de Openbare School. Vandaag aan de dag geldt weer „het onverdeeld“ naar....., ja waarom nu niet naar de christelijke school en waarom niet naar de R.K. school? Het laatste zal geen Rooms-Katholiek in Nederland nog proberen te zeggen. „Onverdeeld naar de openbare school“: deze combinatie spreekt toe. Als men zegt, onverdeeld naar een bepaalde school en moet invullen, welke, dan kunt u niet zeggen naar de R.K. school. Dat spreekt het Nederlandse volk niet toe. Naar de Christelijke school? Ook dat klopt niet helemaal op de standen van zaken. En wel tengevolge van de verworvenheid van de eerste helft der 19e eeuw, die nog haar invloed doet gelden in de Nederlandse volksleven. „Onverdeeld naar de openbare school“, dat past bij de openbare school, dat is een voorsprong, die de Humanisten tot vandaag aan de dag in Nederland hebben. En hierdoor heeft ook het christelijk-nationaal karakter van het Nederlandse volk in het begin van de 19e eeuw een gevoelige deuk gekregen.

Een ander bewijs voor mijn stelling, dat wij te strijden zullen hebben voor het behoud van het eigen christelijk-nationale karakter van ons Nederlandse volksleven is de R.K. machtspositie vandaag aan de dag in Nederland. Deze machtspositie is sterker dan zij ooit in het Nederlandse staatsleven is geweest. De R.K. Volkspartij is een der beide grote partijen in Nederland en zij vormt een hechte eenheid. De R.K. machtsconcentratie is tenslotte een bisschoppelijke machtsconcentratie. Weer een verworvenheid uit de tweede helft der 19e eeuw. Een bisschoppelijke machtsconcentratie, waardoor een bisschoppelijk mandement toch een kracht heeft, waartegen de P.v.d.A., waartegen zelfs de titel „vader“ bij de minister-president Drees niet op kunnen. Ik kan de spotprent begrijpen in Vrij Nederland, waarbij u het contra-mandement van de P.v.d.A. als volgt zag toegelicht: Enkele kopstukken van de P.v.d.A., Drees in het midden, elk met een bisschopschoed op. Inderdaad, dat ontbreekt hier nu juist. Dat is het tekort in

van ons volkskarakter

machtspositie bij de P.v.d.A. En dat signaleert de machtspositie van de P.K. partij.

En daarom zullen we de strijd hebben te voeren voor het behoud en de versterking van het beslag van Gods woord op het openbare leven, want anders gaat dat verdwijnen. Dat gaat dan verdwijnen, langs de weg, waarop dit christelijk-nationale van Nederland al meer en meer vervaagt in een nationale drie-voudige tolerantie, dat is in 'n „drie-zuilen-nationaal”.

Ik vrees, dat wanneer het „drie-zuilen-nationale” eenmaal bereikt is, dit al spoedig door zal zwikken naar het „twee-zuilen-nationale”, en het specifiek christelijk-nationale karakter verdwijnt. Daar zijn wel tegeninstanties tegen aan te voeren. Men kan nog ontdekken, dat dit christelijk-nationale besef en deze christelijk-nationale signatuur van het Nederlandse staatsleven zo nu en dan met kracht naar voren komt. Ik denk b.v. aan de kwestie van de humanistische geestelijke verzorging in onze Nederlandse weermacht. Door minister Staf werd het christelijk-nationale karakter van de Nederlandse staat gehandhaafd tegenover het indifferente „drie-zuilen-nationaal”.

Labiël evenwicht

MAAR dit christelijk-nationale karakter van het Nederlandse staatsleven en openbare leven verkeert momenteel dan toch maar in een zeer labiël evenwicht. Voor een gering deel is dit karakter afhankelijk van de invloed, die onzerzijds wordt uitgeoefend in het midden van ons volksleven. En daardoor dienen wij ons voor de vraag te stellen: Kleurt Rome ons al, of kleuren wij Rome nog? Kleurt het Humanisme ons of kleurt het Christendom nog steeds het Nederlandse Humanisme? Wat heeft hier eigenlijk de overwegende positie? Welke invloed oefenen wij nog uit op anderen? Op dit punt zijn de christenen in de P.v.d.A. overstap gegaan. Als ze één ding hebben laten vallen, dan is dat: dit art. I. Niet alleen voor de P.v.d.A. hebben ze dit laten vallen — dat is tot daar aan toe! — maar ze hebben het ook voor zichzelf, als christelijke werkgemeenschap in de P.v.d.A. laten vallen en moeten laten vallen. Deze belangrijke belijdenis is door hen verwaarloosd. Dat de prot. chr. werkgemeenschap daardoor wel eens in boos weer komt ligt voor de hand. Want noch het Humanisme, noch de Rooms-Katholieke zullen in Nederland genoegen nemen met een uiteindelijke status quo. Ik wijs b.v. op de processievrijheid boven de Moerdijk. Kan de prot. chr. werkgemeenschap in de P.v.d.A. nu voor de dag komen met christelijk-nationaal? Ik zie niet, waarom en hoe. Ik meen, dat ze eigen inlijving in de P.v.d.A. verloochent, als ze dat doet. In elk geval verloochent onze partij niets wanneer ze nog steeds poneert: We wensen de strijd te voeren voor het behoud en de versterking van Gods woord op het openbare leven, en beide zijn niet gediend als men de processievrijheid boven de Moerdijk gaat instellen. In beginsel is hier al beslist over de wijze van tolerantie en intolerantie in het Nederlandse openbare leven. Er is geen onbeperkte tolerantie mogelijk, anders dan vanuit een bepaalde positie. Pas vanuit die bepaalde positie komt het tot een bepaalde tolerantie en een bepaalde intolerantie.

Nu zegt onze A.R. Partij in dit eerste artikel: Wij komen vanuit het christelijk-nationale tot een daardoor bepaalde tolerantie en ook daardoor te bepalen intolerantie. Wij komen niet — en in Nederland behoort Nederland zelf niet te komen vanuit het R.K. nationale tot een bepaalde tolerantie en intolerantie, en ook niet vanuit het humanistisch nationale tot een bepaalde tolerantie en intolerantie, en helemaal niet vanuit een drie-zuilen-nationale idee tot een bepaalde tolerantie en intolerantie, maar zeer beslist en zeer bewust vanuit het christelijk-nationale.

Op dit punt schieten alle linkse partijen te kort als het gaat om het eigen karakter van het Nederlandse nationale leven en van de Nederlandse staat. Op dit punt schiet ook de prot. christ. werkgemeenschap in de P.v.d.A. als zodanig te kort, en op dit punt schieten à fortiori alle R.K. partijen in Nederland te kort.

Hierbij beseffen wij zeer wel, dat de christenheid in de wereld bijna altijd en overal een minderheid is, een gedulde of een niet gedulde minderheid. Maar wij beseffen heel goed, dat in elk geval in de wereld van vandaag het geduld of het niet geduld worden de structuur van ons bestaan bepaalt, en wij zelf over tolerantie en intolerantie zo goed als niets te zeggen hebben, maar dat ons alleen maar tolerantie of intolerantie „overkomt”.

Bovendien zijn we ons hierbij zeer wel bewust, dat juist de protestants christelijke staatsleer in de geest van Willem van Oranje de basis legt voor een ruime geestestolerantie en zeker voor religievrijheid, als vrijheid van keuze en uitoefening van eredienst.

En tenslotte zijn wij er ons hierbij zeer wel bewust van de vlak naast ons, uit eigen boezem a.h.w. opkomende en ons zelf steeds weer verleidende beweging, n.l. de datheense richting, die tot aan vandaag niet geheel zonder kracht is. Dat is de richting van de middeleeuws aandoende staatkundige intolerantie t.a.v. alles wat niet van Gereformeerde religie is.

Maar hoezeer wij ons hiervan ook bewust zijn, dit neemt niet weg, dat wij ons er niet minder van bewust zijn, dat elke tolerantie en intolerantie beheerst wordt en bepaald wordt door het standpunt, van waaruit zij beoefend wordt. En dit standpunt zij voor Nederland gezien de historie, christelijk historisch, christelijk nationaal. Dit is de norm, die wij belijden en eerbiedigen bij de vormgeving door de Nederlands reformatische christenheid, gelet op onze nationale historie, historie.

Ongetwijfeld kunnen in andere situaties met andere historische achtergronden bij andere standen van zaken tolerantie, gelijkgerechtigdheid, eventueel drie-

Artikel I

De Anti-revolutionaire of Christelijk-historische richting vertegenwoordigt, voor zoveel ons land aangaat, de grondtoon van ons volkskarakter, gelijk dit, door Oranje geleid, onder invloed der Hervorming, omstreeks 1572, zijn stempel ontving; en wenst mitsdien onder ons volk, met inachtneming van de omstandigheden van de tijd, de strijd te voeren voor het behoud en de versterking van het beslag van Gods Woord op het openbare leven.

zuilen-theorie en dergelijke ook praktisch richtsnoer worden voor christenen van de reformatische richting. Maar dit behoort, gezien het eigen karakter van de Nederlandse staat, gezien de oorsprong ervan, vandaag nog steeds niet te gelden als richtlijn voor christelijk-nederlandse, nationale politiek.

Verzuilingsideaal beneden de maat

IN NEDERLAND is heden een verzuilingsideaal voor de protestantse christenheid beneden de maat. Vandaar dat in art. I nog staat: „de strijd te voeren voor het behoud en de versterking van het beslag van Gods woord op het Nederlandse openbare leven”. Graag wordt dan in onze tijd tegengeworpen: Daar heeft u weer het behoudende, het conservatieve, het conserverende; daar hebt u het strijden voor verkregen voorrechten, en dat is toch den christen onwaardig? Ik zou hier eerst een tegenvraag willen doen. Wat is er eigenlijk onwaardig in, om voor verkregen voorrechten te strijden? Is een verkregen voorrecht dan wegwerpelijk? Is het niet de moeite waard voor voorrechten, die verkregen zijn, vaak na harde en bange strijd nu o: in te staan? Is het dan christelijk om a-historisch en anti-historisch op te treden? Of is dit alleen maar naar de geest van onze tijd? Is die geest van onze tijd zo christelijk? Deze vraag stellen is haar m.i. beantwoord.

Maar bovendien: In het concept van art. I staat ook eigenlijk niet, dat wij strijden voor het behoud en de versterking van verkregen voorrechten, maar dat wij strijden willen voor het behoud en de versterking van het beslag van Gods woord op het openbare leven.

En dan mogen onze voorrechten als onze voorrechten wel verdwijnen. Maar waar wij voor willen staan en voor strijden, dat is de eerbiediging van Gods soevereiniteit en de eerbiediging van de rechten Gods in het Nederlandse staatkundig leven. Daarom verzetten wij ons dan ten principale tegen een romanisering van ons staatsleven en tegen een richting van ons staatsleven, waarin de autonome mens, waarin atheïstische staatkunde of waarin de vrijzinnigheid regel en waarin het christelijk-nationale uitzondering zou worden.

De conclusie, waarbij ik kom bij dit art. I is: Onze A.R. richting en partij wenst te strijden en behoort te strijden voor het christelijk-nationaal karakter van de Nederlandse Staat, en behoort dit ideaal nog steeds met kracht na te streven. En dient daarom ook zich als ideaal te stellen, dat zij op politiek terrein allen verenigt, die door dit ideaal zijn gegrepen. Want deze vraag, deze kwestie, dit ideaal behoort momenteel te prevaleren op het gebied van het christelijk-politieke leven in Nederland.

Partijen, richtingen, stromingen, vaderlanders, die vandaag aan de dag gescheiden zijn, hoewel zij allen bewust dit christelijk-nationale als primaire eis en ideaal zien, dienen dan ook, doordrongen van het primaat van deze eis, nooit op te houden met te pogen elkander te vinden en als één en dezelfde richting in één en dezelfde partij naar voren te treden in het Nederlandse politieke leven.

GRONINGEN

Chr. Coöp. Spaarbank
„EIGEN HAARD” G.A.
LOPENDE DIEP 7 - GRONINGEN
Rentevergoeding 2¾ %
idem leden 3 %

Dames- en meisjesbovenkleding

Het aangewezen adres in het Noorden:

Buisman-Stienstra

GULDENSTRAAT - GRONINGEN

Briefhoofden
Briefkaarten
Enveloppen
Rekeningen
Kwitanties
Vloeibladen
Folders enz.

Laat JAN NOORMAN
uw drukwerk verzorgen
en... u is tevreden
Drukkerij en Papierhandel
v/h T. J. de Jong (Jan Noorman)
Folkingerstraat 15, GRONINGEN
Telef. 22717 b.g.g. 's avonds 30931

Bij TECHNISCH BUREAU

YPEY

komt u in contact met goede installateurs en reparateurs.

Radio - Elektr. Scheerapparaten - Schemer- en gloeilampen - Stofzuigers - Verlichting.
BLOEMSTRAAT 31 - TELEFOON 28095

EXCLUSIEVE INTERIEURS
VOOR WONING, KANTOOR EN WINKEL
MEUBILERINGSBEDRIJF

DEN OUDEN

OUDE BOTERINGESTRAAT 2 - GRONINGEN

MEUBELEN aangepast aan elk gewenst INTERIEUR en voor elk doel.
TAPIJTEN, GORDIJNEN, BEDDEN, LINOLEUM, VILTZEEL in uitgebreide keuze voordig
Franco levering door geheel Nederland.
D. BOONSTRA, Woninginrichting, GRONINGEN
WESTERHAVEN 12 - Tel. 26324

Op verzoek komen wij u gaarne aan huis onze collectie tonen. Indien nodig wordt betaling op prettige wijze geregeld zonder kosten.

Mooi Tafellinnen
vroeger alleen voor de rijksten,
kan ook nu dagelijks Uw tafel
sieren. Vraagt monsters.
Ferwerda
GRONINGEN

Kredieten voor
handel en industrie
N.V. SLAVENBURG'S BANK
HANDELS- EN EFFECTENBANK N.V.
GRONINGEN Brugstraat 32 - WINSCHOTEN Blijhamerstraat 21

Begrafenisvereniging „Groningen”

ZWANESTRAAT 12 - TEL. 20910

Dir. G. L. SMIDT

Dag en nacht te ontbieden voor leden en niet-leden.
Begravenissen - Crematies - Binnen- en Buitenlandse
transporten. Eigen Rouw- en Ontvangkamers.
Gelegenheid tot inschrijving tegen premiebetaling.

EEN OUD EN VERTROUWD ADRES VOOR

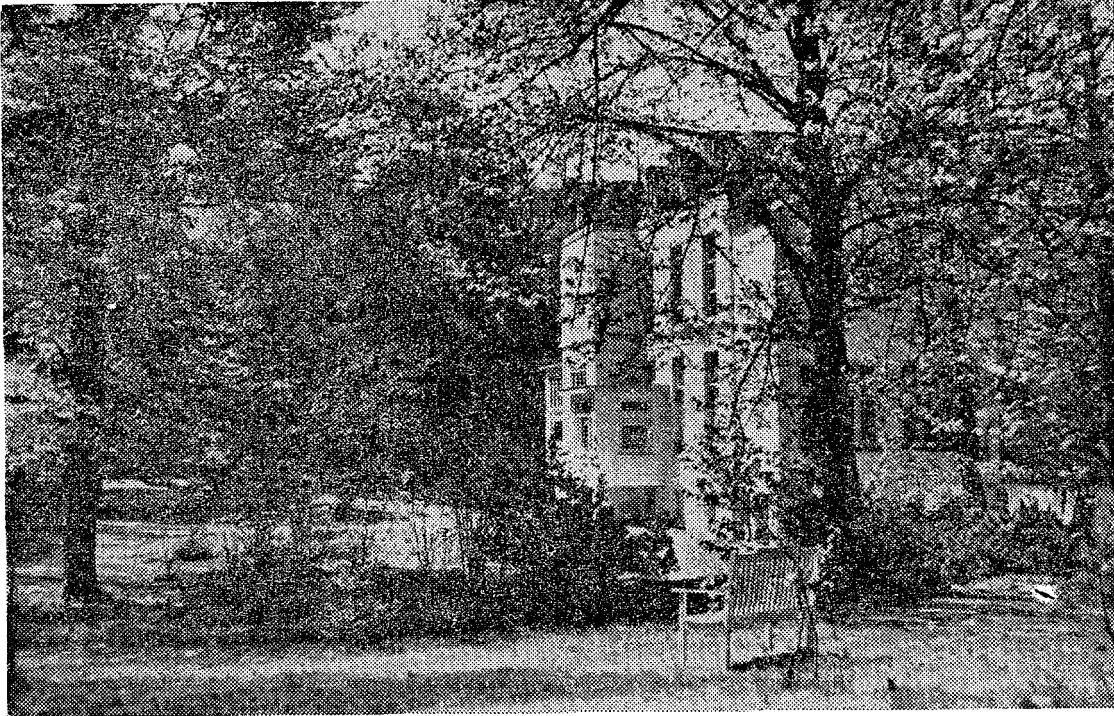
GRAFWERKEN

BOUWWERKEN

MARMERWERKEN

SWITTERS EN TERPSTRA
Groningen - Emmasingel 11 - Telefoon 23410

Vacant

Het hoofdgebouw van het C.N.V.-vakantieoord in Putten, waar de Hongaren een gast-vrij onthaal hebben gevonden.

We staken de vluchtelingen de helpende

DE door ons volk aan de Hongaarse vluchtelingen spontaan toegestoken hand, heeft bij de van huis en haard verdrevenen diepe indruk gemaakt. Men is zeer dankbaar voor de hulp, die hier geboden wordt. Men wil deze dankbaarheid vooral uiten, door zich er toe te zetten, onze taal te leren.

In het vakantieoord van het C.N.V. — onze christelijke vakbeweging had dit gebouwencomplex te Putten spontaan ter beschikking van de vluchtelingen gesteld — zijn op het ogenblik 87 Hongaren gehuisvest. Het zijn allemaal jongemannen, hun leeftijd varieert van zestien tot vijfendertig jaar. Dominee Kooper, die tot de staf behoort voor de geestelijke en sociale verzorging van deze vluchtelingen, vertelde ons, dat de Hongaren met man en macht bezig zijn, het nederlands te leren. Onze taal is voor hen niet minder moeilijk dan voor ons het Hongaars. De beheerder van het vakantieoord vertelde ons, dat hij begonnen was het Hongaars te leren. Hij toonde ons een eerste, korte woordenlijst; hij en alle anderen, die zich het Hongaars enigszins eigen proberen te maken, zullen er een hele kluit aan hebben.

De Hongaren, zij mogen dan veel ontberingen achter de rug hebben, zijn reeds begonnen om nederlands te leren. Zelfs de jongeman, die in martelende onzekerheid verkeert over zijn vrouw en kindje — hij heeft namelijk bij geruchte vernomen, dat zij door de Russen in Boedapest zouden zijn doodgeschoten — tracht zich op gezette tijden los te maken van zijn gedachten vol verschrikkingen, teneinde de beginselen van de nederlands taal te leren.

Want de Hongaren zijn energiek en intelligent. Men begrijpt, dat het verstaan van het nederlands ook van groot belang is om hier aan het werk te kunnen komen.

Het meergenoemde vakantieoord in Putten is voor hen een doorgangshuis en zij weten dat. Ze willen graag spoedig hun eigen kost gaan verdienen.

De andere hand

DE eerste door ons volk toegestoken hand heeft hun het eerst-nodige gegeven. Nu komt het er op aan, ook de tweede hand te geven. Dit zal vrij wat moeilijker blijken te zijn. De Hongaarse mannen zullen in het arbeidsproces moeten worden opgenomen. Weliswaar is er arbeidsgelegenheid te over, maar toch zal er van beide zijden enige aanpassing nodig zijn. We wezen al op de taalmoeilijkheid.

Er kunnen zich echter ook andere hindernissen voordoen, de geaardheid van de Hongaar is nu eenmaal anders dan die van de Nederlander. Er zal veel tact gevraagd worden van al diegenen, die de vluchtelingen naast zich krijgen in fabrieken en op landbouwbedrijven. De sociale dienst van de federatie voor de vluchtelingen heeft reeds nagegaan, dat onder de mannelijke vluchtelingen veel goede vaklieden schuilen. Vooral zijn er veel industriearbeiders bij. Maar ook landarbeiders bevinden zich onder de vluchtelingen. Veel Hongaren blijken afkomstig te zijn van het platteland, maar tengevolge van het Hongaarse drijefarenplan en daarna het vijfjarenplan, zijn ze in fabrieken terecht gekomen. Ze hebben dus een herscholing ondergaan. Er zijn vooral veel metaalbewerkers onder hen. Deze gegevens zijn reeds verzameld terstond bij de binnenkomst der vluchtelingen. Met name de ministeries van sociale zaken en justitie hadden veel belang bij een goede registratie. Dat ook justitie er aan te pas kwam, spreekt vanzelf. Onder de vluchtelingen zouden verkeerde individuen kunnen schuilgaan. We weten, hoe alle dictaturen — en in 't bijzonder het communisme — veelvuldig met geheime agenten werken en een uitgebreide spionnedienst hebben.

Er zal naar gestreefd worden, dat de arbeiders onder de vluchtelingen zoveel mogelijk te werk gesteld worden in hun eigen beroep. Op het ogenblik heeft de sociale dienst voor de vluchtelingen reeds ongeveer 2500 aanvragen van verschillende bedrijven, welke één of meer Hongaren in dienst wenssen te nemen. De Hongaarse vluchteling als werknemer in ons land is een nieuw facet van het vluchtelingenprobleem.

De heer C. van Nierop, secretaris van het Christelijk Nationaal Vakverbond te Utrecht, deelde ons mede, dat kortgeleden de voorzitter van de Hongaarse christelijke arbeidersbond in ballingschap, met het C.N.V. contact gezocht had. Deze bond is feitelijk op zichzelf reeds een brok tragiek; het is immers een organisatie van christenwerknemers in de verstrooiing. Deze bond behoort tot de Internationale christelijke vakbeweging; ze is er in zekere zin een sectie van. Het zal dui-

Wijd staan de deuren open, om de Hongaren welkom te heten

delijk zijn, dat deze organisatie van Hongaren in ballingschap een interconfessioneel karakter heeft. Zij tracht het contact met de dikwijls zeer verspreid levende leden zo goed mogelijk te bewaren, onder andere door het uitgeven van een blaadje. Deze organisatie voor Hongaarse christenarbeiders ziet zich plotseling voor een enorme taak geplaatst, want door de gebeurtenissen in Hongarije is het aantal nieuw uitgewekenen met vele duizenden vergroot. De vraag is: Wat kan voor deze vluchtelingen, voor zover het mensen zijn die in het arbeidsproces kunnen worden opgenomen, op korte termijn worden gedaan? Het is een klemmende vraag en op korte termijn dient een antwoord te worden gevonden. Er moeten verbindingen gelegd worden — en dat is beslist niet eenvoudig. We mogen niet vergeten, dat de jongeren onder de vluchtelingen de laatste tien jaar opgegroeid zijn onder een communistische dictatuur. Overal treffen zij communistische verhoudingen aan, op de ambachtsscholen zo goed als in de fabrieken. En natuurlijk hebben ook communistische jeugdbonden zich met alle energie op deze jongeren geworpen. Van deze Hongaarse jeugd, die in een laaiende branding gestaan heeft, zijn nu velen in ballingschap gegaan.

Ook de heer van Nierop sprak als zijn mening uit, dat de Hongaarse werknemers, als vluchtelingen in ons land gekomen, zo snel mogelijk in het normale nederlands arbeidsproces dienen te worden opgenomen.

Hebben ze eenmaal werk gevonden, dan wordt

Het door de eeuwen heen zo vaak geteisterde Hongarije is wederom het kind van de rekening geworden. Dit keer doet het communisme het bitter getergde en zo vrijheidslevende volk uit duizend wonden bloeden. Hongarije is de grote tragedie van 1956. Over dit kleine land scheen de ochtendstond van de vrijheid te komen, maar het is nog nacht — een verschrikkelijke nacht.

Vrijwel de gehele beschaafde wereld blijkt begaan en bewogen te zijn over het epos, dat een klein volk schreef met het bloed van zijn mannen, vrouwen en kinderen.

De dagbladen hebben ons nauwgezet op de hoogte gehouden van de verschrikkingen, die zich in Hongarije afspeelden. Verslaggevers hebben vluchtelingen geïnterviewd en daardoor zijn wij in staat gesteld om enigszins een beeld te krijgen van de ellende waarin een volk verkeert, dat vecht voor zijn vrij bestaan.

De vluchtelingen zijn gekomen.

De Hongarij

Ons land, vanouds gastvrij, heeft de opgejaagde Hongaren bereids met open hand toegestoken. Er reden vluchtelingentreinen ons land binnen en terstond was er een vreesloze, treffelijke organisatie om te helpen, waar directe hulp inderdaad noodzakelijk was. Ook over de wijze van ontvangst en de verdere verzorging van de Hongaren hebben de Nederlandse bladen ons uitvoerig ingelicht. Nederland, met uitzondering van de licht van een handvol verbeterde communisten en een gering aantal leden van „de derde weg”, heeft een bijzondere wijze innig medeleven betoond met diegenen, die in hun vaderland zich niet willoos overgaveven aan de Russen en hun handlangers, de leden van de heime politie. De maat was vol, die over de grens van hun vader-

het voor deze mensen, sociaal gezien, al spoedig veel gemakkelijker. Dan worden hun belangen vanwege collectieve arbeidsovereenkomsten volkomen gelijkwaardig behartigd en zullen ze ook voor wat sociale voorzieningen betreft, gelijkgesteld zijn met de nederlands werknemer. Genoemde hoofdbestuurder van het C.N.V. meende voorts, dat het vluchtelingenprobleem hier te lande een zeer speciaal stuk werk zou vragen en dat allerlei christelijke organisaties zich voor de opdracht geplaatst zullen zien om een vormings-taak te verrichten.

Wij zijn het daarmee eens — en dát is het dan, wat wij bedoelen met de opmerking, dat van ons nu ook de andere hand gevraagd wordt.

Ook de politiek meelevende christen heeft hier een taak. Want we mogen niet vergeten, dat de vluchtelingen jarenlang onder een communistisch bewind geleefd hebben en dat hun dus de denk-

rooms-katholieken Hongaars predikant testanten naar ons had daarvoor alle grijpelijk, want Hongarije een grote bloeitijd dat Calvinisme met ons land verbonden.

In het herhaaldelijk ticoord te Putten cent van de vluchtelingen katholieke kerk. konden wij niet staat wel vast, dat hier te lande een want slechts zij noten regelrecht het geestelijk welzijn gens deelde Ds. Van ons mede, dat de zich ook reeds verzorging van de testanten vluchtelingen contact te treden voor nader overleg dat ook in Ommen maatregelen genomen arbeid onder de vluchtelingen moesten dat het Hongaarse communistische radio waren sterk dit behoort tot het Vooral de jongeren deze verfoelike mindere mate als „Ik sta verstomd hebben,” zei ons Duits sprak. „Ik gehoord, maar dat nooit kunnen Ofschoon de vlucht nisme verfoeien, schappij hen toch meesten zeer accept hem zelfs als een ning zitten de vlucht toestellen om naar te luisteren en nieuw horen. Daarbij over Nagy — ze mee.

Maar Nagy is een communist is en communistische staatslieden eigen welke afwijken van bazen, maakt hen vreemde situatie; verschil maakt, of hond gebeten wordt. lijke politieke vorm als ze eenmaal weer keren, ze ook in levensvisie kunnen wel vanzelf, dat gen gaan optreden midden. Dat zal ook ervan overtuigd, vluchtelingen binnen voorlichting zullen schappelijk gebied. handen in Hongarije „Voor wat onze weer bij het begin een Hongaar, die had in de tijd voor

beelden aangaande de democratische vrijheden bijgebracht dienen te worden.

In Zeist, waar Hongaarse studenten ondergebracht zijn, moest een kampraad gekozen worden. De stemming had heel wat voeten in de aarde: Deze jonge mensen hadden nooit in hun leven een volkomen vrije stemming meegemaakt en hun moest dus eerst duidelijk worden uitgelegd, wat zo'n vrije stemming inhield.

Een Hongaar in Eerbeek vertelde ons door middel van een tolk open en eerlijk, dat ze allen beïnvloed waren door het communisme. Hij hoopte hier veel te kunnen leren, opdat hij, als zijn land eenmaal vrij zou zijn, naar Hongarije terug zou kunnen gaan om daar de christelijke democratische denkbeelden in te dragen. Ofschoon hij van huis uit de gereformeerde godsdienst toegedaan was, erkende hij, dat hij over talrijke zaken niet in staat was, een christelijke visie te geven.

Een christelijke taak

DE Hongaarse christenen, als vluchtelingen hier gekomen, hebben wij te helpen. Niet alleen stoffelijk, maar ook geestelijk. Kerk en christelijke organisaties zullen in nauw contact en naar bijbelse visie de problematiek van vandaag met de vluchtelingen onder de ogen hebben te zien.

In Ommen is vorige week reeds een huwelijk voltrokken tussen twee vluchtelingen. De gehuwden waren katholiek. In dit verband moet worden opgemerkt, dat onder de vluchtelingen zich veel

De w

TERUG naar Hongarije in Putten aan rijk deel, dat niets wapens te worden geschoold, om dat Hongarije terug te

De w

De w

ons land

gegaan zijn, konden het communisme niet meer verdragen. Zij er bittere ervaring van, sedert 1947, toen Hongarije de communisten van het Krem- de een zogenaamde volksdemo- verheven werd, was het ge- met enigerlei democratie. De werd onhoudbaar. De volks- werden vernietigd. Toen het uur U. Een tot het uiterste en hongerend volk begon te vechten voor zijn leven. bloedig epos liep uit op een tragedie. De Russische kwam om een klein volk te vluchtelingen zijn vanuit Oos- naar ons land gekomen. Hun was een woordeloos aanzeg- van wat het communisme be-

te kent als het zich laat zien in de ware afgrijselijke gedaante. De crypto-communisten, de salonproletariërs kunnen van de vluchtelingen heel veel leren.

We zijn naar Utrecht, naar Zeist, naar Putten, Ommen en Eerbeek geweest. Door middel van tolken hebben wij contact gehad met de Hongaren. En we hebben ons diep beschaamd gevoeld, dat wij maar al te vaak de ons van God geschonken vrijheid op politiek terrein zonder enig uiterlijk teken van dankbaarheid aanvaardden.

Elke vergadering van een kiesvereniging, waarvan nauwelijks de helft der leden — vaak is het nóg minder — opgekomen is, betekent een getuigenis van onze onverschilligheid ten aanzien van het grote goed der politieke vrijheid. Elke antirevolutionair, die geconfronteerd wordt met de politieke vluchtelingen uit Hongarije, zal duidelijk beseffen, dat hij geroepen wordt om zich in te zetten voor de vrijheid — dat is dus óók voor christelijke politiek!

Zeker, ons Nederlandse volk heeft de hand toegestoken aan de vluchtelingen. Ons volk is offervaardig geweest en allerwege wordt verblijvend veel medeleven getoond. En voor velen heeft het Hongaarse drama helaas de ogen moeten openen voor de ware aard van het communisme en de bloedige doctrine van het Kremlin. Het is wederom een bewijs, dat wij de vrijheid, die wij sedert 1945 weer mogen bezitten, onvoldoende benut hebben.

nd toe,

M A A R

Wij spraken een wat meer pro- komen. Hijzelf was be- het Calvinisme, was juist door met vriendschapsbanden

genoemde vakan- t weer tachtig pro- tens tot de rooms- . Hieromtrent ver- in ieder geval dat aarse predikanten a ware taak krijgen, cum- protestantse landge- de eigen taal, tot vluchtelingen. Over- V. Putten, e van zijn gemeente de geestelijke de verblijvende pro- acht. er over, in n. gaars predikant ag. Voorts bleek ons, me instanties reeds voor de geestelijke

inzichten van de etegrip voor hebben, se 1947 nog slechts ard heeft. Pers en l e de voorlichting — het in alle dictaturen. vluchtelingen hebben e in meerdere of e zien. e die jullie hier e, die een weinig e over de vrijheid t zo vrij is, heb ik

Kremlin-commu- nistische heer- e. Nagy is voor de eingen beschouwen e. Met grote span- e bij de radio- ar. zender München e vertrapte land te e naar berichten e zijn lotgevallen

zoals ook Tito e en Gomoelka een e echter dat deze e ideeën hebben, e van de Sovjet- e. Dit is voor ons een e dat het niet zoveel e de kat of van de e. m zal ook christe- ekelijk zijn, opdat, e land kunnen terug- e. Het spreekt even- e meesterachtig mo- e. Hongaren in ons e zijn, want ik ben e de protestantse e lange tijd zelf om e politiek en maat- e. Het graag met lege e. e, zullen we bijna e „verklaarde e functie bekleed

Wanneer? Onder de e eren is een belang- e. illen, dan hier van e militair te worden e. mel mogelijk naar e. deren zijn minder

Hongarije werd vooral door de eerste koning Stefanus, die in de geschiedbeschrijving ook wel wordt aangeduid als Stefanus de heilige, tot het christendom gebracht. Deze koning hing het rooms-katholicisme aan; van het Grieks-orthodoxe christendom wilde hij niets weten, hetgeen voor Hongarije zegenrijk geweest is, want door het rooms-katholicisme kwam het land in levendige aanraking met de westerse cultuur.

De reformatie vond in Hongarije in een zeer snel tempo plaats. De macht van de roomse kerk werd spoedig gebroken; de politieke toestand van die dagen hielp daar aan mee. De eenheid van Hongarije werd vernietigd en het grootste gedeelte van het land kwam in handen van de Turken. Dat was in 1526.

Spoedig kwam de Calvinistische reformatie. Deze is voor Hongarije van zeer grote betekenis geweest. In het begin van de 17e eeuw was vrijwel de gehele adel van Hongarije reeds tot het Calvinisme overgegaan, de boeren- en burgerbevolking eveneens. De Hongaarse Gereformeerde kerken zijn dan ook de groot-

ste geworden van geheel West-Europa. Een contra-reformatie, onder leiding van Jezuiten en in bondgenootschap met Oostenrijk en de Habsburgers, groeide uit tot een eeuwenlange worsteling. De Hongaarse protestant beleefde zijn geloofsovertuiging eeuwenlang onder het kruis

zijn voor het kerkelijk- en christelijk-organisatieleven.

De twee wereldoorlogen hebben Hongarije schrikbaarlijk geteisterd; de weerslag ervan was in het kerkelijk leven duidelijk waar te nemen. De eerste wereldoorlog had voor Hongarije het gevolg, dat het zeer veel grondgebied moest afstaan. De Lutherse en Gereformeerde kerken raakten daardoor rond een miljoen zielen kwijt, die in de randstaten rond Hongarije wonen. In die randstaten hebben de kerkgemeenschappen echter een kwijnend en dor bestaan, wat tengevolge van de communistische regimes in die landen nog verergerd is.

Het Calvinisme in Hongarije

en slechts uiterst moeizaam kon hij zijn gewetensvrijheid en zijn godsdienstige vrijheid handhaven. Het Hongaarse Calvinisme heeft dan ook bloedige vervolgingen gekend.

Pas in de tweede helft van de vorige eeuw brak er voor de protestanten een rustiger tijd aan. Doch toen kwam het modernisme, hetgeen veel afval veroorzaakte.

In 1910 ontstond in Hongarije een grote opwaking. Toen ontstond de zogenaamde Gereformeerde Beweging, die van veel betekenis bleek te

Wat is nu verder onze taak?

voortvarend — misschien moeten we zeggen: minder onberaden. Opvallend is overigens, dat de vluchtelingen van de tweede en derde groep fysiek in veel zorgelijker omstandigheden verkeren. Zij hebben veel meer verschrikkingen meegemaakt, honger geleden en vaak uren en uren moeten lopen om die Oostenrijkse grens te bereiken. Onder hen zijn er velen, die niet geloven, dat Hongarije nog eens van het vreselijke regiem zal worden verlost. Het grote lichamelijke lijden heeft hun geestelijke veerkracht uiteraard ook ernstig aangetast.

Voor de gezinnen is het van groot belang, dat het gezinsleven zich hier zo goed mogelijk kan ontplooiën. Vooral met het oog op de kinderen, die het inferno van de laatste weken hebben meegemaakt en in de verwarring bijna tot het punt van verwildering gekomen waren, zal een goed gezinsleven tot grote zegen kunnen zijn.

Die gezinnen, ondergebracht in vakantie-bungalows — zoals dat bijvoorbeeld in Eerbeek het geval is — zullen natuurlijk in gewone, permanente woningen terecht moeten komen. Er zijn reeds verschillende gemeentebesturen, die woonruimte hebben aangeboden aan Hongaarse vluchtelingen. Het blijkt ons, dat dit een moeilijk punt is. Hoezeer ons volk ervan overtuigd is, dat de vluchtelingen geholpen moeten worden — toch wekt het bij sommigen enige wrevel op, dat bij het hui-

dige woonruimte-tekort woningen beschikbaar gesteld worden voor Hongaarse gezinnen. Er zijn duizenden landgenoten, die op een huis wachten; het is begrijpelijk, dat men de gulheid van sommige gemeentebesturen dan weinig waardeerden kan. Men moet echter inzien, dat de vluchtelingen niets hebben, dat ze bannelingen zijn die in de meeste gevallen alles in de steek hebben moeten laten. Voor deze mensen móet gedaan worden hetgeen mogelijk is, ook ten opzichte van een woning.

Overigens zullen de gemeentebesturen goed moeten overwegen, op welke wijze men het best de vluchtelingen aan woonruimte kan helpen. In dit opzicht is het van belang, wat bijvoorbeeld de gemeenten Baarn, Soest en Zeist besloten hebben. Deze gemeenten waren bereid, een woning af te staan voor een vluchtelingengezin. Men ging echter van het standpunt uit, dat het voor de Hongaren niet prettig zou zijn als ze als eenlingen tussen de Nederlandse bevolking zouden wonen. De taal is om te beginnen een grote handicap zowel voor de Hongaren als voor de Nederlanders om in goede buurschap te kunnen leven. Ongetwijfeld zullen de vluchtelingen zich eenzaam voelen. Dit nog temeer, als pas ongeveer tien kilometer verder een ander Hongaars gezin komt te wonen. Van een regelmatig contact tussen de Hongaarse gezinnen zal dan geen sprake kunnen

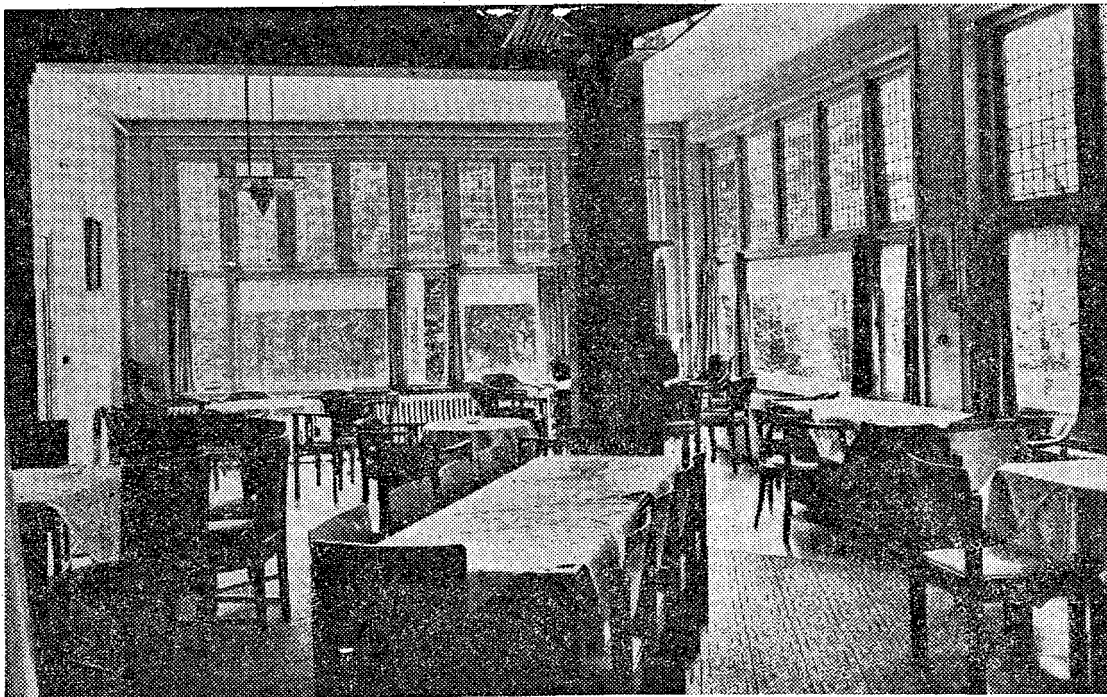
zij. De drie genoemde gemeenten hebben dan ook besloten, minstens twee Hongaarse gezinnen in elkaars onmiddellijke nabijheid te laten wonen. Zo zal de gemeente Baarn weliswaar een woning beschikbaar stellen voor een vluchtelingengezin, doch die woning zal door het naburige Soest worden geleverd. Soest zelf stelt eveneens een woning beschikbaar — en zo zullen binnenkort twee Hongaarse gezinnen te Soesterberg naast elkaar komen te wonen. De gemeente Soest krijgt dan voor een Soester gezin de beschikking over een woonruimte in Baarn. Zeist stelt enkele woningen voor Hongaren ter beschikking in Den Dolder, dat aan Soesterberg grenst. Op deze wijze zullen vier Hongaarse gezinnen dicht bij elkaar komen te wonen. Wij achten deze samenwerking in 't belang van de gemeenten, maar bovenal in dat van de Hongaren. Er zal op deze wijze voor hen een dagelijks contact met hun landgenoten mogelijk zijn — ze zullen zich minder eenzaam gevoelen.

Maar als een Hongaars gezin een permanente woning kan betrekken, zullen de leden die in het arbeidsproces kunnen worden opgenomen, ook inderdaad werk gevonden moeten hebben. Zij moeten hun gezin op normale wijze kunnen onderhouden. Thans ontvangen de vluchtelingen in de opvangcentra of tijdelijke tehuizen zakgeld, dat wordt uitgekeerd door middel van de federatie voor de vluchtelingenhulp. De ongehuwde jongemannen in Putten ontvangen vier gulden zakgeld per week. Een bericht in sommige dagbladen, dat men in Putten een vluchteling zes gulden voor een glas bier had laten betalen, welk bericht dan dienen moest om aan te tonen, dat er ook thans weer profiteurs zijn, die misbruik maken van het leed van anderen, moet dan ook in twijfel getrokken worden. De beheerder van het C.N.V.-centrum te Putten vertelde ons, dat hij terstond na het verschijnen van dit bericht een onderzoek had ingesteld omtrent de juistheid er van. Hem was echter niet gebleken, dat iets dergelijks zich had voorgedaan. Het is trouwens wel moeilijk om iemand, die vier gulden zakgeld bezit, zes gulden voor een glas bier te laten betalen.....

Zodra de zakelijke, materiële hulpverlening geregeld is, begint het eigenlijk pas. Wij hebben morele en principiële hulp te verlenen. Inderdaad wordt van de christelijke organisaties een stuk vormingswerk gevraagd voor de broeder die als vluchteling in ons midden verkeert. Deze taak zal ongetwijfeld moeizamer zijn dan het geven van materiële hulp. Wij moeten met name de protestantse Hongaren de impulsen verschaffen voor het zich bezinnen op de christelijke levensverhoudingen in een christelijke, democratische staat.

Want als zij te eniger tijd inderdaad terug zullen kunnen gaan naar hun land en als dan het regiem van het communisme machteloos zal zijn geworden, mogen ze niet met lege handen gaan. Met name met de studenten zal een geregeld contact daartoe niet mogen ontbreken.

Gelijktijdig moet het verblijf der Hongaarse balingen hier te lande, ons het besef geven, dat wij het kostbare goed der geestelijke vrijheid besteden moeten tot eer van de Gever derer vrijheid. Slecht-bezochte vergaderingen van kiesverenigingen zullen in het algemeen een teken onzer schande zijn: Het teken namelijk, dat wij ondanks de les van Hongarije nog steeds niet beseft hebben, van hoeveel belang politieke vrijheid is en hoe groot onze taak in dit opzicht wel is. De vluchtelingen uit Hongarije mogen voor ons een les zijn — de les, dat wij, die vrij mogen leven, zondigen als wij in christelijk-politiek opzicht laks en nalatig zijn.

Een kijkje in de gezellige conversatiezaal van het vakantieoord van het C.N.V. in Putten

HOTEL PENSION „DREYEROORD”
Telefoon 3169 - OOSTERBEEK

Pedalion Organ Cy.

De studerende organist, die door eigen nauwgezette studie technische moeilijkheden wil overwinnen, stelt zich met een eenvoudig huisorgel niet meer tevreden. Voor de beoefening van het pedaalspel is het moderne twee klaviers PEDALION een onmisbaar instrument.
Vraag! catalogus en condities aan bij

Fa R. van den Burg

AMERSFOORT
Arnh. straat 8 - Telefoon 3877

- Kantoormachines
- Kantoor- Bedrijfs-
Kantinemeubelen
- Schoolmeubelen
- Administratie- en
Organisatiesystemen
- Tekentechnische
Materialen
- Kantoor- en Schrijf-
behoeften

Westzijde 53 en 110

ZAANDAM

tel. 02980-2246

J. DE VRIES

COMMISSIONAIRS IN EFFECTEN

O.Z. Achterburgwal 173

Tel. 47126

Privé Olympiakade 60

Tel. 94152

AMSTERDAM

GEURTS

CONSERVENFABRIEK C.V.
DODEWAARD

De fijnste fruitproducten uit de
Betuwe boomgaarden

Vraagt Uw winkler ons merk Jams
Appelmoes - Vruchten op Sap - Etc.

N.V. Houthandel

ARENDSSEN

Luttekepoortstraat 53

Telefoon K 8410-2109 - Harderwijk

N.V. AANNEMERSBEDRIJF

voorheen

H. DE BAAT

Directie:

E. C. de Baat - T. H. de Baat

Kantoor: Ceintuurbaan 179

Amsterdam, Telefoon 798604 - 53257

H. Robbers

Schildersbedrijf

GIJSBRECHT VAN AEMSTELSTRAAT 1.
AMSTERDAM - Telefoon 506595 en 717168

W. Kwakkelstein N.V.

OPGERICHT 1886 - VLAARDINGEN

TELEFOON 3146

Groothandel in haring
en bokking

IMPORT

EXPORT

UIT PERS EN PERIODIEK

Samenwerking mogelijk

Voze plek

De moeilijkheden in de P.E.N.-club hebben vele pen- en in beweging gebracht.

In Elseviers Weekblad lazzen we:

„De kleine groep intellectuelen, kunstenaars en hoogleraren, die sinds lange tijd ongestoord haar pernicieuze invloed kon uitoefenen, voelt zich ontmaskerd. De communisten, de para-communisten en de meelopers van velerlei pluimage hebben de ernst en de hevigheid onderschat van de verontwaardiging, welke de moord op het Hongaarse volk in Nederland gewekt heeft. Hun goedkope kunstje, dat wij verleden week signaleerden — het Suez-conflict op één lijn te stellen met de bloedige terreur in Hongarije — is mislukt: deze laffe uitvlucht is overal doorzien. Het is een heel goed en gelukkig feit, dat alle groepen, partijen en geleidingen van het Nederlandse volk tot de overtuiging zijn gekomen, dat men de communisten thans, als zijnde een vreemd en vijandig element in onze samenleving, onverbiddelijk moet isoleren. Daarbij moet wel worden bedacht, dat de groeperingen, die „De Derde Weg” aanwijzen, zomede enkele intellectuele figuren en gezelschappen, die slechts heimelijk met het communisme heulen of dit zelfs openlijk „verloochenen,” evenzeer uitgebannen moeten worden. Zij vormen in ons volksbestaan plekken des bederfs.”

Consequent

Het Friesch Dagblad schreef o.m.:

„.....Kan een kunstenaar, die de vrijheid liefheeft, die zijn hart verpand heeft aan waarheid en recht, die zijn talent wil gebruiken in dienst van het allerhoogste ideaal, een kunstenaars-gemeenschap, een ideële gemeenschap op bepaald terrein, vormen en handhaven met lieden, die zich solidair hebben betoond met het ene schandaal na het andere en daarin na Hongarije blijven volharden? Die er daarmee blijk van geven, dat zij wit zwart noemen, de leugen als waarheid aanvaarden en de terreur als bevrijding bezingen?

Nu zeggen sommigen: zij kunnen wel lid zijn van de communistische partij en niettemin de communistische methoden verfoeien. Dat is klinkklare onzin.

Want die methoden zijn geen afwijkingen van de communistische leer, maar consequentie toepassingen. Groen van Prinsterer heeft in Ongehoof en Revolutie — een boek, dat actueler is dan ooit! — reeds aangetoond, dat het Schrikbewind in Parijs geen exces is geweest, maar de zuivere toepassing van beginselen. En datzelfde geldt van het communisme. In de tweede plaats weet ieder, die tot de communistische partij toetreedt, dat het in die partij verboden is de officiële waarheid van de partij tegen te spreken. Toen in de dagen van Stalin een aantal dokters van Joodse afkomst er van werden beschuldigd, dat zij de topfiguren van de Sowjet-Unie op een gemene manier naar het leven stonden, was dat ook in Nederland de officiële waarheid en een Joods arts in Amsterdam die het niet wou geloven, werd uit de C.P.N. gestoten.

In één opzicht kunnen wij

het standpunt van de Friese Koerier begrijpen.

Wie vóór Hongarije er geen bezwaar tegen had, om een culturele gemeenschap te vormen met communisten, behoeft het na het verraad van Hongarije wezenlijk ook niet te hebben. Omdat de communisten van toen en nu precies dezelfde zijn in leer en in praktijk.”

Beschamend

De Volkskrant schreef onder bovenstaande titel:

„De Vereniging van Letterkundigen — de vakvereniging der Nederlandse schrijvers — heeft zaterdagmiddag lang en verward gedebatteerd over een motie, die verklaarde dat schrijvers, sympathiserend met dictaturen, geen lid van de vereniging behoorden te zijn. De motie haalde het niet: de royale meerderheid was van mening dat men — zolang de C.P.N. in Nederland niet verboden was — de communistische auteurs niet uit de vakvereniging mocht stoten. Dat zou ondemocratisch zijn. Voor de PEN-club stonden, meende men, de zaken anders: dat was een „gezelligheidsorganisatie” met internationale vertakkingen. Het debat duurde vier volle uren, en er vielen harde woorden over en weer. In de vergadering van de nu gescheurde Nederlandse PEN-club is het eveneens roerig toegegaan en de gebeurtenissen daar zijn ook nog door een heftige perscampagne begeleid.

Hoe men nu verder over de voorgestelde motie ook denkt, één ding staat na dit alles wel vast: de Nederlandse schrijvers hebben zich tot nogtoe in verband met de verschrikkelijke gebeurtenissen in Hongarije beslist niet van hun beste kant laten zien. De acteurs hebben voorstellingen ten bate van de slachtoffers gegeven, de musici gaven concerten, de auteurs hebben het nog niet verder gebracht dan het luidruchtig poneren van onderlinge meningsverschillen. Men laat de nood de nood

met communisten?

en maakt ruzie. Het kan nauwelijks beschamender.”

Broze zaak

De Rotterdammer schrijft:

„Het Pen-Centrum scheen een sterke organisatie, in feite echter was het door zijn zwakke opzet een broze zaak geworden.

Schrijvers konden lange tijd geacht worden te wonen op een geïsoleerd eiland of op de befaamde ivoren toren. Wellicht hing hiermede ook samen veler soms aandoenlijk aandoende naïviteit, waar het gold politieke kwesties. Niet weinige kunstenaars hebben zich maar al te gemakkelijk laten verleiden door de lokstem van halfzachte leidlieden.

Hongarije heeft nu de ogen geopend. Een kleine gene lijkt ons niet overbodig dat gebeurlijkheden van deze ontstellende omvang daarvoor nodig waren.

Democratie

In De Groene Amsterdammer schreef prof. dr. N. A. Donkersloot naar aanleiding van de publicaties in Het Parool over het P.E.N.-centrum o.m.:

„Democratie is, geloof ik, aan te duiden als het eerlijk streven om de menselijke verhoudingen zo zuiver mogelijk te houden, vooral door eerbiediging van elkanders overtuiging. Buiten de democratie heeft men daar geen, bin- nen de democratie doorgaans maar gebrekkig benul van. Werkelijke democratie is een schaars voorkomend, kostbaar goed, waar men zich dagelijks voor moet inspannen om er bij benadering iets van terecht te brengen. Het lukt ook u niet geheel.

Maar stel u gerust, het lukt ons ook niet zo best, ik wil u dit bekennen. Ik ben als democraat niet gelukkig met de aanwezigheid van vanouds ondemocratisch gezinden in de P.E.N.-club maar ze

werden vanouds alom volledig er in geduld, en de Oosteuro- pese centra werd daarmee de kans van een laatste strohalm of van een magere brug naar de wereld der democratie gelaten. Uit afschuw van de overweldiging van Rusland willen wij leden die daar direct (wie?) of indirect (als bijv. C.P.N.-lid blijvend) achterstaan, graag kwijt, om het charter niet totaal belachelijk te maken. Het is moeilijk uitvoerbaar. U nam het initiatief met een royementsvoorstel. Maar hoe kan men dat op democratische wijze uitvoeren? Van welk lid weten wij dat het lid van de C.P.N. is, misschien maar in één geval? Hoe kunnen we het verder te weten komen? Het bestuur heeft niet het recht de leden ondemocratischer wijze naar hun politieke lidmaatschapskaart te vragen, zoals u moet wensen. Het volgde u al te ver in uw ondemocratische gedragslijn door uw motie met een zekere wijziging over te nemen. Daarna is het voorstel Van Randwijk aangenomen, dat evenmin op democratische wijze uitvoerbaar is. Nog altijd doen wij het hiermee als bestuur ook niet te best, door nu aan alle leden (uiteraard niet enkel aan de verdachten) te moeten gaan vragen, of zij het optreden van Rusland in Hongarije verafschuwen, ja of neen. Het antwoord is voor mij dood-eenvoudig, maar de verklaring kan ik als democraat niet afleggen, zoals ik de medebestuurleden ook meedeelde, want ik kan mij in geen club of vereniging (of particulier opgebeld) een politiek verhoor laten afnemen. U hebt zich de eisen der democratie te eenvoudig voorgesteld. Of, wij hebben in de loop der jaren te veel van de dictatoriale methodes geleerd. Wij zijn al toe aan het: hinaus mit Euch. Wij zijn niet volstrekt vrij van nazistische, francoistische, titoistische en stalinistische smetten. Terwijl wij ons op de blanke borst slaan, vertonen zich daar de vlekjes.”

EN ONS COMMENTAAR

Werkelijkheid onder ogen zien

Nog altijd zijn er mensen, die menen, dat op enigerlei wijze toch nog samenwerking met communisten mogelijk is. Men ziet dan naar de mensen, terwijl men moet letten op de beginselen, waaruit de communistische mens leeft.

Dat is niet altijd gemakkelijk. Slechte beginselen worden soms nog wel verdedigd door goede mensen en goede beginselen worden nog wel eens uitgedragen door slechte mensen.

Het gaat er ook niet om of men het met de beginselen van een ander oneens is, of niet. Tegen het socialisme van de Partij van de Arbeid hebben we ernstige, principiële bezwaren. Zo staat het ook ten aanzien van het liberalisme van de V.V.D. Daartegen hebben we ons steeds te weer te stellen. We hebben zowel het socialisme als het liberalisme te bestrijden, zoals we trouwens ons ook hebben te keren tegen het Rooms-Katholicisme.

Samenwerking met andersdenkenden is in een democratische samenleving dan ook slechts mogelijk met behoud van eigen beginselen en met behoud van bezwaren tegen de beginselen van de ander, om ten aanzien van bepaalde concrete doeleinden tot beslissingen te komen.

Welnu van zulk een samenwerking kan met communisten geen sprake zijn. Kort na de oorlog heeft men dat in bepaalde kringen nog wel mogelijk geacht. Zo werkte de P.v.d.A. mede aan verkiezing van wethouders in grote gemeenten en poogde men ook wel communisten gekozen te krijgen tot leden van het College van Gedeputeerde Staten. Er was een „Praag” voor nodig om te doen inzien, wat men aan communisten heeft.

En nu, na „Boedapest” is het voor velen nog niet duidelijk, dat elke vorm van samenwerking verboden moet worden. Men wil de werkelijkheid, zoals Hongarije deze nu te zien geeft, niet onder ogen te zien. Het is zeer betreurenswaardig, dat juist een groep intellectuelen — leidlieden des volks — in dit opzicht ziende blind is.

AMSTLEVEN levensverzekering

Doelloos of doelmatig?

DE WERELDOPINIE is in twee kampen verdeeld terzake van de Brits-Franse politio-nale actie tegen het Suezkanaal en de preventieve aanval van Israël op Egypte. Deze laatste wordt over het algemeen meer gerechtvaardigd en doelmatig geacht dan de eerste. Men erkent, dat Israël in feite zo in het nauw was gedreven dat het uit noodweer ten aanval ging, zodat het de plannen van de tegenpartij doorkruiste en daardoor in de kiem smoorde, om Israël op een door Egypte gekozen tijdstip van de aarde weg te vagen. Doelmatig reeds daarom, omdat hierdoor de pocherij van Nasser en de Arabische Liga aan de kaak werd gesteld in al haar naakte militaire en politieke zwakte. Wel verre van een hecht front te vormen, lieten de oostelijke Arabische landen Nasser de volle zwaarte van de Israëlische aanval ondergaan zonder dat zij trachten door een offensief in het oosten Nasser te ontlasten.

Veel minder eenstemmig is de wereldopinie ten aanzien van het Brits-Franse optreden. Voor- en tegenstanders treft men daarbij in alle landen aan, vaak los van de politieke kleur. Zo stonden de socialistische in Engeland vierkant tegenover de Regering, in Frankrijk daarachter, terwijl de stemming in Nederland was verdeeld. Afgescheiden van de juridische en morele kant sprak hierin veelal de vraag van het strategisch en politiek doelmatige of doelloze van de actie.

Nu niettegenstaande deze actie Nasser op de Egyptische troon is gebleven, de Suezkanaalzone zal worden ont-reuimd en de Israëliërs naar de oude grenzen zullen worden teruggetrokken, zodat de toestand van vóór de actie strategisch wordt hersteld — behoudens dat het kanaal voor maanden onbruikbaar is —, neemt het aantal stemmen toe, dat op grond van de resultaten op de doelloosheid van de actie wijst.

Dit is echter een misleidende conclusie, die geen recht laat wervaren aan een onpartijdige benadering van het vraagstuk. Men ziet geheel over het hoofd, dat er een groot verschil kan bestaan — en zoals nader blijken zal ook bestaan heeft — tussen het plan voor de actie en de ten uitvoerlegging daarvan. Geschiedt deze laatste verkeerd, dan is dat nog geen veroordeling van het plan.

Elk plan nu tot de een of andere militaire actie gaat van een politiek doel uit. Is dit bepaald dan worden militaire operatieplannen opgesteld ten einde dit politieke doel te bereiken. Dit politieke doel nu was tweeledig: ten eerste het gehele Suezkanaal te bezetten zonder dat er kans zou bestaan op veel beschadiging; ten tweede door deze daad, wel-

ke automatisch gepaard zou gaan met een militaire nederlaag van Egypte, te bewerkstelligen dat Nasser het veld zou moeten ruimen en vervangen zou worden door een meer westers georiënteerde en minder ambitieuze regering. Desnoodig zou daartoe na de bezetting van het Suezkanaal de actie moeten worden voortgezet en bekroond door de bezetting van Cairo. Het eerste politieke doel eiste een zeer snelle en verrassende militaire uitvoering, het tweede kon in een langzamer tempo geschieden.

Als wijder reikend politiek doel kwam daar nog bij de opbouw van een politieke en militaire macht te doorbreken, die in handen van een Rusland welgevallige marionettenregering, op elk gewild moment de economische — en in oorlogstijd ook militaire — keel van West-Europa zou kunnen toeknippen.

Wat is er bij de uitvoering van deze doelstelling terecht gekomen? Zoals gezegd, eiste de eerste politieke doelstelling een snelle en verrassende actie. Om de verdere operatiën veilig te stellen was daartoe een onmiddellijke uitscha-

Van onze militaire medewerker

keling van de Egyptische luchtmacht noodzakelijk. Dit geschiedde dan ook prompt. Doch even noodzakelijk waren luchtlandingen op de vitale punten langs het gehele kanaal, onmiddellijk gevolgd door landingen van zee uit. De eerste zouden gesteund en beschermd moeten worden door eenheden van de luchtmacht (jagerbommenwerpers), de laatste door marinevaartuigen en — indien daartoe voldoende luchtstrijdkrachten beschikbaar waren — vliegtuigen. Strikt noodzakelijk was dit laatste niet, gezien de betrekkelijk zwakke en verspreide Egyptische landstrijdkrachten. De luchtmacht kon dan voor de hierboven genoemde belangrijker taken worden bestemd alsmede voor nog een andere belangrijke taak t.w. voortdurende patrouillering boven het kanaal om elke Egyptische poging tot het versperren van het kanaal door het tot zinken brengen van schepen in de vaargeul, opblazen van bruggen e.a. de bestrijden.

Waar de afstanden langs het kanaal betrekkelijk klein zijn (Port Said—Suez 170 km.) kunnen aan de kust gelande gemotoriseerde eenheden snel de gelande luchtlandingsstroepen te hulp komen.

Een aldus goed geplande militaire actie in de drie dimensies had in korte tijd zonder enige twijfel een algeheel succes geboekt. Met dit soort operatiën onder heel wat moeilijke omstandigheden waren de Britten en Fransen zeer wel vertrouwd. Noord-Afrika, Sicilië, Italië, Normandië, Zuid-Frankrijk, Arnhem, Rijnovergang, het zijn even zovele voorbeelden van hetgeen Engeland op dit terrein wist te presteren.

Zonder al te optimistisch te zijn zou bij zulk een militair operatieplan de kanaalzone binnen 48 uur zijn bezet zonder dat de Egyptenaren veel kans zou-

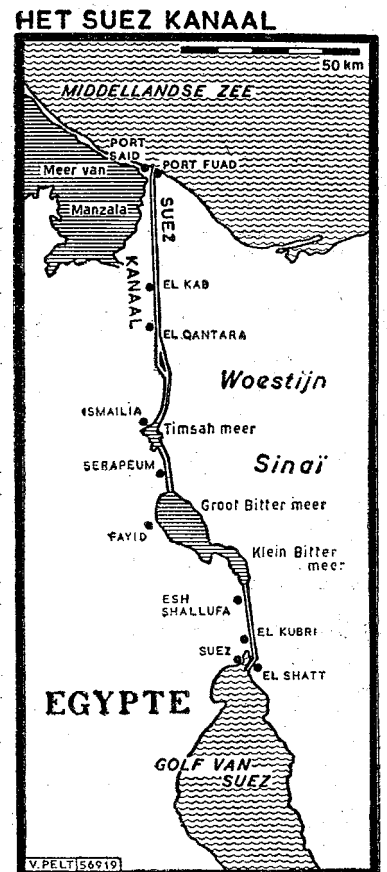
den hebben gekregen daaraan iets te vernielen of daarin vele obstakels aan te brengen. Dat de uitvoering ver en ver beneden deze mogelijkheid is gebleven kan daarom niet verweten worden aan de militaire leiding. Zij zou het eerste politieke en militaire doel hebben gerealiseerd, indien zij de vrije hand had gehad en wel ruim binnen de tijd dat de Verenigde Naties tot een resolutie zouden zijn gekomen om het vuren te staken. In deze militair sterke situatie zou de vraag doelloos of doelmatiger er geheel anders hebben uitgezien. Men was dan onmiddellijk in staat geweest eventuele obstakels in het kanaal te gaan ruimen, een taak die dan door het veel geringere aantal in korte tijd kon zijn afgelopen. Daar mede zou — indien Nasser nog in de zadel was gebleven — een sterke troef uit diens handen zijn genomen, die hij nu met succes uitspeelt. Hij kan daarmede de gehele Westeuropese economie op het ogenblik chanteren. Zo zouden er andere consequenties genoemd kunnen worden bijaldien de militaire uitvoering van het politieke plan naar de regels van de kunst was geschied.

Dat heeft thans niet plaats gehad. Alle militaire fouten die maar mogelijk waren, zijn thans gemaakt, waarschijnlijk als gevolg van politieke aanwijzingen. De luchtactie tegen de Egyptische vliegvelden is niet gepaard gegaan met gelijktijdige lucht- en zeelandingen. Daartussen verliepen enige dagen. Hierdoor verviel het element der verrassing en konden de Egyptenaren naar hartelust het kanaal en de havens versperren en vernielen. Geen doorlopende luchtpatrouille waakte hiertegen of trad hiertegen op.

De actie werd opgeschort ten einde Nasser gelegenheid te geven al dan niet vrijwillig het veld te ruimen. Doch Nasser dacht er niet aan heen te gaan, door het uitzel zich inmiddels gerugsteund wetend door de Verenigde Naties en Rusland. Daarmede was in feite het met dagen vertraging ingezette tweede deel van de actie, de luchtlandingen met de zeelandingen, bij voorbaat politiek een mislukking: het kanaal was grondig versperd en zou dit maandenlang blijven.

De wereldopinie schoof zich als een dreigend monster tussen de Brits-Franse troepen en de Egyptische en werd — o ironie — Nasser's sterkste bondgenoot. Hiervoor balgend gelaste Eden de actie stop te zetten op het moment dat het militaire resultaat — de bezetting van de gehele kanaalzone — een kwestie was van 24 uur. Politieke factoren hebben derhalve een juiste militaire uitvoering en daarmede een doelmatig resultaat meer voet aan de opvatting, dat de actie doelloos was.

Nochtans schijnt dat een voorbarige conclusie. Eén ding is zeker bereikt nl. de doorkruising van de Russische plannen om aan het Suezkanaal een militair sterke marionet te vormen. Voorshands heeft Nasser militair een stevige aderlating ondergaan. Het Westen is bovendien beter gewaarschuwd voor de am-

bitieuze Russische plannen hier, zodat het daartegen — o.g. via de Verenigde Naties en een wellicht eindelijk wakker geschud Amerika — beter op zijn hoede zal zijn. Als tweede punt op haar creditzijde boekt de Brits-Franse militaire actie een wereldhistorisch feit nl. de vorming van een internationale politieke macht in handen van de Verenigde Naties.

Hiermede wordt de mogelijkheid op een oplossing van de problemen van het Nabije Oosten, tot nu toe een vrome wens, groter, indien althans de Verenigde Naties niet worden uitgespeeld om de positie van Nasser en Rusland te versterken ten koste van het Westen en Israël. Dit kan slechts de toekomst leveren.

(Advertentie)

„Een eenzijdig gericht zijn op de leer werkt een rationalistische versterking in de hand“.

Dit citaat uit het tijdschrift ter bevordering van het oecumenisch besef behoeft wellicht nadere toelichting. Neem daarom nog heden een abonnement op **Uitzicht**.

Een uitgebreide staf van deskundige medewerkers zorgt voor actuele artikelen en beschouwingen, die ook in de pers regelmatig worden besproken en aangehaald.

Verschijnt eens per twee maanden, 16 pag.'s p.n.r., de abonnementsprijs voor één jaar is slechts f 2,75.

UITGEVERIJ VAN KEULEN N.V.
DEN HAAG - TELEFOON 33.40.73
ZUID BUITENSINGEL 272

DE DEUR UIT... DIE WAS

Als U alles rekent is Reijmerink beter en voordeliger!
REIJMERINK was goed goed goed!
en is op de duur heus voordeliger!

Reijmerink - 's-Graveland
Tel. K 2950 - 8862

**Goed afgesloten
Risico uitgesloten!
betekent:**

U denkt aan verzekering om zich te vrijwaren tegen de geldelijke gevolgen van ernstige ziekte of ongeval.

Als U verlangt, dat U bij hogere leeftijd en bij veel schade niet opgezegd kunt worden en zelfs bij afloop van de contractperiode deze weer vernieuwd kan worden, dan denkt U aan zekerheid.

Inlichtingen over deze zekerheid worden U gaarne verstrekt door:

P. Z. V. HET WIT-BLAUWE KRUIS
AMERSFOORT - BERGSTR. 6-8 - TEL. 5628-7043

FIRMA

P. ZEEUW Jzn

Rotterdam-O. • Voorschoterlaan 51

Tel. serie no. 11.34.34

Na zes uur Tel. 11.34.34—26977

**GRANEN-VEEKOEKEN
GEDROOGDE PULP**

Lid van de Rotterdamse vereniging voor de termijnhandel in granen

Constructiewerkplaats

„BAILY“

NIEUW-LEKKERLAND
Telefoon 36

Gespecialiseerd in
**Staalconstructies
voor gebouwen**

EEN UITKOMST VOOR MAAGLIJDERS

Maaglijders, U kunt weer alles gaan eten. De echte C-R MAAGTABLETTEN zijn weer in Nederland verkrijgbaar.

C-R MAAGTABLETTEN

geven direct verlichting en zijn pijnstillend. De echte Amerikaanse C-R Maagtabletten zijn die lichtgele tabletten. Alleen verkrijgbaar bij:

LOUIS RIETBERGEN

NIEUWE BINNENWEG 400 - ROTTERDAM
Vraagt inlichtingen zonder enige verplichting.

SCHRIJF-TELMACHINES

REMINGTON, OLYMPIA, ROYAL, EVEREST, RHEINMETALL zowel nieuw als gebruikt. Gebruikte machines o.a. Remington f 79, 98, 125, 150, 198, 245, 295, 325.— enz. TELMACHINES van f 98.— af. Nieuwe machines met gemakkelijke betaling. Komt U ook eens kijken of vraagt inlichtingen.

KAPTINO AMSTERDAM

LELIEGRACHT 24 — TELEFOON 46922
Ook reparatie en verhuur

Rijwielen direct v. fabriek

f 50.— goedkoper. Eerste klas materiaal en langdurige garantie. Gedurende de wintermaanden op onze reeds zeer laag gestelde prijzen een extra korting: okt. f 12.50, nov. f 14.—, dec. f 14.—, jan. f 13.— en febr. f 12.50. Doe als velen profiteer van dit voordeel. Vraag gratis prijsopgaven met kortingsbonnen. SIMBA RIJWIELFABRIEK, Naaldwijkseweg 26, 's-Gravenzande, Tel. K 1748—673.

De gemeenschappelijke markt

• Vervolg van pag. 3.

Het Engelse aanbod om een vrijhandelszone met de gemeenschappelijke markt aan te gaan (met uitzondering voor de landbouw) is ongetwijfeld een belangrijke stap. De heer Blaisse (kath.v.) was over dit aanbod zeer enthousiast. Hij meent nl. dat daardoor de kwestie van het buitentarief minder urgent zal worden. Er zal op de duur niet alleen een vrij vervoer van personen, goederen en kapitaal zijn in de zes landen van de gemeenschappelijke markt, maar ook in het gehele Gemenebest, Zwitserland, Oostenrijk en Scandinavië, zo zeide hij. En deze grote markt weegt op tegen het nadeel van het hogere buitentarief. De heer Hazenbosch was gereserveerder. Hij vroeg zich af of het moment van dit Engelse initiatief wel reden tot juichen geeft. Bestaat nu juist niet het gevaar voor verwarring en vertraging? Hierover zeide hij het volgende:

„Ik zou dan ook niet zo ver durven gaan als de geachte afgevaardigde de heer Blaisse vanmiddag ging, toen hij als zijn oordeel uitsprak, dat de gemeenschappelijke markt en de vrijhandelszone gelijktijdig tot stand zouden moeten komen. Ik zie het argument, dat de geachte afgevaardigde daarvoor heeft aangevoerd, ik beseef, dat, wanneer dat tegelijk zou kunnen gebeuren, het pro-

bleem van het buitentarief, een zeer belangrijk probleem, wat anders zou komen te liggen. Daar staat tegenover, dat bij het instellen van een gemeenschappelijke markt, op de wijze, als men zich dat in het rapport-Spaak voorstelt, toch het probleem van het buitentarief niet onmiddellijk op de eerste dag van uitvoering van het nieuwe verdrag zijn volle actualiteit krijgt, omdat immers voorzien is in een ruime overgangperiode voor de afbraak van de binnentarieven en pas in de loop van die overgangperiode het probleem van het buitentarief steeds meer actualiteit krijgt. Ik bestrijd dus niet het argument van de geachte afgevaardigde maar ik wijs er alleen op, dat dit argument niet noodzakelijk behoeft te voeren tot de door hem ingenomen stelling, dat de vrijhandelszone en de gemeenschappelijke markt als het ware op één en dezelfde dag tot stand zouden moeten komen.

Er is in het Engelse voorstel met betrekking tot het instellen van een vrijhandelszone voor mij een onduidelijkheid. Ik heb begrepen, dat de Engelse gedachte deze is, dat men tot de vrijhandelszone wil toetreden met het behoud van de preferentiepositie in het Britse gemenebest. Indien dat juist is — ik hoor een van de afgevaardigden „natuurlijk“, het zal dus wel juist zijn —, geloof ik toch, dat, wanneer er verder niets zou ge-

beuren, hierdoor voor Nederland een sterke schaduwzijde ontstaat.

Immers, dat zou dan leiden tot een situatie, waarbij Nederland met zijn grote belangen bij de overzeese handel in de Gemeenebesten zijn ongunstige positie ten opzichte van Engeland behoudt en vanwege het bestaan van de vrijhandelszone op het continent geen verweermogelijkheden meer heeft.”

Het initiatief der Engelse regering heeft nog een ander nadeel, nl. dat het de instelling van een gemeenschappelijke markt, met een werkelijk supra-nationale opzet, kan torpederen. Het enthousiasme voor zo'n opzet schijnt langzamerhand niet zo groot meer te zijn. Het woord „Hoge Autoriteit“ kan men amper meer gebruiken. Daarover heeft minister Zijlstra ook duidelijke taal gesproken.

„Wat betreft de institutionele opzet, staat de Nederlandse Regering op het standpunt, dat een voldoende supranationale opzet — tegenwoordig gebruiken wij dit woord maar liever niet meer, want dit schijnt gevoelheden op te wekken; wij spreken niet over de Hoge Autoriteit, maar over de Europese Commissie — eigenlijk een *conditio sine qua non* in. Wanneer de supranationale opzet voor het overgrote deel afwezig is, betekent dit, dat wij een soort van O.E.E.C. voor zes landen opzetten, waarbij ieder land een vetorecht zou hebben en er niets zou gebeuren, of er een al of niet gekwalificeerde meerderheid zou zijn, waarbij de kleine landen ieder ogenblik door de grote zouden kunnen worden over-

stemd. In een zodanige opzet kunnen wij ons niet veilig weten. Er zal dus een voldoende minimum aan supra-nationale opzet moeten bestaan. Waar dit minimum ligt, ik kan het kwantitatief op het ogenblik niet definiëren. Dit gaat mij te ver, maar ik geloof, dat het standpunt op deze wijze wel duidelijk is geformuleerd.

Wij zijn bereid uit politieke overwegingen ver te gaan met betrekking tot de gemeenschappelijke markt, omdat het is een kwestie van existentie voor West-Europa. Wij moeten inderdaad zo ver mogelijk gaan, maar een werkelijke supra-nationale gemeenschap zal het zeker moeten zijn.”

Wat de Engelse vrijhandelszone betreft was minister Zijlstra iets minder gereserveerd dan zijn partijgenoot Hazenbosch. De bewindsman zag daarin het bewijs dat Engeland inziet, zij het wat laat, dat het meer een deel is van het Westeuropese continent dan van de mondiale commonwealth. Gemeenschappelijke markt en vrijhandelszone zijn twee moeilijke problemen, die in elkaar schuiven. Als daarvan vertraging het gevolg is, moeten we dat, zo zeide prof. Zijlstra, maar op de koop toenemen.

„Ik geloof niet, dat het nadeel, dat de geachte afgevaardigde de heer Hazenbosch noemde, zo groot is. Wij zullen inderdaad geen preferenties krijgen naar het Gemenebest, terwijl wij ons naar de kant van Engeland niet meer kunnen ververen. Ik vind dat echter geen overwegend nadeel, hoewel ik toegeef, dat het op zich zelf een niet plezierige complicatie is.

Brochures

Onderstaande brochures zijn verkrijgbaar bij het bureau van het Centraal Comité. Bestelling kan geschieden door storting van het verschuldigde bedrag op postgirorekening 89673 ten name van het Centraal Comité.

3	Bedrijfsorganisatie, M. Ruppert	f 0.25
18	Het Kapitalisme, R. Gosker	„ 0.50
19	In Kuyper's lijn, C. Smeenk	„ 0.25
24	Handboekje voor de propaganda	„ 0.35
26	Schetsenbundel, prof. dr. L. W. G. Scholten	„ 0.25
32	Schets „Het Constitutionele Koning-	„ 0.10
37	schap“, C. D. v. Oosten	„ 0.10
37	In de strijd der beginselen, prof. dr.	„ 0.45
	K. Dijk	„ 0.75
38	Rapport huwelijk en echtscheiding	„ 0.75
40	De A.R. Partij en de Middenstand, H. van	„ 0.65
	Eysden	„ 0.65
41	Onder de schijnwerper der historie,	„ 0.65
	H. Algra	„ 0.65
42	De tragiek van de Partij van de Arbeid,	„ 0.65
	R. Gosker	„ 0.75
43	De lijn onze politiek	„ 0.75
46	De kracht der zwakheid (Deputatenrede)	„ 0.50
48	Verantwoorde emigratie	„ 0.60
52	Maatregelen tegen de communisten	„ 0.35
53	Verzamelen, propagandafolder Arjos	„ 0.05
54	Christendom en internationale ordening,	„ 0.95
	prof. dr. G. H. J. v. d. Molen	„ 0.45
55	Taak en plaats der provincie	„ 0.50
57	Onze mannen in de Kamer, dr. A. Veerman	„ 0.50
58	Om de Christelijke Vrijheid (Deputaten-	„ 0.50
	rede)	„ 0.25
59	Het program van actie 1952	„ 1.20
60	Calvijn en de Staatkunde, dr. D. Nauta	„ 1.20
61	De Reformatie en de staatkunde, dr. D. J.	„ 1.40
	de Groot	„ 0.60
62	Het passieve vrouwenkiesrecht (rapport)	„ 0.60
63	De eerste 5 artikelen van het beginsel-	„ 0.50
	program (rapport)	„ 0.75
64	Model gemeenteprogram	„ 0.75
65	Onze verhouding tot de S.G.P., mr. C. J.	„ 0.75
	Verplanke	„ 3.—
66	Contributiekarten per 100 stuks	„ 0.50
68	Bezitsvorming, drs. C. P. Hazenbosch ...	„ 0.15
69	Bestuursvorm openbare school (rapport)	„ 0.50
70	Europese Integratie (rapport)	„ 1.—
71	Voor Geloof en Vrijheid	„ 0.90
72	Chr. Sociale Politiek in deze tijd	„ 0.90
73	De komende Ouderdomsvoorziening	„ 0.75
76	Model Provincieprogram	„ 1.50
77	Schetsenbundel „Volk en Staat“	„ 0.75
80	Stedebouw en Volkshuisvesting	„ 0.50
81	Waarom ben ik A.R., J. A. H. J. S.	„ 0.30
	Bruins Slot	„ 0.25
82	A.R. 1956 (Arjosbundel)	„ 0.50
84	Program van Actie 1956	„ 0.50
85	Daar heb je 't	„ 0.50
86	Overheid en Econ. leven	„ 0.50
87	De A.R.P. en de Sociaal-Economische	„ 1.25
	Politiek, C. Smeenk	„ 0.50
88	Nederlands Nieuw Guinea	„ 0.60
90	Rechtsbescherming tegen de Overheid ...	„ 0.40
91	Beginsel en Algemeen Staatkundig	„ 0.40
	program	

Gratis lezen tot 1 januari a.s.

Wie zich abonneert op Nederlandse Gedachten ontvangt de nummers die nog vóór 1 januari verschijnen gratis.

Naam:

Adres:

Plaats:

Abonnement per jaar (f 6,20); half jaar (f 3,10); kwartaal (f 1,55).

Te zenden aan de Administratie van „NEDERLANDSE

DIT KOSTUUM KOPEN VOOR f 109.-

DEZE PRACHTIGE REGENJAS CADEAU

ter gelegenheid van de feestelijke heropening van „De Prijsbreker“

5000 Regenjassen en mantels Cadeau

te geven!

Wij doen dit als volgt: Bij aanschaffing van een kostuum, gabardine regenjas of winterjas, krijgt u een geheel dubbele

REGENJAS CADEAU
waarde f 59.50 met schrift. garantie. Bij aanschaffing van een mantelkostuum, mantel of gabardine mantel krijgt u een flatteuze

REGENMANTEL CADEAU
waarde f 59.50 met schrift. garantie. Bij aanschaffing van een sportcolbert een **PANTALON CADEAU**

DEZE ACTIE GELDT T.M. 31 DECEMBER A.S.

HERENAFDELING:
Kostuums in trop. en kamg. 89.— 109.— 129.— etc. met REGENJAS CADEAU
Gab. regenjassen 100% wollen kwaliteit 99.— 109.— etc. met REGENJAS CADEAU
Winterjassen div. modellen 59.— 69.— 79.— etc. met REGENJAS CADEAU
Sportcolberts 39.— 49.— etc. met PANTALON CADEAU

DAMESAFDELING:
Mantelkostuums div. model. 86.— 96.— 106.— etc. met REGENMANTEL CADEAU
Wintermantels 69.— 79.— 89.— etc. met REGENMANTEL CADEAU
Gabardine mantels 79.— 89.— 99.— etc. met REGENMANTEL CADEAU

DE TOEGESTANE KOOPAVONDEN ZIJN WIJ GEOPEND.

DE PRIJSBREKER

elke dag geopend van 9-6 uur

WEESPERZIJE 23-23a

Amsterdam - Tel. 55227 - Voormalig Cafe „De Ijsbreker“, te bereiken met de tramlijnen 3-5-7 en 10

De stalinist Michael Soeslof is in het Kremlin de man van het uur

DE recente herdenking van de oktober-revolutie in de Sowjet-Unie geeft twee belangrijke aanwijzingen omtrent de politieke constellatie in het Kremlin. In de eerste plaats valt het op, dat pers en radio bij deze herdenking de kracht van het Rode leger accentueerden en een strijdvarende, imperialistische toon aansloegen. Verder is er het opmerkelijke feit, dat het Soeslof was, die ditmaal de traditionele herdenkingsrede in het Bolsjoi-theater uitsprak. Over die Soeslof willen we het vandaag even hebben.

DE herdenking van de revolutie pleegt zich volgens een vast ritueel te voltrekken, waarbij aan de persoon van de feestredenaar grote betekenis wordt toegekend, omdat het communistische partijkader in de Sowjet-Unie en ook het buitenland hieruit bepaalde conclusies trekt ten aanzien van de interne machtsverhoudingen in het Kremlin.

Bovendien leerden wij uit zijn redevoering het standpunt kennen van het Russische Politburo over actuele problemen. Dat Soeslof in het Bolsjoi-theater het woord voerde, is dan ook van principiële betekenis voor de beoordeeling van het krachtenspel in de na-stalinistische dictatuur.

MICHAEL Andrejewitsj Soeslof werd in 1902 geboren en trad enkele jaren na de revolutie tot de communistische partij toe. Hij is zijn carrière begonnen als gunsteling van Stalin en Zjdanof en geldt bij ingewijden als fanatiek voorstander van een nauwe verbinding tussen de groot-russische imperialistische doelstelling en de communistische doctrine.

In Sowjet-Russische biografieën wordt de nadruk gelegd op Soeslofs activiteit in de strijd tegen Trotskisten, de Sinofjef-oppositie en de resten van „opportunistische elementen“.

TOT 1941 vervulde Soeslof ondergeschikte partij-functies, maar tijdens de „vaderlandse oorlog“ trok hij de aandacht door zijn fanatisme als lid van de oorlogsraad, zo schrijft de Neue Zürcher Zeitung. Dat was aan het front in de noordelijke Kaukasus. In 1944 werd hij op voorstel van Zjdanof naar Litaunen gezonden als speciaal gevolmachtigde van het centrale comité van de partij om — zoals dat heette — de gevolgen van de oorlog te liquideren.

De eerste deportaties en russificatiemaatregelen in Litaunen zijn het werk van Soeslof geweest..... Wat thans in Hongarije gebeurt, is dus voor Soeslof niets nieuws.....

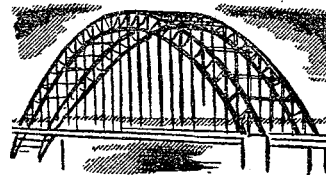
NA de oorlog maakte Soeslof opnieuw snel carrière. In 1947 tot secretaris van het centrale comité benoemd, kreeg Soeslof de leiding van de z.g.n. „agitatie- en propaganda-afdeling“, in welke functie hij samen met Zjdanof de groot-russische-imperialistische en anti-westerse campagne op touw zette. Daardoor isoleerde de Sowjet-Unie zich volkomen van het Westen.

Soeslof was in de jaren 1949 en 1950 tevens hoofdredacteur van de Prawda en een der initiatiefnemers van de Kominformresoluties tegen Joegoslavië.

Nog voor het twintigste partijcongres (in juli 1955) bracht zijn benoeming tot lid van het presidium van het centrale comité — het Politburo — de ambitieuze Soeslof aan de top van de partij-hiërarchie. Hoewel hij na het congres, dat in februari van dit jaar werd gehouden, zitting hield in het presidium, schijnt hij tijdelijk op de achtergrond geraakt te zijn. Maar daarin is sinds de gebeurtenissen in Polen en Hongarije blijkbaar verandering gekomen.

DE vrijheidsstrijd in Hongarije heeft tot een volledige overwinning van de door Soeslof vertegenwoordigde richting in het Politburo geleid. De politiek van die groep is: krachtige onderdrukking van elk vrijheidsstreven in de satellietstaten. Molotof, die terwille van Tito naar de achtergrond moest verdwijnen, staat aan de zijde van Soeslof en tracht thans wellicht met de hulp van Soeslof naar de voorste geleerden door te stoten. Hij werd reeds benoemd tot minister van staatstoezicht.

Molotof kan echter ook niet de steun van Malenkof ontberen, als hij wil zegeviëren over Chroesjtsjef en Boelganin. Voor Soeslof is nu wellicht de rol weggelegd, Molotof en Malenkof, wier plannen nogal uiteenlopen, dicht bij elkaar te brengen.

HET ANDERE GEZICHT

vervolgverhaal
door J.W. Ooms

— Zal ik dan altijd een opstandige blijven tegen deze tijd? vroeg de oude Lijnegang zich vertwijfeld af. — Wat is het toch, dat ik niet berusten kan in de veranderingen die zich rondom mij voordoen? Ik zit te vast aan de wereld, gaf hij zichzelf in gedachten ten antwoord. En dit antwoord vervulde hem met schrik.

Soms had Lijnegang de neiging, zich nooit ergens meer mee te bemoeien en alles te laten gaan zoals het ging.

— Ik moet proberen, mij nergens meer dik over te maken, dacht hij dan. — Wat deert het mij tenslotte allemaal? Ik word oud, ik laat alles rustig aan mij voorbij gaan.....

Toch had hij met dit voornemen geen vrede. Mocht hij als een kluisenaar aan de kant van de weg gaan zitten? Was zijn christenplicht opgeheven enkel en alleen omdat hij zich oud begon te voelen? Hij wist beter — God stuurt de mensen niet met pensioen. En hij leef verantwoordelijk, hij behield een taak als christen in deze wereld. Maar aan die taak wilde hij maar liever zo weinig mogelijk denken. Hij had het er zijn leven lang slecht afgebracht..... En vaak moest hij er aan denken, dat hij een ontrouwe dienstknecht was.

Ineens was er iets gaande met Aaltje en Mink Ruizendaal. Een paar dagen lang sprak Aaltje bijna geen woord en haar gezicht stond op storm. Zij had voorheen wel meer van zulke buien gehad, maar sedert zij met Mink omgang had, waren ze steeds zeldener voorgekomen.

Het was gewoonte geworden, dat Mink ook op de woensdagavonden naar de Lindenburg kwam. Dan zat hij rustig aan tafel, hij praatte wat met Lijnegang en diens vrouw, meestal ging het over het boerenbedrijf en wat daar allemaal aan vast zat. Tenslotte gingen hij en Aaltje dan nog een eindje kuieren, zoals hij het noemde. Maar als het regende zochten zij zich een plaatsje in de schuur, waar zij dan samen lange gesprekken hielden.

Maar op een woensdagavond liet Mink verstek gaan. Aaltje was onrustig en keek telkens naar de klok. Mink kwam niet. En toen vrouw Lijnegang aan haar dochter vroeg, hoe het kwam dat hij dit keer zo laat was, begon Aaltje eensklaps te huilen.

„Ik denk, dat hij niet komt,“ zei ze snikkend. Lijnegang, die achter zijn krant had zitten soezen, was ineens klaarwakker.

„Is jouw verkering uit?“ vroeg hij ongelovig. Aaltje gaf geen antwoord. Zij nam haar breiwerk op, stopte het in haar werkmantje en ging met een vuurrood gezicht en zonder iets te zeggen de kamer uit. Even later kraakte de trap; zij was naar haar kamertje gegaan.

Nadien zei Lijnegang tot zijn vrouw: „t Schijnt mis te zijn.....“

Vrouw Lijnegang knikte en na een korte stilte zei ze:

„Misschien is 't maar beter.....“

„Beter? Mink is toch een degelijke jongen?“

„Dat wel, man..... Maar de Ruizendaals zijn heel niet kerks.“

Lijnegang vouwde bedachtzaam de krant dicht. De opmerking van zijn vrouw had hem diep getroffen. Het feit, dat Mink uit een door en door liberaal gezin stamde en zich ook overigens vrijwel niet met het kerkelijk leven bemoeide, had de boer al vaak bezwaard. Hij had destijds te gretig zijn toestemming verleend voor de omgang van Mink met zijn dochter. Achteraf had hij er dikwijls onvrede mee gehad, maar hij had beseft, dat hij niet meer op zijn gegeven toestemming terugkomen kon.

„Ja,“ gaf hij tenslotte zijn vrouw toe, „eigenlijk past Mink niet goed in ons gezin. Maar Aaltje was toch gek op hem, voor zover ik het heb kunnen bekijken.“ Hij begreep, dat dit geen steekhoudend argument was. Hij had destijds, toen de vader van Mink hem er voor het eerst over aangesproken had, zijn plicht als vader niet mogen verzuimen. Hij had moeten zeggen: Hoor eens, Ruizendaal, allemaal goed en best, maar er is een groot en onoverkomelijk bezwaar. Als christen heb ik de plicht om er op te wijzen: Ik stel er prijs op, dat mijn kinderen omgang hebben met mensen, die de bijbel als richtsnoer voor het leven laten gelden. Ik heb ook voor Aaltje een doopbelofte gedaan, die blijft altijd van kracht..... Maar hij had daar niet over gesproken; het feit, dat de Ruizendaals flinke boeren waren en dat zij niets moesten hebben van de vernieuwingen en veranderingen die zich in deze naoorlogse tijd voordeden, hadden hem zonder slag of stoot zijn toestemming doen geven. En nu scheen er iets te haperen tussen Aaltje en Mink. Ja, misschien had zijn vrouw gelijk en was het maar beter.....

Een half uur later ging vrouw Lijnegang, die door het gedrag van Aaltje rusteloos geworden was, naar boven. Zij trof Aaltje in bed aan, zij lag nog gekleed op de dekens en huilt. „Vertel me maar, wat er aan de hand is, meisje,“ nodigde vrouw Lijnegang overredend uit.

Maar Aaltje wilde niet zeggen, waarom zij zo verdrietig was.

„Iedereen heeft weleens wat,“ zei ze enkel door haar snikken heen. „Ik wil het voor me houden, vraag me maar niets meer.“

Maar de jonge Melchior, die deze avond naar Paula gegaan was, kreeg er al iets over te horen. Vader had hem een boodschap meegegeven voor de graanhandelaar en de praatzame meelmuis zei eensklaps, nadat hij de bestelling, die de jonge Melchior hem opgegeven had, genoteerd had:

„Met Mink Ruizendaal en jouw zuster is het ook uit, waar? Dat had misschien niemand verwacht, maar ik heb het altijd wel gedacht. Tenslotte is Mink een man, die op 't kantje van de vrijzinnigheid leeft en dat kan met de opvattingen van jullie nooit goed stroken. Met de mijne trouwens ook niet.“

De jonge Melchior wist niet wat hij hoorde.

„t Is beslist waar,“ verzekerde de graankoper, „ik weet het uit de eerste hand. Mink z'n vader heeft het mij vanmiddag verteld. Mink is niet gesteld op veel christelijkheid en jouw zuster schijnt hem dat kwalijk genomen te hebben. Nou, toen

is de kogel door de kerk gegaan en heeft Mink het uitgemaakt.“

„Zo,“ was alles, wat de jonge Melchior zei — maar eensklaps was hij begaan met Aaltje, hoe dan ook.

De graanhandelaar had het klaarblijkelijk bij het rechte eind gehad, want toen de zaterdagavond aangebroken was, ging Aaltje in haar eentje er op uit. Ze had tot moeder gezegd, dat zij bij een vroegere vriendin op bezoek ging. Zij wachtte dus niet op Mink, zoals dat haar gewoonte was geworden. En toen wisten Lijnegang en zijn vrouw genoeg. Aaltje repte echter met geen woord over de verbroken verkering. En moeder zei tot de jonge Melchior:

„Vraag er haar maar niet naar. Zij zal 't er moeilijk genoeg mee hebben, maak het haar niet moeilijker.“

„Als zij niets zegt, zal ik niets vragen,“ beloofde de jonge Melchior. En ofschoon hij nooit bijzonder ingenomen geweest was met Mink Ruizendaal, kon hij zich toch goed indenken, dat de verbroken omgang voor Aaltje een diepingrijpende gebeurtenis moest zijn. Zij was tenslotte geen meisje van achtien of twintig jaar meer.....

Ongeveer drie weken later wist Paula hem bijzonder nieuws te vertellen. Zij wist heel zeker, dat Geertsema, een jonge opzichter, die in de plaats van Lambooij gekomen was, Aaltje na de vergadering van de meisjesvereniging naar huis begeleid had. Geertsema was een doelbewuste Groninger, die terstond na zijn komst in de gemeente zich aangemeld had als lid van de J.V. Hij was achtentwintig jaar en Teunissen, bij wie hij na veel moeite in de kost was kunnen komen, beweerde, dat Geertsema zijn weetje wist en zich de kaas niet van 't brood liet halen.

„Hij heeft jouw zuster thuisgebracht,“ verzekerde Paula.

De jonge Melchior schudde ongelovig het hoofd. Doch Paula, die evenals Aaltje lid was van de meisjesvereniging, verklaarde, dat hij er stellig wel meer over zou horen.

Paula bleek het bij het rechte eind te hebben. Ongeveer een week later kwam de jonge Melchior op een avond zijn zuster tegen, in gezelschap van Geertsema. Ze liepen gearmd door de donkere avond.

Aaltje was, als het gesprek over de in aanbouw zijnde brug gelopen had, haar vader altijd bijgevalen. Zij had ondubbelzinnig laten blijken, dat ze niets van al de tegenwoordige nieuwigheid moest hebben en dat de brug haar een doorn in het oog was. Zelfs op een vergadering van de M.V. had ze laten merken, dat ze geen heil zag in de brug.

Nu werd het eensklaps anders. Op een avond kon Lijnegang het toch weer niet laten om zijn misnoegen uit te spreken over het ijzeren monster, zoals hij de brug noemde.

„Maar de brug kan toch ook een groot voordeel betekenen,“ kwam Aaltje er ineens tussen. „De nare pont, waar je soms een half uur op moet wachten, is toch eigenlijk een onmogelijk voorwereldlijk ding, vader. Tijd is geld. Wachten kost tijd en dus ook geld. En denk eens aan de winter van drie jaar geleden, toen er zoveel ijsgang in de rivier was en de mensen niet overgezet konden worden!“

De boer van de Lindenburg keek zijn dochter verbaasd en geschrokken aan.

„Jij ook al?“ vroeg hij met sombere stem.

„De brug kan een zegen voor de streek worden,“ antwoordde Aaltje. En zich ineens tot haar broer richtend, vroeg zij scherp: „Waarom lach jij, Melchior?“

„Omdat ik plezier heb, Aal.“ Hij gaf haar een knipoogje. Plotseling werd ze weer snibbig.

„Is het soms zo belachelijk wat ik zeg? Kan soms die meid van de ingenieur enkel maar verstandige dingen zeggen?“

„De meeste vrouwen zeggen op haar tijd verstandige dingen, Aal. Jij ook.“

„O, dan zal ik wel weer zwijgen.“

Roelie kwam dit weekend thuis. Toen bleek Aaltje zich niet langer te kunnen bedwingen. In het grootste geheim vertelde zij haar jongere zuster, dat zij verkering had met een jongen, die Dolf Geertsema heette. Maar Roelie moest beloven, dat zij er voorlopig met niemand over praten zou.

„En Mink?“ vroeg Roelie verwonderd.

„Het is al lang en breed uit tussen ons. Wij passen niet bij elkaar, Roelie. Mink gaat vrijwel nooit naar de kerk..... nou wat zou dat later moeten worden? Dat kon nooit goed gaan.“

Een half uur later kwam Willem naar de Lindenburg. Hij bracht Celia en de kleine spruit mee. Vrouw Lijnegang knuffelde haar kleinkind en Lijnegang zei: „Daar doen jullie goed aan, dat je weer eens op de oude hof komt.“

Celia, brandend nieuwsgierig blijkbaar, wendde zich tot Aaltje.

„Is het waar, dat je omgang hebt met een man van de brug?“

Aaltje werd vuurrood.

„Ja,“ antwoordde zij zacht — en daarna begon zij snel over iets anders te praten, over een breipatroon met Noors motief. Maar toen Willem en Celia met de kleine weer vertrokken waren, openbaarde zij haar geheim aan moeder.

Vrouw Lijnegang zei enkel:

„Da's voor mij geen nieuws, Aaltje. De kruidenier heeft het mij de vorige week al verteld..... 't Is een kerkelijk-meelevende jongen, nietwaar?“

„Ja, hij is erg trouw. Toen hij nog geen week hier was, had hij zich al als lid van de jongelingsvereniging opgegeven. Hij is heel anders dan Mink. Mink was eigenlijk vijandig tegen de kerk.“

„Je moet er vader ook van op de hoogte stellen, Aaltje. Hij heeft er recht op, het ook te weten.“

Zij beloofde het, ofschoon zij er als een berg tegenop zag om vader er van in kennis te stellen. Zij stelde het nog twee dagen uit. Toen vertelde zij het, terwijl zij in de koebocht bij de achterkamp zaten te melken.

(wordt vervolgd)

BOERHAAVE

VAN 1907

Heemskerkstraat II

's-Gravenhage

Telefoon 33 09 05

DE

aangewezen Verzekering-
Maatschappij

ONGEVALLEN
ZIEKENHUISVERPLEGING
OPERATIE
WEKELIJKSE UITKERING BIJ
ZIEKTE

Vraagt prospectus!

HOUTHANDEL

K. J. Bos & Zoon

ROTTERDAM - HOUTLAAN 19

TELEFOON 113360

Arjos-nieuws

REMBRANDT, Picasso en de politiek", dat was 't onderwerp waarmee ons vroegere hoofdbestuurslid, de heer J. W. Ooms, de jonge Zutphenaren tot het Arjoswerk aanspoorde, op een avond die door de kiesverenigingen in samenwerking met de Arjos was belegd. Ook nu is wel weer gebleken dat men de zaak in Zutphen goed aanpakt. De plaatselijke club ontving weer een stimulans en ook ledenwinst.

ENKELE weken geleden vestigden we reeds de aandacht op de activiteit die er in Noord-Holland heerste. Onze goede hoop is niet beschaamd, want in de afgelopen week is in Andijk een Arjos opgericht, waarvoor zich vier en dertig leden als lid opgaven. De oprichtingsvergadering werd gepresideerd door burgemeester Bakker, terwijl Mr. Boertien, voorzitter van het provinciaal verband de Andijkers in een gloedvol betoog voor het Arjoswerk animeerde.

Na Andijk volgt Naarden. In deze uit de historie zo bekende stad, aanschouwde een nieuwe club het prille levenslicht. De kern is nog maar klein, maar men zit er hard achteraan, zodat we er op rekenen dat na verloop van enkele weken het borelingske zal zijn uitgegroeid tot een flinke jonge kerel.

Zonder veel ophef is enkele weken geleden in Wormerveer een Arjos opgericht. „Niet praten, maar aanpakken" is het devies van deze Zaankanters! Geheel op eigen initiatief belegde men een bijeenkomst en alle achttien aanwezigen werden lid. Ook hier sprak Mr. Boertien een opwekkend woord.

IN DRENTE zijn de mogelijkheden om nieuwe clubs op te richten niet groot meer. Maar wanneer er ergens een kans is, dan gaat men er op af! En wat die lieden, uit het land waar Neêrlands hoop tijdens benzine-loze zondagen op gevestigd is, een keer aanpakken, dat geven ze niet gauw over.

Zo kon in Tweede Exloërmond een Arjos worden opgericht.

't Is jammer voor Drente, maar dezelfde post bracht ook het bericht dat de club in Erica ter ziele is. Men behoeft dus niet me de armen over elkaar te gaan zitten.

WANNEER we nu de resultaten van de actie tot het oprichten van clubs, eens gaan bekijken, dan blijken er twintig nieuwe clubs te zijn opgericht terwijl er aan twee clubs — die al geruime tijd niet meer vergaderden — nieuw leven werd ingeblazen. In dezelfde periode moesten er vier clubs worden afgevoerd, zodat de netto-winst achttien clubs met ruim 200 leden bedroeg.

De provincie Zuid-Holland leverde het grootste aandeel, nl. acht nieuwe clubs; er werden echter twee clubs opgeheven; Noord-Holland volgt dan met vier clubs; Utrecht, Gelderland, Overijssel en Limburg elk met twee en in Groningen en Drente elk een. Overijssel en Drente moesten elk een Arjos afschrijven.

Het resultaat van de eerste aanloop is bemoedigend, maar alle kansen zijn nog lang niet benut. Propaganda moet regelmatig worden gemaakt. En — dat is ook nu weer gebleken — op plaatsen waar het al meer dan eens is geprobeerd en het maar steeds niet wilde lukken, daar kon nu wel een Arjos worden opgericht.

En houden we er nu mee op? Hoe kan men die vraag eigenlijk stellen? Er zijn nu 357 clubs. Als ideaal voor dit jaar hebben we gesteld 375 clubs. We gaan dus met elkaar aan het werk om die vijf en die zeven om te wisselen.

Oplossing vorig kryptogram

Horizontaal: 1. parabel, 3. stijfkop, 7. huilebalken, 9. molest, 11. apache, 12. nap, 13. slinks, 14. enigma, 18. nee, 19. gedaas, 21. terras, 23. nachtschade, 24. nemesis, 25. bedrukt.
Verticaal: 1. panama's, 2. brits, 4. ijskap, 5. Papoea's, 6. absent, 7. halfbloeden, 8. nachtmerrie, 10. telkens, 11. apenoot, 15. leguaan, 16. gepast, 17. respekt, 20. abces, 22. eland.

19 NOV.

Vanmorgen al vroeg opgebeld door een regelmatig lezer van dit dagboek, die mij vroeg of dat nu wel waar gebeurd was met dat valse bankbiljet van f 100.— „Bent u er uitgekomen?" vroeg ik belangstellend. „Daar gaat het niet om", zei de matineuze abonnee, „het geldt hier een principiële kwestie. Die reiziger had de hotelier niet in de waan mogen laten, dat het bankbiljet niet vals was. En verder wil ik op het ogenblik niet gaan....."

Ik ga dan ook maar niet verder dan tot de vraag of u moeilijkheden met het niet politiek probleem hebt gehad. Volgens mij is niemand benadeeld dan de Nederlandse Bank, die op een zeker moment inflatoir geld in omloop had, doch buiten zijn schuld.

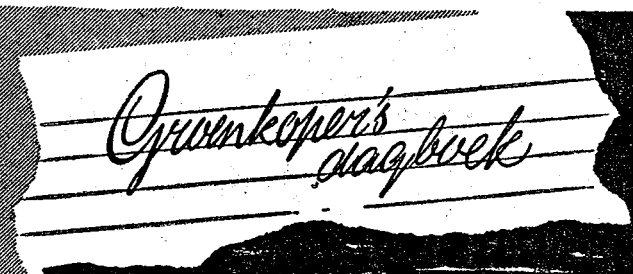
En nu maar weer tot de orde van de maandag. De eerste Sint Nicolaas is ook al weer gesignaleerd. Een hele gewaarwording voor groot en klein. Als ik zo voor het eerst in het jaar Sint Nicolaas zie en weet, dat er nog vele Klazen zullen volgen, dan moet ik altijd denken aan het eerste kievitsei. Maar ja, Sint Nicolaas kun je niet in een mandje leggen en naar b.v. Minister Drees sturen. Nee, dat gaat werkelijk niet.

Nu maar goed opletten, of ik nog meer Sinten tegenkom. Ik hoorde dat minister Zijlstra zijn verlanglijstje al klaar heeft!

20 NOV.

Van de 70 miljoen ton olie, welke via het Suezkanaal vervoerd wordt, is de helft weggevoerd of weggestroomd. Vandaar ook een rijverbod met door olie of benzine voortgedreven voertuigen op zondag.

„Ik heb het wel zien aankomen", zei boze buurman vanmorgen. „Daar komt de bus ook aan", zei ik. Want die was op dat moment belangrijker dan de uitspraak van buurman. In de bus gaf hij zo zijn visie op de nieuwe maatregel. Distributie van benzine vond hij beter. Dan kon ieder, die een auto had, zijn toegewezen portie zelf verdelen en uitsmeren over zeven of over vijf dagen of over een dag. „Dat is een hele rompslomp", zei ik, „zo'n distributiesysteem. En bij de benzinestations wordt het een

pompslomp". Buurman begreep dat grapje niet direct en ging er daarom ook niet op in. „Natuurlijk moet jij de minister weer verdedigen", antwoordde hij. Ik zei: „Pardon, dit is een maatregel van de regering, waarvoor ook jouw partijgenoten verantwoordelijk zijn". Op zulke momenten moet hij altijd een halte eerder uit de bus.

21 NOV.

Vanavond wilde ik naar een officieel aangekondigde film voor de televisie kijken, toen ik inplaats van die film het gelaat van de heer J. W. Rengelink, de secretaris van de V.A.R.A., ontwaarde. Hij, die ook een functie heeft in de Nederlandse Televisie-Stichting, hij, mijnheer Rengelink, was beheerst boos. Zeer beheerst. Hij vertelde, dat de nieuwe staatssecretaris van O., K. en W. de aangekondigde film verboden had, aangezien deze film, voor wat de bioscoop betreft, door de Centrale Commissie voor de Filmkeuring slechts voor ouderen dan 18 jaar was goedgekeurd. Uit het hele verhaal van de heer Rengelink heb ik begrepen, dat volgens regeringsbesluit slechts die films voor de televisie mogen draaien, welke goedgekeurd zijn voor alle leeftijden. Het is uitzonderlijk, dat andere films kunnen worden vertoond. Waarom hij dus kloeg, begrepen wij niet erg goed. Temeer niet, nu dat ging op een wijze, welke flauwtjes deed uitkomen: waar bemoeit die staatssecretaris zich eigenlijk mee?

Nu is dat een vraag, welke wellicht eens in discussie kan komen, doch die vraag te horen stellen uit de mond van de secretaris van de V.A.R.A., een omroep, welke nogal — naar ik hoor — contact onderhoudt met de Partij van de Arbeid, is vrij vreemd. Ja, waar bemoeit de regering zich soms mee? Dat is een vraag, welke zij, die

van weinig overheidsbemoeiing willen weten, zich ook wel eens stellen. Doch die lieden hadden nooit gedacht, dat de heer Rengelink die vraag zou stellen.

22 NOV.

Moet een onderofficier groeten voor een vrouwelijke officier? Het is een vraag, welke mij nog nooit had beziggehouden tot ik haar zag opduiken op de vergadering van de Nat. Chr. Onderofficierenvereniging. Op die vergadering is het bestuur met aandrang verzocht te waken, dat in de toekomst onderofficieren verplicht worden te groeten voor de vrouwelijke officieren van de Milva. „Deze vrouwen, die geen enkele militaire ervaring hebben en op grond van een verpleegstersdiploma of een diploma als apothekersassistente in zeer korte tijd officier worden, kan men niet als meerdere erkennen", hebben de onderofficieren gezegd. Daar zitten we nu. Toch neem ik het op voor de vrouwelijke officieren. Ik ken een achtenswaardig kapitein bij de Milva, die een militaire opleiding heeft gehad en niet op grond van verpleegstersdiploma of apothekers-assistente-diploma, maar op zuiver militaire gronden kapitein is geworden. En ik kan mij voorstellen, dat er meer zijn. Men moet niet generaliseren. Een al of niet gepoeierd bleekneusje van een apothekers-assistente, die parmantig met een ster loopt, is op het eerste gezicht nu direct geen meerdere voor een ervaren onderofficier.

Maar als minister Staf tot die onderofficier zegt: daar gaat uw meerdere, dan heeft hij te groeten. Nu heb ik begrepen, dat minister Staf dit niet heeft gezegd. Maar om al bij voorbaat te zeggen: wij erkennen die of die niet als onze meerderen en het blijkt dat het hier gaat om meerderen, dan is dat voor een onderofficier bonte taal.

23 NOV.

Prof. Zijlstra verzekerde de heer Hazenbosch (a.r.), dat het bestaande prijsbeleid eind '56 niet afloopt..... het aankondigen van prijsverhogingen is niet verantwoordelijk. Dat lees ik in mijn lijfblad.

Daarin lees ik ook, dat de suiker duurder wordt. Hetzelfde geldt voor de jenever, hetgeen mij minder benauwt. Ook de spoorwegen gaan hun tarieven verhogen en minister Algra wil meer geld uit de postzegels zien.

Ik zeg niet, dat dit alles met elkaar in tegenspraak is. O nee. Ik zeg alleen, dat economie een moeilijk vak is. En dat zal ieder met mij eens zijn.

24 NOV.

Over minister Zijlstra gesproken, ik zag hem met zijn kinderen in de Jan Luykenstraat in Amsterdam lopen. Op de film voor de televisie. Winterjas aan, pijp in de mond, kinderen aan de hand.

Even later zag ik hem in de studeerkamer, voor een indrukwekkende boekenkast. Hij sprak ons toe naar aanleiding van het rijverbod van motorvoertuigen op zondag en hij legde ons uit hoe precair de oliesituatie is. En hij deed een dringend beroep op ons, op u en mij, om zuinig te zijn met benzine en stookolie.

Wat mij betreft, ik heb geen auto en geen oliestook. En sinds enkele weken heb ik een gasaansteker voor mijn tabakspijp. Maar ja, die vlek in mijn jas zal er met benzine uit moeten, heb ik gehoord. In ieder geval, excellentie, ik zal mijn best doen. En ik hoop voor u en voor iedereen, dat de maatregel van tijdelijke aard zal zijn. Aan de andere kant wenst u, dat wij van kolen overgaan op andere verwarming.

Maar geen oliestook. Zouden we onze ransels weer met turf moeten gaan vullen?

Vooruit dan maar. Ik heb het altijd een pittige mars gevonden.

William Gruenkoper

KRYPTOGRAM

Horizontaal

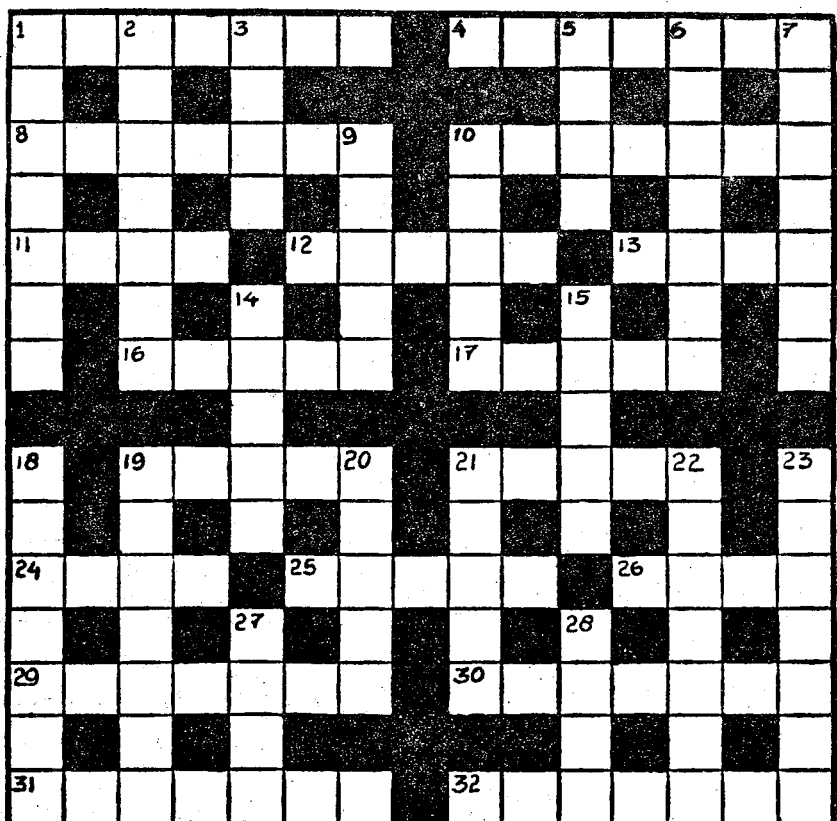
1. speelgoed voor de kinderen, voor de groten betekent het hard werken; 4. opsomming van vuile dingen; 8. dit paard staat in de gunst; 10. plant op dierekop; 11. voor de militairen is dit geluid dagelijks voedsel; 12. wanneer men iets van dit genotmiddel heeft, heeft men er geen plezier van; 13. u vindt uzelf voor en achter dit werktuig; 16. in het mondstuk van zijn kanonnen vindt u deze zeevaarder; 17. helse kachel; 19. plantvezels die allemaal lawaai maken?; 21. trekt met prijzen samen op; 24. als dit aan de man komt, is men spoedig gered; 25. de clown in de SS. weet er geen zier van; 26. Engelsman uit het paradijs?; 29. groente die de vijand de weg moet versperren; 30. stad door Omri gebouwd; 31. brengt ongeluk? 32. getallen op een afstand brengt bij elkaar.

Verticaal

1. deze man moet wel uitgeslapen zijn;

2. demonstratie op reis; 3. de achterkant van dit muzikale gezelschap gaat in rook op; 5. de sleutels van dit water hebben in Amsterdam berust; 6. Gijs heeft een brok ijs in de keel; 7. kun je deze gebouwen gebruiken om de sluisdeuren te stutten? 9. dit schip in de wilde vaart eindigt in een ongeluk; 10. zo'n broeinest is in huis goud waard; 14. eetbare dronk; 15. groet na 6 uur; 18.

ongerechtigheid bij het dorsen; 19. houdt hij steeds halt? 20. periode, die net een el lang is; 21. een prul en een dominé zijn in Engeland in aanzien; 22. na het hardlopen komt men dichterbij; 23. hier trekt elke bediende aan de touwtjes; 27. in deze groente zit een worm; 28. de liefde in hoogst eigen persoon.

Groot of klein 't moet **PANTIER** zijn.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

OFFICIEEL WEEKBLAD VAN DE ANTI-REVOLUTIONAIRE PARTIJ

Prijsstabilisatie blijft centraal

DEZE WEEK werden door het kabinet voor de Nederlandse volkshuishouding belangrijke beslissingen genomen. Woensdag werd een kabinetszitting gehouden, waarin de regering de laatste hand legde aan de maatregelen, die met betrekking tot de beperking van de bestedingen, de verhoging van de belastingen en van de tarieven van verschillende openbare nutsbedrijven alsmede op het terrein van de landbouw moeten worden genomen.

Bij het ter perse gaan van dit blad was nog niet bekend wat het kabinet allemaal besloten heeft. Vrijdag, dus gisteren, heeft minister Zijlstra de dekfel van de „doos van Pandora" opgetild. Op een bespreking met werkgevers- en werknemersleiders heeft de minister van economische zaken meegedeeld wat het beleid voor 1957 zal zijn.

Prof. Zijlstra verkeerde op deze vergadering in een heel wat gemakkelijker positie dan in de jaren 1955 en 1956, toen hij ook soortgelijke besprekingen voerde met het bedrijfsleven. Evenals toen was ook ditmaal de handhaving van de prijsstabilisatiepolitiek de inzet van het gesprek.

Het heeft de minister toen veel moeite gekost om de werkgeversverbanden de ogen te openen voor de noodzaak van het te voeren prijsbeleid. Het gesprek vond plaats in een periode, waarin de werknemersvakbeweging ten behoeve van de arbeiders het hun toekomende deel van de welvaartsverhoging opeisten. Werkgevers en werknemers slaagden bij herhaling niet om tot een akkoord te komen.

De situatie is thans geheel anders. Thans is er een rapport van de Sociaal-Economische Raad, dat de instemming heeft van alle werknemers en werkgeversorganisaties. Daarin adviseren alle groepen aan de regering het prijsstabilisatiebeleid ook voor 1957 centraal te stellen. Minister Zijlstra is erin geslaagd de betrokken groepen aan de hand van de cijfers en de uitkomsten van het vorige en het huidige jaar te overtuigen van de juistheid van deze politiek. Dat maakt het prof. Zijlstra veel gemakkelijker op dit ogenblik een gesprek te hebben met werknemers en werkgevers gezamenlijk. Thans staat het gezag van de S.E.R. en van de leiders van werkgevers en werknemers op het spel.

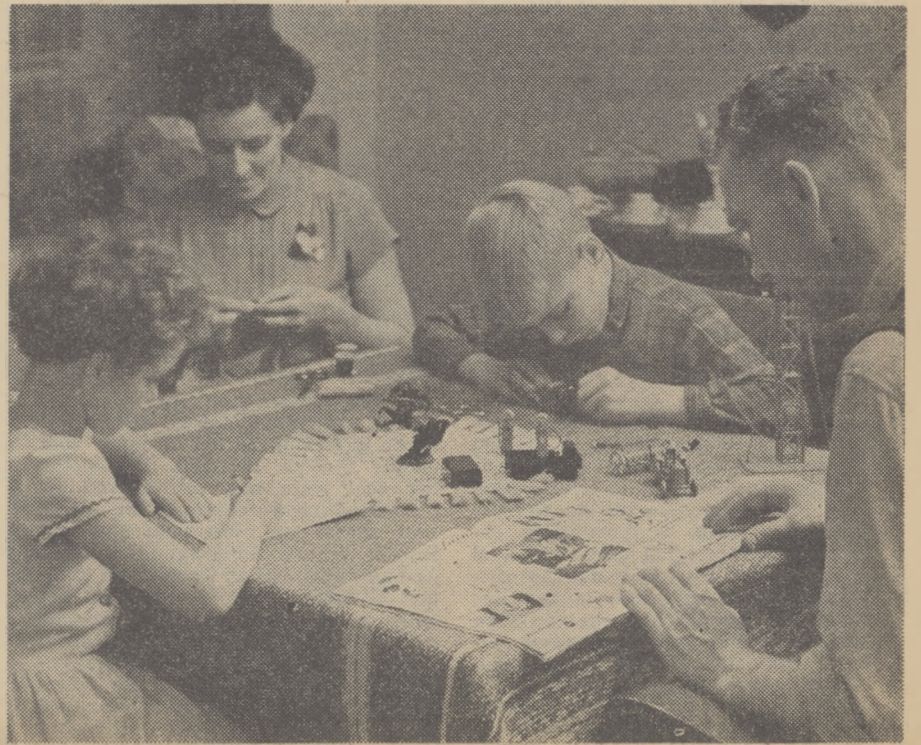
De grote eenstemmigheid van werkgevers en werknemers moet mede verklaard worden uit het feit, dat men eigenlijk unaniem van mening is, dat het tekort op de betalingsbalans, dat dit jaar wel ongeveer op 200 miljoen moet worden geschat een ernstige waarschuwing vormt. In de S.E.R. heeft men zich blijkbaar ook afgevraagd: zijn we dit jaar in Nederland met onze bestedingen niet te hard van stapel gelopen?

Gezond is de situatie in Nederland pas, wanneer de betalingsbalans een overschot van f 500.— miljoen vertoont. Het overschot op het dienstenverkeer moet dus altijd 500 miljoen gulden groter zijn dan het tekort op het goederenverkeer, want Nederland heeft telkenjare vaste verplichtingen te betalen, zoals aflossing van buitenlandse schulden, de hulp aan Suriname en Nieuw-Guinea enz.

De situatie is thans echter dat we over 1956 ongeveer 200 miljoen tekort komen op de betalingsbalans. We zijn dus met onze bestedingen 700 miljoen over de schreef. Daar was de S.E.R. van onder de indruk. Met de regering zijn werkgevers en werknemers thans van mening, dat de bestedingen moeten worden afgeremd.

Een complicatie daarbij veroorzaakt de invoering van de Algemene Ouderdomswet op 1 januari 1957, waarbij een premie van 6.75 % van het premieplichtig loon — dus van het loon tot een maximum van f 6800.— — zal worden geheven. Werkgevers en werknemersorganisaties kwamen in de S.E.R. tot de conclusie dat deze premie slechts in zoverre gecompenseerd dient te worden als met handhaving van het prijsstabilisatiebeleid verenigbaar is. De opheffing van de door de Duitsers tijdens de oorlog ingevoerde vereveningsheffing ontslaat de werkgevers van de plicht om hiervoor nog langer premie te betalen. De hoogte van de premie voor de Algemene ouderdomsverzekering overtreft die van de vereveningsheffing met 2.6 %. Werkgevers en werknemers waren zo overtuigd van de noodzaak om verdere looncompensaties te voorkomen, dat zij besloten de regering te adviseren werkgevers en werknemers ieder de helft van deze 2.6 % voor hun rekening te doen nemen.

Op zichzelf heeft dit reeds een bestedingsbeperking ten gevolge, want werkgevers en werknemers zullen thans een hogere premie voor de Algemene Ouderdomsverzekering gaan betalen. Maar deze bestedingsbeperking is volkomen onvoldoende. Er moest meer gebeuren. Het advies van de S.E.R. had

Een gewoon gezin, zoals er tienduizenden zijn. De wezenlijke achtergrond van alle cijfers en rapporten wordt tenslotte gevormd door de levensomstandigheden van deze gewone gezinnen.

natuurlijk kunnen luiden: laat lonen en prijzen vrij. Dan krijgen we immers vanzelf de gewenste bestedingsbeperking. De zogenaamde inflatiespiraal, waarbij lonen en prijzen haasje over gaan spelen, was dan in werking gekomen, waarvan de vergeten groepen altijd de dupe zijn en waarbij onze exportpositie in gevaar wordt gebracht, omdat wij vanwege onze te hoge prijzen met onze producten op de buitenlandse markt niet meer kunnen concurreren. Het S.E.R.-advies zoekt het terecht in een andere richting, n.l. de richting die het nieuwe kabinet Drees eigenlijk reeds heeft aangegeven: zo min mogelijk prijsverhoging bij ruilvoetverslechtering en geen loonsverhogingen bij verhoging van de belastingheffing en vermindering van de consumentensubsidies.

Ruilvoetverslechtering wil zeggen dat de grondstoffen, die wij invoeren, in prijs stijgen. Dat heeft een nadelige uitwerking op de betalingsbalans. Wij kunnen dan met de opbrengst van onze exportproducten minder inkopen dan voorheen. De stijging van de grondstofprijzen veroorzaakt echter eveneens stijging van de binnenlandse prijzen. De Nederlandse consumenten kunnen voor hetzelfde geld dus minder kopen. Er vindt bestedingsbeperking plaats. Het S.E.R.-advies zegt, dat er in dit geval geen reden is om aanstonds tot een nieuwe loonsverhoging over te gaan, want dat kan er toe leiden dat de druk op de prijzen te groot wordt, met andere woorden dan toch de gevaarlijke loon- en prijs-spiraal in werking zou kunnen treden.

Uit het rapport van de S.E.R. blijkt dat de werknemers bij verslechtering van de ruilvoet geen verhoging van de lonen zullen vragen en dat de werkgevers zoveel mogelijk de stijging van de prijzen van de in te voeren grondstoffen voor hun rekening zullen nemen. Deze zal in het algemeen dus niet in de binnenlandse prijzen worden doorberekend. Natuurlijk moet men deze richtlijnen, die stellig door de regering zijn overgenomen, niet te absoluut stellen. Prijsstabilisatie wil niet zeggen dat ook het niveau van de lonen geen enkele verandering mag ondergaan en wij evenmin zeggen dat geen enkele werkgever zijn prijzen zal mogen verhogen. De huurverhoging van 25 % die op 1 juli 1957 zal worden ingevoerd zal gecompenseerd worden door een loonsverhoging van 2 %, doch deze zal naar het oordeel van de S.E.R. kunnen worden opgevangen door een stijging van de arbeidsproductiviteit.

De S.E.R. gaat er in haar rapport ook

vanuit dat de belastingen moeten worden verhoogd en de consumentensubsidies op melk en suiker dienen te worden afgeschaft. De bestedingsbeperking, die zich in de drie sectoren van de samenleving: overheid, particulier bedrijfsleven en consumenten naar evenredigheid heeft te voltrekken tot 2% van de totale binnenlandse bestedingen, zijnde 700 miljoen gulden, maakt het noodzakelijk, dat de belastingen 110 miljoen gulden moeten worden verhoogd: de directe belastingen met 50 miljoen en de indirecte met 60 miljoen gulden. De Soc. Econ. Raad berekent dat de geleidelijke afschaffing van de consumentensubsidies op melk en suiker, de geleidelijke verhoging van de tarieven van de openbare nutsbedrijven en de voor de landbouw te treffen maatregelen het consumptieprijspeil met 2% zal doen stijgen. Zou men niets doen aan bestedingsbeperking, dan werd voor 1957 een stijging van het consumptieprijspeil verwacht tot 104.6 (op basis 1955: 100; 1956: 101).

In het algemeen kan met voldoening worden geconstateerd, dat het S.E.R.-rapport een duidelijke steun betekent voor het te voeren prijsstabilisatiebeleid van de regering. In hoeverre de jongste gebeurtenissen op internationaal terrein de regering zullen nopen tot nog scherpere maatregelen tot beperking van de bestedingen, moet nog worden afgewacht. Met name een verdergaande verslechtering van de ruilvoet en de bijzondere maatregelen, die ten behoeve van de landbouw zullen worden genomen, kunnen de situatie volkomen veranderen. Het is zaak, dat de regering bij de maatregelen die zij treft vasthoudt aan een ontwikkeling van lonen en prijzen, die ons land in staat stelt met een exportpakket op de markt te komen, dat concurreren kan ook in een tijd van economische achteruitgang. In deze tijd van hoogconjunctuur mag het prijspeil niet te hoog oplopen. Het lijkt ons waarschijnlijk, dat de regering, wanneer zij bijzondere maatregelen treft voor de landbouw, in overeenstemming met de wensen van de Staten-Generaal, ervoor zal waken dat het binnenlandse prijspeil in de hand wordt gehouden.

Vruchtbare oriëntatie

Wanneer een 40-tal mensen twee volle dagen met elkaar discussieert over de politiek, dan is het welhaast ondoenlijk om daar in kort bestek een goed verslag van te geven.

Honderden dingen worden dan in een gezellige doorenmengeling overhoop gehaald. Dat was ook de bedoeling van de bezinningsconferentie. We moesten eens met elkaar praten over alles en nog wat. Het zou mooi geweest zijn als zij tot een aantal conclusies gekomen was. Het is jammer, dat dit niet is gelukt. Maar aan de andere kant is het toch ook weer goed geweest, dat over veel dingen breedvoerig van gedachten is gewisseld.

Uit een oogpunt van oriëntatie en informatie heeft de conferentie ongetwijfeld aan de verwachtingen voldaan. We hebben nu in ieder geval een inventaris opgemaakt van de moeilijkheden en de problemen waar we voor staan. Een van de deelnemers heeft opgemerkt, dat we met deze conferentie staan aan het begin. Eigenlijk drukte hij zich nog voorzigtiger uit — sprekend van „het begin van een begin". Dit was nu wel een beetje overdreven. Laten we het nu

maar bij een begin laten en de wens uitspreken, dat het niet bij dit begin blijft, maar dat we nu met kracht voortvaren.

Dat er moeilijkheden zijn is niet erg. We moeten ze overwinnen. Dat is de zaak. En dan hebben we deze troost, dat juist die moeilijkheden ons dwingen ons meer nog te bezinnen op de betekenis van het beginsel en op de verhouding tussen het Bijbels getuigenis en het beginsel. Want misschien is het beginsel wel te veel op zich zelf komen staan, zodat we het verband met Gods Woord niet meer zo duidelijk zien. Ook daarover is op deze conferentie uitvoerig gesproken.

En dat is tenslotte het essentiële probleem waar we voor staan. Als partij zitten we in de knoop is door een der referenten geconstateerd. Hoe zullen we die knoop ontwarren? Door ons opnieuw te bezinnen op de waarde, de betekenis van ons beginsel tegen de achtergrond van het Woord van God. En zo gezien is het resultaat van deze conferentie een dringende oproep, een sterk appèl op allen, die daaraan iets kunnen doen, om mee te werken.

Houdt u bezig met het

NIEUWE PROGRAM

* Amendementen insturen vóór 1 maart 1957

HET IS goed er nog eens de aandacht op te vestigen dat de kiesverenigingen in deze maanden het ontwerp Beginsel- en Algemeen Staatkundig program behandelen. De brochure bevattende de rapporten van de beide commissies, die zich daarmee hebben bezig gehouden, is aan de secretarissen toegezonden. De beste werkmethode is nu dat enkele leden van de kiesvereniging dit ontwerp eens rustig bestuderen. Zoals u weet kunnen meerdere exemplaren worden besteld bij het partijsecretariaat. De prijs is f 0,40 per stuk. Zo voorbereid kan de zaak door de kiesvereniging worden behandeld en kunnen amendementen of voorstellen tot wijziging worden ingediend. Dit moet geschieden vóór 1 maart 1957. Men heeft dus nog 3 maanden de tijd. We herinneren nog eens aan de vroegere uiteenzettingen en herinneren er aan dat het zo belangrijk is om met eventuele bezwaren en opmerkingen voor de dag te komen. En laat men nu niet denken dat dit toch geen invloed heeft. Dit is beslist onjuist. Want ook al worden alle opmerkingen niet overgenomen, dat kan ook niet, toch is het van belang deze ter kennis te brengen.

De wijziging van het beginselprogram is een belangrijke zaak. Er zijn er, die in het algemeen niet veel voor wijziging voelen en daarvoor worden argumenten aangevoerd, die wel degelijk een kern van waarheid bevatten en overweging verdienen. Wel dreigt dan het gevaar dat het beginselprogram dan hoe langer hoe meer een historisch stuk wordt en langzamerhand aan actualiteit inboet. Het zwaartepunt wordt dan immers geheel verlegd naar het program van actie dat te meer aan betekenis wint naarmate het beginselprogram verouderd.

Maar goed, de redactievoorstellen liggen ter tafel en we moeten er mee voortvaren. En nu moeten we dat ook zo goed mogelijk doen en daar moeten we allen aan meewerken. Aan een beginselprogram mag immers niet al te vaak worden bijgewerkt. Wanneer het eenmaal is afgewerkt en de nieuwe redactie is aanvaard dan moet er enige rust intreden. Wanneer men dus opmerkingen heeft dan is het nu daarvoor de tijd deze kenbaar te maken.

VEEL amendementen betekent ook veel werk. Maar dat is geen bezwaar. Het is altijd interessant en leerzaam werk. Al die amendementen bij elkaar geven u een goed inzicht over wat er alzo in de kringen van onze partij leeft. Wij leven immers in een periode van kentering. Hier en daar wordt nogal wat kritiek beluisterd. Maar juist de behandeling van de artikelen van het program dwingt tot principiële bezinning. Waar staat onze partij? Wat beoogt ze? Waar wil ze heen? Wat zijn haar staatkundige beginselen en uitgangspunten? Het gaat daarom niet alleen om een behandeling van wat er in de artikelen is opgenomen. Het gaat ook om de vraag of er niet belangrijke vraagpunten buiten beschouwing gebleven zijn. Het gaat ook over de vraag of de aanpak wel goed is.

Het huidige beginselprogram draagt duidelijk het kenmerk van de 19de eeuw. Wij leven nu in een geheel andere tijd en deze tijd stelt evenzeer zijn eisen. Maar dan is men er ook niet mee klaar alleen kritiek te leveren op de redactie die nu wordt voorgesteld. Dan moet men zelf met iets anders voor de draad komen en een nieuwe redactie voorstellen, die dan nader moet worden bekeken. Ook een schutter in zijn eenvoudigheid kan doel treffen. Mits men het verschil met het program van actie goed in de gaten houdt. Een beginselprogram handelt over de uitgangspunten, over de algemene grondbeginselen. En dat is niet alleen een kwestie van hersens en verstand. Dat houdt verband met de religie, met het geloof.

DE vaststelling en de redactie van een beginselprogram is niet alleen een zaak van een paar knappe koppen en een paar bekwame intellectuelen. Het is een zaak van de partij! Maar dan moet de partij in haar kiesverenigingen daaraan ook meewerken. We hopen dat ook vele leden daarvoor belangstelling zullen hebben. Soms laten de besturen

wel eens verstek gaan en stellen zich op het standpunt, dat de deskundige heren in Den Haag het nu maar voor elkaar moeten brengen. Die weten het veel beter dan een eenvoudige plattelandskiesvereniging. En dat is best, maar dan moet men niet met kritiek komen aandragen, wanneer de zaak eenmaal in kannen en kruiken is. Politiek is een zaak van het volk, zeker voor een democratische partij als de onze. En vooral daarom dringen we op een zorgvuldige behandeling aan, omdat straks, wanneer het beginselprogram is aanvaard het een stuk zal zijn, dat leeft in het hart van het Anti-Revolutionaire volk, zodat niemand met de mond vol tanden staat, wanneer men hem straks vraagt waarom hij Anti-Revolutionair is.

Een beginselprogram moet uitdrukken wat er in ons leeft. Het is een richtlijn voor het staatkundig handelen in de actuele situatie. Het is meer dan dat! Het is ook een bezieldende, een bewegende kracht. Het moet ons aandrijven en stuwten tot staatkundig handelen. En daarom is het van zoveel betekenis hoe wij die beginselen formuleren. Doen we het niet goed dan wordt het een dood document, dat we laten drukken om het vervolgens in de boekenkast te zetten en er niet meer naar om te zien. Maar zo mag het niet! Het moet zo zijn, dat wij de artikelen uit ons hoofd kennen, zoals we ook gedeelten van de catechismus uit ons hoofd kunnen opzeggen. Het beginselprogram dus is meer dan een naslagwerk. En nu moeten de kiesverenigingen met het straks aanvaarden en er daarna voor staan, dat wil zeggen, er mee werken ook in brede kringen van ons volk. Het program moet zo zijn dat het kan worden verspreid, omdat het op voor een ieder verstaanbare wijze precies aangeeft wat de Anti-Revolutionaire Partij nastreeft.

Human relations

DIT IS een moderne term, uit den vreemde overgenomen, maar een naam voor een goede en in wezen al oude zaak. Onlangs woonden wij de begrafenis bij van de directeur van een middelgroot, modern bedrijf. Er was een uitgebreide deputatie van het personeel. En een voorman van het personeel zei bij die gelegenheid: Wij zullen de directeur missen. Want hij kende ons allemaal. Hij groette ons niet alleen, maar hij maakte een praatje. Hij wist van ons gezin, van onze kinderen. Hij was niet om een praatje verlegen, maar hij had belangstelling, echte belangstelling. En zo beleefde hij zijn Christen-zijn in zijn meeleven met zijn personeel.

Wij zeggen dan met een moderne term: zo kweekte hij *relaties*, relaties in het zuiver menselijke vlak.

EN NU de A.R. Partij. De opmerking is onlangs gemaakt, dat wij in de partij ook méér moeten doen aan dat menselijk contact.

Wij hebben véél redenaars.

Vroeger hadden wij er nog meer.

En was een behoefte, om aan hun voeten te zitten. Zij voerden het woord, en hun woord had gezag. Wij luisterden, en wij waren onder de indruk. Hun kennis, hun overtuigingskracht, hun strijdbaarheid, hun enthousiasme, wij trokken er ons aan op. Het werd voor ons gevoel een grote avond, waarover nog lang werd nagepraat.

Maar in ons tijd hebben wij naast een aantal redevoeringen, goed gedistribueerd over het land, in een goede entourage, behoefte aan een gesprek.

En dat kan en dat moet op velerlei manieren. Daar zit in de partij een man van de vakbeweging, deskundig, georiënteerd in de hele economische en sociale sector. Daar is de predikant, die hartelijk meeleeft en vooral door zijn pastoraal werk in aanraking komt met het volk. Maar op een andere manier dan de man van de vakbeweging.

Daar naast staat een economisch expert, die geneigd is makro-economisch te redeneren, met gemiddelden, grafieken en trends.

Wij moeten aan één tafel zitten, en serieus met elkaar gaan praten.

Want daarnaast komen veel méér mensen naar voren, en zij horen naast die anderen te zitten, de man van het levensmiddelenbedrijf, de chauffeur, de binnenschipper, en tientallen anderen.

Dit is wat anders, dan naar een orator komen luisteren. Dat is *deelnemen aan het gesprek*. Dan gaan we niet spreken *tot*, maar *met* de mensen.

WIJ ZIEN dit zich ontwikkelen in twee richtingen.

Vooreerst in de conferentie, waar een kleine groep gegadigden samen de vraagstukken bekijkt. Onze partij is daar druk mee bezig. Als we dan over de landbouwpolitiek praten, dan zitten daar de boeren en arbeiders uit de agrarische sector. Niet alleen de experts, maar ook de gewone meelevende mannen en vrouwen. En het gesprek is een *ontdekking*. De ontdekking dat we *samen* verantwoordelijkheid dragen en elkaar nodig hebben. Dat we dichter bij elkaar staan, dan we wisten. Dat we *niet* verdeeld kunnen worden in deskundigen en leken, mensen, die het allemaal wéten, en mensen, die beter kunnen zwijgen. Dat we samen ons best doen, en naar elkaar luisteren, en elkaar verder helpen. Er is eenmaal een man geweest, die verklaarde: ik vind de koffiepauze altijd het belangrijkste. Hij bedoelde: dan word je helemaal open tegen elkaar en zie je elkaar anders dan je had verwacht. Dat is voor de *persoonlijke* ontmoeting; héél belangrijk.

MAAR NU de tweede richting.

Dat is de gewone vergadering van de kiesvereniging. De *plaatselijke* ontmoeting.

Soms is het een ontmoeting voor leden, de mannen en vrouwen ter plaatse en daarmee uit.

Maar wij denken speciaal aan de vergadering met een „spreker.”

Ik wou, dat die „spreker” geen lange rede hield, maar het gesprek opende. In zo'n toon, op zo'n wijze, zakelijk, duidelijk, met de nodige humor, dat de leden denken: met *die* man moet ik praten.

Dan schrijft de secretaris in de notulen: de bespreking werd algemeen. Dan denkt hij er bij: Het dreigde bijna oeverloos te worden, maar het ging toch goed. En wij hebben dingen gehoord, die anders nooit ter sprake kwamen. Er was een sfeer van groot vertrouwen, en de eenvoudigste had geen ogenblik het gevoel, dat hij buiten het spel was geraakt.

Zó moet het al meer worden op onze vergaderingen.

Het kan nergens beter dan juist bij ons.

Want het gesprek gaat zeker tot dat punt, waar de Bijbel wordt geopend.

In de laatste tijd is het ons herhaaldelijk opgevallen. Soms een afgelegen plaats, een eenvoudig, gemoedelijk publiek, een reeks van opmerkingen over binnen- en buitenlandse politiek, maar ten slotte altijd weer dat opheffen van het gesprek tot het moment, dat we *samen gaan luisteren*. En dat is de fijnste en vruchtbaarste ontmoeting.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), R. Gosker, Jac. S. Hoek, Prof. Dr. J. J. de Jong, S. Jonker, A. R. de Kwaadsteniet, J. D. Troostheide.

Secretaris: G. J. H. Griffioen.

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuypersstraat 3, 's-Gravenhage. Telef. K 1700-115935. Giro 89673. VOOR ADVERTENTIES: Kon. Wilhelminalaan 34, Leidschendam. Tel. K 1761-1646.

ABONNEMENTSPRIJS f 6,20 per jaar, f 1,55 per kwartaal, giro 89673.

STUDENTENABONNEMENT f 4.— per jaar LOSSE VERKOOP f 0,20.

★ REPARATIE VAN ELECTRO-MOTOREN
★ VERKOOP VAN SIEMENS MOTOREN
★ SPECIALE BEDRIJFSINSTALLATIES
Fa De Kat & Den Otter
ROTTERDAM
Oostzeedijk 150-152 - Telefoon 28060

SCHEEPSBOUWERVEN

A. VUYK & ZONEN

CAPELLE AAN DE IJSEL

Nieuwbouw en reparatie

Telefoon Rotterdam 113333 (K 1800)

SCHOOLMEUBELN
MEUBELINDUSTRIE ROTHUIZEN N.V. EDE

Schimmelpenninck
fijn! die ken ik

JAMMER!

OP 15 november was aan de Orde een ontwerp van wet, regelende de ziekenfondsverzekering voor bejaarden. Dit ontwerp was nodig omdat, als per 1 januari a.s. de definitieve ouderdomswet in werking treedt, de huidige regeling komt te vervallen.

Tot nu toe zijn de bejaarden verzekerd tegen ziektekosten voor f 1.50 per maand. De heer Hazenbosch, woordvoerder namens de A.R.-Kamerfractie, kon zich akkoord verklaren met de strekking van bedoeld wetsontwerp. Materieel hield het in, dat zij, die een inkomen hebben van f 2200.— per jaar of minder, zich vrijwillig verzekeren kunnen tegen $\frac{1}{4}$ van de werkelijke kostprijs. Van f 2200.— tot f 3400.— bedraagt dit de helft van de kostprijs. Geniet men een inkomen hoger dan f 3400.—, dan valt men buiten de regeling. Tegen dit laatste nu had de heer Hazenbosch overwegend bezwaar.

De minister verdedigde deze grens door te stellen dat hij slechts de bedoeling had, een regeling te treffen voor hen, die per 1 januari a.s. in moeilijkheden zouden komen, nl. zij die tot nu toe van de noodregeling ouderdomsvoorziening trokken.

„Dat is” aldus de heer Hazenbosch, „een beperking die de minister zich zelf oplegt.”

Voorts heeft de minister gesteld, dat hij in overweging nam te komen tot een regeling „voor daarvoor in aanmerking komende groepen van bejaarden.” Welnu, aldus de heer Hazenbosch, de vraag welke deze groepen zullen zijn, is dus nog volledig in discussie.

Hij benutte deze gelegenheid dan ook door een amendement voor te stellen, in-

Dr. C. P. HAZENBOSCH

houdende er een zg. derde groep bij te creëren. Dit kon overigens vrij eenvoudig. De minister had nl. in zijn toelichting gesteld, dat de werkelijke kostprijs voor bejaarden als totaliteit f 2.— bedraagt.

Bij het voorstel van de minister zouden de bejaarden die de grens van f 3400.— gaan overschrijden, de volle premie van de vrijwillige verzekering moeten gaan betalen. Deze bedraagt van f 1.80 tot f 2.20 per week per persoon. Deze overgang werd te groot geacht en vandaar het amendement van de heer Hazenbosch. Hij voerde daarbij ook nog aan dat als algemene verzekeringsgrens geldt een jaarloon van f 6.000.—. Een gezonde pensioenregeling zal als regel 70% van het jaarloon zijn. Op deze en andere gronden pleitte de heer Hazenbosch voor een derde groep, zij dus, die een inkomen genoten van f 3400.— tot f 4200.— per jaar. Steun voor zijn argumenten vond hij tevens in het advies van de Stichting van de Arbeid en de Ziektenraad aan de minister uitgebracht en wat eveneens neerkwam op een grens van f 4200.—.

Tevens was er nog een moeilijkheid met het gepensioneerde spoorwegpersoneel. Dit personeel is per 1 januari 1953 onder de verplichte ziekenfondsverzekering gebracht, inclusief de gepensioneerden. Zij betalen daar als premie 2,1% van hun inkomen.

In het voorstel van de minister zouden deze, voor zover hun inkomen de f 3400.— te boven gaat, voortaan normaal onder de vrijwillige verzekering komen. Ook dit werd onjuist geacht en van verschillende zijden pleitte men voor deze groep.

Hoewel het overduidelijk was dat de Kamer geheel achter de heer Hazenbosch stond, bleef de minister weigeren op het voorstel Hazenbosch in te gaan. Daarmede kwam het wetsontwerp in gevaar en dat kon niet. Per 1 januari a.s. zal er enige regeling voor de bejaarden moeten zijn.

DE bedrijfstaksgewijze loonvorming heeft bij de behandeling van de begroting van sociale zaken een grote rol gespeeld. De voorzitter van de A.R. Tweede Kamerfractie, dr. Bruins Slot, heeft er bij de algemene politieke beschouwingen op gewezen dat deze kwestie ons verdeeld houdt met de socialisten. De nieuwe loonpolitiek is de P.v.d.A. opgedrongen. Ook de socialistische ministers in het vorig kabinet Drees hebben ten slotte het hoofd moeten buigen voor de wens van de confessionele partijen om de verantwoordelijkheid voor de lonen weer voor een belangrijk deel aan het bedrijfsleven over te laten.

Het herboren kabinet Drees heeft de handhaving van de gedifferentieerde loonvorming in zijn program geschreven. Dat was zeker geen winstpunt voor de socialisten. De P.v.d.A. Kamerleden zitten met dit vraagstuk een beetje in de maag. Het zou een beetje slordig zijn geweest als zij nu ronduit hadden verklaard dat de nieuwe loonpolitiek failliet was. Per slot van rekening zou dan aan een belangrijke peiler van het regeringsprogramma worden getrokken. Dat kan men moeilijk riske-

Zoende kon de heer Hazenbosch stellen, dat hij voor de macht van de minister eventueel zou moeten wijken. 's Ministers argumenten, nee, daarvoor niet. Wij waren met deze minister zo blij, aldus de heer Hazenbosch, dat we een definitieve oudedagsverzekering gingen krijgen. En dat nu juist deze minister met een beroep op het verbeterde inkomen door die oudedagsvoorziening, met deze regeling komt, dat betreuren wij. Bij de artikelsgewijze behandeling, zijn beoogd beëindigende, stelde de heer Hazenbosch:

„Ik durf de verantwoordelijkheid niet aan om er toe bij te dragen, dat per 1 januari 1957 de definitieve ouderdomsverzekering niet zou kunnen worden uitgevoerd dan wel bij uitvoering daarvan de ziekenfondsverzekering voor de bejaarden niet in orde zou zijn. Dat is een verantwoordelijkheid, die ik niet aanvaard kan.

Dit is echter een medaille met een keerzijde. De keerzijde is, dat door het onaanvaardbaar verklaren, ingeval ik niet het verantwoordelijkheidsbesef zou opbrengen om te wijken, de minister blijkaar bereid zou zijn geweest om, wanneer de Kamer mijn amendement zou aanvaarden, dan wel de verantwoordelijkheid te dragen voor die onaanvaardbaarverklaring, dat het met de invoering van de definitieve ouderdomsverzekering per 1 januari 1951 niet voor elkaar zou zijn.”

„Jammer voor de bejaarden! Jammer voor de Kamer! Jammer voor de minister!”

Een amendement van de heer Van Lienden, inhoudende de grens van f 3400.— te wijzigen in f 3500.—, dit om te voorkomen dat nog enkelen van de bejaarden die thans wel onder de regeling vallen er buiten zouden komen, werd ook onaanvaardbaar geacht. Wel was de minister bereid om tot f 3410.— te gaan daar daarmede bedoeld euvel zou zijn ondervangen.

Vermeld dient nog te worden dat ook de h.h. v. d. Ploeg (K.V.P.) en van Maastricht (C.H.U.) zich achter het amendement Hazenbosch plaatsten.

Zo was de eerste ontmoeting na de kabinetsformatie van Minister en Kamer, er niet een van de prettigste aard. Het woord „onaanvaardbaar” doet overigens op zichzelf al zeer onbehaaglijk aan.

Hopen we slechts dat als de minister straks komt met een wetsontwerp, regelende de gehele ziekenfondsverzekering, daarin tot uiting zal komen datgene wat de Kamer op dit punt wenselijk acht.

J. VAN EIBERGEN

De loonpolitiek blijft actueel

* De heer Van Eibergen: „Wij zijn en blijven voorstanders van een gedifferentieerde loonpolitiek”

* Minister Mansholt (die anders tot de vlugsten behoort) is (door de moeilijkheden in de landbouw) nog niet klaar met zijn Memorie van Antwoord op de landbouwpolitiek!

J. VAN EIBERGEN

ren, na een crisis van ruim vier maanden en met de wetenschap dat er geen ander kabinet te formeren valt.

De heer Roemers, secretaris van het N.V.V., heeft zich dan ook niet krachtig over de bedrijfstaksgewijze loonvorming uitgesproken. Wel heeft hij uitvoerig de nadelen daarvan opgesomd. Ten eerste: de sociale uitkeringen worden te laat verhoogd, omdat eerst de loonbeweging moet worden nagegaan. Ten tweede: de landarbeiders zijn de dupe.

Wie zal ontkennen dat er nadelen zitten aan de nieuwe loonpolitiek? Maar terecht merkte de heer Van Eibergen, in zijn maidenspeech op, dat zij, die de nadelen daarvan breed uitspinnen, niet spreken over de geleide loonpolitiek. Ook met deze loonpolitiek zouden we met alle moeilijkheden zitten, die het gevolg zijn van de overspannen arbeidsmarkt.

De heer Van Eibergen heeft er in zijn voortreffelijke redevoering op gewezen dat de geleide loonpolitiek na 1945 — in een tijd van schaarste — noodzakelijk was. Nu zou het ontnemen van dit stuk verantwoordelijkheid fnuikend zijn voor het bedrijfsleven.

„Bij alles wat de overheid doet, staat het volk in een gelijke positie. Wordt van overheidswege een beslissing genomen, vooral in het loonpolitieke vlak, dan wil iedereen precies hetzelfde hebben. Niet omdat men zo beslist overtuigd is, dat men in een miskennde positie zou verkeren, maar het is een Overheidsbeslissing en voor de Overheid zijn we allemaal onderdanen. Hij dat?, welnu, dan wij ook, zo is de gedachtengang dan vaak.

Alles overziende, Mijnheer de Voorzitter, stellen wij, dat wij voorstanders zijn en blijven van een gedifferentieerde loonpolitiek. Dit om principiële redenen, die in hoofdzak hierin hun treftpunt vinden, dat wij menen, dat in de eerste plaats de bedrijfsgegoten zelf verantwoordelijkheid moeten voelen en dragen voor de zaken in hun bedrijf.

Om principiële redenen, maar ook op grond van materiële overwegingen.”

De A.R. zijn dus uit principiële overwegingen voor de bedrijfstaksgewijze loonvorming. Kan men nu stellen dat die nieuwe loonpolitiek is mislukt, omdat 80% van de loontrekkenden, sinds 19 maart j.l., een loonsverhoging van 6% heeft ontvangen? De heer Van Eibergen vond dit een verrassend percentage. Wat er in zat, kwam er uit, zo redeneerde hij. Kan men nu stellen dat o.a. door de schuld der confessionelen er achtergebleven groepen zijn? De a.r. afgevaardigde zelde het liever anders: „Zou het niet zo te stellen zijn, dat er alleen maar een groep, ook het tot onze verrassing een grote groep, vooruitgelopen is? Als dat zo gesteld zou moeten worden — en ik geloof dat —, dan nemen wij daarvoor de verantwoordelijkheid in vredesnaam wel op ons, maar niet omgekeerd”.

Landarbeiders

Inderdaad kan men stellen dat de lonen van de landarbeiders sinds maart 1956 met ongeveer 5% achterop zijn geraakt. De heer Roemers (soc.) diende de volgende motie in, die mede werd ondertekend door de K.V.P., A.R. en C.H.:

„De Kamer, vaststellende, dat na de loonmaatregelen van 19 maart j.l., een vergrote achterstand is ontstaan van de beloning van de landarbeiders ten opzichte van die van andere werknemers, gelet op de bijzondere positie van de landbouw in ons sociaal-economisch

bestel, spreekt als haar oordeel uit, dat voorstellen van het georganiseerde bedrijfsleven in de landbouw om deze achtergrond op te heffen dan wel te verminderen door de regering in welwillende overweging dienen te worden genomen en gaat over tot de orde van de dag”.

Voor de socialisten zal deze motie wel nodig zijn geweest om nu eens duidelijk aan te tonen dat de nieuwe loonpolitiek hopeloos was mislukt. Zie je wel, zo zullen ze nu wel gaan zeggen, de nieuwe loonpolitiek is voor de confessionele groepen een principiële zaak, maar zodra een grote bevolkingsgroep achterblijft, willen zij voor die groep speciale maatregelen treffen. Waar blijft op die manier de gedifferentieerde loonvorming?

De heer Van Eibergen heeft zich tijdens de replieken tegen deze gedachtegang verzet.

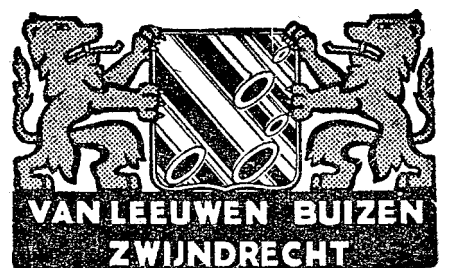
„Komende tot de motie, die door de geachte afgevaardigde, de heer Roemers c.s., ter tafel is gebracht, zou ik dus willen stellen, dat wij het niet met de Minister eens zijn, als hij zegt: en hiermee wordt dus gedemonstreerd, dat die differentiatiepolitiek onmogelijk is. Integendeel, ik ben van oordeel dat wij te weinig hebben gelet op de verscheidenheid, die er in het bedrijfsleven is en die oorzaak moest zijn om met die verscheidenheid rekening te houden. Ik geloof, dat wij daarmee nu worden geconfronteerd.

Uitgaande van een ander standpunt dan de Minister inneemt — in de motie komt dan ook tot uiting de bijzondere positie van de landbouw —, zijn ook wij van oordeel, dat deze motie op haar plaats is, en zijn wij bereid die motie te steunen.”

De zaak is duidelijk. In de landbouw is nu eenmaal een kunstmatig prijsniveau. De regering geeft garantiëprijs voor enkele belangrijke landbouwproducten. Die garantiëprijs stijgt en daalt, al naar gelang de kostprijs. En dat kan niet anders betekenen dan dat de regering ook de richtlijnen voor de lonen van de landarbeiders bepaalt. Men kan dus terecht stellen, dat de landbouw een bedrijfstak is met zeer speciale moeilijkheden. Daar heeft de overheid rekening mee te houden. Dat doet niets af van de juistheid van de differentiatie in de beloning in de verschillende bedrijfstakken.

Minister Suurhof heeft de motie, die zonder hoofdelijke stemming werd aangenomen, zonder morren geslikt. Beloven kon hij echter niets. Het gaat hier om een kwestie van kabinetspolitiek.

De Memorie van Antwoord op de landbouwbeegroting is — op het moment dat wij dit schrijven — nog steeds niet binnen. Dat is een uitzondering voor Minister Mansholt, die steeds tot de vlugsten behoort. Het is geen geheim dat het landbouwbeleid een van de vele moeilijke problemen is, waarvoor het kabinet zich ziet gesteld. De aangenomen motie voegt daar overigens geen probleem aan toe. Daarvoor is reeds teveel over de landarbeiders te doen geweest. Het is echter goed dat de regering nu ook het standpunt van de Tweede Kamer kent.

Koopt een goed kostuum

enorme keuze tegen uiterst scherp gestelde prijzen.
De eerste reis is lonend

**DUTHLER
VARSEVELD**

Geen sinecure

werd zijn benoeming met een zucht van verlichting in de Arjos-kring begroet. De grote Arjos-verkiezingsactie stond voor de deur, ja hij was eigenlijk al aan de gang. Enkele hoofdbestuurders probeerden zo goed en zo kwaad als het ging de lopende zaken te behartigen, maar eigenlijk was dit een onmogelijke zaak. En de hoeveelheid werk, die in verband met de verkiezingsactie moest worden verzet kon helemaal niet worden opgevangen. De nieuwe secretaris viel dus, wat je zou kunnen noemen „met zijn neus in de boter.“ En het moet gezegd worden: hij heeft er zich voortreffelijk door geslagen.

En nu zit hij dan in het „gewone“ werk. Maar het volbezette agendaboekje getuigt ervan dat ook dit geen sinecure is. De nieuwe Arjos-propaganda-actie, het organiseren van studie-conferenties, het bijwonen van allerlei vergaderingen, het onderhouden van contact met vele organisaties, instanties, verenigingen enz., het vervullen van spreektbeurten, het vergt alles veel tijd. En uiteraard moet

veel hiervan in de avonden gebeuren. Het gevolg hiervan is dat Mulder weinig thuis is. Maar dat vindt hij niet erg.

„Het is dankbaar en mooi werk zegt hij en . . .“, maar wat hij nog meer wilde zeggen hoorden wij niet, want de telefoon rinkelde. Uit Brabant. Ze wilden een club oprichten en „of het hoofdbestuur niet voor een spreker kon zorgen.“

Over de Arjos schrijven en daarbij Mej. H. van Leeuwen niet noemen, is ondenkbaar. Welke functie zij in het hoofdbestuur vervullen hebben wij niet precies kunnen ontdekken. De officiële benaming van haar functie luidt: secretaresse voor het binnenlandse organisatorische werk. Maar wij hebben ontdekt dat er weinig activiteiten van het hoofdbestuur zijn waar zij niet bij is betrokken. Het kostte zo mogelijk nog meer moeite om haar te spreken te krijgen. Zij is maatschappelijk werkster bij de gemeente Rijswijk, zodat zij uiteraard het Arjoswerk in haar vrije tijd moet doen. Een vrije tijd die zij overigens ook nog

met andere dingen vult dan alleen met Arjoswerk. Ontelbare spreektbeurten heeft zij al vervuld. Soms heeft zij er twee of drie op 'n avond. Zonder overdrijven kan worden gezegd, dat zij een zeer belangrijk aandeel in de afgelopen verkiezingsactie heeft gehad. Op de kadervergaderingen die nu provinciegevoegd door het hoofdbestuur worden georganiseerd is zij present om voorlichting, toelichting en inlichting te verschaffen. En er wordt graag naar haar geluisterd, want zij weet haar gehoor op buitengewoon prettige wijze te boeien. En behalve bij het landelijke werk staat zij ook bij het provinciale werk haar „mammetje.“ Zij is namelijk secretaresse van het grootste provinciale verband: Zuid-Holland.

„Hoe vindt je toch in vredesnaam de tijd om dit alles te doen“ vroegen wij. „Och“ zegt ze, „de mensen vragen het je en dan wil je niet altijd nee zeggen.“ En dan rinkelt ook bij haar de telefoon, die een einde maakt aan ons gesprek.

Over de andere hoofdbestuurders zou ook heel wat te vertellen zijn. Maar dat komt een andere keer aan de beurt. Twee mensen willen we nog noemen. Alleen maar noemen, want 15 december treden ze af en hebben we gelegenheid wat meer over ze te vertellen. Wij bedoelen Dr. A. Veerman de voorzitter, en Jonker, jarenlang secretaris-penningmeester. Van Veerman alvast een plaatje met vrouw en kinderen Gertjan (9), Alice (7), Jacqueline (4) en Ton (2).

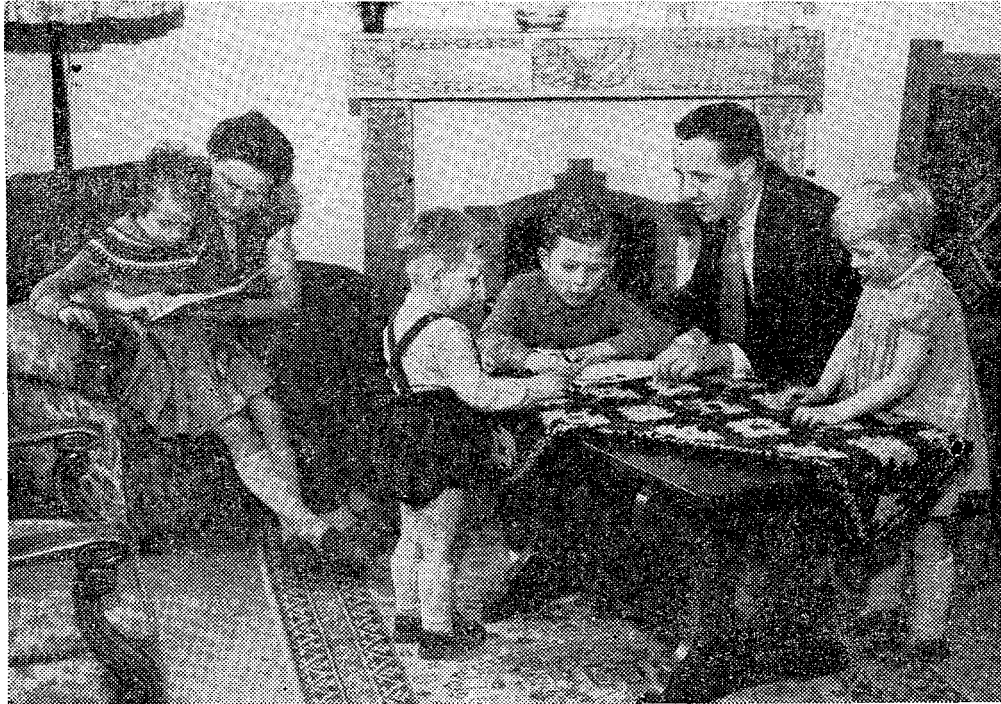

De Arjos wil onder de jongeren van anti-revolutionaire huize de kennis van en de liefde voor de beginselen en het doel van de anti-revolutionaire partij bevorderen.

PARTIJ EN ARJOS horen bij elkaar, zoals de kniptang hoort bij de conducteur en het „spiegelei“ bij de stationschef. Dit blijkt duidelijk uit de statuten van de anti-revolutionaire partij. In artikel 38 staat namelijk, dat de besturen van de kiesverenigingen verplicht zijn binnen de grenzen van hun werkgebied te streven naar de oprichting van een Arjos. Voorts moeten de kiesverenigingen en ook de andere partijorganen de arbeid van deze jongerenclubs bevorderen en indien nodig ook financieel steunen.

Verder bestaat er een band doordat de Arjos twee leden heeft in het Centraal Comité en vijf in het Partij Convent. Omgekeerd heeft het Centraal Comité twee gedelegeerden in het bestuur van de Nationale Organisatie van de Arjos. Nochtans is de Arjos geen onderdeel van de partij, doch heeft zij een zelfstandige

Drie figuren op historisch bodem. Dr. Veerman, de voorzitter van de Arjos in gesprek met Dr. W. P. Berghuis en Mr. G. C. van Dam, welke beide laatsten op de protestantenconferentie in Worms ook het woord voerden. Op de achtergrond de beroemde Dom te Worms, de stad welke o.a. bekendheid geniet door de rijksdag van 1521 waar Luther voor Keizer Karel V stond.

Ook over de grenzen

IN de jaarverslagen van de Nationale Organisatie van de Arjos komt regelmatig ook een hoofdstukje voor onder de titel „Buitenlands werk“.

Wij stuiten hier op een tak van arbeid, die nog voortdurend in belangrijkheid toeneemt.

Dit werk „over de grenzen“ is zo'n jaar of zeven, acht geleden ontstaan uit een contact, dat wij verkregen met de jongeren-organisatie van de C.D.U. in Duitsland. En ook nu nog is er het veelvuldigst contact met deze Duitse vrienden. Nagenoeg elk jaar gaat er een Arjos-delegatie naar Duitsland, waar wij in de gelegenheid gesteld worden kennis te maken met de problemen waarmee men in Duitsland heeft te maken (te denken valt in dit verband aan de werkelijk uitnemende studieweek die de Arjos in 1954 in Berlijn heeft doorgebracht en waar allerlei problemen in verband met de verhouding tussen Oost en West werden doorgesproken). Voorts worden op deze conferenties gemeenschappelijke Europese problemen besproken. Daarnaast heeft de Arjos enige malen een Duitse delegatie in Nederland ontvangen. Tengevolge van een en ander ontstaat een goed persoonlijk contact met het buitenland, hetgeen een belangrijke bijdrage vormt tot verbetering van het onderling begrip en het uit de weg ruimen van misverstanden.

Behalve naar Duitsland zwermen onze Arjos-leden door bemiddeling van het secretariaat uit naar bijeenkomsten en conferenties in allerlei andere landen (België, Frankrijk, Italië, Engeland, de Scandinavische landen, Luxemburg etc.).

Sedert 1954 maakt de Arjos deel uit van de Internationale Unie van Jonge Christen Democraten, waarin Rooms en Protestanten met elkaar samenwerken. Jonker heeft namens de

Arjos zitting in het bestuur, waar hij speciaal werd belast met de behartiging van het contact tussen de Europese protestanten.

Een belangrijke gebeurtenis dit jaar was de conferentie van jonge protestanten te Worms. Het was voor de eerste maal, dat jonge protestantse politici bijeen waren om zich gezamenlijk op hun politieke roeping te beraden. Naast Duitsers en Nederlanders waren hier ook Zwitsers aanwezig, met wie nu ook contact kon worden gelegd. De Arjos heeft toegezegd in 1958 een soortgelijke conferentie in Nederland te zullen organiseren. Het behoeft wel geen betoog dat uit deze bijeenkomst waardevolle dingen kunnen groeien.

Daarom is het noodzakelijk dat de Arjos langzamerhand een kader opkweekt, dat inzicht heeft in de internationale problematiek. Voor dit doel dient nu de zogenaamde buitenlandse club. De leden daarvan ontvangen zo nu en dan documentatiemateriaal, terwijl ook onderling de werkzaamheden worden verdeeld, zodat ieder zich op een bepaald gedeelte kan gaan specialiseren. Regelmatig worden ook conferenties georganiseerd om de aanhangige internationale vraagstukken te bespreken. Wie dus mocht denken, dat het buitenlandse werk betekent af en toe een snoepreisje maken buiten onze eigen grenzen, vergist zich wel derlijk. Er moet gewerkt worden en hard ook. De beslissingen vallen hoe langer hoe meer op internationaal niveau. De Arjos rekent het zich tot taak om, zij het op bescheiden wijze, een steentje bij te dragen tot het vormen van een kader, dat op dit niveau met inzicht en kennis van zaken kan optreden.

De jonge garde bouwt mee!

Een bloemetje op de tafel is een kleine moeite en het verhoogt de sfeer.

haar arbeid is geheel op de partij zij dient de anti-revolutionaire samenwerking met het Centraal van de meest hartelijke aard. Het steun van het Centraal Comité met de bekende verkiezingsactie kon komen en dat zij nu weer een we activiteiten kan ontwikkelen.

ste jaarverslag van de Arjos lezen de vier pijlers waarop het Arjos- zijn: Studie, scholing, actie en ver- gheid. Het doel van het Arjos- vorming van jonge mensen tot be- revolutionairen. Op de clubs, waar- en in de leeftijdsgroep van ca. 18 lid zijn, wordt daarom de kern van gevormd door de geregelde studie undige en maatschappelijke vraag- het licht van de anti-revolutionaire

u niet te zwaar tegen het woord nrijken. Want als één ding de dood rjoswerk zou betekenen, dan zou zijn dat de clubs zouden ontaarden waar intellectuelen en pseudo- en met elkaar de degen zouden krui- de Arjos staat midden in het leven. ent dat kantoorbediende en landar- erwijzer en bankwerker, student en er, verpleegster, steno-typiste en je samen lid van de club zijn. Dat at zij als regel een maal per maand ellige sfeer bijeenkomen om samen en openhartig met elkaar van ge- wisselen over de problemen van het licht van het Evangelie.

zekere ontwikkeling in het Arjos- est. Meer dan voorheen wordt de gevold om de band met de praktijk En we zijn er van overtuigd, dat ed is. Beginselen zijn geen starre die in de lucht hangen, maar ze reet gestalte in het dorp waar men de stad waarvan men ingezetene is, waarvan men burger is. Wil men politiek bedrijven, dan zal men de situatie ook moeten kennen. De een hulpmiddel zijn bij deze brood- cipiële en praktische scholing. Daar- besprekingen op een Arjos ook al- boeiend en actueel. „Nou”, merkt een onze lezers misschien op,” wat ontbreekt er nog wel wat hier ter het zij toegegeven dat niet overal toestand al is bereikt. Maar we tegenover opmerken, dat wij ervan zijn, dat allen die in de Arjos leiding met alle kracht naar streven om dit goed mogelijk te benaderen. Waaraan merking willen vastknopen, dat als ten tonele gevoerde nurks op de ar hij is gesteld positieve voorstellen ging doet, dit veel beter zou zijn en rijke stap voorwaarts zou betekenen.

male Organisatie vervult in, het ge- an de Arjos-organisatie een belang- ten bate van de clubs, want daar om, moet dan geweest worden op de die nodig is om de clubs regelmatig nodige studie-materiaal te helpen. vende schetsenbundels zagen reeds maar alleen de vrij omvangrijke en pittige bundel „Volk en Staat” is el in voorraad. De andere zijn helaas cht. Wel een bewijs dat er gretig van wordt gemaakt. Het bestuur en speciale schetsencommissie inge- tot taak heeft regelmatig voor het materiaal te zorgen. Teneinde in de hoefte te voorzien zal er zeer bin- een nieuw bundeltje worden uit- gen geschoolde kern van Arjos-leden rgen op verschillende gebieden zijn se werkgroepen ingesteld. Daar is in e plaats de buitenlandse commissie, elders op deze pagina al gewag is. Verder is er nog de sociaal-econo-

mische commissie, verdeeld in een zestal sec- ties en de binnenlandse werkgroep. De jaarlijkse studieconferentie heeft zich een vaste en belangrijke plaats in het Arjos-pro- gram verworven. Daarnaast worden regel- matig gespecialiseerde conferenties gehouden b.v. voor studenten. Het is de bedoeling in deze richting nog verder te gaan. Dit jaar is voor het eerst begonnen met provin- ciale kader-conferenties, die blijkens de tot nu toe opgedane ervaringen in een behoef- te voorzien.

HET blijkt meer en meer, dat de Arjos niet alleen kan volstaan met het interne werk. Want er zijn nu eenmaal duizenden en duizenden Christen-jongeren die daardoor niet worden bereikt. Vandaar dat de Arjos ook in de verkiezingstijd naar buiten is opgetreden en haar boodschap onder de Nederlandse jeugd heeft uitgedragen. Het besef is gegroeid dat dit niet tot de verkiezingstijd mag worden beperkt. Daarom zal in januari a.s. worden ge- start met een grote huisbezoekactie. De be-

Zo gezellig is het op een ideale Arjos! We hebben echter een bezwaar tegen dit plaatje. Want waar zijn de meisjes- leden? Die horen er toch ook bij?

Teerkost voor de Arjos

- Schetsenbundel „Volk en Staat” f 1,50
- Chr. Soc. politiek in deze tijd „ 0,90
- Waarom ben ik A.R. (Bruins Slot) „ 0,50
- De A.R.P. en de soc. ec. politiek (C. Smeenk) „ 1,25
- Bezitsvorming (Hazenbosch) „ 0,50
- De lijn onzer politiek „ 0,75
- Onder de schijwerper der his- torie (Algra) „ 0,65
- Overheid en econ. leven „ 0,50

Deze brochures zijn verkrijgbaar bij het bureau van het Centraal Comité, Dr. Kuypersstraat 3, Den Haag door storting van het verschuldigde bedrag op postgirorekening 89673 ten name van het Centraal Comité.

doeling daarvan is dat elk Arjoslid vijf andere jongeren bezoekt. In dit vlak ligt ook het voor- nemen om zo af en toe de anti-revolutionaire boodschap onder bepaalde jongeren door middel van folders uit te dragen. Hier- onder vallen b.v. jeugdleiders, sportleiders, leraren, onderwijzers, maatschappelijke werk- sters enz. De verzameling van het hiervoor nodige adresmateriaal (het zijn er zo on- geveer 90.000) is inmiddels begonnen. Hieruit blijkt wel dat de Arjos zich haar verantwoor- delijkheid ten opzichte van alle reformatori- sche jongeren helder bewust is en dat zij haar best doet op dit terrein, waar dit nodig is nieuwe wegen in te slaan ter bereiking van het doel: de jongeren te vertellen wat anti- revolutionair is.

DIT brengt ons vanzelf op het laatste punt dat wij in dit artikel willen aanroeren. Er is landelijk een zeker contact ontstaan tussen de protestants-christelijke jeugdorganisaties in Nederland. Dit contact wordt door de Arjos van groot belang geacht omdat hoe lager hoe meer blijkt dat het leven een eenheid is. Er was vroeger vaak te veel een langs elkaar heenleven. Het is meermalen gezegd en de ver- kiezingsuitslag heeft ons in deze mening be- vestigd, dat het gaat om de totale invloed van de protestants-christelijke levensovertuiging in Nederland. Als men de zaak zo stelt, dan is de conclusie onafwijsbaar dat men elkaar nodig heeft en dat men met elkaar heeft samen te werken. Het is echter van groot belang dat dit contact nu ook plaatselijk gestalte krijgt. Hier is een belangrijke taak voor de clubs en de diverse verbanden weggelegd.

De landelijke organisatie van de Ar- jos bestaat thans tien jaar. De organisa- tie is nog springlevend en boordevol initiatieven. Ruim 5200 jongeren ver- enigd in ca. 350 clubs staan aangetreden om zich in te zetten voor de anti-revolu- tionaire zaak. Om hand in hand met de partij voor hetzelfde ideaal te strijden. De arjos staat voor de uitvoering van een veelomvattende taak. „Een taak” om het laatste jaarverslag nogmaals te citeren, „die wij niet zonder Gods hulp zullen kunnen uitvoeren. Een taak ech- ter, die wij als onze plicht zien en als een uiting van ons persoonlijk geloof in Jezus Christus.”

Paraat

Er zijn in het verleden wel eens theoretische discussies gevoerd over de vraag of en in hoeverre de Arjos ook een taak bij de ver- kiezingen had. Het is er mee als met zoveel dingen: als het bij theo- retische beschouwingen blijft kom je er niet zo gemakkelijk uit. Je moet eerst eens in de praktijk duiken en dan blijkt, dat de zaken helemaal niet zo moeilijk liggen en dan gaan de leeuwen en beren die sommigen op de weg zien op de loop voor het enthousiasme en de wil om zich voor de goede zaak in te zetten.

De verkiezingsactie die dit jaar door de Arjos is gevoerd was een experiment. Zoiets was nog niet eerder door een politieke jongeren- organisatie in Nederland vertoond. En het moet worden gezegd: deze actie is een volledig succes ge- worden. Alle Arjos-leden hebben weken lang gezwoegd en geslaafd om tot dit resultaat te komen. En ze deden het met liefde.

Het gehele land door werden er 92 vergaderingen gehouden, die in totaal door ruim 30.000 mensen werden bezocht. Er werden 300.000 folders verspreid, terwijl er ruim 28.000 jeugd-raambijetten alom aandacht vroegen voor de slagzin „De jeugd stem drie”. Ook een nieuw middel werd toegepast: een kleine 15000 mensen liepen met het Arjospeldje op hun revers.

Ondanks de teleurstellende ver- kiezingsuitslag is er één ding dat met grote dankbaarheid kan wor- den geconstateerd en dat is ook het grote winstpunt van de ver- kiezingsactie: de jeugd heeft zich met enthousiasme en liefde ingezet voor de anti-revolutionaire poli- tiek.

Sommige clubs wisten op waar- lijk originele en geestige wijze een bijdrage aan de verkiezingspropa- ganda te leveren. Een voorbeeld hiervan is de club in Soestdijk, die een soort allegorische optocht or- ganiseerde, waaraan ten bewijze van onze progressiviteit ook al een (juni) „Sinterklaas” meedeed.

Velen onzer bewaren ook nog goede herinneringen aan de grote verkiezingstoogdagen in 1948 en 1952, respectievelijk te Amsterdam en te Den Haag, welke toogdagen beide door ruim 7000 jongeren werden bijgewoond.

K.P.M.
N.V. KONINKLIJKE PAKETVAART-MAATSCHAPPIJ

**OPLEIDING TOT STUURMAN
BIJ DE GROTE HANDELSVAART**

De N.V. Koninklijke Paketvaart-Maatschappij stelt de gelegenheid open tot het volgen van een opleiding tot Stuurman, waarbij eerst een jaar als Stuurmansleerling wordt gevaren en daarna een opleidingscursus voor het examen derde Stuurman Grote Handelsvaart aan een der Zeevaartscholen in Nederland wordt gevolgd.

Naar plaatsing kunnen solliciteren jongelui, die in het bezit zijn van tenminste overgangsbewijs van 3e naar 4e klas H.B.S. of diploma Mulo B.

Sollicitaties te richten aan de K.P.M., afd. Personeel, "Het Scheepvaarthuis" Amsterdam-Centrum, waar tevens een prospectus met uitvoerige inlichtingen verkrijgbaar is.

WACHT NIET LANGER....

HET is voor de laatste maal dat dit jaar het contact-organ aan uw adres wordt toegezonden. In dit jaar heeft u dit blad 10 x ontvangen. Dat is inderdaad niet zo erg veel, en voor uw politieke voorlichting is toch eigenlijk veel meer nodig.

Maar u weet toch, dat Nederlandse Gedachten iedere week verschijnt, maar dan in een omvang van 12 pagina's? Ons blad geeft iedere week actuele voorlichting. Het wordt graag gelezen door een ieder die, al is het

maar weinig, toch belangstelling heeft voor het politiek gebeuren.

Waarom zoudt u ook niet een abonnement nemen op ons weekblad? Het is een gaarne geziene vriend in ieder Antirevolutionair gezin. Pittig, actueel en tevens principieel worden de staatkundige vraagstukken toegelicht. Aarzelt u toch niet langer. Neem voor het jaar 1957 in ieder geval een abonnement. Voor een jaar kunt u het in ieder geval proberen. Vul onderstaande bon in. U zult er geen spijt van hebben!

Rijwielen direct v. fabriek

1 50.- goedkoper. Eerste klas materiaal en langdurige garantie. Gedurende de wintermaanden op onze reeds zeer laag gestelde prijzen een extra korting: okt. / 12.50, nov. / 14.-, dec. / 14.-, jan. / 13.- en febr. / 12.50. Doe als zo velen profiteer van dit voordeel. Vraag gratis prijscourant met kortingsbonnen. SIMBA RIJWIELFABRIEK, Naald. wijkseweg 26, 's-Gravenzande. Tel. K 1748-673.

Gratis lezen tot 1 januari a.s.

Wie zich nu abonneert op Nederlandse Gedachten ontvangt de nummers die nog vóór 1 januari verschijnen gratis.

**EEN UITKOMST VOOR
MAAGLIJDERS**

Maaglijders, U kunt weer alles gaan eten. De echte C-R MAAGTABLETTEN zijn weer in Nederland verkrijgbaar.

C-R MAAGTABLETTEN
geven direct verlichting en zijn pijnstillend. De echte Amerikaanse C-R Maagtabletten zijn die lichtgele tabletten. Alleen verkrijgbaar bij:

LOUIS RIETBERGEN
NIEUWE BINNENWEG 400 - ROTTERDAM
Vraagt inlichtingen zonder enige verplichting.

Ondergetekende verzoekt als abonnee te noteren:

Naam:

Adres:

Plaats:

Naam afzender:

Adres:

Plaats:

Te zenden aan de Administratie van „NEDERLANDSE GEDACHTEN”, Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage.

Bloemistknechten gevraagd

Voor vakopleiding is te Aalsmeer goede gelegenheid.

M. C. van Staaveren — Aalsmeer
Hornweg 24

KOOP BIJ
DE
ADVERTEERDERS

BREISTERS
hier is groot
nieuws voor u!

9.80

Een handig, klein, goedkoop breitoestel wordt nu door tientallen duizenden breisters in Engeland, Frankrijk en België gebruikt. Het is de ROTA-PIN, het breiwonder, dat sneller, mooier en gelijkmatiger werkt dan breinaalden. Op de ROTA-PIN kunt u alles breien, pullovers, ondergoed, kinderkleertjes, sokken, enz., in alle steken, ook in PATENTSTEEK. Meerderen en minderen, recht en averecht, alles kinderlijk eenvoudig, met de prachtigste resultaten! Breibreedte tot 160 steken, geschikt voor wol, garen, katoen en rayonne.

DIT HANDIGE BREI-TOESTEL KOST GEHEEL COMPLEET VOORZIEN VAN HANDLEIDING MET BREIMODELLEN SLECHTS f 9.80.

Bestel uw ROTA-PIN onmiddellijk, daar het aantal bestellingen zeer groot is. Franco huis na ontvangst van uw postwissel of giro no. 516084. — Desgewenst rembours.

N.V. LISA, AFD. 15
TE IJMUIDEN.
Prachtig geschikt als kerstgeschenk.

**ANCRE
HORLOGES**
DE NIEUWSTE MODELLEN
IN CHROME STAAL
DOUBLÉ EN GOUD

SIEBEL

KALVERSTR. 123 - AMSTERDAM
LANGE POTEN 11 - DEN HAAG
STADHUISPLEIN 24-26 - R'DAM
N.V. BINNENWEG 227 - R'DAM

Moe, lusteloos,

angstig, onrustig, schuw, kouwelijk, levensmoe, humeurig, huilbuien, onrustige slaap. Is alles verkeerd? Ziet ge nergens licht? Dan is Uw zenuwgestel verzwakt en dreigen ernstige gevaren!

Wij garanderen succes als U een goede kuur neemt met onze kruiden. Nr. 3 à f 3.95 p. pak. U lacht en zingt weer, kent geen moeilijkheden meer, kortom wordt een herboren mens. Neemt Uw grote kans en grijpt de U geboden reddende hand voor het te laat is!

Kruidenhuis Flora
Westersingel 40, GRONINGEN

**Voor
advertenties**

gelieve men zich uitsluitend te wenden tot de

**advertentie-
administratie**

Kon. Wilhelminalaan 34
Leidschendam

DE KONINKLIJKE LUCHTMACHT

VRAAGT UW AANDACHT

Onze luchtmacht beschikt over tal van onderwijsinrichtingen, die uitsluitend tot taak hebben, uitstekend geschoolde vaklieden en specialisten te vormen.

De vakkennis hier verkregen is macht en biedt de kans om vooruit te komen.

WENST U NADERE INLICHTINGEN?

Wendt U zich tot de dichtstbijzijnde Garnizoenscommandant, waarbij U zich tevens kunt aanmelden.

- Zij, die in het bezit zijn van het diploma L.T.S., niet jonger dan 16 en niet ouder dan 30 jaar, kunnen in opleiding worden genomen voor:
- vliegtuigmonteur
 - vliegtuiginstrumentenmonteur
 - vliegtuigelektriciën
 - bewapeningsmonteur
 - elektronisch viziermonteur
 - brandweerman
 - auto-monteur
- Zij, die in het bezit zijn van het diploma M.U.L.O. A of B, niet jonger dan 16 en niet ouder dan 30 jaar kunnen in opleiding worden genomen voor:
- verkeersleidingsassistent
 - magazijnmeester, radiotelegrafist
 - radio-(radar-)monteur
 - inlichtingenassistent
 - meteo-assistent
 - veiligheidsonderofficier
 - linktrainer-instructeur, radarbediener
 - administratief personeel
 - instructeur militaire vorming
 - fotograaf

Zij, die de lagere school met goed gevolg hebben doorlopen kunnen worden opgeleid tot chauffeur of tot een functie bij het Luchtmachtbewakings Korps. Ook voor hen geldt: niet jonger dan 16 en niet ouder dan 30 jaar.

COUPON

AAN: het Hoofd van de Afdeling Personeelspubliciteit, Gr. Marktstraat 40, den Haag, telefoon 18.22.90, toestel 1217.

Ik verzoek U mij schriftelijk nadere inlichtingen te verstrekken over de opleidingen bij de GRONDDIENST DER KONINKLIJKE LUCHTMACHT. 1)

Ik zou gaarne thuis mondeling nadere inlichtingen willen ontvangen 1)

BA. 1003

NAAM:

ADRES:

PLAATS: LEEFTIJD

1) Het hokje voor hetgeen wordt gewenst zwart maken. In blokletters invullen s.v.p.! Als brief te frankeren.

Pensioenen

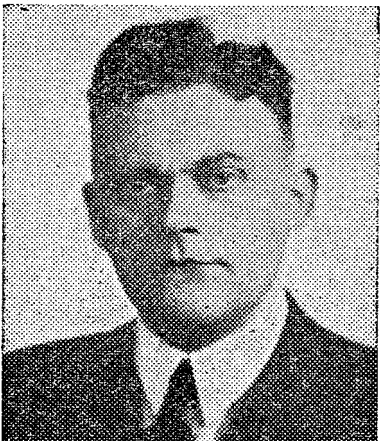
HET IS waarlijk geen chauvinisme als wij beweren dat het optreden van de twee nieuwe a.r. Kamerleden, de heren Van Eibergen en Smallenbroek, vertrouwen heeft gewekt. Dit heeft men waarlijk niet alleen in de a.r. pers kunnen horen. Uit de redevoeringen die de beide afgevaardigden verleden week hebben gehouden is gebleken, dat de a.r. Tweede Kamerfractie is verrijkt met twee vechters, die met kennis van zaken spreken.

De heer Smallenbroek, die plotseling enige weken geleden moest invallen bij het gasdebat en die in het noodparlement reeds een redevoering had gehouden over de zuivering, stond verleden week weer voor een moeilijk karwei: de pensioenwetten.

Hij heeft een gedegen redevoering afgeleverd, die in de Kamer veel waardering heeft genoten en die hem openlijk de felicitaties opleverden van vele k.v.p.-ers. Zij zullen wel tot de ontdekking zijn gekomen dat van a.r. zijde is gedaan wat de k.v.p. is vergeten, nl. het pleiten voor de grote gezinnen.

De combinatie van het weduwen- en wezenpensioen zal het bedrag van 70% van de pensioengrondslag niet kunnen overschrijden en dit betekent dan — aldus de heer Smallenbroek — dat voor het wezenpensioen slechts 2 of 2½ kind — bij de grondslagen beneden de f 5000.— zullen worden vergolden. „Dat vind ik voor een weduwe met meer dan twee of drie minderjarige kinderen bedenkelijk. Het te dicht benaderen van de activiteitswedde, waarvoor ik volstrekt begrip heb is iets geheel anders, wanneer het gaat om de pensionering van weduwen en wezen dan wanneer iemand op 65-jarige leeftijd moet worden gepensioneerd. Daarbij komt nog dat in de pensioengrondslag niet is verdisconteerd de kindertoeelage. Voor grote gezinnen is dat een heel bedrag.”

Dat betekent, dat wanneer de echtgenoot is overleden, de weduwen en wezen ernstig worden teruggedrongen. Daarom vind ik dat het te ver gaat, voor het gekoppelde weduwen en wezenpensioen een maximum van 70% te stellen. Ik meen, dat wij dit afzonderlijk moeten bezien, mede omdat in de pensioengrondslag de kindertoeelage niet is opgenomen. Dit spreekt met name voor de kleine ambtenaren. Voor hen bestond de mogelijkheid van een grondslag van 80%. In de toekomst wordt dit percentage — ik spreek nu niet over de ambtenaren, die reeds in dienst zijn — ver-

J. SMALLENBROEK

laagd tot 70%.”

Dat was een duidelijk goed sociaal voelend geluid.

Aanpassing

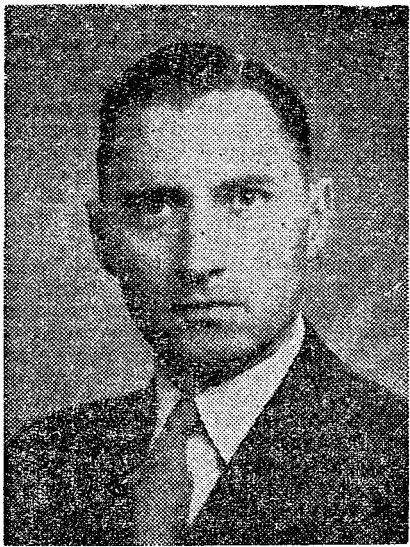
Een andere punt in dit pensioendebat was uiteraard de vraag of de pensioenen gekort kunnen worden met maximaal 80% van het bodempensioen. De heer Welter (k.v.p.) is daar op tegen. Evenals de heer Beerninck (c.h.), die echter geen enkel risico wilde lopen dat deze ontwerpen in gevaar kwamen. De heer Smallenbroek daarentegen heeft de aanpassing zeer terecht verdedigd.

„Het is inderdaad zo, dat, indien er niets gebeurde, nòch aanpassing nòch optrekking, sommige gepensioneerden meer en sommigen minder zouden ontvangen dan de wetsontwerpen thans in uitzicht stellen, maar niemand wordt ten gevolge van de aanpassing en optrekking, om het huiselijk uit te drukken, „er minder van”. Integendeel, alle reeds nu gepensioneerden gaan vooruit en velen zeer en zeer belangrijk. Pensioenen, ook verkregen pensioenen, zijn niet onaantastbaar. In de dertiger jaren zijn de pensioenen verlaagd. In de jaren na 1945 zijn de pensioenen regelmatig verhoogd. Zij, die een pensioen onaantastbaar en een verkregen recht

Een bezinnings - conferentie

Op Woudschoten is de bezinningsconferentie gehouden. Twee dagen lang heeft men daar gesproken over de taak en de werkwijze van onze partij. Referenten waren de voorzitter van het Centraal Comité, Dr. W. P. Berghuis, de minister van Economische Zaken, Prof. Dr. J. Zijlstra en Prof. Dr. J. Waterink. Het thema van de conferentie was de versterking van de invloed der Prot. Christelijke Organisaties in Nederland. Dit vraagstuk werd politiek, sociologisch- en sociaal-economisch belicht.

DR. W. P. BERGHUIS nam de eerste taak voor zijn rekening. De Antirevolutionaire Partij is voor alles een beginselpartij. Dat is onder de huidige omstandigheden in veel opzichten een hachelijke onderneming. Wij hebben een hoog ideaal. Wij willen handelen in gehoorzaamheid aan Gods gebod in een zondige wereld. Maar zelf zijn we evenzeer zondige mensen en dat maakt het beleven van Christelijke beginselen in de praktijk tot een moeilijke zaak.

Dr. W. P. BERGHUIS

Deze taak wordt bovendien nog verzwakt, omdat de structuur van de geordende samenleving, waarin wij leven, volledig in beweging is. Het patroon in die samenleving wordt echter fundamenteel gewijzigd. Het grote gevaar, dat ons bedreigt is de verzakelijking van de politiek. Daardoor gaan we vergeten, dat wij een bijbelse boodschap hebben te brengen. We moeten waken voor een verarming en een versraling van die boodschap.

Vele Antirevolutionairen zijn tegenwoordig een beetje teleurgesteld, omdat zij menen, dat wij maar een beetje schipperen met onze beginselen. Het gaat niet goed met de Antirevolutionaire partij, zo zeggen zij. Ook zij doet water in de klare wijn van haar beginsel. Anderen beweren, dat deze ontwikkeling niet kan worden tegengehouden. In de politiek is het compromis ten enenmalen een noodzakelijk kwaad. En zij achten het tegenwoordig optreden een geoorloofd opportunisme. En sommigen gaan nog verder en betogen ronduit, dat het Antirevolutionair beginsel doodeenvoudig niet meer deugt voor deze tijd vol dynamiek en spanningen. We weten daar geen antwoord op. We doen geen oplossingen aan de hand. Klaarblijkelijk kan het beginsel deze moderne tijd niet aan. Vandaar het verschijnsel van verkramping en verstarring. We hebben wellicht te veel de fout gemaakt dat

noemen, moeten het toch wel zeer belangrijke wetsontwerp tot verhoging van de pensioenen, dat voor ons ligt, principieel afwijzen. Ik voeg hieraan toe, dat het aanvaarden van pensioenverhoging in deze tijd impliceert de mogelijkheid van verlagings in een andere tijd, in een conjunctureel geheel andere tijd. Het niet kunnen wijzigen van pensioenaanspraken vindt in de geldende wetten geen steun. Het is m.i. ook niet van belang van de betrokken ambtenaren.”

De verdediging van minister Struycken was stellig niet groots. Maar wie zou hem geen ander heroptreden hebben toegewenst dan juist de verdediging van deze technische pensioenwetten?

De ontwerpen waren zo technisch dat zij amper te amenderen waren. De spanning verdween geheel uit het debat toen de bewindsman van binnenlandse zaken, p.b.o. en bezitsvorming, mededeelde dat voor de nieuwe ambtenaren een gelijke pensioenregeling zal komen als voor de huidige dienaren der overheid.

we de projectie van ons beginsel tot beginsel hebben verheven. Beginselen moeten worden toegepast in de praktijk, dus in een concrete situatie. Dan wordt daarvoor dus een bepaalde oplossing aan de hand gedaan. Maar twintig jaar later zijn de omstandigheden geheel gewijzigd en dan moet datzelfde beginsel op een andere wijze worden toegepast. Het beginsel blijft dus hetzelfde, maar de toepassing daarvan, de realisering, de concretisering is telkens anders.

Drie vraagstukken

WIJ LEVEN nu in een tijd, waarin nieuwe maatschappijvormen de aandacht vragen. Dat stelt ons voor vele vragen en moeilijkheden. Die te ont-

Minister Zijlstra:

DRIE PUNTEN

DE kernkwesitie, waarop Prof. Dr. J. Zijlstra in de bezinningsconferentie de aandacht vestigde, hield eveneens verband met de concretisering van ons beginsel. Ook Prof. Zijlstra ging er dus van uit dat wij voor alles een principiële, een beginselpartij zijn. Maar in deze tijd zijn de vraagstukken vooral voor de eenvoudige meelevende burger veel te ingewikkeld geworden. Deze kan het politieke spel niet meer doorzien. En in de tweede plaats is daar het inmens conflict tussen beginsel en belang. Dat conflict speelt ook in onze partij een rol. De eenheid en beginselopvatting botst voortdurend met de tegenstrijdigheid in belangen. Daar zullen wij als beginselpartij nooit aan ontkomen.

Wij hebben in deze dagen, waarin de wereld verandert in een razend snel tempo, een grote taak te vervullen. Die taak hebben we samen te verrichten. Dat is niet het werk van één man. Kuyper kon dat in zijn dagen. Maar vandaag hebben we geen Kuyper en daar kan men niemand een verwijt van maken. Wij moeten het dus samen doen, in teamwork. We moeten meer elkaar helpen dan elkaar becritiseren, en we moeten allen het grote doel goed in het oog houden.

We hebben in het algemeen een moeilijke periode achter de rug. In de laatste 10 jaar hebben we eindeloos gediscussieerd over het vraagstuk van de geleide en de vrije economie. We hebben heel veel nagedacht en geschreven over de taak van de staat in de moderne samenleving zonder nog tot een bevredigende solutie te zijn gekomen. Over de Publiekrechtelijke Bedrijfsorganisatie hebben we onderling veel gedebatteerd en de discussies daarover zijn nog steeds niet beëindigd. Het Sociaal-Economisch beleid, zoals dat voor de oorlog is gevoerd, slegen we nog altijd als een onverteerbaar brok met ons mee en we hebben ons daar nooit duidelijk over uitgesproken. We moeten met al deze dingen een keer tot een afgerond geheel komen. We moeten daar een keer mee klaar zijn.

Ongetwijfeld de problematiek is tegenwoordig ingewikkeld en moeilijk te verstaan. Met veel dingen zitten we eenvoudig in de knoop. Wat een moeite en een last hebben we daar al niet mee gehad. Voor alles is daarin helderheid en klaarheid nodig. Want als het er op aankomt dan laat het beginsel ons niet in de steek. Dan kunnen wij er wel degelijk mee werken.

Het sociale vraagstuk nu

BETREKKEN we dit alles op de sociaal-economische politiek dan gaat het vooral om drie gezichtspunten:

vluchten helpt ons niet. We moeten er mee bezig zijn. Het wordt van ons gevraagd. Dit dwingt ons tot nieuwe en hernieuwde bezinning op de eigen taak van de overheid. Er is een geruisloos proces gaande, waarbij de eigen typische taak van de overheid in het gedrang dreigt te komen en hier is de waakzaamheid nodig. Als Antirevolutionaire Partij hebben wij hier iets te zeggen en het wordt van ons verwacht dat we het zeggen.

Bovendien, en dat is het tweede hoofdprobleem, de eenwording van Europa is aan de gang. Dat is eveneens een ontwikkeling waarvoor we de ogen onmogelijk kunnen sluiten. We moeten het leren verstaan dat ook de nationale soevereiniteit per slot van rekening een tijdelijke verschijningsvorm is, gebonden aan de omstandigheden, zonder daarbij ook maar een ogenblik de centrale opdracht, het blijvende in de taak los te laten. Ook hier is het zaak goed te onderscheiden.

En in de derde plaats is er een proces van ontwikkeling aan de gang in de rechtsvormen van de onderneming. Ook die rechtsvormen zijn een produkt van historische omstandigheden tot stand gekomen in een bepaalde fase van economische expansie. En de vraag dient te worden gesteld of wij thans soms bezig zijn te verstarren op de situatie van het verleden en het heden.

In de eerste plaats daarom dat het inzicht in het sociale vraagstuk actueel blijft, maar dan in een andere vorm als tot nu toe. Ging het tot nu toe om de verbetering van de materiële omstandigheden van de arbeider, thans gaat het om het veel wijdere probleem van de plaats van de mens in de samenleving; in de samenleving, die vandaag anders is gestructureerd dan vroeger. Hoe vinden we daarin ruimte voor de nieuwe verantwoordelijkheid, die de mens te dragen heeft?

In de tweede plaats gaat het daarom, dat we nu allen wel erkennen dat de staat een blijvende, wezenlijke en belangrijke invloed heeft uit te oefenen op de maatschappij, maar ook dat er ergens een grens ligt voor die overheid. Die grens is niet zonder meer aan te geven. Zij wisselt met de omstandigheden. In oorlogstijd en in de na-oorlogse tijd grijpt de overheid dieper in en moet zij dat doen. Maar toch die grens moeten we in het oog houden, omdat de

Prof. Dr. J. ZIJLSTRA

materiële rechtsstaat blijven wil, staat anders verantwoordelijkheden op zich neemt die zij als staat niet kan aanvaarden, als hij tenminste

In de derde plaats moeten we er oog voor hebben, dat we de strijd tegen de collectivisering en het dirigisme niet alleen voeren op het grensgebied van staat en maatschappij, maar ook in de samenleving zelf. Want ook in die samenleving zien wij voorbeelden van dat opeenhopen van macht en bevoegdheden die voor de vrije ontwikkeling in het bedrijfsleven een gevaar inhouden, en die even erg — zo niet nog gevaarlijker zijn dan de overwoekering van de maatschappij door de staat.

Met klem betoogde Prof. Zijlstra dat het deze dingen zijn, die wij aan het volk hebben duidelijk te maken. En nogmaals deed hij een beroep op allen om gezamenlijk daarmee bezig te zijn.

**SERRES
EN WARENHUIZENBOUW
N.V. AANNEMERSBEDRIJF**

Boers en Vrijland

Postbus 30, 's-GRAVENZANDE
Tel. K 1748-745 e.. 746

**Scheepsinstallatiebedrijf
„Nederland” N.V.**

Oostdijk 29, IJsselmonde
Tel. 445 Ridderkerk
(4 lijnen)

**Voortstuwings-
installaties**
van elk vermogen.

**Firma
C. Vermeer en Zoon's**

Fabrieken voor gebogen hout

Tel. K 1894-1230 Ouderkerk a/d IJssel

Ronde en ovale tafelanden

Gebogen regels voor stoelen en fauteuils
armleggers, kappen regels stijlen enz.

AANNEMERSBEDRIJF

F. Vink & Zonen

Moordrecht - Kerklaan 9
Telefoon K 1827 - 261

**Verplaatshare houten
gebouwen**

Directie en schaffketen
Noodwoningen, scho-
len en kerken
Directie en schaff-
wagens
etc.

**HAHBO
HARDINXVELD**

Tel. 41 Neder-Hardinxveld

W. DE ZEEUW JGzn

zaadteelt en selectiebedrijf

Barendrecht

**Onze nieuwe geïllustreerde
PRIJSCOURANT**

voor seizoen 1956/57

is verschenen en wordt op aanvraag
gaarne toegezonden. Waar niet ver-
tegenwoordigd, kunnen nog agenten
worden aangesteld. Vraagt voor-
waarden.

Z

drukkerij zwagers

SINDS 1903
nieuwe binnenweg 460.462 - rotterdam

Fa. Gebr. de Waard

Crabethstraat 14
Telefoon 2569-2248

GOUDA

Aannemer van
**SLOOP-, SCHOOR- en
GRONDWERKEN**

Handel in **BOUWMATERIALEN en
METALEN**

TOESINGSTOFFEN
voor Lichtbeton

GRONDSTOFFEN
voor de Steen- en
Keramische Industrie

WEGENBOUWMATERIALEN

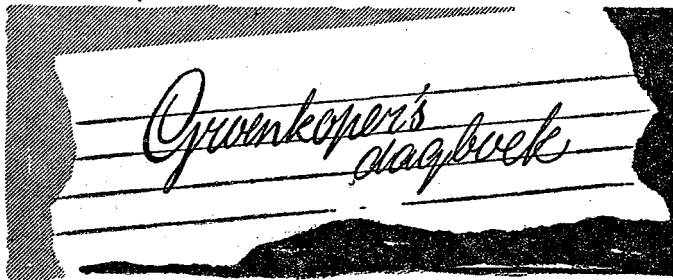
G. Vogler & Co. C.V.

Mauritsweg 49 - ROTTERDAM
tel. K 1800-27878

**Luchtbehandeling
voor schepen
en gebouwen**

NIMA Zwijndrecht

TEL. K 1850-5382

**26
NOV.**

Met zeer veel interesse heb ik de berichten gelezen over de wetsontduikers, die hun auto of motorfiets — met benzinemotor — toch gebruikt hebben. Wat zijn er toch nog veel flauwe, onsportieve en ongedisciplineerde burgers! Inplaats van het benzinetekort te dragen als een man, hebben velen vele vonden gezocht en zijn zij met uitvluchten aangekomen, welke te onbenullig zijn om weer te geven. Gelukkig zat de politie niet achter de kachel, maar achter de overtreders aan, die spoedig voor de rechter zullen worden gebracht. De maximumstraf, f 100.000 boete of zes jaar de gevangenis in, zal wel niet direct gegeven worden. In een Britse krant las ik, dat elke overtreding van het zogenaamde zondagrijverbod met deze straf zou worden gestraft, doch zo is het ook weer niet. In elk geval hebben de lezers van die krant begrepen, dat de zaken er in ons land ernstig voorstaan.

**27
NOV.**

Sommige lezers hebben mij opgebeld en mij gelukgewenst met mijn benoeming tot directeur afdelingschef P.B.O. Dat ben ik niet geworden, deze P.B.O.-mantel is om de schouders van Mr. K. Groen gevallen, met welke onderscheiding ik hem van deze plaats van harte mag complimenteren. Men leest soms slecht. Groen en Groenkoper schelen toch een paar lettergrepen en bovendien: hoe komt men op de gedachte, dat ik naar de P.B.O. wilde? Misschien wilde Mr. Groen ook niet naar de P.B.O., doch ik heb niet begrepen, dat hij voor de benoeming heeft bedankt. Ja, en nu zitten we zonder directeur van het Kuyp-

huis, om maar de hoofdactiviteit van de heer Groen te noemen. Men heeft mij voor die functie zeer zijdelings en zeer onofficieel benaderd, doch ik meen geen vrijmoedigheid te hebben directeur van een huis te worden en zeker niet van het Kuypershuis. Eigenaar van een huis is nog wat, doch directeursposities zijn mij te kostbaar. Als jongen ben ik eens in het Kuypershuis geweest, dat toen nog in vele opzichte herinnerde aan de grote bewoner. Zelfs de sofa, waarop Dr. Kuypers wel eens een tukje placht te doen, werd mij door — ik meen door de heer Klein — getoond. Sindsdien heb ik het niet kinderachtig gevonden wel eens een middagslaapje te doen, welke gewoonte trouwens ook bij Sir Winston Churchill in zwang is. U ziet, je kunt overal wat leren. Ben nu benieuwd, wie de nieuwe directeur wordt. Het zal wel weer een A.R. zijn!

**28
NOV.**

De minister van Waterstaat en Verkeer heeft een frisse brochure in zee doen gaan met betrekking tot de verkeersveiligheid. Zij is bestemd voor de gemeentebesturen. Ik ben daarover hartelijk verheugd. In het algemeen verlaten weinig frisse brochures de departementen, of zij zijn zo lang onderweg, dat zij ietwat van hun frisheid verliezen. Waarom de parlementaire schrijftaal nog steeds ten achter blijft bij het algemeen spraakgebruik, kan ik niet bevroeden. Maar minister Algra heeft nu op minder stoffige manier de gemeentebesturen een gemoedelijk duwtje in de rug gegeven, zo lees ik in mijn lijfblad. Want het geschriftje heeft „ten doel de zelfwerkzaamheid en de vindingrijkheid van de gemeentebesturen te stimuleren en de gemeentebesturen door

het geven van richtlijnen en aanbevelingen van dienst te zijn, ten einde te bevorderen dat op een weloverwogen en werkelijk deskundige, doeltreffende en verkeers technisch verantwoorde wijze te werk wordt gegaan.....”

Als u het mij vraagt is deze zin te lang om fris aan te komen, doch misschien vindt u mij wat al te kritisch.

**29
NOV.**

De kroon op het werk, verricht in een zo voortreffelijke politieke loopbaan als die van Dr. J. Schouten is zijn benoeming tot lid van de Raad van State. Soms peinsde ik mij al af, wat de werkzame heer Schouten zo iedere dag al deed, want hij is er de man niet naar om wandelingen te maken of op een bank in het park te zitten. Het weer is er trouwens ook niet naar. Nu komen weer de actieve bijdragen tot het welzijn van het land dat de heer Schouten zo lang diende. Hij heeft een ervaring als weinigen en zijn adviezen aan de Kroon zullen zeker waardevol zijn. De Raad van State is een college, waarin men niet als jongeman begint. Men zou te hard van stapel lopen en zijn adviezen zouden nog niet rijp zijn. Daarom kan men in zijn jeugd nooit zeggen, dat men lid van de Raad van State wil worden. Meestal begint men met gemeenteraad en Provinciale Staten. Zo is de heer Schouten ook begonnen. Jongeren ten voorbeeld!

**30
NOV.**

P.S. De eerste veroordelingen inzake het zgn. zondagrijverbod zijn al gevallen. In mijn buurt reed een arts naar een voetbalwedstrijd. Tegen de rechter zei hij, dat hij altijd zijn wagen bij de hand moest hebben. „U had die dag geen enkele patiënt” hield hem de rechter voor. „Mag ik dan niet een beetje vertier?” was het wederwoord. „U bent een arm mens als u dat vertier buiten uw huis moet zoeken,” zei de rechter en hij veroordeelde dokter tot f 500.—

Duur partijtje voetbal!

Langzaam maar zeker moet ik aan het dichten, want het kinderlijk geloof in Sinterklaas is van mij en de mijnen nog niet geweken. Pakjes

maken, surprises verzorgen, het is altijd mijn lust en mijn leven geweest zo omstreeks 5 december. Eén ding zou ik u wel willen verzoeken. Geen geschenk in te pakken in „Nederlandse Gedachten”! Het is zo ontmoedigend voor de medewerkers. En als het toch moet, goed, maar dan geen verse vis. Want die leest toch geen politiek.

Een lezeres heeft mij om een rijmpje gevraagd bij een paar wollen sokken waarmee zij haar echtgenoot wil verrassen, Ik aarzel om daaraan te beginnen, want volgens mij heeft dat niets met politiek te doen. Doch kom, het is maar eenmaal Sinterklaas per jaar. (U zult zeggen, die lezeres leest het te laat. Nee, zij viert a.s. zaterdag de grote dag). Vooruit dus met de sokken:

Koele hoofden, warme
voeten,
dat is het waar wij hene
moeten.
In de Kamer, in de Staten,
kunnen wij ons warm
praten.
Doch buiten deze politiek,
vatten wij snel reumatiek.
Laat u door d' A.R.
verlokken,
met dit paar gebreide

**1
DEC.**

De laatste maand van het jaar gaat in. Sinterklaas, Kerstvakantie van de kinderen, oude jaar, het wordt een gezellige, doch een dure maand. Ik vind dat niet zo erg, want gezelligheid kent geen tijd, kent dus geen geld ook. Maar het ergste vind ik van deze tijd dat opstaan in het donker. Er is niets wat mij zo op de vroege morgen deprimeert als het duister. Laatst was ik in Engeland, waar het des morgens om acht uur licht is. Waarom wij zomertijd en wintertijd hebben afgeschaft, weet ik niet meer. Maar mij beviel die tijd wel. Als we nu eens naar bed gingen als het donker werd en opstonden als het licht was. Zou dat niet kunnen? Ik vrees van niet.

William Groenkoper

**Kerst-
aanbieding**
tot 25 dec. a.s.

KOSTUUMS f 88.- f 99.-
Tropic., Kamg.
Alléén hierbij:
Winterjas f 25.-
Zuiver wol

SPORTCOMB. f 66.- f 77.-
100% Wol
Alléén hierbij:
Regenjas f 15.-
Dubb. Eg. Linnen

PANTALONS f 33.- f 44.-
o.a. Zwart, Antr.
Alléén hierbij:
Zijden Poplin
Overhemd f 5.-

OKÉ
KLASSEKLEDING

161-NIEUWENDIJK-161
AMSTERDAM - TEL. 48539

Oké vergoedt Uw reis-
kosten heen en terug.

Het appeltje voor de dorst

ONZE deviezenreserve kunnen wij vergelijken met het bekende appeltje voor de dorst. Dat appeltje bestaat in de vorm van deviezen (buitenlandse geldswaarden en goud). In kwade tijden kan dit potje meehelpen om ons door deze tijden heen te helpen. Het is daarom van belang dat aan deze reserve thans — in een tijd waarin van een malaise geen sprake is — niet getornd wordt. Reserves hebben we juist in kwade tijden nodig.

In het nummer van 28 juli 1956 van Nederlandse Gedachten heb ik reeds gewezen op de toen te constateren teruggang van onze deviezenreserve, die toen reeds gevaarlijke vormen ging aannemen.

Nu blijkt uit de weekstaat van de Nederlandse Bank van 26 november dat alweer in één week tijds een bedrag van 73 miljoen gulden aan onze reserve is onttrokken. Sedert 1 mei 1956 is er een onttrekking te constateren van 4752 miljoen tot 4010 miljoen. In enkele maanden derhalve een teruggang van bijna 750 miljoen of 15% van deze totaal „voorraad.”

Een versterking van het gevaar van achteruitgang ligt ditmaal in de achteruitgang van de z.g.n. harde valuta, d.w.z. die buitenlandse geldswaarden die overal ter wereld — met graagte — vrij inwisselbaar zijn (dollars b.v.). Vanaf 14 juli 1956 is het bezit hiervan bijna gehalveerd van 537 tot 239 miljoen. En dat in een tijd waarin tengevolge van internationale spanningen juist die harde valuta's zo broodnodig zijn!

Ook onze overschotten in het europaes verkeer zijn klein en nemen af. Naar alle waarschijnlijkheid is de oorzaak van deze achteruitgang te zoeken in de vergrote invoer van ons land. Mis-

schien is er zelfs sprake van kapitaalsvlucht (vooral naar Canada).

Dit alles dwingt tot zeer scherpe waakzaamheid van onze Regering, omdat mede door deze afvloeiing onze economisch, financiële en vooral sociale positie wordt ondergraven. Vooral aanwijsbaar sterk ten nadele van de vergeten en de zwakke groepen — (loonen salaristrekken!).

Het bestedingsrapport van de S.E.R. dat ook over deze zaken handelt zal thans wel met zeer grote spoed door de regering in daden moeten worden omgezet.

Omdat de huidige situatie dit dringend vraagt. Maar ook op ons legt de huidige ontwikkeling en dit S.E.R.-advies verplichtingen op. Wij zijn immers verantwoordelijke burgers van Nederland. En we zullen moeten inzien dat de huidige toestand ons moet nopen veel van de straks voor te stellen regeringsmaatregelen — die ongetwijfeld niet aange-naam zullen aandoen — te aanvaarden.

Deze houding zal inderdaad bij de meeste van ons moeite opleveren, hoe kan het anders. Maar wij dienen ons onze verantwoordelijkheid bewust te zijn en zo, *zullen wij ons ook in positieve zin op de komende maatregelen moeten instellen.*

G. A. KIEFT

UW ZENUWEN
wordt U volledig de baas met
NEUROTONIC
niet verdovend, maar genezend
Het zenuwpreparaat van deze tijd

NEDERLANDSE GEDACHTEN

OFFICIEEL WEEKBLAD VAN DE ANTI-REVOLUTIONAIRE PARTIJ

**Dit is ons
heilig ideaal!**

In „Doorbraak”, het maandblad van de Prot.-Christelijke Werkgemeenschap in de P.v.d.A. wordt gepolemiseerd met ons blad van 10 november j.l. — het Hongarije-nummer. „Nederlandse Gedachten” schreef, dat de gang van zaken in Hongarije duidelijk aantoonde de noodzakelijkheid van Christelijke politiek, welke bezwaren men overigens ook tegen de Christelijke politiek zou kunnen hebben. „Doorbraak” is het daar niet mee eens. Het heeft geen bezwaar tegen Christelijke politiek. Zelf bepleit het deze. Maar het heeft er bezwaar tegen dat dit betekent de samenwerking van alle Christenen in één Christelijke politieke partij. „Er is niet één Christelijke partij, en er zijn tienduizenden Christenen, die niet om materiële zaken de Christelijke partij hier en nu niet begeren”, zo schrijft het blad en het vervolgt dan:

„Als we het over die mogelijkheid, over die speelruimte eens konden worden, was er geestelijk en politiek reeds veel gewonnen. Dat niet iedere Christen socialist is of wordt, kunnen wij best begrijpen en billijken. Dat er voor een Christelijke partij plaats moet zijn in een democratisch bestel, ook al verwerpen wij de confessionele partijvorming, is voor ons geen vraag.

Maar mogen wij dan niet verlangen, dat onze politiek andersdenkende mede-Christenen omgekeerd tot eenzijdige standpunt komen? Zeker in deze tijd, nu het drama in Hongarije van ons vraagt, alle valse tegenstellingen op te ruimen en elkaar als democraten en Christenen objectief en onbevangen tegen te treden en, waar nodig, fair te bestrijden”.

En ons antwoord daarop?

We willen ons tot de hoofdzaak beperken, en niet allerlei detailpunten behandelen, waartoe dit citaat overigens aanleiding biedt.

Wat „Doorbraak” van ons vraagt, is te veel. Geven wij hieraan toe, dan kunnen we de Christelijke politieke partij ook wel opdoeken. Dan zeggen we tegen onze leden: zoek nu maar een goed heenkomen bij de P.v.d.A. of bij de V.V.D. Uw Christelijk beginsel is daar even veilig als in de Anti-Revolutionaire Partij. Wat voor reden is er dan voor een zelfstandige Christelijke organisatie? Wij begrijpen de strekking van art. 36 van het beginselprogramma van de P.v.d.A. best. Dat artikel luidt: Ter verdieping en verrijking van het geheel der socialistische gedachte en beweging geeft de Partij binnen haar organisatie gelegenheid tot het oprichten van werkgemeenschappen op de grondslag van de levensovertuiging. Eén van die werkgemeenschappen in Prot. Christelijk. En in artikel 35 wordt vastgelegd dat zij principieel en voor de tegenwoordige verhoudingen in Nederland ook praktisch verwerpt de organisatie van het politieke partijleven op de grondslag van een godsdienstige belijdenis (antithese).

Het struikelblok ligt vooral in dat „geheel der socialistische gedachte en beweging” waaraan de Christelijke levensovertuiging dienstbaar moet zijn. Maar er is meer. Het bestaan van de Christelijke partij is de P.v.d.A. een doorn in het oog. Die Christelijke partij moet, omdat ze Christelijk is, worden bestreden. Niet omdat ze conservatief is. Dat is maar bijzaak. Omdat ze Christelijk is! Als conservatieve partij zou ze mogen bestaan. Als Christelijke partij niet!

En waar wij nu van uitgaan? Het is een wanhopige zaak in Christelijk Nederland, wij staan met de rug tegen de muur. We willen ook wel erkennen, dat we er weinig van terecht brengen en dat het ons telkens bij de handen afbreekt — ook door oorzaken bij ons zelf gelegen.

Maar als Christelijke Partij is het voor ons noodzaak altijd weer, allen, die de

Een moeilijke beslissing

DE belangrijkste gebeurtenis in de Tweede Kamer deze week was de rede, die minister Hofstra dinsdag hield over het vraagstuk van de bestedingsbeperking.

Zowel het tijdstip waarop deze rede werd uitgesproken als de inhoud daarvan trokken de aandacht. Sommigen meenden, dat de minister van Financiën de Tweede Kamer onder druk wilde zetten. Er was namelijk nogal enig verzet gerezen tegen de wetsvoorstellen tot verhoging van de belasting op gedistilleerd, benzine en suiker. De kamer begreep wel, dat handhaving van de vrijstelling van omzetbelasting op textiel na 31 december a.s. voor de staat derving van middelen betekende, die dient te worden gecompenseerd, maar er vindt een overcompensatie plaats

souvereiniteit Gods en het koningschap van Jezus Christus ook voor de staatkunde erkennen, te brengen tot eendrachtige samenwerking. Daar kunnen we niet onder uit wat we in de praktijk van ons staatkundig handelen ook verkeerd mogen doen. Daar zit een ideaal in. Een ideaal dat we ondanks de verdeeldheid der Protestantse Christenen blijven nastreven.

En zelfs al zou het Christelijk beginsel bij de P.v.d.A. en de V.V.D. even veilig zijn als in een Christelijke politieke partij, wat we niet toegeven, dan nog blijft het voor ons onverbiddelijk noodzaak ook al onze mede-Christenen tot eendrachtige samenwerking op politiek gebied op te roepen. De lezers van „Doorbraak” geloven daar niet in. Zij hebben geen vertrouwen in de Christelijke politiek.

Maar ook zij kunnen er niet voor weg, dat het zou moeten kunnen. Ook zij moeten althans kunnen navoelen, dat hier een idee, een conceptie, een perspectief geboden wordt, dat onbereikbaar in de huidige samenleving, toch ieder Christen toesprekt en dat dit niets te maken heeft met het willen uitsluiten van anderen, in de zin zoals dit vaak wordt gesteld.

Want nu wil men natuurlijk de antithese gedachte gaan bestrijden. Die antithese loopt echter niet, wat de mensen betreft, langs de lijnen der politieke partijen. Die antithese loopt zelfs niet, wat de mensen betreft, langs de lijnen der kerken. Daar oordeelt God over in Zijn soeverein welbehagen. Maar evengoed als ieder gelovige de opdracht heeft zich te voegen bij de gemeente Gods — zo ook heeft ieder Christen de opdracht, als Christenen met elkaar, Gods soevereinheid en het Koningschap van Jezus Christus op politiek terrein te erkennen en in gehoorzaamheid daarnaar te handelen. En wanneer wij dat nu eens allen in echt Christen zijn deden, zou daar dan niet van uitgaan een trekkracht, een zegenende invloed op allen, die nu vaak buitenkerkelijken worden genoemd?

We maken geen onderscheid tussen Christenen-lid van de P.v.d.A. en Christenen lid van onze Anti-Revolutionaire Partij, wat de schuldvraag betreft dat dit niet kan. We hebben die schuld samen! Met zijn allen maken we het er naar. Het is de gebrokenheid van ons menschen leven. Maar desondanks houden we dat ideaal vast! En dan vragen we aan „Doorbraak”: Mag dat nog?

Want dit is het doel waarnaar wij streven.

Dit is ons heilig ideaal!

van 65 miljoen gulden. De opbrengst van de voorgestelde belastingverhogingen brengt n.l. dit bedrag meer op.

Was het nodig zover te gaan en was het niet beter te wachten totdat de regering haar beleid had bepaald met betrekking tot het gehele complex van maatregelen, die nodig zijn tot afremming van de overbesteding, waaronder ons land thans „gebukt” gaat. Minister Hofstra werd in het mondeling overleg met de commissie van rapporteurs op de hoogte gesteld van deze opvatting. De minister verklaarde, dat de overcompensatie van 65 miljoen gulden gezien moet worden binnen het raam van het complex van maatregelen tot beperking van de bestedingen, dat nog komende is.

De Kamer wilde echter meer weten van de plannen van de regering alvorens zij deze overcompensatie van 65 miljoen kon accepteren. Daarom had de minister van Financiën dinsdag behoefte de Kamer in te lichten en hij deed dit na overleg met de Kamervoorzitter en het Seniorenconvent van de Kamer. Prof. Oud verweet de bewindsman, dat hij tot deze ongewone stap overging omdat hij bang was, dat de Kamer de wetsvoorstellen niet zou accepteren.

De minister ontkende dit. Hij had de Kamer op haar verzoek zo veel mogelijk willen informeren. Hoewel wij niet de indruk hebben gekregen dat er veel reden was voor Minister Hofstra om benauwd te zijn, vonden wij het optreden van de minister wel wat onvoorzichtig en overdreven.

Hij zei wel, dat de financiële toestand van het land niet alarmerend is, maar hij gebruikte toch te veel grote woorden. Daardoor ontstond naar buiten de indruk, dat het sein wel erg dicht bij „alarm” staat.

Dat lijkt ons in de eerste plaats in strijd met de werkelijkheid en in de tweede plaats gevaarlijk. Wij geven toe, dat tot september van dit jaar de reeds vorig jaar te constateren achteruitgang van onze betalingsbalanspositie zich heeft voortgezet. Dit maakt optreden thans noodzakelijk, maar men bevoordert juist hetgeen men thans wil afremmen, n.l. de bestedingen, wanneer men teveel wil trachten te bewijzen.

Het lijkt immers niet onwaarschijnlijk, dat in de maanden oktober en november in verband met de internationale situatie er grote voorraadvorming heeft plaats gehad, hetgeen op zich zelf nog geen reden is tot overdreven ongerustheid. Wij begrijpen, dat het in het belang van de handeling van de wetsontwerpen in de Tweede Kamer nuttig leek dinsdag een verklaring af te leggen, maar de regering heeft er op te letten, dat een overtrokken optreden van de minister van Financiën in deze situatie ongewenste gevolgen kan hebben.

De situatie zoals minister Hofstra deze schetste is natuurlijk wel ernstig. Het tekort op de betalingsbalans stijgt maandelijks en nadert over 1956 een bedrag van 500 à 600 miljoen gulden. Maar onze deviezen reserves zijn nog steeds behoorlijk, al daalden zij voor het eerst beneden de 2 miljard gulden. Wij kunnen dus nog wel een stootje hebben.

De S.E.R. is in zijn bekende advies eveneens tot de conclusie gekomen, dat de bestedingen van Overheid, Bedrijfsleven en Consumenten moeten worden afgeremd, omdat voor het eerst sinds 1949 de bestedingen in ons land de middelen gaan overtreffen. Er moet even kalm aangedaan worden om de lijn van de bestedingen weer terug te dringen tot het niveau van de middelen.

De regering heeft maandag j.l. besloten dit S.E.R.-rapport als uitgangspunt van haar beleid te stellen, al ziet

zij zich tengevolge van de verscherping van de toestand, die uit de jongste cijfers aangaande de betalingsbalans, de belastinginkomsten en de deviezen reserves blijkt, gedwongen om met de beperking van de bestedingen verder te gaan dan de S.E.R.

Dat dit gebeuren zou werd reeds algemeen aangenomen. Wij wezen er vorige week reeds op. Verwacht wordt, dat de door te voeren bestedingsbeperking van 700 miljoen gulden, die de S.E.R. adviseert, met 30 tot 40% zal worden verhoogd, zodat deze dus ongeveer 1 miljard gulden zou moeten zijn. Er zal dus in de maatregelen, die de S.E.R. adviseert, met name op het punt van de belastingen, nog een verandering moeten optreden.

De landbouwpolitiek

Het moeilijke punt hierbij is de landbouwpolitiek. In het SER-advies is uitgegaan van een landbouwbeleid, dat is gebaseerd op de huidige methoden van kostprijsberekening. Maar de landbouw wil hier in wijziging brengen en het kabinet heeft de komende week uit te maken of hieraan tegemoet kan worden gekomen.

Zou men alle wensen van de landbouw en van de Minister van Landbouw, de heer Mansholt, vervullen dan moet op een belangrijke extra verhoging van de belasting worden gerekend. Dat de Minister van Financiën hiermee moeite heeft is begrijpelijk.

En ook voor Kamer en volk is het in de huidige omstandigheden een zeer moeilijke beslissing op dit ogenblik tot een aanzienlijke belastingverhoging over te gaan. Zal men tenslotte er toe besluiten ook de maatregelen ten behoeve van de landbouw over een bepaald aantal jaren uit te strijken, zodat niet plotseling de economie van het land voor grote schokken komt te staan?

Met spanning wachten wij de komende week af!

Belangrijk

Nederlandse Gedachten zal op 22 december niet verschijnen.

De nummers van 22 december en 29 december zullen worden gecombineerd tot één nummer van grotere omvang.

Dit zal aan de abonnees worden toegezonden in de week tussen Kerstmis en Nieuwjaar.

Maak dit jaar nog

EEN ABONNEE

- * Een kleine verhoging van de abonnementsprijs is noodzakelijk
- * De brochuredienst geeft belangrijk materiaal voor lage prijs
- * De rede van Dr. Bruins Slot bij de algemene beschouwingen in de Tweede Kamer is verkrijgbaar voor f 0.40

HET zal de lezers van ons blad bekend zijn, dat Nederlandse Gedachten geen winst-object is. De financiële opzet is dat de rekening sluit. En dat moet ook wel, want het Centraal Comité betaalt f 65000 per jaar voor het Contactorgaan. Bezwaarlijk wordt het nu ook een extra subsidie te geven voor de exploitatie van het weekblad. Aan de hand van de cijfers en rekening houdend met de salarisverhogingen die reeds hebben plaats gevonden moet de abonnementsprijs worden verhoogd van f 6.20 tot f 6.50 per jaar en van f 1.55 tot f 1.65 per kwartaal. Het is een vervelende zaak. We zouden het graag anders willen.

Maar we vragen van onze lezers begrip voor de moeilijkheden, die er zijn. Na ampele overweging heeft de financiële commissie tot deze stap besloten en het moderamen van het Centraal Comité heeft aan dit besluit zijn goedkeuring gehecht. Nu zijn er reeds een aantal abonnees die het abonnementsgeld over 1957 hebben voldaan. Hun verzoeken wij het bedrag van f 0.30 ook nog te willen overmaken. Het gaat om een klein bedrag dat we uiteraard niet kunnen navorderen. Wij zijn echter dankbaar voor het feit dat zij reeds hebben betaald.

HET jaar 1956 loopt ten einde. We gaan een nieuw jaar beginnen. En nu moet u bij de ingang van het nieuwe jaar twee dingen doen. In de eerste plaats per giro f 6.50 overschrijven op nummer 89673 van de Anti-Revolutionaire Partij. Dan bent u in eenmaal van de zaak af en geruisloos glijdt Nederlandse Gedachten een jaar lang, week aan week in uw bus. Geen geloop van kwitantielopers, die een kwitantie komen aanbieden. Geen incassokosten, en die zijn nog al hoog. Momenteel f 0.35 per kwitantie. Hebt u zelf geen girorekening maak dan een keer een wandeling naar het postkantoor en stort het bedrag van f 6.50. De Administratie van Nederlandse Gedachten zal u bovendien erg dankbaar zijn.

Maar er is nog een tweede wat u moet doen. In de laatste dagen van het jaar ontmoeten we veel vrienden en bekenden. Maak deze opmerkzaam op ons blad. Er zijn er nog velen, die zich graag willen abonneren, maar die van het bestaan van Nederlandse Gedachten niet op de hoogte zijn. En aan een goede vriend zoudt u een abonnement kunnen geven.

We hebben de 20.000 nog altijd niet bereikt en we blijven van mening dat een aantal van 30.000 voor onze groep mogelijk is. Begin het jaar 1957 dus met een goede daad.

DR. Bruins Slot heeft bij de Algemene beschouwingen in de Tweede Kamer een belangrijke rede uitsproken. Deze rede is nu gepubliceerd onder de titel „De Kabinetsformatie van 1956”. Zij is intussen reeds aan de kiesverenigingen toegezonden. Het belang van deze rede is vooral daarin gelegen dat zo onbewimpeld en duidelijk positie wordt genomen tegenover de socialistische gedachtenaang. De socialistische zijn daar een beetje boos over en zo nu en dan komen ze nog wel eens wrevelig en gepiqueerd op deze rede terug. Het belangrijkste is echter dat dr Bruins Slot met na-

me op een drietal punten heeft gewezen, waarin het verschil met de socialistische duidelijk aan de dag treedt en waarin de Anti-Revolutionaire een eigen standpunt hebben. Ook dr. Bruins Slot stelde het vraagstuk van de mens in de moderne samenleving centraal en verbond daaraan een drietal kwesties: 1. de bezitsvorming, 2. de vrijere loonvorming en 3. de herziening van het vennootschapsrecht. Daar vooral ligt de waarde en betekenis van deze rede. Hier wordt een blik vooruit geworpen. Hier wordt een perspectief geopend. Hier komt een christelijke maatschappijbeschouwing aan de orde. Daarom zijn we dankbaar voor deze rede. Zij opent mogelijkheden voor de toekomst. De brochure is verkrijgbaar tegen de prijs van f 0,40. Storten op giro 89673 ten name van Anti Rev. Partij, Den Haag.

DE brochuredienst werkt nu reeds een groot aantal jaren. We zijn daar na de oorlog mee begonnen en we hebben in het totaal rond honderd brochures uitgegeven. Met elkaar een aantal van 250.000 stuks. Dat is gerekend over een periode van 8 jaar toch nog een behoorlijk aantal. En we zullen het er allen wel over eens zijn dat we deze brochuredienst moeten handhaven en als het kan ook moeten uitbreiden.

Brochures zijn over het algemeen duur. Als regel is de oplage immers klein. Bij een oplage van 1000 stuks is de drukprijs van een kleine brochure bv. f 800.—, maar bij 1500 is de prijs f1050.—, bij 2000 wordt dat f 1250.— en bij een oplage van 3000 stuks f 1600.—. Bij een oplage van 1000 stuks is de prijs dus f 0.80, maar bij een oplage van 3000 stuks is de prijs gedaald tot f 0.33. Dat scheelt dus heel veel. Daarom is het regel geworden dat wanneer een nieuwe brochure uitkomt deze aan alle kiesverenigingen wordt toegezonden. Dat heeft dan twee voordelen. In de eerste plaats kan dan de oplage op 2500 à 3000 worden bepaald, omdat men allereerste deze brochure kent en haar dus gemakkelijker bestelt. Maar in de tweede plaats omdat de prijs van de brochure zeker de helft lager kan zijn dan anders moest worden berekend. Op deze wijze kunnen we dus goedkoop lectuur verstrekken en beschikbaar stellen ook voor de propaganda.

Nu mopperen sommige kiesverenigingen over het feit dat de toezending van de brochures op de nota in rekening wordt gebracht. Zij hebben immers om die brochures niet gevraagd. Maar nu moeten zij ook begrijpen dat dit een dienstverlening is van het Centraal Comité. Zij ontvangen die brochures als het ware op zicht en behoeven dus niet te bestellen. Dat is voor hen dus erg gemakkelijk. En nu stellen we ons niet eens op het standpunt dat als de brochures niet worden teruggezonden moet worden betaald. Integendeel — de kiesvereniging blijft vrij om niet te betalen. We doen alleen een dringend beroep op alle kiesverenigingen om er aan mee te werken, dat we de brochuredienst gezamenlijk in stand houden. Dat is van belang voor het partijleven. Bovendien krijgen de kiesverenigingen op de reeds lage prijs nog een extra korting van 20 %.

Weggesleten beeldenaar?

OP pagina 5 van dit nummer geven wij plaats aan een aantal belangwekkende en ernstige opmerkingen van de heer B. J. Brouwer. En op deze plaats willen wij er nadrukkelijk aandacht aan wijden. Toen Kuyper in 1878 in overleg met enkele anderen het Program van beginselen opstelde, gewaagde hij in art. 1 van „de grondtoon van ons volkskarakter”. Die grondtoon is Calvinistisch.

Het Calvinisme is de bezielende en vormende kracht geweest bij het ontstaan van de zelfstandige Nederlandse natie. Dit is historisch gezien buiten kijf.

De vraag is alleen: heeft het nu nog zin, er zich op te beroepen? Is het niet zo, dat het geestesmerk is veranderd, dat de beeldenaar is weggesleten, en dat ons volk nu, in de tweede helft van de twintigste eeuw, leeft uit heel andere krachten? Of in elk geval wordt beheerst en verleid door geheel andere invloeden? En volgt daar niet uit, dat een appel op die „grondtoon van ons volkskarakter”, op het „bezit van de oudste brieven”, nauwelijks zin heeft? Dat is de ernstige vraag, die de heer Brouwer aan de orde stelt.

Groen van Prinsterer zei op zijn sterfbed:

„Hoe is 't mogelijk in een land als 't onze de kinderen te onderwijzen zonder God in de geschiedenis? Wat was ons kleine land, had Hij 't niet aangezien, niet gezegend?”

EN WIJ willen die vraag niet uit de weg gaan. Zij verdient alle aandacht; zij vordert een bezonnen en wel overwogen antwoord.

Dan stellen wij dit voorop, volkomen in overeenstemming met de heer Brouwer: als dat appel historisch niet mogelijk was en zelfs nooit mogelijk was geweest, dan nog, en dan nog in dezelfde mate en met dezelfde klem, blijft de eis, om onze nationale plicht te doen, en te strijden en te werken, ten einde ons volk te brengen tot aanvaarding van het Bijbels gebod voor het staatkundig leven.

De kwestie van „de oudste brieven” is daarbij in genen dele beslissend. Wanneer de Calvinisten in Hongarije (tragisch, om daar nu aan te denken!) of in Canada tot georganiseerde politieke activiteit komen, dan hebben zij dezelfde taak te aanvaarden als wij, al of niet met de rug tegen de muur.

HET BEROEP op „de grondtoon” dient niet, om daardoor de tegenwoordige roeping te laten bepalen, maar het dient alleen, om het historische verband te laten zien, waarin wij zijn geplaatst.

En nu komen hierbij twee vragen aan de orde. Vooreerst de verstrekende vraag: als dat oude geestesmerk eens gehéél is verdwenen, moet dan het beroep van art. 1 worden geschrapt?

Wij zeggen neen!

Waarom?

Omdat het beeld van de symfonie met de bekende grondtoon niet alles zegt. Het is een béeld, dat een deel van de waarheid veraanschouwelijkt. Wanneer wij een ander beeld gebruiken, dan komt het accent ook anders te liggen. En nu vooral moeten we er op letten, dat het een beeld is. Als in een familie een oude Statenbijbel bewaard is gebleven, dan kan het gebeuren, dat hij langzamerhand een pronkstuk, een historisch pronkstuk wordt, op een lezenaar. En dat hij daarna zelfs als historisch pronkstuk niet meer wordt gewaardeerd, en naar de zolder verhuist. Dan heeft hij voor de familie, voor de jongere generatie geen enkele betekenis meer.

Ja, toch wèl.

Dan heb ik het recht en de plicht, bij die oude Bijbel op zolder aan te knopen, als ik tot de jonge mensen zeg: Daar ligt jullie boek, want het is het boek, waar jullie grootouders de hand op hebben gelegd, waar zij bij hebben gelééfd, waar hun leven bij is verrijkt en verdiept, waarbij zij de grote beslissingen hebben genomen, waarin zij de enige troost hebben gevonden. En jullie zult eerst weer gelukkig worden, diep en innerlijk en sterk, als je die Bijbel weer van de zolder haalt, en met onwennige ogen aanvankelijk, en met groeiende verwondering en vreugde daarin gaat lezen. En dan, op die manier, vinden jullie de zuivere verbinding met de geschiedenis van jullie eigen familie, met het leven, waaruit jullie leven is voortgekomen. Zo is er ook tegenover een ontkerstend volk, tegenover de kinderen van de verloren zoon, een beroep mogelijk op wat ééns de kracht van het volksleven is geweest.

MAAR nu de tweede vraag.

Is de beeldenaar wel geheel versleten?

Is inderdaad de betekenis van het Calvinisme voor het nationale leven alleen maar een historisch feit in een ver of meer recent verleden en is die betekenis nu verdwenen?

En weer zeggen wij: neen!

Wel is het waar, dat in de dagen van Kuyper het bewust, en ook vaak half bewust, sterker leefde, in breder kringen leefde.

Maar vooral onbewust heeft het nog sterke invloed.

Er is geen volk in West-Europa, dat zo sterk leeft uit het vrijheidsbeginsel, dat zo overtuigd is, dat het leven een eenheid is, dat zo de beslissende kracht van beginselen beseft, als juist dat Nederlandse volk. Dat is de Calvinistische traditie. En leeft ook niet het besef, vaak wel onzuiver en weinig principiëel gefundeerd, maar toch wel sterk en soms hevig, dat verroomsing van Nederland een gevaar is voor het nationale leven? En heeft Prof. Romme het niet als een taak van de K.V.P. gesteld, die Calvinistische grondtoon in de komende jaren door een andere te vervangen, wel Christelijk, maar zonder dat eigene, bepalende en bepaalde van de Reformatie?

Zo gezien, heeft het appel toch wel zin. Het wijst ons op aanknopingspunten, op mogelijkheden.

Maar het doet meer.

Het raakt ook ons hart, ons nationaal-gezinde hart.

Het geeft onze actie een bijzondere impuls. Het maakt in ons wat wakker, zoals wanneer wij het Wilhelmus zingen. Woorden, die soms hun strikte zin hebben verloren, zoals bij het slot van de eerste strophe, maar die ons aangrijpen, omdat het zo diep en innig nationaal is, ons lied, dat een contact maakt van hart tot hart, en dat meteen in ons doet stromen iets van de oude kracht, over de golf der eeuwen heen.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), R. Gosker, Jac. S. Hoek, Prof. Dr. J. J. de Jong, S. J. Jonker, A. R. de Kwaadsteniet, J. D. Troostheide.

Secretaris: G. J. H. Griffioen.

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage. Telef. K 1700-115935. Giro 89673. VOOR ADVERTENTIES: Kon. Wilhelminalaan 34, Leidschendam. Tel. K 1761-1646.

ABONNEMENTSPRIJS f 6.50 per jaar. f 1.65 per kwartaal, giro 89673.

STUDENTENABONNEMENT f 4.— per jaar

LOSSE VERKOOP f 0.20.

OVERHEID EN ONDERDAAN

Dr. G. Kuiper Hzn, lector in de sociografie aan de Vrije Universiteit, bespreekt in dit artikel het zojuist van de pers gekomen boek van Prof. Dr. J. J. de Jong: „Overheid en onderdaan”, een Nederlands boek over electoraal gedrag. Het is een uitgave van de N.V. Gebr. Zomer en Keunings Uitgeversmaatschappij te Wageningen.

HET boek van Prof. Dr. J. J. de Jong, dat wij zo juist gelezen hebben en dat enkele dagen geleden het licht zag stelt ons voor de taak in kort bestek iets over zijn inhoud mee te delen. Dat mag een vreugdevolle taak zijn, maar zij is ook zwaar. Het gevaar is immers bijzonder groot, dat men een boek met een dergelijke rijke inhoud voortdurend te kort doet en dat de recensent de belangrijkheid van stukken onderstreept, waarin de schrijver hem niet zou willen volgen. Maar dat risico moet toch maar niet gemedend worden.

Het is stellig aan geen twijfel onderhevig, dat Overheid en Onderdaan voor Nederland een unieke studie is. De politicologie is als wetenschap zeer jong en in ons land wordt zij nog slechts door enkelen competent beoefend. Prof. De Jong behoort tot de meest enthousiaste onder hen. Vastberaden volgt hij daarbij eigen wegen. Zijn boek getuigt daarvan: het geeft een eigen brede visie op het probleem, dat hem bezig houdt. Dat is de sector van de politicologie, die de openbare mening betreft: schakel tussen overheid en onderdaan, zoals hij schrijft.

In een zestal inleidende hoofdstukken wordt de lezer al dadelijk geconfronteerd met het sterk systematiserende denken van de schrijver. In deze hoofdstukken waarin de verhouding staat en partij, de betekenis van het getal, de organisatie en het politiek-sociaal klimaat, alsmede de plaats van beginsel en belang in de partijen en tenslotte het partij-type worden besproken, krijgt men door een aantal begrippen die worden onderscheiden, een veelal nieuw en verrassend inzicht in deze verschijnselen. In deze recensie kan daarop onmogelijk worden ingegaan. Er is in dit eerste kwart van het boek geen woord te veel gezegd. De aandacht van de lezer wordt hier noch elders verslapt door een free-wheelen op hetgeen reeds gezegd is. Terecht beperkt de schrijver zich niet tot Nederland, maar betreft hij met name de West-Europese landen in zijn beschouwingen en systematiek.

Dit „kort begrip” is van belang voor een goed begrip van het tweede deel van het boek, dat wordt geopend met een hoofdstuk over de betekenis en de wegen en grenzen van de studie der publieke opinie. De lezer wordt voldoende ingelicht omtrent de moderne onderzoekstechniek bij het meten van de publieke opinie om het volgende hoofdstuk, dat uitkomsten van het p.o.-onderzoek bevat, naar waarde te kunnen schatten. Het p.o.-onderzoek is in brede kringen van de A.R.-partij bepaald nog geen gemeengoed, zelfs niet een gewaardeerd goed. Dat is in hoge mate te betreuren. Hoe groot is niet het gevaar, dat degenen, die programs ontwerpen, vraagstukken moeten oplossen, wegen en middelen aanwijzen, dit doen in het klimaat van hun grote deskundigheid, persoonlijke geïnteresseerdheid, ook wel met profetische blik, priesterlijke bevoegdheid en het koninklijk gezag van hun prestige, maar zonder te weten hoe de achterban denkt, leeft en voelt, welke voorstellingen er leven in de verschillende lagen van volk en partij. Hetzelfde geldt trouwens van de Christelijk-sociale organisaties, de grote jeugdorganisaties en gaat u maar door. Hier kan het opinieonderzoek ontzaggelijk goede diensten bewijzen. Intussen houdt dat niet in, dat die openbare mening normatief mag zijn, doch kennis ervan zal wijze leiders ervoor behoeden los te geraken van het volk: het voorkomt de vorming van een zelfgenoegzame elite, die zich isoleert in haar deskundigheid, zonder „voeling” met de brede massa van leden en stemmers.

De climax wordt bereikt in het voorlaatste hoofdstuk. In deze „Samenvatting en analyse” worden ons de resultaten van een stuk wetenschappelijke analyse van zeer hoog niveau gegeven. Deze analyse is mogelijk door de uitkomsten van het p.o.-onderzoek in vele landen over de politieke keuze en gods-

dienst, inkomen, beroep, onderwijs, plaats van inwoning, geslacht en leeftijd. De schrijver vat haar als volgt samen: „Wij ontdekten een zeer hecht verweven patroon van electoraal gedrag van algemene aard. Waarbij de religieuze factoren als het ware de schering en de sociaal-economische de inslag vormden.” Dat hierbij ook het vraagstuk ter sprake komt in hoeverre de groei van de P.v.d.A. te wijten is aan de doorwerking van de doorbraakgedachte of het afnemen der kerkelijke belangstelling, zal niemand verbazen. Het zal ons benieuwen wat men van andere politieke zijden over dit hoofdstuk zal zeggen of, liever, welke argumenten en welk bewijsmateriaal men zal aanvoeren om het door prof. De Jong gevondene te weerleggen. Dat zal waarlijk niet gemakkelijk blijken.

Het is natuurlijk uitgesloten in deze recensie de conclusies en stellingen van prof. De Jong alle mee te delen, noch zijn hypothesen, die prikkelen tot verder onderzoek. Verblijvend is, dat hij wetenschappelijk niet verder springt dan de polsstok van zijn gegevens lang is. Geen gemakkelijke speculaties treffen wij aan, wel het constateren van concrete tekorten in onze kennis. Zo bv. ten aanzien van godsdienst en electoraal gedrag. Het is van grote betekenis, dat duidelijk gebleken is, dat het voornamelijk de niet-meelevenden zijn die op de P.v.d.A. stemmen: 17% van de Rooms-Katholieke, 40% van de Hervormde en 26% van de Gereformeerde. Van de meelevende R.K. stemde slechts 1% P.v.d.A., van de N.H. 17%, van de Gereformeerde 2%. Maar daarnaast wijst de schrijver erop, dat er nog veel onbeantwoorde vragen overblijven, die voor rekening van de godsdienstsocioloog komen, als daar zijn: Hoe werkt het mechanisme van het ontkerstingsproces? Hoe staat het in dezen met de verschillende richtingen in de Hervormde Kerk? enz.

Voor de politieke praktijk is het wisselen van partij (als stemmer en als lid)

van het grootste belang en juist op dit terrein ontbreekt ons nog veel, maar wat prof. De Jong ons erover mededeelt en zijn onderscheiden van allerlei sociale en sociaal-psychologische oorzaken naast allerlei persoonlijke oorzaken, biedt weer een goed uitgangspunt voor verdere studie.

Min of meer los van de rest van het boek staat de „Epiloog”, hetgeen niet wil zeggen, dat dit het minst interessante deel zou zijn. Het houdt zich bezig met de situatie rondom de laatste verkiezingen. Opmerkelijk zijn de eerste

rendeels slechts details. Het is hier niet de plaats deze te uiten, daarvoor is het wetenschappelijk tijdschrift. Bovendien zou zulk een vermelding gevaar lopen de proporties te buiten te gaan, gezien de bijzonder grote positieve kwaliteiten van het boek. Slechts twee opmerkingen. Vrij vaak (p. 15, 29, 66, 73, 83 enz.) wordt kennis van feiten, verhoudingen, conclusies e.d. veronderstelt, die m.i. zelfs de ontwikkelde leek meestal niet niet bezit. In de tweede plaats zal de niet daarin getrainde lezer soms moeite hebben met het lezen van sommige tabellen, doordat deze geen totaal geven. In een eventuele volgende druk kan dit goed gemaakt worden.

Wij willen besluiten met de schrijver en de A.R.-partij te feliciteren met dit boek. Ook de kiesverenigingen. Natuurlijk is het p.o.-onderzoek en in het algemeen onderzoek naar het electoraal gedrag niet de panacee voor al onze kwalen, noch de sleutel tot de oplossing van alle vraagstukken, maar wel kan het een grote steun zijn voor allen, die zich afvragen: „Hoe komt het toch, dat wij er zo voor staan en hoe staat het met de andere partijen” en daarbij geheel in het duister tasten. Laten wij hopen, dat zij er een goed gebruik van maken en het hun aanleiding geeft ook verder te letten op wat er gebeurt. Want ook deze vraag (op pag. 166) wacht op een oplossing: „Is het onder normale omstandigheden mogelijk door middel van doelbewuste en strakke pogingen tot meningsbeïnvloeding wijziging te brengen in een bestaand electoraal structuurpatroon? Of hebben de verschillende partijen in wezen slechts de mogelijkheid op dit patroon voort te borduren?”

De moderne sociale wetenschappen (sociologie, sociografie) hebben haar ontwikkeling in de verschillende landen gewoonlijk te danken gehad aan zeer concrete sociale nood. Ons dunkt, dat dit ook van de politicologie gezegd kan worden.

Prof. dr. J. J. de Jong

bladzijden, waarin de auteur met uitvoerige citaten aantoont hoe zeer de analisten der verschillende bladen elkaar tegenspreken bij hun pogen de jongste stembusuitslag te interpreteren. Daartegenover stelt hij exacte gegevens van het p.o.-onderzoek hierover, alsmede gegevens over de electorale geschiedenis sinds 1945. Dit alles in het kader van een knappe en verrassende visie.

Het zal de lezer van Nederlandse Gedachten niet ontgaan zijn, dat wij het boek van Prof. de Jong een zeer belangrijke, boeiende en verhelderde bijdrage achten voor het verschaffen van inzicht in een bepaald aspect van het politiek gebeuren, die tevens wetenschappelijk op een hoog niveau staat. Betekent dit dat wij geen kritiek hebben? Dat niet maar die betreft een aantal wetenschappelijke aspecten, die de kern van het boek niet raken, zelfs me-

BURGERS TEGEN TANKS

(Van onze militaire medewerker)

DE opstand in Hongarije heeft de stoot gegeven aan een polemiek in de pers inzake de opportuniteit van een volksbewapening in de een of andere vorm. Het meedogenloze en verraderlijke optreden van de Russische troepen enerzijds en het succes van de weergalozes moed van een met geïmproviseerde wapens vechtende volksmassa anderzijds hebben velen geïnspireerd tot het schrijven van ingezonden stukken in landelijke of plaatselijke nieuwsbladen. Adhesiebetuigingen werden gevraagd en gegeven, initiatiefnemers werden gezocht om aan deze suggesties een praktische vorm te geven. Anderzijds werd tegen deze spontane reacties gewaarschuwd en gewezen op de noodzaak om vóór alles de defensieinspanning te concentreren op de bestaande militaire organisaties, niet in de laatste plaats, omdat men bij een volksbewapening een internationaal-rechtelijk verboden strijdform zou gaan introduceren. Dit zou een barbariseren van de oorlog oproepen, een algeheel vervallen van het onderscheid tussen combattanten en non-combattanten, zoals het oorlogsrecht dit kent en waaraan het zekere rechten en plichten van de oorlogvoerenden verbindt.

Hooggeplaatste militaire autoriteiten hebben zich deswege tegen zulk een volksbewapening verklaard en opgewekt zich te concentreren op de officiële militaire verdediging. Weer andere hoge militaire autoriteiten hebben zich daarvoor verklaard en de volksbewapening — doch dan tevens op internationale, Westeuropese schaal — een waardevolle steun geacht aan de collectieve verdediging en aan de preventieve kracht die daarvan uitgaat. In deze verschillende tegenstellingen mogen wij trachten een standpunt te bepalen en te adstrueren.

Lokale guerilla

MILITAIR-TECHNISCH heeft zonder twijfel de Hongaarse strijd aange- toond, dat vastberaden, doodverachtende en handige strijders, zelfs vrouwen en kinderen, in staat zijn met geïmproviseerde middelen een groot aantal tanks buiten gevecht te kunnen stellen, alsmede met machinepistolen zware verliezen toe te brengen aan de infanterie, die deze tanks begeleiden. Dit alles zonder langdurige militaire opleiding en met eenvoudige en goedkope middelen, strijdende in kleine, bijna zonder samenhang opererende groepen van 10 à 15 man, een ware guerilla in stad, dorp en land, beziel met de ontombare geestelijke kracht en van de leuze: liever met de wapens in de vuist voor de vrijheid te sterven dan geknecht te leven of in een concentratiekamp een langzame ellendige dood te sterven. Al deze lieden hadden daarbij derhalve deze vrijwillige, persoonlijke keuze gemaakt. Geschreven of ongeschreven oorlogsrecht was daar niet bij. Men wist zich, strijdende of niet, vogelvrij d.w.z. aan de luimen overgeleverd van de tegenpartij. Het behoeft weinig fantasie om zich voor te stellen wat het resultaat zou zijn geweest, indien deze zelfde,

spontane tehoop gelopen volksmassa's bewapend zouden zijn geweest met voor dit doel geschikte wapens, zoals terugstootloze vuurmonden en andere pantserdoorborende wapens van moderne constructie, die tegenwoordig bestaan en die weinig geld kosten. Geen pantser is daartegen op de korte afstanden — en daar gaat het in stad, dorp en land in een guerillastrijd om — bestand. Het pantserdoorborend vermogen van daarmee vershoten projectielen met z.g. holle lading is van die aard, dat moderne tankconstructies haar heil niet langer zoeken in steeds dikkeren pantsering, die de tank hoe langer hoe zwaarder en daardoor ten slotte onbruikbaar maken (evenals de te zwaar geharnaste ridder op dito paard dit in de Middeleeuwen werd), doch in grotere snelheid. Doch deze snelheid baat weinig in steden en dorpen. Zo lijdt het geen twijfel, dat om militair-technische redenen een guerilla gevoerd door een volksbewapening op evengenoemde Hongaarse basis aan een moderne troepenmacht ernstige verliezen zou kunnen toebrengen en tot grote steun zou kunnen zijn van de officiële, modern georganiseerde strijdmacht. Deze volksbewapening zou een lokaal karakter dragen en de daaraan deelnemende strijders zouden een lokale guerilla voeren.

Principieel verschil met Nationale Reserve

DIT LOKALE KARAKTER werpt de vraag op of dan niet de bestaande Nationale Reserve het geëigende instituut is, waarin deze stroming haar ver- langen naar vrijheidsstrijd kan bevredigen.

Er is echter een principieel verschil
* Vervolg op pagina 7.

Het westen moet sterk zijn

- * *Dr. Bruins Slot: „een concentratie van op zich zelf zwakke eenheden tot een sterk levenskrachtig geheel”*
- * *Professor Gerbrandy: „Principieel is interventie geoorloofd”*
- * *Professor Scholten: „Amerika schijnt zijn verantwoordelijkheid tegenover het Westen niet te beseffen”*

HET Verenigd Europa moet er komen!

De Tweede Kamer heeft deze conclusie weer duidelijk getrokken bij het debat over de begroting van buitenlandse zaken. Het was waarlijk niet de eerste keer dat zij tot deze gevolgtrekking kwam. Een grote meerderheid van onze parlementariërs heeft gelukkig een sterke federalistische inslag. Dat komt omdat zij realistisch is. Vele volksvertegenwoordigers begrijpen dat de overheid niet meer ons ten goede kan handelen, als zij zich opsluit binnen de nationale grenzen en binnen de nationale soevereiniteit. De noodzaak van een Verenigd Europa is de afgelopen weken sterker gebleken dan ooit. Het heeft ons deugd gedaan dat de heer Bruins Slot dit bij de behandeling van buitenlandse zaken zeer duidelijk heeft gezegd. Europese federatie betekent blokvorming, zo zeide de a.r. fractievoorzitter. Niet een blok „anti dit of anti dat”, maar „een concentratie van op zich zelf zwakke eenheden tot een sterk, levenskrachtig geheel, een geheel, dat daardoor in de verhoudingen, waarin het optreedt, hetzij mondiaal, hetzij in Navoverband, niet zal nalaten een wezenlijke eigen kracht te bezitten, die Europa voor zijn levensbelangen moet ontwikkelen”.

Geen nieuw geluid zult u zeggen. Maar wel een noodzakelijk geluid. Minister Luns was nl. in zijn memorie van antwoord niet positief genoeg toen hij zijn paragraaf over de Europese eenwording schreef.

Het is de verdienste van de heer Bruins Slot geweest, dat hij de bewindsman van buitenlandse zaken genoopt heeft tot het afleggen van duidelijke verklaringen over deze zaak. Dat is ook van belang geweest omdat minister Luns in geen enkel opzicht kan hogen op een „europes verleden”. De Europese zaken zijn door minister Beyen op voortreffelijke wijze behartigd.

De wetenschap dat er binnenkort een staatssecretaris aan dit departement benoemd zal worden, die zich o.a. met Europa zal bezig houden, was nog een reden om de puntjes op de i te zetten. Het is te verwachten dat drs. v. d. Beugel, thans belast met de militaire hulpverlening 's ministers politieke rechterhand zal worden. Een voortreffelijk ambtenaar, maar ook helaas zonder Europees verleden. Voor de socialisten is dat aanleiding geweest zich vrij gereserveerd tegen de benoeming van deze partijgenoot op te stellen.

In ieder geval hebben we nu weer vaste

grond onder de voeten. Minister Luns is duidelijk geweest. En we moeten nu maar hopen dat hij ook aandacht heeft geschonken aan het voortreffelijke hoofdartikel dat zaterdag j.l. in Trouw is verschenen. Daarin stelt de heer Bruins Slot dat er binnen de Navo een veel sterkere politieke eenheid moet komen en dat deze hand in hand moet gaan met de versterking van de Europese eenheid. Als alleen dit eerste plaats vindt dan wordt Europa aan Amerika onderworpen. Vindt alleen het laatste plaats dan dreigt de Navo samenwerking ernstig te worden belemmerd. Conclusie: beide zaken zijn onmisbaar en moeten samen tot stand gebracht worden.

Het was opvallend dat André Francois-Poncet, de eerste na-oorlogse Franse Ambassadeur in de Duitse Bondsrepubliek, in het Franse dagblad „le Figaro” bijna gelijktijdig precies tot dezelfde conclusie kwam. We moeten dus nu maar hopen dat Europa iets heeft geleerd van de les van Boedapest en Suez.

Interventie

HET Frans-Britse optreden heeft in de Tweede Kamer, behalve bij de meerderheid der socialisten veel begrip ondervonden. Volledige afschuif was er uiteraard over het barbaarse, imperialistische Russische optreden in Hongarije. Wat hebben wij ons machteloos gevoeld! Wij leefden mee, maar wij konden niets doen. Moesten wij niets doen? De

DR. BRUINS SLOT

grijze nederlandse oorlogsleider, prof. Gerbrandy, sneed dit probleem op zijn bekende, meeslepende wijze aan. Hij kwam niet tot de conclusie dat het westen had moeten ingrijpen, al was hij daar heel dicht bij.

„Ik ben mij, Mijnheer de Voorzitter, volkomen bewust, dat, als ik over deze zaak spreek, ik als lid van een Parlement van een klein land, dat door het opgeven van Nederlandsch-Indië zijn standing in de wereld heeft gedecimeerd, geen internationale hulp aan Hongarije kan teweegbrengen.

Maar het gaat erom, dat wij, Staten-Generaal en Regering te zamen, onze houding ten deze met diepe ernst trachten te bepalen en daarnaar te handelen.

Wij hebben leergeld betaald; ik heb het zo pas al genoemd. Er kan geen twijfel bestaan, dat aan de voorwaarden, die serieuze, wezenlijke voorstanders van het recht van interventie, dat toch altijd nog een tweesnijdend wapen is, verbinden, op één na zeker is voldaan.

Als men dat nagaat aan de hand van de literatuur, zal men ontdekken, dat aan al de door de grote publicisten gestelde voorwaarden volkomen is voldaan, op één na. De omvang en de diepte der onderdrukking, zo stellen de schrijvers het, moeten groot zijn. Ik denk aan de wredeheden in Hongarije, ik denk aan de deportatie van duizenden over de oostelijke grens naar Siberië. Laat men zich eens indenken, wat er daar in Siberië gebeurt, waar miljoenen mensen in slavenkampen moeten leven, terwijl wij hier in vrijheid leven. Een andere voorwaarde is: de permanentie der verdrukking, d.w.z. dat ze niet voor een enkel ogenblik, maar van lange duur is. De Hongaren zitten sedert 1948 onder het slavenjuk van de mensen, die uit de hel zijn gekropen, toen de duivel sliep, en het is voor hen, dat betreft weer een andere voorwaarde voor interventie, onmogelijk, zich zelf te bevrijden, want zij kunnen hun eigen beveiliging niet scheppen. Er blijft, als men al de voorwaarden heeft ter toetse gebracht, slechts één dubium over, maar daarover ga ik nu opzettelijk niet spreken, want hiertoe is het hic et nunc niet de plaats. Dat dubium,

waarover ook de grote schrijvers het altijd hebben, is: redelijke zekerheid van het slagen zonder een onheil te veroorzaken, hetwelk erger is dan het gepleegde onrecht.

Ik zou het zo willen uitdrukken, Mijnheer de Voorzitter: principieel is interventie geoorloofd, maar in hoeverre zij plicht is, stel ik hier niet aan de orde. Ik heb daarover wel mijn oordeel.”

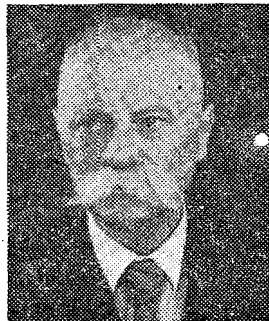
De Amerikaanse politiek

DE weifelende Amerikaanse politiek t.o.v. het Midden-Oosten heeft ongetwijfeld veel kwaad gedaan. De gehele Tweede Kamer en ook de regering hebben hun mening in dit opzicht zeker niet onder stoelen en banken gestoken.

Prof. Scholten heeft aan dit probleem in zijn maidenspeech bijzondere aandacht geschonken. Hij zeide dat het bindend element in de Verenigde Naties het geloof in de fundamentele rechten van de mensen moet zijn. „Laat men dit los, dan is de gehele samenhang verbroken, omdat er geen ander element van samenbinding is”. Prof. Scholten stelde dat de Ver. Staten de leiding van de V.N. verkregen hebben. Dat zou moeten betekenen dat de Amerikaanse regering zou moeten optreden, wanneer de grondslag van de organisatie der Ver. Naties wordt aangetast. Als zij dat niet doet, verspeelt zij op den duur haar geestelijk leiderschap. Amerika zal zich bewust moeten zijn dat elke aanslag op het westen ook een aanslag betekent op alle naties. Amerika schijnt zijn verantwoordelijkheid tegenover het westen niet te beseffen. Dat bleek, aldus prof. Scholten, uit de houding van de Amerikaanse regering tijdens de Indonesische kwestie. Het blijkt ook uit de kwestie Ambon en eveneens uit het feit dat Indonesië overeenkomsten eenzijdig kan anulieren en een rechtspraak heeft, die spot met de eerste grondbeginselen van de rechten van de mens. Is het daarom te verwonderen dat Nasser dezelfde weg ging bewandelen?

De samenwerking tussen de Ver. Staten en West-Europa moet niet alleen steunen op de schrik voor een gemeenschappelijke vijand, maar op het bewustzijn dat men verantwoordelijk is voor de toekomst der mensheid o.a. door de gemeenschappelijke bescherming van een vrucht van westerse cultuur.

Prof. Scholten vond het van gezond besef aan realiteit getuigen, dat naast de militaire samenwerking ook aandacht wordt geschonken aan de samenwerking op cultureel gebied. „Onder mijn politieke vrienden is dit overigens geen nieuw gezichtspunt, omdat reeds Kuyper voor meer dan driekwart eeuw heeft betoogd, dat de morele defensie, de geestelijke weerbaarheid met de militaire gepaard behoort te gaan.” De a.r. Leidse hoogleraar is dus bereid mee te werken aan de uitwerking van artikel twee van het Navoverdrag. Daarin wordt gezegd — dat „de partijen zullen bijdragen tot een verdere ontwikkeling van vreedzame en vriendschappelijke

PROF. GERBRANDY

internationale betrekkingen door haar vrije instellingen te versterken, door een beter begrip te wekken voor de grondslagen waarop deze instellingen berusten en door stabiliteit en welvaart te bevorderen. Zij zullen trachten tegenstellingen in haar internationale economische politiek uit de weg te ruimen en zij zullen economische samenwerking aanmoedigen tussen enige of alle partijen.”

De heer Scholten sloot daarop aan door te zeggen dat de versterking van de vrije instellingen slechts kan geschieden als men de beginselen waarop deze instellingen zijn gebouwd beter gaat begrijpen. Daarom achtte hij het bijv. gevaarlijk te spreken over een

PROF. SCHOLTEN

Navo parlement, zonder dat nauwkeurig wordt gezegd welke parlementaire vorm men op het oog heeft. Een vrije uitwisseling van gedachten is dus noodzakelijk wil men elkaars inzichten verrijken.

„De N.A.V.O. heeft daarbij het grote voordeel, dat een belangrijk gedeelte van haar leden vele cultuurgoederen gemeen hebben. Daardoor is een gemeenschappelijk niveau aanwezig, waardoor veel gemakkelijker samenwerking kan worden verkregen dan binnen de kring van de Verenigde Naties als geheel. De gebeurtenissen van de laatste weken hebben ons gehele volk aangegrepen. Men heeft voor de ogen gezien, wat het betekent tot het vrije westen te behoren. Deze volksontroering mag niet in het ijle verlopen. Zij behore bij iedereen persoonlijk, in de gezinnen, in de inrichtingen van onderwijs, zoals dit in het bijzonder aan de universiteiten geschiedt, in algemeen culturele en in staatkundige organisaties te dringen tot het ontwikkelen van de gaven, die men van de Schepster heeft ontvangen en deze dienstbaar te maken aan de volken, waarmee wij zijn verbonden.”

De a.r. fractie, langzamerhand niet arm meer aan internationale specialisten, is bij dit debat tot een goede taakverdeling gekomen. De behandeling van deze begroting heeft gelukkig geleerd dat er in ons parlement over de te volgen buitenlandse politiek een grote eenstemmigheid bestaat. Dat is zeer belangrijk. Een klein land als het onze kan in de internationale wereld nog iets betekenen als zijn buitenlands beleid stabiel is. Het is ook gelukkig dat onze minister van buitenlandse zaken een zo duidelijke redevoering heeft gehouden over de Amerikaanse politiek en de Ver. Naties. Het was een vernietigende kritiek toen hij zeide dat men in deze wereldorganisatie niet meer naar argumenten wil luisteren en dat verschillende landen er een dubbele moraal op nahouden. En de Tweede Kamer kan zich gelukkig prijzen dat zij de lt-generaal Calmeyer (c.h.) in haar midden heeft gekregen. Een man, die zowel bij de begroting van Oorlog en Marine als bij buitenlandse zaken een opvallend goede speech heeft gehouden.

IN DECEMBER KOPEN WJ. .

...ca. 3x zoveel handschoenen dan normaal	...ca. 5x zoveel speelgoed dan normaal
...ca. 70% meer gebak en snoepgoed dan normaal	...ca. 100% meer dranken dan normaal
...ca. 40% meer boeken dan normaal	...ca. 65% meer bloemen en planten dan normaal
meer herenmode-artikelen dan damesmode-artikelen	...ca. 80% meer huls- en buidellijke artikelen dan normaal

IN- EN VERKOOP VAN ALLE SOORTEN:
jute-, katoenen- en papieren zakken - touw - garens - dekkleden etc.
Elektrische reparatie-, reiniging- en stempelrichting

N.V. Woerdensche Touw- & Zakkenhandel
Directie: De Vries en Griffioen
Woerden, Telefoon K 3480-2583

Vraagt steeds

Zoetermeer's Roem
de fijnste margarine

Firma Gebr. van der Spek
Zoetermeer Telefoon 49

Zeeuwsch Dagblad GOES

Een frisse en actuele krant met een ruime publiciteitswaarde.

Exploitatie: drukkerij Oosterbaan en le Cointre, Goes.

* * Hand in eigen boezem

De Regering doet haar uiterste best, om de prijzen ook verder te stabiliseren.

Het bedrijfsleven is bereid, hierbij te steunen. Maar dat kost offers, inspanning, zelfbeheersing. Evenwel — de Regering verliest moreel het recht, op prijsstabilisatie aan te dringen, wanneer zij zelf niet vecht voor handhaving van de prijzen.

Wanneer de openbare nutsbedrijven vlot en al meer over de gehele linie de tarieven gaan verhogen, omdat b.v. anders een afschrijvingspolitiek op vervangingswaarde niet mogelijk is, dan zegt het bedrijfsleven terecht: Waar blijft uw voorbeeld? Dan wordt het tijd, dat de overheid de hand in eigen boezem steekt.

De overheid acht een gezonde mededinging in de particuliere sector noodzakelijk. En terecht. Maar de overheid staat tegenover haar klanten in een monopolistische positie. En dat legt haar een speciale verantwoordelijkheid op, waarop met klem de aandacht moet gevestigd blijven.

* * Samentreffen

Een van onze middelgrote gemeenten „verkeerde in de noodzakelijkheid” de gastarieven te verhogen. De gemeenteraad was het er mee eens. In dezelfde maand was dezelfde gemeente genoodzaakt, een lening uit te schrijven.

Het prospectus gaf een zeer gunstig beeld van de gemeentefinanciën. O.a. werd met voldoening vermeld, dat de energiebedrijven jaarlijks een winst maakten van een half miljoen.

Op het ene papier is het een toer, om het hoofd boven water te houden. Op het andere zit je heerlijk op het droge. Het hangt er maar van af, hoe je het bekijkt.

* * „Schimmig denkbeeld”

De Regering doet haar uiterste best, de consumptiedrang te beperken. De „kopersdruk” is te groot. Er is een drang naar voorraadvorming.

Nu is het verstandig, niet helemaal van de hand in de tand te leven.

Maar voorraadvorming kan tot hamsteren worden, een activiteit, waarbij veel verlies door bederf wordt gereskeerd, en de markt wordt ontvriest.

Er is over deze vraagstukken veel te schrijven, en zelfs te strijden.

Evenwel, de gehele zaak ligt scheef, zodra de voorraadvorming ontaardt in een vlucht in de goederen.

Dat zou funest zijn. En de Regering heeft een grote indirecte verantwoordelijkheid ten opzichte van dit gevaar. Zij moet n.l. de mensen helpen, het gevoel te behouden, dat het verstandig is, om te

Om de grondtoon van ons volkskarakter

Op dit ingezonden stuk van de heer Brouwer wordt ingegaan in ons hoofdartikel van deze week op pagina 2.

MET teleurstelling heb ik in Nederlandse Gedachten van 1 december j.l. gelezen hoe de commissie tot herziening van het Beginselprogramma artikel I dacht te wijzigen.

Zij is daarbij al zeer schroomvallig en weinig radicaal te werk gegaan. Slechts de tweede helft van het artikel heeft een metamorfose ondergaan en, zoals de formulering thans is voorgesteld, zal geen enkele antirevolutionair daartegen andere dan stilistische bezwaren kunnen opwerpen. Wij strijden inderdaad „voor het behoud en de versterking van het beslag van Gods Woord op het openbare leven”. In de voorgestelde preambule werd dit echter ook al gezegd en bovendien juist gemotiveerd.

Wij streven immers naar herkerstening van het staatkundig en maatschappelijk leven omdat wij Christus' Koningschap over alle levensterreinen erkennen. Is dat niet voldoende? Waarom wil men naast het godsdienstig motief nog een historisch-psychologisch motief voor die strijd aanvoeren? Omdat „de grondtoon van ons volkskarakter” calvinistisch is en omdat de antirevolutionaire richting zich daarom als de waarlijk nationale kan aandienen?

Het laatste is op zichzelf juist. Elke beweging, die het openbare leven in enig land naar de richtlijnen van Gods Woord wil hervormen, is een waarlijk nationale

sparen. Dat het individueel belangrijk is, maar evenzeer nationaal. Dat betekent, dat de Regering door woord en daad moet tonen, dat zij de gulden een gulden wil laten blijven. Wanneer zij zelf slag op slag in maatregelen, uitspraken en voorstellen rekening houdt met een gulden, die morgen een andere gulden kan zijn, dan ontsteelt zij aan de eenvoudige man het vertrouwen. De vorige Minister van financiën, de socialist Van der Kieft, heeft gezegd: Dat is maar een schimmig denkbeeld, dat een gulden een gulden is.

Zulk een uitspraak is uit een beleids-oogpunt gezien slecht. Wat erger is: als de Regering naar zo'n uitspraak gaat handelen, ruïneert zij het vertrouwen.

Daarom is het van de grootste betekenis, dat de Regering hier een duidelijke, consequente politiek blijft voeren, die vertrouwen wint en herwint.

beweging. Om de eenvoudige reden dat zij meer dan enige andere richting het goede met het land voorheeft. Wanneer de antirevolutionaire richting haar streven gaat uitbreiden over een statengemeenschap dan mag zij zich ook aan dienen als de waarlijk internationale beweging. Mits dit natuurlijk met gepaste ootmoed en bescheidenheid geschiedt.

Maar ik geloof dat het van vele antirevolutionairen, vooral jongeren, teveel geveerd is, te onderschrijven dat de antirevolutionaire richting in deze tijd nog in ons land de grondtoon van ons volkskarakter vertegenwoordigt. Is het karakter van ons volk soms een constante? Is het eenmaal ontvangen calvinistische stempel misschien tot in lengte van dagen onuitwisbaar? Hoe denkt de commissie over de grondtoon van het karakter van onze massajugd, het volk der toekomst? Waarin onderscheidt zich onze volkszede nu nog gunstig van bijv. het Engelse of het Scandinavische? Moet de snelle ontkerstening der laatste jaren ons niet een toontje lager doen zingen?

Prof. Zuidema is in zijn toelichting dit probleem gelukkig niet uit de weg gegaan. Hij wees op het oorspronkelijke geestesmerk der Nederlandse natie: „onze partij staat het dichtst bij deze Nederlandse natie en heeft als geestesrichting de oudste brieven”. Akkoord. Maar de Nederlandse natie uit de tachtigjarige oorlog is de huidige niet. Waarom moet het christelijk element het oriënteringspunt blijven bij de poging om het eigen karakter der Nederlandse natie vast te stellen, zoals Zuidema wil? Heeft het zin, over de grondtoon van een symfonie te blijven spreken wanneer de symphonie in een kakofonie is ontaard en er met de beste wil van de wereld geen grondtoon meer valt te ontdekken?

Kuyper had in 1878 veel meer recht in deze trant te schrijven dan wij nu. Hij zag dat het liberalisme van zijn dagen ten onrechte de toon aangaf in het openbare leven, geheel tegen de werkelijke verhoudingen in. Het calvinisme was immers in brede lagen van ons volk levend gebleven, in het bijzonder onder de niet-kiesgerechtigden. Hij zag dus de mogelijkheid van de invoering van hervormingen in de naaste toekomst waardoor de ere Gods in het staatkundige leven meer tot haar recht zou komen. Het protestants-christelijk volksdeel behoefde slechts zich bewust van zijn kracht gemaakt te worden. Een beroep op het grootste verleden van het Nederlandse calvinisme was daartoe zeer wel op zijn plaats. De onafhankelijk-

heidsstrijd van drie eeuwen tevoren sprak in 1878 nog tot de verbeelding van Kuypers geestverwanten. Met belangstelling volgden zij de discussie over de vraag of de godsdienst dan wel de vrijheid de grond van onze opstand tegen Spanje was geweest. Dit is thans in veel mindere mate het geval.

Moeten wij in het defensief geraakte nakomelingen het in 1956 nog doen met het op de situatie van tachtig jaar geleden afgestemde appel van Kuyper? Dit moet op de jongere generatie psychologisch negatief werken. Zij ziet de mogelijkheden niet om de idealen der antirevolutionaire politiek, al was het maar voor een klein deel, in de naaste toekomst te verwezenlijken. Zij wil er wel voor blijven strijden, desnoods met de rug tegen de muur. Dit is immers een goddelijke opdracht. Al zal deze strijd in de huidige wereld wellicht niet meer met enig zichtbaar succes bekroond worden, na de wederkomst van onze Heer en Heiland zal het ideaal der christelijke politiek op ongedacht schone wijze in vervulling gaan.

Ik hoop dat de antirevolutionaire partij dit alles terdege zal overwegen en tot het besluit zal komen, artikel I van het Beginselprogramma maar volledig te schrappen. Een andere dan een religieuze motivering van haar streven voorziet momenteel in geen enkele behoefte. De voorgestelde preambule zegt al duidelijk genoeg waar het op aankomt.

B. J. BROUWER

WOUDA ZADEN
(Kiemkrachtige Zaden!)
Vraagt nieuwe prijscourant
Tel. 250 Oraniewoud

* Periodieken
* Handelsdrukkerij
* Boekwerk
drukkerij derksen nv
Bloemstraat 61 - Arnhem

H. DORSMAN
Zwijndrecht
Telefoon 6576 (K 1850)
**Asbestcement-
producten**
Gespecialiseerd in het aanbrengen
van asbest-golfplaten op daken

Ik adviseer U:

MEDICINALE **Salvitine**

Een rijk vitaminen- en mineralenmengsel, dat het dagelijkse dieet juist op de zwakste punten aanvult

Indien niet verkrijgbaar bij Uw apotheker of drogist
vraag men bij:

BOGENA N.V.
VEERLAAN 17-23
ROTTERDAM (Z.)

GARANTIE: Constateert U na een dagelijks gebruik van gedurende 3 achtereenvolgende maanden geen enkele verbetering, dan vergoeden wij U, alleen op grond van Uw persoonlijke verklaring, en bij inlevering van 2 ledige flesjes, de totale aankoopsprijs.

HOTEL „DE KROON”

SOPHIALAAN — LEEUWARDEN

Tel. 4467—4468

Uw adres voor recepties en partijen

De meesterhand van Mr. Poodle

ontwierp de meest exclusieve collectie gebreide wollen bovenkleding voor dames, heren en kinderen.

Zijn collectie is toonaangevend voor coupe en charme.

Mr. Poodle garandeert U 100% zuiver wol, met een maximum aan kleurechtheid, waschtheid en krimp-vrijheid.

Vraag Uw winkelier U de collectie te tonen en let op Mr. Poodle. Dan pas bent U zeker een „Meesterstuk” te kopen.

C.V. TRICOTFABRIEK
PEHAVEE

VEENENDAAL
N.V. TEXTIELUNIE

SPENCER HEY
CULEMBORG

**Koopt bij de
adverteerders!**

**Goed afgesloten
betekent:
Risico uitgesloten!**

U denkt aan verzekering om zich te vrijwaren tegen de geldelijke gevolgen van ernstige ziekte of ongeval.

Als U verlangt, dat U bij hogere leeftijd en bij veel schade niet opgezegd kunt worden en zelfs bij afloop van de contractperiode deze weer vernieuwd kan worden, dan denkt U aan zekerheid.

Inlichtingen over deze zekerheid worden U gaarne verstrekt door:

P.Z.V. HET WIT-BLAUWE KRUIS
AMERSFOORT, BERGSTR. 6 B. TEL. 5628-7043

EEN UITKOMST VOOR MAAGLIJDERS.

Maaglijders, U kunt weer alles gaan eten. De echte C-R MAAGTABLETTELEN zijn weer in Nederland verkrijgbaar.

C-R MAAGTABLETTELEN

geven direct verlichting en zijn pijnstillend.

De echte Amerikaanse C-R Maagtabletten zijn die lichtgele tabletten. Alleen verkrijgbaar bij:

LOUIS RIETBERGEN

NIEUWE BINNENWEG 400 - ROTTERDAM
Vraagt inlichtingen zonder enige verplichting.

Rijwielen direct v. fabriek

f 50.— goedkoper. Eerste klas materiaal en langdurige garantie. Gedurende de wintermaanden op onze reeds zeer laag gestelde prijzen een extra korting: okt. f 12.50, nov. f 14.—, dec. f 14.—, jan. f 13.— en febr. f 12.50. Doe als zo velen profiteer van dit voordeel. Vraag gratis prijscourant met kortingsbonnen. SIMBA RIJWIELFABRIEK, Naald, wijkseweg 26, 's-Gravenzande, Tel. K 1748-673.

Van naaicursus naar industrie- en huishoudonderwijs

Mijn eerste kennismaking met, wat we nu noemen, huishoudonderwijs, is van heel vroege datum, zo ruim een halve eeuw geleden. In de schoolvakanties logeerde ik vaak bij mijn grootouders van vaders kant. Mijn grootvader was in het dorp de timmerman en m'n grootmoeder, die op het gebied van naaien en breien een goede naam had, hield twee middagen in de week een „naaischool” in haar mooie kamer. Die mocht alleen zondags door mij betreden worden, doch als de boerinnen-dochters de naai- en breilessen volgden,

kwam ik ook in dit heiligdom om mee te genieten van de heerlijke thee die aan de leerlingen gepresenteerd werd.

Vele jaren later, het was in de eerste wereldoorlog, stichtten de beide jongelingsverenigingen in mijn geboorteplaats een militair tehuis in de naaischool. Om, dat ik in de eerste maanden van de oorlog in 1914 maar halve dagen werkte, hielp ik de lokalen, die overdag voor de naaischool werden gebruikt, om te „toveren” in een militair tehuis. De dames van de naaischool

Een grote achteloosheid moet worden

ER moet al dadelijk de aandacht op worden gevestigd, dat dit onderwijs aan twee afzonderlijke groepen gegeven wordt, nl. het landbouwhuishoud- en het huishoudonderwijs, dat „stedelijk” gericht is.

De eerste benaming zegt al dadelijk, dat het bij dit onderwijs gaat om de vorming van meisjes voor het landbouwhuishouden.

De tweede aanduiding wijst erop dat het meer om de kinderen uit de steden gaat, die voor het huishouden worden opgeleid.

Niet altoos wordt deze onderscheiding nauwkeurig vol gehouden. Men vindt op de landbouwhuishoudscholen ook de meisjes uit de burgerstand en de arbeidende bevolking. En op de huishoudscholen komen ook wel de meisjes van het platteland voor. Toch blijft de signatuur landbouwhuishouden en huishouden gehandhaafd voor het onderscheid tussen deze twee groepen van nijverheidsonderwijs voor meisjes.

Het kenmerkende is voorts dat de boerenorganisaties (met inbegrip van de landarbeidersbonden) de initiatiefnemers en de stuwende krachten zijn van het landbouwhuishoudonderwijs. Zodat vrijwel overal in ons land waar christelijke landbouwhuishoudscholen bestaan (de uitzonderingen bevestigen de regel), de Chr. Boeren- en Tuindersbond en de Chr. Landarbeidersbond de tweeling-broeders zijn, die de verantwoordelijkheid dragen voor dit onderricht en de pleitbezorgers bij de overheid ter verkrijging van subsidie voor deze scholen. Dat het christelijk landbouwhuishoudonderwijs zich zo gunstig ontwikkeld heeft (ik kom daar nog nader op terug), danken wij aan de C.B.T.B. en later ook aan de N.C.L.B.

Omvang en betekenis

IN 1949 kwam voor het eerst na de oorlog een verslag uit van de „Bond voor Chr. N.O.” Kort te voren had er een belangrijke reorganisatie plaats gehad in de bestuursamenstelling; nadat de christelijk-sociale organisaties (in het convent verenigd) en de Nederlandse Christen Vrouwen Bond als leden konden worden toegelaten.

Blijkens dit verslag waren er toen 17 christelijke huishoudscholen en 8 landbouwhuishoudscholen aangesloten. Van de laatste groep waren er belangrijk meer, doch niet bij de „Bond” aangesloten.

Om de betekenis van het nijverheidsonderwijs voor meisjes naar de drie groepen te schetsen is het goed op onderstaande cijfers van het aantal leerlingen te letten:

1955	Prot. Chr.	R.K.	Neutraal	Totaal
Huish.-, ind.- en vakscholen	12.583	43.784	46.659	103.026
Landb. huish. scholen	6.801	13.007	15.135	34.943

In deze cijfers zijn begrepen de leerlingen die reeds de primaire opleiding van twee jaar beëindigd hebben en allerlei soorten van vervolgonderwijs ontvangen. Om een denkbeeld te vormen hoe het staat met de groei van de gewone, twee-jaarlijkse opleiding, geef ik de getallen van januari 1956 en oktober van ditzelfde jaar. Die waren voor het huishoudonderwijs resp. 36.980 en 40.231 en voor het landbouwhuishoudonderwijs resp. 16.933 en 18.739. Bij de protestantse groep ging het in 1955 om 32 scholen en cursussen voor het huishoudonderwijs en 42 voor het landbouwhuishoudonderwijs. Voor de R.K. groep waren deze cijfers resp. 92 en 66; van de neutrale groep resp. 98 en 74.

Wij komen derhalve, voor wat de samenstelling der bevolking betreft, nog achteraan, welke achterstand tengevolge van de bouwstop zich zeer

ongunstig laat aanzien. Wel heeft de Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen in zijn memorie van antwoord aan de Tweede Kamer over de begroting van 1957 medegedeeld dat de achterstand in aanmerkelijke mate werd ingehaald (nl. van 1946 tot 1956: 10 jaar), doch daarbij moet worden bedacht dat de bouwstop zeer ongunstig voor de protestantse groep werkt. Naast 32 neutrale en 62 rooms-katholieke huishoudscholen kwamen er in die periode 37 christelijke huishoudscholen in de subsidielijsten van het departement voor. Voor het landbouwhuishouden waren deze cijfers achtereenvolgens: 47, 57 en 53.

De achterstand zal eerst dan kunnen worden vastgesteld als de bouwstop geëindigd is en de scholen konden gebouwd waarvoor subsidie werd toegezegd. Want hoe is de situatie? Op 1 juni 1955 was vanwege het Departement subsidie toegezegd aan 80 nijverheidsscholen voor meisjes

(huishouden en landbouwhuishouden), maar de gebouwen nog niet aanbesteed. Van deze 80 waren er 37 voor de christelijke, 24 voor de rooms-katholieke en 19 voor de neutrale groepering. Als er derhalve bouwvolume beschikbaar komt is het alleszins billijk dat dit voor de protestantse groep het grootste behoort te zijn. 1)

Verschillende vormen van onderricht

HET is nog niet volledig bekend dat het nijverheidsonderwijs voor meisjes, na de z.g.n. primaire opleiding, nog een zeer waardevolle taak voor allerlei vormen van onderwijs vervult. Zo zijn er naast die primaire opleidingen de volgende mogelijkheden voor huisnaaister (aan 195 scholen) costuunnaaister (aan 62 scholen), assistente in de huishouding (aan 235 scholen), huishoudkundig (aan 32 scholen), gezinsverzorgster (aan 26 scholen), kinderverzorgster (aan 75 scholen), leerling verkoopster (aan 9 scholen), assistente aan inrichtingen (25 scholen).

Aan 7 huishoudscholen en 3 landbouwhuishoudscholen zijn thans, naast de gewone opleidingsinrichtingen voor lerares, drie-jarige vooropleidingen tot lerares. Daaraan kunnen meisjes van de primaire opleiding deelnemen indien zij bijzondere aanleg bezitten.

De gewone opleidingsmogelijkheid voor de mooie beroep van lerares bij het christelijk nijverheidsonderwijs voor meisjes bestaat thans in 9 plaatsen. Voor het landbouwhuishouden in Bolsward en Zetten. Voor het stedelijk huishoudonderwijs in Apeldoorn, Groningen, 's Gravenhage, Haarlem, Leeuwarden, Amsterdam en Utrecht. Dat ik langs deze weg een beroep doe op de meisjes, die studeren aan de Mulo, hogere burgerscholen, lycea en gymnasium, en op de ouders van deze meisjes²⁾ om ernstig na te denken over de vraag of zij lerares zouden willen worden, ligt niet alleen in de omstandigheid dat er nog steeds een tekort is aan leraresen aan de christelijke scholen, maar nog veel meer in de situatie dat tenge-

volge van de hoge geboortecijfers in ons land, grote aantallen leerlingen voor dit onderwijs worden verwacht, terwijl te vrezen staat dat er dan niet voldoende leraresen zullen zijn. Dit zou katastrofaal kunnen worden voor het christelijk nijverheidsonderwijs.

Het aantal meisjes dat in 1965 zal deelnemen aan dit onderwijs, wordt door het Departement geschat op 120 à 125 duizend. Op 1 januari 1961 zal het aantal boven het getal van nu nl. 1 oktober 1956 (zie boven nl. ruim veertig duizend leerlingen), reeds met 20.000 of 50% vermeerderd worden.

Deze cijfers roepen met luider stem om leraresen en schoolgebouwen.

Om u enigszins een indruk te geven over de verschillende vormen van nijverheidsonderwijs voor meisjes nemen wij hierbij op een schema zoals dit door een van de vrouwelijk bestuursleden van de christelijke bond mevr. A. C. Struyk-Van Schuppen (die zelf directrice van een christelijke huishoudschool was) op de ledenvergadering in Veenendaal gehouden, werd toegelicht. Voor iemand die een vrouwelijk beroep wil kiezen, buiten allerlei administratieve functies, biedt het N.O. vele mogelijkheden.

AAN het hoofd van de... tegengekomen... en de burgerbevolking... wikkelt het nijverheids... industrie. Zo zijn er... confectie-naaisters, de... hun opleiding in de...

De naaischool van... die voor onze meisjes... naaien ontvangen en v... voedingsleer, kennis... houdonderwijs is v... gezinnen van de a... mende waarde ge... om vrouw en moed... volk door de aan... scholen van niet te...

Dringe in onze b... dient bevorderd te... vrouwen voort, d... dienen.

1) Hierbij zij aange... onderwijs. Van de 47... er 26 protestantse, 9... 2) Als iemand nauwe... met de directrices van... studietoelagen te ver... 5 jaar het onderwijs... gunstig, nl. f 373. 10...

WAS het... Arkel, die... zag, gelijk... der 's Land... bruikbaar wa... den om een... thans zien... provinciaal be... sen in Utre... slagorde sch... gewoel zijn... ogenblik bro... 1 december... nummer in... Stichtse Ar... cember vond... ring van het... plaats.

De koerier, m... een weinig... met een pittig... fioen, de voor... kachel vando...

Uit de jaarc... volgen blijkt... der ontwor... Utrecht is... merkwaardig... Sommige str... reisverbinding... ken en een... voor gezond... eiste, is dus... Daarbij komt... het verband... geografische... Zo is het me... zelfde Koer... verslag lezen... en L. de Gro... het provincia... voorhoede g...

Huishoudschool

avonds voor een
onzer soldaten.
De tweede contact met
het onderwijs.

Ik als „luister-
de christelijke
mijn entree in de
verenigingen voor
huishoudsonderwijs,
het huishoudonder-
de hoofdschool
activiteiten in de
bestuursamenkom-
stante christenen
periode vóór 1940
voor het huis-

houdsonderwijs, dan voor de op-
leiding van jonge werknemers
aan christelijke technische scho-
len. Dat is na de tweede wereld-
oorlog anders geworden: het
onderwijs voor de jongens heeft
op de voorgrond gestaan omdat
op dit terrein de achterstand het
grootst was. Maar ook het on-
derwijs voor de meisjes heeft
nog steeds de belangstelling van
de protestantse christenheid no-
dig. En daarom verheug ik er
mij over dat in ons partijweek-
blad ook over het meisjes-nijver-
heidsonderwijs geschreven mag
worden.

betand m ingehaald

choling voor het industriële leven

l staat ook het woord, dat u verder nog niet bent
en school. Naast het huishouden voor de landbouwende
leiding voor allerlei functies (tot lerares toe), ont-
erwijs voor meisjes zich tot vorming van taken in de
erfels voor gezinshulpen, kleuter- en huishoudhulpen,
s, de tricootindustrie. Deze meisjes ontvangen naast
de onderwijs in de scholen.

van heeft zich ontwikkeld tot een vorm van opleiding
en me betekenis is. Naast koken, wasbehandeling en
n van de primaire klas ook onderwijs in hygiëne,
nlijk soorten van waren enz., enz. Het landbouwhuis-
n veld van grote betekenis geweest. Ook voor de
n het land en in de stad heeft huishoudonderwijs vor-
el voor de opvoeding die onze meisjes hebben ontvangen
n slotte was het onderwijs voor de kinderen van ons
n evangelie van onze Heer Jezus Christus op deze
n betekenis.

neft beseft door dat dit onderwijs uit alle macht
rd kome er uit onze kringen vele jonge
t, beroepen voelen dit onderwijs als lerares te

J. SCHIPPER

ngestortelijke situatie ook bestaat voor het lager technisch
47 september 1955 subsidie-toezegging hadden gekregen, waren
a, 9 miljoen en 12 neutrale die nog gebouwd moeten worden.
u van de hoogste komen wil over deze opleidingen, zoek dan contact
n scholen hierboven genoemd. De mogelijkheid bestaat om
n maximum van f 400,- per jaar. Welk bedrag, als iemand
n terugbetaald behoeft te worden. De salarissen zijn m.i.
n maand.

ET STICHT"

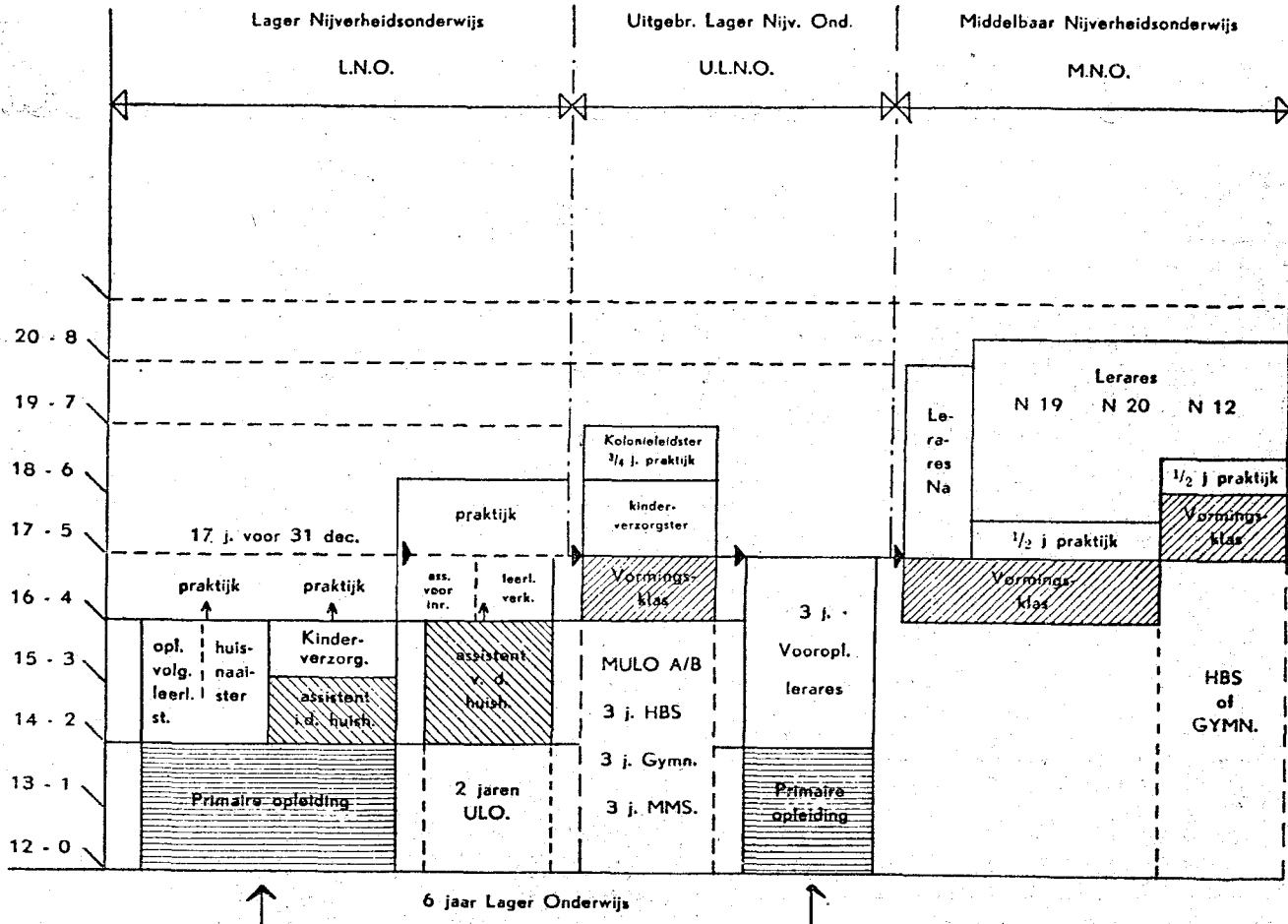
Heer van
de meest ge-
de tijde, on-
het onge-
de ben-
de stuurde;
en zijn
de arjosmen-
trekend in
schoude
n "vallen" een
de waard.
de eerste
n gang der
Arjos 10 de-
nd vergade-
het verband

Betuwe. Slechts in Zaltbommel
doet reeds lang een arjos de Be-
tuwe bloeien. Een breed front ken-
merkt dan ook deze actie, die zich
voorlopig richt op de plaatsen
Buurmalsen, Culemborg, Dode-
waard, Geldermalsen, Kesteren,
Opheusden en Tiel. Een verheug-
gend symptoom, van de activiteit,
die in Utrecht zeker niet ont-
breekt.

De 10e jaarvergadering was van
bovenstaande een illustratie. Niet
teveel mensen, maar een discussie,
die losbarste als een vulkaan toen
de heer P. Bergsma, gemeente-
secretaris te Hilversum zijn laat-
ste woord had gesproken. Uit zijn
instruerende lezing „Overheid en
Religie" sprongen vooral het pro-
cessieverbod en de overheidssubsidie
aan kerken naar voren. Inderdaad
jammer, dat het debat
door tijdgebrek gekapt moest
worden. Het onderwerp is een
brochure waard.

Uit het huishoudelijk gedeelte
valt te vermelden, dat G. Dingemans
uit Utrecht als penning-
meester werd herkozen, terwijl
Jimmink uit Loenen de vrij ge-
komen plaats van Verburg kwam
bezetten. In verband met de voor-
genomen uit- en verbreiding van
het arjoswerk werd ondergeteken-
de aan het bestuur toegevoegd.
Utrecht heeft een mijlpaal bereikt
en het gaat nu verder met het
vaste voornemen om ook in de
toekomst te laten zien dat de
Arjos in het Sticht paraat is.

M. BEISHUIZEN

BURGERS TEGEN TANKS

• Vervolg van pag. 3

tussen de Nationale Reserve en de hier-
bedoelde volksbewapening. De Nationale
Reserve is een militaire organisatie en
dus een onderdeel van de officiële strijd-
macht, die zich overeenkomstig het oor-
logsrecht gedraagt en daaraan rechten
en plichten ontleent. Zij draagt derhalve
de uniform, is in militaire verbanden
georganiseerd en bewapend voor een
specifiek militaire taak.

De volksbewapening omvat echter de
vechtende burger, die geen uniform
draagt, doch zich vogelvrij weet of hij
strijdt of niet. Hij weet dat hij, evenals
de Joden onder Hitler, ten dode is op-
geschreven. Deswege verkiest hij de
strijd om althans in vrijheid te sterven
met een kans, bij voldoende collectieve
gezindheid op dit punt, ten slotte te
overwinnen. Wat zulk een bewapende
collectiviteit vermag, daarvan getuigt
Hongarije in bijna weerloze toestand.

Niet ontkend kan worden dat hier-
door de oorlog een barbaarser vorm
gaat aannemen. Doch dat ligt een deels
in zijn ontwikkelingsvorm als gevolg
van de uitvindingen der militaire tech-
nologie, anderzijds in zijn ideologische
evolutie waardoor de oorlog het karak-
ter van vervolging en uitroeiing van an-
dersdenkenden of gezindten heeft ge-
kregen, zoals wij dat in de geschiedenis
kennen uit de godsdienstoorlogen of in
de barbaren tijd uit de oorlogen van At-
tila, Djengis Khan en Tamerlan. Onder
die omstandigheden wordt de oorlog niet
alleen gevoerd tussen de officiële strijd-
krachten, doch tevens tegen de burgerij,
collectief dan wel individueel.

De collectief barbaarse vorm is
in de moderne oorlog ontstaan door het
luchtbombardement, dat zich richt te-
gen de weerloze burgerij en waartegen
deze zich door passieve maatregelen
(Bescherming Bevolking) tracht in te
dekken.

De individuele barbaarse vorm
is opnieuw geïntroduceerd door de Duitse
en Russische legers. Eerstgenoemde
hebben de Russische burgerbevolking
doen lijden en als reactie daarop naar
de wapenen doen grijpen waardoor een
guerilla is ontketend, die de Duitse le-
gers heel wat schade heeft berokkend.
Laatstgenoemde — de Russische — heb-
ben al hun Aziatisch barbarisme, geërfd
van Attila en Djengis Khan, botgevierd
op de in 1944 en 1945 veroverde Duitse
gebieden en de daar wonende bevolking.
Deze is toen — dat zijn we wellicht
vergeten — uitgemoord, verkracht en
gedeporteerd. Kon men dit nog als een
wraakoefening zien tegenover de Duit-
sers, in Hongarije is wel bewezen, dat
dit geen uitzondering doch methodek is
waarmede men dus in elke oorlog en bij
elke Russische invasie van vijandelijk ge-
bied, d.i. in geheel Europa, rekening
moet houden.

Door deze moderne strijdwijze ont-
staat dus het persoonlijke barbarisme,
gericht tegen de burger, en daarmede
diens morele recht zich daartegen met

de wapens in de vuist te verzetten. Een
gelijk recht dat in 1573 en 1574 de
Haarlemse en Leidense poorters en
poortersessen hadden met de voorbeel-
den van de Spaanse barbarismen van
Mechelen, Zutphen en Naarden voor ogen.
Een recht om een strijd op leven en
dood op de wallen van de belegerde
stad te voeren, zij aan zij met de offi-
ciële strijdkrachten doch met de weten-
schap, dat zij zich daardoor vogelvrij
verklaarden.

Steun en leiding van de regering is nodig

BRENGT aldus de moderne ontwikke-
lingsvorm van de oorlog, zoals deze
door de technologie ontstaan is en door
het optreden van de Russen gemodu-
leerd, een collectief en individueel groter
barbarisme dan in de oorlogen van de
18e en 19e eeuw, dan past ook de afweer
daartegen, hetzij collectief hetzij indi-
vidueel. In het laatste geval dus in een
volksbewapening waarin ieder burger de
gelegenheid krijgt de persoonlijke keuze
te doen van de strijd met de wapens in
de hand of capitulatie zonder tegen-
stand.

Het aldus ontstane morele recht
vraagt dan om steun en leiding van
de Regering in de vorm van het be-
schikbaarstellen van de nodige wapens.
Uiteraard zal een geëigende organisatie
misbruik maken van deze wapens moe-
ten voorkomen. Doch dit zijn allemaal
detailregelingen waarvoor oplossingen

te vinden zijn. Geldelijke bezwaren
staan hier evenmin in de weg. De kosten
behoeven ook niet ten nadele te gaan —
en mogen dit ook niet — van de offi-
ciële verdedigingsmiddelen. Doch met
een 50 miljoen komt men al een heel
eind, een bedrag dat nog niet het twin-
tigste deel is van de uitrustingskosten
van een moderne divisie.

Naast deze bewapening is uiteraard
een sterke moreel noodzakelijk in Hon-
garije stijl! Dat is de hoofdvraag.
Welke percentage van het volk dit hoge
moreel zal hebben is niet te zeggen. Dat
hangt af van de vraag in hoeverre men
zich bij een Russische invasie onder alle
omstandigheden slachtoffer weet, vech-
tende of niet. Weet men zich met de rug
tegen de muur, zo lichamelijk als gees-
telijk — want dit laatste kan ook het
geval zijn, omdat men weet als onvrij
mens niet langer te willen of te kunnen
leven — dan zal men de strijd kiezen.
Doch welke aantallen deze keuze ook
zouden maken, zeker zullen zij — vooral
indien dit in geheel West-Europa het
geval zou zijn — een sterke toevoeging
beduiden van de officiële verdediging.
Daardoor zal de gezamenlijke collectieve
militaire kracht groter zijn. Wederom
daardoor zal de preventieve kracht van
West-Europa stijgen. Rusland zal zich
in dat geval wel tweemaal bedenken een
West-Europa binnen te vallen dat een
massale herhaling van Hongarije zou
oproepen, doch dan in een nog ernstiger,
want doelmatig bewapende, vorm. Het
lijkt daarom opportuun door de Regering
te doen nagaan of de volksbewapening,
hetzij in nationale vorm hetzij — en
lefst — in Westeuropes verband, niet
ernstige overweging verdient en een
grondige bestudering van haar moge-
lijkheden en merites.

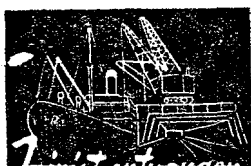
Een groepje Hongaarse vrijheidsstrijders. Deze burgers, die vaak zeer
primitief bewapend zijn, weten desondanks de Russen veel afbreuk te
doen. Indien zij een betere bewapening hadden, zou het resultaat veel
groter kunnen zijn.

DRENTE**BOUWBEDRIJF VANESS****Emmen**

KAPELSTRAAT 20 - TEL. 671

Uitvoering

van alle voorkomende bouwwerken

EMIGRATIE

Als specialisten belasten wij ons met de volledige verzorging van verzendingen overzee.

Tel. 2841 (K 5280)

JAN DE BOER N.V. HOOGEVEEN**FA. K. HARTMAN EN ZN.**

Telefoon 2130

Voor al Uw verhuizingen en Transporten

AUTODIENST HOOGEVEEN-GRONINGEN v.v.

Meubilering Zandbergen

MEPPEL · HOOGEVEEN

Voor Zuid-west Drente

HET ADRES VOOR HET INRICHTEN VAN UW WONING

RADIOGas en Waterleiding
Sanitair

en Loodgieterswerken

ELEKTRAHOOFDSTRAAT 220
HOOGEVEENBeleefd aanbevelend, **Fa. D. LION en Zn.**

DE GROOTSTE SORTERING

**MANTELS KOSTUUMS
JAPONNEN OVERJASSEN**De beste kwaliteiten · De laagste prijzen
De Specialzaak voor betere Dames- en Herenkleding**BUINING HOOGEVEEN****HILVERSUM****C. VAN DEN BRINK**

Fa Erven G. H. van den Berg

Schildersbedrijf

VAARTWEG 73 · Telefoon 5561 · HILVERSUM

JAN VAN DEN BRUL

- ★ HEREN- EN JONGENSKLEDING
- ★ SPORT- EN REGENKLEDING
- ★ BETERE BEDRIJFSKLEDING

HILVERSUM — GROEST 60 — TELEFOON 2614

DE SPAARBANK Hilversum · Bussum · Hulzen
Loosdrecht · Mulden · Naarden**Begravenisonderneming****L. v. d. Brink**

Spoorstraat 4 · Tel. 4975 · Hilversum

Sinds 1896 een begrip**Cinderella**

Het modehuis met de ruime keuze, ook in grote maten en voor oudere dames!

★ Elegante, prettige pasvorm, voordelig!

HAVENSTRAAT 53 · HILVERSUM · TELEF. 2151

DE DEUR UIT... DIE WASAls U alles rekent is Reijmerink beter en voordeliger!
REIJMERINK wast goed goed goed!
en is op de duur heus voordeliger!**Reijmerink - 's-Graveland**

Tel. K 2950 · 8862

Het nieuwe
concept
beginsel- en
algemeen
staatkundig
program

(3)

De volstrekte

ARTIKEL II handelt over de Overheid en haar gezag, en over het koningschap der Oranjes. Ik zou dit als volgt willen samenvatten: In art. II spreken wij over het: „Bij de gratie Gods”.

kerken hebben niet de competentie om als haar onderdanen te beschouwen de Overheid, wanneer zij ambtelijk als Overheid optreedt; dan valt ze als zodanig buiten de competentie van het kerkelijk gezag. De staatsoverheid draagt haar gezag rechtstreeks voor Gods aangezicht en is als zodanig religieus gesproken exclusief aan God alleen verantwoording schuldig.

Tegen de leer der Franse Revolutie

MET dit al is dit art. II in zijn eerste gedeelte primair gericht tegen de leer van de franse revolutie. De secularisering in de politiek heeft zich in het westen vooral voltrokken langs de lijn van voortgaande aantasting, ondermijning, afbrokkeling, ja vernietiging van het Overheidsgezag in haar kwaliteit van goddelijk gezag. Die oorsprong, die bron van het overheidsgezag wordt verstoort. Daarmee hangt samen, dat dientengevolge de eerbiediging van het overheidsgezag als zodanig taant en verdwijnt en dat daarvoor in de plaats kwam — want dat is merkwaardig: Waar de eerbied van iemand of iets verdwijnt, wordt deze vacature onherroepelijk door iets anders weer bezet — de zelfeerbiediging van de mens. Dat is dan een nieuwe religieuze belijdenis, die zich zelf ondogmatisch noemt, maar die het dogma aanhangt van de mens, van de autonomie van de mens, ja van de zelfaanbidding van de mens. De zelfeerbiediging van de mens, de zelfaanbidding van de mens, resp. van het volk, van de natie, van de mensheid.

En op de basis van die zelfeerbiediging en zelfaanbidding van de mens, het volk, de natie en de mensheid, dat is de eerbiediging van de vrije volkswil in een of andere gestalte, is dan ontstaan een hiervan afgeleide, hieruit ontsprongen en hierdoor bepaalde en een hierdoor gedragen nieuwe eerbiediging van de Overheidsmacht, n.l. deze eerbiediging: de Overheid is slechts denkbaar als orgaan van het volk of als orgaan van de volkswil. De hoogheid van het staatsgezag en van het overheidsgezag is nu besloten binnen de hoogheid van ieder mens, resp. van het volk de natie, de volkswil; zij blijft daarbinnen besloten en dat is: zij blijft binnen de soevereiniteit die de mens aan zich zelf toekent en over zich zelf, die de mensheid aan zich toekent en over zich zelf, die het volk aan zich toekent en over zich zelf, enz. d.w.z. de hoogheid van het staatsgezag en van het overheids-

door

Prof. Dr. S. U. Zuidema

Dan eerst de Overheid en haar gezag. In art. II wordt gezegd, dat wij uitsluitend als bron van staatsgezag erkennen de volstreekte soevereiniteit Gods. Uit deze belijdenis, die samenhangt met de preambule en die eigenlijk met de preambule al gegeven is, volgt nu voor de kijk op en voor de houding tegenover de overheid en haar gezag, dat het Overheidsgezag slechts afgeleide soevereiniteit kan heten; en dat de soevereiniteit van de Overheid dus beperkt is. Daarmee verzetten wij ons tegenover de soevereiniteitsleer, zoals we die vinden bij de aanhangers van het droit divin, het goddelijk recht, dat eigenlijk aan de vorst inherent zou zijn. Waardoor de persoon van de vorst in zichzelf goddelijk recht zou hebben om overheidsgezag uit te oefenen. Neen, het overheidsgezag is niet in zichzelf gegrond. Het is gegrond in de delegatie van gezag, van Godswege. Overheidsgezag moet wel een ambtelijk gezag zijn en waar een ambt is, daar is een aanstelling; een aanstelling in elk geval niet door zichzelf. Dit wijst op de beperktheid van alle Overheidsgezag. Hierin rust ook de grond voor alle verzet tegen vorstenabsolutisme. Opmerkelijk is, dat de uitdrukking, die meer dan eens gegolden heeft om het vorstenabsolutisme te omschrijven, n.l. „princeps legibus solutus est” — de vorst is vrij van de wetten, staat daar los van als vorst — door Calvijn overgenomen is om dan gebruikt te worden ter omschrijving van de soevereiniteit van God: „Deus legibus solutus est”. God staat vrij van de wetten. God staat boven de wet, boven al zijn wetten. Deze uitdrukking gebruikt Calvijn dus om de volstreekte soevereiniteit van God aan te wijzen. Maar hiermede is het vorstenabsolutisme door Calvijn impliciet veroordeeld. Een soevereiniteitsidee zoals u die vindt bij Machiavelli of bij Bodin, is in strijd met ons art. II. Wij kennen de Overheid als Overheid bij de gratie Gods, en niet bij eigen persoonlijke gratie.

Dit „Bij de gratie Gods” geldt niet voor de onderdanen. Dat heeft geen zin, ja, dat is onzin. Maar de Overheid is Overheid bij de gratie Gods en dit heeft wel een eigen intrinsieke zin. Er zal bij ons direct een religieus christelijk verzet zijn tegen de gedachte: onderdaan bij de gratie Gods. Zoals u ook verzet zult vinden bij de gedachte, dat wij mensen zouden zijn bij de gratie Gods. Neen, dit „bij de gratie Gods” past alleen daar, waar het gaat over de Overheid, het overheidsgezag en het overheidsambt. Daardoor is ineens voor ons religieus duidelijk, dat het overheidsgezag voor ieder, die erkent het: bij de gratie Gods, niet gegrond kan zijn in de volkswil of in enig gezag, dat wij, als mens, als zodanig zouden hebben. Er is, juist in de uitdrukking „bij de gratie Gods” mee aanwezig en mee beleiden de hoogheid van het Overheidsgezag. Hiermee correspondeert de letterlijke betekenis van het woord Overheid: over, er boven staande, zoals ook het woord onderdaan, er onder staande, correspondeert met de gedachte, dat men hier niet heeft te spreken over een „Bij de gratie Gods”.

De A.R. kijk op het overheidsgezag en op de verhouding van Overheid en volk, resp. en volkswil, is er dus één van „et dieu ni maitre” — „En God en Overheid” — tegenover het „ni dieu ni maitre” van de franse revolutie.

Een rechtskwestie

MAG ik er op wijzen, dat u hier met een these, een stelling hebt te maken? Hier hebt u nu niet: „dat niet”, hier hebt u „dit wel”. God wel en de Overheid wel, en niet: ni dieu ni maitre, het negatieve, het afwijzende, het afbrekende, de afbraak van de franse revolutie en van de ideeën der franse revolutie; die afbraak wordt door ons niet gevolgd en wij willen juist als A.R. laten staan het: et dieu et maitre. Overheidsgezag is dientengevolge naar onze A.R. overtuiging geen bruto machtsprincipe, geen geweldsprincipe. Het gezag van de Overheid rust niet in overmacht. Het gezag van de Overheid is wat anders dan een machtskwestie; het is een rechtskwestie, een rechtszaak, het is rechtscompetentie, rechtsbevoegdheid, die wel steunt op historische machtsvorming, maar niet daarin rust. En dat juist bedoelen wij aan te geven, wanneer we zeggen, dat de bron van staatsgezag, impliciet van Overheidsgezag — u kunt zien en mij dunkt niet opzettelijk, dat in deze 5 artikelen overheidsgezag en staatsgezag door elkaar gebruikt worden — de volstreekte soevereiniteit Gods is. Daarmee zijn we juist buiten het gebied gekomen van de machtskwestie en van machtsverhoudingen tussen mensen, die de grond van Overheidsgezag — desneen — zouden kunnen zijn.

Met dit art. II wordt ook verworpen — al is het dan indirect — de gedachte, dat de Overheid in de Staat en dat het staatsgezag zou zijn bij de gratie van kerkelijk gezag of van de kerkelijke overheid. De kerkelijke overheid en het kerkelijk gezag zijn geen bron van staatsgezag. Bron is alleen de soevereiniteit Gods en zij is dat rechtstreeks. Daarmee wijzen wij de R.K. kerkistische tirannie of het kerkistisch imperialisme af. Maar intussen niet alleen de R.K. kerkistische tirannie, maar alle kerkistische tirannie. De staatsoverheid is geen overheid bij de gratie van de kerk, ook niet van de of van een protestantse kerk. Die protestantse kerk en de kerkelijke overheid in de (of in een, of in) protestantse

gezag in de Staat reikt nu niet meer uit buiten de horizon van de autonomie van de staatsonderdanen. Een eigenaardige figuur. Die hoogheid reikt niet uit buiten of boven de autonomie van de onderdanen. Op de basis van deze autonomie van de onderdanen is het staats- en overheidsgezag innerlijk afhankelijk van de waardering ervan bij de onderdanen. Die waardering volgt niet uit de hoogheid van het overheidsgezag, maar de hoogheid van het overheidsgezag volgt uit die waardering en rust in die waardering en in de mate van die waardering. Zo is in deze geseculariseerde visie het volk, als het volk aan de Overheid gehoorzaamheid opbrengt, eigenlijk en ten laatste aan zich zelf gehoorzaam. Zij brengt die gehoorzaamheid aan zich zelf op. Of nog anders omschreven: het gezag van de Overheid is immanent besloten binnen het zelf-respect van de mens, binnen het menselijk zelf-respect van de onderdaan en van de onderdanen. Zodra het volk, de mens, de onderdanen zulk een gehoorzaamheid niet meer om één of andere reden zou kunnen „waarderen” is het dan ook, naar deze leer, van alle gehoorzaamheid aan de Overheid, van alle gehoorzaamheid in geweten ontslagen. Ja dan mag eigenlijk de Overheid niet meer gehoorzaamheid vorderen: want het zou onmenselijk zijn, nog gehoorzaamheid te vorderen, waar ze geen basis meer heeft in de waardering van de onderdanen.

Hier staat ons A.R. politiek belijden tegenover: In het overheidsgezag hebben wij te doen met een instantie, die tegenover en boven de onderdanen uitreikt en die dus ook uitreikt boven de grondwet, omdat die grondwet in haar totstandkoming niet zonder die onderdanen tot stand gekomen is. Een constitutionele regeringsvorm, een aan de Grondwet verbonden koningschap der Oranjes-betekent niet — mag het o.i. niet betekenen — dat daardoor eigenlijk zou verdwijnen, wat wij belijden in de eerste zin, n.l. het „Bij de gratie Gods”.

Dat mag het niet betekenen. In dit „bij de gratie Gods” spreekt een eigen verantwoordelijkheid, en wel niet een verantwoordelijkheid aan het volk, aan de onderdanen. Niet een verantwoordelijkheid aan het wereldgebeuren van vandaag of aan de mensheid. Deze eigen verantwoordelijkheid is wel correlaat met de eerbiediging, die van de overheid gevraagd wordt van Christuswege, van Godswege: de eerbiediging van de Christus Gods, en de eerbiediging van de soevereiniteit Gods. Daar is deze eigen verantwoordelijkheid gerechrecht in verankerd.

De constitutionele regeringsvorm mag alzo, naar A.R. visie, niet in feite inhouden een ingekapseld koningschap; een koningschap, dat eigenlijk aan handen en voeten gebonden is en dat zich niet meer kan bewegen in de ruimte van: „Bij de gratie Gods”. Een koningschap, dat eigenlijk alleen nog maar een ornament zou kunnen zijn van de staat. Neen, zo de constitutionele regeringsvorm zou betekenen dat de Regering eigenlijk niet meer als Regering regeert, is er een naar A.R. visie, valse regeringsvorm. Maar dit hoeft zij ook niet in te houden. De constitutionele

sovereiniteit Gods

ARTIKEL II.

„Met verwerping van elk beroep op de volkswil als bron van staatsgezag, erkent zij als zodanig uitsluitend de volstrekte soevereiniteit Gods. Op zichzelf geen enkele staatsvorm de enig bruikbare keurende, aanvaardt zij, dankbaar voor de zegen, die God ons in het Oranjehuis gaf, het aan de Grondwet gebonden koningschap der Oranje's, gelijk zich dit te onzent geleidelijk uit de Republiek der 16e eeuw heeft ontwikkeld, als de voor Nederland meest geschikten regeringsvorm”.

regeringsvorm betekent o.m., wel rechtszekerheid bij de onderdanen tegenover Overheidswillekeur. Trouwens zij betekent ook: rechtszekerheid bij de Overheid tegenover de willekeur van de volksvertegenwoordiging en van het volk. Zij betekent rechtszekerheid naar beide kanten. De ruimte voor zulk een constitutionele regeringsvorm is m.i. gegeven met de belijdenis, dat de Overheidssovereiniteit een afgeleid karakter draagt. Die belijdenis heeft haar gevolgen. Zij schept een ruimte, die niet gekend wordt, wanneer ge de soevereiniteit Gods niet belijdt. Het Woord Gods, dat tussen ons mensen en God in staat, dat Woord Gods is geen grondwet en is m.i. ook met geen grondwet te vergelijken, want: God staat boven zijn wetten.

Daarom is het Woord Gods geen grondwet, terwijl de Overheid gehouden is de grondwet te eerbiedigen, ja die Overheid heeft zelfs de eed op de grondwet moeten afleggen, voordat zij overheid kan zijn. Iets dergelijks geldt niet inzake Gods soevereiniteit over de mensen: dat God eerst een eed op zijn Woord zou moeten afleggen ten overstaan van ons, voordat wij Hem zouden kunnen aanvaarden en eerbiedigen als onze God, en als God. Gods soevereiniteit is volstrekt, die van aardse overheden is dat niet, en omdat zij dat niet is, daarom is er ruimte voor een constitutionele regeringsvorm.

Juist dus in de mate, waarin de Overheidssovereiniteit zich innerlijk onderscheidt van de soevereiniteit Gods, in die mate is er ruimte voor een constitutionele regeringsvorm. Hiermede ontstaat stellig versterking van de rechtszekerheid. De Overheid, die een eed aflegt op de grondwet en daardoor aan de grondwet gebonden is en gehouden is die grondwet te eerbiedigen kan dat als Overheid doen. En dit mag van de Overheid gevorderd worden, omdat ze onder Gods wet staat en omdat de Overheid niet zich zelf tot wet is. Neen, ook de Overheid is Gods onderdaan.

Recht van opstand

Wij raken hiermee ook de vraag van het recht van opstand. Ik zon daar enkele dingen over willen zeggen, naar aanleiding van dit art. II. Eerbiediging van het overheidsgezag voegt den onderdaan, past den onderdaan. Waar overheid en overheidsgezag is, daar hebben wij geen keuze. Is dat eigenlijk niet de betekenis van de eerste zin van art. II? Recht van opstand kan also niet betekenen recht van keuze tegenover geldend reëel aanwezig overheidsgezag. Het wordt echter al iets anders, wanneer wij spreken over de dragers van dat overheidsgezag. Dan ontstaat er al een speelruimte voor dat recht van keuze. Waarom? Omdat die dragers van het overheidsgezag onder de wet Gods staan. Zou er t.a.v. die dragers geen speelruimte zijn voor één of andere vorm van recht van keuze, dan zou u niet anders belijden, dan de absolute macht van de vorst. Wat we juist niet doen. Er komt dus een zeker recht van vrijheid bij de onderdanen ten opzichte van de dragers van het overheidsgezag. En dat zeker, wanneer er een constitutie is. Want waar een constitutie vigeert, is de Overheid gehouden de grondwet te eerbiedigen en die grondwet uit te voeren; en bij het niet houden van die grondwet, bij het schenden van eigen eed, daar heeft men meer dan speelruimte, daar is het schenden van de constitutie en daardoor deze ruimte, dat de onderdanen het recht krijgen zich af te vragen of zij aan zulk een overheid nog wel gehoorzaamheid verschuldigd zijn. Dat recht hebben zij m.i. daardoor ipso facto gekregen. Het recht van opstand kan derhalve religieus zijn. N.l. wanneer de Overheid haar gezag plaatst tegenover Gods gezag; zich zelf vergoddelijkt; tegenover God eigen troon maakt tot de troon Gods, b.v. waar de Overheid eigen verantwoordelijkheid der onderdanen jegens God ontnemt en daardoor een mens ontmenselijkt, onpersoonlijkt. Waar de gehoorzaamheid aan God door een overheidspersoon onmogelijk wordt gemaakt, door een drager van dat overheidsambt onmogelijk wordt gemaakt, daar ontstaat het recht van opstand.

Maar hierop volgt terstond een andere vraag. Wanneer maakt de Overheid, een drager van overheidsgezag, het aan onderdanen onmogelijk om God te gehoorzamen? M.i. moet hier op geantwoord worden: Dat maakt de Heilige Schrift uit. Dat maakt niet uw of mijn of wiens geweten ook maar uit. Maar dat maakt de Schrift uit. En dan val ik terug op art. I. Wij hebben in Nederland te stellen met een christelijk nationaal Nederland en met een christelijk nationale verhouding ook van Overheid en onderdanen en dus kan in Nederland gezegd — en dat mag hier gelden —: Waar de Schrift dat uitmaakt, en waar het naar de Schrift zo is, dat gehoorzaamheid aan God, zoals de Schrift dat vat en dat leert, onmogelijk gemaakt wordt, daar is recht van opstand. Wat ik hier zei, houdt also het volgende in: De humanistische idee van gewetensvrijheid en godsdienstvrijheid, vertolkt in „Jeder soll auf seiner Façon selig werden” is m.i. geen A.R. beginsel en kunnen wij zo niet overnemen. Aan die regel is de Overheid zeker niet gebonden. Wanneer er een vorm van religie ontstaat of zou ontstaan in het Nederlandse volk, die b.v. in zou houden de plicht tot het kinderoffer, dan zou de Overheid er niet aan gebonden zijn dit in vrijheid te laten geschieden. Een beroep op: „dit is religie bij ons” behoort in christelijk nationaal Nederland niet te gelden. Zo behoort in christelijk nationaal Nederland ook niet te gelden een beroep op de R.K. visie: dat eigenlijk alleen gelden mag voor waarheid in Nederland, wat Rome leert waar te zijn en dat alleen die waarheidsbelijdenis vrij mag zijn.

Dat mag niet, niet omdat het een vorm van intolerantie is in de ogen van dat Humanisme, dat ik reeds eerder noemde, maar omdat het in strijd is met het christelijk nationale karakter van Nederland. Daarom

niet. Wij kunnen dan met de Humanisten in zo'n geval ons tegenover Rome scharen, maar mogen niet vergeten, dat in een andere situatie wij op ditzelfde punt ons met de R.K. tegenover de Humanisten hebben te scharen.

Christelijk nationaal en dat is in dit geval de Bijbel, de Heilige Schrift, heeft hierop te antwoorden en de Schrift alleen. En dan is er in Nederland m.i. nog een ander recht van opstand ontstaan, het christelijk historische, n.l. waar de Overheid de grondwet schendt. En zeker, waar ze dat unilateraal zou doen, ontslaat ze de facto de onderdanen van gehoorzaamheidsplicht.

Gezag en vrijheid

WAAROM zijn wij zo gesteld op dit overheidsgezag en op de belijdenis dat de volkswil in elk geval niet de bron is van staatsgezag?

M.i. hierom, omdat wij uit de Schrift geleerd hebben, dat er een merkwaardige afhankelijkheid is van de vrijheid ten opzichte van het gezag. Het gezag rust niet in de vrijheid van het volk, in de volksoverheden, maar volksoverheden zijn omgekeerd slechts veilig bij gezagsuitoefening en bij gezagshoogheid. Volksoverheden rusten in gezagshoogheid, die van het volk als zodanig niet afhankelijk zijn. Daarmee belijden wij het tegendeel van wat de anarchist belijdt.

De anarchist, die alleen maar vrijheid kent bij ontstentenis van gezag en die dan ook in naam van de vrijheid het laatste gezag wil uitbannen. Dit is m.i. het goede in het Beginselprogramma van de P.v.d.A., als daar in staat: „de P.v.d.A. waardeert het overheidsgezag”. De anarchist doet dat niet. Ze onderscheidt zich daarmee dus van het anarchisme. Veel verder brengt ze het echter hierbij niet, want dat ze het overheidsgezag waardeert, houdt absoluut niet in dat ze het ook eerbiedigt. Dit laatste is heel iets anders. En dat houdt ook niet in, dat ze niet zou belijden, dat het waarden van dat overheidsgezag ten slotte rust in de eerbiediging van de mens van zichzelf en van zijn eigen gezag.”

Wel wordt hiermee met ons positie gekozen tegen de afbraak van de staat. Een afbraak, die intussen niet enkel bij het anarchisme aanwezig is, maar die men ook bij het orthodoxe Marxisme vindt. De Staat is bij het orthodoxe Marxisme een verwerpelijke instantie, en de statelijke Overheid heet het product te zijn van de zichzelf overleefd hebbende overheersing der kapitalisten. Staat is machtsstaat, Overheidsgezag is machtsgezag, is een machtskwesie en wel een kwesie van macht bij de kapitalisten, bij de onderdrukkers, de uitbuiters van de onteigenden. Daarom vindt men in de heilsstaatsidee van het Marxisme geen staat meer; wél heil, maar geen staat; en is dus de heilsstaatsidee innerlijk contradictoer; het woord deugt niet om uit te drukken, wat de Marxist bedoelt met heilsstaat. Daar bedoelt hij juist alles mee, behalve Staat. Daar is geen staat, zo leert hij. Maar merkwaardig is, dat bij alle Marxisten vandaag aan de dag de weg naar die vrijheid van de staat — ik bedoel dus van dit vrijzijn van enig staatsverband — is: de dwangstaat.

Dat is een zeer merkwaardig iets. De knechting van de onderdaan is de oprulling — het heet maar „voorlopig” zo te zijn — van de volksoverheden. Men heeft onderweg alleen nog maar de vrijheid om gedwongen eigen vrijheid op te zeggen en zich te laten afnemen. Dit is een verschijnsel, dat wij natuurlijk al lang genoteerd hebben, maar dat wij maar al te spoedig weer verwaarlozen. Het Marxisme is tot vandaag aan de dag in feite niets anders dan tirannie geweest. Dat is ontkenning, overheersing van de minderheid door een meerderheid of nog beter overheersing van de meerderheid door een minderheid, die de zwaarmacht aan zich getrokken heeft. Dat is: Het Marxisme heeft tot nu toe alleen nog maar partijstaten in het aanzijn weten te roepen.

• Vervolg op pag. 12

AMSTERDAM

N.V. Aannemersbedrijf voorheen

H. DE BAAT

Directie: E. C. de Baat - T. H. de Baat

Kantoor: Ceintuurbaan 179,

Amsterdam. Telefoon 798604 - 53257

J. DE VRIES

Commissionairs in effecten

O.Z. Achterburgwal 173, Tel. 47126
Privé Olympiakade 60, Tel. 94152
AMSTERDAM

H. Robbers Schildersbedrijf

GIJSBRECHT VAN AEMSTELSTRAAT 1, AMSTERDAM

Telefoon 506595 en 717160

BRANDSTOFFEN

Schinkelkade 14 - Tel. 722516
AMSTERDAM

Boekhandel VERMEULEN

Bos en Lommerweg 227,
Tel. 83392 - Amsterdam

ROMANS

LUXE DOZEN POST
VULPENNEN

PROT. CHR. GOËP.
BEGRAFNISVERENIGING U.A.
Vondelstraat 101. Tel. 82477, Amsterdam

Betere verzorging van begrafenissen

Is u nog geen lid? Vraag dan inlichtingen aan de P.C.B. en laat u als lid inschrijven?

Alle VERZEKERINGEN, financieringen en hypotheken (eventueel zonder aflossing)

HERNGREEN'S
Assurantiekantoor

Okeghemstraat 20

Amsterdam - Tel. 728825

Stucadoorsbedrijf

Gebr. C. W. en H. Blom

Lucellestraat 62, tel. 89696

Jan Haringstraat 32,

tel. 123839

INGWENSEN & CO

Amsterdam - Keizersgracht 382 - Tel. 32121

Effecten — Coupons en administratiën —
Alle assurantien — Levensverzekeringen en lijfrenten

Speciale afdelingen voor protestantse kerkelijke teningen

Wees zuinig met Uw GELD koop bij WESTERVELD

drogisteryn
DE CONCURRENT WESTERVELD
FILIALEN DOOR GEHEEL AMSTERDAM

OP ALLE ARTIKELLEN ONTVANGT U EEN KORTING VAN 3% WANT VOOR U AAN CASABONS WORDT 50% TERUGBETAALD

Uitgevoerd door Borneoart

SCHRIJF-TELMACHINES

NIEUWE OLYMPIA, REMINGTON, EVEREST, RHEINMETAL, TORPEDO, ROYAL, TRIUMPH, TIPPA enz. Deze nieuwe machines desgewenst met gem. betaling. Ook nieuwe telmachines met en zonder controle. Komt U ook eens kijken of vr. inl. Wij leveren door geh. Nederland.

KAPTINO AMSTERDAM

LELEGRACHT 24 - Tel. 46922 - Ook Reparatie en Verhuur.

ZUTPHEN EN OMSTREKEN

Voor al Uw SCHOEISEL naar **KROES**

Schoenmagazijn

GROENMARKT 47 ZUTPHEN

Vakkundige bediening

**N.V. Houthandel
ARENDSSEN**
Luttekepoortstraat 52
Telefoon B 3410-2109 — Harderwijk

**AANNEMERSBEDRIJF
Gebrs. Hakkers**
★ Handel in rijsmaterialen,
riet en teen
★ Rietmattenfabriek
★ Hoepelmakerijen
WERKENDAM
Telefoon 14

Uw adres voor:
**DIRECTIEKETTEN
BARAKKEN
SCHOLEN
ZOMERHUISJES
enz enz**
Fa Gebr. Timmer
Houtbouw · Giessendam · Telefoon 62

**N.V.
HOUTHANDEL EN
ZAGERIJ**
**P. C. van Drimmelen
& Zonen**
Zwijndrecht
Tel. 4765 en 6446

**A. van der Werff
Scheepsbouw en
Bergingsbedrijf**
Verhuur dekschuiten en
motordekschuiten
DOESBURG TELEFOON 275

Van der Spek
Machines
Gereedschappen
Aannemersartikelen
Rotterdam
Wolphaartsbocht 214

**LINOLEUM
TÓTH
DORDRECHT**

ELECTRISCHE INSTALLATIES
W. G. Scheeres
Electrotechnisch ingenieursbureau
's-GRAVENHAGE
TELEFOON 116250

**N.V. Aannemers- en Handelsbedrijf
VAN OORD**
Hoogstraat 73a
Werkendam
Telefoon 444
RIJSWERKEN
GRONDWERKEN
ASFALTWERKEN

**n.v. Scheeps-
bouw v/h**
Fa A. LANSER
Sliedrecht
Holland

**BONGERS
WAGENINGEN**
Verhuizingen Verpakkingen ·
Meubelopslag
Intern. autotransp. Zweden,
Zwitserland enz
Telefoon 2725 — Law. Allée 88

UIT DE PERS EN PERIODIEK

Prijsstabilisatie het

CENTRALE PUNT

Eén geheel

Het S.E.R.-advies heeft zeer vele pennen in beweging gebracht. Onder de titel „Het Centrale punt” lazten we in de extra-editie van *De Gids*, het orgaan van het C.N.V.:

„Het complex van maatregelen, dat de S.E.R. heeft voorgesteld, dient als een onverbreekelijk geheel te worden beschouwd. Het centrale, alles beheersende punt, is de prijsstabilisatie. Een voortzetting van dit beleid is van uitermate grote betekenis voor geheel ons volksleven en met name voor de kwetsbaarste groepen. Dat zijn de loon- en salaristrekken en de vergeten groepen. Zij worden bij prijsstijgingen het meest de dupe. Vandaar dat wij ons bijzonder verheugen over de bereidverklaring van werkgeverszijde, het beleid van prijsstabilisatie ook in 1957 voort te zetten. Wij behouden ons echter alle recht voor om, indien deze bereidverklaring niet gerealiseerd wordt, het loonvraagstuk opnieuw aan de orde te stellen”.

Vertrouwen

De *Nieuwe Rotterdamse Courant* besluit haar beschouwing over het advies aldus:

„Regering en parlement kunnen thans aan de hand van dit unanieme advies de noodzakelijk geachte politiek bepalen, terwijl ondernemers- en werknemersorganisaties hun eigen verantwoordelijkheid moeten bepalen en uitspreken.”

Met de S.E.R. hebben wij het vertrouwen „.....dat het gemeenschappelijke saamhorigheidsgevoel, dat in de laatste weken zich op zo treffende wijze heeft geuit, zich ook op dit terrein zal doen gelden en dat het gezamenlijk dragen van offers tot een versterking van deze verbondenheid moge bijdragen.”

Verder!

Vrij Nederland schreef o.m.:

„Intussen, we merkten het reeds op, het huidige S.E.R.-advies is door de gebeurtenissen al goeddeels achterhaald. De gevolgen van de internationale gebeurtenissen zullen zich in Nederland zeker sterker doen gevoelen dan nu reeds het geval is. De regering zal al het mogelijke moeten doen om het enorme begrotingstekort, dat er reeds was, te dekken. De voorgestelde maatregelen zullen er misschien toe leiden, dat dit tekort wat geringer wordt en dat ook de ruimte op de kapitaalmarkt wat toeneemt, zodat er wat mogelijkheid tot lenen komt. Maar dit alles zal bij lange niet voldoende zijn. Er zijn inmiddels reeds voorstellen ingediend tot verhoging o.m. van de benzinebelasting. Maar de beperking van het benzineverbruik zal, als deze beperking een half jaar zou duren, de schatkist alweer 25 miljoen aan benzinebelastinginkomsten schelen, weinig minder dan de helft van wat men met dit complex van belastingverhogingen hoopt te winnen.

Als gevolg echter van de internationale gebeurtenissen

zullen tal van uitgaven weer aanzienlijk stijgen. Overheidsuitgaven, maar ook particuliere. De druk op de betalingsbalans zal door de stijging van de kosten van vele van de ingevoerde produkten toenemen in plaats van afnemen.

Indien minister Hofstra er nog in slaagt, vóór Kerstmis aan de Tweede Kamer een nota over het complex van maatregelen dat de regering zal moeten nemen, in te dienen, zal hij heel wat verder moeten gaan dan de S.E.R. hem heeft geadviseerd. Wellicht dat die zekerheid een factor is geweest, die tot de instemmigheid t.a.v. het advies heeft bijgedragen.”

Voorschot

In *Elscevierts Weekblad* lazten we o.m.:

„Gezien de dringende noodzaak om onze betalingsbalans op korte termijn te verbeteren door een vermindering der bestedingen, menen wij, dat Nederland er goed aan zal doen, dit S.E.R.-voorstel te aanvaarden mits de investeringsbeperking met name voor het bedrijfsleven, wordt verkleind en de verbruiksbeperking, met name die van de Overheid, wordt vergroot. Zowel het een als het ander schijnt mogelijk zonder het compromis ernstig in gevaar te brengen. En het voordeel van het compromis, n.l. dat in deze kritieke maanden sociale conflicten voorkomen worden, moet inderdaad hoog worden aangeslagen.

Doch tevens zijn wij van mening, dat deze voorstellen slechts een voorschot zullen zijn op hetgeen spoedig noodzakelijk zal blijken en een tijdelijk uitstel betekenen van een principiële politiek, welke door de steeds stijgende spanningen in de prijsstabilisatie en door onze ongunstiger wordende positie ten aanzien van het buitenland, toch weldra aan de orde zal komen.”

De zondebok

De *Telegraaf* schreef vrijdag jl. o.m.:

„De minister van Economische Zaken heeft hedenmiddag een bespreking met een aantal vertegenwoordigers van het Nederlandse bedrijfsleven over de vraag: „Hoe de bestedingen kunnen worden beperkt en de inflatie kan worden voorkomen.”

Als kanttekening bij deze oproep moet de opmerking worden gemaakt, dat vóór inflatie kennelijk het woord „verdere” is weggevalen: een naoorlogse inflatie in Nederland had in de eerste jaren na de bevrijding voorkomen kunnen worden, als toen niet, om een recente uitlating van de president van De Nederlandse Bank aan te halen, „een deel van de bestedingen gefinancierd werd door het gebruik maken door de schatkist van geldmiddelen, die de geldsanering van 1945 bedoeld had definitief aan de omloop te onttrekken.”

Het Nederlandse volk heeft toen, in 1949, de rekening moeten betalen met een devaluatie van 40%.

Een bespreking met het bedrijfsleven over de vraag, hoe de inflatie voorkomen kan worden, suggereert, dat de inflatiehaard daar te vinden is. Maar dan verwacht men toch oorzaak en gevolg.

Wij erkennen gaarne, dat in sommige bedrijfstakken de prijzen sterker worden verhoogd dan noodzakelijk is. Maar ook dan ligt de oorzaak veelal in een te beperkte concurrentie, die weer een gevolg is van het onder overheidsdrang samenvoegen van bedrijfsnoten tot een bedrijfsschap, waardoor een ideale gelegenheid wordt geschapen de onderlinge concurrentie te beperken.

Het ziet er naar uit, dat het bedrijfsleven als zondebok mag fungeren voor, de onjuiste loon- en monetaire politiek, die de ministeriële collega's van prof. Zijlstra in het verleden gevoerd hebben.”

Klaarheid

De *Volkskrant* merkte o.m. op, nadat gesteld was, dat de S.E.R. gekozen had voor de prijsstabilisatie:

„Helemaal consequent is de S.E.R. niet kunnen blijven. De aangekondigde fiscale maatregelen voor suiker, benzine en gedistilleerd en het geleidelijk afschaffen van subsidies voor melk en suiker zullen immers evenzovele prijsverhogingen — en dus ook een verbruiksbeperking — tengevolge hebben. Psychologisch leidt dit tot een moeilijke situatie, die des te gevaarlijker is, omdat de prijsstabilisatie-politiek naar een befaamd woord van minister Zijlstra voor een groot deel psychologie is. Gaan er prijzen van belangrijke posten op het huishoudbudget omhoog, dan ontstaat al gauw de stemming en de mening, dat alle prijzen wel zullen stijgen en kunnen stijgen. En dat moeten we nu net in de prijsstabilisatie-politiek niet hebben. Een ander gevaar vormen de prijsverhogingen bij allerlei overheidsbedrijven, die reeds zijn aangekondigd: trein- en posttarieven, radio-distributie, tram- en lichttarieven. Met de verklaring, dat al deze verhogingen economisch noodzakelijk zijn, is de zaak niet af. De schijn wordt gewekt, dat wat aan het bedrijfsleven niet is toegestaan — doorberekenen van gestegen kosten — aan de overheid wel is vergund en dat ondergraaft de hele prijs-politiek. Het is daarom dringend gewenst, dat ook de prijsverhogingen der overheidsbedrijven in overleg en met goedkeuring van Economische Zaken tot stand komen en vooral, dat duidelijk gemotiveerd wordt, waarom deze verhogingen noodzakelijk zijn. Klaarheid en duidelijkheid en vermindering van de schijn van een willekeurige politiek zijn gewenst, willen we de prijzen volgend jaar aan de teugel kunnen houden.”

EN ONS COMBIENTIAAL

Na woorden de daden

Het stemt tot grote dankbaarheid, dat de S.E.R. met een eenstemmig advies kon komen. Dat advies is dan uiteraard een compromis. Doch dat vermindert de waarde er van niet. Integendeel. Er blijkt uit, dat algemeen ingezien wordt, dat er gemeenschappelijk iets moet worden gedaan en dat gezamenlijk offers gebracht moeten worden.

Op de woorden (het advies) zullen daden moeten volgen. Regering en volksvertegenwoordiging zullen gemeenschappelijk de te volgen politiek moeten bepalen. Van overheidswege zal nu een nota moeten verschijnen, niet van enkele ministers, doch van het kabinet in zijn geheel. Indien ooit, dan is op het gebied van de te volgen sociaal-economische politiek kabinetspolitiek noodzakelijk. En die politiek zal dan zo duidelijk moeten worden uiteengezet, dat het Nederlandse volk er door overtuigd wordt, dat hier slechts gemeenschappelijk optreden uitkomst kan bieden.

Maar dan is er naast de taak van de regering ook een taak voor de werkgevers- en werknemersorganisaties. De voorzitter van het C.N.V., de heer M. Ruppert, noemde de bereikte overeenstemming niet alleen verantwoord, maar ook verheugend. Verantwoord, omdat hier metterdaad door alle partijen en naar draagkracht iets gebeurt. En verheugend vanwege de eenstemmigheid.

Arbeiders en ondernemers hebben zelf een akkoord kunnen vinden.

In de praktijk moet nu blijken, dat alle partijen het niet bij woorden wensen te laten, doch bereid zijn tot de noodzakelijke daden te komen.

AMSTLEVEN

levensverzekering

Opmars van Aneurin Bevan in de Britse Labourpartij

NOG niet zo lang geleden — het was in maart van het vorige jaar — werd Aneurin Bevan uit de Labourfractie in het Britse Lagerhuis gestoten. En het heeft toen maar weinig gescheeld of de vertoornde partijleiders hadden hem ook uit de partij gezet.

Dit laatste hebben zij niet aangedurfd, omdat in mei van dat jaar algemene verkiezingen gehouden moesten worden (die overigens toch door de conservatieven, nu onder aanvoering van Anthony Eden, werden gewonnen). Integendeel: eind april werd Bevan, nadat hij beterschap beloofd had, weer in de fractie opgenomen..... En nu neemt Bevan de op een na belangrijkste post in de Labourpartij in: hij is minister van buitenlandse zaken geworden in het socialistische schouwtkabinet van Hugh Gaitskell.

BEVAN heeft zijn succes voornamelijk aan zijn welsprekendheid te danken. De conservatieven gaan tegen hem dan ook harder tekeer dan tegen de andere socialistische Churchill richtte altijd op Bevan (die door zijn aanhangers „Nye” wordt genoemd) zijn scherpste persoonlijke aanvallen.

Aan een banket moet Bevan Churchill eens hebben verweten, dat hij dronken was. Raak was het antwoord van de oude Winston: „Laten we aannemen, dat ik dronken ben, maar jij bent lelijk. En als ik morgen weer nuchter ben, ben jij nog lelijk!”

ALS jongen zag Bevan in Wales de dramatische worsteling van de mijnwerkers zich in de scherpst denkbare vormen afspeelen. Hij werd geboren in 1897 in Tredegar (een stadje in

ANEURIN BEVAN

Monmouthshire, waar steenkool en ijzer worden gevonden). Armoede, werkloosheid, overbevolking en industriële conflicten — dit alles zag hij in overvloed.

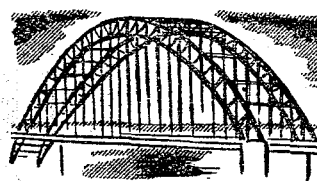
Nye besloot, te gaan studeren en zich op de politiek te werpen. Terwijl de werklozen in smerige straatjes van de mijnsteden slenterden, legden zijn vrienden wat geld bij elkaar om Nye naar een school in Londen te kunnen sturen. Daar studeerde hij bij socialistische intellectuelen als prof. Harold Laski. En hij leerde snel.

Toen hij terugkwam in Tredegar, was er in de mijnen geen werk meer voor hem. Hij werd uitgesloten. Daarom werd hij grondwerker, groef sloten en legde riool- en draineerbuizen.

VIA de gemeenteraad van Tredegar kwam Bevan in 1929 in het Lagerhuis, waar hij reeds dadelijk van zich deed spreken. In 1934 trad hij in het huwelijk met de journaliste Jennie Lee, die twintig jaar jonger is dan hij (en al een groot aantal jaren zitting in het Lagerhuis heeft).

Door de jaren heen heeft Bevan een slecht begrip gehad voor wat men „machtspolitiek” noemt.

Ook toen de socialistische regering waren, verzette hij zich vaak tegen de regeringspolitiek en in 1951 trad hij af

HET ANDERE GEZICHT

vervolgverhaal
door J.W. Ooms

Lijnegang luisterde met een strak gezicht naar haar zenuwachtig uitgesproken bekentenis.

„Zo, dus jij zal ook geen boerin worden,” zei hij tenslotte. Er was iets smartelijks in de klank van zijn stem. „De brug heeft zelfs mijn laatste berekeningen in de war gegooid. Ik moest het je eigenlijk verbieden, Aal. Precies zoals ik het eerste de jonge Melchior verboden heb om zich met Paula te bemoeien..... Maar het helpt niet. Mijn woorden helpen niet meer..... Ik word oud.” Hij zuchtte diep. Het was een teken, dat hij beruiste in het onherroepelijke, dat zich aan het voltrekken was.

Maar toen Aaltje hem de vraag stelde, of Dolf op de Lindenburg mocht komen, had hij er de grootste moeite mee om zijn toestemming daartoe te geven. Hij zei, dat hij er nog eens goed over denken moest.

De boer van de Lindenburg had het er moeilijk mee. Hij dacht in deze dagen weer vaak aan de letterbomen van vroeger. Die bomen waren omgehakt omdat zij plaats hadden moeten maken voor de oprit van de nieuwe brug. Het was het begin geweest van de grote veranderingen. Het leven ging onstuimig voort en zijn kinderen zochten eigen wegen. Het waren wegen, die hij niet voorzien had en die hij in geen enkel opzicht begeerde. Hij kon zich er tegen verzetten, doch dat hielp niet. De nieuwe tijd brak zich baan in de oude hem zo vertrouwde streek. Aaltje zocht het nu met een opzichter van de brug..... Dat had hij nooit van haar verwacht. Het zag er nu naar uit, dat zij geen boerin zou worden. Evenmin als Roelie, die geheel opging in haar sociale werk in de stad. Het was bitter, dat zijn boerengeslacht de boerenstand de rug ging toekeren. Hij zou eigenlijk neen moeten zeggen tot Aaltje.

Maar een dag later kreeg hij bezoek van de dominee. Die vertelde, dat de jonge Geertsema een flinke, nette kerel was, op wie niets viel aan te merken. Toen had Lijnegang niet meer de moed om de jonge opzichter de toegang tot zijn huis te weigeren.

Hij begon er steeds meer over te denken om zijn boerenbedrijf in handen van de jonge Melchior te leggen, om daarna zelf te gaan rentenieren. Jammer, dat Melchior nog wat jong was..... En jammer ook, dat zijn meisje geen boeredochter was.

Lijnegang sprak er met Willem over.

„Het is om je moeder te gerieven, dat ik het bijtje er bij neerleggen wil,” zei hij. „Zij loopt moeilijk, zij sukkelde altijd met haar benen. Ze heeft rust verdiend.” Dat was waar, maar hij verzweeg, dat hij zelf ook rust begeerde.

Hij voelde zich oud worden en het was, of zijn weerstand begon te breken. Soms leefde diep in zijn hart de erkenning, dat het nieuwe gezicht dat de streek begon te krijgen, misschien niet eens zo slecht was. De brug zou voor een heleboel mensen een groot gemak en voordeel betekenen. Hij zou deze gedachte nooit uitspreken, dat niet. Integendeel, hij zou zich een tegenstander van alle nieuwigheden blijven noemen. Niemand zou ooit van hem mogen zeggen, dat hij omgedraaid was als een blad aan een boom, dat hij meesting met alle winden. Het gebeurde ook wel, dat hij dacht: — Laten Willem en Melchior zich maar als voorstanders van de vernieuwing uitspreken. Als ze maar blijven bij de rechte beginselen, want dié moeten onveranderd gehandhaafd blijven..... En dan zal eigenlijk ik het toch zijn, die de voordelen zie en aanvaarden wil. Neen, niet ik, maar mijn jongens..... Maar leef ik niet voort in mijn kinderen?

Hoe kwam het toch, dat de hele streek een ander gezicht kreeg? Zou misschien juist doordat er mensen waren zoals hij, mensen die geen veranderingen wensten, het tempo van die veranderingen er des te sneller door gaan? Want het ging nu heel snel. Er zouden woonhuizen in het dorp gebouwd worden, de funderingen waren reeds gelegd. En ergens op goed weiland stond een heilmachine te puffen: dat dreef palen in de grond voor een te bouwen fabriekje..... Het ging allemaal zo snel, dat hij er bijna bang van werd. Wat bleef er op deze wijze van de streek over zoals deze was in zijn jeugd?

En nu was Aaltje met een vreemde snoeshaan in aanraking gekomen. Een opzichter. Ook al tengevolge van de bouw van de brug. De brug was de grote hoofdschuldige, dacht hij soms. De jonge Melchior had vaste verkering met een ingenieursdochter en Roelie was werkzaam in de stad. Waren dat zijn kinderen, die afweken van de weg, die hij voorheen voor zichzelf zo kaarsrecht en zelfverzekerd uitgestippeld had? Het liep allemaal anders. Hij kon zijn handen ballen en tegenover iedereen blijf geven van zijn ongenoegen over de tijdsomstandigheden, maar het hielp allemaal niets.

Het ging er tenslotte slechts om, of zijn kinderen wilden leven naar de weg, die in de bijbel aangegeven was. Daar had zijn vrouw het dikwijls over en ofschoon hij dat niet hardop uitsprak, moest hij toegeven, dat zij het bij het rechte eind had. Want daár kwam het tenslotte op aan, het was het voorname van allemaal. En als Geertsema een oppassende jongen was, zoals de dominee verklaard had, wel, dan vermocht hij er eigenlijk niets tegen te doen. Liefde was even moeilijk te keren als water; dat had hij ervaren van zijn jongste zoon, die hij er met geen mogelijkheid toe had kunnen krijgen om die ingenieursdochter op te geven. Ja, hij zou moeten toegeven en ook die opzichter Geertsema toegang moeten verlenen in de Lindenburg. En Aaltje zou dan bovendien nog willen, dat hij vriendelijkheid toonde jegens de vreemde snuiter.....

Maar Geertsema liet zich niet op de oude hoeve zien. Blijkbaar wilde hij, de jonge Groninger, eerst de kat eens wat uit de boom kijken. Dat zinde de oude Lijnegang wel; hij hield niet van dat schielijke besluiten; en zeker niet in zo'n geval. Weer kwamen er dagen dat Aaltje bijna geen woord sprak.

als minister van Gezondheid, omdat er naar zijn mening teveel geld voor de herbewapening werd uitgetrokken. Vaak zijn de leiders van de Labourpartij van plan geweest, hem uit de partijgelederen te verwijderen. Maar steeds schrokken zij er voor terug. En het gevolg is geweest, dat telkens Bevan als overwinnaar uit de strijd naar voren trad.

ER zijn in Engeland nog altijd mensen, die denken, dat Bevan nog eens minister-president van Engeland zal worden. Als dat werkelijk zou gebeu-

ren, zou Engeland een premier krijgen, die de godsdienst als iets uit het verleden beschouwt.

De godsdienst, zo zegt hij in zijn boek: „In place of fear”, was een bron van troost voor de mens, toen hij nog vrees koesterde voor de verschrikkingen van de natuur. Na de overwinning op deze verschrikkingen is er geen behoefte meer aan de godsdienst.

Bevan acht de godsdienst van geen belang voor de 20ste eeuwse mens. En daarmee werpt hij (zo schreef de

In zichzelf gekeerd deed zij haar werk. Op een middag, toen zij zaten te eten en Lijnegang het niet had kunnen nalaten om weer eens over de verfoeilijke brug te spreken, barstte zij ineens los.

„Ik wil niet te doen hebben met een vreemde,” riep zij uit. „Ik wil niet met twee gezichten rondlopen, ik wil blijven wie ik ben!”

„Wat is er aan de hand, Aaltje?” vroeg haar moeder verwonderd. „Waar heb je 't eigenlijk over?”

„Niemand dwingt jou, niet jezelf te mogen zijn,” sprak Lijnegang bedachtzaam. „Wij, Lijnegangs, hebben altijd onszelf willen zijn en blijven. Dat is een mooie karaktertrek, al zeg ik het zelf.”

„Ik heb het uitgemaakt, hij is geen jongen voor mij. O, hij is een beste jongen, maar niet voor mij!”

„Dat is dan een korte vreugd geweest, Aal,” merkte Lijnegang droog op. „Ik ben er niet rauwig over en jij moet je eigen zin doen, meisje.”

„Wij passen niet bij elkaar. Eerst dacht ik van wel, maar nu weet ik beter.”

„Dan is 't maar gelukkig, dat het uit is,” zei moeder Lijnegang zacht.

De jonge Melchior sprak geen woord, maar er kwam medelijden in hem op met zijn zuster. Hij dacht: — Aaltje zou een rechtschapen boer moeten hebben, want Aaltje is een boerin in hart en nieren.....

Een paar dagen later zei Aaltje tot haar broer, dat hij zich wel tweemaal bedenken mocht, eer hij zich voorgoed aan Paula Santemeijer verbond.

„Dat heb ik al gedaan, zus.”

„Later heb je er misschien spijt van. Je moet niet vergeten, dat wij van boerenafkomst zijn, Melchior. Dat heb ik vooral goed beseft, toen ik met Dolf omging. Hij is beslist een beste jongen, maar zo heel anders dan ik. Jij vergeet teveel, dat wij van boerenhuizen komen, Melchior.”

„Nee, dat vergeet ik niet. Ik ben in mijn hart volop boer — maar Paula en ik passen wondergoed bij elkaar.”

„Omdat ze melken geleerd heeft zeker?” Aaltjes stem klonk hatelijk.

„Daarom niet alleen. Maar omdat zij heel veel van het boerenleven houdt, dáárom.”

Aal trok de schouders op.

„Zij zal nooit een goede boerin worden.”

„Beter dan jij denkt, zus.”

„O, ik zal wel niks meer zeggen,” zei Aal, opeens kwaad. En demonstratief keerde zij de jonge Melchior de rug toe.

De brug was nu bijna gereed. De seizoenen waren gekomen en gegaan, er waren nu drie jaren voorbij sedert de letterbomen gerooid waren.

De jonge Melchior was tweeëntwintig jaar geworden. Wegens een gering voeteuvel was hij afgekeurd voor de militaire dienst. Zijn vader verlangde er naar, het bedrijf aan hem over te dragen, want de jonge Melchior was ijverig en doortastend en deed nimmer onbezonnen dingen. Lijnegang voelde zich altijd moe — het was de moeheid van de ouderdom. Buiten zijn bedrijf bemoeide hij zich vrijwel nergens meer mee. Vergaderingen bezocht hij niet meer, de gebeurtenissen in en rond het dorp hadden vrijwel zijn aandacht niet meer. De oude Lijnegang hoorde van anderen, dat Willem het goed deed in de gemeenteraad. Hoewel hij er trots op was, dat zijn oudste jongen de antirevolutionaire beginselen voorstond en verdedigde in de raad, roerde hij in gesprekken met Willem de politiek nooit aan. Als Willem er soms over begon, placht Lijnegang een afwerend gebaar te maken en te zeggen: „Jongens, 't is niet meer zoals het vroeger was, praat er maar niet over.”

Hoe meer de brug de voltooiing naderde, des te vaker sprak Lijnegang zijn grieven tegen de veranderende tijdsomstandigheden uit.

„Dit liedje kennen wij langzamerhand al, vader,” zei de jonge Melchior eens op schertsende toon.

Toen trok de oude Lijnegang fel van leer. Hij sloeg met de vuist op tafel en op dat ogenblik was hij weer de onverzettelijke boer van vroeger.

Met Willem sprak hij weliswaar niet over de politiek, maar vaak liet hij doorschemeren, dat het zijn verlangen was om rustig zijn dagen te slijten en het boerenbedrijf er aan te geven.

„Wil je gaan rentenieren, vader?” vroeg Willem op zekere keer zonder omhaal. „Begint het boeren je te zwaar te worden?”

„Te zwaar is het woord niet, dat niet. Maar toch.....”

„Ik begrijp het best, je bent geen vijftig meer, vader.”

„Je moeder d'r benen willen niet goed meer, dat weet je. Om haar vooral wil ik gaan rentenieren, dan krijgt zij 't gemakkelijker.”

„Wel, dan doe je dat.”

„Jij hebt makkelijk praten, Willem. Melchior is pas tweeëntwintig. Hij is eigenlijk nog te jong om de Lindenburg te beheren. Jammer, dat hij niet een paar jaar ouder is.”

„Melchior is mans genoeg,” verzekerde Willem. „En u en ik kunnen hem altijd bijstaan met raad en daad.”

Lijnegang zuchtte.

„Ja, zie je..... een jongen die voor zichzelf een boerenbedrijf begint, moet eigenlijk getrouwd zijn..... Paula is een aardig meisje, ik zou liegen als ik het anders zei. Maar ik vrees, dat ze niet thuishoort op een boerderij. Met Melchior zou 't wel gaan, ik zou een oogje in 't zeil kunnen houden. Maar het is de vraag, of Paula van raad en daad gediend zou zijn.”

(wordt vervolgd)

vroegere communist Douglas Hyde) tevens de christelijke bezorgdheid over het individu als zodanig over boord. Hij denkt en schrijft slechts in termen, die doen denken aan anonieme massa's.

Deze en andere opvattingen van Bevan (o.a. over de parlementaire democratie) tonen aan, hoe dicht deze politicus bij de communisten staat en hoe gevaarlijk het is, als zo iemand over grote invloed beschikt in een partij, die over enkele jaren wellicht opnieuw aan het bewind komt.

3
DEC.

Geheel in het kader van de bestedingsbeperking hadden wij thuis geen Sinterklaas willen spelen, of de goedheiligman met lege handen naar de kinderen sturen. Maar mijn vrouw stelde de vraag of deze radikale omzwaai nu wel effect zou sorteren op het minder uitgeven van maar liefst f 700 miljoen. Dacht je, dat professor Zijlstra en mijnheer Ruppert soms geen Sinterklaas vierden, vroeg zij. Des nachts droomde ik, dat ik beide heren op de man af deze vraag voorlegde.

Ik vroeg de minister, geheel in stijl: „Is het de minister bekend, dat op de avond van de 5e december opnieuw het Sint Nicolaasfeest in de meeste Hollandse huishoudens zal worden gevierd? Zo ja, is is minister dan bereid aan William Groenkoper mede te delen of hij de minister voornoemd, gezien de bestedingsbeperking deze hoogtijdag zal houden.”

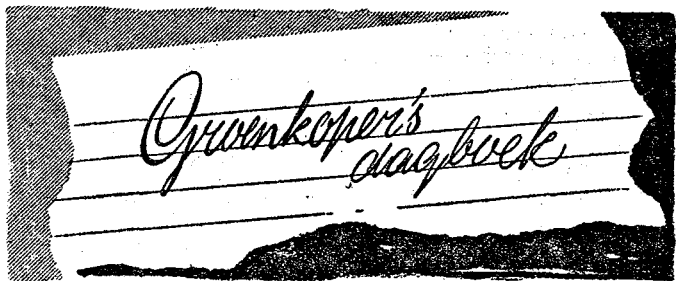
Ik kreeg al spoedig antwoord. Wat de eerste vraag betreft: „Ja.” Wat de tweede vraag betreft: „Ja.” En dan was er nog een regel bij, waarin stond, dat iedere Sinterklaasavond op zijn merites zal worden bekeken.

De heer Ruppert was spraakzamer. Hij zag de begrenzing van het Sinterklaasfeest in het kader van de bestedingsbeperking onlosmakelijk verbonden aan de vraagstukken, welke zich opdoen rond de P.B.O. Wat hem betreft, in zijn gezin was hij van plan het feest, dat z.i. meer op het terrein van de K.A.B. lag, niet geheel uit te bannen, daarvoor had het te diep wortel geschoten ook in de vertrouwde omgeving van de vrienden en leden van het C.N.V. Maar hij zou het beperken tot het geven van banket- en chocoladeletters, waarbij hij de suggestie wilde doen vooral de letters S.E.R., C.N.V., P.B.O., K.A.B. e.d. te kopen. De bestedingsbeperking wilde hij vooral zien in het afschaffen en het geven van de letters N.V.V. en H.V.V.

Wat kan een mens toch merkwaardig dromen!

4
DEC.

Ik mag nog wel eens de debatten in het Lagerhuis volgen. Zo uit de krant. Zij zijn zeer interessant. En voor wie regelmatig wil weten wat daar in Westminster gezegd wordt, die kan zich abonne-

ren op Hansard, oftewel de Engelse Handelingen. Onder alle traditionele beleefdheid kan het er in dat oudste parlement rumoerig toegaan. De leden durven soms heel wat te zeggen al gaat de meest sarcastische opmerking dan vooraf door de meest beleefde aanspraak zoals b.v. „de hooggeboren afgevaardigde van Sussex” of iets dergelijks. Tijdens het debat over, wat velen in Engeland „het avontuur in Egypte” hebben genoemd, vielen ook enkele geestverwanten van de heer Eden diens politiek aan. De minister van buitenlandse zaken, die wegens de vakantie van Sir Anthony op Jamaica, namens de regering sprak, kreeg het zwaar te verantwoorden. Ondermeer van Sir Ian Horobin, die niet erg ingenomen was met het Suezavontuur en het terugtrekken van de troepen daar maar een nare vertoning vond. Hij vroeg in de allerbeleefde termen of Harer Majesteits regering nu ook wilde aandringen bij de Amerikaanse regering om de ministerpresident (Sir Anthony Eden) van Jamaica vrij te laten!

5
DEC.

Ik vond het nu eens geen tijd voor propeschieters, pijl en boog, strijdbijlen en kindersabeltjes. Daar staat een mens z'n hoofd niet naar dacht ik. Ik had juist vijf kolom N.A.V.O.-debat in mijn lijfblad gelezen, waaruit ik begrepen had, dat de toestand nog lang niet zonder gevaar is. Om met prof. Gerbrandy te spreken: „We zitten nog in het oog van de naald.” De militaire medewerker in het genoemde lijfblad is zelden zo actief geweest. Bijna iedere dag een artikel. Dat betekent ook wat, volgens mij, vooral als het gaat over Nationale Reserve en volksbewapening.

Nee, ik was echt in de stemming om heel hard te gaan zingen: „Zie de maan schijnt door de bomen, makers staakt uw wild geraas.” Waarbij de nadruk dan viel op het staken van het wilde geraas en in het bijzonder

6
DEC.

Dure dag gisteren. Ook voor minister Luns, minister Staf en minister Samkalden. De eerste kwam met het zogenaamde Japanse smartegeld, een groot woord voor een klein bedrag, als ik het eens zo mag zeggen. De minister van Justitie deed f 1000 aan dat pientere meisje geven, dat een zaak van valse bankbiljetten deed ophouden. Maar het duurst was minister Staf uit. Hij gaf niets, hij kreeg wat! Een rekening van f 2 miljoen voor een straaljager, die ongedaerd naar beneden stortte, doch daarna niet meer te gebruiken was. De piloot dacht, dat zijn toestel in brand stond, doch dit bleek en misverstand. Hij verliet zijn „kist” en liet de rest maar aan Sinterklaas over. Omdat hij door zijn koptelefoon hoorde „Henk je kist staat in brand.” De boodschap was echter voor een andere Henk bestemd!

7
DEC.

„Lees voor V.N. tegenwoordig maar „Verdeelde Naties”” zei vanmorgen boze buurman bij de bus. Ik wou net over zijn nieuwe das beginnen, maar het leek me na deze opmerking beter dat onderwerp even uit te stellen. Hij begon een heel verhaal over de onmacht van de volkerenorganisatie, zeide, dat hij al gewaarschuwd had bij de oprichting van de Volkenbond (knap, hij was toen ne-

gen jaar!) en dat de V.N. nu dezelfde kant opgingen als ze niet oppasten. De debatten in die volkerenraad vond hij beneden peil. Groeiende onwil was overal te bemerken en wat de V.S. betreft, hun houding in de Suez-kwestie was volkomen bepaald door angst voor oorlog.....

Andere mensen zouden op deze dag eens iets zeggen over een leuke surprise, maar zo is buurman niet. Alleen leek het mij toe, dat hij de rede van minister Luns uit zijn hoofd had geleerd. Ik zei, dat ik hetgeen dat hij gezegd had al eens ergens had gelezen. Het kwam mij namelijk zo bekend voor. „Er schijnen dus meer zo over te denken als ik” zei buurman onverstoord. „Minister Luns bijvoorbeeld”, antwoordde ik kalm. „Buurman keek me eens aan en zei: „Heb jij deze keer geen nieuwe das gehad?” „Ik heb al strop genoeg” merkte ik op en toen kwam gelukkig de bus.

Wat zijn er toch rare mensen op de wereld!

En ik zou wel eens willen weten: waarom?

8
DEC.

Het is, dat in de kringen waarin wij ons bewegen de sympathiestaking niet erg sympathiek is, maar ware het zo, ik had opgewekt het voorbeeld te volgen van de journalisten in Oostenrijk, die de pen hebben neergelegd, omzich niet voldoende betaald worden.

Ik begrijp dat niet. En dat de journalisten in Nederland onvoldoende betaald worden begrijp ik helemaal niet. Over deze belangrijke groep mannen en vrouwen spreekt nooit iemand. Zij zijn de meest vergeten groepen. Maar niemand zou weten, wat vergeten groepen waren indien de journalisten daarvoor niet hadden geschreven. Wat willen al die Kamerleden nu voor het forum zeggen, als er geen journalisten waren, die zorgden dat hun woorden gedrukt werden?

Stel u nu eens voor, dat er staking onder de journalisten was uitgebroken, dan had ook ondergetekende niet geschreven. Wist u, dat bijna alle heren, die aan dit blad meewerken journalisten zijn? Ziezo, nu kan ik weer opgelucht de nieuwe week in.

William Groenkoper

Arjos-nieuws

ELKE jaarvergadering heeft iets feestelijks, of het nu een provinciale plaatselijke of landelijke is. Het moderamen tracht dan ook steeds op zulke provinciale feestelijkheden vertegenwoordigd te zijn.

In de afgelopen dagen vond een dergelijk evenement plaats in Leeuwarden en in Utrecht. Omtrent het laatste vindt u elders een indruk weergegeven en over de Friese jaarvergadering willen we u nu iets vertellen, waarbij we ons van de Nederlandse taal zullen bedienen.

De voorzitter van het provinciaal verband van Friesland, de heer Pel, ook tweede voorzitter van het Nationaal Bestuur, had voor het laatst de leiding, aangezien hij zich niet weer herkiesbaar had gesteld. Als opvolger werd gekozen drs. de Roos uit Leeuwarden.

Deze op 1 december jl. gehouden bijeenkomst stond wel geheel in het teken van de kadervorming, want niet alleen werd na afloop van het huishoudelijke gedeelte de door het hoofdbestuur georganiseerde kaderconferentie voor dit gewest gehouden, maar de heer Reehorn uit Franeker ontvouwde plannen om een tweetal kadertrainingsmiddagen te beleggen waar dan verschillende principiële zaken zullen worden behandeld.

VAN verschillende kanten is ons gevraagd het contactnummer van Nederlandse Gedachten van 8 december jl., waarin de binnenpagina was gewijd aan de Arjos, beschikbaar te stellen voor propaganda.

Wanneer men iemand tracht over te halen om lid van een Arjos te worden kan daarmee, in woord en beeld worden getoond wat de Arjos is.

Na overleg zijn wij in staat de clubs voor dit doel een aparte Arjoscourant aan te bieden, bestaande uit vier pagina's. Beide binnenpagina's zullen gelijk zijn aan de reeds gepubliceerde, terwijl op de voor- en achterzijde een woord van de huidige en de komende voorzitter, een verslag van de jaarvergadering en een ander op de Arjos betrekking hebbend artikel, zal worden afgedrukt.

De kosten zullen 3 cent per exemplaar bedragen, met dien verstande dat deze prijs bij afname van 50-100 ex. 2½ cent en bij bestelling van meer dan 100, 2 cent zal bedragen. Bestellingen gaarne zo spoedig mogelijk bij het secretariaat en uiterlijk tot 27 december a.s. Na genoemde datum is dit niet meer mogelijk omdat de oplage bepaald wordt aan de hand van de binnengekomen bestellingen.

Souvereiniteit Gods

• Vervolg van pag. 9

WANNEER deze afhankelijkheid der volksoverheden van een onafhankelijk gezag der volksoverheden van een onafhankelijk gezag niet erkend wordt en wanneer geleerd wordt dat het gezag rust in de vrijheid van de volkswil, in de autonomie van de mens, de mensheid, de natie, het volk, dan is overheidsgezag principieel niet anders mogelijk, niet anders denkbaar, niet anders realiseerbaar, dan als een machtsinstrument; een machtsinstrument van die vrije volkswil. En wil is macht. Dan is overheidsgezag niets anders dan een naakt: „ik wil dit zo, ik beveel dit zo”. Dan is een rechtsstaat innerlijk onmogelijk. Positief zeggen wij dit zo: de rechtsstaat is slechts mogelijk bij een overheidsgezag, dat als zodanig niet partij is, als het gaat om de belangen der onderdanen. Waarvoor de Overheid in de gerechtigheid de belangen der onderdanen tegen elkander kan afwegen.

Hier ligt één van de redenen, misschien wel de belangrijkste, waarom een doorsnee A.R. steeds met bezorgdheid ziet, wanneer de Overheid al meer en meer partij wordt in het midden van het nederlandse volksleven. B.v. wanneer de Overheid al meer en meer ondernemer wordt, naast andere ondernemers n.l. onder haar onderdanen. Wanneer zij dus op dezelfde wijze belanghebbende wordt als waarop haar onderdanen dat zijn. Waarom hebben wij daar bezwaar tegen, waarom zagen wij met innerlijke vreugde, dat nu b.v. het Soda-project in Delfzijl geen project werd van een staatsonderneming? Omdat wij van oordeel zijn, dat de Overheid dan al minder Overheid in een rechtsstaat kan zijn; dat zij al minder onafhankelijk overheidsge-

zag kan uitoefenen, omdat ze zelf partij wordt, waarvoor ze overheidsgezag moet uitoefenen.

Wanneer in de harten der onderdanen erkend wordt, dat Gods soevereiniteit bron is van overheidsgezag, dan betekent dat voor degene, die dat gezag draagt, dat zij kan weten, dat zij door haar onderdanen, die dit belijden niet als partij wordt beschouwd. Dat wil zeggen: Met deze belijdenis maken we het juist de Overheid veel gemakkelijker om haar taak, n.l. in gerechtigheid de belangen van het volk ook onderling tegen elkaar af te wegen naar behoren te volbrengen. De A.R. Partij maakt met dit art. II een behoorlijk staatsleven mogelijk. Zij maakt daarmee een rechtsstaat mogelijk.

Het koningschap der Oranjes

IN het tweede deel van art. II wordt gehandeld over het koningschap der Oranje's. Hier valt veel van te zeggen. In de eerste plaats: Kuyper heeft gezegd, dat Oranje in de historie van Nederland betekent „de democratie is hier gegrond niet in de vrijheidsboom, maar in het Kruis”. Hier geef ik geen commentaar op.

Ik geloof, dat dit geen mythe is, maar geschiedenis. Dank zij het huis van Oranje is de nederlandse democratie, democratie van een eigen karakter, n.l. niet gegrond in de vrijheidsboom, maar in het Kruis. Dank zij het huis van Oranje is de nederlandse democratie typisch nederlands. Zo is typisch christelijk nationaal, christelijk nederlands, waardoor de democratie hier nog gegrondvest is in geestelijke beginselen, die haar inhoudsvol maken en die haar bewaren voor uitholling van binnen uit. Uitholling b.v. wanneer de Overheid wordt tot wilsapparaat en machtsapparaat van een meerderheid des volks. Oranje betekent in de historie

van het nederlandse volk: zo iets gebeurt niet. Oranje betekent en heeft te betekenen: Zo'n partijstaat zult U in Nederland niet aantreffen.

Het koningschap der Oranjes is een koningschap bij de Gratie Gods. Dat is ook tot nu toe gebleken in het optreden der Oranje's. Ik zeg niet, dat dat ten eeuwige dage zo blijven zal; ik constateer alleen dat het zo is tot nu toe en dat wij hopen en bidden, dat God dit ook in het huis van Oranje bestendigen wil. Dat huis van Oranje trad op tot heil van het volk, trad op in dienst van het volk, het volk ten baat, tot vrijmaking van de onderdanen; trad op zonder machtsongering. En waar komt dat nog meer voor in de historie van een vorstengeslacht? Oranje stond meer dan eens op de bres voor de vrijheden van het volk en niet te vergeten voor de vrijheden der minderheden. Daarom is Oranje nationaal en daarom is het nationaal om Oranjegezin te zijn; en is de verbinding tussen Nederland en Oranje tot vandaag aan de dag een christelijk nationaal verschijnsel, waar wij als A.R. alleen God voor kunnen danken. Er is een trouw aan Oranje enerzijds; vindt dat ook terug in art. II, maar wij mogen niet vergeten, dat er ook een trouw is van Oranje aan ons. En dat het Wilhelmus, dat Oranje gezongen heeft en dat van Oranje was en is, ons Wilhelmus is geworden. Wij zingen het nu, niet meer omdat Oranje het niet meer zingt, maar omdat hierin de innerlijke gemeenschap is uitgedrukt van Oranje en Nederland, en van Nederland en Oranje. Het Wilhelmus van Nassau is merkwaardig even innig van ons als van Oranje. Wij zijn voor een staatkunde, waarin dit gerespecteerd wordt en waarin dit zoveel mogelijk van onze zijde bestendigd zal worden en we hebben dat in art. II vastgelegd; dit is niet minder dan onze eenvoudige plicht jegens het huis van Oranje.

Zo stellen wij in art. II: de verwerping van elk beroep op de volkswil als bron van het staatsgezag en tegelijkertijd de eerbiediging van het huis van Oranje in wie wij die verwerping tot nu toe ook efficient tot heil des volks uitgewerkt vonden; en handelden wij in art. II over de zin van het: „Bij de gratie Gods.”

NEDERLANDSE GEDACHTEN

OFFICIEEL WEEKBLAD VAN DE ANTI-REVOLUTIONAIRE PARTIJ

Ja, kom haastiglijk

JOHANNES op Patmos. God toont hem de dingen die zullen geschieden, het verloop van de wereldgeschiedenis. Hoe? Door hem te laten zien dat alles wat op de aarde gebeurt deel is van de strijd tussen slangenzaad en vrouwenzaad, tussen de satan en het Lam Gods. Hij is getuige van de wedren der vier paarden over deze aardbodem: het rode paard van de oorlog, het zwarte paard van de honger, het vale paard van de dood — en het witte paard, welks berijder uitging „overwinnende en opdat hij overwon”. Maar voordat die wedren ten einde is heeft hij de zeven engelen horen blazen op de zeven bazuinen, heeft hij de zeven violen van Gods toorn zien uitstorten op de aarde, heeft hij de beesten op de aarde zien rondrazen in wild verzet tegen God. Hij heeft de complete wereldchaos aanschouwd. En dan pas komt het einde: de bruiloft van het Lam, de nieuwe hemel en de nieuwe aarde, het nieuwe Jeruzalem. En als in extase over zoveel schoonheid na al dat vreselijke dat hij gezien heeft, roept de apostel-ziener het uit: „Ja kom. Here Jezus!”

Wij mensen in het jaar 1956. Een van die jaren die Johannes aan zijn geestesoog heeft voorbij zien gaan. Ja zeg het maar: een van die „beestachtige” jaren, van satanisch verzet tegen God en Zijn geboden. En ten bewijze hoeft ge maar één woord te zeggen: Boedapest. De paarden uit het laatste Bijbelboek hebben hun weg genomen dwars door Hongarije heen. En de wereld huivert...

Maar ge weet het ook wel: niet overal treedt de satan zo beestachtig op; maar al te vaak gaat de wolf in schaapskleren gehuld. Begeeft hij zich tussen de mensen, de volkeren die het goede zoeken. En doet hij goed in kwaad verkeren. Is de organisatie der Ver. Naties niet een organisatie die recht op aarde wil doen heersen — en begunstigt zij niet dikwijls het onrecht? Ter verduidelijking behoeft ge maar weer één naam te noemen: Nasser. En wilt ge een andere: Soekarno. Gangmakers op de weg naar de complete wereldchaos.

En och, laten we maar niet zo ver van huis gaan. Hoe ziet u de verdeeldheid op kerkelijk, op christelijk-politiek, op christelijk-sociaal terrein? Hoe denkt u over het gebrek aan interesse van zovele duizenden

die zich christenen noemen, maar die hun ogen gesloten schijnen te houden voor die gigantische strijd tussen hemel en hel? Hoe denkt u over die dikwijls zo teleurstellende krachteloosheid die ons doen en laten soms kenmerkt? Ge hoeft niet lang te denken, want ge weet het: ook onder ons, ook in ons werkt de satan!

Maar is die satanische activiteit een reden om moedeloos te worden? Om maar bij de pakken te gaan neerzitten? Om dat donkere jaar 1956 af te sluiten met de verzuchting: „Het is welhaast hopeloos!”? Mens van 1956, ge hebt toch ook Kerstfeest gevierd! Ge weet toch dat Christus, uw Heiland, uw Redder, op de wereld gekomen is! Het is waar: naar de mens gesproken is Zijn leven geen succes geweest. Hij is door de diepste diepten van angst en hel gegaan — maar hij heeft overwonnen. En ook al gaat de wereld, deze aarde door de diepste diepte van angst en hel, ook al laten de satanische paarden: dat rode en dat zwarte en dat vale, hun sporen na over de ganse aardbodem — het witte paard, het L&M, Jezus Christus, overwint. Hoort ge het? Jezus Christus — niet de satan!

En daar zit ge dan. Met uw Bijbel boven op die stapel kranten van het jaar 1956. Kranten die u de rampen en onheilen toeschreeuwen, de ongeluksberichten die evenzovele overwinningen schijnen voor de machten van het kwaad. En er is angst in uw hart. Natuurlijk is er angst want wij vrezen vermalen te worden in die gigantische strijd tussen hemel en hel. Wij vrezen de chaos waarin wij deze wereld zien wegtuimelen. We kijken uit naar 1957 en we hopen dat het in dat jaar beter zal gaan in de wereld — maar aan die hoop ontbreekt het geloof. We willen ook in dat nieuwe jaar wel al onze krachten inspannen als krijgsknechten van Jezus Christus — maar we zijn zo bang!

Doe als Johannes: bid! Zeg zijn woorden na: „Kom Here Jezus!”

Ge weet het zoals Johannes het wist: u wacht een nieuwe hemel en een nieuwe aarde. Daar zult ge uw Heiland zien als de aardse strijd gestreden is. Als de overwinning is behaald. Kom Here Jezus. Ja, kom haastiglijk!

Speciaal voor de

PENNINGMEESTERS

* *Mutaties moeten regelmatig worden doorgegeven.*

VOOR ditmaal is deze rubriek wel speciaal voor de penningmeesters bestemd, hetgeen overigens niet wegneemt dat het ook voor de overige bestuursleden van betekenis is er kennis van te nemen. Het gaat over de afdracht, die de kiesverenigingen verschuldigd zijn aan het Centraal Comité. Door de Deputatenvergadering, medio 1955, waar de reorganisatievoorstellen werden behandeld en aangenomen is tevens het voorstel aanvaard deze afdracht te brengen op f 2.50 per lid en per jaar, en van de gehuwde vrouwen, echtgenoten van leden op f 1.— per jaar. Dit laatste voorstel is door de Deputatenvergadering met slechts een 5-tal stemmen tegen aanvaard. En daarna hebben de kiesverenigingen de verplichting op zich genomen ook naar deze regel te handelen.

Nu was het vroeger steeds de gewoonte dat tegen het einde van het jaar aan de secretarissen een kaart werd toegezonden, waarop zij moesten aangeven het aantal leden per 1 januari. En vervolgens werd dan op basis van dit aantal de contributie verrekend. Maar nu is de zaak veranderd. Het contactorgaan wordt nu aan alle bij de partij aangesloten leden toegezonden en daarmee beschikt het partijsecretariaat automatisch over de gegevens voor de contributieafdracht. Met dien verstande dat nu het minimum aantal leden bekend is. Aangenomen mag immers worden dat het vaak zal voorkomen dat in één gezin twee en soms zelfs meer leden daarvan, lid zijn van de kiesvereniging. We denken hierbij vooral aan ouder zijnde kinderen die reeds een zelfstandige functie in het maatschappelijk leven vervullen. Het minimum aantal leden is dus bekend. Langzamerhand is het praktisch geworden dat nu ook op die basis wordt afgerekend. Dat kan ook moeilijk anders. Vroeger was het nu niet van zoveel betekenis of voor een tiental leden meer werd betaald, en dan werd het niet zo bezwaarlijk gevonden wanneer de secretaris had opgegeven dat de vereniging 120 leden telde, terwijl de penningmeester slechts van 110 leden contributie had ontvangen. Maar nu de afdracht is verhoogd tot f 2.50 per lid, betekent dit een verschil van f 25.—. Dat zet natuurlijk aan en nu wordt het de moeite waard om er een dubbeltje postzegel aan te wagen ten einde de nota met dat bedrag verminderd te krijgen. En zo komen we als vanzelf op het minimum ledenaantal, nl. het aantal adressen waar naar het contactorgaan wordt toegezonden.

MAAR er is een tweede overweging. Vrijwel iedere kiesvereniging kent haar ups and downs in de ledenadministratie. Wanneer een kiesvereniging het jaar begint met 120 leden en in de loop van dat jaar neemt het aantal toe tot 150. Dan wil zij graag $120 \times f 2.50 = f 300.—$ betalen in plaats van f 375.—. Maar omgekeerd wanneer een kiesvereniging met 150 leden begint en zij er 30 verliest dan wacht de penningmeester om f 375.— te betalen. Daarom is het langzamerhand praktisch geworden een gemiddelde te nemen en in beide gevallen aan te sturen op een afrekening op basis van 135 leden. Dat is redelijk en naar beide kanten te verdedigen.

Maar dit betekent tevens dat de secretarissen regelmatig de mutaties in de ledenlijst moeten doorgeven aan het partijsecretariaat. Wanneer leden

vertrekken - verhuizen - of nieuwe leden inkomen moet daarvan opgave worden gedaan, want het contactorgaan moet aan de juiste adressen worden bezorgd.

Tot dusver loopt alles rond. Het systeem sluit om zo te zeggen. Maar zo is het niet. We zijn een federale partij. Een partij bestaande uit zelfstandige kiesverenigingen, die plaatselijk georganiseerd, zich aansluiten bij het Centraal Comité. En dan komt het nog als eens voor dat een penningmeester weigert de consequentie te aanvaarden en het feit dat de secretaris nalatig is geweest in het doorzenden van de mutaties. Dan stelt hij zich eenzijdig op het standpunt dat hij slechts behoort af te dragen voor het aantal leden waarvan hij de contributie heeft ontvangen.

En ja, wanneer dan de contributie niet per maand, maar eens per jaar wordt geïnd en dan soms in november of december, soms zelf in januari van het volgende jaar, dan is Leiden in last en dan moet het Centraal Comité maar de last dragen.

Er zijn trouwens andere vossen die de financiële wijngaard bederven. Hier en daar gaat een kiesvereniging er toe over b.v. de contributie vast te stellen op f 6.— per lid en per jaar en voor ieder lid dat minder betaalt meent men geen afdracht verschuldigd te zijn. Dat zulk een lid dan het contactorgaan niet ontvangt doet er dan minder toe. Anderen gaan nog een stap verder en spreken van begunstigers of donateurs en van leden. Voor de eersten betaalt men dan niet.

EN TENSLOTTE de kwestie van de gehuwde vrouwen. Het aantal daarvan moet worden opgegeven en van dat aantal moet de afdracht worden betaald. Maar het gevoelen bestaat, dat er meer gehuwde vrouwen lid zijn van een kiesvereniging dan aan het Centraal Comité bekend is. Er zijn treffende voorbeelden te noemen ook van grote steden. Dat is natuurlijk onjuist.

De financiële kwestie ligt niet overal even gemakkelijk. Vooral waar de mankracht ontbreekt om de zaak goed te organiseren stuit men op moeilijkheden en dan moeten er regelingen worden getroffen. Gelukkig is het in verreweg de meeste kiesverenigingen goed. Er zijn ook penningmeesters die een groter bedrag sturen dan de nota vermeld omdat het ledenaantal praktisch hoger is. Ook dat komt voor.

Het jaar 1956 is nu ongeveer voorbij. Wij beginnen aan het nieuwe jaar 1957. Laten we nu ook wat de financiën betreft de zaak behoorlijk regelen en daarbij nauwgezet handelen naar de bepalingen van het statuut. Onze partij kent geen donateurs en geen begunstigers, behalve bij het voeren van een verkiezingsactie. Zij kent alleen leden, ongeacht de hoogte van de individuele contributie. En voor ieder lid is een afdracht verschuldigd van f 2.50 per jaar.

Het bovenstaande is geen klaagtoon. Het zij nogmaals gezegd, dat de grote meerderheid der penningmeesters naar deze regel nauwgezet handelen. Maar daarom is het te meer goed de fouten te signaleren. En dit is niet een zaak van de penningmeester alleen. Het is een zaak van het bestuur. Hier geldt een collectieve verantwoordelijkheid.

Die andere stem . . .

TEGEN het einde van het jaar gaan er al meer stemmen spreken over de toestand. Er worden overzichten samengesteld over het jaar, dat bijna voorbij is. Zoek een geschikt thema, een passend citaat, een goede titel. Maak het overzicht wat pakkend en zelfs wat dramatisch. Daar is immers alle reden toe. En er zijn oude en nieuwe beelden, die het kunnen verduidelijken, wolken met een lichte rand, dreigende wolken, sombere schaduwen, een koortsige patiënt, een broze vaas, die weer gelijmd is. Men kan ook schrijven over een bottleneck, over curven en een trend, over mentaliteit; over brede en versmalde basis; over vleugels van optimisme; over complexen en zelfs over heksenketels. Stemmen, die bewijzen proberen te geven van menselijke wijsheid en die vaak toch kortzichtige beschouwingen leveren. Menselijke wijsheid en dwaasheid vloeien ongemerkt in elkaar over. Het wordt vermoeiend, al deze jaaroverzichten te lezen en al deze blikken in de toekomst met elkaar te vergelijken.

ER IS in deze dagen behoefte aan een andere stem, een stem, die diep en doordringend wordt gehoord. De andere stem, die de geheel enige boodschap brengt, de boodschap van het Evangelie. Wanneer die boodschap wordt gebracht in zijn volheid, diepte en veelzijdigheid, dan is het de actuele boodschap. En de boodschap, waar velen toch op wachten.

Wanneer er in deze dagen een samenkomst is, b.v. van een kiesvereniging, waar over de buitenlandse politiek wordt gehandeld, dan krijgt het gesprek niet zelden een bewogen karakter. Want Israël komt aan de orde en Hongarije; het Suezkanaal, de Nato, Rusland..... En de meningen zijn niet zelden verdeeld. Dat is ook geen wonder: de een is erg formeel in zijn redenering; de ander probeert de dingen „realistisch te zien.” Er klinken cynische stemmen en er is ook iemand, die aarzelend zegt, dat de internationale rechtsgemeenschap nog moet groeien en dat we veel geduld moeten hebben.

Maar het gesprek gaat voort. Want het gaat om een vergadering, waar de Bijbel op tafel ligt, de geopende Bijbel. Het gaat om mensen, die het dankbaar weten, dat het gesprek nooit af kan zijn, als er niet naar het Woord van God is geluisterd.

EN BIJ die geopende Bijbel wordt het gesprek dieper, ernstiger en ook vaak moeilijker. Want wij lezen in de profetieën en daar zit iets wonderlijks in. Zodra we de profetieën als een soort sleutel willen gebruiken om het geheimschrift van de geschiedenis te ontsluiten, dan leren we verstaan, dat er veel waars is in het woord van de oude Kerkvader Irenaeus: „Hoe het zijn zal, weten wij niet, maar als het komt, zullen wij zien dat het voorgezegd is, en verstrekt worden in het geloof.” De profetieën zijn allereerst gegeven tot onze troost.

Zij laten ons zien, dat God een boog spant over alle eeuwen, dat Hij Zijn raad volbrengt. En dan zo, dat

*Wat winden dat er ruyschen,
Wat regen datter plast,
Het hoge Huis van Sion
Staet onbeweeght en vast.*

Dan zijn de profetieën ons gegeven, om de achtergrond van de geschiedenis te leren zien. Wij leren denken over Godsrijk en wereldrijken.

En verder helpen die profetieën ons, om op de rechte wijze te bidden in deze tijd. Er zijn mensen, die het daar moeilijk mee hebben. Zij leren uit de Schrift, dat een gebed om vrede zonder meer een egoïstisch gebed kan zijn om een eigen veilig hoekje op deze wereld, de weinige jaren, dat wij nog op deze wereld zijn.

Zij weten, dat het rechte bidden zich, zoals een magneetnaald naar de pool, richt op dat éne, dat alles beheersende: Kom Here Jezus, laat Uw voetstappen horen. Maranatha.

EN DAN, na deze drieërlei betekenis van het profetische Woord voor deze tijd, begint er ook licht te komen voor allerlei actuele vraagstukken, in hun concreetheid. Dan spreken wij niet meer over Israël zonder te denken aan wat de brieven van Paulus zeggen over de toekomst van Gods volk. Dan denken wij niet meer aan dreigende oorlogen zonder te letten op dat woord: gij zult horen van oorlogen en geruchten van oorlogen, en nóg is het einde niet.

Het is gemakkelijk voor een kerk, een brief op te stellen over het optreden van Rusland en Engeland en Frankrijk, en zo een selectie te maken uit de gebeurtenissen, daarop een politiek commentaar te geven en dan te zeggen: de Kerk heeft gesproken. Maar het is moeilijk en huiveringwekkend verantwoordelijk, maar ook belangrijker dan al het andere, om het Woord te prediken, het profetische Woord in deze tijd, in getrouwheid, in het vaste geloof, dat dit Woord de Waarheid is, Goddelijk gezag heeft, en door die prediking de andere stem te laten klinken, de geheel enige stem, waar de wereld naar moet luisteren, wil zij behouden worden, en waar het kind van God naar hunkert, om haar te horen en dan het hoofd op te steken, zoals pelgrims het hoofd oprichten, als zij het einddoel van de lange reis zien blinken.

ZUIDHOLLANDSE BANK

ALLE BANKZAKEN * EFFECTEN * EMISSIES * ASSURANTIEN

ROTTERDAM DEVIEZEN 's-GRAVENHAGE

BOERHAAVE
VAN 1907

Heemskerckstraat 11

's-Gravenhage

Telefoon 330005

DE

aangewezer Verzekering-
Maatschappij

ONGEVALLEN

ZIEKENHUISVERPLEGING

OPERATIE

WEKELIJKSE UITKERING BIJ

ZIEKT

Vraagt prospectus!

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), R. Gosker, Jac. S. Hoek, Prof. Dr. J. J. de Jong, S. J. Jonker, A. R. de Kwaadsteniet, J. D. Troostheide.
Secretaris: G. J. H. Griffioen.

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuiperstraat 3, 's-Gravenhage. Telef. K 1700-115935. Giro 89673. VOOR ADVERTENTIES: Kon. Wilhelminalaan 34, Leidschendam. Tel. K 1761-1646.

ABONNEMENTSPRIJS f 6.50 per jaar f 1.65 per kwartaal, giro 89673.

STUDENTENABONNEMENT f 4.— per jaar LOSSE VERKOOP f 0.20.

Zitten de socialisten
met het
S.E.R.-rapport
in hun maag?

Verkeerde voorlichting wreekt zich nu!

HET socialistische „Haagsch Dagblad” verdedigt op een wel zeer merkwaardige wijze het Rapport, dat de Sociaal Economische Raad heeft uitgebracht over de wijze, waarop de f 700.000.000.- moeten worden gevonden, die het Nederlandse volk per jaar boven zijn stand leeft. Het nummer van 29 november j.l. onder de titel: „Waardevol Advies” begint aldus:

„Jaren geleden hoorden wij een grote rede van dr. H. Colijn, staatsman van antirevolutionaire huize, maar in zijn economische opvattingen een der laatsten van de oude liberalen. Hij verdedigde toenmaals met klem zijn beleid, hierop neerkomende, dat

COLIJN SPREEKT TE GENEVE

Haagsche Post 24-1-'31

Na een openhartige kritiek over nagenoeg alle Staten van Europa, waar schuwde Dr. Colijn de Ministers van Buitenl. Zaken toenadering der volken te bevorderen in de woorden: „De wijzers van de wereldklok staan op vijf minuten vóór middernacht. Het laatste ogenblik waarop een tarief-oorlog nog kan worden vermeden”. (Binnen 6 maanden ging dr. Colijns sombere voorspelling in vervulling, en voltrok zich het financiële débacle, beginnend bij Oostenrijk en eindigend met — Engeland, de val van 't pond.)

het levenspeil omlaag moest. Nederland leefde volgens hem op te grote voet; het stond voor de plicht, af te dalen naar een lager vlak. De economische crisis teisterde hevig de wereld in die dagen, en Colijn zag er een soort natuurverschijnsel in, dat wel eens weer zou ophouden, maar waar de Nederlandse gulden gaaf doorheen moest worden geloodst.

Er zijn er maar weinigen meer, zelfs onder de antirevolutionairen, die op dit ogenblik nog overtuigd zijn dat de politiek van Colijn juist was. Deze weinigen echter zijn misschien geneigd, een parallel te trekken tussen wat Colijn voorstond en wat de S.E.R. nu adviseert. Het komt er immers wederom op neer, dat Nederland boven zijn stand leeft en naar een wat lager vlak moet af dalen.”

En voorts schrijft het blad. „Er zijn inderdaad overeenkomsten, maar veel groter zijn de verschillen. Colijn legde zijn maatregelen op aan een land met een stagnerend bedrijfsleven en honderdduizenden werklozen. Hij stelde de armoede vast, zonder

Schip in den mist,
Dwaallichten lokken.
Strandvonders sluipen
Loerd op buit:
Wrakhout en... lijken!

Koninklijk wachtwoord:
Blijf op uw post.
Ieder zijn plicht doen!
Moeizaam maar zeker
Veilige Haven!

(De Telegraaf. 30-7-'35.)

Toen, na mr. Aalberse's mislukte poging, de opdracht aan dr. Colijn werd gegeven, om een extra-parlementair kabinet op brede basis te vormen, werd deze opdracht aanvaard en volbracht. De „Telegraaf” vertolkte in woord en beeld de erkentelijkheid daarvoor.

één poging te doen om de bedrijvigheid te doen toenemen. In feite kwam zijn beleid neer op lijdzaamheid enerzijds en een zeer vastberaden afschuiving van lasten op de minst draagkrachtigen anderzijds. De huidige voorstellen van de S.E.R. worden gedaan, rekeninghoudend met alle belangen, zulks in een land zonder werklozen en een economie in een staat van hoogconjunctuur, waar echter de bestedingen het inkomen zijn gaan overtreffen.

Het vaststellen en (eenzijdig) reglementeren van de armoede is heel iets anders dan een politiek van afremmen in een periode van ongekende en sterk gespreide welvaart.”

Tot zover het hoogstaande artikel van het nette socialistische „Haagsche Dagblad.” In verkiezingstijd wordt er wel eens iets gezegd, dat niet helemaal door de beugel kan. Niet ieder woord kan dan op een goudschaaltje worden gewogen. Een scherpe aanval lokt dan wel eens een felle reactie uit, maar voorzover wij weten zijn er geen verkiezingen in het zicht. En voorts weten we niet waaraan we deze belangstelling voor de staatsman Colijn ineens hebben te danken.

We kunnen ons niet herinneren, dat er van Antirevolutionaire zijde een juichtoon opging toen de Sociaal Economische Raad zijn rapport publiceerde en de Regering de maatregelen tot consumptiebeperking aankondigde.

We kunnen ons ook niet herinneren, dat van onze zijde werd geroepen, dat de Socialisten geen haar beter zijn dan vroeger Colijn, maar dat ze nu, onder de naam van consumptiebeperking aan het bezuinigen zijn geslagen. Wij voor ons hebben de voorgestelde regeringsmaatregelen nogal kritisch en nuchter bekeken. Wij vonden zelfs dat Minister Hofstra wellicht een beetje te hard van stapel liep, omdat hij „in een land zonder werklozen en een economie in staat van hoogconjunctuur” (de stijl is voor rekening van het Haagsch Dagblad) de zaken nog somberder voorstelde dan het advies van de Sociaal Economische Raad, misschien wat al te somber.

Is deze nijldige uitval naar de antirevolutionairen misschien een gevolg van de verkeerde voorlichting, die de socialistische pers steeds over de periode Colijn heeft verstrekt? Zijn wellicht de lezers van het Haagsch Dagblad onrustig geworden over de bezuinigingspolitiek van de Regering, dat zij een vergelijking zijn gaan trekken tussen toen en nu? Maar dan zouden we het Haagsch Dagblad toch willen aanraden voorzigtiger te zijn in zijn uitlatingen en met zijn lezers de eigen bottjes te doppen en er ons niet bij te halen.

Wanneer men zulk een artikel onder ogen krijgt dan vraagt men zich wel in gemoede af in hoeverre er nog een samenwerking met de P.v.d.A. mogelijk is. Denken de socialistische nu werkelijk dat het hun geoorloofd is alles te schrijven, wanneer het maar bestemd is voor

het grote publiek? Wanneer Prof. Tinbergen over de economische politiek in de jaren 1920 tot 1930 schrijft, geeft hij daaraan de titel mee „De les der laatste tien jaren.” En denkt nu het Socialistisch Dagblad, dat er straks niet een boek onder dezelfde titel te schrijven is over de periode van 1945 tot heden? Maar in een wetenschappelijk verantwoord geschrift drukt men zich wel voorzigtiger uit en dan is men ook wel voorzichtig in zijn conclusies. Dan tast men ook de verantwoordelijke staatsman niet in zijn persoon aan. Een staatsman kan zich vergissen in zijn beleid en foutieve beslissingen nemen. Daarover kan men zakelijk van mening verschillen.

Maar er is niet meer met elkaar van gedachten te wisselen, wanneer het Haagsch Dagblad de politiek van Dr. Colijn karakteriseert als „een zeer vast-

beraden afschuiving van lasten op de „minst draagkrachtigen” en als „het vaststellen en (eenzijdig) reglementeren van armoede”. Daartegen kunnen we alleen maar krachtig protesteren. Dit is een voorstelling van zaken, die nergens naar lijkt. Dit is een wijze van schrijven, die daalt beneden het peil van het democratisch fatsoen.

Het Haagsch Dagblad mag overigens niet vergeten dat het naoorlogs economisch beleid, dus vanaf 1945, gevoerd is op de basis van „houdt de lonen laag, want lage lonen betekent lagere produktiekosten, en dat versterkt onze concurrentiepositie op de buitenlandse markt”. En de lonen in Nederland zijn nog altijd lager dan in Duitsland, zijn nog altijd lager dan in België. Op diezelfde gronden zouden we dus de Socialisten oude liberalen kunnen noemen, want dit schijnt oude liberale wijsheid te zijn. Nederland heeft er welbewust naar gestreefd het loonniveau te houden beneden het loonniveau in het buitenland. Dat kan niet anders omdat we een klein land zijn met een dichte bevolking en toch vergelijkenderwijs een hoog levenspeil — maar arm aan grondstoffen. Daarom is er geen land ter wereld aan te wijzen dat per hoofd van de bevolking een zo grote import en een zo grote export heeft. Dat is de algemene regel.

En wat nu het Haagsch Dagblad bewijzen moet, dat is, dat deze regel in dagen wanneer een „economische crisis de wereld teistert”, niet geldt, en dat het dan ineens anders kan.

Wat er nu aan de hand is, hangt samen met de internationale gebeurtenissen. De Nederlandse economie reageert daar onmiddellijk op. De situatie in het Suezkanaal is de oorzaak van de huidige moeilijkheden. De zeevrachtprijzen gaan omhoog. De grondstoffenprijzen stijgen. De ruilvoet wordt voor ons land ongunstiger. En onmiddellijk moeten we daarop reageren. Onmiddellijk moet een consumptiebeperking worden doorgevoerd. Datzelfde verschijnsel hebben we bij de Koreacrisis gehad. Ook toen was direct er een beperking van consumptie noodzakelijk. Zo conjunctuurgevoelig is de Nederlandse economie. Dat kunnen we zelfs in een tijdperk van hoogconjunctuur niet een paar maanden op zijn beloop laten.

De socialistische gooiën het tegenwoordig nog al eens op de belastingverlaging, die het vorig jaar is doorgevoerd. En zij doen het dan net voorkomen alsof de profetenmantel om hun schouders hangt. Hebben zij soms de Suezcrisis voorzien? Hebben zij toen reeds voelen aankomen de geweldige internationale crisis die wij vandaag beleven en die economische repercussies heeft? Dan zou het verstandig zijn geweest, wanneer zij dat toen maar hadden gezegd. Zij hebben de loop der gebeurtenissen niet kunnen voorzien. En daarom moeten zij daar ook geen beroep op doen.

Wij stellen dat, wanneer zelfs in een tijd zonder werkloosheid en van hoge welvaart, de economie van Nederland zo conjunctuurgevoelig is, dat iedere verandering in de wereldeconomie onmiddellijk met ingrijpende maatregelen moet worden beantwoord, dat dit in een tijdperk van werkloosheid en laagconjunctuur eveneens het geval is.

En nu moet men het verschil goed begrijpen. De grondstoffenprijzen in het buitenland stijgen en de zeevracht gaat

De Commandant van het Schip van Staat: „Jawel Pieterse, reken maar gerust op deling.” (De Telegraaf. 24-9-'33.)

IN 'T OLIEGOED

De eerste Troonrede, 19 september 1933, na het optreden van het Kabinet-Colijn gaf de „Telegraaf” aanleiding om „stormweer” te voorspellen; het blad stelde dr. Colijn voor in 't oliegoed, de storm afwachting.

omhoog. De import wordt dus duurder. De ruilvoet wordt ongunstiger omdat het afgewerkte produkt voor de uitvoer bestemd, niet in gelijke mate in prijs stijgt. Dat kan zijn een kwestie van tijd. Misschien herstelt zich straks de verhouding weer. Maar we wachten dat niet een paar maanden af. Nee, direct moet worden ingegrepen.

En wat we nu willen weten is alleen maar dit: Wat gaat er nu gebeuren wanneer de prijzen in het buitenland gaan dalen, wanneer in de Verenigde Staten de werkloosheid stijgt en b.v. weer eens 10.000.000 of 12.000.000 wordt? Ook in de jaren 1929 tot 1939 was Nederland afhankelijk van de buitenlandse conjunctuur! Wat gaat er gebeuren wanneer Duitsland zijn grenzen hermetisch sluit voor onze export? De prijs van de eieren ligt momenteel ruim 30% lager dan het vorig jaar! Onze landbouw bevindt zich trouwens in moeilijkheden. Dit is op zichzelf reeds een weinig moedgevend situatie. Opnieuw is steun aan de landbouw noodzakelijk. Maar hoeveel erger was de situatie in de jaren dertig, toen we voor onze landbouwproducten eenvoudig geen afzetmarkt hadden, omdat het buitenland door contingentering en hoge invoerrechten de export belemmerde.

Het enige wat we aan het Haagsch Dagblad zouden willen zeggen en we zeggen dat met grote ernst, bidt het van God in den hemel af, dat die toestand niet weer ontstaat. Wij voeren thans veertien maal zo veel uit als vóór de oorlog. Daarop berust de Nederlandse welvaart. Wij danken dat mede daaraan, dat de kostprijs door de lonenbeheersing laag gehouden werd, vergeleken bij het buitenland. Wanneer die export stagneert daalt onze welvaart onmiddellijk en moet de consumptie omlaag. Dat bewijzen de huidige maatregelen.

Het Haagsch Dagblad zou gelijk hebben, wanneer het ons aantoonde dat het de schuld van de Nederlandse Regering is geweest dat in de vooroorlogse jaren de uitvoer met 2/3 daalde nl. van ruim twee miljard tot f 712.000.000 in 1933 en dat als gevolg daarvan ook de import moest dalen.

Het huidige uitvoercijfer is f 10.211.000.000,— en de invoer belooft f 12.189.000.000,—. Wat zal er gaan gebeuren als die uitvoer opnieuw in enkele jaren een enorme sprong omlaag maakt en de invoer dus ook drastisch moet worden beperkt?

Dan zal iedere Nederlandse Regering — ook de socialistische — onaangename maatregelen moeten nemen. En dan hopen we alleen maar dat de socialistische in dat geval bereid zijn de verantwoordelijkheid daarvan te aanvaarden, zoals

• vervolg op pag. 15

ROTTERDAM

Barendrecht's

SPECIAL-
ZAKEN
Textiel
Bedden
Baby-
artikelen
Tapijten

Kat. Lagedijk 421-423-434-438, hoek Slotboomstraat
Tel. 71986-71999
Schiedamsseweg 47 - Tel. 52992 - Rotterdam

Snelbreimachines Strick-Matador

Eenvoudige bediening, gratis les bij U thuis.
Geen klemmen of gewichten. Grote service.
Prijzen vanaf f 275.— contant.
Gratis demonstratie aan huis.

Breimachinehandel H. J. RATH & Zn.
WILHELMINALAAN 20 - ROTTERDAM - TEL. 47931

BEGRAFENIS-ONDERNEMING

A. HESS

Alle verzekeringen

Mathenesserweg 138 b

Telefoon 36073 - (bij geen gehoor 38516)

Voor
DAMES
en
HEREN

de Jong

Weet
wat u
kleeft

Beide zaken zijn gevestigd
KATENDRECHTSE LAGEDIJK
(hoek Dorpsweg) Tel. 77820

Foto - Film

Nu reeds een goede KODAK FILMCAMERA voor
f 148.— Gebruikt u ook reeds onze goedkope 8 mm.
films ? f 7.90 inclusief ontwikkelen.

R. LANGSTRAAT EN ZOON

Dorpsweg 101 Telefoon 171056 - Putselaan 37
Telefoon 76042 - Leica-specialist

Drukkerij LAURENS COSTER N.V.

Hoogewerffstraat 7-9 Telefoon 26743

Woonadres M. de Dreu

Rodenrijsestraat 28 Telefoon 48031

Drukwerk op elk gebied - Offset - Stencil

Fa. D. v. d. Poort

HERTEKADE 2-3 - TEL. 23742-73236

Voor moderne zonwering

Markiezen - Aluminium Jaloezieën - Zonneschermen -
Dekleden - Autokappen - Fietstassen - Tenten

KOLEN

van de Oranje Nassau Mijnen

P. G. LODDER N.V.

2e Rosestraat 7 - Telef. 71052 - ROTTERDAM-ZUID

FOURAGE'S TURFSTROOISEL HOUTWOL

P. van der

Kooij

en zonen

Rotterdam tel. 3.14.1.8.

Na 6 uur ook Tel. 35744

N.V. „OXFORD” Galvanisch Bedrijf

Speciaal adres voor koperen, nikkelen en chromen van
massawerk op alle gebieden.

ROTTERDAM - TEL. 72018 - DYNAMOSTRAAT 15

Wat ZIJLSTRA is voor de A.R.

Is **RONDO** voor wasmachines

Beijerlandse laan 31 - Telefoon 71593

O. Binnenweg 146 - Telefoon 24067

J. Fransstraat 106 - Telefoon 23251

FA. C. A. STREEFKERK

LOODGIETERSBEDRIJF

Ruime sortering

GASAPPARATEN EN SANITAIRE ARTIKELEN

Claes de Vrieselaan 164 - Tel. 34852

A. VAN DE VISCH HANDELSONDERNEMING Kantoormachines

HENEGOUWERLAAN 25-33 R'DAM - TEL. 11735

De groeiende zorgen

Een jaar binnenlandse politiek. Een verhaal van strijd en opwinding. In het jaar 1956 is het echter toch wel zeer duidelijk geworden dat de internationale ontwikkelingen ons binnenlands gebeuren zeer beïnvloeden. Er behoeft over de grenzen niet veel te gebeuren of wij staan financieel en economisch in brand, als wij voor erger dingen gespaard blijven. Dat maakt de binnenlandse politiek daarom nog niet oninteressant. Maar het is wel verheugend dat onze volksvertegenwoordigers elkaar vinden als het gaat om het voeren van een buitenlandse politiek. De vijf grote democratische partijen in ons land stonden schouder aan schouder in hun protesten tegen het Russisch imperialisme. En in grote eensgezindheid hebben zij de hulpverlening aan het arme Hongarije gesteund. Dat dit kan in Nederland moet men een zegen noemen.

IN politiek opzicht is het jaar 1956 zeker niet verheffend geweest. Het was het jaar van de binnenlandse politieke tegenstellingen, die culmineerden in een kabinetscrisis van ongeveer vier maanden en in een heroptreden van een opgelapt kabinet Drees. Het jaar 1956 was voor de antirevolutionairen ook al niet om te juichen, want het was het jaar van een fikse verkiezingsnederlaag, die voor velen, na de grote inspanningen, ongetwijfeld onverwacht en daarom hard is aangekomen. Maar bij het constateren van dit feit heeft men het in 1956 gelukkig ook niet gelaten. De klap moge hard zijn aangekomen, dit was een extra stimulans voor de leiding en het kader van de partij om er nog een schepje bovenop te gooien. In 1956 is ook bewezen dat de anti-revolutionaire partij in haar kern een gezonde partij is. Voor haar blijft in ons volksleven een grote plaats weggelegd. Juist de ervaringen op het binnenlandse politieke front hebben wel geleerd, dat wij de politiek in ons land niet kunnen en mogen overlaten aan rooms-katholieken, socialisten of liberalen. Er zal altijd in ons land plaats blijven voor een doelbewuste protestants christelijke nationale politiek. Want we weten dat zo'n politiek aansluit bij hetgeen diep in de harten van protestants christelijk Nederland leeft. Een doelbewuste politiek is noodzakelijk. Na de bezinning sinds de 13de juni 1956, zullen nu spoedig de daden moeten komen.

Het jaar 1956 was dus niet verheffend. Het debat in de Kamers is in de laatste periode voor de verkiezingen soms hoog opgekluisd. Er is echter geen sprake van, dat de politieke strijdlijn na de verkiezingen is begraven. De verkiezingsuitslag heeft geen rust in het politieke strijdtooneel gebracht. Het moet niet uitgesloten geacht worden, dat zodra de sombere, internationale wolken zijn overgedreven de binnenlandse politieke strijd weer in volle omvang zal herleven. Ook omdat het in 't bijzonder gaat om de politiek als een strijd der geesten. Omdat het gaat om de strijd tegen de doorbraak. Het is een dure anti-revolutionaire plicht deze strijd voort te zetten. De strijd zal fel zijn, zolang er een partij is in ons land, die de confessionele partijformatie anno 1957 principiële en praktisch verwerpt. Dat is dus de strijd tegen de socialisten.

Daarnaast zal de storm tegen de liberalen ongetwijfeld ook steeds heftiger worden. De felle, ongemotiveerde aanvallen van de heren Van Leeuwen en Oud, op het prijsbeleid van minister Zijlstra, is ook onze zaak. Het voorkomen dat de prijzen ongeoorloofd stijgen, is een zaak van christelijke politiek. Daarover heeft de heer Hazenbosch bij de behandeling van de begroting van Economische Zaken waardevolle dingen gezegd. De liberalen hebben reeds aangekondigd dat dit beleid failliet is. Zij zouden beter eens in de leer kunnen gaan bij hun grote liberale voorman de werkgever Twijnstra, die de waarde van dit beleid wel terdege inziet. De socialisten steunen het prijsbeleid, maar er zijn in de afgelopen maanden dingen gebeurd (wij denken o.a. aan de wijze waarop men van socialistische zijde de onderhandelingen in de SER over de bestedingsbeperking is begonnen), die op zijn minst tot de vraag kunnen leiden of het prijsstabilisatiebeleid door hun in 1957 niet alleen met de mond, maar ook met de daad zal worden beleden.

Het staat dus wel vast dat de huidige parlementaire periode niet erg tam zal zijn. Meer dan eens zal de Kamer verdeeld zijn, maar juist de wisseling van die verdeeldheid zal het kabinet Drees waarschijnlijk wel even staande kunnen houden. De kabinetsformatie van vier maanden heeft op zijn minst geleerd dat het uiterst moeilijk zal zijn een andere ministersploeg dan dit nood-kabinet te formeren. Zolang er geen nieuwe verkiezingen zijn gehouden en zolang de c.h. blijft staan op de brede basis gedachte, zal het niet mogelijk zijn één van de twee grote partijen buiten het regeringskasteel te houden. Dat is de realiteit, waarmede elke parlementariër rekening heeft te houden. Daarom is het ook van belang dat de twee geestverwante ministers, hoe vrij de a.r. Tweede Kamerfractie zich dan ook tegenover dit kabinet heeft moeten opstellen, zoveel mogelijk kunnen rekenen op de steun van hun geestverwanten. Tot nu toe hebben zij daarover gelukkig niet kunnen klagen.

Wie het werk van beide Kamers der Staten-Generaal in het jaar 1956 nagaat, komt tot de conclusie, dat sinds het begin van dat jaar problemen aan de orde zijn geweest, die heden nog volop in de actualiteit staan.

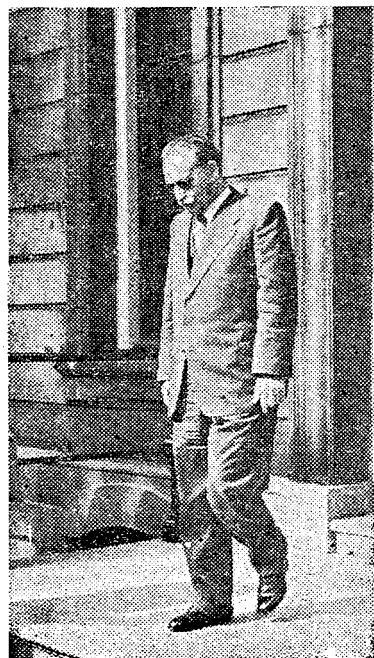
De melkprijs

DAAR WAS bijv. het landbouwprobleem. Op 3 februari was er de eerste ontmoeting van het jaar met minister Mansholt over de melkprijs. De Tweede Kamer was ontevreden over de nieuwe garantiëprijsvaststelling, maar tot een motie is het niet gekomen, omdat de minister zeide, dat er nader overleg met het landbouwschap zou worden gevoerd. De motie kwam wel op 24 april j.l. in de Eerste Kamer. Toen werd een voorstel Mertens (k.v.p.), mede ondertekend door de heren Rip

(a.r.), Kolff (c.h.) en Louwes (lib.), met 32-11 stemmen aangenomen. In dit voorstel werd er bij de regering op aangedrongen de garantiëprijs te herzien en te wijzigen in de geest van het voorstel van het landbouwschap. Alleen de socialisten stemden tegen. Hoe men ook over deze motie denkt, een feit is, dat zij voortspoot uit de wetenschap dat het de landbouw niet naar de vleze gaat. Het landbouwbeleid was daarom ook een der hete hangijzers tijdens de kabinetsformatie. De ontreding in socialistische kring over het te voeren beleid was groot. Dan weer was minister Mansholt een zielige eenling, die kwaad de fractievergadering verliet, in de steek gelaten door de demissionaire ministers Drees en Suurhoff, dan weer werd hij plotseling in genade aangenomen, omdat de P.v.d.A. voor de buitenwereld geen verdeeldheid kan velen. Hetzelfde heeft men na de verkiezingen meegemaakt. Minister Mansholt is teruggekomen. Dat mocht, maar de tweespalt onder de socialistische ministers was er weer spoedig. Na moeizaam kabinetsoverleg schijnt men elkander tenslotte weer te kunnen vinden.

Het loon- en prijsbeleid

EEN ANDER PUNT dat nog altijd actueel is, is het loon- en prijsbeleid. Op 13 maart j.l. heeft de

DR. DREES

PROF. ROMME

van de Nederlandse welvaart

regering besloten tot de bedrijfstaksgewijze loonvorming. Dat was een overwinning op de socialisten, zowel in de Kamer als in het kabinet. Suurhoff heeft dit nieuwe loonbeleid tegen heug en meug geslikt. Reeds op 27 maart j.l. kon minister Zijlstra in de Eerste Kamer, bij de behandeling van zijn begroting, een licht werpen op de gevolgen van dit loonbeleid op het prijsbeleid. Prijsstabilisatie wil niet zeggen, dat de prijzen nooit meer verhoogd mogen worden, het is alleen maar zaak dat de prijzen niet ongeoorloofd stijgen.

De nieuwe loonpolitiek is een der zaken, die ons met de socialisten verdeeld houdt, zo heeft de heer Bruins Slot terecht gezegd in zijn redevoering bij de algemene beschouwingen. Aangezien de loonpolitiek nauw verband houdt met de prijspolitiek, ligt het voor de hand dat de socialisten deze prijspolitiek kunnen bemoeilijken door te tamboeren op het „mislukken” van de nieuwe loonpolitiek. Dat heeft men de afgelopen dagen, bij de behandeling van de begroting van sociale zaken, dan ook niet nagelaten.

In het kader van die prijspolitiek is het van belang geweest dat de wet op de economische mededingingen op 14 maart j.l. door de Tweede Kamer werd aangenomen. Minister Zijlstra heeft tijdens dit debat duidelijk gesteld dat hij geen dirigisme van de overheid wil, maar ook niet van het bedrijfsleven onder elkaar. Hij zeide dat de overheid soms de taak heeft in te grijpen, juist om de vrijheid van de burger niet te vermoorden. Minister Zijlstra was noch een kartelvriend, noch een kartelvijand, zo verklaarde hij. De wet werd echter niet aangenomen, dan nadat de bewindsman van economische zaken had moeten toezeggen dat bij een aparte wet een betere beroepsmoelijkheid zou worden gemaakt.

Er was nog een belangrijk punt in dit debat, nl. de vraag of de minister van economische zaken of van P.B.O. de kartelbevoegdheid moet hebben. Dat is het bekende strijdpunt tussen prof. Romme en minister Zijlstra. Reeds bij het optreden van minister Zijlstra in 1952 heeft de k.v.p. fractievoorzitter geprobeerd deze bevoegdheid naar de P.B.O. minister over te hevelen. Dat is niet gelukt, want terecht vreesde prof. Zijlstra het ontstaan van een super-ministerie, dat zich bezig moet gaan houden met alle verordeningen van de P.B.O. organen. De minister van P.B.O. zou zich dan gaan bewegen op het terrein van verschillende ministeries. En de minister van Economische Zaken zou langzamerhand onttaarden in een industrieminister.

Het debat werd juist gehouden toen de r.k. Middenstandsorganisatie te kennen gaf een speciale minister voor de Middenstand te willen hebben. Hoe zou een minister van Economische Zaken nog een algemene economische politiek kunnen voeren, als hij het kartelen middenstandsbesluit niet meer onder zijn hoede heeft? Prof. Romme is er tijdens de kabinetsformatie nog eens op terug gekomen. Het is niet gelukt. Gezien de felle strijd van de heer Romme over de oprichting van dit super-departement, is het ons altijd nog niet duidelijk waarom hij de nieuwe taakomschrijving van staatssecretaris Schmelzer heeft aanvaard. Of was prof. Romme het strijden moe geworden, wetende dat hij kansloos was?

Het jaar 1956 is op wetgevend terrein niet bijzonder vruchtbaar geweest. Dat kon ook niet, want de verkiezingen en de formatie hebben dit jaar beheerst. Op 23 juni van dit jaar werd in de Tweede Kamer, misschien de belangrijkste wet uit de voorgaande parlementaire periode aangenomen: de definitieve ouderdomswet. Op 30 mei volgde de Eerste Kamer dit goede voorbeeld. De vraag of de bestaande pensioenen met een bedrag van maximum 80% van het ouderdomspensioen gekort mogen worden, was het hoofdpunt in dit debat. Een rooms-rode samenwerking wist deze vraag bevestigend te beantwoorden. Alleen de s.g.p. heeft tegen dit wetsontwerp gestemd. Niet, omdat het uitgang van de verzekeringsgedachte. Ds. Zandt vond dit voorstel uitgaan van de gedachte van het staatspensioen, maar wel, omdat er onvol-

De verkiezingen stonden in 1956 in het middelpunt van de belangstelling.

doende rekening met de gemoedsbezwaren is gehouden. Voorzitter Kortenhorst wenste regering en Kamer geluk met het aannemen van dit wetsontwerp en hij hoopte dat de combinatie „oud en arm” spoedig tot het verleden zal behoren. Nog maar enige weken terug hebben we het aanpassingsontwerp van de ambtenarenpensioenen behandeld, een ontwerp, dat verbezeld ging van voorstellen om deze pensioenen te verbeteren. Toen was — nadat tal van uitvoeringsmaatregelen zijn getroffen, de weg vrij voor de invoering van deze wet per 1 januari 1957.

De Grondwetswijziging

DE Tweede en Eerste Kamer hebben in eerste en tweede lezing zeven voorstellen tot wijziging van de grondwet aangenomen, waarvan de uitbreiding van de beide Kamers der Staten-Generaal ongetwijfeld de spectaculairste waren. Het Nederlandse volk, er aan gewend, dat tegenwoordig de periodieke Kamerontbinding gelijk valt met de grondwetswijzigingen, heeft zich bij de verkiezingen over deze voorstellen niet druk gemaakt.

Verder staat het debat tussen de heer Hazenbosch en minister Luns over de wijziging van de garantiewet voor de KNIL militairen ons nog duidelijk voor de geest. De heer Hazenbosch wilde deze wet niet wijzigen zolang er een rechtsgeding tegen de staat aan de gang was. Minister Luns stoorde zich daar niet aan, omdat hij een fout in de wetgeving wilde herstellen. De Tweede Kamer liet de heer Hazenbosch in de kou staan, maar de Eerste Kamer koos onvoorwaardelijk zijn zijde. Van de andere wetgevende arbeid noemen wij de nieuwe successiewet en de adoptiewet. En wie de Handelingen der beide Kamers nog eens doorbladert komt toch wel onder de indruk van de felle kritiek die gedurende het gehele jaar 1956 op minister Cals is uitgeoefend. Niet alleen toen hij poogde de studievrijheid van de student te beperken, hetgeen hem niet gelukte, maar ook kritiek over de nieuwste spelling, de scholenbouw, het gebrek aan voortvarend. Of zoals de heer Algra het op 23 mei bij de begrotingsbehandeling in de Eerste Kamer uit-

drukte: minister Cals is meer makelaar dan regent.

Het meest trieste debat in het jaar 1957 was ongetwijfeld het debat over de zaak Schokking.

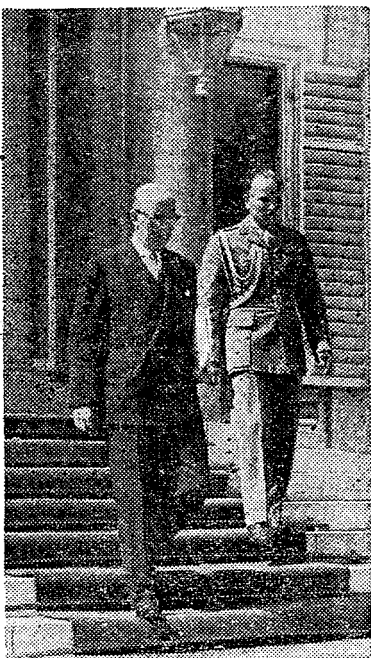
In het begin van dit jaar werden we opgeschrikt door het overlijden van de minister van justitie mr. Donker. Een man met groot plichts- en rechtvaardigheidsgevoel.

De verkiezingen van 1956 waren aanleiding om de a.r. Tweede Kamerfractie op vrij drastische wijze te verjongen. Helaas moest er afscheid worden genomen van drie parlementariërs van formaat: de heren Schouten, v. d. Heuvel en Stapelkamp. Wij lieten hen node gaan, maar zij gingen uit eigen wil.

Kabinetsformatie

Het jaar 1956 — het jaar van de langste kabinetscrisis in onze parlementaire geschiedenis. We zagen pogingen van (in)formateurs Drees, Romme, Lieftinck 1, Lieftinck 2, Romme 2, De Gaay Fortman en Burger, terwijl tenslotte dr. Drees formeel de laatste hand aan het kabinet kon leggen. Zo kregen we een herboren kabinet Drees terug. Alle mogelijkheden waren geprobeerd: een vijf partijen kabinet, een rechts kabinet, een links kabinet, maar tenslotte kregen we het oude vierpartijenkabinet Drees terug. Een kabinet, dat gezien de personen die daarin zitting hebben, vrij sterk is. Maar dat toch — politiek gesproken — niet lijkt op het vorige kabinet Drees, ook al zijn de wisselingen niet groot geweest. Het grote verschil is nl. dat het zuiver extra-parlementair is. Het is begroet als een nood-kabinet, omdat er geen betere oplossing te vinden is. Zo is het ook. De a.r. fractievoorzitter in de Tweede Kamer heeft bij het eerste optreden van dit kabinet een opvallende redevoering gehouden, waarin hij te kennen heeft gegeven niet door de socialisten over de Rubicon getrokken te willen worden. Dat wil zeggen dat hij niet bereid is de weg in te slaan, die de socialisten aangeven. Daarmee kan men van harte instemmen. De ervaring van de laatste jaren stelt ons echter gerust. Het sodaproject en de loonpolitiek (om maar bij twee saillante voorbeelden te blijven) zijn het bewijs dat de P.v.d.A. weliswaar bij de verkiezingen een winnende partij is, maar dat haar invloed in het kabinet daardoor beslist niet groter is geworden.

Want het zijn nog altijd de ministers van de confessionele partijen, die ons behoeden voor een socialistische kabinetspolitiek. Dat zal ook in 1957 het geval zijn. En zodra de socialisten zullen proberen hun stempel op het kabinetsbeleid te drukken, dan is het gedaan met dit kabinet Drees. Want van één ding zijn we zeker: de twee a.r. bewindslieden Algra en Zijlstra zullen zich niet voor dat socialistische wagentje laten spannen. En hetzelfde geloven wij van de C.H. en K.V.P.-ministers.

PROF. LIEFTINCK

PROF. DE GAAY FORTMAN

Mr. BURGER

**EEN UITKOMST VOOR
MAAGLIJDERS**

Maaglijders, U kunt weer alles gaan eten. De echte C-R MAAGTABLETTEN zijn weer in Nederland verkrijgbaar.

C-R MAAGTABLETTEN

geven direct verlichting en zijn pijnstillend.

De echte Amerikaanse C-R Maagtabletten zijn die lichtgele tabletten. Alleen verkrijgbaar bij:

LOUIS RIETBERGEN

NIEUWE BINNENWEG 400 - ROTTERDAM
Vraagt inlichtingen zonder enige verplichting.

**CONSTRUCTIEBOUW
Harina N.V.**

Boskoop — Telefoon 128

Afd.: TANKS voor vele industrieën
Afd.: HOOL EN/OF GRAANBERGEN
Afd.: LANDBOUWMACHINES.

Wervelwind-poederstufmachines
Wervelwind-vloeistofnevelmachines

WAGENINGEN

B. H. Haze

aannemersbedrijf

Uw adres voor alle voorkomende

timmer- en metselwerken

Wageningen — Harnjesweg 45 — Ceresstraat
Telefoon 2610

Radio Technisch Bureau

J. G. van Dodewaard

Grindweg 67 - Telefoon 2889 - Wageningen

De zaak met de langste televisie-ervaring
Wie „Dodewaard“ kent, zoekt niet.
Wie zoekt, kent „Dodewaard“ niet.

VOOR PRIMA

brandstoffen en stookolie

H. J. Troost

Stationsstraat 5 A — Telefoon 2892 — Wageningen

DE SPECIAALZAAK VOOR
MANTELS - REGENMANTELS
JAPONNEN - TRICOTPAKJES
BLOUSES - ROKKEN

Modehuis De Windt

Nudestraat 16 - Telefoon 3102 - Wageningen
Gediplomeerd bontspecialist

Mej. K. van Tol

BOTERSTRAAT 18 - TEL. 2135 - WAGENINGEN

Coupeuse - Lerares

**Het adres voor
damesmaatwerk**

HAARDEN EN KACHELS

voor vaste en vloeibare brandstoffen, zowel voor woonkamer als voor kantoren, zalen, etc.

Fa. Wed. T. Viets

Bergstraat 38 - Tel. 2765 (K 8370) - Wageningen

Voor al uw bloemwerk

EVEN NAAR

„Bloemsierkunst“

JET KUYVENHOVEN

Hoogstraat 41 - Wageningen - Tel. 3221

Onbetwist óók Uw kousenspecialist

D. S. DIJKMAN

HOOGSTR. 29, TEL. 2164 (na 6 uur 3121), WAGENINGEN

- TRICOTAGES
- MANUFACTUREN
- BABY-ARTIKELEN
- NYLONKOUSEN EN „SOKKEN“

Agent Anker naaimachines. Vraag vlijblijvend demonstratie. — Reparatie na 1 jaar schriftelijke garantie.

De vrede kroop

Het Sovjet-blok

HET jaar 1956 begon en eindigde met spanning in het Midden-Oosten. Deze spanning verminderde in het eerste kwartaal om daarna plotseling toe te nemen. Op 26 juli deed de Egyptische president Nasser zijn greep naar het Suez-kanaal. Daarmee was de teerling geworpen. Het Westen stond tegenover het door Sowjet-Rusland gesteunde fanatieke nationalisme van een dictator, die niet zou rusten, voordat hij zijn macht over de Arabische wereld had gevestigd en Frankrijk en Engeland uit het Midden-Oosten en Noord-Afrika had verdreven.

De wereldvrede stond op het spel. Frankrijk en Engeland probeerden tevergeefs hun grote Westelijke bondgenoot de Ver. Staten te winnen voor een krachtig optreden tegen de Arabische dictator. Dulles vond dat Eden en Mollet „wel een beetje hysterisch“ te keer gingen. Maandenlang werden deze West-Europese landen door de Amerikaanse minister van buitenlandse zaken Foster Dulles aan het lijntje gehouden. Op een tweetal internationale conferenties werd het vraagstuk van het Suez-kanaal besproken. Dulles was van mening dat men hier te maken had met „een technische kwestie“, die men door middel van het uitoefenen van „morele druk“ op Cairo diende op te lossen. Het was duidelijk: Amerika was niet van plan Engeland en Frankrijk metterdaad te steunen in de verdediging van hun levensbelangen. West-Europa, dat in de Noord-Atlantische Unie met de Ver. Staten een militair bondgenootschap aanging, werd door zijn bondgenoot op dit beslissende ogenblik in de steek gelaten. Washington liet hiermee weten, dat in de rangorde van belangrijkheid de landen van het Afro-Aziatische blok een hogere plaats innemen dan de landen van West-Europa.

De Amerikanen stellen uiteraard het bondgenootschap met de West-Europese mogendheden op prijs, maar dit bondgenootschap belet hen niet om een volstrekte eigen weg te kiezen bij het bepalen van hun buitenlandse politiek. De Ver. Naties zijn de kapstok, waaraan deze Westelijke bondgenoten, wanneer zij lastig zijn en de Amerikaanse politiek doorkruisen, opgehangen worden. Een poging om Engeland en Frankrijk in oktober gedaan om de Veiligheidsraad in de kwestie-Suez tot optreden te brengen faalde op een veto van de Russen.

Israël steekt de lont in het Midden-Oostelijke kruisvat. Engeland en Frankrijk beseffen welke gevaren hier dreigen. Washington staat aanstands te dringen naar de Ver. Naties. De kapstok staat al klaar, maar Eden en Pineau zenden hun ultimatum aan Israël en Egypte tot het staken van de strijd en kondigen aan het Suez-kanaal te zullen bezetten om de vrije en veilige vaart te verzekeren. Het ultimatum wordt afgewezen en Engeland en Frankrijk komen in actie. Sowjet-Rusland dreigt voor radio Moskou met een raketten-bombardement op Parijs en Londen, nadat de Ver. Staten de actie van Engeland en Frankrijk scherp afkeurden. Samen met Sowjet-Rusland diende Amerika namelijk een paar dagen eerder in de Veiligheidsraad een resolutie in tegen Engeland, Frankrijk en Israël.

Het eind van het lied is, dat 1956 eindigt met een overwinning voor de Egyptische dictator Nasser en een nederlaag voor West-Europa. De breuk in het Westelijk kamp lijkt ernstiger dan men wellicht meent. Met een communicatie vol algemeenheden, dat na de jongste bijeenkomst van de raad van ministers van de Noord-Atlantisch Verdrag Organisatie in Parijs werd uitgegeven, is dit niet weg te moffelen.

MAAR hoe staat het met het communistische blok van landen? Is dit versterkt uit de strijd gekomen? Neen, evenmin. De moeilijkheden, die zich dit jaar in Rusland zelf en in de satellietlanden hebben voorgedaan, hebben het aanzien en de kracht van Sowjet-Rusland in de wereld aanzienlijk verzwakt.

Het is nog steeds niet duidelijk wat de collectieve leiding van de communistische regering in Sowjet-Rusland ertoe gebracht heeft om Nikita Chroesjtsjow, de eerste secretaris van de communistische partij in Rusland, op het 20ste partijcongres, dat op 25 februari werd gehouden, Stalin in een urenlange rede van zijn voetstuk te doen stoten. Het meest waarschijnlijk is, dat de erfgenamen van Stalin vreesden, dat het Russische volk en de door Rusland veroverde Europese volken, die het terreurcommunisme van Stalin moe waren, op de duur of in verzet zouden komen of tot volkomen apathie zouden geraken en dus de geestkracht zouden missen om de verstarring, die in het economisch leven in Rusland heerst, te doorbreken. Zij waren wel de handlangers van de overleden dictator, doch hoe zwarter de figuur van Stalin zou worden geschilderd, des te gemakkelijker zou men wellicht kunnen geloven, dat Chroesjtsjow c.s. geen handlangers of beulsknechten, maar eveneens slachtoffers van deze terreur zijn geweest.

De rede van Chroesjtsjow was een van de meest sensationele gebeurtenissen van het jaar. Heel de wereld kon er kennis van nemen. Het effect bleef niet uit, zeker niet in het buitenland. Het Kremlin slaagde er in ieder geval in de schijn van een milder sfeer te scheppen, zoals het in 1955 ook heeft geprobeerd op de conferentie van de Grote Vier in Genève en met de reizen van Boegarin en Chroesjtsjow naar India, Birma en Afghanistan.

**De wereld
in
1956**

*New Look:
oude koek*

DE „nieuwe koers“ van de collectieve leiding op het Kremlin had ook gevolgen voor de Oost-Europese satelliet landen. In de eerste helft van het jaar 1956 bleek dat nog niet zo, maar toen president Tito

van Joegoslavië begin juni in Moskou was om daar de herstelde vriendschap met het Kremlin te vieren, werd een nieuwe periode ingeluid. Tito verklaarde toen: „De geest van Lenin's beginselen van het collectieve leiderschap is zo, dat ik er zeker van ben dat er nooit meer een misverstand zal zijn tussen de landen van het socialistische kamp.“ Een dag voordat Tito dit zei, verdween Molotov als minister van buitenlandse zaken van het toneel. Hij was de man die Tito indertijd door Stalin in de ban liet doen.

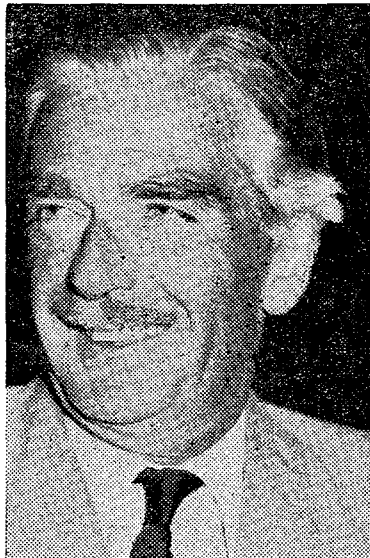
Maar kon Tito er wel zo zeker van zijn, dat alles nu verder goed zou lopen? Aanvankelijk zou men zeggen, dat er inderdaad ook voor de satellietlanden nieuwe tijden aanbraken. De z.g. Stalinisten in Polen en Hongarije verdwenen in juli van het toneel. In Hongarije werd de gehate Matyas Rakosi en in Polen Eduard Ochab, beide eerste secretaris van de communistische partij, aan de kant gezet. In deze landen scheen men rijp voor het „nationaal communisme“ van Tito dat blijkbaar door Moskou niet langer als een ketterij werd beschouwd. Het Kremlin heeft kennelijk in alle satellietlanden de indruk willen wekken, dat Tito in genade was aangenomen en dat men evenals hij „nationaal communist“ kon zijn.

De gang van zaken heeft echter aangetoond, dat Tito aan Lenin een andere interpretatie geeft als het Kremlin. Tito prees in zijn verklaring van 2 juni wel de beginselen van Lenin maar hij is blijkbaar van mening, dat de collectieve leiding van het wereldcommunisme niet alleen bij het Kremlin berust, doch dat zij alle communistische leiders in de wereld dient te omvatten. In ieder geval kan men er zeker van zijn, dat hij zich niet aan Moskou onderwerpt.

De ontwikkeling in Polen toont wel aan, dat het

Eisenhower

Eden

Nasser

door het oog van de naald

Kremlin het „nationaal communisme” slechts accepteert, wanneer het tenslotte in de greep van Moskou blijft. De nieuwe communistische Poolse leider Gomulka heeft dat begrepen en heeft tot dusver zijn volgelingen in deze richting kunnen stuw en daarvoor een bloedbad kunnen voorkomen. De tragedie van Hongarije heeft aangetoond, dat het communisme niet terugdeinst voor de grootste gruwelen, wanneer zowel het communisme van Chroestsjew c.s. als dat van Tito aan de kant dreigt te worden gezet. Dan keurt zelfs Tito het Russische optreden goed.

Meer dan iets anders heeft het bestiale optreden van de Russen in Hongarije de ogen van de wereld geopend voor de gevaren van het Sowjet-communisme. De spanning in de satellietlanden is ondragelijk. Dat bewijst de heldenstrijd van het kleine Hongaarse volk. Politiek en militair is de onbetrouwbaarheid van de satellietlanden voor Sowjet-Rusland een grote verzwakking en een ernstig prestige verlies.

Het lijkt overigens niet onwaarschijnlijk, dat de gebeurtenissen van de laatste maanden in de Oost-Europese landen, ook nog gevolgen kunnen hebben voor Rusland zelf. Er zijn tekenen die erop wijzen, dat het verzet in het Russische volk begint op te steken. Het overlijden van Stalin zou naar men kon verwachten grote gevolgen hebben, ook in Rusland zelf. Waartoe het tenslotte zal leiden, valt niet te zeggen.

Het jaar 1956 kenmerkte zich overigens in het bijzonder door de enorme stroom van speculaties, die de „Rusland-experts” in de gehele wereld dagelijks hebben gespuid over de veranderingen en de betekenis van de verandering in de collectieve leiding van de Russische communistische partij. De een wist het al beter dan de ander, maar er heeft tot dusver van al die speculaties nog niet veel geklopt.

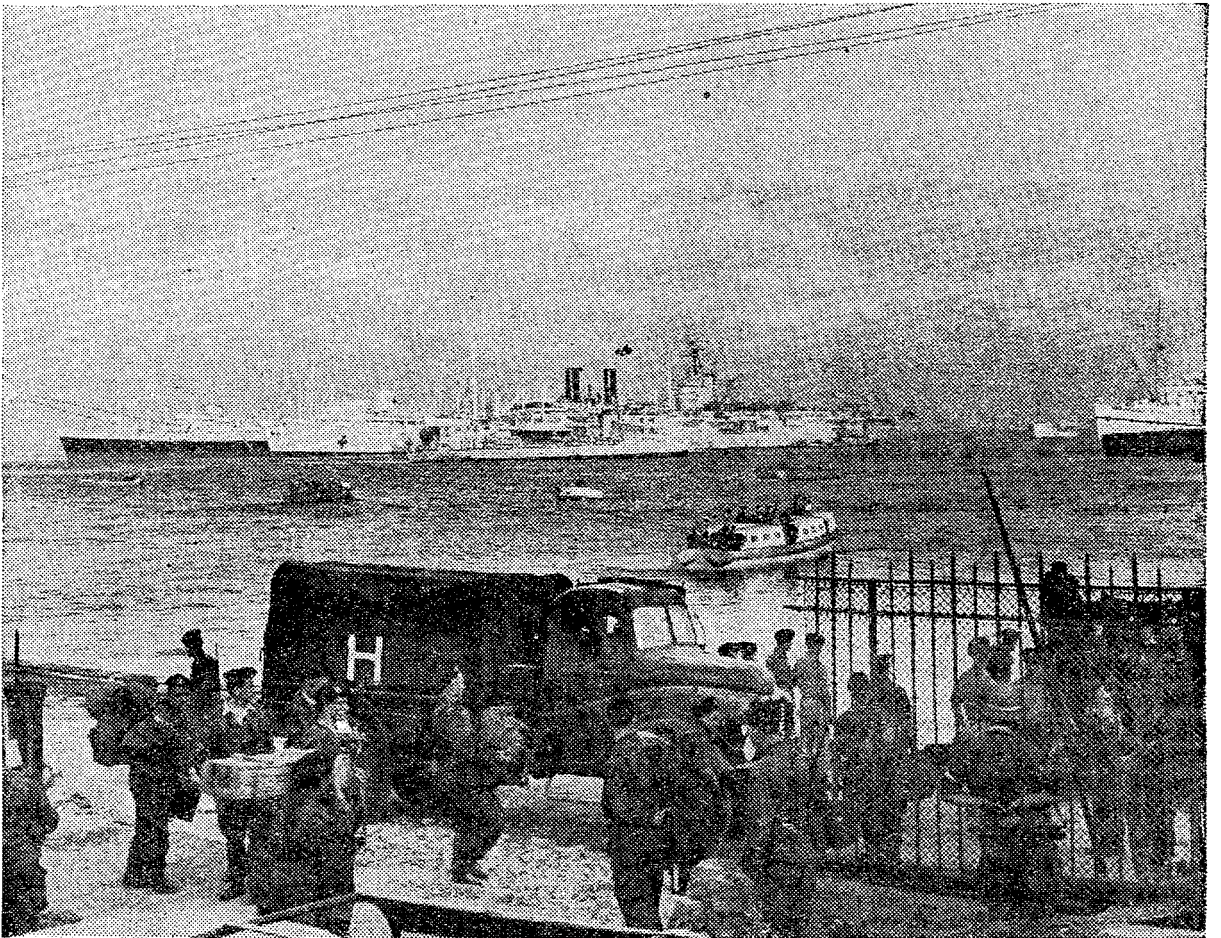
Elk jaar wat anders

OVERIGENS slagen de Russen er wel in om elk jaar een haard van onrust te kweken. Toen president Eisenhower, die in 1957 zijn tweede ambtstermijn ingaat, zijn hoge ambt begon had hij te maken met de oorlog in Korea. In 1954 was het Indochina. In 1955 dreigde er oorlog in de straat van Formosa en in 1956 was het Midden-Oosten de brandhaard, die door Sowjet-Rusland was opgestookt. De voorbereiding begon in de herfst van 1955 met de wapenleveranties aan Egypte. Daarmee verscheen Sowjet-Rusland op het toneel van het Midden-Oosten. De Amerikaanse politiek was onduidelijk. Niemand wist wat Washington wilde en hoe de Engelsen ook probeerden de Amerikaanse regering tot het bepalen van haar politiek in dit gebied van de wereld te brengen, Washington liet telkens verstek gaan. Premier Eden en de minister van buitenlandse zaken Selwyn Lloyd kwamen begin januari van dit jaar met Eisenhower in Washington overleggen, speciaal over het Midden-Oosten.

Een eeuw lang deelde Engeland in het Midden-Oosten de lakens uit. De Britse vlag waaide van de Khyberpas tot in de Afrikaanse Soedan. Maar na de tweede wereldoorlog was het uit. Engeland moest zich terugtrekken. Wie zou zijn plaats gaan innemen? Rusland lag op de loer. De Egyptische dictator, waarvan de Amerikanen en de Engelsen gehoopt hadden, dat hij met het Westen zou willen samenwerken, ontwikkelde zich meer en meer tot een figuur, die droomt en spreekt over een groot Arabisch rijk onder zijn leiding en ronduit vijandig staat tegenover het Westen.

Deze Nasser werd zo gevaarlijk, omdat hij gesteund werd door Sowjet-Rusland. Engeland was er in 1955 in geslaagd de Noordelijke grens van het Midden-Oosten te beveiligen door het sluiten van een militair bondgenootschap met Turkije, Irak, Iran en Pakistan.

Daarop waren gevolgd de wapenleveranties van Sowjet-Rusland aan Egypte, Syrie en Saoedisch Arabie, welke drie landen uit protest tegen deze militaire alliantie, het z.g. Bagdadpact, zich eveneens aaneensloten. Was het Bagdad-pact allereerst gericht

Een kijkje op de haven van Port-Said, waar de laatste Engelse troepen worden ingescheept om naar huis te gaan.

op een beveiliging tegen eventuele Sowjet-agressie, het pact van Egypte, Syrie en Saoedisch-Arabie had in de eerste plaats ten doel ervijand Israël van de aardbodem te doen verdwijnen en was verder tegen het Westen gericht.

President Eisenhower stelde het antwoord op de vraag van premier Eden: „Wat moeten wij doen als het Israëliisch-Arabisch conflict uitbreekt?” telkens uit. In maart slaagde Egypte erin te voorkomen dat Jordanie toetrad tot het Bagdad-pact en dat de voornaamste Britse militaire adviseur van de koning van Jordanie generaal Pasha Glubb uit het land werd gezet. De bedreiging van Israël wordt steeds sterker. Begin april laat Eisenhower Frankrijk en Engeland weten, dat hij er geen bezwaar tegen heeft, wanneer zij aan Israël wapens leveren om dit land in staat te

75% van de olie, die West-Europa gebruikt, wordt door het Suezkanaal aangevoerd. Nog kunnen de Amerikaanse regering, Frankrijk en Engeland het niet met elkaar eens worden over de vraag wat er gebeuren moet. Het vervolg is bekend. Tenslotte is tengevolge van de Frans-Britse actie, die geleid heeft tot het zenden van een politiemacht van de Ver. Naties het kanaal voor maanden geblokkeerd tengevolge van de schepen die de Egyptenaren hebben laten zinken. Voor West-Europa is dit een ernstige ontwikkeling. De Ver. Naties hebben jarenlang het Arabisch-Israëliisch conflict laten slijpen. Thans zullen zij dit conflict en de kwestie van het garanderen van de vrije vaart door het Suez-kanaal moeten oplossen.

Wordt 1957
het jaar van
de Europese
eenheid?

stellen zich te verdedigen. Het had er veel van weg, dat Eisenhower zelf goede vriendjes met de Arabieren wilde blijven en Frankrijk en Engeland de kastanjes uit het vuur wilde laten halen. Eisenhower voegde er aan toe, dat wat er ook gebeurde alles via de Ver. Naties diende te lopen, met andere woorden: ik doe niet mee!

De tegenstellingen spitsten zich toe, nadat de laatste soldaat van het Engelse garnizoen tot bewaking van het Suez-kanaal op 13 juni — krachtens een overeenkomst, die Engeland in 1954 met Nasser maakte, zouden de Engelse troepen voor 15 juni 1956 zijn teruggetrokken —, zich inscheepten.

Op zaterdag 16 juni stapte de nieuwe Russische minister van buitenlandse zaken Shepilov op het vliegveld van Cairo uit een vliegtuig als eregast van de Egyptische regering bij de viering van het vertrek van de Engelsen.

Op 19 juli trok de Amerikaanse minister van buitenlandse zaken Foster Dulles die het uitspeelen door Nasser van het Westen tegen Sowjet-Rusland moe werd, plotseling het aanbod van Amerika van december 1955 tot het verlenen van financiële steun aan Egypte voor de bouw van de Nijldam bij Assoean in. Het antwoord van Nasser is de nationalisatie van de Suezkanaal Maatschappij, waarmee Egypte de oliekraan van West-Europa in handen krijgt, want

Veel vertrouwen kan men daarin niet stellen. De politiemacht van de Ver. Naties heeft bijvoorbeeld slechts tot taak het bergen van de gezonken schepen in het Suez-kanaal te beschermen en de grens van Israël en Egypte te bewaken. Verder reiken haar bevoegdheden niet. Bovendien heeft de Egyptische president het recht om deze politiemacht op elk tijdstip, dat hem goedgevindt, weg te zenden. Het Suez-kanaal blijft dus in handen van Nasser. Het lijkt uitgesloten, dat de Egyptische leider na dit grote politieke succes nog bereid is concessies te doen op het punt van de internationalisatie van het Suez-kanaal.

De Ver. Staten hopen dat zij de Aziatische landen uit handen van Moskou kunnen houden. Dit gaat ten koste van West-Europa, wiens levensbelangen hier in het geding zijn. Deze ontwikkeling moet krachtig worden tegengegaan en dat kan alleen wanneer West-Europa zich nauwer aaneensluit. Frankrijk en Engeland kunnen uit deze gang van zaken de les trekken, dat hun rol als grote mogendheden is uitgespeeld en dat tenslotte de West-Europese eenheid, waarop in deze landen zo is gesmaald, de macht kan maken, waaraan het hen in het Suez-drama heeft ontbroken.

Er zijn tekenen die erop wijzen dat deze les verstaan wordt. In Frankrijk schijnen de pro-Europa-politici het pleit te hebben gewonnen. In Engeland begint het eveneens te dagen.

Zal 1957 het jaar van Europese eenheid worden?

Blijf meester
over Uw zenuwen. Neem
Mijnhardt's Zenuwtabletten
Zij schenken de rust tot herstel
WAT MIJNHARDT MAAKT IS GOED

Geef dit blad
door!

Chroestsjew

Boelganin

1956 en de boer? Nog zwoegt hij voort...!

Jaar van misoogst

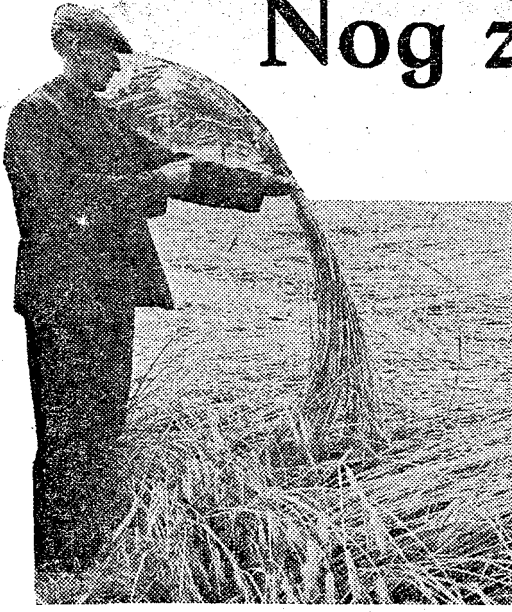
Beter dan wie ook weet de boer het: dat alle dingen niet bij geval naar van Gods vaderlijke hand ons toekomen. En al 'ij die tiend zondag van de catechismus leest, dan stukt wellicht even zijn adem bij die woorden „regen en droogte, vruchtbare en onvruchtbare jaren” die opgenomen zijn in die rij van Gods bemoeienissen met ons.

Dit jaar 1956 is voor velen van de Nederlandse boeren een jaar van misoogst geweest: een van die „onvruchtbare jaren” waarvan de catechismus spreekt en de overvloedige regenval is daar niet vreemd aan. Bekijk slechts de hieronderstaande foto, genomen in de omgeving van Lobith in het begin van dit jaar — denk ook aan de overstromingen in Overijssel enkele maanden geleden en u hebt nauwelijks meer cijfers nodig.

En nu is er deze vraag „Moet de boer alleen, of moet de boerenstand alleen, de schadelijke gevolgen van zo'n onvruchtbaar jaar dragen of dient het hele volk die last op zich te nemen? Geldt dat „uit Gods vaderhand” alleen voor de boer of voor allen? Die vraag kwam vroeger (en hoe kort is dat eigenlijk nog maar geleden) niet aan de orde. Toen betekende een misoogst schaarste en dikwijls hongersnood voor allen. Omdat de verbindingen toen immers veel primitiever waren dan thans. Men kon niet de import (aan graan b.v.) wat opvoeren om zo het tekort te dekken.

Misschien zijn juist door deze veranderde situatie de plattelander en de niet-plattelander het meest uit elkaar gegroeid. Tot schade van beide groepen! Maar misschien wordt ook juist hierdoor het best de situatie van vandaag getypeerd: mogen thans de lasten van een „ongunstig jaar” op de boerenstand alleen worden afgewenteld? En: is er een essentieel verschil tussen een „ongunstig jaar door regen of droogte” en een „ongunstig jaar door de situatie op de wereldmarkt”? Want hier heeft men, los van alle franje, toch wel de kern van de zaak.

Dit geloven wij: dat Gods vaderhand, „onvruchtbare jaren” gevend, dusdoende niet slechts de boerenstand maar heel het volk bedoelt te treffen.

Wanneer de dichter Werumeus Buning zijn lofzang op de boer geschreven heeft — hij moge het ons vergeven dat wij het niet meer weten. Maar in ieder geval niet in het jaar 1956! Want langzamerhand zijn we een punt genaderd dat de Nederlandse boer helemaal geen lust meer heeft om „voort te ploegen”. Dat hij het liefst het bijltje er maar bij neer zou gooien. Als men het voorzichtig zegt heet het dat er „een gevoel van onbehagen” heerst op het platteland — men kan zo hier en daar zonder overdrijving spreken van „verbittering”. Want de boer voelt zich schromelijk tekort gedaan!

Dat heeft twee redenen. Allereerst is die boer een plattelander. En op het platteland wonen heeft zijn charme maar ook zijn scha-

duwzijden. Dat begint al met de behuizing ten plattelande. Denk dan niet in de eerste plaats aan de welvarende dorpen met mooie landhuizen — denk aan die boer die daar ergens in de stilte langs een niet zo beste landweg woont.

Dikwijls zonder waterleiding, soms zelfs nog zonder elektriciteit. De boerderij is oud en moet nodig gemoderniseerd worden; en de twee landarbeiderswoningen hebben, het écht leuk vinden? vragen daar nog meer om. Men denkt toch niet dat de mensen die daar wonen en die ook heus wel eens iets anders en beters gezien Kans op nieuwe woningen is er nauwelijks: toewijzing van bouwvolume aan het platteland geschiedt maar spaarzaamelijk, want „de bevolking trekt immers weg

en dus heeft men we huizen nodig”.

En zo zijn er zaken op te noemen. Ze zijn er nammentlijk overdekte zwembaden. Welke ondernemers der gaat initiatief in een uitsterven? Cultuur? Toch het platteland, en de plattelander, en de overlevende, en de landbouwer, en nog een paar. Dat hij in de oorlog het Nederlandse voedsel heeft slecht gaat, schijnt niet wil bet-

Faillissement van ons landbouw beleid

ALS EEN ZAAK haar verplichtingen niet meer kan nakomen spreekt men van een faillissement — als een minister van landbouw de verplichtingen die hij ten opzichte van de boeren op zich heeft genomen, niet meer kan nakomen, dan is het toch niet te bout te spreken van het faillissement van zijn landbouwbeleid?

En in die situatie dreigen we thans te geraken. Toen in die eerste jaren na de oorlog het haast ondervoede en sterk verarmde Nederlandse volk weer op de been geholpen moest worden, toen hebben de boeren gedaan wat zij konden. Zij hebben allereerst hun medeburgers geleverd wat onze bodem maar wilde opbrengen — en pas wat dan nog overbleef hebben ze verkocht tegen de zeer hoge prijzen die het buitenland met graagte betaalde. Er was toen voor de boeren goud te verdienen op de exportmarkt — maar het Nederlandse volk ging voor. En de boer dacht dat omdat hij wist dat er na die tijden van voorspoed ook tijden van tegenspoed zouden aanbreken. En de minister beloofde immers dat hij op zijn beurt hen dan niet in de steek zou laten. Telkenjare vastgestelde garantielijven zouden de boer altijd van een redelijk inkomen verzekeren, ook in de ongunstige jaren.

Die ongunstige jaren zijn gekomen. Op de wereldmarkt zijn de prijzen voor landbouwprodukten gedaald. De „vrije uitloop”, het overschot van de produkten dat in die naoorlogsjaren zoveel geld opbracht, is nauwelijks meer winstgevend. Nu moet de garantielijven het doen, de prijs die de boer ten minste voor zijn produkten ontvangt en die hem — volgens belofte — een redelijk bestaan zal kunnen verschaffen. Maar: die garantielijven doet dat niet, zo zeggen de boeren. Ze hebben een lijstje opgesteld van allerlei factoren die in die garantielijven verdisconteerd behoorden te zijn en die niet zijn verdisconteerd.

Allereerst de arbeid van de boer zelf en van zijn gezinsleden. Een boer staat aan het hoofd van een onderneming: hij geeft er zijn werkkraft aan als leider van het bedrijf en dikwijls ook zijn spierkraft omdat hij zelf net zo hard meesjouwt als zijn arbeiders. Zijn vrouw is al haast niet minder in het bedrijf ingeschakeld en

misschien helpen een zoon of een dochter, die niet in het bedrijf werken, 's ochtends vroeg wel mee met melken omdat er geen knechts te vinden zijn. Moet dat niet betaald worden, zo vragen de boeren. Als de overheid dan meent de prijs te moeten vaststellen voor onze produkten en aldus op de stoel van de ondernemer gaat zitten (wat waarschijnlijk in de huidige situatie niet anders kan!) dan mag toch zeker verwacht worden dat onze arbeid in die prijzen wordt ingecalculleerd!

Een tweede punt: bij het vaststellen van die garantielijven wordt rekening gehouden met de pacht die betaald moet worden. Voor boeren die hun grond en gebouwen in pacht hebben een vanzelfsprekend iets. Maar..... die pachten zijn de laatste jaren kunstmatig laag gehouden, precies zoals de huren van woningen kunstmatig laag gehouden zijn. Daar hebben de pachtboeren voordeel van — maar de boeren die tevens eigenaar zijn van grond en gebouwen? En in die situatie verkeren 65 van de 100 boeren. Zij profiteren niet van die kunstmatig laag gehouden pachten, want op hen rusten de werkelijke lasten van onderhoud en vernieuwing van gebouwen, op hen drukt de eventuele verarming of verzilting van de grond. Om over grondrente, rente van het kapitaalbezit grond, dan maar niet eens te spreken. En deze boeren vragen: calculeer in de garantielijven niet die kunstmatige pachtssommen maar de werkelijke kosten. Waarbij ze de werkelijke kosten gebaseerd willen zien op de vervangingswaarde plus de grondrente.

En dan is er nog een derde punt dat speciaal de veehouderij betreft. De veehouders zijn afhankelijk van de melkprijs en die melkprijs wordt telkenjare door de minister vastgesteld. Met die melkprijs is het voor dit seizoen een beetje vreemd gelopen. Toen de begroting van landbouw in de Tweede Kamer in behandeling kwam, was ze nog niet vastgesteld. Er kon dus niet over gedebateerd worden. En daarna werd ze vastgesteld terwijl de onderhandelingen tussen minister en landbouwschap nog aan de gang waren. Het protest van het landbouwschap over deze handelwijze werd terzijde geschoven.

Dat heeft de veehouders — terecht — heel hoog gezeten. En nu hebben ze de rekening gepresenteerd: ze vragen van de minister een „nabetaling” over het geleverde kwantum van 5 miljard kg. melk van 1 ct. per kg. Een totaal dus van f 50 miljoen.

En daarnaast ligt dan de rekening van de landbouwers: verhoging van de prijzen zodat de gezamenlijke landbouw een portie van f 350 miljoen meer krijgt van het nationaal inkomen. De herziening van de waardering van de kosten van grond en gebouwen vraagt n.l. 200 miljoen, de herziening van de waardering van de arbeid van de boer en zijn gezinsleden, hetzij als bedrijfsleider, hetzij voor zijn handenarbeid, kost 60 miljoen; en de verhoging van de landarbeiderslonen zal 90 miljoen kosten. Zodat de gezamenlijke rekening van de landbouw en veeteelt aan het Nederlandse volk thans f 400 miljoen bedraagt!

Zijn deze verlangens redelijk? Gezien de betekenis van het woord garantielijven, met de volle nadruk op garantie: ja! Natuurlijk kan men over onderdelen twisten. Zo is het wel wat veel gevraagd om in één keer van de pachtssom op de vervangingswaarde te willen overspringen. Dit zou wel in strijd zijn met het in Nederland gevoerde beleid. En hieronder hebben we getracht aan te tonen dat het in het stelsel van gedifferentieerde loonvorming mogelijk moet zijn dat de lonen in bepaalde sectoren achterblijven bij die in andere sectoren. Maar dit zijn onderdelen — in grote lijnen kan men het landbouwschap alleen maar gelijk geven.

Kan het Nederlandse volk dat op dit ogenblik — juist nu er zuinig aan gedaan moet worden — betalen? Die vraag ligt thans in de ministerraad

ter beantwoording en het heeft te gissen wat het antwoord van staatsdienaren zal zijn. Wil men oordeel geven, dan dient men te beschikken, die ook de regeren staan.

Maar dit staat vast: als het de rekening thans niet voldoende dan is de minister van landbouw is dit de schuld van zijn socialis- kunstmatig laaghouden van de een aanslag op het recht van bijzondere omstandigheden men moet dat kunstmatige vlug dat maar mogelijk is. Mansholt verzuimd. En het grondrente is een aanslag op de grond. Deze socialistische bouwbeleid komen nu maar Tot schade van heel ons volk.

DE FOTO'S

op deze pagina spreken de foto's. Zij vertellen van een steeds de mechanisatie en maar ook van het tekort — let maar op het kleinste bovenste foto dat wellicht heeft en van wiens kleinste toch een dankbaar gebroedert wordt. Maar ook wordt „de kleine boer” in beeld de man die geen tractor mantisch — ook economisch woord?

De o...

HET JAAR 1956 is geweest „hard”. Uitkering ineens daire arbeidsvoorwaarden (toeslag) en de loonsverhogingen hebben omstreeks een miljard der Nederlandse werkers dan in kijkt dat de landarbeiders er drie pct loonsverhoging ontvingen. Zij behoren tot die (kleine) secundaire arbeidsvoorwaarden neus voorbij. Dit constaterend dan dikwijls deze bittere woorden: „Dit alles dank zij de door de partijen en christelijke organisaties bepleite vrijere loonvorming!”

Deze toevoeging is waar. Waar als men ermede wil zeggen het stelsel van gedifferentieerde loonvorming de landarbeiders achterop geraakt bij verreweg andere loontrekkenden. Onwaar is de conclusie gaat verbinden dat het zijn ondeugdelijkheid bewezen. Laten we het eerlijk stellen: tobt men met deze vragen. Natuurlijk verantwoordelijkheid leggen waar gend klinkt het niet meer. Want opmerking aan vast „dat het loonvorming niet zo erg gelukkig is. Ronduit gezegd: dergelijke verantwoordelijkheid die men in een bepaalde bedrijfstak dan in een andere bedrijfstak

Dans der CIJFERS

- In de landbouw vinden op het ogenblik ruim 200.000 boeren-ondernemers en omstreeks 150.000 landarbeiders een bestaan. Deze aantallen lopen echter zeer snel terug. Zo verminderde in het seizoen 1954—1955 het aantal landarbeiders met liefst acht pct. En dit terwijl volgens de berekeningen de percentagevermindering gedurende de eerstkomende 20 jaar slechts één pct per jaar zou mogen bedragen (van boeren en landarbeiders samen).
- Men kan het aantal bedrijven stellen op rond 235.000 — gezien het aantal boeren-ondernemers is er dus een aantal bedrijven waarin landbouw en/of veeteelt geen hoofdzaak is. Gesplitst naar grootte komt men tot de volgende indeling: 95.000 bedrijven beschikken over een oppervlakte van minder dan 5 ha.; 65.000 bedrijven zijn 5 tot 10 ha. groot; 50.000 van 10 tot 20 ha.; omstreeks 15.000 tellen 20 tot 30 ha.; van de allergrootste met een oppervlakte aan grond die boven de 30 ha. uitkomt zijn er 10.000 bedrijven.
- Het aantal kleine en zeer kleine bedrijven is in de oorlog en in de eerste na-oorlogse jaren enigszins gestegen — sedert 1947 is er echter een daling te constateren, die op dit ogenblik plm. 5000 bedrijven bedraagt.
- Er zijn in Nederland omstreeks 215.000 rundveebedrijven met een gezamenlijke produktie van omstreeks 5 miljard kg. melk. Volgens de jongste gegevens bedraagt de kostenstijging in deze bedrijfstak rond 60 pct. uitgaande van 1948 op basis 100. In het seizoen 1953—1954 was het kostencijfer 140 (1948 is 100). Voor deze enorme stijging zijn de twee voornaamste oorzaken: de stijging van de huren en de stijging van de veevoederprijzen (stijging 25 tot 30 pct.). De winst per ha. bedroeg voor de Friese weidebedrijven in 54/55 f 36 per ha., in 55/56 nog maar f 23.—. Nog geen f 1000,— winst voor een bedrijf op goede grond van 40 h.a.!
- Voor de landbouwbedrijven liggen de cijfers al niet veel beter. Een goed geleid middelgroot bedrijf op goede grond maakte in 1953 nog een winst van omstreeks f 430 — nu bedraagt die winst plm. f 180 per ha. Bij een investering van rond f 1500 per ha.!
- De reële waarde van het aandeel dat de landbouw heeft in het nationaal inkomen, daalt op verontrustende wijze en bedraagt nu nog 8,2 pct. Hierbij is de bijdrage van de tuinbouw niet begrepen: de tuinbouw-bijdrage stijgt verheugend.

Gedachten over „de kleine boer”

RATIONALISATIE is een mooi woord dat hoog genoteerd staat in de landbouweconomie. Maar elke medaille heeft haar keerzijde — en op de keerzijde van deze medaille staat „de kleine boer”. Die „kleine boer” dan is de man die één of een paar hectare grond tot zijn beschikking heeft en die, meestal met heel bescheiden hulpmiddelen, op die grond zijn boterham tracht te verdienen. En daar soms wel en soms niet in slaagt....

De economen kijken eens naar hem en ze zijn dan betrekkelijk vlug met hem klaar. Want: de praktijk leert dat het aandeel dat de landbouw ontvangt van het totale nationale inkomen, daalt. Dat wil zeggen dat de rest van Nederland een groter portie krijgt van de nationale koek dan de boer en zijn landarbeider. Dat totale aandeel vergroten is nauwelijks mogelijk, want de produktiviteit in de landbouw is al zo hoog opgevoerd. Dus: moet de landbouw-portie van de koek door een kleiner aantal mensen gedeeld worden. Er moet een aantal boeren en landarbeiders verdwijnen, overgeheveld worden naar een andere sector. In twintig jaar moet twintig pct. van het totaal verdwijnen. En wie komt daarvoor in de allereerste plaats in aanmerking? De kleine boer!

Natuurlijk: de kleine boer want hij is het zorgenkind. Laat het dan zo zijn dat zijn (hogere) kostprijs niet meetelt bij het bepalen van de gemiddelde kostprijs en dus ook niet bij de vaststelling van de garantieprijs, hij remt toch de opvoering van de produktiviteit. En zijn bedrijfje is dikwijls de schuilplaats van de half-werkloosheid: hijzelf en zijn zoon of zoons vinden er eigenlijk geen dagtaak in.

En dan schuilt er natuurlijk wel een zwakke plek in deze redenering en speciaal in onze tijd. Immers, landarbeiders zijn vandaag de dag schaars — en juist die kleine boeren helpen dikwijls de grote boer door zijn moeilijke weken heen als losse krachten. 's Avonds of heel vroeg in de ochtend houden ze dan het eigen bedrijf op gang. Zo heel erg „produktie-remmend” zijn ze dus niet. Integendeel: in sommige streken zou men zich op bepaalde tijden geen raad weten als men niet op hen een beroep kon doen!

Dit is alles nog economisch — maar laten we het ook van een andere kant bekijken, volkshuishoudkundig. Zijn wij, anti-revolutionairen geen voorstanders van een zo groot mogelijke groep van zelfstandige ondernemers? Vormen zij niet de ruggegraat van ons volk: die mensen die niemand naar de ogen behoeven te kijken? Vormen zij niet de

beste waarborg tegen de steeds groeiende overheidsmacht?

De een zal bij het lezen van deze zinnen instemmend ja knikken — en de ander zal het kwalificeren als „conservatief geklets”.

„Laten we toch beseffen dat we niet meer die conservatieve partij uit de 19e eeuw zijn!” zo hebben we het iemand horen zeggen. „We mogen niet alleen maar afremmen: we moeten nagaan wat in onze tijd mogelijk en noodzakelijk is!”

Met een dergelijke kreet komt men er natuurlijk ook niet. Want wat moet voorrang hebben: het mogelijke of het noodzakelijke? Als het voor de samenstelling van ons volk van eminent belang is dat er ook kleine boeren zijn — welnu, dan zal men dat economisch mogelijk moeten maken. Zelfs als dat offers vraagt van het geheel. Dan zijn die offers immers noodzakelijk voor ons algemeen welzijn!

En boven alles zal men dit moeten bedenken: dat men met mensen maar niet sollen kan zoals men wil-

Landarbeiders en hun loon

de „loonoperatie milieuvriendelijkheid van de securiteitsaanpak en meer vakantie-uren” drie tot zes procent gebracht in de zakken van de boer. En nu is het buiten de landbouw terecht gekomen. Landarbeiders die niet meer dan de verruiming van de

dit als bedrijfsgenoten moeten aanvaarden. En... op wegen en middelen moeten zinnen om die achterstand zo spoedig als maar enigszins mogelijk is weg te werken.

Is dat in de concrete situatie van vandaag mogelijk? Men kan allerlei middelen noemen. Opvoering van de produktiviteit is zo'n middel — maar in de landbouw nauwelijks meer mogelijk, zeggen de experts. Nog verder gaande rationalisatie en mechanisatie is een ander middel van ongeveer gelijke strekking — maar ook daarvan is op korte termijn geen heil te verwachten. Een derde middel is: toestemming geven om de loonsverhoging door te berekenen in de prijzen. Dus: prijsstijgingen. Om toepassing van dat derde middel heeft het Landbouwschap nu gevraagd. En de regering zal hierover op korte termijn een beslissing moeten nemen.

Allerlei factoren spelen hierbij uiteraard hun rol. Deskundigen hebben berekend dat dit inhalen van de achterstand ongeveer 90 miljoen gulden gaat kosten — eerste vraag is of de economische situatie van ons land deze extra uitgave van 90 miljoen toelaat. Anderzijds echter zal men rekening moeten houden met het feit dat door deze ongunstige loonsituatie (en niet alleen daardoor trouwens) de „vlucht uit de landbouw” gevaarlijk snel gaat en dat ook daardoor de economie van het land gevaar loopt. In de derde plaats zal men moeten gaan afwegen of men aan de landarbeiders- lonen voorrang moet geven boven het verzoek om ook het werk van de boer-eigenaar (als bedrijfsleider zowel als zijn handarbeid) in de prijzen te mogen doorberekenen.

Door deze factoren wordt de situatie wel heel ingewikkeld en men mag de regering wijsheid toebidden in haar beslissing. Maar als men uit deze situatie de conclusie gaat trekken dat dus de gedifferentieerde loonvorming is mislukt of niet goed getimed — dan ontbreekt het aan inzicht in wat deze loonvorming eigenlijk is.

Differentiatie en coordinatie

men hieraan de condatie van de loonvorming „dus” revolutionaire kringen men wel over „de verloop” maar erg overtuigd er dan al gauw de voering van die vrijere is... zijn een vlucht uit de aangegeven! Als men verhoging moet geven, welnu, dan zal men

Geslaagde Arjos-toogdag in Utrecht

Zoals elke organisatie, kent ook onze Arjos jaarlijks haar Algemene Vergadering. Op zaterdag 15 december jl. vond deze in Utrecht plaats, bijgewoond door ongeveer 200 jongeren. Ongetwijfeld heeft de verkiezing van een nieuwe voorzitter en het daaraan nu eenmaal voorafgaande afscheid van de vorige, meer Arjosleden dan in andere jaren, doen besluiten naar Utrecht te reizen. De vergadering verliep geheel in de zo prettige, open en vriendschappelijke sfeer, zoals men dat van jongeren mag verwachten.

De voorzitter van het Centraal Comité, dr. W. P. Berghuis, zei in zijn slotwoord getroffen te zijn door de activiteit en de ontwikkelde initiatieven van de Arjos en door de ongebroken geest die ook na de teleurstellende verkiezingsuitslag is gebleven. Na de noodzakelijke tijd van bezinning, moet thans het accent worden gelegd op de christelijke opdracht die wij samen hebben te vervullen, aldus dr. Berghuis, de opdracht van het bevorderen van de protestants-christelijke invloed in Nederland.

De vergadering werd o.m. bijgewoond door de heren mr. A. B. Roosjen en J. Smalibroek, leden der Tweede Kamer, prof. dr. J. J. de Jong, hoogleraar aan de Vrije Universiteit en door mevr. dr. F. T. Diemer-Lindeboom, presidente van de A.R. vrouwenorganisatie Scevar.

De oude voorzitter Dr. A. Veerman in gesprek met de nieuwe voorzitter S. Silvis. Wij veronderstellen dat een dergelijk gesprekje in de toekomst nog wel eens meer zal plaats hebben.

OMDAT dr. Veerman, sinds 1952 voorzitter, zijn tijd gekomen achtte om heen te gaan, was het verkiezen van een nieuwe kapitein voor het Arjos-schip noodzakelijk geworden.

Met 57 van de 76 stemmen werd de heer Silvis te Scheemda gekozen. De heer Silvis maakt reeds sinds 1954 deel uit van het Landelijk bestuur en is tevens voorzitter van het provinciaal verband Groningen.

Bij het aanvaarden van het presidium deed de nieuwe voorzitter een beroep op aller medewerking, terwijl hij — zich daarbij richtende tot de aanwezige vertegenwoordigers van de Christelijk-Historische Jongerengroepen en van de Jongerenorganisatie van de K.V.P., hoopte op de voorzetting van de vriendschap met deze politieke jongerenorganisaties, waar het gaat om de kerstening van de politiek in Nederland.

Jaarverslag

IN de morgenvergadering werd het jaarverslag besproken. Nadat men geruime tijd zich in de beslotenheid van een tiental discussiegroepen had kunnen beraden, kreeg de voorzitter, bijgestaan door de huidige secretaris A. H. M. Mulder en Sj. Jonker, een stortvloed van vragen te verwerken. De arbeid van de werkgroepen, sociaal-economische, binnenlandse en culturele, het contact met C.H. jongeren, de wenselijkheid van een eigen orgaan, het buitenlandse werk, kaderconferenties, schetsmateriaal en nog tal van andere onderwerpen kwamen ter sprake.

Een vergelijking van het aantal clubs per 1 oktober 1955 en dezelfde datum van dit jaar wijst een lichte teruggang aan van 352 tot 339 clubs. Tijdens de vergadering deelde de secretaris echter mee dat er sinds 1 oktober 1956 reeds meer dan twintig clubs konden worden opgericht en dat het ledental thans ruim 5200 bedraagt.

De conclusie van de bespreking was wel, dat de Arjos meer naar buiten moet gaan optreden, om de christelijke politiek weer te brengen bij het hart van de christenjongeren in Nederland.

Sj. Jonker met zijn vrouw

Afscheid Sj. Jonker

DE laatste daad van dr. Veerman — als voorzitter wel te verstaan — was het bedanken van Sj. Jonker, die van 29 mei 1952 tot 15 april jl. de Arjos als secretaris diende en daarvoor al vele jaren als lid van het hoofdbestuur zijn krachten aan de Arjos had gegeven. Het buitenlandse werk werd door hem geheel opgebouwd; in de Unie van Jonge Christen Democraten en de Jongerenraad der Europese Beweging vertegenwoordigde hij de Arjos, terwijl hij het voorzitterschap van de Politieke Jongeren Contact Raad bekleedde. Veel heeft onze organisatie aan hem te danken voor de ontwikkelde initiatieven en het verrichte werk, aldus dr. Veerman; die er verder nog op wees het steeds minder prettig gevonden te hebben als voorzitter dank te moeten incasseren, voor wat anderen gedaan hadden.

Overdracht voorzitterschap

DE Arjos is een prachtorganisatie en het contact ermee zal ik missen, zei dr. Veerman in zijn sobere maar gevoelige afscheidsspraak. Hij bond de clubs op het hart voorzitter Silvis met minstens evenveel vertrouwen tegemoet te treden als destijds hem ten deel was gevallen en hij besloot met de bede: „Ga met God!”

Nationale dankbaarheid

DE heer Tj. Pel, vicevoorzitter, dankte dr. Veerman en Sj. Jonker voor alles wat ze voor onze organisatie hadden gedaan. En niet alleen hen, maar ook de dames Veerman en Jonker, die in de loop der jaren vele avonden aan de Arjos af hebben moeten staan. Gelukkig waren ze nu in ons midden, zodat ze ook eens zelf hebben kunnen zien waarvoor en met wie hun echtgenoten werkten.

Het bleef niet bij woorden. De heer Pel was nog niet uitgesproken of een rij van tien in de klederdacht van de verschillende provinciale gestoken Arjos-meisjes (Noord-Brabant en Limburg vormen in de Arjos één provinciaal verband) schreed de zaal binnen en deponeerden met een toepasselijk woord aan de voeten van de heren Veerman en Jonker typische streekgeschenken, zoals Zeeuwse mosselen, IJsselmeerpaling, een afbeelding van het Drentse Bartje en Brabants bont. Van de landelijke or-

Verbonden door een oranje lint schreden de vertegenwoordigers van de provinciale verbanden langs de bestuurstafel en deponeerden daar hun specifiek provinciale geschenken voor de scheidende voorzitter en secretaris, de heren Dr. A. Veerman en Sj. Jonker

ganisatie ontving dr. Veerman een set met vulpen en vulpotlood als afscheidscadeau en de heer Jonker een vulpen.

Het is niet overdreven wanneer we zeggen dat we met een warm hart huiswaarts keerden. 't Is gemakkelijk een woord van dank te uiten, maar echte erkentelijkheid wordt steeds getoond in d a d e n.

In zijn openingswoord wees dr. Veerman ons in welke richting wij als Arjos verder moeten. Een grootse en veelomvattende taak. Een taak echter die wij als onze plicht zien en als een uiting van ons persoonlijk geloof in Jezus Christus. Een taak die wij alleen zó aan mogen en aan zullen pakken.

In Veermans lijn

ER WORDT in onze tijd terecht ge-waarschuwd tegen het gevaar van de „massificatie” en de „elitevorming”. Twee verschijnselen die onlosmakelijk aan elkaar zijn verbonden. Waar een „massageest” heerst krijgt „elitevorming” haar kans.

Het gevaar van het ontstaan van twee groepen, een groep geleiden (de massa) en een groep leiders (de elite) is helaas ook in de kring van de Christelijke organisatie niet denkbeeldig.

Er zijn talloze christenen die hun belangen gaarne overdragen aan anderen die het maar moeten „doen” terwijl zij dan wel bereid zijn om wat contributie (lieft weinig) te betalen en zich verder beperken tot kritiek als hun belang niet ten volle wordt behartigd.

Het grote gevaar dat de ontwikkeling van de democratie bedreigt is dat de volksinvloed door massa- en elitevorming van haar karakter wordt beroofd. Massificatie denatureert de volksinvloed omdat er van werkelijke volksinvloed geen sprake is als een „elite” zich over de rug van de massa heen genesteld heeft op bepaalde posten.

Zou de „massageest” de Arjos infecteren dan zou haar laatste uur zijn geslagen.

DE ARJOS wil immers juist haar leden bij het licht van het Evangelie vormen tot bewuste, meelevende, verantwoordende dragende antirevolutionaire staatsburgers.

Het komt mij voor dat de ARJOS, ook door het feit dat zij „jongerenorganisatie” is en wil blijven tegen het genoemde gevaar een dam opwerpt.

Dat is de keerzijde van de nadelen die er aan de doorstroming binnen de clubs, de provinciale verbanden en de Nationale Organisatie verbonden zijn. En als wij op die keerzijde letten dan kan het verlies van eminente Arjosfiguren ook winst inhouden.

De winst dat de gehele Arjos mobiel blijft.

Doorstroming dwingt hen die komen zich met alle kracht te geven aan hun nieuwe taak en zich in te zetten met al hun gaven voor de zaak waarvoor zij staan.

Er zullen er weinig zijn die het aftreden van Veerman als voorzitter zo zeer betreuren als de nieuwe voorzitter. Het is echter weinig vruchtbaar voor de Arjos daarover te blijven treuren.

De Arjos moet verder. In Veermans lijn.

In Veermans lijn ligt het, dat de hele Arjos mobiel blijft.

In Veerman's lijn ligt dat wij waken voor het ontstaan van een „massa” die het wel „geloof” en een „elite” die het wel „doet”. In Veermans lijn handelt de nieuwe voorzitter als hij alle Arjosleden oproept zich te geven met heel het verstand, met heel het hart, met heel de ziel en de gehele kracht.

En als die oproep gehoor vindt dan zal de Arjos haar prachtige werk ook zonder Veerman in Veermans lijn kunnen voortzetten.

Tot eer van God die tot dat werk roept en ten bate van de jeugd die die arbeid verricht, de partij waarachter zij staat en ten bate van het volk dat christelijke politiek nodig heeft als brood.

Waar blijven de woningen?

EEN van de nieuwe leden van de Anti-Revolutionaire Tweede Kamerfractie is de heer J. van Eibergen, voorzitter van de Ned. Chr. Bond van werknemers in de hout- en bouwnijverheid.

Kon de Arjos een meer deskundige laten spreken over het probleem van de woningnood?

Op de hem eigen en markante wijze wees de heer van Eibergen een groot deel van de kritiek die op het bouwbedrijf wordt uitgeoefend, als ongemotiveerd af.

Wij spreken over de woningnood als over „Volksvrijd nummer één”. Handelen we ook dienovereenkomstig?

Wanneer we niet genoeg woningen kunnen bouwen dan is dat hoofdzakelijk het gevolg van een te grote hoeveelheid opdrachten bij een te krappe arbeidsmarkt. De bouw van woningen, banken en andere minder noodzakelijke objecten trekken in verhouding zeer veel arbeiders aan.

Spreker noemde vervolgens verschillende mogelijkheden die tot verbetering

J. VAN EIBERGEN

kunnen leiden, wanneer de regering tenminste de moed heeft ze consequent door te voeren en de bevolking zoveel sociaal gevoel toont dat ze bewust, ten behoeve van de oplossing van dit grote kwaad, zich enkele opofferingen wil getroosten.

1. De bouw van objecten die niet dringend noodzakelijk zijn, blijf achterwege.
2. Benut de bouwcapaciteit ten volle.
3. Bevorder vooral de continuïteit bij de bouw, zodat bij het beëindigen van het ene werk, onmiddellijk aan het volgende kan worden begonnen.

Verder drong de heer van Eibergen op verbetering van het aanzien van het bouwvakarbeidersberoep, terwijl de industrie in het algemeen belang eens moet ophouden met het wegtrekken van bouwvakarbeiders naar de fabrieken en ten slotte zullen we bereid moeten zijn de werkelijke huurwaarde te gaan betalen en een aanpassing van de huren van „oude” en „nieuwe” woningen te accepteren.

Geen wonder dat de Arjos-leden, die voor het houden van hun jaarvergadering uit alle delen van het land naar Utrecht waren gereisd, nog tal van vragen stelden, die door de inleider op slagvaardige wijze werden beantwoord.

INNEMEE & ZN. N.V.

Onmiddellijk ter plaatse te ontbieden

BEGRAFENIS-
TRANSPORT
DEN HAAG
Telefoon 115940
HAARLEM
Telefoon 10441
DELFT
Telefoon 1642

Koopt een goed kostuum

enorme keuze tegen uiterst scherp gestelde prijzen.
De eerste reis is lonend

DUTHLER
VARSSEVELD

AVONDMAALSTELLEN
DOOPBEKKENS
OFFERSCHALEN enz.
in Zilver en Pleet-zilver.

Op aanvraag worden U de prijscontour en afbeeldingen gratis toegezonden. Franco verzending door geheel Nederland

D. J. H. EIKENDAL
Bergstr. 12 - Tel. 2038 - Wageningen

De groei van de Arjos

GAAT DOOR

* De studentenconferentie wordt gehouden op 11 en 12 januari a.s.

* Zendt de enqueteformulieren s.v.p. spoedig terug.

STUDENTENCONFERENTIE

SINDS 1949 belegt de Arjos jaarlijks een studentenconferentie. Op 11 en 12 januari 1957 zal op „De Witte Hei” te Huis ter Heide de achtste worden gehouden, waar de heer Ruppert, voorzitter van het C.N.V. zal spreken over de sociale politiek en dr. Berghuis verschillende partij-politieke vraagstukken zal behandelen. Zaterdagmorgen kunnen de deelnemers met hun vragen die dan nog niet beantwoord zijn terecht bij een forum waarin zitting zullen nemen de heren Dr. E. Diemer, Jac. S. Hoek, prof. dr. J. J. de Jong, P. Wybenga en E. van Ruller.

Door bemiddeling van de verschillende studentenorganisaties hebben zich intussen al vele deelnemers opgegeven, maar het is natuurlijk mogelijk dat er nog studenten zijn die ook graag deze conferentie mee willen maken. Zij kunnen zich rechtstreeks met het secretariaat van de Arjos in verbinding stellen.

ENQUETE

DE ingevulde enqueteformulieren beginnen al aardig binnen te stromen. Het is echter nog te vroeg om al conclusies te gaan trekken want verscheidene clubs lieten nog niets van zich horen. Natuurlijk komen die een dezer dagen.

Waarom vallen we onze Arjosvrienden lastig met deze enquête? Welnu, dit schriftelijke onderzoek zou zeker niet zijn ingesteld, wanneer het niet zo belangrijk was nu eens precies te weten hoe de leeftijdsopbouw van de clubs is, welke schoolopleiding het gemiddelde Arjoslid heeft gevolgd enz. Dat dienen we te weten om ons Arjoswerk verantwoord voort te kunnen zetten en vooral ook bij het samenstellen van studieschetsen zijn deze gegevens belangrijk. Daarom vestigen we er hier de aandacht nog eens op en vragen de formulieren spoedig terug te zenden.

DRENTHÉ STUDEERDE

IN Westerbork hield het provinciaal verband van Drenthe zijn vijfde studieconferentie en het was weer goed, daar in hotel Meusing.

Niet alleen om wat daar in materiële vorm werd geboden, maar vooral door

het conferentie-onderwerp: „De A.R. Partij in de nieuwe tijd”, ingeleid door de heer H. Algra, lid van de Eerste Kamer. Het was niet alleen smakelijke, maar ook degelijke kost.

De zeventig deelnemers bespraken dit onderwerp in discussiegroepen en dat gebeurde wel zo grondig dat 't de heer Algra niet aan stof voor de beantwoording ontbrak. Wij hopen maar dat op alle Drentse clubs hierover nog eens geducht nagepraat zal worden.

HOE HET REILT EN ZEILT

TOT slot nog wat belangrijk nieuws, want we kunnen ook nu weer enkele nieuwe clubs verwelkomen.

In Hillegersberg-Terbregge werd een Arjos opgericht doordat de club in Hillegersberg-Zuid kon worden gesplitst. In Rotterdam wordt gewerkt, niet alleen in de havenbedrijven en op de scheepswerven, maar ook op het Arjosfront staan ze daar hun mannetje. In de tijd van enkele weken werden daar nu drie clubs opgericht en zo wordt getoond wat onder leiding van een actief bestuur van een stedelijk verband in een grote stad kan worden bereikt.

In Sassenheim stak men de hoofden ook bij elkaar en in aanwezigheid van mej. van Leeuwen en de heer Hopman, de gezagsdragers van het Zuidhollandse provinciaal verband, werd tot oprichting van een Arjos overgegaan.

Van het Westen naar het Oosten. Ook Velp is weer een club rijk. De vorige Gelderse provinciale voorzitter, mr. Dirksen, vuurde een groepje van twintig jongeren aan en het kwam voor elkaar.

Tachtig kilometer noordelijker, in Overijssel, ligt Blokzijl, een klein plaatsje aan de oever van de voormalige Zuiderzee. Ook hier is nu een club, voorlopig met tien leden. De toekomst ziet er echter rooskleurig uit, want de club heeft een vrouwelijke voorzitter. De eerste in onze Nationale Organisatie?

We blijven nog even in dit gewest want we moeten nog iets vertellen over de activiteiten van het streekverband Noord-Oost. Onlangs sprak mej. van Leeuwen in Hardenberg voor de clubs van dit district over „Hoe vergaderen onze clubs”, terwijl diezelfde avond ook

de uitslag van een gehouden enquête werd besproken. Ongetwijfeld horen we nog meer van dit streekverband want men is daar van plan ook kadercursussen te gaan beleggen.

Vanuit Overijssel is de stad Groningen niet ver meer, tenminste wanneer men vanuit Den Haag al zover gekomen is. Rondom de Martini-toren heerst ook veel activiteit. Het stedelijk verband roert de trom in een grootscheeps opgezette actie. Elke nieuw-ingekomene jongere, wordt in een vlot gestelde circulaire verwelkomd en voor een Arjosvergadering uitgenodigd. Een voorbeeld dat op vele plaatsen is na te volgen.

Ook rondom de stad, in de districten Aduard en Westerkwartier bruijst 't van leven: propaganda-avonden, districtsvergaderingen en natuurlijk ledenwinst. In ons hart rekenen we op tenminste een nieuwe club. Maar dat zeggen we niet hardop.

Wanneer op onze reis door Arjos-Nederland bepaalde gewesten niet zijn aangedaan, dan is dat niet omdat wij daar niet wilden uitstappen, of, omdat daar niets zou zijn gebeurd, maar alleen omdat wij het niet wisten. Zend daarom nieuws. Nieuws uit de clubs, de stedelijke verbanden, de districten en uit de provinciale verbanden. Eén tip en het komt in orde!

EEN GOED BESLUIT!

TERWIJL geheel Nederland in deze week voor Kerstmis gehuld was in een alles verzwellende mist, scheen in Zuid-Limburg de zon. Ook in ons Arjoswerk. Want de club in Treebeek — intussen enkele weken oud — kreeg een collega. In Heerlen kon nl. een Arjos worden opgericht; voorlopig negen leden, maar wanneer de dames mee gaan doen — en dat doen ze! — dan is deze provincie een stevige loot rijker. Bravo, Heerlenaren, voor jullie enthousiasme en nu volhouden!

„Er is er één jarig, hoera, hoera, en je kunt het wel zien... dat is zij...”, zo zong men in Utrecht, en vele vingertjes wezen in het rond op de Oudegracht en zij bedoelden met dat langerekte „zij” de Arjos. De Arjos heeft er nl. weer een jaar opzitten, en: Wat voor één! De verjaardag werd op grootse wijze gevierd in het Trianon, een luthof — zo zegt mijn woordenboek —, ... op een dansvloer. We zaten daar als Anti-Revolutionaire jongeren nu niet direct op G.G., alhoewel... als de heer van Eibergen, die kennelijk verstand heeft van dergelijke zaken, ons niet had verteld, dat we op zo'n wereldgelijkvormige bodem zaten, dan hadden we het waarschijnlijk nu nog niet geweten...

Het is overigens wel gezellig feestvieren met de ARJOS... we zijn nl. zo „lekker” onder ons, weet U. Zo intiem, dat een der aanwezigen zomaar „en public” de problemen bloot ging leggen, die hij anders slechts met de zwager van z'n vrouws kant pleegt te bespreken, daar die nogal wat weet van de huizen... Onroerend en ontroerend was het betoog van de heer Van Eibergen, die iets vertelde over de woningproblemen. De spreker nam een gezond standpunt in en als u het wilt weten, dan kijkt u de krant van 19 december maar na op de Kamerslagen, en toch... er waren lieden, die de heer van Eibergen ouderwets durfden noemen, vooral omdat hij het eigen bezit zo propageerde. Maar met de opmerking: „Ik rook sigaretten en ik rijd auto” werd deze insinuatie ontzenuwd, en werd de op-

vatting, dat er nog ouderwetse Antirevolutionairen bestaan voorgoed de wereld uit geholpen. Ontstellende dingen konden we horen, o.a. het volgende: Wanneer alle bouwvakarbeiders, die zwarte lonen verdienen, de „bajes” in moeten, dan konden ze eerst wel een heleboel „bajessen” gaan bouwen voor zichzelf, en dat viel ons nu echt tegen van die bouwvakarbeiders... Ze moeten nu maar huisjes gaan bouwen... geen heilige

Impressie uit de Domstad

huisjes, want die zijn er al genoeg.

Intussen zijn we alweer aan onze derde voorzitter toe nl. Silvis. Dr. Veerman had het gevoel, of hij de ARJOS uithuwelijkte aan Silvis. Dat de vrouw nu gelijk-gerechtigd is, baart ons zorgen, ofschoon de man natuurlijk het hoofd blijft van de vereniging...

De scheidende voorzitter gaf zijn „dochter” de raad, om Silvis niet los te laten, en dat dit niet onnodig was, bleek, toen de „bruijom” even later voorspelde, dat zijn vrouw het nog al eens met haar tweede man zal moeten doen. Daadwerkelijk polyandrie... maar van onschuldige aard. Er ging nog iemand weg, nl. de bekende heer Jonker, een oude rot in de Arjos. Van de voorzitter hoorden we veel goeds over Jonker en

over onszelf en de Arjos kreeg allerlei namen, zodat we met enkele citaten de volgende definitie van de ARJOS kunnen geven: De Arjos is een Antirevolutionair jongens- en meisjesjeugd, zonder tegenwoordigers van de categorieën der „zuurpruimen” en „zankdozen”. De laatste termen van dr. Veerman...!

Geen wonder, dat dr. Veerman en de heer Jonker spijt kregen bij hun afscheid.

De eerste ontdekte, dat er toch van die aardige meisjes zijn in de Arjos, waaruit wel blijkt, dat de liefde voor het werk hem blind maakte of misschien kwam deze scherpzinnigheid ineens voort uit de mentaliteit van een vader, die op de trouwdag van zijn lievelingsdochter opeens bemerkte, dat ze nog niet eens zo lelijk is... en dan later tegen zijn schoonzoon zegt, dat hij het toch zo goed heeft getroffen.

De tweede wilde blijven, omdat hij merkte, dat het cadeaustelsel weer was ingevoerd, iets, waartegen hij al jaren streed. Nu boden echter tien meisjes (Van die erge aardige...) in kleurige klederdracht de beide heren uit elke provincie iets lekkers aan.

En toch gingen ze...

Wij gingen ook weer! Een ieder, die ons 's morgens had verwelkomd met de zeer overbodige vraag: „Zo, ben jij er ook?” gaf ons nu de groet: „Tot ziens”. Het is zo leuk, dat je zo iets bij de ARJOS nog meent ook... We verlieten Trianon en liepen door regenachtig Utrecht naar de trein en dachten: „Het was weer een fijne verjaardag!”

Gouda.

TON HERSTEL

FLITSEN
UIT HET
PARLEMENT

Een verdiend kerstreces

* Minister Hofstra: „Ons belastingstelsel is beweeglijk”.

* De heer Lucas: „Straks opnieuw praten over de benzineprijs”.

DE Tweede Kamer is op Kerstreces gegaan. Zelden zullen de Kamerleden dit reces meer verdiend hebben dan juist dit jaar. De meesten van hen hebben een uitermate zwaar jaar achter de rug. Eerst de verkiezingstijd, daarna een zenuwlopende kabinetformatie, ogenblikkelijk gevolgd door de begrotingsrace. Men moet daarover waarlijk niet licht denken, want onze volksvertegenwoordigers moeten tussen de bedrijven door ook nog de band met de maatschappij vasthouden. Van mei tot Kerstmis zijn de Kamerleden in touw geweest. Wij gunnen hen dus deze adempauze.

Voor voorzitter Kortenhorst is het wellicht teurstellend dat niet minder dan vier grote begrotingshoofdstukken niet voor Kerstmis afgehandeld konden worden: justitie, binnenlandse zaken, financiën en landbouw. Drie hoofdstukken dus van nieuwe bewindslieden. Dat minister Mansholt zijn begroting nog niet in veilige haven heeft weten te krijgen, is ongetwijfeld een gevolg van de lange kabinetscrisis. Het landbouwprobleem is nog steeds een der moeilijke vraagstukken — zo niet het moeilijkste — waarvoor het herboren kabinet Drees zich ziet gesteld. Minister Mansholt is de afgelopen weken in het kabinet de kampioen voor de belastingverhoging geweest. Maar de andere ministers — Hofstra inclusief — hebben hem duidelijk gemaakt dat het belastinggeld werkelijk niet voor het opscheppen ligt.

In februari krijgen we dus de parlementaire kennismaking met de ministers Samkalden en Struycken. Zij boffen dat hun enige tijd de gelegenheid is gegeven in de moeilijke zaken van de departementen van justitie en binnenlandse zaken in te werken. Vooral minister Struycken zal het niet gemakkelijk krijgen. Reeds bij de behandeling van de begroting van Onderwijs, Kunsten en Weten-

schappen is komen vast te staan dat de verhoging van het salaris van de topambtenaren aan veel kritiek onderhevig is. Geen enkele fractie die daarover heeft gezwegen. De ambtenarenzaken zullen minister Struycken — en het gehele Kabinet — nog wel eens zorgen baren. En het is nog de vraag of zijn „p.b.o. en bezitsvormingspad” over rozen zal gaan.

Dat niet alle begrotingen zijn afgehandeld is ongetwijfeld ook voor een deel te wijten aan het feit dat de begrotingsrace onderbroken moest worden door de behandeling van verschillende belangrijke wetsontwerpen, zoals de pensioenwetten en de voorstellen tot belastingverhoging.

Begin januari zullen — als de Eerste Kamer ook akkoord gaat — de prijzen van suiker, benzine en gedistilleerd stijgen. Daartegenover staat een definitieve afschaffing van de omzetbelasting op textiel. In totaal zal de schatkist door deze belastingverhoging f 65 mln meer binnen krijgen. Een bedrag, dat men als een voorschot kan beschouwen op de nog te nemen maatregelen tot bestedingsbeperking. Het ligt voor de hand dat de Kamer na de letwat zwaarwichtige uiteenzetting van minister Hofstra over onze financiële en economische positie dit belastingontwerp z.h.s. heeft aanvaard. Alleen de liberalen wensten geacht te worden te hebben tegengestemd.

De motie Oud om niet over dit ontwerp te stemmen, voordat het gehele complex van maatregelen op tafel ligt, werd met een overweldigende meerderheid verworpen. Het liberale standpunt had misschien door zijn logica iets aantrekkelijks. Maar het hield te weinig rekening met de noodzakelijkheid om nu vast iets te doen. In plaats van tevreden te zijn over de voortvarendheid van de regering, ging de heer Oud de indruk wekken dat het allemaal niet zo erg is. De liberale fractievoorzitter heeft minister Hofstra verweten, dat deze door zijn „angst verklaring” het land in opschudding wilde brengen. Met zijn motie en met het tegenstemmen tegen dit wetsontwerp heeft de heer Oud gedaan alsof er in ons land financieel en economisch niets aan de hand is. Gelukkig begreep de Kamer dat deze indruk niet gewekt mocht worden, want de cijfers die de minister van financiën, Hofstra, aan de Kamer heeft verstrekt, tonen duidelijk aan, dat het noodzakelijk is een halt te roepen aan de

neergaande lijn in onze financiële en economische positie.

De tijdelijkheid van de nog te nemen maatregelen tot bestedingsbeperking zal waarschijnlijk wel een belangrijk punt blijven. Het amendement Lucas (kath.v.) om het voorstel tot het verhogen van het bijzonder invoerrecht op benzine van kracht te doen zijn tot 1 januari 1959 was een goed amendement, omdat daarmee vast is komen te staan, dat een eventuele continuering van deze noodzakelijk onaangename maatregel t.z.t. opnieuw ter sprake zal komen. Minister Hofstra had ongetwijfeld gelijk toen hij wees op de beweeglijkheid van ons belastingrecht. Wij geloven ook dat hij deze maatregel niet langer zal handhaven dan strikt noodzakelijk is, maar het stelt ons toch gerust dat de Kamer daarvoor een waarborg heeft gegeven.

Sneltrainvaart

In een sneltrainvaart heeft de Tweede Kamer de laatste dagen nog enige begrotingshoofdstukken afgewerkt: Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, Volkshuisvesting en Bouwnijverheid en Algemene Zaken. Wat Onderwijs betreft, de sneltrain reed beslist niet harder

dan minister Cals wilde. Zijn verdediging kan men nauwelijks meer een redevoering noemen. Als men vier uur spreekt en als dan nog een groot onuitgesproken deel van de rede bij de Griffie ter inzage van de leden moet worden gelegd, dan deugt er werkelijk iets niet. Deze speech was het levende bewijs dat onze minister van O. K. en W. in de veelheid van vraagstukken dreigt te verdrinken. Bang dat hij een vraagje vergeet, ontwerp hij een urenlange redevoering. Wat dat betreft moet deze bewindsman maar eens in de leer gaan bij zijn collega's Zijlstra, Mansholt en Witte. Deze laatste is er in geslaagd zijn begroting op voortreffelijke wijze in anderhalf uur te verdedigen. En dan nog zo, dat geen enkele spreker zich tekort gedaan behoeft te gevoelen.

Toch is zo'n redevoering van minister Cals geen temptatie. Hij is een gezellige causeur. De bewindsman heeft nu weer een uitgebreid wetgevend program op tafel gelegd. Laten we hopen dat het niet nodig is hem binnen een jaar aan zijn beloften te herinneren. Als de Kamer daartoe genoodzaakt zou zijn, zal dat voor minister Cals beslist onaangename gevolgen hebben.

H. AMELINK 75 JAAR

H. Amelink mocht vrijdag zijn 75-ste verjaardag vieren.

Als we deze naam lezen, denken we natuurlijk in de eerste plaats aan de man, die zich zovele jaren heeft gegeven aan de christelijk-sociale beweging in ons land, aan de man, die als secretaris van het C.N.V. zulk voortreffelijk werk heeft verricht. De waardering voor zijn arbeid voor de christelijke vakbeweging kwam tot uiting in zijn benoeming van ere-lid van het C.N.V.

Daarnaast heeft hij zich gedurende vele jaren gegeven aan de staatkundige arbeid. Nadat hij reeds eerder zitting had gehad in de Eerste Kamer, was hij van 1931 tot 1946 lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

Een zeer werkzaam leven heeft hij achter de rug. Zijn verdiensten werden ook door de regering erkend. Hij is officier in de Orde van Oranje-Nassau.

In de oorlogsjaren behoorde hij tot de groep gijzelaars, die in Schoorl, Buchenwald, Haaren en St. Michielsgestel verblijf hebben gehouden.

De naam Amelink is een begrip van trouwe, harde arbeid in de strijd voor Christelijk-sociale gerechtigheid.

Wij danken God, dat Hij Amelink tot hertoe gespaard heeft en bidden de thans 75-jarige toe, dat hij in zijn levensavond de zegen des Heren in rijke mate zal mogen ervaren.

ZOJUIST VERSCHEEN

De schooljaren onzer kinderen Samenspel van school en gezin

door
prof. dr. J. Waterink

INHOUD:

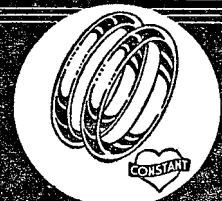
1. Inleiding
2. Voorbereiding voor de school en „schoolrijpheid”
3. Moeilijkheden — „pas op school”
4. Moeilijkheden van de school door de verscheidenheid van de kinderen
5. „Partijen” en „partijstrijd” of pedagogische eenheid
6. De ouders en de eerbied van hun kinderen voor hun opvoeders
7. Rust in het gezin als achtergrond van de arbeid van de school
8. De ouders en de tucht op school
9. Straffen op school
10. „Vorming” en school
11. Sexuele opvoeding en school
12. „Vordering” op school
13. Het huiswerkprobleem als probleem voor de school
14. Het huiswerkprobleem als probleem voor het gezin
15. „Bijlessen”
16. „Rapporten”
17. „Blijven zitten” of „overgaan”
18. Gebrek aan concentratie
19. Gebrek aan belangstelling
20. Gezin en school in sociaal verband
21. Gevaarlijke vriendjes
22. 's Morgens en 's avonds

DIT BOEK HOORT THUIS IN
ELK GEZIN MET
SCHOOLGAANDE KINDEREN

Prijs gebonden f 6,90 — Verkrijgbaar bij de boekhandel

UITGAVE J. H. KOK N.V. KAMPEN

CONSTANT
VERLOVINGSRINGEN
VOLLEDIGE COLLECTIE
VAN DIT BEKENDE MERK
IN ALLE MATEN

SIEBEL

KALVERSTR. 123 • AMSTERDAM
LANGE POTEN 11 • DEN HAAG
STADHUISPLEIN 24-26 • R'DAM
NW. BINNENWEG 227 • R'DAM

BUREAU VOOR VASTE
GOEDEREN

P. Kraaijeveld

Beëdigd Taxateur
Bloemstr. 13, UTRECHT
Kopen en verkopen van huizen, etc. Woningen te koop gevr. voor geldbelegging. Ook worden door ons alle inlichtingen verstrekt omtrent nieuw te bouwen woonhuizen.
AL LE VERZEKERINGEN

ZWOLLE

Makelaarskantoor J. G. Bramer

Woningbureau
Assuranties
Hypotheeken
Taxaties

ZWOLLE - WILHELMINA STRAAT 35 a
Postrekening 21139, Tel. 6783 b.g.g. 5729

BEGRAFFENISSEN
(ook buiten Zwolle)

R. Dragt

Roggenstraat 22 - Telef. 5594 - Zwolle

HET VERTROUWENSADRES VOOR

PIANO'S EN ORGELS

ook voor het stemmen en onderhouden van uw instrument

GANZEVOORT

DIEZERSTRAAT 116 - TEL. 6552 - ZWOLLE
Uitgebreide keuze muziek en grammofonplaten

Steeds voorhanden de nieuwste uitgaven der volgende rubrieken: Theologie - Staatskunde - Vaderl. Geschiedenis - Kerkgeschiedenis - Zending - Wijsbegeerte - Taal- en Letterkunde - Romans en Noveellen - Opvoeding en Onderwijs.

Boekhandel Westerhof
MELKMARKT 36 • ZWOLLE • TELEF. 6171

WONINGINRICHTING
Boertien

Sassenstraat 39 - ZWOLLE - Tel. K 5200-6473
Levering franco met eigen wagen.

Adverteert regelmatig

N.V. W. J. SCHULING's
HANDELSONDERNEMING
BINNENHAVENWEG 20
HENGELO
Telefoon K 5400-3029
(na 18 uur Delden, K 5497-447)

JUTE ZAKKEN

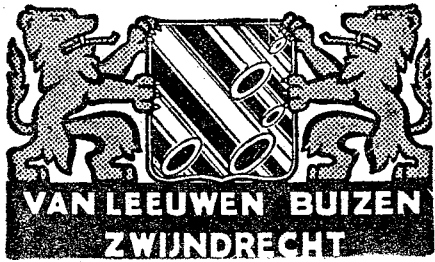
voor binnenland en export
Een vertrouwensartikel!
NOORD NEDERLANDSE ZAKKEN.
HANDEL N.V. - GRONINGEN
EEMSKANAAL N.Z. 46
Telefoon 31345 (3 lijnen)
Telegramadres „Jute“

FIRMA FERNHOUT

HANDEL IN WEGEN. en WATER-
BOUWMATERIALEN, OP. EN
OVERSLAGBEDRIJF, SCHEEPS-
BEVRACHTING
Zwolle, telefoon 5358 b.g.g. 3477
Emmeloord, telefoon 2493 b.g.g. 2663

Verplaatsbare houten

gebouwen
Directie- en schaftketen
Noodwoningen, -scholen en -kerken
Directie- en schaftwagens etc.
HOUTBOUW HAHBO HARDINXVELD
Tel. 41 Neder-Hardinxveld

SCHEEPSBOUWERVEN

A. VUYK & ZONEN
CAPELLE AAN DE IJSSEL
Nieuwbouw en reparatie
Telefoon Rotterdam 113333 (K 1800)

Firma C. Vermeer en Zoon's
Fabrieken voor gebogen hout
Tel. K 1894-1230 - Ouderkerk a/d IJssel
Ronde en ovale tafelanden
Gebogen regels voor stoelen en fauteuils, armleggers, kappen, regels, stijlen enz.

Fa Gebr. G. & W. Draisma
Aanneming van
BOUW- EN BETONWERKEN
Jachtlaan 278 - Apeldoorn - Tel. 5093

R.H.I.W.A.
Carrosserie-fournituren
Plaatbewerking-machines
Non-Ferro metalen
Scheepsramen en deuren
Fabricatie, Groothandel Im- en Export

SERRES EN WARENHUIZENBOUW
N.V. AANNEMERSBEDRIJF
Boers en Vrijland
Postbus 30, 's-GRAVENZANDE
Tel. K 1748-745 en 746

PLAATWERK STAAL EN ALUMINIUM
NIMA ZWINDRECHT
K 1850-5382

UIT PERS EN PERIODIEK

Christelijke politiek een

Politiek gevaarlijk

In de Gereformeerde Kerkbode van Rotterdam schreef ds. Joh. Heule in de rubriek „Evangelisatie“ o.m.: „Politiek is een gevaarlijk onderwerp. Altijd. Heel speciaal op een evangelisatie-huisbezoek. Ik meen om vier redenen:

1ste plaats: op het politieke levensterrein staan de beste stuurlieders aan de wal. De grote „men“ kan precies vertellen hoe of het moet;

2de plaats: politiek heeft iets te maken met de portemonnaie van de arme en de rijke man. Beiden zien de problemen door de gekleurde bril van hun armoede of hun rijkdom. Wanneer iemand er nog niet van overtuigd is dat de mens een egoïst en een materialist is dan moet hij over de politiek beginnen;

3e plaats: het gesprek veronderstelt een behoorlijke kennis van zaken. Veel evangelisatie-huisbezoekers zijn vastgezet, hebben reuze bokken geschoten, omdat zij menen, dat politiek en geloof niets met elkaar te maken hebben en daarom geen enkele moeite ooit deden zich te oriënteren op het politieke erf;

4de plaats: een gesprek over de politiek legt zoveel beslag op de tijd dat de avond om is voor wij er zelf erg in hebben. Nu is dit geen bezwaar als er ook gesproken wordt over de verhouding politiek en evangelie, het is echter een verloren avond als wij zijn blijven steken in een „twist“ over personen“.

Na gewezen te hebben op de betekenis van de Christelijke pers merkte de predikant nog op:

„Twee dingen mag u nooit doen. De klaagzang met de buitenkerkelijke meezingen en zeggen: over politiek wil ik niet met u spreken. Men wil hierover spreken en wij behoeven ons niet te schamen voor onze politieke beginselen. Jezus Christus is niet alleen onze Zaligmaker, Hij is tegelijk onze Koning voor Wiens Rijk wij strijden mogen.“

Men verwacht teveel van ons, Christenen, van ons, soldaten van Koning Jezus.

Ik kan het misschien beter zo zeggen: wij stellen teleur. Daarom is het altijd noodzakelijk van onszelf af te wijzen en heen te wijzen naar onze Meester.

Dit is géén Christelijke politiek: een heilstaal verwachten van mensen, neen, neen. Als een buitenkerkelijke een heilstaal verwacht heeft van Colijn, heeft hij iets gedaan wat hij niet mocht doen.

Dit is Christelijke politiek: de Zegen verwachten van de Here voor land en volk en bij het regeren vragen naar Zijn Wil en Zijn Geboden.

Dit is Christelijke politiek: regeren als zondige mensen, ja, maar met de geopende Bijbel.

Dat dit een vreugdevol mogen en moeten is, zal alleen hij toegeven, die de Bijbel kent en gelooft.

En zo zal dus het einde ook van dit huisbezoek zijn: de oproep tot de ontmoeting met de Bijbel en tot de overgave aan de God van de Bijbel.“

Elkaar vinden

In het Gereformeerd Weekblad schreef Prof. dr. G. Brillenburg Wurth een artikel over „Beginselen en methode“ waarin hij handelt over de verdeeldheid in politiek opzicht in de protestants-christelijke kring. Hij besluit zijn beschouwing als volgt:

„Het komt mij voor, dat wij tenslotte elkaar alleen waarachtig zullen kunnen vinden, als wij steeds meer komen tot een verdiept waarheidsinzicht en bereid zijn daarvoor ons zelf steeds opnieuw in onze bedenkelijke

eenzijdigheid te laten corrigeren.“

Daar zullen b.v. tussen de christelijk-historische unie en de antirevolutionaire partij allerlei praktische moeilijkheden liggen en niet het minst ook moeilijkheden in verband met het kerkprobleem. Maar daar zullen wij alleen bevredigend uit kunnen komen — ook uit dat zo hoogst précaire kerkprobleem, dat op allerlei wijze in ons organisatieleven ingrijpt — wanneer wij juist op het punt van het bijbels waarheidsinzicht elkaar kunnen vinden.

Niet alleen echter uit het oogpunt van beëindiging van de strijd tussen c.h. en a.r. lijkt mij dit van belang. Niet minder nodig is dit ook, gezien de mentaliteit van vele jongeren in onze eigen kring. Mogen wij het eens zo uitdrukken — op gevaar af, dat sommigen dit een wat vreemde aanpak van zaken zullen vinden, maar dan zullen wij juist graag daar eens wat nadere reactie op vernemen —: onze kerken en heel ons organisatieleven hebben nog altijd de structuur, die Kuyper eenmaal daaraan gaf; maar heel velen van de jongere generatie kennen niet alleen Kuyper, helaas niet meer, maar zij zijn ook van zijn geestelijke structuur innerlijk vervreemd; zij denken, als kinderen van deze tijd met haar typisch existentiële inslag door en door in persoonlijke categorieën. En dat geeft de kortsluiting, die wij, helaas weer, op allerlei gebied dagelijks constateren.

Hier baat geen compromisplossing, evenmin als dat wij met repressie verder komen. Hier zal, in het licht van het verleden met zijn waardevolle lessen, serieus voor het heden en de toekomst gezocht moeten worden naar een dusdanig klaar en diep verstaan van de waarheid Gods, dat wij van daaruit geestelijk elkander en de andere christenen, van wie wij langzamerhand zo vèr vervreemd zijn, weer waarachtig terug zullen kunnen vinden.“

Subsidie aan kerkbouw

In Het Vrije Volk schreef ds. L. H. Ruitenberg onder bovenstaande titel een artikel, waarin hij o.m. opmerkte:

„En nu, na vele jaren praktisch volkomen scheiding van kerk en staat komen de kerken subsidie vragen voor de

Hoge roeping

bouw van hun kerken. Aan de overheid.

Dat brengt ons in een nieuwe situatie. Want men kan dat niet vragen op grond van de middeleeuwse verantwoordelijkheid van de overheid voor de kerk. De grondwet staat dat niet toe. De kerken kunnen deze subsidie wèl vragen op grond van het feit, dat de overheid de betekenis van het bestaan van kerken erkent.

Men moet zich daarbij de nieuwe verhoudingen waaronder de kerken leven, goed voorstellen. In de laatste 150 jaar zijn er wel kerken gebouwd. Alle Gereformeerde kerken b.v. — een 1000 — zijn zonder een cent subsidie uit de bijdragen van de leden-dier kerken gefinancierd. Van alle andere kerken eveneens.

Dit wordt thans een wel zeer zware last. Om drie redenen. Ten eerste, omdat de bevolkingstoename zo snel gaat en vooral omdat de groei van de nieuwe steden rondom de oude woonkerken zulke hoge eisen stelt, dat de penningmeesters van elke kerk-gemeenschap met de handen in het haar komen te zitten. Dit bouwen van nieuwe kerken is een gevolg van overheidsleiding, overheidsplanning. Die juichen wij toe. En van harte. Maar de gevolgen voor de kerken zullen dan ook aan diezelfde overheid worden voorgelegd.

In de tweede plaats is er in de laatste jaren veel veranderd in de vermogenspositie. De overheid heeft — alweer terecht, en met onze volle instemming — een spreiding van vermogens bevorderd, die gemaakt heeft, dat er verhoudingsgewijze minder rijkkaards zijn en dat de rijkdommen die bleven, veeleer anoniem werden. De kerken kunnen dat merken. Zij krijgen minder grote giften, meer kleinere. Ook dat is een gezonde zaak. Maar het maakt de financiering van de bouw van kerken wel zeer zwaar.

En ten derde: de overheid stelt zich niet meer tevreden — alweer terecht — met het bouwen van nette schuren, die als mensenpakhuisen kunnen dienen. De architectonische eisen zijn veel hoger geworden. Maar ook dat heeft, mede door staatsingrijpen, de kosten van de kerkbouw aanzienlijk verhoogd.

Dit zijn allemaal redenen voor de kerken om aan de overheid subsidie te vragen.

Het verlenen van zo'n subsidie is, dunkt mij, niet in strijd, integendeel, het is in overeenstemming met de moderne socialistische overtuiging, dat bij behoud van vrijheid voor de enkeling en de groepen, er ook in dit opzicht een gemeenschappelijke verantwoordelijkheid bestaat“. Grenzen

Grenzen

De Volkskrant schrijft over subsidiëring voor kerkbouw:

„In navolging van andere gemeenten heeft nu ook Den Haag besloten tot subsidiëring van kerkbouw. Dat valt, zeker onder de huidige omstandigheden, voor de randstad Holland te verdedigen. Daar liggen de kosten extra hoog. Daar verrijzen in recordtempo steeds nieuwe wijken met de omvang van een provincieplaats. Als er tegelijkertijd kerkgebouwen moeten komen en dat is juist daar tussen die grote woonblokken zeker noodzakelijk, dan is het duidelijk, dat de moeilijkheden voor de kerk-gemeenschappen al te groot worden. Hulp van de overheid maakt het iets minder moeilijk.“

Wij moeten echter wel in het oog houden, dat het stichten van nieuwe kerken toch onverminderd een plicht blijft die allereerst op de gelovigen zelf rust. Het is nodig dat op te merken als aantekening bij hetgeen tijdens het debat in de Haagse gemeenteraad van socialistische kant werd gezegd. Daar gaf men als verdediging, dat verschillende zaken vroeger door de overheid van particulieren tot stand konden komen, maar dat het nu steeds meer gewoonte wordt, dat de overheid die taken geheel of gedeeltelijk voor haar rekening neemt. Dat is juist en wij hebben daar tot op zekere hoogte ook geen bezwaar tegen.

Er zijn echter grenzen. Wij zouden beslist bezwaar hebben tegen een ontwikkeling, waarbij het gewoonte wordt, dat de overheid ook al kerken voor ons gaat bouwen en dat wij daarvan nog enkel iets merken door middel van ons belastingbiljet.

Zover is het gelukkig nog niet. Maar ook aan een beperkte subsidiëring zit al het gevaar, dat men in die richting kan gaan denken. Laat ons toch vast houden, dat de eigen offervaardigheid van de gelovigen het kostbaarste fundament van elke nieuwe kerk is.“

IN ONS GEMEENSCHAP

Bezinning gevolgd door arbeid

Tegen het einde van een jaar gevoelen we allen vaak de behoefte ons nog eens te bezinnen. Dat is goed. Maar men zal moeten bedenken, dat bezinning niet alleen maar nodig is op de Oudejaarsavond. Telkens opnieuw worden we er toe geroepen. Alleen dan zal het mogelijk zijn vruchtbaar en zegenrijk werk te verrichten. Daarbij mag het dan ook weer niet zo worden, dat we niet verder komen dan de bezinning. Er moet ook worden aangepakt. Er moet worden gewerkt. Zeker is er in deze tijd de noodzaak van de bezinning op de hoge betekenis van de christelijke politiek.

Het jaar dat voorbijging heeft ons doen zien, dat we voor een zware taak staan. Zware slagen hebben we gehad. De moeiten en zorgen zijn ons niet bespaard. Gemeenschappelijk zullen we, rond een geopende Bijbel, hebben na te gaan, wat van elk van ons gevraagd wordt. Wij zullen getuigen moeten zijn van Jezus Christus, elke dag en op elke plaats.

Dan zullen we ook bedroefd moeten zijn over de verdeeldheid in de kringen van hen, die van de noodzaak van een christelijke politiek overtuigd zijn en dan hebben we te streven naar een zo nauw mogelijke samenwerking van allen, die de fundamentele beginselen van de Reformatie van allesomvattende betekenis achten voor het gehele mensenleven.

Daartoe is noodzakelijk een open gesprek, allereerst in de eigen kleine kring, maar daarna ook in de ruimere kring van geestverwanten. Schouder aan schouder zullen we de strijd hebben te voeren.

De vraagstukken, waarvoor we dagelijks geplaatst worden zijn velerlei en vaak zeer moeilijk.

We zullen ons daarop ernstig hebben te bezinnen, doch God geve ons in het nieuwe jaar de kracht en de liefde om het werk aan te vatten, dat op ons wacht.

De socialist

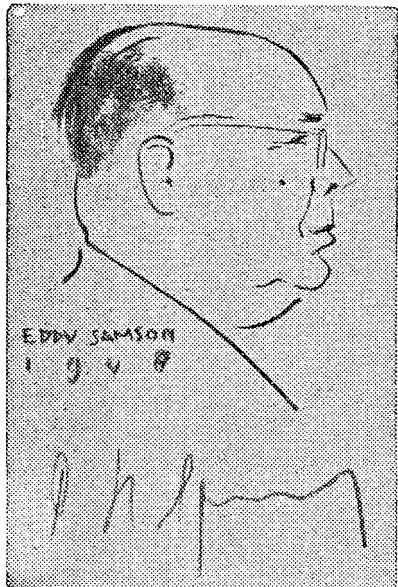
Paul Henri Spaak krijgt in de Navo een belangrijke functie

DE Belgische socialist Spaak zal binnenkort aftreden als minister van buitenlandse zaken, omdat hij de Brit Lord Ismay gaat opvolgen als secretaris-generaal van de Noord-Atlantische verdragsorganisatie. Het is om de zeer vooraanstaande plaats, die Spaak gaat innemen, dat we in deze rubriek de aandacht vragen voor de man, die al spoedig na de tweede wereldoorlog Mr. Europa werd genoemd, maar die een fel omstreden figuur werd door zijn afkeurenswaardige houding in de Belgische koningskwestie.

Paul Henri Spaak, die op 25 januari 1899 te Schaerbeek werd geboren, stamt uit een vooraanstaande familie. Zijn grootvader van moeders zijde, Paul Janson en zijn oom, Paul Emile Janson, waren grote liberale leiders. Zijn vader was advocaat, directeur van de Brusselse Opera en een bekend toneelschrijver. Zijn moeder was de eerste vrouw, die zitting kreeg in het Belgische parlement. Trots kon zij luisteren naar de redevoeringen van haar zoon, toen hij minister van buitenlandse zaken en later ook premier werd.

SPAAKS voorkeur voor de politiek erfde hij van zijn moeder. Zijn bewonderaars zeggen, dat hij zich in de politiek beweegt als een vis in het water. Het is bij hem een kwestie van instinct. Hij is geen man van beginselen en nog veel minder van studie. Telkens heeft hij het juiste gevoel voor wat er op een bepaald ogenblik moet worden gedaan.

Spaak verstond de kunst, zijn medewerkers te kiezen, liet hen dan voor zich

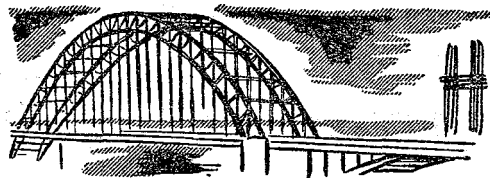
denken en wist daarvan een handig gebruik te maken. Miste hij een ingeving, en ontdekte hij die bij een ander, dan nam hij ze over en ontwikkelde hij ze en verdedigde ze met de gloed van zijn redenaarsgaven.

Toen hij eens een rood-rooms kabinet had gevormd en de daaraan voorafgaande onderhandelingen uit de doeken werden gedaan, zei een lid van de liberale oppositie: „Maar ge hebt toen die en die dit en dat beloofd”, waarop Spaak antwoordde: „Ah, ge hebt me dus afgeluisterd!” Dat antwoord was, dank zij een daverend gelach, voor hem afdoende, ook al kon men zich in het parlement niet aan de indruk onttrekken, dat de opposant geen ongelijk had.....

VOOR de tweede wereldoorlog was hij lange tijd leider van de uiterst linkse vleugel van de socialistische partij. Hij verzette zich aanvankelijk fel tegen de officiële partijleiding. Toen hij eenmaal minister was geworden, veranderde zijn houding volkomen: hij werd met Hendrik de Man leider van wat men noemde het nationale socialisme (dat later bleek, onverantwoordelijk dicht aan het nationaal-socialisme te grenzen).

Spaak was toen ook een vurig voorstander van strikte neutraliteit. De oorlog opende ook Spaaks ogen en — hoe merkwaardig het ook is — hij was ook een van de eersten, die Herman de Man gingen bestrijden.

VELEN hebben zich afgevraagd, of Spaak niet meer een gelegenheids-politicus dan een staatsman is. Het is niet eenvoudig, daarover te oordelen, want als men bijv. het leven van Churchill onder de loep neemt, komt men ook tot wonderlijke ervaringen. Toch zegt het wel iets, want is het niet

HET ANDERE GEZICHT *vervolgverhaal*
door J.W. Ooms

„Paula zal waarschijnlijk een goede boerin worden,” was het oordeel van Willem. „Zij is natuurlijk geen boeredochter, ze heeft over sommige huishoudelijke dingen misschien andere gedachten dan moeder, maar ik geloof, dat haar hart inderdaad helemaal uitgaat naar het leven op een boerderij, vader. En vergeet niet, dat de boerin van vandaag het niet meer zo moeilijk heeft als de boerin van dertig jaar geleden. Er is in dit onzicht ook al heel wat ten goede gewijzigd.”

„Maar zij is een stadse, Willem.”

„Eigenlijk maar ten dele. U weet net zo goed als ik, dat haar ouders van het platteland afkomstig zijn.”

„Ik zal de zaak nog eens van alle kanten afwegen,” zei Lijnegang tenslotte. Dat deed hij ook, maar tot een besluit kon hij niet komen.

Tenslotte kwam Willem met een voorstel.

„Geef het bedrijf in handen van Melchior, vader. Maar blijf er terzelfdertijd zelf ook nog wat over meesteren. Dan bent u er zelf nog bij om te zien of alles goed gaat. U kunt dan bijvoorbeeld over drie jaar, als Melchior vijfentwintig is, het bedrijf officieel aan hem overdragen. Dan hebben wij nu ook niet de rompslomp van het beschrijven en zo. Alles blijft in naam zoals het is, maar in feite hoeft u geen werk meer te doen. Een beetje toezien voord zijn, meer niet. Maar één ding moet ik er bij zeggen, vader: U moet Melchior zoveel mogelijk naar eigen inzichten laten boeren. Ik ben er zeker van dat hij zal tonen wat hij waard is. Alleen als hij dingen wil doen, die financieel niet verantwoord zijn, zou u moeten ingrijpen. Maar ik denk niet, dat dit nodig zal zijn.”

Lijnegang zei weer, dat hij er eens riepelijk over denken moest. 's Avonds in bed besprak hij deze zaken met zijn vrouw. Vrouw Lijnegang verlangde ook naar meer rust. Dat was trouwens ook, wat de huisdokter haar aangeraden had, in verband met haar moeilijke benen.

„Melchior is nog wel jong, maar hij is ernstig, ik weet zeker dat hij zijn best zal doen.”

Op een dag maakte Lijnegang aan Melchior bekend, welke plannen hij overwoog had. „Hoe heb jij je de toekomst voor jezelf inbedacht, jongen?”

„Dat ik boer zal worden,” antwoordde Melchior zonder aarzelen. En hij liet er zachter op volgen: „En dat ik met Paula zal trouwen.....”

„Daar gaat het over,” zuchtte Lijnegang. „Over Paula.”

„Zij zal ook niets liever willen.”

„Zal zo'n stads nuffie 't wel volhouden op een hofstee?”

„Kent u Paula nu nog niet, vader?” vroeg de jonge Melchior verwittend.

„'t Is zo onzeker.”

Lijnegang liep er weken en weken over te piekeren. Toen ineens, op een zaterdagmorgen, kreeg hij een lichte hartaanval. Maar toen Roelie 's middags thuiskwam was hij al weer wat hersteld.

Hij begreep, dat het een waarschuwing was om het nog wat kalmer aan te doen. — Ik ben vroeg versleten, dacht hij. — Zal dat voortkomen uit mijn fel verzet in de laatste jaren tegen de vele veranderingen die er gaande zijn?

God had hem nog het leven willen laten. Hij had het hart niet voorgoed willen doen stilstaan. Maar het was een waarschuwing. Bereid uw huis, o mens!..... Als hij nu gestorven was, wat dan? Kon hij verzekerd sterven? Had hij de eeuwige troost, waar de Heidelbergse over sprak? Neen, neen..... hij had altijd rechtschapen willen leven, hij had naar zijn mening zijn best gedaan, maar hij kwam de zekerheid van het geeststerven tekort.

Toen werd de boer van de Lindenburg klein, o zo klein en gering. Hij smeekte God om genade, om de zekerheid der verlossing. Hij smeekte als een kind, dat weet, zonder Vader geen stap meer te kunnen doen.

Nu stond het voor hem vast, dat hij zijn bedrijf moest overgeven in de handen van Melchior. Hijzelf had rust nodig, rust en nog eens rust, zoals de dokter gezegd had.

„Zouden jullie willen trouwen?” vroeg hij op een avond aan Paula en Melchior. Hij vroeg het zonder enige inleiding en beiden schrokken er een beetje van. De vraag kwam ook zo onverwacht.

„Ja vader, want dat is ons doel,” antwoordde Melchior met trillende stem.

„Ik ook graag.....” zei Paula. Doch zij voegde er aan toe: „Doch nu nog niet.”

„Wanneer dan wel?” vroeg Lijnegang ongerust.

„Misschien over een jaar. Ik moet nu nog bij vader blijven, ziet u.”

De oude Lijnegang werd eensklaps korzelig.

„Stadse kuren,” gromde hij. „Je weet, dat hier verandering moet komen. Moeder moet het kalmpjes aandoen met haar benen. En mijn hart wil ook niet meer zo goed als vroeger.”

Lijnegang zweeg. Hij was kwaad op zichzelf, want hij dacht er aan, dat hij voorheen weleens tot Melchior gezegd had, dat hij er nooit in toestemmen zou dat zijn jongen met de ingenieursdochter zou omgaan. En thans drong hij er op aan, dat ze gauw zouden trouwen..... — Niets is veranderlijker dan een mens, dacht hij somber. — Zelfs ik, die altijd mijn koers zo goed geweten heb, krijg andere meningen.

Een dag later kwam ingenieur Santemeijer op de Lindenburg. Hij was in gezelschap van Paula. Zijn dochter had hem

verteld, wat zij met Lijnegang en Melchior besproken had en daar kwam hij nu eens over praten.

„Ik heb geen bezwaar tegen hun huwelijk,” verklaarde Santemeijer. „Ik geloof, dat die twee elkaar gevonden hebben. Maar u weet, dat ik van oorsprong van het platteland kom. Welnu, opvattingen, die vooral op het platteland gelukkig nog opgeld doen, zijn ook vaak mijn opvattingen. Ik zeg, dat ik geen bezwaar heb tegen hun huwelijk, maar eigenlijk vind ik hen nog een beetje te jong. Ik stel voor, dat ze nog wat wachten, Lijnegang.”

De boer van de Lindenburg zat verwezen voor zich uit te staren en hij dacht: — Daar kan ik het mee doen, hij geeft mij een lesje.

De ingenieur legde uit, waarom hij nog een tweede reden had om voor te stellen, dat ze nog wat zouden wachten met trouwen. Zeer waarschijnlijk zou hij over een jaar zelf hertrouwen met een weduwe, die thans nog in Suriname verbleef en ongeveer een jaar nodig had om daar haar zaken af te wikkelen. „Maar begrijp mij goed, Lijnegang: Ik wil mijn dochter niet verbieden om te trouwen. Zij is tweeëntwintig jaar, voor een meisje is die leeftijd minder jong dan voor een jongen. Ik herhaal, dat ik vast geloof, dat ze bij elkaar horen. Ze houden zielsveel van elkaar en ze weten allebei, dat het leven een diepere bedoeling heeft.”

Paula wilde haar vader niet ineens alleen laten. En hoewel Melchior popelde om met haar naar 't gemeentehuis en vervolgens naar de kerk te rijden, hij drong er niet op aan, dat zij haar vader alleen zou laten dit laatste jaar. Hij begreep best, dat zij jegens hem een plicht te vervullen had — maar dat zij bovendien heel veel van haar vader hield.

„Een jaar zou ik misschien nog kunnen wachten, Paula,” fluisterde hij haar toe, toen ze samen waren. „Maar zelfs dit ene jaar van wachten zal me zwaar vallen, dat wel.”

Tenslotte was het Willem die een tijdelijke oplossing aan de hand deed. Lijnegang zelf had daar trouwens ook reeds over gedacht, doch hij had het niet te berde willen brengen.

Vader moet alles maar uit handen geven, wat de leiding van het bedrijf betreft, meende Willem. Het zou zijn gezondheid ten goede komen en moeder, die zo sukkelde met haar benen, zou er eveneens mee gebaat zijn. Vader en moeder moesten in het voorhuis van de Lindenburg gaan wonen; met betrekkelijk geringe veranderingen was er een afzonderlijke woning van te maken. De jonge Melchior zou dan het boerenbedrijf voortzetten en Aaltje zou bij hem blijven. Voorlopig zouden dan broer en zuster het bedrijf sturen, tot tijd en raad kwam dat Melchior en Paula zouden trouwen.

Aaltje ging met deze tijdelijke regeling akkoord. Zij bedong echter nadrukkelijk, dat ze na het trouwen van Melchior en Paula geen dag langer meer bij hen wilde blijven.

„Tussen mij en Paula zou het toch botsen,” verklaarde zij. „Ik heb helemaal geen bijzondere bezwaren tegen haar, maar zij is en blijft een stadse nuf en daarom zal ik nooit met haar kunnen opschieten. Het zou voor haar teleurstelling op teleurstelling geven als ik in huis bleef. Dat wil ik naar besparen.”

„Als Melchior gaat trouwen, kan jij bij vader en moeder in het voorhuis je intrek nemen,” meende Celia, die met de door Willem voorgestelde voorlopige regeling ook helemaal akkoord kon gaan. „Maar Aal”, liet Celia er fluisterend op volgen, „probeer tot een huwelijk te komen, want anders zal je 't op de duur bij het ouder worden zo eenzaam krijgen.”

Celia bedoelde het goed, maar zij had haar gedachten misschien beter ongezegd kunnen houden.

„Wil jij mij ook al de wet voorschrijven wat ik doen moet?” vroeg Aaltje snibbig. „Ik ga mijn eigen gang en ik heb van niemand raad nodig!”

„Onze Aaltje is inderdaad oud en wijs genoeg,” merkte de oude Lijnegang susseend op, „zij weet zelf het beste, wat goed voor haar is.”

„Natuurlijk, dat spreekt vanzelf.” Celia trachtte haastig haar schoonzuster vriendelijker te stemmen. Maar Aaltje zei nadien geen woord meer en haar gezicht stond op storm. De jonge Melchior had medelijden met haar — hij was er zeker van, dat Aaltje vaak dacht aan haar toekomst. Die toekomst zag er weinig rooskleurig voor haar uit.

Alles werd geregeld zoals Willem het voorgesteld had. De metselaar en de timmerman kwamen nog wat veranderingen aanbrengen in het voorhuis van de Lindenburg en toen de ambachtslui klaar waren met hun werk en ook de behanger geweest was, installeerden de boer en de boerin zich in de voorkamers van de hofstee. In naam bleef Lijnegang nog de boer op de Lindenburg, doch in werkelijkheid had hij zijn bedrijf uit handen gegeven aan de jonge Melchior.

Vrouw Lijnegang was dankbaar, dat zij nu meer rust kreeg. Ofschoon zij in Aaltje altijd een grote hulp gehad had, was zij als boerin toch altijd dag voor dag ijverig in de wer geweest. Nu begon zij in te zien, dat zij aan dezelfde kwaal geleden had als de meeste oudere mensen. Zij had te weinig uit handen kunnen geven, zij had alles zelf willen bedisselen, hoewel Aaltje mans genoeg was om als boerin op te treden. Wellicht zou zij nu minder last gehad hebben van haar benen, indien zij meer aan Aaltje had kunnen overlaten.

(Wordt vervolgd)

merkwaardig dat mensen als Churchill, Briand en Spaak geheel buiten de sfeer van het positieve Christendom staan? In België is het socialisme zelfs zo anti-clericaal, dat men hier en daar zelfs kan spreken van een anti-Christelijk optreden.

Het was dan ook de beginselloosheid van Spaak, die hem bracht tot zijn alom afgekeurde houding in de Belgische koningskwestie. Onder zijn leiding werd de wil van de minderheid opgedrongen aan een legaal tot stand gekomen meerderheid. Zulks geschiedde onder bedreiging met geweld. Hierdoor verloor hij (niet alleen in België, maar ook daarbuiten) geruime tijd het vertrouwen.

Het waren deze herinneringen, die ons te binnen schoten, toen wij de benoeming van Spaak vernamen. Laten we hopen, dat hij het vertrouwen van de Navolanden zal weten te winnen.

GYMNASTIEKTOESTELLEN
ROTHUIZEN N.V. - HEELSUM

Schimmelpenninck
fijn! die ken ik

• Vervolg van pag. 3

zij die in de vooroorlogse jaren gewerd hebben en zich toen bepaalden tot mateloze kritiek.

En tenslotte — het Haagsch Dagblad vergist zich — wanneer het de zaak zo simpel stelt, dat er zelfs onder de anti-revolutionairen maar weinigen meer zijn, die op dit ogenblik nog overtuigd zijn, dat de politiek van Colijn juist was. De maatregelen, die Dr. Colijn moest nemen waren onaangenaam — zoals ook de consumptiebeperking van nu — onaangenaam is. De moeilijkheden waar Dr. Colijn voor stond waren echter veel groter dan die van vandaag. Het is in ieder geval een winstpunt dat het Haagsch Dagblad erkent dat in de periode voor de tweede wereldoorlog de economische crisis de wereld hevig teisterde. Op sommige punten heeft Dr. Colijn vermoedelijk wel fouten gemaakt, zoals er ook in deze periode fouten gemaakt zijn, want ook voor een socialist moet het eenvoudig een onverteerbaar brok zijn dat „welvarend“ Nederland het probleem van de woningnood niet baas kan. Ook van antirevolutionaire zijde is er eerlijke kritiek op het beleid van Dr. Colijn, met de wetenschap, die we achteraf hebben verkregen. Maar daar gaat het niet over. Want dit kunnen we het Haagsch Dagblad rondout en duidelijk verzekeren, dat er niet één antirevolutionair is, die niet verontwaardigd is over zulk geschrijf.

Het is dit soort geschrijf, dat de verhoudingen tussen de socialistische en ons grondig bederft. Het is dit soort geschrijf, dat in de vakkringen niet ernstig genomen wordt en waar men de schouders over ophaalt, waar men zich beleidvol van distancieert, maar dat het ondertussen bij het grote publiek wel doet. Men vraagt zich toch in gemoede af waar het op die manier heen moet? Midden in een periode van welvaart moet een beperking van de besteding en ook van de consumptie worden toegepast, dat wil zeggen, een bezuiniging moet worden doorgevoerd.

Om zich schoon te wassen tegenover de eigen geestverwanten en het eigen beleid te verdedigen, moeten de socialistische zich haasten om aan het publiek te zeggen, het is wel vervelend, maar weet je nog wel van die vervloekte Colijn van vóór de oorlog! Die oud liberaal schoof vastberaden de lasten af op de minst draagkrachtigen. Neen, maar dan wij! Het is natuurlijk vervelend dat ook consumptie moet worden beperkt, maar wij doen het eerlijk.

Nu, daar komen we nog nader op terug. We hebben over deze zaken nog wel een woordje meer te zeggen.

30 gezangen van de Geref. Kerk

De Orgeluitgave voor organisten en harmoniumspelers, bewerkt door SIMON LANDSMAN is verschenen. Prijs f 6.50. In de boek- en muziekhandel verkrijgbaar en bij

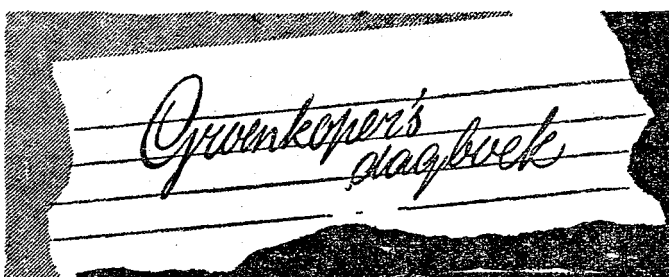
Muziekuitgeverij J. C. WILLEMSSEN, Amersfoort. Telef. 6225 K 3490

17
DEC.

Laat ik de week maar met de correspondentie beginnen. Een brief, welke ik pas heden kreeg, — maar die gedateerd is 26/11 (afzender treft geen schuld!) is van een 1e luitenant, die denkt, dat ik iets tegen militairen heb, omdat ik een veel pratende generaal ten tonele heb gevoerd. Hij vermoedt, dat ik in het bijzonder iets tegen militaire leiders heb. Ik begrijp, dat iemand die zelf militaire leider is zich al gauw in zijn baret gepikt voelt als hij iets leest, waarbij een generaal er minder goed afkomt, in dit geval de generaals Gruenther en Van Rensselaer Schuyler. En de briefschrijver merkt op, dat zij de enigen zijn, die Moskou eens flink waarschuwen en dat zij dat gedaan hebben met medeweten van de Amerikaanse regering. Ik weet dat zo niet. Om met de oude Soames uit de Forsyte Saga te spreken: niemand vertelt mij ooit wat. Maar ik betwijfel het sterk en ik houd vol, dat generaals niet moeten praten, die moeten vechten. En als de 1e luitenant nu zegt, dat er burgers zijn die veel meer praten dan generaals, dan neemt dat de noodzakelijke zwijgzaamheid van de generaals nog niet weg. Ik lees bijna nooit dat generaal Hasselman staat te dreigen of iets weet te voorspellen. Dat is zijn taak ook niet. En dat bedoel ik met mijn stukje. Met alle waardering voor de waardering van de inzender voor mijn stukjes: ik heb niets tegen militairen (behalve wanneer zij zich wanordelijk gedragen) noch iets tegen generaals. (Behalve wanneer zij met „kameraad“ worden aangesproken)

Intussen hebben de voorzitter en de secretaris van de ARJOS, Mr. Dr. Veerman en S.J. Jonker afscheid genomen. Een grote aderlating, aldus de vice-voorzitter de heer Pel. En dat de voorzitter nu pas bemerkte, dat er zulke aardige meisjes in de clubs waren! De heer Jonker scheen dat te weten, want over zijn verwondering wordt in het lijfbladverslag

18
DEC.

niets meegedeeld. Maar alle gelukheid op een stokje, ik wil hier onderstrepen wat dr. Veerman zei over de politiek, welke te ver van het leven staat. Dat, en dat over „tijdeloze betogen over noodzaak en inhoud van Christelijke politiek.“ Daar heeft hij wel de vinger op de kop geslagen, zoals ik dezer dagen een spreker hoorde verkondigen en de spijker op de wond gedrukt. Want laten wij het nu maar even beken, zo vlak voor nieuwjaar: wij kunnen het zo goed zeggen en ook zo lang. En als je dan aan het einde van de rede van 'n spreker je afvraagt: wat heeft die man nu eigenlijk gezegd, dan merk je dat hij herhaald heeft wat anderen al twintig keer eerder herhaald hebben. Ik zal nu oppassen: natuurlijk heb ik niets tegen sprekers.....

Laten we het dus hierop voorlopig maar houden: geconcretiseerde politiek als een levend geheel en voor iedereen.

En nu een hartelijk welkom aan de heer Silvis, de nieuwe president van de ARJOS. Mijnheer Silvis, doe het ernstig aan, maar leg het ook vrolijk aan. Want toen ik nog jong was en de jongeren nog met de ouderen optraden voelde ik mij wel eens op een kies(pijn)vereniging.

19
DEC.

Twee dingen hebben mij vandaag getroffen. Het ene heeft mij niet verontrust, het andere wel. Dat er geen kanalen op Mars zijn en dat er stofstormen woeden vind ik wel erg, maar niet onoverkomenlijk. Er zijn mensen, die altijd kanalen en stofstormen of alleen kanalen willen hebben, doch ik vind dit niet zo erg. Naar Mars ga ik toch niet, misschien naar de Maan, maar dat weet ik nog niet. Maar Mars

trekt mij niet. Er is nog zoveel te doen en te zien op onze planeet, dat ik niet taal naar een andere. En nu er dan toch geen kanalen zijn, laat mij Mars helemaal koud.

Maar er is iets anders. In een blad, dat ik niet mijn lijfblad mag noemen, las ik van een gevecht tussen studenten uit Wageningen en die van Kampen. Het ging om een beeld, dat de ene groep de andere had afgenomen. Toen hebben de Wageningers de Kampinezen opgezocht in hun sociëteit. En hoe hebben die Kampinezen zich verdedigd? Met een slang op de waterleiding en met flesjes chocolademelk! En terwijl dr. Kuiper eens gezegd heeft: men kweekt geen calvinisten bij de chocoladepot. Kijk eens, als die Kampinezen nu met E VOTO hadden gegooid of met dikke Trimmii of met bullen of baretten, uien of catalogi van Kok..... nee met water en chocolademelk. Het zijn natuurlijk wel natuurproducten en daarom misschien koren op de molen van de Wageningers, maar... ik zal dr. W. P. Berghuis er eens naar vragen. Misschien heeft hij iets om te gooien voor het geval er weer eens Wageningers komen. Want water en chocolademelk zijn toch óók geen geestelijke wapenen.

20
DEC.

Minister Cals heeft verwijtend geconstateerd, dat in de vakpers van de onderwijsorganisaties tot uiting komt, „dat het de regering een zorg zal zijn wat er met het onderwijs gebeurt“. Ik vind dit eerder een compliment aan het adres van de regering dan een verwijt aan de onderwijsorganisaties. Het moet de regering een zorg zijn, zo zie ik het. Overigens heeft minister Cals grote plannen en ben ik wel inge-

licht dan gaat hij met zijn gehele departement „in retraite“ om al die plannen uit te werken. „Retirer pour mieux sauter“? „Let eens op,“ zei boze buurman vanmorgen, toen wij het over het onderwijs hadden, „let eens op! Op deze slaC zal men binnenkort geen zout meer kunnen leggen!“ Het is dat hij het woord met een c uitsprak, anders had ik de vergelijking hoogst onaangenaam gevonden. Nu moet ik toegeven dat buurman (en in dit opzicht is hij niet boos) een partijgenoot van de minister is.

Zo langzamerhand lopen we naar het einde van het jaar en moet ik een streep onder de 365 dagen zetten. Mij wordt het dan altijd wat weemoedig, vooral als ik op het einde van december nog met de ramen open zit te werken. „Het is nog geen weer voor oliebollen“ verzuchtte mijn jongste zoon dezer dagen alsof hij de gehele zorg van het wereldolietekort moet dragen.

We hebben nu zo'n heel jaar met elkaar opgetrokken, u en ik, al zien we elkaar weinig. Maar soms merk ik, dat velen dit dagboek lezen en dat doet mij genoegen. Ik wens u allen een rijk gezegend Kerstfeest en een voorspoedig jaar. Een rustig jaar, al ziet het er nog niet naar uit. En wat de politiek betreft..... daarover moet ik nog eens nadenken.

Ja, die politiek. Zo tegen de Kerstdagen en Oud- en Nieuw bezinnen wij ons het best op die politiek, die nu precies 1956 jaar oud is. Inderdaad, het is hogere politiek. Maar zij is zeer praktisch en haar program is onveranderd. Wat er in artikel 1 van dat program staat? Dat kunt u vinden in zondag 1 van de Heidelbergse Catechismus. Lees dat maar eens na op oudejaarsavond. In uw gezin en in gedachten met de u toegenege

William Graankoper

22
DEC.

Vrij onverwacht deed de Heer van hemel en aarde in Zijn eeuwige rust ingaan, de Weled. Heer

P. VAN DIJK.

Meer dan 25 jaar was hij als voorzitter de stuwende kracht van de Anti-Revolutionaire Kiesvereniging te IJlst.

Trooste de Here de diepbedroefde nabestaanden. Het bestuur der A.R.K.V.

IJlst, 7 december 1956.

Reumatiek,

ischias, jicht hartzwakte, huiduitslag, jeuk, puisten, zweren, maag, en darmzwakte of zweer, nier- of blaasontsteking, nier- of blaassteen, pijnlijke urineeren, trage ontlasting, wormen en maden en alle

ANDERE SLEPENDE ZIEKTEN

bestrijdt U succesvol met de vanouds bekende flora-kruident à f 3.95 p. pak. Reeds 30 jaren frappante resultaten. Bij bestell. Uw ziekte en klachten uitvoerig vermelden. Broch. en inl. gratis.

Kruidenhuis „FLORA“ Westersingel 40, Groningen

Zoudt U een niet dure, doch toch goede

SCHRIJFMACHINE

willen hebben voor privé- of zakelijk gebruik? Ik kan er U dan aan helpen? Stel U eens in goed vertrouwen met mij in verbinding onder letter B bur. v. d. blad. Kon. Wilh. a laan 34, Lelidendam, waarna U nader van mij vernemen.

A. Baars Azn

Exploitatie van
baggermaterieel N.V.

Telefoon no. 144 Sliedrecht
Verkoop en verhuur

Rijwielen direct v. fabriek

f 50.— goedkoper. Eerste klas materiaal en langdurige garantie. Gedurende de wintermaanden op onze reeds zeer laag gestelde prijzen een extra korting: okt. f 12.50, nov. f 14.—, dec. f 14.—, jan. f 13.— en febr. f 12.50. Doe als zo velen profiteer van dit voordeel. Vraag gratis prijscourant met kortingsbonnen. SIMBA RIJWIELFABRIEK, Naaldwijkseweg 26. 's-Gravenzande. Tel. K 1748—873.

KIBOFA

OPGERICHT 1899

Kinderstoelen- en Boxenfabriek

ZEVENAAR (GLD.)

Fabriekanten van:
Kinderstoelen en boxen.
Kinderkamergarnituurtjes.
Kleuterschoolinventarissen.
Keukenstoelen.
Zaalstoelen.

Solide constructie - Prima afwerking

Bezoek uw kinderen in Canada!

Ja, verras uw kinderen in Canada eens met een bezoek, ga in 1957 ook mee met de reis naar Canada van de twee N.C.R.V.'s!

Wendt u voor inlichtingen tot het Centraal Bureau van de Nederlandse Christelijke Reis Vereniging, postbus 1035 te 's-Gravenhage.

Bloemistknechten gevraagd

Voor vakopleiding is te Aalsmeer goede gelegenheid.

M. C. van Staaveren — Aalsmeer

Hornweg 24

Zojuist verscheen:

THIJS BOOY,

Een stille omwenteling

Het gereformeerde leven in onze jeugd.

Enkele jaren na „Kerk en Jeugd“ neemt Thijs Booy zijn afscheid van „Jeugdland“ als aanleiding tot een zorgvuldige bezinning op de vraag wat er in het gereformeerde leven veranderde. Er voltrok zich een stille omwenteling, die goede beloften in zich draagt. Dit inzicht wordt met een overvloed van argumenten toegelicht en is des te belangwekkender, waar de schrijver in het verleden met niets-retoucherende eerlijkheid een crisis in het gereformeerde leven aantoonde. Prijs: gebonden f 13.90

Verkrijgbaar in de boekhandel

Uitgeverij W. ten Have N.V.

AMSTERDAM

Zojuist verscheen:

AMBON EN DE A.R. PARTIJ

De Vrijheidsstrijd van de
Republiek der Zuid-
Molukken

door

prof. mr. P. S. Gerbrandy

Formaat 14x22 cm - 35 blz.

Prijs f 1,50

Het is bekend, dat Prof. Gerbrandy een eigen, scherp gemarkeerd standpunt inneemt ten opzichte van de kwestie-Ambon.

In dit geschrift voert Prof. Gerbrandy een klemmend pleidooi voor het recht van de Ambonezen om in vrijheid over hun lot te kunnen beschikken en voor de erkenning van de soevereiniteit van de Republiek der Zuid-Molukken. Hij roept alle Antirevolutionairen op om ten opzichte van Ambon niet passief te zijn, op straffe van in botsing te komen met de in het historisch Calvinisme van de 16e tot de 20e eeuw verankerde staatkundige principes.

Een zeer actueel geschrift.

Verkrijgbaar bij de
Boekhandel

UITGAVE

J. H. KOK N.V. - KAMPEN

VOOR ADVERTENTIES

gelieve men zich uitsluitend te wenden tot de advertentie-administratie

Kon. Wilhelmalaan 34,
LEIDSCHEMIDAM

BOEKEN, DIE EEN APARTE PLAATS INNEMEN.....

DE INDUSTRIALISATIE EN ONS VOLK, door drs. F. W. Dirker, prof. dr. R. van Dijk en prof. dr. R. Schippers met een voorwoord van prof. dr. J. Zijlstra, 272 blz., geb. f 10.—, voor CNB-leden slechts f 7.—.

Een diepgaande studie van de uitzichten en de problemen, die de toenemende industrialisatie biedt voor volk, gezin en kerk.

„Eigenlijk moet ieder, die werkzaam is in de christelijke vakbeweging, dit boek lezen.“ (De Gids)

„We hebben dit boek met bijzonder veel genoegen gelezen en bevelen het hartelijk aan.“

Het is nuttig en noodzakelijk, dat dit boek door de mensen, die midden in de praktijk staan en die dagelijks met de moeilijkheden in aanraking komen, wordt besproken en getoetst.“ (Beelden en Beleven)

„... een zeer belangrijke studie. Mede dank zij studies als deze staan wij voor de industrialisatie niet meer passief als voor een donkere dreiging.“ (De Rotterdammer)

*

DE MAATSCHAPPIJ DER TOEKOMST, door prof. dr. H. van Riessen, 4e druk, 350 blz., w.o. zaakregister, geb. f 12.—, voor CNB-leden slechts f 8.—. Deze vierde druk verschijnt begin 1957.

„Dit boek aanvaardt op de grondslag van de gedachte der soevereiniteit-in-eigen-kring de titenstrijd tegen het collectivisme.“

(Prof. dr. R. Schippers in Schering en Inslag) „Een zeldzaam knappe analyse van wat in onze maatschappij zich bezig is te voltrekken. Nuchter, diep indringend in de geestelijke achtergronden, vol bijbelse werkelijkheidszin. Soms beklemmend in zijn ontdekking van de geweldige ernst van wat zich rondom ons in onze samenleving voltrekt. En toch gedragen door een levendig geloofsvol vertrouwen en daarom eindigend in een enthousiast appél.“

(Prof. dr. G. Brillenburg Wurth in Horizon) „... een opvallende bijdrage tot de verklaarende en oriënteringsliteratuur van onze tijd.“ (Prof. dr. W. Röpke in Elseviers Weekblad)

*

ONGELOOF EN REVOLUTIE, door mr. G. Groen van Prinsterer. Een volledige, maar beter leesbaar gemaakte herdruk van Groens meesterwerk, bewerkt door prof. dr. H. Smitskamp, die ook de citaten vertaalde, 344 blz., geb. f 12.—, voor CNB-leden slechts f 8.—.

„Dit is geen droge lectuur! Niet alleen verkrijgt men zijn inzicht in de politiek en de beginselen van vroeger, maar de lijnen lopen door en daarom is het boek actueel.“ (Sola Fide)

„Wij zijn dr. Smitskamp dankbaar voor deze arbeid. Dit boek komt nu in vele handen! Niet het minst in die van onze jongeren.“ (Patrimonium)

*

WAT GROEIT ER UIT DEZE WERELD? De wereldgroten Churchill, Adenauer, Lenin, Stalin en Tito in hun betekenis en invloed geschetst, resp. door prof. mr. P. S. Gerbrandy, drs. C. Goldschmeding, dr. G. Kuypers en drs. J. Klatter, 376 blz., geill., geb. f 13.50, voor CNB-leden slechts f 9.—.

„Wil men de geschiedenis van de laatste 50 jaar begrijpen, dan is het gewenst deze figuren te kennen. Het valt daarom toe te juichen, dat deskundigen uit onze kring dit werk ter hand genomen hebben!“ (Centraal Weekblad)

„En zo leeft dit boek, dat zich als een roman laat lezen zonder aan de oppervlakte te blijven. Want het geeft een uitnemend beeld van de besproken representanten van stromingen en volken. Hartelijk aanbevolen!“ (Evangelie en Maatschappij)

„... elk van de artikelen is levendig en met merkbare animo geschreven, zodat de lectuur boeit. Daarbij doet de beschaafdheid waarvan de schrijvers getuigen, weldadig aan. In dit opzicht zal voor menige lezer de manier, waarop bv. figuren als Lenin en Stalin besproken worden, verrassend zijn.“ (Rotterdams Nieuwsblad)

*

DE CHRISTELIJK-SOCIALE BEWEGING, door R. Hagoort, 283 blz., w.o. uitvoerig naam- en zaakregister, geb. f 10.—, voor CNB-leden slechts f 7.—. Dit pasverschenen boek biedt een schat van materiaal over het chr. organisatieleven van patroons en arbeiders. Een deskundige studie van geschiedenis, beginselen en inrichting der chr. vakorganisaties.

„Wie dit gebied wil verkennen en zich daarbij aan de heer Hagoort toevertrouwt, heeft wel een uitermate geschikte gids gevonden want hij kent het terrein als weinig anderen in de journalistiek.“ (De Rotterdammer)

„De lezer ziet zich een boeiend verhaal voor-gezet over de grondslag en de historie — vooral op dit punt blinkt de schrijver uit en weet hij veel interessant materiaal op te dissen.“ (Trouw)

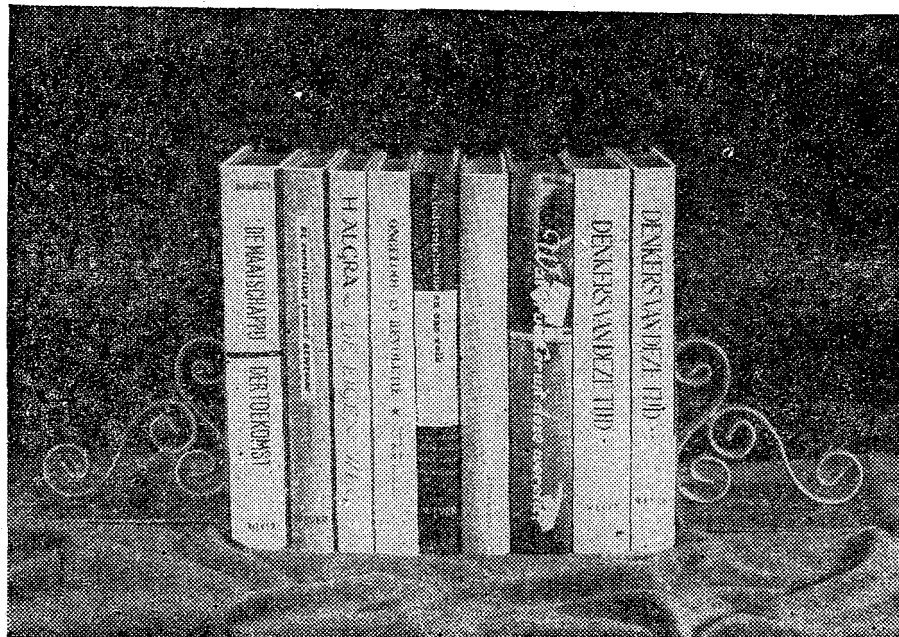
*

DE EIGEN WEG VAN HET NEDERLANDSE VOLK, door H. Algra, 2e druk, 292 blz., geb. f 12.—, voor CNB-leden slechts f 8.—. Een krachtig appél op de nationale, reformatorisch gefundeerde gezindheid van ons volk, welke zo zeer door de idee van de vrijheid wordt bepaald. De tweede druk van deze „vaderlandse geschiedenis in dwarsdoorsneden“ verschijnt in de zomer van 1957.

„Een boek dat de kernpunten van onze vaderlandse geschiedenis in het hart raakt.“ (Elseviers Weekblad)

„Er is wellicht een bijzondere reden, waarom juist wij met dit boek zo ingenomen zijn men waardeert het meest dat soort werk dat men zelf heeft willen, maar niet kunnen maken.“

(Prof. dr. C. Gerritson in De Telegraaf)

Boeken, die U BLIJVENDE VOLDOENING schenken, die EEN SCHAT VAN VOORLICHTING bieden en TOCH NIET DUUR zijn,

dié vindt U in de

CHRISTELIJK NATIONALE BIBLIOTHEEK

Daarom is kennismaking met de Stichting Chr. Nat. Bibliotheek geen alledaagse aangelegenheid. Reeds een vluchtige blik op de indrukwekkende boekenreeks, waarvan U hiernaast een overzicht vindt, zal U van het tegendeel overtuigen, terwijl ook de klinkende auteursnamen en een greep uit de vele enthousiaste recensies een duidelijke taal spreken.

Kennismaking met de CNB verschafft U de ongewone en prettige beleving een vriend te hebben gewonnen, die U in de problematiek van onze tijd van advies wil dienen en die U, bij het licht van Schrift en historie, wil helpen een antwoord te vinden op de talrijke vraagstukken van het persoonlijk- en gemeenschapsleven, inzonderheid van kerk, staat en maatschappij.

Kennismaking met de CNB betekent winst, want..... het CNB-lidmaatschap schenkt U

- * de gelegenheid om op gemakkelijke en voordelige wijze in het bezit te komen van een kostbare boekenschat;
- * een belangrijke leden-reductie van minstens enkele guldens per boek, waardoor deze lectuur „voor elke beurs“ toegankelijk is gemaakt,
- * het unieke voorrecht van een geheel vrije keuze (enige verplichting: afname van minstens twee boeken, eveneens naar eigen keuze); een voorrecht dat U behoudt, ook voor de CNB-uitgaven die in de toekomst zullen verschijnen.
- * de zekerheid, dat U deskundige en verantwoorde voorlichting ontvangt van bewaarde auteurs uit reformatorische kring, wier schrijftalent bovendien zo glashelder en boeiend is, dat de lectuur van de gemiddelde lezer geen overmatige inspanning vergt.
- * de voldoening mede te werken aan het gestelde doel: ons volk de voorlichting te geven, die zo dringend nodig is, en het zijn rijke historie en kostbare geloofs-erfenis opnieuw in herinnering te brengen;
- * het gemak van een soepele betalingsregeling, waardoor U in de gelegenheid bent maandelijks een bedrag (minimaal f 2.50) over te maken, zodat Uw budget geen ingrijpende wijziging ondergaat.

het CNB-lidmaatschap kost U

- * slechts eenmaal f 5.— (dus niet jaarlijks). U zult bemerken, dat U deze lage inleg reeds na de minimum-afname van twee boeken ruimschoots hebt terugverdiend.

Over de uiterlijke verzorging der boeken zult U ten volle tevreden zijn. De exploitatie van de CNB is opgedragen aan de uitgever T. Wever te Franeker, die zorg draagt voor een degelijke en artistieke uitvoering, in overeenstemming met de eisen van deze tijd en met de rijke inhoud van elk boek.

Wacht dus niet langer, neem een belangrijk, maar verantwoord besluit:

Word lid van de Chr. Nat. Bibliotheek — verzamel U een kostbare boekenschat naar eigen vrije keuze en tegen betaling van (desgewenst)

SLECHTS f 2.50 PER MAAND

DE REFORMATIE EN DE STAATKUNDE, door dr. D. J. de Groot, 313 blz., geb. f 10.—, voor CNB-leden slechts f 7.—.

De staatkundige beginselen bij Luther, Zwingli en vooral bij Calvijn worden in dit boek uiteengezet en aan de actualiteit getoetst.

„Daar het niet gemakkelijk is van deskundige hand een overzicht te ontvangen van wat in dit opzicht, ook voor de beoordeling van de tegenwoordige situatie, belangrijk mag heten, begroet ik dit werk met blijdschap in de hoop, dat degenen, die zich over de grondvragen ook van het politieke denken een zelfstandig en principieel denkbeeld willen vormen, de kans die hun hier geboden wordt niet zullen laten voorbijgaan.“ (Geref. Weekblad)

„Een zeer belangrijk en uitermate actueel boek!“ (Trouw)

*

DENKERS VAN DEZE TIJD. Een serie populair-wijsgerige monografieën onder redactie van prof. dr. S. U. Zuidema. **DEEL I: Klerkegaard (S. U. Zuidema), Nietzsche (H. van Riessen), Barth (A. D. R. Polman), Bultmann (Herm. Ridderbos), Niebuhr (G. Brillenburg Wurth) en Sartre (S. U. Zuidema)**, 3e druk, 331 blz., geb. f 12.—, voor CNB-leden, slechts f 8.—. Deze derde druk verschijnt januari 1957.

„Zo geschreven, dat ook een niet-wetenschappelijk gevormde het goed lezen kan. Wij zouden daaraan willen toevoegen: het ook lezen moet...“ (De Rotterdammer)

„Alle geleverde studies getuigen van ernst en kunde.“ (Prof. dr. K. J. Popma in Trouw)

*

DENKERS VAN DEZE TIJD. DEEL II: Heidegger (S. U. Zuidema), Dostojewski (S. J. Popma), Jaspers (J. Severijn) en Toynebee (H. Smitskamp), 215 blz., geb. f 8.90, voor CNB-leden slechts f 6.—.

„Er zullen wel luisteraars zijn, voor wie deze denkers slechts namen zijn, maar die toch het verlangen hebben wat meer van het huidige geestesleven te weten te komen. Hen raad ik aan zich dit boek aan te schaffen. Ze zullen door deze confrontatie met het moderne leven rijker van geest worden.“ (Dr. Jonker voor de NCRV-microfoon)

*

In voorbereiding zijn: **DENKERS VAN DEZE TIJD. DEEL III: Marx (K. J. Kraan), Sorel (H. van Riessen), Schumpeter (S. U. Zuidema), Keynes (F. de Roos) en Röpke (D. W. Ormel)**, Ca. 230 blz., geb. f 10.—, voor CNB-leden slechts f 7.—.

Deze derde bundel „Denkers“ behandelt een aantal figuren, die in het bijzonder hebben nagedacht over de grote problemen, die met de wereldhuishouding in verband staan. In onze tijd van grote beslissingen op sociaal-economisch terrein, mag de bezinning niet ontbreken, en daarbij zal dit boek uitstekende diensten kunnen bewijzen. Het wil de lezer doen beseffen, dat ook op dit terrein van het menselijk leven de koers in wezen wordt bepaald door levens- en wereldbeschouwingen, en dat met de rekenlei alleen geen economie kan worden nagerekend. Een buitengewoon interessant en actueel boek, dat omstreeks december 1956 verschijnt.

*

DE VAART DER VOLKEN, door prof. dr. L. W. G. Scholten. Omvang ± 350 blz., geb. ca. f 12.—, voor CNB-leden slechts ca. f 8.—.

Geen bundeling van de bekende radio-lezingen maar een geheel oorspronkelijk werk, dat zich bezighoudt met het vraagstuk van het tegelijkertijd tot ontwikkeling komen van een toenemende internationale samenwerking en een verhoogde nationale bewustwording. De achtergronden van de actuele gebeurtenissen worden op verrassende wijze in het licht van Schrift en historie gesteld. De verschijning is binnenkort te verwachten.

DEZE BON INZENDEN IN OPEN ENVELOP, GEFRANKEERD ALS DRUKWERK (2 ct.), AAN DE STICHTING CHRISTELIJK NATIONALE BIBLIOTHEEK, POSTBUS 13, FRANEKER, OF AAN UW BOEKHANDELAAR. DE LEVERBARE BOEKEN WORDEN U OMGAAND TOEGEZONDEN. DE INLEG (ad f 5.—) KAN NA ONTVANGST VAN DE EERSTE BOEKENZENDING WORDEN BETAALD.

BESTELBON Aan de Stichting Christelijk Nationale Bibliotheek, Postbus 13, Franeker

Ik bouw ook mee aan de Chr. Nat. Bibliotheek! U kunt mij noteren als lid en de volgende boeken zenden tegen ledenprijs

rechtstreeks van de uitgever T. Wever* via boekhandel:

... ex. De Industrialisatie en Ons Volk.	... ex. De Reformatie en de Staatskunde.
... ex. De Maatschappij der Toekomst.	... ex. Denkers van deze Tijd, deel I
... ex. Ongeloof en Revolutie.	... ex. Denkers van deze Tijd, deel II.
... ex. Wat groeit er uit deze Wereld?	... ex. Denkers van deze Tijd, deel III.
... ex. De Christelijk Sociale Beweging.	... ex. De Vaart der Volken.
... ex. De Eigen Weg van het Nederlandse Volk.	

Ik betaal steeds direct na ontvangst der boeken *) in maandel. termijnen à f (minimum f 2.50)

Naam van de afzender:

Adres: Woonplaats:

*) Doorhalen wat niet van toepassing is.